

ՅՈՒՅԱԿ ԶԵՌԱԳՐԱՑ

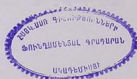
ԱՆԿԻՐԻՈՅ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՆՈՒՅ
ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՅ

80136.4 2600.903

ՔԱՆԴԱՆԻ ԱՅԺԱՅԻՆ ԵՍԵՔԻԱՆ

(եր Առաքնոց եր Գաղատիոյ)

ՄՈՅՆ, ՀԱՅՈՐԸ ՀԻՍՏՈՐԻԱԿՈՒՄԵ Է:

ՅԱԿՈԲ Յ. ՀԱՄԱԼԵԱՆԻ ԵՒ ԶԱԽԱԿԱՑ ՄԵԿԵՆԱՍՏՈՒՔԻԱՄԲ

ՔԱԿՈՐ ՀԱՄԼԵԼԻՆ
(ԾԾ. 1865 Այնթապ, Գ. 1900 Հալեպ)

Ն Ե Ր Ա Ն Ե Ա Կ Ա Ն

Երջանկալիչության Տ. Բարզեն Արոտակից Կաթողիկոս (Կիլիկիեցի) Դադաթիոյ առաջնորդութեան շրջանին (1909-1913) պատաստած էր ցուցակը Անկիւրիոյ Կարմիր Վանքի եւ շրջակայից գրչագիրներում:

Դովինջի հեռաստութեամբ մը. 1913ի աշնան ետք իւր ժննդապետը կու գար նախագահելու համար մոտահաստս Կիլիկեան ձեմարանի յապման հանդիսութեան, Բարզեն Սրբազան իրեն հետ Այնթապ բերած էր իւր ձեռագիր աշխատութիւնները(*) ի շատս որոնց՝ Կարմիր Վանքի գրչագիրներուն ցուցակը, ինչպէս մանկ ցուցակը Ղալաթիոյ Ազգային Մասեմադանի գրչագիրներուն, զոր պատաստած էր աւելի առաջ, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ փարոջութեան շրջանին (1901—1907):

Ամենաւն Հայոց Կաթողիկոս Դէորդ Ե.-ի արժօնութեամբ Բարզեն Սրբաւաճ 1914ի զարմա՛ն կը մնկներ Այնթապէն, եզիպոս — Ֆրանսոս ճամբով անցնելու համար Միացեալ Նահանգներ, ուր պիտի ննքարկուէր երիկամային գործողութեան մը եւ իբրեւ Լիպզոր Պատուիրակ Կիլիկեան ձեմարանի Խնամակալութեան՝ ի գլուխ պիտի հանէր հաստատութեան ի մայրս սկստած համագցային հանգանակողութիւնը:

Բարեգէպ այս մեկնումը Սրբազանը ազատեց 1915ի սպանդէն, որուն զո՛հ զացին, ա՛նորհմակ խոշտակումներով, արմաշախան իւր օծակից ու կարգակից նդրայրմերէն շատեր:

(*) Զեռագիրներու կարգին Այնթապ բերած էր Շաեւ հայկական տպագրութեան ճախարարի 1512—1513ի հրատարակութեանց իւր հաւաքածօն, տպագիր մաս մը արժեքաւոր գրեթեւ հետ, որոնց բոլորը, Անկիւրիոյ մնացած իւր ճօխ մասեմադարանով հանդերձ, նուիրած էր Կիլիկեան ձեմարանին:

1915 թ. լարադէտ վերիվայրումէն հրաւերով պիտի ազատեին՝ ման Սրբազանի ձեռագիր աշխատութիւնները, զորս որպէս առանք ձգած էր Այծբապ, իր Ներսէս եղբոր տունը:

Քէ խնայէս Կարմիր Վանի եւ Ղալաթիոյ Ազգ. Մասնաղաւանի գլխադիւններուն զոյգ ցուցակները թախտոցէ թախտոց փոխադրուեցան, ապա Բանի մը մեծիկով թիւրք պահակէ ցնունեցան եւ զոյղունի Հայեպ թերուելով յամբողջեցան իրենց Սրբազան տիրոջ, այս թուրք հանկա՛ւմտօրէն մկրտագրուած եւ հոգեղոյս Կարողիկոսի եղբորորդի Պ. Վանէ Ն. Կիւնեօրեանի կողմէ (Տէս. ՀԱՄԿ, Ի. Տարի. (1951, թիւ 7—8):

Կորուսեւ ու փճացաւ երիցս փրկուած այդ ցուցակները ազգային մեծ հաւատարման մը զանաւարաններն եւ սեռատակոյս, երբ ի մկրտ ունենանք՝ թէ եղեանի տարիներուն անշայտ կորած եւ Անկիւրիոյ 300է աւելի գլխադիւնները, հազարաւոր այն գլխադիւններու հետ՝ որովք, դարեւեւ աւանդ. ցոյցար զարդերն էին մեր վանքերուն, եկեղեցիներուն, եւ կրթական հաստատութիւններու ու միութիւններու վասնադատաններուն:

Եւրանշինոն Տ. Դարեգին Ա. Կարողիկոս, մէկը մեր մոտիկեայ պահակներէն որովք զորդութեանով հսկեցին գլխադիւնաւորներու փայ եւ մեղուայեան սրբաւորներու առարկայ ըրին զանովք, զովքի փառքով ունեցած էր սրբաւորեալմբ յոյս ըմբռնելու Բարգէն Կարողիկոսի կողմէ պատրաստուած ադ զոյգ ցուցակները, հայ եւ օտար թանաւորներու ըմտայելու համար նորագոյն աղբիւր մը՝ պատմական ու զեղարուեստական իրենց որոնումներուն մէջ:

Վեհափառիմ այդ ուղղութեամբ ըրած կոյր Հայեպ, իր յորելեմական հանդիսութեան առիթով եւ արդա մամուլով, անտնադանգ ըմանց: Հայեպէն, Յակոբ Յ. Համալեան, Հոգեղոյս Բարգէն Կարողիկոսի Բաղա՛ւմից եւ երբեմնի դպրոցական ընկեր Այծբապի Վատգանեան Կրթատանին մէջ (1882—1889), պատրաստակամութիւն կը յայտնէ տրամադրելու երկու հազար սիրեական ոսկի, Անկիւրիոյ Կարմիր Վանի Զեռագրաց Յուցակին սպարութեան համար մախաւստուած ժախիմ կէսը:

Նուիրատուն մահէն վերջ (1950), թիկիմը — Զարուհի Յ. Համալեան, եւ յորս զաւակները — Գուրգէն Համալեան, Տօթ. Օմանի Համալեան, Սիրիադ Իմանեան ու Մարի Նորաշխարհեան, սիրաւոր կրկնապատկերին նուիրատութեան զուտարք եւ յանձն առին ամբողջական մեկնատարութիւնը Կարմիր Վանի Զեռագրաց Յուցակին հրատարակութեան(*):

(*) Նուիրատուներ ունին ներառել առաջագրութիւն մը ադ պիտի զանմ Կարմիր Վանի Զեռագրաց Յուցակին երկու հարիւր օրինակ՝ ապառել հաղաւթեցնելու եւ բարեկամներու տրամակին մէջ, զոյանալի հասոյրը վերածելու համեա հիմնադրամի մը, ի նպատ Բարգէն Կարողիկոսի ձեռագիր ադ երկերուն հրատարակութեան:

Երանաշնորհ Տ. Դարեգիմ Կաթողիկոսի կենդանութեան պատան յամենայն աշդ երկր, իրենաշարդոյ զիտր պատազաներու բնութեով դրժ-
բախտաբար ունեցաւ արագրական ընդհատումներ եւ յոյս կը տեսնէ բաւա-
կան երկար յարադրումէ մը վերջ:

Թէ ի՞նչ է արժէքը գրչագիրներու ցուցակագրութեան՝ անշորդ կը համարիմ միւր ընէյ մատամասնեալ վերլուծումի մը. սակայն երախա-
զիական թուրի մը հասոցումը կատարած պիտի ըլլաւ երէ յիշատակեմ
քանի մը անուանի որումք ունիմ զմահատելի վասակ աշդ մարդի մէջ:

Հ. Յակոբոս Տաշեան երբ յոյս ընծայեց Վիեննայի Կայսերական
Մատենադարանին Հայերէն ձեռագիրներուն ցուցակը (1890), որում պիտի
հետեւէր Վիեննայի Միխրաբեանց Մատենադարանին հայերէն ձեռագիրնե-
րուն Կոթողային մայր ցուցակը (1895). հիւրը կը դնէր գրչագիրներու ցու-
ցակագրութեան զիտական մոր մէքոքի մը, որ իր անուանով մոլորագոր-
ծուած՝ կոյունեցաւ Տաշեան Մէքոք:

Այնուհետեւ, տաննակներով հայ բանասէրներ — վանական կամ
ն՛շ, իրենց հեռախոյզութեան առարկայ ըրիմ հայկական վանքներու եւ ազգա-
յին ու օտար մատենադարաններու հայերէն ձեռագիրները: Պատասխանած ցու-
ցակներէն շատեր հրատարակուեցան ՀԱՆԴԷՍ ԱՄԹՈՐԵԱՅԻ, ԱՐԱՐԱՅԻ, ՐԱԶ-
ՄԱՎԷՊԻ եւ բանասիրական աշդ հանդէսներու մէջ: Ունամք յոյս տեսնաւ ա-
ռանձին հատարներով — ինչպէս եւ Հրայեայ Աճառեանի պատասխաննե-
րը: Դժբախտաբար շատ կարեւոր ցուցակներ կան որ թակարիմ կը մնան
անհայ, ինչպէս եւ Հ. Բ. Սարգիսեանի պատասխան Մայր ցուցակը՝ Վենե-
տիկի Միխրաբեանց Վանքի հայերէն ձեռագիրներուն(*), Հ. Հ. Մակեանի
պատասխան յացոցոցի ցուցակը՝ Վիեննայի Միխրաբեանց վանքի ձեռա-
գիրներուն, Հ. Մ. Քէլիճեանի պատասխան ցուցակը՝ Զմեւառու Վանքի ձե-
ռագիրներուն, Տօթ, Յ. Քօլիճեանի պատասխան ցուցակը՝ Արմաշի Վանքի
ձեռագիրներուն, Բարգէն Կաթողիկոսի պատասխան ցուցակը՝ Դարսթոյ
Ազգ. Մատենադարանի ձեռագիրներուն, եւն. եւն.:

Բարեբախտութիւն մըն է որ էջմիածնի հարուստ ձեռագրատունը,
հայկական զաւառներէ աղատագրուած եւ Խորհրդային Միութեան զանա-
զան շրջաններէն հաւաքուած ձեռագիրներով, այսօր մաս կը կազմէ Երե-
ւանի Պետական Մատենադարանին եւ զիտակամօրէն դասաւորուած ու
ցուցակագրուած շատը հազար գրչագիրներ այժմ Մայր Հայրենիքի մէջ ա-
ռարկայ կը դառնան երիտաւոր մոր բանասէրներու հետաքննիմ ուսում-
նասիրութեան:

Վերջիմ քանամեակին, արտասահմանի մէջ հայերէն ձեռագիրներու
ցուցակագրութեան մոլորուած մեր բանասէրներէն յիշատակելի եւ երէց սերուն-
դի ակամաւոր ձերկայացոցոցի Հ. Ներսէս Աղինեան (ՀԱՆԴԷՍ ԱՄԹՈՐԵԱՅԻ

(*) Այս կարեւոր աշխատասիրութեան երկու հատերը՝ միայն յոյս տեսաւ
եմ. առաջինը՝ 1914ին (Աստուածաբաններ — Աստուածներ — Նոր Կտակարաններ),
երկրորդը՝ 1924ին (Ճարճեցիներ — Հաւաք. Նախնեաց եւ Ժողովածոյ):

մերհում խմբակիրը), Բերդյ թեմի երկնմի Առաջնորդ Արամազդ Արք. Սիսմեան (որ յոյս ընծայեց ձեռագրաց յորս ցուցակներ)(*)), Արքոց Ոսկոյանց միայնակ Նորայր Եպս. Գոպարեան (որ սկսած է հրատարակութեան ապրիլ Երուսաղեմի Հայոց Վանքին ճոխ ձեռագրացում ցուցակը)(**), Փառէն Եպս. Մեղզնեան (որ պատահեց Կիւրում Ամբիկիս փոխադրուած ձեռագիրներու ցուցակը) եւ աշխարհական երկու բանասերներ — Ամուլիբեան Թառութիւն Բիւրեան եւ Գարակիւնայ Արամ երեւեան, որոնք կը ցուցակագրեն պատահական ձեռագիրներ:

Հայերէն գրագիրներու Յիւստակարաններուն համադրութեան ճամբով պատահաւոր կորուցանի երկու հրատարակութիւններ եւս ունեցանք որոնք արժանի են յատուկ յիշատակութեան: Առաջինը անոնցմէ՝ Երամաշնորհ Գարեգին Կաթ. Յովսէփեանցիմն է. ԹԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻ ՁԵՌԱՂԻՐԱՅ, որում յորս հատրմներէն առաջինը յոյս ձեռու Ամբիկիսի ցարտանկէ, 1951ին (Ե.—ԺԳ. դար): Երկրորդը Լ. Ս. Խալիկեանի պատահաւոր ՂԱՅԻՐԻՆ ՁԵՌԱՂԻՐԵՐԻ ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՆԵՐԻՆ էմ, որում երեք հատրմերը (ԺԳ. եւ ԺԵ. դարեր) յոյս ձեռած են Երեւան (1950, 1955 եւ 1957), Գիտութիւններու Ակադեմիային հրատարակութեանը:

Թանկագին է նպաստը՝ որ հայկական բանասիրութիւնն ու հայագիտութիւնը ստացան եւ պիտի շարունակեն ստանայ հայրենի գրագիրներու ցուցակագրումնէ:

Գիտական նորագոյն մերտնետով պատահաւորայ աչք ցուցակագրութեան եւ անոր առնչքի հատարուող լեզուութիւններու շնորհիւ է որ՝

1) Յայտնուեցան կորսուած կամ անծանօթ մասնագրական բազմաթիւ հիմ եղեր.

2) Երեւան եկաւ մեր ժողովրդական բանահիւստութիւնը, իր արժեքաւոր տաղասացներով.

3) Սկսաւ կառուցուիլ միջին եւ նոր դարերու մեր ստոյգ պատմութիւնը, Յիւստակարաններու մէջ ծաւառած ակնաւանդի փաշարիւններով.

4) Ի յայտ եկան իշխանական մեծագործ տոհմեր, ինչպէս եղև Խաղրականի կամ Գոռչեանի, ևն.

5) Հաւաքուեցան Մեծաւոր ու Միջին Արեւելքի ժողովրդներուն եւ անցներուն յատուկ պատմական — ժամանակագրական օգտակար տեղեկութիւններ.

6) Թայեմաբերուեցաւ Հայ Արուեստի անծանօթ մէկ էջը —

(*) Ա.— Հայկ. Ս. Քառ. Մանկածց եկեղեցւոյ (Ամբիկիս, 1935):

Բ.— Հայկ. Ամբիկիսի եւ ժամանակայ (Հայկ., 1938):

Գ.— Երուսաղեմի Արքոց Ոսկոյանց Վանքի (Ղեկեթի, 1948):

Դ.— Երուսաղի մասնաւոր հաւաքումներու (Փարիզ, 1950):

(**) Լոյս տեսած են Բ. Գ. եւ Դ. հատրմեր, (1953—1956, Երուսաղեմ) — Ա. հատր ընդունելով Արամազդ Արքայանի պատահաւոր:

Մանրանկարչությունը, գեղագիր — ժապետը — մկարող **սաղամիտ**ը
վարպետներու **նորմա** մը.

7) Հայրապետութեան քանկարժէք ստեղծներ մեր ուսմանն ու
աշխարհաբար շեղումներու պատճառներէն համար:

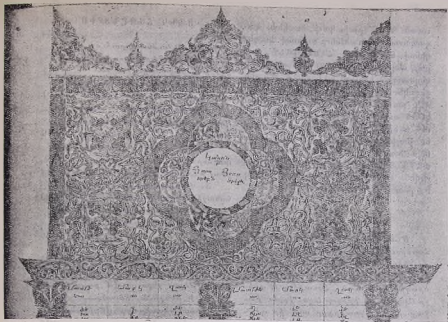
Այսպէս, հրաշաւակութեամբ տալիս (ինչպէս է Հոգեւոր
Ռարգէն Կարողիկոսի այս երկը): Կամ հրաշաւակի անհիշ
(ինչպէս են Երուսաղէմիւնք, Վենիսիկիւնք, Վիեննայիւնք, Զմմառիւնք, Ար-
մառիւնք, Ղալաթիաիւնք եւն.) պիտի դառնան նոր աղբիւրներ, օգտագործե-
լի մեր ազգային ու մշակութային ամբողջական եւ ստեղծ պատմութեան յո-
րինումին համար:

Տալիս Աստուած որ ունենայիմք Տիգրան Տասուրեանի կամ Յակոբ
Համայնեանի շաղիկն նեղեալ նոր մեկենասներ, կորուսե իտիկն ու համար
դարերէ ժառանգ մեր ազգային հարստութիւններուն, մեր մեծարժէք գրա-
գիրներուն գոնէ... ցուցակները:

ԿՐ. ՊԱՂԱՐԵԱՆ

15/10/1957

ՊԵՂՈՒՔ

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԶԵՌԱԳՐԱՅ ԿԱՐՍՒՐ-ՎԱՆՈՒՑՆ ԱՆԿԻՒՐՈՑ

1

Ճ Ա Ռ Ը Ն Տ Ի Ր

(Ա. ՀԱՏՈՐ)

ԽՈՐՀԱՆՈՒՄ — Ի ԵՐԵՎԱՆ

ԽՈՐՀԱՆՈՒՄ ԿԱՐՍՒՐ-ՎԱՆՈՒՑՆ Գ+48+588:—
ՄԻՆԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 34x23,5x4 սմ.:— ԳՐՈՒ
ԹԻՒՆՆԵՐ անսխիւն մինչև էջ 1-48, ինչպէս
նաեւ էջ 581, մնացածը երկսիւն, խա-
րանչիւր սիւնակ 27x8 սմ.: Խղադրութիւն-
ները կամեցաւոր չեն, այսինքն 1 էն լակը-
սելոյով մինչև վերջը չի շարունակուած
կամեցաւորապէս. 1-48 (անսխիւն մասը)
իջազմէր, եւթն ճարհէն ակսիւր են 1-էն և

շարունակած են մինչև վերջը. բայց 49-
55 էջերը աւագած են սրբագրել երկու մա-
սիւր իրարմ, և չեն լացուած:— ՅԻ՞ դի-
տակ նստ, սևե քանաւով, սեղ սեղ բազ,
սեղ սեղ քանաւի քրուէն այրած կամ դե-
ղընցած, սեղ սեղ քանաւի մուրով սևեցած
են երեսները:— ՅՈՒ՞ 36-45. վերնագիր-
ներ վերին յուսանցի վրայ:— ՆՈՒ՞Թ՝ բամ-
բակ քաղք. ճարհէն, բարակ աղաւա:

հասերս, վերադարձութիւններս, ներ-
քայներս, մեկնութիւններս, աստու-
ծարանայն գրուածներս, ասանց որոշ
երազրի կազմուած: Հասարկէջ և գրի-
ւի Անկիւրացի Գրիգոր եպ. իբրեւ քա-
ղաքաց և անուրջքիս անձ իր պետ-
քին ամար ընտրած և հասցած է այս
նիւթերը, նախ իսկ կրկնութիւններով.—
գոր սր. Պիտի Թնն. ի վերադարձութիւ-
նը (սմա. Ա. էջ 20 և Բ. էջ 262), քայց
ասին չէ ունեցիւր նախ իսկ իր մեղքով
գտաւարչու գրուած թերթերը և կազ-
մեց ասորս: Անպէս որ շատ ետք, 1867-ին,
Թաղևա եպ. այս զիրար ցած տնտեսները
կը հասարկէ, կը գտաւարի կարելի եղա-
նին շաբ. երկու հասարկ մէջ. կազմեց
կուտայ, ինչպէս այժմի իմանաք իր չի-
շատակարարեմն: Անու այս պատճառա-
ւոյ ոչ միայն ինչպարութիւնները տնկա-
նաւ եղած են, այլ նաեւ թերթներն ոչ
չեն ամբողջացած: Միեւնոյն գիտալու-
թիւնները այսուց կը կանխենք ընկ
նաեւ Բ. քց հասարկին իբրայ:

Թաղևա եպ. այս հասարկերը կազ-
մեց ասորս ասիմով ասանց բաժանդարեւ-
թեան ցանկն ոչ կազմած է իր մեղքով
և գրած է ակիցները և հասարակները
ստուական է հասկնալ: Գոր կը պահենք
մենք և նախաթեմաւ այսուց կը ցնենք
այց ցանկը:

7. Վերադարձութիւն որբոյն
Թեպորի տնտեսութիւն 43
8. Ի մենի ասոր գաղտնաւ
Տեսան մերայ իրաւապէս քաղաք 44
9. Ի մենցեան Տեսան.— Եթ
մէջ աստուածախիւրաց զժրիտաւ
արարս. եւ այլն 46
10. Ի մենցեան Տեսան.— Եկրց
այլ մի աստուածեղն տգեղեղու
թեմաւ 48
11. Ի մենցեան Տեսան.— Եթիւ
աստ մեկու լինի 49
12. Ի մենցեան Տեսան.— Եթ
բանձն Եւ Եւթիս քն Էթի տեղաւճ արեւ
միկ քաղաթեմաւ 57
13. Ի մենցեան Տեսան.— Ետցից
և այլ խեւ արեւ և որթնալու. Եթ
եթլ Թաղաւորի տնտես 59
14. Ի մենցեան Տեսան.— Եթիւ
աստ այլաթիւ յարանցու և ցան-
գարց այլաթիւ գարցարանց 64
15. Ի մենցեան Տեսան.— Էջու
շաբաւ է տնտեսութիւն 66
16. Ի մենցեան Տեսան.— Եթար
արեղաւն արգարութեան Եւթեղաց 68
17. Ի մենցեան Տեսան.— Եթ
ար իշխանց զնեւայլն ի որբոյ կու-
տն ասան ասան մարց 69
18. Ի մենցեան Տեսան և յեր-
կրպարութիւն մարցայ.— Եթաւաւ

ունակ հԱՅՐ՝ բախ կաթի, ծաղկեաց կա-
զազաւով, կառւածներ աւաւով ևս զե-
ղեմով ներկաւ: — ՀԱՆՏԱՄԱՐՆԺ՝ բաւ,
բայց սեղ սեղ (նշ 24-59) խաւաւարեմէն
կեպտաւուն կազմեմ ալ եղեղեւ, սեղ սեղ
ցեղակեր ևս սերբաւ: — ԳԱՏԱՐՆ՝ սկիզբ
մէկ բազր՝ պակասեմալ, Գոյ երեւին
կեմէն աւելին, ևս վերջը՝ 582 երեւին կե-
մէն աւելին, 583-588 աւքալ երեւներ
ևս վերջին պակասեմալ: — ԳՐԻՂ Գոյգար
նպա Գազաւայի: — ՏԱՐԻ՝ նաւալով: —
ԺԱՄԱՆԱՎ Եւստեմար 1726: — ՆԻՐ պ-
ոյց: — ՎԱՐՁԻՆ ՆԻՐՇ՝ կազմեց աւալ
Բաղեւ նպա Գազաւայ: —

ՅԱՆՎ ՀԱԹՇՆԱՐԻՍ

Եջև

1. Ի նեխումն սրբաւոր, Քա-
ւաւածածնին, Երանեւոր Պիտի-
ոյնի Յոյնացաւորացոյ 1
2. Ի նեխումն և ի փախումն կա-
ւին, Երանեւոր Նիկայիմայի 1
3. Վկաբարեւաթիւն սրբալի
Բաղեւոր, Եղիսկաւային և Երթիման-
կանց 10
4. Ներքալեւն ի վերափախումն
աւճեարմեաց Քաւաւածածնին, աւա-
ցեաց ի Ներսիս Եղեղեւ խաւաւաւոր 14
5. Վկաբարեւաթիւն Պիտի զա-
ւաւային Քիւրաւորացոյ 20
6. Վկաբարեւաթիւն սրբալի
Յանքաւայի Երանեւոր և ՀԻՐ զեւ-

Եր-	Եր-
բարեխոս, ի շարքաց զգրութենի, և թէ արդեւ գիտենաց Պաղկարացու 67. Արքայն Մարտի-ի Եղիս. 48. Արքայն Աթանասի հայրա- պետին Աղեքսանդրի. 59. Արքայն Կիրիլի Աղեքսան- դրացւոյ վկայ արանութիւն. 63. Արքայն Կոդրատոսի վկայն. 67. Ի մեծի տաշտի գալանան Քիտան ի տաճարն քառասորեայ, կրանկւոյն Կիրիլի Աղեքսանդրաց- ւոյ Անկնութիւն Դուկասու. 68. Ի նոյնն, Արքայն Բարսեղի Կիտարացւոյ. 69. Ի նոյնն, Արքայն Բարսեղի Կիտարացւոյ ի մեկնութիւն Դուկա- սու տաճարանի. 66. Յովնանու Ոսկերիւանի Մարտի ի մեկնութիւն, զպաղկար- 65. Արքայն Կիրիլի Երուսաղե- մացւոյ, ի ծնունդն Քրիստոսի, քանք համասու. 66. Արքայն Փրիլիպի Առա- նարանի ի ծնունդն Քրիստոսի, քանք համասու. 67. Երանկւոյն Կիրիլի Աղեք- սանդրացւոյ, ի մեկնութիւն Աե- ստրանին Դուկասու. շիրիւս լցան տաճարք արքայիւն նորայ. 68. Փրիլիպի Զիւստոյւոյ Անկ- նութիւն Երցոյց Եղիս. 69. Յովնանու Ոսկերիւանի Անկնութիւն յնաւեան մարգարէու- թեան. 70. Արքայն Կիրիլի Աղեքսան- դրացւոյ, ի մեկնութիւն Զաքարիայ մեկնութիւն. 71. Արքայն Աբրա-ի Եփրեմի, ի քառասորեայ գալանան ի տաճարն. 72. Ի մեծեցն Քրիստոսի— զՊալեստա եւ Զալաթիոս. 73. Ի ծնունդն Քրիստոսի, Երա- նկւոյն Թէոդորոսի Անկիւրիոյ եւ պիսկոպոսի. 74. Առաջուորի Բարեկեցանին Կիրակէին յիշատակարանք՝ որք եւ-	ղեն վասն Քրիստոսի առաջի Պիղա- տոսի. 75. Առաջուորի պանոց վարդա- պետութիւն՝ կառարեայ ի տէր աւ- մենարեւոտ պանոց՝ կրանկւոյ արքայն Փրիլիպի Լուսաւորի. 76. Յիշատակ տանայն հաւա- տացիւոց ննջեցելոց, առ ի չաղայն գլխածանեայն, Յովնանու Ոսկե- րիւանի. 77. Վասն ննջեցելոց, Յովնա- նու Ոսկերիւանի. 78. Վասն մանկանց եւ տղայոց հանգուցելոց, Յովնանու Ոսկերիւանի. 79. Վասն յարութեան մեռելոց, Եղիփանու Կիտարացւոյ. 80. Վասն ննջեցելոց, Յովնա- նու Ոսկերիւանի ի Քեսապոնիկեց- ւոց թղթայն մեկնութենէ, զՈյ կո- միտ եթէ աղէաք. 81. Վասն ննջեցելոց, Յովնա- նու Ոսկերիւանի ի նոյն թղթայ մեկնութենէ. 82. Ի արքայն Փրիլիպի Լուսա- ւորէ եւ ի նորին վարդապետու- թեան. — շեղեն փոքր տաճարեցիւն. 83. Վասն յարութեան ննջեցե- լոց, Կիրիլի Երուսաղեմացւոյ. 84. Յովնանու Ոսկերիւանի ի Պալատացւոց թղթայն մեկնութենէ. — «Այլ զարին զորեկ մի՛ ձանձ- րացուք». 85. Ի խորհուրդ Յովնանու մար- գարէի, կրանկւոյն Անանիայի Հա- յոց վարդապետի. 86. Ի նոյնն, կրանկւոյն Եփրե- մի. 87. Վկայարանութիւն արքայն Սարգիս զորավարն եւ արքայ նորա Մարտիրոսին. 88. Յաղագս մարմնոյն Քրիս- տոսի, մահու եւ խաչի եւ ջրոյն՝ որ եւ ի կողմն, եւ վասն մկրտութեան, յարմէ մարքին, եւ. 88. Վկայարանութիւն արքոց Ա- սովմանց. 89. Վկայարանութիւն արքոց

աի, ի պատմութիւն Եպիփանու	461
119. Պատմութիւն աքանէկեաց	
առ Հայոց ազգս եղեալ	465
120. Ի չորրորդ կիրակի աշու-	
հացից Յովնանու Ոսկերերանին ի	
մեծատունն և ի Ղազարու ի մեկ-	
նու թիւն Ղուկասու աւետարանին	469
121. Ի քառասուն մանկունս Սե-	
բատիոյ, երանելոյն Սրափանսի	486
122. Ի Հինգերորդ կիրակի ա-	
ղահացից Յովնանու Ոսկերերանի ի	
փարիսեցիքն և ի մաքաւարն	500
123. Նորին ի նոյն խորհուրդ	501
124. Նորին Յովնանու Ոսկերե-	
րանի առացեալ ի սրովրն վասն	
ապշխարութեան	503
125. Սրբոյն Գրիգորի Լուսա-	
ւորչի, յեն ի վերապէն	508
126. Յովնանու Ոսկերերանի ի	
Զաքէոս մաքաւապեան	517
127. Նորին ի վճիռ քանանաց-	
ւոյն	520
128. Նորին ի Ղազարու յա-	
րութիւնն, ի մեկնութիւն Յովնանու	
աւետարանին	526
129. Մեծի աւուր գալստեան	
Տեսան մերոյ յողորմեանն. Աքբոյ	
Եփրեմի	531
130. Մեծի աւուր գալստեան	
Տեսան մերոյ յաղագս՝ Կիւրդի Ե-	
րուսացեմացոյ	534
131. Մեծի երկուշաբթի Յով-	
նանու Ոսկերերանի յարարածոց	
մեկնութեան	537
132. Մեծի երեքշաբթի Յով-	
նանու Ոսկերերանի ի մեկնութիւն	
Մատթէի աւետարանի. — «Յայն-	
ժամ նմանեցին»	545
133. Մեծի երեքշաբթի տեսան	
Զաքարիայ Հայոց կաթողիկոսի ի	
Մատթէի մեկնութեան. — «Յայն-	
ժամ առ մասնեացն»	547
134. Մեծի չորեքշաբթի տեսան	
Զաքարիայ կաթողիկոսի ի Մատ-	
թէի մեկնութեան. — «Եւ եղև իր-	
բև կատարեաց Յիսուս»	553
135. Մեծի չորեքշաբթի ե-	

բաներոյն Չեղարայ եպիսկոպոսի	560
136. Ի մեծի Հինգշաբթի	
Յովնանու Ոսկերերանի ի Մատ-	
թէի մեկնութեան. — «Յառաջնա-	
ւուր քաղաքն անկերաց»	560
137. Ի մեծի Հինգշաբթի ե-	
րաներոյն Չեղարայ եպիսկոպոսի	562
138. Ի մեծի Հինգշաբթի	
Յովնանու Ոսկերերանի ի մեկնա-	
թիւն Յովնանու աւետարանի —	
«Եւ յորժամ յուաց»	565
139. Ի մեծի ուրբաթի Յով-	
նանու Ոսկերերանի ի մեկնութիւն	
Մատթէի — «Յայնժամ գոյ Սի-	
սուս քից ասու ի»	565
140. Սրբոյն Եղիշոյի վարդա-	
պետի ի խաշկութիւն Տեսան	569
141. Սրբոյն Եղիշի վարդապե-	
պետի ի թաղումն Տեսան	571
142. Երանելոյն Եփրեմի ի թա-	
ղումն Տեսան	575
143. Տեսան Զաքարիայ Հայոց	
կաթողիկոսի ի թաղումն Տեսան	579
144. Յովնանու Ոսկերերանի ի	
մեկնութեան Մատթէի. — «Զոր	
բինակ առ՝ էր Յովնան ի փար կիտին»	580

ՅԻՇԱՆԱԿԱԳՐՈՅԻՑԻՆՔ

Էջ 30. — Այսօր Յունվարի ԻԶ(=16)
էր, և Երուսաղեմացի միւսէլլիմ Ղաւմ
պէկ կռիւցեալ անիծեալն բերնն եղին
ներքաղոյն գնտանն. յիսուն քնէ մի-
րիի պարտք ունէր: Եւ Առաքելու նշի-
րակ Պաղոս պեան, Թախաթու նշիրակ
Եարութիւն վարդապետն, որ է փոքր
պառագանն, ողջութեամբ ելին ի կաթոյ-
լուսարար Պաղատաւոր եպիսկոպոս [ի]
Փրկիչ մամարար էր վասն Իզմիրիցի զու-
յաւման Եարութիւնի հոգւոյն որ էր
արժն և ընթան:

Էջ 36. — Այսօր Յունվարի Ի(=20)
էր սուրբ Սարգսի պատն, և մեր Լիւս-
արացի Մինաս վարդապետն խրատատու
էր մողովրդեան որ գնանու քարոզու-
թիւնն պատմէր, և մեր քաղաքի ուխ-
տաւորքն եկին:

կային կողմից թուշք շերտապղծմէ ի Հոյս վասն Տէրնառաջին Եւստափանոսէ մա-
մանակի եղեալ սքանչելիքն տառ ոչ
գրեցիք. զի այլում անգուշ գրեալ եմ,
աստ հարկաւորի արձանացուցանել. և
այլ բարգաւթ քանք գոն անդ յազազս
Պալատանն Քրիստոսի ի Տանարն Ազա-
մանի, անդ դպցես, որ է Տանապանատի
գրքին մէջն, որոնեւ՝ և սես փառաւոր
սքանչելիքնն:

Եջ 278ա.— Այսոր էր կիրակի, որ
Փոստոց ազգն աս մեզ զան ի սուրբն Ես-
կար, և քոյոր սպանեալու (= սպանացի)
կարգաւորքն աննեն պատարայ ի վերայ
Դիտաղիի սեղանոյն. որովհետեւ Ազա-
նեալն (= Ապանիա) է մարմինն սրբոյն
Յակոբայ, առ ի պատիւ և մեք սիրոյ
ազգաւոր ասոք չորման զաղայ. երեկո-
յէն զան և առաւօտուն երթան:

Եջ 280բ.— Այսոր լուսաք Ուսուչ-
նախառն նաւն անեալ են Հարաւնդք: Աս-
տուած ասոյ սուս լինի:

Եջ 311բ.— Աւարտ քանիս և զայս
լիցի յայտ գի յաւար յայտմիկ զոյով
մեծ շխթ ամենայն կողմանց, թէ ար-
տաքոյ քաղաքին Երուսաղէմի Արարա-
ցիք երկու կողմն եղեալ ընդ իրեարս
կառորէին և ապանանէին և կողպտէին
զմիմեանս. թէ ի մէջ քաղաքին անե-
րես այլազգիք քաղում անգամ վանո-
րայքն կամէին տապալել և քայքայել,
որպէս արարին Յունաց վանքին պատ-
նանելով թէ դուք միշտ չինութիւն առ-
նէք ի մէջ վանացն ձերոց անելով խառն
ամբոխիւ ընկնացան աւերել զվանս. հա-
զիւ կարացին կաշտաք խաղաղացու-
ցանել. թէ ի վանս մեր անպատմելի
աւելկածութիւնք ի մէջ միաբանից ան-
պատշաճ և անխելոսն արարմունք և
ասութիւնք և մեծաւորաց անհնազան-
դութիւն. ուրեմն խնդրեմք զի տացէ
Աստուած ամենայն կողմանց խաղաղու-
թիւն և սէր:

Եջ 323ա. — Մուրթ Սարգսի վկայա-
բանութեան ասքիւ Յարութայն —
Քէրթք գրած թուշքին վերջը, ձեռնթ
յիշատակարանք.

«Թարգմանեցաւ քարոզս այս յԱռ-

բոցն ի մերս ի ձեռն Մխաչիւի, ուրումն
կրօնաւորի քանանայի ասորոյ, և յար-
մարեցաւ շատ կտրի մերումս լեզուի
շարադրութեամբ ի Ներսէսէ կայկաղա-
սէ, յեղեղէ կաթողիկոսի Հայոց Քրիզո-
ստէ (sic) ի թուականիս Հայոց Ող(=1158),
որով մաղթեմ զընթերցողս և զգաղա-
փարցողս յիշել աղթիւք նախ զվերա-
սացեալ աւրն հանաւոց հաւատացեաց ի
Քրիստոս Հայտատանեաց սեպից, զՔրի-
զորիս կաթողիկոս, յորոյ հայրապետա-
թեան մամանակի եղեւ թարգմանութիւն
սորա. ընդ նմին և զաշխատ զսո ի ամա,
մանաւանդ յաւար ասիկ երանելոյս և
զքանս զայս յիշատակի զիւր հայցեմ
յիւրաքանչիւր փոխանակաւոյ զբովն:

Եւ զՔրիզոս արեղտայ Դաւապաղայն
յիշել. և զայս ևս իմաստիք զի յայտ
վանաց ցորեն ասաք քիւլն 45 սկիւս.
5 ևս ի բոց երթ, թաց՝ Օ սխա. 2(-6)
զբուշ. որ է մին սկիւսն 2(-6) փարս. նաև
այսոր իմ պարտիզպան լայն ետփոյն
աքթորիկ ասաք, զի է տեւական աս-
տիւք լցեալ և բարկութիւնն երկիւղուի.
հազիւ թէ ասանց Քրտառաւ ապտեցաք:

Եջ 328բ. — Վասն որոյ և եղեկի
զձաղաղաս ասախ մաղթեմ ուղղափառ
լսողացի և իմաստուն մտացի հայցել
յկատուոյ թողութիւն նախ իմ պար-
տապանացն և ապա ինձ բերապատիկ
յանցմանց և արմնաց (sic) պատմաց, և
Քրիստոսի յուսոյն մերոյ փառք յա-
ւախանան [յ]ախանեից, ամէն:

Եջ 344բ. — Այսոր Օգոստոս Ժ(=10)
Փրկչաւ միաբան Միքայէլ վարդապետ
հեալ (sic) իջեալ եղեալ. խոթեցեալ յայտ
ի մահն. երեսուն տարի միաբան զաղով,
խոհայի և միաբիտ անն էր, և Քեթմանիս-
ցի զոյով Հայոց լեզուն անաղեակ դո-
ւով ոչ կարէր խառն հայերէն. այսոր
մահու հրաւէր հասաւ, առ Տէր փոխե-
ցաւ, և միաբանքն գնացեալ անդ եղին
ի չիթմի հարց, սողմասիւք և օրհնու-
թեամբ. վասնորոյ լսողքդ ամենեկեան
միաբերան ասացէք. Տէր լուսաւորեցէ
զհազի սորին և ընդ վարդապետաց դո-
սուն զասանից արտաշէ երկնից արքա-
յութեանն. ասացէք ամէն:

Էջ 368բ.— Նաեւ այսմ աւեր յուսք նոր օրէնք և հերձուած եղեալ՝ ազգն Յաւանկորդ Համայն բաժնութեամբ և պատերազմաւ տիրելոյք են. ոմանք եւս ստաշեցին թէ Իմ հազար (-26.000) քէնէ աւագանք տակաւ է փափկն. Տէր այց տարացէ:

Էջ 386ա.— Այսօր Սեպտեմբերի սկիզբն է, յուսք թէ Սպանեօ, Յաւանկորդ, Կէմսէ միաբանեալք են նորահաւատ իմն կրանի պատաստութեան, նաեւ փափկն Իմ հազար քսակ տակաւ են, զի մի՛ քայքայեալ կործանեցին զՀամ քաղաքն, և այսօրիկ միաբանեալ ապստամբն խառնացաւ են Տանկոց թաղաւորին է միտակ Մասկոփ թաղաւորն որ զօրհալութեամբն 30 տարի է պատերազմի ընդ մամուկախանաց և սրբոյ խաչի զօրութեամբ յաղթելով անուանեալ, երթան և ոչնչացուցանելով տիրելոց են երկիրն առաւայց: Նաեւ այսօր Բէթղէմի ճանապարհի երկու Բէթղէմացի սպանին, որոց մինն էր յայն է միան ընդտցի, և այլ քաղաւ խառնութիւնք մինչեւ կանանց զխառնոցն տակաւ էին քաղաւ տրելով (=չարչարելով?) որ զարգարեալ պահին ի զյուսս իւրեանց արտաքցի կանայքն: Նաեւ այսօր զիր մի եկն առ Սրբոյանն ի Ստամպոլու, և մեք էսք ի պոխման. աւետասու քան զրեալ էր տիրացու Սարգիս վէրիլն թէ Սեպտեմբերի սկիզբն, որ էր պատկեր աւուրն, նաեւ երանելոց տակ, և մեք թախաղաք և ստացաք՝ Աստուած քարի ճանապարհ սաչ տապաք. քաղաք և չարակնօք մինչեւ քաղաւ մամս ցնծաթեամբ անցուցաք զօրս զյայ, և երեկոյն սրբոյ վանաց դրանէն աշխարհեաց հարսանիքք մի եւնց յայտ քաղաւթեամբ, թմբկօք, փաղօք, տաղօք և լապտերօք, անթիւ անձամբ, և մեք ի պատուհանաց տեսանեաք:

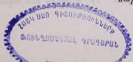
Էջ 396ա.— Այսօր Սեպտեմբերի 2 յուսք թէ Ղազարի աշխարհիքն երկու կողմն եղեալ յայտ կատարուածք եղեալ է ի միջի սոցա. այլ զեւ ստոյգ չէ. յարմար խմանամք, զրելոց ևմք պատճառ իրաւապէս:

Էջ 401բ.— Այսօր մեհեկոց է Սրբոյ Խաչին, Սեպտ. 14 երեկոյն եւս յաւեր կիրակիի. ել ուխտաւորաց նաեւ ի Յաղպէ, որ էր խմարանն էրզրումցի բանահայէ վարդապետեալ Ռափայէլն. նաեւ այսօր Մեհեկոց զոյով մեծաւորն զնացեալ Փրկիչ, և անտի եկեալ ի ռաւրաստան և անտի դնաց ի քաղաքն առ ի պատու հանգերն եպիսկոպոսօք ի ընտկարանն Կապոկոցի Սարաթիւն ամերսոյի կայք տղկան, որ կոչի Նաղրու խաթան, պատուական քաղաքաւոր անձին. այսօրիկ տմեհանն վանն ուրախութեան կատարեցաւ Սրբոյանն, և եւ էր տկար տմեհանն մարմնով խաթանցի և հիւանդաւ, աւաղելով անձին իմայ, հաւաչէի առ Տէր, և բմիկն երթեալս տունէր զեղատուութեան. նաեւ յուսք թէ Այիկուանան տակաւ է Յաւանկորդն յետաքալում նուսաք զնեւ մահալ տղան ինկրզ քաղաքն ոչնչացեալ է 1Ի (-30.000) սղի. 2Ի (-15.000) եւս Համայն (Համայն?) 150 հազար եւս իւրեանց երկիրն Յաւանկորդ ստրակաւոր արարեալ են. Աստուած տացէ իրաւ լիքի. զի յայտ անուատապան և զԱստուած եւս մտաւան, մի քննն եւս ընդ աշխարհեաց զոյով, լսեմք թէ ընդ Մասկոփու պատերազմ քանայոց է աշխարհիկ, տին աւանդով թէ յաղթելոյ լինի. որովհետեւ միաբանեալ է ընդ իւր Յաւանկորդն:

Էջ 403բ.— Ստեփանասի Սիւնեցոյ առ Դերմասուս դրամ թաղթին (չգրիտասոսի խաղաղութիւնն) առաջին մասերուն Նեկտատի որ կաղթանի լուսանդիք վրոյ, հաւանաբար թաղէսս եղաւ ի գրչով:

— «Այս ա՛րշտփ գրանս սրբոյն աշխարհեալ. աւա՛ր խնդրեալ չարաքողինն Ո՛րշտփ տառախալ, ա՛րշտփ պակասեցուցանել և զիմաստս քանին իսկ նովին խանդարել, և այս մինչեւ յաւարանս:

Էջ 415ա.— Սեպտեմբերի 18, այսօր յուսք կտրենէ մեծ հրկիզութիւն եղեալ, անթիւ խանութք և թէ տարուած հանգերն ընչեւքն մխրացեալ է մինչեւ քան և հինգ հարիւր հազար քսակի տպրանք ոչինչ եղեալ. Տէր միթխարեցէ զտեսարեան սոցա. նաեւ յուսք թէ Պատ-

A 3165

[illegible][illegible]

կէրք անթիւ և մերկք, մանուսնդ Մզրպիք: Վասնորոյ բողբոս տրտաւ թիւն (==տրտմաւ թիւն?) կրեմք. աղտաւարաբ ինքն Քրիստոս զմեզ աղտաեցէ ի ձեռաց սորա. զի վառքի նեղութիւնն ևս անպատմելի է և պարտք անդացեալ և անտէր ազգն մեր. ևս այսմ ամբի երկու հարիւր ուխտաւոր հազիւ ունիմք մինչև ցայս կէտս. ինքն ոչորմեցի բարեբար Տէրն. ամէն:

Եջ 544բ.— Այսօր նոյեմբերի 2 (= 6). Էնկուրցի թէլլալ Թաւաշիի սրդին Գրիգորն՝ աշխանան աշնի արար մեծաւորն, և փաշայի էպիւրն անթիւ գային և տաւին զոր ինչ խնդրէին. բողբոս անգութիւն ասային զորմակալ (սիւ). Տէր աղտաեցէ. ձէղաշիրն ևս յոյժ փայխ էր յգեալ ի վերայ մեր ի Բիւզանդ (սիւ):

Եջ 560ա.— Այսօր էր նոյեմբերի ԺԶ (= 16). կիրակի երեկոյիս և և կորեաւ Հառիճօղլու Ապտուլլահ փաշան՝ սրդին կորսեան. ոչ կորեմ տակ և գրել թէ սրքան առգանն էառ ի մէնջ. վերջապէս միտմ ճաննի տաքն ևս ոչ կորեաց (կտրեցաւ?). եղին Արաղքն չար քան կտաւջնաւ. զայլն տեսաք, Աստուծով կրկին գայն չտեսնանք զիրն:

ԲՈՒՆ ԹԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Եջ 581.— Ո՞վ ընթերցողդք, զի թէպէտ ոչ համարէի զանձն իմ բուսկանն առ այսքան զերթիկերոյ զործոյ, որ ոչ ինձ փայլեալ, այլ միայն հաղկից և բանդբուն տառաւորաբուն վարդապետաց, տակայն սիրահարեալ և ստիպեցեալ այնու յանձն տալի, յուսալով ի չորսն Տեառն, յուսեցեալ ձեռնամուխ լինիլ առ այս զործ և սկիզբն սարսի ծննդինէ Փրկչին մինչև ցայտ ի սարք թաղմանն Քրիստոսի զձաղրեցի մի քառ միտջէ աստ թիւնտ սրբոց վարդապետաց, զի լինիցի ինձ պատրաստական կերակուր, առ ի վարդապետի և տալ խրատ հուստացեցեց և այնու աղաւ ձեւ ի քանքարաթաղանթինէ. նաեւ մեծուս տենչմամբ քանացի յառաջ ընթանալ մինչ ի վախճան ա-

ւարտման, վերամամանեաց բազմադէտ ժամանակ և եղև խափանումն. զի թէպէտ զործունենալ և սրտացու անձանց կայիկոպաւացս սրբայ Ահռոսոյ ոչ էի տատնանք բարձր, այլ յոյժ ցաւելով եկեալ պատահարոց, խափանեալ եղև զործս զայս հոգեկի. վասն զի տեսնելի զսրբոյ Աթոսայանեղութիւնքն, որք լինէր ի պարտաց ի չեկերացն, և սուս արեւիկամ երեւեցեալ քաղաքացի էֆէնտի յորջորջեալ ընթերցող սարակինասաց. մանաւանդ Դամասկոս քանակով երեք ձեռուոր Հառիճօղլու Ապտուլլահ զեկեանն և կուսակալն այսմ ամբ տաւրեաց և պարտաւեր արար Սուրբ Տաւն, մինչև հարիւր և քսան քէսէ էառ ի մէնջ միայն. միւս ազգաց ևս անթիւ և անհամարս ևս թէ մնայայտպէս ոչ եմք ընդ յիմանալ, այլ ամենեքեան, հանդիւրս արքայիս մեքով Տեառն Պետրոսի երջանիկ պատգարգիւ, փախստական չուեցալ եմք ի Բիւզանդ, զի իրաց մերոց հնար գտանդին իշխանապետքն. վասնորոյ այժմ այսքան զրեցաք խափանեալ եղև. մնացեալքն տեսցաք, եթէ ժամանակ անդորր գտանի, զրեցեց եմ. ծառայ պատրաստական, Գաղաթիացի Գրիգոր իբր եղաւ յոյժ անուն կոչեցեալս սեւաւորս. բաւ:

Եջ 582.— Սոյն այս քարոզք և ամենայն սրբոց պատմութեանց հաւաք տեսութեալ տա տեսութեալ զաթի գրեցեալ առ Տէր հանգուցեալ ի Գրիգոր Արքեպիսկոպոսն Պաղատիոյ. ետու կազմել յիշատակ սուրբ Նրաշայի ամէնաբնեւալ Աստուածածնի վասնեցն Դաղատիոյ, յաղագս հազույն պանծալի Արհուրն, զի ս՞վ սք ընթերցոյի, սիրով յիշեցէ բազմաշխատ և քաղաքարոզ Արշին միով Հայր մերիւ, և ինքն յիշեալ լիցի առ Քրիստոս. իսկ եթէ սք զպաղացի կամ զքառ գիցէ կամ անհարգատաւ թեան քան տանիցէ, մասն Բուզայի և խաշահանուաց մասանդեցէ աստ և ի հանդիւրեկումն. բայց սիրով վաշեղդք լերուք օրհնեալք ի Տեառնէ ամէն. 1816 Օգոստոս 15:

Գրեցի նուտառ զեա Դաղատիոյ Թաղէս խեմարն եղաւ. և մեղապիկր սեւակիրս. բաւ:

Քարոզ և խրատ ի վերայ սրբոյն
Ստեփաննայի 9 [79]

Քարոզ ի վերայ սրբոյն Պետրոսի
և արքայն Պողոսի

Քարոզ սրբոյն Սրտամաննի Եզ-
նաննու և Յակոբայ զրեցափ հաւա-
քելով ի Սուրբ Դրոց

Քարոզ Աստուածայայնու թեան
ճրագայտցին, որ տար Ղանտիլ պոյ-
րամբ: Քարոզ է:

Քարոզ Առաջաւորաց պաշտոյ:
Քարոզ Զ:

Աստի մինչեւ ի սուրբ Սարգսի
պաշտոն ըստ հարկաւորութեան ժա-
մանակին յորդարել զհաւատացեալս:
Ի ծոց եկեղեցւոյ սրբոց երանելեաց
զրուսեացաք և զրեցաք

Այս ինչ եւս լիցի յայտ սրբոց
նախանորդ: Քարոզ է:

Քարոզ Թ. Այլ և սրբոց մարգա-
րէիցն զափութիւն տացաք

Քարոզ Ժ. Հասարակ սրբոց ա-
ռաքելոց բանք և զովասանութիւնք

Քարոզ ԺԱ. Դուք էք ազ երկ-
րիւ Զայս և վերորերեալ առաքե-
լոցն և քարոզչաց

Զայլ և սակաւ ինչ յաղագս Եզ-
նաննու Մկրտչին, որ հարկաւոր է
աստ ընծեակի

Քարոզ ԺԲ. Ի Մատթէոսէ Աեւ-
տարանէն

Քարոզ ԺԳ. Զայս եւս ծանուց-
ման հարկաւորութեան զիցուք աստ
Քարոզ ԺԵ. Ի Էջ. օրեայ զա-
լուստն Քրիստոսի ի ասանայ

Ի մեծէ բարեկենդանէն մինչեւ
ցՂազարու շարաթու աւուրն, որ է
կտրեալ Մ. օր, զոր ինչ շարունա-
կարար ի ծոց սրբոյ եկեղեցւոյ, զոր
ինչ ընթեանուցու, թէ մարգարէա-
կան, թէ առաքելական օր ըստ օրէ
քնտրան եղեալ ի յոցանէ աստ ար-
ձանուցուցաք ըստ պատշաճի աւուրն
խրատել և ուսուցանել ժողովրդեանն
հաւատացելոց և լսողաց հանգերձ
մեկնաբանութեամբ: Քարոզ ԺԶ:

Զմարգարէութիւնն Եսայեայ
կարճօրէն անցցուք, զի ունի կո-

տարեայն երանելի Եակոբ պա-
րիարզի Քարոզգրքոյն յաճախօրէն
տապեալ իրազմ վկայութեամբ:
Սկիզբն աւուր երկուշարաթի խրատ
օգտակար: Քարոզ ԺԷ:

Քարոզ ԺԸ. Զ երեքշարաթին ի
բանն Պողոսի Հազմայեցոց

Քարոզ ԺԹ. Երկրորդ Աւետա-
րանն որ ընթերցեալ լինի մեծ պաշտոյն
բացայայտեցուք կարեւորատար

Քարոզ Ի. Զարեքշարաթի աւուրն
Քարոզ ԻԱ. Մեծի պաշտոյ երկ-

րորդ կիրակէի

Քարոզ ԻԲ. Աւետարանին Ղա-
կասու տեսութիւնն

Քարոզ ԻԳ. Երկրորդ կիրակէի
զիրքն Ետայեայ մեկնեացուք

Քարոզ ԻԴ. Աւետարանէն Մատ-
թէոսի, որ ընթեանու երկրորդ կի-
րակէ պաշտոյն

Քարոզ ԻԵ. Երրորդ շարաթու
բանք հարկաւոր և ըստ օրինի շաւիղ
կանոն յայտ առնեմք

Քարոզ ԻԶ. Յերեքշարաթի ըն-
թեանու զիրքս այս

Քարոզ ԻԷ. Զարեքշարաթի ըն-
թեանու զիրքս

Քարոզ ԻԸ. Հինգշարաթի աւուրն
խրատ

Քարոզ ԻԹ. Ուրբաթի աւուր ի
Տիմ. թէոսի երկրորդ թղթոյն

Քարոզ և խրատ Լ. Պատմաւ և
տեսութիւն երրորդ կիրակէի

Տեսութիւն առաւօտու Աւետա-
րանին

Տեսութիւն Ետայեայ մարգա-
րէին

Քարոզ ԼԱ. Առակաւոր բանն
Ղուկասու վրան անտաակին

Քարոզ ԼԲ. Դարձեալ ի վերայ
անառակին

Քարոզ վ[ա]սն պնդութեան պա-
շտոյ ԼԳ:

Քարոզ ԼԴ. Ետաղագս Աղօթից
Այս եւս լիցի յայտ և միութեա-

րութիւն յաղաց յաղագս տեսեանց և
երազոյ, որ մարգարէն Մովսէս ասէ-
ն: Ի տեսելս յաճախեցից և երազովք

խառնեցոյց ընդ ձեզ: Քարոզ ԼԴ:	119	Քեան Տեան	9
Աստի սուգ ինչ գրեցից սակա Բարոզ սրբոյ Եարուժեանն		Քարոզ սրբոյ Եարուժեանն	13
զորմածութեան և անողորմութեան,		Քարոզ Եարուժեան Քրիստոսի	23
զոր հարկաւոր է քարազի հաւատա-	124	Քարոզ սրբոյ Եարուժեան	
ցելոց: Քարոզ ԼԵ:		Քրիստոսի	28
Այս ևս յայտ լիցի վասն անա-		Քարոզ սրբոյ Եարուժեան	30
ռակի կիրակէի քան երկու որդոյ	126	Տեան	
դէք առակիս		Քարոզ սրբոյ Եարուժեան	31
Այսու իմա՛ կանանուոր խրատ		Քարոզ յաղագս թերանաւատա-	32
յաւար Ուրբաթու Քարոզ ԼԶ: և		Քեան թմայի	36-37
մեկնեա՛ յեկեղեցւոյ ժողովեալ ան-	133	Քարոզ ի սուրբ մատրանն	
ձանց բանասիրոց		Քարոզ մեծի Այլակերպութեան	37
Ի Եանանու աւետարանէ մեկ-	135	Քրիստոսի	41
նութենէ յաղագս Եանանու Հայրա-		Քարոզ Վերափոխման Աստու-	44
պետին: ԼԷ: Քարոզ:		ծածնի	49
Այս մեկնութիւն ևս առաւտաւ	136	Քարոզ Ենանու մարգարէին	52
ընթերցման Աւետարանն է: ԼԸ: Քա-		Քարոզ պահոց և ուղծից սգ-	
րոզ		առութեան	
Տէորուձու կիրակի ստղան-	138	Քարոզ Նինուէացոց	60
տան օթունան Աւետարան Ղուկաս-		Չորս Աւետարանաց Մատթէոս,	69
տան: ԽԱ: Քարոզ:		Մարկոս, Ղուկաս, Եանանէս պատմէ	71
Ի մարգարէն Եսայեայ, զոր	140	մեկնարար	
ընթեանմք յաւար կիրակէի: ԽԲ:		Վասն ողորմութեան պատմէ:	72
Քարոզ:		Երեք զլուխն է քաղաւած	78
Տեաութիւն առաքելոյն Պօղոսի	142	Չորրորդ զլուխն	82
Եփեսացոց: ԽԴ: Քարոզ:		Հինգերորդ զլուխ Ղուկասու	85
Տեաութիւն Ճաշու Աւետարանին,	144	(նման է հին օրէնք գիրերի, նոր օ-	
զոր ընթեանու յեկեղեցւոյ: ԽԵ: Քարոզ		րէնք արեղական)	
Պու զանոնու զայսէ տա՛նի զձու	148	Վեցերորդ զլուխ Ղուկասու (վասն	74
հաճառ իշին շարքշարթայ: ԽԶ:		հաւատոյ)	78
Քարոզ:		Եօթներորդ զլուխ	78
Պու տախի Վանձու ուրբաթ օ-	149	Ութերորդ զլուխ Ղուկասու	82
թունան գիրք: ԽԶ: Քարոզ:		Դուխ իններորդ Ղուկասու	90
Եաղագս սրբոց քառասներեց ա-		Դուխ տասներորդ (վասն ագա-	91
սայեալ քան խորհրդական է Գրիգոր	151	նութեան)	
Էփեսացիէ Պաւլոսէ: ԽԶ: Քարոզ:		Վա՛. զլուխն Ղուկասու. Հուր եկի	
Ձեզ լիցի իմաստնոց այս ևս		արկանել, և զի՛նչ կամ իմ թէ՛ ար-	
յեփեսացոց թղթոյն առեալ մեկ-	155	դէն իսկ բարբաթեր	
նութիւնն իմա՛: ԽԷ: Քարոզ:		Դուխ յձ. Ղուկասու	93 (91)
Տա՛նի տեսութիւն Եսայեայ մար-	156	«Մայր մեր սուրբ եկեղեցին»	
գարէնին ճէվազը: Քարոզ Մ. զԴ:		սկսուածով	
Տեաութիւն առաքելոյն Պօղոսի	163	Քարոզ Վարդապետին ի քանն	
Փիլիպպեաց թղթոյն: Քարոզ ՄԱ. զԴ:		Մատթէի զլուխ 11, համար 2- «Եւ	
Մեկնեացուք աստ Ճաշու Աւե-	166	յետ վեց աւարչ ևս այլն	
տարանէն սուգ ինչ: ՄԲ: Քարոզ:		Քարոզ ծննդեանն Քրիստոսի	99
Քարոզ Եարուժեան Քրիստոսի	1	Եայնժամ գայ Եփեսոս ի Գալի-	
Քարոզ շարշարանոց և Եարու-			

լէկ ի Երզնայն առ Յոհաննէս
կրակի մի նմանէ

Ջայս եւս մեկնելով գրեցուք,
որ առէ՝ «Ջայն դուսից ի հրամայ»
ևւ աշին

«Եւ ի ծնանելն Գիսուսի»

«Եւ յամանան վիցերորդի ա-
ռաքեցաւ Գաբրիէլ» ևւ աշին

«Եւ հովիւքն էին ի տեղւոքն
յայնմիկ քաղօթեացք»

«Եւ Գիսուսի Քրիստոսի ծնունդն
էր աշաղէս»

«Աթորեայ թլփատու թիւնն յայն
սակս եղաւ»

Կիրքի կաղիկոպոսի է ասա-
ցուածք

Հիպոդիանայէ աստղեալ

Պաճառ Քրիստոս ծնեալ հառին

Գրիգորի Աստուածաբանի նա-

ղ[ի]տ[ի]զացւոյ ի յայտնութեանն
Տեսան առէ

Քառասնորեայ զայտեան վրայ
գրեցուք սակաւ ինչ

Վասն տարեմտին բան և խրատ

«Ամէն ասեմ ձեզ, չէ յարուցեալ

ի ծնունդս կանանց մեծ քան զՅո-
հաննէս»

Գերբց կրանեալ պարթև Գրի-
գորիտս և Լուսաւորիչն

«Էականն Աստուած տնկարտան
բնութեամբ ոչ եթող անխնամ դտունս
Թորոզեայ»

«Եւ էր ոմն հիւանդ Ղազարոս»

«Ջուրր զարմաւենեացս օր, զօր
և օրնեալ անուանեմք մեք»

«Այր աստուածայինն Ղուկաս,
որ էր ազգաւ յայն»

Յաղագս տալմասկի խորհրդոյն

Յաղագս ասնի վարդապետին

Այլուստ գտեալ գրեցաք. «Եթե-

թամ չողան սուրբ Լուսաւորիչ և
քրիստոսապաշտ արքայն Տրդատ ի

Հոռովոս

ի ննջուի Աստուածամօր կու-
սին

Ի խորհուրդ սուրբ եկեղեցւոյ

Յաղագս սրբոյ եկեղեցւոյ ի աս-
նին, որ ի Տրէ ամսանն կատարի

Յաղագս սրբոյ եկեղեցւոյ Յա-
սակացն

Ի մեծի տօնին սրբոյ խաչին, զօր
Խաչվերաց տանեմ

Յաղագս հիմարկութեան եկե-
ղեցւոյ

Նաւակտաք եկեղեցւոյ

Յաղագս սրբոյ մարտիրոսոց

Վասն սրբոց նախահարցն

Ի խորհուրդ մեծի ուրբաթուն

կամուր և փրկազօրծ շարչարանաց

և մահու Տեսան մերոյ Գիսուսի

Քրիստոսի, ի բանն Էսայիայ, որ աս-

սէ. Տէրս ո՛ հուստայ յոյ մերոյ.

Տեսաւ թիւն սուրբ հօրն մեծի հետա-

տորին Գրիգորի Ակեռացւոյ, զօր

արարեալ է ի խեղճոյ բարեպաշտ

իշխանին կասանդեայ Տեսան Ղամ-

բանի

Տեսան Ներսէսի Հայոց կաթողի-

կոսի մեկնութիւն բանիցն Դուսթի

Փիլիսոփայի

Քարոզ Տեսանըղատաշին,

տեսանդ Գրիգորի Արծրունեաց և

պիսկոպոսի թուղթ յերուսաղէմէ

Վասն Տեսանըղատաշին

Ահկնութիւն սրբոյն Գրիգորի

Նիսացւոյն, որ առէ Տէրունական

«Հայր մեր, որ յերկինս ես»

Քարոզ ի վերոյ սուրբ Աստուա-

ծածնայ

Տեսանդ Ներսէսի Կոյսեցւոյն

աստղեալ Քարոզ ի հրեշտակոց ներ-

բողան

Քարոզ Վասն սրբոյն Գրիգորի

Լուսաւորիչն մերոյ

Քարոզ ի վերայ ծննդեանն Քրիս-

տոսի (Սակաւ ինչ բանք այս յոյժ

օգտակար է յսղաց, մանաւանդ պու-

հողայս) Տաթևացիէն

Բանք խրատականք ումեմնէ

Վարդապետէ, օրոյ անուն կոչի Տի-

րատուր

Բանք և վիճարանութիւնք մու-

ղափալ երես մողոց զրէսն յա-

ղագս Դ. Մողովոյն Քաղկեդոնի և

Տումարն Լիւանի, ոյք էին ընդու-

նողքն, և ոյք մնացին անասլթաքի

225

230

235

237

240

242

243

257

315

317

362

369

374

385

386

५. समाप्त

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ

Պատմութիւն սուրբ խաչափայտին, որ Հաղպատեաց կոչի և թէ ո՛րպէս զարմաւ ի Պարսից խաչն տառաւածընկալ, յարմէ ընկալաւ։ Բիւրեղ տիկիյնն զմտան օրհնութեան։

Գաղափարներն զտրամաբան Մա-
հաժամարին ի Հայաստան և գնալն ընդդէմ
աբբայն Մահմադայ Հայրապետին

Բաժնի ապագայի գրեթե չափազանց արագ եւ կանոնացրած ընթացիկ շուկայական գնահատականը չափազանց զգուշացնում է ընթացիկ գնահատականից, մասնավորապես՝ մարմնավորումը անվտանգ, զի քաղաքում անպատճառ թափանցիկ լինելու արագության չափերը չեն համարժեցանում:

[illegible]

իկաւ քիչնն խոտից դարձանեաց
էտկաց սմանց

Երկրորդ ականց ոմանց պիտու-
յիցն գրեցաք

Երբ որդի զազանեաց կենդանեաց
սմանց

[illegible]

Ա. Էջ 12. — Ճրարմ արժանիս ա-
բասցէ շէշէի Գրիգոր Նշիւիչան Գաւառի-
Գիւղի աւարտաւ վարաւք և ժրագան աշ-
խատալիեամբս և անկրկրայ հաւատովս
չաւս փառք յաւիտեանս ամենչ:

Լից 22.- Ճիւ եւս ի մեծի յարութեան
աղաւանդէ զամենայն հաւատացեալս
փորձաթեանց եւ խորհրդացով շտապե-
լաւ Ռուսոյն ի իւր ժամանակն հարա-
ւել Սիւնիկոյն: Եւ լից իւր լիւն եւ հովն Գ(ւ)-
ն (ւ) լից: Եւ լից իւր լիւն եւ հովն Գ(ւ)-

В. кр 9 (79). — *«Государственный архив»*
 1980. Вып. 1-4. С. 1-4.

[illegible]

by 34:— «*Et q[uod]m b[e]n[e]d[i]c[t]i b[e]n[e]d[i]c[t]u[n]t u[bi]*

[illegible]

Էջ 69.— «Եւ արժանապէս ընծա-
յեալ նազու ի հաճոյս քրիշտ աշխարհ
մեւաւն զայն Գրիգոր Աղայեցիոց Գեղ Գաւառ
աթիւ ընկալ ի հաճոյս և ծի' ի գայ-
րապաւսն»:

Էջ 80. — *«Անցի ցիւր յիշեալ՝ Գալուստի
Գրեգոր Եսայականի Գալուստի, Բէշեշի»:*

Էջ 119.— «Գրպիս և ընթերցողիս
և ողորմի մտողիս Տէր Քրիստոսս ողոր-
մեացի. ո՛վ սիրիկի կըրաբք իմ, և Ք-
չառնի Դէկէթ Բժ. անդէռ մտացէք Աստուած
ողորմեացի»:

[illegible]

[2] 155.— *die qfow jfbtlytp, ap hd*
mzjijwz wdzmz k qfijwz zmmz jzljwz
lzmwmzmzmz

Էջ 162. — Ձի մի' աստակերացուք
 դժամեն յաւիտենից մամուռանդ Գրիգոր
 Քրիստոս ինչպէս ասէ:

Էջ 168. — «Մէջքս համ շատ աղբա-
րէիք: Եղիւ ինչպէս ինչպէս: Եղիւ ինչպէս:»
Գ. էջ 9. — «Ինչ է ինչ: Բայց Գրիգոր
սխալուից Գրիգորի, որ կարի փառապա-
հօք ժողովիցի զհեղինակ ըսնաք աշխարհի
և անասնոցք սարս յիշեցցեն զմեզ միշտ»
Ամէն:

1791. — «Князь донской Михаил
Александрович воеводою воевалъ въ 1791-мъ году въ
Белогорскѣ, въ 1792-мъ году въ Кавказѣ, въ 1793-мъ
въ Астраханѣ, въ 1794-мъ въ Оренбургѣ» (= 1795, *Материалы*
20).

էջ 97. — «Եւ այս եւս քու համար
ընտրով զԵրջացացաք Մայրիս Ին(=25),
Քեօնն Եղազապ ազային գրեցի, և էլ
փայտ զնկայ երանանկ առարի Եթովպաց-
ւոց զէլիզէլէն և ի ձառնէն զգտնող
Երթեալս պահանջ, անդ գրեցի ի ներքս
թիթի ձառայ, ԻՄԻԿՒ. ամին. քառ. 21

Լիջ 157. — Վկայոր հւս աւելնալու
Թեպէն ինչ և լինայ Ուրբայում, բայց իսկոյ
ազգէս զարմու և փարհու առաջի Թէ
բնիկ զնայն, և ինչն զնաւ առաջի Թէ
առաջի հարցի զհրժարչ:

٤٩ ١٦٥. — «*Die wasser und der luft* [wasser und]

քո աստիճան-խառնիք որդւոյդ քո աստիճանի
Գրէգոր Վարդապետ Գաւառցիք:

Եջ 197.— «Այսօր Քէօզէն ետեւ որ-
դէն Ալէ ասլան օպան գորկուս. միայն 2
օպան ուխտարքն հաշուեցին 70 հազար,
ուսար առին Ուրքեշէ, մինչեւ Լ(=30)
օխուս ուխտարքն քսան փարայ ծախեալ
եղեւ, և ոչ որ էր որ առնէր: Դ(=4)
հարիւր տարած միս փարայ մի, և զայն
եւս տառօնք:

Եջ 209.— «Այսօր Պաշտաւ Սաւլե-
յան քաշան համայն Զ(=6) փաշայով և
զինուորաբ եկեալ Ետէշէ հողէն և դնաց
Սէօքէի, և ուսար էտա և կողոպտեաց
զգլուխ զայն, և եթող Քէօզէի Պէս Պա-
շէ Դէշ, և ինքն եկուլ տասն բեռ ոսկի, և
էտնց դնաց. այլ մեր ասլան Իքթեշէ քա-
շան զեռ պատերազմի ընդ Քէօզէի քա-
շան առած ողորմեցին:

Եջ 222.— «ՌՄԽ(=1791) ամի և
Յաւիտի քսան և երեք, այսօր քսան
առն Քէօզէի ցեղ ի միում տեղուջ գտեալ
էին մեր փաշայի զինուորքն և երեք
հարիւր ձիաւոր պատերազմեցան ընդ 12
սորաով Զ(=6) մամ, հազիւ թէ յաղթե-
ցին. և զինն սրով զլխատեալ բերին
զգլուխ նացա, և ինչքն ուսար առին,
թիւ չտնի տարանաց և քաւրից, զոր
[յ]տիշտակեալ էին Տէօշ ասլան ասացեալ
պատերազմողքն, և զարձեալ եկին Ուր-
քեշէ, և Դէ ասլան քաշան զնացեալ էր մօտ
Իքթեշէ քաշայիք:

Եջ 225.— «Յաւիտի Իկ(=27), այսօր
ասլան Իքթեշէ քաշան օրտաւ բերաւ Ուր-
քեշէ, Քէօզէի Պէտեշէ:

Եջ 237.— «Այսօր յօգոստոսի սկի[ի]զքն
էր, և այլազգիքն Դուրպան Պայրամի
տարբին թօփ ձգեցին:

Եջ 243.— «Օգոստոսի սկի[ի]զքն էր
այսօր. այլազգեաց երկրորդ օր Դուր-
պան Պայրամի զորով չէնեալ էին տա-
լաց անուամբ հեծելով դառնալ, և ե-
կեալ էր Բաքէշէի գորքն բազում ի վե-
րայ Քէօզէի և մի ոմն ի գորակմնաց
նկատէր ասլաց խաղաղացալ, զազաքի
Եթիշէի, որ ասլան Լեքէի քաշայի, գա-
նալուս ետար և ստաղկեցաւ, և հարկա-

նօղի փախեաւ. ի տեղի նորին հայրն
լծառնեցին:

Եջ 255.— «Սեպտեմբ Գ(=3), այսօր
Ալէ ասլան երեք անուանի թաղանթեքն
բերին ձգեցին ուսուլով, այսինքն ի-
նչի քաշան նախ քայ առաւ և այժմ
կապանք բռնաւ եղ. Աստուած գիտէ
ապրելն:

Եջ 301.— [Գրեցաւ պատճառ և
մեկնութիւն Քէօզէի Գ(=3) զոր տարեալ
է երեքս երանեալ կոթողիկոսի Հայոց
Տեառն Ներսէսի, ի խնդրայ Վարդան
Վարդապետի, որ կայ ի Հայրապետ ի
գամբարանի, ի թէյն Հայկազեանս
առումարի թէ հարէր Խառնաւ (—1491)
Ետեք Եւլ Կառնաւ և զորով անուս
Վարդապետի, ուսկերտ մեծի հեռաորի
և զխանկան Վարդապետի Ներսէսի:

Արդ յիշեցիք զուս և զՓաղաւապի
Գրիգոր անաւորս, զի իմով ձեռամբ
զրեցի օրինակէն յԱմբաստաւոր Կիրակոս
եկեղեցւոյն, որ էր թիւն ՌՄԽ(=1784)
և Մայիսի ասլան, հաց եւս ոչ դառնեցաւ
քաշայ:

Եջ 361.— «ՌՄԼԳ(=1784) թիւն և
Մարտի Գ(=3) եղեւ տարտ այժմ քա-
րողից, որ գտեալ ի Ուսումնու լինակն,
որ կուի Քիշի, մերս միայն հարազատի
Յարութիւն ամիրայ կոչեցելոյ, և քաւրի
խրտա լինին անեալ օրինակեցի և
զորով քաշանեալ պատերազմի եր-
կուս արքայից ազգին Ռուսաց և ընդ
այլազգեաւ, և էի նուիրակ սրբոյն Սա-
ղիմայ Գրիգոր իբրեւ Վարդապետն, եր-
կուս Գաւառցի կրկն գլուխ թիւմբ
Երեքս Հայոց Լեզեանն, որ Լեք
նուիրակ ՌՄԼԳ(=1789), Հոկտեմբերի
սկի[ի]զքն. քաշայ:

Եջ 369.— «Եւ մանաւանդ Լեքիդ
Վարդապետ Գաւառցի, զատաղ տառիս
և զմեղաւոր ճրգաւ սորայ. Ամէն:

Եջ 417.— «Բանքս այսօրիկ զրեմ
յաղազս արտնց և կանանց բնութեան
յառաջացեալ գաղանթքն, ընթերցաւ-
րաց, մանաւանդ մարմնասէր անձանց,
զի բազում անգամ թախանձանք
խնդրանս արտին նախարհականք:

Եւ ան յանձնախոս անխմաստ յի-

մար Գաղատացի և անմիա կոչեցեալս զօրով պարտապ զբուռն հարկանեմ գշտադրմանէ գաղանեացն կոնանց. ապա կայն սկն արկելով ի յեղեղութիւնս մտապ մանկարարոյից պատկանեմ յոյժ, թէ ժի՛ եւս գուցէ զլրուան կամելով այլոց խորթականաց շնորհէս կամելով այլոց զտաթ իմն ստեղծեան յառաջագրիցեմ. ապա ի մաղթեմ ի ձերմէ հարազատութենէ, զի իրիւն գնատառան Յաննայ Գրիգորի օղբանդիւք աւնկտաք, ամբծիք մտօք և ռոյզդուելեալս սրբութեանցն զայս գանխարար աղանդիցեք առ ձեզ իբր անաղարդելի իմն արանց թեթեւալիցի և վաճառարիցս:

Անկգրք գրուած պատկանաթիւն, աբուս վրայ ցանկի գրուած է, իրկորպ երեսին վերեւ.

— Այս աշտ Գաղացի գիրքն պատկան տեղաւոր առ տեղաւոր պրեպոստիտ գրեցուցեալ ի Տէր հանգուցեալ Գաղատայի Առաջնորդ Գրիգոր Արքեպիսկոպոսէն, հաստ հազմէն յիշատակ ընթերցուելի վարդապետաց և ի տարբ վանաւանդներէն ախրաւորի. ո՛վ որ հաստ գիրքս ընթերցի յիշուցէ զհանգուցեալ Արքիւն ի Յրիւստ:

1816 Օգոստոս 15

Գրեցի Գաղատայի Առաջնորդ Թատպետ խառնել Եպիսկոպոս:

ՆԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այս երկու հասարակները, ոչ մէկորիս հասանելի են ըստին հաւեթ և խառնել իմաստով, ոչ ուր գրիւն ձեռնարկի կազմէն հազմուած են, և ինչպէս որ նախապէս ուր գրուի — թեք, թերթիկը կան: զոր որ. Բ. հատորի Բ. Մասին մէջ նշուածական 160—175 գոտարկ երեսները սկսեալն իր պրիւս կամ ընդարձակելու համար թաղուած են, յայնչ սեւէ թան գրուած չէ: Նուապէս նախ հատորին վերջը պատկանար է:

Ասիկն զատ Թատպետ Եպիսկոպոս,

որ կազմել տուած է այս հասարակները, ցիրուցան տեղաւորները կարգի դնելով, խնամատ ուշադրութեամբ չէ դատաւարած նիւթերը, գոնէ ժամանակագրական կարգի մը հետեւելով — որովհետեւ հասարակն կամ քարոզիկներէն տմանց վերջը սրտազրութիւններ ըրած է Գրիգոր Եպիսկոպոս — և այսպէս ժամանակագրական ետեւաաւջութիւններ տեղի ունեցած են, և այս պատճառաւ ալ կարելի չէ հիմայ ճշգրել, թէ Ա. հատորը որ տարին գրուած է, հակառակ անոր որ Յունվար 16—Նոյեմբեր 16, կանոնաւոր օրագրութիւններ կան այդ հատորին մէջ:

Իսկ Բ. հատորը թուականներ ունի, որոնք ետեւաաւջ են, ինչպէս որ կը տեսնուի վերեւ յայտն թերուած ընդարձակութիւններէն:

Ա. հատորը, Յունվարէն Նոյեմբեր, երուսաղէմ գրուած է:

Բ. հատորը գրուած է Ռուսելի (Քիւլի), Հալեպ, Ուրֆա—Ամիդ, Երուսաղէմ, Անկիւրիա, Սիվրիխար, Սպարթա:

Թիւ 70 և 71 Ձեռագրիւրերու նկարագրութեան մէջ պատրիս տեսնել, թէ Գրիգոր Եպիսկոպոս 1771-ին կը գտնուի Երուսաղէմի Ս. Յակոբ վանքը: Իսկ ճառքնորիւրերու Բ. հատորին ժամանակագրութեան ետեւաաւջութիւնը կարգի դնելով՝ կը տեսնել, որ Գրիգոր Եպիսկոպոս Երուսաղէմի նուիրակութեան պաշտանով գտնուած է այլ և այլ անգիր և շարունակած է իր գրութիւնը,

1784 Մարտ, Ռուսելի (Քիւլի)

1789 Հոկտեմբեր, Հալեպ

1791—94 Ուրֆա, Ամիդ

1795 Մայիս 21, Երուսաղէմ, Ս. Յակոբ:

1807 Օգոստոս—1810 Անկիւրիայ Առաջնորդ (հետեւաւոր Սիվրիխար, Սպարթա):

Ուրեմն Բ. հատորին գրութեան ժամանակն է 1784—1810: Իսկ Ա. հատորին գրութեան թուականը դնելու ենք 1795-էն ետքը: Որովհետեւ Գրիգոր Եպիսկոպոս Ա. հատոր վերջին ընդարձակ յիշատակարանին մէջ կը յիշատակէ Երուսաղէմի Պետրոս Պատրիարքին ա-

Աղեքսանդրացւոյ առ Յովրիանոս Թաղաւոր վասն հաւատաց	65
Քարոզ ի վերայ հրեշտակաց, ի բանն որ ասէ: Ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց:	67
Քարոզ ի վերայ սրբոյ Աստուա- ծածնի (Յակարայ Ղրիմեցւոյ):	69
Քարոզ ի վերայ սրբոյ խաչին Քրիստոսի:	76
Յաղագս սրբոյն Բեռնարդոսի: Բան առաջին:	97
Ի նոյն աւուր յաղագս վարձու և արդեանց նորայ: Բան երկրորդ:	99
Յաղագս նոյնոյ վասն չորս իշ- խանութեանց նորայ: Բան երրորդ:	101
Յաղագս նոյնոյ սրբոյ վասն ին- ցու ի մէջ աշխարհականաց և կրօ- նաւորաց վարդապետութեամբ և բարի վարուք: Բան չորրորդ:	102
Յաղագս սրբոյն Բարդուղիմէոս ի առաքելոյն վասն արդեանց և վարձու նորա: Բան առաջին:	104
Ի նոյն աւուր զովասանի ի զե- ղեցելութենէ, և այնն Բան երկ- րորդ:	106
Ի նոյն աւուր որպէս բազում կերպիւ քերթեցաւ: Բան երրորդ:	107
Ի նոյն աւուր: Բան չորրորդ:	108
Յաղագս երանելոյն սրբոյն Օ- գոստինոսի և վարդապետի և եպիս- կոպոսի: Բան առաջին:	110
Ի նոյն աւուր նախ քան զղար- ծումն և ի դարձման: Բան երկրորդ:	112
Յաղագս նոյն Օգոստինոսի: Բան երրորդ:	114
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	115
Յաղագս զխառման սրբոյն Յե- հաննու Մկրտչի (և Մկենութիւն ելից, գլխի 17 չի): Բան առաջին:	117
Յաղագս նոյն բանի: Բան երկ- րորդ:	118
Յաղագս նոյն բանի: Բան եր- րորդ:	119
Յաղագս ծնեղեան սրբոյ կու- սին: Բան առաջին:	120
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	121
Սեկս նոյնոյ: Բան երրորդ:	123

Եւ-

Վասն նոյնոյ: Բան չորրորդ:	124
Յաղագս նոյնոյ: Բան հինգե- րորդ:	126
Յաղագս վերացման սրբոյ խա- չին: Բան առաջին:	128
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	129
Վասն նոյնոյ: Բան երրորդ:	130
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	132
Յաղագս սրբոյն Մատթէոսի ա- ռաքելոյն: Բան առաջին:	133
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	135
Յաղագս նոյնոյ: Բան երրորդ:	137
Յաղագս սրբոյն Մովսէսիսի և ընկերաց նորա: Բան առաջին:	139
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	140
Յաղագս սրբոյն կողմայի և Դա- միանոսի: Բան առաջին:	144
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	145
Սեկս նոյնոյ ի ի հրեշտակաց: (Բան առաջին):	146
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	147
Յաղագս նոյնոյ: Բան երրորդ:	148
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	150
Վասն նոյնոյ: Բան հինգերորդ:	151
Յաղագս նոյնոյ: Բան վեցերորդ:	152
Յաղագս նոյնոյ: Բան հոփնե- րորդ:	154
Յաղագս փառաւոր Հեբշիմոս- սի: Բան առաջին:	155
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	157
Վասն նոյնոյ: Բան երրորդ:	159
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	160
Յաղագս երանելի խառափանդ Ֆրանչիսկոսի: Բան առաջին:	161
Վասն նոյնոյ: Բան երկրորդ:	162
Յաղագս չարչարանաց սրբոյն Ֆրանչիսկոսի: Բան երրորդ:	164
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	166
Յաղագս սրբոյն Դիոնիսիոսի մարտիրոսին: Բան առաջին:	167
Սեկս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	168
Յաղագս նոյնոյ: Բան երրորդ:	170
Յաղագս սրբոյն Դուկասու: Բան առաջին:	171-172
Վասն երանելոյն Դուկասու, յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	173
Յաղագս նոյնոյ: Բան երրորդ:	175

Յաւուրն Սիմոնի և Յազաչի:	176
Բան առաջին:	176
Վասն նոյնոյ: Բան երկրորդ:	177
Ի նոյն բանի: Ծառ երրորդ:	178
Ի տօնախմբութեան ամենայն սրբոց: Ծառ առաջին:	179
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	180
Վասն նոյնոյ: Բան երրորդ:	182
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	184
Յաղագս նոյն աւուր: Բան հինգերորդ:	186
Յաղագս նոյն աւուր: Բան վե- ցերորդ:	188
Յանկ քրտոյս քրտոյս քրտոյս	191
Յաղագս յիշատակի հոգւոց:	199
Յաղագս նոյնոյ: Ծառ երկրորդ:	200
Ի նոյն աւուր: Բան երրորդ:	201
Ի նոյն աւուր: Ծառ չորրորդ:	203
Սակն նոյնոյ: Ծառ հինգերորդ:	204
Յաղագս նոյնոյ: Բան վեցերորդ:	205
Յաղագս նոյնոյ: Ծառ եօթնե- րորդ:	206-207
Ի նոյն աւուր: Բան ութերորդ:	208
Յաղագս Մարթինոսի եպիսկո- պոսին: Բան առաջին:	209
Յաղագս նոյնոյ: Ծառ երկրորդ:	210
Յաղագս նոյն աւուր: Ծառ եր- րորդ:	212
Յաղագս նոյնոյ: Բան չորրորդ:	214
Վասն սրբոյ եկեղեցւոյ: Ծառ առաջին:	215
Ի նոյն աւուր: Բան երկրորդ:	216
Ի նոյն աւուր: Բան երրորդ:	217
Յաղագս երանելի Կղեմէս պա- պին: Ծառ առաջին:	218-219
Յաղագս նոյնոյ: Ծառ երկրորդ:	220
Յաղագս սրբուհի Կատարինէի:	221
Բան առաջին:	221
Յաղագս նոյնոյ: Բան երկրորդ:	223
Յաղագս նոյնոյ: Բան երրորդ:	225
Յաղագս Տեսաւսկոյս թեման ե- կեղեցւոյ: Բան առաջին:	226
Ի նոյն աւուր: Ծառ երկրորդ:	228-229
Ի նոյն աւուր: Բան երրորդ:	231
Յաղագս մատուցման պատա-	

բաղի: Բան առաջին:	235
Յաղագս նոյնոյ: Ծառ երկրորդ:	238
Վասն նոյն բանի: Երեք:	241
Տէր Առաքելի եռամեկի և քաջ հետորի և անյաղթ փրկաւորայի աշակերտի երեցս երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի ա- րարեալ բանք խրատական սպեշահ և հանձարեղս իմաստից Է Աշխատեալ սահմանք քաջ: Ի յիշմ մաղթանաց ու- մանց բանասիրաց եղբարց պարզ հարազատից նորին աշակերտացն:	1
Նորին տէր Առաքել Սիւնեաց եպիսկոպոսի ի տեսութեան բանին որ տեղ Լամբանց չար տանջելի է:	125
(Այլաւ բնական ցանկ չիւթաց):	136
Պատմութեան մեծի յաշխարհա- կային Աղէքսանդրոս Մակեդոնացոյ կենանքն և վարդապետութեանն, և զորք արիականք, նաեւ վախճանն նշանաք:	141
Գործքն Աղէքսանդրոսոյ:	146-147
Սկիզբն երթալոյն Աղէքսանդրի ի պատերազմն հրամանաւ հորն:	149
Վասն առաջին քաջութեան ընդ Նիկիոյ:	150
Վասն արձանագրութեան Աղէք- սանդրոս քաղաքի:	154
Սպանումն Գործնի ի Բեսսէ:	166
և զառ ի Վարդանայ:	166
Սպանումն Բեսսի և զառ ի Վարդանայ:	167
Թուղթ Հոգաւանանայ և Ստատե- րայէ Աղէքսանդրոսի:	168
Թուղթ Աղէքսանդրոսի առ Կան- դակոյ դէտոյ և նորին թողաւորացն:	175
Մնացեալ կաթողիկոսն սոքոս և զորս յետոյ զանալ տատանդ զրե- ցաք. — Այլ ձեր զաւանցեալ հոգի սկսեալով, և — շինուին աւետիս եւ տուր թէ չատուածքն ընդ քեզ խառնակինք վերջաւորութեամբ, ու- րով և կ'ընդհատի:	

ՅԻՇԽՏԱԿԱԳՐԱԳԻՐ

Առաջին յիշատակագրութեանը ար-

գրուած է էջ 109. շնորհ զխաւար զի-
տեղեացն Ռաւաթարանաթիւնն աւար
մասնիքսք զԿրէք:

— ՃԱՆԻՏԷՆ ԹՈՒՆԷՆ ԴԵՐԵՐ ԼԱՍ-
տիկ, Կրէք և Կրիստոսի տրիք, ոչ ցա-
կա քաւն պիտանիս եղևն անթանկալ,
և քալ ապաւն երկարաքանութիւնս յա-
պաւնար:

ՄԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս Կրիստի Մալախեան Յով-
նանէն վարդապետ չէ եղանակած գր-
չութեան թուականն: Բայց ինքը քնիկ
անգիր քաղի. Կրիստի վանքի քաղմալ-
իստ միաբաններէն է. իր ինքնակեն-
ստգութիւնը սենի (Տէն թիւ 1) և
արիւն Գրիգորի ալ քնդարեանակած է. ալ-
պէս որ Եթէ իր այս գործին գրչութեան
մասանակը ճշգրտորէն որոշ չէ, բայց
նշանակած թուականն ալ հեզի չէ ճշ-
մարտութիւն:

6

ԲԱՐՈՁԳԻՐՔ, ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

ԻՆԻՏ

ԹՈՒՂԹՔ կամ ՆԵՐՍԻՔ՝ 294+118:—
ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 25,5x20x2,5 սմ.:— ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 23,5x5 սմ.:— ԳԻՐ՝ Նճւր-տղագիր,
սեւ րանաւով, լուսանցի դիմեր կապա-
րով: Միայն է. Մասին մեզ (էջ 45) Քա-
ւառն մը վիճակի մը առային ապեր
կամրակողով:— ՏՈՂԻՔ՝ 41, 31, 37, Ինչ
մը անկանոն. ՆԻԹ՝ բանապի, անփայ
բուղք, ապաւառաւած:— ԿԱՅԻՐ՝ սեւ կա-
ւի, ծաղկեայ կաղապարով, քիկունք ու-
կնկած ծաղկներ. կտրուածքներ դեղին
հեղուած:— ՀԱՆԳՈՒՄԵՆ՝ Բ՝ Կաւ լաւ:
Վերջին կողմն վրայ ցեցակեր ծաղ մը
մեծածաւ:— ԴԱՍԻՐ՝ սկիզբի և 3 բուղք
(6 երես), եղ 289-294, 298-300, Բ. էջ
118-120:— ԴԻՐ՝ Մաշախեան Խաչատուր
Դպիր (Եսէր Յովնանէն վարդապետ):—
ԺԱՎԱՆԱԿ՝ 1815:— ՏԵՂԻ՝ Կարմիր-Վան
Աճիկալիայ:

Ռաւաթարանաթիւնն աւար
415-416 թ. շնորհ զիտեղեացն Ռաւաթարանաթիւնն
աւար մասնիքսք զԿրէք:

ԲՈՎԱՆԳԱՅԻՆԹԻՒՆ

Առաջին մաս.

ՍԵԻՏ

Վան իմաստութեան Կամ Կա-
լիստիստի թիւնն Առաւել	1
Պարզ անարար յայտեան
արարուող կուսին, և այլն	2
Պարզ յարգա երկը անոյ յե-
ծարան աւար կուսին, մըն Առ-
աւելն ի անարար	3
Պարզ յարգա անարար ար-
արուող կուսին և մըն Տեանն	9
Պարզ անարար	25
Պարզ Վան Կալիստիստ Թիւն
չեանն Քրիստի	41
Պարզ և Պարզ միաստութեան
Քրիստի Առաւել միաստ	64
Պարզ Առաւել, Բան աւ Կի-
տալիստ	70
Գլխի և Պարզ յարգա և
անարար յարգանն Քրիստի
անարար	95
Պարզ յարգա երկը աւար
մողոմի	104
Պարզ Բան Քրիստի Կալիստ	107
Պարզ առաւել կիւսակէն մե-	

(*) Բայց և թիւ 2. ցեղի: ՀՐԱՅ.

ձի պահոց:	109
Քարոզ երկրորդ կիրակի քա-	
ռասնորդաց պահոց:	121
Քարոզ երրորդ կիրակէի մեծի	
պահոցս ի նոյն ընթարանին:	137
Քարոզ անասակին:	161
Քարոզ ժիւ: Յաղագս սրբոց	
Քառասնից:	168
Քարոզ յաղագս չարաթու ա-	
ւուրց ամեի Լուսաւորչին մուտն ի	
վերապն:	172
Վեցերորդ կիրակէ, որ ունի	
զխորհուրդ վեցերորդ դարուն:	182
Քարոզ յաղագս Ղազարու յա-	
րութեանն չարաթու:	189
Քարոզ յաղագս եօթներորդ կի-	
րակէի Մաղկազարդին:	195
Քարոզ յաղագս մեծի Աւագ	
Շարաթի և թաղման, պատանդ(?)	
հանգստեան Տեառն մերոյ:	207
Յաղագս յաղթող և փառաւոր	
յարութեանն Քրիստոսի Ասուածոյ	
մերոյ:	212
Յաղագս եօթանց ուրախու-	
թեանցն եկեղեցւոյ, առ ուրախու-	
թիւն փեսային փառաց:	217
Քարոզ Իւլ: Աշխարհամարան	
կիրակէին:	233
Քարոզ վեցերորդ կիրակէի յի-	
նանց՝ զկնի յարութեան:	239
Քարոզ համարածմանն Քրիս-	
տոսի:	243
Քարոզ եօթներորդ կիրակէի,	
որ տսի Բ. Մաղկազարդ:	251
Քարոզ յաղագս զայտեան	
Սուրբ Հոգւոյ՝ ի Պէնտէկոստէին:	259 (=257)
Յանձն իւրեղն և իշխանաւորն իւր:	271
Յանձն իւրեղն իւրեղն իւր:	274
Քարոզ սրբոյ պատարագին:	285

Երկրորդ Մաս

Թաւ-ընթանի մաս իւրեղնաւոր	
(տիւրեղնաւորացիութիւն Առաքի-	
ւեան Մովսէսեմ վարդապետի):	1-4
Քարոզ խաչին:	7

Քարոզ Մաղկազարդի:	15
Քարոզ սրբոյ զարգիւն է:	29
Քարոզ յարութեան Քրիստոսի	
Ասուածոյ մերոյ:	38
Քարոզ թաղման Քրիստոսի Աս-	
ուածոյ մերոյ:	41
Վասն անճառելի ծննդեանն	
Փրկչին:	45
Մեկնութիւն մարգարէութեանն	
Յնանու, արարեալ Խաչի և Երեմի:	
Լաւարդի Սեպտու: հանգիստ զարգ-	
իւն:	49
Վասն բարի և չար ճանապար-	
հաց:	85
Քարոզ վասն երկրպագութեան	
երուսաղէմի:	87
Յաղագս հարսանեաց:	89
Քարոզ սրբոյ խաչին Քրիստո-	
սի է:	96
Գեղեցիկ քարոզ սրբոյն մեծի	
Մկրտչի Տեառն Քրիստոսի:	101
Քարոզ ի վերայ սրբոյն Ստե-	
փանոսի:	103
Քարոզ վասն հովուաց:	107
Յանձն իւրեղն Բ. իւր:	117

Յիշմանք Բարեկամի

Ա. Մասին մէջ երկու յիշատակու-
թիւն կ'աւ միայն, որ անորայ է.

ա) Արք վրան Տեառն քարոզին ի
մէջ մեկնութեան անտարտեմանն առ
ապագան գրեալ է եկեղեցին (?) Քարոզ
Գրեմ (sic), էջ 188:

բ) Այսքան առ վեցերորդ դարն բու-
ւականացի զվրան զայտեան ժամա-
նակի Մեկնային. իսկ զգաւարեալ տե-
սութիւն առաջնոյ զայտեանն, եթէ
կամ իս տեւ յարողն ծննդեան և զմու-
ցեանն է քան իւր քաւ և կամ հաւաքեալ
բար և աստ վրան զի յետ մեծի պահոց
երրորդի շարաթու քարոզն սկսու
գրեալ:

Բայց Բ. Մասին ակնարկ գրուած
յիշատակարանն գիտենք, որ Քարոզ-

գրքերս գաղստօ 5 Գաղստօցի Ասփնան
նէս Սարկուսդ ակնելով 1808-էն: Այս
տարիսացի տղաքիսն է Յէկէ-բաթի
Գրիգոր Լեզիկոպոսեան, և վարդապետ
եղած է 1815-ին: Ասփնանէս անուամով, և
ինչպէս Գրիգոր չարսանաբան է անուա-
րենց իր Գարգարիքի և Յալաւաւ
Գաղստի ալ ակնով և յոգնելովնց գտնէ
1816-ին:

Կալատուր Դպրի կամ Սալախանան
Ասփնանէս վարդապետի զրած յիշա-
տակարանը պարզապէս ինքնակենսա-
դրութիւն մըն է Վեհապետական
էջերէնով և վերնագրին տակ, այսպէս:

1809: Անարժան ծառայ ծառայիցն
Աստուծոյ՝ Գաղստօցի Ե[ա]լ[ա]խ[ա]ւ[ա]ւ
ընէին զգիրս, մտնալ ի սուրբ Նրաշալի
և ցտեկելի վանս ամէնորնեալ Տիրա-
մնի՝ ի մանկութեանս մամանակի, իբր
Թ կամ Ժ ամաց չափ, ի պանծալի
վերացիտացութեան տեսան Պրիգորի՝
մեծաւորութեւ սրբազան արքեպիսկոպո-
սի, առննիկն կենտրոյ Սրբոյ Կարա-
պետի վանիցն մամանակու զրադիր՝
տեսան Յշաննու աստուածխատա
վարդապետի: Գոր յիշեալ սրբազան
դէտն զկնի Զ կամ Ժ ամաց՝ ասեալ
ընդ իւր զնացին ի Թէմբոյս: Նանդեա
առ Տէր յիշեալ բարունին ի Սիմրի՝
սուր վիճակին: և սրբազանն ի վիճակն
յիւր յԼպարթաւ: Գորոց լուսաւորեցել՝
զոգրին քարեզութի Աստուած՝ և սրբոյ
արքայութեան տրմանացուցել:

1810: Մինչ պատրաստեցան ճանա-
պարտագրել՝ եզ զնուաստութիւնս Նան-
դեցեալ վարդապետս, առննիկն տիրա-
ցու Յշաննէս քարեշարոյ սարկուս-
գի, և ի ազգական յիշեալ դիտի: Գո-
րոյ զրազմակերպ առ չէքս եզեալ քա-
րերարութիւնս՝ ո՛չ կարեմ մտածեալ,
այլ ասեմ, մարդուէր Աստուած Նա-
ստեցել՝ նմա բիրապատիկն աստ և ի
Նանդերնելուցի:

1811: Որ և ընկալաւ իսկապէս,
արժանացեալ բարձր սրբոյ աշտիճանի
երջանկութեան՝ մեծի վարդապետու-
թեան և անունն ունի Պետրոս:

1815: Եւ է ներկայ յաջորդ՝ և Տէր
շնորհեցել՝ վարել զգաւտութեամբ ընդ
երկայն ամս:

1809: Նայն ինքն արարեալ է
զգիրքս զայս մողովելով ի բազում
տեղեաց մեծաւ աշխատասիրութեամբ՝
յօդուս մանկանց սրբոյ Սիմի, զոր և
նուաստութեամբս մեր անձ՝ կամեցաք
օրինակել և սկսաք: Տէր լիցի՝ օգնական
ինքեան և մեզ:

1811: Յետոյ էաւ առննիկն իւր
քարեզարդ Յշաննէս վարդապետն՝
արեւելցի մանտեի Գարսթիւնեան, որ
արար իսկապէս զբազում խնամս և
Նայրութիւնս անշախ (մանաւանդ բարձր
ընտանիքն նորին ընկալեալ զանարժան
իրքեւ զօրդի սիրելի, ասնեն և ցուցա-
նեն զՎրս մեծամեծս՝ մինչև ցայսօր
և առ յապա)-Նանդեա և յիշեալ Նայր-
ուսրին ի մամանակի ժամատարի ի ցա-
ւէն յայնմանէ: Գի՛նչ կարապետք ասել,
կամք Տեսան է օրհնեալ, ինքն ոգորած
Տէր և զԹան՝ Նամայն մարդկային
սխալանացն նորին շնորհեալ զներուցի՝
լուսաւորեցել՝ զոգի նորին, և անձա
խնդութեանն տրմանի արտեցել, և զմե-
ցեալսն Սուրբ Լոգի Աստուած մխիթա-
րեցել՝ և յամենայն փորձութեանց ա-
պաստ կացուցեալ պահեցել՝ երկար ա-
մօք և խաղաղութեամբ:

1814: Զկնի Ը աւուրց փոխման
յետայիշեալ լուսաւոր Նայրութրին՝
եկն ի Սուրբ լի՛միթանէ վայելապատկ
զգրատեսուն սրբոյ Աթոռոյ՝ զգնա-
փոյլ Թաղէս շնորհապարգեալ սրբազան
Արքեպիսկոպոսն՝ ընկալեալ անտի զա-
ռաքելականն այն մեծազանն աստիճան:
Իրեղ առաւ զօրինչքորս առննիկն իւր:
և դատք ի պաշտանի մինչ ցայս վայր
բոտ տկար կարի մերում, բայց ո՛չ ինչ
առաւելութեամբ: այլ որովհետեւ ծա-
ռայք անպիտան էաք՝ և զոր պարսն էր
առնել: յայնմ եւս ունիմք յիրաւի մեծ
պակասութիւն, զի ո՛չ արտաք և կա-
տարեցաք: Անձ՝ ճշմարտի՛ գրեմ թէ
այս և: Թէպէտ սա յիշեցելոց սրբոց
Նորցն բարեբանեցաք արարին առ մեզ
քարերարութիւնս, սակայն սա առաւել-

յայտնեալն անցոյց դատենեքաւ[ը]ք: Զի՞նչ
արգելեց երկրորեցից, որ ունի զսիրտ ի-
մանալոյ այսքանիս իմանայ և համաշէ:

1817. կամեալն ամենակային Աստու-
ծոյ և ողորմութեամբ նորին, Սեպտեմ-
բեր ամսոյ յիս ամսուն ի մէջ երկնա-
նամն արտոյ տաճարիս յառաւատուն
օրհնեաց զանարժանութիւնս կիսաւար-
կաւաց և աւագ սարկուաց և ի նոյն
յերեկոյնն արարեալ զկոչուէն քահանա-
յական, յերկրորդ իսուսն ձեռնադրեաց
Հարեղայ, և զանունն փոխեաց առ Յո-
հաննէս, և ի հոգեւորականերոց աւուրն
մատուցաք զԱ. սուրբ պատարայն մեր:
Եթէ հաստիս ամբարնք մի եւս մանա-
նակ աւար, քոյք անկէն անկէն զու-
մեքաւ Ար. և քոյքեմեմ արարեալ
ձեռք մեր Թ. սուրբին: զի՞նչ անց զու-
րեմք, կամքն նոցին չեցի արեմալ:

Ի սոյն տարուայ, Հոկտեմբեր Ըն-
կտեմբ ամսեամբ քահանան Արքայ Գրա-
նտի, ի Սարբ Նշան յեկեղեցին Գողա-
տեայ, յարեմալ յիշեալ յայնքապետն
մեր զգաւագոյնք Խաթիւնն մանուկ
վարդապետութեան. Տէր առցէ ինքեան
զարտ թիւն և կարգութիւն և մեզ յորք
իմաստութեան:

Յայտարարիւն հանդամանացս հոգւոյս
հօտ, զոր օտարպետայ Երեյս եւ ի
սոպանն ամենագնայն, եւ ասո-
ղծեց ի օնկեկոթիւնն զն-
աղագին:

Վրճիւր Անեցին, հոգ դառնալ հոգին.
Կատարեալ նորինքն, մարդկայնն սե-
պին Համայնք վիճակին, այսր ասե-
մանին. հասեալ և արին, յիսուն յեթն
յամին, զոր անասնէն, Կապուսեմն
արքին մշտեալ սարք վեճին, ի ար-
գաւ հասեկին Այկորն Անգրին, Գը-
սեցի զիտին, քորոյց քանն. Ան տա-
րին Տեալ Գողատին: ԺԸ տարին.
1814. գնաց լիճիտին. Եղիւ արեմ-
նին: արարեալ կարգին. ձեռամբ Եփ-
րեմին, երջանիկ վեճին: Գայժուս յա-
տնին: անցաւ ի մայրին. կատարեալ

զիտին. Ըստ համայն կերպին: Յետ ԺԶ
ամին. փոխեալ վիճակին. Մարդուան
նահանգին. այցեղ կարգեցին կացեալ
ի նմին. իբրեւ ինն ամսին. բերին վե-
րստին. բրնակոմ երկրին: 1829 յամին.
և Դեկտեմբերի 29 յարին: աստ ամփո-
փեցին ի վանս Տիրածնին. զՄարգէս
Արշին. Ըստ իւր կրտսերին: Արշ. որ
հանդիպին. հանեալ զողորմին. զԹա-
թեան վերին. լիցին արժանին:—

Յետ այսորիկ, աշակերտ հանգուցե-
լայն և երկե կարգի մեր Գողա վար-
դապետն եղեալ Գաւգի փոխանորդ, կա-
ռավարեաց մէկ տարի կամ եւս անկի:
Զկին նորս եկն, նոյնաման փոխանոր-
դութեամբ Պետրոս եպիսկոպոսն և եկաց
իրբու մի և կէս տարի. հուսկ յետոյ
եկն՝ առաջնորդութեամբ Զախամայ
Յակոբ վարդապետն:

Եւ քանցի իմս անարժանութիւն,
եղեալ էի ի մօր խոյս տալոյ անտի
սակս ինչ ինչ տաթի, նա՛մանանդ
հետեւեցն կորի համարձակութեանց
սակի, (որոց որոշուէն ի մէջ կղեւ
յետ փոխմանն հոգեւոյս հօրս որբագանի,
իրբու Ես աւուր միջոցի) քաց կացաք
մնացաք ըստ պահանջմանն հարկի, յա-
ւուրն յիշեաց փոխանորդացն և առաջ-
նորդի:— Եւ զի առ Տէրն ընկեալ էի
զհօգս, վասն չկորնչելոյ հոգեւոյ եղիւ-
լի: Անա՛ քանիցս տեղամ թէ և գրեալն
էր յառաջագոյն, քայց յետոյ յատուկ
մարդ յղելով և յատկապէս հրաւիրանաց
զիր շնորհելով կոչեալ էր առ ինքն,
հանգուցանել զաշխատելոյ յօգուտ և
յանձնուտ զբարեկեաց և յայլոց և յայլոց:
Հոգեղզօն զէտն կետարից, նաև համա-
րահչակ մենաստանին Մեծի Ամրորոյ
տէր և տէր Յակոբ հոգեկնորք րարունա-
պետն: Ուստի ստիպեալ զՉախամայն
և տեալ հրաման իւրք ի Գողատեայ
1834 և Հոկտեմբեր Ժ և ի քաներորդ
յաւուրն մտաք առ խնդրակատար սուրբ
տաճարն Մեծի Մկրտչի Տեառն Գրաւսի:
Եւ որք կամք ի սմին, ի խնման
րարեղանիկ վիճափառ զիտին և ի սո-
րաշահութեան քաղցրագոյնք բարեգո-
վեալ փոխանորդի նորին, և ի յաւէժ

ստիժանա քոչոր հոգիափայլ և հանրա-
տենը միարանութեան զնդին անգրազ
մասք՝ ապառնով արախ, անվնաս անձամբ
և յառակ հողում, բախ՝ ցնծուն և
բերկրեալ յերկնանման ժամերգութիւնն,
զոր ի տարին մի՝ կամ երկիցս հոգի
կարողանալաք վայելել ի նաճանգն մեր.
ուստի տանեմ Ամենակալն Աստուած, զաջն
իւր ամենագոր հովանաւորեալ ի վերայ
համայնիցն ստիժութ և անասան պա-
հեցե՛լ ի պարծանս հաշկազն սեռի:

Յաւէտ քան զստա, նաեւ զերա-
համբաւ զէան վանուց արքայն Դանիէլի
տեսուն և տեսուն կարապետ երկիցս երա-
նեալ արքայան արքեպիսկոպոսն յեր-
բնմակի զնալն մեր առ սուրբ տունն
իւր տառաւր քան զարժանն հայրանեամ
սիրով և հոգեզուտար միարանութեանն
սիրով եղբայրականաւ շահեալ զհէքս
բախտացուցանեն ի յանրասւս Բարեխնամն
Աստուած և զնոսա ըմբի պահեցե՛լ ի
յերկոսին կենեան յանձն և յոգի:

Դանիէլ նա՛ւ սոյն վերոյիշեալ հոր
արքայանի մեծագաւթ սիրոյնն նշան.

որովհետեւ իւր կարապետ վարդապետ
որդեկին եկն ի Պարսոյ կողմակ և Քեր-
ման կիւրինի տառնորդութեան. առ
որ միտ եղեալ շնորհել զգաւապան վար-
դապետութեան ծայրագոյն իշխանու-
թեան 1836 և ի 5 Ապրիլի, ի սրբոյ
Զատիին նոր կրեւակէի, յիւր հայրենա-
կան կէրմիւր տնուն գիւղի, ի մէջ նո-
րաշէն եկեղեցւոյն զեկեղեցիափայլի և
շքնազապաշտառի, կցեալ և գիւմ անար-
ժանութիւն ընդ յիշեալ կարապետ վար-
դապետի իւրն որդեկի և զրազրին,
շնորհեաց երկոցունց զծայրագոյն գաւ-
ապան էկլէսիաստաթիկանն իշխանու-
թեան: Ոյր վասն զոհութիւնն իմ ան-
բաւ նախ ի լցուցիչ Սուրբ Հոգւոյն և
ապա ի որդիամեծար արքայան հորմէն
մինչեւ յաւիտեան: Մարտապա Սուրբ
կարապետ՝ որ հասցոյ առ սոյն ցանկա-
լին մեր աշտատեան, ինքն հասուցե՛լ
և տյլ քորի բաղնանաց՝ զիմս մեղա-
պարտութիւն և զծառայան համայնս
(Բ. Մաս. էջ 1-4):

7

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ ՍՈՎՈՐՈՒՆ, ՍԷՐ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

***—**

ԹՈՒՂԹԲ կամ ԵՐԵՍԳ՝ 0÷230+0+
154:— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 23,5×20,2×8 սմ.:—
ԳՐԻԹԻՒՆ՝ 23,5×15,5 սմ.:— ԳՐԻ՝ 600-
եղազիւ, սեւ քանաօլ, լուսանցազիծե-
րը կապաւոր:— ՏՈՂԲ՝ 37-41:— ՆԻԻԹ-
բամպակ անփայլ քուղթ, քողտաւաւ:
— ԿԱԶԼ՝ սեւ կաշի, ծաղկեալ կապաւո-
րոյ, քիկունքը ռսկեզօծ ծաղիկներ, կր-
տաւծները գեղին ներկուած, ամեն մա-
սամբ ճիւղ քիւ 8-ի տեւ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՍԻ
տա՝ լաւ:— ԳԱՅԱՐԻ՝ սկիզբը եւ վերջը
իբր պանպանակ դուռն Եւր-Երկու քուղ-
թեր (զակոն երես). Ա. Մասին էջ Բ., էջ
225-230, Բ. Մասին էջ Բ., էջ 134, 154:

— ԳՐԻԶԻ՝ Ա. Մասին զիշն է Սալայի-
նեան Յովնանցեա վարդապետ, Բ. Մասին
զիշիներն են Փորագեան Սեփան վա-
ղապետ (էջ 1-89) եւ դարձեալ Սալայի-
նեան Յովնանցեա վարդապետ (էջ 90-153):
— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ Ա. Մասը գրուած է 1824,
Նոյեմբեր 15-1825 Յունվար 25: Բ. Մա-
սին գրութեան քուակամը չէ յիշուած,
բայց եղի քարիներուն գրուած պէս է լի-
յալ:— ՏՆՂԻ՝ Կատիր-Վանք Անկիւրիոյ:

Մատենան երկու որոշ մասեր ունի.

Դիտելի կու տանք որ իջագրութիւն-
ները կանոնաւոր չեն։ Ստալինի մասը
1. էն մինչեւ 219 էջ դրելն ալ, իջագրու-
ւերն ալ կանոնաւոր են։ 220 էջէն դրի-
ւել կը փոփոխի, իջագրութիւնը կը շա-
րունակուի մինչեւ էջ 227. ոսկէց միւ-
շեւ էջ 228-ը որ կ'ընդհատը գրութիւն-
նը, իջագրութիւնը չեն գրած, մենք կա-
պարտով պրիմը զանոնք մինչեւ էջ 257,
դասարկ թուագրերն ալ իջագրելով։ Բ.
Սասը, իրքեւ շարունակութիւն առաջին
մասին, և առաջին գրելով, էջ 139=ճՂԹ
իջագրելով և կը վերջանայ 536. հետեւ
ւաքար ալ մասը իրարեւ 538 էջ չէ,
այլ 533-190=335 էջ։ Շատ մը լու-
սանցագրութիւններ կան ձեռագրին մէջ՝
գրչէն։

ԾԻՆԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍԻՆ ալ կրցաւ պատմութիւն
տեսակ տեսակ գրքերէ մենաւ այ-
նաստիկութիւնը ի հանգուցիւր Գրքագ-
րքեպիսկոպոսէն գրելով, ետա կազ-
մալ իր տակ որոշ իրարայի մասնա-
մանարհմեալ Աստուածանի. գի մ'ը ոք
ընթերցի սիրով, չիչեացէ զհանգուցեալ
արհիւն ի Տէր, և ինքն յիշեալ լիցի առ
Քրիստոս. իսկ եթէ ոք պոպոսի կամ
գրաւ և այլ անհարազատութեամբ քան
ստնիցէ, մասն Եւաղայի ժառանգեցէ,
ամէն։

Գրեցի Գաղատիոյ նուազ զէս Թա-
ղեմ թուարկ եպիսկոպոս։ ՅԵՆ։

Նուաստս եւս զայս ի կենդանու-
թեանն հանգուցեալն օրինակելի / սի-
րով վայելալ լիցի օրհնեալ / ։

10

ՈՒՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, ԲԱՆՔ ՈՍԿԻԱԿԱՆՔ

ԹՈՒՂԹՔ կամ ՈՐԵՍԻՔ՝ 39+481:—
ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 35×22,5×3 սմ:— ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 28,5×15,5, երկսիւն, խաւաւ-
չիւր սիւնակ 0,07 սմ:— ԳԻՒ՝ հօտ-ւեղա-
գիւր՝ երկու սաղարկ զրչէ, սեւ քանափո-
ւալ կարմիրով եւ վերնագիւր, բնագրա-
կան հաստամբ, եւ այլն, եւ սիւնագիւր:—
ՏՐՈՒՔ՝ 43. 45:— ՆՆԻԹ՝ բաւական, բա-
րակ, կոկուած քուրը, ձողաւառում:—
ԿՈՉՄ՝ կարմիր կաւի, ծաղկեալ ոսկեզօծ
ւեղազիծեր եւ կաղապարներ, մէքեպիքը
խաչաւորիւն եւ Աստուածանի, կտուած-
նիւն ալ ոսկեզօծ:— ԱՆԿԱՄԱՆՔ՝ շատ
լաւ, հոտ, միայն քանափո փութն քանի մը
եղեր աղառած են սկսելով 151 Լօկն: Ա.
ուսիցն կողմ ալ մէքեպիկն ցեցածակ:—
ԴԱՏԱՄԻ՝ սկզբը եւ վերջը երկ-երկու
քուրք (ձեւակն երես) պղնձաւակ դը-
րումները, Ա Մասն էջ 4, 32-39, Բ.
Մասն էջ 428աի կէսն է մինչեւ 429,

433-35, 448-61:— ԴԻԹ՝ երկու ծաղեր
գրիկեալ աղիւթի 16 մասեր, լալ
լայնի չեն ամօն:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ Ա. Մա-
սը 1815:— ՏԵՂԻ՝ կարմիր-վաւն Անկիւ-
րիոյ:

Մասեանս է Սէր Աստուծոյ և Բան-
ակիւթի:

Ա—ՋԲ՝

ՎԱՍԻՆ Եւրոպայի ժառանգել, որ
կալի Սէր Աստուծոյ, արարեալ ի գերար-
գիւրի տակ Աշխատէր Գալիոյ Կալիւս
Մեքեպոյ ի Փարսոյ:

Հիմնեալ ի Սուրբ Գրոց և ի սրոց
հարց ծայրագոյն վարդապետաց արդյ
հինգեցեայ, յարմարեցուցանելի ոսկեհից
լուր աւուրցն քառասորդաց, կիրա-
ղից ի մէջ տարւոյն և հասարակ տանից:

— Քաղաքացիական լուսինն է հայ
Բարբառ և Պալատ — Լուսինան հոգեբե-
րացույ — Ըստ իմացության սեռան Արեւել-
ապետներն ի հասանելիության համ-
գումարն ի հասանելիության: յամի
Տեղան 1741:

Իսկ այժմ վերադառնալ արհեստներու ի
հայրազնութեան միտն գործարարն Սարգս Ա-
թոռայն ինքնաշինութեան նշանն — Երբեք
կարողանալ անշնչ չայց. յամի փրկչին
1815 ի Գաղատիոյ մեծ ի հրաշալի վանս
ուստրեւելուն Սարգս Առաւածածնին: —

ՍԵՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ սակայն ամբողջ-
վին չէ որինակուած, այլ բնականաւոր
է ժիւ. գլխի առաջին մասին:

Թիւ 7 Ձեռագրին Բ. Մասն ուլ Սե-
րապետ ի, և այն կոկուած Տէրայնցի
գրչով. ինչպէս կ'երեւի այն բնականաւոր
ընթերցանութեանը եղած է լիակուած
արեւելի մը վրային:

Սարգս

ԱՅԼԻՔ ՈՍԿԻԱԿԱՆՔ և ցեղեցկացոյն,
գանապետ Սարգս Գրչի վարդապետ-
թեամբ յարգարեաց և երեսնելու:

Ի յայնք մամուռակոյ տարւոյն, գարն-
նայնիս և արարեալ ի գերացածը տա-
րաւորութեան թեան վարդապետ, Նշան
Սեղեմ վառնելու: Ի յարգելու յարգացոյց,
յամենիկ եղիականութեան Սարգս
կարգն սկսանին (17 Դ. 433):

Գերացածութեան Առաւածածնի
ուն համայն տարւոյն (17 Դ. 433):

Ապագայ տարբ և փրկածարար
Տիրամար Սարգս Առաւածածնի, տա-
րաւոր ի տարւոյն եղիական (17 Դ. 433):

Յանկ գլխից արքայ մասնին (17
436—448):

Յանկ արքայ Սարգսի գլխաւոր և
նշանաւոր իրար, թղթաւորութիւն և ի-
շխոյ (17 450—458):

Ի Մասին մէկ ի վարդապետ փոքր
տաւած մը տեղի ունեցած է. 17 Դ. 433
հարց փրկածով ըլլալու 12. եղած է 13:

11

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԾՆՆԳՈՅ ԵՒ ԵԼԻՑ

ԹՈՒՂԹԻՔ կամ ԵՐԵՄԻՔ 242+192:—
ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 33,5x23x3 սմ.:— ԳՐՈՒ.
ԹԻՒՆ՝ 29x19 սմ.:— ԳԻՐ՝ ճօղ մը շատ
մաւն եւ շատ մաւն, սնլ քանակով, խո-
րաղիւմեր եւ գլխաղիւմեր կարմիր, լու-
սանցի գիծեր կարգով:— ՏՊՂԻՔ՝ 56:—
ՆՈՒԹ՝ քաւայակ, անփայլ բնօր թուր,
տղաւորութեան:— ԿԵԼՄ՝ կարմիր կիտա-
կանի, կողմի մէկիսի սնլ թուր, ծաղի-
ք կամ ակամբներ կարմիր կանի. քի-
կունիք ակամբ ծաղիկներ, կաւաւանիք
բաց վարդագոյն ցերկուած:— ՀԱՆԴԱ-
ՄԱՆՔ՝ շատ լաւ ճօղ:— ԴԱՏԱՐԻՔ մէկ-մէկ
թուր սկիզբը եւ վերջը իբր պանդանակ
դրածներ, Ա Մաս ել 242-ին կեւը,

եղիւ մասերու մէկ ամբողջ թուր մը,
Բ. Մաս ել 1-ին կեւը, ել 192:

Ուրիւ ճեղկաւորութեան կը պակսի:
Միայն Ա. Մասի 1 եղի վերին լուսանց-
քին վրայ եղիւ ճիշդ լիւսանակաւորութեան

«Մակար Եղիական Ընդունեց ի-
շատակ առն/Գաղատիոյ վանուց 1806
Յուլի 13/ և կ'ընտան Մակար Եղիական
պոսի ձուածն կ'ընտան:

Մասնին կը յամարակի մեկնա-
թիւնները մշտնջող և ելից գործերուն:

Առաւած

Առաւածութեան թիւն:

հըրդապէս և թէ զբանանալէս. Պետրոս
Սեւանան լաւ յիշեալ Պէթրոսեմբուրգ:

Բ. Թուոյ (էջ 1—108):

Պատարմութիւն Պատահող սորոսա-
ցիւն և իշխողի յորտմանց և ի քնն-
ժող թուոցն (էջ 108):

Գ. Նշխար Օգնեաց (էջ 1—74):

Յախճանականութիւն,

Պատարմութիւն Պատահող սորոսա-

քերքն և նորին քարոզ. Չ Որինաց,
(էջ 75—76ա):

Ազգայն և եզրախոսեմն.

Շարք պատահականաց պարտականե-
լաց ի 5 գրեանցն Մովսէսի (էջ 76բ—85ա):
Զլափոյ և ծանրութեանց երբայեց-
ւոց, Յունաց, Հռոմայեցւոց, Սպանիաց-
ւոց, Հուսաքիսիւք ի յնապիրթսն Գեոր-
նայոսէ, Անի թուոսէ, Ալէքսի թուոէ, և
ժանտանց Ախպրաբանսն և յԱպագա-
րսով, որք նորապէս և նորապէս զնո-
ցանց գրեցին (էջ 85ա—88):

13

ՄԵԿԵՆՈՒԹԻԻՆ ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՅՆ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

ԹԻՒՂԻՐ—1823

ԹՈՒՂԻՐ կամ ԵՐԵՄԻՐ 230:— ՄԵ-
ԿԵՆՈՒԹԻՆ՝ 29x30x1,5 սմ.:— ԳՐՈՒ-
ԹԻՆ՝ 22x14 սմ.:— ԳԻՐ՝ ճաշ-եղազիւ,
սեւ բամբակով, վերնացիւք, գլխազիւք,
լատանցալիւք մար կտաճիւքով, սեղ սեղ
բաց ստաւաղոյն:— ՏՈՂԻՐ՝ 38—40:—
ՆՈՒԹ՝ ջամպուկ, անվալլ քուրք, սողա-
տաւած:— ԿԱԶՄ՝ քիսաղոյն կտեք, կր-
տաւածներ զեղմաներէլ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՐ՝
լաւ, երկտեղ կողք բանք մը շեղեց ցե-
ղանակ:— ԳԱՅՈՒՄ՝ անկղբ իջ սրանկա-
նակ դուռն մէկ բուզրը. վերջն մը պը-
րաւրեմէ անկղբած 3 քուրքեր:— ԳՐԻՊ՝
Գաղատացի: Մարտիոս Հաւրապեա:— ԺԵՒ՝
ՄԱՆԱԿ՝ 1823:— ՏԵՂԻՐ՝ Կառմիր-վանք
Անկիւրիայ:

Մատենան և ՄԵՂԻՆ՝ ԵՐԳՈՅ ՆԵՐԿՈՒ
Սաւորով պաշտէ Իւրաքիւն:— Հաւաքեալ
է Պօլեմոյ լէբոն լեռագլեւեկ Կաշեցոյ, Սյ-
նիկեան յաւ մտաքն ի Մարքի էլէմբանին
և յաւ մտաքն ի Քաղապարիւն, ի ինչպոյ
սեան Արքանեան ի ժամանակահիւրէ Հաղա-
պեթի, և հոյակաւոր արեւել-կապէն Զգա-

Ղիւ վաշիւլազարդ քաղաքի, արգէն ի
Քէլի Կանգալիւրոյ:— Ի գերազանցեալ
ճարտարութեան յապրեալ Հաւաք ի
Հաւանկարն Սարքի էլէմբանին, Կաշե-
Ղիւրոն արեւել ի Քաշիւրոն արեւել Հա-
ւաք և իր խնդիր ճարտարաբան, որոյ տալը
յանկ էրեւել տալանցալ ի թաւախան-
թեան արամեան տաճիկ ի ՌԻՄԱ, յամ-
սեանն Սեպտեմբերի երկուն:—

Իւ արեւ վերադառն արեւադեղս ի
ճարտարութեան արեւն Սիլիւր լեռնայն-
այ սորապան ճարտարաբան, և յաւաքնա-
ղաթեան արեւն թաւեւն արեւել արեւ-
դեղեւոյն Կողեւոր ծնողն ի յոյ. և եւս
արեւադեղ արեւն Մաշիկեան Կաշե-
պեան Կաշեպեալ, ի սարք վանս ամեն-
արեւեալ Պատարմութեան, որ ի Գաղա-
տաւ:— Սամի մարդեղաթեանն Գրի-
տաթի փրկին Պատարմոյ մերոյ, 1821, և
Գաւմարի 25, և ի թուին Հաւաք ՌԻՄԱ
սկիզբն հղեալ:

Նը թովանդակէ յառաջարանութիւն
մը Գաղաք վարդապետէ (էջ 1—5) և
մեկնութիւնը (էջ 6 230):

Բնակ վերադառնալով քննադատելու Գրիգորի
հետեւեալ երկաթը, 230 էջի վերջը.

— Վերջ եղև ժեկնութեանս ներգոց
երգոյն Սողոմոնի:— 1823 Օգոստոս 11.
— Աստուած հոգր մեծ անուն, կացուս-
ցեն զիս հաստատունն:—

ՆԻՆՈՅՈՒԹԻՒՆ

Կարնեցի Յակոբ Վարդապետ Սիմե-
ոնանի այս գործէն ուրիշ ընդօրինակու-
թիւն մը տեսանք արդէն վերագոյն,
Թիւ 7 Ձեռագրին սկիզբը, նախ Պետրոս
և Խաբէ Սալեիւն Յովնանի Վարդապետի
գրչէն: Սալեիւնն Վի պոյժատու թիւն
իսկ քննարկին տեղ տեղ զբառ պահանջ-
ման հարկին: յաւելումները բոլոր էր
Փանի որ այս օրինակը այդպիսի յաւե-
լումները բոլոր էր Փանի որ այս օրինա-
կը այդպիսի յաւելումներ չէ կրած, յա-
ռաւ կը բերենք մեկնիչ Յակոբ Վարդա-
պետի յառաջարկին հետաքրքրական
մտաւ:

— «Բան առ խոնհամիւս և բարե-
պաշտ Գրեշնիւն շէրեշուս այս յառաջա-
րանութիւնն:—

— ... Եւ արդ՝ եթէ այսպէս, վասն
որոյ կամ զի զոմանս բանս ծանու-
ցանել մերազնէից սակա առաջակոյ
գործոյ մերոյ: Զի յառաջարանութիւնն
զորոց է պատկեր նորին, և նախադա-
սեալ բանն հարկ է երիցս եղանակս
բացայայտել. նոխ՝ թէ յորում մասա-
նակի գրեցուս. երկրորդ՝ թէ յորմէ հար-
կուտարեցուս գրել: և երրորդ՝ թէ յինչ
միտս գրեցուս. զի և եկեղեցի սուրբ և
բից քամանէ զմանկունս իւր խորհրդա-
զգոսն տանել խորոցն Աստուծոյ. զո-
մանս սերմանողս բանին կենաց. զոմանս
հեծողս, և զոմանս մատակարարս. ըստ
տէրանեանս առակի, սերմանողք եղին
մտրդարէքն, հեծողք՝ առաքեալքն և
մատակարարք՝ վարդապետքն. զորս իմ

ծանուցեալ ի մանկութիւնն իմմէ, ի
զրօնուլ զսուրբ գիրս սիրահարեալ բա-
նից սննամեմատ մեծ իմաստնայն Սողո-
մոնի, մանաւանդ սոյն երգ երգոց ա-
նուանեալ թղթոյն, զորս երբեմն ի
մեռս առեալ խոչ և խաթ իմանել ընդ
առաջ, չկարելով բնաւ հասկնալ, և
ոչ ամենեւին կարել իմանալ, վասն զի
ոչ ունեւի զսուր աստուծոյն և զոմէ մեկ-
նիչ ոմն կամ իմն կարել զտանել: Այս-
պէս տաղանակելով զեղբարեայ մեռս ի
նեք մեծի տարակուսութեան, մինչ
ցգանել զմանկութիւն Մեծի Վարդապետ
վարդապետին մերոյ, և ապա զմեկնու-
թիւն Հիւսիսեայ և սակա խաթ Սողո-
մոնի, որոց փառք ինչ հաւաքեալ ծաղկա-
քաղ ոմանց տեղեաց լուծմանք տանել
կամելով լուսն իւր և ոչ լուսն այլ: Եւ
յորում ծանուցիւ առ Գրեշնուս Գր. եղև: Ի
Մեծիւ, ի լուսն Սողոմոնի առաջնայն, ընդ Աբ-
րահամ վարդապետին, լուսն (այլ) այլեւ: Եւ
նոյն լուսն. և երանելին ըստ զրօնու-
րարաց իւրոց հետաքրքրի եղեալ տեսն
զգրեալսն մեր, և ոչ զիսմէ եթէ առ ի
քաջալերելի զմեզ, սկսաւ սիրով մեղադ-
րել, այլ և նախադասեալ տանել ծաղի և
զանգաւի անուանելով, թէ վասն է՞ր ոչ
զեղբարեայ, ընդ է՞ր ոչ աշխատիս, և ոչ
սկսանիս ծաղի ի ծաղի մեկնել. զի
փառք բան մի է, թէ եւ ըստ խորհրդոյն
մեծ: և ի պատասխանելն իմ թէ չեմ
տեսնել մեկնիչ որոյ զինի երթանցեմ,
և նա զարձեալ ասաց թէ որքան և
կարող բերէ, աշտս կրպակ հարկադրեաց
զմեզ տանել զայս, և յայնմ միջոցի
մինչ մեռն արկի գրել, վասնանեցուս
նա, և զբողոքունք վասնաց զիցեցան ի
վերայ թիկնաց իմոց. ընդ որոց և այլ
պէսպէս դիպուածք, անասելի և անաս-
նելի ծախորդութիւնք (զորս չէ յիշելի).
որովք անկեալք ի մահիւս մեծաւ տա-
տիւ հիւանդութեան ի Սուրբ Էջմիածին,
և անդամոր մոտացել ոչ զիմ ակարարութիւն,
երբեմնեալս թուղթ և թանաք մուրա-
նալով ի նեք անկողնոյ, և ի ներքոյ
սպականեալ ասպատառն օգոյ, նուա-
ղեալ յաշաց լուսոյ և ամբողջեալ ի
մտաց բերոյ, բայց տշխատ լինելով

ւատացեալ՝ հազուց, և զՔրիստոսէ
և զամենօրնեալ կուսին Մարիամս,
արպէս արարեալ է կռռնեկիտս, զորմէ
պատմեն անաղքն։ զի մի և նոյն եկե-
ղեցին և հաւատացեալ հազին, և արքա-
հի կոյնն Մարիամ է պատուական մասն
մարմնոյ եկեղեցւոյ հարսին Քրիստոսի։
Ուրեմն աւելորդ արխատութիւն է և զուր

և աւանդն ցեղեկութեամբ, այլ ոչ և կոտոր և
արպէս նստի աշխարհ անտէր կտակ։ Եւ
եւ իմ ցառ անի նախնեացն ժողովորդ
ընթացաւ, զի իմ զոյլով ձեռքէս և յա-
ւան լուրս արկուեալ այսքան միայն առ-
նել կարացի ի փառս Աստուծոյ և ի
պատիւ հարսին եկեղեցւոյ, որք լիութի,
ամէնայն։

14

ՔԱՐԱՊԵՏԻՐՔ ԿԻՒՐԱԿԷԻՑ (ՆԱՆԵՈՆԻ)

ԱՊՐԱՊ

ԹՈՒՂԹԻՔ կամ ՆՐԵՂԻՔ՝ 8+377:— ՄԵ-
ԽՈՒԹԻՒՆ՝ 33,5x23x3 սմ.:— ԳՐԱԽԹԻՒՆ՝
25x17 սմ., երկսիւն, իւրաքանչիւր սիւ-
նակ 0,08 սմ.:— ԳԻՒ՝ մօտ-ւեղաղիւր,
մանր, եղ 227-էն աւելի կը մօտենայ շե-
ղաղի, սեւ բանաւով, վերնաղիւր, սեղ
սեղ գլխաղիւր, գլխիւնեալ սկսածնեւ,
յուսանգաղիժ մօր կամ իւրով:— ՏՄԼՔ՝
55, 54 (աւելի կանանաւ):— ՆԻՒԹ՝
բաժակ անփայլ լաւ քաղք, քողառա-
րուած:— ԿԱՋՄ՝ կամփի կաշի, ոսկեզօծ
գեղեկիկ կաղապարներով (մէքսեղեր խա-
չեւորիւն եւ Աստուածին Յիսուս մա-
նուէով) եւ կտրուածներով, կոնակներ ալ
ունեցած է, որոնք հանուած են եւ յայնի
են ձեղներ:— ԱՆՆԳԱՄԱՆՔ՝ շաւ լաւ,
նար պէտ, միայն կողմեւ կամփի կա-
շին ձեղ սեղ սկրքած, ետեղ իրեւի վե-
րին յուսանցիւ մեղսեղ բաւաքի կեղծ:—
ՁԱՐԳԱԳԻՒՔ՝ իւրաքանչիւր գլխի գլխաղիւր
մաղաղիւր, քոյնաղիւր, եւ այլն, հնետե-
ղաղիւր մօր հին արուեստ: Գլխերս բաւա-
կան հաւակաւոր են եւ զործածուած է
սէւ քանակ, չորացած աքիւնի բաց գոյնով
ներկ մր. մասիւնով ուրուաղիժներս վրայ:
— ԽՈՐԱՆ՝ Շոյն ռոնդ երեւ տնեւան կա-
մաներ գծուած 1 եռեւթի մակաթ:—
ԿԻՍԱԽՈՐԱՆ՝ 235 Լքի առաջին սիւնակին
նակաթ երեւ ձեռաղիւրէ մր կտրուած հա-
նուած բաւական գեղեցիկ կիսախաւան

մր բեւով վաղցալցած են. որ կը ներկա-
յացեն ոսկի յառակի վրայ ապիսակաճ-
ուս իրան մր (պիւսղ) Անալը մաղաղար
եւ ալիւր սեւեռուն: Տեղ սեղ ալ բաց
բողուած են կիսախաւաններս սեղեր:—
ԳԱՏԱՐԿ՝ սկիզբը յոս բողք (Ծ երև)
բարակ, ներակ, դարձեալ Շոյնափ
բողք սիւնազծուած, Լք 234, 230 P.
սիւնակին կիսը, 351—377:— ԳՐԻՉ՝ Գա-
ղաթի Քաջիւս Արարչոյ Անի Քա-
ղես Արեւիկայով:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ հոս-
ւանաբար 1797:— ՏԵՂԻ՝ Կամփի վանք
ԱԵԿԼԻՐԻՈյ:— ՏԵՂԻ՝ Շախ զրիյ Քաղես
Արարչալը եւ եւր Արարչիւնեւ Յովհան-
նէս Վարդապետ, որ իբրեւ նուէր կ'ըմ-
ղունի Քաղես Արեւիկայով:—

Մոտեման և Նալեան Յակոբ Պատ-
րիարքի քորոզգործերուն Ա. հատորը,
որ Վերադիւր Կալաքիւն առնում ծանոթ
է. կը բովորդակէ 63 քորոզներ (Լք 1—
345) և շնորհ գլխաց սրտոյ մոտենիւր
(Լք 346—350):

ՈՒՇԱՏԱԿԱԳՐԱԽԹԻՒՆՔ

Լք 1:— Կալեանի յիստապատմութիւն
առնելի քորոզիւր սկիզբը:

— Չգործն ձեռաց մերոց ուզիլ ա-
բա ի մեզ Տէր և զգործն ձեռաց մերոց
յաջողեա՛ ի մեզ:

Զորայր գործա այս նուիրենք թեզ
 Հոգիդ Սուրբ Աստուած, գըրոյս ի բո-
 յոցդ, թեզ աստօնոյ պարգեւիդ ընծա-
 յելովդ հաքասա ամեննորստէն և Տեսնադ
 իմոյ՝ զիս ստացողիդ Պապէն և Աս-
 ասուածարանն Գրիգոր ի ձախ որ ի վե-
 յոյս քոյ ասասուածորանեացն, ասաց թէ՛
 մեզ այնքան վատնանամք ի շողին,
 զոր պահանքք մինչ զի աստուածորա-
 նութիւնսն ասաի արարցուք սկիզբն,
 վասնորոյ և հիմն ամենիդ բարեաց և
 արմատ բնութի պարգեւաց զիցդ դա-
 տնելովդ, զգահխախտչոյն զայս քարոզ
 ի պատէն ասասուածութիւնաց նուիրելով,
 զգոցնութիւն քոյ հայրեն շատաւ ի բա-
 ռակոյց Յովոթ Էւթի՛ անգլան զստիւրէն
 Կաթողիկոսօղոյն, որդեկ զի յամենայն
 որ նուազեալ եմ զիս թեզ համայն ասա-
 նալով զդոյն իմ, և զբարեւոյ զդոյն խնու-
 ածով զարմանիցեալ, և անուազեալ զու-
 զգիտաւ ասցեալ էւ զի դու եղիք պարս

դիւն իւրախարանաց էակցիդ և փառակցիդ, ի մէջ ինչ յարգութիւնսս՝ ի խելոյն Աշխարհի մէջս, որպէս ի փառս քոյ, յարմար ամրոցեալ թեման քիւս օճեցելոյ Տեառն իմոյ՝ Յիսուսի Քրիստոսի 1755, շէքեան իմոյն»։

Էջ 350բ.— «Ես Քաղտա վարդապետս, որդրմաթխեամբն Առաւելոյ արքեպիսկոպոսն և առաջնորդ Գաղաթիոյ, սոյն ուս իմ ձեռագրադիր Յակոբ պատարագի Բարազդիսի Վերալէկեիցն, ընդ ընկերինն, որ է որդոց Հառորդի, վասն յայլմ գրադարձեան աշխատանցն, յարմարեալ Յեմաննէ վարդապետ որդւոյն իմոյ, քարտեա սրբաւորեալմբ վայելիցով յարեալ հոգւոյ իմոյ. րաւ:

1827 Ապրիլ 18 զբեցի է զանա
Գաղատիս 1827

[illegible]

Քարտղերժին ինչպես թևան մէջ
 փոքրիկ սառամ մը. էջ 289-էն ետքը
 փոխանակ գրեյու 290, գրուած է 291:

• • • • •

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆՏՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻԶԱՆԻՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԻ

● 定價 400 元

Քրիշն-Թ-ի կամ ԵՐԽԻՔ՝ 18+9+340: — ՄԵՄԽԻՔԻՆՆ՝ 30x20,6x2,6 սմ.: ԳՐԽԻՔԻՆՆ՝ 12x6,4 սմ., երկբից, սյա-
նակների սեւ զանազան խառնուրդով
նակ 0,07,6 սմ.: ՏՈՂՈՂ՝ 48-49— ԳՐԻ,
ՆԻՔԻ, ԿԻՋՄ (առանգ կեանքի), ՆԱՂԳԵ-
ՄԱՆՔ (բացի էջ 235—340, վերի լու-
սանիկի վրա արտերսյան խմորու ձև
կեղանակ հետեւեղծ), ԶԱՐԻՂ-ԳՐԻՔ, Ոյոյ թիւ
14-ի հետ: — Այս հատաքի զարդարանկե-
ր ասելի են պիւրը Լոն Թիւ 14-ին:

Տե՛ղ երբ գտնվում ե՛ն Խաղաղական ռժի՛թի մի ետևոսք, տե՛ղ չեղքի կամ գի՛նժ շարունակուման, խղճո՛ւմ մի մեղացեալի գիտմամբ, և յարմարե՛ն սե՛ր քանձակ ա՛յ կապտակ գիտած գի՛նժումը, և մեղքեղ զարմարակող գտածը, — ԳՐԻՃ ԲԱՐՈՋԻՅ, Հարգողիցեղու՛ր է զերայ տա՛նելույն որդոց, և արարիչու ի մեղքեղս որդոցան զարարիչուք՝ մ'աշխարհագրին հաստակընազգևույն (Որ կոչի Երբոց Հաստակ, և ճշմարիտն տնայնից Կրթիչ)

գրոյն. զերկին կողմնաց գտան (sic) պարուհակացն խորանորոգ՝ լուսափնու առաջաստիւ չըլանակեալ, յորում անշտպաց չըլտարմակատարք արփոխախառաց և լուսանման արտ՝ մեռազգիւնան՝ ազխտականիչ ասանգացն պարագումար միտացեալ, գալխար՝ փառագարդեն՝ ապուստուրթեամբ լուսայ, և զերկիրս կանաչառադարթ անկօք և ազգի ազգի գուներումք՝ երփն երփն ծաղկամբք վայելչացոյց, և մասնկուն շնորհեաց նոցա ողոյն թուրականի, զմայլել զնոտառելիս բանեղինաց։ Իսկ զլիբրինս բարձուն և զգաշտս հարթայառակս ամբարձուղէչ անկօք թողլովիք վարսից բուսականաց և շուշանացն՝ փայլախանք պնտարդեաց, և զթնչուն քեւառարս յամպս եղ թուել, որք ցերեալ զող՝ հանապաղ հեշտայիս իմն հեշեն նուազս ի վերայ զլիսց մերաց, և զամենայն արարածս համանգամայն, կենդանական և անկենդանո՝ զեղեցիկացանձ շքեղութեամբ յարմարեաց։ Եւ յաւէտ եւս ի զգալեացս՝ զբանականս զայս մարդ պատուեալ հանձարով փոքր ինչ խոնարհ քան զերեւոյնիս (լուս քննարկող Տեսանողին) փառք և պատուք պատկեաց՝ ի վեր քան զամենայն գայացական էութիւնս քանաւոր, մասաւոր և զգալուն, ի տիրակերպարան տեսակ, տառուածադոյ արարչութեանն նախաստղեալ անշտպալն իմանալի հողունս սոս ի նմա ապարտութեամբ, որով զբնուարկան չարմամն իւր իմաստապէս յորինեալ, և տառուածային սիրովն ուղեւորով քնտրելուն մարդկոյնին՝ յորագասաւոր քարիս տառուածաւոր կամօք հպեցաւ՝ զիմաստ ստացաւ սեպհակաւորարք զբազում գիտութեանց և զմանաշման իրաց։ Եւ աւանդիկ՝ և մինչ յեղեմական կալից քարտիւղ, ի մահառիթմ պողոյն ճաշակմամբ՝ վարեցաւ իւրովք սերնդովք ի զերուութիւն մահու և զփոխոց, ինքն իսկ տարալին բնութեան խնամարձեալ ի մերս և ստեղծելովն ի կուսէն՝ թողմեալ ի զանաւորակ կենսակիր սուրբ խաչին, ազատեաց զաղամային բնութիւնս յանիծից մահու,

վերստին շնորհելով նմա դարձեալ զնախապաշտուն շնորհին գիտաս։ Երեանիկ դատուց որքոց առաքելոյն՝ զՍուրբ Զօգին առաքմամբ ի վերնատունն սուրբ, ի խորհրդակատարն վայր։ Յորմէ տրեալ աշակերտաց բունին՝ լուսաւորեցին զտիեզերս ամենայն՝ լուսով աստուածագիտութեան, և յայսին քարոզեցին զաննառ անօրնութիւն աննկզնական բանին, յորոց շատախիղեալ ըստ նոցին՝ հոգով՝ փայլեցան յայտարիկ իբրեւ զարեգակն՝ վեհք և ընտրեալք յԱստուծոյ, երկանիկ որքոց պարք, աշակերտք բանին ճշմարտութեանն և խմանեալ աշխատակիր լինարած եղանցն, արարուգրեալ հերկեցին զխաւար աշխարհի, նահատակեալք ի փորձ տանջանաց սուրբ զարիւնս իւրեանց հեղին յերկրի, և միանգամայն ասել՝ զերկիրս երկին տրարին։ Եւ այդ՝ ո՞վ ո՞ք բաւականացի բանիւք զովմարի ներքոզել զտարան Աստուծոյ, որով ի վեր են քան զբուն մեր՝ հրեշտակական վարուցն հանդէսք, ո՞չ այլ ոք քան թէ նա՝ որ ըստ նոցոյ հոգացն են։

Որպէս հանձարեղ և գիտական հոնատր մեր՝ արքեպիսկոպոս Զայառառնեայցս՝ լուսաւորեւ ճրագ տանս թորգումայ՝ երիցս երանեալ Յօթ արագան պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ՝ միշտ խոկալով զորքոցն Աստուծոյ՝ և նոցին սիրով վառեալ՝ արար զայս քարոզագիր ճառ տանական ի կրթութիւն մանկանց եկեղեցւոյ, և ի պէտս ուսումնասենչ վարդապետաց, և անուանեաց զայս՝ (Սրբոց հասար), զի զմահա ի սրբոցն Աստուծոյ ճօռիւք ներքոզել, զոր վայելուչ շարանիւսեաց լայնարձակ մասք, իմաստուն տաղուածովք և համեղ ունով և վկայութեամբ յԱստուածաշունչ Սուրբ Դորոք, և եթող յիշատակ սուրբ եկեղեցւոյ (զորոյ զհօգին Տէր լուսաւորեցել)։ Եւ քանզի ըստ որում հօդ է իբրեւ զմահ սէր (ըստ իմաստանոյն), որպէս ջուրս երկրի ոչ կրանց չիջուցանել, յաղագս որոյ՝ որում և ցանկաց ոք ջուռայ հաստնել այնմ, ուստի և մեք այժմ՝ ցանկացդ լեալ ի վաղուց այն

այս գրքոյս, կամենցողութեամբ Տեառն, ձեռնարկի ի սո, և իմով իսկ ձեռամբ գրեալ և օրինակեալ, չընտրե և ի պատշաճաւոր օրինակէ, և յանկ հանեալ աւարտեցի՝ զայս ուղղածուծ մասեանս՝ (Սրբոց հատոր կոչեցեալ) ի վնասպետութեան մեծի լուսակառոյց Աթոռոյն էջմբածին տեառն Ղազարոս սրբազնականաւոր կաթողիկոսին ամենայն Հայոց, և ի զխաղութեան Սրբոյն Սաղիմայ՝ տեառն Պետրոսի երջանկաշնոր՝ պատրիարքի. իսկ ի հովնասպետութեան մեծի ամարաքաղաքին կատանգնուպոյս, տեառն Չաքարիայ արշնայական եպիսկոպոսի, ազգասէր և բարեկարգ պատրիարքի. ևս և հրամանաւ մեծ[ա]փառ արքեպիսկոպոսի և գերեմար բարձունապետի, արքազան և հոգեւոր հոր իմոյ տեառն Անդրէի՝ աստուածաբան վերայցեալ՝ մեծի գերապայծառ վանուցն՝ տիրապան քաղաքին Գաղատիոյ՝ արժանալոյն գիտապետի, որ կայ գեւ. ի նոյն իշխանութեան, որում Տէր տացէ կեանս ընդ երկարս). և ընդ հովանեաւ գերանշակ հրաշալէն և հոյակապ վանուցն, յանուն Սուրբ Աստուածածնի կառուցելոյ՝ նոյն քաղաքին Գաղատիոյ, զոր Տէր Աստուած հաստատուն և անսասան պահեցէ:

Արդ աղանձ զընթերցաւէր եզրարագ յոր հանգիսիք տրամ մասնին, ամենզապէր լինիլ նուաւս զըլիս աստուծոյի գրոյս, ներելով ինչ ինչ սխալանալոցն, թէ գտանիցին ի ամա, թէ ի բանս կամ ի բառս, և թէ ի տառից չեղարկութիւն, որք պատճառմբ և յանգագալու թնէն պատուէին:

Երկել մաղթեմ նաեւ զայս փառք աշխատանս մեղապարտ անձին իմոյ, զոր ոչ սակաւ աքնեցայ յազնայնաւ ջանիւ ի գրութիւնս սորոս, և զիս իսկ գտնորժան ծառայս ի Քրիստոս Երեսն ի Տէր մեր, որ է օրհնեալ յաւիտեանս, ամէն:

Իսկ թիւ տալոցն և տմարոյն յայտնեալցին աստ յննթ գրոյն:

Եւթնեակ հարիւր	ընդ հարցորի
Երեսնակ տասնուցն	ընդ նոյն հարիւր
Ութնիւ թուով	չաւիտի
Ամբ փրկչական	հայտնագրի
Թիւ երեքորի	կրկնուպայակի
(Մեանայ) շաբաթ	չաւագր[ւ]դի
Ի նոյն ամբ	հայկեան թուի
Գտցես գրեալ	գտաւս մասնին:
Ուն ի յամենայն	սր հանգիսիք
Թէ ի քանի՞սն	գրաւորի
Ի շորորդ օր	Փետրվարի
Մատեան տառիս	յանկ յայտարարի:

Զերումդ աղնուակաւութեան

Մասայ Թաղէս նուաւսական,
Իրրու սարկաւազ անորման,
Գալով զաղատացի անիմաստական,
Բարգաւթեանց ձերում լիցի բաւարար:

Պէտք Սրբոյ հատորիս:
(էջ 256—257)

ՎԵՐԶԻՆ ԹԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

Ա.— Քաղաքտիոյ ապարդիւն դէտ Թաղէս եպիսկոպոս գտեալ ի մեր Պետրոս վարդապետ յորդոյնի գրեցի. 1822, Հոկտեմբեր 17, և լուս[ւ] Կիւիկիոյ Կերակոս կաթողիկոս[ի] դեղի վախճան, ցաւեցայ և սուգ մեծ արարի. վասն բանի Տեառն թէ և թշնամիք առն ընտանիք իւր. նոյնպէս և ամա պատուհասին համեման: Տէր գթասցի մեզ, բաւ:

(Մանուէրի պատմութեան վերջը, էջ 263ա):

Ա.— չեմ Թաղէս վարդապետս ուղորմութեամբ Աստուծոյ, արքեպիսկոպոս և առաջնորդ Գաղատիոյ, սոյն այս իմ ձեռագրորի Եւթնի պատրիարքի քարոզագիրք Սէբաստիան, ընդ ընկերին, որ է Աւետիքէ Գաղատիոյ, վասն յովով գրադրութեան աշխատանացն, շնորհեցի Երաննէս վարդապետ որդւոյն

[illegible]

1827 12 18, 95th p. 100
 1827 12 18, 95th p. 100

የፍትሕ ሚኒስቴር ጥቅምት 10 ቀን 2011

զուգի անդեաց, անտրժան Յեաննէս քա-
րուն մեղատամ:

Ներումն հայցի՝ կարդացող եղբարք,
 Ձի կարի շնորհւ ե նեպով գրածւ։—
 Վերջ է. 125 տառնեկադ։

ՔԱՐՈՉԳԻՐՔ ԿԻՐԱԿԷՆՑ (ՆԱԼԵԱՆԻ)

N.W. & P.—1923

ԹՈՂԳԹԻ ԿԱՄ ՆՐԵՍԻՐ՝ Ը+592+6:—
ՄՆՍԹՈՒԹԻՒՆ՝ 30x20, 5x3, 5 սմ:— ԴՈՌԻ-
ԹԻՒՆ՝ 24x15 սմ:— ԴԻՒՐ՝ ՈՏԵՐ-ԵԽՂԱՎԻՐ,
ԿԱԽԻՆ ԵԽՂԱՎԻՐ, ՍԵՐ ԲԱՄՆԱՎԻՐ, ՎԱՐՅԱՆ
ՂՂԵՐ ԿԱՐՈՒՆ ԻՆ ԲՅՈՒ ՍՈՒՐ ԳՆԵՏԱՆՔԻՆ ԷՆ
ՂՂԱՎԱՅԻՐ, յՈՒՏԱՆՏՂԱՎԻՐ:— ՏՈՂԻՐ՝ 42,
32, 40:— ՆԻԹԻՐ՝ ԲՄԱՅԱԿ, ՏԱՍԱԷԼԵԿ, ՍԵ-
ՓԱՅՅՐ ԲՈՒՂՐ, ՏՈՂԱՏԱՏԱՐԱՆ:— ՍԽԱՂՐ՝ ՍԵ-
ԿԱՐԻ, ԲԻԼՈՒՄԵՐ ԾԱՂԻՂՈՒՄ ՈՍԵՆՆՈՐ ԿՊՐՈՂ-
ԱՎԱՐՈՒՄԻՆ, ԿՐՈՒՆԱԾԵՆԵՐ ԿԱՐՈՒՆ ՌՈՒՐ:—
ՀԱՆԳՎԱՄԱՆԻՐ՝ յԱՆ, ՎԻՍԻՆ ԷՐ 219—20
ԶՈՒՆԻ ԿԵՂՏՈՒՄ ԻՆ ԲԵԽԵՆՏԻՆԻ ԳՆԻՐ ԵՆ-
ՂՂՏԵՐԻ ԿԱՐՈՒՆ ՍՂ ՎԵՏԱՆԱՆ:— ԴԱՅԱՐԿ՝
ԷՐ ՍԻ, Բ, Գ—Ը, 588 ԷՆ ՎԵՐՐ ՍՂԵՏԱԾ Տ
ԱՐԲՈՂՐ ԲՈՒՂՅԵՐ (Ն ԷՐ):— ԴԻՒՐ՝ ՏԱՊԱՐ-
ՊԻՆ ՍԵՒԱՏՈՒՔ (ԿԱՐՈՒՆ-ՎԱՆՈՒ ՎԱՐՏԱՆ-
ՆԵՐԵՆ ԱՆԿ):— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1829:— ՏԵՂԻ
ԿԱՐՈՒՆ ՎԱՆՈՒ ԱՅՆԻՐԵՐԸ:

Մասնաձև է. օՓ-ռռռռռռռռռռ, որ կոչի
կիլ[ւ]րակէից, ի Յաղովթայ առաջածաբան
պատրիարքի, արարեալ ստրկանն քա-
րոզից, որ է երկրորդ հասոր, որ է
կիւրակէից:—

Ի հայրապետութեան Սրբոյ Դաճին
Էջմիածնի, երիցս երանեալ տեսան և
տեսան Եփրեմի քրիստոսապաւկ սրբա-
ղան կաթողիկոսի ամենայն Հայոց։—

Էւ թ պատրիարքութեան արքայ տա-
տուածակիս յազարային Երուսաղեմի
սեանն Գարբիէլի արժանընտիր արքե-
պիսկոպոսիւ —

Նաև կոստանդնուպոլսոյ պատրիարքի, տեառն կարապետի շնորհազարգացնչի և կոստանդնուպոլսոյ զարգացնչի:

Ի յառաջնորդութեան մարտաքաշա-
րիս Գաղաթիոյ Սրբոյ Աստուածածնի
վարդն տալիս քսեալ թաղի տե-
րժամապաշտի արքեպիսկոպոսն և յա-
նախաջնի գինի, որ փայ և վարժ իշխու-
նայի թիւն: Տէր արար ինչորայն թիւն:

1823 Գաւոր 8 սիսեւոյ՝ և Դեկ-
տեմբերի 21 յաւարտե հասնող,
բաւ տեղւոյն Լսեցորդի.

Պաշտօնատիրոջ և նշարկիչին
 ինչի՞նչի մեջ գտնվում են
 Մինչ անասնեն զուարթանան
 Ըստ անեման գեղեցիկության

1. *Umsatzsteuergesetz* (UStG) § 1 Abs. 1
 2. *Umsatzsteuergesetz* (UStG) § 1 Abs. 2

4. ԲՈՒՆԱԿԱՆ ՄԱՍԻՆ

[illegible]

յանացոյ քանդի արտաւելն չիտի երկու
վերայի մինն աղկաւածեալք և միւսն
մոռացմամբ. զայն և իջէ ներեյ արեւ-
անի:—

Ս. ընդ քերականին թէ

Ներեյ մացիմալ արեւոյ
Սր ինչ ի տեսմանս գրանդ
Սյ գիտեցան և ոչ անհայտ
Կամ յառ ներեյն աղկաւ թագեայ:

1823 Դեկտեմբերի 21, եղև աւարտ.
ամէն: (էջ 502):

ՆԱՆԵԱՆԻ ԹԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Սի գործիւն շոգոյն Սրբոյ,
աւարտեցաւ կէշ-կէջ Գրչ-էլիւ յամի
Տեառն 1768, և վարդ ԹՄԷ, Թունիս

ամսոյ ԺԹ(=19), ի տունի Սրբոյ Թահանու
Մկրտչին և Աթանաղ ինեայ հաղկաւորո-
սի, ի փառս եւանձնեայ և ԺԺոյ տա-
տաւանութեան Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն
Սրբոյ: Սւ ի պատիւ ամէնօրհնեայ մօրն
Աթուսի և Ատուսածածկն կուսի, իմոյ
յաւակակոն տոյցիւրի և բարեխոսի և
Սրբոյն Թահանու Մկրտչին, և ամենայն
սրբոց. ամէն: Վերջ: (էջ 587):

ՄԱՆՍԹՈՒԹԻԻՆ

Նալեանի քարագործքին այս կիւ-
րակէնց հատորը կը սկսի քարոզ ԾԶ
(=56), Ս. Իսրահայի և կը վերջանայ
ձժ(=110) քարոզով. Նրկորոք. Մագկա-
ղարի վրայ: Ասկա երբ համեմատենք
Թիւ 14, 16 հատորներու հետ, քարոզնե-
րու կարգին ու շարքին մէջ նաեւատա-
ջութիւններ կը գտնենք:

Ք Ա Ր Ո Ձ Գ Ի Ր Ք

ԹՈՒՂԹՔ կամ ԵՐԵՍՔ՝ 426:— ԵՒ-
ԾՈՒԹԻՒՆ՝ 90,5x20,2x2,5 սմ:— ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 22x15 սմ:— ԳԻՄ՝ 6օտ, վերնա-
զիւրներ բոլորքի, շեղազի մասեր այ կան,
սեւ քանաւով, լուսանցազիներ կապա-
րով:— ՏՈՂՔ՝ 38—42:— ՆԻԹՔ՝ բամպակ,
աւերել նասսալեամբ, կապոյթի գաւնոզ,
սեւադոյն անվայլ բուրբ, ճողաւառում,
— ԿԱՋՄ՝ կեւ կաւի, կողբում եղեւի-
ներն այ կաւի կառուածները ղեղիւն, սեւ
քանաւի լիներով:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ:
— ԳԱՏԱՐԿ՝ սկիւրք և վերջս նասսալ բուր-
բէ դուռն մէյ մէկ պոսպանակներ, էջ
1, 70—20, 129—140, 207—224, 407—
426:— ՀԵՂԻՆԱԿԸ, ԳՐԻՉԸ, ՎԱՄԱՆԱԿԸ,
ՏԵՂԸ, և ալ կարեւոր ճեղկաւերիւններ
կը պակսին:

Մատենա է Քաշէէէ, մեր դրած
խորագրով. բայց իսկապէս ծանօթ քա-
րագործերու նման մշակուած և խոր-
քառուած քարոզներու գիրք մը չէ-
այլ քարոզներու ծրագիրներ, լատա-
նուներով և կարճ նախադասութիւննե-
րով: Ներքերու կողմէն երկու մասերու
կարելի է բաժնել, 1) քարոյական, կրո-
նական ներքեր, 2) սրբոց վերաբերեալ
ներքեր: Ասանք են մատենիս բովանդա-
կութիւնը:

Էջ 2—6, դատարկ թուղթերու վրայ
կապար գրով գիրքերու ցանկ մը դը-
րուած է:

Ք Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ր Ք

ԹՈՒՂԱՔՔ կամ ԵՐԵՍՔ՝ Ժ-Յ15:—
 ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 39,5x20,6x4 սմ.:— ԳՐՈՒ-
 ԹԻՒՆ՝ 24x15,2 սմ., երկսիւն, իւստաց-
 չիւր սիւնակ 0,07 սմ., 1 երեսը միայն
 մերկեան:— ԳԻՐ՝ նոսր, սեւ քանափով,
 վերնագիրք, գլխագիրք, լուսանցադիմել մուր
 կաշմիրով:— ՏՈՂՔ՝ առ հասարակ 44,
 բայց 42—45 ալ կան:— ՆԻՐԹ՝ քաւայակ,
 հասակէն, փայլուն քուրք, սողաւարուած:
 — ԿԱՋՄ՝ յունական կաւեփաթ, կողմերուն
 եզերք ոսկեղած գեղեցիկ ծալկեայ եղա-
 ցիծիւթով, մեղսեղերը ձուածն խաչելու-
 քիւն եւ Աստուածածին Յիսուս մանուկով,
 քիկումը, նոյնպէս ծաղիկեայ ոսկեղած
 կաղապարներով, կտրուածները ոսկեղած,
 եւ երկկոնակ: Կազմարտաւան հին ա-
 րաւեսի գեղեցիկ հմուտ մը եղած է:—
 ՀԱՆԳՆԱՄԱՆՔ՝ բայց ցաւալի է որ լաւ չի
 պահուած առաջին կողքի փքցուած, գա-
 ւուած է, կոնակները նայնպէս փքցուած,
 կտրած, ոկեղքէն երեք քուրքեր (էջ ա-գ)
 փքցուած, որոնք ցանկին մեծ մասը կը
 բռնակցակին:— ԽՈՐԱՆ, ՀՈՒՄԱՆՅԱ-
 ԶԱՐԿ, ԶԱՐԿԱԳԻՐ՝ 1 եջին վրայ միայն
 կան: Մուր կամրիւն է. դիպնի գոյներով
 կտրած մը է լուսանցքի մեծ զարդ ու,
 իսկ մասը կամրիւթ է մը մեղսացուած է
 կենդանիէ մը, որուն մարմինը վագրի կը
 նմանի, իսկ գլուխը վիշապի է: Անբողջ
 այս նկարներ աւագուած մասնաւորութիւն
 մը չունին:— ԴԱՏԱԿ՝ էջ Ը (ք. սիւնակի
 7 տողը գտուած) — Ժ. 808 (ա. սիւնակին
 մէկ մասը գտուած) — 815: 810 երեսներու
 վրայ մէկ-մէկ սող գրչի խաղ, 815 երեսի
 վրայ մասիսով անոնոնի գծուած մը խալ-

րի, վակսսի, արախուրակի:

Կը պակսին ուրիշ կարեւոր տեղեկու-
 քիւններ գրչի, ժամանակի եւ տեղիւյ մու-
 սին: Զարմանալի է որ նոյն իսկ Նորիսանի
 ինճագիր յիշատակարանները չկան այս
 հաստից մէջ, որ կը բովանդակէ ճեղքմա-
 կին *Կիւրակէից* եւ *Որոք* լատգներ
 (եւելու հաստերներ) միանգամայն:

Քարագործք կը թուանդանէ ՇԺԶ
 (—116) քարագիր, որ կ'հրեւէ տարբեր
 գրչի մը ցանկի անցած է սկիզբը մին-
 լու *ՂԹ(—69)* քարագր. ուրիշ անգամ
Քուրք մըն ալ կայ, որ նախ քարագրե-
 րու ցանկին է, այս ալ տարբեր գրչէ, որ
 75-76 քարագրերին կը սկսի և իր վեր-
 լացին 116րդ քարագրով: Այս թուագրին
 վերջը, և՛ սիւնակին ներքեւ երեք տող
 արտաքին գրուած է:

*Ինչպիսիք թանկ մէկ փոքրիկ պակաս
 մը տեղի ունեցած է՝ 471-ի կրկնումով:*
Սակից պատ էջերը նշանակուած են գրք:
չին կողմանէ 1—808, թէ սկիզբը աւ-ժ
և վերջը 808—815 էջերը, մեծք նշանա-
կեցիկէք ժողովարով:

*Ել նմա ժողովարով այս տպերը գը-
 րուած են:*

—*Կ. Պրոսպ. Ղալաթիայ Ս. Լուսա-*
ւորիչ եկեղեցին 1430-ին Գըրզմի Թէֆէ
քաղաքին կամս վանատականի արքեամարք
տեղն գնուեր և շինուեր է. գոր էս Տ.
Իսահակ Լալաշադա տեսնելով չիշեալ Ս.
եկեղեցւոյ դրան վրայ, հաս նշանակեցի
1898 Մարիս 30-ին:

բուս վրայ կարծրորով, աշտպէս Եփրատի
ըստ բնութիւնի և է, այլ ըստ կարգի հետեւեալ
հարկի ինքեւք է՝ Եւ էջ 421ր, քաղաքի
լուստանցքի վրայ, Մեծն վարդանայ Երզ
նրդցի մեկնութեան ընթացքին, ուղ-
ղանկին շրջանակի մը մէջ Միշիկ յայտ
էնք Գլխից Կիւսիս(-)յն է՝

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՔ

Գրութեան, գրչին, ժամանակին և
տեղւոյն վրայ հարկ եղած կարեւոր յի-
շատակագրութիւններ կը պակսին, այս
մասին եղածներն ալ զստացուցիչ չեն։

Ինչ որ կայ Զեռագրի մէջ, թէ՛
հեղինակէն և թէ՛ գրչին և ասացողէն,
յառաջ կը բերենք։

Էջ 5. — «Տեսութիւն Առակոյն Սո-
ղոմոնի Կերտիսի Կոթակոյտի Տարանի
ի թուականին Հայոց... [ջնշուած և
սեղը գրուած ՌՃԻԿ(=1678)] տարուայ։
Կարծրացեղով գրած են այս տղերքը,
քայց նոր գրուած թուականը սեւ թա-
նաքով է, և տակէն կ'երևին հին թուա-
կանին կարծիքի գիծերը, թայց չեն ու-
րոշուիր։

Էջ 95ա. — Ստորին լուսանցքի վրայ
սեւ թանաքով գրուած է Յօհանէն նստ-
րով և ջնշուած թքով, որոյնք գը-
րիչն է։

Էջ 183բ. — Մկեակ Ի քննութիւն
աստուածախօս իմաստիցս, Էբէն Եւս յա-
ռաջ Իմ զայս որ է Ոնձ (=1197) թուա-
կան, է հիւնաբաւ Եւսայ է է Զաւրաբէի
հօգտ զանգաղէր միտք նուաստութեան
քննել, և ձեռն ի գրել, յայս ա՛մ բնութե-
ալ է Կաթալեան-ղօլիս է Ինքեւք է Զաւր-
պաշտեղիս ըստ Զաւր Կաթալեան ՈՒՍ-
ԿԱՅՆ և ՅՈՐԱՅ, և ընթերցուի տեղեկա-
ցայ, զի զոր տա ի մէնձ պողոտերէր
շնորհ Սուրբ Հոգւոյն ա՛յլ ինչ նուաղէր
յայնմանէ, և նախաքննեալն համաձայ-
նէր և ա՛յլ օտարանայր. եկեալ ի յարկս
իմ երկրպագութեամբ զոսացայ զԱստու-
ծոյ, և քաջալիքիցայ ի քննութիւնս,
հոգւ Ներսէս որ է Տարանի առաջն-
այնքն։

Ե Է Մկեակ Եւսայն Եւսայն է Զաւրաբէ

— Միշիկ եղեկի և թուաւս զծոյցայ
էջ 386բ. — Միշիկ զմեզ գտածեալ
զծոյս յիշեալ ի Տէրն։

Էջ 436. — Յիշատակարան.

«Իսկ դու եղբայր մեր մշակդ մո-
րենեաց և աղտոտեան բուսարեք վայ-
րեաց, անոյլ մեզ ճաշակ յարածամ և
յայտ յԱստուած, Հաւաքեալ Կիւսիս, որ
հարկեցուցիչ հրամանաւ և զուգի և մա-
հու քեզ տակ զմերն մերձակայ], մա-
ծեք զմեզ ի տուն գիւնայ և իւղոյ, խն-
ձորայ և նոնենեաց գրախոր, չլթա-
նից արժանաւոր ասիւք, հայրէ, լսել
և խօսել, հաստակ և չաշտիկ զկեանս
և զանմահութիւն, զղալարանք բիւր
քանքարոց պարտականաւք, իւրաքան-
չիւր մասամբք որ անխաբիւնեացն էին
արժանաւորք, քան զիմանալ և զտակ-
մեծ էր ինչ և ստիպել, սակսն ընդ-
ստեալք և տալք յայս մեծագոյն, եթէ
է՛ արդար եւս եկն Տէրն, և կոչէք և
ա՛յլ զարձակաւոր քք, այլ զմեզուորս
գին, ա՛յլ տալաւ միայնացել կեանցն,
այլ յանրաւ և յանձառ ուրախութիւն
հարսանեացն, զի զարժացուցի զերկինս
և զերկիր, զոր ստիպէ է միշտ սանել
որք և գտանին ի գիրս Բանաք և Բա-
րեւոն և Եթիպայ, ի քոց եղեալ զա-
ռաջին կերպարան և աստուածագեաց
եղեալ, զոր և զա՛ւ միշտ աղաթեցես ի
կարող և ի կամեցող Տեսանէն, և մեք
քեզ շնորհելով շատ զօնութեամբ ձեռ-
նարձակ եղեալ, ի յիղն բաղձանաց
հայցման քք, զձեռն թուայն ի Քրիստոս
տալով մասն յանձն ի սորս և եղաք,
եթէ քերպք ինչ քեզ ցունկալի իրս որ
գտանին յայնպիսի ծովու, չունիմ, տէ
Տէրն գիտէ տուղն յարում երկր-
պագես յառնուլ ինչ և զաշտանն
ինչ համարելու ուղղեցես յօժանդակ
ինչ յամենայնի. սակսն զնոնեացու-
թիւնս հաստեացն զգայց և զցերեկ յա-
ղօթի և զգա նուէր տացես Սիւնի մօրն
վերնայ, ի գաւթիս նորս ընկենուլ իւ-
րեւ սատ մի ձիթենեաց, ո՛ր գիտէ թէ
մանկութեւ նորս ի մտանկէն տացն և
ցուցցեն նմա ի խնդութիւնս ինքեանց

և ի քառաթիւն մեզ. բայց երես զնա և քերկրեալ տեսանելով յարդիս իւր միակեցեով զմեզ ի շնորհս փեսային իւրոյ Յիսուսի և շորն զթամի և չաշուոյն Սրբոյ ողորմածի, որում ամենայն խնդութիւն և ցնծութիւն և ի սէր ի սուրբս իւր և յարարածս և ի քեզ և ի մեզ և ի մեր երակեանքս յամենայն յախտեանս և յախտենից յախտեանս:

Ի թիւ ԴժժԴ(=965)*, Մեկնութիւն երգոյ երգոյս ի Վարդանայ գիտնականէ և ի տիեզերալոյս և յիմաստուն վարդապետէն:

Եւ 478բ.— Այլ որք ողջ մտօք և ճշմարիտ հաւատով զգրկական խորհուրդս ի փառս Քրիստոսի կատարեն, արժանացին շնորհոց և փառաց ողորմութեանն Քրիստոսի. և ամենայն աշխատազոց ի սմա երջանիկ և լուսաւոր վարդապետին Վարդանայ[յ] և խնդրազոց և աշխատազոցն համարեն ի սմա՝ ուսուցչացն և ուսողացն յիշմամբ ի կրկին կեցեալս և յախտենից յախտեանս, ամէնք:

— Արդ և երեսանկեալ աղաչեմ անմեղադիր լինել զըլիս աղանանցն, և յիշել ի Տէր զնայն ի՛նչ հանելի տէր Փշլիդդան և զուսուցիչն իմ հանելի տէր Անդան և զիս մեղաւորս:

Եւ 503—505, Կարապետ Կաթողիկոս ի յիշատակարանը:

— Անհատական փառք, պատիւ և զհոթիւն ամենատեսան Աստուծոյ ամենակալի, միանական և անբաժանելի սուրբ երրորդութեանն շոր և Որդւոյ և չաշուոյն Սրբոյ աշխմ և միշտ և յախտեանս յախտենից, ամէն:

Արդ ես ապարման ծառայ Տեսան Յիսուսի Քրիստոսի Կարապետ Կաթողիկոս ամենայն Հայոց և պատրիարք Վարդապետաւոր տիրանկար և լուսալուսոյց մեծի և Սրբոյ Աթոռոյ իշխմանի. զաւով ի Տանէն Կիւլիկոյ, ի զաւառէն Գերմանիկոյ և ի զգիշլէն Չէյթունոյ, աշակերտ տեսան Ստեփանոսի նոյն Չէյթունոյ, մականնաւոր զիսաւոր

Կոչեցեալ և ճշնողգեաց սուրբ վարդապետի, արշիպառնեղ եպիսկոպոսի Տանն Գաղատայի և առաջնորդի առաքելական հաշակաւոր և սուրբ վանացն Աստուածամանի, որ յաջիւ կուսէ մայրաքաղաքին Էնկիւրիոյ. յորմէ ի կեցեանս թեան իւրում և նորին հրամանաւ ի ՌձեԴ(=1694) Թլին եղէ արքեպիսկոպոս և առաջնորդ սրբոյ վանացս և թուր զիճակի սարին և ծառայեալ սուրբ վանացս կացի և մնացի ԼԲ(=32) ամ առաջնորդութեամբ արձնեալ թէմիս, և շնորհքն Աստուծոյ ոչ սակաւ թողի յիշատակ շինեանցն և նորդութեան, թէ՛ ի սուրբ վանս և թէ ի վիճակ սարին եղեալ քաղաքական եկեղեցիսն. զրէ թէ ոչ մնաց եկեղեցի սա յոր ոչ ձեռն արկի ողորմութեամբն Աստուծոյ: Եւ յաւաքս ծերութեան իմոյ, ի ՌձԷԴ(=1725) թուին հանգեաւ ի Քրիստոս տէր Աստուածատուր Կաթողիկոս Սուրբ Էլմիածին: Եւ իջեալ յարեւելեան և Հոսանաւանս կեցեալ արքեպիսկոպոսունք ի թագաւորանիստ մեծ մայրաքաղաքն Կոստանդնուպոլսի և յարեալք սա պատրիարք եպիսկոպոս Ստեփանն Գերապանով վարդապետ, որ թայլիդիցի է, և խորհրդ տեսալ ընդ իշխման քաղաքին. հրաժեցիքն պատկառեալ եկրութեան իմ յառաջեան Կաթողիկոս թեմեան և յաշխման յարեալ ի վերայ մին ոչ Կաթողիկոս իմ խառափն: Եւ երկէ յանն տալի ուր ի յաւաց եկեղեցին Աստուածամանի, որ ի տոյն Թլին ՌձԿ(=1720), Փետրվորի ամսոյ ԻԷ(=27) օճեցեալ եղէ Կաթողիկոս ամենայն Հայոց, որ էր երկրորդում կիրակէն աշտուհիցն, և միւսում աւաք բլիս փետրվորի ամսոյ ԻԲ(=28), անք զվերադրեալ պատրիարքն արքեպիսկոպոս Կոստանդնուպոլսի (x)c և կայեալ մնացեալ անտանօր տարի մի և Բ ամիս առ ի հացոյ զքրտում հոգս տարք Կաթողիկոս Կոստանդնուպոլսի (x)c և կայեալ մնացեալ վանս նմին քանդի տեցեալ ամսաւ երկին Աւարաւանս, որ ընդ իշխանութեամբ Օսմանեցոց մին ի թաւրէզ իւր երկրորդն. և զի հարկ էր վերջաւորել իւր երկրորդն.

(*) Պիտի ԸԼԼոյ ԷճժԴ=1265, չԲԱՏ.

տին նորոգելը ղեկավարան Պարսից ի հրամանա Օսմանցոց, որ եղեւ Աստուծով ամենայն ինչ գեր քան զաստիճին, և աշխատեցանք ի նորոգելու զայս յայտնի. իսկ ի 1622 (=1727) տմին, յետ նայր կիրակէին, ելեալ ի Թագանդիոյ ծափով և հանգիստից ի Պատար, և որտեղեցաւ ի նորոգելու և յետ նորոգելու ելեալ անտիլ ևս և Բիքս ի յառաջին վրան մեր սուրբ, որ Աստուծով հանդերձեալ եմք և աստի չուել յաթոն սուրբ: Եւ զի մինչ ի կոտանդնուպշիան կոչի, ևսու զվանս սուրբ և զվիճակ սորին ձեռնասուն ուշակիտի իմոյ տէր Մովսէս վարդապետին հնկերեցոյ, որ ի ազայ հասակէ իբմէ քաւաք մտերմութեամբ ծառայեաց ինձ.

Իսկ որք ի հանգիստից իմ աստ, աշխատեալ եւս աստուծով: Թէ ինքն և թէ օրհնեալ քաղաքացիքն, յորոց շնորհուկալ եմ, և օրհնութիւն Աստուծոյ հանդիցէ ի վերայ ամենեցուն. արման եղեւ սերնն ձեռամբ իմով յանձնել զվանս սուրբ և զինչս սորին լրացեալ որ այսքան ամ հաւաքեալ և լցեալ էի թէ ներ եկեղեցւոյ և զսպասս եկեղեցականս և թէ զարտաքոյ զանօթն զամենայն ի ձեռն նոր աստիճանոյ որդեկին իմոյ Մովսէս վարդապետի, որ և արարի աստիճին եպիսկոպոսոց և վարդապետաց և քաղաքական քահանայից և իշխանաց, ընդ յորս և զգիրքն զայս, որ ի Եղեղի Ս. Ե. արտապետեաց հանգիստեալս հաւայ քեանց իմոյ, ինչի յիշատակ ընդ այլոց եւս զերանս ի յիշատակ հոգոյ և հոգոյ հոգեւոր ձեռքին իմոյ վերադիտալ տեսան Ստեփաննոս արքայան վարդապետի և քո մարմնոյ ձեռագաս հօրս Մարտիրոսին և մօրս Մարիամին և զամենայն զարմից իմոց, ի դուռն ամենօրհնեալ վանացս Սուրբ Աստուածամէնի որ ի Գաղատիա, իբրեւ

անջինջ յիշատակ ի փրկութեան հոգոց յիշատակելոցս: Եւ որդ որ ոք հանգի զգիրքս ի դրանէ սրբոյ վանացս զօգանալով և կամ ծախելով, կամ գրաւ գնելով և կամ եղծել և պատահեցէ զյիշատակարանին զայս ի գրքէ յօշոյանէ, եղծցի և քննեցի ի զպրութեանն կնանց և զերկեալ (զերկեալ) յեկեղեցւոյն Քրիստոսի ընդ անթիւնացն, ընդ նշարմեացն և ընդ քանադեացն եղիցի անլուծանելի կապանօք իմովս հոգեւոր հայրապետական իշխանութեամբ և եղիցի որդի դժոխաց. իսկ խնամով պատգը և աննխառնաւոր ընթերցողք և զհրաքօքն արթնց յիշատակողք՝ օրհնեալք են և օրհնեալք եղիցին յԱստուծոյ աստ և ի հանդերձանն, ամեն:

Գրեցաւ յիշատակարանիկս ի 1622 (=1727) թուոյն Հայոց, Օգոստոսի ամսոյ առ դրանն վերադառեալ վանացս Սուրբ Աստուածամէնի, ուր յիշատակեալ եղեւ գիրքս. ողջ լիբուքս:

Պէտք է գիտել տամ, որ նախ այս յիշատակարանը շատ զէշ ընդօրինակուած է. նոյն յիշատակարանը, առէի խնամաւ ընդօրինակութիւններով, պիտի տեսնենք թիւ 20, ...(*) Զեռադիրնեալ մէջ ալ, և առէի ընդարձակը կարապետ Կաթողիկոսի Աստուածաշունչին ետեւ, թիւ (**): Երկրորդ՝ Կարապետ Կաթողիկոսի հայրապետական մեծ կնիքը, որ գրոշմուած է այս հատորին մէջ, յիշատակարանիկս աստիճին մասը բրանոց էջին (503) հատորին լուսանցքին վերայ, ապիրտալ, ազլալ եւս մը աւրած է և միայն կնիքին ստիչ մնացած է կարմիր կեղտով մը:

(*) Հեղինակը չէ նշանակած թիւը: ԼԲԵՏ.

(**) Հեղինակը չէ նշանակած թիւը: ԼԲԵՏ.

20

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԱՐԱՍԱՅ ԴԱԹԻ

ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԻՄԻ ԼԱՄԵՐՈՆԱՅԻՈՑ

[illegible]

«Այնուհետև կեսը գրուած է»-838: - Այս
դաստիարակներու միայն երկուսն առի (կը 831)
հարցած զարդադիր Մ Բը սևև թանձր (կը 838)
և աչքն (կը 838): Իր շատուկ չեմն ունե-
ցանկեր տեղ տեղ զօրդպեցներև կամ կա-
մանկեներև կ'երբք մնալած այն հաշիկ բաց
մանկեր:-- ժՈՄԼՆՆՆԻ՝ 1680: - ԳԳԻԶԳԻ՝
Տեր Գրիգոր, եւ Յովսէփ:-- ՏԵՄԼ՝ ան-
բայ:-- ՏԼ՝ Անկիւրիայ Առաքնորդ Զեկ-
րոցնէ կտորեցան (պիկիւրացն, Կարմիր
պանիկ) ճամբար:

[illegible]

by p — proof involving ω by ξ ?

Ա. — Մեկն իշխեմ, Լամբրոնացւոյն,
յառաջարկեալ թիւերը, «Ազգայնէն» յայն,
որ պաշտօնէն զատարարէ՝ սկսուածով
(էջ 7—15ա):

12. — $\mathbb{Q} = \mathbb{Q}[x, y, z, w] / (x^2 + y^2 + z^2 + w^2 - 1)$
 $\mathbb{Q}[x, y, z, w] / (x^2 + y^2 + z^2 + w^2 - 1)$ is a local ring.
 $\mathbb{Q}[x, y, z, w] / (x^2 + y^2 + z^2 + w^2 - 1)$ is a local ring.
 $\mathbb{Q}[x, y, z, w] / (x^2 + y^2 + z^2 + w^2 - 1)$ is a local ring.

լուսապիկն օշխաճեցով, եւ անհետս կը լիւեցնէր Գաւիթը եւ իւր վերջին սաղոմսը. *ստեղծ էր եւ յայտարար իմ, եւ կրօնակիր էր իմ իմը, արեւուն զօրութիւն իմը իմօրդ, էջ 111, երկինք պատմեն կանոնի նախաք եռակամար խորանի մը դիմերը ներկան են, իսկ ՍՏՔՔ Երեմիայի կանոնէն սկսելով մնացածներու հաւաստեցի բաց բողոսած են խորաններուն տեղերը: Կ'արժէ գիտնի ապ, որ թերող զոյնը շատ զեղիկն եւ կամփը է խորաններու եւ զարդազերես զծագողբնած մէջ. կայ նաեւ սեւ քանա՛ւ. դիտելի դիւանի կաշիի լոյմին սը զարն, կարմիրը մութ եւ, զսեւնա թախնի զոյն մը: Այս գոյներ կը տիրեն միմիկն *Սրբազան* կանոնը: *Ողբ՝ ԺճՈՒՄ*էն սկսեալ մինչեւ վերջը տակի տեւ. բանա՛կ կը գործածուի զարդազերեալ համաւա՛ւ. հողազոյն կարմիր մը, *աշխ* բառաւ հողի մօտը:— ԴԱՏԱՄԿ ԵՆ էջ Բ—Ը, 22—24, 109—110, 197—98, 259—60, 322ա—324, 384 (սուտքին սխառութիւն կըստ միայն զոտւած), 444, 525—528, 591բ—614:— ԺԱՄԱՆԻՍԻԿ 1797:— ԳԴԻՉ՝ Պետրոս Վարդապետ:— Տե՛ղ.՛՛ Կարմիր լաւան Անկիւրիոյ:— Տե՛ղ.՛ գրիչը, որ կը լիւսապէ Ը. Աստուածածնի (վանք):*

[illegible][illegible]

በኮርያ የSSE4 አቅርቦት በኮሎኒያል

[illegible]

— 2. Выводы из предыдущего, что при $\alpha = 0$ и $\beta = 0$ имеем

Երեսը լցվեց առաջիկայով : Հոգի ուղտեր ,
Մարտիրոսներ , հայր , պատիվ մեծեր :
Իմենդ , Գլխակ , առանձին կնիքներ :

Քաղաքում կան թեման, դպրոցի, հիվանդանոցի,
 Մարտի 1-ի թանգարանի, Մեծ խնամարանի,
 Մ. Ժամկոնյանի դպրոցի, Ի. Գյուրգենյանի պարտեզի,
 Մարտի 1-ի թանգարանի, Կոմիտասի հիվանդանոցի:

Հայրենի երկրամասում, այս արշավանքի
Արշակունյի մասերում, այսպիսի գեղեցիկ շրջան
Հայրենիքում, այսպիսի մանկություն
Ե Պատմության Արշակունյի մասերում

Որ օգ զօգրացի, անկենդ լիցի,
 Ի գոնաց լուցի, գամեց գամեց
 Երգչու լիցի, Ի խորցի լուցի Կամգի
 Թանգ ամենի, գամացորմեցի:

Եւ ոչ ընթանալ իմաստն լինի,
 Թառ լարելից, զնկնակեփուցի:
 Աշտ-ձեռ եղբարս: զից ամն զրգծ,
 Քանաւ արկաւս, անկարգիւս եղի:

$B = \{p, q\}$ 4-atomatik $\{p, q\}$ atika ($\{p, q, r, s\}$) 4-atomatik. $\{p, q, r, s\}$ 4-atomatik. $\{p, q, r, s\}$ 4-atomatik.

1794

$$(a \otimes b, c \otimes d) = (a, c) \otimes (b, d) \quad (a, b, c, d \in A)$$

$\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx$
 $\rightarrow \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx$
 $\rightarrow \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx = \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^n} |u|^2 dx$

ՀԵ 524, հ-----ի-ն կանոնին վերջը.
— Թուրք, պարսիկ և հրեայացու
թիւն չար և արդար և չարաշու արդար
կանոններու թիւն թիւն և զիստ աստուծոյ
կանոններ, ցարցար ցիւն աստուծոյ, աստուծոյ
և զիստ և յարեանուն յարեանից, աս
տուծոյ:

Որ ասեցի եւ մեկնայալս՝ գամեման ըստ փութիւնի եւ ըստ աստիճանի, որպէս

[illegible]

վեալ և բանադրեալ եղիցիւ Երկրորդ՝
հարապետական և առաքելական անու-
ծանելի կայանօք կողեալ կայցէ, առ-
աւանային պատօք պատճեացի, և յե-
տոյ յահէղ դասաստանին Քրիստոսի դա-
ստադարեացի. ամէն, եղիցի եղիցիւ—

Եւ արդ, որ որքա՞ն անորոշութեան,
որք-կան ի սուրբ վանքն Հայոց ազգի
միանգամ տառաւ ընթացցի, համայնից
կենդանեաց և ննջեցելոց մասն և քա-
նի եղբից, այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւրանից, ամէն:

Դերքեւը դրամած է Անգրէաս Եւպիմակոս իր կնիքը, որ քաւական խաւար քարոյրով մըն է 3,3 սմ. տրամագիծով, սեւ թանաքով կոխած է, բայց շատ սոււ չէ ելած: Կնիքին մէջնակը «ՅԵՐՈՒՆԻՄ ԲԱՍՏԱՆԻ» իւր շաւրշանակի սոց մը գրած է:

$$0.47 \log x (= 1791),$$

Դիտել կա տավ նսեւ որ գերեւ ըն-
դորինսկուած սոսանաւորը ե այլ յիշ-
ատարանք միենեայ դրէ են. հետեւա-
րաբ կայ յամսել Թէ՛ Անգղես եպիս-
կոպոս հանգուցեալ Պետարո վարդապե-
տի կողմէն դիմանալոր գրիր է այլ
սոսանաւորը ե տակն ալ կոխել է հան-
գուցիւյն կիթրի։ Արդէն սոսանաւորին
կորչին առդր, «Պետարո արեղտայ, հւ-
գահեալ հալալ» բաւական է ցոյց տալու
Թէ ինքն Պետարո վարդապետն է գրողը։

Fig. 591 cont.

—α1797 *Bm. f. w. f.* 1581

ԳԻՐԲԵ ԼԱՐՑՄԱՆՑ ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԱԹԵԽԱՌՈՑՆ

ՅՈՒԼԻՍԳՐԱԲ ԿԱՄԻ ԵՐԵՍԻՐ՝ 664— ՄԵՆ-
ՄՈՒԹԻՒՆ՝ 29, 3x20, 5x5 սմ.:— ԳՐԻՍԻ-
ԹԻՒՆ՝ 21, 2x13, 8 սմ., երկսիւն. խա-
նանիւր սիւնակ 6, 3 սմ. միջեան է ձե-
ռապրիս սկզբաւոր (էջ 7):— ԳԻՐ ԳԻՐԱԿ
ՆԵՏԵՐ, ուր մանցած է եւ բարակցած, էջ
644—64, սեւ քանաւով. վերնագրեր, *Գրիգոր* եւ այլն, սուտով կամ ճաւն
ձաղկի կարմրով. ՏՐԼՔ՝ 31:— ՆԻԻԹ՝
բաւական հռոտակէլ քաղցր, կողում, *իսլաւ*,
իսլաւ, ճաղատաւած:— ԿԱՋՄ՝ լուսա-
պի կաւեփայլ, կախարչով, քիկու՛նին
եղիւր ճիւղով, կողմերուն վրայ ձաղկե-
ւած է յաշապարհ կաղապարներ, կողմե-
րուն ներսի կողմը զծաւուր մեծախաւան
կերպս փակցուած, կանակներով, որոնք
ինկած են, թայտ աղուցման պղնձե երեք
բուռներ, էջ մնաց:— ՄԱԳԱԳԱԹԵՆՆԵ
ՊԱՆԳԱՆԱԿ՝ սկիզբը եւ վերջը երկ-եկուս
բուրք կամ չորսական երես մագալաքիայ
բուրքի շաւորով չորս-աղբ. վերջը
զատած քերթեր քարով (սեւ:— կաւած
են:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լոյզանուր առուով
եւս լուս և բայց սկիզբն եւ վերջն մեյ-
միկ բուրք գլխիով կաւած ձաւած
են, եւ էջ 647—650 աղ իսլաւած են:—
ՀԱՐԳԱԳԻՐՔ՝ երեք հաս միայն (էջ 1 եւ 7),
մուր կարմիրով, որոնք ճաւնակիլի բան
մը չունին:— ԽՈՐԱՆԻ հեղ մը միայն
զնաւ է երկու կարգ զիմով եւ հասն
ձաղկի կարմրով (էջ 7):— ԵՐԱՆԱՐԱՆ
մը սկիզբը, մուր կարմիրով, ձաւած
զնաւով մը կաւածակի եւ դարձա-
գրեւտ ձեղեր բայց բոլորած են (էջ 28,
67, 72, 90, 129, 137, 181, 404, 500,
522, 551, 510, 606:— Հոյմաղոյցի շու-
քանակի եւ Իսթանբուլի միջոցներուն բա-
նակաւորն ճաղատակին աղբը (էջ 325
եւ 373):— ԴԱՏԱԿ՝ էջ 6:— ԳՐԻԳՐ, ՏԵՂԸ,
եւ այլն կը պակսին, հաւանաբար վերջն
կարուած բուրքին հետ կոտուած ըլլան:—
ՎԵՐԵԻՆ ՏԵՐԸ՝ Թիւսարցի Մինաս Եղիսկո-
պոս, 1647-ին:

Մասնաւոր է ԳԻՐԲԵ ԼԱՐՑՄԱՆՑ ԳՐԻ-
գորի Տաթեխանի եւ կը բաղադրուի
նոյն գործին առաջ նորոգելը, վերջը
կարուած հանուած թուղթի պատճառաւ
կ'ընդհատուի եւ կը պակսի: Քննարկ եւ մար-
մին է, թ' մագալաք. կամքն եւ խա-
ցաւն զգրիւր եւ զբաւղ. հաւանաբար չ-
այս յատկութիւն կ'ընդհատուի եւ կը պակսուի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

էջ 71Բ. — ՁԵՂԵՂԱՐ ՄԻՆԱ — Կար-
մաւոր ձաւածակ միայն եւ գործով աղ,
չիւղեղի թ' Բրիտանա եւ զմեզս իմ եւ
զաղագրիցն եւ որ երախտիք ունին թ'
վերջն այս զանաւորանիս եւ է առան-
ճեղի թիւստակ. ընթերցաղբ, միով
քերթով կաւած ողորմի տաւանք, եւ
ձեղ հաւ չիքի սպորմով, յաւանք ձա-
ւած, սպորմովն ամենաթիւ, ամենաւ:

էջ 402ա. — ՎՅՈՐԵՐ լիցի մեղ ամե-
նաւոր ձաւածակ միայն, ամենաւ ՄԻՆԱ
ԿԱՐՄԱՆԻ ԹԻՒՆԻՆԻՆԻ թ' փառս առ-
ջայտնանին յերկնից թ' Բրիտանա Օթ-
տոս թ' ՏԵՐ մեր, ամենաւ:— Ինչպէս կ'ե-
րեւի, թուարկին թիւգրեւմով չիտա-
կապուած է:

էջ 437. — ՁԵՆ ԹԻՒՆԻՆԻ ՄԻՆԱ՝ բռն
բարաստը շաւորով այս գիրքն, որ է
Հարցմանց, թիւն ԲԵՂԸ (=1647), է առ-
ջաւ Կարմիր եւ թ' մեծաւոր թուրք
կաւածակին, որ էր Երախտիք առ-
ջին ապա բաղած պարտաւ մէջ կը,
միջեւ զաւցման սպորմովն կա-
ւածակ մը իմաւով եւ ժողովրդի
ստով աղատեցաւ ի պարտաւ, եւ ա-
նուին թ' գրուէ, որ էր թ' ձաւ աղագ-
րեւոյ, բաղած ներուծեւմարդաւորաց
եւ պաշտօնացաւ: Ժողովրդին լիցի
նորոգ, չիւղեղի թ' Բրիտանա:—

Տարբեր գրքով:

Եւս թիւնն ԵՐԵՐ (=1653)ին նորոգե-
ցաւ զնոյն թիւնն եւ զմիջն ձեւեղաւ, որ
եղին թիւնն զապաւոր:

23

ԱՍՏՈՒՄԱՆՈՒՆՉ ԹՈՐՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՀԱՄԳԵՑՈՐՈՐ

1654—1666

ԹՈՒՂԹՔ ԿԱՐ ԵՐԵՄԻՔ 1156:— ՄԵՆՍՈՒԹԻՒՆՆ՝ 31,6x21,5x9 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 21,5x13,5 սմ. Երկսիւն. իւրահանդիւր սիւնով 6.4 սմ.:— ԴԻՒ՝ մօտ, փայլուն սև քանաճակ, էջ 817-էն աճիկն քանաճի կ'աւառի ճեղ սեղ: Խորագիր, վերնագիր, գլխագիր կարմիրով:— ՏԻՂՎ՝ 51:— ՆՆԻԹ՝ բամբակե մաս, ոսկուն, կոկիկ. փայլուն բուրբ. ճողաւառած:— ԿՈՋՄ՝ յունացի կաշեփայտ, կողմերուն վրայ ծաղկաւոր կաղապարներ եւ խաւանկներ գիծեր խաչադրում, կապարիչով եւ կաշեղ կեղի կ'աւազանով, առջի աւազման ձեղերը ինկած են: Կողմերուն ներսի կողմը զուտ կարմիր պատտառ փակուած, բիկունքին ներսի եզրերը ճիւղաճով եւ կարուածներ կ'աւազաներով:— ՄԼ՝ ԴԱՂԱՅԻՆԱՆ ՊԼՆԱՂԱՆԱՎ՝ սեղիք եւ վերջը եղի-եղու բուրբ (չաւաղան եւնա) մախրեմ գրաւանով գրաւան են. բայց սկիզբը գրաւաններ կ'աւազան խաւան են Վերջը գրաւաններուն գրաւանը լլու-ղորմակներ են:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ իւրամբողջին մէջ շատ լաւ առաջին կողմի կաշին ճեղ ճեղ սկզբած, ինչպէս դիտելու ինքնին դասանալի ձեւ ուր գլխով կ'աւազան են:— ՍԵՂ՝ իւրահանդիւր, ինչպէս նաեւ բուրբ մը. իսկ 809—816 էջեր վերին շաւանքին գրաւան են:— ԶԵՐՆ՝ ԳՐՈՒՍ սիւնուն են, իւրահանդիւր գլխին սկիզբներ:— ԽՈՐԱՆ՝ չունի ձևազիր, բայց խմբի մը *գրաւաններ* լինան խաւանի տեղով զմուտ են. ՍՆՆՈՂ (էջ 5). ՂԵՏԱԿԱՆՆԵՐ (էջ 108), Առակոյ (էջ 644) նախագներ:— ԿԻՍԱՆԿԱՆՔ՝ իւրենց լուսանա-լուսաւորով. Ելից (էջ 61), Թուոյ (էջ 139), Բ Օրինաց (էջ 183), Յետուայ (էջ 221), Դաւաւորաց (էջ 250), Ա. Բ. Գ. Դ.

Թաղաւորութեանց (էջ 282, 319, 349, 384), Ա. Կճարողաց (էջ 417), Ա. Մա-կարյանց (էջ 564) Յետուայ ողջով Սիւնայ (էջ 667), Թաղայ (էջ 710), Գա-նոյ (էջ 975), Հոսկմայնց (էջ 1036), Յովհաննու Յարմուքեան (էջ 1120) գրաց նախագներ:— Իսկ *լուսանալուսաւոր* միայն ունի հետեւեալ գիրքեր *Հաւար* (էջ 276), *Թաղաւորութեան* (էջ 279), Բ. Մճարողի (էջ 446), Բ. Եղբ. Նևեմի, Ես-րիւր, Օրդիւր, Տովբիք (էջ 510, 524, 535, 551), Բ. և Գ. Մաղաբալցի (էջ 602, 630), Մողմանի գիրքեր (էջ 650, 663, 677, 682), Խաչի (էջ 742), Երկուստեմ մաղաւթից գիրքեր (էջ 791, 798, 803, 807, 810, 811, 815, 817, 819, 822, 830), Եւսմայի (նգիկիկի, Կանիկի գիրքեր (էջ 826, 801, 852), Կարողիկեայց բուր-քեր (էջ 1004, 1008, 1012, 1015, 1018—20), Գողթի բուրքեր (էջ 1060, 1063, 1071, 1070, 1081, 1086, 1092, 1095, 1105, 1109, 1112, 1114), Կորմացուց առ Գաւազ գրած բուրք (էջ 1115), Կով-հաննու Յայնուքեան մախաղութիւնը (էջ 1118), Եւ շատ սիրուն *ծաղկաւոր* մը մեծ յիշատակարանին նախաք (էջ 1138): Այս բոլոր *գաղաղներ*, կիսալու-րաններ եւ լուսանալուսաւոր զմուտ են մուր կարմիրով եւ կապուածով, եւ սիրուն են:— ԴԱՍԿԱՎ ԷՅ ԷՅ 1—2, 1145—1156:— ԺԱՍԱՆԱՎ՝ 1656—1666:— ԳՐԶ Եւ ՏԷՐ՝ 90-ամեայ Համգեցի Թորոս Ապիսկո-պոս:— ՏՆՂ՝ Նուսադիւր (Ս. Աստուածա-ծին Բերդեհեմի), Կաշա եւ Գ. Գողթ:— ԿՈՋՄՈՂ՝ Տեւ Դաբրիկ:

Մատենա ի ԱՍՏՈՒՄԱՆՈՒՆՉ, ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՍԱՆԱՐԱՆՔ, սրահ մէջ զը

ա) անուանեցան Առաւել ընթ Ազ-
մայի է անգամս:

բ) Ձեռք մարգարէի տպանացուն
էրաստէճին սկսեաւ ընդ, էջ 950—
951ա):

Գանիէ (էջ 951ա—970բ):

Առաւելըն Գրգռ Գրգռն Ան-
քելոյն, գիր զյիսոյ: ընթերցուածք (էջ
971ա—975բ):

Գործք Առաքելոյն էջ 975բ—1003ա):
Թուղթ Օսկարու Առաքելոյ (էջ
1003ա—1007ա):

Թուղթ Գեորգի Առաքելոյն, Առա-
ջին (էջ 1007ա—1011ա):

Թուղթ Գեորգի Առաքելոյն, Եր-
կորոյ (էջ 1011ա—1014ա):

Թուղթ Յովհաննու Առաքելոյն, Ա-
ռաջին (էջ 1014ա—1018ա):

Թուղթ Յովհաննու Առաքելոյն, Եր-
կորոյ (էջ 1018ա—1019ա):

Թուղթ Յովհաննու Առաքելոյն, Եր-
րորդ (էջ 1019ա—1020ա):

Թուղթ Յուդայի Եղբայրն Յովհով-
րոյ (էջ 1020ա—1021բ):

Ազգրն Եւթաղի (էջ 1021բ—1023ա):

Առաւելըն Գրգռն Առաքելոյն Եւ-
թաղի: Եւթաղի Գրգռն:

Վերջաւորէն Պաշտօն Առաքելոյն:
Բովանդակութիւն ընթերցուածք,
և այլն:

Գլուխք է զկալութիւնք, և այլն:
Պաշտօն թղթոց մէջ գտնուած զկա-
լութեանց ցանկերը (էջ 1023ա—1034բ):

Պաշտօն Առաքելոյն Թուղթ ա-
ռաւելոյն (էջ 1034բ—1040ա):

Առ կարնթացի Առաջին Թուղթն
(էջ 1040ա—1062ա):

Առ կարնթացի Թուղթ Երկրորդ
(էջ 1062ա—1071ա):

Առ Պապատացի Թուղթ (էջ 1071ա—
1076ա):

Թուղթ առ Եփեսացի (էջ 1076բ—
1080բ):

Թուղթ առ Փիլիպիցի (էջ 1080բ—
1084բ):

Թուղթ առ Կողոտացի (էջ 1084ա—
1088ա):

Առ Թեսաղոնիկեցի Թուղթ Առաջին
(էջ 1088ա—1091ա):

Առ Թեսաղոնիկեցի Թուղթ Երկրորդ
(էջ 1091ա—1093ա):

Առ Երրանցի Թուղթ ալ (էջ
1093ա—1105ա):

Առ Տիմոթէոս Թուղթ Առաջին (էջ
1105ա—1109ա):

Առ Տիմոթէոս Թուղթ Երկրորդ (էջ
1109ա—1112ա):

Առ Տիմոթէոս Թուղթ (էջ 1112ա—1114ա):

Առ Փիլիպիս և առ Արքիպպոս Սար-
կուսոյ, և առ Սկիթիս (էջ 1114բ):

Թուղթ կարնթացաց առ Ստարք Առա-
քելոյն Պաշտօն (Որոշում Եփեսոյ յապա-
շտեալով, և այլն) (էջ 1114բ—1118ա):

Գրեցի և կարգեցի, և այլն:
Ընդաւրդնակեցաւ գիրքս այս, և
այլն:

Թելադարութիւն:
Պատմութիւն:

Եւթաղի: Եւթաղի Պաշտօն, և այլն
(անդ, էջ 1118):

Պատմութիւն Որոշում Յովհաննու
Առաքելոյն և առաւելոյն առաւել-
ութեան (էջ 1118բ—1134):

Կարգ մը յաւելումներ, նիւթէն
դուրս, հասաւած հասաւած, որոնց ա-
ռաւելին բռնակը կը զննէր կարգաւ:

- Արարածաց, Երկնք արեգակն,
- Եկեղեցի, Բրիտան և Աւետարան,
- Երեք տուր տեսին,
- Խաչն կրեանացոյն,
- Մովսէս իրախաւ ի Մադիամ,
- Աւետարանն ի Նիքանաս,
- Սափորն մանանայի,
- Յղութիւն կուսին,
- Խոզի մարգարէ,
- Եղբայրն մարգարէ,
- Արեգակնան յետ դառնալն և

կալն,

— Քրիստոսի համբաւանլն և դար-

ձեալ գալն,

— Չորս դաւադանքն,

Մյուս թաղաւորքն Բոքիւսացոյ
(էջ 1135-1136)։

Կան նաեւ ստանաւորներ ինչ ինչ
գիրքերու վերջը, որոնց կցուած են
նաեւ յիշատակարաններ։ Կը գնենք այս-
տեղ այդ ստանաւորներուն սկսեալներն
ալ, իսկ յիշատակարանները առանձին
կը գնենք հոգքը։

Մնւորդ վերջը.—

«Աստուած անեղ և անմահ և Տէր
յաւիտենից,
Որ կամեցար և հաստատեցիր զայս
յսչ զայից»։

Նւնչ վերջը.—

«Տէր որ ի տիպ մեծ փրկութեանս»։

Թւոր վերջը.—

«Գրեց թըւացքս մասնիկ
Լրուիմ խաւամանն որ է յայանից»։

Նիւնորդ Օշնւոր վերջը.—

«Զարհուրիմ ի քոց փառաց տէր իմ
Մովսէս

Անկանիմ առ սոսս քո ծառայապէս»։

Յնւոր վերջը.—

«Որ ևս փրկիչ զարմանազործ
Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս»։

Դսսսսսսսսսսսս վերջը.—

«Փրկիչ անուռ և դատասար
Որ Քրիստոսի են քնակաւոր»։

Դ. Թսսսսսսսսսսս վերջը.—

«Թաղաւորք աստուածապանք
Սուրբ և զգալի իւզով աւճեալք»։

Ասւնչ վերջը.—

Տնու ներքեւ Յնւորդսն, Ասւնչն
Սաւանի, ևս իւրեւ յնւորքն գրեց, ևս ըստ-
շանիւ շինեալ իւրեւ։

«Աստուածեղէն հոգւովն ի սմա՝
Խաղաղութեան անուռ արքայ»։

Յնւորդսն յնւորքն ստեւ. Յնւորդն է
«Քաղցրագունիս այս քաղաք»։

Լըցեալ նոյն մեռեալ մեղքը»։

(էջ 695բ-697ա)։

ՅԻՇԱՏԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Էջ 56ա.— «Յիշատակ է սուրբ աս-
տուածաշունչ գիրքս, գծագրող Թա-
նդիւնդն. յետ անցման իմոյ, սմ որ
լիցի, Աստուած ողորմի ասացէք վասն
իմ, և զուք յիշեալ լիլիք, ամէն»։

Էջ 104ա.— «Կատարեցաւ Նւն, ձե-
ռամբ Թաւն Եղիւնդն Տէրանիւնդս-
ճրեցաւ է Սաւր Մնւորդն Քրիստոս, է գրե-
նալ է լւնւն ի լւնսն Սաւր Աստու-
ճաւ է, որ է լւնւն աւգն լւնսն և աստուգիս
կենարարին, ի վայելումն անձին իմոյ,
և յետ աստուած վճարմանս, ով որ
աւգիս ի սմանէ, մի Աստուած ողորմի
ասէք ինձ, և Աստուած[ն] ամենայն[ի]
անց ողորմեցի սատի ի մարմնի, և ի
հանգերձեւումն զտունն հայրենի պար-
գեւեցէ անց, որ աւրնեալ յաւիտեանս
յաւիտենիս, ամէն»։

Էջ 136ա.— «Կատարեցաւ Ղեւտա-
կանս, և ճրեցաւ աւգն յնւորք Թաւս Ե-
ղիւնդն լւնւն լւնսն է Սաւր Մնւորդն Քրիս-
տոս, որ է լւնւն լւնսն աւգն, լւնսն և լւ-
նաւորքն լւնւն է տէր Քրիստոս հայրագործ է
նորոյ գոնիւնս տեւն է լւնւնսն երբեք լւնսն
է լւնսն լւնսն է տեւնսն աւգն լւնսն, բայց
ամենագաղիւր լւնսն, ինձ, ով ընթերցողք
և քով փաղերայք, վասն խաղաղութեան
զրոյս և սալաւանքս, զի յոյժ տխուր
եմ սրտիւ. զի ոմն չիղիտոր խաղաղ
խոցեաց զիս առանց բժշկութեան, զոր
և խնդրեմ ինքն խոցեալ լինի»։

Էջ 179բ.— «Կատարեցաւ Թիւքս,
և ճրեցաւ յնւորք Թաւս Եղիւնդն լւնւն
սոյ է Սաւր Մնւորդն Քրիստոս, է գրե-
նալ է լւնսն աւգն լւնսն, որ յանսն
Սաւր Աստուճաւ է [յ] ընթերցեալ լւնսն
նիւնսն յնւորքն եղեւորդնսն աւգնսն
այդ լւնսնսն աւգնսնսն [յ] և փոխեալ
սատի առ փոխադրողն ամենայնի, զոր

Ա հաստատացել գիտելիսարժեքն ըստ մասնա-
կող իւրեանց ի յաւաքին յեանումս:

Եզ 182թ. — Եղիշեկացւորտ բիւր
Ջանքարայ գծող աբին Թ. — 182թ. 182թ.
աղաչեմ, ո՛վ ընթերցող աստիւ, յիշելի ի
Տէր, որ և Աստուածն ամենայնի զհնդ
յիշէս:

էջ 218Բ. — «Եւսկ զծրուազ սարին շէտըն եղիվադըն աղայնմ յիշիւ ի Տէր, ո՞վ ընկերացաւ զքեւ քաջ փաղերտայչ և զիտա նակաւնսն Անմեղադիր լիւրուք զգրտա առախանացս, զի յոյժ ի ներքոյ զիտմմանց կամք. աշտ երկիրսդ տմ է, ոչ ԶԼիկադըն, ըստ նախանմու յարուսեկին լիցեալ չարաւոր նախանմով ընդ իս հանգերմ ժանկադայն ասալեպայիս իւրոյն, որք են ընկնեաւագք (sic) աստաւածային սուրբ զրոց և զրիչք և ստրկաւագուեք, մասնաւոնք չարաշշուղ և քանեսար գաղտը պատասող հնացեալ և լի սուրբ փիլոնաւոր ծերց ապր կոցեւոց ի ասալեքն Սքշշի Յւշշըն նաեղեալ աշտ կոյտ և յայնկոյտ Հիպիտորի զմեղ չարութանեով իւրն, և նաչ ոչ հայեցաւ ի յոցն որ ի պանեաւի, ոչ ոչ ի զիրտ աստաւածային, և ոչ ի պատուել Տեանն և ոչ յուսումն իւր, ալ զամենայն մտաւցաւ և յեստ ընկեաց զսաստաւածային հրամանն, զի նախանն որ ի նմա կուրս հաւարացք զմեաւ ետրաւ զի յաւրտաւ ի վերայ զմեա և իսպառ իսպառ իւրովէլս գտիտա իմ աստեց թոյնքիման նաեղեալ ի Սաղք Ասալ Էր ժամանակս ինչ և վայ տաղով ամենին իմոյ զամենայն սուրբ զնեալ իմաք. զի ի մեղաքմեմ ժրն ի ծերաթիւսն ապալ նաեղեպայոյ աշտպիսի չարաբարոյ ռմանց. զի ամենեցուն նման աւորիւն զիւ, ինքզնիմ ի վերայսն ասեղեպեալն որ զիրտաւ և ինքզնիմ ամեն տար ի մարմն. ցարժան կնեղեալ են ի վերայ երկրն իրբւն զջուր մի՛ եռասցեն, և ոչ լինի խաղաղութիւն ի միջի իւրեանց ցորժուն կնեալեպն են. արտադարձ միջի լինին և զինչ որ ուսն ի մաղովորեալն, աշտ իւրտեալ մարմնոյն ցնց լինն ի մայի և

[յ]ետ առաւելաւ վճարման շարժարդհութիւն իւրեանց արձակին քաղաւ խայտառականաբ, և յայն կենացն ժառանգորդ ոչ լինին ալ խաւարաւ տանջին. զի քաղաւ շարժ և ոճիք դարձցին ինձ. այսքան տէ է ուր իմ գիտէ ուրախացաւ յին ալ խաւարանկի վարեցան ընդ իս. մինչ որ հասին իւրեանց բողոքանցն և հանգըստացան. զի զդատաւանին իմ և զիւրեանին Աստուածն առհնարյն չա դատաւան ընդ իս և ընդ աստաւ:

Լ: 248ա. — «Իսկ ծրագրարին յիշման արժանի առնելք զիբրա- եղիւնսն, յիշեցէք թրբառաս Յիսուս, ո՛վ ըմբեր- ցողք և թա՛մ փառերոյւք և դիանականք, քարոզք և ուսուցիչք բանաստեղծաւորն ի ՏԻՐ Առաքելս և նաւաստանացիս զԹ. Երմիայի քրտնաբնայ արտա գրեցիս»:

Էջ 249բ. — «Բայց զրեցաւ պատմական զիրքս յարումն նուառականի ձեռամբ Թաւա Ինչիւնայն Արշիւար, Է առաջին ինչիւնայն շաղկապաւն Սարգիս Երեմիայի Առաջին Մեանի որ ի Էւսի և Էման աւելի Էւսյոյ արշիւնն ինչիւն սակաւ անմեղազիր լիբուսք սուրբանոց և զորոյս զի յոյժ գործարեալ արտիւ և ցաւաղին տնձամբ որ ձարբըցիին, զի արաքան զին թշնամի Երկի իր իրիւ զճնշուել և եղին ի զիրի կենդանի զկեանս իմ. որ են ձեռակոյտ վաղածանկականեայ ի նախանձ մտնայր ընդ իս և զարան զործեալ ինձ ազգի ազգի»:

Ընդ ընդունալով և համարձակու թողալով
բախտեանց Կառգին, և ձեռամբ ազատ
Բարս անցնողս ծրլոյս և Սուրբ Դեանդն
և խորտակն իւրն և իւրն:

ԼՅ 346բ. — Կառարկեցաւ Քաղաքա-
բանքանց երկրորդ: Այլ և քրքցաւ ու
ժեհ Լուսինի Քաղաք երկրորդ:
Ի Սաբի Մուսնի Տեղան Գլայ (Կառարկեց) ք
Ի Բեքանուլի և Լուսինի Ժան և Ի Բեք
Լուսինի Ժան Սաբի Սառաւանակի Բայ
անի Կառարկեց ի յորաք ք յորաք և սպարանալց

ո՛վ քաջ փաղերայք և դիտնականք, զի յոյժ յոյժ արամսթեամբ արախ կորեղէր խոցեալ առանց բռնկութեան ուսման Հիպիատար կոչեցեալ, զի ամենեցուն կոխան արար զիս: մի թէ ինքն այլ կոխան չիմիչ:

Էջ 348բ.— Ձգնաւոյ սուրբ գրոյս զՔրիստոս Եղիշէ, ազատեալ յիշել ի Տէր, ո՛վ ընթերցողք, և զաւգ յիշեալ ի Տէր տա համայն ողորմանէն Աստուծոյ ի յոյսին այլեւս թիտէ: Ի՞նչ արգիւնք ի Տէր արգիւնք իմ և հոգւոյ զհոգւոյն Սէնէն, չոր թուան հոգ և ինձ ունէ ի Հեթայ Կի, ինչքեմ որ զինքն ընդ արքոց կանանցն զաստուարեացէս:

Էջ 414բ.— Վրաստանցաւ թագաւորութեանց Չորրորդ, ձեռամբ յոգնամեղ և տարաւամ անձին Քրիստոս Եղիշէ Տէր զանկերցոյ: Բայց անմեղադիր լերուք ուշադանաց գրոյս և անյարմար խաւսինք, զի կարեղէր արախ և աղեղորմ արատաւուք ծրեցի ձեռամբս և քաւարանի, որ անաւ Սուրբ Աստուծոյն խաւարանց որ է Միւսիք Տեառն Բայ Յիւսիք Քրիստոսն է բնաւորաւ: Բեռնաւոր, որ է Հիւսիք հայ ինչպէս Եղիշէ Այ զոյն ինձ և հաղար զայն ինձ, զի այս ժամանակիս հասաք, որ ահաւոց կոխան եղաք: յետոյ քեզան առնելով և բամբասելով զմեզ ցոտ արմանեաց իւրեանց, այլ և ի ձեռն թըղթոյ զմեր անուն զրելով իրր նախաւորան առաքելով իրր թէ ես տայալէս անն եղայ: այս է իմաստակ և վարդապետ փքանալով ի վերայ մեղ, զոր և խոզրեմ ի զոյաջէն անտեսակոյն, մի՛ զաւրասցի և մի բարձրացի և իրբեւ զջուր մի՛ ետացի, այլ մաստակտուր և զաղամեռուի ինն, զի այդ ամենայն չարիքն որ հասուցանէին ինձ նայէր չարեաց եղիլին և ութարան չարին հանդերձ չարաշուտի իւրովն, որ իրբեւ զմեզուի արասցին զիս և եղին ի գրի զկեանս իմ: Այդ ամենայն անաւրէնութիւնն որ ինձ արարին, զոքայ էին զոր զանուանս նոցա ոչ կամիմ ծրադրել ի մասեին, զի ոչ համարիմ զանպիսիքն

մարդ Աստուծոյ, այլ հեռացեալ ամենայն պատուիրանացն Տեառն, զայս խորհելով նոցին զչորսն, թէ սա՛յ է ժառանգն, եկայք ապանցուք զոս, զի մեր լիցի ժառանգութիւն, սոս յայտնի եղն Խոյնեց յարութիւնն ի ձեռն քրոյն իմ: Եւ, զի ապարմեալ էր մեզ:

Էջ 416բ.— Քան զՔրիստոս արմանեալ քանիս, ո՛վ փաղերայք և քաջ գիտականք, յարժամ հանցիլիք այս մասնին և ընթերցուք, յիշեցէր զեղիցիս և Աստուծոյ ողորմի օտանէք: և մեզ միւսանգամ գալուսեանն, ամեն շատաբանաց ամեն: սուրբ աստուծոյ:

Էջ 643ա.— Մայր և զժրոյ սորին յիշեցէր ի Բրիտանո Յիսուս, ո՛վ ընթերցողք և քաջ փաղերայք: Բայց անմեղադիր լերուք գրոյս և ուշադանաց, զի յոյժ կարեղէր և խոցեալ արախ առանց բռնկութեան:

Էջ 662բ.— Ձգնաւոյ սուրբ քաւարանց զՔրիստոս արմանեալ զՔրիստոս Եղիշէ, ազատեալ յիշել ի Տէր, ո՛վ ընթերցողք և քաջ փաղերայք, յիշեալ ի Տէր և զայս յիշեալ յիշեք ի յոյսին արմանեալ որ ի պատմութիւն է: Բայց անմեղադիր լերուք ուշադանաց գրոյս, զի յոյժ կարեղէր խոցեալ արախ զրեցի է Սուրբ Միւսիք Տեառն Բայ Յիւսիք Քրիստոսն է բնաւորաւ:

Էջ 697ա.— Մայր և զժրոյ սորին, որ եմ թափառական և պանդուխտ հեռացեալ ի գաւառէ իմմէ, որ և Քրիստոս Եղիշէ Եղիշէ ձեռն չարաւորաւ, աղաւնեմ յիշեցէր ի Բրիտանո Յիսուս, ո՛վ ընթերցողք և քաջ փաղերայք և քաջ իմաստունք արդիք մարդկան, եթէ հանգիլիք այսմ մասնին և յուսմամբ մի հայր մեղադրի յիշեցէր զեղիցիս, և յիշողն, որ ի պատմութիւն է, զմեզ յիշէ իւր միւսանգամ գալուսեան, որ է ժողով աշխարհայայտ, ամեն:

Էջ 714բ.— Վրաստանցաւ իմաստութիւն Սիրաթոյ կարգութեամբն Աս-

Հայաստացի ընդ հզորաբ քամէ և ապա հեկեայ մտառաւելիբ զպատարաւաղն: Չայս առեմնեայն մտառացաւ և յիստ չոգուեաւ ամենեայն պատուելբանայն Տեառնէ ելիլ զոյ Ստաւուած, արարիչ ամենայն համայնից, նա դատաւարան տանէ ընդ իս և ընդ նաչ ի յաշխարհաբ և մոգիլն առաեմնի իւրոյն: Նայ աչ հայեցեալ: Աստուած և դուր մահուան իւրոյ բառ Դաւթայն ևս ոչ լսեաց որ ասէ, ելլէ հոգի ի նոցանէ և դարձայն անդրդն ի հոգ և յանէ աւետի կորիքին ամենայն խորնաբոյգը նոցա: զի ամենեցուն կոխանաբար զիս. բայց յայսմ առ քարձրեալն, որ ալսմ աշխարհի տեսանեմ մարմնաւոր ալօք բազում չարչարանօք և դառնազնի կըլկըշնոտաբ ելանէ աստի կեանքացալ:

Էջ 833բ.— Արդ, ապաւինեմ զամենեւեանսեդ, որք հանգիայքից յամմ ամսանի, մեր պարտաւայելս յիշելն ի Տէր: Ով քա իշել չէ՛ յիշելոյ լիցի, քարայութեան արժան լիցի, ամէն: Չեաւ երթայ զարնայ ի հոգ, գիրս ընայ յիշտապօղ. զանկ աղբ, ո՛վ ընայ ընթերցաւ, վառն իմ առ Տէր լինիք մ'աղթող: յյաւն և չաղճիկն է՛ն և շքերդաւանն և չարաճաճիկն և շարժ զշքեմն չաղճիկաւ: Ընտրա՛ն Մեղիւն, ապաւինեմ յիշելն ի Տէր, ո՛վ քալ փաղցրայք և զիտեանանք, զի քաղցով զուրկ և աշխատանք և հոգեւոր սէր ունի ի վերստարմ, զոր և խնդրեմ ի քարձնելայն գիտատալէնն հաստատանք ի աւարտ անհոգեմ:

Էջ 970բ—971ա. — ՁՓռութ անակիզքն
և անգագական, անեղական, անաշխյ-
ական, միասնական, անտանելի, ան-
քննելի, անանականի, անթմանելի, ան-
աբարադրելի, անծերանալի, աներբ, ա-
նուբ, անորակ, անքանակ, անբաժանե-
լի, էական առբեր երբորպութիւն յաւի-
տեանս յաւերանից, ամէն, իմ զգուշ-
ութիւնս իմ զառարայց յաւիտ իւրդ
իմտառութեան Վասնորայ և եւ մեղա-
ստան ոգի, Բորս Էդելդուտ է հայրաւոր-
ելն Տէրութիւնս յանարման ծառայ ծա-
ռայիցն Աստուծոյ յանձն առնել օգուց

Հովի կատարեցի բազում անասապանքք և
հեղաթիւմաւ, ի յերկիրն Հնացոյ և Կապուխ
Կաթնայ ի խեղեղեայ հոսանքս որ առէ Հին Կապու-
խանէ: Գինն զայս ժամբ որ և Աթառաշնունն
խորաշնունն ի Կապուխն զբնայն Սաբան զառա-
վարն և որդւոյն Եղբն Սաբանայն բերեալս
սարգի քառա յնաւոր շատաս և զանախ ձե-
րանայ զառաքաղէ: Եւ զինքնագործ խելանս որ
իկաթեղաթիւման հայտնեան առնէ: Ռեմմե
(=1666), Կէն, ի դասն և ի նեղ ժամա-
նակս, ըստ Տեառն հրամանին որ ի
փրկչական սուրբ աւետարանին, իւ եղի-
ցին նշանք յարեգակն և ի բոլորն և
յառանգաւ յերկիր սողանալ հեթանոս-
տաց ի յանդ բարբառոյ իբրեւ ծովու և
խափութեան յերանայոյ ողւոր մարդ-
կան յերկիւղէ և կործնաց եկեղոց ի Է-
բայ տիկնեաց տէրան իսկանս բարոց, Հա-
թարաւ Այլ և այս աստիճանաւոր ի յերկիրն
Երկրէ: Եւ եւն աւել նեղաց Սաղաթն ի խեղեղե-
արեանարաւ հակասակոց քրիստոնէից
զորոյ զկատարածն սողանց ոչ զերկիր,
զի անկատար է գործն. Կաթնայ և Կաթնայն
որ են աւել զհաթարաւ և յերկնով իսկ
զաւելան աւելք որ են երկրագագաւ իսկան Փրի-
թաւ: Եւ Սաբան ինքնաւնայ և Եւ Սաբան իրա-
նաւնայ(*) և հաթար: Ընդ միմեան աստանայան
բոցնայն Կաթնայ: Եւ ինքնով զառ Դանան ի
հեղեղայ ահիկնով է յարմարն ստաւ և ընդ ժամբ
խորանալովն զինան իսբեանց ի նեաւ անդրկաց
որ են իսկան անարեւելք և ինքնագործ զհաթա-
նայն: Ընդս ժամբնայնալովն ի յերկնայն ի
յեթմի ինքնաւնայն հաթարովն զորոյ զա-
ւարտաւն կատարածին ի մտն եղեղայ նմ
զրկել ի աւարտ սուրբ զրոցս, եթէ Տէր
կոմեանցի, ի կայն կատարոյ բարձրացու-
ն յամենազատ և յամենիմաստ տա-
լութիւնէ Հոգւոյն Սրբոյն Այսլանս տա-
լարս:»

[illegible]

(7) Գրեցի և ուղարկեցի Ձեռագրագիրքի և Ծղկազար Յիսիկյանի թանգարանին և զգրեցի ինքս ինքս:

Գրեւոր է շաւիւրէն Լեւոյ: Է Վարդապետ
Կաթողիկոս: Ստեփաննոս Ստեփաննոս շաւիւրէն
Գրեւոր Կաթողիկոս:

Եզ 1001բ. — «Ստեփաննոս Ստեփաննոս շաւիւրէն
Կաթողիկոս, ի ձեռնաց աղգաց որ ոչ արար
Աստուած, ընդ որով զնամ. զի զշարն
Աստուած անիծէ:»

Եզ 1116ա. — «Զձր—դա արքին, Թր—
Թր—դա արքին, ոչ փաղերայք, յիշել
ի Տէր և դուք յիշեալ յիշեալ յիշեալ:»

Եզ 1120ա. — «Զմեղապարտ Թր—
Թր—դա արքին յիշել առ Տէրն հա-
մայնից, ոչ փաղերայք, վասն Աստու-
ծայ:»

Եզ 1134բ. — «Զմեղապարտ Թր—
Թր—դա արքին, ոչ փաղերայք, յիշել ի Տէր զԹր—
դա արքին, զԹր—դա արքին, Տէր—դա արքին,
որ եմ թափառական և պանդուխտ հե-
ռացեալ ի սահմանաց, [յ]աղագս մե-
ղաց իմաց էմ ի Լեւոյ աշխարհի: Է Վար-
դապետ Կաթողիկոս, ի Վարդապետ Ստեփաննոս
Ստեփաննոս արքին յիշել:»

Եզ 1135ա. — «Ոչ աստուծոյան
վարդապետ և քաջ փաղերայք, զի
չորս էջն պիտի ձրէի, որ զէմ ընդ զէմ
իմենին տնտնան, ապա ոչ կարացի
եւել ձիւն էի Պ. (—90) Եւ ի ձեռնաց
է — Եւ ձեռնաց է — Եւ ձեռնաց է — Եւ ձեռնաց է —
Լեւոյ, Է Վարդապետ Կաթողիկոս, Ստեփաննոս
Ստեփաննոս շաւիւրէն Կաթողիկոս, ի ձեռնաց
աղգաց որ ոչ արար Աստուած, ընդ որով զնամ.
Զի զշարն Աստուած անիծէ:»

Եզ 1138բ.—1144. — «Յարեաց ամե-
նայն, ամենայնի և պատեալ զայս-
թեան, ծայրագոյն բարին, լոյս անիւ-
փոխ, և միշտ բարին, սուրբ և համա-
փառ, զուգապարտ, միասնական եր-
բորդութիւն, Հայր և Որդի և Սուրբ
Հոգին, որով ի լոյս ամեալ գոյացան
եղեալք ամենայն, զերբնք և ներքնք:

Իմանալիք և զգալիք, հրանիւթք իմա-
նալի զարարութիւնքն, որք ամենն զբան
նորս և լսեն ձայնի պատգամաց Աս-
տուծոյ: Եւ զկնի հողազանգուած ընու-
թիւն սեռի մարդկութեանս երով ի սմա
և ոգի իմանալի, առ ի ճանաչել զարար-
ութիւն, և իմել տարնեղաւ ստեղծողն
հրաշագործ: Որպէս և նախնիքն բանա-
կան մտաց հետեւածք իմացան եղե-
ւովքն, զարարաւն և համայնացան նմա
հաստովք իւրեանց, և վկայեցան ի բա-
նէն Աստուծոյ բարութեան զորովք
իւրեանց: Յորոց մի էր և երանելին
Մովսէս, արարչապատու յայն Աս-
տուծոյ, որ տեսալ յԱստուծոյ զանգա-
մանս եղեւութեան երկին և երկրի,
զրեաց զամենայն ըստ կարգի, և մա-
տեան յաւիտեական աղգաց յազգս ի
պատիւ փառացն Աստուծոյ, առ ի սի-
րել զարարութիւն և զընկերն և մի՛ զսեռ-
ախ և զանցաւորս, որում և զմեծ
փրկութիւն մեր որ ի Քրիստոսէ, զը-
րեաց նաւ հաւաքեալքն ամենայն
յիւրաքանչիւր [մ]ամանակն, ընկալեալք
նախադասութիւն ի հոգւոյն Աստուծոյ,
զրեցին զանյայտ և զձանուկ զործան
Քրիստոսի, զհրաշակերտս (զհրաշա-
կերտս) և զբազմապատիւնս որոց ոչ
զոյ թիւ, առ ի զգուշանալ զալտեան
բանին Աստուծոյ, և ընդունելի զէպ
ժամանակի զպատեալ փրկութեան մե-
րոյ, և սիրել զնա և ընդունել զկեանս
յաւիտեանից, և մի հրեարարս յափրա-
թեամբ, տաւէն բեռեւել կամած մատ-
նելով զմերն աշխարհ զվիճակն երկնային:

Արդ յամենապատ շնորհացն Աստու-
ծոյ, ի բազում խոցելոյ վրիպակ Թր—
Թր—դա արքին և պաշտաւեալ Տեառն Աստու-
ծոյ, ձեռն արին և զրեցի զմատեանս,
որ և Աստուծոյն ի ձեռն, Է Կաթողիկոս
Վարդապետ Ստեփաննոս Ստեփաննոս շաւիւրէն
Կաթողիկոս, ի ձեռնաց աղգաց որ ոչ արար
Աստուած, ընդ որով զնամ. Զի զշարն
Աստուած անիծէ:»

որ և զաւարացն եղեալ աւեր ի վերայ ճոցոս օշոշեցին սաստկեալ մարտինք ճոցոս, և աւերեալ ընկեցին կերակուր շաւոց, և աշնդէն կորսն շարքն ընդ շարեաւք, և ընկալանդ զկորուսան յաւիտեանական: Իսկ սասանայի սիրով վտանեալ Անանոս անուն վէզիրն, նա եղև արեւիք մահու և սպանման թագաւորն, քանզի ի մարթ էր և տրման ինքն ստակի մահն: Նայեա ունայն և ընդ վայր կորոյս թագաւորն ընդ ինքեան ևս մինչև ցայս վայր եղև շաւ յասար շէքեղոր: Եւ սպա սպանեալեան սկսան վիճիլ ընդ թագաւորն, և քաղաք թանիւք մարտեան ընդ նմաչ, իսկ թիկնապաշէր և պաշտօնեայք թագաւորն յետ կոցին և խորհրդով միտացն ընդ զաւարացն: Եւ յետ քաղաք միմեանց ընդթացան միահաղան խուռն տարթովով աւարայք և մեծանեմք նանդերն զաւրաւքն ամենայն ի տպարանս թագաւորն, ընդդիմացան ճակատ տա ճակատ, և սուրցան թանս քաղաք ի նսկառանայց ընդ նմա, և ապա տարեալ եղին ի թանաւ: Իսկ Աւանայ ասք քոյն յորս աւելան Մանանոս Կաթողիկոսն իսկա թագաւորսն ճակատեալ զանկ թագաւորաց սակա թագաւորսն զաւան նոր թագաւորն, և ստա լրացաւ զառամն Սողոմոնի որ ասէ. վա՛յ քեզ քաղաք, որոյ թագաւոր քո մանուկ է: Եւ եղև ժամ աւերն իննեկուր, և յաւանս Ա թագն զնոքաւորն ի մէջ բնալն շէ հնաւայնն որն և թէնէր լայր քառապէս և աշտպէր, աշտպէր և աշտպէր, քառայր քառայր անասն: Հառպէր և գոռպէր, ագարար իրարէր քառէն ինչ ճեար իտիւ յարգելովն բնալն և աշտպէր Արքայապետս հայրեն ի մէջ ինքեան արշնիկն ի խաղալն, և աշտ քե ըր ըզնէր նայլ ին յեա աւլ ասարց: Ետեալ ընդ ինքեան քառնէր, և ընթացաւ ի բնալն, և հառնէր զառնէն առ նայ. և գնալեալ քառնէն հարգաւ ընդ նայ, և ի բնէն աշտպէր յաշնիւ յայնժամ բռնտ հառնէր ի յերանայն և հիկնոյ նաշտպէրցոյ, և մշտն աշտ[ա]լաւ ընկնէ ի բնալն: Զի այսպէս քառն և աստի՛կ հանաւոր, ինքաւման լայն ապեան, և այսպէս ի ինքն և լայնիքն իւրեալ թնայ ճնեմք ճնեմք թնայն ի իննայ, և իտաւ ի բնալեանի (sic) մը առ մը:

իշտէ Անա ա' յարան իր, յորմէ համառա-
 տարար ծայրաքաղ արարեալ, ծրնցի
 ժինչեւ ցայս վարք, զանցեալն և զինք-
 կայս. իսկ յայգեղանի, նա՛մ ի' յան' ժրոյն
 է դիմելի, որ արար յոյճնէ՛ զեանս ա-
 մենեան, որ տնձար հեռակ յանգատի,
 իսկ տէրութեամբ և յեութեամբ ի մի
 եղաւր(1), որ և նմայ փառք յաւիտեանս,
 տնձնէ՛ ևս շնո՛ ընթացիկն էլեւ ընթ յե-
 ամբ է ետնէ և զաւել զարարեցանք Անհա-
 րարաբար և Երեւոթեան ձեռնադրեալ
 Թեոփե և Գրիգոր Եղիշի՛ ի Բաւոյ, Բայջ ա-
 շտա՛ն էլն է ճանաչել Նադ Զաւար ամբայն
 Վախճանի ժորոյրեցաւ յախտանն և քնու-
 արեցաւ սերնի մտխամոյց ի սիրտս նու-
 ցա յայնմ աւրէ, որ և է այն իջալ Եղե-
 անէ՛մոյցն (sic) զարա՛ն ամբայն, և Եղե-
 նաւոր իստք առնէլն ի ՍՊԱՀԻՆ և ՅԵՆԻ
 ԿԱՊԱԿԻՆ. ինչ քա՛ն ըստեղանք առկի Եղե-
 լայն Եփ և յարդձա՛մ աշտանէլն Բաշայայ
 լինէ՛ ճանաչեցաք ըստա՛նքն ամբերս, զի ըն-
 րեալ էր իրնցն ի Եղեանս՝ յայնքն և ի ճանաչա-
 րա՛նքն ինչ որ Այլ և միտս զտաննս պեալ
 և զարարցուիք, անքակ փութեացան
 ամոռել տա ի խաղաղութիւն զաւրքն
 այն, և ոչ կարացին, զի տըր ըստ յաւ-
 րէ յաւեկա յաճախուն իստ[ա]մ Եղեանցն,
 ժինչեւ զարարցանք պարտաստեցան ի
 պատեղազմ, ստատիկ լի սրամտութեամբ,
 իսկ մօշայն, այսինքն մտգիթին և վա-
 զիքն ի մի փարք զսմարեցան որ և կոչ-
 չիւր ԱՆԻՐՊԱՅ ՃԱՄԻ, հանդերձ զարաբ
 (զարաբն), անեանս, լի ցտամած և
 քարկաթեամբ յոյժ փտեալոք և զպոտ-
 ունեցեալք, կեկտ ժամանեցին մեծա-
 նիստ և լայնատարած անդին, որ կոչի
 ՅԵՆԻՆԻ ՃԱՄԻ, զո՛ր է լինչո յարա՛մ կա-
 ցեալ կայ Գեղնէ՛ այն, արշաւս Ետնի, որ և
 Գեղնէ Ետնէն Ետնէն յաւալեալ Էրեւոթ
 անդ ինչեւա՛ Որ և զարաբ միտս զեղանք
 անդոր եւս պարտաւոր կայն (կայր), տա
 ի քորորեանն պարտաւոր կայն, և իբրեւ
 ա' յա ա' յա (այսպէս) պարտաւոր յերկու-
 ցանց կողմանց, հակառա՛տ առ հակառա՛տ,
 յայնմամ յարեան ի վերայ միմեանց
 զպատեանցաւ զարաբութեամբ Բաճքն
 խղաղախէն, արիացեալքն զոչինք

և բերելի, որդեւ բերեցաւ յառաջ շաշաշալան ինչոն և չէր-մառն աշխարհ շինել որ ստորեւ բռնէ, չէ՛ ի վեր-մասը վաւերայն և աշխատէ իւր-յնչիւն միտաւրով Սբայն Յովնայ Տեառն-եւեբարան, բարձր սառք քանն ստաւելով շինել եռանդով առան և իւրեւն Մարաց աշխարհին, և սիրտսը զբարձն իստաւելով սառք քանն, զինչ և լորտի առն և աղա զարշաւ[յ] և սառք տալան յերեստաւելի և տեսի զի ոչ զոյց անդ խաղաղութիւն որ զնէր զգլուխ իմ մինչ ի ննջելով զքանն յաւիտեական։ Այլ հրամանս սոյի աւերապղն և շտառ-հակելի, և երայ մեծակեանս որդով և զանանաստ արտասուաք զի թիցիւն ի Տէ-բբայ տալով և ածել լաւելի ի Լեւադայ և ի Գաղաթայ, և աղա ինչո՞ւ յաճախ ինչ և ոչ ձեռնհաս եղէ որ զրէր զմտացեան սառք տալան, քանզի սիրտ իմ ձեղնիւ, ըզմայր, փաւ[փաւ] գրեք զայդ խաճախանալ Սառք Աս-թալն աւաղապն և ոչ հոսի փափաքա-նացու։ Այլ աղիզում ոչ եղի ի Տեառնչ, յայ զարձագ զմեզ Մար և Հովն աշխարհ շաշաշալան վերադրելով Սառք լաւելի զարգացելի իբր բնակելով մեզ և սառք աւերա Ղեւթու, Բ և իստաւելի և առան սառք խաշն։ Մինչ ի նուազել շնչոյն իմայ անդ լինելի զի ոմն զաղաղասոյն ի միայնաւոր արտաք ներկեալ, ներդրուեալի զանուր ըստ որ-ւայն հանգիսի, զի ոչ և արժանի զի որ զտնուէ պղծոյն շարարեալ առնիցիմ տալով վարչի, զի ի տալա խոցեաց զարքա իմ առանց թճիւն թեան։ զի որ քան կեցայ անդ, մէկ աւր ոչ ուրարացոյց զարքա իմ տանկն իմում անապատն, նախ առաջին գրեւերայն մինչ ի յերտնելն իմում խոցեալսնով խոցողեաց զիս։ մինչ զի անյոյս մնալով ինձ երայ ի վանացն, այլ չի կարացի ժողով շարեացն, և ոչ ոք զտա ի կանանցածին որդայ մարդ-կան որ աւգնէր ինձ։ ըստ այնմ եղէ ես առանց օգնականի։ վասնորոյն եկի ի տալան Կֆայ, և սառք տառաւել Սբայն Սառքով շարաւաղելի և որդա նորէն ըսելն օգնականութեամբ քաղաքիս տաւ-լաթաւորացն և հաւասար ժողով զգնակա-նաց, արանք և կանանց միայնագումնա-բրիտանիւց, ձեռնառն[աւ]թեամբ, մտաւ-ւանդ այս քաղաքիս ամէնաւրճեալ ար-

բարպաշտաւան քահանայիցի Ե՛ւթէկն քանա՞ք, Ե՛թէ քանա՞ք հասն Քրիստոսի, հայի- յան յիս քաղցրութեամբ, լի և ամեն- տաւաւ բարութեամբ. զոր և խնդրեմ առ համակ ողորմածէն Աստուծայ, զի պահեցէ զիւրեանքն երկիրեալ քարի ժամանակօք մինչ ի խորին ծերութիւնս Եւ [յ]եա տատաւս վճարման գտօրեալ զկեանս իւրեանց, ընդ սերովբէն խն- զդոյ և ընդ իրեշատկս ուրախանալ, և պարել ընդ սրբոց մարտիրոսացն ի լու- անանեմ առաքաւասին մեծաւ հրճուանաւք անգրաւ յաւիտեան յաւիտեանս, ամէն: Վասնորոյ և ես յաւաքս անպիտան Թորոս եղեմէպօսն Հմմտից՝ որ և Տէգբունէքդ +աւառ +աշայշի: որ եւ թախաւական և անգրաւ խնայեցաւ ի ամենայն:

մոց [յ]աղագւս մեղանայ, էի և եղէց լիւնս և Ժառանգութիւն Ժառչն թէ յեկեղեթ տեսագամեմար. աշխն Որոյ յորտիկ Տեսան Ժպոս քիւն [քիւն] ԶԽ- անթի: Մայրի՛ որ աբ ժն եք աւելոյ, ԶԲան յոյրթիւն Եւթիպոյ, Դիւ ի շու- հանար այ- տելի որ աւել, ես եթէ գործիք առ ի սորայլ, ասէ, Տէք գործի, և ողորմա- լիւնս և ապօրինութեամբ Եւթի- լի: հմից, ի Եւթիպոսիւն Դքսան որթիւն +եմ, թիժնիւ աշ- Եւթիպոսից, որ աբ ժ եր աւելոյ: Առաքաւս եւն ապաւանդաւ, աբք քիւն ի Բանդաւանթիւն Դքաւոց աշխն անպիւ, ԵՏԻԹԼԻԼԻ Եւթիւն. զի այլք աբ անպիւս ասլն Եւթիպոս Եւթիպոս: Ի ողորմութիւն ի Եւթիպոս Եւթի ք- ոյ Կարոց իմաստութեամբ Կարոց զգործն, զոր էր ծրարեալ ի սրտի իւ- րում. ալլ աճապարելով աճապարեաց, զի առաջին խնի աղօթոյն և Եւթիպոց դը- լիւն, որ շառ խնեցն Բանան ՄԻԳՆԱԲ Էթեւշայից, Ժեթեւաւան քաւ, որ ի Եւթիպոս Ժե ի Եւթիպոս, որ էն Էթի և Էթի Դեւ- լի և Դեւալոյ: զի ու Էթի Եւթիպոսիւն Եւթի Դեւալոյ: այլեւք որթիւն Էթիւն և Բանդա- քաւոյ: ապրելով Էթիւն և Էթիւն և Էթիւն Էթիւն Էթիւն Ժրթիւն և Էթիւն Էթիւն Էթի- Էթիւն Բայց զկատարած սոցունց յիշ- րականէն է գրեանի և ոչ մարդոյ, Եթէ Ի խնդրէն Դիւանականաց, Եթէ քանա՞ք քաւս Կախաւգրեւոյ: Զի ողորմ կանախք

[illegible]

[illegible]

թափաթիվում [յ] արարագուսարճ քերկրանալու
 յարատեսելի անապատ յախանելի- յախ-
 անանա, ամէն, Դարձարեւ յիշեղէք ի
 Տէր Աստուածին՝ ամենայնի, ըստ հոգւոյ- ար-
 քովն է՛ն ըստ արարելին ամենայն Բարեպաշտն զազի
 և զյւզմ հմէլուն Բաւաւ-ը հոգւոյն Փշխմառնի
 զնորաւոր արքին զտէր Հնարադիւնին, գիշերելուն
 ի յարկն- յաշիւտն-ն, ի ձեր հաւաքարելին
 Բաւաւն ի Սաշիւտայ։ Զմեր Դարձիւնէ ամէր
 պաշտան արքան-տէր Բաւաւն, աշխարհով
 արքմաւթեամբ ըստ հրամանի Տեսան
 զհոգւով միշտ, ամենայն ամառ զգիշերին
 ի զտախ հանդեր արարաթիւթ և հակմամբ,
 զամառաբնոցն կրկնով զհանդէպն, ի ասա-
 ըսովն արքայ էկելեղայտ Բաւաւն, որ է
 հասարակուն ի անաւ Սաւրք Աստաւաշնէն, իւր
 ան գաւառ Տեսան յԱստաւայ, որ է արեւ-
 րաւտ ամենայն ազգաց կրկնատանից,
 համայն քրիստոսեղից, որ են կրկնապա-
 զաւթ զհնարանին ամառն զառինն Աստու-
 ծայ։ Զի յոյժ խնամք էտմ ի վերայ ա-
 նարթմանիս, իբրեւ զարարատա արդի ա-
 նայր զթիւով ի վերայ իմա, անկեղծ սի-
 րով և կատարելով հաւատով։ Զոր
 անդրեմ ի Դիմեղորեայ արարելն զազի
 հաւա շողն Բեր Հնարադիւնին, արայնա-
 ցուցել ի կեանս յախանելից, ընդ ի Դի-
 քանանայտ որ կան առաջի Տեսան ան-
 ման զառինն Աստուծայ, զաստարեւոյ
 զաստկցեցել ի յուսանեմ խորանս յա-
 րատեսելի անապատ յախանելի- ամէն
 և զինքն քարի յիշատակ և վառ Զրազ
 պարն ի վերայ կրկրին Այլ և իմզգրեւ
 ի վերին նախախնամեղն քանանայա-
 թիւն ի աման իւրմէ մի՛ պակասեցել,
 ըստ այնմ թէ արդիք ստրտ իբրեւ զնո-
 րատանն ձիթիկն և զգիթիթիւն վարդա-
 նի շուրջ զանգանով ըստգիտելուն Այլ և
 ըստ հոգւոյ Բաւաւն է՛ն զնորեւն ըստ հոգւոյ
 Բաւաւն իւր Դարձիւնէ ամենայն ամառ
 և յիշատ ամառ փարման զստարեւոյ
 զկեանս իւր կրկնորեայ հեծալով զիւ-
 րաւա և հեղա արժանեցել զնոր յարս
 ի կեանս յախանելից, ուր կան հողիք
 ընտրելոց ի յերկինս, ամէն։ Այլ և ը-
 հոգւոյ Բաւաւն է՛ն զնորեւն Դարձիւնէ
 Տէր Աստուած հանդերձ արդովք իւրովք ի
 Բաւաւթք ի խորին ձերարթեամբ հաւա-

25

ԱՒԿՈՒՑ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԱՄԻՐՏԷՐԻՆԻՆԻ

1898

ԹՈՒՂԹՔ ԿՈՒՆԵՐԱՐՔ՝ 540:— ՄԵՆ-
ԿՈՒԹԻՆՆՆ՝ 31x21x4,3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝
22x15 սմ., երկուսն էլ իւրանշխար սիւ-
նակ 7 սմ.:— ԳԻՐ՝ մանր, դիրակ ճօտ:—
ՏՈՂՔ՝ 38:— ՆԻԻԹ՝ բամպակե հոստ, կռ-
կիկ բույր սողաւորում:— ԿՂՍ՝ սև
զոյնի մէս կառնիկայ կողմնում վրայ,
մէջակողեր, դաւանակներէ մէջ-մէկ հա-
ծակելու կապաղաւոր շինում, կող-
մնում ներսի կույր կապոյտ տասա-
կանցում բիկունկին երկու ծայրեր
հիւստով. կտուածներ կարմաների, որ
բաւան է իւր գոյնը:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝
անհնամ գործածութեամբ սեղ սեղ աղ-
թում, կազմը բույցած, ջուղրեր էլած
(նշ 217 18, 453-64, 478-74): Ա-
ռաջին կողմը վերելու վրայ է, ներսէն
փակցում աստաղ բոնած է երկուսը
կողմը կազմի ռովմի եղերին վրայ պա-
ղաւած է սակին սև կտուցայ տաքի
կողմ մը երեսն եկած է կ'երեսի քե տ-
ռաջ կապաղի: Եւ կոնակ այ բնեցած է
հաճութ, որով փրցում հանում են,
բայց սեղերը յայտնի են: Ասկից զաս վեր-
ջէն օսաւ գտնով Եւ անհոնի ճօտով մը
եաւ մը դեղեր Եւ դարմաններ, Եւ այլն,
զուած են դասակ սիւնակներու Եւ յու-
սանկներու վրայ: Չեաղաք իւր ամբող-
ջին մէջ յու պահում իրենց նկատելի,
հանի որ պակաս, քերի չունի:— ԶԱՐԴԱ-
ԳԻՐՔ Եւ ՓՈՒՐ ԼՈՒՍԱՆԱԶԱՐԳՔ սիւնն
Եւ հոյս են ձեռադրու մէջ, մանուակ
վերջին տըլուքներին կարգաւ գտած մա-
սանում ասային ջրերը պաղաւտ են:
— ԿԻՍԱՆՈՒՐՆՔ՝ նշ 287ա (ասի յման
խորանի ձեւով), 342բ, 343բ, 347բ:—
ԵՈՐԱԳԻՐՔ, պիւնակայով, մաւր հաւան
նաղիկ կարմրեւոր, շնդանուր զարդա-
գործեան նամուր գործածում զայնին
են կարմիր Եւ կապոյտ սիւնագիծէ կաւ-

մում:— Կ'ԱՄՐ՝ երկ կարելի է քել, քաւ-
նակներով կազմում աշխի Եւ ուղեղի
զոտ քելը կարմաների, նշ 23:— Կ'ԿԱՆ-
ՄԱՐԻՆ Եւ Կ'ԵՐԱԳ ԳԼԻՆԱՆ Եւ Գ'ԵՐԱԳԱՆ Եւ
Գ'ԵՐԱԳԱՆ Եւ Կ'ԵՐԱԳԱՆ Կ'ԵՐԱԳԱՆ Կ'ԵՐԱԳԱՆ
Կ'ԵՐԱԳԱՆ:— Գ'ԱՍՏԱՐՔ Եւ ԵՐ ԵՐ 1-4,
8-22, 25, 34 (մեծ մասը), 259բ (մեծ
մասը), 286 (աւաքին սիւնակին վրայ 19
աղ), 478 (Կ'ԱՍՏԱՐՔ վրայ 15 աղ):—
540: Այս դասակներուն վրայ սեղ սեղ
սեղ մը կամ հանի մը ձողեր գտած են,
զորս պիտի նշանակեն նախ:— Կ'ԱՄՐՆ-
Եւ Կ'ԱՄՐ ըստ չէ ձեռագրի գտարեան, բայց
կ'երեսի քե Ամրսովյաքի մանուակ քուտ,
կանին (1496) շուրջը պիտի ըլլայ:— Գ'ԻՐ՝
մանուակի մարտապ Գ'պիւր:— ՏԵՂԻ՝ հա-
ւանաբան Ամասիա:— ՏՈՒՐՔ՝ հայի Հա-
նիմ Աւան Զեկայի, ամենէն վերջը կար
միւր զանի միաբան Աւանիցի ճովանակն
վարդապետ, որուն կապաղ կը յիշատակուի
Կարմիր վանքին:

ԻՄԱՆԱՆ Եւ ԲԻՇԱՐԱՆ ԱԳԱՆԻՆԻՆԻ,
ԿՈՒՆԵՐԱՐՔ՝ ԲԻՇԱՐԱՆ, որ անուն է
ԱճԱՐ ԲԻՇԱՐԱՆԻՆ Եւ կը բաժանուի
Ա. — «Բանկ աստածման Եւ բժշկու-
թեան» (էջ 5-7):

Բ. — Կերտեանքին ճշմարտաբա-
նութեան Եւ բժշկութեան վրայ (էջ 25-
70ա):

Գ. — Բանկ աստածման մասը (էջ
74-283):

Այս բոլորը առաջին մասը կամ ա-
ռաջին գիրքն է ԱճԱՐ ԲԻՇԱՐԱՆԻՆ Եւ
տարին, որու մասին ինքն Ամրսովյաքի
ասպէս կը գրէ.

— «Կարտաբեցաւ ասպի» էջ 2 ԳՈՒՆՏ

[illegible]

Գ. — Դեղերուն զտաթիւնը, աբ-
բուրանքի կարգով (էջ 285—470):

Այս մասն ալ հրկուցս գիշեր է,
որ իր ձկն երկուքի բաժնուած է. Առա-
ջինը՝ զհրկուցն ալ բաժնեական ցանկն
է, անոց զտրութեան և գործածելա-
թեան հպանակէն բացարձակեալ (17
287-347ա), սկիզբը յառաջադասով մը
(էջ 285-86):

Երկրորդը՝ գաղեկաշ ալյուրեղնավուն
կարգով գեղեցիկ խառնուածիկ և ալյուր-
եղին Վրայ (էջ 347բ-470):

Այն հերթերդ գիրքերն մտախն առա-
պետ հր գրէ Ամիրստեղծութիւնք .

«Այս Իրիտիա գետին, մեկ մեկ գեղե-
րուն գորտաթիւն և զքնութիւն և զգո-
րութիւն թշուառական խառնուրդն ու
յառաջ զքնութիւն յիշեմ, և զտարբե-
անիւն, և զխառնելուան զեղբուն և
զփոքոցին զխօսութիւն Գլխացիք որ
թմրկապետն շտաբ քան են (Եւրոպայի
Ելլան և Եւրոպայի) մեկմեկի նուիրանկ
զլայան տարբանութեան և քնութիւնի զե-
ղեքոսն և կամ ամառն որ ցուցնի յի-
մացան, և կամ ամառն որ յանգստեմ
են և յիմանան և այս խառնիւրդն չէ քն-
դանելիս (էջ 280-ն)

76. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
77. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
78. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
79. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
80. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
81. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
82. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
83. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
84. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
85. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
86. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
87. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
88. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
89. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
90. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
91. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
92. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
93. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
94. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
95. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
96. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
97. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
98. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
99. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.
100. — *Hydrobia ulmaria* L. 94.

图1-2-15 续

129 24. -- *Umpfip fupfup fupfup*

$$= \alpha \|L\|_{\text{F}} \rho \beta_2 \ell_2 \omega \rho \omega \sin \omega \quad \|L\|_{\text{F}}^2 \rho \omega \omega \sin \omega \quad \ell_2 \sin \omega \quad \ell_2 \sin \omega$$

—a) Գրառանձնը չի կառնվելու քաղաքէն է:

Արհեստագիտ. նիկաւորցի, Պաշտօնաւարտութեան Եւ, Ստանդարտ գիտացի է:

Էջ 34ա. — Ձեռ գրիս գանդիստանն և
 քանդութան ծառայիս յիշեցէք ի Տէր, և
 Լուսուած յիշէ գանդ ի ճիւսանդամ գա-
 լուսան, ամենք:

Էդ 7500-ը՝ զեւ փառք մտադաստերին
Քրիստոսի որ արհեստէլ է յախտանաւ,
ամէն է շէքընէն և շէքընէն ալ ըստ
որոշում թէ՛նդաւորն որ անուն է՝ այլ չէրէ
ԱՅՊՈՒՏ ԲՈՇՂՈՒԹԻՒՆ և զամբարան և
զամպրանոն ծառայէ Աստուծոյ Գիտութի
Քրիստոսի շէքընէն որ չէ՛ կէտնէ և
ան անարանան կու աղաչուի ի ձեռն՝ որ
կարգաք կամ արհեստէլք, ոգորմաթիւն
խնդրեցէք ի Քրիստոսէ, և Աստուծոյ
յիշէ՛ ի միւսանոցամ զարուամն, ամէն:

Փիւնիւն է՝ Իշէնուն Անշէքընէն թէ՛նէն
ըստընաւ չորաց, է ըստընաւ Ջին (=1496),
Գիտութիւնն աւա՛յն է Ը (=8), աւա՛յն զիշէն
թա՛նէն Ո՛վ ոգորմի աւէ՛ Տէրն ձեռն իւրն
ոգորմաթիւն, ամէն:

[illegible]

(Հմմտ. Հանքե Աւարտ, Դոկտ. Վ. Թարգամեանի նկարագրած ձեռագիրներն ենու. ՀԱ. 1899, էջ 108 և 203, Հմմտ. նաեւ Աղգ. Մատենադարանի Մոյր Եւեցականի թիւ 32, 102, 117 ձեռագիրներուն հետ։)

Էջ 125բ. — Հեղ. զանաբաժանն և զանա-
պիստն ծառայն Աստուծոյ Աղիւսէ²
Ճիշդից Ի Տէր, * Աստուած զձեզ ճիշդ,
ամէն

[illegible]

շարտի. Դն (=լուսնի) ժեթ (=19) արն,
 Այլ չի բաց անան (անանք) հմ. կոր-
 տիմ քէ վանքին տն. գործարած Այլ
 (պէր) գաշ առքանի առքանից այ Առք
 Առան անանիք, կուրտիմ քէ շէրիմ
 (հէրիմ) Բ (=2) կին հունիստէ յանջակ
 Առքի Առան անանիք յիշիմ առքի
 զնցի տուր քէ, տունի աշարայ կէմի,
 տուր պէն կուրտիք տուր անանիմ.
 Հայոց թէականին ՌՃԾ (=1701) աէ, Յու-
 նիս յիշիմ Ա հրաց անանիմ գոր-
 լեայ պիւր առքայ յիշիմ յամայ,
 առքայ քէ տուր տուրտի յայիմ անան
 յիշիմ պիւր քիմսէ յաթուրուր քէ
 եռզինէ պարիլիմ. պիւր պիւր յա-
 ֆանգտինայ խիզմէթ էտէրիմ ինիմ, օ
 տիւր պիւր գործիք — (—) տարտայ
 քէ առ տուրտն քէմսէնայ քէ պու յա-
 տում պիւր խիզմէտ էտէրիմ պիւր
 ետիմ տուր քէ յաֆանգիլ պիւր մինէ
 յէյէ տիտիմ իտիւ, Հայոց թէականին
 ՌՃԾԶ (=1707) Փետրվարին վեց աւրն
 ժէ չի բաց անանիմ պիւր առքայ քէ,
 յիշիմ պիւր քիմսէ քէ օգրուր. կուր-
 տում քէ տունի աշար առքայ աշար
 վէ աշար քիմսէ ումազ

Էջ 71բ. — Հայոց թէականին ՌՃԾԳ
 (=1705) Յուլիստէ պաղարի տուրտ
 գորտու. Աղոստատէ ջարչամպայ
 պաղարինայ (=2տրչամպա պաղարնա)
 զար ետգործ:

Աղաղարայ թուրթուր տուրտայ,
 յանկի սամանի թուրթուրէսին. տաֆ
 օլուր իշարան:

Եւ այս սինակի շարանակութեան
 մէջ հայերէն լեզուաւ լուսնի օրերուն
 վրայ բաներ մը:

Էջ 71-73. — Բացի Ամիրտովաթի
 և զրն յիշատակարանէն (էջ 73ա-ի վե-
 բին կէսը) թմչկական նիւթեր:

Էջ 284. — Թմչկական նիւթեր:

Էջ 347ա. — Թմչկական նիւթեր:

Էջ 414. — Վարի շաւանքին վրայ
 թմչկական նիւթեր, նոյնպէս երեք առ
 քովեան լուսնեքի վրայ:

Էջ 415. — Վարի շաւանքին վրայ
 թմչկական նիւթեր:

Էջ 424ա-425ա. — Հասանգընդու
 վրայ թմչկական նիւթեր:

Էջ 472բ-478ա. — Թմչկական և տիւ-
 տալուրական նիւթեր:

Իսկ էջ 477 Բ. սինակին վերջին
 մասը:

— Էւ պիւր հիթիս որ օգտէ նքին որ
 տրին գաշ գործ տա փիւր, անգործի
 վէ հիթիս. Այլ քսմին. ճեծէ շաղէ, սըս-
 ան շաք հապ տրայ. տուր Ա հաա յե-
 րեկոյ, Ա հաա վաղվրնէ. օգտէ Առան-
 ծոմ. փորձած է:

Առանց ճէլէ Սարգիս տալ թէ հս
 շաա փորձեալ հմ, որ օգտեց շաաոց,
 գորիւնն, և զխառնէ տանի որ ի հո-
 վուրնն ինի սմէն որ օգ (օգտէ) այս
 որ և գտեալ աղթի (— աղաթիւն) յիշէ
 զմեղաւոր Սարգի իշլու մէկ հայր մե-
 ղայիւ, Առան քիմսէ յիշէ ի սուր
 տրտնութեան, ամէն:

ՀԱՄԱՐԱԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՄԵԿՆՈՒԹԵԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԹՈՒՆԻՔԻ կամ ԵՐԽՍՔ՝ 336:— ՄԷ:
ԾՈՒԹԻՒՆ՝ 30x19,5x3,2 սմ.:— ԳՈՒՆԻ-
ԹԻՒՆ՝ 29,5x12,4 սմ.:— ԳՒՆԻ՝ 60սր.: մկ
մարտ (կգ 1—147) բառակ զինվորի 60սր
մր, որ չհալարի կ'անցնի: միև մասը (է-
մ) (148—335) խուռ, կրեմկ 60սր.:— ՏՈՒՆ՝
336:— ՆՒԻԹ՝ բառակն չկրկնում, աճ-
նիլ:— ԿԱԶՄ՝ կաշեխաչ, առկայան զա-
մաս, կողիբուն ձգեմքերը ծաղկեայ
կապույտներն, մեջքերը զարմկնին ձե-
ւացնող զինե, խաչեր, կաղիբուն ճերք
հեմում զինվորի կապույտ կառ պա-
նուամ թիվունին երկու ձգեմքեր ճիւ-
նով, կաթուրիով և կոնակներով, որով
ինկան են:— ՊԱՆՊԱՆԱԿ աճն, բայց չ
մագաղաթեյ կպնում, պայույն, դեղն-
ցած թուղի, երկնակ, միասպան ճա-
նեով, Տոնական կամ ձառքնիւր մը
կողում թերե, երկ-երկու թուղ
սիլիղը եւ ձերը: բայց ճիլիթ կտա-
նին մեկը ինկան է՝ մերը դուռն պա-
նակակն և, երեսի Բ. սիւնակն վրայ:—
ՎԵՐԻԹԻՍԱՆԱՅԻՆ՝ ձերե, կրեմք
Բրտուն կտառն:— ՎԵՐԻԹԻՆ՝ մեղմարի
ե տիւրմարի ե տրտառիւն ուն, աճն
— իւ եթր՝

— Գնումով թիւի վարակը որոշելիք
ասորք նախընտրեմք Գրիգորի Առաքել
Ժաքարի Խմբակները, որ կառարարի յի
յուսակով ներքոյ Կ. Ստամբուլի Եւրոպական
Բնակարանը: ԱՆԿՈՒՄԱՆԻՔ՝ իր արեւոյ-
ջին մէջ յաւ է. բայց խնամով չէ պա-
նուած. կազմը բաւցած է քիկունքը պա-
տրասած, կողմերու կաշին սկոբած, կո-
նակները փերած: Անկիզը դուռն ալան
պանակի կերպ ինկած կամ փրգած է.
նոյնպէս սկիզբէն եւ վերջէն մէյ-մէյ
բաւցը կտրած անճուռն են ձկնաօտ,
զատաւանիք ճեմով, որ. դչի խաղեր ալ
կան 1 կէի վերի յուսանցիկ վրայ:—
ԶԱՆԿՈՒԿՈՒՆԵՐԵԱՆ ճեղերը բաց քաղաւս:

հեն:— ԽՈՒՄ ԳՊՄՔ, բնագրական մեզցե-
րում մեր, գլխադիմ կարճադեղով:— Լինե-
լու ՆԱՅԻՆԱՄԻՔ կը քաղկանան հառաւան-
գաւ խնկրում հանդիպ կարմիրով զմաւ
խաղախաւն կարքեւ: Լուսանցիք լըլ
բաւանդաւն եւ անկ գլխաւաւաւեւեր
կարմիրով եւ մեկնիչիք բաւանդումեք
սեւով:— ԴԱՏԱՐԱՔ եւ հասարակեւն վե-
րեր աւելցած մասերը եւ ՅՅ հղը:—
ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր: Ուրիշ տեղեկութիւն կը
աւելան:

Մասեանս է համառօտութիւն մեկնութեանն Յայհաննու, զիմա որպէս քաղաւած Գր. Տաթեւացոյ զործէն, ձեռամբ Մարգարէ Սարգիսի կը բաղկանայ երեք մասերէ կամ հասարկերէ, որոնց սկիզբը շաւղթէն մը և քնարան մը կամ զուտ մը:

[illegible]

$\beta_1 = \beta_{\text{հարման}} ([I])$ սկզբունդ էր
 $\beta_{\text{անհ.}} \text{ և } \beta_{\text{անհ. էր առ Առաջագծ}} (էջ$

9-16)։

Գ. - Համառոտ տեղեկութիւն Աւետարանիկ Յայկական եղբի Պրիգորի աշակերտի Անտանու Բրատնիցու, հասցեայ Ի Բիւ Ե Երթ թարգմանչացի Ի թիպչու Կամուշու աշակերտացու (1917-1924), որուն վերջը

Հասարակ մեկնությունն Յստանում, ի
փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ
է աւրինեայ յաւիտեանսս:

մեծերնք Իրածն են:— ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ չունի յառազոյն ձեռնազդեմեաւ արեւ: Միայն բոլոր զյեղեղեմեաւ գլխազդեմեաւ երԳԱՅԻԱԶԻՐ են, սեւ կարմիրով, ամենաչափ զիծեալով, միայն առաջին շարողի գլխազդեմը կարմիրի սեղ քրթեալ ետեղեղծ:— ԶՈՐԱԳԻՐՔ, ՎԵՐԼԱԳԻՐՔ, եւ ռուբե գլխազդեմ կարմիրով. սեւնայիծմ մուր կարմիրով:— ԽՈՐԱՆ մը միայն կա յեկզքը, առաջին շարողից հակաք, շառակտակ կարմիր յայնչեով կազմուած, եւ կամաքի սեղ յայն մը օհնազուած, օրում մեկ մասը յիւր քե տակեղծուած է: Խայկ քեւեռում վրայ տեւով՝ Տեր Առաւածեմ Պիսուս Քրիստոս:— ԴՍԱՐԱԿ են կօթ 1—2, 337ւ (միայն 7 ռոյ գրուած) 338, 402-ին վարի ճանք, 430 (Ա. սեւեակնին վրայ միայն 17 ռոյ), 458(սեւ մասը) 460, եւ պահպանակները, օրում դիպին եւ ստիճակ բուրքե են:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1764:— ԴԻՐՁ՝ Լիդիադաբ:— ՏԻՂԻ՝ Դոթաքիա:— ՏԵՐ՝ Տլարուգ Արմինիա յառաջ Սամուելեան:

[illegible]

ᐅᑦᑕ ᓄᓂᓴᓴᑦᑕᑦᑕᑦᑕᑦ

Էլ ԶԻՐ... Վերադառաւ Կոստան և զոչին աւարտ ծննդեանցը պարտեալ տաւ յօղի զրոյս (տաշ մը քաց) և ինն տնտրման ետեւէն զԶԼԵՆ:

Էջ 110դ. — «Թրթռուտ խառնուրդ»
ժրուցող քառասունը զրաբու (նույն միջոց)
և գովհապար չո՛ւ, նշխարու, ամփնու:

Էջ 220բ-221ա. — «Որ դժեղ արժանիք արժացել էր նրան, մանավանդ զսասացող դրոշմ (քաղ մը) և զանարժան նշանը գրելու յիշնդէք»:

Եր 2.2000 — ընկերությունը գտնուող
տարածքային միջոցն է գին անհատական կաշվա-
շար գրքի — ուղղակի չի իջել ի ՏՀԲ, ամենայն-
այնպես:

Էջ 417բ—419ա. — Ընդարձակ յիշատակարանը Բարդուղիմէոս Լեյպսին և Գառնի Վարդապետին, Բարսեղյաբարբարյաներին կազմաւիան, հոգեւէական եկեղեցւոյ սկզբունքներուն համեմատ, և պարզութիւնէ հայերէն թարգմանութեան, և Բովհաննէս Քանիցեայ գործունէութեան մասին Այդ յիշատակարանը տն՝ Թիւ 8 Ձեռագրին նկարագրութեան մէջ, Գեօք է ուշագրի ըլլալ միայն, որ Թիւ 8 Ձեռագրին գրիչը աւելորդ յայտնաւանդութեամբ յիշատակարանին քննարկական ինքնութիւնը խանգարեր է՝ փոխելով Հռոմի պապը Հայոց կաթողիկոսին, Հռոմը Էջմիածնին հետ, և միեւնոյս ձեռագրերին համեմատ Թիւ 8-ի սուր փոփոխութիւնները ծանօթացրեցին զհոն։

Էջ 419ա—420ա.— Երարեալս աշու-
հած զձեզ, ո՞վ սիրելի ընթերցողք, եթէ
զուրկ ընթերցող գգրից զայս, եթէ
ուսիցի ախարանն ինչ՝ ներսուն նորոն-
ցէք, զի ոչ թէ գիտութեամբ արարի,
այլ աղետութեամբ խո՞ւմ. զի տեսի
զայն զանն աստուածաշուքին գրքն երա-
նեցիկն Բարդուղիմէոսի, ի վաղեմաց
ժամանակաց թարգմանեցաւ է ի նախ-
նեցալ մերց բազում աշխատութեամբ.
Եւ եւ յանկարէն անհնկացուն՝ ար արաւ
եւ անարժան ինչիւրդ Սման: Եւ էւ զա-
նիցնէն էւնէ, տեսի զայս զանն աստուա-
ծային եւ փառաբերցաւ առ ի յարեանից,
այլ անհնարին էր քովսեղովս առնուլ
զգրեանին. զի վասն ՚հին զայսն եւ եր-
բունն տեղաց թուղթն են քաղցեցաւք
եւ վասն նորացիւց ոչ ունի գգրի, եւ
երբունն ի տեղաց գգրեանն անշայտ գա-
լով՝ նազիկ կարացի տասի եւ անոր ժո-
ղովն աշուտի, զի ընթերցողն օգուտ
զացնն վասն նազուց իւրեանց ի փառս
Աստուծոյ, եւ ի պատիւ Բրբուհայ Աս-
տուածանին:

Յերեանի արժեամիջոցի պահուստը աշուն 1987 թվականի օգոստոսի (1787, ԲԲԲԲ 10) է հասնում ԲԲԲԲ թվին 4-ը և 4-ը 1987 թվականի օգոստոսի 17-ը:

[illegible]

[Թեհեզէք և շարժարդ Մշակ-ի Դարան,
որ զգորցոս գինն շատով զատու և մեզ
երկխառնար եղեւ, Աստուած ողորմի իւր
ծնողացն, ամէն:— (և իւր հոգոյն)]—
Այս [] մասն ալ, գերայիշեալ հաստաւ-
ծիկի գրչով ու թանաքով:

[illegible]

գրառյա նորագույնը(1), յարգարկելով և խրատ
տալով և շեղ-հուր-հանդէպ Լեւոն, և
հշտէն ձեռնադրել որ նորագիւ տէսն իւ-
րեանց հալալ վաստակոց գրառելով մի թէ
տէսն երկնի և երկրի սահղաւդ Աստուած
սղորմի ի բռնակց ծնողաց հոգոյն, և իւ-
րեանց տառաջութիւն, տաճէն»

Այս նոր յիշատակարանը նախատվ
գրաւած է:

[illegible][illegible]

Ex 934. — *Chrysomelidae*. — *Chrysomelidae*.
Chrysomelidae. — *Chrysomelidae*. — *Chrysomelidae*.
 (=1630).

2014.08.01

Այս ձեռագիրը Անկիւրիոյ Ս. Նշան
կնիկեցիկին փոխադրած է՝ կոթողի վրայ
Տիմոսեոսացարունը 1910 թիւոր 22-ին:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Քրիստոսի կամ Երեմի 416— ՄԵ-
ՇՈՒԹԻՒՆՆ՝ 27,7x20,2x5 սմ.:— ԳՐԻՒ-
ԹԻՒՆ՝ 20x13,2 սմ.:— ԳՐԻՒ՝ խոտ բոլոր-
դիր:— ՏՈՒՐ՝ 21:— ՆԻՒԹ՝ բամպակ,
նառ, կոկոս, բոլորատեսած քաղը:—
ԿԱՋՄ՝ յաւնապի կաշեփայտ, կաշվառիչով,
երեւ կոնակներով, կողմերուն վրայ ծաղ-
կեայ կաղապարներ դրածուած, իսկ ներ-
քին կողմեր բարակ դեղին արաս, որոնք
կեղծուած են. երկուր կողմին ներքին ե-
րեսը հին պայծառ կտաւ փակցուած է կի-
սով չափ. քիւնդին իւր երկու եզերները
հիւստով, կտրուածները մուր կաւերով
մեղմուած, բայց զուտ արտաւած:— Ասի-
կա վերջին կազմն է, եւ այս առիթի
գրուած է էջ 141—142ն ալ:— ՄԱԳԱՂԱ-
ԹԻՒՆ՝ ՊԱՆԴԱՆԱԿ՝ մէկ րեք սկիզբը եւ
երկու րեք վերջը, Սաղմոսարանիս մե-
ծութեամբ, երկուսն գրուած մետաղեան
առեւտով, Առաջինը մեծապիսի մը
նախուծ է. որովհետեւ սկիզբը գրուած
մէկ րեքը եւ վերջը գրուած երկու րեք-
ընտան առաջինը, այսինքն միայն Ս.
սիւնակ Ս. Մետաղի վաւերն, որուն ան-
միջապէս կը հետեւի, Տ-ը սիւնակի վեր-
ջին մասէն սկսելով ընթերցուած մը Պո-
ղոսի առ Հուսմայեցիս թուղթէն:— ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆ՝ բոլորովին տաշտուած: Դիւել
առիւթ աղեղն, քի վերջին կազմ մըն է
այս. առաջինն ալ զէ գործածուած է,
ինչպէս որ կ'ընէի եղած կաշվաւմնեւեւեւ.
ձեռագիրս արդի վրեպիս մէջ շատ փե-
րեւն է, քեւ պակաս բուղբը չունի,
բայց պատահ, սեղեն փրքած, խոտ
խոտ կարեւով կտրուած բուղբը կան,
առնատարակ դեղնած բոլորն ալ: Կա-
պիչներու զամբէն եւկուր եւ կաշի ե-
րեքներէն մէկը միայն մնացած է:— ԶԱՐ-
ԴԱԳԻՐ՝ եւ ԼՈՒՍԱՆՏԱՐԱՆ՝ առաւ են
բայի ուրը կանոններու առաջին գլուխ-

ներու զարգացիւեւեւն եւ յաւանցազար-
դիւեւ, զարգացուած եւ յաւանցազար-
դուած են այն գլուխները հետեւեւեւ
կտաւ. 5, 10, 13, 22, 27, 33, 44, 50,
56, 61, 66, 71, 77, 88, 101, 109, 115,
123, 127, 140, 146, 151, 157, 162, 168,
175, 187, 192, 202, 210, 216, 223, 230,
240, 246, 251, 254, 261, 270, 276, 285,
292, 299, 305, 311, 320, 326, 335, 345,
350, 358, 365, 369, 373, 378, 385, 391,
398:— ԽՈՐԱԳԻՐ՝ ճիւղիկազրիւ, ճուռ
ծաղիկ եւ մուր կարմիրով:— ԽՈՐԱՆ
միայն կալ սկիզբը Ա կանոնին (Խա-
նայ) ճակատը (էջ 1), միւս կանոններ
ԿԻՍԱՆՈՐԱՆՈՒ եւ փոք յաւանցազար-
դով են (էջ 39, 53, 135, 179, 233, 279,
329): Այս բոլոր զարգացուածն նախ
զաւանդուած դիւեւն են, զանաւ մուր
կարմիր, կանաչ մարմար գունաւ. մուր
կողը ճաշակի սեւ է եւ սիւնը զարգա-
ղիւ եւ յաւանցազարդ:— ԴՈՍՈՐԱՆ
էջ 414(կեւեւ տեղին) 416, բայց զշա-
փարներ, ծածկադարձներ, եւ այն կան
տառն ալ վրայ:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1622—
ԳՐԻՉ՝ Մարգար:— ՏԵՂԻ՝ վաւեր Անկիւ-
րիոյ ընդ հոգնեւաւ Ա Աստուածունի:
ՏԵՂ՝ մեծեւսի Մովսէս, երեսամեայ մեակ
եւ աթապատու Ս. Աստուածունի դրան,
ի յիշատակ Ս. Աստուածամոր:

Մատենաւ է Սաղմոսարան, որ կը
բովանդակէ Գաթի 150 սաղմոսները,
յաւանցած արքայաներու, յաւանցած
գաւառ ժամանակներու, իւրաքանչիւր
գաւառի վերջը ծածկ զարմարեւոր-
ներով եւ շատ ժողովներով, զարգ-
անքով եւ սպիտակներով, որոնք միայն
առաջին շարքի հետեւեւեւ վերջը գր-
ուած են: Իսկ 150 սաղմոսներու վերջը
յաւանցած են:

1. Աղաթիւ Մանասէի թաղաւորին
(Տէր Ամենակալ, ժողովանքով ձիւսին),
էջ 378—382:

2. *Երգ Կարթումու Աստուածածնին*
(*Կեծացուսցէ*), էջ 382—383:

3. Աւրհնութիւն Չաքարբաւ հօրն
Թովհաննաս (Աւրհնեալ Տէր Աստուած Իւս-
րայէլի), էջ 383—84:

4. Աղօթք և աւրհնութիւն Սիմէոնի
նի Յիսուսի (Արդ արձանկեաւ), էջ 384:

5. Աւրհնաթիւն երկից մանկանցն,
որ ի Բաբելոնի հնացին երգէին (Աւրհ-
նաթիւն եւ Տէր Աստուած հարցն միմայ),
էջ 385-390:

6. Աղաւթք տեսան Ներսէսի Հայոց
կաթաղիկներն տապալել զանն Հան[դաւան
դամաւ] (Հաւատալ խաւարակնիւ), էջ
391—398:

7. Յիշեցուք ի գիշերի (խաղաղություն, էջ 398-400):

8. Ողբ հակման տառաթուղն (Առա-
ւելաւ յարսի), էջ 400—403:

9. Առանձնաձևի մասը Քրիստոսի, Տէր սոսրմեա (Անձինք մը), էջ 403—407:

10. Անձինք զգացելու չեք տալի
 էլ լսելից, ասացելու (Աշխարհում մեկն չի),
 էջ 407-410:

БІЗНІСІНІН ПІДПИС (№ 410-414)

— Շքանք համազգայն է միասնական առարկա երրորդության, Հայաստանի և Որդու ինքնի, էական, էական, էական Սրբայն համազգայնի, որ ես կարողանալու էմ հաշտվել և փոխել զրգի, յետնեկալ Սրբայն էմ հաշտվել ինքնի! հասնելու էլ էմ ինքնի աստուծանեմ երգողություն ինքնի ինքնի

Արդ՝ գոհութիւն մտաւարանութիւն
ամենայն Հակոբն սեռից, և ի կենդանեա-
կան գաւրութեանց, յանդրաւ յաւիտե-
նի՛ն, ամէ՛ն:

Եւ ասացաւ զսուրբ Սահմասարանսն զայս՝ Հաշար արգիւնաց իւրոց, յիշատակ բարի անձին իւրոց, և ի փրկութիւն հոգոց իւրոց, և ծնաւ զաց իւրոց հաւրն իւրոց, Գլխաւն, և հասնէ իւրոց Մահաւն:

Կ. զամենեայն արեան մերձաւորաց իւրաց,
որաց նզդիցի սոցա՝ յիշատակ յաւիտենից,
ամէն:

Եւ ասացաւ զորով՝ ի նամբաւ չա-
րէ մի՛ երկիցէ։ Զոր առատաբաշխ պար-
գեւանան Նաաթաիկաց ողբամեցի՝ ա-
ցի հաշի Մաճաթէն և նախնեանց նորին ի
գալականն իրում մասին և պոսկիցն
արժանի՝ արարեց ընդ սարքս ի քի, որք
յարանեինք փառաստեան զՏէրն, ամէն։
Արդ՝ երես անկեպ ապաւնի գնեց զսուրբ
քահանայարդ որք Նախնիցիք քա՛մա՛, յի-
նի ի սուրբ ցանկիս ձեր արարեալ որք՝
զմանորով Մաճանն, ոչ էր ա՛յ՝ իրով և ուշե-
րասոր՝ Սուրբ Աղաւթանքն ա՛յ՝ դռան, Լա-
ման՝ Լամարայ օրացան ա՛յ՝ և է՛ր յիշատեալ՝
ի դռան Սուրբ Աղաւթանքն ա՛յ՝ ամէն։ Եւ ան-
որոյ աղանձի յիշի՛ր ի Տէր զհաշի Մաճաթէն,
և զնա՛ն իւր զնայնք Գրիգոր և Լայն Մա-
չեան, և եղիցի՛ր օղակ յիշատակ անինքնի՛ր
յուստսն աներեկի՛ր, ամէն, եղիցի, եղի-
ցի՛ր։

Եւ արդ՝ ես սննդատուս ի քաբանց մասնէ՝, տեղէս ի դիտմանակացդ, մեղանշակտան Վեղացդ անխելոս ի դրջադ, յանձնով Մարգար իր յիշման չեմ արժանի, քաջդ յաւանդով [ի] քաբանաւառ թիւն տիրամայր Եւրբ Լատաւածանին, ե ի մաքրախոյլ ասոր յաղաւթ անք յիշել զիս եւ զԴմիւղն իմ, ի Տէր, շնորհ ի Միջոյն եւ շնորհանք իւր, շնորհանքն որ քանդանքն աշխարհաբնութիւնն աւել ինքն (5) ասարթօնն ինքն (15) ասն, ե ասոյ ժախկնտաւ առ Քրիստոս։ Ատաւած ազգամիկ տասնէ՛ք իւր հոգոյն, տնկն։

Դարձեալ ազանձ զնկ կը դրաժ, յիշել ի սուրբ ազանձս ձեր, զհաւատարմ եւ զստատեմանէր սոցն զնոյնք նաշն է՛, զնոյն կիւրսն բռնաշն, զոր Տէր Աստուծոյն պահանջէ ընդ երկրիս տաւրս, ամեն Արք. երեւոյն է ի մտն յԱշտուրհն ընդ հովանին Սաւր (Աստուծոյն) եւ առաջնորդութիւն յայտն նահանգն, երկնի եւ ապարանան եւ աստուծոյն տե՛ր Թովմէր պետեղիստեան, զոր բաշխութեան հովանքն ըսն յայտն Քրիստոսի, տկն ունեցն զի յաստի յայտն որ ամէ. Ահաւաստիկ եւս ի մտն

Ա. սխեմակ

գնշանադիր Հայտոյ չե
զուխ, և արիւնայ զանձ
նե ի շանս արեւոյնն Ա
տրիք աստեղծել: և Գլխ
յ առ ՄԱՅՆ Խաւով զան իշ
անայրաց, երբոք զիտ ոչ
նմ քաջութեամբ, և յետ քա
ջամ ընտանք և ոչինչ
ուշադրայ: Գործեալ յայ
տալեռ տարաբնէին: յԱռաւելոյ
խորհրդով:

Եւ մեղեմայ ի միմեանք յա
նեռ աստեղին գիտեամ
քերութիւն վարաց, եր
եկին աստեղն զան զու
տակ: և Գլխ արարիկ
իջնակ Մարտոկոյ ի Միջ
Հագիւտ Աւարաց, ուշոյ
երեսայ, և քաջամ ոչ
խաւովիւն կրեալ, և
յայնմ եւս տեսլակն
ուշեայ յարաւթաւ արարի
եկին: Եւ անուայ ոչ ի
զան արաց, և ոչ արի
տալիւնեռ անուայ, ուշոյ
ի սրաթե գործարանի եր

վերջը գրաւեմ մարգարէներուն աստիքն թերթին աստիքն երեսը

Ա. սխեմակ

ընդ ամենայն ուշ
խարհա, և մինչ այն
պէս մերձաւորացն
առ իւր, և զհաղեւոր
եռանդն անէր, և քա
ղաւ թուղին խրատա
գիրս և զգուշացաց
իշս ընդ ամենայն զաւ
տառ աստեղեր, ունչ ի նմ
ին յետ ամայն վեցից
անցանկել, վերջեան
եղէս երանելոյն Մոտ
անայ անպիտան սրբ

Բ. սխեմակ

եւտեմացեալ հոգւոյն
աչաց, թաթ ձեռին ա
ճոյ գրեւով ի վերայ վի
մի. զի որպէս ի ձեռն
վերջը դիմն ունէր քարն,
ոչ միտայն երեւութաց
աւ, ուշոյ և հանդամանք
ամենիցն արպէս յամ
ան ինչ ի միտան հաւաք
եցաւ. Եւ յարուցեալ
յաղաւթիցն ետանդմ
զնշանադիրս մերոյ չե
զուխ քերեալ հրամա
նաւ Վասնչապէս,
և Մեծին լիանակայ ի
Հայո- ժողովեալ ման
հաւն ուշեղս ուսա-ց
գրնաւ աշխարհա, և
ինքնն երթեալ յաշխ
արնն վրաց ասնէ և նո
ցաւ նշանադիր ասուել
ոչ նմա ի վերաւառ չն
արհայն, և անդ հաս
տատել վարդապետս ուս
ման, և ինքն գաւնալ ի
Հայո, և ուսուցանէր

Բ. սխեմակ

եալ և սթափանցեալ, (եւս թա
փանցեալ?)

Կանցնեալ նաւառ մայ
սիրդոցն ի միջի.
Եւ նամբարեանց զնն
ան նաւադարձաւոր
ան յերթին, զամեն
ալն գիտելոյն յետ
նո արար յերկնայ Քրիստոսի:
և վրան նոցին ազնա
կանութիւն հայեղր.
Եւ անուանք զխաւարոցն
ժողովոյն աշակերտ

ով վարդապետին,
յառասին Հաշոց
մկրտչանքն է նոր քաղ
աքին, և նովին նոց
նկրտուն վարդաք հասան
էր է քրիստոսական հասարակ
մեռ. մեռ նակեռ ինչ
աւարք իրանցաթ
եւեց, յերկառասան
երայքն աւար յամ
աւին մեկնկանի, չոր
մամ է միջոցի մեռ
ասան աշակերտացն
ի գաւազն Երեստոք նստեմէր
խառնիւ. թեթեւոց

աչն էին աշ-
նաւիւսան մարտի,
երկրորդին Թողիկ, որք
պատար և պատար
սինք վարդապետական
կրամանին.
Իսկ զքրիստոսացն աւար
նաւին մեռան, չազգե
նմանանեանց, որ էր նա
գարապետ Հաշոց մեռ
նոց. եւ երկրորդն
Հմարեակ, ի Սամրիան
եւեռ աւանկն, որք պատ
արպանք երկրիպանք
և աստուածակերք, և կրաման

Երկրորդ երես

Ա. սիւնակ

աղատարք վարդապետ
անան քանին.

Եւ միւրդեա մեռք որք
սին կարկանդակ կուշին,
յնչ երկին, անոխք աք
անչիւր խաշանչան յա
ասար չազանչոյ է վեր
աշ ապարանիքն, չոր
ամ կրանիւնի փայնան
էր գոր անկեանք աք ին
քեանն եկանաւ, և
նշ չեկնէր պանմեայ.
Ապա որքուն գարոյ և
զմիտանութեան առ
անցեայ, և զեկան
որս և զմեքնուորս
աւրկեանքեանք հասա
սանք, և զեկանչոյ
ան ապարմեռ հասար
եայ, անպեռ.
Մար ստեայ Հմարեկի, և
Հանանաւ կապմութե
ամք վախճանեայ, նա
եղերմ աշխարհակարս
ամբխին, ապմա
խք և աւրկեանքեանք,

Բ. սիւնակ

և նպեար ցնեանքեա
մք, կանթեպք վառ
եայք, և խանք բարք
աքեպք, և անկեանք
յառանմանչ ցնչ
խք, և աշն խաշանչ
ան յասմեռ, յասմ
ախաղաց յեկանաւ և
յանկն, և անք է մարս
իլտանանք քեանքի
ան մասարանին,
գարիլեանք իշխանա
կրանիւնի կանարեպք,
ապա նշանն անքեանք
յինք, և նաքս յիլտ
քանիլիւնն զանանչին
փառաւորեպք զՀաշոք
և զմարք և զՀաշոյն
մարք, այնք և միլտ
և յախանան յախ
նիք, անեռ.

Պարզաթ աւարեկունք է Հաշոյն
այեցուց իշխան և ընթերց.

Այլ աշմ որ կարպն է
հաստանաւ ցնչ յառ
աւանարանին իմամ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԵՐԹԻՆ ԿԱՎՋԻՆ ԵՐԵԱՐ

Ա. սիւնակ

աւ ի Քրիստոսէ ընդդէմ աներ
 եւոյթ թշնամեոյն,
 սուրբ խաչն, և սքա
 նչանոյր ընդ անհատ
 ութիւնն, և խշդր
 էր զլուծումն ի վերին
 շնորհացն, և քաղուժ
 ճգնութիւն կրէր, ազ
 աւթիւք, և անսուղու
 ութեամբ, աքնութե
 ամբ, և սրտասուեք, և
 հայցէր ի Քրիստոսէ զաւուրս Ժ.
 Այդ որ զկամս երկիրաժ
 աց իւրոց առնէ Տէր, և
 ազաւթից նոցա լսէ.
 Ծանկարծակի լինէր բար
 քառ ինչ աշագին, և
 նորա եղեալ ի զարմաց
 ման ինչ, սրբանե
 ալ աշակերտաւն Յովել
 աւ. Եւ ծագեաց լոյս
 էջմաշ խաչին ի կո
 տար լերինն, ի վերայ
 վիթին, ըստ շափոյ
 և ըստ ձեւոյ փայտե
 ղինին լինէր լոյսն,

Բ. սիւնակ

հանգերձ երկոտաւան
 լուսաւորաւք, որպէս և
 յետոյ ասուղէցաւ տես
 ին, և լուսնն ի եղեւ ան
 ուշանաւութեամբ, և
 ձայն երկնաւոր զաւրացն
 որք երգէին քաղցրամայն
 ութեամբ, և աւշնէին
 զԱստուած.
 և անդէն շարժեցաւ լու
 սաւոր նշանն ի վիթն
 հանգերձ աւշնութե
 ամբք ի վեցերորդ ժամ
 էն հասանէր յարկն ուր
 տուն աղաւթիցն էր
 և աշտղէս լուսաւոր
 ութիւն փայտեղ
 ինն նշանին, երեւեալ
 և աւշնութիւնք զաւ
 արթնոցն լսէի լինէին
 յերրորդ ժամէն մինչ
 և ցիններորդ ժամն
 կատարէին հրաշագոր
 ծութիւնքն, և արքն
 քրիստոսաւերք ահա և զող
 ութեամբ ըմբռնեալք

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐԵԱՐ

Ա. սիւնակ

ոչ զիտէին թէ գինչ
 արասցեն. ապա ձայն
 լսէի լինէր առ նոսա.
 Քաջալերեցարաւք և ի մ
 իտ առէք զմեծամեծս
 Աստուծոյ, զի հանցաւ Տէր ի աւ
 զուժս յայսմիկ քնակ
 ի վ սուրբ նշանիդ. ուր
 եղիցի աղբիւր բժշկ
 ութեան ի փոռս ամեն
 ասուրբ երրորդութեանն.
 Եւ յայմ և յաւիտեանս.
 Եւ ասացեալ զամէնն, լոյ
 սն ծածկեցաւ, և աւշն

Բ. սիւնակ

ին զԱստուած և զայս գոհ
 ութիւնս մատուցանէին Աստուծոյ.
 Որ բեւեռեցար ի վերայ
 կենդանարմատ փայ
 տին Քրիստոս Աստուած մեր,
 սուրբ և զպատուակ
 ան արիւնդ հեղեր ի փր
 կութիւն ամենայն
 արարածոց, և պահա
 պան և զէն հաւոր զս
 սուրբ զխաչն ընդդէմ
 թշնամեոյն հաւատ
 ացելոց, ի ձեռն յազ
 թող և սուրբ նշանիս,

ութիւնք զերնացն լոն-
ցին: և յարուցեալ և
բանելիացն ահա
և խնդութեամբ աւ-
հրէին և զոյէին զԱստուած
ի զիրոյն անպատումն
սքանչելեացն զոր Տէր
էջաց նոցա:
Եւ զգիշերն ամենայն
սազմոսիւք և ահն
ութեամբ և երգովք
հոգեւորաւք աւհրէն:

պահեալ զմեզ յամէն
այն փորձութեանց
հակառակորդին, զի
սովաւ փառաւորեացի
անուն սուրբ քո ի աեղ
ւաջս յայսմիկ որ յա
յանէցաւ, զի որք հու
տասացնն ի սուրբ ա-
նուն քո, և ապա ի
նեացին ի սուրբ խաչս
որք նեղեալ են ի պէս
զիս քան զանցից:

30

Շ Ո Ր Ա Կ Ա Ն

ԹՈՒՂԹԻՔ կամ ԵՐԵՄԻՔ 616:— ՄԻՆՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 27,5x10,5x5,5 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝
19x12,4 սմ.:— ԳԻՐ՝ բոլորովն, խա-
զագորում:— ՏՈՂԻՔ՝ 24: ՆԻՒԹ՝ բաժ-
ւոյակ, միջակ նաստրեւածք, կտիկ, փայ-
լուն, սողաւորում բուրբ:— ԿԱԶՈՐ՝
բաց յաճախ կանեփայթ, երկու կանակ-
ներով, կողմերուն վրայ ծաղկեալ կաղա-
պաններ պատմում և աստակցիւններ
մշակում: Մերիկ կողմերէն պոմուտ
մանուսա (արտաւ) փաշտում, բիկունիին
եւթա նշխարներով մտն: Սր կողմէն նախ-
նականց չէ, վերջինն է:— ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ՝
տուռովման զոնանայնանց, յաման
է կալմբ, և սկիզբն ալ 32 երես ինկած,
պիտիւն ամբողջ Ա սեպտ.— ԶԱՆԳԱԳԻՐԻՔ
ևս փոքր ԿՈՒՍԱՆՅԱՅԱՅԱՐԻՔ ունի բոլոր
կամաններ: ԽՈՐԱԳԻՐԻՔ, կանոններու ա-
ռաջին մէկ երկու ռաղեր, պատկերներու
զիւտագիւրներ Եւսան ծաղկի և մուր կար-
մբներով:— ԽՈՐԱՆ, (փոքր) էջ 203 և
ԿՈՒՍԱՆՅԱՅԱՅԱՐԻՔ իրենց լուսանցադաղերով,
էջ 79, 102, 279, 357, 458, 494, 541,
մեծ աւելալ յառաի կամաններուն հակառ-
կեքը:— ԳՈՏԱԿԻՐ՝ լանի մը կամաններու
վերջեր և վերջը մէկուկես բեր բուրբ,

որ վերջին կալմի աւեցն դուռն է: ԴՐ-
ՁԸ, ԺԱՄԱՆԱԿԸ, ՏԵՂԸ, և այլն ռեզկու-
թիւն կը պակսին: միայն 1714-ի՞ն, Ձե-
րունցի Յովնանէն վարդապետ, այս նա-
ւովները կը ստանայ և կը յիշատակէ Գա-
լաթիոյ Ա. Աստուածածին վանքին:

Մասնաւոր և Զարգացող կամ Հու-
շակուն, Զարգացող, որ կը բաժանուի
Հայ եկեղեցւոյ ծանօթ շարականները,
Սրեւելք զգրութիւն ալ միայն, միւշէն
էջ 578. իսկ 678—610 տակնաւ են
կանանայնանց, թագաւոր պաշտո-
ւութեան, Քաղաքի Զարգացող,
Արշալուք. էջ 611—12 յիշատակարան,
իսկ էջ 613—636 ցանկը Քաղաւանց:

ՈՒՇԱՏԱՅԻՆԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

էջ 78.— Աղաչեմ և աղերսիւ մաղ-
թեմ ի Անշ, ո՞վ դասք երգարանողք
քաղցրութեամբ նուագարանիս, յոր-
մամ հանգիսդիս այսմ անուշատու բու-
րաստանիս, յիշեցէք ի մաքրութեան
յաղթն ձեր արքայութեամբ արտի զնա-
գիւրման և զմանաւոր զստակ և զմերկ

[illegible]

Թէթն ԹԵՆՓԻՆ, Հոկտեմբերի 6
քառեր արն ԴՇԻ 2: (1714, Հոկտ. 20).

Ել 202- -- «Ջեդզկեի գրողին» յան-
սէն խոսութիւն մեղադր իւրեղրեւով,
յստեւ յիշատի Ժամանակի մ. Պապար, ի
մարտ:

Էջ 278. — «Ո՛ր սրբազանք և աստուածարանք զտաք երամից քաղցրանհնչողք երգարաննիդ աղերսիւ և կողկողաքին թաղանալ արտի հայցեմ ի ձէնք մի նաւակայ յիշի ի սուրբ ինչուս ձեր զթշուառացեալ ոգիս, զմերկացեալս ի շնորհաց, զթմաբոս ի քարեաց, զունայնացեալս ի գործոց, զմերիս յարգարուս թինէ, զլուս յառաքինութենէ, զտարազեալս ի դպրութենէ, զլքեալս ի յարիւթենէ, զմեղկացեալս ի փրկ շարժողութենէ, զլլորեալս ի հառաատութենէ, զմեղակայս ի կենդանութենէ, զուշիշ և զմաքիտան Յովհաննէս թարամատար զի թերեւ արժանի լիցուք սրբապաշտաղթիւք ձերովք գտանել զշնորհս և զդպրմութեն ի քարեարք փրկէնք մերս Է Յիսուսն Քրիստոսն. զի և զմեզ արժանաւորս արասցէ ամեմ տեսութեան իւրում, մանաւանդ զամենայն հաւատացեալուն, նաև զմեզանք և զմեղեկացալն մեր ուր ի Քրիստոս Յիսուս ի տէր մեր, որն ինչ չորիս և մոգիլի կմ ձեզ ամենեցուն, ի սրաիւ ասացէք Աստուած ոգորմի, շնորհակցէ Յովհաննէս Բարձրեմ, զոր ևս յիշատակ այժմ ալ Ռէպիլիէնի, Հոկոմբիւր ամենն ասուն, յառաջ Զգլուս Բարձրեմ:

ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ስራዎች

Ջնջած են թաց ժառող թաւականը
և Չորեքշաբթի բառին զերջին երկու
գիրները. բայց կը կարգացուի:

Եզ 48Է. — ՔԱՐՁ ԵՊԻՍԿՈՍ ԴԻՈՆ ԿԱՐՔ
և ԵԿԵՐՄԱՐ ԻՄ, ՈՐՔ ԿԱՆՈՅԻՊԻՏ ԵՄ
ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ
ԶԻՐ ՏԷՐՆ ՍՊՈՐՏԻ ԶԻՐ ՏԷՐՆ ՏԷՐՆ ՏԷՐՆ
ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ
Ի ԹՅՈՒՄԱԵԻՔԻ, ՈՒՆԵ ՍՊՈՐՏԻՉ ԶԻՐՆ ՔՐԻՍՏ
ՍՊՈՐՏԻՉ ԿԱՄԱՆՈՅԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ
ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ
ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ ԵՄԵՐՈՍԻՍ

էջ 611-612. — Մեծահարալ խորհուրդ տեսրեւութեան տեսան մերոյ կանխանաեալ մտադարձքն ընդ որումք նախորդքն գուշակեցին տեսիւեամբք և ցուցցաեալք, և այն վասն զիրիւթեան մտադրկանայ յողզի. ժամայ նշանս մասնականայ Աստուած առ որս գուշակումն այն եղիւ էմբարտի տեսիւեալ տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, լցեալ զամենայն աստուածածն սրբոց նահապետացն և մտադարձից զանօրշնական խորհուրդն կատարեալ վերացաւ առ Հայր, ուստի էջն. Որ և զՀօգին Սուրբ առաքեալ առ սուրբ առաքեալայն, և լցոյց զնառն պէս պէս շնորհօք որք տօնեալք ընդ որումք տօնիցերաց, քարոզեցին զփրկութիւն մարդկայնոյ սեռի, որք և նուաեւեալ նոցին նշարապատեան սուրբ հաստատեցին քարոզութեամբ զորումն սրբնաց և մարգարէից որք օր ըստ օրէ աճեալ և քարդաւանեալ կորցաւորութիւնք ընթանան բարեքք ընթացեալք, ընդ որս և մերս Հայաստանեայց Սուրբ եկեղեցիք աստուածաբանքն լցեալք ի շնորհաց Նոյնն Սրբոյ երգեցին զերգորտեան զայս ընդ մասնապա մասնապա, որ զոչի Ետրտկնոց ըստ շարտկարգադրութեան կերպիւ առնչաւանք և քաղցրանուագ իղեն տա ի [Դ] մայրումն մանկանց սրբոյ Սիւսնի, և ի զպօկեառ փառաց միաձմնի որդոյն Աստուծոյ Որո՞ պատանա է ևս նուաստագոյն ծառա՞ ծառայիցն Աստուծոյ ապակիւր և յողնումէպ բազմաեալ և հոգեմեա լիլիւնիլի Յովնանի լիլիւնիլի աշուհիլ Էսաւիլիլ, եղի ցանկացող սրբոց երգարանութեանցն որս ար և միշտ նուագարանքն ի մէջ սրբոյ եկեղեցեայնայ, զոր և փափաքմամբ և զերեւանացոյն

մութ կտրվիլ ցեղեկանած, բայց բռած է: Այս կազմը նոյննականը չէ. վերջոցն է:—**ՄԱԳԱՂԱԹՆԱՅՑ** ՊԱԸՎԱՆԱԿ՝ մեծադիր և ևեռաբան փղջուած բազը մը երկու ծալ-լուածն է: սկիզբը դասած է բառակ, ապա շաւաբաւած, երկսիւն զրուածով, լծական ձողով, զեղեցիկ զրոյն բիւն մը մետաղեան շառ երակ:— **ՂԱՆԳԱՄԱՆՔ**՝ կազմը եւր-մայաւած, բիկունքի կաթին վերին եղեւեկն պատած. ամենեւն ասկի ճիւղած մատած մասն է **ՓԱՄԱՅԻՎԻՔ**:— **ՋԱՐԻԱՅԻՎՔ**՝ առաջ եմ ձեռագրեա մեզ:— **ԽՈՐԱՅԻՎՔ** եւ զարեւեալ եւ հաստաճիւղա պատածը եւ զխաղիւրեւ նպան ծաղկի եւ ծաղ կաթմիւրով:— **ԽՈՐԱՅԻՎՔ**՝ երկու հաս եմ, մէկը ժամացիւրին ճակաք (էջ 31) եւ միւսը Սաղմոսիւն՝ (էջ 283):— **ԿԻՄԱԽՈՐԱՆՔ**՝ էջ 3ա, 86ա, 95ա, 109բ, 168ա, 310բ, 341ա, 375ա, 403ա, 439բ, 471ա, 505ա, 539ա:— **ԼՈՒՍԱՆՑԱՐԱՎՔ**՝ բոլոր խոտանեալ եւ զխաղաճիւղա նաւ-դեպ: Այս գաղեւը ծաղկելու համար զգո-ծածուած է խոտի զոյն մութ կանաչ մը, սուրի մութ կտրմիւր եւ վաղազոյն կտր-միւր. անհաւան ճամաղեւրին մը զայնե-րու կողմէն, ապա **ԲԷ** ոչ բաւական հա-ւանկաւոր է ծաղկողը:— **ԴԱՏԱՐԿ**՝ էջ 1-2, 30, 282բ, 402բ (կիւր), 437բ (մեծ մասը)— 439ա, 538 (միայն 2¹/₂ ձող գրուած), 582 (Ա. սիւնակին կէտը գրուած), 583 (Ա. սիւ-նակին վերեւ 3¹/₂ ձող, եւ Բ. սիւնակին վտար 13 ձող գրուած), եւ վերջ իր պանդանով գրուած երկու բառակ բազ-թիւ, որոնց առաջինը պատուած. վեր-ջինն այ թեղեմ ելած:— Միւս բոլոր կա-րեւոր տեղեւորքիւն էր պակսով:

Մատանան է Առեւի ժամակէտ: որ կը բաժանուի

այ **Հրամարմաք** եւ **Եւանթիւն** հաւատոյ Գրեգորի Տաթեւացոյն էջ 3-10ա:

Բ **Կարգուարութիւնը եկեղեցոյ և արարողութիւն ժամանակաց՝ Ներսիսի Տաթեւացիկոյն, էջ 10ա-29.**

Գ **Ժամագիրք, էջ 31-282:**

Դ **Մարգար, էջ 283-338:**

Ե **Տեսողոյն, էջ 539-582ա:**

Զ **Մեակգիրք, էջ 583բ-584: Այս ժամը Եւանթիւնի հաւատարմութեան համար ձեռք ձեռագրին գրելութեան ժո-մանակէն:**

ԾԻՆԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 340բ.— «Զմեղաւոր Գեորգ յի-շեցէք է Տէր»:

Էջ 504բ.— «Զեղկելի Գեորգ յիշե-ցէք է Գրեգոր, և հաստած գրեց յի-շե»:

Էջ 1 **Գառարկիւ Երեմիա յառանգ-բի վրայ.— «Թ՛վին Բճիւն» (=1676), վեր-ջին գրուած մը:**

Էջ 583ա.— «Աստուած ողորմի՛, Խոնարհութիւն հոգոյն, որ վասն այս աստեղի գրէիս ե(=5) շառ եւտը, որ ի-նչոյն լինէ Սաղմոսաճիւն»: (նորով գրուած է):

32

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

ԹՈՒՂԹՔ կամ **ԵՐԵՄԻ** 522.— ՄԵՄՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 27x19,5x4,5 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝
21x14 սմ., անկանոն, երկսիւն, յւրա-
նանյիւր սիւնակ 6 սմ. պիտի ըլլայ. բայց
աւելի պակաս անկանոն է:— ԴԻԴ՝ նոսր
որ պակի շեղազիւ կ'անցնի:— ՏՈՂԹ՝ 29—
31 անկանոն:— ՆԻԻԹ՝ բառակալի անվայլ,
չկոկուած, փխրուն բուշթ:— ԿԱՋՍ՝ սեւ
կաշի, կարւածմանը անճար:— ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆԹ՝ իր ամբողջին մէջ լաւ, խնամաւ-
թեցնէ ճեղ ճեղ բաղբէր սնուած (զոր
օրինակ էջ 143—167), առաջին բաղբը
վիրամ: Սկիզբը եւ վերջը նոսրագիւր ԲԻ-
ԿԱՆԿԱՆՈՒՄ ընդամենալ բնական կան
երկու երես սկիզբը, երկէ երես վերջը:
Սկիզբը դռւած բաղբը պատահապատ
կէն է, խնամաւթեցնէ փակած եւ բաւա-
րանի առաջին երեսին վրայ, վերջը
գրտածին ալ աւելի վերջը բաղբը լա-
տեցնեալն վիրամ պատահած է:— ԴԱ-
ՏԱՐԿ՝ կազմի առնն սկիզբը եւ վերջը իբր
պատահանի դռւած երկ-երկու բաղբեր,
որոնց մէջմէկ հասր կաղերուն փակցուած
է:— Միւս բոլոր ձեղեկալ բնական կը պակ-
սին բացարձակապէս:

Մտածանա է Բաւարած կամ Բաղբիլ
հայերէնէ—հայերէն—խաղերէն. թիչ բա-

սերուն խաղերէնը չէ գրուած հայերէն
համանիշներէ ետքը: Տեղ տեղ բառերուն
թուրքերէններն ալ գրուած են, ան-
շուշտ հայերէն գիրերով:

ԹԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Միակ յիշատակագրութիւն մը կայ
519 էջ Բ. սիւնակին վարի կողմը,
սուտով գրուած, որ դիմացի էջին վրայ
փակելով անընթեռնի վիճակ մը տաւած
է: Բաւական շտուարութեամբ եւ խո-
շորացոյցի ոգնութեամբ կարգացի սա-
կայն եւ մտախառն արտագրեցի վերջը
գրուած պատգանակին տալիքն երեսը,
որ է

— ՔԺԷին Քրիստոսի 1726

Փետրվարի 3 ընկալալ զառաջին սուրբ
աստիճանն որ էր տն Սրբոյն Վրասայ
եպիսկոպոսի եւ ի 10 զատրկաւագութիւն
որ էր տն Սրբուհոյ Աթաւասիկեայ
կուսին եւ մարտիրոսին: Եւ ոպա
ձեռնագրեցայ ի գերազայնաւ
Վրդանէս արհի եպիսկոպոսէ կեսարեայ
քահանայ ի Փետրվարի 24-ումն
որ է տն Սրբոյն Մատաթիայի տաա-
քելոյնն:

33

ՀԱՆՈՒՄՈՒՄՆ ԹԻՎՆԵՑ ՏԱՐԱԿՈՒՍՍԿԱՆ ԲԱՆԵՑ

ԵՂԵՂՈՑ Ի ՏՐԱՄԱՐՍՆՈՒԹԵԱՆ

ԹՈՒՂԹՔ կամ ԵՐԵՄԻՔ՝ 84:— ՄԵՆՈՒ-
ԹԻՆՆ՝ 20,2x20,7 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝
25x15,8 սմ., անկանոն:— ԳԻՐ՝ հաս-
ցի, սեւ լանախով, լուսանցաղին՝ վա-
ղակամիւր:— ՏՈՂՔ՝ 39—45 անկանոն:—
ՆԻԻԹ՝ բամբակ կոկուած, անփայլ, կապ-
ապոյն առօր: ԿԱՅԻ՝ բլլանաղ, կապ-
եքը ձաղկեայ բաղքեր փակցուած:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ:— ԳԱՏԱՐԿ 16 Լճ
48, 55(կոյ):— ԵՐ, 84 եւ սկիւրմ ու վեշը
իւր պահպանակ զտուած երեմական ապի-
սակ բաղքեր:— Միւս քոյը տեղեկու-
րից կը պակսեն բացատրական:

Մասնակի և անհատական առարկաներ
կանգնելով իրենց և պահպանողները,
այսինքն ինչպէս զինքնաշարժ, և
նրանք զինքն:

Նշել իւրաքանչիւր 12 10, որոշորով-
թեամբ իւր յարգելու է:

Այսինքն անհատական իրենց անհատ-
նաւորը և պահպանողները, այս առաջին
նիւս քոյուն իրենց իւր նրանք զինքն:

Նշել իւր զանազան տեսակի միւս
և անհատական:

34

ԵՐԵՄԻՔ ԵՂԵՂՈՑ

* * *

ԹՈՒՂԹՔ կամ ԵՐԵՄԻՔ՝ 46:— ՄԵՆՈՒ-
ԹԻՆՆ՝ 30,2x22,2 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝
20,8x14 սմ., երկաթե, բացի առաջին ե-
րեւեց. իւրաքանչիւր սինակ 6 սմ.:—
ԳԻՐ՝ բոյաղիւր:— ՏՈՂՔ՝ 24:— ՆԻԻԹ՝
բամբակե հասակել, կոկուած, առաջա-
տուած բաղք:— ԿԱՅԻ՝ բղբակաղմ:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ, բայց կաղեքը ինկած
նն, եւ սկիւրմ ու վեշը զառառի մնա-
ցած մէյմեկ բաղքերը կողմի տեղ կը
ծառայեն: Ասկից զատ իւր շատ զործա-
ծակն գիւր մասնաւոր տեղեր կենդանու-
ած են լուսանցներու վրայ եւ զարդերն ալ
զանազան:— ԶԱՐԳԱՆԻՐՔ՝ աղեւայլ տե-
ւերով եւ նաւակով շատ են ձեռագրիս

մէջ:— ԵՐԵՄԻՔԻՐ, ԵՐԵՄԻՔ, ԳԼԵՂԻՐՔ,
ՍԿԱՆԻՔ՝ առաջով, միայն սկիւրմ ա-
ռաջին շատ աղեւոր մէջ երկու առաջ-
գաղաղմ:— ԵՐԵՄԻՔ մը միայն հասցե-
գաղաղմ հասցե, մաւ տեղ, տակեղած
յատակի վրայ գիւր կաղե կաղաք բաղ-
քաներու մէջ հարա երկու զինքն:—
ԿԵՐԵՐԵՐԵՐ մը էջ 19բ:— ԼՐԵՍՆԱՅԱ-
ԶԱՐԳ՝ բաղքաբիւ եւ պեպես: Թեւե
անհատի մը զործ, բայց շատ շատ է ան-
հատը գրեւորներն ու ձաղկումը իւր ընդ-
հանուր նամակաւորներն մէջ. տակի, եւ-
կանաղաղա, վարդակամիւր, ինչ մը կա-
նաչ (մանգո) զործածուած են զարդերու
համար: Ուկի՛ն զործածած է, եւ ԱԼԻՍ յի

կեր: — «ԻԱՏԱԿ» իբր կողմ ծառայող բողոքերէն զատ եւ ՎԵ: — ԺԱՄԱՆԱԿ 1721: — ԳԻՊՁ՝ Յովնանէն Դպրոցն Զկրտնցի: — ՏԵՂԻ՝ Պողոսական սահմ Վաստ Ս. Աստուածածինն Անկիւրիոյ եւ յիւսանկ Շոյն սահմարի, իբր երակայրիի իր գրտարկն:

BRITISH LIBRARY (Lg 44p-46m)

— ԲՄԽԵՐ և զսկս թիւն անկը, ան-
մտն է անբաժանի միասնական սուբը
երրորդութեանն, Հօր և Որդւոյ և Հո-
գւոյն Սրբոյ. Յարուս է ի հոգ եղելով
երեսօք երկրպագութիւն և շնորհակա-
լութիւն, այժմ է միշտ և յաւիտանա
յաւիտանից, ամէն:

Որ եւ՛ր կարգաւթիւն, և հասոյց
լաւն իւրն հաննալեւն իւր ամենաեւեւ[ա]տ
ծառայիս իւր Յաննանիւս արարելէն, որ է՛
հարաւ զբերանայն ի զեւեւ Ձեզմանաւ՝
որան հաննալեւն Գարայն իւրեքայն, որքն յիւ
իւր իւրեքայն արարաւ Ստեփաննոս ասանայն, իւր բոլ
բերելն բերանալ և արարածալայն արանն Գա
րայեւն ազնի իւրեքայնն Գարայնայն, որ էւր
բերելն իւր զբերանալ զեւեւն զբերն և արա
ծեալն և արարանալ զեւեւն, ինչ ի արարելն

Ինչպե՞ս է ընթացում ինչպե՞ս գրելը
և հասցնել միշտ շուտ լույս։ Եւ, արդ, նախ
առ[ա]լիքն պատուի մասանց կամեցեա՛ւ՝ քն-
նարանք ի արդար պաշտաման արքայ պա-
տարանք ին ի սեղան Տեառն Բրբռն գկու-
շեա՛ւ՝ փող ալորոյն, որպէս զի առից
շնորհա յատուածալին քարեաց, առ ի
լրտեմն իսկուպակատեմնեան իմոյ, ուս-
տի հայցեմ ի արքայեան սուրբ հարանցդ
իմոյ, որ մատուցանէք սոգու գոբրու-
րարն աշխարհի զանարուն պատարագն
սուրբ. նախ հայցեմ, զի անքամա՛ւ տա-
նիցէք զպոռնիքն և խաղալիքն զրոյս՝
նկերով պատանեանի՜ ծառայոյ ձերոյ, և
հետեւ ապէս եթէ՛ զտից շնորհ հայցեցէք
ի Քրիստոսն տա՛ւ ինձ արքայեան առաժ-
նակաւ տալպիս՝ շնորհաց, որ առանձ-
ն թաթիս ամենայնիւ։

[illegible]

ՔՈՒՂԹՔԻ կամ ԵՐԵՄԻ՛ 48:— ՄԵՐՈՒՆ,
ԹԻՒՆ՝ 30x20 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ 22x13,5
սմ., եկվիւն, բացի սկզբանէն (էջ 3),
լիւսանայիւր սիւնակ՝ Չ սմ.:— ԴԻՐԻ՛ բո-
լորդին:— ՏՈՂԻ՛ Բ՝ 25 — ԴԻՐԻ՛ բամպակի
հասկէկ, կելլած, փայլուն, սօղառա-
ւում թուրք:— ՎԼԷՐ՝ քլլակաղձ, թուր-
քեր գլանակն իւր համար անէն ձկն քաղցը
բամպակի մաս կարգի հետեւին մասն

ևս արտառած հազարավոր սկզբնական խմբի
ՀԱՆԳՒԱՄԱՆՔ՝ լուսն: — ԶԱՐԳԱԳԻՐՔ՝ ամբ
Զգոցն եւ Դարեկաղիքի աղբորեւեւում Աւե-
րք, շաւառաւիթն Զ, փոքր ՀՈՒՍԻՆԶԱՅԻՆ
Գեղան միայնակ (կց. 3, 9, 11, 19): — ԽՈՐ-
ԱԳԻՐՔ, ԽՐԱՅՔ, ԳԼԱՄԳԻՐՔ սուտալ:—
ԽՈՐԱՆ՝ մօ միայն կայ ձեռագործ եղուա-
նով Խոփալ: Այս ցարգործներէն: յատուկ
ստորագրութեալ եւ խորանի քան մասնակ

սիրով զնուած են: - ԳՆՏԱՐԿ ԵՑ Ի. 2, 47բ-48: - ԺԱՄԱՆԿԻ 1715: - ԳԳԻՅ
ՂԱԿԱՆՈՒԲԻՆԱՐ թվ. 6: - ՏԻՂԻՆ ԷՑԿՈՒԹԻ: -
ԵՏԱՅԻՄԻՂ՝ աճԻ, բայց ռառ ռոռ չէ, ինչպէս
պիտի տեսնենք իրաստակարարին մէջ, յիշա-
սեկ ռոռաւ է ԵՑԻՒԹԻ թիւ Յ. Սարգսյան Ի-
ԼԵՂԵՂԻՆ:

图 1 为 S 板与板 P 板 (长 46 cm—47 cm)

թեան, Հօր և Որդւոյ և Հոգոյն Սրբոյ,
այժմ և անգրաւ յաւիտենին, ամէն:

[illegible]

թուարկութեամբ հայկազեան սեփա
ՌճկՅ և մարտի ԺԵ(=1715, Մարտ
15), օրն էր Երեքարթի:

Այդ ցանկացող եղևույ այսմ ստեբբ
 Խորհուրդ տես[ր]իս Թառն Տէր Մարտիրոս,
 Եւրոպէ Ժանտէրէ Աւետարան, Ժանտէրէ Մատարան
 Եւրոպէ Պրիմորէն, Եւրոպէ Ղաւթլաւան, Եւրոպէ Է
 Եւրոպէ Եւրոպէ Եւրոպէ Եւրոպէ, ամեն:

[illegible]

36

ՀԱՅԲԱՌ-ՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՐԱԿԵՐԷՆ

1417 LG Leafn

ԹՈՂՈՒԹ ԿԱՐ ԵՐԵՍԻՐ ԵՈ:— ՄԱ-
ԾՈՒԹԻՒՆՆ 31,2x20 սմ:— ԳՐԻԹԻՒՆ
26x15,7 սմ:— ԴԻՐ ԵՈՏԵ-ՇԵԿԱՊԻՐ:—
ՏՈՂՐ 32:— ՆՆԻՐԻ ԲԱՃԱՐԷ, ԴՈՍԱԿԵԼ,
ԿՈՒՄԵ, ԿՈՒՄԵՆ ԵՐԱՊԷ:— ԿԱՐԻՐ ԵՐԱՊԷ-
ԿԱՐԷ, ԲՈՂՈ ԿՈՒՄԵՆԵ ՎՐԱՅ ԵՐԱՊԷ
(ԿՈՒՄԵՆ) ՎԱՍԿՐԱՅ:— ԱՆԴԱՍԻՆԻՐ
ԵՈՒ յԱՅ:— ԴՈՏԱՐԻ ԵՆ ԷՔԻ 1, 53-ԵՈ:—
ՎԱՍԿՐԱՅՆ ԵՆԵ ԵՈՒՄԵՆԻՆԵ ԵՐ, ԲԱՅ
ԿԱՍԿԱՅԻՐ 1817 ՀՈՒՆ 28-ԵՆ ԵՐԱՊ ԵՐԵՍԻՐ

ըլլայ. որովհետեւ ԳԻՉԸ՝ Յովհաննէս Վրդ. Սալախեանց այդ բաւականին ձեռնադրուեցաւ: Տե՛ղ, Խ՛ համբար վաճնք Ան-
հիմար:

Զեռագիրս պաշտ ընդօրինակութիւն
մըն է, հաւանաբար Պալատցի Գեորգ Գրիգ
պարսկերէն փեռականութիւնն: Այս գործը
լսեմքն որ համեմատեի, ստորց մեկն մը
ստիլու համար:

[illegible]

Սիւսանիքիկալ ի սպրտովէ, Թ'զ Թաշի ուշ գրտում:
Եւս առ զաշի ժամանակդդ, քա՛ն Թէ քա՛ն յալ Թաշ:
Եւ՛ չարտիւ ո՛վ քրթորդի, զքրինոյ Թաշում,
Խա՛ ժամանիւ ուր ստեղծւ Է, յաւի Թաշ իմ քրտում:

Զայն ասանաւորս, նո՛ր ի ակզրան
գրոցս գրեալ էր, և շէն-միշ-նէն իւշ-
-աշէն Սաւիթիէն Յովնանէն իւշ-աշէն-
վասն յարմար գովոյն և յիմ զերայ,
աստ ասորազերցի:

Որոշման համաձայն, անցրին ակ
թիվ Է. ֆուլլըն ինձ արքայի Բարձր
հեղինակ, Զարգացման Բարձր
ժամանակ արդյունավետ Զարգացման

37

ՔԱՂՈՒԱՅՈՑ ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՅՔԵՂԱՅԻ

ԳՐԻԳՐԻ ՏԱԹԵԼԱՑԻՈՅՆ

ՔՈՒՂԹԻ ԿԱՄ ԼԶԹ՝ 634:— ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 23,6x19x6,3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 16x12,2 սմ.:— ԳԹԻ՝ Շոթք, սեւ քանափով, վերնագիրք, սկսաածի, քնադլխագիրք, առանց մեջ երկաթապիւր եւ բոյրղիւր աղիւր կան, սուստով եւ մուր կաւիւրով:— ՏՈՂԹ՝ 27, բացի սկիզբէն մինչեւ հո 18, որոնք 32 թալ են:— ԼԻԹ՝ Բաւալակէ հաս, կեկուած, ճողաւարուած, ճոկուն քողը:— ԿԼՁՄ՝ բաց ճողաւարուած կաւեփաթ, կապաւիշով, երկու կոնակով. կողմերուն վրան եղեւիւր կանգնափափա, իսկ միւսըները խոտը լաւաքէւ խաչեր, պատանդաւի վրայ, ծաղկեայ կապաւարները դրուուած. կողմերուն ներքին կողմերը վաղաղալը բարակ աքայա փակցուած թիկունքին երկու եղեւիւրները հիւստով, կողմերուն կաւոր ներկուած:— ՄԱՂԱՂԱԹԵՂԱՅ ՊԼԶՊԼԱՅ՝ սկիզբը երկու թերք բարակ մաղաղաք, երկուսն զորիկ զշուրքաւը յաթիններէն, բաց կաղաղթով եւ տուտով զարդաղիւրէր ալ ունի. իսկ վերքը երկու թողը մաղաղաք. մէկը՝ ակիզը զաւանդեւի, իսկ եւկաղաղը մի մը հաս, երկուսն, մետաղաւը զշուրքաւը աւետարանէ մը փրցուած: ԿՆԵՆԵԻՒՒՒՅՆ՝ զրուած մաղաղաք պահպանակներ 4 թողը եղած են, որովհետեւ երկու հաս կոտուած հանուած են եւ առանց աւետարաններ կը մնան:— ԶԼՆԴԱՄԱՆԹ՝ շառլա. խոհուրքան ներքի կը ճեւնուին ներքին յաւանդներուն խորեւը, բայց վնասուած չեն: Թիկունքի շորները լի մը մաւած, կաւած կոնակներէ մէկուն առան ինչպէս, եւ ճողաղաղալը պահպանակներուն եւ զաւարկներուն վրայ զրչի խաղեր փորուած:— ԶԼՐԹԱՂԻԹ՝ ձեւաղրիս փեց հաստներուն, քէ՝ ցանկե-

րուն եւ քէ՝ բուն մեկնութեան, սկսուած. ներուն զխաղիւրներ, ինչպէս հասեւ Ա. հաստին առաջին ճողը չի ՍԿԻԶԹԻՆ ԱԻԵՑ սիրուն զարդաղիւր են:— ԿՆԻՄՆ մը միայն կայ, սիրուն զործ մը, մեկնութեան ակիզը, ալսինէն Ա. հաստին ճողաղ, մեծ լաւանցաղաղով. իսկ միւս ճիւղ հաստներուն ճողաղները եւկաղաղալը զաւարկ ԿԻՄԱՆԹԱՆԵՐՈՎ զարդաւարած են խենց փորէ ԼՈՒՄԱՆԹԱՄԱՆԹԻՒՆԻՐՈՎ. իսկ խաւանքիւր հաստին ցանկին զխաղիւրներ զարդաղիւր են, որոնց հանդէպ աւելի փոր լաւանցաղաղ: Ամէն կաղմակի յայն լաւանցներուն վրայ զրուած զխաւարածանութեան եւ հաստածաքիւրեր կաւոր եւ սեւ քանափաւարներ զարդի հանգումներ մը առած են: Զարդաղաւարած կամ ծաղկման համար զործածուած ճիւղ զայնքն են կաղաղալ եւ մուր կաւմիւր, շառքերս կերպով սեւ եւ կանաչի զաւելոյ զոր մը: Մաղիւրը մուր հասակի սեւ է:— ԳԱՏԱՐԻ՝ ԼԶ 1-4 (միայն 1 հոջ վրայ փոր յիւսակաւարան մը, եւ 4 էջի վրայ կնի մը երեւ աղաւ դրուուած ուղղանկյան կաղաղով), 623-634 (վերջին երեւին վրայ փոր յիւսակաւարան մը), եւ հաստներուն վերջերս աւելցած մասեր: Դասաւարկներուն վրայ զրչի խաղեր եւ զրչափորներ կան:— ԺԱՄԼՆԱՄ՝ 1005-1605:— ԳՐԻՒ՝ Թաղիւր Սարկաւաղ:— ՏԵՂԻ՝ Կաւեկից:— ՏԱՄԹ՝ առաջինը՝ Պրմ հաստը Սարկաւաղ վերջինը սեւ Գանիկ մորքմայ Թահաւայ, որ յիւսակ կը զրչի Գաղաթիւր վանքին, 1653-ին:

Մասնակցող Գ. Գրիգոր Խոսեփ Եւ Կնի-

ՎԵՐԵՂԱՅ, ԼԶԶԶ-ԳԵՐԻՒՆ ԶԱՄԱՆԵՒ ԻՆՎԵՆՈՅՆ

Հին-Բին Սուբ Անտարկտիկ Մալթեմ-էս,
ըստ վերանայումների հետքեր(=յուսակա-
րան)ին, և կը բովանդակէ 1- ընդհանուր
ցանկ մը Զ. հասարակութեւ բովանդակու-
թեանն իմ խորագրով - աշտէ գլխուն-
հոգին բռնէ զ՝ զոյն: Հի իմուն գոչե-
լըս իմուն Անտիկ Սուբ Հօգէ (կը 5-7).

Ձերդ հասարակ ցանկին զերկը գր-
քուած է։— Այն արդարեւ արդէ Միւնխէն
քաղաքի զիւրաքանչեւ, զիւրեք իւրաքանչեւ թաւ-
կանիւնն իւր, և արարար ժողովարար, նոր յա-
րաւարդ և ի ժողովն հաստատու աշխարհա-
բար և անհատ աշխիւրդն, որք Տեր աշխիւրդն ա-
յն է։

Բաշխ Զեռարիւ մէջ կը պահուին
ստանքը:

ՅԻՇԱՏԱԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԹ, քառագան
կան :

191. — *Ulysses* *quadratus* *quadratus*
quadratus *quadratus* *quadratus*

— «Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ ա-
րար ի մեզ Տէր, ե գգործս ձեռաց մերոց
յաջողակ»՝ ի մեզ, Կարգութեամբն Ստաթը
Հովհան, Բովհայ Նահապետ Հայոց Դավիթ Ռմիթ(= 1605), Հովհանես Սուրբ Ողի (=28), Եղև Մելի-
սեդեկի Ազատեան Սուրբ Զօրք Առաքելական:

Էջ 4.— Դաստարակ հրեանի վրայ տես թանաքով հրեաց զորչմուսւած է Անկիւլերիայ Առաջնորդ Թոմաս թիքի Մինաս Կարգապետանի կնիքը, իրարու վրայ, ուղղաշայտեց կնիքը, մէջնակերտ բաւական քան: Կնիքիս օրաթմադիմն է 25 միլիմէտր, հրկուս չըջնանկով, հզերքը փորագրուած է — Յիշատի Բշխման Ծառայ Մինաս Կարգապետ Ժողովուրդ Թաւադան Եւրոպայի միջին չըջնանկի մէջ, օր մարդապետական գաւազանով երկուսքի օրաթմադի մ ուղղաշայտեց կնիքով:

$$= \alpha B + \beta Q, \quad BQ=1641,$$
$$\beta\omega \quad | \quad \beta g$$

Էջ 117. — Մտորին լուսանցքի վրոյ
— ռեզնանս Հոգիդ Սուրբ Աստուած
ճշմարիտ, և հասոյ ի վերջ գործոյսն:

Էջ 296.— Դ. րդ. հատորին վերջը
— «Ջանքածա ի բարեաց, և զանգեղջև
ի խորեաց, զԴՊՊՊՊՊՊՊՊ ՊՊՊՊՊ, ԼՎԼՎԼՎԼՎ
ՅՎՅՎՅՎ, աղաչեմ յԵԻՍ Ի ժրտա բարի, զի
և անշ լինի ժամա բարի, և առադէն հա-
մայնից»:

Ել 425.— Ե.բ.դ. հասարակական, Բ.բ.դ. գլխավոր զինվոր.— Վնդահան զքննարկող մեծամար Նոգոյան Սթրոյ, զպատմական գուշակ Մուսթը. զԲեկիպցից զատկաւան զինծա ի հանգան քեզ, և ի յիշխան զատկաւան զԳեղաուր անձն իմ, ի սրբաւորական յազգին քաւ, միով Տէր ոգորմանայիւ, և զու գտցնի ողորմութիւն ի բարեբար Տիտանիւն. զի առաւ ի Տէրնոյ

Էջ 479.— Երգ հասարկին զերջը.
— ձմրով և մեք տկնկալացուք երանելի
յուսայն հասանել յանձան կենացն և ա-
ռաջին տառիձանին շնորհքն Բրիտանոսի
Աստուծոյ փրկել ընդ սրած Հօր և Հո-
գեոյն Սրբոյ միտք յաշխարհուն, տմեշն:

Էջ 486.— Զորք հաստորի ցանկին
վերջը.— Քղանաթման յամենայնի, զի
յինչևոյ չեմ արժանի, արժանացոյ մասջ
բարի, զի Տէր քեւ մեզ ողորմեսցի,
Յնչ Գրէ մեհեսոյ չոգիք։

ԼՁ 619—621. — Ձ, րդ. հասարթին զեր-
ջը, րուն յիշատակարանը.

— «Քա՛սա՛ք Աստուծո՛յ, Հօր ամենա-
կայի, ստեղծարդի ամենաշնի, և Որդւո՛յն
իւր միամեծի, քրիստոնի բարդ աշխարհի՛ն
և Սուրբ Հոգւո՛յն ճշմարտի, որ քաշ-
տի առատաւեղա՛ն պարգեւս արեգեղակա-
նի։ Եւ Սուրբ Աստուած միամեծ Որդւո՛յն, և
զՍուրբ Հոգւո՛յն, ի բնութիւն Հօր անջնե-
լին. երբեք առնա՛մ երբորստութիւն,
միառնակա՛ն առաւածութիւն, մի էու-
թիւն և մի բնութիւն, մի արքայա՛ն իշ-
խանութիւն։ Լա՛րքն ծնե՛ղս Որդւո՛յն ծը-
նունդ, Հոգւո՛յն ի նոյն ի բնութիւնէ, որ
քառասունը յիշութիւնէ, բունն և Հոգւո՛յն
առ մի Հօրէ՛ք, որով քա՛սա՛ք և գոհու՛թիւն,
ի յաւիտեանս ամենաշնիս, տա՛ն։

ստջին ներսին վրայ փորձուած ԳՐԷԹ
խաղի(ն) ցառ, չխաղաւցն ցրուած են:

— ՇԹԼակիսն եղև Ըստին, անկողնի
էր Ըստին (1089+551=1040, և 1082+
551=1039):

— ՇԹրայ Մանգի արևածնի եղած ի
վտար է Դեմանդերի Ժեն(=15) էր 21:

— ՇԼժժժժժ Մայրիկի Դ(=4) Ջառիկի
մեծացող արևն աստուծոյ ման եկուս:

Եղ 634.— Դաստակի երևանին վրայ,
բոսյի ԳՐԼժժժժժժժժժժ:

— ՇԹԼժժժժ Ռժժժժ (1087) հոգեւոր
հասն իմ Մանգիսն փորձուածն փո-

խաղա յայտարարի(ն) յառաջորդեց եղ-
ջին: Մասնւած պարտի աստուծոյն պարտի
ի միտակցութ ցարձառն, ամեն:

ԵՐԱՆՈՒԹՈՒԹԻՒՆ

Վախճանողը 1007-ին, Ջէյթուցնի
Մանգիսն Եղարկուածն է, մանգիսն
նկալն Մալը, Անկիւրիոյ վիճակին հին
և պանծալի տաաջնորդներէն մէկը, իսկ
ճիշտակաւ ցրածն է, հաւանաբար, Ջէյ-
թուցնի կարողութե Եղարկուածն (հաշ-
կարողիկոս Ամենայն Հայոց):

38

ՔԱՂՈՒԱՅՈՒՅ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԻՂՈՍԻ

ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԱԹԵՒԱՅԻՈՅՆ

ՔԱՂՈՒԱՅ

ՔՈՒԴԹՔ կամ ԷԶԻՔ 642:— Մեծն
ՔՈՒԴՐՆ՝ 23,6x18x6,3 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝
16x12,2 սմ:— ԳՐՈՒՆձ, սեւ քանակով,
վերնապիւր ցոյց քառ ամենայնի Քիւ 37
Ջեռաղիւն հետ:— ՏՈՂԻՔ՝ 27:— ՆԻԹՔ՝
քանակով, հասարակ, կոխած, աստու-
ծուած, ասկուն քուր:— ԿԼԶՄ՝ յաճախ
կաշեփայտ, կապարիչով, ներք կոծակով,
կայնետն ծաղկեայ կաղապարներու դրո-
մուածները եւ այլն ցոյց Քիւ 37-ի հետ,
միայն ասոր առաջին կողմին մէջեղ
խորան մը ծեւաքան է փոխանակ յայնի,
եւ կողմերու ներքին կողմին ալ հաս
սեւաղիւն կառ փակցուած:— ՄԱԳՈՂԱ-
ԹԵՒԱՅ ՊԼԶՊԼԱՅՆ՝ ասոր ալ ակիւրը օւ
վերջը ճասակեկ, միեջեան յասին գրքիկ
գրչաւամբ երկ-եկուս քեր մաղաղար-
ներ, որոնք եւտուական ծայնաղորդեամբ
գիրեն մը ելած են:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ շատ
լաւ, միայն կապարիչը պատռած, քիւր-
նին վաղի շրջանին մասնւ, եւ երեւ կո-
նակներուն մէկը ամբողջ կորուածն է
միւսներուն երկուսներ ինկած: Վերջին ան-
հակ մէջին երկու քուրը ինկած եւ

մեծ յիշատակաւոր կէտ մնացած է
վերջին ալ քուրը մը կորուած է, որուն
առնամբ կը մնայ:— Զարգացողները եւ
ծաղկեւոր միւսները է Քիւ 37-ի հետ, մեկ
վարդեան զոյծ երկուսն ալ:— ԴԱՏԱՊԻ ԵՑ
էր Է.Ո, 139 (կնիւն ասկին, աստուծով
քուրի կնիւ Է.Ո ալ կոխածն է զք-
ցուած է), 639 642, որոնցմէ 1 եւ 642
հջեւուն վրայ հանի մը աղ բաներ զուած
են:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1607:— ԳՐԻՔ՝ Սանակ
Սարկաւաղ:— ՏԵՂԻՔ՝ Կամենց:— ՏԵՂԻՔ,
աստուծոյ Գր Եղարկ Մանգիսն, վե-
րին Ալեքանդր Սարկա Վարդապետ, օր
լիտակ կը դնէ Եղարկին Մար-Մա-
ռուածածին Վանք, 1702-ին:

Մասնաւոր Վ ԵՄԻՆ-ԵՄԻՆ ՍԵՂԻՆ ՄԵ-
ՄԱՂԻՆ Մ-ՄԻՆ-ԵՄԻՆ ԷՂ 41, խորանի մէջ
գրուած խորագրին ամենամ, որ կը
պակտի Քիւ 37-ի մէջ:

Քիւ 37 և 38 Ջեռաղիւնները միւս-
նայն ենք: Միւսները մայրիկ ունին,
եթէ ճիշտակաւ արտը պակտի Քիւ 38-ի
մէջ, պիտի կրնայինք ըսել Քիւ 37-ի

Էջ 224, 417): Կերեւի խաճառային են այն-
չափ վաճառական և ձեռագիրս, որուն հե-
տը խառնուկ եղած են: Արդի վիճակին
մէջ վերջին գրուած րուպր ելած և հեղին
(էջ 475—70), կողքի կաթիներ սկզբած,
կոնակները իրկած, միայն կաշեայ երեւե-
րեղենը մնացած են, և կողքին ցեղ ա-
ղայած է:— ԼՈՒՍԱՆՈՍԱԶՈՒԹՅՈՒՆ, տես բաճա-
րով դժուած Դաթի րու մաղկածուն. Գարգի-
ր, էջ 127, 143, 323, 389, 411, 428, 437,
454: Կերեւի ուղիները այլ կային, որոնք
կորուած պիտի բլլան հետգործիւն առնեն:—
ԴԱՍՏԻՐԱ Եւ Էջ 1—6 (3 եւ 6 էջերու վրայ
գրադիւթը յաւոր քիտան արտակերտ րու
ծրուաթ), 32 (վարի մասը, մտազոտած
րուպը), 477—78:— ԺԱՄԱՆԱԿ 1891 ? :—
ԳՐԻԳՔ Դրփոր:— ՏԵՂԻՒՄ կողայան մնե-
պառ?: Միւս բառը հեղեկութիւն կը պակ-
սին:

Բառեանն է Մէլի-Բէլի Աւերգաւան
Ղաւգաւ, իցնապառ վարդապետին, որ
արդէն ծածով է կրկին հրատարակու-
թեանը, (տպակ վերադառնի, յամի Փըրը-
շին 1824, Յունիսի 12, ի Հաստիֆուայ
խանն, արքեպիսկոպ տառուածաւոր մահ-
անի Արքեպիսկոպի իրարայ Ակնիցայ մահ-
անի Բշաւեանն)։

© 2005 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 258: 257–264

Ի՞նչ ԴՅ, վարժի լուսանկարին վրայ,
գրչին մէկ ասօցը կոյ, չորս բաւերով,
որոնց տառափնը կէսով չափ կայուած քլ-
լալով չի կարգադաւր, որ պէտի թշուա:

$$= \frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} d\theta \left(\frac{\partial}{\partial \theta} \right)^2 \ln |f(\theta)|^2 = -\frac{1}{\pi} \int_0^{2\pi} d\theta \left(\frac{\partial}{\partial \theta} \right)^2 \ln |f(\theta)|^2$$

Էջ 132, վերին լուսանկարի վրայ. —
«Գժպի գրացա սգորմեա՛, Տէ՛ր Բրաւու,
սգաւ եմ:»

Էջ 149, վերին լուսանցքի վրա:—
«Տէր եմ Թեոսու, ոգորմեա՛, աղայեմ:—»

Էջ 161, վերին լուսանկարի վրա:—
«Գրքիցս գրել, յիշեալ:—»

lq 343, qmrf mawngxrf qfmaf.—
 «8lf f 0fmm, xzrfm, l fm zj]—lyw
 pmm[j]k +a»

by 415, *afwrf* *tsamngxpf* *afwrf* —
 «847 81— 7— 2— 2— 2— 1f, — 2— 1f— 1—

[illegible]

— ընկերներով և գաղափարներով է
ամենատարբեր երրորդ դասի շահերն ապահով
արարածոց, շինականության և ի զգույնության,
և շահերն ապահով բոլոր մասանց, աշխատ և
միջոց և շահերն ապահով շահերն իր, ամեն

Յոգի բաժնի հարկերի, բառաբանի և Գիշերա-
րի: ի հայտնաբերվեան տխուռն թվարկության: և
Դրոյ խոխոսանաւ:

(1) Քաշա լինելով, է առաջ ուղղակիորեն որ լուրի կախված, առ առ Սրբազան Աստուծաներին, եւ Յովնանու Առաքելութիւն, որ էր յայնի ձեռնաւորաց եւ իրոյն անդին, ինչպէս ինչոյ յայտնուելովովն աշխիւս շարքաբարեւել եւ ինչի ի սմա քրիստկեալ յայտլ կարոյարութիւնն համակամմ եւ միեկելն կարոյարութիւնս. եւ անխափան կատարելք ի ձեռն սուրբ կրօնականութեան, առաքել եւ պատարագքն ի բարիխաւսութիւն ամենոյն հաւատացեալ քրիստեւելոյ. Արգ' ի լեռ ոյսմ զպղծակազան եւ ցանկեալի շինու թխան սուրբ անապատիս՝ եղեւ կէտ կոշտն յառաւանածոյն հրամանոյն, զի հրաւիրեաց Տէրն մեր եւ արարիչն Քրիստոս յիւր եկեղեցիին տաղասանի, զառքման զպղծի եւ զառաւանածոնմոյ, երանմանորն եպիսկոպոստեան, առէք Յովնան

Օսեւ երկու քուրդ սկիզբէն եւ քուրդ մըն ալ վերջէն կտրուած են, արմատները կը մնան. ասիկից զատ յառնաւորներն հեռու ենք իր մեզան, մասնաւոր զՅՅ հէնն անդին, վերին յուսանցին վրայ:— ԶԱՐԴԱ-ԴԻՐԻԻԻ եւ փոքր ԼՈՒՍԱՆՅԱՍԻԱՐԻ-Բ անին զլուսնեզ:— ԽՈՐՈՒՆ մը միայն կայ իր ասան հետեւ: Երբ Երեմիայի Երեմի (3) եւ ԿիՍԽԱՐԻԱՆ մը Յառաջաբանին սկիզբը, իր յուսանցադարոյ (էջ 5): Զարգացրաւ ինչն եւ ծաղկաւոր մնաւ: զորմածուած են յառաջ մը կապուի մօտ եւ վարդապարտի զոյներ, որոնք եւս պոտն յառնուած մը ունին, բայց ծաղկոյի մօտը հետեւից կը բարեկալ: Եւսի ալ զաւարտութիւն:— ԴԱՏԱՐԻ Լ միայն վերջին երեւր (էջ 834), ուր սակայն հալիւթէն այլութիւնն ենչարմանքիցը գտած է, ինչպէս պիտի սեռնին հետ:— ԴԱՐԱՆԱՐ 1661:— ԿՐԻՍ Դրիզըր Էրկ. պէցի:— ՏԵՆԻ՛ Դսեիա:— ՏԷՐ Թոնաթի- ին Սթոն Եւթիպոտ Խաւանայ Էրկ. Կրիզը, որ յառնակ կը գնէ Եւթիպի Դաւ. հնէ:

Մասունան է Հառաշ Վաթ կամ Վաթ Հառաշ, զբլի յիշատակագրութեան համեմատ, ընդ 348ա, 380ա, 589ա, 825), սեղանակեր ընդօրինակելով և ապագրութեան մէջ մը, որուն վրայ ինչև անհնկութիւն չտար, բայց ստուգապէս Նոր Զուգարի մէջ 1641-ին, կեսաբայի Ստատար վարդապետին ապագրածն է, որ իբրաիմ զբլի զանգատածին պէս գիտաբունութիւնի ապագրութիւն մը զի է:

ፅሁፍ ስርዓተ ስላሳ ስለሚገኝ ምርመራው ላይ ምርመራው ላይ ምርመራው ላይ

ከገ ለገ... ለመጠቀም ምን ያህል ክፍል
ሰው ምን ያህል ለ ስራውም ለ ምክርባቸውም
ጥሪታል ስለሆነ፤

Եզ 12բ. — Եւ զմեզ ազատութե զձեզս
 յիշատակի թ Տէր, ով եզբա՛րթ իմ:

Уч. 13300. — 6 лл. Руб. 16 р. 50 к.

ከመቶ, ከአንዳንድ ያላደገው ጥያቄ ወጥቶ ለውጤቱ ምሳሌ ለሆነው ሀገራዊ ጥያቄ ሲሆን ይህም ለሀገራዊ ጥያቄው ምሳሌ ሆኖ ይታያል።

Եր 251ա. — ձկնաշեմ գնեց, ով սք
սք ընթերցանուք դայա Հաշից Վարդ, յիշե-
ցեալ ի մտքորափայլ ազգոս անք շարա-
նաշեմս Եր և զաւ անխնայ լիքնս քանիցն
Թեւթեւի Հարաշեմս որ շատ Զանգ Երեց
և յայտ փափաք ունէր որ գիշեր և ցո-
րեց (գրչապատ) զՀարանց Վարդի ի ձե-
ռաց կամ ի քովն չէր հեռանցնիր. կու
կարգայր և կու արտասուէր անշարք որ
Թէ ասեմ ամէն գրի մէկ արտասուք ի
Զանգ. Նեղ, խոտոր, անյիշանաք, անոյս,
սեւեկայ, քաղցրորափառ և խրատատու,
և դոստորի քան ասիւն խոտի և կամ
յսէր. ույ լցեալ էր Հագով Արեով որ
քանիւնք Գորգի յնց արտասուէր
կայր, որ է Գրիգոր Քաշար. Ի՞նչ տե-
ւա և արեա դայա Հարից Վարդ գրեցի
Երեւն Երեւն Երեւն Երեւն և արտասու-
ք արեւ արեւ արեւն գնեց յիշեալ և
Գորգի ասացեց և գուք յիշեալ լիւնիք
և Գրիգոր ամէն

Էջ 268Բ. — Ո՞րք ուք նախդիպրիք սմա,
կարողա՞ւով կամ օրինակելով, յիշեցէ՛ք ի
մաքրապա՞րտ ազօթն ձեր շէշ-շարտ խնիւ
շիւղիւնն, եւ զձնազոն իմ եւ զամենայն
արեւուն մերձաւորսն իմ եւ զուրք յիշեցէ՛ք
յիշեցէ՛ք ի Բրիտանոսէ, ժամէն, Հայր մերք:

1. Ել 343-րդ... 2. Բնական... 3. Բնական... 4. Բնական... 5. Բնական... 6. Բնական... 7. Բնական... 8. Բնական... 9. Բնական... 10. Բնական... 11. Բնական... 12. Բնական... 13. Բնական... 14. Բնական... 15. Բնական... 16. Բնական... 17. Բնական... 18. Բնական... 19. Բնական... 20. Բնական... 21. Բնական... 22. Բնական... 23. Բնական... 24. Բնական... 25. Բնական... 26. Բնական... 27. Բնական... 28. Բնական... 29. Բնական... 30. Բնական... 31. Բնական... 32. Բնական... 33. Բնական... 34. Բնական... 35. Բնական... 36. Բնական... 37. Բնական... 38. Բնական... 39. Բնական... 40. Բնական... 41. Բնական... 42. Բնական... 43. Բնական... 44. Բնական... 45. Բնական... 46. Բնական... 47. Բնական... 48. Բնական... 49. Բնական... 50. Բնական... 51. Բնական... 52. Բնական... 53. Բնական... 54. Բնական... 55. Բնական... 56. Բնական... 57. Բնական... 58. Բնական... 59. Բնական... 60. Բնական... 61. Բնական... 62. Բնական... 63. Բնական... 64. Բնական... 65. Բնական... 66. Բնական... 67. Բնական... 68. Բնական... 69. Բնական... 70. Բնական... 71. Բնական... 72. Բնական... 73. Բնական... 74. Բնական... 75. Բնական... 76. Բնական... 77. Բնական... 78. Բնական... 79. Բնական... 80. Բնական... 81. Բնական... 82. Բնական... 83. Բնական... 84. Բնական... 85. Բնական... 86. Բնական... 87. Բնական... 88. Բնական... 89. Բնական... 90. Բնական... 91. Բնական... 92. Բնական... 93. Բնական... 94. Բնական... 95. Բնական... 96. Բնական... 97. Բնական... 98. Բնական... 99. Բնական... 100. Բնական...

— «Գիտար ու շաղափան է մաթե-
խասնէ շիրար որ լինույ տարւնի տեղ
նշմանկ շխան աւթի, թէրէմէնաի գէթ
հադի, պալ մամի:

Առաջ գշխան աւթին ի յետաշին
վերայ կոխ... »:

ԾԱՆԹՈՒԹԻՒՆ

Ձեռագրիս կանոնագրական մասե-
րը, բացի լատգիրքներէ, ուղղակի գա-
ղափարուած են թիւ 43 Ձեռագրէն, և
այդ պատճառաւ գրչութեան ժամանա-
կը պէտք է զննել 1609-էն ետքը: Այս
մասին տես էջ 263:

43

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Գ Ի Ր Ք

(ՀԱՄԱՔԱՆՈՅՑ Տ. ԱՋԱՐԻԱՅ ՓԱՀԱՆԱՅԻ ԱՍՄՆԵՑԻՈՅ)

ԵՐԵՄՔ՝ 1160: — ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 24,5x
17,3x10,5 սմ.: — ԳՐԻԹԻՒՆ՝ գրեթէ 20:
13, երկսիւն, իւրաճանչիւր սիւնակ 6 սմ,
երկսիւն չեն ելլ 279-300, 829, 1107—
1123: — ԳՄ՝ ճոսը մը երկուս գիծերով,
թանգ սեւ վերնաղլոր, գլխաղլոր, սկը-
ստամէ եւ արեւաղլոր հասն ձապի
կարմիր եւ վաղաղայն: — ՏՈՂՔ՝ 28, ձեղ
ձեղ անկումով: — ՆԻԹ՝ բամպակի հասա,
կոկիկ, եփում, աղաւառուած թուր: —
ԿԱԶՄ՝ յուճապի կառկայա, կողերուն
եղերները պարզ գիծերով, ներին կող-
մեր դեղին արյաս իսկցուած կափա-
ւոյնով եւ եւր կոճակներով, քիւսնին
երկու տրքներ ճիւղով, կտուածները
կաւմաւորով: — ՄԱՆԴԱԿԱՆԱՅ ՊԱՀԱՆ-
ԱՅ՝ օկպը եւ վերջը թառն, ներսն
եւ դաւաղ (անգը) միմիկ քնք մա-
ղաղաքներ: — ՀԱՆԳՄԱՆՔ՝ յաւ պա-
նուած է, միայն կափաշիք եւ կոճակնե-
րու կաւալա ներկները փորած կտուած են
եւ քիւսնին, կողերուն փակցուած ձե-
ղն կարծի աղաւառուած կտուով ձեղ-
նուած են, մանուակն առաջին կողմի
էջ 669—701 վերի յուսանցին վրայ ցեցը
ձակ բացեւ է: — ԿՈՍԱԿՈՐԱՆՔ՝ զնուած
են սեւ քանափով էջ 3, 279, 303ա, 829,
իւրեց ԼՈՒՍԱՆՑԱՅԱԿՈՐԱՆՔ՝ — ԴԱՏԱՐԿ
են ելլ եւ սիւնակի 2 (8 սոյ գրուած Ա,

սիւնակի վրայ), 270(Ա. սիւնակի վրայ
11 սոյ գրուած)—278, 302բ, 409(Ա. սիւ-
նակի վրայ եւեթ սոյ գրուած, եւ ՎՄ՝
եղայր, մկ թուր ընկաղ եւ, ձեղն պատապ
թուղն, վարի յուսանցին վրայ) 410, 740բ
(11 սոյ գրուած)—744, 1100բ, 1160: —
ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1609: — ԳՐԻՉ՝ Լեհիկ Սիւնեց
Դպր: — Տեղի՝ Կ. Պոլիս, ընկ հովանեւ
Սերոյն Խարպի եւ աղլույ ճոսա Մարի-
թաի: — ՏԼ՝ Տեւ Ազարիա բաճախեւ եւ
պղատաւու Թովմ:

Մասնակի և անպատկեր կանոն-
ագրի և գլխաղլորի և քաղցրակի
Մ. Գալի Դատաւանագրագր, Կանոն-
ագրագր, Ճոսարայի Ճոսարագր,
արքի ճոսարայի ճոսարագր և գրաւանը,
ժամանակագրական առիւթներ, արքի
թուրքի մկ թուր գրուած է ձեռագրի
մէջ, Առաջինական կանոններու քաղցր-
եւոր (էջ 248—302): Այս ցանկը յատ հա-
մասն է. մէջ ձեռագրի քաղցրակի-
թիւնը աշտուղ յատաջ կը ընդենդ վեր-
նագրի թիւնը կանոնաւ:

Ա. — Դատաւանագրի Մ. Գալի (պիթ-
ըն ցանկ և նախագրութիւն) էջ 1—270ա:

Բ. — Նմանակը լեզվաբ. դրուած է
ցոյցի վրայ, որպէս նմանութեան չափ
զուտութեան զգուշացման համար
զգուշաց. և այլ լեզ. զուտութեան առա-
ջինն է Առաքելական խնամք. իսկ վեր-
ջինը Սրբոյն Եղիշէի կանոնները. բայց
կանոնագրերս իբրեզուքեան մէջ կը բո-
ւանդուի աւելի զլուսներ. այսպէս

ա) կանոնք Առաքելականք, զլուսք
ԼԳ.

բ) Երկրորդ Առաքելականք. ի ձեռն
կղեմայ, զլուսք ԶԵ.

գ) կանոնք Թաղէոսի առաքելոյն
(զլուսք ԼԳ).

դ) կանոնք Փիլիպպոսի առաքելոյն
(զլուսք Ը).

ե) Նորին կանոնք (զլուսք Ը).

զ) կանոնք հարանցն հեռանալոց,
զլուսք ԻԳ.

է) կանոնք Անկիրիայ, զլուսք Ի.

ը) Ներկոյ, զլուսք Ի.

թ) Ներկորդ Ներկեականք,
(զլուսք ՃԺԴ).

ժ) կանոնք սրբոյն Գրիգորի առա-
քելոյ Հայոց, զլուսք Լ.

ժա) կանոնք Աթանասի, զլուսք ԶԸ.

ժբ) (կանոնք երանելոյն Մակարայ
Երուսաղէմի, զլուսք Թ).

ժգ) կանոնք կոստանդնուպոլսի ժո-
ղովոյն, զլուսք Գ.

ժդ) կանոնք երանելոյն Գրիգոր Աս-
տուածաբանի, զլուսք ԻԵ (թերեք).

ժե) կանոնք սրբոյն Բարսղի, Բան
առ սուրբն Աղակիսս, զլուսք Ե.

ժզ) կանոնք Բ. սրբոյն Բարսղի,
առ քահանայն Դիողորոս յԱնտիօքայ,
եւ այլն, զլուսք Ա.

ժկ) կանոնք Գ. Բարսղի, վասն պէս-
պէս և բնութագտելի ախարից, զլուսք
ՄՀԵ.

ժլ) կանոնք աեառն Եփրեմի, ի կու-
ստիմոսն ճառէն, զլուսք ժԷ.

ժր) կանոնք Ներսիսի կաթողիկոսի
և Ներշապուհայ Մամիկանէից եպիսկոպոսի,
զլուսք ԼԸ.

ի) կանոնք Կեսարիայ, զլուսք ժ.

իա) Նեոկեսարիայ, զլուսք Ի.

իբ) Գանդրեա, զլուսք ԻԳ.

իզ) կանոնք Անտիօքայ, զլուսք
ԻԴ.

իկ) Ղաւոյիկեայ, զլուսք
ԵԵ.

իւ) Սարդիկեայ, զլուսք
ԻԱ.

իլ) աեառն Եպիփանու (քը-
լուսք Ե).

իմ) Եփեսոսի ժողովոյն, զը-
լուսք Զ.

ին) Կերքի Աղեքսանդրո-
սայ (զլուսք Ե).

իո) կանոնք սրբոյն Սահակայ Հա-
յոց հայրապետի, թէ ո՛րպէս պարտ է
զկանոնական կարգն հաստատուն պահել
յեկեղեցիս.

— Նորին սրբոյն Սահակայ, թէ ո՛ր-
պէս սահմանեցաւ կարգ ախարի և որոշ-
ման վանաց.

— Նորին թէ ո՛րպէս պարտ է եպիս-
կոպոսաց ունել զընտանին սրբոյ եկե-
ղեցայ.

— Նորին թէ ո՛րպէս պարտ է պա-
հել զգանձս եկեղեցայ.

— Նորին սրբոյն Սահակայ Հայոց
կաթողիկոսի յաղագս կարգի սպասաւա-
րաց սրբոյ եկեղեցայ և պաղոց ժողո-
վըրդականաց ընծայելոց ի առն Աստու-
ծոյ, զլուսք ԵԷ.

լ) կանոնք եղեալ միաբանութեամբ
Հայոց ապագայ, յեկեղեցայի մէջ վախ-
ջանելոյն սրբոյն Սահակայ, զլուսք Ի.

լա) Թաղթ Սեւանաբա եպիսկոպոսի,
ի թղթի մաս ապաշխարութեան բանք
ժԴ.

լբ) կանոնք Երկրորդ Անտիօքայ,
(զլուսք ժ).

լգ) կանոնք Յովհաննու Մանգակու-
նոյ Հայոց կաթողիկոսի.

— Նորին Յովհաննու Մանգակու-
նոյ Հայոց կաթողիկոսի.

— Նորին Յովհաննու Մանգակու-
նոյ Հայոց կաթողիկոսի, և թարգմանչի
մեծի սրբոյն Սահակայ հայրապետի բան
կանոնական (զլուսք ժ).

լդ) [Թուղթ] Արքահայր Մամիկո-
նէից եպիսկոպոսի, առ վաղագան Ա-
յապետից արքեպիսկոպոսի.

լի) կանաչին զերջնոյ Սահակայ Հո-
յոց կաթուղիկոսի (Դուլսիք ԺԼ)։

(ղ) կանոնք տեսան Յովնանյնիսի
Խմատաւորի Հայոց կաթուղիկոսի, զը-
լուսիք ԼԲ։

լե) կանոնք Արտեմի Հայոց կաթու-
ղիկոսի, զըլուսիք ԻԲ։

(յ) Սահմանադրութիւն կանոնի վա-
նդանոց Աղուանից արքայի, եղևու ի
ժողովն որ յԱզնւոյն եղև (զըլուսիք ԻԲ)։

լե) կանոնք Դուսն աւար ժողովոյն
(զըլուսիք ԺԲ)։

լլ) Սրբոյն Եղիշայի, ի կանոնաց
զրոց զըլուսի մի, վասն դիւանորաց, ե-
թէ պարտ իցէ օրէնս առաւ, կամ թէ ե-
րախայից կնիք՝ մինչդեռ զեւն ի նմա է։
— Նորին վասն զժոխոց,
— Նորին վասն արքայոցան,
— Նորին վասն երախայից։

լբ) Յովնանու Կոտաւոցիկոսպոսի
հայրապետի — Նորին բանք։

լո) Մեծի Ազաթանգեղոսի բանէն,
որ զկայինէ։

լսա) Երանելոյն Մերութեայ Հայոց
վարդապետին։

լսբ) Սահմանք ե կանոնք կարգի ե-
կեղեցոյն որոյն Ներսէսի Հայոց հայ-
րապետին, զըլուսիք ԽԴ։

լսգ) կանոնք Յովնանու Մանդա-
կունայ Հայոց կաթուղիկոսի, զըլուսիք Է։
— Նորին Յովնանու Մանդակու-
նոյ կոչումն ապաշխարութեան։

— Կոտաւոցիկոսի բանային։

լսդ) կանոնք երանելոյն Եղիսիա-
նու կիրորացու կաթուղիկոսի, մեծի ե
առաքելոյն, մարգարէի ե նշանագործի,
զըլուսիք Դ։

լսե) ի հարանց կանոնաց (զըլուսի Ը)։

լսզ) Կղեմայ Հովմատայ հայրապե-
տին, (զըլուսի Ը)։

լսէ) Սրբոյն Դիանէիսի Աթենացոյ,
բան Ա։

— Սրբոյն Դիանէիսի Արխապագա-

ցոյն յաղագս Աստուածածինին, բան
Երկրորդ։

լսը) կանոնք սուրբ ժողովոյն, որ
ի Թեոքուպոլիս, որ է Կարնոյ, ե այժմ
կոչի Արզրուս քաղաք (զըլուսիք Թ)։

լսր) Հիպոքիտայ սրբոյ Բան ի ծը-
նունդն ե ի մկրտութիւն Տեառն, զը-
լուսիք Ա։

ծ) Մելիտոսի կաթուղիկոսի թուղթ
Աստուց կաթուղիկոսի, զըլուսիք Ա։

ժա) Մանուէլի, զըլուսիք Ա։

ժբ) ի Սոկրատոյ, զըլուսիք Ա։

— Նորին, նման։

ժգ) կանոնք տեսան Սիմէոնի Ա-
ղուանից կաթուղիկոսի, յիս կործանմանն
Ներսիսի Աղուանից կաթուղիկոսի, որ
վասն զՔաղկեդոնին խորհրդոյ ե շփո-
թեցոյ զԱղուանք, մերժեցաւ ձաղանոք
ի ձեռն Եղիշայի Հայոց կաթուղիկոսի, ե
ժողովոյն Աղուանից, զըլուսիք Է։

ժդ) Նիկտասեանյ Հասանյ կաթուղ-
իկոսի, զըլուսիք Ա։

ժե) Հարցունն Թեոքորոսի քահանա-
յի, եկեղեցոյն Կեսարու առ երանելին
Եղիսիան ի Կիրարու։

ժզ) Յովնանու Երուսաղիմայ ե-
պիսկոպոսի, զըլուսիք Ա։

ժկ) Սիրբիանոսի, յԴուկայ Աւետա-
բանէն, մեկնութիւն։

ժլ) Ներսէսի կաթուղիկոսի, եղբար
աէր Գրիգորիսի Հայոց կաթուղիկոսի
վասն ազգակոյնութեան։

ժը) կանոնք զգուշաւոր քահանա-
յիցն։ Համառօտն է այս։

կ) վասն զգուշութեամբ սպասաւո-
րելոյ սուրբ խորհրդոյն (զըլուսիք ձԼԱ)։

կա) Եղեկայ կաթարցոյ Հայոց վար-
դապետի (բան Ա)։

— Նորին Եղեկայ քան Երկրորդ։

կբ) Անանիայի Հայոց վարդապետի
սակա անխորհրդեղոյն Յունաց։

կգ) Այլուստ ժողոված, իմաստաւո՞հ
սուրբ արանց։

կդ) Յաղագս Նկարեալ պատկերաց։

կէ) վասն քահանայադարձութեան
կարգաց պատրաստութեան։

սկսուած չի յայտնի ոչ է պարտ
քահանայի առանց չարձառի աւետա-
բան ընթեմելուց։

Այս կանոններու յիշատակութեան
համեմատ խմբագրողն է Գևորգ Վար-
դապետ։

[Ը]նդ նմին և զմի-ն Դևէ-գետ, գա-
յտնիցսն մեկին ցոյցանայ: ար զառնա-
ւ Դէ-լաւայ: ԳԷ-Լճէն, Զանգեք իրանի ք-
նան ցոյց յիշեալ լինի և ի Յրիստոս
Աստուծոյ միայն: արմ զմի-ն և:

Կանոնադիրքին զրալ աւելցւում
միջոյցի հալ զլուխներու թիւը աւելի
շատ է, որոնք Առաքելական կանոննե-
րէն սկսեալ մինչեւ թուաւորքին
ենթարկուած են: Հետեւեալ նիւթերն
ալ նոյն թուաւորքի շարունակութիւն-
ներն են. բայց նկատելով որ ասանք ի-
րապէս տարբեր նիւթեր են, մենք ան-
ջատ կը նշանակենք զանոնքս:

Գ. = (կղ) Սուրբ Կաթողիկոսին առ
նույն ժամանակ առաք ժողովուն յառ ԷԷ
(ԷՉ 686ա-691ա):

40 (b) *Supplies information from*

առնալով թանկ և պատեմանք
եկեղեցի ի գգուշաթիւն. զոր հարցեալ
համբով քահանայի, որոյ տնուն
քաջաթիւն կոչէ, զիտակիմ ոմն քահա-
նայ զիտուն յոյժ, էջ 763տ—813տ.

ԺԴ.— (եզ) Կանոնք երանելոյն Օ-
գոստինսի Հոստայ եպիսկոպոսի, վասն
վարաց կրօնաւորաց, էջ 813բ—816բ.

ԺԵ.— (ճէ) Նորին երանելոյն Օ-
գոստինսի, խրատ օգեշահք վասն աւա-
րեւործացն և նարամարիցն ի կարգն, էջ
816բ—828.

ԺԶ.— (նլ) Թուղթ Ներսիսի Հայոց
կաթողիկոսի Ընդհանրական, առ էւ-
մարի նշանակալից, որպէս անու-
թիւն նշանակու ի թանկ, էջ
829—913.

ԺԷ.— (նր) Թուղթ անտան Գրիգո-
րիսի կաթողիկոսի Հայոց, զրեալ նո-
բար նորին, Ներսէի եպիսկոպոսի հրա-
մանա նորին, ի Միւրացեալ Ասորաց,
յաղագի մերոյ ազգիս քահանայից հա-
կառակարանելոյ անմատար ընդ մի-
մեանս, եւ այլն, էջ 913—955բ.

ԺԸ.— (ն) Թուղթ Միսիմարոսեան
անտան երեւոյթ կաթողիկոսի առ ան-
թիւն արեւելեան, վասն որոյ իւրա-
պարեմա՞մ վախճանելոյ, էջ 955բ—957բ.

ԺԹ.— (նա) Նորին անտան Ներսիսի
կաթողիկոսի առ եղբորորդին իւր Ա-
պիւրատ, էջ 957բ—959ա.

ԺՊ.— (նբ) Բան խրատաւ երանելի
սուրբ Նորն և քաջ րաքաւապետի Ե-
սայայց վարդապետին Հայոց, ասացեալ
վասն մուրման Ջուսիկի, էջ 969ա—975բ.

Ժ. (նզ) Թուղթ Թադէւոսի մա-
ղապէն է, էջ 975բ—978ա.

ԻԱ.— (նլ) Ընդդէմ աշոցիկ, որ
ընդդէմ րաժանիկն մուկն, էջ 978ա—
—985աբ.

ԻԲ. (նզ) Թուղթ Թադէւոսի
թիւն սակո Ջրոյն խառնման ի սուրբ
խալ սուրգն. ի թէին Հայոց ՉՄԸ (=1300)
էջ 985ա—990ա.

ԻԳ.— (ազ) Թուղթ Մանկանոսի Սիւ-
նեաց եպիսկոպոսի և իմաստասիրի,
պատասխանի թղթայն Գերմանոսի պա-
տրիարքի, էջ 993բ—1010ա.

ԻԴ.— (ձէ) Մաւսեօի վարդապետի
Ե[ր]զնկացոյ, զրեալ պատասխանի ի
Տրուպիզոն, առ հաստատման, երկն
Գրիգոր, էջ 1010ա—1013բ.

ԻԵ.— (օր) Բանք զեղեցիկ և պի-
տանիք երանելոյն Խորոսի, էջ 1019բ—
1028ա.

ԻԶ.— (օր) Թուղթ Հայոց կաթու-
ղիկոսին հաստատելու[յ], յաստատման
զգեկէն Հոստէկոյ, առ թագաւորն
Հեթում, ի մայրաքաղաքն Սիւս, պա-
տասխանի թղթին, որ ի պապէն լերուս,
ի թէին Հայոց Ողի[—1248], որ զորոյ
պատասխանի ի թիւ տրեւանդեան վա-
րդապետի վաղ քանոյ յայ մարտի, էջ
1033ա—1040ա.

ԻԷ.— (զ) Այլ բան վախճանին
վարդապետ զրեալ, էջ 1040ա—1044ա.

ԻԸ.— (զա) Այլ բան վասն հաւա-
տոյ, ասացեալ սուրբ վարդապետին
վարդանայ, էջ 1040ա—1044ա.

ԻԹ.— (յլ) Թուղթ Թադէւոսի
եկեղեցի[յ] թէ ո՞ր եղոյց Գրիգորոս կամ
որք ասեցեալոց շնորհ, էջ 1045ա—
1045բ.

Լ.— (լլ) Մաւսեօի Խորենացոյ, զոր
կարգեալ վասն Թագաւորաց Հայոց
(Պաշտօն միւնիւս 1359, Թաւրիսեանց
Խաչիկ քանկ մը Թագաւորաց, որո-
վերջը ան է թիւս Հայոց 9Ը. Միւս-
ման Թագաւորաց ամենայն Հայոց 2
և Ա. Ասոր անթիւպիկ հը յաւարդէ
ստանար մը, որոն նախաւորը հը
կապէ Մ[—Է—Է], էջ 1045բ—1053ա.

«Եւ ի Մարտիրոսն և զբն Տօլմէն Խալապէի, և ի Եփեսոս Թաղ[Ու]ն[Ն]ն և ի Կիլիկիոյ, ու քն ի Եփեսոս, ձաւնալն և Զաւիկալիկն և ամենոյն ազգատանիս Եւ գրին տնայարմարութեան և տալարանացն հայոցն ներքեւ և անմեղապիտ լինել, շէ իէ զո՞րաւոր և լաւիկոյ տալ Եւրոպայ, և զոր իւր ցոր և ավան, և զայն զաւանգն Զաւանգի, և Աստուած, որ ստասն է ի տալս քարեաց, տալէ անգ յիշդացող և մեզ յիշկացս զիւր տաւառ ողորմութիւնն, և զերկրից արքայաւութիւն և ինքն տարննեալ եղիցի յաւիտեանս, ամէն»:

Եւ 1140 1147ա. — Ճիշդատեղութեան տակաւութ, արտերեւ Սեւեռայի Բանալիկի Գոսթին արարչական խնամացն Աստուծոյ և անդուղջ սեռն և յատակ սիրտ յարս, անմեկնելի և անորիշ են արարելոցն յիւրմէ լուստարար և բարեբաւիտ անեղծազնեւոցն (սանգիւղաբնեւոցն), յաւալեայ միշկեւ ի հուսկ յետին տարածած, որք բարեպիտե տնեւելք են և անարթք, ըստ Մեծին Դիւանիտիսի Արիստագացոյ, ըստ հուրիւրի սք ի խաւնոց մտաւորաց ոչ է արժան զինքն յաւանաւորութեամբ արտաքոյ զնեւ մասինն արքայութեան. զի անհաւատութիւն է կարծիս և կամ անասնական անմտութեան, որք զկարիս կարտաւորութեան ցուցանին, և զուսելիս ոսնիկն ընդունին և զգործանիւն ոչ գիտեն, յորոց տաւգանաց և Ֆնասացն արտաքոյ կամիմք լինել, և արտարմեք լինել ընդ շնորհաւորանս և ընդ երախտաւորացն, զոր թէ չկարեմք ըստ արժանոյն վանել զանբաւ խնամաւորս, զոնեա խաւաւովանի թէ բարեաց նորս ոչ գոյ թիւ և ոչ երախտեացն համար, և մեր տկուրութիւնս չէ քաւական մտաք խմանալ և ջանիս խաւել զանեղբակնան բարեացն, թող թէ հոտաւորելի զարեւոր փախարիւնի, զհաստարականն և զյաւակական, զոր անիմք ի յանանման ծովէն ողորմութեան նարս. ուստի և յորմէ տիւ եւ անարմանս յամենայնի, քանզի ողորմութիւնն անարմանիցն է և Թշուաւացելոց և կարտեւոցն, աստէն ի մէջ

մարդկան կրեւոցն և ազգատ կուեցեւոցն. վասն զի ամալեմ իսկ եւ զարեւոյն տաւալ զմայնս իմեղեան (յաւալեւոյն), ի ցուցումն անարգ և փցան և յիմար անմիւն, հոյ և մոյսիք զիս ասել, որքն և տաւալալանք, ստուեր և հովանի և ընկեցիկ բարեաց և անմասն ի լուսութեան և անարման երկնի և երկրի բնան ծանր և տալակալի մասանց արարածացս, ինչ եւ երտ եմ և փոշի, ստեղծել զի ոչ ըստ մեղաց իմոց արար Տէր և ըստ անարեւութեան իմոյ հոտաց ինձ Տէր. զողորմութիւն իւր ի վերայ նաւաստութեան իմոյ, և որպէս զթոյն հայր ի վերայ որդոց իւրոցն տնայալ զթացն Տէր անչերկիւ զանմիւն. զի ոչ միայն եկի ի պատկեր արարչի, ալ յաբեմէ եկեղեցոյ ի նա անայ և կալեմէ եկեղեցի և անմիւն, և հին և նոր զանմոյն նորս ընդունել լինել արժանացայ, թէ եւ ոչ ըստ արժանոյն, յողի և ի միտս զանմեւել, փոքր կալեցեալ զանմեւել, ալ ի լուիւն և ի շրթեւոյն և ի ստեղծ աշակ և ի բազուկս բաւանալով զգրիս տաւալածաւանդան, հոգեւունջ լինել յաւանացայ, եթէ ըստ արժանեացն ոչ անիմասել, յամենայնի զոյով անբաւական և անարման. քայն եթէ նախախնամութեամբ ներքեւ ազատ կամաց անբոց, և կամ ողորմութեամբ և զթութեամբ յարաւոյնել զազգատս չերկրէ և զտաւապեալս յողորմաց, տաւել ցուցեալ յիս զերկայնմտութիւն և զան[յ]իշտութեան, քան թէ տա հովանի և անորոյնի և կամ զմաքաւարուն և տա հովանիւն, յաւալագոս որոյ ընդ իս անեալ զարար զոյսս ի մասունս բաւանելով և ըստիւս կոտաւելով քան զկիտաւածս մանրութեանն հոտոյ մանմանս աւելով ընտելց խաւաւ լեզու, և ամենեւեմբք զոնտամ զնա, որ եւ ինձ ի վալակալ զայն ամենալ ողորմութեանց ինձ տալիս աստաւածարկու և քրիստոսածաղով արանց և հարազատից եղբարց անուել զանհուա-

բիշօք և ի գիտիս ներքինս մացուք,
առնիլ ընդ զհուն ի հաւրն յաւիտենիք,
որով քրիստոս թառաւ զմե-
նայն հաւատացեալս և նմա փառք յա-
ւիտենս, ամէն:

Եջ 1147ա—1159.—

Երբ հայկազան մեծ աւարք,
ԲԾ ութերորդի (=1009),
որքայս թիւսն թանգարդ արդի,
ժԳ(=14) ամն Սուլթան Աւմարի,

Ի մամանայն վերջացեալ,
երկիրս տնթիւ շարիւք լցեալ,
աւերուեալսն բանն կատարեալ,
զոր կանխադոյն մեզ ծանուցեալ:

Ազգ ի վերայ ազգի շարմեալ,
միմեանց երկրի աւեր ամեալ,
և թագաւորք լիսյմ շարացեալ,
միմեանց երգմանց զաշն ստեալ:

Պատուիրանք նոցմէ (!) բարնեալ,
ի դատաստան կաշառս առեալ,
զանպարտ զարդարան եղեն խոտեալ,
և զստահակսն յառաջ ամեալ:

Եւ գաւառս առնալ Եւ Եւ
յորմէ խնդամբ եղեն գնացեալ,
և յետ սոկաւ աւարաց անցեալ,
կրկին զայն տեղն այլոց աւելեալ:

Եւ գնացեալ զնա հալածեալ,
Լ ի Բաբելոն և Եւ Եւ
խոկ նա եղեւ յոյժ տառամեալ,
յամենեցունց անարգ թուեալ:

Վասն այն եղեւ ապստամբեալ,
ի յիւր մեծէն զուսն քարչեալ,
զգորս բազումս առ ինքն կուտեալ,
և անձնիշխան զինքն տարեալ:

Եւ զայն համբան արքայն լուեալ,
զորս բազումս առ նա յղեալ,
խոկ նա զամէնն կոտորեալ,
և ի տրփայլն ոչ երկուցեալ:

Այլ և յանախ նա զօրացեալ,
և իւր հեծեալսն զօրացեալ,
զուար պարզեաւ նոցա տէրեալ,
և զմեծութեան փառս խոտացեալ:

Վասն այն եղեն յոյժ զօրացեալ,
Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ
զգիւզ և զքաղաքս աւերեալ,
զարս և զկոտնայն զերի տարեալ:

Չորրո և զայրիս ոչ խնայեալ,
զհարուստ զազաւտ սրայ անցուցեալ,
զծեր և զտղայն ոչ սղարմեալ,
զիւրաց զրուստ և զինչս առեալ:

Եւ որք այսպէս տեսարմ լինալ,
անաղարոյն սիրա քարացեալ,
նոցա մեծն պատիւ աւելեալ,
հազարապետ զնոսա կարգեալ:

Նաեւ արեան մեծ արարեալ,
ամենեցունց պատուէր աւելեալ,
եզարարք պարտ է մեզ քաջանալ,
մինչեւ ի մահ պատերազմեալ:

Սոյնմով զբացի ի մի եկեալ,
առ իւր ինքնս զայս տեսցեալ,
մի՛ երկնիք զլուսն մեր լինեալ,
մեք քո իտաւք Եւ Եւ Եւ Եւ:

Չոր ինչ կամիս եմք պատրաստեալ,
երթալ կուսն պատերազմ տալ,
թէ եւ ի մէնջ մին մնացեալ,
զքեզ ի ձեռաց ոչ եմք թողեալ:

Այսպէս ինքնն հաւատարմեալ,
զգորս բազումս ժողովեալ,
հազարապետ նոցա հեղեալ,
Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ:

Ի մեծութեան եղեւ անուշ,
այլ և անգին զինուորեալ,
— Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ
և արիւնքի տեւր ամեալ:

Անախ յառաջ յիւրֆայ զիմեալ,
ԽԽ(=40,000) զօրօք հեծեալ,
և զքաղաքն պաշարեալ,
ամիսս Բ(=2) շրջապատեալ:

Իսկ սարսափին առնեն որ ելեալ,
և ի Թշաթի գիմաւորեալ,
Հասն լինէ՞ն զայն իմացեալ,
յոյժ խնդալով զտառջն տաեալ:

Յիշն և գիտցեալ ժողովուրդեաց,
և զորքն ունեն հասարակաց,
զանթիւ քարին սաւառ տաեալ,
ի Եւֆրատի փարթաւացեալ:

Յի ԺԹ(=17,000) Դարի բարեալ,
սեթիւ գրտաւ և սպա յենալ,
սին և իւրեք տեղիք եղեալ,
որ չէ ոչ միայն տեղեղեւ տաեալ:

Եւ զանապան շին[ո]ւածս զուգեալ,
արքայութիւն զմիտք կազմեալ,
յստակ ոսկեայ պատկերս հանեալ,
զրոյտն ակամբ ընդելուզեալ:

Իսկ ձեււոյն զայն տեսեալ,
ուրախութեամբ զուարճացեալ,
բազում մատուցս հասարակեալ,
և յիւրոց մէջն բաժանեալ:

Նաեւ զկիկն ըմբռնեալ,
ի Հասն լինէ՞ն զնա տնեալ,
և նա տեսեալ ուրախացեալ,
և իւրոց հետն վրանն տարեալ:

Չկինն բազում աւաւրս պահեալ,
պղծեալ զնա և անարգեալ,
ամօթալի յետ զարձացեալ,
զի այր նորա այնու խոցեալ(*):

Եւ նա աշնպէս խալստաւակեալ,
սա աշնն իւր Թօնւոյն հասեալ,
Հասն ալւալ իբրեւ տեսեալ,
երեսին զայնն աշխարհանեալ:

Եւ Հասն լինէ՞ն զարտն ելեալ,
Հասն Ժուլն վրա[լ] եկեալ,
ոչ թէ բազում զօրօք զիմեալ,
միայն Թ(=1000) արամբ գնացեալ:

(*) Եյս առդր տարբեր գրէէ Կերէկն աւաւրսաւ Է:

Յորժամ եղեւ մերձ ի Թշաթի
և մեծ ուրախս զայն լուեալ,
անթիւ զօրս նա ժողովեալ,
ԿԹ(=50,000) արս կազմեալ:

Իսկ Հասն լինէ՞ն կեղծաւորեալ,
և զսէրաւորս նենդիւ խաղեալ,
թէ ևս չեկի պատերազմել,
կամ իմ հետ քեզ միարեւելի:

Եւ նա ի քան նորա քաղաքեաց,
եղև անոց աշխարհեաց,
զհեծեալս տալըր անդըր թողեալ,
զՀասն լինէ՞ն ի միտ համեալ:

Յանկարծակի փողն զուեալ,
զօրք ձեււոյն պատրաստ գտեալ,
փուլք ի բուլաց ի ներս մտեալ,
զմեծ սէրաւորն փախուցեալ:

Ըստ Սաղմոսի բանն լցեալ,
թէ մին զհազարն հալածեալ,
զոր Հասն լինէ՞ն զհետ մտեալ,
Հասն Ժուլն բերն մտեալ:

Իսկ ձեււոյն զորս գտեալ,
զամենեանն ընդ սաւառ անցեալ,
զտուն և զանդ քաղքին աշխալ,
զինչա և բարինն ժողովեալ:

Յաւաւր միում փաշան եկեալ,
ընդ պատուանն նալցեալ,
իսկ թշնամեացն զայն տեսեալ,
թիւանքով հարեալ զնա ստաղեալ:

Եւ Հասն լինէ՞ն զայն իմացեալ,
զամեն քաղաքն ի հարս աշխալ,
զմարդի նորա բնաւ քնջեալ,
երիս ամիս աւեր ամեալ:

Անտի յԱւալայ զիմեալ,
զբոլոր քաղաք չրջապատեալ,
ԿԹ(=60,000) ոսկի տաեալ,
ապա զնոցայն զանց արարեալ:

Եւ Թօնւոյն Հարիքն որ լինալ,
այլ և զայլոցն որ է զործեալ,
ոչ թէ այս է, զորքեմ զրեալ,
զոր հաղարէն մին չեմ յիշեալ:

Եւ Լաւան արեւն եղեալ,
 և Է Սաւանդ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ եղեւ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,

Ձիւն Է Պաւս եղեւ հասեալ,
 Բազումորին հնազանդեալ,
 և նա սիրով զնա ընկալեալ,
 Էնդանաբ անհալ նմա ալեալ:

Եւ իմ երկուստեան արեւն,
 Բազումորին զնա ընկալեալ,
 և զարք նորա եղևն ցրեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Իսկ մեծամեծքն սոցա լեալ,
 հարիւրապա ինքեանց կորցեալ,
 Եւ (10) մասունս թափեալ,
 սր և յառաւ լանաւան կաշեալ:

Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Բ) Ապա Ղաւանդ արեւն լեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 նա շատ շարիւր երկրի մեծեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ապա ընդ Պարս(ս) միարանեալ,
 զազգն Տոնաց արեւն ալեալ,
 միեւնե ցոյս աւր է նա մեացեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Գ) Ձիւնի նորա Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 և նա զառաւ զարիւր արեւն,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Դ) Ապա Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 յաւով զարիւր արեւն ինքեանցեալ,
 ապա յաւով նա հալածեալ,
 և Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ե) Հիւնդերորդին էր Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 և նա զառաւ զարիւր արեւն,
 և Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 և Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Զ) Վեցերորդին Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն լեալ արեւն,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 և Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Է) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 իսկաւ արեւն արեւն լեալ,
 և նա զառաւ զարիւր արեւն,
 և Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ը) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 սր շատ արեւն արեւն և կուճ,
 սա արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Թ) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ժ) Ապա Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ի) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Լ) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Խ) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ծ) Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 արեւն արեւն արեւն և կուճ,
 Եւ Երկ զիմաւորեալ Եւ Երկ զիմաւորեալ:

Ի գիշերի մի նա շրջեալ,
զոր ի քաղաքս եղև կայեալ,
ստրեալ ի սին ըզնս կայեալ,
այդուն տեսին զարմեալ մեռեալ:

Ամէն գիշեր նա շուն եղեալ,
և ի տներն ի շուրջ եկեալ,
երբ առաւօտն լուսացեալ,
նա ի կօսքն տնայա եղեալ:

Ժբ) Եւ երկրորդին էր Լաւրէ՛դէ՛ն,
որ է Ղաւթայ էր նա եկեալ,
երեք հազար զարս կայեալ,
և շա՛ւ քիչ շիւղաւ տարեալ:

Եւ զայլ երկրորդն ասպատակեալ,
և ի ստանանման զնոսս պահեալ,
ազգի սողի չարիս ամեալ,
զինչս նոցա յափշտակեալ:

Ըզմեակիչն փախուցեալ,
զապրանք վանացն առ ինքն տուեալ,
իշխան տեղւոյն որ էր աիւեալ,
Շաւա՛ն անուն էր կոչեցեալ:

Երեք անգամ հեծեալ քերեալ,
և ընդ նմա պատերազմեալ,
և ոչ երեք զնոս փախուցեալ,
այլ նա գիշխանն [յ]ախճարեալ:

Եւ յայլ երկիր եղև զնացեալ,
մինչ շիւղաւ թախան տուեալ,
և յախճարեալ անտի զարմեալ,
և է Մշաւ Կապալ եկեալ նստեալ:

Զայ՛րս անողորմս ի վանն յղեալ,
և զառաջնորդն առ նա քերեալ,
հինգ հազար մոմ նարմէ (Լ) խնդրեալ,
որ մեծամեծ գեղեցիկ լիեալ:

Իսկ նա կարող էէր զայն նմա ասլ,
վասն այն ստատիկ զնա չարչարեալ,
և նա անկեալ երես ի վայր,
շաւա՛ն Կարապետ [յ]իշեր և լայր:

Սաւա՛ն Կարապետ փութալ հասեալ,
նայն գիշերին հրաշս ցուցեալ,
զի պիղծն այն շանատակ լիեալ (*),

(*) Տաղ մը պահաս:

Երբ առաւօտն լուսացեալ,
Տեսին շիւղա՛ն զլիստեալ,
յայնմամ զօրացն յոյժ երկուցեալ,
և զառաջնորդն ի քոց թողեալ:

Թորմամ եղև չարն բարձեալ,
երկիրն ամէն ուրախացեալ,
և զօրքն իւր եղնն ցրուեալ,
յիւրաքանչիւր տեղիս երթեալ:

Ժգ) Եւ երրորդին էր Միշ Լաւա՛ր,
է Միշա՛յն է նա եկեալ,
որ է շիւղա՛ն Կապալ,
Կապալ յախճարեալ:

Ենայն և զնա են ընթանեալ,
յախճար քաղաքն զնա քերեալ,
զմարթին յիւրմէն իբր աիկ հանեալ,
և զպիղծ մարմինն հրով այրեալ:

Եւ չորրորդն Քաւ Սա՛ւա՛ր,
ի յախճարեալ եղև եկեալ,
քոսն հազար զօրս կապեալ,
և զամս եթ զերկիրս զերեալ:

Ի յախճարեալ մինչ յաղարու՛մ,
անթիւս քաղաքս արար զուրու՛մ,
յեսայ եղև հնազանդեալ,
զաղարու՛մ [յ] սանճարն տուեալ:

Թորմամ ծաւալ տէ՛ն եկեալ,
և ընդ Շահին պատերազմեալ,
սա ընդ նմա եղև զնացեալ,
Պարսից զօրացն ստատակեալ:

Զօրս անթիւս նա կոտորեալ,
և այլք զերծեալ ի յես փախեալ,
բանակն ամէն Շահին եղեալ,
և աւարաւ քաղաքս լցեալ:

Ծաւալ տէ՛ն մաղապուրծ լիեալ,
հաղիւ զերծեալ յախճար անկեալ,
անդ յամօթոյն զինքն սպանեալ,
փոխան զօրդին իւր կացուցեալ:

Ժդ) Հինգերորդին էր Միշա՛ւա՛ն,
է ծիւղա՛ն Կապալ,
Միշ Կարապետ Կապալ մի լեալ,
որ յեղբօրէն ապատարեալ:

Անթիւ գարաք զարգանայւն -

և աշխարհի աւերածեալ,
նախ շէտթիւնէն աւերեալ,
և շշուեալն յստն կոխեալ:

Շշուալ եղիլէն քաղաքեալ:

մինչև Մշտիւն ընտրիլն ինչեալ,
և գոյիւն յայտ աւերեալ,
մինչ է Գ. հոսն նա քաղաքեալ:

Եւ է Սէշիւն քաղաք մտեալ,
չուրջմանի զնա պաշարեալ,
զիշխանն նորա անդէն ազանեալ,
և զքաղաքն տաեալ նրաեալ:

Եւ շխաբաշէն յայտ աւերեալ,
և Վշտիւն զերի տարեալ,
և է Քիշիւն եղև զնալ,
մինչ է Քշտիւն թալանեալ:

Եւ Շիւտիւն նա կողոպտեալ,
մինչ է Շիւտիւն աւերածեալ,
և ի Տէշիւն ի լին լիթոգեալ,
շիւտն քաղաքն ահապստեալ:

Եւ Միշ Եշտիւն գայս յաւեալ,
[յ]այտ արտաւթեալ եղև յցեալ,
չ առ ընդ նմա պատերազմեալ,
յերբէք չեղև ըզնա յաղթեալ:

Ապա ըզնա առ ինքն կոչեալ,
և ընդ նմա սէր հաստատեալ,
յարժամ եղևն առանձնացեալ,
Միշ Եշտիւն ըզնա խեղճեալ:

Նաև զգորսն կոտորեալ,
որպէս փաշի սփիւս եղեալ,
և Միշտիւն ախպէս կրեալ,
և չար մահաւոր յերկրէ բարձեալ:

Ջառհաւատչեայն աստէն առեալ,
զյաւիտենին անդ է պահեալ,
և որք ամին նման եղեալ,
սոյն սարսափ բնաքնջեալ:

Իսկ միեկերորդ Քաշտ Սէն լեալ,
է Խաշտ եղիլէն Էշտիւն
ուր և կոյնին ապստամբեալ,
մեծաւ սիրով առ ինքն կոչեալ:

Քաշտ Սէն լեալ, գայս իրաւեալ,
աշխարհաք աշխն լեալ,
կիշիւ անգամ ինքեալ եղեալ,
յարժանեալն զարգանայ:

Ի Խաշտ լեալ է Մաշտիւն:

և շիւտեալն աւերեալ,
լիմթիւն փաշան զորս զաւարեալ,
եկեալ ընդ նմա պատերազմեալ:

Եւ ալ փաշայն ըզնա յաղթիլ,
չոյ ինքն եղևն ի յնա զարեալ,
նա զարգանայ և զաղանայ,
և է Քաշտն զխաղանայ:

Բաղում աւերս զնա պաշարեալ,
և զշարթակայն կողոպտեալ,
բայց զքաղաքն չեղև առեալ,
զի իր անթիւ գործք լցեալ:

Այլ յնա գարձեալ ի Միշտիւն
և զխորիս ազականեալ,
զեռես զարժ նորա չարեալ,
զի ի միշտ չեղև բարձեալ:

Եւ այլ բաղում փաշ մարդ եկեալ,
և աւերիլ աշխարհի լեալ,
զի ի միմեանց եղևն ուսեալ,
և ի յայս չար գործն առնորեալ:

Այս ամենայն յայս ուր գրեալ
ի սուր թագոյն գարձեալ,
Հայաստան ինչ տեղաւ,
միեկն իրաւս է խաղանայ:

Նախ աստեալ ինչ փաշ
միշ է ինքեալն ասեալ,
նա աստեալ յարժ արգանայ,
առնալն Շաշտ Բաշտ ինքեալ:

Ջաշտ ամենայն Եղևն զաւար,
աշխարհեալն քաղաք լեալ,
զիմթիւն իր առնանայն եղեալ,
և յիմեալն զիրաւ լարեալ:

Երեք Նախն Եղևն զարգ,
է Թաշիւն զրաւ ինքեալ,
փաթեալն զքաղաքն առեալ,
առաք ինչ ուր փաթեալ:

Յետոյ և շէշէշէն առեալ,
որ Ազէքսանդրն էր դուռն եղեալ,
և յետ նորա ըզլեւանէ,
յետոյ շիֆէն էւ շտաւէ:

Այլ և շիւշէն առեալ,
որ այժմ Կէշէն է անուանեալ,
և այլ բազում քաղաքս խնեալ,
զմարդի չմաւ հնազանդեալ:

[Ե]ւաթն ամիս խնարար արեալ,
սովալբուկ զնստս նեղեալ,
անթիւ հեծեալս կոտորեալ,
ապա զքաղաքն իւր տուեալ:

Նաև շաշէն Վաշէն առեալ,
որ Էշէն էր անուանեալ,
է(=7) ամիս զնոս պատեալ,
ապա եղև ի նոս մտեալ:

Ապա ընեալէն առեալ,
և շիւշէն առեալեալ,
ընթացաւ նոսու շիւշէն,
մինչեւ ի Վան անբարկալեալ:

Նաև շիւշէն նա էր հասեալ,
մինչ Արդուս եղև տիրեալ,
զայալափ երկիրս որ Շտան առեալ,
անէն շաշէն էր Էշէն լիւս:

Բայց զայն չարիքն որ Հայոց լինեալ,
որ մի ի դիրս չեմ յիշեալ,
որ ոչ երբէք է այս եղեալ,
ի յԱղամա[յ] մինչ մեզ հասեալ:

Եւ զայս ամէն երկիրս որ առ,
զիւր բնակիչս գերեցեացեալ,
մինչեւ ի յիւր երկիրն տարեալ,
ապա ազատ զնոսս արարեալ:

Չազգաւ Հայոց նա մեծարեալ,
զիւրս և քաղաքս նոցա ամեալ,
եկեղեցիս նոցա շինեալ,
բնակութիւնս անդ տարածեալ:

Բայց Հայաստան այսպէս ջնջեալ,
որ չէն բնաւ չի մնացեալ,
ի թափրիցու մինչ ի Ստամպոլ,
քար քար զվրա[յ] չէ մնացեալ:

Այլ ամէն փախուցեալ,
երկրաց երկիր արեալ, զրուեալ,
Ստամպոլ ասան յոյժ չէտալ,
անի փշ լիւ էր քաշաբու:

Ապա Յոնթիքարն խորհուրդ արեալ,
թէ է[՞]ր երկիրս է աւերեալ,
ապա սասաթիկ հրաման հանեալ,
իւրաքանչիւր իւր ի անցն երթալ:

Բայց զի ասեմ այս խիղճ բանի,
որ ես աչօք իմովք տեսի,
որ զՀայոց ազգն քշեցին,
յայս բարեւից երկրէս հանին:

Չամանս տանեացն զուրս անէն,
զայսն ի հերաց քարչ անէն,
զկէն փայտիս հարկանէն,
զամանց ազրանս կողոպտէն:

Հարք ի որդոց քամանէն,
զմայրս ի զստերց զառանէն,
զհորան զփեսայ[յ] միմեանց քակէն,
Լալով զնոսս արտաքսեցին:

Այս ամենայն մեղքն է արեւ,
որ անօրէնքն են մեզ տիրեւ,
մեր թագաւորքն են խափանեւ,
զմեզ ի աշխարհս անալ թողեւ:

Ձի թէ Քրիստոս կամի փրկել,
յանօրինաց զմեզ ազատել,
թէ պէտ ասեմն մարմնովս տանջել,
անդէն հազով միսթարել:

Արդ ազանեմ չմեղադրեւ,
յերկարութեան բանիս ներել,
յայսքան բանէս համեզ ունել,
և զանարժանս ընրան մ'յիշել:

Յայսմ ամի անկաւ ստատիկ հուր
ի կոտանդիւնապիւս, և բազում փո-
ղոցս և զչաւայս այրեաց, անեալ ի
Դաւադախալայէն մինչեւ Սուլթան Սէ-
լիմն տարածեալ, և անտի յառաջեալ
մինչեւ ի Սուլթան Պայազխան, նաև
զԵսկի սարան այրեաց և բազում մնաս
զործեաց:

շատակ յիննոց զկնի մահուան իմոյ, և ոչ հոգեւոր ըստ մարդաբանի թէ երսուե՛ի՜ որ ունեցիք յիշատակ ի Սիւնի և ընտանեկն յերթաւազելէ, և իմ վրան աչքս յուսել ըստ ըզմից փափաքման ողոյս իմոյ աշխատութեանց երկար ժամանակս քողովս առաւագանօք շատ և անգրգէն (է=10) ամ ի Տարսն գլուտսի քանկելով ի վանա Գրեկոյ որ յանուն Սուրբ Կարապետի կոտանցաւ, ի փակակալութեան և ի սպասաւորութեան Սուրբ Կարապետին, և յետք անդի զիմեցի տառախարհիկ արարածեան երկիրն էջմիածին, որ է Աթուս քրոյն Գրեգորի մեր Լուսաւորչին և այլ հայրապետաց, և զկնի նորա այլ հայրապետաց մինչեւ ի կաթարծ. և և այլ քողով վանորայս. և ի մայրաքաղաքն Նախիջջեանայ ե(=5) ամ քնակերոյ, այլ և Երջնակայ Սուրբ Կարապետն աւուրս ինչ քնակելով, և անդ առեալ զգծումն կրօնաւորութեան, և յետ նորա շուտել ի վանա Գրեգորի Տաթևացոյն տիեզերայոյ վարդապետին, որ երկին լուսադրոսց զազգոյ Հայոց՝ եւս առաւել զորոս վարդապետաց, զամենայն զքրեալս մեկնեցով. անդ արտեալ ամ մի, և ամսի դարձեալ զարեւոյ ի Նախիջջեան, և անդ առեալ իմ զկարգ ի Միկելթիթիկ կաթիւզիկոսէ ի Թլին Ոնշի(=1604), և այսքան տեղիք ըրջիւլ որոնեալ ի գիւղ, քաղաք, ի վանք և ամենայն շէնս ոչ դար ըստ խնդրումսն ի մոց զիրս կանանց կատարելով. ուրեք ուրեք երեւել ժամանակ և ոչ կատարեալ, այլ անկատար. և մնացի վարանեալ. եկի ի հայրենի աշխարհն իմ ի Քէլօթմահայ, և ապա յետ ամաց ինչ Սկ(=1611) թուին յղեաց առ իս Գրեգոր մեծ քառանկապետի կատարեաց և պատրիարքի կոստանդնուպոլսոյ թուղթ, թէ ե՛րթ նիստ փոխանորդ ի տեղի իմում և ռլէ (այսէն) զմողովուրդ իմ անգլ[ի]տեան, և այս քառամասն եկի եւ ի կոստանդնուպոլս, և ժողովուրդն ամենայն հնորանդեան ըստ հրամանի կատարեաց մերոց և ընդունեցին իւրեանց աստօնորդ, և տեսի անդ կանանս, կո-

տարակալ գիրք կանոնաց, զոր հաւա-
քեալ էր գործանոս առաքելոց, վարդա-
պետաց, հայրապետաց արքայ առաջ ժու-
րդոսեան Գեորգ Ալիկեան: Եւ Սեփեյ, եւ
նոյն առեւելք արքիման զալիկեան Նաւ տե-
ր Ալեքսան Սահյան. զի Նա Բաշամ զանի-
նիտեանից Բաշամ տեղի ժուրդոց է այն ժու-
ր: լնայ, այն նոյնապ, առաւել առեւելոց Բա-
շամ նոյնն է Բաշամ արքիման: այդեւ քոր-
նի եւ հոգորոս Եւ այնքան ապքիւն ժուր-
ն է այն ժուրդոց: Եւ եւ տեղի նա եւ Բա-
շամ առեւելոցեանից Լքայ: Երբ այն խաղաղե-
ցաւ ինքապէս իմ, եւ առեալ է նոյնն արեւ-
նակեան: Եւ այնքան

«Այս անց Գերդը վարդապետ է, զորմե յիշատակէ շ. Յովհաննէս Զօհրապետն ի նախորդածութեան Աստուածաշնչին յերես 6, էջ Ա. զորմէ գրէ՝ «Ինչ թէ ո՞ք իցէ այն Գերդը, որ յաժմ չաւերժ տառգութեամբ նստատակ ինչ զմամե... զեւ եւս պարտադր այսր ոչ ուրից նաչդիպեցողք Դերդեան ումմէ, որ յառանձին կազմութեան օրինակի տառաւածաշնչը գրոց իցէ աշխատարկելու ի ցտակի ուրից որ ի կատարարմի Դատարանաւորացը Մխիթարաւ Գոչի, եւ ի սկզբան կանանդացն եղեալ-կայ. «էջ քանք զեղեցիկ եւ պիտանի յաղաղս ազգայնանութեան պատկէ եւ ամուսնութեան թէ քանի՛ պարտն (պորտն?) եւ լինել ամուսնութեան, եւ աշխատեցան խրատս վասն ազգականութեան, կնքադաշտութեան եւ խնամութեան, զոր տարակալ է արքայն Դերդեայ վարդապետի կնիկեցոյ...» եւ աշին։ «էջ ալ խրատ արարելու Յուկորայ իրիմեցոյ, ապկերտի Դերդեայ վարդապետու ինկ Սուկորա յալ իցէ որ խնդալուց ի նշտակեցոյն զկարգաւորութեան մտնողութեան Դերդայ յաշին։ յաշին զմամե յիշդոյ վարդապետի, զորմէ վարանմամբ խօսելի եւ Զօհրապետն, եւ զորմէ պարտ է նստադատել ի պատմագիրս՝ որ պակաս առ իս

Արդ այս մասեանս ունի զհրահան
թիվաց 1031, ի սկզբունէ անկէն յա-
տարագիր, գործ անուշագոյն զբնի, որ
գտնուի իւր թիվստագրութեան նշանի

44

ԱՍՏՈՒԱԾՍԱՇՈՒՆՉ ՄԱՏԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԽՐԵՍՏՐ՝ 1200:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 26,5×18,5×9 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 18,5×12 սմ., ԽԼՍԻՍ, բացի 7 և 655 երեսներ, իւրամեկուր սկզբակ 5,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ բոլորի մը մամուր, անբերի, մաքուր, դոճ նախաք զրչի:— ՏՈՂՐ՝ ճիւղը 52 է, բայց կան 55 և 50 սղեղը երեսներ:— ՆԻՒԹ՝ մառուր մազաղար ծայրէ թ ծայր, միջակ բառակութեամբ, անց անց հասակակ, նայնոյե առնանուրք քերքի ալ կան, բոլորն ալ լաւ կակուած:— ԿԱԶՄ՝ լուսնայի կաշեկոյս, կափառիչով, երեւ կոնակներով, կափառիչի, կողներուն Եւսկները ծաղկոյն եւ խաչագարդ կազապանները դոճմաւ, դրամակներէ զըծած, կողներուն ներքին կողմեր կոմիներապի բարակ արլաւ վաղցուած, քիւլունին շարները ճիւղով, կտրածները կարծանակ, ծանակի խաչ կազմառարկան սակներ լոյսի նմոյններէ:— ՀԱՆԳԻՄԱՆՐ՝ կտառեղայն լաւ, միայն օղի, օղիքու, գոսմայի ձեռք մը, որքապղծած է քանկաղին ձեռագիրն կտրելով հանկով անոր ճիւղայի նկարներէն ձեռք մը նաք, որոյց օղիքը սիւնի նաւակներէ վար, նկարներու վրայ գրելու առն: Կտրած համուած են մաւ երկու ամբողջ մազաղարներ ձեռագիրն մեղին եւ վերջին, որոնց առաջները կ'երևին: Այսպէս երկուրդ Մնացորդաց վերջին գրչիւն, 12, 9-րդ համարի վերջին բառերէն միջին վերջը կը պակսի. որովհետեւ 416—417 երեսներուն մէջ ընդ մը կըսուած հանուած է: Պատկառարեան համար շուրջ ունեցած է, ինչպէս կ'երևի մեծ յիշատակարանէն, որուն մէջ փաթառուած պիտի պահուի: Ասիկց զան նկարներու վրայ մութ կարմիր արլաւ պատառները դրուած են, որպէս զի բնութով յիմարտին: Այդ պատառներէն ծանր դեռ

կը ժնոն ձեռագիրն մէջ:— ԶԱՐԳԱԳԻՐ, ներով նոյն է ձեռագիրն, Հին և Նոր Կտակաւեաց առաջին տղերք, չի սղեղանակարտ... և Երբ մընընդամ... և նոյն քանագիրներէն Եւ միւս բոլոր գրչիւններ, ԳԻՒԹԻՒՆՔ այլ և այլ գաղաղար են. ԿՈՐԱԳԻՐՔ, ԱԿՈՒՄԱՆՔ ԳԻՒՄԱՆՔ վաղապարմի (բաց եւ մար), միւսն Մնացորդ գիրքին և Մատթիոյ Աւետարանին սղեղանակներու մէջ կապուած և սղի տղեր կան: Բոլոր ծնողութեան կտրվի են:— ԿՈՐԱՆՔ՝ երկու մեծ խորաններ միայն կան, իրենց մեծ ԼՈՒՍԱՆՑԱԿԱՐԻՆՈՎ, սկսնոյն և տոնոս, քեւ նաւք զործ Հին և Նոր Կտակաւեաց սղիքներ (Կ 7 և 955):— ՓԱՐ՝ ԿՈՐԱՆՔ իրենց ՓԱՐԻՒՄԱՆՑԱԿԱՐԻՆՈՎ կան Կ 56ա, 99ա, 163բ, 197բ, 221բ, 243բ, 250բ, 281բ, 308բ, 339ա, 363բ, 388բ, 417ա, 460բ, 478ա, 483բ, 488բ, 510բ, 630բ, 686ա, 709ա, 721բ, 733ա, 987ա, 1010ա, 1045ա, 1069բ, 1126բ, 1138բ:— ԿԻՍԱՆԿԱՐԱՆՔ իրենց ԼՈՒՍԱՆՑԱԿԱՐԻՆՈՎ՝ Կ 51բ, 94բ, 125ա, 127բ, 161ա, 196ա, 220ա, 248ա, 279ա, 306բ, 336բ, 364ա, 386ա, 469ա, 507բ, 541բ, 563բ, 683ա, 880ա, 901բ, 942ա, 1045ա:— Այս բոլոր գաղաղարներէն և գաղաղարներն նախ դոճմաւ են մութ կարմիր եւ կապուած, սակնոյն ալ մառուր ծաղկոյն մը դոճ: Գիւնը ներքինը, զեղնկութիւնը շառնիւնայի են, քոյուններէ զուտ լուսն: Գաղաղարն առաջին և ԿՈՐԱՆՔ այլ նոյն է ձեռագիրն, բայց զմիջառարտ որքապղծ ձեռք մը առնելու դոճած է. Մնացորդ գիրքին սղիքը ո' գիւն ինչ նկարայի նկար մը կամ նկարներ կային տառքին ընդմէջ վրայ. նայնպիս Մատթիոյ Աւետարանի սղիքը, որով կտրուած հանուած են: Մնացորդ գիրքին լուսանցներուն

վրայ պատճառներում յարմար նկատեալ կենդանացումն են, էջ 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 21, 22. ասոնք առաջ սիրուն մամռանկարներ են: Որևանկներու վրայ զմեռած են, մէկ կամ երկու տղանակներով, զիրենուն սկիզբները, միջոց պատճառներու յարմար նկատեալ, էջ 98ա՝ Ղեւսականքն սկիզբը, 127ա՝ Թուրք սկիզբը, 164ա՝ Բ Օ-րինաց սկիզբը, 221ա՝ Դասաւորաց սկիզբը, 243ա՝ Լուսիք սկիզբը, 250ա, 281ա, 308ա, 338բ՝ Ա. Բ. Գ. Դ. Քաղաւորութեանց սկիզբները, 388ա՝ Բ. Մնացորդաց սկիզբը (հարուած ճանաչում), 460ա՝ Նեկմիք քակիցը (հարուած ճանաչում), 478բ՝ Երեւրի սկիզբը, 483ա՝ Յուլիքի սկիզբը, 498ա՝ Տովբիքի սկիզբը (հարուած ճանաչում), 510ա՝ Մակաբայելաց սկիզբը, 630ա՝ Դաւիթ Սաղմեսաց սկիզբը (հարուած ճանաչում), 684բ՝ Սարգիսի Առաքանց սկիզբը, 708բ՝ Ժողովողի սկիզբը, 753ա՝ Եւստիպի սկիզբը (հարուած ճանաչում) պատկերները մանրամասնում են յուսանցներու վրայ ծաղիկի բաժանկերու մէջ կամ ուրիշ կերպով, 794ա, 801բ, 806ա, 809բ, 812ա (երկու հատ), 814ա, 815բ, 817բ, 818բ, 821բ, 828ա. երկուսն յուսանցնի վրայ են, 833բ, 886ա, 901բ, Երեւմայի, Դանիելի եւ Լիզելիքի մանրանկարները: Ընթմ աղիւն քն Նոր Կտակարանի, Մատթեոսի Անաստանիսի սկիզբեն, կարուած նմանած է Սկսքը. 288ա՝ Առաջ կտակ սկիզբը, Եկու հաւ (հանք յուսանցանկները զմեռած չեն ա գիտարկիմ քն ո՞ր առաջարկիցն են ասոնք), 1044բ՝ Յովնանու սկիզբը. Յովնան երկու հատ. 1138ա՝ Լուսմայելաց քրդին սկիզբը, Քաղա ճանաչողի նկարը: Մը նկարներու համար ոսկին չէ խնայուած, կարմիր կապուրդ գոյներու մեջ Գիւն է գիտել տալ որ լնայեա գոյութիւնը, նոյնպէս ծաղկուտը նախադնեալ գործն են:— ԴԱՍԻԼԿ ԵՆ ԵՅ 1-2: Իր պատկարմակ գրուած քերքը, 5(Ա. սիւնակի վեցիւն մասնէ)—6, 968բ (4 տղ միայն գրուած)—954, 1042, 1200:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ գրչութեան քուականք լայնի չի: Նրկարի վերջը գրուած է 1518, Մուրիւ 12, յորիւ աւարտան քուականք նրկարի գրչութեան, գոր հրէ լնդիւնեա.

ցրեննէ բոյր ձեռագրի գրչութեան ժամանակը որեւիտ, կարծմ քն սխալած չենք բլլաւ: Աղիւն ստացման քուականք, 1647, առաջ ե. ննեաւարք ժ.2. դարաւ գործ կրնայ բլլալ ձեռագիրս: Դմբախաբար քրդին, ծաղկուտին, սեղիւնի, եւ այլնի մասին սեւէ յիշատակութիւն չկայ ձեռագրիս մէջ: Երկ կարուած ճանաչում քերքերու եւ սիւնակներու վրայ կային այդպիսի յիշատակարարութիւններ, զայլ չենք գիտեալ: Միայն կը գաւիմ որ այսպիսի առձեռագրէ ձեռագրի մը մասին անեննէ կարեւոր պատմական տեղեկութիւններ կը պակսիմ:— ՍՏԱՅՈՂԸ, յիսկն ձեռք ե. ՍՏ. կիրիւ Առաքանու յիշակացի Միկեսա Լուսկուպուսի յորդոտնոք մանեակի ճոյզիս կը գնէ այս Առաքանուտնը եւ կը յիշատակէ Ս. Անաստանանի վանիւն:

*Մատեանս է Առաքանուտնը, 26ն
Եւ Լոր կտակարանը Եւ կը քուականք
անվաներին ուլ, ինչպէս նաեւ նիլլէ
խմատութիւնը, հետեւեալ կարգով.*

Արարածը կամ Մնանքը

Եւ

Ղեւսականք

Բիւք

Երկրորդ Արէնք

Յեսու որդի Նաեալ

Դասաւորք

Լուսիք

Քաղաւորութիւնը Ա. Բ. Գ. Դ.

Մնացորդ Ա. Եւ Բ.

Եզր Ա. Բ. Դ.

Եւ Բիւք

Եւ Բիւք

Յուլիք

Տովբիք

Մակաբայելիք Ա. Բ. Գ.

Գիւն Մնացորդը Եւ Լոր Սաղմեսի կտակ

Յաղմիւք

Կտակ Տեառի լուսմայելիս Եւ Երկ.

*Կտակ Ղեւսականք լուսմայելիս Եւ Երկ
Եւ Երկ Սաղմեսի լուսմայելիս Եւ Երկ*

Կտակ Սաղմեսի լուսմայելիս Եւ Երկ

Եւ Երկ Սաղմեսի լուսմայելիս Եւ Երկ

Կտակ Սաղմեսի

[illegible][illegible]

(1994) 141-150

4422

4 0 9 5 7 1 1 5 2 4 4 2 7 1 1 0 4 1 1 8 0 1 0

57

[illegible][illegible]

Հովհ. եղ 377ա, 381ա եւ 444 (Մարտիկոս Անիսաբանին) սկզբնագիրը՝ Բ) զարդագիր է։— ՓՈՔՐ ԽՈՐԱԼՆ մը կայ Նայախայ նա-կասը, եղ 377ա, իւր ՓՈՔՐ ԼՈՒԽԱԼԱՅԱ-ՋԱԼԻՈՒԼ, մութ կարմիրով պնտած։— ԼՈՒ-ՍՆՆԱՅԱԶԱՐԻ-Ք Նայն կարմիրով, եղ 255բ, 282ա, 341ա, 349բ, 377, 401բ, 404ա, 406, 408—9, 411, 412—14, 416, 421, 426, 429, 444, 445, 470։ Սեւ բնանով եւ իջ անգամ կամմով, հեղ հեղ յու-սանցններու վրայ ծաղկն զարդեր սրի-սուած են։— ԳԱՅԱՐԻ Լն եղ 2—4 (Նոր-գրքանքն առին զրուած բարգրբ), 240բ (կեանք աւելին), 768բ (կեանք աւելին), 827—830 (Նորագրքանքն առին զրուած ըստգրեր)։— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1255- **ԳԵԳԵՐ՝** Լիխալէլ Բանանայի խմբիչը Կոստանդնուլի կրօնական Քանանացի, եւ ետք Զախար, որ կ'երեւի ք Վիշքին մասեղը մամրա-գրած եւ հուսաստամբար հետեւելով բուն գրչին, Միխայել Քանանայի։— Տե՛ղ,՝ քնն յայտնի չի։ բայց յայտնի է որ կիլիկեան զրչոքին մըն է, հետեւաբար աւարտեան վանքին հետք։

Իբրեւ ընդհանուր հեղեկութիւն դիտել կու տանք նաեւ, չի հնարագործ վարք յու-սանցններու վրայ նշանակած են զիր-հերու տնուցներ, եւ Գ. Թագուտոս-րեանց ներեւ զրուած եւ անուագրու-քանք **ԵՐ. Թագուտոս քին**։ Նշանակուած են հետաքննումները ԱՔՐԻ կարգով եւ ոչ քն առնով բուռկան ստեղծով։ Կոյմ նշանի յուսանցններու վրայ նշանակուած են նի-ղլիսահամարները, ընթերցուած ը բուռն-մարները, ստիսմներ, եւ այլմ, ինչպէս նաեւ բնագրին մտադրած եւ գրչի կողմէն յա-ցուած յուսանցագրութիւններ, զոր որ եղ 15, 99, 298։

զիտմամբ եղած ըլլան: Իսկ ժամագիրքի, մանուանդ Մալաոցի վերաբերեալ նիւթեր, որոնք անբաժան են ձեռագրիս ժամանակակից աստուածաշունչներէն, հոխարար տակցուած են, թէեւ քիչ մը ցրտած: Ձեռագրիս բովանդակութիւնը յառաջ կը բերենք կարգով և նշանակելով նաեւ էջերը, որոնք ցոյց պիտի տան թէ մ'ըստի խիտ դրուած են:

Գլուխք Երկրորդ Աւրինաց, էջ 5ա—6բ.

Կա՛ւն ինչ[ն] և ժաշտաբանիւն, էջ 6բ.

Մոռնոյք—Արարածք, էջ 5—52ա.

Եւք, էջ 52ա—85.

Ղեւսական, էջ 86—106բ.

Թիւք, էջ 106բ—132ա.

Երկրորդում Աւրինաց կամ Երկրորդ Աւրէնք, էջ 132ա—154ա.

Գիրք Յետեայ որդւոյ Նուեա[յ], էջ 154ա—168ա.

Դասաւորք, էջ 168ա—180բ.

Հուսի, էջ 180բ—182ա.

Թաղաւորութեանց Առաջին, էջ 182ա—197բ.

Թաղաւորութեանց Երկրորդ, էջ 197բ—209բ.

Թաղաւորութեանց Երրորդ, էջ 209բ—225բ.

Թաղաւորութեանց Չորրորդ, էջ 225բ—240բ.

Թոր, էջ 241—255բ.

Դանիէլի Դասաւորան, 255բ—267բ.

Առակք Սողոմոնի (Երեք մասերով), 267բ—282ա.

Եկեղեցական, Բանք ժողովոցի որդւոյ Դուսթի Թաղաւորի, էջ 282ա—288ա.

Աւրնութիւն Աւրնութեանց, Աւրիորդ Սողոմոնի (Վարի լուսանցքի վրայ տերք երգոցն), էջ 288ա—291ա.

Իմաստութիւն Սողոմոնի, էջ 291ա—301ա.

Գլուխք Իմաստութեան Սողոմոնի, էջ 301ա—302.

Գլուխք Առաջնոյ Բանի Առակացն, էջ 301ա—302.

[Գլուխք] մարգարէութեանն Երեւմեայ, էջ 303—304ա.

Գիրք Եկեղեցիէն Երկուստեան տարբ. մարգարէիցն (Վարի լուսանցքի վրայ Ունի Ժաշտաբանի Ժաշտաբանի, Բայց գիրքերն չեն, այլ չլուսին, էջ 304բ.

Գիրք Երեւմեայ մարգարէի (Բայց Բայք, Աղթաք, միասին), էջ 305—347.

Դիր զխոց եղեկիւնի մարգարէի, էջ 348.

(Դանիէլի վերջին զլուսն հաստուած մը, որ երկու ուղղանկիւնաց գիծերով ջնջուած է: Հաստուածը կ'սկսի Ք[նայ]—հաց ընդ յատակս և անս' ո՞չը և հետոյ այդ, Դանիէլ թիւ 18—40, էջ 349ա.

Տեսիլ եղեկիւնից քանանայի որդւոյ Բողեայ, զոր հետի զիրոյ Բարար գետոյ, էջ 349ա—376.

Տեսիլ Ետայի որդւոյ Ամալայ, և այլն, էջ 377—401ա.

Ուսե, էջ 401ա—404ա.

Ամալ, էջ 404ա—406ա.

Միքէա—Միքէ, էջ 406ա—408ա.

Յովէ, էջ 408ա—409բ.

Արդիւ, էջ 409բ.

Յովէ, էջ 409բ—410բ.

Նուեմ, էջ 410բ—411բ.

Ամալայ, էջ 411բ—413ա.

Սողոմոնի—Սողոմոնի (Ժաշտաբանի), էջ 413ա—414բ.

Անիկա[յ] (Ժաշտաբանի), էջ 414բ—416ա.

Չաքարի (Ժաշտաբանի), էջ 416ա—421բ.

Մաղաքիս, էջ 421բ—423ա.

Նախագրութիւն որոյ Աւետարանիս Եւսեի կարգախոսութիւնի եղբար որդւոյն, էջ 423ա.

Գլուխք Աւետարանին Մատ. Մարկ. Ղուկ. Բատի. (Համաձայնութեան կամ համադրութեան ծանօթ աստուաները, և Նախագրութիւնք), էջ 423բ—426ա.

Մահ մարգարէիցն (Երկուստեան), էջ 426ա—427բ.

Կա՛ւն Ժաշտաբանի Կա՛ւն Զարման (Վարի լուսանցքի վրայ, Սեւի, Շեւի, Հրէնի), էջ 427բ—428.

Աւետարան ըստ Մատթէոսի, էջ 429—443.

Անճարանի բան Մարգարի, էջ 444-453ա.

Անճարանի ըստ Ղուկասյ, էջ 453բ-470ա.

Անճարանի ըստ Յովնանու, էջ 470ա-482բ.

Գործք Առաքելոց, էջ 482բ-500բ.

Թուզթ Թուզվառ, էջ 500բ-502բ.

՝ Պեթրոսի Առաքի, էջ 502բ-

504բ.

Թուզթ Պեթրոսի Երկրորդ, էջ 504բ-

505բ.

Թուզթ Թուզանու Առաքի, էջ

505բ-507բ.

Թուզթ Թուզանու Երկրորդ, էջ

507բ.

Թուզթ Թուզանու Երրորդ, էջ

508ա.

Թուզթ Թուզա[յ]ի եղբայր Թուզվ-
բա[յ], էջ 508ա-508բ.

Վարի լուսանցքի վրայ՝ [Երեմիայի]
[Երեմիայի] բ.

Գլուխք Հաղթանակոց թղթոյն
Պաշտոնի (Էլ-Էլ) չառի, ուղղակի թուզ-
թըն է. վարի լուսանցքի վրայ. օղ.
Հաղթանակ, էջ 509-514բ.

Ան կորնթացիս Առաքի թուզթ ա-
ռաքելոց, էջ 514բ-520բ.

Ան կորնթացիս թուզթ Երկրորդ,
էջ 520բ-525ա.

Ան Գաղատացիս թուզթ Պաշտոնի,
էջ 525ա-537բ.

Թուզթ առ Եփեսացիս, էջ 527բ-
530ա.

Ան Փիլիպպիս, էջ 530ա-532ա.

՝ Կոլոսացիս, էջ 532ա-533բ.

՝ Թեսալոնիկեցիս թուզթ Առա-
քի, էջ 533բ-535բ.

Ան Թեսալոնիկեցիս թուզթ Եր-
կրորդ, էջ 535բ-536ա.

Թուզթ առ Եբրայեցիս, էջ 536ա-
542բ.

Ան Տիմոթևոս թուզթ Առաքի, էջ
542բ-544.

Ան Տիմոթևոս թուզթ Երկրորդ, էջ
545-546բ.

Ան Տիմոթևոս թուզթ Պաշտոնի առաքե-
լոց, էջ 546բ-547բ.

Ան Փիլիպպիս և Արքեպիսոս Երկր-
այտ և Ապոկալիպ, էջ 547բ-548ա

Ստուգիչ, էջ 548ա.

Թուզթ Կորնթացի առ առաք ա-
ռաքելի Պաշտոն, էջ 548բ

Թուզթ Երրորդ առ Կորնթացի,
Պաշտոն, էջ 548բ-549.

Անճարանի Թուզանու, իբր կոչ
չնացելու (խոշոր բոլորգիրով), էջ 550ա.

Թուզանու թիւն որոյ Յովնանու Առ-
աքելոսի (աղբալ) չէ կարգադրու-
թաւ. Ա-Ջ, 11 համարին կէտը [դի-
մադրեալ փառք մի ժամանակ], Երեքին
և վարի լուսանցքի վրայ թուի մը
ապրի կոչ. յիշատակի հոգի, յայն
չեն կարգադրու, էջ 550ա-552.

Կորնթացի երկրորդ երկրորդ
Կորնթացի առաքի Երեք Առաքելու
բանի, ճջ 553-555ա.

Գիրք Սաղմոսաց Դաւթի, էջ 555ա-
595բ.

Առաքի Մնացորդ թղթի միասին,
էջ 595բ-616ա.

Առաքի Մնացորդ (Էլ-Էլ) միասին,
էջ 616ա-641ա.

Գիրք Եզրայ Առաքի, էջ 641բ-
654ա.

Գիրք Եզրայ Երկրորդ, էջ 654ա-
661ա.

Իսնք Նեեմիայ որդո[յ] Աքագիս,
էջ 661ա-670բ.

Եսթեր, էջ 670բ-678ա.

Թուզթ, էջ 678ա-689բ.

Տոմարի կամ Տուրի, էջ 689բ-
696ա.

Գիրք Մակարայեցի Առաքի, էջ
696ա-721ա.

Գլուխք Երկրորդ Մակարայեցի,
էջ 721բ-740ա.

Գլուխք Մակարայեցի, էջ
740բ-748.

Գլուխք Ննդաց, Ելից, Դիտակա-
նի, Թուզի, Գնաւոյ, Դաւաւորաց,
Թագաւորութեան Ա. Բ. Գ. Դ., էջ

749-763ա.

Նախագրութիւն Թորայ և Եւրեմ-

նեաւ [յ] եպիսկոպոսի Ազիկոսնացւոյ (Բանբ.), էջ 763ա—763բ.

[Գլուխք] Միքիւս, Յովէյ, Արդիւս, Յոշեան, Նուսուս, Ամբակուս, Մաղա-
փա (մարգարէից) կամ շահ Վաշեշէն
(վարի լուսանցքի գրուածին համեմատ),
էջ 764ա—բ.

Գլուխք կամ ցանկ Դանիէլի, էջ
764բ—765ա.

էջ 765ա—768.—

Յառաջարան գրոց Գործոց Առաքե-
լոց.

Գլուխք Գործոց Առաքելոց.

Նախադրութիւն գրոց Գործոց Առա-
քելոց.

Առաքելութեան է (վարի լուսանցքի
վրայ), էջ 769—776.

Առեւտ աշխիւնայ առաքելութեան (վարի
լուսանցքի վրայ՝ աղագործ է), էջ
776բ—781բ.

էջ 781բ—792.—

Կանն հաղորդութեան.

Կանն վաշեշէն է հաշիւայ յառաքելե-
ւոյ (վարի լուսանցքի վրայ, աշխատեալ)
և լուսանցքի.

Կանն ընդ աշխիւնայ (վարի լուսանց-
քի վրայ, ընդառն է).

Կանն հառաքելոց եկեղեցւոյ (վարի
լուսանցքի վրայ՝ աղագործութեան և ըն-
դառն աշխիւնայ).

Կանն հառաքելոց գրոց.

Կանն Մեծի Հինգըստեան Ոսկեւանայ.

Առաքելութեան աշխ.

էջ 793—801բ.—

Նախադրութիւն Մինդոց.

» Եկեղեցի.

» Ղեկավար.

» Թուոց.

» Երկրորդ Աւերիանց

» գրոցն Յետեայ որ-

դւոյ Նաւեայ.

Նախադրութիւն Դատաւարացն.

» Հասկայ.

» Թագաւորութեանց

չորս գլխոցն.

Նախադրութիւն Առաջին և Երկրորդ
Միացորդաց.

Նախադրութիւն գրոցն Եզրի.

Նախադրութիւն » Նշեմայ.

» Ա. Մակարոյնցն

» Երրորդ Մակարա-

յնցն.

Նախադրութիւն Առաջին.

» Ժողովոցն.

» Երգ Երգոցն.

» Իմաստութեանն

Սոցմոսի.

Նախադրութիւն Եսայեայ մարգա-
րէի.

Նախադրութիւն Երկրորդ մար-
գարէիցն.

Նախադրութիւն Երեմիայ մարգա-
րէի.

Նախադրութիւն Դանիէլի մարգա-
րէի.

Նախադրութիւն Յայնուսթեան Յով-
հաննու.

Գլուխք Ժողովոցին.

Երրորդ և հաշիւայ յառաքելե-
ւոյ (վարի լուսանցքի վրայ՝
աղագործ է Տառնայի և Տառնայի է),
էջ 801բ—815բ.

Սոցմոս և աշխիւն, Պէտրոսի
(վարի լուսանցքի վրայ) Ոսկերեւա-
նի, էջ 815բ—817.

Վարդապետութեան (վարի լուսանց-
քի վրայ), որոշյան Բարոյի, էջ 818—
822ա.

Կանն Միջոցեան, էջ 822ա—825բ.

Յովհաննու Յայնուսթեան հաստաւ
մը և անոր լուսանցքի վրայ յանկ
մը, էջ 825բ—826.

ՅԵՆԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

էջ 26, վարի լուսանցքի վրայ նա-
տրադիր.— «Հայոց ցեղի Գեորգիայի
ծնունդ. բայց ոչ խմայն [յ] թէ որոցմէ
է կինն Արարեալու Գեորգիայ ազնի մեր
առջին Արարեալի և Չորիցի յիշէ,
վասն Առաքելոյ մեր»:

— «Ամբիւլ»-ը ծննդաւորում էրէն յիշեցնէր ի Տէրոյ:

Էջ 508Բ. Յուդայի թղթին վերջը, գրւէն.

— «Փառք քեզ երրորդութիւն սուրբ, ամէն: Թագ Եւնի նորոգողութիւն երկրորդը (=1253) գրեցաւ իստեան առաջաւորս: Կարող եմ իմանալ իմ իշխանի մասին: Եւնի, որոյ Տէր Աստուած ողորմեացի նման է:

Էջ 515, վարի լուսանցքին վրայ, Ա. կարեկողութիւնը առաջին գրութեանը տակը, գրւէն.

— «Ապագայ գրեցաւ այսպիսով յայտնի գրութեանն»:

Էջ 533, վարի լուսանցքի վրայ, Առ կարողացաւ թուղթին ներքեւ, գրււն.

— «Կարողաւ ի Փռիգիայէն Եպիփորոս քարոզեցաւ ի կաղստայ, ի Լուսիգիայիս և յերապոլիս գիրքստաս»:

Էջ 548ա, Ստաթուրանի վերջը, կէս կարմիրով, գրւէն.

— «Փառք քեզ Բրիտանոս Աստուած, և զորս ողորմութիւնս քո կամեցաւ թեամբ, ներեցեր հիւանդացիս [Ե] Կալոպիսիս վերտառքն զհոգեթիւն, կեցցոյ ոյ(1) ողորմութիւն քում առաւել դի գիտող զկարիս քան զկարեացն խնդրող աւրանեալ յայտեսանա, ամէն: ՁԲ գրեցաւ, ի թուովանութեան» (=1253):

Էջ 689Բ. Յուդայի վերջը, գրւէն.

— «Ձեռագորս Ա-յոյ գրէն և ըզնեացն իմ և զգորսն և զքան իմեալքն իմ և զգորսն թուղթին և Աստուած գծերն թագաւ»:

Էջ 776, Աղաթամատոյցին վերջը, վարի լուսանցքի վրայ, գրւէն.

— «Որ ոք լընթեանուն զսա աշխափոս բանիցն պատահեցէ, մի՛ ագիտութիւն վարկիցի կամ անանահաւանութեամբ, և մի՛ համարակնացի յեղաշրջել բան ինչ. գի յարինակէ մկնութեանն տեսան

նորոգութեւ ուղղեցաւ որովք զսա գի նմանէ՝ քննեալն»:

Էջ 785ա, վարի լուսանցքի վրայ, տարբեր գրւէն, մանր բարդեր.

— «Ինն համար սաին թէ Հնա կարել հանց մանր գրել. քայց առ է զարմանք թէ ո՞նց գրել է հառ բան բարբ աստուածաւանչ Հին և հար կարողութեան»:

Ձեռագրին նորոգութեան տանն ըսկիգրը գրուած զատարկ թուղթերուն տալին երեսին վրայ գրուած է նորով.

— «Ամասիա եղբայր էր Նեքտաւնոյ և հոր Աղեքսանդրի, որ շինեց զԱմասիա և յետոյ Միհրէղատ քեռայր Տիգրանոս՝ թագաւորին, շինեաց զքաղաքն Ամասիա մեծ պարսպք և բազում լերինք ի մէջ պարսպին և զգետն, և քաղաւ զանձառուն և գերեզմանատուն փորել և կոփել հտար ի քարանց հիսիսոյ կաղն որ տեսաւցէ և զարմանալի. յետոյ Պոպէ ստուն կայսրն սանու զԱմասիա և Միհրէղատ փախտեալ զանոյ ի Սանա մեռանի և Պոպէ ստուն զգանձն Միհրէղատոյ և զանոյ շինէ զայն զանձով շինէ զՊոպէսպիս իսր տնունն որ այժմ սահ Պշի և ի տեղն եզ Եշիննոս (Եղիմոս)՝ տնուն իշխան և շոր իբրեւ զսատանով, որ նստաւ ի Ամասիա մինչեւ զայլ առաքեալն Անդրէաս և քաղաւք հուստացին, և ուրնեաց Ամասիա կայսրոսն Ձեռմեմոս տնուն և ինքն զնայ ի Սնայ, և այս Եփեսիմոս ուրնեաց գիրքգորս սքանչելագործն, Նիսիկտարու կոյսկոպոս ի այս ժամանակիս է թէ ողորմոյս զինաւորն»:

ԳԻՏՈՂԱԹԻԻՆՔ

— Միքայէլ Քանանոյի այս ձեռագիրն ու ձեռագործը շատ մասամբ թանկագին է: Այս հատորով ո՞չ միայն հայագիտութեան այսօր մատչելի կ'ըլլայ Աստուածաւանչի գրոց ամենէն հին հայ

օրինակը, այլ նաև ժառանգելի, Պապա-
նիստի, Տոմարի, Մուսուլի հազարն օ-
րինակները աչքի առնելի հանձնաժողովը:
Ստալյ է որ Միքայել Բաճանյանի ձե-
ռագիրը գրուած է 1253—1255-ին, բայց
քանի որ առկա սեղանիկի զազագիտուած է
986-ին գրուած օրինակէն, ուրեմն
մենք այսօր կ'որիկ հաշուով 1000 տա-
րուան հնու թիւան մը առնելու կը գտնուինք,
որոնք արժէքը բարձր և վեր է ամէն
գնահատումէ:

Մինչև ցարդ Չարս Աւետարաններու
ամենէն հին օրինակը սենէինք. Մու-
կուայի Լազարեան շինարանի ձեռագիրն
է այդ, գրուած ՅԱԶ=887-ին, որ թրք. Գ.
Կալաթեանի հոգածութեամբ լուսա-
նկարուեցաւ և տարածուեցաւ. քանասի-
րական շրջանակներու մէջէ:

Անկիւրթոյ կարմիր վանքին այս
ձեռագրով հիմա կ'առնենա՞ք Աստուա-
ծաշունչին ալ, այս պարագային
մասնաւորապէս Հէ. Կապուշէ, ամենէն
հին օրինակը, գրուած 986-ին և 1255-ին:
Աստուածաշունչի հայ հնագոյն օրի-
նակները հրապարակի վրայ եղած տե-
ղկութիւններու համեմատ, ժԱ. և

ժԲ. դարերու ձեռագիրներն են, հե-
տեւեալ կերպով.

Ա. — Կապուշէ Վանքի, գրուած
ՈՒԴ=1185-ին.

Բ. — Էջմիածնի, Գոյնեթերիցանց
Մանգրուտա Գաւառային գրածը, 1202-ին.

Գ. — Արուստագէմը, գրուած ՈՒԼ=1199-ին.

Դ. — Գալթեայ Արուստագէմը, գր-
ուած ՁԺԼ=1260-ին.

Ե. — Պրուսայի Ս. Աստուածածին
եկեղեցւոյն, գրուած ՁԴ=1285.

(Այս մասին տե՛ս իմ ԼՈՍ Մար-
թ-Բեդէ, 1906, Դեկտ. 9, Թի. 49, էջ
1160 և շար.):

Այս ցանկին մէջ գտնուած ձեռա-
գիրները ուրեմն, 1185—1285, 100 տա-
րուան մէջ գրուած են, և 1185-է առ-
ջին շնչն անցնիք. հետեւորոյր Միքայել
Գաւառայի ձեռագիրը, առ այժմ, կը
գրուէ հուսթեան առաջնութեանը, իբրեւ
զորի մ. ցարս, իբրեւ ուղղակի օ-
րինակ 986-ին գրուած ձեռագրին.

46

Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Մ Ա Շ Ո Ւ Ն Չ Մ Ա Տ Ե Ա Ն

1888

Երես' 1500:— ՄԵՄԹԻԹԻԻՆ' 22,8x
16,3x8 սմ.:— ԳԼԹԹԻԻՆ' 16,3x11,5 սմ.,
եղիպեմ, բացի 9եղ 1չեղ (Մեկոց սկիզ-
բբ). խաւանդիւր սիւնակ' 5,2 սմ.:— ԳԼԻ՝
միջակ մեծութեամբ բոլորովոր, վառժ և
վառպիս ցոյի գործ:— ՏՈԴ.Ք' 41:— ՆԻԻԹ՝
բամպակէ, կոկիկ, փայլուն, աղաւտուած
և իյ մը զեղնած բուրդ, բացի երկու
քեր մագաղաքեմ (էջ 9—10 եւ 27—28):—
ԿՈԶՄ՝ յունացի կաւեփայ, շաւ կոկիկ,
վառպիս կալմառախ գործ. կախալիւն,
երեկ կեանկերով. կապալիւն և կողե-

րուն հեծները ծաղկեայ կաղապարներ
դրածուած, յաշիւ և շաւանկիւնեթ.
կողմեումն մեղին կողմը կապոյս արաս,
կապալիւն մեղին կողմը կապոյս կառ,
քիկուեմիւն երկու շրջներ իյւեմով, կը-
քրուածմներ կաւեմանեթ. իւււանիւր
զեմի առաջին քույրի կողմեակի յու-
սանցմիւ վառ, կարմիր արասով ոլորած
քիւր վաղցում՝ զիւերը զիւերաւմբ
զսեմիւ համար, բայց քիւրեր մաւած ին-
կած եմ և արլաններ կը մեմա:— ԻՄԱ-
ԳԱՂԱԹԻԱՅ ՊԱՇԱՂԱՂԱՂ՝ միւլիկ քեր

սկիզբը եւ վերջը, մեարդեան երկստեղ
գրչութեամբ ճանցող մը համարած:— ՀԱՆ-
ԳԱՊՈՒՆՔ՝ լաւ լաւ, միայն տառգին չեմ-
բաղեմք զմաի կազմէն սկսած եւ նա-
խընքէն իրեն ձեռնամէկ կ'աւան-
քործեմք:— ԶԱՐԻԱԳՐԻՄ ունին բոլոր գի-
րքերն միաստաւ թիւ հոգներ, գլխաւորապէ-
սէն Հոգներն եւ առաջին գլուխները, զա-
յաւելն եւ հոգեպա մտնող աստիճանն արդ-
էր սկզբանէն արար Աստուած:— ԽՈՐԱԳՐԻՄ,
գլխահետը սկսածմք, բաց եւ մօր կա-
լիւթով մտադրելի գլխաւոր բաց կարեւ-
որն իսկ գլխաւորածունկ կարգադ-
կապքն եւ կամայի մօտ զուցով չաղեր ալ
մտնող գլխին եւ նա կարգադրեց գի-
րքերն սկիզբներ: Դեքի կամ ծաղկաղ-
ետ յոսմանով աստաւոր թիւն զամէ եւ այս
կարեւր եւ կարգադր գլխաւորներն: ԽՈՐԱԳ-
ՐԻՄը դրեմք:— ԽՈՐԱՆ մը միայն կա-
լինեցող գիրքի ճակար, ՄԵՆ ԼՈՒՍԱՆ-
ՈՒԱԶԱՐԻՄԻՒԼ, եւ ՓՈՒԳ ԼԵՐՈՐԵ Սաղմոսի
եւ Իսաիայի Անտիփոնիկ Կանտաներ,
ՓՈՒԳ ԼՈՒՍԱՆՈՒԱԶԱՐԻՄԻՒԼ (էջ 9, 752ա-
ւ եւ 1175ա):— ԿԻՍԱԽԱՐԱՐԻՄ գրեցի բոլոր
Կանտան Կանտաները եւ գաղտնիքն ի-
րենց ՓՈՒՐԱԳՈՒՆԵ ԼՈՒՍԱՆՈՒԱԶԱՐԻՄԻՒԼ,
սկիզբն Սահե Կանտար Մենցող գիրքի
միաստաւորութեամբ:— ԼՈՒՍԱՆՈՒԱԶԱՐԻՄ
կամ ոչ միտմ յիշուած ԽՈՐԱՆԵ, ՓՈՒԳ
ԼՈՒՍԱՆԻՅ Եւ ԿԻՍԱՆՈՒԱԶԱՐԻՄԵտ իսկ, այլ
Սահե Կանտաներ յաւանքապարտելով
գրեցի զայան եւ միաստաւորութեամբ եւ
գլխաւորապէս իմանալովք, զոսմ ալ
գլխաւորք: Անկ իս յոյսը գլխաւոր նա-
խադասողով Խորագրութեամբ իս ծաղ-
կեմ մէջ ինքու զգրեմեմ եւ մօր կա-
լիւթ եւ կարգադր արարեմ եւ Խորագր-
ութի մը արդիւնէ վայտը գրեցիք ալ: Ե-
րան եւս Խորք եւ սոս Կիսմն մե-
ԿԱՏԱՐԳ Եւ էջէ 1—4 (Վր-ի վրայ 3 չաղ
միայն գրուած), 148Գ, 148Գ—1500:—
ԿԻՍԱՆԱՐ 1552:— ԳՐԻԳ՝ Յովնանցեա:—
ՍԵՐԻ՝ Յերոնի, չաղը իմանաւ արդեմ
Բիթղոսի մեկ Լուսաւորչեմ եւ արդուալ
ամուսնորհեալ Աստուածածնին:— ՏԵՆԻՔ,
առաջին գրեց Խորոցն եւ սկիզբի ի ծաղ-
կեմ վերջապակէն Ջերոնցի, Վաղցին ձերք,
Խորաւորցի Կարապէտ Կարոտիկեալ:

Մտածանա է Աստուածաշունչ գիրք
 Հին և Նոր կտավաբանաց։ Բայց դիր-
 քերու նախադրութիւններն ու գլխա-
 ւորագոթիւնները կանոնադրական գր-
 քուած են իւրաքանչիւր գիրքին սկիզ-
 բու։ Հին կտավաբանի գիրքներուն համար
 առգում է հին գրչադիրներու շարքի
 մը յատուկ տառաւորները ձեռագրիս մէջ
 ալ կան։ Աւետարաններու համաձայն-
 րնգահանքը առխառնները գրուած են
 Մատթէոսին սկիզբը գրածեալ իւրաքան-
 չիւր աւետարանին համաձայնութեամբ ձա-
 նոթ առխառնները ինչպէս իւրաքան-
 չիւր աւետարանին սկիզբը, նոյնպէս
 իւրաքանչիւր աւետարանին վերի լու-
 տանցներուն վրայ սխառու են։ Փրք-
 քերու անունները նշանուկուած են վա-
 րի լուսանցքներու վրայ։ Աւետարան-
 ներուը տարբեր գրչով և նորոգ գրով
 վերջէն նշանակուած են։

Բովանդակութիւնն է՝ հետեւեալ կարգով .

U.S. sec. 107, 92

1244

$$Q \otimes_{\mathbb{Z}} \mathbb{Z} \cong \mathbb{Z} \otimes_{\mathbb{Z}} \mathbb{Z} \cong \mathbb{Z}$$
 $\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$

Isre'el ha-yehudi me'at me'at, ha-yehudi ha-yehudi

Դիքս, Յեսուայ, Բրդու, Կուկուայ

Phrynosoma munita *Phrynosoma*

Zamiatina, 1997

[illegible]
$$U^{\text{hom}}_{\text{hom}}(p, q) = U_0 + p^2.$$
$$L_{\mathbb{R}} \otimes_{\mathbb{R}} \mathbb{R} = L_{\mathbb{R}} \otimes_{\mathbb{R}} \mathbb{R}^2$$

Y. L. Kozlov

$$I_2 \approx \beta I_1$$
[illegible]

Scout 6651

$$\{f_w, g_w, p_w, s, h, q, b, p, \|\cdot\|, \beta, \gamma, \tau, \dots\}$$

Սահմանափակ (Եղիկիանու Կիպ-
րույ Նախարարութեամբ)

[[k u m e l y p U o g m i t a n p (d a n o p d

$\mu = \mu_{\text{max}} \cdot \frac{S}{K_s + S} \cdot \frac{I}{I_0 + I}$

$$d^{\text{Feynman}}_{\text{reg}} = b_2 b_4 b_6 c \beta \ln m \omega / s$$

$\mathbb{Z}_2$ and $\mathbb{Z}_3$ are the only finite fields with 2 and 3 elements, respectively. The field $\mathbb{Z}_2$ is the only finite field with 2 elements, and the field $\mathbb{Z}_3$ is the only finite field with 3 elements. The field $\mathbb{Z}_2$ is the only finite field with 2 elements, and the field $\mathbb{Z}_3$ is the only finite field with 3 elements.

Professoren und Dozenten

(2)

[illegible]

Դերք Յորայ
Տեպել Ետայայ
Երկամասան մարգարէք
Երեմիա (Եւրոպէս Աւստրիա՝ միա-
սին)

Դանիէլ
Եղիկիէլ
Զորք Աւետարանք (ըստ Մատթէոսի,
ըստ Մարկոսի, ըստ Լուկայ, ըստ Յով-
հաննու) որոս վերջը՝ Քրիստ կենջն շնա-
ցելոյն:

Գործք Առաքելոց
Եսթն թուղթք կաթողիկոսք
Զարեքասան թուղթք Պաղտե ա-
ռաքելոյն (Աւետիս Եւստի) նախագրու-
թիւնք՝ բովանդակութիւն ընթերցուա-
ծոց՝ միասին):

Յայտնութիւն սրբոյն Յովհաննու
Աստուածաբանի
Հանգիստ սրբոյն Յովհաննու Աւե-
տարանչի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Եղ 4ր, սկիզբը, դատարկ թուղթի
վրայ — Հնագի Աստուծոյ զսկսեալս իմ
դու կատարեալ՝ և ուր ի համատարած
ծովէջ կաթիլի մի ջուր, ո՛վ Տէր իմ Յի-
սուս Քրիստոս միածին որդիս:

Եղ 387ր, Ա. Թագաւորութեանց
վերջը. — «Ո՛հ զմեղաւոր հոգս, Յովնա-
նէս Էսթէս յիշեալ՝ ի Քրիստոս, ո՛վ եղ-
բայր բարիս:

Եղ 568ր, Բ. Մնացորդաց վերջը.
— «Ո՛հ զմեղաւոր և անարժան Յովնա-
նէս Էսթէս յիշեցէք ի Տէր, և շնորհիւ
շնորհ յայ սահման և շնորհիւ ի Սա-
րգիս և զամենայն ազգականս մեր. և ես
տաաւել յիշեցէք ի Տէր Քրիստոս շնա-
ցու ժամէն Յովնանի և շնորհիւ, զոր Տէր
Աստուած վայելել տացէ նմա զմա-
տեանս զայս, ամէն»:

Եղ 743ր, Գ. Մակարայեաց վեր-
ջը. — «Յայտնումք որ թշականն էր

ՌՃԹ(=1660) եկաւ մօրեխ եկաւ ի Զե-
թուն աղեկիս յաւուրս Աստուծոյ Զորքաշ-
արթու և եկեր զամենայն կանայս և
զքոյսս, այս ամենայն եղեւ վասն ծո-
վացեալ մեղաց մերոց, և ես եկեր և
զայլիս որ շորացաւ ազգին, և յետոյ
կրկնակի գարեհալ կանայացաւ և մին-
չեւ այնչափ եղեւ որ յաւուրս շոյեմեր
ամայ միջոցին իրբն զոխեան ազգիս
եղեւ, զինչ տեսմ. մեղայ, մեղայ, հա-
զար մեղայ Տեառն Աստուծոյ, ամէն»:

Նոյն սխանակի վարի լուսանցքին
վրայ՝ նոսրով.

— «Եւ սով սաստիկ եղեւ որ Ի(=20)
արամ ալիւրն է արծաթէ գրամ մի ե-
ղեւ»:

Եղ 912ր, Ետայայ զլիսակարգու-
թեան վերջը. — «Ողորմեա՛, Տէ՛ր Յիսուս,
ի հանդերձեալ աւուրն, ինչն ծառայի քո
Յովհաննէսի մթացեալ ազւոյ. ողորմեա՛,
ողորմեա՛»:

Եղ 1170ր, Եղիկիէլի վերջը. — «Աւր-
նեալ է Աստուած. փառք քեզ Յիսուս
Քրիստոս Աստուած ճշմարիտ, յազգոս
ամենայնի օրհնեալ, օրհնեալ և զա՛ր-
նեալ օրհնեալ, Տէ՛ր Աստուած Յիսուս
Քրիստոս»:

Այս սխանակին վրայ, խոշոր քուրք-
դիրով և մաթ մանիշակ թանաքով.

— «Յամի փրկչական 1859, յա-
ռաւորագութեան Գ. Գ. Միշիլ արեւել-
էստոնիէն Գիշիլ ինչոյ եղեւ նորագու-
թիւն հոյակապ զմրեթի որոյն տանարի
վանաց, և շինութիւն զանգակատանն,
և կանգնումն նշանաց սրբոյ խոշին ի
վերայ զմրեթի և զանգակատանն ի
տես ամենայն ազգաց: Յայտնումք ե-
կին նաեւ չէրքէջ զաղթականք յերկրէն
Թուսաց ի Գաղատիոյ, արքունի հրա-
մանաւ:

Փրեաց զայս ծանուցումն Եղիշիլ
Մ. Սեփէն Մ. Յովնանի և շնորհիւ յԱ-
նէս Էսթէս»:

այս հասարը, որ կը բովանդակէ Հին կապկարանի Դննդոց գիրքէն մինչեւ Դ. Թագաւորութեանց վերջը, Գիրքերուն սկիզբները գրուած են նախագրութիւնք և գլխակարգութիւնք, վերջերս ալ նախքան Գրքերուն վերջը, Գիրքերուն նախագրութիւնը կ'ըստ:

ԳԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Էջ 127բ.—128ա, Ելից սկիզբը.

— «Երբորհամէ մինչեւ ելան Եգիպտոսէ Ռժ և Լ ամ է: Գտկորայ որդիքն Հե հոգի մտին ի Մար և Չոն հոգի ելան ի Մարայ, թող զմե՛րս և զկանո՛յս, և զմանկանս, և զազգն Ղեւտացոցն Մ տարուն ի վերն չիշեցին, և ոչ ի տարուն ի վայրն: ալ զպատերազմողսն թուեցին. և ասա կատարեցաւ խոստումն Արբա՛հմու, թէ բազմացուցից զաւակ ձեր, որպէս զաստեղս երկնից: Այսպիսի որդիքս անցան զծովն կտրմիւր, անթաց ստիւք, և կերակրեաց անապատին հրեշտակաց հացիւ: Փառք սուրբ երթորդութեանն և մի աստուածութեանն, Հաւ և Որդոյ, և Հոգոյն Սրբոյ, այժմ...»:

Էջ 226, վերջ յաւանգքի վրայ: Դատարարաց գիրքին մէջ, Մամփանի պատմութեան չիթայցքի:

— «Կերայ ի կերեալն, կերեալս անուշ էր,

թէ կերողն կենդանի էր, զիս կերեալ էր»:

Էջ 749ա, Ա. Թագաւորութեանց վերջը. — «Զմեղացեալ և զսառապեալ և անարհնատ զրիւս աղաւթմ չիշեւ ի Տէր միով Տէր ողորմեայիւ, և բոլոր սրտիւ, և դու[ք] չիշողգ չիշեալ լի՞նք առ Տէր Աստուած միբն»:

Էջ 933բ.—934ա, Դ. Թագաւորութեանց վերջը.

— «Յիշատակ է աստուածաշունչս Բաբելոնացիքէն, է Գառնէն ինչպէ՛ս լիւնց Սաբբ Աստուածաշին, է Ժամաւի Թաւրիշէն Մէնա Լաբաշեալն, որ բազում աշխատանք կրեաց վասն պարտուց վանիցն և նորոգման եկեղեցուն. Աստուած ողորմի տեսցէք զրգիս չիշատակ զնոգին և Մէնա Լաբաշեալն, որ բազում երախտիք ունի ամենայն բանի ի վերայ սուրբ ամուսնոյ Աստուածածնիւ: Լուծի ոք հրաման ծախելոյ[ս] կամ գրաւ զնելոյ[ս], ալ ո՛ր ոք ընթեռնա՛ւ կրկին ի տեղն հասուցանէ և զՍուրբ Աստուածածնին իւրն բարեխաւս արտացէ, ամէն»:

Դարձեալ չիշատակ է՝ աստուածաշունչ[ս], է Գառնէն Սաբբ Աստուածաշին, է Լաբաշեալն Մէնա Լաբաշեալն, զոր ինքն Աստուած անփորձ պահեցէ ընդ սուրբ հայրապետաց և սուրբ վարդապետաց զասակից և պատկանից արտացէ, ամէն»:

48

ՀԱՄԱՌՈՏ ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ԹՂԹՈՑ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ ՊՈՂՈՍԻ

ԽՈՅՈՒՐ 1022:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5×15×8 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14×9,3 սմ, եւիսիւմ, բացի 1 և 51 կիւսակի, խաւանիւս սիւնակ 4,2 սմ.:— ԳԻՎ՝ բոլոր:

գիր:— ՏՈՂՔ՝ 27:— ԴՆԻՎ՝ բանալակի հասցակի, կոկիկ: փայլուն, տղաւարտած բողբ:— ԿՈՅՈՒՐ յուսակի կաշեւիսէ, կափարկով, այժմ ինկած, կանակներով.

[illegible]

Մասնաճաճ է շերտերային Ռոզիան-
նա Ռոսիերյանի Կոստանդնուպոլսի ե-
ղիանությունը և ասորի չորս եպիսկոպոս ինչ-
պիսի ևս՝ Նաթան, Նաթանի, Միքայիլ, Քե-
թիկոս Առաքելային Պոպոսի Կարենի Կո-
ստանդնուպոլսի մի աստուածամարմն
վարդապետության մերկայաց-
նող խորհրդային Նաթանյանցուն թղթի
հետևի կամ սկզբում թեման (էջ 51)։

$\mathbb{R}^n$ is a metric space with the metric

(iv) $\{U_m = \{x \in \mathbb{R}^n : \|x\|_2 \leq m\} : m \in \mathbb{N}\}$ is a sequence of compact sets in $\mathbb{R}^n$ such that $U_m \subset U_{m+1}$ and $\bigcup_{m \in \mathbb{N}} U_m = \mathbb{R}^n$. Then $\mathbb{R}^n$ is the union of a countable number of compact sets.

4. $13m - 14m$.

դ) Բաժնեդալարներն ընդհանուր առաջին անգամ ի հայտ են եկել 1870-1880 թթ. ընթացքում և հետագայում արագորեն տարածվել են ամբողջ աշխարհում։

[illegible][illegible]

դ) Յուդեա Լուսիթանյա գաղ համայնքը
Եւրոպ. Լուսիթանյայի վարի լուսանց ընկերու
համեմատ, էջ 51-67, որոնք վերջի
մասը, ընդունելով Թ-ի [է-ն-ն-ն]-ն Ուիլիսթեմ-Է
պատմութեան իշխանի համայնքաց, որ կը
պարզանում իշխանի համայնքաց:

[illegible]

պանծայի կրկնակի և եռակի փարթա-
մուքներու ուստիայացեալ աստուածային
զանծիւքն» (էջ 67)։

է) Ռուս մեկնութիւնը, Հոռոմայե-
ցոց թղթէն մինչև փոխմանի թուղթը,
որ կ'ընդհատի սո՛ր բառերով։

— «Բանգի եկեղեցին ո՛չ գիտէ ըզ-
ծառայի և զՏեառն երեսն ընտրել,
այլ զմեզոց և զարդարութեանս Եը-
նորէք ընդ » ,
էջ 09—1022։

Ինչպէս կ'ըսենք. համարձակ
քաւք մեկնութեան թղթոցն Պաղտի,
գարծ է հո շաբաթագոյն թուոյ, որ Մե-
ծիկի՝ պէտք է ըլլայ։

Ուիլիսկի Արթուրի

էջ 50ա — «Պաղտի յիշեա՛ ի
Տէր»։

էջ 442, վարի լուսանցքի վրայ —
«Ո՛հ ինձ անարժանիս
նուստ ագիս Աշտուհի
դ ե՛ր է՛նչ ու՛ր տա՛ն
բայց չեմ արժանայմ զործիս»
[Միտնա գրուած]։

էջ 443, վարի լուսանցքի վրայ —
«Պատանա կող թգաոյն կորնթացոց»
Այս է՛մ Յաւոյ Բաբելոնի»։

էջ 454բ. — «Աղբի թաւ շաբաթագոյն
էրեւոյն և շաբաթագոյն աստուածային օ-
րինացն և շաբաթագոյն յիշեցէ՛ք
ի Քրիստոս, ո՛վ քաջ երամիշտք և սուր
վարդապետք, և Աստուած ողորմի ասա-
ցէք ծնողացն, և կեանք և ժամանակ
հայցեցէ՛ք ի Քրիստոս և տացէ՛ք ան-

պատու մարտաւթիւն, և ինձ անարժան
զծաղիս աղաչեմ՝ յիշել ի Տէր»։

էջ 517բ. — «Ո՛վ սուրբ վարդապետք,
որք հանդիպէք ծաղկաւտ բարաստա-
նիս Աշտուհի աշտուհի շաբաթագոյն
էրեւոյն և շաբաթագոյն աստուածային օ-
րինացն և շաբաթագոյն յիշեցէ՛ք
ի Քրիստոս, ո՛վ քաջ երամիշտք և սուր
վարդապետք, և Աստուած ողորմի ասա-
ցէք ծնողացն, և կեանք և ժամանակ
հայցեցէ՛ք ի Քրիստոս և տացէ՛ք ան-

էջ 578ա. — «Աղաչեմ զանգեղի եզ-
րարք, և զաստուածարան վարդապետք
եկեղեցոյդ Հայաստանայց, յիշեցէ՛ք ի
Քրիստոս զաստուգ սուրբ զորոց, զսուր
թորոս բարեւանդան, որ եւ զրել յի-
շատակ իւր և ծնողաց իւրոց։ Զոր Տէր
Աստուած վաշեղ տացէ՛ք մինչ ի խորին
ծերութեան և պահեցէ՛ք անխորձ և ան-
սասան կենք տանելով և ուսուցանելով
զհաւատացեալ հաս, ամէն։ Եւ զեղկիս
զիւրաւոր իրեց, որ անուշ և խիտ
գարծն ո՛ւն, յիշեցէ՛ք ի Տէր. և դուք յի-
շեց ի իմէք ի ծառայեալ պաշտօնե-
ան»։

Երկրորդ կողմի ներքին կողմը,
հարաւոր կառուին վրայ, — ինչ մասնագի-
տական մեկնութիւն

աւր [Ո]տրուածին Քրիստոսի թիւ 1733
թվ. ՌՃԳ

որ սխալ է, պէտք է բլլայ 1743։

ՄԱՆՈՒՄԻՆԻԱՆ

Զեաւոյիս Անկիւրիոյ Ս. Նշան ե-
կեղեցին փոխադրուած է կարմիր վառ-
քիս Մատենադարանը, փոխադրուած
անապիւրնեբու իմ թիւին տակ։

Եղ 793—794, բուն յիշատակարան
Տաթևացւոյն և գրին

— «Երիշատակարան».

Ընդ որոց վերջինս բանասիրաց և
արուպ խնդրողաց բունին, պիտակ ա-
նուն հոշեցեալ Պէշէշէ: մեղսաներկ ան-
նամք և արեղծ մատամբ Էշէշէն հա-
սէն յաշաշաշէն Էշէշէն աշտաշէն Դա-
շէն, ի նեղ և ի ստորապագեալ մամանա-
կին, յարում Էշէշէն Քաշէն, թաշտա-
նութեամբ վերին խնամոցն՝ արեալ էր
բազու մաշխարհին, և աշէշէն հոշէնէն
աշաշէն ԳՄԴ(=1405) Եւնի, և պատմա-
շարժողութեան վերաբին քաղաւթոյն.
նախ Էշէշէն Վաշէշէն համապատ և խորին
սեռութիւնն, որ անյայտ մնայր միշտ,
հոգեաց ընդարձակ և յայտնի ցուցա-
նեմ. Բ-բղ զի աւաջին քաղաւթոյն
կարի կարճ և պակաս թուէր: Դ-բղ ի
թախանձանաց ամենց, մանաւանդ որ
առ[չ] յամենայնի և յայտնի ում և կա-
մէ: Եւ և պիտանութիւն սարս նախ և
Էշէշէն Վաշէշէն, զառի ընթերցմանց
պայծառ սեռութեանց. այլ և ի բուն
խրատառ քարոզութեանց և լուծումն
խնդրոյ հաշտողաց, նախ և վարժումն
խմտախց մտաւոր սաղմոսողացն: Եւ
բազում մեկնութիւն կրկին և զրեալ,
որպէս ողորմութիւն և ճշմարտութիւն
և հաստատումն, և այլն վրան կրկին
պատմութի. նախ որ և առաջին բաղ[ո]ւա-
ծոյն, և յերկրորդս զրեցու, և զար-
ձեալ զանդաշկաւ մտաց, յաւանդեալ
անձանց: Եւ քառակին սեռութիւն ըստ
հասակի սեռողաց: Եւ ոչ ամենայն բա-
նին, զի բոլորին մեկնութիւն յառաջինն
զացին, և մամանաւորն առտ. զի ճշմար-
տութիւն ճշմարտութեան ոչ հակասու-
կեացին, որպէս առ իմաստուն ստորա-
գինն աշխարհին: Արդ և թէ զացին ինչ ի
անտ արժանի սեռութեան ձեր, Տեառն
շնորհք և վարժապետացն նախնի, և
պակասն ակարսութեան մերում ներեցին:

Այլ և Էշէշէն Էշէն Եւնի Էշէն Էշէն Էշէն
շաշ յիշատակ բարի ի Տէր արձանացին:
Ընդ որում քառութիւն քաղմպան մե-
ղաց մերոց և ճնշողն կրկին, արեան
մերձաւորաց և աշակերտաց, յեղաշար-
սէր կամաց ձերոց մաղթեցին: Որ և
զրեալ աղանձ գիմատուն զաղաղաղ
սակաւս յիշատակին, որ և զաւթ զրեալ
Էշէշէն ի զինն անջնջեցին: Եւ ձեղ յի-
շողաց ի բարի և մեղ յաւանդողացս ի
հոգի, ի հոգի առ հասարակ Տէրն ողոր-
մեցին, յաւաւն անդի, և նմա փառք
յաւախանաւ, ամէն:

Նախ զիս զեղեցին, բազում չորեք
հոգիս իլի, մինչ զի ներկեալ եմ ի մար-
մին, Վշէշէն Վաշէշէն ոչ Էշէշէն, յոյժ փա-
փաշմամբ և ծարաւի, այս քաղցրամ
բարաստանի, մինչ զի որոյն փոյթ ոչ
արի, ոչ քարտիկի լաւաղանի, զի չէր
հասաւ մամանակին:

Փոռք քեզ և երկրպագութիւն ա-
մենասուրբ երրորդութիւն, որ ետար
ինձ ակարիս զորութիւն յաւարտ ելանել
սուրբ կոտակին. արձնեալ է Աստուած,
զաղեալ է Աստուած: Զի որպէս Երեւին
է նախնային ի ցամաք ելանել, նոյն-
պէս զիւրին է և ցնձութիւն զբողոքին
ի կատարն հասանել և Քրիստոսի մար-
դարիին փառք և զոհութիւն յաւի-
տեանս, ամէն:

ՄԱՆՈՅՈՒԹԻՒՆ:

Վերջը զորում մէկ թերթ մաղա-
ղաթեան պահպանակի առաջին երեսին,
կողմնակի լաւանցքին վրայ, նոսրով
զորում է վեց սող սասնաւոր, զմա-
րնթեմանի, ուր թուական կայ, ետ-
քեր ի անուն կայ, ամէն սողն յան մը
կը կարգացուի, բայց իմաստ մը չ'ե-
լիր ամբողջական:

50

ՀԱՅԻՍՏԱՆԻ ԴԱՐՈՒՄԻՆ ԵՎ ԵՎԼԱՆԻ ԺԱՆՈՒՆՆԵՐ

ԵՒԹԱՆՆԵՐՈՒՆՑ ԹՂԻՌՑՆ ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՅՈՑ

ԵՐԵՎԱՆԻ 260:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 25x
17x2,5 սմ.:— ԳՐԱԹԻՒՆՆԵՐ 21x12 սմ.:—
ԳԻՐ՝ բոլորդեր, բառական խոսք, դէպի
եղագիր անցման ներկայում, մասնառ-
տապէս այս սեռակննդն առաջարկ է
231-240 հոգեւո զգուրիւք, ուր բոլոր-
աւոր առկա ընդէն է և փոխադր. նմա-
դէպի եղագիր անցում — ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՎ
35:— ՆԻՒԹ՝ բառադր, հասկնկ կտկան
բազր:— ԿԻՍԻՐ՝ բառադր կտկան, կա-
թոլիկոս և քաղաքական ընդհանր. կող-
մաւն երևանք բոլորի ծաղկեայ կաղա-
պարներ: խորհրդանշի գրառում, առ-
աւանդներն զմայ, և զինքնա խաչա-
ման կեանքն վրայ խաչի դաստան-
կողմաւն ներք կողմեր գոր, խն կա-
թոլիկն ներք կողմ կապոյս կառնե-
քանկում, քիլունին երկու շրջներ
նշանակ գործաւոր կատարում, բայց
գրառում: Այս կողմը հանձնարել է,
երկուք կամ վերին կողմ կ'եղի:—
ՄԱՂԱՂԱՍԵԱՍ ՊԱՂԱՂԱՆԻՍ՝ սկիզբ
և վերջ առն ներկայում յետ կողմ են
և գրառն վերին կողմ հանձնել
բայց մէյնկ քերքեր փոքրում հանում
են նկատարել զխաչի ներքին զրու-
րեանք մեծադր առ հասարակ զքերքերն
են առն:— ՀԱՆԳԱՍԻՆԻՐ՝ խոսքում
քիւր ծաղկ և նոր կտկան քիւրում և
բայց բազրեր, այնպէս որ երեսնում
մերկայել նշանակ մայրում մասեր կա-
կանին պէս կ'եղի: Կառնիւմ գրում
զինք և քերք այս խոսքաւորան ազ-
գայութեան առում են զմեյնիւմ և
շեռնեւոր վրայ եւ շատ սեղ անքնքանկ
կղամ: Սեյն ալ յորանկեր և ձեռագրիս
վրայ եւ շատ սեղեր ծակկեր է:— ԿԻՍԻՐ-
ԵՐԵՎԱՆԻ ըլ իւ ԼՈՒՍԱՆԻՍԱՂԱՂԱՆԻՍ և

ԶԱՐԳԱՆԻՐ Ա. ժր. ձեռագրիս սկիզբ
միայն զառաջանք կ'եղի: Առն
զմայ են մեյն կառնիւմ և սիրուն
են:— ԵՐԵՎԱՆԻԿԱՆ, ԳԼԿԱՂԱՂԱՌ
առաւոր: Տեղաւորանքներն ալ կ'որմիւր
նշանա-
կում են վարի յառանցներում վրայ, ո-
րանք մեծ մասը յորմիւր կ'առն են վեր-
ջին կաղմի առն: Կողմանի յառանցնե-
րում վրայ կ'առնում են են սեւ բանալի և
երկու հորիզոնական և զառաւորան
զինքներում մեծ մեկնաւորում հառաւոր-
հառաւոր:— ԳԼԿԱՂԱՌ և ԵՎ 1 (4 սող
գրում), 4(կար)–8, 230, 253–257 (վա-
նեն երկու առ գրում), 260 (բայց մեծ գր-
ում), կ'առն հանում զառաւոր բազ-
րի մեծ ալ յորմիւր բազր:— ԳԼԿԱՂԱՌ
ՍՏԱՂԱՂԱՌ՝ նշանակի Միւսա Նոյնիւրում:

Ձեռագրիս զինք, գրառում մասն-
հանք, սեղեր, և այն մասը սեղի
կ'որմիւր կ'ը պակսին, բայց իւ միայ
բանկադին յիւսանաւորանին համեմատ,
այս զինք բազմանում է 1163-ին եւ
սրբագրում է 1176-ին, Լամբրեանի
Ներսիս ձեռնով այնպէս որ առանց վա-
րանման պիտ բռնի քե ձեռագրիս ԳԼԿԱՂԱՌ
է նայ ինքն Լամբրեանի Ներսիս, ՏԵՂԱՌ՝
Լամբրեանի Դեղակիր, և ԿԱՂԱՂԱՆԻՍ ալ
1176: Այս երեքագրիսմբ իւ որ ցուցա-
կիս նույնում ալ զիւ 1176:

Մասնաւոր և զառաւոր ընդհանր
նշանակ: ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՂԱՂԱՌԱՆԻՍ
էր յառաւորանքին յառաւոր: Մեյն
հանքին հառաւորում և կ'առնում է
նշանակ յորմիւր զառաւորանքին
հառաւորանքին: Երեքագրիսմբ յառաւոր
էին զինք կ'որմիւր զառաւորանքին

Քէնէ թուգթիւու անգամսու թեան հետք մը և նշան մը չկայ, բայց ինչպէս կ'երեւի, ինկած թղթեր կան, զրէի տարբերութիւններ կան, և նիւթերու ու նշանութեան նաշնով կարելի է ըսել որ էջ 241—245 միջոնկեալ են, և էջ 240—էն ստիկեալէս հետք պէտք է անցնիլ էջ 247—ին:

էջ 257—259, խոշոր բոլորդով ասղման տառքին կանոնէն երեք զուխ և ընդհատուած: էջ 257-ի վերի մասը պարզապ թողուած է խորանի և զարդազրի համար, կանոնը կ'սկսի [երանեալ է տը, որ ոչ զնայ ի խորանը] աւարտը է հանգարչէ ժաւարտը և ու էլն է յաւարտը:

Ասանցմէ զտա, ձեռագրին մէջ վերջէն գրուած են.

ա) Լուսանցքներու վրայ, նստրով, բաւերու բոցաբարութիւններ.

բ) էջ 1, գատարկ թուգթի վրայ.

— շխաղիրքս Աքշեհիրցի . . .

վարդապետն տառ կարդալու թէ. ՌՃԺԱ (=1662) . . .

Միւրի Հխարու իրիցիտանէ ժ(=10) զուշ առա[յ] անրունի / Գ(=3) բաւար աշ անր վարդան հարս Ազգաստար իԹ(=29) էր/:

գ) էջ 2—4. — «Եկանեկոյն Աղամայ մինչև ի ջըրնեղի մեն, որ տա Նոյին են, ամք Բի Միւր, որք են ժամանակք տան մարդայ. Ազամ, Մէթ, Ենովս, Կայի'նան, Մարգարիկ, Եարեթ, Ենովք, Մարթուտայ, Ղամեք, Նայ: Իսկ ի ջըրնեղիցէն մինչև ի ծնունդն Աբրահամ, են ամք Զիթ, որք են ժամանակք տան մարդայ. Աժմ, Արփարամթ, Կայինան, Մարգարիկ, Փաղկ, Ռադու, Սէրուք, Նաքրով, Ռարայ, աղայ Աբրահամ: Իսկ ի յԱբրահամէ մինչև ի Մովսէս և ի յէկն եղիպտոսի են ամք Եժմ և Ե որք են ժամանակք հինգ մարդայ. Աբրահամ, Խաւանկ, Յակոբ, Ղեի, Կանթամբամ,

Մովսէս, Իսկ ի Մովսէսէ մինչև ի Սաղմոնի Դաւիթ, և ի Խաւարի շինուի, են ամք Դժմ և 2, որք են ժամանակք է մարդայ. Նայան, Մարգայ, Բայս, Յովթի, Ենսէ, Դաւթ մարգարէ, Սաղմոն: Իսկ ի Սաղմոնէ մինչև ի Նորագուի Խաւարին Ջորարեկէ են ամք Եժմ և ԺԲ, որք են ժամանակք ԺԲ մարդայ. Բորամ, Արիայ, Ասափ, Յովսափատ, Յովրամ, Աղիայ, Յովսթամ, Աբաղ, Եղեկիմ, Մանասէ, Ամովս, Յովսիայ, Ենքանիայ, Իսկ ի գերութենէն Բարեկացոյ մինչև ի ծնունդն Քրիստոսի են ամք Եժմ և ԺԸ, որք են ժամանակք ԺԸ մարդայ. Սաղմթիկ, Ջորարեկ, Արիւզ, Եղիպիթ, Սաղմկ, Աքիւն, Եղիւզ, Եղիպար, Մամթան, Յակոբ, Յովսէփ: Արդ ժողովեայ զամենայն լինի Աղամայ մինչև ի Քրիստոս ԵԹմ և ԶԸ ամ, իսկ ի Քրիստոսէ միջառութենէն մինչև ի Կոստանդինոսի հաւատալն են ամք Գժմ, իսկ ի Քրիստոսէ մինչև ի հայ թուականն Եժմ և ԴԳ և ի Քրիստոսէ մինչև ի մեզ են ամք Թմ և Դժ և Գ և ի Մահմադայ ի մեզ է Եժմ և ՂԱ տարի, և այն որ այլազգիքն Գ տարի, և այլ աւելի տան, առա են, քանդի նովքայ (նոքայ) գտարին ՅՄԴ տար տան գտարին, քանդի լուսանովքն հաւանեն. իսկ մենք գտարին տրեզակն տաղ(1) հաւանք. Եկն տար. ԺԱ աւելի քան զայլազգացն. վասն այն նոցա հրանցովն աւելի դայ և մերս պակասարդ ժողովեայ յԱղամայ մինչև ի մեզ ամք ԶԹմ և Զժմ և Դ տարի. իսկ այս որ տալցին թուի թէ պակաս է ի Կոստանդինոսէ, զի թարսմանիցն ի յԱղամայ մինչև ի հայ թուականն Ջուլայ ԲՁԶ տարի տան. և ի հայ թուականն մինչև [Նիսիայի] ԳՄԱ է ի վարայ ամ լինի Աղամայ մինչև ի մեզ ԶԹԳԹ տարի և այս աւելի վասն այն է որ Զուսան ի տարին ՄԱ տար պակաս կու ընեն, ի չարսմն մի տար. վասն զի չարսմն առ Աստուծայ էր անողւած ամ (անուանած է) զայն ի մարդայ տարք էին հակակ և այս պիտի համարովս. ՄԹ տարի պակաս է նոցա համարն

քան զՍարմանայն. արդ ի թշուհան
Հայոց ճիւղեւն է Մ—(Դ)Կեռ Էսքոռնիւն,
որ է Բարձրիւն ուղի, ՊԵՄՄԵ, և ի Էսքոռնիւն
Կեռնիւն Կեռնիւն և Կեռնիւն Կեռնիւն, Այս
զԻրքս յիշատակ է ՄԻՄՄ Էսքոռնիւն,
որ ինքն տակաւ է հալալ տրդեամբքն,

Ասքոռնիւն Այնիւնիւն Սարք Ասքոռնիւն
Էսքոռնիւն Թվին Ռեճին Էն Գեյնիւն— Կեռ
Բարձրիւն և Գեռնիւն, տարհեաց զՄիւսս
վարդապետն հայրականոս. Ռեճին Գնաց
ի Սարք Ասքոռնիւն և Գեռնիւն Կեռնիւն
և Կեռնիւն Կեռնիւն և Կեռնիւն Կեռնիւն

51

Ք Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ր Ք Կ Ի Ի Ր Ա Կ Լ Ի Յ

(ԿԱԼԵԱՆ ՅԱՆՈՐ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻ)

1789

ԵՐԻՈՒՔ՝ 600: Իջազարթիւնը երկու
սեղ սխալած կրկնումով, բայց ուղղուած
ոստումով (սեւեղ 171 201 եւ 311—341):—
Մեծութիւն՝ 23,5x17x3 սմ.:— ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 20x18,3 սմ.: ԳԻՐ՝ գիրակ հոգւոյ:—
ՏՈՒՐ՝ 30:— ԿԵՐՈՒՔ՝ բաժնայեղ, բարակ,
կոկիկ, փայլուն բողբոս:— ԿԱՐՈՒՔ՝ մուր
յունապի կաւի. կողմերուն երեքները շա-
րանկիւններ գծուած. ճեշիւն կողմերը շա-
կեզած նախուրէ քաղցր փակցուած, քի-
կուցին երկու երկուսը ճիւղով:— ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆՔ՝ աս յաւ, միայն կազմի Ի. եւ
Գ. սեւեռնու (եղ 41—42) մեղեդիւն բա-
ցուած:— ՁԱՐԴԱԳԻՐ մը բլլայով և ասար
կայ սկիզբը:— Առաջին բառերն իմրա-
ԳԻՐԸ եւ բոլոր (առաջինուն և ասանց
բաժնումեկուն սկզբնաստերը ետան
նախկ կամբով. յասանցովի ալ նոյն
կամբով ժողով. միայն ասանց բառի
(=ԿԸ) խաղարկն Ք ասար կամայով է:—
ԴԱՏԱՐԿ ԵՆ ԿԸ 590(ԿԵԱՆ)—597, 599—
600. ինչպիս Կեռնիւն Կեռնիւն սկիզբը եւ
վերջը ԼԵՔ արեւելեան գրամ Կեռնիւն
ԼԵՔեր:— ԴԱՄԱՆԱՐ 1789:— ԳՐԻՑ՝ ՏԻ-
րացի մանկիւն ճիւղին:— ԿԵՐԻՐ՝
Սկրապիւ, ընդ համանա Սարգիս Կե-
ռնիւն եւ արդար նա Մառիւն:

արեւելեան Կեռնիւն Կեռնիւն Կեռնիւն
արեւելեան Կեռնիւն Կեռնիւն Կեռնիւն

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ Կ

Էջ 596, հեղինակին յիշատակարանը
— Էթ պարզեաց Հոգւոյն Սրբոյ ա-
ւարտեցու Կեռնիւն Կեռնիւն, յոյճ Տեւա-
1758, և Հաւոյ ՌՄԸ, Յաւիւն Կեռնիւն, ի
տանի սրբոյն Յաւիւն Կեռնիւն. ի
Աթանաղիանայ հայրականոս, ի փառս
համանունայ և միայն ասանուածութեան
Հոր և Սրբոյն և Հոգւոյն Սրբոյ, եւ ի
պատիւ ամենորհնայ մօրն Յիսուսի և
Աստուածածին կուսի, իմոյ յատկան
այցելուի և բարկասի, և սրբոյն Յաւիւն-
համանա Մկրտչին, և ամենայն սրբոյն:

Էջ 598, զԵՐԻՆ յիշատակարանը
— ԷԱՐԻ՝ ողորմութեամբն ամենա-
զօրին Աստուծոյ յոյճ կեռու աւարտե-
ցու Յաւիւն Կեռնիւն, Կեռնիւն կուցեցու
Կեռնիւն, որ է Կեռնիւն Կեռնիւն, ի Կեռնիւն
Սեւեռնիւն, ընդ համանա ասար ինչեցոյն
որ համանուն է յաւան Կեռնիւն Կեռնիւն
Կեռնիւն և Կեռնիւն Կեռնիւն, իմին Հա-
յոյ հաւոյ երկու հոգւոյն և Կեռնիւն և Կեռնիւն
և Կեռնիւն Կեռնիւն (=1789), ի Կեռնիւն

Կեռնիւն և Կեռնիւն Կեռնիւն Կեռնիւն

Դեռևս Վաշինգտոնի մոտ՝ Սեփոպոլիս՝ Ղևոնդյանի տեղ Յակոբյան արքեպիսկոպոսն էր գտնված, և Եսայանի և Եսայանի-Ներսիսյանի միջև լարված լինումը, յնապահումն անապահ զգրել էր Գրգ՝ որք հանդիպելիս ամա՛ թաղութիւն շտրինցել քառալանաց, և շինցելից զիս և զննիցիւսարսնի միմյ Զայր սերկի, և հայրցելից ի Տեսանէ զթաղութիւն քաղում սիւղաց իստից, այսինքն անպիտան և անորժան սիւղաց հանելի անապահ Յովնանիս, որք զգրելից զայս քաղում աշխատանքսն Սատուծով ի յաւարան հասուցելիս անպիտան շտրինց սաղամանաց, քանից իստույնն լինի երկու կերպիւ ի միմեկ անպիտան Յամար և միմեկ անապահմամ

Պատճառն է ինչէ՞ն հերթի ազդեցութեամբ և ըստ քե-
րտեղանիին՝ թէ:

Ներկև մագիստր ազերս արկեալ,
 որ ինչ ի ամս սխալ գրեալ,
 սչ գիտեցոցն և մ'չ տեսեալ,
 կամ ըստ հնրեցն աշնպէս թողեալ,
 եւ մեղաւոր և չարեաք իի,
 զի է յնիւնէն Ալեքսանդրէ,
 և ի քաջէն յնիւն իսկնի,
 զբնի գնալ Մարտիանոսն (*)

(*) Երբ. Բարդէն կաթնորդեաւ ժամանում
 չկերպրեալ առանաւորին առկը, Երբեւ ձա-
 նթանիւն աւելցնանք է ՏԷՄ թիւ 14, 16,
 (18), բայց չէ շարունակած: Ծնթ. ԸՐՈՏ.

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԹՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ (Բ ՀԱՅՏՈՐ)

(64461) 1999 JV42 彗星

1754-EG Study

ԵՐԱՅԻՄ 587—1164: — ԱՆՇՆՈՒԹԻՒՆ
22x18x3,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ դեքեթ
16x13 սմ., երկսոց, խաբանցիկ տի-
նակ 6 սմ.: — ԳՐՐ՝ ճօստ, երկաթ, բարակ
ցիծեծով: — ՏՆՂՊ՝ 27: — ԴՈՒՐ՝ բամպակե,
բայ մի քանակ: Կտրված, առաջադաս,
քոպր — ՊԼՈՒՄ՝ ռաբ չափ լանդայի կա-
շիկայի, Լեկո կաթի կեմալմիշուլ: ԿոլՅե-
ռուց երեսներ ծաղկելա սիրուն կաղա-
պանի: դրժմած ևս խաչալաղի, քի-
մունքին երկու շուրքերից հիւստի, քի-
ստումենք սուշամենկ սիւռն ևս ա-
մառ կաթի մի վառմից քաշ: ՏՆԿ-
ԳԱՄԱԼԻ՝ ռաբ լաւ: — ԵՐԱՅԻՄԻՐ, ԴԼԻՍ
1164: Ինչպես նաև սկիզբը դրժած 8
ևս միեքը դրժած 1 քերթերը: Գնասելի
ըլլալով սկիզբին ևս միեքին երկու երկու
քերթ այ կրճած: Ենամած են, առաւ-
մերը կը մնան: — Անցած քոյր սեղեկու-
նին ևս քաղաքի:

[illegible]

Յիշատակարան միայն հեղինակին,
էջ 1143:

[illegible]

Որ ի ծաղահանդգն յազդումս թննէ քաւմէ՝ կոթիլ մի շորոտոց ներկանուլ ի միտս վերջնաց քոյոյ ծնունդն, հաս-տացիս յուրորս ե գրայս՝ մի ծաղիկ ի քաղմոց տերեւոց, ի փաստ անուան քս, ես անմեղեայ աբութեանդ ե անբաւան-նիկ ի ժառանգան տառաւածութեանդ, ե ի պատան արքունոյ ամբարշննուլ Աս-

առականցն ֆրիստախ յազդերս մտաւ յեալ, խնդրեալց ի մէնջ ի մի ժողովել զամենայն առական աւետարանական համառօտ քաջատարութեամբ, ի յաւաւմն իւր և համայն վարժապետաց իսկ մեք թէպէտ չէաք առ այս բաւական, քայց զի մի՛ անկողաք ի զտոտաւան քանքարաւ թողոյց ծառային վասնորայ ապականեալ առ լցուցիչ Հոգին Աստուած և ի տեսութիւն աստուածարանիցն, ժողովեալ

զամենայն առական միաւորեցաք ի սմին կարճատառ տեսութեամբ. յարում թէ զոցին բանք ինչ պիտանիք, այն՝ Սուրբ Հոգւոյն ևն պարզեաք. իսկ եթէ անպիտան, մերս տկարութեան տալով զայն, ո՛րչէ լերուաք:

Զերում ազնուութեան ծառայ պետապան՝ Նախիջևանցի Պետրոս Ա. զամուլեան, որ երբեմն կոչուր Բերբուս մեանց (19 15).

54

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱԿԱՆ ՄԱՐԳԱՐԷԻՑ

(ՆԵՐՍՍՈՒ ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻՈՐՆ)

ՆՐԵԱՔ՝ 388:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 22x18x 2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 17x12 սմ., աճկանք:— ԳԻՒ՝ զիւրակ ճառ:— ՏՈՂՔ՝ 28—33:— ՆԻՒԹ՝ բամպակե եւկու շեսակ քուղր. առաջին եւ մեծ մասը մաս, կուկիկ, վերջին մասը բարակ, կուկիկ, վայլսն քուղր:— ԿԱԶԻ՝ յունապի կաւի. կողմերուն երեսները պարզ գիծնով, մեջքեղը խաչաձև եւ խաչադրոճ, բիկուցիին երկու շրքերը ճիւղով, կտրւած(ենք ղնդին ցերկուած:— ԼԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ շատ լաւ, բոլորովին ցոր մնացած, վերջին կողմի ցերին եւսսին եւ պատարկ բողբոջուն վրայ ցնցը յաւնակած է, քայց յառաջ չի զացած:— Մայրէ ի ծայր սեւ բամբակով դրւած, միայն յուսանցապիճ կարժիռի եման մաթիո՞վ թէ բամբակով զծւած են:— ԳԱՏԱՐԿ և՛ սկիզբը դրւած 5 քերքեր, որոնց երկուրդին վրայ սառցողին 7 յիշատակաւանը կայ, 388 կշին վարի կեսը եւ վերջը զրւած 5 քերքեր, որոնց երկուրդին վրայ, վարի ծայրը, կազմույն յիշատակազրուքինը:— ԿԱԶՄՈՂ՝ Յովնանցէս,

1806-ին:— ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովնանցէս Դպիւր, Յանգի:— Մնացած չափը անկողնային էր պակտի:

ՈՒՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԹ

— «Կազմեա քերք Բաշի Լարց ՈՒՇԻՒՆ-ին (=1806), Յանգի-ի (=20)ին, յիւսն շիւսն Թաւայ 8-ի(1)ն-իս:

— «Մեկու թիւն փոքր երկուստան մարգարէիք, արքայի կերպի կամք ունիցին, 1810, Յապի 20. եւ հաւատա թիւ(1)ն-իս զպիւր տեսչի ծիւղայ արքանց իմոց, ամենց:

— «Աստուծ կտր. մեծեմն, կապուցի գիր հաստատուի:

— «Թաւան Եանթ Է արքի-ի քաղաքութեմը:

55

ՔԱՐՈՁԳԻՐՔ (Բարդուղիմէոսի Մարադոյ Եպիսկոպոսին)

ԵՐԵՄԻՔ 512:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 23,5x
18x:1 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 19,2x12,2 սմ.,
ամկաններ:— ԳԻՐ՝ մոտ, մանր:— ՅՈՂՔ՝
45, 42, 33, 20, 31:— ՆԻԹՔ՝ քաղաքակե,
քարակ, կոկոսած, տղաատառած, կապու-
սազդոյն քաղ. մանաւանդ էջ 1—240:—
ԿԱԶՄ՝ սեւ կաթ, կապնուն երեւելոյ
նախ ծաղկեայ կապապարմերու դրածուս
ծով. բիւլունք Եւկեզած կապապարմերով,
երկու շերտեր Բիւստով. կտաւածները դե-
ղին, բայց զուցարապ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝
յառ Փիկոսնի կաշիննէր կաշնու կտաւ
սեղին եւ արքաների սպան ին ժողո-
քոյնայն վերջին կողմին վարն ականցը:
Ձեզ այ յարկակե եւ վերջին կողմի ներին
եւ վերի կողմին եւ միմյեւ 495 էջ ծա-
կած:— ՁԱՐԴԱՆԻՐ ԲԱՆԻ մը Խաղաղեւտ
սկիզբները:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿԱՆԻԱՅՔ,
զոյսններու սկզբնատառ սկսպեա կար-
միրով:— ԳԱՏԱԿԻ ին սկիզբը դրած ե-
րեւ ընթերցան, որով ետը դրած եւն
կտաղիկն կեան աւելին եւ վրա ետեւ
ամբողջ, 504 էջի կեան աւելին, եւ 507—
512 էջեր, այս վերջին էջի վրայ ԲԱՆԻ մը
առ յիշատակարան, որ արած (նիւ) դը-
րած եւ եւ սեւ կտաղ յանն ծաղաքի
նեւ:— ԳԻՐԿ՝ Գալասացի Փարիսեան
Խեղտն վարդապետ:— ԺԱՐԱՆԿ՝ 1819:—
ՏԵՂԱ՝ Ս. Աստուածածին վանք Գաղասիոյ:

Մատենան տպուել խորագրում է

— «ՔԱՐՈՁԳԻՐՔ այս է, որ ծագեա-
լաղ արարեալ է ի Քարազդարձոյն Վճի
Բաշաւ լեռնի՝ Մարադոյ Եպիսկոպոսին, ի խո-
քի Քարազդարձոյ:

Պր քաղաքակե արքան թիւ 5 եւ 55
ծաղաքներով ծաղաք խորագրով (էջ
1—507), զմեկ գրքային (էջ 505—506),

ինչպէս նաեւ «ՀԱՆՔԱՆԵՐ խորագրով
քարազ մը, սկիզբը դրած զատարկ
Թուղթերու վրայ գրեթէ 4½ երես:

«ԲԱՐՈՁԳԻՐՔ»-ը ինչ յիշատակարանը
(էջ 486—487), եւ թարգմանած է այն փո-
փախութիւններուն, զորս նշանակեցինք
վերագոյն, թիւ 8 եւ 27 Ձեւագիրներու
վրայ գրելու տանն:

Քարազգիրքին առաջին գրիչը իր
յիշատակարանը բաժանման զծով մը կը
դնէ վերոյիշեալ յիշատակարանին տն-
միջապէս ետքը (էջ 487—488):

— «Դժժանալ աղաչեմ զմեզ, ո՛վ սի-
րելի ընթերցողք, եթէ կամիք ընթեա-
նալ զգիրքս զայս, եթէ ունիցի սխա-
լումն ինչ՝ ներումն շնորհեցէ՛ր զի ոչ թէ
գիտութեամբ արարի, այլ աղիտաւ-
թեամբ խմով. զի տեսի զայն զանձն,
աստուածային գիրքն երանելոյն Բաշա-
ւ լեռնի, ի Հաշիւայն խաւանայն Բաշա-
ւ լեռնի, ի նախնեացն մերոյ քաղաւ աշխա-
տութեամբ եւ եւ յանեալ տանեցաւ՝
արուպ եւ անարժան, Գաղասացի Ստե-
փան վարդապետ, տեսի զայս զանձն
աստուածային, եւ փափաքեցայ առ ի
յօրինակել, այլ անհոգին էր բովան-
դակ տանու գործնական, զի վրան չին
զույսն, եւ երբեմն անզոյ թուղթն են
քաղաքակալք եւ վրան նորոգելոյ ոչ ունի
զգիր, եւ երբեմն ի անզոյ զգիրն տն-
այս զգրով, նազիւ կարացի տառի եւ
անտի ժողովել տալով, զի ընթերցողն
օգուտ զաջին վրան հազուց իւրեանց, ի
փառս Աստուծոյ եւ ի պատիւ որդեան
Աստուածածնին, եւ ամենայն արող նո-
րա, ամէն Գրեցեալ օրնակեցեալ գիրքս
այս յամի Տեառն Ռիկիլ(=1627), եւ յամ-
սեանն Մարտի մ(=10), ի քաղաքն Ան-
կիւրի:

Եւ Դժժանալ Եպիսկոպոս, 1819, Է

[illegible]

— Աստուածաբանական մարդասերին Եսայիի Ի Սին՝ որ է Ի տունն Աստուծոյ, յիշատակ ընծայողացն ասոյ զերանու-
թիւնս, յատենն, երբեք որ արեւիցի շի-
րաւորակ Ի Սին: Արք. Քէլպու թուղած
մասունն Ի պանդին աշխարհու և երա-
նենն, սակայն՝ նոյն՝ յիշատակին Ի բորին
մշտնջենաբարակն՝ որք որմանի յիշա-
տակաց զորս թարն Ի վերայ և րկիւր,
որպէս Ի ինծուն Աբրահամն մեծաշաւատ,
որ Ի սէր Տեառն Աստուծոյ յանախեաց
սորցին իւր յիւանակ, նոյնպէս և նա

603, 610(միայն 14 տղ զգաւած) - 636:—
Միւս բոլոր անկեկութիւնք քաղաքական-
ական կը պակսին:

Մասնական է Աղամայեան Պետրոս
Արքեպիսկոպոսի ԲԱՐՈՋԻՐԻՔԸ և ՊԱՏ-
ԿԵՐ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ, և շեղանակին տեսնել
և մականունը ուղղակի տեղ մը չէ յիշ-
ատարուած. քոյց քանի մը յիշա-
տարութիւններ կան, որոնք անտարա-
կուսեցի են: Այսպէս, Մեծ Պանոս Գ-
կիրակի շարագին վերջը կը ծանօթա-
գրէ զԲԻՐ:

— «Արգ՝ վասն տնտեսի քարոզին
ի մէջ զՎԵՐԻՆԱՆ՝ աւերակալն առնուց
զքեռքէ և նշանակն Գարգգրքի:

Հոգեւոյ Սրբոյ զաւտեան, Պենտե-
կոստէի քարոզին (Ա) վերջը 48 առջ
տանաւոր մը կայ Ն տունով, որու ծառ-
քանունն է Պետրոս և խորագրուած է
այսպէս:

— «Նորին շարագրողի գրոյս է ա-
սացեալ առ Հոգին Սուրբ՝ յաւաք զա-
լըստեան նորա. ի գոյն Նորաշինչէ-
նէ կրօնի:» (էջ 326):

— էջ 326. — «Չառագոյն գալաք
նէ տե՛ս և յԱԷԼԻԻ ԲՈՒՐՈՒՆ:

— էջ 434. — «ԲԱՐՈՋ, Աշտուշն
կամ Բեշիւնէն Պետրոս աշտուշուհի:
բարձրապատիւ և բնիկ միտքունէ կա-
թողիկէ Մարգ Աթոռոյն Սրբոյ էջ-
միտքնի, ասացեալ ի բուն թէ «Յիշեալ
ուստի անկարն և ապաշխարեալ» և այլն
(Յայտ. Բ. 5). Քոյց առն խորհրդէն, որ
է արտաքոյ Քարոզագրքոյ նորա, զոր
զանալ աշտուշուհի իմ գրութեամբ, ըստ
կարի սրբագրելով օրինակեցաք յազուս
հասարակութեան:

Այս յիշատարութիւններով կը հաս-
տատուի թէ քարոզներուս նշանակն է
Աղամայեան, որու գործն է նաեւ Աւե-
տարանական Առակաց մեկնութիւնն կամ
ԱԷԼԻԻ ԲՈՒՐՈՒՆ:

Բայց քարոզները կարգու գրուած

չեն. Մեծ Պանոս Գ. կիրակիի քարոզին
կը յաջորդէ Սրբոյ Պանոսի քարոզը (էջ
193), իսկ Մեծ Պանոս Գ. կիրակիի քա-
րոզը և խորհրդակցութիւնը կը զանա-
գէջ 337, էջ 439 ալ կայ առաջ խորհր-
դակցութիւն կ'երեւի կամ անխնամ օրինակ
մը ունեցոր է զԲԻՐ իր առջեւ, կամ
ի նոյն անկումը հասարակ մը զԲԻՐ Ե,
որն ալ տեսնել զԲԻՐ, ապա իր
տեղի զԲԻՐներ գլխի տարածք Են իր
պատի գործը, և հասարակ, որ
զատեալ ալ զԲԻՐ չի գտնու միտ-
արարութե մը թող զԲԻՐ:

Չեռագրին երկրորդ մասը, Պաշիւ-
Քիւնիւն, տանակին իշտարուած գործ
մըն է 3-115 երեսաց, նոյն գրչնէ:
Այս գործին սկիզբը կայ յառաջարան
մը և ասանաւոր մը 28 առջերով և Ն
տունով, «Ան հարն էջիւսք խորհրդէ:
որու ծառքանունն է ի Պետրոս:

Յառաջարանին խորագրին է:

— «Առ աղկալութիւն բարեւելք ըն-
թերցողաց թէ յիշել վաճան գիտէ շա-
րահաւուն Պաշիւ Քիւնիւն կոչեցեալ
գրքոյս», որու վերջին կարեւոր մասը
յառաջ կը բերենք:

— «Դոնեւոյ իբրու զԻԹ մի ի ժըր-
տանց իմաց արկանիլ բազմալով՝ զօր-
կիտոսիւ գերազանցեալ յերախտիս
խաշին՝ յոժարեալ է ինքիւս աշտուշուհի:
արկի զանն մասց իմաց ի գանձ ինն
և Նոր կատարանաց ամենաբաւական
ասնուտեան և որքան ինչ առած ի նա-
խահարց, ի նախապետաց և ի մարգա-
րէից քան և չորից՝ առ կենսակիր
անօրէնութիւնն Քրիստոսի, ըստ կա-
րեաց ծաղկաքաղ ասեալ՝ զայս փունջ
կերեցեց, որոյս(1) և կոչեցաք Պաշիւ
Քիւնիւն: Եւ պատեան է՝ զի փկազործ
խորհուրդն Առաջ Շտարթու գտանի ի
սոյն գիրք լիովին պատկերացեալ: Յոր
և ի հայրիւք յայս պատկեր՝ նորագեալ ի
փառս խաշին՝ յիմալլիլն թա ի բաժակ
կենսատու (որ ի խաշին կոչել ի զե-
ղարդ զնոսորին գետացեալ) ունիցիս
անմոռ զըզմակիրտին քառնիլ ընդ քեզ
ուրխակից զծննդն իմ ըստ հոգեւոյ և

գլխից ի կորզել առաքյալ արքային, հե-
րեր պատշաճիցէ յայնմամ տառաքենաւ և
չէնչաւ չալ՝ Յովն-Քրիստոսի հիշեա-
լան համեմատ հոգեւոր և մարմնաւոր
ծնչիւքս (Վերջը ծնչւքս) միակ չալք
մերեւոյն, որ և զսոսիչ հիշեալ լինիցիւր:

Առաջին մասը 2Է(=87) քարոզներ
կը բովանդակէ, իսկ այս երկրորդ մաս
ը 2Ը-7Ը քարոզներ (էջ 329-350), և
զատմամբ ձեռք չառնուած Բէթսաբէ Աւ-
ստանայ Ժողովը: Այս քարոզներուն մէջ
կրնաք տեսնել խարաղ իրենք ունին եր-
կուս. քր.

Համաժողովը քննարկելով Միջկենտրոնի, է հանձնարեց, որ էլեկտրոնային ՊՈԱԿը իրեն հարկատու Մասնաճյուղի վրա Մասնաճյուղի ղեկավարին, (որ հղում է 1208 թ. և Մարտի 5), իր քանակ, քանակ զի»

Umsatz der Waren für den Monat April ist 900,-
= 1000,- - 100,- = 900,-

Հայրապետյանի կենտրոնը և չափերը համարվում են Երևանի Երկրորդ համալսարանի Գեոմեխանիկայի ինստիտուտի Հայոց 1208-ի քարանդակի օրինակը:

Բայց երկուքին մէջ պատմական
արժէք ունեցող իտաք մը իսկ չկայ:
Այս երկրորդ մասին մէջ դրուած կտակն
է՝ Սերոսաթոյն Առաջնորդ Յովնանէն
Լիզորկոպոսին է, կտակին իսկ մասը կցուած
չի առաջարկուածն է՝ համեմատ:

[illegible]

Դրել Գողթը վարդապետ իր կնիքը
կոխած և, 22 Յ. Գողթաբունին գերջը:
Կնիքիս մասին ասե՛ւ Թիւ 40 Զեւագրին
գերջը:

60

ՔԱՐԱՅՐԻՐՔ ԿԻՐՍԿԷՆ (Նալբանի)

(ՀԱՅԽԱՌԳ-ՈՏԵՈՒ Ի Ձևերն ԵՐԱՆՈՒԷԼԻՔ ՎԵՐԴԻ ԿԵՍԵՐԱՏԻՈՑ)

1422

ԵՐԱՅԻ 440:— ՄԵՆԹԻՔԻՆ՝ 23x16x
3 սմ.:— ԳՐԹԻՔԻՆ՝ 18x13 (պլ.թ) սմ.:—
ԳԻՐ՝ մանր, գլրակի նոսր:— ՏՐԼԻՔ՝ 31:
ԵՆԻՐ՝ բամպակի հաստ, կպտած, վառ-
յուն, ոռոգաստամ բուրդ:— ԿՆԼՄ՝ գու-
նաւոր կարի, կողմնում ճեղքն կողմի
ծաղկակալ բուրդեր վաղցրած, հիւստով,
կտուտանցիկ գոյն յառակի վրա պտա-
կաւոր պտուտ ճեղքիւով:— ՀԱՆԴԼՄԱՆ ԼՔ
շատ լաւ: Միայն սառչին կողմի վրայ,
վառի կողմը, ընդու Ծակեկեր է, քիչկանին
սկ վառի քորումնք մատած:— ԶՄԻՆԻԳՈՐԹ
ՆՈՒՆ չունի ձեռնապլեր. միայն ԼՈՒՍԱ-
ՅԱՆԻՐԻՔ գլխիկի կաշմիտով են. սկզբի
լամի մի գլխիկներ. վերնագլխի իւր քի
կաշմիտի ճման բաժնով մի գլխած են.

Նոյնվան միջինն էր 123 գլուխներու սկզբը-
նապառ երբ: Սկիզբը փոքր կերևնի թվը
բաց արտառն է: Իսկ Եհիմբ, ապագայի
հետապնդան դոշն մը կարտառ նմանում
էս փակցումաւ է ձեռագրին սկիզբը, Թիւ
59-ի յառնին պես, Նոյն նաւալով, նոյն
դոշին ձեռնով: Զոս ալ նոյն խորհրդանա-
ւանակն պատկերին մէջ վերանք, դրամա-
նիւն է to sperabo domine tu in veritas
temporis fides: - ԴԻՍԿԿԿ ԵՐ 1, 2, 4-5,
441(կտր) 440: - ԿԻՄԿԿԿԿԿ 1823: -
741(Կ) Զոնեկան Յակոբ Վարդապետ:-
ՏԻՂԻՂ Ի. Կարտառն ձեռն կիսարդն:

සමස්තයෙන්ම මෙම ප්‍රකාශන අනුකූලය.

տրխարքի կերակէից անուեով ծանօթ
Քառալէիքը որ համառատում է կեանք-
նէ Մանուէլ Վաշիշիէն յետոյ, զործա-
ծողներու գիւրտութեան համար:

Գրիշը քիչ մը անուշադիր եղած է,
էջ 7 և 185 կտրկտառները դրած է,
սխալ խորագիրներ ուղղելու համար-
իակ էջ 336 դիտել կու տայ, — սիւնի-
նէ շէշիւիւ էր գրել շաբաթ երեքանասն և
երկու շաբաթս Քիշիւն էր տեղի խալիւ,
ըստ որքան շաբաթս է և շաբաթսն գրել
ստ. Բայն իւրեւր էր շաբաթսն Կերեշիւ:

Ձեռագրիս բոլոր յիշատակարանը,
սպաղրեալ գիրքերու ոմով, սկիզբը
գրուած է, ապաւէ (էջ 3)

«Գիշտ որ էր իւրեւր»

Յարինեալ աշխատասիրութեամբ ի
Յակոբ աստուածորան պատրիարքէ կու-
տանդնեալստայ. ըստ պատշաճի աւուրց
տէրունականաց և ասնից սրբոց, ի բո-
լոր տմի:

Եւ անտի օրինակեալ տ. Մանուէլ
վարդապետի կեսարացեայ, զամենս հա-
մառատելով և զամենս քարոզս ըստ
պատշաճ տեղեաց շարադրեալ, համե-
մատ քանից սրբազան պատրիարքի, ոչ
թէ զնորայն հաւանելով, այլ ի համա-
ռատութիւն և ի գիւրտութիւն ընթերցո-

ղաց:

Հասկ ապա օրինակեցու ի ձեռն
Յակոբայ վարդապետի Հանգստան կե-
սարացեայ, ի միաբանութենէ Սրբոյ
կտրապետի հրաշագանձ ուխտի կապա-
ղովկիոյ:

Բաժանեալ յերկուս հատորս

Հատոր Առաջին

Ի հայրապետութեան Սրբոյ Աթոռոյն
էջմիամանի տեղան ի վերին սրբազնու-
ղոյն կաթողիկոսի ամենայն Հայոց:

Եւ ի վերառեալութեան Սրբոյ կա-
րապետի հրաշայի վանոց տ. Ստեփան-
նոսի ամենապատիւ արքեպիսկոպոսի և
քարեկարգ ասաջնարգի մեծին կեսարիոյ
յամբ Տեառն 1822, Դեկտ. 12.

որ ի վանս Սրբոյ կտրապետի կեսարիոյ:

Գրիշ Յակոբ Վարդապետ իր քա-
ռակոսի (անկիւնները հարթուած) փոքր
կնիքը կոխած է ձեռագրիս վերջը, և
վերջը վերջին քարոզին յաւել և յա-
նկէ, վարդապետական խաչանիշ զա-
ւաղան մը երկու քի կը բաժնէ կնիքը,
զեղեցիկ մանագրութեամբ և 1272(=

1823) թուականով

Ք	Վ
Յկր	վրդապ
12	72

61

Ս Է Ր Ա Ս Տ Ո Ւ Ծ Ո Յ

1778

ԵՐԵՎԱՆԻ 822:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 23,7x
17,3x4 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 17,2x13,5
սմ., երկուսն, բացի 1 եզեց, իւրաքանչիւր
սիւնակ 6,5 սմ.:— ԴՄ՝ զիւրակ 6աթ:—
ՏՈՂԻՐ՝ 32:— ՆՈՒԹ՝ բամպակի, կոկուած,
փափուկ, բարակ, ուղղաւորում բացը:—
ՎՈՅՐ՝ կաշեփայտ. պարզ օղակներ կող-
մերուն վրայ, ճիւղեով. կտրուածները դե-

ղին, բայց զամբարով:— ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՐ՝
ժառ գեղեցիկ քաղաքում կիսառուտ,
բուրբուր իրաւու փակած, զմուտաւ
զաւեցիկ քաղաքներ իրաւու, խոփի մը
քերք այլ իրաւու կտրու: ՔՆԵՐ՝ կաղաք չ
խախտած, բայց կողմերը վերի կտրու
սկսած էն բամբակի քիկուցի կտրու:—
ՀԱՐԻԱԿՈՒՐ՝ ունի ասպնի երկու գլուխ-

Այդպիսի կայ «Արեւի անտառներն» զգլխաւոր, զոր խորտակն համեմատ, պատարապիւր պէտք է ըսէ զգլխատարուելի ետաքը իսկ արձակման ծանօթ քանակեւն — «Ողորմեացի» — զստ կայ արձակման ուրիշ աղօթք մըն ալ «Աստուծոյ Հայր Լ Որդի Լ Հոգի Սուրբ, ընդունի շարժի Լ Եւրեւն» սկստած քով:

Քրիստոս խնամքով իւր բոլոր իր ընդարձակութիւնը, ոչ միայն մոռցուած հատուածներ և տղերք վերջէն յուսանցադրուած են (տե՛ս էջ 28, 30, 44), այլ և էջ 45—51 վերջէն աւելցուած են Ոսկերիքանի մոռցուած աղօթքը — «Դահանամ և մեծացուցանեմ» — զրեւու համար, որ պէտք է զրուած ըլլար 53ր էջէն, և այս մոռացման պատճառաւ ալ նախապէս զրուած հատուածներու կըրկնութիւններ եղած են (հմտ. էջ 45ա, 53ա):

ԹԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 57բ, զրէին յիշատակարանիկը, բոլորքիբ:

— «Արդ աղաչեմ զմեզ, ո՛վ մեղացաւի զանաւոյք, յորժամ մատուցանիցէք զպատարագն մեր առաջի սրբոյ

սեղանոյն, յիշեցէք ի Քրիստոս Լ Էջիւն» ընդունի էջէն: Ի Քիւն ՌՃԿԹ թիւոյն» (=1720):

Ասոր կը յաջորդէ նոսրով:

— «Յիշատակ եղևալ է զԽորհրդատեարս Զեթուցի Եզնաննէս քանակէն ի Պէկպագարն, ի մեռն արեւելեան վանատականացն, յորում տեղւոյ ժամ և պատարագ առնեն սրբազնագործ քանանայքն: Մնացել սա անջինջ յիշատակ ի տեղիս իւրում. ով ոք որ լու խնամ տանի և պանի՝ օրնեալ եղիցի և լիցի յԱստուծոյ, և ով ոք որ հեռացուցանէ կամ զսղանա՝ ի եղանակ տեղջէն՝ դատապարտեցի, և ընդ զօղակցացն պատմեցի յանեղ տեղնին Քրիստոսի, ամէն»:

Էջ 61, դատարկ թղթի վրայ:

— «Ես ընտանդցի կտրուպեա երէցս եկի Պէկպագար, թէին չայց ՌԻԼէին, (=1758) Օգոստոսի ԺԳ(=13) օրըն, ի՞նչ(=28) օր կեցա՝, չստ աւրախութիւն աւրի: Աստուած չեն պանի իւրեանց առնեւն: Եանձնէ մէկ աղջկէն մկրտութիւն սրինք Սեթաների թ(=9) օրըն, յանուն Դահանջի զրինք. առաջէս եղաւն»:

64

Գ Ի Բ Բ Խ Ա Բ Է Ո Ի Թ Ե Ա Ն Յ

1925

ԵՐԵՎԱՆ Զ+224:— ՄԵՇՈՒԹԻՒՆՆ՝ 24x19,5x1 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ 16,5x15,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ 60սր:— ՏՈՂՔ՝ 24:— ՆԻԻԹ՝ բոլորակ, կոկնած, ռոզաւարտած գլխի թուղբ:— ԿԱԶՄ՝ կեսկուռի, կողմեւուն վրայ ծաղկեղ թուղբ փակուած:— ՀԱՆ՝ ԳԱՍԱՆՔ՝ շաւ լաւ:— ԼՈՒՈՒՆՅԱՆԳԻԾՔԻ ԿԱՐՈՒՐ:— ԴԱՏԱՐԻ ԵՆ ԷՅԳ Դ-Ջ, 204,

221—224, ինչպէս նաեւ սկիզբը իբր պանդուկ գրտան նստա թուղբ:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1828:— ԳԻՐ՝ Հաճեւան Ժակոբ Վարդապետ:— ՏԵՂԻ՝ Կաղաղովկա(=Կաստիլ):

Մատենադարան

մութեան իւրոյ ի դպրութեանն կենաց
զրեցել անջնջելի յիշատակու։ փառք և
պատիւ և երկրպագութիւն Հօր և Որ-
դոսյ և Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ և միշտ

և յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն։

Որք սղորմին առաք սորին սովո՛
ողորմութեանն Աստուծոյ արժանաւո-
րեանքից։

66

Բ Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ր Ք (Սիմէոն Կարալիկոսի)

ԵՐԵՍՔ՝ 110:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 24,4x
18,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 17,8x13,3 սմ.:—
ԳԻՎ՝ զիւռէկ նոսր: Տարբեր զոչէ եմ եջ՝
2—4 եւ 93—110:— ՏՈՂՔ՝ 32. Զարբեր
զոչէ գրուած էջեր աւելի օղեւորով: ՆԻՒԹ՝
բաճպակ, կոկուած, օղաօտուած, իի մը
կապայտի վարճող, զի նինքն քուղը:— ԿԱՋԱՄ՝
կէս կաւի. յիկուեր ոսկեզօծ կաղապար-
նեւորով. կողմերուն երեսները ծաղկեայ
քուղը փակցուած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ.
միայն ցնցը ծակծկեր է առաջին կողմը
ճերմկն կալմիւն, վերեւն, մանի մը քուղը
այ միասին, եւ կողմը սկսած եմ մտելի:—
ԵՆՈՐԱԳԻՐՔ, զլուսնեւո ԳԼԵԱԳԻՐՔ եւ
ԼՈՒՍԱՆՅԱԳԻՐՔ կարմիրով:— ԳԻՏԱՐՔ
եմ էջք 1 եւ 110—յ կետեմ աւելիմ:

Միւս բոլոր ծեղկերիւնք կը պակսեն:

Մասեանս խորագիր ալ չունի.
միայն ՍԷՇՆԷՆ տնունը կոյ իւրաքան-
չիւր քարոզի խորագրին մէջ: Առնան
զործածութեան համար եղած ընդարե-
նակութիւն մըն է ձեռագիրս և ոչ թէ
խնամատ դադափար մը:

Միակ յիշատակագրութիւն մը ա-
ռաջին դատարկ երեսի վրայ, մանիչակ
թանաքով.

— «1883 Յունիս 1

Կ. Պէթա

Կարապետ ՆՐ. վարդապետ
Բագրատունի:

67

Մ Ե Կ Ն ՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ե Լ

Կ Ե Ր Ա Կ ՈՒՐ Բ Ա Հ Ա Ն Ա Յ Ի Յ

ԵՐԵՍՔ՝ 156:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 23,2x
17 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 19x11,4 սմ.:—
ԳԻՐ՝ նոսր ծեղագիր. էջ 125—130, 133—
140, 149—152 երկսիւն 16:— ՏՈՂՔ՝ 30—

32, անկամոն:— ՆԻՒԹ՝ բաճպակի, կո-
կուած, օղիտակ, զի նինքն քուղը:— ԿԱՋԱՄ՝
ժողանակագրոյն կաւի, կողմերուն երեսնե-
րը շատ սիւռն, խաւովս կաղապար-

၁၈၇၃ ခု၊ ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင်
 မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရက
 ပူးတွဲပါ စည်းကမ်းချက်များကို
 လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။
 ၁၉၀၅ ခု၊ ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင်
 မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရက
 ပူးတွဲပါ စည်းကမ်းချက်များကို
 လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

[illegible][illegible]

Յոգ, սկիզբն: Քաջ, զեռ եւս: Ամէն, ուսիր: Մէջ, ի ամանէ: Դառն, յաւիտեան: Սաւաթ, ազնականութիւն: Էյ, աղբիւր, ակն: Փէ, ընթան: Մոտ, զարդարութիւն: Կոշ, կոշտեմ սրբութեան: Լէշ, երեւելի, առաքնորդ: Են, առամսնք: Սոս, նշանակ. կանչանեալ:

դ) Այս բառք են թերթողականք, վասն չափոյ համերական տալիցն, վասն զի թերթողական տրհեստքն չափարեւրականք են և չափով վարին:

Եւ են որ զեղջուկք են, որով ճարտասանքն վարին, զի [յ] ածականակն փոխարեւին սակս զարգեալ ճարտասանից: Եւ հարկ է յոքնանամար եղանիլն, էջ 266բ—379:

դ) «Հանգէս բանաստեղծաց, փազանդարտոր ստորգիլն Նորամարտիցն սակս բառ է զեղջուկ», էջ 380—390բ:

ե) «Թարգմանութիւն պարսիկ բառից ի վարդան զրոց»:

Ջըսուշիւն, զբան բան, Կ. զկարեւոր, ուխտս Ալլաւ, մեծ: Եւսն և Գանբն, մեծարոյ և պատուական: Գէշ Ժաշ, հուստոյ հուստ: Եւ խիտ խաղաշ, խարեւ ի պատրուաց: Ջըսան, կրուանս, Կ. Արամաղդ: Արքաւաշ, ջանակրան, Կ. լուստմառ: Բաշաշիտ, մեղաց քաւարան: Պաշաշիտ և Կաշաշիտ, զեթրկաց մեծամեծաց զգրաւութիւն ունէր: Յաշ ասել, ներգործէր, Կ. ասեղմազործէր: Փաշաշիտ, անգործակ, Կ. հարազատք: Դաշաշիտ, Ազարայիք: Սաշիտ, հեծելիք, Կ. զորացոյ: Կեշաշիտ, զխաւարք: Փաշաշիտ, որդի: Զեշան որդի: Բաշիտ, Կաշաշիտ, Կ. ասեղմազործէր, լուսացունն ի փոռ: Հաշաշիտ մուստայք զիւաց և հոտոյ զարշաթեան: [Ե]շաշիտ, վարարանդի, Կ. արարչխարհիկ: Փաշաշիտ, կաղպատ երեսացն, վասն փրցկեացն: Գաշաշիտ, ոչնա խոտ է, զոր այլ զիւրք աւանտ ասել լուսայեաց: Ջաշիտ, սպասուոր: Եւսան, կրուեք: Մաշիտ, ասել, իշխանաց իշխան: Գեշաշիտ,

Եւսան, քառաշ, Կ. արարարտ: Փաշիտ, մարմնապաշ կանայք մողոցն, արկուազուշիք: Մաշիտ, հասն, Կ. հարկն: [Ե]շիտ, ասիւր, Կ. արեան ճաղակիք: Սաշաշիտ, արարական, Կ. զարարչութիւն: Լաշիտ, համազուեղ: Վաշաշիտ, ի քիժի կացեալ, ընդ կրուկ զարեւացեալ չիտիէ: Դըսանայն ասաց թէ չէ պարսիկ: Բաշաշիտ, ի նախապաշաշից մողոցեան զի պահն է: Հաշիտ, ամենահաստ, Կ. բոլորից ուսուցիչ: Սեշաշ, հարկեւոր, Կ. մեծարդար: Զաշաշիտ, ճոտս ընթերցեալ, զոր երկս բառս, զոր Գարիկն ոչ զիտաց, ասելով չէ պարսիկ, և այլն այս է բաշաշիտակ, էջ 390բ—392ա:

զ) «Շաղկապ[ը], զբրուան է Եւշաշիտ, «Հաշիտ անունաց» էջ 392.

է) «Արդ թուին երբայեցիքն զգիրս զայս ձեռ աւրիտակի» (Ս. զորց երրայեցիքն անունները), էջ 392բ—394ա:

ը) «Մեկնութիւն Տումարի, զոր խնդրեաց Թումա վարդապետ Մեծարայ վանդա տառաւորանի սուրբ ուխտիս, և սիրով զհայցուածն նորա կատարել Յակոբ վարդապետի Դրիմեցայ», էջ 397—534:

ը) Առանց խորագրի փոխաբայական զրուած մը: Սկսուածը

— «[Ե]տի զիտելի է զի սկիզբն առ հոտարակ ասանանի շէրիտաստել ի հինգերորդ դերս Մէշէֆիսիկային այսպէս սկիզբն է առաւելին յորմէ այլ իմիշ» — Վերջը առջ քարշին հարկուարապէս և քնականարար ի յերեւակայացեալ բարութեան, որպէս քարշի քար ի վայր քնութեամբ, և զնոյն ասեմ զանիսի մարդկանէ և զերեւակայիցն, էջ 541—572:

Եւ 574, զտառիկ թուգթի վրայ,

Անկողքը երկու հաստուածով կտրեմ
բարձրագույն մի:

Առաջինն սկսուածքը — զթարգմանե-
ցու ի յոյն լեզու, միտն Յովհաննու Ա-
ւետարանչին քաղաւթ ինչ վկային գիրքը:
և այլն:

Երկրորդին սկսուածքը — շնորհ մի-
անգամ արտաքին նուգրիթի լիպին տե-
ւողքը (էջ 1—9):

Իսկ քուն մեկնութիւնը, էջ 11—250:

ՈՒՇԱՏԱԿԱՐԱՆ, էջ 250, վերջը:

— Շնորհ տրոջ գիրքը սկսեալ զլիւթ
Գալատի Եւլեւելու Պաւլոսի և
կիսակատար կաղմեկ տուեալ, թողեալ

էր. և չուեալ ի կենցաղոյս, զոր ևս
նուստուածանա, յիշեալ հանգուցիւոյն
եղբայր: Քաղեալ զհեղինակու հոգեւոր
ծնողն իմ, և էւ Սաւելէն Յովհաննէ-
ւաւս զեւլիւթ, զթերին տարի և անտի
զտեալ զրեցին, զի յիս մահուան իմոյ
կիսատ մի՛ գտանիցին:

ԵԱՆՈՅՈՒԹԻԹԻԽ

Պատմական վարկածեցու
18. Վ Նախնորհին, իսկ Առաջինն
ձեռնադրուեցու 1817 Հոկտեմբերին:
Այս պատմական նշանակիցիք ձեռն-
գրիս զգրուածն մասնաւոր 1806-ին և
1817-էն ետքը:

74

ԽՐԱՏՆԵՐ ՀՈԳԵԽՈՐ ԿԵՆԱՅ

Երկուք՝ 2+254:— Մեծնութիւն՝
21,2x16,2+1,8 սմ.:— ԳՈՒԹԻԽՆ՝ 16,8x
12,8 սմ.:— ԳՈՒ՝ Ըստ լեզագիւր, կանո-
նաւոր գրչութեամբ:— ՏՈՂԻ՝ 21:— ՆՅԻԹ՝
բամպակ գրի նստաւոր քաղք. հասակի
և տարատեւած:— ՊՅՅՄ՝ կամիւր կի-
տակաւ, կապեալ նշաններ նման յա-
տակով ձողիւն քաղքիս փակցուած:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ՝ աստ լուս:— ԼՈՒՄԱՆՅԱՆ-
ԳԻԾԻ՝ մասխալ:— ԴԱՏԱԿ և՛ եզի Ա—Ձ,
239—254: Միւս բոլոր ձողիկուրիս բա-
ղաւորացեալ կը պատկերին:

Մտանա խորագիր չունի. Ռոմ-
կերէնով (արդի աշխարհաբարի թուրքե-

րէնով խաւս սամկաւոր) գրուած և
լորս գրքերու բամպակ նպաստ
փաւոր վերաբերեալ քաղաւոր և:

Քաւս պատկերուն խորագրերիք
կը գնենք:

[Գիրք Առաջին]. Մերիստոսի պէն-
ցել ըլլալու նամար, և աշխարհին
փաւ փաւորքի վար եղիւն նամար,
պէտք ըլլալիք խաւսեր նպաստ փա-
նաշ, էջ 1—49:

Մերիք երկրորդ. Մեղի հոգուն
նամար եղի խաւսեր, էջ 50—78:

Մերիք երրորդ. Ներսի հոգեւոր
մխթանութի վար, էջ 79—193:

Մերիք չորրորդ. Մարք ձողիկու-
թեան խորհուրդին վար, էջ 194—
238:

75

Խ Ո Ր Է Ր Գ Ա Յ Ա Յ Ր

ԽՐԵՍՏՈՍ 88.— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆՆ՝ 21,7x
15,7 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ 14,5x8,3 սմ.,
հեղախճ. բացի 5րդ էջէ, խաւանելու
սխեմակ 4,3 սմ.:— ԳԻՐ՝ բոլորովն:—
ՏՈՂՔ՝ 17:— ՆԻՒԻԹ՝ բամպակէ, հաստ,
կարծրացած, 15x15 սմ. թուղթ:—
ԿԱԶՄ՝ կիսակաշի. կողմերուն վրայ ուկե-
ծաղկեայ թուղթ փակցուած, քնեւ դունե-
քափ եւ տնայած. կաշեւանն նեւէն կաշ-
մեք, փրցուած թուղթեալ ձալէն կ'երե-
ւին մետաղեան երկաթն զբարեամբ ա-
ւետարանի մը մասերը:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝
շատ զարեանեալ բնամբ դեղնցած, կեղտոտած,
կ'երեւի թղու ձեւով այ մնացեր է, որ էջ
74ա ստւերով գրուած խաւար զննուած եւ
աղտոտած է եւ դատարկ թուղթերու վրայ այ
մասիսով զծածուցներ կան: Տեղն այ սկսեք
եւ տեղ տեղ ձալով կ'ի մեղազերս. կազմը
էջ 7 մը խախտած:— ԶԱՐԴԱԳԻՎ՝ միայն
սկիզբը. յՈՐ զգծնայ ձաւ (էջ 5) եւ ձև/մանա-
կայ/ս (էջ 12բ.), վարդակաւմիք:— ԽՈՐԱՆԻ
մբ տեղ ներսակ բողուած սկիզբը (էջ 5):—
ԽՈՐԱՆԻՎՔ, ԽՈՐԱՆԻՎՔ, ԳԼԽԱՆԻՎՔ,
ՍԻՒՆԱԳԻՍՏԻՆ Եւան ձաղկի կարմիրով:—
ԴԱՏԱՐԿ Եւ էջ 1-2, 83-88, բայց զըր-

շափերով եւ այլն կեղտոտած.— ՏԵՍԻՐՔ՝
ճախ Տէր Պողոս եւ ետք Տէր Գրիգոր,
Աճիկաւիայ Ս. Դեան Եկեղեցւոյն: Մնացած
բոլոր տեղեկութիւնք կը պակսեն:

ԴԱՏԱՐԿ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԳԼ-
ՐՈՒԱՆԵՆԵՐԸ.

Էջ 1.— Ե՛րբ Գրգոր պապական
ուր Գրիգորս կ'էլտի պու խարհուրդս:

Էջ 87.— «1793 Վե՛ն վե Ապրիլ 11-ով
քա՛նանա տա՛ում վե Մայիսի 13-ով
Ի՛նք պատարագ էթա՛րք:

ՎԷ 1816 սէնթեմբեր 2-ով Լոնտոն
12 սեմբեր Երուսաղէմէ կ'երաւ վե 1814-
ունա՛ւ աւագերէնք տա՛ում տե՛ր Գրիգոր Սա՛րգ
Նա՛ն:

1821 Փետրուար 21-ով վախճանել տա-
տու Մեծ Գալ[ի]ք Երկուստայտիս կ'իւն-
նիք մըն ալ կարծած է նա տ-
իւնիկիւնք փոքր, բայց չաւ չէ կ'աւա-
Տէր Գրիգորին է:

76

Խ Ղ Ա Ա Ն Ա Ր

Խ Ղ Ա Ա Ն Ա Ր

ԽՐԵՍՏՈՍ Գ+44.— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆՆ՝ 22x
17 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ 17x42 սմ.:— ԳԻՐ՝
ճառ տեղացի:— ՏՈՂՔ՝ 37, 38:— ՆԻՒԻԹ՝
բամպակէ, կոկուած, տողաւարտած, զրի
հիմ հաստակ թուղթ:— ԿԱԶՄ՝ բաց տա-

րտակ կաշի. կողմեան վրայ տաճա-
նէնքն գծուած եւ տաճաճակի ձաղկեայ
կապաղաճէն զտաճուած:— ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆՔ՝ լաւ ու ձայնի ի ձայն տեւ բանա-
նով գրուած եւ կարդ ըլլալով ~~~~~

ԿԱԶՄ՝ լուծապի կաւեփաթ, կապաշիլով,
եւեհ կոնտեկներով, աւարին կաղինն սլալ,
մէշմէլք, պատանդանով իսպ մը կը-
պաւտաւած էստ անտի: Գիտաւ անտեմէն
Խաւմի կապաւաւով մը: Երազիմներ
նոյնպէս, եւ իբրեւզ կաղինն այլ այնպէս, մի-
այն մէքոնդ ուղղանկիւնն շտաւանկիւն մը:
կաղիւտուն նեւին կաղիւնը նեւեակ յառա-
կի վրայ կաւմիւր ծաղիկներով աստաւներ
փախցուած, կէլինն ճիւտով, կտրածներ
կաւմիւր ներկուած: — ՄԱՆԴԱԼԱԹԻՆԱՍ ՊԱԶ-
ՊԱՆԱԿ՝ սկիւրքը եւ վերջը եւկ-Լիւիտ
քիւրք բաւակ ծաղաւորներ: Դեստպետն
եւկիւրին գրաւքեամք աւետանն մը իս-
նաւած քիւրքը, ասով եւկիւրք դրաւած
են: — ԼԱՆԳԱՄԱՐՆՔ՝ ԵՍԵ լու: միայն վեր-
ջէն քուդր մը կամ քուլքեր ինկած են եւ
այս պատճառաւ այլ յիշատակաւոր ընդ-
հատուած է: Ասկից զառ եւեհ կտնակներու
առններու եւկուէին զլուսները եւ կաւի
եւիզներէն միկը, վաւիկը, փերած են: —
ՋԱՐԳԱԳԻՐ ԵՆ իւրաքանչիւր զիւր սկզբ-
նատաւերը, փոքրիկ լՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԳԻ-
ՐՈՎ: — փոքր ԵՐԿՈՒՆ ԵՆՐԱՆ միայն աւին
ձեւագիւս (էջ 9 եւ 445), որեւց առաջինը
չուցի լՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԳԻ: — ԵՆՐԱՆԳԻՐԻ,
ԳԼԵԱԳԻՐԻ, ՍԱՍՈՒՍԱՆԻՐՔ՝ սուսով: Միայն
աւաթի մը խանի զլուսներու անտանն
նեւը բաց վաւաղաւոր են, որով զմուած
են բոլոր ՋԱՐԳԱԳԻՐԻ, լՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԳԻ
եւ եւկու: փոքր ԵՆՐԱՆԻ: Սեւ քանաւով
այլ ծաղկածն յաւաքագաւաղքի սփռուած
են ճուր կըրպով ասղինն աղիւն: — ԴԱ-
ՏԱՐԿ ԵՆ ԷՅԻ 1-6, 807-974: — ԵՆՍԱ-
ՆԱԿ՝ 1852-55: — ԳՐԱԶ ԵՆ ՏԼԻ Թուրս
եղիսկիցաւ, որ աղանն ծանր եւ մեզ ի
Աստուածաճշով (Թիւ 23): — ՏԵՂԻՐ՝ Երու-
սաղեմ (Ս. Եսայիք եւ Ս. Մեսայի—Թիւրքե-
նէմ):

Մատանաւ Հասանայ կամ Ժողովնայ
մըն է անկապ նիւթերու, Գր. Տաթե-
ւացույ եւ այլոց քարոզներ: Մաշտոցէն
կանոններ, Հարանց վարժէն ընդարձակ
քաղաւանք, եւ այլն եւ այլն: — ԿԻՐ-
ՋԱԿԵԱ քաղաւանք Միխայէլ Ասորիի
պատմութիւնէն, որոնց մասին ծանօթու-

թիւնն է առաջ գրելն իր վերջին շիշա-
տակարանին մէջ:

Հասանայի նիւթերը, որոնք ալ
անկապ իրարու հետ, քայք հասաքը-
քրական են, այդ պատճառաւ մենք իջը
նշանակենք դանոնք, եւ կարաւարներ
Գրիգոր մըն ալ, որ Երուսաղեմի ժողով-
քին պատմութիւնն համար կարեւոր է:

ԲՈՒՆԴԱԿԱՆԻՐՈՒՆԻՆ

Բարոցք, էջ 9-426

Էջ 426-431

Կարգ-աւրհանութեան խաղաղոյ

Կանոն Տոնականի

Աւրհանութեան աղի

Կանոն աւազան աւրհան[այ]

Կանոն եւ աղաթք վասն որ պէտք
ինչ կրեալ է

Կանոն հանդերձեղէն եւ սպաս որ-
ք[այ]

Հարանց վարանցի դրեցուք: էջ 441-
444

[Բարոց Ծննդեան] Գլխանշիլ եւ
աւետանաւորայ ծննդեանն եւ Թաշան-
թեան Տեառն մերոյ եւ փրկիչի Յիսու-
սի ինքաւորն պատմով, Էջ 445,
452

Եւ արդ հարցանելի է վասն տաճա-
րիս Սուրբ Փրկչին, վասն էր փրկիչ
կոչի տաճարս այս, էջ 452-456

Որոհուրդ արքայ տաճարին որ տ-
նուէ Սուրբ Հրեշտակապետ աթի, էջ
456-457

Եւ կամիմ աստ անկաւ ինչ զգեղեց-
կահասակութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի
Գրիստոսի քաղաւայսն, էջ 457-458
Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Յա-
կոբոյ, էջ 458-461

Ամենահայ ծաղմանէն սկսածով
ստանաւորը Մարտիոս Բեւայի: Երեսու-
ղէմի ժողովքին վերաբերութեամբ, զոր
արաւագընծ ենք վարը, էջ 461-463

Գոմասանք Դաստառակի, ստոցեալ
Առաքել վարդապետի, զրե ի վերայ

$\partial \ln \rho / \partial \ln p = 4.2$ 463.0—463.8, ($q_{\text{PMU}} = 0$
 1648—1650)

նուսրինն,
և ի Սուրբ Նինոյկան յանձնից այրին,
մեծէ փափաքանօք յանդր դումարին,
[յ]երկրադպարէին ի փոստ արարէին:

Ի թիւ շարադրեացուք զհովիւ մեր
հաւանն,
որք կան տոտ հաւաքեալ մեծի երամին,
և կարգաւ գրեցուք մինչեւ տարաին,
սեկացուք զորքտնութիւն մեծի ժողովին:

Բամից գլուխ կարգեալ մեծ գիտա-
պետին,
Գեառն փէշդուս Գեառնիւն,
գերադիտող մեծի ի վման Միածնին,
[յ]աջարգող յաթսասն սուրբ Լուսաւոր-
չին:

[յ]Ալմիք վարդապետաց որ ընդ իւր
եկին,

էին ամենեքեան աշակերտք նորին,
Գառն և ի Բաշեւ Գառն Գառնիւն,
և Ներսէս կոչեցեալն Տաթեւաշին:

Սոցին ընկեր Առաւել Գառնիւն,
Գառնիւն և Գառն Ներսէսիւն,
Գառնիւն և Գառն Ներսէսիւն,
տեսուչ Տաթեւաշին մայրաքաղաքին:

Ազա Գառն կոչեցեալն Առաւելիւն,
Միւս Ներսէսիւն մեծ քաղաքացին,
որ է հովիւ Գառնաշին նահանգին,
սոքա և ալ լոպտիւմ աշակերտք սոցին:

Բայց են և ալ վարդապետք ըստ
կարգի նոցին,
Գառն և Առաւել Վաշեի կոչին,
Գառն և Գառն Ներսէսիւն,
Գառն և Գառն Ներսէսիւն,
Գառն և Գառն Ներսէսիւն:

Եւ Տանն Կիլիկիայ կաթողիկոսին,
Ներսէս Առաւելիւն քաջ հովիւն ապետին,
ալ և Գառնիւն իւր աշակերտին,
որ է տեսուչ Բաշեւ մեծ քաղաքին:

Ղամպարք են լուսաւոր հոգիւն
մարդկային,
սոքա ամենեքեան որ են ի կարգին,

Բարսեւապետք արքեպիսկոպոստ
հին,
և են մարգարէք հոգւոց մեղաց փրշային:

Իսկ եպիսկոպոսացն, որ են ընդ սո-
ցին,
Բաշեւ և Գառնիւն Ներսէսիւն,
Առաւել և Գառնիւն Վաշեի,
և Մաշեւ Առաւելիւն, Գառնիւն և Գառնիւն:

Ալ և Առաւելիւն Մաշեւ Գառնիւն,
և Մաշեւի կոչեալ Ներսէսիւն,
Գառնիւն և Գառնիւն Առաւելիւն,
սոքա ամենեքեան ի թիւք են հաւանն:

Սար անդին (*) հրեղեկաց սրբոյ
քաղաքին,
որ է արքայաշինիս անմահ արքային,
գաւթարանի սրբոյն Գառնիւն մեծին,
փառաւորեալ երկնակաւոյց տաճարին:

Աթուակալ տեսուչ ալ մեծատա-
նին,

Առաւելիւն կոչեալ Գառնիւն,
Գառնիւն և Գառնիւն Ներսէսիւն,
և Առաւել Գառնիւն միաբանք նորին:

Յանկալին զըւարթնոց յանմահ խոր-
հրդին,
Գառնիւն և Գառնիւն Ներսէսիւն,
Գառնիւն և Գառնիւն Ներսէսիւն(**)

Եւ ալ կոչեալոց քաղաք ընդ
սոցին,
կան ի սպասու կոչեալ սրբոյ տաճարին,
սոքա ամենեքեան ի թիւ վարդապետ-
անն,
ալ ի նահանգաւ թիւն հրամանաց նորին:

Ալ և ի թիւ համարէն մեծի և
փոքրին,
ստացուք ի կարգի զի յայտնի լինին,
Գառն և Գառնիւն Ներսէսիւն,
Գառն և Գառնիւն Ներսէսիւն,
Գառն և Գառնիւն Ներսէսիւն:

(*) Քնարին մէջ մէկ բառի պէս գրուած,
այսպէս: Ստանդին:

(**) Տղա մը պակաս:

տեսությանը մի համույժ են եղեմայ զը-
րուած, դժբախտաբար ժմէկի բնէրնը
կտրուած համույժ:— ՀԼԻՆԿԱՄԱՆԻ՝ յմիդի
պահման լաւ ե. քայլ կտփախէր իս կո-
նսակներ ինկած են. քաջի ժերիկ բերք
մազազարներէն՝ կտրուած համույժ են
նսեւ սկիզբէն չոսք րոպը եւ քաջի զմի
այ 704 եւ 705 նոսնահաւոս մօշտակն-
կողմեր սկսբած եւ քիկուցնի կարեն ճնդ-
կուած եւ եղաւ արքունի արտաւած եւ
ժաւած: Կեղտոս եղբւ այ շառ են, այսպէս
82—88, 117—180, 188—190, 340, 399,
429, 433—37, 686—88:— ԶԱՐԿԱՅԻՎԻՐ Ի.
Իւրաճանքիւ հարողն սկիզբ քիւն ԼՍԻ-
ԿԱՆՍԿԱՅԻՎԱՐԻՎ:— ԵՈՐԴԱՆԻՐԻՐ, ՍԿԻ-
ՄԱՆԻՐԻՐ, ԳԻՆԵՄԻՐԻՐ, ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՎԻՐ Բ
(յուսանաղաթի չուկնի կէք 207—208, 229—
230, 023—724) վարդապոյն են նուաժ ծա-
ղիկ կտալով:— ՓՈՐԲ ԽՈՐԱՆ եղաւ հոս
միայն, եւ լաւ եւ 400ք: Այս խորանցեւ
ն թոյր զարդազիւլ ծաղկուած են զոս
վարդակալներով:— ԴԻՐԺ՝ Մկրտչ:—
ՍՏԱՅԳԸ՝ քաւալ հարաւոր:— Միւս քնոր
սելեկտիքից կը պակսին:

Մատենան է Քաղաքացիական Պր.ի Տա-
ժեհագույ, որ սակայն սովորական հոգի
մեծնապիք մը ունի, այսպէս.

— Չբիթգորի եռամեծի քաջ հեռաբերի է անյազթ փրկիտփախի, աշակերտի Յոզ[իաննու Որտանեան], տարեալը քանի խրատական[ի], ազգէ[ոյ], և հանձնար խրատական[ի], ի մեկնութիւն և ի զապեան փառաց, առնից տէրունականաց, ի պատիւ արքայ, և ի պատման գիտութեան տախտակաց, մանանկաշէ ի յոգոսարատանաց, անմահ թախծեայ, յաւելա ի ճշգրտութիւն կարգաց ուղղութեանց և յեղծմեծ քարանձմանց շտարթեանց, ոմանց քանտախրաց եղարց հարտապառն յորմի աշակերտացն:

◎ 俗文化語彙 · 1

[illegible]

Էջ 485բ.— «Զեղչկեի ե զմեղապարտ
 թող քրոն» և Գրիգոր Բանակցի
 աղանձի յիշեի ի Տէր ե քառազոյ սորա՛ն:

Իսկ էլ 544թ, 594ա., 804-ա թ-աց տեղեք
Թողաւած են աստացոյի տնտեսն յիշ-
տակագրութեան, ինչպէս նաեւ 485թ-
վեքԶԸ, գրչի յիշատակարանէն ետքը:

62 723f-724m, *mucho* *afectuosamente*.

— Ճիշտաբ աճինասուսքը երբորդու-
թեանն, Հաւք և Որդոյն և Հոգոյն Սրբոյ
յաւթեանս, աճէն:

Արդ որևա անկեալ աղաչեմ զմեզ, որ մտնեալեք սարք յեկեղեցւոյ, կարէ Պապով կամ օրինակելով, յիշեցնէք ի մաքրութայլ աղաթա մեր զստացող հոգւոյ յեկեղեցի, որ ստացաւ զսոյ զորոյ յոյժք իւրով. որ քաղեալ աշխատութեամբ և փախի յետ(ետ) զսոյ զբնի յիշատակ իւրն և ծնաւզացն և ամենայն արեւան մերձաւորացն: Նախ և առաջ յիշեցնէք որով զԲաբելոն և զԵրեւանիցն իւրն (նոյն հաստատ):

Այս երեսի մնացած դատարկ տեղե-
րուն վրայ այս յիշատակարանին քանի
ժը տեղերը իբրեւ գրչավորած և ուրիշ
քաներ ու գրուած են, նոյնպէս 725 և
726 դատարկ երեսներ գրչավորանքով և
այլ ընդգրկնակու թիւներով խնդուած
են:

Էջ 364-365 զարթ լուսանցքներու
կողմէն արտաքին կողմ:

— ԸՆԴՀԱՆ ԴՐ ՈՒՆԷՐ Պ յՈՒԹՅՈՒՆ
ԺԵՆ՝ ԿԱՐԷՐ ՈՒՆՈՒ ԿՈՅ Ի ՔՈՐԴՐ ՍԵ-
ՊՈՂԷ, Ե ՄԻՆԵ ԼՆԱՍՈՒՆԵՐ՝ ՍԱԳՈՒ ԻՆԿՐԵՐ.
Ե ԺՆԱՆ ՓՈՋՐ ԷՐ, ԷԿԱՐԷՐ ԽՆԳՐԵԼ,
ԷՄ՝ ԴՐ ՏՅԻՆԵ ԷՐ ՍԵՐՔ ԼՆԱՍՈՒՆՈՒ-
ՆԻՆ:

Այս առիթով ընդգրկնակույթ են
ներմուծեալք էջ 726 քառասնիկի վրայ:

U_{1,2} = $\frac{1}{2} \left(\frac{1}{\omega_1} + \frac{1}{\omega_2} \right)$ and ω_1, ω_2 are the angular frequencies of the two waves.

— Մեր հոգի Պաշտոնաւորի ազգա-
կանն և իւր ընտանեացն, և ետնեանց
անունն ի իւրիժականաց է. ինքն Պէճանի

գրեալ ստատուան Սրողիւն Ժանաշէն և զոստացիին իմ շնորհէս քաջ բարեանդիւն, որ մականուամբ Քաջաշէն կոչէի, ազուհեմ գծեց, քաջ բարեանայեաք, յիշելի Տէր միով Հայր մեղացիս Աջոյմ գնիւնաւորութիւն:

Էջ 408բ.— ճի՛ղ քաջի (—քաջ) հոգեւոր, քա՛նի՛ կուրգաւ իմ՝ զմեղացւոր ցորիւս յիշէն:

Էջ 408ա.— մեղաբանքս սուրբ ցորքս թէլին ՌՃՄԶ(=1707), Սեպտեմբերի Ի(=2), ձեռամբ Պաւս Գրիգորի Ազուհեմ յիշելի Տէր միով Հայր մեղացիս և ի վայելչուի Աստուծոյս քաջաշէն արարած բարեանդիւն լաւբարդիւն և խիտնորդիւն Անխտաշէնի հոգեւոր Գրիգորի Աստուած

բարով վայելիլ տացէն:

Էջ 407.— ճեռ[ի]հանդէս վարդապետ ևս Յով[ի]ննէի Անթուրշի:
 Լաւբարքս քաջ աջ մաւրցի,
 զայս ցորչուկս շնոր[ի]ն-ցի,
 Գոր Յով[ի]ննէս— ցի շնոր[ի]ն-ցի:

Էջ 408.— [·]պի որդի փորձան կե-
 նակից Շահգաւառ ւաջորի(?)
 [ն]ուրիկի որդի Սաւրթիկ Ա.— ցիի:
 Վարդանի որդի Բագրիկ Ա.— ցիի:

ՆԱԼՕԹՈՒԹԻՒՆ

ԱՆ. Գրիգորի կրնայ նստել կարգացորի
 ճիւղի:

81

ԺՈՂՈՎՈՒՄՆ ՄԵԿՆՈՒԹԵԱՆ ՍՐԴՈՅ ԱԻՆՏԱՐԱՆԻՆ ՈՐ ԸՍՏ ՄԱՏԹԵՈՍԻ

(ՆԵՐՍԻՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՐԻ ԵՒ ԱՐԽԱՅԱԿՍԻ ՎԱՐԳԱՊԵՏԻՆ)

ԵՐԵՍԹ՝ 336.— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 23,3x
 15,3x3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 19,5x12 սմ.:—
 ԳԻ՛Մ՝ բոլորչիւ. բայց արդիւր զլոյն կամ
 նոյն գրչի վարժանման կամ արդ վա-
 ժանմանը նորինն քան եւ նոյն ինքան
 գիշերու արարածքին հրենն ամեն
 պատգամով մեզ առաքաւ եւ կոչ լին-
 156, 187, 219—222, 245 et., 272—83,
 289—90, 292, 296, 301:— ՏՈՂԻ՛Մ՝ 36,
 բայց 37 սողով եղև ալ կան:— ՆԻԻԹ՝
 քանակի, հաս, կոկուած, փալլու, օ-
 ղաւարուած բուրբ:— ԿՈՒՄ՝ բայց արա-
 ճախոյնի կառնիւն, կախոյնի, եւնի
 կանակներով, կողմերով վայ զուրի
 ծողկնայ կաղապարն զրոհուած, ա-
 ռաշին կողին վայ ճոց կաղապարներով
 կողին մեծութեամբ՝ պատանգանաւ

խայ մը ձեռացուած, որու քանիւն ալ
 խայն եմ. երկտեղ կողին վայ արա-
 կաննի զծուած, խաչանի զրոհուածնե-
 րով. կողքերուն ներքին կողմեր կառնե-
 րով կաղապար յառակի վայ ապիսակ
 եւ կապոյ ծողիկներով. իսկ կաղապարին
 ներսի կողմը կառնիւ կառնիւ. ճիւղով,
 կառնածները կառնածներով: Ձեռագիրս
 նորագուած-կաղապարն:— ՄԱՆԻՎԱՆԻՍԻՍ
 ՊԱՆՈՒՆԻՎ, սկիզբը դրուած է երկու
 քեր, զերեւ ձեռագրիս մեծութեամբ,
 մեծագուծ քննիւր զլոյնքեամբ, խլուած
 հաճուած վկայարանութեւն մը. յուսանց-
 ներս վայ եւ ճողիւր մեծեղերը մե-
 քով վերջէն դրուածնիւ կամ, որոնց կա-
 ռեւները կ'ընթերցանակն եմք. իսկ վեր-
 ջը դրուած է երկնայ երկու քեր, զաւ-

ծնալ մետաղական արքեր գոյութեամբ,
երկերն առեալաբանի մը իրաւան հա-
նուաւ: — ՀԱՆՆԱԿԱՆՈՒՄԻՔ՝ ձեռագիրս բա-
նալովն խառնած, քաղցրիկ առաջանալ,
եւ նորոգում է կարծանքով: քաղցրիկ
ձեռքերն եւ զիս գործունէական հեռա-
նամով կեցառած եւ զեղեցում են. կա-
նալկեր արքան, բայց նորոգութեամբ
փշկուած է այս քանկալիքն ձեռագիրը: —
Չեռագիրս յունիկ զարդ, զարգաւանկ.
Երայն զիւրիկ յիշատակարանիկ զխաղաղ
Փ (կը 332), եւկեռ տեղ հովնախմբի ձիւր-
նով դրամ են (կը 7 եւ 15): ԳԱՅՈՒՄ
են սիկկըք եւ իւրեր նորոգութեամբ ասե-
ն դրամ մշտնիկ քաղցրիկ (1-2 եւ 335-
336), տեղի միայն տեղաւի զիւրիկ դրամ:
Ճեռ կան. իսկ բուն ձեռագիրն 244 կը
զատարկ, առաւ այլ միայն տեղ մը բնագրե-
ն եւ իւրայն զիւրիկ դրամ յիշատակ
արք մը կայ: — ԺԱՄԱՆԱԿ: 1354-55: —
ԴԻԲԶ՝ Սիմեոն Կոնստան: — ՉԵՐԱՆՏՈՒՄ
մետաղաւոր Քանանայ եւ արդիւր Ան-
փանա եւ Յովնանէն Կոնստան: — ՈՒՂ-
ԴԱՐՔ՝ Սեփանու (Մոսկուա): — Ձեռագիրս
Անկիւրիով զանգը յեկած, յիշատակ եղած է
կեանքարայն Սուրբ Կատարանին:

[illegible]

by p. m. van der wal

ա) Ձեռագրի գրչին Պարթևու աշխատանքը խորագրի նամակագրության բնույթից, էջ 3-ն, որում կրճատ է կազմել, նորագրող զարգացող պատշաճ մեջ նամակի, Սով և Ձ-ով պետք բաժանել, թիվ 2-ի, 2-րդ պետք բաժանել, թիվ 2-ի, 2-րդ պետք բաժանել, 8 տարի:

$$p) \in U(\mathbb{N})^{n-2} \times \mathbb{Z}^2 \text{ such that } p_1 = p_2 = \dots = p_{n-2} = 0$$

Fig. 7-15.

[illegible]

η) «Воскресение» 1913, № 1, с. 21—332.

Այս օգնությունը հիմնականում օգնում է մեր
գյուղացիներին քանակական և որակական

ա) «ԱՌԽԱՅԻՆ ԴԵՐ-Է-Է ՀԱՅ-Գ ԿԱՄԻՏԵ
 ԿԱՊԵՑ, և ՄԱԼԻՍ, սկսած» «ԱՌԽԱՅԻՆ ՀԱՅ-Գ
 ԿԱՊԵՑ ԲԵՐԱՆԵՐ Է +ՈՒ ՀԱՅ-ԿԱՊԵՑ», էջ 91—
 107:

Բ) ԵՊՀԻՆ ՍԵՐՈՒՄ — 1 ԿԱՅԻՆՏԱՆԻ
ԳԻՐԻՐ ԵՐԱՐՈՐԴՆ, ԿԵՆՏՐԱԼՆ ԵՐԿՐԵՐԵ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԹՎԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆԱԼ, ԺԱՄԱՆԱԿԱ
ՆԱ ԵՄ ՂԻՄԱԿԱՆ ՄԻՋ, 19 127-305

[illegible]

ገን ለፍጡረው ፅጌ-ፈታኑ ገጠው በጉዳጅ ጥገናው ሲጠየቁ ምላሽ ሰጠው፡፡ ለፍጡረው ጥገናው ሲጠየቁ ምላሽ ሰጠው፡፡ ለፍጡረው ጥገናው ሲጠየቁ ምላሽ ሰጠው፡፡

Бүтэцтэй S ба G нь P ба T багцтай, $\mathcal{A}$

Էջ 19 — «Փառք սրբոյ՝ Երրորդո-
թեան, համեմեկեալ՝ աստուծոյ թիւսն
ն ձեռնի՝ բնութեան, որ եւ իշխող
թիւն անորոշան եւ անգիշար 1936-ի՝ հա-
մարեւի ի գրեւ ձեռնեի՝ արեւ արեւելի,
Թէպէտ ու է ցանցաւ աստընն, գծեալ ե-
րեւ աս ի դերընն, սկիւրքն արարի ի իւ-
րանէի եւ կառարկող ի կիւրակէ՝ Արար
Երրորդոթն իշխողս Կիւրակեացոյ՝ ի աս-
տուծոյ, մասնեց աստեւծմանք, արեւ
լիւս զընթերիսզս իշխեալ ի իւր՝ ի մտքո-
րեւ՝ չարեւիս կառարկեալս 1936-ի
գիշերեի թիւ եւ ցանցեալս արեւն ձեռ-
նաւոր, ու Աստուծոյ որ աստիւ ի
աստիւ բարեւ, արեւ յարի իշխողս
ն իշխողս, ամեն՝ ի իւրի՝ Կիւրակէ ար-
արեւի (504+551=1354), ձեռնար իւրի՝

թէ տուինք Աւդու Լորդու (—) և մէջ աւ-
տէինք թէ ոչ տուինք. այս հարց առաւ-
առան եղիւ, որ հարցաւ ամոքելովն:

Եղ 1, հարցաւ թեան տանն գրուած
թղթի վրայ:

— Եւ ծննդեանն Գրիգորի մինչեւ
սուրբն Գրիգոր ամէ ԳՃԴ(=304). սրբոյն
Գրիգորէ մինչեւ հայ թղթական ՄԴԲ
(352):— Աղաւմատ[ը] մինչեւ ի հայ թղթ-
ական Եմէնիմ[ը](=5752):— Ի ծննդեանն
Գրիգորի մինչեւ ի հայ թղթական ՇԵԳ
(=555):— Թորքաւ Եւս Աւստանցի գե-
րաւաղէ մ թղթական ՋՃԼԶ(=636) էր:

— Եւ Եւստանցի իմն(=125) իմք է
Ա(=1) իմարն մի(=12) հուկի է, և Ա
(=1) հուկին Ջ(=6) տակ է, և մէկ իմարն
ՋԲ(=72) տակ է, և Ա(=1) տաղանդն թմ
(=9000) Գլորի է:

Եղ 223, հարցաւ թեան տանն գր-
ուած թղթի վրայ, հարցով:

— Եւ յա է Գլորիայի դիմ:

Եղ(=27) գիտար, տեսն և խան,
Թ(=9) մարի մէջն խորովի, և Թ(=8)
միթի մէջ հիւր, և Թ(=9) լոկ. զսքա-
ւածեանքեան ծննդն, և միջատու տակի
Թ(=2) լոկով, Թ(=2) լոկով այլ լոկու-
տանք տակ, և Ա(=11) զտուգ քանդի,
որ լոկու (քովքեւ), և Ա(=1) լոկու հի-

նա, և բարկ լորտով խառնեն, և քիչ
մի տաքացնեն և քանն. ուր մի և զի-
շեր մի կենիւ[ը], և զնան ի բաղանիս
լուանան, Աստուծով լուանաւ[ը]:

Եւ քաւու զեղ որ ծնկներն բռնուի,
ածի եղն որ զկաշին վերայէն հանեն, և
զինքն հման և քանն ի տաք տրեն, և
Աստուծով լուանաւ[ը]:

Եղ 336, հայն թղթի միւս երեսը,
դա՛րձեալ հարցով:

— Եւ բարանի ցաւի զեղ է.

շիւղ և քաղախ եփէ սակաւ մի, կէս
զդոբ, լեզակ և սուժախ՝ մի անդ խառ-
նէ և ծնծէ:

— Եւ բոլր յարմար թաթաւան՝ իմնի,
այդր միւս ասից կէտկին կեղեւն աւ-
տացնեն, Աստուծով լուս կու լինի:

— Եւ Եւս զի զուլաղիմէ լորտի հանէ,
սրտի տաքութեան լու է, որ խմէ:

— Եւ Եւս զի զի զուլաղիմէ լորտուց:

Եւ ԱՅԹԻՈՒԹԻՒՆ

Այս քանի տպագրութիւնք ձեռնագրի
հարցաւ հարցովն է:

82

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵԿԵՆՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՑ ԱՆԵՏԱՐԱՆԻՆ

ՈՐ ԸՍՏ ՄԱՏԹԵՆՈՍԻ

Յուլի 1898

ԵՐԵՎԱՆԻ ԾՈՒՄԻՆՈՒԹԻՒՆ՝ 21 x
15,5 x 4,3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5 կամ
14 x 10,2 սմ., երկսիւն, բացի 19 եթէ,
խաւաճիկ: սիւնակ 4,5 սմ.:— ԳՐԻ՝
բոլորով:— ՏՈՂԻՔ՝ 27:— ԵՐԵՎԱՆԻ

կէ բուրբ, հաստ, կոկուած, փայլուն, առ-
դաստան: Տեղ տեղ բարակ քերթեւ ալ
կան:— ԿԱՅՄ՝ բաց շաղանակ փայլ, կա-
փաւիլով, երկու կոնակներով. կողմերուն
եւսանելը անգարդ, ներքին կողմերը բուխ

մուռն Եւրօքանակի եւ մէջեղը (Ա. կողմ),
Բ. կողմէն վրայ Եստանկիւններ խաչա-
ճուռն կիսեռու վրայ բոլորի եւ խաչանն
կապալապէս, Եւրօքան կապալապէս վրայ,
կալիսեռն ներքին կալիներ կապոյ կը-
ստաներ փակցուած, ճիւղով, կտուածնե-
ր կարմրանիւղ:— ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ ՊԱՀ,
ՊԱՀԱԿ, սկիզբը եւ վերջը երկ-երկու
քաղաք, միասնական գրառեալով, միեւնոյն
աւետարանն հանուած:— ՀԱՆԴԱՄԱՆՆԵՐ
յրնդհանուր լաւ. սկիզբը գրուած պահ-
պանակներ խալիսեռն են ճեղին, նլած
կամ մորթած են կարգ մը բուսկներ, էջ
81—82, 89—90, 101—102, 555—560,
615 16. կնդրուած են էջ 259—60, 326—
31, ձակուած է էջ 273—74:— ԶԱՄԳԱ-
ԳԻՐԻ Ա Եստանուռ սկիզբնաւոր:—
ԵՈՐԱԳԻՐԻՔ, ՍԿՈՒՄԻՐԻՔ, ԳԼԵԼԻՐԻՔ,
ԼՈՒՍՆԱՅԱԳԻՐԻՔ (Իմնիւս էջ 102). ՀԱ-
ՏՈՒՆԻՆԱՅԻՐԻՔ յուսանցներու վրայ, ծի-
րանք եւ մար կարգին Եստանուռ
պատմաներ, ինչպէս նաեւ գլխաւոր
նկար մի կարգը ու պատման է:
ԵՈՐԱԳԻՐԻՔ (էջ 13) եւ ՓՈՐ ԵՈՐԱԳԻՐԻՔ
իւրեք 1 ՈՒՍԱՆԱՅԱՂԱՎԻՐՈՒՄ, իւրաքանչիւր
հասերն սկիզբը (էջ 121, 249, 321, 409,
510):— Այս խառնուելու եւ բաժանու-
թեանը գծուած են մար կապով եւ
կապովսով. էջ 5, սկիզբը գրուած ցանկին
գարդաղիք եւ յուսանցապարզ գուռ ծի-
րանքով գծուած է:— ԿԱՏԱՐԿ ԵՆ ԷՅ 1
(7 աղ միայն գրուած վերջին) Է. 11 (8
աղ միայն գրուած). 573—74:

Չեռացրիս գրչու քանն ժԱՄԱՆԻԿԻ Ե,
ՏԵՂԻՆՈՅ Ե, ԿԻՉԻՆ վրայ ճեղեկութիւնք
կը պալսին. անուռն այն պահապանով որ
ձեռագրիս վերջին քաղղիք ինչպէս են եւ
նաւապարս լաւ յատակաւորն ու
միայն:

Մատենան է Գրչոյքի Յոթնապարս
Քաղղաւոր, Մեկնութիւնն Մատենանի
Աւետարանին, Էմմա, Թիւ 37, 38, 83
Չեռացրիսներ:

Թուր քրքին միայն Զորբորդ Ես-
տարին վերջը յիշատակաւորն մը կույ,

այն ալ աննշան. էջ 317 — ԶԵՆԱԳԻՐԻ
ԶԵՆԱՅԻՆՆԵՐ:

Իսկ վերջին յիշատակապարս ինչպէս,
եւ այլն:

Էջ 1, Գատարկ երեսի վրայ.

— ՇՈՐԱԳԻՐԻՔ Գ ամեն է, որ Հայք
նախնայ ասին:

Եւ Լեւոնաթանն ժե ամեն, որով
Հոռոք վարին:

Բնակարանն է ամ է:

Եւստան Ե ամ կարգին ինչպէս Ե ամ
կարգին Եստան Գ ամ է, ինչպէս Ե ամ
Եստանն է ամ:

Մատենան Եստարանի Քաղղաւոր
Եստան:

Էջ 12.— ՇՈՐԱԳԻՐԻՔ ամին, Մարտի
իւն (=1734, Մարտ 25), որն ԲՈՐԻ, Եւ
Մալիս Լեւոնաթան Լեւոնաթան Գալստեան,
յարժամ գնալու եղէ է Անկիւրէ, Ե զՄատ-
ենան իւրմեռնաւ հասն յիշատակ է
քանն Գալստեան Մարտ Մարտ (7) Աւետարան-
նին ինչպէս, է Լեւոնաթան Եւ Յար-
անին Եւ յետ անցման մերայ, Ե՛վ
այ ամեն, կամ քաղղաւոր կամ քաղ-
ղաւոր, գնալու Աւետարանի Ե Եստանի Ե
Եստանաւորն ինչպէս ամեն:

Այս յիշատակարանին վերջը Ե վարը
կրտուած է Մոսկուս Վարդապետի ու-

թանկիւնի կնիքը

գրուած քով:

Նոյն կնիքը փոխուած է Նաեւ Էջ
249, 320—21, 408.

Չեռացրիս վերջը Եստան մարտ-
արանն Եստարանի Եստան Եստան
Եստանն Եստանն Եստանն Եստանն Եստանն

(*) Անուարտարանի կրտուած:

Copyright © 2004 John Wiley & Sons, Ltd.

— Ընդհանուր թիվը (1853) չէր հասնում զինվորացիների թվին։ Այսպիսով, կամաքարացի, փոխադրված զինվորական և անօրինական զորքերում ծախվածները, ինչպես և կենսալի, իսկ ի թիվը (1854) թվին չհանձնաւ Ասորի քաղաքում և շրջանում, այսպիսով չարտոնելով ազգային Տաճկացի, ինքնապաշտպան զորքերում և զորոս արկածներում։

[illegible]

85

ԱՐԵՎԻԿԱԳՈՒԹԻԵՒՆ, ԱՆԷՏԱԼՐԱՆԻՆ, ԿԱՐԿՈՍԵ

(ԲԱԼԲԱՆԴՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՇԻՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ)

ԵՐԵՎԱՆ Գ+420:-- ԻՐԱՅՈՒՌԻՒՆ՝ 22x
16x4,5 սմ.:-- ԳՐԻՒԹԻՒՆ՝ 16,3x12 սմ.:--
ԳԻՐ՝ անհ.:-- ՏՈՒԼ՝ 28-30:-- ՆԻՒԹ՝ բա-
նավակ: բույր, հասկերի, կշիռն ունի, արդ-
արտում:-- ԿԱԶՍ Կիսակառու կաշե-
փայտ կաղնույն երանգի, աղցանակն
նախաձեռն ցանկ եռանակ փայլե-
լուսանմանը պիտույն:-- 28/54:
ՄԱՆՆ՝ բոլորովին մուր, միայն կողմերուն
կաշին սևից սևից փայլում:-- Գույնի ի
նչեք բանավոր դրուած է: ձեռնաղբիւր, միայն
ԼՈՒՍԱՆԱՅՍԳԻՏԻ կարմիր (սպանակ) պիտ-
ոյոյով սիր գծուած են:-- ԳԱՏԱԼԿ ԵՃ ԷՋ
Ա՝ Գ, 417-420:-- ԺԱՄԱՆԱՐ՝ 1804:--
ԳՐԻՉ՝ Գաղապաշի Ոսկանանէս Վարդա-
պետ:-- ՏԵՂԻՍ Ս Երանաշու յաճն Կեսա-
րիոյ:-- ՎԵՆԶԷՆԱ ՍՏԱՆԲՈՂ՝ ԱՃԿիւրիոյ Ա-
ռաքանոց Քաղաք Արեւոյ, որ յայտն
կը ղԵՆ Ս. Աստուածածին յաճն ԱՃԿի-
ւրիոյ:

[illegible][illegible]

Բարսեղ Վարդապետի յիշատակա-
րանը գրւած ՁԴԴ=1325-ին, էջ 415-
416, որուն կը նստել անմիջապէս գրիչ
Զովաննէս Վարդապետին յիշատակա-
րանը.

— Շնորհիւ և հարգութեամբ
մարդասէր Հոգեւոյն Արքայ՝ եւ նուազ
և անարածն Յո[ւ]նէի, աւաւաբ է եւի
ժողովոյս Գաւառի, ի մէջ թաղմու-
թեան զբարկանանց զբարկութեան
և զարծայեանութեան Այլ, Նշաւիւն զհ-
մարտի Ժանն, որ ի Նշաւիւն Ժշ՝ տեսաւ

Մանուկ է Մայրենյո՛ղի Քարեկ
Վարդապետի՛ն՝ Մայրո՛ղի Անտարակի՛ն
Մեկնա թեա՛ն երկրորդ ՀԱՏԱՐԸ, -

[illegible]

පළමු වරින්ම ප්‍රධාන අමාත්‍යවරයා ලෙසින්, 1978 දී (1978-79) දී,

677. Γ , η — n -элементы группы G .

— Եկե՛ք ինձ: Այժմ Թեման Լոռու
տեղի երկնային գեղեր և մի քան հրաշա-
նոր Լեւոն Տէյաշին Թեմի Լեւոնի
Լեւոնի ժողովուրդի համար Լեւոնի
ոչ ոչ լուսնային, 1814, Գեղարքայի գեր Թա-
րեւն արեւելիկացի տաղայ, շորհիկ Տեման,
որ և որոշ վառուցս առաջնորդն եմ: Ո-
րինսոկողաց և ողորմիւ հանողաց Տեր
գործողացի ի միւսանգամ զարտեանն
խորամ, ամենայն

86

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԳՈՒԿԱՍՍՈՒ

(ኮፍ ንሲክብዝ) ብሊፖቲሊዓይክ)

ԵՐԵՎԱՆ 416:— ԻՆՏԵՐՈՒԹԻՒՆ 21,5x
15,7x3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ 16,6x10 սմ.:—
ԳԻՐ՝ ճեղք:— ՏՈՂՎ՝ 23:— ՆՈՒԹ՝ բաժ-
պակի բուրբ. ճաշակելի, կոկորած, փաշ-
տան, ճողպատեղ:— ԿԱԶՄ՝ բաց օդազ-
նակադրոյն կաշեփայտ, կապարէրոյ, ԼԵԿԼ
կոտակներով, կողմերու վրայ բուրբեղ,
մուսման ծաղկոյ կապալադրոյն դրոշ-
մած, օտարակիցներ զոնած, կողմերու
հեռից կողմերու մութ մանիակ կառու-
նակած, հիւստով, կտրուկներ կտա-
րամանակ:— ԻՄԵՐԱԿԱՅԻՍՑ ՊԷՆՊԷՆՆԵՐ:
ՆՈՐՆԻ խլուած մանուած են:— ՀԱՆԴԱ-
ՄԱՆՔ՝ լինողներու յաւ. կոտակներ լին-
կած, կողի կաշեկներ սկրած, քիլոգրմի
երկու տրեքներ մասած, ԵՒ 414—15-ի
սք բուրբ կամ բուրբի ինկած են:—
ԶԱՄԻՆԳՆԻՐՆԵՐՍ ԵՎԵՐԲ ԲԱՅ ԲԱՅԱԿԵՐ
ԵՆ:— ԽՐՈՒՄԻԹՔ, ԳԼԵԱՆԻԹՔ, ՀԱՏՈՒՄ-
ՈՒՆԻԾ՝ լուսանցներու վրայ, իրանից:—
ԴԱՍԿԻՐ ԵՆ ԽՅՖ 1—8, 404 400, 415—
416:— ՄԻՆ ԲԱՅ ԵՎԵՐԲ ԵՎԵՐԲ ԿԵ ԿԱՅ:

սին: Միայն Տրդ էզր վարի լուսանցին
վաչ զբառե երկուց ձեռակառանքի մը
նամահառ ձեռագիրս լուրիբուռ ձեռն
կիւրի: Գարշասան, վանցի կազմաբար Յա-
րուրիսի կողմէն, 1830-ին:

— Մեր աստիճանի է մեր քան ձեր աստիճանի:
Մեր հեղինակությունն աչք չի հարկում: Դուք ասում
էք, որ ընծառնացի վաճառիչը չի կարող լինել
սիրահար: Ի թիվս, Ի Ա. Փետրյանի:

Մատենան անկողն է արդէն արդար
գրութեամբ, Կ. Պոլիս, 1824, համ. Թիւ 40 Զեռարքի հետ:

Ձեռագրի մերձը գրած է
Է-ն էրդր Կլ-ը Ժ-ն է Դ-ն
բ-ն (Վ 407-414), որ ասկան ընդհա-
տեան է ինկած Թուղթերու պատճառաւ:
Հաւանորար ձեռագրի յիշատակարարն
կ'ուրիտեան է աշյ ինկած Թուղթերու
հետ:

էջ 145, Առաջին հատորին վերջը.

— «Զգծող սարին գմեղուսը Թաւա-
նիւն յիշեցէք ի Տէր Յիսուս, բոլորով
որտեւ ազանեմ, ո՛վ սիրելի եղբորս, և
զյիշողդ Տէր Աստուած յիշէ իւր միւ-
սանգամ գալտեան, ումէն ւ Հայր մերն:

էջ 13, քաջնոր լուսանցքին վրայ
ութանկին և վարի լուսանցքին վրայ
բոլորէի կնիքներ դրուած են, բայց
եղծուած են ետքը:

Զեռագրին սկիզբը գրուած պահպա-
նականք առաջին թղթին առաջին երե-
սին քաջնոր լուսանցքին վրայ.

— «Կերայ զլուսանցքն, զի ոչ էր լե-
զի քան զաղքատութիւն,
շարկովս բարձի գաղն, զի ոչ էր
ծանր քան զաղքատութիւն:

Նոյն տեղ, վարի լուսանցքի վրայ.

— «Եթէ ոչ էր նեղութիւնք ի վե-
րայ աշխարհի, արդեօք մոռանային
մարդիս զԱստուածն:

88

ՄԵԿԵՈՒԹԻԻՆ ՍՐԲՈՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ՅՈՎԼԱՆՆՈՒ

(ՆԱՆԱՅԻ)

ԵՐԽԻՔ՝ 632:— ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 20,8x
14,8x3,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 15,5x8 սմ.:—
ՅԻՔ՝ Ըստ միայն բառեր ևն էջ 27-
33:— ՏՈՂԹ՝ 29 բոլորով մասը 24:—
ՆԻՎԹ՝ բաժանակ բուր, նաւ, կոկոսած,
փայլուն, տաղաւարում:— ԿԱԶԻ՝ բաց
տաղանակագոյն կաւեփայտ, կափաշիւղ,
երեք կոնակներով, կողմերուն երեսները
բոլորէի ծաղկայն կապալարներ դրու-
ած, մեքեպեր խաչեր ձևացուած և
ստուենկիցէն զծուած, կողմերուն հետին
կողմերը կապող եւ հետեւի գլխերով
կաւեր փակցուած, Եիսուսի, կտուած-
ներ կարմաւներ: Այս ալ Թիւ 86 և 87
ձեռագիրներու պէս Շոյն կազմաւորի
զած և:— ՊԱԶԱՆԱԿՆԵՐ՝ ունի բլրե,
հիւր Թիւ 88 և 87 ձեռագիրներու պէս,
Եփրեմի Յայտնութեան ճառէն, երե-
նկու բուր, սկիզբը և վերջը, բայց
եկերսը բուրքերը անգ:— ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ՝

ուս լու, միայն կազմը մի մը բլր, կո-
նակներ յանգ, կապալար կապեր
միայն, յիշեցնի վաղ տրամեր գե-
տուած:— Մայրէ ի ծայր սեւ բանաճով
զրուած և ձեռագիրս, սկիզբները ճաղի
նակի մը սեղ կաւով զտուած և: էջ
27 և 28 երկու զաղքատներու սեղ բաց
բաղում են, ինչպէս նաեւ ՓՈՐԻ՝ ԽՈՐԱՆԻ
սեղ մը (էջ 36):— ԼՈՒՍԱՆՑԱՆԿ՝ բլրայով
փոքիկ խաչ մը կալ սեւ բանաճով, էջ
279:— ԴԱՏԱՐԿ ևն էջ 1-2, 6(միայն 10
նոյն գտուած) 26, 48—532:— Ուրի բա-
լար սկիզբներէն էջ 79-ից:

Մատենան է ՆԱՆԱՅԻ ՄԻՐՈՒԹԻՆ
ՄԵՐ՝ ԱԵՐԱՆԻՆ ԳԵՐԱՆԻՆ, որ առկայն
որտ Գրադարէր լուսին: Բայց նախնա-
նակով Թիւ 73 Զեռագրի հետ միեւնոյն
գրութիւն էր գտնուած:

Մ Ե Կ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Կ Ա Թ Ո Ւ Ղ Ի Կ Ե Ա Յ Ց

(ՍԱՐԳՍԻ ԾՆՈՐԱՎԻՈՅՆ)

ԵՐԵՎԱՆԻ 890:— ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 22x10,8x4,5. սմ.:— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 10,5x10,5 սմ., երկսիւն, բացի Ծղղ Կէն, իւրաքանչիւր սիւնակ 5 սմ.:— ԳԻՄ՝ մօտ զեղեցիկ. բայց հեղ ճեղ փաթեւ զրիշներ ալ կան, էջ 72բ., 368—459, 848—48:— ՏՈՂԱՐ՝ 33, փաթեւ զշէ զբաւած մասերը 34—36:— ՆԻԻԹ՝ բարձրակի քաղըր, հոսակեկ, շատ լաւ կոկուած, վառլաւ, փողաբաւած:— ԿԱԶՄ՝ բաց շաղանակաղոյն կաշեմիւս, կափաթիլով եւ երիկ կոնակներով, կողմերուն երեսները բաղճի ծաղկեայ կաղապարներ գտնուած, ծանաւեղ առջին կողմը, փառակիւններ զոնած, կողմերուն ներքին կողմերէ զաւ ծաղ կամայ կառակեր փաղկաւած, նիւսով, կտաւովները կտաւաւներէ:— ՄԱԳԱՂԱԲԻՆՑ ՊԱՀ՝ ՊԱՆԱԿՆԵՐԻ կողոպտուած են:— ԱՆԱԳԱՄԱՆԻՐ՝ լոնկանուրց լաւ. բայց շատ անխնամ գտնուած է. կաղմը քաղքած, ոչ միայն մաղաղաբայ փառակաւները կողոպտուած, այլ նաեւ եղաւ քեր կտաւած հանուած է 866—67 էջերու մէջէն, էջ 13—14 ճեղէն էլած է, էջ 253—50, 368, 388, 864, կեղտոսած են, էջ 303 այրած եւ կտաւած է, կափաթիլը պատած է, կանակներու նիւսիկը կտած առանկուան ալ միջեղիքը ինկած է, կողմերուն կաշիները սկզբած, բիւսմը փաթ կողմէ պատած, եղաւ քերներ ծառ:— ԶԱՐԳԱԴԻՄ՝ խառնակիւր զլմի մղկանուր, ԼՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԴԻՄՈՎ:— ԽՈՐԱԳԻՐԻ, ՍԿԸ. ՍՅՈՒԱՐԻ, ԳԱԿԱԳԻՐԻ, ԼՈՒՍԱՆՑԱԳԻՐԻ՝ մարգակարմիր եւ ձիւրանի. Ձեռագրիս նակաթ շատ զեղեցիկ է ՄԵՃ ԽՈՐԱՆ մը, ՄԵՃ ԼՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԻՈՎ, ՏՈՒ ՍԱԿԻՈՎ, կաղապար, կափաթով, փառակով, լի միւս ալ բաց կամայով ծաղկուած է. խառնաղմ զլիւսակիւր զուս սակի, ձեռնային ճեղ խառնի կողմերով խառն զեղեցիկ վարդա-

ղիւր, ձեռնածանց եւ սղորմուս զուս սակի սղ մը. Նյա նակաթ ձեռնաղ փառակով, ձեռնաղ մղաղաթի քաղք միւս ալ կտաւած է, բայց փառնաղ կեղտոսեւ եւ լուսանցն ալ պատած է. ԵՂԵՐԼԵ: ԶԱՐԴԱԿԻՐԻ եւ լուսանցաղաղ ծաղկուած են փառակաւմիւսով եւ կաղապար:— ԿԱՍԱՐԿԻ ԵՆ ԵՂԸ 1—2, 8, 459 (Ա. սիւնակի վրայ 2 1/2 թալ), 866(Ա. սիւնակին վրայ 1, թալ քառակ- 367, 388) (7 1/2 թալ միւսին գտնած), 885(Ա. սիւնակի վրայ 8 1/2 թալ զբաւած)—890. էջ 887-ի Ա. սիւնակին վրայ զեղաղիւր մը:— ԺԱՄԱՆԻԿ՝ 1654—1720, կտաւած Կարողիկեայ նակիւրիւր առաջնորդութեան միջոցին:— ԳՐԻԶ՝ ՏԵՆ ԽԱՆԱՅ:— ՏԵՂԻՄ Ա. Առաւանակին վրայ Կաղապար:— ՏԵՂԻՄ Կաղապար կողոպտիկ, ան լուսանակ կը զն նալ միւսին:

Մատենա 2. Մարտիկ. Մարգիւր
Մարտիկ. Մարտիկ. Մարտիկ. Մարտիկ.
Մարտիկ. Մարտիկ. Մարտիկ. Մարտիկ.
Մարտիկ. Մարտիկ. Մարտիկ. Մարտիկ.

ՅԻՆԱՍԱԿԱՐԴԻՈՒԹԻՆ, ՆՈՒ, ՆՈՒ
ԳՐ. խնդրու զերէն, Յառաւորներու մէջ
նշուած փառքի յիշատակութեան ծառ
առ, առաջին գրքի յիշատակութեան
յառ էն զբաւած է. յիշատակութեան
նշուած փառքի յիշատակութեան
յառ էն զբաւած է.

Ել ՅՈՒ. — ՄԵՃ ԽԱՆԱՅ, զարման
առաւորի գրքի. ձեռն կտաւով եւ ծառ
քառ յառն է Մարտիկ. ծառն է Մարտիկ.
գրքի. Ե. ծառ զարման ծառն,
առն: ծառ մը ծառ.

Եջ 36.— «Քաղաքի թաղապետ»
Քրիստոս Աստուած, ոգորմեա՛ն էլքո՛ւր Բա-
նաստի՛ն Էջոյն տե՛սն Յ-Ս[Տ]նա՛նի, որ արի-
նակցի ի սուրբ զորացն, և ստացողի
աստուածախոս մտանին՝ տե՛սն Կաշա՛ն-
տի առաջաճա՛նի, և եղբոր նորա և քերց
նորա, և մեղապարտ զրչի սորա՛ն նուստս
և անարժան տարտամ ոգի, ընդ հովա-
նեսա Սուրբ Աստուածանի, և որք հա-
ւատով յիշեն, յիշեալք լիցին, ամէն:
Հայր մեր որ»:

Եջ 49ա.— «Քրիստոս Աստուած, ի
հասարակաց յարութեանն, ոգորմեա՛ն տե՛ր
Յ-Ս[Տ]նա՛նի-Ս[Տ]նա՛նի՝ ստացողի և առաջնի՛ն աւրի-
նակի շնորհոյ, և ծնողաց նոցա թաղա-
պետացն, և Քաշա՛նի քչւն և ծնողաց նո-
րա, և ստացողի զորաց՝ տե՛սն Կաշա՛ն-
տի առաջաճա՛նի և եղբորացն և որք զոգոր-
միս ասեն, ամէն»:

Եջ 131.— «Պարգևատու բարեաց՝
Քրիստոս Աստուած, պարգևեա՛ն զոգոր-
մութիւն քո տե՛ր Յ-Ս[Տ]նա՛նի-Ս[Տ]նա՛նի աւրինակի
զորացն և ծնողաց նորա և եղբորց և
Քաշա՛նի մեղապարտ քչւն և ծնողաց նո-
րա, և ստացողի զորաց՝ տե՛սն Կաշա՛ն-
տի առաջաճա՛նի, յիշատակ իւրն և ծնողացն
և եղբորացն և քերցն և ամենայն ա-
րիւնամերձ ազգականին, և մեղապարտ
քչւն նուստս տե՛ր Սա՛նի, և որք զո-
գորմիս ասեն, ամէն: Հայր»:

Եջ 139ա.— «Տէր Աստուած, ոգոր-
մեա՛ն ստացողի զորաց տե՛ր Յ-Ս[Տ]նա՛նի-Ս[Տ]նա՛նի
էլքո՛ւր Բա-նաստի՛ն Հայոց և ծնողաց նորա և
եղբորց, և մեղապարտ քչւն աւրինա-
կի զորոյ՝ Քաշա՛նի և ծնողաց նորա և որք
զոգորմիս ասեն, և ստացողի զորաց
տե՛սն Կաշա՛ն-տի առաջաճա՛նի, որ հաւուր
զրեւ զգիրքս յիշատակ հոգոյն և իւր
ծն զացն և եղբորցն, և մեղապարտ
զրչիս որ յարինակցի զայս զիրքս, և
զրեցի յիշատակ իւրն և իւր ննջեցե-
լացն և որք զոգորմիս ասեն: Աստուած
ոգորմի ստացեք, ամէն»:

Եջ 159ա.— «Տէր Աստուած, ոգոր-

մեա՛ն ստացողի զորաց՝ տե՛սն Կաշա՛ն-
տի առաջաճա՛նի և էլքո՛ւր Բա-նաստի՛ն
Հայոց և ծնողացն և իւր քերցն: Եւ
Աստուած ոգորմի ստացեք ստացողիս և
զորողիս»:

Եջ 185ա.— «Տէր Աստուած, բարե-
խոսութեամբ որոցն Բակորայ եղբոր
քու, ոգորմեա՛ն ստացողի զորաց՝ Զե-
նա՛նի Կաշա՛ն-տի Էլքո՛ւր, որ է Էլքո՛ւր-
տու Գալաթայ Նահ-Ս[Տ]նի, յիշատակ իւր
և ծնողացն իւրոց, է քաշա՛ն Սաշք Առաջա-
ճա՛նի Էլնիցն որ է Գալաթիս, և զրչի սո-
րա՛ն տե՛ր Սա՛նի, և որք զոգորմիս աս-
են, ամէն: Հայր մեր»:

Նոյն յիշատակարանք անկան տոր-
քերութիւններով, Էջ 90Զ, 223Բ, 236Բ,
258ա, 281Բ, 312ա, 326ա, 349ա:

Եջ 460Բ—61ա.— «Տէր Աստուած Քրի-
ստոս Զորմեա՛ն, զարգեա՛ն Բարեաց և
մենայն արաց և ՀՐԵՏԻԱՆԵՐԱՄ ԺՈՂՈ-
ՎՈՅՍ ՍՈՒՐԲ ՈՒՅՏԻՍ մաքրափոյս ա-
ղաս Թի ք, ոգորմեա՛ն ստացողի զորաց՝
Ջէյնա՛նի Կաշա՛ն-տի Էլքո՛ւր, որ է Էլքո՛ւր-
տու Գալաթայ Նահա՛նի, յիշատակ իւր
և ծնողացն իւրոց, է քաշա՛ն Սաշք Առաջա-
ճա՛նի Էլնիցն որ է Գալաթիս, և զրչի սո-
րա՛ն տե՛ր Սա՛նի»:

Եջ 477Բ—78ա.— «Տէր Աստուած, բա-
րեխոսութեամբ սուրբ ծնողի քո և ա-
ղանոց ամենայն որոց, ստաքիւնց և
մարգարէից, նախարկեալաց և նշանա-
րաց և մարտիրոսաց, ոգորմեա՛ն ստա-
ցողի զորոյ՝ Ջէյնա՛նի Կաշա՛ն-տի Էլքո՛ւր-
տու, որ է Էլքո՛ւր-տու Գալաթայ Նահ-
նա՛նի, յիշատակ իւր և ծնողացն իւրոց,
է քաշա՛ն Սաշք Առաջաճա՛նի Էլնիցն որ է
Գալաթիս, և մեղապարտ զրչի սորա՛ն
նուստս և անարժան տե՛ր Սա՛նի: Եւ որք
զոգորմիս ասեն՝ ոգորմեացի իւրն ի միւ-
սանգամ գալուստն, ամէն»:

Եջ 496Բ—57ա.— «Ե՛ր Ե՛ր Կենաց և
մեռելի յորմաց, զթափեալաց և ան-
մեռելի շնորհաց, բարեխաւսութեամբ
սուրբ տառաքելոյն Պետրոսի և աթոռա-

կցացնեալսն ամենայն սրբոց՝ թաղ գմեղս
ստացողին զբոյս։ Զէնէնէն Սարգիս լըս-
տոյնէն, որ ի վերահետան Գնալոյն յա-
նու[աթիւն]ն, յաւաստի իւր եմանային իւ-
րոց, ի քառն Սարգ Սարգիսն զմէնէն
որ ի Գնալոյն, եմեղացարտ զբլի սա-
րբոց Թեմ Սահակն եւ որք զողորմիկն ասնն,
ամէն, շա՛րք։

Էժ. 520բ, 537ա, 538բ, 678ա, 592բ,
613բ, 630բ—31ա, 645բ, 658ա, և այլ
չիշտասպարաւաններ, զա՛րգնեալ անհշան
տաքթերու թիւններով:

Իդ 650թ-81ա. «Տէր Աստուած, ազօրմեա՛ս ասացա՞րի գրոյա՛ւ Զէշէնա՛նէ կաշաշեմ ինչա՞նիսն: Եւ ի ինչա՞նիսն Գաւառեա՛ն ինչա՞նիսն յիշատակ իւր ի ծննդազայ Սաբր Աստուծո՛ւն: Ինչա՞նիսն Եւ Գաւառեա՛ն, և ինչա՞նիսն գրէի՛ն նուստս տակնսյիս՝ ո՞րք Սաւա՛նէ և ասացա՞ն ինչա՞նիսն: Եւ որք զազօրմեան տակն, ազօրմեան իւրն ի մեծ նրապարտկին, տակնն Հարս մեր որս:»

[illegible]

ԷՊՔ 721թ-22ա, 736թ, 753թ-54ա,
նոյն յիշատակարաննեհր՝ աննշան տար-
բերութեամբ:

Էջ 76Իբ-68ա. — «Կատարեցաւ թագ-
 քնն տաղլիի Թ[վ]Իաննու աւետարանչի
 Աղաւեմ գրնիերցոցոյ և զլսողոց, որք
 լուսաւորեք ի նոցաւոր վարդապետի
 թննէ աստուածաբան աւետարանչի
 Թ[վ]Իաննու և եռանշնչէ Եւստակիոս Սարգիս,
 յիշեալի՛ք որոի մտաւք ի մօքբաւորաց
 աղաւթս ևնք, զստացանց սուրբ գրոյն»
 ԶԷվթանցէ Կարգիւն վարդապետն, որ է Էվ-
 րստիանոս Կարգիւն[յ] իւրաք[ի]ման, յիշե-
 ալս իւր և ծնոցոց իւրն, ի քանի Սաւ-

[illegible][illegible][illegible]

Ինչպես և Վերադարձի օրհեղեղացի
ժողովուրդը մտածում էր, այնպես էլ Վերադարձի
ստացումը զբոսայգի, և այժմ, ըստ զեմ-
բանի:

Էջ 803—806ա, Կարոպեան Կաթողիկոսի խնամակարանը: — Էջ 803-ի Ա. Երևանյան վրայ 16 տարվա կը վերջանալ Մեկնակի՝ Երևանյան խնամակարանը, Երևանյան վրայ Կարոպեան Կաթողիկոսի խնամակարանը:

$$= \alpha \int_{\mathbb{R}^n} p(u) \exp(-\beta u) \, du \quad \text{if } \alpha \neq 0, \beta \neq 0,$$
$$M \in \mathcal{M} \Rightarrow \exists p \in \mathcal{P} \text{ s.t. } M = \sum_{i=1}^p \alpha_i M_i, \alpha_i \geq 0, \sum_{i=1}^p \alpha_i = 1$$

შეძრებად მ. შ. 9 შეძრებად.

The Journal of Law, Economics, & Organization, V16 N1

Այս գնդադրքին ներքոյն կոչուած է կարապետ Կաթողիկոսին Կաթողիկոսաւոր Կոնկան, ծրարիկ, բայց կոշտաւոր ֆէնտաւ ըստ Երեմիայ այս էջին միայն կ'ըսէ, առանց սիւնակի, դուռն է կարապետ Կաթողիկոսի յիշատակութեան սկիզբը: Ետեւորեալ յիշուող միւս էջերու վրայ ներքինն է դարձուած:

— Ընկնտատեան փա՛ռք, պատիւ եւ զօնութիւն առննատեան Աստուծոյ աւանակոյցի, միասնական եւ անքաժանկար սուրբ երբորդութեանն, շօր եւ Որդոյ եւ Հօգոյն Արքայ, այժմ եւ միշտ եւ յաւււ խոնանա յաւիտենից, ամէն Արք՝ եւս ապարժան ծառայ Տեառն Յիսուսի Բրիտառի կարողեան կաթողիկոս ամեն յոյն Հոյոյ եւ պարսիսոք՝ Վաղարշապետեան տիրանկար եւ յաւանապաշտ մե-

ծի և Սրբոյ Աթոռոյն էլմխածնի, զորով ի տանէն Կելիխոյ, ի՝ զաւառէն Գերմանիկոյ, և ի զեղջէն Չէյթունոյ, աշակերտ առաւն Սանփաննոսի նոյն Չէյթունոյն, մականունամբ զիսուսը կուէցեալ ճշմարդեացի և սուրբ վարդապետի, արհաղագունեղ եպիսկոպոսի ասանն Կապաթոյն և առաջնորդի առաքելականոյ, հոսակաւ որ և Սուրբ վանացն Առաւածածնի, որ յովմէ կուսէ մայրաքաղաքին Էնիկրիտոյ, յորմէ ի կենդանութեան իւրում և նորին հրամանաւ ի ՌՃԼԳ(=1694) թէին եղէ արքեպիսկոպոս և առաջնորդ սրբոյ վանացն և բարձր վիճակի սարին, և ծառայեալ սուրբ վանացս կապի և մնացի ԼԲ(=32) տառաջնորդութեամբ օրհնեալ թեմիս, և շնորհոյն Առաւածոյ ոչ առկա թողի յիշատակ շինուցացոյ (չինուածոց) և նորոգութեան, թէ՛ ի սուրբ վանս և թէ ի վիճակ սարին եղեալ քաղաքական եկեղեցիսն, զրեթէ ոչ մնաց եկեղեցի տա սր ո՛չ ձեռն արկի սպորմութեամբն Առաւածոյն Եւ յաւաքս ծերութեան իմոյ, ի ՌՃԼԷ(=1726) թէին հանգեաւ ի Քրիստոս առ Աստուածաստը կաթողիկոսն Սուրբ Էլմխածնի, և իլեալ յարեանքան և Հռոմէաստան եկեալ արքեպիսկոպոսանք ի թաղաւորանիստ մեծ մայրաքաղաքին Կոստանդնուպոլիս՝ և յարեալք տա պատրիարք նորին՝ աէր Յովհաննէս զերապոյժստ վարդապետին, որ Բաղիշեցին է, և իտրտարդ տեսալ ընդ իշխանս քաղաքին՝ հրաւիրեցին զգաղաչեալ ծերութիւնս իմ յառաջնան կաթողիկոսութեան, և աշխարհ յարեալ ի վերայ՝ մինչ ոչ կարողեալ յաւաստիլ, ի հարկէ յանձն տալ, ուր ի յաւաք եկեղեցին Սուրբ Առաւածածնի, որ ի սոյն թէին ՌՃԼԷ(=1726) փետրվարի ամսոյ ժէ(=17)ն, օծեցեալ եղէ կաթողիկոս ամենայն Հայոց, որ էր երկրորդում Կիրակէն Աղուհացիցն Եւ ի միւսում տաւոր ԲՇի, փետրվար ամսոյ ժէ(=18) օծի զվերագրեալ պատրիարքն արքեպիսկոպոս Կոստանդնուպոլիս (Կ. Պոլսոյ), և կացեալ մնացեալ անգամս տարի մի և Բ(=2) ամիս տա ի հոգալ գրազում հոգս

Սուրբ Աթոռոյն, մանաւանդ վասն պէտպէտ հրամանանութեան վասն նոյնի, քանզի անցեալ ամառ երկիրն տրաւառաւան, որ ընդ իշխանութեամբ Պարսից էր, Էանց ընդ իշխանութեամբ Օսմանցոյ, մինչ ի Թաւրէզ իւր յերկրոյն, և զի հարկ էր վերադն նորապէս զհրամանս Պարսից ի հրամանս Օսմանցոյ, որ և եղեա ամենայն ինչ զեր քան զառաջինն Առաւածոյ, և աշխատութեամբ նորընծայ պատրիարքին, իսկ ի ՌՃԼԶ(=1727) ամին, յետ Նարայ Կիրակէին, եւ լեալ ի Բազմադիքոյ ծովով և հանդիպեալ ի Պոստոսոյ և պատուեցեալ ի նուցունց և յետ եղիականին եկեալ անաթի ևւս և եկաք ի յառաջին վանս մեր սուրբ, որ Առաւածոյ հանդիպեալ եմք և տալի շուշ յաթոն սուրբ Եւ զի մինչ ի Կոստանդնուպոլիսն կայի, ետալ զվանս սուրբ և զվիճակ սարին ձեռնառան աշակերտի իմոյ՝ աէր Մովսէս աստուածամարտն թեան վարդապետին Էնիկրիցեոյն, որ ի փղաջ հասակ իւրմէ իտրաւաք մտերմութեամբ ծառայեաց ինձ իսկ արդ ի հանդիպելոս իմ աստ՝ ոչ տակաւ ևս ծառայեաց թէ՛ ինքն և թէ օրհնեալ քաղաքացիքն, յորոց շնորհակալ եմ և օրհնութիւն Առաւածոյ հանգիցէ ի վերայ ամենեցուն և Արժան եղեաւորեմն ձեռամբ իմով յանձնել զվանս սուրբ և զինչս սարին լացեալ, որ այսօրեան ամ հաւաքեալ և լցեալ էի թէ՛ ներ եկեղեցոյն զպատաս եկեղեցականս և թէ զարտաքոյ զանթմս զամենայն ի ձեռն (ի ձեռս) նոր առաջնորդ օրդեկիս իմոյ՝ Մովսէս վարդապետին, որ և տարի իսկ առաջի եպիսկոպոսաց և վարդապետաց և քաղաքական քահանայից և իշխանաց, ընդ յորս և զգիրքս որ է Կաթողիկէն Մէլէն, որ շտապեալ եպիսկոպոսական հաւալ ընծայից իմոց, թողի յիշատակ ընդ այլոց ևս զընանցս ի յիշատակ հոգոյ իմոյ և հոգոյն հոգեւոր ծնչդին իմոյ՝ վերոգրեցեալ տեսան Ստեփաննոսի սրբազան վարդապետին, և ըստ մարմնոյ ծնչոցոյ՝ հօրս Մարտիրոսին և մօրս Մարիամին, և ամենայն զօրմէց իմոց, ի զուսն ամենաբնեալ վանացս

Նաեւ հօւսակ՝ յետոյ գլխաւեանս և
 ցոյ՛ն արժանիս յիշատակի՛ն ՂԲԳԵՐԵԱՆ ԼԵՐ-
 ԶԵԼԵԱՆ ԴԵՂԵՔԻ և ՂԵՂԵՔԻ ԽԱՆԸՆԴԵՐ ԽԱՐԵ-
 ՆԵԱՆԻՍԻՆԻՑԻ՝ արարեալ անխառն արքայ գա-
 ւառա՝ յիշեցէք ի Քրիստոս և լի՛ սրտի
 Աստուծոյ ազգորդի տալեցիք մեղաւաճման
 քարոզիս սրբիս փառաբոցիք, հանգիսձ
 մարմնաւոր ծննդիւք և երարորք, որոց
 տեսանքն ո՛չ տեսա զբոլոս մեկանաւ,
 այլ հայցեմ ամէնատառ Փրկչին Յիսուս
 ի Քրիստոսէ յերկուսն զիւր զգորու-
 թեան, և որք յաղկեմեցի ի սիրոյ մե-
 րովս թախանձանօք միով բունիւ լի՛
 բարեւ Աստուծոյ ազգորդի սոսիցէք, և
 կոտ շիթ մի յարաստուաց ձերոց ջօղի-
 ճէք ի հանառայակ մերս տալայն հոգու-
 պաս, ցօ՛ղն քաղցրութեան և ազորութե-
 թեան ջօղեցիք ի ձեզ յաւուրն աշխուր-
 թեան յարարեղատու եղանակս համարչան
 մտմու զարմոյշոյն յայնմ, ըս իրբիւ
 զանձրեւ էջ յիմանալի զեղնն, և նորիս
 եօթնալիքի աւրհնութեամբ և զպարտաբոյս
 զուարթացեալ, աստղաբեակ, կու-
 տանք և պօրգեալք և ի պսակս ասար-
 ւոյն տարնեալք, և ի շշտմարառն Աս-
 տուծոյն երկնասրբի արժանաշիք հա-
 ւաքիս սաս իւրն հաճոյիս, ամէն:

Այլ և յիշեցէք ի Թրիստոս շտէր
Յէւ[ն]ա[ն] յիշեցէ՛ք զհաւան, մտկա-
նուէ՛ր կոչեցեալն Նիւն՝ զի քաղաւմ տշ-
խատու թիւան կրեաց ի որսորդելն ա-
րին և ի վերակոցոց թիւնն զբնաց
և մազգաղի, նա՛նք զթղթի պատրաստելն
և քնտից խնամարկութիւնն մեծաւ ջու-
նեւ՝ որչա Տէրն ոգործեացի և ի յից վար-
ձատառայց քսու վաստակաց իւրցն և ջնն-
ջեաց զգիր պարտեաց նորին ողորմու-
թեամբ մեծաւ, ամեն և Այլ և յիշեցի՛ք
ի Տէր զմեռնասուն տաշխկրան լոյ՝ յիշե-
ցէ՛ք զպատմութեան ընթացողոյն, զի նա՛-
նք քաղաւմ տշխատեալ է ի սպաս դո-
րին. զի այս ներկայունս սմ է յաշա-
կեալու թիւն զբոց արցոց, և վասն սարու
չայցեց ի շնորհաբաշխ Սորոյ Հօգեոյն՝
զի հեղցէ՛ր ի սա աստատպէս զշնորհս և
զիմաստութիւն՝ հատուցանելով ի կա-
տարելութիւն զփութութեան և աստիճանի,
և յիտ աստանաց քնց հոթնամասնից քն

արեւոյ աշակերտացն զամառսրեացն, աս
մէն:

Ընդ նմին և զևեթ [Հ] անէւն գտիցէ, որ այժմ ի սպասուս կոչ մեզ՝ մտեորմարք Զուսայելուց, և զվեթ անուե՝ որ ի ախ անմեղքական իւրոյ թողոյց զվուսյելու թիւն ներկայիս՝ անհանգիստ առքաւորականք աշխատի ի գործ խաւարաբու թիւան՝ և մեզ ի մտմու պատրաստէ զՎարկուս կերակրելին՝ որոց ամենեւցուն լիցի սոյցելու թիւն յամենախնամ Տեսանեմ մերմէ՝ յայժմ, որ առասն է ի ստուար քարակոյտ:

Կատարեցաւ տասնամայրանէ կտակո
յամբ կենտրոնին մերոյ Հաւար եւ լեշ հա-
մար իժմանէ (1670), ե յարեկեան
տաճարն հաւար եւ հարկն եւ քան ե լեշ(1),
ի հայրապետութեան Սրբոյ Աթոռոյն
էջմիամին Կոտան Թուրքոյ Զաւարեշոյ-
մանայն Հայոց իմաստէիս, որոյ հաւար քիւս-
ման եւ անհրաժեշտ ճիւղանայն, արեւմ-
լաւիստն եւ լեւաւորն լեւորսն եւ արեւ-
մալիստն հրեշտակց զարման, ո՛ր մի-
տին մարդիկդ, եւ յառաջնորդութեան
Սուրբ Սրբաւանայն ինչոյ հասարակեան
եւ իմաստէի, շէ ան այս ա՛մ լըրրցումն է, որ
հարմարեալ յայն իշտան Ինչ [1] Բազմաբա-
րեան խաչքիւնտ քանի՞ն սալին Սահեղոյն
սրբոյն Խղածնէն, որոյ Ինչ(=22) եւ ի յարե-
մեմն հաւար եւ ի քան խաչքաւան, ե
Կոյսմ ա՛մ ամի ամին զմի քաղաքն կիսիւն
իշտան՝ Գաւարը խաչքաւան հաւար, քանից յեւ
Ին ամաւս տալոյն պատարագն լեշ
Յաւան, յղեաց Թաղաւորն Թաւրաքոյ՝ զե-
րոյնընցեալ աւան Սէնտն շինեալ ժա-
րայ լեւորն, Քիւսքիւսը կողեցեան ըստ Ի-
շտան լեւորն, անթիւ հնգեղափորոց
կացեալ ի կղզւաջին յամա չորս՝ եւ տար
պատարագն լեշ լեւորն Պարան, ե
այնքան տասնկոյսմ մարմն՝ մինչ զի
անյոյս մնային ազգն Թաւրաքոյ, ե անզ
լնջիլ քոյր ազգին տաճարեկն անհրա-
մեշա կորստեմք. քանզի աւելի քան
զհարկոյ բեր մարդ ան (sic) կատարեմ
ե Տանկացն։ Յետոյ նեղեալութեամբ զոր-
ծեալ տարան Յաւան խաւարն։ Պրծան
ե՛կն ի վերայ սոցոյ Գծ(=30) կտար մե-
ծամեծ նստալ, սկսաւ երկնայնն տա-

պատերազմ և ինքն տիրել բոլոր կղզւոյն,
յորոյ սակի տարակուսեալ Վլէն-Վլէն
եւ զքաղաքն Փաշէն: Արարեալ հաշ-
տաթիւն իւրաքանչիւր ոք զարձան ի
տեղիս իւրեանց: Բայց մեզ քրիստոսա-
դաւանիցս սուշ աննորին թողին՝ սակս
անթիւ եկեղեցեացն սաման և աւերձանն,
զամանս մղկիթս և զալս բազմախ և
տունս բնակութեան իւրեանց արարեալ՝
բերբերն անպատմելի խնդութեամբս, իսկ
Քրիստոսին խափանեցաւ փառարանու-
թեանն պաշտան և անյայտացաւ, մա-
նուանդ թէ եպրեալ տպանի աւրհնեալ
անուն նորին յազգացն անհաւատից.
փառք ներողութեան երկայնմտութեան
իւրոյ: Եւ այս ամենայն գոյ ի վերայ
մեր վասն ծովացեան և անթիւ մեղա-
նաց մերոց. և նմա միշտ փառքս Աշ-
տաթիւնս արար: / Բաւականս աշ շոյ
այլ իւրս փոքր / հաշտ հաշտ քաշ
իւրաքանչիւր / և յինս ամբս արար: Ե
(= 1670), էջ 876—881:

ՄԱՆՈՒԹՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս կ'երեւի այս բոլոր ստանա-
ւոր և արձակ յիշատակութեան եր-
գիւնք են երուսաղէմի պատրիարք
Ղրիմցի Մարտիրոս Վարդապետին (Ար-
քեպոս.), և այս բոլորը կը վերաբերին
ստանաւորութեան մը, որու մասին
արուած տեղեկութիւնները ոչ միայն չա-
փազանց հետաքրքրական են, այլ նաեւ
հազուադէպ. որովհետեւ Մարտիրոս
Արքեպոս. ի գրել և ծագել տուած այդ
թանկագին Աստուածաշունչին վրայ
ստանաւորութեանց շատ քիչ ձեռա-
գիրներն բախտ ունեցած են արժանաւո-
րութիւ:

Բայց նոյնչափ հետաքրքրական է
գրեալը, թէ 1670-ին Կ. Պոլիս գրուած
լմնացած աստուածաշունչի մը յիշատա-
կարանները ինչպէս եկած կցուած են
1694—1726 միջոցներուն Անկիւրիոյ Ս.
Աստուածածին վանքի մէջ գրուած Կա-

նաշխարհ Մեկ-Մեկ վերջը:

— Կարելի է ենթադրել, որ իրրեւ
հետաքրքրական գրուածներ, պարզա-
պէս ընդօրինակուած ըլլան ասանք ձե-
ռագրին վերջը: Այս յիշատակութեան
բուն թուղթն ալ, գրելն ալ տարբեր են
ձեռագրին բուն թուղթին և գրելն, բայց
ծագողը նոյն: Նոյնպէս Եղիշէ ՎԱՐ-
ԴԱՊԵՏԻ ձեռագր. թուղթ լինէ՞ գրուածը,
ընդօրինակուած կրնայ ըլլալ:

Բայց ո՞ր մնացած է արդեօք Ղրի-
մեցոյն թանկագին Աստուածաշունչը,
ի՞նչ կերպով ձեռք բերուած և ընդօրի-
նակուած կրնան ըլլալ այդ յիշատակա-
րանք:

Մարտիրոս Արքեպոս. Հայց 1118
թուին Անկիւրիս եկած է ուխտի և ու-
սանաւոր զեղեցիկ ուղերձ մըն ալ գրած
է Ս. Աստուածածին տաճարին ուղղեալ:
Կարելի՞ է արդեօք ըսել, թէ Աստուա-
ծաշունչն ալ իր մասն էր և հետաքրք-
րի մը ընդօրինակեց զայն (այդ ստա-
նաւորը տե՛ս Աշ. Մարտիրոսէ [Կ. Պո-
լիս] Թիւ 153 Զեռագիրը, էջ 365—368):

ԴՈՒՐՄԵՆ ԳՐՈՒԱՆԵՐ

Էջ 1, դասարկ թղթի վրայ, շն-
չաւ:

— Ստորագրութեան տեղը
արծաթ վառն քշոց յ. բաց ի տար-
ւոյից, և Սի մագլ (?) . . . հաստ:

Էջ 887ա, դասարկ թղթի վրայ,
զեղագիր.

— Վասն սուգիւ պաղտամի, կամ
Քիւրեանի բարի, արաւ զայս. աքսիւն-
մէն Ա տիրէմ. մէզալէքի Ա բառակի.
Քիւրեանի տղը Զ տիրէմ. Կ տիրեմ կարք
(= Կարաք) իւղ շաղէ և քսէ, առ[ոյ]ջա-
ն[ան] Աստուածով:

ՄԱՆՈՒԹՈՒԹԻՒՆ

Ասոր մէջ օրինակը տեսնաք արդէն
գրեալ, էջ 883բ:

[illegible]

1. *Die Bedeutung der* ...

[illegible][illegible]

- 692 ԳԵՐԻ ԶԵ ԺԱՆԴ ԲԱՆԴԱՆԻՆԻ ԳԵՐԻ
ժուր զամբարանատու եմզում ք հետաք
վժառյոքի մաշատկան եմատարք առաջ
հանել ք հետ քան ի մաշում եմզում ժա
նատում ք Եղգորտուն քզգորտուն վանելվան
վանելվան հատվել Եղգորտունք —

①-④-⑤-⑥-⑦-⑧-⑨-⑩-⑪-⑫-⑬-⑭-⑮-⑯-⑰-⑱-⑲-⑳-㉑-㉒-㉓-㉔-㉕-㉖-㉗-㉘-㉙-㉚-㉛-㉜-㉝-㉞-㉟-㊀-㊁-㊂-㊃-㊄-㊅-㊆-㊇-㊈-㊉-㊐-㊑-㊒-㊓-㊔-㊕-㊖-㊗-㊘-㊙-㊚-㊛-㊜-㊝-㊞-㊟-㊠-㊡-㊢-㊣-㊤-㊥-㊦-㊧-㊨-㊩-㊰-㊱-㊲-㊳-㊴-㊵-㊶-㊷-㊸-㊹-㊺-㊻-㊼-㊽-㊾-㊿

[illegible]

0045957, 4846716, 4846716 (m)

Հանձնատ ԹՅ՝ ԳԼԽԻՆ Գ՝ ԵՂՅԵՆԻՔԻ ՆԵՐՇԵՐՈՒՄ
ԴԱԽՆԻՔ ԶԻՆԻՔԱՆՈՒԹԻՄ ԶԻ՝ ԵՂՅԵՆԻՔԻ

[illegible]

զի բնկւում է ստացչ յայտնութենէ ստ-
րին նուագիմբ, ստորին ըստ իմ ական-
բութեանս կատարեալ որպէս վարկու-
նիմ: Իսկ ի ձերոց տեսողայսն մտացչ
եւ միտսն աշտարիկ լինիցին տեսեալս
սալ բազում ինչ յայտնագոյնք և աս-
տուածայնք, ալ մերս աշտարն հսկի
զի ի ձեան տացեցիցս, որպէս վարկու-
միմ իբր աստիճանք նշել ձեզ աշ գե-
րազոյնն նաւագոյնի ընդ որս և գտնչ
հազարդ ունել մագիկեմ և ձերոց բոցա-
փայլ իմաստից, լրամար թերոյն և
զտեսան ուղղելով ի ձեան հարազատ
սիրոյն. քանզի նուաւորեալի գիտեմ
զի ստեղտ տացեցիովքս զմթիբերաւ ի ձեզ
կաշմեղունս աստուածայնն հրոյն խա-
ղեալ յայտնիցից. որպէս զի ի ձեան ա-
մենեցուն փառաստեղծի յայտնեալն և
գովեալն ի բնութից Աստուած. այժմ և
միշտ և յաւ. 21

բ) էջ 520-21 ա, *Առաջին մարդու*
բնակարանը չի կարդա:

— Հնարք փրկեցել զմեզ Քրիստոս
Առաւում զամենայն հաւատացողսն ա-
մենայն նորս, յարեխառնութեամբ սուրբ
Վարդապետի և ամենայն յարի և առ-
աւանանանչ արանց մեկեղացին սուրբ
(sic)։ Աշխէն Յ[ւն]ւան — Ունիւթեան և ին-
չնիւն երանելոյ։ Ժիւն առաքման հաստոյ
կէբլէ Առնաւադարցի (*) և Սարգիս Վերջի-
նայի և Սարգիսի, որ ի վնիւն իջեալսն ար-
հաւանս կ[ա]մարէս Կաթողիկոս և հրէն Վերջի
և Երբանի Կոթիկ Գեղարցի, և Կոթիկն Յ[ւն]ւ-
նայեան Որդի Եղի և առկեղի Եղի Գեղարցի
Կոթիկ Լաւանդարի և ի վերջացեալ ժաման
անկի և անդադարեցող յարգասեաց բու-
րոյս։ Տաքի խաղաղութիւն անդամաց
քրիստոսաւան տոմարի, նաեւ քա-
ւանութիւն միացաւ և սրբութիւն մտաց
և խորհրդաց, զի կարասցաք հաւանել
մտաին ժառանգութեան սրբոցն ի լոյս,
հանդերձ ամենայն վարդապետաց և ե-
րօխաւորաց մերօրս, յանպարտ յա-
շտանին յաւետինի յաւետեան, ամեն

(*) If $\alpha \in G$, then $f(\alpha) = f(\beta)$ if and only if $\alpha = \beta$.

Դասակարգող ազգանմ զճանգիդարդարդ ի սմա՛ մի՛ մեղադրելի մեզ, դի ո՛չ եթէ վասն ապարանքոյ զբանս Խախնիմեց մե-
րոց ձեռնադրեցեաք ի գործոն, որ ի վեր
էր քան զկար մեր, այլ այն եղև պատ-
ճառ գրութիւնս սարա. նախ շէ վէճն ի՛նչ
է եղաւորաբար նշմարեց ինչ վէճառ եղբան
է կողմոք առնէ զպատճառ, շէ առնէ
սպառնալով, վէ՛ն նաան, շէ է պատ-
ճառն է երկրորդ՝ մեր գործարանոյդ
յանորդամեծարութիւն Աստուծոյ, որ
բանայ զերեսն անործանից ի յաղաւ
այլոցն: Մտածանոց ընդ անյիշադարու-
թիւն զարգեալստանին, որ ներգործեան
սա մերս անործանութիւն, եւս ե յա-
շակերտակից եզրոցդ ազանցեալ հար-
կանք: Եւ զուգ ներեցէք իմում յան-
գըզցնութեանս, դի յամարութիւն մասցա
բանադասեաց, մտածանոյդ զակորու-
թիւնս իմ: Զի թէ զացի ի սմա քան
ինչ քառ համութեան մասց ձերոց,
Տեառն չարք ե զհոնութիւն ե վեճն ի-
մոյ արթնոյն, ե թէ պակաս ե անհա-
ճոյ թարեւք կամաց ձերոց, մեզ լիցի
անորակաւութիւն յիշադարանս զթոց
ձերոց:

Քրիստոս ասինգծ մասն(!) մասամբ Թեո-
 ֆանի երեքով եղե (==պրեդի), և Իլլիման-
 լեան Գլի(=1415), և Ի Էմա և Հեբրեյ, աս-
 Էրան ասքի Հասարակա Բոնիքստանց ասքի
 Հաքստանց Տիւրքաբայ, Գլիմանի և աշտոց-
 ի տեղաւ կրթութիւն և ի վարժ մտե-
 կանց Սրնի, և ի վառաւ և ի զովեաւ
 աւրանիւցն յամենայն արարածոց Քրիս-
 տոսի Աստուծոյ մերոյ յաւիտեանս, Թ-
 ֆանի:

Էջ 538, վերջին դասարկ էջի վրայ
գրուած .

© 2003 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 253: 105–112

եղև. պատուդ մի աննման,
 պատուդ յառաջ՝ զտրմանական, իմոք քո
 զծառն տոյ բուսականէ
 Ըստքն հաստեպ և շարացան, և ի հիւ-
 թոյ զստարեցան,
 յետոյ ծաղկեալ անապատական,
 զպատուդ անապատական:

Մասնաձեռն է հաւաքածոյ մը, որ կը բաղկանային առ հասարակ եփրեմի գործերէն ընտրուած գլուխներս Այս հաւաքածոն որոշ խորագիր մը չունի, և այս պատճառով կտրելի էր խորագրել զայն **Բարեկամներ**, բայց Յովհաննէս Երիցու Յիսաակփարանին մէջ (էջ 180), գրած է **Գիրք Ժողովարանի** քաղաքաթիւնը և յարմար դասեցինք իբրեւ խորագիր զնկը զայն:

Գիրք Ժողովարանի կը բաղկանային աւրանի յիսաակարան եփրեմէն քաղաքաներ և ետքէն աւելցուած ուրիշ նիւթեր: Կարգով կը զննեց այստեղ բովանդակութիւնը:

— Էջ 3-5, հասանաւոր մը կույ, սկիզբը (էջ 3) տնտեսական կերպով թուած իսկ մնացած մասը (էջ 4-5) քննութեան է և ձայրանունը կու տայ ձեռագրին նորոք գրելը. **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»**:

«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»

— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

— Էջ 6, գործնաւ ստանաւոր մը, նոյն գրչին:

— **«Գործնաւ ստանաւոր մը»** վրասն ապագայի (արտաքին) Յիսակարանի կտնայց **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** գրչին ինչո՞ւ գրչին ինչո՞ւ, և այլն, և այլն:

[Այս էջի վրայ լուսանցքին վրայ:

— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

— Էջ 7-12, **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

[Այս 12 էջին ալ վրայ հետեւեալ հաստատար աղանդներն:

— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

այս / Եւ վէ դիցցեալ իմեալ ըզույն տայ բրիտի / Էզ ձարս զոյնիսայ տայ պատ Էզ / վրայեալ ըզֆոյնայ եապոյ նայ նէ պէս / Ի նայ զէմի չէպ նայ նայ ալնի տամ / նամ (*) տէնէն օս տօի նամ տալիսն ալի / եապ (**) օտ ի մի օստ օ լեայ իմի տալմն / գում նայիմ նէվէ վէտինտա / լէիս զուշինեայ . . . ըզպատն նտա / լուգ լուգ ալ վայ, ամէն:— /

նայ մալ ի դույն Եւ վէ ի խոտ Էջ նայ / (.) կոյս պատի Եզու երիտաւայ պատայ / ալնայ մի լոյննտա, ամէն:— / ք]

Էջ 13-78 — **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

Այս գրչին ձեռնարկը (էջ 13) բանի գտաւորակ տեղ մը թողուած և հանգրուած է չորս տող բան մը, զմասարանիսն:

— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

Էջ 79.— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

Էջ 90.— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

Էջ 99.— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

Էջ 102.— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

Էջ 106.— **«[Եւ կամ Թ-Է]—Է ինչո՞ւ»** Տէրն ընդ Նոյ խօսելով վրասն ապագայի, չինդ հարկու ամբին կենացն Նոյի չինել սկստանին, և այլն, և այլն:

(*) 6 գիրք լուսանցքի կարկանդակ տալ ձեռքեր է, և կընայ թ ալ կարգացուիլ, ալ սինքն իսմոյ:

(**) Նոյնպէս և գիրք կարկանդակ տալ ձեռքեր է:

Լզ 150. — «Փարսոց գլանը զբխեալուց»:

Լզ 151. — «Փարսոց քանակը լինի»:

Լզ 152. — «Հարցմունքը զհեղեղի և պատասխանի խառն պիտանացուցի: Բոլոր կողմերէն թ միտ առէք և ինձ հանձնեալ տեսեալք: Աստուած պարգը տա պղծք» (Գր. Տաթևացիէն):

Լզ 153. — «Լեռնիքը բարձունքն ալսեալ»:

— «Խնդիրքը շարականի թէ օ՞վ տարաք» (Տաթևացիէն):

Լզ 154. — «Հարցմունքը և պատասխանիքը սրբոց վարդապետաց»:

Լզ 155. — «Վասն ծննդեան Տեառն»:

Լզ 156. — «Արարչի Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի աթոռ քանակը գինու և գլանի սր գինու միջոց»:

Լզ 157. — «Հարցմունքը պատրիարքին և պատասխանի սրբոց Ներսէսի Լամբրինյանցուն»:

Լզ 158. — «Խառնակոցայի թխն»:

Լզ 159. — «Փարսոց կերակուրի, զոր կարգան տանեալն մամ»:

Սկսուած — «Եղաւք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ առաքեցաւ ի տաճարն Պետրոսի: Եւ՞ պա՞պա Հոսիայ, եկի ի տաճարն կալ յաղաւթս, աւրնեցի զԱստուած և տապիրն, և ալին»:

Լզ 160. — «Կերոյի թափի զեր-ջը երեք տող արարերէն՝ հայ տառերով, հմայքի վերաբերեալ, լու շի կարգացուիր»:

Իսկ ալս երեք տողէն ածիթնապէս եաքը:

— «Արատ լուսանի»:

Ով տանեալնեալ ալսի, որ զերկ-
[ն]ային զօրութեանց զիտայիսն առ
քեզ աւնիս և թ պարգեւս ետ քեզ բարերար
Աստուած վասն թշկուութեան մերոյ նա-
ւեւ մեք տարալմանեալքս մեղաց զան-
նամք ի քէն բարերար Աստուած, որ
հրամայեաց մեզ պարգեւատալ կիրիանս
Թագաւոր և աւրնեաց զքեզ և եւս կու
աւրնեմ զքեզ լուսանի՝ աստուածային
օրնութեամբ, որ օրնամ լինիս և դեզ
ամենայն ցոց, վասն զի դու օրնեալ ես
ի Աստուծոյ և Թագաւոր ես ի վերայ ա-
մենայն խոտոյ, և Տէր պարգեւեաց քեզ
Աստուած և ես շարսն ամենայն քեզ
վասն թշկուութեան մարդկան և դոյա-
ցոյց զքեզ, և զարդարեաց զքեզ: Նոյն-
պէս և դու պարգեւէ մեզ զգինս քո
վասն թշկու[ութեան] անուամբ անեղքին
և անմահին և սոցորածին(?) տալս:

Լզ 161. — «Արատ հարեոց թափ-
անիս վարդապետն Պարգըս
սկսուած»:

— «Արատ Աստուած զմարգն [ի] հո-
գի և ի մարմին»:

Լզ 162—9. — «Երբեք թափ[ն] ան[ի] լու-
սի, խրատ տ . . . ան կենցաղոյս
սկսուած»:

— «Վարդապետութեան արժանի մարգն
այնով աստուծոյ, թէ իսկ ինչքն իս-
թիւսն է, ու զիսկ վեանքն գիտեալ
վարել և զիսկ բարքն զարդարել»:

[Այս Գրիգոր խրատեալն ալ ալսացաւ
նն թէ՛ նիւթին և թէ՛ սառկարէնին կող-
մէն]:

Լզ 205. — «Թո[ւ] իմ սիրոյ և միտ-
քանութեան մեծի կարանքն կատանդիա-
նոսի, և սուրբ պապոյն Սեղբարսոսի,
և Տրդատոյ Հայոց արքայի, և սրբոյն
Լուսաւորչին»:

Լզ 223. — «Այս համարն և հասա-
րակաց քրիստանէից աւրնեք և կանանք,
զոր քահանայքն արտացն և ուսուս-
ցն. և ալս քահանայից լինի կանանք,
զոր ինքեանք կատարեացն»:

սկսւած

— «Քանանայ որ պատարագող չէ, մի՛ արտօցէ մկրտութիւն, մի՛ գիցէ պսակ, և մարգվարդ ոչ ունենայ, և որ յայտնի բամբասած է և ընկած ի քանանայական կարգէ, ձեռն և նշան իրիցու ոչ ունիցի»:

Եզ 228-9.— «Երկինքն ի գետին [ասաց]. և զբարձր թապում որ զորն կու տանի երկինից ցոյն շատ կտակն յայն գետինն պատուի շնի»:

Երկինքն ի գետին ասաց, թէ ինչո՞վ ես ինձ նմանի. ես զիմ ցոյս յիս քաշեմ բիւր Ռ ծագկունք թառամի:

Գետին է երկինքն ասաց, թէ զատոր խառն իսկի չուենիմ. աս ցոյն որ ի քէն կիշնու, նայ իննէ ի քեզ կու փոխի:

Երկինք ի գետին ասաց, թէ ինչո՞վ ես ինձ նմանի. ես քեզ ննց (=հանց) զձեռն զնեմ, որ տրեւն ի քեզ չի գիցի:

Գետին է երկինքն ասաց, թէ զատոր խառն իսկի չուենիմ. անդշնոց բանդ եմ որ զարան զոյն զքեզ ասնի:

Երկինքն ի գետին ասաց, թէ ինչո՞վ ես ինձ նմանի. ես քեզ ամբ ու չող տնեմ, որ տեղ ծառ կանանչ, չոր լինի:

Գետին է երկինքն ասաց, թէ զատոր խառն իսկի չուենիմ. ես անկերուն նրամանք տամ զեռ էլէ ու աղբիւրն շնի:

Երկինքն ի գետին ասաց, թէ ինչո՞վ ես ինձ նմանի, որտեղ շանայաման մարդ կայ վերայ քեզ կոխէ ու անցնի:

Գետին է երկինքն ասաց, թէ զատոր խառն իսկի չուենիմ.

որ տեղ սրբո տէր մեանի յիս չառնում, էզուց կու հարի:

Երկինքն ի գետին ասաց, զէնէհար չեմ, քեզ նմանի շատ հաց սեղանի, ես դու գերեզման շատ վարդապետի:

Գետին է երկինքն ասաց, զէնէհար չեմ քեզ նմանի, երկինց ու գետնից շտեղծուց վերայ քեզ բազիլ կու նայի»:

Ասոր կը հետեւի 12 տող աննշան գրուած մը:

Եզ 230-232.— Ս. Գր. Լուսաւորչի կեանքէն գրուող մը.

սկսւած

— «Ասորն Գրիգորիոս մօռ ի սեռն անկն կկեղեցայ և աղօթէր առ Աստուած, զքառասուն տիւ և [զ]քառասուն գիշեր ոչ կկրակրեց և ջուր ոչ հարբ, այլ հանապաղ [յ]աղօթս կայր և աղօթէր առ Աստուած, և ասէր՝ Ո՞վ Տէր բարերար և արարիչ ամենայնի»:

[Այս կանոններուն առկա, վարի լուսանցքներու վրայ, էջ 224-25, զբուռած է.

— «Վա՛յ իրիցուն, վայ իր տառաքին,

էրէցն էրէր բոցն չէր և էր».

Ասոր առաջին տողը կայ նսեռ 111 էջի վարի լուսանցքին վրայ»]

ՆԱԼՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Եզ 78, քուրդեր մասն գրիչը իր

Նիկոլա[յ]ա Եպս. Թուական չէ գրած իր յիշատակարանին մէջ, բայց ինքը իր գործակից իր կղբօր Անկիւրիոյ Ա-

առջնորդ Ներսէս Եպիսկոպոսի (1447—1466), և նաքը ինքն ալ առաջնոյն նոյն աթոռի վրայ (1475—85?), ծանօթ է և իր գրչին ունինք նաեւ Թիւ...(*) Զեռագիրները:

Քանի որ Յ-ձ[ն]-ն էրէշ, ինչպէս պիտի տեսնենք, 1453-ին գրած է ձեռագրիս միւս մասերը, կարելի է ժամանակակից նամարել Նիկոլայ[ն]ու Եպիսկոպոսի գրչութիւնը և շատ չնեւացնել 1475-էն. որովհետեւ այդ թուականին Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է Նիկոլայ[ն]ու:

Էջ 90, 99, 102, 106, 109, 113, 117, 150, 171, 172, գրիչ Յ-ձ-ն-ն էրէշ կամ Իււն-ն, իւր յիշատակագրէ ինքզինքը «Զմեղապարտ ծառայս Քրիստոսի զՅով[ն]ան[ն]էս քանանայ, յիշեալիք ի Տէր միով Տէր ողորմեայիւ», կամ «Յիշեալ», ո՞վ ընթերցող, զգրող զՅով[ն]ան[ն]էս քանանայ ի մեղաց թողութիւն և Աստուած գնեզ», և ա՛յլ մեկերով, իսկ

բուն յիշատակարանը գրուած է էջ 180.

— «Գրեցաւ իշտա աշ Ժուլ-ձ-ն-ն ձեռամբ մեղապարտիս Յ-ձ[ն]-ն[ն] Ե-Նիկոլայ, ի թէին ԶԲ(=1453). Որ ոք հանգիպ[ի]ք կարգալով, թողութիւն խնդրեցէք յԱստուծոյ դասն և թխտեսակ մեղաց իմոց, զի և մեզ նոյն ընձեռես[ց]ի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ, ամէն: Իմ խնդիրն այն է ի մէնջ, որ ոք ընթեռնոյք՝ Աստուած [ոչ]որմի տասցէք տնիմաստ գրչիս՝ Յով[ն]ան[ն]էս իրիցես, զի և Քրիստոս՝ յայն ամենեցուն, տացէ մեզ՝ զմեզ յիշողաց՝ զիւր արքայութիւնն, ամէն:

Տէր Ե-ձ[ն]-ն[ն] Ե-Նիկոլայ հասկացմամբ կարողայ և ի միտ առ զպատասխանիքն՝ իմաստուն վարդապետաց և առ[ա]յ[ն]աւ. հանապազ զգրիքս ի մեռաց՝ մի՛ թուալ. կարգա՛ւ, և զմեզ ապրիւք և Աստուած ողորմի տակոյ մի՛ մտաւար, զի և զուք յիշեալ լիցիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, ամէն:

92

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Մ Ո Յ

(ՏԱՂՔ, ԳՐԻԳՈՐԻ ԶԴՆԱԽՈՐԻ ՅԵՈՒՆԱՌՈՅ ԶԱՆԴԻԼԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ,

ՏԵՍՈՒՔ ԲԵՆԵԿ ՎՂԴԻ ԵՒ ՆԱՐԵԿ)

ԵՐԾՈՐ՝ 720:— ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,3x 15,7x5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,3x11 սմ., երկուսն, բայց ձեղ երկ, խաւանդիւս սինեակ 2 սմ.:— ԳՐԻ՝ նաւ տեղալիք— ՏՈՂՔ՝ 22—23:— ՆԻՒԹ՝ բամպակե քուրք, նաւ, կոթած, վառյալ և տպաստած— ԿԱՌԻ՝ բոնուց կանեխոյս, կոթա-

ւիլով, երեկ կոնակներով, կողմերուն վրայ տուրամակի խաւս և բոլորի նալկեայ կողպարներ գտածած, տառիմ կողմէ մարդեր խաւանի գնեալ, երկուսն մերկեր կիսապարանկերով զաղեր, կողմուն և մերկ կողմեր կապալ կանեակ փակցած, կոթով, կրտուածմեր կարմաւերկ:— ՄԱԳԻՂԱԹԱՅ ԳԱՂԱՆԱՆ՝ աղայք և վերջ երկուս քուրք, դեղած, տպաստած ժապարակե, աւերեմ(?) գոլարեմպ-

(*) Թիւերը չեն նշանակուած:

[illegible]

Մտածանաւ ի Հաւաքածոյ մը, որուն մէջ տանկեայ վաւառք տեղը կը թռնէ Գրիգոր Զգնաւորի վայրն ու Բաշինը, Գրիգորի Նարեկացոյն Նարեկը, հարք կու գան Բենիկ Վարդապետի Տեսիլները եւ քանի մը տաղերի Բովանդակութիւնը կը զննէր կարգաւ:

— Երբայն ի գրքոց ստանանաւ որ յիշատակէ
վերջինս և զարգացան ասորիւնքս :

— ձկնեկ ասեմք բան հրաշական ,
 զպատահա մեղացքն զանազան ,
 (էջ 3-5ա) :

— Տաղ վրան զարիպի
սկսուած
— «Գերիս ընտոր երթամ ժողար,
զարիպս թիւն է խիստ դիտար.
թէ հաղ կուսեմ ի վայր չերթնար,
թուր կու խմեմ լեզիւն դառն» (Էջ
Ծառ—Ծառ)

$$-S\omega q \in d b p m_j \wedge s a q a_j, \exists z_L[z] = \lambda_1 k - k$$

$$\text{---} [k - m_i] \quad [\theta^0 n_i \wedge \theta^0 n_i p m_j y f]$$
$$(*) \quad \ell_1 f_{\mathcal{F}} \leq \ell_1 \nu_2 = \nu_2 \text{ on } \mathcal{F} \text{ a.e. } \nu_2.$$

2012, 2013.

we have

— «Աղէկեր թնչ ևս անցեր չեա եւս
և անդամդար ծուռ կու նայի՝ ար, (էջ
90-100):

[illegible]

$\partial \tilde{f} / \partial \theta = 0$, and $\partial^2 \tilde{f} / \partial \theta^2 > 0$.

— «Էլ մ'չ բեզ տանն իմ, ընդ է՞ր ոչ սկսանիս տեսանել թէ ո՞րպե՞ս պարտաւորեմ, և եթէ զի՞նչ պտկուտան թիւնն [է] բեզ և քննեն թէ ո՞րպե՞ս զմասն և զի՞նչ պարտիւն և կամ զի՞նչ լճօրեայն եւս և սալն, ՄԿ(=260) Հաստատմանով, որս, վերջը կէս մը ստատուանք չի յատկարարւն և՛ զպէս չի քարտայրը:

— «Ճշմարտացի ողբացի զորք չարեցիք, մշտապես ըզբռնան որսալ, և կորցրի և ինն սուգ լաւեաց յաւերինեցի թերեւս լիցի լսելի որարքին տմեանսին: Տալ ինն տեղի աղագակի սակոյս մի, խառնել աղեբաւոյի դասն՝ անկէսիք սրտես վտանդելի՛: Գկերթաք ասել անթուելի. զմեզաց քաղաքս թիրնքս անմատակի զոր ք գիր հանի և հաստատացիք տրման կանգնել անասանելի, նշան յաւիտենեաց անջնջնի: Արդ աղանդ և աղագատիմ որ գնեալ իմ գալ ք յայտ կարբ րանի, առքութեք առ Տէր պաշտօտել, զողբք և զաղեան մաթթանաց ի գործ ամել, և ստուգեք Աստուած հայեցեցոցունել, զայտնացել և վտան իմ առաւապանացս գի լիցի ընդանելի ընդ նոցին աղանդանաց, և բանք իմ զոր հիւսեցի տառջի աւաց հեղաւանեաց և երկայնամիտ թողաբարք պարգեհեւոյմ ինն ապաշխարութիւն. որունք հաստատացել զթողութիւն յաւսոյմ ի բանից կեննարարին: Արդ որ խնամաւորսրու զմեզ յիշէ, յիշեացէ Աստուած և զիտ յաշխարհն կենդանեաց և նոցաւք և ամենեանս արքայք քարթխաւանոյմ որ

Ընդ թղթաբերիս նուիրեմ եզրայ-
բութեանդ. զերկուս զբնուկս, զմինն ի
կրթեմն համբակաց, և զմինն ի խա-
կուսն: Արդ՝ այրացելոց ուսումնասիրաց
զերախայրիս տքնութեանց խոց թէ և
զազոտո, ընկա՛լ և մի՛ նկատեր ի փո-
քրկութիւն արոցս, այլ ի յիզան:

Էջ 1, գառարկին վրայ գրաւածներ.
սէշմովանի քանդի ոչ ընկալեալ
սալ բանեայ լինի խառնացեալն,
հէքիմ պուզու եթէ ոչ պահեսցի
հրամայեալն:

Բազմաց է սկսանելն, բայց սակա-
ւած է կատարելն:

Բանդի ո՛չ է օգուտ պակասեցու-
ցանի զկերակուր մարմնոյն

Եթէ ոչ միտքն յիսա զարձիքի ի յա-
նօրէնութենէ:

Շնորհեա՛, աղաչեմք, մողթոցացս
զքեզ Տէր, զի ընդ պարկեշտանալն ի
մարմնական կերակրոց, նաև պահես-
ցուք զմիտս ի մտութեանց մեղաց Տէ-
րամբ:

Ամենակարօց և մշնաջննուոր Աս-
տուած, որ ընարես զսկարս աշխարհի՝
ամօթ առնել զհզորսն, շնորհեա՛ ամե-
նադուք Աստուած, զի որք զերանելի
այս անուն կուսին կամ մարտիրոսին քս

զհանդէան կատարեմք, նորին բարեխո-
սութեամբ առաջի քս զամանակութիւն
ընկալցուք սուրբ:

Էջ 17, մեծ խորանի կամարին ներ-
քեւ կախաւած է քոյրոշի կնիք մը սեւ
թանաքով. մէջտեղը վարդապետական
պարզ դուռացան մը, որու քանին վրայ
օձ մը փաթթուած է՝ դուխը դաւազա-
նիս խառնակին վրայէն վար կախե-
լով. և այս դաւազանին մէկ կողմը
փորագրուած է ապուցիկ մենագրու-
թիւն մը Ռաֆէլ, և միւս կողմը
Շէքսպէր (թէն լաւ էի կարդացուիք): Եւ ա-
տոր տակը 95 մը կը կարդացուի միայն:
Իսկ այս միենայն էջի վարի լու-
սանցքին վրայ գրուած է Գաղատացի
Մովսէս Վարդապետին խոշոր և խաչա-
մեւ կնիքը 3x3 սմ. մեծութեամբ, հա-
շակաւոր գործ մը: (*)

94

Պ. Դ. Ա. Ք. Ի. Ն. Ո. Ի. Թ. Ե. Ա. Ն. 8

1110

ԵՐԵՎԱՆ՝ 704:— ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ՝ 21x
15,8x3,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x10,8
սմ., երկարւն, բացի 9դ կիւ, իւրախն-
չիւր փակակ 4,7 սմ.:— ԴԻ՛՝ զիբուկ, ման-
շիկ նոտ, մաքուր:— ՏՈՂԻ՛՝ 93:— ՆԻԻԹ՛
բամպակի քուղք, հասցելի, կոկուսած, փայ-
լուն, օղղաւարուած:— ԿԱՋՄ՝ յունալի կա-
ւեփալ, կափարկիով, երեւ յոնակներով,
կողկերուն եռեաները գաղաթուն ծաւան-

կիւ 66եր, օւրջանակի ազուցիկ կաղապար-
ներ, կափարիչից 6երքից կողմը կանաչ լա-
սակի վրայ րազ մանիակի ծողկեայ մեծա-
սեղէն փակցուած, հիւստով, կտրուածները
կարճաճեակ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆԴ՝ ձեռագիրը

(*) Քիչէն պարտաւորուած է Տ. Բաբգէն
կաթողիկոսի ձեռագիր արտահանութեան
փթ. ՀՐԱՏ.

մեծ մեծացած է, միայն կազմը (իչ) մը բաղկացած, քիկուճեքի կաթին մասած պահածան, գլխին ալ լուսանկարմ գլուխով են կողմերու ներքին կալմիս վայր, կոնակները ինկած, որոնք նախապես մեծազգայ բեռնոցներով եղած են. ասոնցները մեծ, իսկ եղբեր ինկած են կաթի Երգե՛նք անցնուցած են, ասոցնե՛կ ալ միայն միջոցներ կը մնայ: 639—640 բաղդրերը չեն կարուած կալմի ասեն:— ԶԱՄԻՆԳԻՌԹ՝ նակաթի (եջ 9) առաջին քաղը (Ջօրոս Բիւն Ենայլը) եւ ամեն գլխի առաջին դիրք, փոքր լուսանցազարգեռով:— ԽՈՐԱԳԻՐԹ, ՄԱՍՈՒՄԻՐԹ, ԳԻՆԱՅԻՐԹ, ՄԵԼԵՆԳԻՐԹ՝ մեծ կալմի եւ սուր:— ՄԵԼ ԽՈՐԱՄԱՆՍԻՐԹ՝ ՄՈՐ, ԽՐ ՄԵԼԵՒՂԻՍԱՅԻՐԹՆԱՅԻՐԹ՝ (եջ 9):— ԳՈՐԹ՝ ԽՈՐԱՄԱՆՍԻՐԹ՝ հառաճնորո նակաթները, էջ 173բ, 204ա, 293բ, 390բ, 374բ, 501ա, 576ա, 644ա:— Մեծառքեր ծաղկման նամանակ գործածուած է միջք կարծր, միայն մեն խորանքի եւ մեծ լուսանցազարդի համառ կապույթ եւ պիտուսկի կանաչ, ինչ չարիւմ, լուսանուած: Միջ 5/5 բաղդարի ցլէնի ելած պիտի ըլլայ այս ձեւազգե՛մ այլ լուս թիւ Ենայլ ալ ասկի արտաք եւ ծաղկումը:— ԴԱՅԱՐԿ եւ էջ 1—8, 892բ, 700—704:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1710:— ԴԵՐՅԱՆ Եւ ՆԱԼԿԱՂ՝ Տ. Սամեան:— ՏԵՂԻ՝ ԶԵՐՈՐԵ, ընդ հովանեւս Ս. Աստուածաւանդին, եւ այլո:— ՏԷՔ՝ ԱՆԷթերիոյ Առաջ-հորդ Կարաթեւ Արեւպիսկոպոս (Կաթողիկոս), Եւ կը հուրեք Աճիկեիւիոյ Ս. Աստուածաւանդին մահմեն:

Մասեանս է Գէրդ Առաքելաշէն,
 իման օրինակ մը այս ալ է՝ 9-643,
 իման կը համապատասխանէ ազգայրենա-
 լիկն (տե՛ս թիւ 39 և 93), և աւելի ըլ-
 լալով կը քօնադատէ:

Յարագա աղահանութեան, զլուխ Ա.
» աղօթից » Բ.
» աղքատութեան, » Գ.
Վասն անհատականութեան, » Դ.
» անմեղութեան աղայաց » Է.
» անյիշատակութեան, » Ը.
» անայնխարտութեան, » ԺԱ.
» ԺԲ.

$$\beta_{\text{max}} \gamma_{\text{max}} q_{\text{max}} = q_{\text{max}} \text{ max}_{\gamma \in \Gamma} \max_{\beta \in \beta_{\text{max}}} \beta \gamma \quad \text{ max}_{\gamma \in \Gamma} \max_{\beta \in \beta_{\text{max}}} \beta \gamma$$

	գլուխ Ի-
» հրդման,	» ԻԳ.
» զզջման,	» ԻԵ.
» իմաստութեանն,	» ԻԶ.
» լալոյ,	» ԻԷ.
» խոստովանութեան,	» ԼԳ.
» ծիմարչոյ,	» ԼԶ.
» հրահանաց,	» ԼԳ.
» զհրահչութեան,	» ԽԼ.
» Հագոց,	» ԽԳ.
» հպարտութեան,	» ԽԴ.
» Հրեշտակաց,	» ԽԵ.
» մարդասպանութեան,	» ԽԶ.
» արքայ հոսիւն Մարիամու,	» ԽԷ.
» մեծատան,	» ԽԸ.
» նախանձու,	» ԽԹ.
» սոգորածութեան,	» ԽԿ.
» օղջոյն քեզ Մարիամ տա- սելոյ,	» ԽԼ.
» աստուածաբանաց,	» ԽԶ.
» արքայ պատարագի,	» ԽԷ.
» պոռնիկութեան,	» ԿԼ.
» աստուածայն խօսքէս թեան,	» ԿԶ.
» օրբայ քնկերքն,	» ԿԷ.

(47 644-691 *ac*);

Աղետնից էլ բարձրագույնը ամեն իջնացէս .

[illegible]

Նախ ժողովիցն է եւ Գ վարդապետաց զլիաւորազոյնս ի վարդապետաց, թէ հանդիպեցան եւ նորո կա՛յ ժողովելոյ, զի Բ եւ Գ վկայիւք հաստատեցիք ամենայն բան, հրամայէ Տէրն եւ եթէ ոչ՝ զմանկունքս եկեղեցւոյ բուսականացի քահանայիւք, ստրկաւազօք եւ զպօք ժողովիցն զնոսա յեկեղեցին։ Եւ ասան յոր արարան ԱԿ. Աշակերտք Բրիկատտի, Նոր սիրողք եւ, եւ ասի սաղմոս՝ Ենդրեան յինէն եւ ասց լիւր։ Ընթերցուած յեկեղ՝ Եւ ասէ Տէր Մովսէս. եկ տառաքեցիք զգեղ, զիմք, որով արարեւ նշանս։ Առաջ նմանայն զմոստաթիւն։

վերջ, իմացաբար զերառաս Եսայի՝ և ևզե յամին, որում մեռաս. վերջ, դարձիցին և բնակեցից զնոսա Երեմիա՝ Պաղպաղե Աստուծոյ. վերջ, առնելոյ զնա Գործք՝ Բառնարաս և Սոգոս դարձան. վերջ, ընդ վարդապետութիւն Տեառնչ Առաքեալ Կորնթաղացոց՝ և Գորս եղ Աստուած. վերջ, որ լաւէն են, Սաղմոս՝ Կապուսեցեա զնոսա Աւետարան Մատթէոս՝ Առաւտիկ ևս առաքեմ. վերջ, քարոզիցի ի վերայ տոնեաց, զգլխալ շարական ԴԶ. Որ ի վերայ բղխալ զաւագանիւ Սաղմոս՝ Տէր ասցէ զբանս Ընթերցուած ի Քուսոց՝ և էջ Տէր ամպով և խառնացաւ ընդ Մովսէսի և առ ի հոգւոյն որ ի նմա. վերջ, և ոչ եկին ի խորանն և մարգարէացան ի բանական Եսայի՝ Հոգի Տեառն ի վերայ իմ. վերջ, Աստուծոյ մերոյ անուանեալ էիք. Ընթերցուած յԱմսվա՝ Մարգարէի՝ Պատասխանի ևս Ամսվա և ասէ ցԱմսորայ. ևս ո՛չ մարգարէ էի և ո՛չ որդի մարգարէի, այլ թուի քաղէի. վերջ, ի վերայ ժողովրդեան իմոյ Խարայէի. Առաքեալ Տիմոթէոս՝ Այլ զու զնա եկիր. վերջ, ամենայն երկայնմասութեամբ և վարդապետութեան:

Աւելնալովն ինչպէս, և ինչպէս. Եւս—
իս—սէ:

Աղաչեմք զգեղ, Տէ՛ր Յիսուս Քրիստոս, և խնդրեմք յատառ ողորմութեան քումմէ զվերադիւս մեղեւորութեան մերոյ, որով և զու ծածկեցար խնարհութեամբ, և զմեզ զգնասուս, զոր ետուն մեզ սուրբ հարքն մեր ցոյց խնարհութեան և ուրացութեան աշխարհի, որով և ինքեանք կերպարանեցան. Դո՛ւ աւրճեա զժառանգս քո և արժանի արար զկարգս սուրբ ունել զլուսն և քեզ վաշեղէ...:

Հմեղ զԸնդն և սէ

Հանցէ Տէ՛ր Աստուած զհին մարդն զարժով և զգեցուցանէ զնոր մարդն, [որ] ըստ Աստուծոյ հաստատեալ է արգարու-

թեամբ, սրբութեամբ և համարու-
թեամբ, ամեն:

Եւս—սէ: Եւս—սէ: Եւս—սէ:

Աստուած զգեցուցանէ քեզ զնոր մարդն, որ ըստ Աստուծոյ հաստատեալ է արգարութեամբ և համարութեամբ և սրբութեամբ, և եղիցիս զու հնազանդ և հպատակ եկեղեցւոյ և ամենեցուն կանխեալ ի սէ՛րն Աստուծոյ, հոգւով ի տունէ և ի գիշերքոյ (էջ 691ա—692ա):

Առաքինութեանց զիրքին այս օրինակին մէջ ալ, ապիւն անդին, լուսանցարութեան իրեննի կան, զընդմեջացումները լրացնելու համար: Էջ 453ա վարի լուսանցքի վրայ սա զիտողութեան արձանագրուած է.

— Եւստոս ալս կա՛ն և պահաս
ի վերի շաղկապն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԿԻՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 173ա.— Եւսկաւոր և զանարժան և զանպիտան և հոգ և մոխր և կոխան ամենայնի՝ նուառ զիրիւս տէր Սննդ, յիշեալիք յորժամ ընթեանաք և Աստուած ողորմի ասացէք, և զսէք այլ յիշեալ լիջիք ի մեծ անդ հրապարակին, Թէ՛ն Հայոց ՌձԾԹ (=1710) զրեցաւ ի Մարտ ամսոյն ԻԱ(=21) օրն Գշարթի, ամեն:

Զլուսարցոյ սուրբ զրոցս շտէ կուսիւ ինչպէս—տէր իւրաքանչիւր և շտէ—իւրաքանչիւր Պաշտօնայ տարեւելան լիջիւն յիշեցի՛ք ի Քրիստոս, առաքինասէ՛ր անձինք, որ ընդ յովիցի երախտեացն քան զնախնիս իւր ըստացաւ և զսուրբ զիրս՝ յիշատակ հոգւոյ իւրն և ծնողաց իւրոց, ի լայնութեմ Գեղանից տէր—տէր, և ի շտան տառնիս Սուրբ Աստուծոյն: Եւ որք յիշեք՝ յիշեալիք ի Քրիստոս Աստուծոյ մերմէն:

Էջ 263բ.— Եւս զարգամեղ զձոզս սորա տէր Սննդ, աղաչեմ յիշել ի Տէ՛ր,

Աստուած սգորմի տանը, մի բարի ընթերցող խնդրեմ գրելու զստուածայնական իմ, որ ընդ աշխարհի և ընդ այլոց գրեանքն իմաց, և զսոյն յիշատակեմ ասոր վանքս: զոր ընթերցեալ ասացեալ զԱստուած սգորմին, որ և յիշողիք և յիշեցեալս ժամնգումայն ասորմեացի Աստուած: Այլ չիք:

ՄԱՆՕԹԻԹԻԹԻՆ

Այս համառօտ կամ փոքրիկ յիշատակարանին մէկ օրինակը տեսանք արդէն վերադարձ, Թիւ 89 ձեռագրին մէջ, Այստեղ զարմեալ ընդօրինակել զայն աւելորդ էր, բայց նկատելով որ փոքր տարբերութիւններ կան անոր և ասոր մէջ, և այն աւելի հշգրիտ երեւցաւ ինձ:

Ինչ վերջին տպեալն մէկ յիշատակուած յիշատակարան կամ ընդարձակ յիշատակարանը, որ կրտսն է Կարապետ Կոթողեանի Աստուածայններն, այդ ձեռագրին այ տեսանք արդէն Թիւ 95:

— Այս ձեռագրին 695—699 էջերը կը գրուէ նաեւ օրինակը Կարապետ Կոթողեանի մէկ շնորհաւորական և օրհնութեան կոնդակին, զոր ուղղած է Ջորան Ստեփանոս Աղային: և այլն, հարանիքի տաճրէ, իր առաջնորդութեան տակ:

— Այս ձեռագրին մէջ (էջ 692ա) գրուած է նաեւ Կարապետ Կոթողեանի կոթողեանական մէկ կնիքը, ձիւ բաւեալ, և յետ յայն և:

Այս կնիքը կրտսն է նաեւ, որտեղ կամ ձեռագրայնութեամբ, Թիւ 20 ձեռագրի մէջ:

95

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

ԳԻՐԹ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՆԵՐ, ՄԱՇՏՈՑ [ՎԱՍՆ ԳԱԻԱԶԱՆ ՏԱԼՈՅ], ԲԱՐՈՁԹ,

ՔԱՇԱՐԱՆ, ՀԱՆԿ ՅԱՅՄԱՆՈՒՐԱՆ

1893—1903

ԵՐԵՒԱՆԻ 443:— ՄԱՍՈՒԹԻՆՆ՝ 21×15,5×3 սմ.: ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ 15,3×10,3 սմ., անկանոն: ԳԻՐ՝ մօտ շեղալիս:— ՏՈՂԻ՝ 31, 32, 23, 24, 26, 28, 29, 27, անկանոն:— ՆԻՆԹ՝ բաժնալիկ բուրք, հաս, կտրուած, առաջին մասերը փայլուն, օղաբարձուած:— ՎԱԶՄ՝ յունարէն կաշեվառ, կափարիչով, կրակեցեղով, առաջին կողմին երեսը աւելի զարգացուն ծաղկեալ կազապարհեղ շրջաճաւով: Երես

ին կողմերը բաւի կաւեցե փակցուած, ըլլալով, կտրածները կտրածներով:— ՄԱԳԱՂԱՔԱՆՅ ՊԱՇՏԱՆԿ ՍԿԻՂԵՐ ԵՎ ՎԵՐՅԵՐԻ ԵՐԿԵՐԻՆ ԲԵՐ ԴԱՍԵ ՄԱԳԱՂԱՔԱՆՅԵՐ, յունարէն զրչաբնած: յունարէն օղաղե կան նաեւ կափարիչի ճեղքի կողմը փակցուած կաւին վրայ: ՀԱՆԳԱՆԱՆԻՔ ԵՄԱՅ, մօտ մնացած է ձեռագրիս, միայն քիկունքի կտրի, երկու օրհնեղուն վրայ պատուած են, կրակեցեղով մնաց

Կայսր քեռեւները խոստ փառքեր՝ կը մտնէին, երկու կողմերուն ալ փայտ, որոնց երիզները ինկած են. եւ հեղուկ մըն ալ բաժնետէն եւ քանակ առաջ փերէլ յառաջանցող կնիդոսած են սեղիքէն մէջնելու կէսէն աւելի թողեր. իսկ էջ 312-էն վերքը շատ մը բուրդրեր համառած են, հաւառաբար դասակարգ մնացած բուրդրեր. որով առաջին ձեռնադրիս մէջ: Բայց այս կողողուցն ժողը շատ զեռ պարապուրիւն մը բոլրած է ձեռնադրիս մէջ եւ կարգի բուրդրեան ալ պատահառ եղած:— ԶԱՌԱՎԱՌՈՒԹ Եւ ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՋԱՐԱՌՈՒԹ արտաքին մասին միշտ իւրաքանչիւր զլիշին սկիզբը, ապօրինա կեցողով յաճախութեան ալ ենթարկուած է ձեռնադրեալ, որ միակ խտրումն եւ զարդերն են աւանդ պատահած են հանգիստը: Կաց երեսներու վրայ խալով իրենց զոյնք:— ՌՈՅՐԻԿ Եւ ՈՒՄԱՆՆ մը միայն ձեռնադրիս ճակատը (էջ 11), իր մեծ ԼՈՒՍԱՆԱՆՆԱՅԻՋԱՐԱՌՈՒԹ: Մտղկված համար զործածուած են մուր կարմիր եւ լաճուարը, զոյնները այնքան լաւ չեն բռնած գիշեր:— ՌՈՒՄԵՂԻԿՔ, ՍԻՈՒՆԻԿՔ, ԳԼԵՆԳԼԻԿՔ կարմիրով:— ԴԱՅԱՐԿ Եւ էջ 10, 90, 100, 104, 274(6 թող միայն գրուած)—240, 285—292, 307—314, 332(կէսէն աւելին), 330(կէսէն աւելին), 351—350 (1½ թող միայն գրուած), 368(մեծ մարդ)—369, 383—404, 435—441:— ՌՈՒՄԱՆԱՐ 1693—1703:— ԳԼԻԶ՝ Զկլորեցի Յովնանեկէ վարդապետ: ԳԼԻԶ՝ Սկրպախ Եւ Ռ. ՍԿՐԱՅԻՆ Յովնիկ Կոնստանտին:

Մասնաձևի համադրույթը, ինչպես
և անշուշտ էրիթրոս, որտեղ առկա է
անհրաժեշտ է եղանակով գտնվող
շաղկապի կապակցության համադրույթը,
որ կը լավանալով:

[illegible]

መጠቀሚያው የሚገኝበት የጥቅም ጊዜ (17 ዓ.ም) ለጥቅም ጊዜ
የሚገኝበት የጥቅም ጊዜ 2000 ዓ.ም ሲገኝበት ነው።

የሕዝብ ግብዓት ምክር ቤት

Հարգանքներով և ամուսին տե՛ր Թիս
98. Ձեռագրի վերջին ամուսին անաթոնա-
թիանը, էջ 498:

Г) $[P_{11} \otimes P_{22}] \otimes [P_{33}] = P_{11} \otimes P_{22} \otimes P_{33}$
 $[P_{11} \otimes P_{22}] \otimes [P_{33}] = P_{11} \otimes P_{22} \otimes P_{33}$
 $[P_{11} \otimes P_{22}] \otimes [P_{33}] = P_{11} \otimes P_{22} \otimes P_{33}$

— «Այն (Մանուկյան) աղբյուրը Գրիգոր
Մանուկյանը արժանացել էր մեծ ծախսեր և
գրեց «Գրիգորյանները» առանձին վարդապետ
պատմություն, ինչպես նաև քանի որ առանձին
մատյաններին ընտանյալ, չուսուսող մեծ
և մեկնեղությունը իմն տեսանկյունից կուր-
ցապատված, գրեց իր անհատական աղբյուր՝ միջ-
նորմալ իմացման քանի որ իմն և կուրցապատված
առանձինքնին և այլն, էջ 293-309)։

[illegible]

η) [$\mathcal{L}_{\text{imp}}^{\text{main}}$, $\mathcal{L}_{\text{imp}}^{\text{pre}}$, $\mathcal{L}_{\text{imp}}^{\text{post}}$], 42
335–36.

1) [Կատակ Աւարց Սեբասթիոն] ճաշար-
կերան ձեռք գրած ծանօթ քաղաքագր. (Ար-
վարձարթիւն, է ճառքդանն» սկսումս ձեռք, էջ
337-350:

գ) Աժիթ Տօգլաթի 14-րդ Բեշլե-թե-ն
գնդին առաջին մասերը, 1936-38:

5) «Նախկին Սյամասուրիս ըստ աշխարհից, վասն գիրքու գահակից, զպատմութիւն սրբոց Ժառանգանոց գոթ և հոմէլիոս, էջ 403—434:

(*) $\lim_{t \rightarrow \infty} \int_{\mathbb{R}^n} f(x) dx = 0$.

Dr. P. J. COS.

ՈՒՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Էջ 234, Առաջինում թիվը
վերջը.

«Գրքագրի» գիրքը ձևավոր հո-
գրամեն և ապաշնորհ Օւլանով և ի
անուամբ թուրքի, Է՛կի գրքում և
թիվ վայելի անձին իմ Թեմիս (= 1703), է՛կի Գրքում:

Էջ 350, Առաջ Ուրբաթու կապին
վերջը.
— «Ո՛վ քահանայք և հոգեւորք ևզ-

Էջ 404 — Կա փայլաւ արեւը
մի խաչք
պանի մասում
հաջ քեր

պանի փռատու
հաջ քեր

Կա փայլաւ վրեւ
է՛կ Լուս գինին

պանու վրեւ
Լուս և գինին

վրեւ նինդէ.
գինի չկա՛

վրեւ կինէ
գինի կայ,

բարձր, անմեղադիր լիբուք սղախի և ա-
նարմատ գրվիւ, զի խառն էրապով գրե-
ցաւ. Ըստնորայի անարմատ կգին գինու
Թուրքիան շնորհեցէք, և Տէր Գրիստոս
մեզ թողաթին շնորհեցէ, ամէն. Գրե-
ցաւ Է՛կի Գրքում Թեմիսի Բեմիսի Բեմիսի,
Է՛կի Թեմիսի (= 1693) արեւ, է՛կի Գրքում
արեւ:

Դատարկ երեսներու վրայ գրուած
ներքին.

Էջ 403. — «Երբ կարգ գիրք կա[ւ]
ի Սուրբ Լուսի եկեղեցին
Ուսնիւ ի Ա կգին:

Գ Ի Ր Ք Մ Ո Ղ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց

Երևմտ. 550:— ՄեծՈւթի՛ն 21,3x
15,8x4 մմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 15,5x10,7 մմ.,
կերպիւն խառնանշաւ սիւնակ 3 մմ.:
ԳՐՈՒՆՆԵՐ:— ՏՈՂՔ՝ 33:— ԿՆԻԹ՝ բառ-
պակե քաղք, հասկնիկ, կրկում, փայ-
լուն, օղորատուն:— ԿԱՋՄ՝ բառ կա-
ւի, բառ մեղի, կրկնաձայ կախորիչով,
կողմում երեսներում մեղեդիւր ծաղկեայ
պանկրածի կաղապարներով փռուած,
կողմում մերկի կողմերը մութ կամի

բառի վրայ օղկեղծ կողմիկեայ քաղ-
քի փակցուած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ աս-
լա. միայն քաղք մը (էջ 19—20) կաձէ
իւ ակեմ, և բիկունին քրեքի մասւ,
կախորիչ վերի կողմին և կողմին պա-
նած մասի շափ:— ԶԱՐՄԱԳԻՐԻՔ իւրա-
նանշաւ գլխի սկզբնաստը, հասարիչ
վարպակածով և վառպա գլխով:—
ՓՈՒՐ ԽՈՐԱՆՆԻՔ և շնորհ ասիակ քա-
ղում են, էջ 3ա, 4ա, 180բ, 205ա,

238բ, 305ա, 423բ, 471ա:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ԱԿՍՈՒՂԱԾՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ, ԼՈՒՍԱՆՈՒԳԻՐՔ՝ վարդակամբի եւ սուսը:

Միւս բոլոր տեղեկութիւնք բացարձակապէս կը պակսին:

Մատենա է ԳԻՐՔ ՄՈՒՌԹԵԱՆՑ, որ արդէն ԳԻՐՔ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՑ պէտքացարուած է Վենետիկ. 1720-ին, Մխիթար Ազգար: Եւ յատուցութեամբն արտագրու: Թեամբս: Մեր ձեռագիրը չունի ազգագրական զննչին մասը, որքինքն՝ «Հաւաքումն տան պատուիրանացը եւ այլ կը վերջնայ «Յազարդս պահպանման լեզուի» գլխով, հետեւաբար կը համապատասխանէ ազգագրեալին՝ սկիզբէն մինչեւ 437 էջի վերջը:

Միակ տեխնապ յիշատակարանը, էջ 550բ.

— «Փա՛ռք ամենագոր սուրբ երրորդութեանն, Հօր անկղքնականի, անեղի, անվաճան անեղրի, գերակշռականի, պատճառ էին ինքնագոյի, և Որդոյ նորին անթմանալոյ, անհասի և անճառելոյ, իսկական բանի էականի և նոյնագորի, և Հօգւոյն Որոյն անորոշելոյ մշտնջենաւորի, բղիցեցելոյն ի Հօրէ, և նոցին փառակցի և արարչակցի, անմեկնելի և ճշմարտի, եռահիստեակ տէրութեանն և համապատիւ իշխանութեանն, համանման և համահաւասար, երբեակ անձնաւորութեանն, և պաշտելի և երկրպագելի մի աստուածութեանն, այժմ և միշտ և անզրաւ յաւիտեանս, ամէն»:

97

ԳԻՐՔ ՄՈՒՌԹԵԱՆՑ, ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

ԴԱԼԹԻ, ՆԻ ԱՅԼԸ

ԽԻՆՔ՝ 848: Զեռագրիս կողմնակի լուսանցեցեալ ծայրերուն վայ իջանա՛մաներ դուռած են. ԱՐԳՍՂ, բայց 100 էջի ռոտմ մը ելլած է ՂԹ-ԼԵ Մ-ի անցելով: Վերջին մասն ալ առանձին իջացուած էր: Մենք մտին իջագրեցիմք ծայրէ ի ծայր:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 19,3x14x4,5 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9,1 սմ.:— ԳԻՐ՝ ճոր գերակ:— ՏՈՂՔ՝ 29:— ՆԻԹՔ՝ բամպակի բուրդ, նապակի, կոկոսե, փայտե, ապաւառած:— ԿԱՍՄ՝ ազգանուկազն կառնիւր, կաթնալոյ, եւեթ կառնիւրով կողերով երեսներ ռոտ սերած եւ եւթ ձողկեղ կաղապրներ դասուած: առաջին կողին մէջեղ խոշորագին մը դասուած, եւկապի միջեղ՝ Աստուածմէն, կողերուն եւ կա-

փառիչն ներին կողմեր մեծախեղ մա՛նուսանի (ալախայ) փակցուած. հիւստով, կտրուածմիւր կարմրանիւզ, քեւ զոնաբով:— ՀԼԻԳԱՍԱՆՔ, շատ լաւ. բայց խոնաւորման ասկ մա՛նուսնոյ վերջին մասեր շատ կնդրուած են, խորագրերն եւ կարմրեցեր պղտած, կտակներ ինկած, կողերը ցնցակիւ եղած հեղեղ, նոյնիսկ իրենց մօտիկ բուրբեք ալ ձակնուած:— ԶԼՐԳԱԳԻՐՔ, ՓՈՊ՝ ԽՈՒՂԱՑ, ԼՈՒՍԱՆՈՒԹԵԱՆՔ Խաւանցիւր մասին նակար, էջ 17, 57, 200, 224, 257, 324, 452, 504: Առեց ձողիման ճամար գործածուած է վարդակաւմար, կապցի եւ մարմնի դեղին, որոնք շատ լաւ չին բլրման դիւար: Տեղանոյ լանք մը գլխադրեցիւր ալ սեւ քաւաւով աւուագածուած են:—

լի և կամ ծխոյ որ ի վեր սլացի, որ ի կէտ միոյ յոչնչացի: Նախանձայոյզ եղէ շարի, և ո՛չ բարոյն որ է ստուգի: Բարկութեամբ զայրացայ յամենանին, որով յանցայ պատուիրանաւ Արարչի: Մուշուքեամբ զկեանս անցուցի, նմանեալ մեծատանն առակի: Ազանութիւնն յարեալ յիս լինի, որ ցեց է աւալի և ազականիչ գոգի: Կենցաղաւ՝ վարիմ իբր սրկրամոյի, նամանձան աշտակի: Առ ի զբաժին հոգեւոր բարի, զայնս ծախեցի խոյ մարմնի, վարեցայ ի յերկիր տաարի, և ցանկայի յեղջերէն խողի: Բզոխանութիւնն միշտ շին բորբի, առարեալ սրբիւ տօփայ յամենի: Վա՛յ է ինձ, վա՛յ ողորմելոյս գեւրի, որ է թիւ մեղացս քան զաւազ ծովի: Ի քեզ յաւսած կոյոզ տիրունի, աշտակութ մայրոյ Յիսուսի: Ձիս յիւղ լիւ առ Միամէն Որդիդ, միթէ՛ զթաւսի յահագին արիւ: Եւ զչառողքս որ ի սուրբ զիրքէս լինի, և ծնողքս իմ նանդերն նային:

Ի խառնակն ինքնաւորութիւն, զոր
— ասոյ յայնի լինի: Ենթեւ տալիս յաթիւ
լինի, տալիս ասոյն յաթիւն, եղիւն
տալիս եղիւն ասոյն, ի յաթիւն Մայիս ի
նեւի եղիւն ասոյն ասոյն:

— Այսինքն

$$(5 \times 4) \times 50 = 1000$$

$$4 \times 10 = 40$$

$$4 + 4 + 2 = 10$$

$$1050 + 551 = 1601, \text{ Խաչիս 7:}$$

Եղ 833. — Շրտտ ա զազոգ գրեց/ և
զար/ զ/բուլ սերտեց/ և զաւաւս յ/չիւ
զո/ Տէրոյ:

— Ինչ կը նշանակէ արդեօք:

Եւ 1, Կարգիւ վերի կողմ:

— Վերին (յ. ցեցակեր է և լաւ
չի կարողացորի): Փետրվարի ին, օրն 76ի,
Հայրապետի թղթերէ յիշատի ի Սուրբ
Էջմիածինն:

98

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

(ՄԱՅԻՍ, ԽՄԵՏՔ, ՔԱՄԱՅՔ, ԳԻՐՔ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆՈ ԵՒ ԱՅԼՆ)

ԽՄԵՏՔ՝ 680. — ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 22, 2x
15, 5x4 սմ.: — ԳՐԱԹԻՒՆ՝ Երկու մաս և,
անցիւն և ետքիւն. տասնի մասը (կը
3-228) 16x10 սմ., նրկուողը (կը 220-
680), 15, 5x10, 3, իւրաքանչիւր սիւնակ
4, 7 սմ.: — ԳԻՐ՝ 600, իւստ, մասը: —
ՏՈՒՔ՝ Ա. մասի մէջ 27, 32. Բ. մասի
մէջ 25. — ԶԻՐ՝ բազմակի բողբ, հաս-
կիկ, կոկուած, ճողաւորուած: — ԿԱՅՐ՝
պատուի կանխաւ. զաւարիտ. երկու
կանխաւ. կողմիւն ետքիւն, մաս-
նաւոր տասնիք, տասնաւոր բոլորի

ծաղկեալ կաղապարներ գրուուած, մեղ-
եղեղ իսկ, ռարակիւններ զծուած, կող-
մերու ճիւղի կողմեր կաղապար տասնա-
ներ վաղուած, ճիւստ, կաղապարներ
կաղապար: — ՄԱՅԻՍԱՅԻՍ ԿԱՅԻՍԱ-
ՆԱԿ՝ սկիզբ և վերջ երկ-երկու բողբ,
երկուս, մետաքսեան գրչութեամբ, վա-
ղապարիսն խոյած: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՐ
յաւ սպանուած է. միայն կաղապար ին
բողբ և զաւարիտ եւ յաւարիտ մի (կը
75-76), ճեղ ճեղ կողմեր կան (կը 453,
640), կանակներ ինկած, կարի երկոյ մի

միայն մնացած, քեզը ծանկնաձեռն է առա-
ջին կողմի կաշին եւ սկիզբը դրած մա-
քադարը պահպանակները, քիտեմքի եւեկ
չբռնեք մահած եւ խուսառեքնին ալ
լուսանցիներ կեզդառած՝ քեղենալոյ՝
ՋԱԿՊԻԴՊՐ, ՓՈՔԻ ԼԻԽԱՆՑԱԴՐՊՐԵՐԻ
և մասի գլուխներուն ակզիները կա-
միրով եւ լազուաբար, որոնց ըստ յա-
նին բռնած գիտար Բ. մասին մէջ գտե-
վաղագայաբմիտը եւ ՋԱԿՊԻԴՊՐ եւ ԼԻ-
ԽԱՆՑԱԴՐՊՐ եւ ՓՈՔԻ ԽՈՒՐԱՆ, առիկի
հաւակաւոր գործին։— ՓՈՔԻ ԽՈՒՐԱՆ էջ
211, 245ա, 328ա, 384ա, 587ա։— ԽՈՒՐԱ-
ԴՊՐ, ԱՎԱՐԻՆԵՐ, ԳԼԽԱԴՊՐ զարդա-
կաւոր եւ ձերանի։— ԴԱՏԱԴԱ եւ ԼԵԳ
15 աղ միայն գրեալն, 75 96, 119—120,
132, 160 (7 աղ միայն գրեալն)—167, 174
(10/11 աղի յանդ գրեալն), 183—191, 202—
210, 236—244, 874 (հաշիւ 0/7 աղ գր-
եալն)։—880։— ԱԼԽԱՆԵՐ 1712 ամսու
հալոյս ոյ հետի Երջանէն, Տիպաշիկի ա-
ռ. մասին ԴՊՐԶԼ՝ Ջերմուցի Տիգրանէն
Վաղայաշիկի է, որ Տոյնդէս Գրչիկ եւ Թի-
95 Տեազգի (գրեալ 1683—1703)։ Տալ-
աննէն Վաղայաշիկ ոյ միայն Գրչիկ
ձեռագրիս Ա. մասին, այլ մասն ԳՐԱՆ
ԴՊՐԶԼ Բ. մասին, որոն ԴՊՐԶԵ եւ ԱՆԿԻՒ-
ՐԱՒԻ ԿԵԼԻ։— ՏԵՐԻ՝ ամսուս Անկի-
րիս կամ Կարսի մասն Անկիւրիոյ։— ՏԵՐ-
ՏՈՒՆԵՆ Գրչիկ։

Դասեցանք էլ ինքնուրույն զք. որ կը
բաժանեցանք էլ :

ա) $[U = \mathbb{Z}[x]]$, ձևով համեմատելով առաջին և երկրորդ թեզերի հետևանքները արարելով զննարարական իմաստ կարգացնելով զրոյի արտաքինը (*) աստիճանով վարդապետական իրաւաստքը իմանալով աստիճանական մարդկային բնական իրաւաստքը, իրաւաստք մտածելով մեկնակցութեան իմանալով աստիճանական կարգաւորելու վրայ վրայ զրաւարտելու աստիճանականութեան իմանալով, բանականութեան իմանալով աստիճանականութեան իմանալով, 68 8-83

(*) *Belangrijfde afk. 2. 7. 1941*

Հայկական ժամանակագրության
համալսելիքի իշխանություն շնորհակալությամբ,
04-75:

բ) Փառաշու էրապեոսը՝ Լուսինի, ի բունն, Հայկուն, ի թեզ գառն լինիցի բուն ծածուկ ի սրտի ցամա: Այսպէս՝ անոր արեւնայիրն, Տէրն մեր Յիսուս Բաղնատ անուան առհասարակ նամանակ Քահանայ Սեբեդի թ 87-110:

դ) Քարշն էւան գետինը եւ Երասխ, ի
բունն Մոսկուէի՝ որ տակ. չեա տեսիլս յա-
նգիմէն ու հարցք բռնելով զայն մեզ.
Այսպէս շատերն է բնութեամբ Աս-
տուծոյն ազգայնականներն իւրից նոր
մէ զայնենալն արարածն, էջ 117-118

դ) Կէտե՛ք՝ անհայտ Յօ[ւ]ն[ն]ի մասին՝ Յօ[ւ]ն[ն]ի թի-
քանակը, առաջնորդ դասն ազանցն ազնոյս՝
թեման: Այնուհետեւ. — «Ազնոյ է և ազատ-
կողմը դուրսն զնոյս թիքն և իշխանութիւնը,
էջ 121-125:

[illegible]

9) Դժբխ Կեանքի Կենտրոնի Ս. Գրիգորի Սրբազանի Գրադարանի և Կենտրոնի Գրադարանի միջև կապի հաստատման մասին համաձայնագրի մասին՝ 2014 թ. 11-12-11

կ) Փարսէ Էւէ Էջմեզ, ի քանն Առաջ-
նորդեալ՝ ի շաբաթս պատահի քանից քան,
զի ընդ նոստ հանճեցաւ: Սէպտեմբ. քեր-
կուսն ճանապարհք կենցաղսյա մարդկանն,
քորի և շաբաթ, էջ 143-149:

ը) Գրքի, կյանքի և սրտի մասին ընթերցանությունները հարույրեցնում և զարգացնում են հասարակական գիտելիքը և արժեքային համակարգը։

էջ 327բ. — «Ճառագայթ փառաց և լայն անշիջանելի Տէ՛ր իմ Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա՛ր Դաւիթ Նուստա հոգիկ և կոխան ամենայնի, և ծնողաց խմաց Առեւորիկ և ճշն ի՛նչ Եղբայրք, և եղբարց իմաց Մաքսէ և Նաշիկ, և քան երգ, հանգերձ ամենայն արիւնամերձ ազգականաց իմաց, ի գագաթագոյն ի Զէթուն»:

«Ո՛վ ընթերցող սուրբ մտանիս՝ հարք և եղբարք իմ, անմեղադրելի աննէք զգրող գրիս. քանզի անտեղեկ զտղով հայրական լեզուին, ըստ սովորութեան քաղաքացն, որո՞ւ պատճառէ անյարմար ծառայանէ գրեալն ի սմա. վասնոր՝ նուստագոյն ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ, Յովնանէ քանակէ Զեթունցէ, յանիսն որքէրէր ըստ Կիւրոսի Ժողո՛ւ որդեւ Կիւրոսի խնդրեմ անմեղադրելի լինիք, և մի՛ հոգս ասասջիք, ալլ շնորհոյ»:

էջ 586բ. — «Ո՛վ ընթերցող[ի]ք, այսքան էր կարողութիւնն մեր առ ի սրբաբազմէ զգիրքս ի վայելման անձին իմո՛ւ լոկ տեսմամբ Յովհաննէս Բանասիրի Զեթունցո՛ւ. աղաչեմ զձեզ վասն սիրոյն Քրիստոսի, ներուսն խնդրելով. ՌձկԳ-ին» (1714):

ՄԱՆՈՒԹԻՒԹԻՒՆ

Այս յիշատակարանիկին տակը գրուշ-

մած է Յովհաննէս Վրդ. իր կնիքը, ինչպէս նաեւ էջ 245, վերին լուսանցքի վրայ և էջ 674, իր վերջին յիշատակարանին սկիզբը և վերջը:

էջ 674բ. — Աղաչեմ, աղաչեմ զարմեալ, եւս պաշտօնիմ զընթերցող մտանիս, ո՛վ սաստաւածարանք և համարտախոհ հոգիկից հարք և եղբարք իմ, Խաչէ քեզիք քեւ. անիկէ քանակէ ձայն քան, ըստ ելիկիս Կիւրոսի Ժողո՛ւ որ ելիկիս Կիւրոսի Ժողո՛ւ պատճառէ ոչ գիտելով զսայրական բուն լեզուն, քաղմատալ, և յոցնով[ի]նչ աւանջուտ յարմարութեամբ շաղալարեալ տեսած ի միմեանց, ըստ անձուտ մըտացն, և ոչ ըստ անհասկանալոյն, որպէս տեսանէ քզ, գիտանիխուսն գրեալ է շգիրքս. որ ոչ էր ումեք պիտանի տա ի յընթեանուն. յաղաքս աշտորիկ եւ՝ նուստագոյն ծառայ ծառայիցց Աստուծոյ՝ Զեթունցէ Յովնանէ [և] եթ անուամբ քանակէր, էւնալ ըստ Կիւրոսի Ժողո՛ւ, և ըստ Կիւրոսի Ժողո՛ւ ինչ յեւս քան զքեզիք, գիմի՛ տեսողքն և ընթերցողքն աշտանեցն և պախարակեցն զգրող սորին: Սակս որո՞ւ աղաչեմ ի ձեկջ հանգիւղող սորա, տեսալամբ և ընթերցմամբ, ասասջիք Աստուած ողորմի, նաեւ ասողաց ողորմի, իմո՞ւ ողորմութիւն գացի ի բարի փրկչէն Յիսուս Քրիստոսէ, ամէն: Եւս որքէրէր Կիւրոսի ՌձկԳ (1714) Եվալմի, Է քանակ Սաքէ Աստուծոյն, հաւալի յիկիկիս Կիւրոսի:

ՄԻՒՍԹ՝ 670. — ՄԵՆԻՍԻՒԹԻՒՆ՝ 20,8×14×4 սմ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 16×10,5 սմ., երկսիւն, իւրաքանչիւր սիւնակ 6 սմ.: —

ԴԻՐ՝ Ոտոս: — ՏՈՂԹ՝ 31, 32. — ՆԻՒԻ՝ բաժնակէ քաղր. հասակիկ, կոկոսած, փայլուն, ռոլյառաշուս: — ԿԱՐԱ՝ Թիւ

բուն առնանքն. փնջոյ ա յարթահեղէ,
որ է քմայցալ արուեստն և բարեխիւր յազ-
մութիւնն: Ասելով: — Ա(=)Ն լիւնաց, զն-
յոյ ի վրասն: Նիկիւ: Ի թաւանն ինչ: Ուսու-
բանեալն իւնչ լիւնաց ալ ինչն: Ասելիկն: — Եւ
յալիւն: Հարարաւ: Եւ լիւնեալ էր ի թաղարա-
նիւն: Յարաւ, որ ժողջուղան Վաստիցիկն յաղ-
լան, որ անխախտ և անստանան կենան
այն քրիստոսեանայքն, որ է անդ քնա-
կիւն(—քնախաղի կնի?), ի թաղարանիւն
Ասելան: Ահա՛ստ Իսկն: Եւ ի լիւնիւն
յալիւնիւնն ուր Սաղարիկն: Եւ ի նայալիւն-
ութեան ժողջուղան Վաստիցիկն յաղլան ուր
նիկիւնայիկն: Եւ ի վրին լնայոյ Էփրէմեան Նիկիւ:
Եւսուրբ ինչն: Եւ յարս սուրբ Նիկիւլայոս Աստ-
ւածագործ նայալիւնիկն:

Ստեփան Բաբայանը և Լևոն Բաբայանը հանդիմանում են Երևանի քաղաքապետի Գևորգ Բաբայանի քաղաքականությանը, որը, ըստ նրանց, հանգեցրել է քաղաքի տնտեսական և սոցիալական ճգնաժամի։

Եւ զայն զիրքս շինեցաք և ստու-
գեցաք շտա րաւերով և պատմաւթի-
նեքով, և որ կարգիցի՝ Նշանաթեանն
շինանա՛, և անզոր զի օգտալի քանանէ-
և անուանեցաք զայն զԲՅՏ անունն՝
ԱՆԴԻՏԱՆ ԱՆԳԷՏ- և պարտակունե ևմ
զիանականացն, և ծառայ ամենայն փի-
րոտաբարցիս:

Եղիբր հեռահաղ իմաստասիրի հետ, եթէ չուսանիր, բժիշկ եւ անգէտ. դուք զիտաւն արքա քանիտ պէտք զբոցոց անունն է՝ ԱՆԷԼԻՏԻ ԱՆՊԵՏ, Աւէ Սոյգոմին թէ գիտաթիւն լայն է, եւ անգիտաթիւն խաւար է. Աստուած լայն է, եւ ստատանդ խաւար է. եւ ով որ զուսուռն ունի՝ զլայն ունի՝ եւ այս բժշկական արհեստս զգիտանկանութիւնն մաս ա՛րին է եւ համապատգ զմարդկան կենդանութիւնն աստղիկ հազդի, եւ որք է առաջո՛ւն մարմնով՝ ոչ կարէ ծառայել:

Առանձնոյն հոգեւոյ. և ի յայտ բանիցն
տարն ասօլէն բնականօրէն զժոյն զժոյն
մտն բոժիկն, և Անուրէն բոժիկն, և աղբիւն
Դուրս Արեւմտեան բոժիկն, և ասիկն իշտ
ձուլէն բոժիկն, և Սեպտեմբր բոժիկն, և Յու-
նիք բոժիկն և Դեկտր բոժիկն, և Այնուան
բոժիկն, և Վալշեմբ բոժիկն, որ շատ
գրեանք շինեալ էին վասն գեղերուն
գաւառեթիւն և ագառեթիւն (գործաթեան
և աստաթեան). կործանուտ էին արիւ-
ն. և թէ գրեանթեանք կու գիտեալ ըստ
ղեւտեթիւն չի գիտեալ, և թէ գաւառե-
թիւն կու գիտանաւոր գրեանթիւն չեալ
գիտեալ. և կար որ գաւառեանքն գի-
տեալ և զինքն չի գիտեալ. և կար որ
ս'է ցանկանալ գիտեալ և ս'է զինքն և ս'է
իւր փոխանն. և ի վերայ այսոր՝ համա-
պագ զմեզ ի պատմութիւն կար վասն
գեղերուն. և պատմութեան (պատմութեան)
այլ ազգոց կար իտալեաց և Սեպտեմբրեան
է լաւըն իկալ բաւալ իտալեանի, և շոքաւ աւ-
ցալ, և լաւըն իկալ իտալեան Միլիտանացի,
և իտալեան ի Դուրսեան և Սեպտեմբրեան
պատմութեան հաւաքեցալ շատ գրեանք ի
յայլ ազգեաց, և աշխատեցալ և ուսալ
գրեանք և գաւառեանք ազգի ազգի,
և գիտեանն և գաւառեանն չափն, Ե(=5)
Երեսուցալ կամ ըստ Առանձնոյն:

Գիտացիք որ զամէն ինքզն Ա Ա. (= մէջմէկ կամ մէկմէկէ) նշանացիք որպէս
որք, որ է այն նշանուքն. յարաբերե-
լան՝ Յ, պարսկերէն՝ Գ, թուրքերէն՝ Թ,
հայերէն՝ Հ, հոմերէն՝ Հի, ասորիւն՝
ԱԱ, լատին՝ Լ, ֆրանսիւն՝ Ծ, Զայս անո՞ր
համար զարգաւոյ որպէս՝ լատին խրթու-
թեան (խրթութեան?), խորթութեան?)
համար, որ չի շատարմի: Եւ այժմ
անուանք բովանդակեացն այս հեն. ՔՏ-
Ունչաւան, ԴԱ. Գեղեւան, ԱՄԷ. Անեւ
Ուշաւ, ԴԱ. Գեղեւան, ԽԳԷ. Խնչ Գա-
ւաւ, ՊՏ. Պաւլոս. լատին անորից կար-
ճաւանք լինի. և այս բովանդակեաց ան-
նուանքն, որ պարսի ինչ(ս)իք ի զխրթու-
ն զարուսթեանց ի մէջն, ամէն:

...ից, և ա, անպիտան ծառայ ծառայ իջն
Առաքելոյ, ի յայտ արտահատու շատ աշ-
խատեցայ, ժիմիկ զսոյ զսոյ, և ստե-

$$(\epsilon^*) \quad \Omega_{\epsilon^*} = \int_{\Omega} \lambda_{\epsilon^*} \lambda_{\epsilon^*}^* \, d\mathbf{k}_1 d\mathbf{k}_2 d\mathbf{k}_3;$$

և զնոց և ոչ դատու ի յայն կուէն, և ալլ դատու ի տն Ա ալ ռազ կուէն, որ զունն կու ելանէր. և երբ թագաւորին. և տեսան թշւկնին և ոչ ընդունեցան. և ալլէի հրամայեց թագաւորն մեր Գ մարդու, որ երթան գտնուն զւաղէն. և զաղէն և ալն Գ մարդուն Ա՛ քը. միշկ էր Հոտոմ, և Ա ալլ՝ ի ալն տես զայց մարդկանցն էր, որ ունէր զաւրուեստն նկարադրեալութեան. և զնոցն ելան ի յայն կղզին, և զսան ի հուն՝ ծեր մարդի, և հարցան և զտան զը. բեանք վասն պատմութեան ժաշկնուր. և գտնին որ կու ելանէր՝ գտան և փորեցին և հանին ի յայն կուէն, որ էր ժաշկնուր. և բերին թագաւորին մերոյ, և առին պարգև ի թագաւորէն. և ալն տեսն, որ ալն կուէն կու լինէր, զուռ զրին, և պահապան զրին, և չին ծրի տար ի յայն կուէն մարդու. և ի յայն կուէն թագաւորն մեր շինել երես շատ փարչեր, որ շուր կու խմեն, և զայն ի խաղան եղիր և պահեց. հիմայ մեթէ մեղ, և հեղաւթեալ կու զանունք զկուէն, և ի վերայ այսոր տարի մի անցու, և թագաւորն մեռաւ, և ի կատանդ խոնուպին շատ փեսա և թագաւորն եղաւ, և յետոյ խաղաղութիւն. և Քրիստոսի փառք յաւիտեանս, ամէն:

Եւ 666Բ, վերջին բուն յիշատակարանէն մեացած մասը.

— «Փառք քեզ Տէր և Արարիչ, մեղ ողորմեա, որ աշխարհ և մարդկային և զգալի քո ստեղծուածքն են ի աշխարհ զի՛նչ որ կայ ամենայն շունչ կենդանի քեզ փառք կու տայ:

Գոհանամ ի քէն Քրիստոս անմահ արքայ], որ աշխարհն ժամանակ մինչեւ ի սմա.

չորս տարի տիւ և զիշեր աշխատեցայ ի բազում աւերակաց տաւրոյ սա:

Գրեցի կատարեցի զինչ

Եւ 666—67.— թի տիրապահ քաղաքս Էնկիւրիւն քանկաւ արեւելցի մահտեսի Յարութիւն, որոյ արդի Յովհաննէս լուսաւոյցի վարդապետն միաբանեալ ի հրաշայի սուրբ վանս ամէնորհմեալ Տիրածնի, և փոխանորդեալ մեզ:

1814 յամի կենտրորին զնացի ես առաջնորդ Գաղաթայ թագէտս վարդապետս ի Սուրբ Էջմիածին, և ի Գաղաթայ տառապան Նրկիզաւթիւն լեալ՝ ժանտախտի զրաւեալ է զիւր կեանս վերոյգրեալ Յովհաննէս վարդապետն, և փոխեալ ի յաւիտեականի փառս, որոյ զօգին՝ բարերար Փրկիչ՝ լուսաւորեալ հանգուցէ ի լոյս երեսոց իւրոց, և զասակարգեցէ ի դասս սրբոց երանելի վարդապետաց:

Իայց զգիրքս զայս կտակեալ է հանգուցեալն ի պաշտօնակերտ սուրբ վանս Գաղաթայ, և մարմնաւոր ծնողքն մահտեսի Յարութիւն և Հոխիսիէ խաթունն՝ ընկալեալ զկտակն և կատարեալ ետուն զմշկաց Գիրքս ի սուրբ վանս, յառաջնորդութեան տեսան թագէտսի շնորհափայլ սրբազան արքեպիսկոպոսի Ուրեմե իմէ ոք տնուլ և իւրացուցանել կամ իցի, և կամ թէ հանել ի սուրբ վանուց՝ հանցէ՛ և զնո Տէր՝ յերկրէն կենդանեաց. հաացի՛ ի կենացն, և մասն ընկալցի ընդ Յուշայի, կայնիի և ալլ նոցին նմանեացն:

Եւ թէ ոք յիշատակեցէ ի մարտափայլ յաղթան զայնտիկ և զամենայն արեւմտաւոր մերձաւորս հանգուցելոյն, մանաւանդ զկենդանի և զհանգուցեալ եղբորսն, յիշեալ լիցին ի մարդասէր Տեսունէ. ի յաւաքսն այցելութեան:

Այս յիշատակարանին ներքեւ զորոմաւս է թագէտս Եպիսկոպոսի քիչ մը ձուսման կնիքը

Իստանբուլ չուեր սուէ խորագիր, այս պատահաւ ձեռագրիս բուն տեսնելը անձանօթ է մեզ, բայց ես ուշացում-թիւն ընկելով դր քովպոզիակութեան, գիտեցի որ Ալեքսանդրէի անուան տակ մշակուած նիւթեր են աստուք, թէև ասոր մէջ կան էլէքէնէլ ըստած մասը, որ Անանիոս Երրակոցոյն անունով կը գրուի լիցնէնէլէլէրու սկզբը, և [Ալեքսանդրէի] խորագիր գրի:

Ձեռագրիւս բաղանդակեւթեան մաս-
տին գաղտնիար մը ստաւու համար, կը
նշանակենք:

Էջ 93, սկսած և ի վերջում արված փոփոխություններ։

[illegible]

Նրա հետ, գրեթե, թաղանթա-
նակապետները, առաջինը, գրեթե
մեկն էր, որ առաջ ազատության, քաղա-
քականության:

[illegible]

Էջ 171-289, «Անուն Աստուծոյ գր-
թածին և ողորմածին, դուռն թիւ մու-

զայննաթն, Բ և ն աստղաբաշխութեան
կենդանակերպքն խորագրի ներքեւ, և
ուրիշ խորագրերն որո ներքեւ քաղա-
թիւ ցաւցաւունքներ և քաղաքորոյ թիւն-
ներ:

Էջ 288—304, կենդանափոփոխություն
 իւրաքանչիւ իւր ժամանակին
 խորհրդարանական ջանքեր:

Իջ 305-312, իւրաքանչիւր կենցառականութեան շարունակ աղիւսակածեալ գէշիք (տըլըմալ), մէն մի աղիւսակ $3 \times 3 = 9$ աշխարհէն միեւեւ $14 \times 14 = 196$ աշխարհով:

Էջ 315, հարկերը(1) իսկանին ընդ ա-
րկար-իսկան:

Էջ 316-324, գերագրյալները և լուսնագրյալները վրայ 19 հատ զոյգ առնալներ, որոնց չէ պատկերացնել իւրացանիւթ ուստաւն մէջ լուսնի ծընունդը, տիւն ու գիշերը, մամբը:

ԼՂ 335—367, «Դարձյալք ի պատմութիւնն հրկոտտաան կենդանահրպայնն», նոր գլուխ մը, ուր կենդանոկերպաներու քննութիւնները կը բացատրուին, և աստիճանները կ'որոշուին և 1445 թուին առանց իւրաքանչիւրին գիրքերը կը ցուցուին:

ԼՂ 368—377, շնորհ աստի զորոցս աս-
տուծի, Պերգա ույս ի յարապի յնպա ջիւ
կայի, ույսիցքն Ռոմի աստիգարայնու-
թեանն:

Էդ 393—405, չլին, դուռն ին, վասն
գրանիքս զտեղի Գրիգորյոս Կ. ասլի Եղ-
նուստեմով Կերթին գրասն ժամ ժր, ժին-
յեւ ճէ դուռ:

Գրառարկի հղանշներում գրում արժանանալի է.

Exp. 1. — α -D-glucose (=1740), β -D-glucose =

կը թողնեցակէ.

ա) Առաջինը, Գլխին մասեր. նախ՝ «Թագո՛ւ երմոսիւն» մասը, էջ 7-38, որ կը համապատասխանի ապա: Կրեանի Ս. մասին (էջ 617-688), և հարմ. օվա՛ս երկուստե՛ս «Երկն-ըն», էջ 87-225, որ կը համապատասխանէ ապագրեանի Բ. մասին Գլ. ԺԱ. ԵԵ, այսինքն «Հասարակ Գիշեր»-ը այդ գլխա- ները (էջ 61-185):

ԵԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Դիտելու է որ Գլխի Առաջին-Երկուսը զմարտու նշան է Չեթանիցի Յովնանէս վարդապետի գրքին սուկ, որ ամբողջ գործը զարգացնում կամ զարգացնել տուած է, թայց ասանձին հոտոր մը չէ կարգած և ջրուած է դրան երեք հաս- արակներու մէջ. Այսպէ՛ս՝ Առաջինը՝ Գլխի այս օրինակին Ա. և Բ. մասերը տեսնեք Թ. 95 Զեւոյրի մէջ, Գ. և Դ. մասերը՝ Թ. 98 Զեւոյրի մէջ, իսկ վերջին ի մասը՝ այս Թ. 101 Զեւոյրի մէջ:

Ասկից զատ Առաջին-Երկուս Գլխին Երկուսը՝ Հասարակ մասը, որ Թ. 95 Զեւոյրի մէջ ընդհատուած էր (տես Թ. 95, էջ 89-105), ընդհատ մը, որ կը համա- պատասխանէ ապագրեանի 85ր-181 է- ջերուն, այս Թ. 101 Զեւոյրի մէջ, ինչպէ՛ս տեսնեք յորոգում է:

բ) Վերջի Երկուս, այսինքն՝ Ս. Գիր- քին, Հարանց վարքէն, և այլն, և այլն, որոնք կամ նուազ կարճ հա- տուած, պատմութիւններ, Ներք քա- րողի համար, էջ 81-86, 225ր-262, 264, 271-79, 281:

— շի Դուկասու մեկնիչէն է Գը- րեւոյն, էջ 327-331, և Գո՛րծեալ այլ- և այլ նիւթեր, էջ 331-348:

— [Հարցմունք և պատասխանիք], էջ 349-354:

— Ո՛ր շարքէրի մեկնութիւնը, ըն-

ցարկեան ժամագրքութեան մեկ- նու թեւէն, էջ 355-57:

— Վերջի ի մասը Կատարեանի և յամենայն աւերան, էջ 558-59:

— Վրտե ժողովոյ և արքե ժողով- ասոյ հաղորդութեանն, էջ 359-365:

— Դո՛րձեալ այլեւայլ նիւթեր, էջ 365-372:

գ) «Թա[ղ]հան[ի]ու Ե[ր]զնկացոյ, ի Դամարեայի ամենայն գրոց, քաղեալ համարու զմիտս և զգործութիւն թա- նիցն և զմարդարեակնսն վկայութիւնս, ըստ կարգի կա՛ր ցրել կղեւ մասերուն: Արտեւ... շեւանեա ամենայն ար- խարէի հեթանոսաց, այսինքն ի հեթա- նոսս լցուա թանն հուստոյն», էջ 373- 85:

— Վկայութիւնք մարդարեայի և անպարտք չաղաք ժողովոյ, որ անպարտեալ էր կատարել ի յարն մաս մասկոյ:

Արտեւ... Վերջ յամի քան զա- րուսեակն ծնալ զգեզ, էջ 385-394:

— Դո՛րձեալ այլեւայլ նիւթեր, էջ 394-98:

ԵԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆ

Այս այլեւայլ նիւթերը որոյ մեթո- ամ մը քաղուած և նախադրուած չեն: Գրքի, Յովնանէս Արք. ի մասին և արքե խմբար նիւթեր նախադրել է, անշուշտ ընթերցանութեան ժամանակ, ի ներքին պատկեր համար ամենգործ մասնաորոգելու քաղաքի ամեն:

ԹԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

էջ 357.— «Գրեցաւ յազօթից մեկ- նիւնն, յեւմեք իւրաւանքեւ Թ-իւն-իւ Զի- րաւոյն:

ԱՅԼԻՒԱՅԼ ՆԻՒԹԵՐԷՆ

էջ 255.— «Բայց ասացիք թէ յա-

դադար ինչն պատճառանոց անտեսելն Հայքը
 ձեռնադրութիւն է կէտադաշտի: զսան զի
 յարժամ զիմանկեցաւ աշխարհն Հայոց
 թաղելով առաւելելն: և եկեղեցի առ արքայն
 Աբգարի յմեղեղի, և յուսաւորեալ զնա, և
 անտի երթեալ ի Մեծն Հայք՝ առ Սա-
 աթուհի, և զի էր լեալ կէտաշտ հանապաղ
 Հայոց իշխանութիւն, և մտեալ առաւել-
 ւել թաղելով յուսաւորեաց տեղ զնոսա,
 և ձեռնադրեաց զմի օմն յաշակերտաց
 իւրոց քանանայ և եպիսկոպոս կէտաշտ
 որում անունն էր Թէմուշ առաջնորդ
 նոցա, և ապա ինքն զնոց առ Սաաթուհի-
 աշտ աղապառ անունն ձեռնադրութիւն
 Հայք ի կէտաշտ մինչև ցանաթին քաղ-
 քաղեալով: Գրեցեալ եղև ի Սէմ՝ Յաշ-
 ակապառ ճառով: որ ասացեալ է վա-
 րդայ զնի յեղեղի:

Էջ 348. — Երեսնիւն է զի Սաաթուհի-
 անիւն վարդապետն Յաշակոյ՝ արար զիւրք
 մի, որ կոչի Դիմիթրիոս, և է սանմանք
 իմաստասիրութեան, և քննութիւնն
 դրախտին Ազատա՝ և հակաճառութիւնք
 ընդդէմ հերձուածազաց, և եւս արար
 հակաճառութիւնք շէրքէ՝ Հայոց և Յաշակ-
 անիւն, ինչ շառա՝ պատել է իւրաքանչիւն շա-
 յառաւելեալ: Զի ի մտմանեան Յանն Որո-
 նեան, Յաշակ անիւն վարդապետ մի է կաշտայ,
 Խաթում է յաշակ անիւն: և Խաթումայ է
 Հայոց մի վարդապետ աշխարհ տառապան: և
 Խաթումեան լայն ճիւղն Յաշակոյ է զնա: և
 այնու կամեցան պատերկ զազգն Հայոց,
 և իսպառմ հերձիկս Ազգիկն ի Հայաստան:
 Շատ խրատեաց զնոսա Յանն Որոն: Եղև
 և Գրիգոր Տառնապետն, և ոչ յուան նոցա:
 Մնաւ կալուն զնոսա ի խառնքն Հայոց և
 ի պէն ինքեալ եկեղեցի շառա, և այնպէս
 քաղաքն ի միջոյ, ևս արար Որոն: Եղև
 քաղաքիւրք մի աշխարհ յարմարեան և լի

իմաստասիրական քանիւք: ևս արար
 մեկնիւն մի աշխարհ Զ. Օրբելիս զորոյ Բա-
 ռեւի կէտադաշտ ևս լայն Գ. ճիւղն Խաթ-
 անեան լայն վարդապետ է զնա իւրաքանչիւն:

Էջ 86. — Աւար ար յայն պատեր,
 ևս ճիւղն արաւ:

Ա՛ս Խաթումայ մի տիրէմ, և լայն լայն ի
 օխտ, զնաշակ ի Ա օխտ, Խաթուման մա-
 խտս կարտաւ և լայն լայն ձեռն, նոյն-
 պէս և զնաշակն, և լից ի ճիւղ օխտ զի-
 նուն մէջն: ևս օր կենալ ի եփի, յետ
 ևս աւար, տմէն օր ձ տիրէմ միասորի
 իսկ: հարկմներն Հառնկաց աշապէս
 կանանն: Զուկ մի՛ կերիցէ և աղի և
 թթու և սաղմա ընթած չէրուն մի՛ կե-
 րիցէ: քայց մաքու միս և իլիճ կերիցէ:
 նոյնպէս սոխ և սարժաւարս մի՛ կերիցէ:
 ունկիւղ և թուզ և պանիր, նոյնպէս և
 զմարտալ կերակրերն մի՛ կերիցէ, և
 այս է:

— Արայատուր որ արին երթալ ի:
 Ա՛ս ափ մի սեւուկ հնարիկ, և ի հնաշա-
 տան ճապի և ձեռն և թարակ մապէ և
 խտանէ յիւրաք մտմուն արա՝ երկկուն
 և առաւառուն ԱԱ ընկապի չափ կեր-
 կորէ զարեան, փորձած էս:

Էջ 398. — Արի ի մարդն օմի ս-
 կերք ցցուի, քանիս զմուկն և ճիւղն
 զիւրն, և զնա ի վերան, կու հանն
 զոսկերն: Լուսանգրի միայն. — Ապարա-
 յիտ է աղապատայ:

— Անհնայն մարդ ընդանարար
 ցանկալ ի զտեղ, քայց զխառնիւն
 Խաթու կրկիւղն Աստուծոյ զի՛նչ օգտն:
 Եղև ինքան զառաքմանէ հազէս
 տիր պիլմէք հեր իշան,
 պի խաթ խառա կիւղի նէ մէնփա-
 չէթ օլ պիլմիւն:

102

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

(ԲԱՐՈՁՔ, ՄԵՆԴՈՒԹԻՒՆՔ, ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՊԼՏՄՈՒԹԻՒՆ, ԱՍՍԱՆԷԹ)

ԱՆԿՆԳ ԵՒ ԱՆԿԱՐՔ ԴԻԹԵՐ

1 6 2 2 1 6 - Լ Ե Մ Բ

ԵՐԵՎԱՆ՝ 666— ԿՐԵՄԼԻՆ՝ 19,7 x 14,3 x 4 սմ.:— ԳՐԱԹԻՒՆԻՆ՝ ռուս անկա-
նեմ ե. 16 x 10,8 սմ. (էջ 1), 15,8 x 9,3 սմ.
(էջ 477), 14,8 x 9,5 սմ. (Լջ 645) Քաճի
մը էջեր երկսիւն (էջ 111-121 եւ 645-
666), իւրաքանչիւր սիւնակ 4,3 սմ.:—
ԳԻՐ՝ ցոյց ալիւտալլ լրջէ:— ՏՈՂՔ՝ 26,
28, 33:— ԴԻԹ՝ բաժնակէ բաղթ, հաս, 5
հասակէ կախած, վաղաքէ անփաշ,
ազաւորած կամ ոչ, խառն:— ԿԼԱՅԻՐ
մեծ կաթի կողմնում երեւոյնք ուրա-
նակի ծաղկեւոր զիծեր, մեջեղեւոր մէյ-
մեկ խալ, խալասումներ, նիւտով, կըր-
տածները զիջի ներսում, հոր կալմ:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ կազմի փրկած է ձեռագի-
ռը ապագա կեղտոս էջեր ռուս եւ խոնա-
ւարուն կամ զանաւորուն: Կալմու
կառն ցեղակեր — ԶԱՐԻԱԳԻՐՔ Լջ 1,
(յուսանցի ծաղիկ մըն ալ), 261 սեւ քա-
նավով, եւ Լջ 111՝ կաւմիտով, նշանակելի
բան մը չափ: Յեղեղ ու զոհակ էջ
զուած եւ շեղեր:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ԱԿՂ-
ՈՒՄԱՐՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ՝ կաւմի:— ԴԱ-
ՏԱՐԻ Եւ Եկիլլը Խ Վերջը, կազմի ասեմ
դրուած մկմկ բաղթ, եւ Լջ 31, 103—
110, 122—132, 134 (1 1/2 աղ դրուած),
160 (10 աղ դրուած) · 196, 362, 305—66,
391, 397(4 աղ դրուած)—398, 424, 504—
95, 606—608, 642—44:— ԺԱՄԱՆԱԿ
1676-ԼԵ Վերջը, մկանով ու Սաղաթը,
Ջերանցի Անփաշու Արեւալակապսի ա-
սեմ դրուած է:— ԳՐԻՁՔ՝ վերջին մասե-
րուն դիշեւ երեւոյնք:

Մատենան է ՀԱԻԱՔԱՄԱՐՈՅ ռը ան-

գաղ և անկարգ նիւթերու, որք են.

ա) ԱՂ քարոզ վասն քա՛նանայից,
էջ 1—10:

— Քարոզ ի բանն՝ Տէր ո՞չ անքն
բարի սերմանեցերս և ալին, էջ 11—18:

— Վասն ժ նշանացն Քրիստոսի,
էջ 19—20:

էջ 20—30.

— Զի՛նչ է ազքատութիւն հոգւով

— Վասն ողբաւորաց

— Վասն հեղոց

— Վասն քաղցի և ծարուի

— Վասն ողբաւորութեան

էջ 32—36.

— [Արտաւանդ պատ.]:

— Պատմութիւն Մարիայու Մագ-
դաղինացոյն:

— [Աստուածաշունչի դիրքերէն ու-
մանց նիւթերու ցանկը], էջ 37—39:

— [Կալէնի պատ.], էջ 39—40:

— Աշխարհագրական անուններ, էջ
41—44:

— Վասն փոյտ խալիւն, էջ 44—
45:

— Քերտաք առականոր բանից ա-
րարեւղ վարդապետաց եկեղեցւոյ վասն
զանազան գործոց ոգէշահք և պիտա-
նիքս, էջ 45—62:

— «Հարցմունք և պատասխանիք
խմատասիրաց վասն օգնութեան աղ-
քատաց և անանկաց», էջ 62—79:

— [Քրիստոսի եօթը խոսքերը խա-
չին լրոյ], էջ 79—80:

— Վասն պահոց, էջ 80—82:

— Համառոտ հսկայքների քանիքի խոսքի յեղից, էջ 82—86.

— զինով ձեռն վարձար քաղաքային
և անասանքին ազատեցին այս հեն, էլ 96—
104:

— անորոշվեց քաղաքային տնտեսության
թիվները, որոնց համաձայն արտադրված
պատշաճների, ի բուն. ՈՂ է պիտանք բժշկի

ազդեց, որի հիմանդաց, էջ 111—121-ը
— պարզ զանապարհ: (հանդի-
1¹/2 սխեմայ), էջ 121:

— [L'analyse de l'impact de l'ensemble des
travaux], 69-133-136.

በፊርማው ላይ፣ ሪፖርት የሚያደርጉት ምርመራ ባለቤቱ ምክር ቤቱ አባል ሲሆን፣ ሪፖርቱን ለማድረግ የሚያስፈልገውን ምርመራ ባለቤት ምክር ቤቱ አባል መሆኑን ያሳያል።

— [Borovoy] zhi pishet vospriimimovskikh, no molit' BzP klyuchit'sya k nim dlya pishki. Eto 141—142.

— Բարձրագույն Միջնակարգ դպրոցի, իր
քանակական աճի համարժեքներով, այդ առիթով ձևակերպված
էջերի մի շարքի ծանոթ. էջ 147—160:

— Գեորգի Զարգոյ երեքովին, ի
զէմն շահանաւորի և մարգարայոյ, ի
բանն. Այր թի իշտեմբ յիտուագմէ
երկրորդ և ալին, էջ 160—168,

— [Zmrowb g' q' mrowb t'n], 49 108—170.

49. 171–175.

— [Xenophon's *Ischias*], 49, 176–178.

— «Նորին քարոզ, Երկրորդ հիւ-
րանէն վտան ինկողս, ի բանն՝ ինկողս-
նէն նախ գարջառութիւն», էջ 179-
180:

— Հնարին ցարաց ժողով ԴԸ-ն, քանիսն նմանեցան արքայաթիվին և նուսանացք, 49 197—212:

— Եթե՛ թիկնուց ցարսոց ի նայի բանի,
ի գեմս ուրաքոց արարաքոց, ԼՎ 213—221.

— Վերջին քաղաք գետն աղտոթիւն,
ի բան առաքելոց, յԱռաջին Տիմոթէ Ա-
ղալեմ ցգեց Իսիւ քան զամենայն առ-
նել տղօթաւն և աշխն, էի 221-229.

— Ենթին շարք վան թ ներառում են 229, 241,

$$= [\beta_{\text{propag}} \beta_{\text{hc}} \beta_{\text{hr}}], \quad t \in [24] - [42],$$

— Եւորժէն քարոզ գլոսն արդարեւ-
թեան, ի բանն Ոգնէի, որ առւ. Սերմա-
նեցէք զարդարու թիւն և հնձեցէք զպր-

manuscript *hitherto*, pp. 243–251.

— «*Родина*» и «*Мир*»
 № 252-260;

— [Քարոզիչ ներթեր, պատմաբան
Վեպարյաննախ քթին], էջ 260:

— «Յայտ է քարոզ վասն զայտեան
Հոգւոյն Սրբոյ, ի բուն՝ Հուր եկի ար-
կանի», էջ 261—264:

— ԳԹԱՐԱՊ ՍԱԼԻՐ ԽԱՆԻՆ, Ի ՐԱՆՆ
ՈՐ ՍԱԼԻ, ՓԱԴՄ ԿԵՆՍԱՅ Է ՄԱԸՆՆԵՅՈՒՆՆ,
Է՞ 266-274:

— ԲՊՄ՝ ԲձԿԵՐ քաղաք յարույթեան, Ի
բանին՝ ԵԼԵՄԵՐ Է զոր արար Տէր, Կ-
ԿՄԵՔ զնծապատ. ք, ԷՔ 274-284:

— $\alpha\beta m p n q \beta q h h n j h x$, t_2^2 285–292.

— Էնտրին քարոզ փոխման Աստուածածինինը, էջ 292-306:

— *αὐτοῦ βῆναι πρὸς τὸν βασιλῆα*,
 19 306–314;

— «Յաղագր» ինն երանութեան», էջ
314–351:

$$= [2m\pi\omega\delta n, \psi_{m\pi,\omega}\delta n], \quad t \in [35.9, 58.4]$$

[10] *Mathematics of the Heisenberg Group*, by G. B. Folland, Birkhäuser, 1988.

[$\beta m j m f m a m c p m g g m h q p q d n$], 42
363-64;

— շէջ. զաման է՞ր ամենւոյն ազգի ծովէ և ի ցամաքէ յարեւելից և յարեւմտից ժողովեալ երթան յերուսաղէմ», էջ 367—371:

— α Ի պատուակմանն առաջինն-
թիվինն, էջ 371—374:

— *αβωηζαησ η αρθδσζ, ηα ρρ/ης, 42*
375-78;

— «Դա՛րձեալ է զկայսթե՛նէ հաւա-
սոյ հաւաստոյ էք, էջ 378-382:

— «*Впервые в истории мировой литературы, в 382–390,*

— [Zaprygda i vyvoda (vzryb)],
1939, 391-393.

— [Review of *α*], *ibid.* 395–397.

— «Նորին քարոզդ, Լեր իբառախոսն
սնն սասկե», էջ 399—405.

— Անտրին քարոզ, ի բանն՝ որ ասէ
Յակոբոս, Հաւատք առանց գործոց մե-
սեալի հնչ, էջ 406-422:

— ԲՅԱՊԱՐԱՆ ՀԻՄՈՒՐՈՒԹԻԱՆՆԵՐ, 42
422-23:

իջ 425—473.

— Կարէ՛ք առնել իւր-իւրի իւր-իւրի, հետեւեալ անուանեցորդ.

ա) «Առաքելոյ Քրիստոսի՝ Թաղէտ յորժամ եկն ի Հայաստ»:

բ) «[Ա]շխարհն Ափրիկեցոց էր ոմն մեծատուն յոյժ ատմորակն»:

գ) «Որ արգելու գրեան իւր ի քաղաւթ բանիցն»:

դ) «[Տ]եաք այր մի յերկիրն Թեփայեցոց Աղայաւթ անունն»:

ե) «Էր այր մի ի Բիւթանիայ, որում անուն Եղիմէոսն»:

զ) «[Ա]ռ քաղաւթ քաղաւթ անդամ խնդիր լինէր»:

է) «[Թ]ի է Աստուած իւրեղէժ քաղաւթաստուածոցն»:

— «Սուրբ և երջանիկ Հարգեղեմի Վաչագ՝ մ. մեկնիչ [Սաղմոսաց՝ լուսաւոր և համառոտ], էջ 474—492»:

— «[Ա]րդ եթէ Աստուած հաւատալ քաղաւթ կերպիւր ցուցանի», էջ 492—97»:

— «Քարոզ վասն հաւատոց», էջ 497—507»:

— «Վասն Սուրբ Հագայն», էջ 508—512»:

— «Նեղոսի սուրբ հօրն՝ վասն հրապարակեան և ամբարտաւանութեան», էջ 513—16»:

— «Սուրբ հօրն Նեղոսի՝ ի խրատ վերակացուաց», էջ 517—18»:

— «Նորին սուրբ հօրն Նեղոսի՝ պատուէր առ մանկունն», էջ 518—20»:

— «Յայլմէ վասն մկրտութեան», էջ 531»:

— «Նորին զա՛րձեալ Առաջին կիրակիէն», էջ 531—40»:

— «Յայլմէ զա՛րձեալ վասն պահոց», էջ 540—50»:

— «Նորին քարոզ երկրորդ կիրակիէն՝ վասն խնդրոյ», էջ 551—560»:

— «Քարոզ վասն Ժ հաւաւածոցն եղիպոսի», էջ 561—572»:

— «[Վարք սրբոյն Ալեքսիսոսի],

էջ 573—600»:

— «Քարոզ աղայեւթեան», էջ 601—605»:

— «Յանկ Այսմաւորիս՝ քաղաւթ բանից», և այլն, էջ 609—639»:

— «Պատմութիւն գեղեցիկ», էջ 639—641»:

— «Պատմութիւն Աստեթի, զոր խոսեցաւ», էջ 645—665»:

Յիւլի Եր. Եր. Եր. Եր.

Էջ 431.— «Որոց սուրբ և արժանաւոր աղօթիքն՝ ոգորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցա՝ Ստեփանոս քաւարի Զեթունցոյ և ամենայն տրեան մերձաւորացն, ամէն Հայր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի»:

Էջ 464.— «Արդ, աղայեւթ զամենեանն՝ որք ընթեռնուն զայս, յիշել լինէ՛նք՝ զմեղաւոր և զհաւաքող պատմութեանս փոքր ի շատէ երանելոյն Պօղոսի, որ պարեզան կամէր հաւատալ օտար տանիւ քան զթաւաւորական ծիրանիս հանդերձ, ի պատիւ սրբոյն, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ Տեառն մերոյ] Երուսոյ, որում փառք յաւիտեանս, ամէն»:

Էջ 588, Ալեքսիանոսի պատմութեան ընթացքին, կողմնակի լուսանցքի վրայ գրուած.

— «Աստ Հա՛մ՝ զկոստանդնուպոլիս կործեմ, զի վասն զորոյն կոստանդնուսի ի Հա՛մ, վասնորոյն առ Հա՛մ կոստանդնուպոլիս»:

Էջ 422, վարի լուսանցքի վրայ գրուած է կնիք մը տեւ թանաքով.

Վարի տողը լուսն է եւս, ԲԲՆՊՏ քաղաւթեան արդեաք:

103

ԳԻՐՔ ՊԱՐԱՊԵԱՆՑ ԵՒ ԼՈՒՄՄՈՒՆՔ

ԵՐԵՄՔ՝ 500:— ԻՐԵՄԻՔԻՆՆ՝ 21,6x15,7x3,3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ 15,3x10,3 սմ., երկսիւն, բացի շրջ Լջե, իւրաքանչիւր սիւնակ 4,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ 608:— ՏՈՂՔ՝ 29:— ՆԻՒԹ՝ Բաւական բուրբ, Բառ, կակուած, սոկուց, փայլուն, ձողաճառուած:— ԿԱԶՄ՝ բաց լուսնայի կաշեփայլ, կափարիչով, երեք կոճակներով, կողմում՝ մաճուանկ առաջին եռանկեր՝ բոլորեթ ծաղկեայ կաղապարներ դրուուած, մկռերը խաչիւր, ճառանկիւններ, կողմում ներքին կողմերը կաշուէր փակուած, իրանով, կաշուածներ կաճառներով:— ԻՐԱԳԱՂՈՒԹՆԱՑ ՊԱԶ՝ ՊԱՆԱԿ՝ երկ-երկու բուրբ սկիզբը եւ վերջը, մառախած երկսիւն գրաքանակ առաւանակ ձր խաւած եւ ներքայ գրուած:— ՀԱՆԳԱՐԱՆՔ՝ շաք լաւ, նոր են քաղերը, սխալ կափարիչը եւ կոճակներ ինկած, վաթ երթուներ մաշած, եւ Բ կողմի կաշին քնքախե: Եւ անգիր գրուած ճաղապարկայ քանդակային երկուսը չեղը: ուղղաճանկայ կերպով կը:

սկն պատուած առնուած:— ԶԱՐԳԱԳԻՐ՝ 608, ԼՈՒԱՆՆԱԶԱՐԳԻՐ՝ եւ ԽՈՐԱՆԻՐ՝ մը (եջ 7) ռեղերը Եւրոպի բողաւած են, եւ աւանկ այ մաղիսով ուրուագծուած:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿԱՆԻՆԵՐԻ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ՝ կաւերիւր եւ ձիւրանի:— ԳԵՏԱՐԿ ԵՆ Էջ 1-4, 347-48, 500:

Իճաջած բոլոր ձեղնկութիւն կը պակսին:

Մասնաւոր է Գիրք Պարապեան Գիրքի Զարգացումը Եւ Խաւած Գրքի Զարգացումը

Ա. Մասը, էջ 5-347, Բ. Մասը՝ էջ 348-499:

ԵՐԱՆՈՒԹՆԱԿՆ

Գիրք Պարապեան Զարգացումը է 1717-Բ, Կ. Գոթիս:

104

ՄԵԿՆՈՒԹԻՆ ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ, ՄԵԿՆՈՒԹԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻ,

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ, ԿԱՆՈՆ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԶԻՐՈՅ ՎԵՐՋԻՆ

ՕԾՄԱՆ ԵՒ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՕԾՄԱՆ

ԵՐԵՄՔ՝ 590:— ԵՐԵՄԻՔԻՆՆ՝ 21,7x16x4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ անկանոն չափով, մեծագոյն մասը նշկայում է (էջ 3-498), լակ անսիւն են էջի 498-589: Բակ

չափերը— 15,6x11 կամ 15x10 կամ 14x8 սմ. ներքին մասնաւոր փոփոկներ 3 սմ.:— ԳԻՐ՝ 608, 608 շեղադիր:— ՏՈՂՔ՝ 31:— ՆԻՒԹ՝ բաւական քաղը, Բառ, բառ

րակ, կոկոսած, աղաւաղուած:— ԿԱԶԱՐ
բաց աղաւաղադրէ կաւեփայթ, կապա-
րիչով, եւեթ կոճակներով, կողմերուն և
տեսնէր, առաքի՛նք մանաւանդ, բոլորեթ
մաղկեայ կաղապարներ զբաւեւած, մեկ-
եկուէր խաչ, ճառածնեկներ զծուած,
կողմերուն նմիքն կողմեր կապոյտ տա-
ռառ փակցուած, միւստով, կտրուածներ
կառմամբներ:— ՄԱԳԱՆԱՅԵԱՅ ՊԱՆՊԱ-
ՆԱԿ՝ սկզբը և վերջը երկ-երկու քաղը,
մետաղեան երկսիւն գշուքեամբ աւա-
ռաւանէն մը խլուած և: Երկմայ զբաւած:—
ՀԱՆԿԱՄԱՆՔ՝ կազիր խայտուելու մեծ
քաւյցած, նշած քաղքեք կամ. կապտերձը
իմկած, կոճակներէն կաւեայ երկու երկու-
ներ միայն մնացած, կողմերու կաշիները,
մա՛նաւանց երկրորդինը, սկրքած, քի-
կուցէի կաշիները: Ի՛նչու շքեկեմն մաւած
պատգամ, իսկ խոճաւորքիմը աս զե-
քցած և: Կեղտոցած և ձեռնաղիւս՝ ակտե-
լով ակիւրեմ:— ԶԱՐԿԱԳԻՐԻՆՈՒՆ անդի-
ւր նմանակ ձողած եմ: Մի ևսն ճաշը
սեւ քանտով զնշած անտառէն քանց
եմ:— Երկու ՓՈՓՈՒ ԵՐՈՒՆ ևս քանտով
աւաղաւաղուած եմ (իշ Զա, Եա):— ԿԱՄԱ-
ԴԻՐՔ, ՍԿԱՆԱՅԵՐ, ԳԼԿԱԳԻՐՔ կառմի
և: Նիւանի:— ԳԱՄԱՐԻ և՛ Ե՛ք 1-2, 488բ,
546, 550:— ԵԱՄԱՆԱՅ 1689-1700:—
ԳՐԵՄՔ՝ Առաւանջաւոր երեք և Մովսէս:—
ՏԵՂԻ՝ և: Պալիս, ի քաղն Ղալաքիւս:—
ՏԵՂԻ՝ Զերբնցի Կարապէս Վրդ. Գաղաթիւ:

Պէտքեր հասարակ իր քաղաքիս
գնահատել գործընդ.

ա) ՄԱՆԻՆԻՆ՝ Փա՛նջաբա՛ն, որ
խորագրուած է Քաղաքայտութիւն կար-
գաց եկեղեցոյ քարադրութեանց և աղա-
թից ըստ խորքանշիւր ժամաց, երա-
նեկոյն տե՛ւտ կարգէ: Աշխատեաց Եղի-
նա՛ն (էջ 6ա), էջ 3-245ա: Վերջը
կցուած է ՄԱՆԻՆ Է՛րաբա՛նի տոմար
իշխատակարանը (էջ 245ա-246բ), որ
Ռանցեոյն, Սիւնցեոյն և Անճաւացեոյն
մեկնութիւններով կազմած է այս շէ-
քայտաբանը:

բ) Սուրբ Նորն Թովհանէն Գառնա-
ցոյ խրատ և աղթք կրօնաւորաց, էջ
246ա-249:

գ) ՎԻՆԻՆԻՆ, Զաղաթս եկեղեցո-
յան Կարգաց տառերովիւն և գրաւի
նորմէն, էջ 249-255:

դ) «Տեսութիւն թէ տա՛րնչ խոր-
նուրդ որ յԱ. օր պատարագեմք
գՔրիստոս», և այլն:
ԵՀՆԻ «Զաղաթս թէ ոչ է օրինակ հոցն
և բաժանն մարմնոյ և արեանն
Քրիստոսի:
«Խորհուրդ զանազան զգեաւորաց:
«Վաան զիմաղարձութեանց:

Այս շորս գրուաներու լուսանցքին
գրոյ նշանակուած է ԵՀՆԻ («Թովհանէն»),
էջ 256-265բ:

ե) «Տեսան ներսէս տաղեալ» (Մեկ-
նութիւն պատարագի ներսին Լամբրա-
նացոյ) էջ 264բ-497:

Լամբրանացոյն յիշատակարանէն
հաքը, գրիչը սա ծանոթութիւնը կու
տայ:

— «ՄԱՆԻՆ՝ Աշխատեաց Երեք, զոր
կարգէն տաղեալն՝ կարճատառք պար-
գեալ էր, և մեք զներսէսին եղաք՝ ա-
ռանց ձանձրանալոյ մեզ՝ ի Տէր Առաւ-
ելաբանէն: Եւ անտի սկսեալ զխորհուր-
տաղեալսն՝ առանց պարգելոյ զքունն
և զներսէսին ի միտսին քաղա՛ւ քանու-
թեամբ և աշխատութեամբ, և թէ քան
ինչ պատշաճաւոր է ՅԱՆԻՆ՝ Աշխա-
տէն, զայն եւս ըստ խրատ կարգին ե-
ղաք, որպէս աշխատեալ Զ տա-
ղա՛ւ քան և հաւատամք ի մեկնութիւնն,
և այլն» (էջ 497բ):

զ) ՄԱՆԻՆ Ընդանդակն ներսէս
կաթոլիկոսի Զաղաթս տա՛նքն Զա-
յատառնեալց, էջ 499-545:

է) ՎԻՆԻՆ արեւութեան Գրիգոր
Վաան վերջին տե՛ւտ նիւանդացոյ:
— «Խրատ վերջին տե՛ւտն:

105

Հ Ա Ռ Ա Ք Ա Յ Ա Ս

1918 - 1922

ԵՐԵՎԱՆԻ 552: - ՄԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 21x16x
3,5 սմ. - ԳՐԱԴԻՍԻՆՆԵՐ 18,5x12 սմ.,
ԵՐԿԱՅԵՐ, քաղի 3-13 եւ 445-543 եւ
551-552 ԼԵՂԵՐԻ, աճեալեան, իւրաքանչիւր
սինակ 6 սմ.: - ԳՐԻՔ ԵՍՏԵՂԱՅԻՐ. -
ՏՈՂԱՔ 30, 20, 28, 31, 37, 25: - ՆՈՒԹ՝
բանասիրական, բարեկ, հասկնկ, կո-
նիւստ, աղագրութեան: - ՊԱՐՏ՝ բոլոր
զանգակացոյն կառելիայնս կապաւորելով,
նշուա կանգնելով: կողմնաւոր նշաններ
բոլորեթի, ծաղիկայ կաղապարներ դրո-
ւաւաւ, խաչեր, տարանկիւններ, կողմնաւոր
ներքի կողմնաւոր ծաղիկայ փոփոխութեան,
կողմնաւոր կառուցմանը կողմնաւոր: - ՄԱՐԿԱ-
ՂԱՅԵՐԻՆ ԳԱՆՈՒՆՆԵՐ՝ սկզբը եւ վերջը,
ԵՐԿԱՅԵՐ քաղի, յանձնի զարգացման
նշաններ նշանակելու մի կողմնաւոր եւ
կողմնաւոր դրուած: - ՀԱՆԳՐԱՐԱՐՈՒՄ՝ յիմնաւորութեան
բաւ և բազմաւորութեան շարք կողմնաւոր
զանգակային նշաններ փոփոխութեան մի
քաղից, կոնստանկներ ինկած, կողմի կա-
պաւորութեան սկզբնական եւ վերջնական
մասնաւոր: - ԵՐԿԱՅԵՐԻՆ, ԵՐԿԱՅԵՐԻՆԻՆԻ,
ԳԼԵՂԵՐԻՆԻՆԻ կառուցման նշաններ: - ԵՐԿԱՅԵՐԻՆ
մի ճակատը (եղ 3) քաղից մի վրայ գր-
ւած ծաղիկայ, ծաղիկայ կողմնաւոր, սկզբնական
կողմնաւոր, աճեալեան ծաղիկայ, եւ փոփոխութեան: -
ՀԱՐԱՐԱՐՈՒՄ՝ եղ 10, 22բ, 36ա, 44բ, 51ա,
70ա, 77ա, 79ա, 80բ, 101ա, 105բ, 208բ,
305բ, 317բ, 321ա, 320ա, 330ա, 335բ: -
ՊԱՐՏ՝ ԵՐԿԱՅԵՐԻՆԻ ծաղիկայ ծաղիկայ
կառուցման զանգակային եւ 205ա: - ԳԼԵՂԵՐԻՆ
ԼԵՂԵՐԻ 1-2, 372ա(կոնստ) - 280,
295 (Ա. սինակայ վրայ 3 քաղ դրուած),
418, 443-44, 544-50: - ԴԱՐԱՆԱՎ՝
1679-1694: - ԳՐԱՔ՝ ՍԱՐԱՆԱՎՈՐ ԴԱՐԱՆ-
ՍԱՐԱՆԱՎՈՐ - ԵՐԿԱՅԵՐ: - ՏԵՂԱՔ՝ ՊԱՐԱՆ,
նշուա կողմնաւոր ՍԱՐԱՆԱՎՈՐ: - ՏԵՂԱՔ՝
ԳԼԵՂԵՐԻՆԻ ՍԱՐԱՆԱՎՈՐ եւ ՊԱՐԱՆ:

Մասնաւոր և հաստատու մի անկող
նիւթերու, պարզապէս անձնական պէտ-
քի համար պարտաւորութեան, տանայ մե-
թաթի, և կը բաժանուի:

- [Խաչի քարոյ մը, առանց խո-
րոզրի], ԿԵՂԵՐ՝ ԵՐԿԱՅԵՐ քաղից աճեալ
բերկրային աւախութեանը, էջ 3-10:

- ՏԵՂԱՔ՝ սուրբ Աստուածածինի,
զոր հետ սուրբ կոյնն վրան դրուած,
էջ 10-22բ:

- Հարցմանը որոյն Գրիգորի
Լուսաւորչին և պատմութիւն զոր արար
նմա հրեշտակն, էջ 22բ-36ա:

- Բաւի ՏԵՂԱՆԻ մերոյ Սրբաւոր
Բրիտանի, որ առաջացաւ յերկնից ի
յերկիր, ի տանար սուրբ առաքելոց՝
Պետրոսի և Պօղոսի ի Հոսմ, էջ 36ա-
44բ:

- Երանելոյն նշանի տապալակ վրան
պահելոյ կիրակէին: ԱԿԵՂԵՐ՝ Պատուե-
ցէք զաւր սուրբ կիրակէին, էջ 44բ-
51բ:

- Վկայարանութիւն կամար ող-
ջաւորն՝ որոյն Ալեքսանտր, էջ 51բ-
62ա:

- Աղաւթը արար[ի] նշանի տա-
պալակ յաղագոս զճշման և արտասուաց:
ԱԿԵՂԵՐ՝ ՔՏԵՐ Աստուած զորութեանց,
աղաւթը զքեզ, էջ 62ա-70ա:

- Վրան աղաւթի արտասուաց և
խոստովանութեան: ԱԿԵՂԵՐ՝ Վերջ չորս
արտասուաց նշանակել յերկոյն զԲրիտ-
անաց, էջ 70ա-77ա:

- ՔՏԵՐ՝ տապալակ յաղագոս զճշման
և արտասուաց: ԱԿԵՂԵՐ՝ Վերջ
պարտ և աճեալն մարդոյ զայս աճել
զմասն, էջ 77ա-78:

- Վկայարանութիւն որոյն Մա-
րիանէ կուսին, որ վկայեաց վրան ա-

Քրիստոս, ուղարկեալ, ստացողի գրոցս
 Ստեփանն և Պաշտօնի և հոգեւոր եղբայրն
 իմ՝ Պաշտօնի և կողակցին իմալ, Պաշտօնի
 և իւր ձերն և մօրն, և զեղբայրքն իմ
 և զքեզերքն իմ և ամենայն ուրեմն
 մեղքաւորաց իմոց և մեղաւորաց զԼիւն
 Արաբիէն ի ինքեան և որդեան և զստե
 բաց իմոց և ամենայն արեան մերձա-
 ւորացն կարգադրողաց և լսողաց, ամենայն

Էջ 106բ. — Վերո աղբյուրի Քրիստոս
Պատմության ամսագրի գրքաց Առեւելք և
Պաշտօնի և որդւոյն և դասերացն նորոս
և ամենայն արժանի մեծաւորացն և մեծ
դասաւորս բնութիւնը և իրենց, հարգու
թանկ և յայտն:

Էջ 112.— ՇՈՒՄ ԲԱՆԱԾԱՅԸ ԵՒ ՏՈՒՂՈՒՄԸ, յերեսանկեալ աղաչեմ, յիշեցնէ՛ք որտէ՛ր մտաք ի սուրբ աղօթս ձեր, ի գործի տարւանքս մանրամասն և ստանաւորեմ մեղաւոր Աբաբէն՝ ԲԱՆԱԾԱՅԸ, որ անուամբ միայն և ոչ գործով, զի քան զհափն աւելի մեղաք լցեալ եմ։ Վաչ ինձ մեղաւորիս, զի չտա վերաւորեցի և արքունեցեացի զԱբաբ Նազիկ Աստուծոյ, զի չար և անօրէն գործով իմով։ Ինչպիսի ի ձէնջ՝ վասն սիրոյն Քրիստոսի, միշտյա մեղայաւ յիշեցնէ՛ք եղկիկ և թշուառակոց, զազգայորձ և ստուպեալս ի միջոյ մեղաց, և Աստուած զձեզ յիշէ իւր սուրբ արքայութեան, ամէն։ Ի ԲԱՆԱԾԱՅԸ Աբաբէն ԲԱՆԱԾԱՅԸ, ԽՐԻՍՏՈՍ ԱՍՏԱՐԱՐԱԿԱՅ ԶՔՐԻՍՏՈՆԷԼԻՑ, ԲԱՆԱԾԱՅԸ ԵՒ ՏՈՂՈՒՄԸ, ի կոնոմակոն սահմանաց, առաքելոց սրբոց և հայրապետաց և վարդապետաց, և առաջնէն Վերս Վերս Երբանիս, յորոց ժողովոցի և գրեթէ։

Էջ 143բ.— «Եւ արդ, յերեսս ան-
կեալ ապաշխմ ողորմելիք և անաղեսնա-
ղ ծագող Աւռնիքէն ելէն, մեղեք լիցալս և
սոստող խաչաւորս, յիշէք զՅիւս Զոր Ի մար-
տափառլ ողջթա ձեր և զնախնջն մեր՝
շնաւոր ջուրդոն ի՞նչ տէր Առաքել և մար-
մնաւոր ծննդոն ի՞նչ լիցալս և զմարտ ի՞նչ
Զաւարթ միջոցաւ եղբայրն իմ շահեալ

Կենտրոնի ղեկավարը, գործընկերները իմ և զեղբայրների իմ և զսուրբ իմ հրապարակաբանության մեր յիշխանության և Աստուծոյ զմեզ յիշէ իւր օգուտը արդար յապահանքն և ամեն. Նաւար:

Գլխավորում է Բ. Մ. Բախչյանը (1939 թ.)։ Առարկաներն ուսուցանվում են հայերենով, և ուսանողները պարտավորված են անցնել հայերենի քննություն։

ԼՂ 162ա.— Չժմեղաքը լցնելու և ըզ-
րամեխողելու և դռնարժան (Զբաղ) և
էջք յիշեցէ՛ք ի ժամբարակի և աղօթք ձեր,
և լեռնաւած զձեզ յիշեսցէ, ամէն, Գրե-
թաւ ԼՂ 162ա. Ի ԼՂ 162ա. Ի ԼՂ 162ա. (1604):

Եղ ՅԻՈւ-ն - օճերհոս անհնայ աղա-
շահ գծեց՝ յիշեցիւք էլ ձայն իմ գլխակ. Է-
լայն իմ գլխակ: Եւ իշխեալ փառեան իմ
շարժ Աստուծոյ Եւ օրհոսեալ իմ
շարժ-աստեւ Եւ փխլեցաւ Եւ զուստանայ
Յար-իշխ Կրիստոս Եւ ամենայն արեւուն
մերձակայս յիշեցիւք Եւ ի սուրբ յողովոյ
մեր, Եւ Աստուծոյ զմեզ Եւ զմեզ յիշէ ի
սուրբ արքայու թեան, ամենայն:

[illegible]

Էջ 375բ.— «Զգծող գրիս յիշեցէ՛ք
ի մաքրափայլ յողովա ներ, և Աստուած
զմեզ յիշէ իւր սուրբ արքայութեանն,
ամէն. Թիմ Ռժիլլա» (1692):

Ել 384բ. — Գնդեաւ Հէտ. Ի Լիւ
Ռահբ(—1553): ձեռամբ Աբրահիմ աւուր
ձեռն աւանդալ: Ի իշխանոյ ձեռն և ձեռն
չորս ինչ և ամենայն արժանի ձեռն
արժանի թոյց, և անուանեց խնայող
եղբորն իմոյ և ծնողացն նորա, և որք
հիշէ՞ք՝ իշխեալ ի ինիք Ի Պրիստատէ Աւ-

[illegible]

ky 415p. — 2. . . . Գրեցու աջո մ-
ղծթա է թվին ՌձեԳ(-1694) -դ, Փեղդդ-ը
մեայ իթ(=22): առաջ լինիլով թվին

Վերջին մագաղաթեայ պահպանակներէն տառաջինն թուղթին երկրորդ երեսի լուսանցքին վրայ:

— «ԹՎԻՆ ԻՃԿԻ(=1714) արշ: Թաշի-
— արշ: Երեւն, Ղարաշ արշ: Երեւն
եղաւ: Թիւն Գ(=3) զաւաշ ծախցին:
Դարձեալ նոյն տմայ աւագան պահե-
ցին, Գ(=3) փաշա եղաւ, ԺԼ(=18) զող
ձիւ(=ցից) զարկին: Նոյն տմայ մէջն
հեղեղատ եղաւ: Սիւլ զեղէն Կ(=60) առն
փաւ: մերում քաղաք տալի փլցուց-
լանցաք քաղաք քաղաք հեղեղատ եղեր,
Մով, Կով (=շրտունով, վաթառնով),
մարդիւ տըեր, քաղ անասունքն, որ
անթիւ է: Աստուած աւարան քարի կա-

տարէ, Զեղեցէ՛ մեր քաղաք անցանքն,
ամէն:

ԼՈՒՍԱՆՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սկիզբը գրուած մագաղաթեայ պահ-
պանակներէն երկրորդ թուղթի տառաջին
երեսի լուսանցքին վրայ:

— «Լաւ է իմաստուն մարդու հետ
քար ինչ կրել, քան թէ անմիտ և ան-
զգամ քարեկամին հետ: Գինի ըմպելու:
— «Իմաստուն մարդու անորդին
լաւ է, քան թէ անմիտ և անզգամին
խրատ տալն:

106

Հ. Ա. Ի. Ա. Բ. Ա. Մ. Ո. Ռ.

(ՔԱՐԱՐՔ, ՈՒՆԿՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԻ, ՅՈՎՀԱՆՆԻՍ ՄԱՅՐԱՎԱՆԵՆԻ, ԵՒ ԱՅՆ)

Երեսի 60 է:— ԻՐԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5×
14,7×4,3 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5×10,3
սմ., անկանոն. մէկ մասն այ (եջ 191—
240) 17×8,5 սմ:— ԳԻՐ՝ ցոտ, քաղաք
քաղաք:— ՏՈՄՐ՝ 22, 26, 23, 24, 25, 26,
22, անկանոն:— ՆԻԹ՝ բաժնակի քաղաք.
Կոտ, մէկ մասը լաւ է կտրուած, քաղա-
քաղաք:— ԿԱՐ՝ մեր քաղաքապետի
կառնակը, կառնակը, երկու կտրուե-
լով, կտրուած գինի և մանիկ խաչ
կառնակուած զարկու և խաչի ձե-
ւացուած, կողմերն ցեղին կողմեր դե-
զին բարակ աղյալներ փակցուած, կառ-
նակ, կտրուածներ կտրուածներ:— ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆՐ՝ աս լաւ, միայն աստիկ խո-
նաւորեան ներաւորուած և կեղծուած է,
սեւ մաճաւանդ է 149—179. կոնակե-
րու մասերը ինկած են, սկիզբն պահ-
պանակը (մագաղաթի քի բուրդ) խլուած
է:— ՀԱՐԴԱԳԻՐ՝ մի և ԼՈՒՍԱՆՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

մի սեւ բաժնակի գծուած, էջ 191. Իսկ
էջ 329 փոքր ԿԱՐ՝ մի, ԼՈՒՍԱՆՑԱԳՐ-
ՈՒԹԻՒՆ մի և ՀԱՐԴԱՅԻՐ՝ մի (նոյնպէս էջ
214) մութ կառնակի և սեւ բաժնակի
գծուած, աստով կառնակի մի, էջ 509:—
ՀԱՐԴԱՅԻՐ՝, ՍԿՈՒՆԻՐ՝, ԳԼԵԱՅԻՐ՝ գու-
նաւ փառակաւներ և սուտ ասղ մի կա-
պոյս սկսուած, էջ 117, և իւր քի կու-
միւր ԼՈՒՍԱՆՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆ էջ 503—526:— ԳԼ-
ՏԱՐԻ ԵՆ էջ 7 (4 ասղ միայն գրուած)—8,
14(նազիւ 2 ասղ գրուած)—17 (2 ասղ գր-
ուած), 241, 244, 531:— ԺԱՐԱՆԱԿ՝
17287:— ԳՐԻԶ՝ Արամա և Բաքիլիս
կտրուած, Ղարաբեյ Գաւիթ երեք, Մա-
րաբեյ:— ԿԱՐՄԱՐ՝ Տիրացու Սեփանդա-
ՏԵՂԻ՝ ինչ ինչ մասերու գրչորեան, Ղար-
մի Ս էջայ մանց և Կառնակ:

Մատենա և ՀԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ մի, որ

49. 求下列函数的反函数.

$$m) [Z(m)g^{\sigma}(x, y) \in \mathcal{M} \text{ if } g^{\sigma}(x, y) \in \mathcal{M} \text{ and } x, y \in \mathcal{M}],$$

7) $(\beta\omega\eta\eta\eta - \eta/\beta)\sigma g$, $\omega\eta(u\eta\omega\omega f - p\omega\eta$
 $\omega f p)$, $\xi f - 10 - 14$.

$$g) \quad \Psi_{\text{exp}} = \Psi + \delta$$

— Գիտելով, թե ինչպիսիք են իր ժողովրդի
բաները ու մտերմությունը, ինչպես նաև
հարկադրվածության լիակատար առկայությունը,
18-29:

— Յայտնե՛ք բարոյ՝ ի՞նչ անե՛ն Սիրա-
քայ։ Եթ՛ մահ, դա՛նն է՛ յիշատակ քո,
 էջ 29-33:

— Կ'ի՞նչ քաղաքի է քաննել Սիբիր քաղաքը,
 և Ո՞ր՞ ժամ, արդի է դառնալու քաղաքը,
 էջ 33-37 :

— Յստի քարոզ՝ ի բանն Սիրտքայ,
որ առէ. Ի յամենայն գործս քոյ ի մի՛ս
առն զվառանալ քոյ, որ յաւիտեան ոչ
մեղանան, ԼՁ 38-40:

— Եսթին քարազ մեկու՝ ի բունն
 ձկնա չափով եղիք գումարս, էջ 41—
 44:

— Գերբող մեծու, ի բանն՝ Պա-
տարականն է առաջի Տեառնն, էջ 45—51:

— Նորին քարոզ երկրորդ յաւարն,
որ հասե Աշխէւ, էջ 51-53:

— Քարոզի ի բան Ստեղծարին, որ ա-
տէ. Երկիրը ետ զպատուի և աւրճնեաց
զմեղի Աստուած, Աստուած մեր», էջ 53—
55.

— Ի նայն բան, որ ասէ Սաղմոսն.
«Աստուած մեր աւրհեանայն ի նմանէ»,
էջ 56—59:

— Գարգառ Ամենայն Սրբոց առնի՛
մա՛նեաւանդ սրբոյն Սարգսի՛ն, էջ 59—
63:

— Քարոզ ի բան առաքելոյն, որ
ասէ. Զյիշատակ սրբոցն հաղորդեն. Եւ
[հանտրական մասքով մը], էջ 64—68:

— Քարոզը և մեկնութիւնն ինն հրա-
նութեանց Տեառն մ'երոյ, երկատասնից
սրբոց վարդապետացն տասնեալն, էջ
69—101:

— If he had not, he would have been a great deal better off.

Proc. Acad. Sci. USSR, 4: 9, 101—104, 1964.

— [Քաղաքի իր քանոնն] ընթացող ժամանակ
2 ինչպես իր քանոնն, էջ 105—107:

— Քարոզի բանն Սաղմունի, որ
տաւ. «Զարթի՛ք փռուք [իւ], զարթի՛ք
եւ եզ զարթեալոց առաւօտաց, էջ 107—
112:

— Վասն որոշողութեան խորհրդաց
առ որ կամին ապրիլ յաշխարհէ, էջ
112—116:

— Երանելի արքայի Բաղդատի հարս-
պետի ասացելով յազազա փաղցրում թեան,
էջ 117-142:

— Նորին քարոզիկ Լուսին^(*) Բարսեղ
Քարոզիկի անուանի քաղաքի անուանի
թիվ, էջ 143—165:

— *Արհեստը համարձակած Տեառն
մերոյ Երեսնի Բրնաւի, էջ 166—
172:*

— Բարոյ յարութեան: Եարութիւն
Քրիստոսի Աստուծոյ ճիւղոյ, ԴԷԴՆ Եւէ-
111 Նոյն Լազարուի աստղեւ ընդ
այս, էջ 172-179:

— Դեմի յարութիւնն և համարած-
մանն փրկատանի Աստուծոյ միտոյ ար-
արացեալ Առաքելն ԶԻՅԱՆԴԻՆ, էջ 180—
188:

դ) Ստեփաննի և Մանգի Կարգաց թէ զի՞նչ է
խորհուրդն, էջ 191—194:

— Կարճատև և կարգաւորուած իւն
եկեղեցւոյ, չ՛ 194—214:

— Նույնը և ալիսց զլորդապետաց ի նախն խառնուրդ եկեղեցւոյ, էջ 214—240:

կ) [Առաջադրանքներ ըստ անհատականության]
 Կամ՝ Իսթ-Ն-Լեյք, էջ 242-43:

դ) Յս[զ]հաննու Որոանեցւոյ աստ-
ցեալ է բանն մարգարէին, որ ասէ. «Մ
եղիս ան Տէր զերկիր հաստատեցեր»
էջ 245—328:

(*) $\|f\|_{p(\cdot), \lambda(\cdot)} \leq \|f\|_{p(\cdot), \lambda(\cdot), \omega}$ a.e. on $\mathbb{R}^n$.

Dr. J. B. 2008.

ե) Մեկնութիւն Տաւմարի, զոր խննդրեաց Թաւայ լաւագոյնս Մեծագոյն լաւագոյնս աստուածաբնական սուրբ ուխտին և սիրով հայցուածս կատարեալ Յովսէփ լաւագոյնս Ղալիւայոյ, էջ 529—502:

ը) Յիւլիանոս Մայրալուծոյ, Թուղթ յաղագոս հմայից զԻթալոնաց և անուրէն յուսթողացն, էջ 503—530:

թ) Քարոզ ի բան իմաստանոյն, որ տաւ. Տո՛ւք բաժին Էկանց, այլ և Էփց, էջ 532—542:

ձ) Այս ինչ է ի գիրս յայս եղեալ, որ է առաջին թէ ո՛ւր կամ ո՛վ, առ ո՛վ գրեցաւ, երկրորդ՝ խրատ քահանայից, երրորդն՝ խրատք Թաղաւորաց և մեծածնաց, և չորրորդն՝ խրատք ժողովրդիցեանն, և հինգերորդն՝ զա՛րեկալ խրատք ժողովրդեանն, և Աստուծոյ փառք և աւրհնութիւն, ամէն, էջ 542—561:

— Դարձեալ ի նոյն խորհուրդ խրատ վարտաւ առաքելութեամբ և սրբութեամբ, զոր ասացեալ է Վաղարշ լաւագոյնս յիշատակէ, էջ 561—570:

ժա) [Կենդանակերպներու յառակութիւնները և տիրապետութեան զօտիները], էջ 570—73:

ժբ) Քարոզ Աւագ Աւրաթի սգոյն, ի բան առաքելոյն, որ տաւ. Վատակ յետ մահուն հաստատուն է, էջ 574—602. [Մովսէսութիւն է մարդկան, յորմամ մեռանի սք] սկսուածով և ձաւորի մէջ ապագրուած էր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՒՄ

Էջ 9, զատարկ երեսի վրայ, բուրդերով:

«Զկազմող մասեանիս ընդունելի ընթերցանաւ անմեղ յիշուեալս, աղաչեմ անարքայ իմ, յիշել ի մտքս փայլ յազօթս և երևանագործի լինել անարհեստութեան իմոյ, յիշել իմ իմաստանս իմ և իմ կրօնի զմեզ, որք

հանդիպեցաք սորա՛ յիշել միով Հայր մեզ զայն, և զուր յիշեալ լիցիք Աստուծոյն մերոյ արքայութեանն յաւիտեանս, ամէն: Հայր մեր որ յերկինս էս:

Էջ 29.— «Տիեզերական երկրաշուռանալ Բաշիւն և Արեւն իւր քաղաք բանին Յիսուսի հայցմամբ մօրն ամենաբնական խնդրեմք յուսարիւր հանդերձ ծնողք և ամենայն ժողովրդաց:

Էջ 33.— «Յարոց փրկեցել Գրիգորս Աստուած զամենայն հաւատացեալս և երկրպագուս անուան իւրոյ և արժանի արտօնել ջրոյն կենաց որպէս(*) անուամ Տէրն հրամայեաց, և նմա և ընդ նմին Բաշիւն և Արեւն իւրեղեմք. փառք յաւիտեանս, ամէն:

Էջ 40.— «Ո՛վ Յիսուս, ոգորմեա՛յ Աթ[ա]ն[ի]սի մեղապարտի ծառէն և Բաշիւն ընթանայ և Երբ Գալիլէոյն իշտուեցէ:

Էջ 53.— «Նաեւ զմարդ բանիս և սպեղանի մեղապարտ ընդունաւ Երբեք և յիշեալ անմեղս հանդերձ ծնողովք և շնորհուր վարպետք և ամենայն աշխատաւորեալ բարեկամք, ո՛րն իմացողք և վայելողք և զաղափարողք, յիշել աղաչեմք վասն Աստուծոյ և սիրելոյն(1), և նմայ փառք յաւիտեանս, ամէն:

Էջ 59.— «Մանուկն յարեւոտութեամբ ամենայն սրբոյն, ո՛ր Տէր Յիսուս Քրիստոս, օգորմեա՛յ [յ]ուսար զառաջութեան ստրկուի ծառայից Բաշիւն և Արեւն: Հանդերձ ծնողովք և շնորհուր վարպետութեամբ և ամենայն աշխատաւորք և զմեզ յիշողք ուրհնեալ ընթերցողովք համայնի, ամէն:

Էջ 68 — «Ո՛վ Տէր Յիսուս Քրիստոս, յորմամ զուս կրկնակի զաւրտանքում, յայնմամ արժանի՛ր արտօնել զամենայն հաւատացեալս անուանք քուս

(*) Ձեռագրի մէջ գրուած է՝ վրան ոգուս արեւմ:

սրբոյ, քարեխտութեամբ ամենաբնական ծնողին քուսմ՝ սրբունայ կուսին, երանմանաց երանմանն և միշտ կուսին Մարիամա՝ հանգերն ամենայն սրբովք, յերկնայեան և յերկրայնովքս, Տենա(1) ամենայնի ծառայիցս ծառայք պաշտօնատարք և շնչին տարկեղք (տրկիւն) ալ կրնայ կարգացուիլ) և եւնթ երբեմն(1) համայն սրբազնայնաց և սրբաբարաց և բանասիրաց էրկիւն հաշտացաւ Բաշիւն և Արշաւ։— յիշեալ տրժան աննել ժամէք ըստ հրամանի Տեսան՝ Որ հայցէ դառնէ, Ձի ամենայնի ընթերցողաց և զազափարդաց և յարեւանցի տեսողաց միով Հայք մեղապ խնդրեմք. քանզի սովորութիւն է նախախնամողին և ստեղծողին Աստուծոյ, որ այլաց խնդրուածովք այլց կու ողորմի. սրովհետեւ և այսպէս աւետիք ունիւի՝ վասնորայն յիշատակել պարտեմք հանգերն ծնողովք և հոգեւոր վարդապետովք, և ամենայն աշխատաւորսք, յորում փառք յաւիտեանս, ամենն։

Եջ 112.— Վերով և զմեզ զարթնուցէ զգարատարեալ ծառայքս Բաշիւն և Արշաւ։— Քրիստոս Աստուծոյ ստաի ի քնայ մեղաց և ընդ սրբաց կուսանացն մտանել ի յառազառա փեսային և մասանդել զկեանսն անվաճան հանգերն ծնողովք և հոգեւոր վարդապետսք, և ամենայն հաւատացեալ ողորմածաց քրիստոնէիք, և նմա փառք յաւիտեանս, ամենն։

Եջ 242.— Վհանգազ սրեալ է ննձնոյ,
 [Կ'ր աշակերտ ուսանելոյ,
 Հնձնոյ ցորենն կուտոյ,
 Պապակեցա՝ տապ ծաբաւոյ,
 Չայն խոստմակ ի լսելոյ,
 Պակասեցոյ գիւնն ի թշուոյն(*)]

(*) Երկանկայիշատակ Տ. Բարդէն Կաթողիկոս Կոստանդնուպոլսի գիտաց կարմիր ժեսու. Եով հայեւ ըրած է այսպէս. Մ[=200]+Լ[=30]+Հ[=70]+Պ[=800]+Զ[=80]=1180-3=1177+551=1728:

ԵՆԹ. ՀՐԱՏ.

Եջ 328.— Վճի գրգռ արգիք, մասագիւրութեամբ ընթերցողք և քաղաւ փափաքանաց կու հասանիք. և վասն Էնանիւն իւրն է Արշաւի՝ հանգերն արեւուն Բաշիւն հաշտացաւ յիշեալիք հանգերն ծնողովք և հոգեւոր վարդապետսք, յորում սկիզբն եւնի վննն արարի, Աշիւն Իւն և տարան ի հայտաւան Կիւնայ Աստուծոյ անփորձ պահէ յամենայն ժամ, ամենն։

Եջ 502, Տուածորի Մեկնութեան վերջը.

— «Ջգթու Էնանիւն Աշիւն լիւնի՝ Էնանի՝ Էնանի Էնանի կելնա, աղաչեմ յիշել ի մարտափայլ աղթս և և մեղաց իմաց և սխալանաց թողութիւն հայցել՝ ո՛վ սուրբ վարդապետք կենարարին մեքոյ նշմարիտ քարոզողք, և ընդ երամս հաւատացեալ քրիստոնէից զրանն կենաց ուսուցանողք Էնանի Բաշիւն և Էնանի Արշաւի քաղաւ աղերսի հայցեմ հաւնապաղ աւրենել զիմ աղաչս և զառնս եւս. ո՛վ լիւրսք ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս։

Եջ 555, Մովսէս Թալալեանից խոսք վերջ.

— «Մարգարէ զրիւս յիշել ի Տէր / արժանաւոր յաղաթեւ և և քնն յիշեք Աստուծոյ մեր՝ արքայութեան ելունէք վեր։

Եջ 603, Գասարի երկրի վրայ.

— «Օ՛վ սրբելիք, հաւ և նապաք պարեմ. ունիք և և արաղթովք, և մեղաք անարժան և անգործն ծառայ Մարգարէ անարժան սուրբ Երաւաղէմայ ողորմութենէն ողորմութեան խնդրէք, ո՛վ սուրբ արքայորդ վախպետք—
 Թիւն ԹճձԶ-Ին (= 1727):

— Շուս փաթք, քառակուսի կերք մը աւ թնամաթ վարդապետ է 18րդ էջի վերի լուսանցքին վրայն Գրուածք ապուցիկ մեծագրութեամբ շքերտովք(7) վարդապետ։

— Նոյն մեղով ուրիշ մեծկակ կնիք
մըն ալ զբռնուած է 332րդ էջի կող-
մէն իր անդամներ վրայ չընծա թերեւ
կերպով: Դրանուցը որոշ ինչ կար-
գաքներ: Երբք ապա է զբռնուածք: Եր
մէջտեղէն երկուքի բաժնուած է զմե-
ջուր: Բայց անորման գաւազնով մը
մէջ կողմին վրայ հողիւ կը կարգա-
ցուի:

Վերջին երեւի վրայ:

— Վեյա է վիճակն առաքելաց:

Հրեայք Գաղթին Իսրայէլին:

Կաթինք Պատրարին:

Յոյնք Յովհաննիստին:

Սոսոյք Անգրէլին:

Սպանիայ Գաղթին:

Դաւաճառ Ղազարին:

Ասորք Մատթէոսին:

Մարք Բարդուղիմէին:

Հայք Թադէոսին:

Հնդիկք Թովմային:

Հաղաշք Փրիլպպոսին:

Խաթիք Սիմոնին:

Մարկոսն Իսկանդարին:

Որթի՝ — սեպն զրէք կամ սան կա-
ցէք:

107

Կ Ո Ջ Ո Ւ Մ Ն Ը Ն Վ Ա Յ Ո Ւ Թ Ի Ն Ա Ն

1913

Երկուք 498:— Իրննութիւն՝ 20,3x
15,4x3 սմ:— Գրնութիւն՝ 15x10,2 սմ:—
ԳԻՐ՝ Մուր, գիրակ:— ՏՈՂՐ՝ 25-26:—
Նիիթ՝ բաճակէլ քաղը, հասկիկ, կս-
կուած, փայլուն, զօղաւորուած:— ՊԼՁԻՐ՝
յունացի կաշեկաշ, կախարիչով, երկու
կոճակներով, կողերուն երեսները ծաղ-
կեայ կաղապարէն դրուուած, արան-
կիւնները գծուած. կողերու երեսն կող-
մերը մուտքի շաւիկի վրայ կաշիք եւ
գլխիկով արտաքին փակուած. միա-
նով, կտրուածներ կտրահանել:— ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆՈՒՄ, անէն կնիքով մը սլիքի քսի,
երկ զսամայիլ մեծ մը գծելով սր-
տաղկեմ յիշատակուած, զարգացի-
նեն ալ յաւանդող ազգիւր գողնալու, կս-
գալիլիա համար. Սկիւզէն քաղքեա հա-
նուած, կողպարուած են քաղք կը արեկ-
սի 14րդ էքէն ետն ալ. լակ արտաղկուած,
նարտուած յաւանդներ կանխեն կը

1-2, 83-4, 117-8, 135-6, 221-2, 261-
2, 333, 3-4. Այս Զարտաճանկը եկեալ շնոր
հանդիպակաց Երեսներու վրայ ալ նմանե-
րոպմ են: Կոճակներ լինկած, շնոր շնոր ալ
մանկեակ եւ սեւ քանակներու կեղծեր:
ՋԱՐ՝ԱՂԻԹ, ԼՈՒՍԻՆՈՒՄԱՂԻՍՈՒՄ՝ վաղա-
կամիւրով խաւա հշիւր գլխին սխաւն,
հաւակաւոր գլծներով: Երկուք ԴԻՐԱ-
ՆԻ, սխաւած վաղապարտի ԴԱՅԻՐ՝
վերջին քաղքը (էք 497-8): ԺԱՄԱՆԱՂԻՍ
1713:— ԳԻՐ՝ Կեղծիկ ՏԵՐ Եղեկիկ:—
ՏԵՐ՝ Թեկիկացի (լին լինկիպիլ?) Պատու
Պատգամ:

Մատենան է Կապան ԲՆՃԱՅԱՆԻՆԻ,
Կիրարի Երեսապիտաւոյ. Բայց վերջը
միտան կազմուած է արարեր զրիշնե-
րէ գրուած քարտիկներ եւ ուրիշ նիւթեր,
նմանեալ կարգով:

108

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

(ԲԱՐՈՋՔ, ԻՄԵՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԻ, ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՆՈՒԹԻՄ, ՆԻ ԱՅԼՆ)

ԵՐԱԼՔ՝ 482:— ԻՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 20x14, 6x2, 6 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15, 5x11 սմ., անկառնոն. միայն հզ 3—6 երկսին:— ԳԻՐ՝ 600:— ՏՈՂՔ՝ 32, 30, 29, 28, անկանոն:— ՆՈՒԹ՝ բաժանակն քույր. հասակեկ, կակուած, ճեղ ճեղ փայլուն. աղաւթաւուն:— ԿԱՅԼՄ՝ բաց լուսնայի կանեփայր. կափաւիղով, երկու կոնակներով, կողներուն երեսներ ձաղկեայ կաղաւթներ զրուած, սաւակիւններ զրուած, ներքին կողմեր կապոյր կաւներ փակցուած. կափաւիղին ներքին կողմը՝ մաւ կաւ: կաւով, կաւակներ զաւրաներով:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ յաւ. 454 երկն երկ քույրն յաւուած հանուած եմ. կափաւիղն եւրկուած. քիւրնէ կաւայրներ մաւած պատուած. կաւերու կաւին առհասարակ սկրքած, եւ առաջին կողմին վերի անկիւնը ցեցակեր:— ԶԱՄ՝ ԳԱՅԻՐ՝ հզ 3ա, 84, 165, 198, եւ այլն, ճարհեր ճարհեր բաներ. միւսն ճեղն այլ ներմակ բաղուած է:— ԽՈՐԱՅԻՐ՝ ԶԱՄ՝ ՍՈՒԱՆՔ, ԳԼԵԱՅԻՐ՝ կաւով:— ԵՐԱՆՆԻ մը ճեղք ներմակ, հզ 227:— ԴԱՅԱՐ՝ հն հզ 82—83, 89(3 աղ զրուած)—98, 148 (8 աղ զրուած), 150(3 աղ զրուած)—164, 283—88, 450(6 աղ զրուած)—51, 454:— ՈՐԻՔ ճեղքկաթիւնէ կը պակսին:

Մատենան է ՀԱՌԱՔԱՆՈՅ մը, որ կը բովանդակէ.

— «Անոգորմ Գեորգ» Այծեմիկին, Զանգակադանն և այլն ակաւածով, էջ 1—2:

— «Դեղագրիչիչ»: էջ 2:

— «Նորին վասն կարգաց լոգոթից», էջ 3—4:

— «Յազագո ոգորմութեան Աստուծոյ», էջ 7—8:

— «Ի վերայ [յ] տիւնին է», [Ամիրապետի Աշխատանք], էջ 9—15:

— [Առաքիւնութեան Գիրքէն կամ տնոր հետեւողութեան զրուած գրութեան], էջ 15—81:

— «Բարոզ», «Եւսայի գոշէ զոր պահաց և քարոզէ տնորով. Լուսացարձէք, սրբեցարձէք, ընկեղէք զարար», էջ 84—89:

— [Բժշկարան], էջ 97—103:

— «Յիշատակագիր պատասխանայ տրին ընծայական զորոյ երջանիկ և շնորհնկապ տեսան ըլլանքանս յերեսաց նորին նորարարուչ վարդապետի» (Նուրիշ յիշատակարաններ), էջ 104—107:

— Սրբոյն Յովնանու Ոսկերեանի ի Մաթթիւսի Աւետարանին Մեկնութեան ի փորձացաց զրոյն, թէ փոքր մեղացն արժանարձին մեծամեծ յինն տրինակ բաղուած, էջ 107—111:

— «Առաքեալն Քրիստոսի տարն Թաղէս» յարմար եկն ի Հայք», էջ 112—118:

— Մեկնիկ ի ԺԻ, և փետրուան ի ԴԻ, վկայարանութիւն սրբոյն նոր վկային Քրիստոսի. [Առաքեալն Առաքին վկայարանութիւնը, նախատակեալ 1390-ին], էջ 118—121:

— «Պատմութիւն տաղին աւուր ծննդեան և յաւանութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ» և այլն ի Կարգաց, էջ 122—126:

— «Բարոզ ի վերայ սուրբ Աստուածանի», [Յակոբ վարդապետ], էջ 127—135:

— «Բարոզ» [Ամենապայծառ և պա-

տաւական զեղեցկութեամբ սուրբ և մա-
քուր Աստուածածինն կուտին և այլն
(գա'րձանք Աստուածածնի վրայ), էջ
135—147:

— [Դեղագիր և կոնանց քնութեան
— caractères—ի մասին զուարեայիք մը],
էջ 147:

— [Դեղագիր], էջ 148:

— [Քարոզ] «[Ն]ախ տես[ա]ն[ե]ր է
թէ զի՛նչ է պատիւ մարդոցն» սկսուե-
ծով, էջ 149—155:

— Խրատք տեսան [Յ]ո[վ]հան[ն]ու
Ոսկերեանի տապեալ վասն պահանջ
պնդութեան, էջ 165—171:

— Նորին տեսան Յո[վ]հան[ն]ու Ոս-
կերեանի, տապեալ վասն բնականի և
անբնականի ազգերից, էջ 171—181:

— Նորին տեսան [Յ]ո[վ]հաննու Ոս-
կերեանի տապեալ վասն ողորմութեան
և անողորմութեան, էջ 182—194:

— Քարոզ քան և պատմութիւն
Դանիէլի մարգարէին, որ ասէ. Փոխե-
ցաւ թագաւորն ի կերպարանս զազա-
նաց, էջ 195—202:

— Քարոզ ծննդեան Տեան, ի բան՝
Ողորմութիւն և ճշմարտութիւն պա-
տահանի, որդարութիւն և խաղաղու-
թիւն... էջ 203—214:

— Սուրբ և երջանիկ շաքարեղէնի վա-
րձայ Մեկնեմ ՍԱՂԱՍՍԱՅ, լուսաւոր և
համար, էջ 215—282:

— Նորին բազմերջանիկ և երանա-
շնորհ սուրբ հորն և անյաղթ հետորի
և լուսաւոր ժողովարկեան խորապիտան
զեղեցիկ ճշմարտի նորոգ լուսաւորին Հա-
յոց Դէմքէն եւսե՛նէ, լուծմանք դժուար
բխող քանից և քաղաւմու Սաղմո-
սացն Դանիէլի շաքարեղէնի վա-
րձայ Մեկնեմ յայտարարութեամբ և
զեղեցիկ պիտատութեամբ Հագեով Սրբով,
էջ 287—391:

— Այլ քարոզ. Այլ ոմն զորձեաց
ընթրիս, էջ 292—402:

— Եւ ևր այլ մի քնակեալ ի Ռա-
բիւն, և անան նորա Յովակիմ և Կառ-
մաւ և վերջը — Եւ վասն սրցա գրեաց
Դերիգոր աստուածաբանն զմասն ներքո-
ղական ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ և

որքոց նորա Ասկարայեցեացն, էջ 403—
430:

— [Հասարակական նիւթերու ցանկ
մը], էջ 452—53:

— [Թշնմարան, և այլն], էջ 455—
462:

Այս վերջին մասին մէջ (էջ 456)
բնական նիւթերու վրայ գրոցն է կա-
մարձ Բէնէլ:

— «Եւստաւ ծառայ կապիտ Բէնէլ»
սակու մի յիշէ զխոսքն Բաղարատայ և
Քաղաւմա:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 118.— «Որոց ողորմիք ողորմի
Քրիստոս Աստուած քաղաւք զորաց»:

Էջ 119. Աստուածանի քարոզիկ
վերջ — Էջ 119-ը վերջացան այսպի-
սանիս յիշեցէք ի Տէր Քրիստոսը:

Էջ 150.— Ան Սեփան շաքարեղէն
եաւ զայս գիրքս ի ձեան տէր վաշտան
քնեալն, յետ անջման խմայ մի՛ ոք իշ-
խեցէ խել ի ձեռաց նորա, եթէ ոք
յանդգնի՝ չզգլիւ ի կրիքն տաւ և ի հան-
գեքնեանն:

Էջ 460, վարկ լուսանցքի վրայ.

— «Կար նախքն և քաղաւք»:

ԴՈՒՐՄԱՆ ԴՐՈՒՄ

Էջ 81.— «Վասն ողորման ներկեցի-
կի»:

Ան ձ տիրէմ ողորմեալ, Ծ տիրէմ
ուղորմեմ ողորմեալ, և առ էջ տի-
րէմ յայտ և երկ, և յարժամ երկի թա՛ց
զուարճանի խոմ իրով և քամի և եղ
ի յայտ ջրին ժէջն, թո՛ղ որ մի և գիշեր
մի, և յետոյ ցողն Բ-ի անգամ և բեր
կլլայնկան պղինձ մի և ներկէ. Ժ տիրէմ
զրոգի[ի] գիր, և Ժ տիրէմ պալամուս ձեծէ
և թառթիւն և տիրէմ ընդ զրոգին ից
և երկ և յետոյ յից զպալամուսն և յառ

եփէ, և եփեւուն յնսեւ: ա՛ռ ի վայր և ստիտա պողջ չուր լից ի պղինձն և հանէ զապրիշուսն ի դուրս և հովանրէ և ալ- վի դիւր ի պղինձն և դա՛րձեալ եփէ որս շափ բընշէ ապուր կու եփես, և ա՛ռ ի վայր և թո՛ղ ի մէջն որ պողի, և ի շփ շորցու և այդ էջ:

Եւ 403. յնպարիւրէնքս և ա՛յլ զը- րուսնեանք մէջին:

— Պատմութիւնն որ յառաջ մնային հա- րամագատութիւնն արուստ առ այն չէնէպուն որ ի նորս կնսցն Բ ծծին մէջ Բ պղծի կար և սովն ծի՛նին Ա Ա մաղ և յամէն մաղ Ա մեհանն և Ա մարգարիտ կար, և այլն:

— Պատմութիւնն որ յառաջ մնային հա- րուսն Բ չէիս, և Մարցի երկցուն անունն՝ Բ-(վ)աննէ[ւ] և Բնէպիցին, որ ի Մարս՝ Գատարն Անուստիսն է: և Գատար պաշին անուն էթրիպէ: Մարգուս Ան- ստարտիցն չիմաց և անշին եփեպից:

— Վերջում զմարցն ապշլամբէ աննն յեմենի ջրին նստ զչիմեացի խառ- նէ և խմցար որ պարեմ, պարեմ:

Եւ 405. — Վեր զիմեացիան կո- մի թի՛ն, առ բարս յարուս և մի- նայ, և զդռներն փակէ և ծխէ այլ- փայտէն էւ:

109

ՀԱՄԱՌՈՑ ՀԱՒԱՔՈՒՄՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՔԱՆԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆՆ,

[ՏՈՄԱՐԱԴԻՏԱԿԱՆ], ԱՆԽԱՐՀԱՑՈՅՑ ՄՈՎԱԼԵՍԻ ԽՈՐԵՆԱՑՈՒՅՑ

— — —

ՆՐԱՍԹ՝ 504.— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 20x 14x3,5 սմ.:— ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 14x9 սմ.:— ԳՐ՝ 6ստ:— ՏՈՂԻ՝ 20.— ԴԻԻԹ՝ բամ- պակ չափը, հաս, անգան, կոստան, անգուստան:— ԿՈՐԹ՝ լոյս շաղանկա- ցով կռկկառ, կռկալոյսով, ներս կռ- նակերով, կռկեմն աւելի տուղին նե- րս հաստ:— Ծաղկոյ կռկալոսնեւով, ներքին կռկուր կռկոյ կռուկու փա- րուտով կռմով, կռուսնեք կռմու- ցեք:— ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ՝ յաւ. դանդաւակ- նեք, անուստ մաղպարեւոյ շլաղուն համար նարան կռկարտան, կռկար մշ- մր բուլցած, կողի կաշին սերած, բի- կուկն վաթի տրուկեր սլաղուն մաւած, կռնակներուն մեաղիայ բեւեռներ և օ- դակներ կր մեան, միայն երկեքեր լե- կած են. նեւաղիս կր կր յանուսիսն լոյս նեւաղի՝ մանուկ գլորին մաւ- րուն մեք:— ԶԱՐԳԱԴԻՐ՝ իւրաքանչիւր գիւղի սեխգր ՊՈՐԻ ԼՈՒԱՆՑԱԶԱՐ.

ԴՈՎ:— ԿՈՐԱԴԻՐԹ, ՍԿԱՌԱՄԹ, ԳԼԱՍ- ԴԻՐԹ մաղակարմիր, ծիւրնի:— ԿՈՐԱՆ իր սեխգր (Եւ 3)՝ մաղկեմ համար դու- ժանտան և մաղակարմիր, լոստարք և ան լոստան միայն Բ կռնակոյ Ա խառնացոյցի սեխգր պարզ մաղակա- ռիւով են զաղակոյն ա լոստանգա- ր:— ԴԱՏԱՐԻ 16 Էւ 1-2, 431-34, 454-58:—

— Միջո սեխկաքին կր պակին յո- ցարմաղիս. միայն զլոստիսն ժամա- նակը բերես պիտի կռեանք հաճակի՝ Կռմուկով անուստիսնեւն մաղի մե- զանուստան յանուսնեւն մաղ անու- կեան արայիսի արիսներս մեք գրիլ կր դոճանն այն հարուսն լոստանցներ, սե և զլոստգրն:

— Միջոքան ծախիս որ չափ իջեց հանն ծախս մեք:— Միջոք Գրիւ- տար ԲՈՒԹԻ(=1613) ԹԼԻՆ, և ի Հայոց Թ և ԿԼ ԹԼԻՆ, լուսնագիրն Ե ԷՐ, և

յրժան գիւղն Ա. և գիւղ չարձանն Գ. (էջ 435)։

Այս առջ չափաց թուակներն պէտք է ըլլայ ԹԿ=1060, որպէս զի համապատասխանէ 1612-ին։ [1060+552=1612.]

Մատենան կը քաղանդով կրեւք գործեր։

ա) «Հատար հատարաւս ապարդարանակն ճշմարտութեան»։ Եթէ զիրքերէ քաղկացեալ գործ մը, որ կը թանկ ձեռագործն ամենազխաւոր մասը, էջ 5—430։

բ) [Տաւադիւրան]։ Ասանց խորագրի տամարագրական, առաջարկութեան, զուշակական գրուած մը։ Նախ տարւածն վրայ գրեալիք մը, յաւանդիր, կիրակեղիր և այլն զտնկու կեր-

պերը կը բացատրուին, վերջը տարւածն 12 տմիտներուն յատկութիւնները և խորանշխար տմաւան մէջ ըլլալիք թշկական զարմանալները։ Ասանց կը հետեւին ազխականքն, որոնք նախապէս տրուած բացատրութիւնները կը պատկերացնեն, էջ 435—453։

գ) «Աւարտարաւս ապարդարանակն ճշմարտութեան» էջ 430—492։

Դ) Այս գործը ապագրուած է երկու անգամ։ 1752-ին վենետիկ ապագրուածին հետ թաղարարի շարեւանդօրէն տարբերութիւններ զատալ։ Կ'արժէ տաւալարարութեան նիւթ ընել։

Ձեռագործն ակիզքը, էջ 5, խորանի կամարին տակ գրոշմաւած է քաղաքի կնիք մը սեւ թանաքով, որու գրուածքը կրօնովի կղերի են և մնացած է միայն «Վարդապետ»։

110

[ՊԱՏՄԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՅ ԲՈՒԹԻՒՆ]

1318

ԹԻՒՌՔ՝ Բ+398. — ԱՇԽԱՐՀԻՒՆ՝ 20x15 3x2,5 սմ — ԳՊՈՒԹԻՒՆ՝ 11,7x8,5 սմ. — ԳՊ՝ Խոս — 378 Բ՝ 24 — ՆԻԹ՝ բամբակի բարձր հատկիկ կտորած, փայլուն, ապրանքաւոր — ԿՊՊ՝ բամբակ կտորած, կարճաւոր, եկու կտակներով, կողմերն երանդը մանուշակաւոր բարձր, հաստեւ և այլն հասկնայ կողմապտակով զարդարուն, մեջքներ խաչ, ստանկիւններ զծած, կողմերն ցերին կողմեր կապոյն կտակներ փակցած, հիւսով, կտրուածներ կտրուածներ։ — ՄԱԿԱՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՀԱՆԱԿ՝ սկիզբը և վերջը երկուք բարձր մետաղեան երկաթե գրոշ-

քանի առեսարեան մը հանուած և երկուք գրուած։ — ՉԱՆԳԱՊԱՆՔ՝ շաւր լիւրճի կողմի վրա մը քաղաք, հիւսկն որ իր տեղի կողմով ներս արեւմտեւած։ — ԶՊՊԱԿԻՒՄ, փոքր ԼՈՒՍԱՆՑԱՆԱԿԱՆՔ խաւանքիւր զլլիկի սկիզբը։ — ԽՈՐԱՆ մը, իւր լիւր ԼՈՒՍԱՆՑԱՆԱԿԱՆՔ՝ սկիզբը (էջ 1)։ — ԽՈՐԱՆԻՒՄ, ԽՈՐԱՆԻՒՄ, ԳԼԻՆԻՒՄ՝ վարդակաւոր և ծխալի։ Մայլման համար զարմածուած են շաւր վարդակաւոր և ինչ մըն այ կտորի, որ լուր լի խաչ ծաղկապառնաւան լուսանցներու վրայ սև քանակով ծաղիկներ այ սփռուած են։ — ԳԼՏԱՆԻՒՄ էջ 365(5 շուր գրուած) — 374, 366 — 66։ —

[illegible]

0288, 0289, 0290, 0291, 0292, 0293, 0294, 0295, 0296, 0297, 0298, 0299, 0300, 0301, 0302, 0303, 0304, 0305, 0306, 0307, 0308, 0309, 0310, 0311, 0312, 0313, 0314, 0315, 0316, 0317, 0318, 0319, 0320, 0321, 0322, 0323, 0324, 0325, 0326, 0327, 0328, 0329, 0330, 0331, 0332, 0333, 0334, 0335, 0336, 0337, 0338, 0339, 0340, 0341, 0342, 0343, 0344, 0345, 0346, 0347, 0348, 0349, 0350, 0351, 0352, 0353, 0354, 0355, 0356, 0357, 0358, 0359, 0360, 0361, 0362, 0363, 0364, 0365, 0366, 0367, 0368, 0369, 0370, 0371, 0372, 0373, 0374, 0375, 0376, 0377, 0378, 0379, 0380, 0381, 0382, 0383, 0384, 0385, 0386, 0387, 0388, 0389, 0390, 0391, 0392, 0393, 0394, 0395, 0396, 0397, 0398, 0399, 0400, 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0406, 0407, 0408, 0409, 0410, 0411, 0412, 0413, 0414, 0415, 0416, 0417, 0418, 0419, 0420, 0421, 0422, 0423, 0424, 0425, 0426, 0427, 0428, 0429, 0430, 0431, 0432, 0433, 0434, 0435, 0436, 0437, 0438, 0439, 0440, 0441, 0442, 0443, 0444, 0445, 0446, 0447, 0448, 0449, 0450, 0451, 0452, 0453, 0454, 0455, 0456, 0457, 0458, 0459, 0460, 0461, 0462, 0463, 0464, 0465, 0466, 0467, 0468, 0469, 0470, 0471, 0472, 0473, 0474, 0475, 0476, 0477, 0478, 0479, 0480, 0481, 0482, 0483, 0484, 0485, 0486, 0487, 0488, 0489, 0490, 0491, 0492, 0493, 0494, 0495, 0496, 0497, 0498, 0499, 0500, 0501, 0502, 0503, 0504, 0505, 0506, 0507, 0508, 0509, 0510, 0511, 0512, 0513, 0514, 0515, 0516, 0517, 0518, 0519, 0520, 0521, 0522, 0523, 0524, 0525, 0526, 0527, 0528, 0529, 0530, 0531, 0532, 0533, 0534, 0535, 0536, 0537, 0538, 0539, 0540, 0541, 0542, 0543, 0544, 0545, 0546, 0547, 0548, 0549, 0550, 0551, 0552, 0553, 0554, 0555, 0556, 0557, 0558, 0559, 0560, 0561, 0562, 0563, 0564, 0565, 0566, 0567, 0568, 0569, 0570, 0571, 0572, 0573, 0574, 0575, 0576, 0577, 0578, 0579, 0580, 0581, 0582, 0583, 0584, 0585, 0586, 0587, 0588, 0589, 0590, 0591, 0592, 0593, 0594, 0595, 0596, 0597, 0598, 0599, 0600, 0601, 0602, 0603, 0604, 0605, 0606, 0607, 0608, 0609, 0610, 0611, 0612, 0613, 0614, 0615, 0616, 0617, 0618, 0619, 0620, 0621, 0622, 0623, 0624, 0625, 0626, 0627, 0628, 0629, 0630, 0631, 0632, 0633, 0634, 0635, 0636, 0637, 0638, 0639, 0640, 0641, 0642, 0643, 0644, 0645, 0646, 0647, 0648, 0649, 0650, 0651, 0652, 0653, 0654, 0655, 0656, 0657, 0658, 0659, 0660, 0661, 0662, 0663, 0664, 0665, 0666, 0667, 0668, 0669, 0670, 0671, 0672, 0673, 0674, 0675, 0676, 0677, 0678, 0679, 0680, 0681, 0682, 0683, 0684, 0685, 0686, 0687, 0688, 0689, 0690, 0691, 0692, 0693, 0694, 0695, 0696, 0697, 0698, 0699, 0700, 0701, 0702, 0703, 0704, 0705, 0706, 0707, 0708, 0709, 0710, 0711, 0712, 0713, 0714, 0715, 0716, 0717, 0718, 0719, 0720, 0721, 0722, 0723, 0724, 0725, 0726, 0727, 0728, 0729, 0730, 0731, 0732, 0733, 0734, 0735, 0736, 0737, 0738, 0739, 0740, 0741, 0742, 0743, 0744, 0745, 0746, 0747, 0748, 0749, 0750, 0751, 0752, 0753, 0754, 0755, 0756, 0757, 0758, 0759, 0760, 0761, 0762, 0763, 0764, 0765, 0766, 0767, 0768, 0769, 0770, 0771, 0772, 0773, 0774, 0775, 0776, 0777, 0778, 0779, 0780, 0781, 0782, 0783, 0784, 0785, 0786, 0787, 0788, 0789, 0790, 0791, 0792, 0793, 0794, 0795, 0796, 0797, 0798, 0799, 0800, 0801, 0802, 0803, 0804, 0805, 0806, 0807, 0808, 0809, 0810, 0811, 0812, 0813, 0814, 0815, 0816, 0817, 0818, 0819, 0820, 0821, 0822, 0823, 0824, 0825, 0826, 0827, 0828, 0829, 0830, 0831, 0832, 0833, 0834, 0835, 0836, 0837, 0838, 0839, 0840, 0841, 0842, 0843, 0844, 0845, 0846, 0847, 0848, 0849, 0850, 0851, 0852, 0853, 0854, 0855, 0856, 0857, 0858, 0859, 0860, 0861, 0862, 0863, 0864, 0865, 0866, 0867, 0868, 0869, 0870, 0871, 0872, 0873, 0874, 0875, 0876, 0877, 0878, 0879, 0880, 0881, 0882, 0883, 0884, 0885, 0886, 0887, 0888, 0889, 0890, 0891, 0892, 0893, 0894, 0895, 0896, 0897, 0898, 0899, 0900, 0901, 0902, 0903, 0904, 0905, 0906, 0907, 0908, 0909, 0910, 0911, 0912, 0913, 0914, 0915, 0916, 0917, 0918, 0919, 0920, 0921, 0922, 0923, 0924, 0925, 0926, 0927, 0928, 0929, 0930, 0931, 0932, 0933, 0934, 0935, 0936, 0937, 0938, 0939, 0940, 0941, 0942, 0943, 0944, 0945, 0946, 0947, 0948, 0949, 0950, 0951, 0952, 0953, 0954, 0955, 0956, 0957, 0958, 0959, 0960, 0961, 0962, 0963, 0964, 0965, 0966, 0967, 0968, 0969, 09

1. Եթե կենտրոն զբաղվել
 «թուլության»-ի փոխարենը՝ զանազան կարգապահ
 «հոսք» կազմակերպության կողմից [15] և —
 «ձեռնարկ» կվերադառնա ինքնակենտրոն

$\mathcal{L}(\mathcal{H})$

謝志強、謝世明、江永、李國章、李國輝、李國輝

[illegible]

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = \frac{1}{2}$

* 645-595 72 *

[illegible] ${}^{\circ}\text{C} = 1.8^{\circ}\text{F} - 32$

— Բնական զանգվածների արտադրության և օգտագործման շղթայի մոնիթինգի և հսկողության համակարգի մշակումը:

[illegible]1841-041 42 *Journal of the American Medical Association*

spring 1996 volume • charge • 11

911-88

§ 5. 'A group of people' and 'a set of people'.

අනුප්‍රාප්ත වූ විද්‍යාත්මක ප්‍රවේශයන් අනුප්‍රාප්ත වූ අනුප්‍රාප්ත

$$-\frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^3} |\nabla \phi|^2 dx + \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^3} |\nabla \psi|^2 dx + \frac{1}{2} \frac{d}{dt} \int_{\mathbb{R}^3} |\nabla \chi|^2 dx$$
$$d^2u/dx^2 + u = \eta - d^2g/dx^2, \quad u(0) = u(1) = 0, \quad (10)$$
* *Spheco decussatus* *pauciflorus*
$$\partial h/\partial u = 1/2 \cdot \eta \partial p/\partial u = 1/2 \cdot \eta \partial \log \log u/\partial u = 1/2 \cdot \eta \log u/u$$

Results

តារាង ១២១. — ការកាត់បន្ថយ ប្រព័ន្ធគោលជ័រ ប្រភេទ ២០០

kyomun, 1864, 1891, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 257

$$-0.9, 0.8-0.85, 1-1.5, 2-2.5, 3-3.5, 4-4.5, 5-5.5, 6-6.5, 7-7.5, 8-8.5, 9-9.5, 10-10.5, 11-11.5, 12-12.5, 13-13.5, 14-14.5, 15-15.5, 16-16.5, 17-17.5, 18-18.5, 19-19.5, 20-20.5, 21-21.5, 22-22.5, 23-23.5, 24-24.5, 25-25.5, 26-26.5, 27-27.5, 28-28.5, 29-29.5, 30-30.5, 31-31.5, 32-32.5, 33-33.5, 34-34.5, 35-35.5, 36-36.5, 37-37.5, 38-38.5, 39-39.5, 40-40.5, 41-41.5, 42-42.5, 43-43.5, 44-44.5, 45-45.5, 46-46.5, 47-47.5, 48-48.5, 49-49.5, 50-50.5, 51-51.5, 52-52.5, 53-53.5, 54-54.5, 55-55.5, 56-56.5, 57-57.5, 58-58.5, 59-59.5, 60-60.5, 61-61.5, 62-62.5, 63-63.5, 64-64.5, 65-65.5, 66-66.5, 67-67.5, 68-68.5, 69-69.5, 70-70.5, 71-71.5, 72-72.5, 73-73.5, 74-74.5, 75-75.5, 76-76.5, 77-77.5, 78-78.5, 79-79.5, 80-80.5, 81-81.5, 82-82.5, 83-83.5, 84-84.5, 85-85.5, 86-86.5, 87-87.5, 88-88.5, 89-89.5, 90-90.5, 91-91.5, 92-92.5, 93-93.5, 94-94.5, 95-95.5, 96-96.5, 97-97.5, 98-98.5, 99-99.5, 100-100.5, 101-101.5, 102-102.5, 103-103.5, 104-104.5, 105-105.5, 106-106.5, 107-107.5, 108-108.5, 109-109.5, 110-110.5, 111-111.5, 112-112.5, 113-113.5, 114-114.5, 115-115.5, 116-116.5, 117-117.5, 118-118.5, 119-119.5, 120-120.5, 121-121.5, 122-122.5, 123-123.5, 124-124.5, 125-125.5, 126-126.5, 127-127.5, 128-128.5, 129-129.5, 130-130.5, 131-131.5, 132-132.5, 133-133.5, 134-134.5, 135-135.5, 136-136.5, 137-137.5, 138-138.5, 139-139.5, 140-140.5, 141-141.5, 142-142.5, 143-143.5, 144-144.5, 145-145.5, 146-146.5, 147-147.5, 148-148.5, 149-149.5, 150-150.5, 151-151.5, 152-152.5, 153-153.5, 154-154.5, 155-155.5, 156-156.5, 157-157.5, 158-158.5, 159-159.5, 160-160.5, 161-161.5, 162-162.5, 163-163.5, 164-164.5, 165-165.5, 166-166.5, 167-167.5, 168-168.5, 169-169.5, 170-170.5, 171-171.5, 172-172.5, 173-173.5, 174-174.5, 175-175.5, 176-176.5, 177-177.5, 178-178.5, 179-179.5, 180-180.5, 181-181.5, 182-182.5, 183-183.5, 184-184.5, 185-185.5, 186-186.5, 187-187.5, 188-188.5, 189-189.5, 190-190.5, 191-191.5, 192-192.5, 193-193.5, 194-194.5, 195-195.5, 196-196.5, 197-197.5, 198-198.5, 199-199.5, 200-200.5, 201-201.5, 202-202.5, 203-203.5, 204-204.5, 205-205.5, 206-206.5, 207-207.5, 208-208.5, 209-209.5, 210-210.5, 211-211.5, 212-212.5, 213-213.5, 214-214.5, 215-215.5, 216-216.5, 217-217.5, 218-218.5, 219-219.5, 220-220.5, 221-221.5, 222-222.5, 223-223.5, 224-224.5, 225-225.5, 226-226.5, 227-227.5, 228-228.5, 229-229.5, 230-230.5, 231-231.5, 232-232.5, 233-233.5, 234-234.5, 235-235.5, 236-236.5, 237-237.5, 238-238.5, 239-239.5, 240-240.5, 241-241.5, 242-242.5, 243-243.5, 244-244.5, 245-245.5, 246-246.5, 247-247.5, 248-248.5, 249-249.5, 250-250.5, 251-251.5, 252-252.5, 253-253.5, 254-254.5, 255-255.5, 256-256.5, 257-257.5, 258-258.5, 259-259.5, 260-260.5, 261-261.5, 262-262.5, 263-263.5, 264-264.5, 265-265.5, 266-266.5, 267-267.5, 268-268.5, 269-269.5, 270-270.5, 271-271.5, 272-272.5, 273-273.5, 274-274.5, 275-275.5, 276-276.5, 277-277.5, 278-278.5, 279-279.5, 280-280.5, 281-281.5, 282-282.5, 283-283.5, 284-284.5, 285-285.5, 286-286.5, 287-287.5, 288-288.5, 289-289.5, 290-290.5, 291-291.5, 292-292.5, 293-293.5, 294-294.5, 295-295.5, 296-296.5, 297-297.5, 298-298.5, 299-299.5, 300-300.5, 301-301.5, 302-302.5, 303-303.5, 304-304.5, 305-305.5, 306-306.5, 307-307.5, 308-308.5, 309-309.5, 310-310.5, 311-311.5, 312-312.5, 313-313.5, 314-314.5, 315-315.5, 316-316.5, 317-317.5, 318-318.5, 319-319.5, 320-320.5, 321-321.5, 322-322.5, 323-323.5, 324-324.5, 325-325.5, 326-326.5, 327-327.5, 328-328.5, 329-329.5, 330-330.5, 331-331.5, 332-332.5, 333-333.5, 334-334.5, 335-335.5, 336-336.5, 337-337.5, 338-338.5, 339-339.5, 340-340.5, 341-341.5, 342-342.5, 343-343.5, 344-344.5, 345-345.5, 346-346.5, 347-347.5, 348-348.5, 349-349.5, 350-350.5, 351-351.5, 352-352.5, 353-353.5, 354-354.5, 355-355.5, 356-356.5, 357-357.5, 358-358.5, 359-359.5, 360-360.5, 361-361.5, 362-362.5, 363-363.5, 364-364.5, 365-365.5, 366-366.5, 367-367.5, 368-368.5, 369-369.5, 370-370.5, 371-371.5, 372-372.5, 373-373.5, 374-374.5, 375-375.5, 376-376.5, 377-377.5, 378-378.5, 379-379.5, 380-380.5, 381-381.5, 382-382.5, 383-383.5, 384-384.5, 385-385.5, 386-386.5, 387-387.5, 388-388.5, 389-389.5, 390-390.5,$$

11. — (28. 67) *Amphibolus* sp. *Amphibolus*

1990年12月，在《中国环境报》上，曾刊登过一篇题为《中国环境报》的文章，文中指出：中国环境报创刊于1982年，是当时中国第一家专门报道环境问题的报纸。该报创刊以来，一直秉承“报道环境、服务社会”的宗旨，为中国的环保事业做出了积极的贡献。该报创刊于1982年，是当时中国第一家专门报道环境问题的报纸。该报创刊以来，一直秉承“报道环境、服务社会”的宗旨，为中国的环保事业做出了积极的贡献。

*ՆԱԻԲ ԵՐԱՍՈՒՄՅԱՆ - (1997 թ.) զտրված կայրագ

Received 15 July 2004; accepted 15 July 2004

Keywords: *Chlamydia trachomatis*; *Neisseria gonorrhoeae*; *Trichomonas vaginalis*; *Herpes simplex virus*

Հզոր (1990-91) ցիտվյալ հույս հիմնով.

յՈՒՆ — 7 զանազան լուսնի ցլիկների հառախմամբ

Journal of Management Education

© 1999 by John Wiley & Sons, Inc.

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

ԹԵՄԱ ՖՐԱՆՍԻՅԱՆԵՐՈՒՄ — հարցազրույցի մեջ

[illegible]

Հիմնականում արհեստական լիճեր են հանդիսանում Հայաստանի լիճերը։

[illegible]

1. *Chlorophyll a* (Chl *a*)

Արցախի ԴՀ-ի Կառավարության կողմից 2017 թվականի
հունիսի 1-ին հաստատված հրահանգի համաձայնությամբ, այս

[illegible]

— *См. также* *«См. также»*

չեն ընդունել զիւր բանն: Երկուսն ալն է, որ հրկեղամ լինի, և յօրինացն Աստուծոյն երկնչող լինի, և ի յաստուածաշունչ զրոյ ի դուրս եղամ բանքն, և զոր հոգեկից հարգէ չեն վկայել, զայնսքիկ չբարոյէ, որ ի իւր բանն սուտ չխառնուի: Երեքն ալն է, որ զքանն քան զշափն յաւելի չերկարէ, որ զբողոք զմիտքն չմխարէ: Չորսն ալն է, որ ցածաւորութիւն, և ծիծաղերես չիւնի, և զսուղ և լայվակերես չլինի, որ ժողովուրդն յիրմէն չպշտան, և արտակարար չլինին, և չգտն ի յանկնդրութիւն քարոզութեանն: Հինգն ալն է, որ զիւնչ ցնղ զրոյք բուն որ քարոզել կամենայ, նոյ ինքն զայն զործով կատարէ, և զանմն իւր բոլիք օրինակ ցուցանէ. նոյ ի յայն ժամն ապա թէ ի յայլսն ներդրով է իւր աշտոժ և ուսուցած բանքն: Վեցն ալն է, որ աստուածաշունչ զրոյ զխոսել լինի, և մեկնչող խօսիցն լաւ տեղեակ լինի, որ սուտ չգրուցէ և զիւր հոգին սպանանէ, և լողողց հոգին ալ կորսեանս պատճառ լինի: Եոթն ալն է, որ աչք արձակելով և աստիկն զիմք հանապաղ ի մէկ մարդ չնայի, ալ հասարակարար յամենայն օր, և ասէ զիւր քարոզական բանն: Ութն ալն է, որ յաւելի ազանութիւն չցուցանէ և ի մարդկանց մեռն չհայի. քոյց թէ ասանց իւր ուղեւուն իւր մի բերեն, ասնու և ընդունի, և զհանայ զԱստուծոյն լինն ալն է, որ յարժամ երկիւղի և սասաթ բաներ չգրուցէ, ալ ժամ միայնէ և սասաթ, և [ս'յլ] ժամ առ ինքն կոչէ և մխիթարական բանիւք յաստիցիւր հաստատէ: Տասն ալն է, որ թէ կամենայ միան պաշտման ինչ յերկարել զքորսցն, նոյ ի յարախացնող և սիրա բացող բաներու գրուցէ, որ մարդկանցն սիրան չմխորի և չմանքանան և նեղանան ի յանկնդրելոյ: Եւ ապա իւր իմաստութեամբ և հանձնարիւ պարտ է քարոզողին, ըստ մեռնաութեան մամանակին ի զործ տունել զամենայն ինչ: Որպէս զրէ իմաստունն թէ ամենայն ժամ է և մամանակ. Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս, ամէն:

Երբեք է, զի ամենայն աստուածաշունչ զիրք, Հին և Նոր կտակարանք, առական և օրինակաւ ուսուցանեն մեզ զբարին և զչարն, զայս կեանքս և զհանգրեմեան: Որպէս ամենայն սուրբք և մարդարեքն ի հնաւն առական և օրինակէ խաւէին, և Տէրն մեր Քրիստոս ի սուրբ Աւետարանին զամենայն ասակու եղաց և խոսեցաւ, նմանապէս և ամենայն սուրբք և իմաստուն մարդակալեք զրանս հոգեւորս և զմարմնաւորս առակեք բազմաթիւք: զի զիւրին լինի առ ի զիւր և ի հասկանայ մտաց մարդկան: Վասնորս ոչ է խաւելի բունք առական, զի մարմնաւորքն իմանի և հոգեւորն, ի փառս ամենայն զիրն Աստուծոյ:

Քրիստոս է, զի ամենայն աստուածաշունչ զիրք, Հին և Նոր կտակարանք, առական և օրինակաւ ուսուցանեն մեզ զբարին և զչարն, զայս կեանքս և զհանգրեմեան: Որպէս ամենայն սուրբք և մարդարեքն ի հնաւն առական և օրինակէ խաւէին, և Տէրն մեր Քրիստոս ի սուրբ Աւետարանին զամենայն ասակու եղաց և խոսեցաւ, նմանապէս և ամենայն սուրբք և իմաստուն մարդակալեք զրանս հոգեւորս և զմարմնաւորս առակեք բազմաթիւք: զի զիւրին լինի առ ի զիւր և ի հասկանայ մտաց մարդկան: Վասնորս ոչ է խաւելի բունք առական, զի մարմնաւորքն իմանի և հոգեւորն, ի փառս ամենայն զիրն Աստուծոյ:

Ասէ իմաստունն Սողոմոն, թէ որչափ առաւելութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի, ալնքան առաւելութիւն է զիմաստեմեան ընդ անգիտութեան: Քանզի որպէս ի քարծրութենէ միմայ կտրել ջուրն բազում ժամանակս և փոս տանէ ի քարն, ապազ և զօրկն Աստուծոյ պարտ է լսել մեղուորացն անգագար, և ընտ ոչ մանքանալ կամ անյուսել եթէ ոչ կարեմ տանել միան ալն ոչ կամ միմ լսել: Քանզի յորժամ լսէ անգագար զիրն Աստուծոյ, Եւ անպէս ասէ զի անպիտան է քանզի զիրն ոչ մի զի բազումք ապրեցան ի լսելոյ, և շատք կորեան ի շշտելոյ: Վասն զի որ լսէ սիրով և չառնէ, մէկ մեղք է, և որ ընտ ոչ կամի լսել, անքու կորուստ է հոգոյ նորս: Ըստ ալն թէ Ասաց անգագարն ի քարի խորմ թէ ոչ քար Ասաց

տառաւ. զոր քաւ լիցի ասիլ գծիտաւ:
վանաբոյլ, սիւնիք՝ք, պարտէ մեզ յա-
մենայն ժամ լսել սիրով զպատուիրանն
Աստուծոյ, և ուղղել զվաւր մէջ ք բա-
րին, և խնդրել զգոյնութիւն ի բարե-
բար Տեսաղնի, զի փրկեցէ զմեզ ի
թշնամոյն միտմէ, և Հաստատեցէ զմեզ
ի զործաւ բարութեան, և նմա փառք և
զանօթութիւն ուշմ մ անզորաւ յաւիտե-
հին. ամէն:

Մենք խնայողությամբ վերաբերվում
մարդկանց որպեսզի զգույշ է. դիմելով դատուն՝
դատին զգույշանայ, և իմ թաղին և իմ շարքին
և իմ զորքերին, վերաբերվում եմ նաև ի
ձրայ. իմ շարքար ձգես քաղցրանում, և
իմ ժամեր ձգես դառն և լեղիք լինոյա (էջ
339-40)։

Այս շառագիւթանին կը յաջորդէ Ա-
տար Սերոսատացւոյն հուշարած «Խչ-
քեղէն»-ը եւ առհասարակ՝ էջ 341-
420 :

[illegible][illegible][illegible]

g) $U_{\text{max}}=1,4$, $U_{\text{min}}=0,2$, $t_2=46,3 \mu$

է) «Առաջինը եւն մտնեք ի մտորդկանէ
 թէ քարազուծիւն առին չէ պիտեան ե
 ոչ է ընդունելի», վերեւ յառաջ քե
 ռուած կտորը նոյնաթեամբ գրուած է,
 էջ 464:

1) $[Q_{\mu\nu} \text{symmetrized}] \partial/\partial x^\mu$ ከጥፋ
ኒውተን-ሳይንስ ሪፖ. ፪ 464፡

330 2000 年 10 月 10 日

էջ 338ա, Դ. Թագաւորութեանց
միջոց, տարբեր գրչէ.

— $\in \mathcal{P}(m, \beta)$ $\mathcal{P}(m, \beta)$ $\mathcal{P}(m, \beta)$ $\mathcal{P}(m, \beta)$ $\mathcal{P}(m, \beta)$

Քույրն ԹՅՄԷ մահ էկաւ մեր գնացի. Բ
հարաւ Եղոյի մեռաւ: Քույրն ԹՅՄԷ
Նաւանոց մահ էկաւ (=1707, 1708,
1708):

[illegible][illegible]

1946.— 11'4 ካምፓ፣ ገንዘብ
ገንዘብ ከገንዘብ ወጪው 11'4 ካምፓ፣ ገንዘብ
ወጪው ከገንዘብ ወጪው 11'4 ካምፓ፣ ገንዘብ

էջ 463բ. — և եւ աղաչեմք զ[Ե]ն-
թերցողոց, յիշել զանիմաստ Աստուծո-
ւորս, և ասել զԱստուծոյ աղաթմբն, ա-
մէն:

Էջ 465. — Արքայ-սրհնեայ և փռատա-
ւարեայ համադրու և միասնական, անբա-
ժանելի, համադրու և միասնակի[ան] սուրբ
հր[ադրադ]ւն, թ[ի]մանիւն՝ համապ[այ] և միաս-
նական Հօր և Որդի[ւյ] և Հոգի[ւյն]
Սուրբ, տա՛նէն Արքայ ձեռնադր խաչելի և
չա՛նելի՛ ետադր դրաչ զիրք, ի՛նչ ձեռն
ա՛նելի՛ զաշխարհիկէն։ Որքան կարգայ՝ ո-
ղորմոյ հանել այս սրբան ինչեղեղացն՝ Պե-
տե՛նէ՛ Աստուած իւրք սրբին պատէ՛ն զը-
կա՛նալիս եղանակ և իւրք Տէրչնաւուն և Աշի-
ւան և Աբե՛րիւն։ Աստուած իւրքանք ան-
կեղծ պատէ՛ն, որ ետա՛ն ի ձեռն Անտէ՛ն
Հա՛նաւն, ինչ թի՛ն Ռա՛ն(աւ=1702)

Էջ 466. — «Ան Դեմիսի Սեֆեան Գրեյ» որ էի 9 տարեան աշակերտս Քաղաքի Սեֆեանի Դպրոցիցէն: Հետո՛ւ նմիտրակի գնացիք Քաղաքի, ահա Սեֆեան աշակերտս մեզմէն խորհրդակցեցաւ առիկ թիւին 119V(Դ)-ին (1748): Եւս նմիտրակն, և ողորմիկ ասեմք:

[illegible]

[illegible][illegible]

ቅጥረው የሚገኝ ስርዓት ሲሆን ለጥያቄው ምላሽ ለሚሰጥ ሰነድ ሲሆን

၁၃၆၂
 ၁၃၆၂ ခု ခုနှစ်မှစ၍ ၁၃၆၂ ခု ခုနှစ်
 ၁၃၆၂ ခု ခုနှစ်မှစ၍ ၁၃၆၂ ခု ခုနှစ်
 ၁၃၆၂ ခု ခုနှစ်မှစ၍ ၁၃၆၂ ခု ခုနှစ်

7. 54.000, 000-1.000.000.000

[illegible]
$$s(\mathbb{R}^n)$$

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԿՈՄՍՏԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿՈՄԻՏԵ

[illegible][illegible]

1. Երկրորդ հիմնական խնդիրն է՝ Ինքնիշխանության հարցում
 հարգել զգալի միջնորդի միջնորդի Ինքնիշխանության
 2. Ինքնիշխանության հարցում հիմնական
 3. Ինքնիշխանության հարցում հիմնական

$$-m \left(1 + \frac{1}{2} \frac{1}{2} - \frac{1}{2} - \frac{1}{2} \right) \quad \text{if } 1 \text{ or } 2 \text{ is not a } q$$

Safiruth

Supp 65 fol 1 2, f 16, 3986
19: - 4445, 4451, 4452, 4453, 4454, 4455, 4456, 4457, 4458, 4459, 4460, 4461, 4462, 4463, 4464, 4465, 4466, 4467, 4468, 4469, 4470, 4471, 4472, 4473, 4474, 4475, 4476, 4477, 4478, 4479, 4480, 4481, 4482, 4483, 4484, 4485, 4486, 4487, 4488, 4489, 4490, 4491, 4492, 4493, 4494, 4495, 4496, 4497, 4498, 4499, 4500, 4501, 4502, 4503, 4504, 4505, 4506, 4507, 4508, 4509, 4510, 4511, 4512, 4513, 4514, 4515, 4516, 4517, 4518, 4519, 4520, 4521, 4522, 4523, 4524, 4525, 4526, 4527, 4528, 4529, 4530, 4531, 4532, 4533, 4534, 4535, 4536, 4537, 4538, 4539, 4540, 4541, 4542, 4543, 4544, 4545, 4546, 4547, 4548, 4549, 4550, 4551, 4552, 4553, 4554, 4555, 4556, 4557, 4558, 4559, 4560, 4561, 4562, 4563, 4564, 4565, 4566, 4567, 4568, 4569, 4570, 4571, 4572, 4573, 4574, 4575, 4576, 4577, 4578, 4579, 4580, 4581, 4582, 4583, 4584, 4585, 4586, 4587, 4588, 4589, 4590, 4591, 4592, 4593, 4594, 4595, 4596, 4597, 4598, 4599, 4600, 4601, 4602, 4603, 4604, 4605, 4606, 4607, 4608, 4609, 4610, 4611, 4612, 4613, 4614, 4615, 4616, 4617, 4618, 4619, 4620, 4621, 4622, 4623, 4624, 4625, 4626, 4627, 4628, 4629, 4630, 4631, 4632, 4633, 4634, 4635, 4636, 4637, 4638, 4639, 4640, 4641, 4642, 4643, 4644, 4645, 4646, 4647, 4648, 4649, 4650, 4651, 4652, 4653, 4654, 4655, 4656, 4657, 4658, 4659, 4660, 4661, 4662, 4663, 4664, 4665, 4666, 4667, 4668, 4669, 4670, 4671, 4672, 4673, 4674, 4675, 4676, 4677, 4678, 4679, 4680, 4681, 4682, 4683, 4684, 4685, 4686, 4687, 4688, 4689, 4690, 4691, 4692, 4693, 4694, 4695, 4696, 4697, 4698, 4699, 4700, 4701, 4702, 4703, 4704, 4705, 4706, 4707, 4708, 4709, 4710, 4711, 4712, 4713, 4714, 4715, 4716, 4717, 4718, 4719, 4720, 4721, 4722, 4723, 4724, 4725, 4726, 4727, 4728, 4729, 4730, 4731, 4732, 4733, 4734, 4735, 4736, 4737, 4738, 4739, 4740, 4741, 4742, 4743, 4744, 4745, 4746, 4747, 4748, 4749, 4750, 4751, 4752, 4753, 4754, 4755, 4756, 4757, 4758, 4759, 4760, 4761, 4762, 4763, 4764, 4765, 4766, 4767, 4768, 4769, 4770, 4771, 4772, 4773, 4774, 4775, 4776, 4777, 4778, 4779, 4780, 4781, 4782, 4783, 4784, 4785, 4786, 4787, 4788, 4789, 4790, 4791, 4792, 4793, 4794, 4795, 4796, 4797, 4798, 4799, 4800, 4801, 4802, 4803, 4804, 4805, 4806, 4807, 4808, 4809, 4810, 4811, 4812, 4813, 4814, 4815, 4816, 4817, 4818, 4819, 4820, 4821, 4822, 4823, 4824, 4825, 4826, 4827, 4828, 4829, 4830, 4831, 4832, 4833, 4834, 4835, 4836, 4837, 4838, 4839, 4840, 4841, 4842, 4843, 4844, 4845, 4846, 4847, 4848, 4849, 4850, 4851, 4852, 4853, 4854, 4855, 4856, 4857, 4858, 4859, 4860, 4861, 4862, 4863, 4864, 4865, 4866, 4867, 4868, 4869, 4870, 4871, 4872, 4873, 4874, 4875, 4876, 4877, 4878, 4879, 4880, 4881, 4882, 4883, 4884, 4885, 4886, 4887, 4888, 4889, 4890, 4891, 4892, 4893, 4894, 4895, 4896, 4897, 4898, 4899, 4900, 4901, 4902, 4903, 4904, 4905, 4906, 4907, 4908, 4909, 4910, 4911, 4912, 4913, 4914, 4915, 4916, 4917, 4918, 4919, 4920, 4921, 4922, 4923, 4924, 4925, 4926, 4927, 4928, 4929, 4930, 4931, 4932, 4933, 4934, 4935, 4936, 4937, 4938, 4939, 4940, 4941, 4942, 4943, 4944, 4945, 4946, 4947, 4948, 4949, 4950, 4951, 4952, 4953, 4954, 4955, 4956, 4957, 4958, 4959, 4960, 4961, 4962, 4963, 4964, 4965, 4966, 4967, 4968, 4969, 4970, 4971, 4972, 4973, 4974, 4975, 4976, 4977, 4978, 4979, 4980, 4981, 4982, 4983, 4984, 4985, 4986, 4987, 4988, 4989, 4990, 4991, 4992, 4993, 4994, 4995, 4996, 4997, 4998, 4999, 5000, 5001, 5002, 5003, 5004, 5005, 5006, 5007, 5008, 5009, 5010, 5011, 5012, 5013, 5014, 5015, 5016, 5017, 5018, 5019, 5020, 5021, 5022, 5023, 5024, 5025, 5026, 5027, 5028, 5029, 5030, 5031, 5032, 5033, 5034, 5035, 5036, 5037, 5038, 5039, 5040, 5041, 5042, 5043, 5044, 5045, 5046, 5047, 5048, 5049, 5050, 5051, 5052, 5053, 5054, 5055, 5056, 5057, 5058, 5059, 5060, 5061, 5062, 5063, 5064, 5065, 5066, 5067, 5068, 5069, 5070, 5071, 5072, 5073, 5074, 5075, 5076, 5077, 5078, 5079, 5080, 5081, 5082, 5083, 5084, 5085, 5086, 5087, 5088, 5089, 5090, 5091, 5092, 5093, 5094, 5095, 5096, 5097, 5098, 5099, 5100, 5101, 5102, 5103, 5104, 5105, 5106, 5107, 5108, 5109, 5110, 5111, 5112, 5113, 5114, 5115, 5116, 5117, 5118, 5119, 5120, 5121, 5122, 5123, 5124, 5125, 5126, 5127

[illegible]

դրություններ և արհեստ ունեցողներ արդարապես
 ազատ, արտադրության և օգտագործման — օրգանի մե-
 ղադրություններ և արտադրության և օգտագործման
 խումբ և արհեստ ունեցողներ արհեստ ունեցողներ և արհեստ

Հարգ. ցրանգյիսի՝ վառի վնտըսմ (1919)
— ցնեհեհեռի շարտար զյառցյառ չտուռ
— անուսս ինտիգտ վառ միւսմ զիտույտ
ՎՎՎՎ — ԾՍՍՍ (Գրանց) Եվսեհց

[illegible]

մի 'բազմաթյւ' ըստ հոգեբան. տես. 'Ֆրէյժի'

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

544

$$\begin{aligned} & \text{suppose that } \alpha \in \mathbb{Z}[t] \text{ is a polynomial of degree } d \geq 1 \text{ and } \\ & \text{suppose that } \alpha \text{ is not a unit in } \mathbb{Z}[t] \text{ and } \alpha \text{ is not a unit in } \mathbb{Z}[t] \end{aligned}$$
[illegible]

Հայկազյանի Թեոդոսի անունը հետևում է
 հայկազյանների միջոցով, միջոցով նմանապես
 -ով օրում - ընդ որում անիվ զննում - իվիվ
 ևս համար - համարվում օրիցը նրան
 -ով մի ԳԱՐՄԱՆԻՎԱՆՆԻ Զ ՈՒՆՈՒՄՈՒՄ

[illegible][illegible]

(*გაერთიანებული საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ*)

0 1 2 3 4 5 6 7

[illegible]

1974 թ. հունիսի 25-ին
ԼՍՀ Կուլտուրայի նախարարության
հրամարման համաձայն
ՀՀ Կուլտուրայի նախարարության
հրամարման համաձայն
ՀՀ Կուլտուրայի նախարարության
հրամարման համաձայն

Լէջ 3-51. ՃԱՆԿ ՀԱՄԱՐՈՍԱՐԱՐ
ԱՐՐՈՅ ՀԱՐԱՆՑ ՊԱՏԻՎԱԾՆԵՐ. Ինչ
որ տակն պատահէ ի մէջ քարոզից:
Բայց զայս գիտալիք, ո՛վ հարք եւ հը-
րարք, զի Հայոց Հաշտ Վարդան, կարգաւ
ցանկ ոչ էին շինեալ հարքն առաջին:
Քանզի թէ պատմութիւն մի հարկաւոր
կամէրիք գտանել, ոչ էինքն հրքէք հան-
գըտեամբ գտաւ, զի մինչ ամենայն
գլուխ ոչ որսնէր յառուկ յառուկ Արց.
Վասն այսորիկ՝ եւ նախապէս նկատէ՛ք
Եւթիմէ Էմէն Պատմաբան (1868), ապա-
հինեալ յարմարութիւն Աստուծոյ, ժողո-
վեցաւ յամենայն զլիւն զպատշաճաւոր:
Յարգո՞րո՞ւմիւն զյայտարարի եւ արարած
ցանկ աշայիսի յանդի. [...] զլիւն մին-
չեւ ցոյցաւմութիւնն յայն, ընդ որս
գրեցաքն, թէ ո՛րքան թուղթ էր եւ կամ
քանի՛ էջ, ամենայն պատմութիւնց վեր-
ջն համարաթիղթով նշանս եղաք, զի
որոց հարկաւոր լիցի՝ զիւրաւ գտանիցէ:
Այն է զայս գիտալիք, զոչ եւ այլ բա-
ղաւ հարկաւոր պատմութիւնս ի՛մէջ
Հարանց Վարդան, զոր ասելն պատշա-
ճի ի մէջ քարոզից. բայց մեք հազիւ
թէ բառ տկար մտաց մերոց այսքան
պատմութիւնս ժողովեցաք յամենայն
զլիւն եւ հզար ցանկիւ. Վասն որոյ անմե-
ղադիր լերուք: Եւ արդ, ո՛վ ինքնըզդք
սուրբ գրոց, զայս ոչ թէ հաստատա-
թեամբ ցանկ շինեցաք, ընդ որում հարկ
լիցի ի մէջ ամենայն Հարանց Վարդան
գրել, ոչ այսպէս, այլ որք ախորժեալ
հասանիցի, նս գրեցել նշանաբանիւք եւ
գիցել զկոպ Հարանց Վարդան, որպէս
եւ նս արարի, թէ ո՛րքան թուղթ եւ կամ
քանի՛ էջ է ի զլիւն մինչեւ ցոյցա-
ւմութիւնն յայն. քանզի եւ Հարանց
Վարք որ է մեծ գիրք, եւ Հարանց
Վարք որ է փոքր գիրք:

Լէջ 51-61.— ԳՈՎԱԽԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍԻ ԹՈՒՂՅՈՒ ԳԵՐԵՒՈՅ Ի ՎԵՐԱՅՈՒ ՎԱՐ-
ԴԱՊԵՏԱՅ. Վարդան, իշխանաց
եւ ժողովրդոց, արեւդարի, հօր, քահա-
նայի, արկաւազի, կաթողիկոսի գրուե-
լիք գրութեանց ակաւածներ եւ վերջա-

Լէջ 61-92, ՃԱՆԿ ԱՍՏԻՎԱԾՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՏ ԱՍՏԻՎԱԾՆԵՐ, Վասն անորոց գր-
ածնեւոյ զպատմութիւն եւ զվերջութիւն
արքայ մարտիրոսաց, զո՛ր եւ կամիցան:

Լէջ 93-94, զեղազիշներ:

Լէջ 95-99, Հեթում թողաւորի ծա-
նօթ պատմական ասանաւորք.

— ԱՐ ԺԱՌԱՅԻՍ ԵՄ ԵՄ ԲԻՐ ԻՆԻՇԻՅ,
կապեալ առամբ շար շղթայիցն,
եւ այլն. որուն անմիջապէս կցուած է.

— «Նաեւ Ե[ւ]րոպէի Ռոմը (1668),
իսկ ի մերում Ռեմի-ին նորում տարեթ
գիրն էր Էմէն, եւս առաւել պատմանցու
աշայումն. քանզի թողաւորի ասացեալ
աշայումն թողաւ անգամ պատանի մեղ,
զի որքան լրումն Հինչարաթի, Ռերա-
թի եւ Շարաթի հանդիպի, ի կերակնչ
Զատիկ ոչ տանեմք եւ անցուցանեմք ի
միւս կերակնչ. արքայն ասացեալ աշա-
ւումն այն է. Բայց այս աշայումս, որ
յայտ մամի հանդիպեցու, աշայիսի (*)
աշայումն է, որ ոչ հանդիպի հանապաղ,
այլ յորմամ գիրն այլն կամ Էմէն հանդի-
պի: Քանզի լրումն յունիկ զկնի գարնա-
նաման պարտ է լինել. զի մեք զլրման
յաւար կերակնի զՊատնքն ասանիցեմք.
նայս քանզի զնասարակած լրումն յուն-
նի ոչ է աւազ լրումն, այլ յետին
լրումն. իսկ աւազ լրումն է, որ զկնի
գարնամաման լինի, որ է զկնի հասա-
րածին (հասարակածին): Բայց յայտ
ամում լրումն յունիկ նայս քան զգար-
նամաման հանդիպեցու եւ զկնի լրման
գարնամամանս եւ ապա Զատիկ: որ է ար-
տաքս[յ] կաննաց յաւա եւ առաւել քան
զասացեալուն ի թողաւորն: Ինմ թուի
թէ Պաշտն Վեդիշ յիւրս ասացեալու-
թեան ներանշարժ յեղանակոցն յա-
ւարան աւազել անպէս եւ բուն ա-
մարն Հայոց ազգի աշայեցու յայտ ա-
մի, զի քանիք Աստուարի քան զնայս
նայիւն եկն տեւի: Պարտ էր պակաս
զաւ ի կարգի, որ առաջի ամիսն անց-
նի. Վասն այսորիկ ամի աշայումն խա-
սի՝ որպէս ինմ թուիս:

(*) Զեւագրի մէջ՝ ասիս:

Էջ 100, դեղագիրներ:

Էջ 101—129, Հերանիմոսի Քահանայի նախագրութիւնքը:

— «Եղբայր Ամբաստան զքոյայինս ընծայիկա ինձ ընձեռեալ ապրեաաց համայնս սկսուածով:

Էջ 130—140, առաջագրութիւնք զպատմութիւնք:

Էջ 140—141, դեղագիրներ:

Էջ 145—209, վանքի պատմութիւնք:

Էջ 209—218, դեղագիրներ:

Էջ 218—452, Գեորգի ՅԱՆԱԳՄ ՄԱՆԻՔԻԱՆԻՑ, Ամբոյճ չէ, կը համարուի:

առաջանէ ապագրեալի (1720, Վենետիկ) Գեորգի Գեորգի 235 էջը:

Էջ 453—495, ՅԱՆԱԳՄ Ք ԵՐԱՆՈՒՑԻՆԻՑ:

Էջ 496—509, ինչպէս նաեւ էջ 511, 513, երկրորդ կողքին ներքին կողմը դեղագիրներ, բժշկական պատուէրներ: Երկու կողքերու ներքին կողմերուն վրայ ուրիշ գրուածներ ալ կան:

Էջ 382, վարի լուսանցքի վրայ, իսկուհի կնիքի պէս բնի մը գրուած առ ի տես թուագիւրդ:

Էջ 3, թմբոսի լուսանցքին վերի տնկիւնը — եւ թանաքով կոխուած է աւթանկիւնի դուռը կնիք մը, որուն վրայ ճիշդ խաչքարանդակի փորագրուած:

115

ԲԱՅԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆԻՑ ՍՈՒՐԳ ՀՈՐՆ ՄԵՐՈՑ ԳՐԻԳՈՐԻ
ՆԱՐԵԿԱՅՈՑ ՆԻ ՊՏՄ. ՀՐԱԿԻՉՄԱՆ Կ. ՊՈՒՍՈՑ (Երեմիա 24:պիի)

116

ԵՐԵՄԻԱ 255:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5×15×1,5 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14,7×10 սմ, երկուսը մասը անկանոն — ԳՐՈՒ ԿԱՆ:— ՏՈՂՔ՝ 20, երկուսը մասը անկանոն:— ՆԻՒԹ՝ բամպակէ բաղր, հասկեկ, կոկուտի փայտի սողաւորաւոր: ՊԱՅՄ՝ բաց շահալի կտրի կտրիւն իւրեանց, մահուանի առաջինը, բոլորի զարդարուն կաղապարներով, միջոցը խաչ, ճերմիկ կողմեր ծաղիկայ բաղրեր փակցուած:— ՀԱՆԴՈՒՄԱՆՔ՝ շատ լաւ, հակառակ ու իւրեանուբան եմբարկուած է, որուն կեղծերը կը տարածուին գրեթէ ամբողջ փայտը: Բաղրի մը մէջ (20×14) վրայ 2 սող գրի սեպ զմեջով կտրուած համուած,

կողմեր սկերած եւ շրջներ մաւած:— ԶԱՊԻՆԻՒԹԻՒՆ՝ պէս բանիւր էջ 5, 59, 81, 85:— ԵՐԱՆՈՒՑԻՆԻՑ, ՍԱՆՈՒՄԻՑ, ԳԼԽԱԳԻՒԹ՝ (Ա. մասին մէջ) սուտով:— ԴԱՅԱՅԱՅԻՑ 1—22%, խոլ հազիւ գրուած), 4, 107(կէսը)—114, 253—55:— ԴՈՒՄԱՆԿ՝ 1700-ին տուրք:— ԴՐԻՉ՝ (Ա. մասին) հաւանաբար Անկիւրացի Մովսէս Արեւիկ, Անկիւրիոյ, հմմտ. Թ. 110:— ՏԵՂԻ՝ անուշտ կտրուած վանի Անկիւրիոյ:

Մասնաւոր կը բաժանուի երկու մասի գրեթէ:

սի, որդւոյ Շահալֆույ, որդւոյ Իմիրզէ Սէֆույ, որդւոյ մեծին Շահ Ապասի:

Եւ ի խանութեան տղային Հանայ, մասին Հիւսիսայ, Մուհամմա Կիրայի՝ եղբոր Իսլամ Կիրայի, որդւոյ Ղազի Կիրայի:

Եւ ի կայսրութեան տղային Նէմցէի աշխարհին Ալամանայ ի յաթերորդի ամի թագակալութեան Լէօփ Օրնեհայ:

Եւ ի հայրապետութեան ամենայն Հայոց՝ որ ի Սուրբ Էջմիածին, ի վեցերորդ ամի զահակալութեան տեսան Յակոբայ:

Եւ յաջորդութեան սուրբ աթոռոյն Երուսղէմի, ի վիշապաներորդ ամի տեսան Աստուածաբոյ ղարուհապետ:

Եւ յաթոսակալութեան նորուն ի չորրորդ ամի տեսան Եղիազարու վարդապետ:

Եւ յառաջորդութեան քաղաքի՝ յերկրորդումն ամի տեսան Մարտիրոսի ղարուհայ՝ աշակերտի տեսան Աստուածաբոյ Երուսղէմայ:

Եւ ի պատրիարքութեան նախահան աթոռոյ ամենայն Յունայ, ի չորրորդումն ամի տեսան Բարթէմիոսի Շաթրիքցայ:

Եւ ի տէրութեան զահին Համայ աշխարհին Դազմատացոյ ի... երորդ(*) ամի տեսան Ալէքսանդրի փափ:

Եւ ի չորեքստաներորդի աւուր ամայն Յակոբի,

Եւ ի վիշապան աւուր յունի ըստ անուանակալութեան ղարսառոյն Արաքացոյ Ջուրլուտէի,

Այլ և յաւար քաղաքու և ի տանի սրբոյ Զարթրիայ մարգարէի և սուրբ հօրն Օնոֆրիոսի, միտասաներորդ մաս մու աւուրն:

ՄԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս կը տեսնուի մեր ընդարձակ

(*) Եւստի ի Կաթողիկոս:

ՇՆԹ. ԼՐԱՏ.

նախաթենէն, ձեռագրէս այս մասին զընտրելու շատ անխնամ է. նորինակ տառաւորը տաղ առ տաղ չէ գրուած: մենք նոյնութեամբ ընդօրինակեցինք:

ԴՌԻՐՍԷՆ ԳՐՈՒԱՄ ԳԻՏԱՏԱԿԱՆ ԳՐԱԹԻՒՆՆԵՐԻ

Եջ 2. — ՅԵՆՆԻ ԹԻՒՆ ՀԱՅՈՅ (=1730)
ՍԵՆՆԻՅԱՆ ՍԵՓԵԱՆ ՄԵՂԱՎՈՐԷՆ ՈՐԹ
ԵՂՄԻՂ ԻԵՂԱՆԱԶԱՐԵՐ ԷՆ. ՈՐԹ ԷՆ ԹԱՎ
ՍԵՆՆԻՅԱՆ

զորդ Կալատուր)
ուզան աղա (Արքանամ)
հաճի Օսկի աղա Յովանէի)
հաճի Յակոբ Կեւ)
Անճարակ աղա Սէֆէր)
Արաղ աղա Ռանէս)
Քէտիճի աղա Միտոս)
Վարաու Քորսոս)
տալ էշէքլի տէր Արքանամի թանն:

Էջ 3. — ՅԵՆՆԻ (=1732) ամին,
Սեպանքերի ԺԱ, արն ԲԵՐ, ԿԵՐ ի սուրբ
ժամս Ղաթա աւան աճ Լաքաւոր յաւիճի
Սրա՝ Ալէքսիսէս, տէր Յաւա՝ որդին է
այս Ղաթա Լաքաւոր, Կերք կըրարք
են սորայ. մեծին անունն Ալէքս տէր
Ալէքսիս միջին կըրայրն տէր Յաւա՝
որ է հալ Ղաթա [Լաքաւոր] և փոքր
կըրայրն՝ տէր Մալէս: Այս Ղաթա Լաքաւոր
զնաց զնաց յընտանայ Անտ կաթողի
կաութեան պէրտին արտը ի վերայ
ինքեան, ԿԵՐ ի սուրբ ժամս և տալս
զնաց յերկրին իւր: Տէր ասցէ ճանապարհ:

— ՅԵՆՆԻ (=1732) ԹԻՒՆ ՀԱՅՈՅ,
Սեպանքերի ԺԳ, արն ԴԵՐ, Յաւայ աւ-
իճի և Կաթալի Դիւ Կաթա Կաթաւոր փո-
խեցու առ Քրիստոս յայն ամենեցուն:
Եւ Եւ Մալէս և Բալէլէլէլ, Կաթաւոր և
հալէլէլէլ, զնացար ի քաղաքս առ ի
կատարել զթագման կարգ նորին. ի վե-
ցերորդ ժամու աւուր ԿԵՐ գրուեցաւ ի
նորայ հոգւոյն, և կաւ ի տապանի
յառաջի աթոռոյն իւրոյ, ի մէջ Սուրբ
Նիկիտայի Կեղեղեցոյն Յունայ:

Որոյ Հ[ի]սույն Տէրն ողորմեսցի,
առնելով

— ՎԵՃՁԱ(=1732) թշին, Սեպտեմ-
բերի ԺԴ, որն ձնի, փոխեցաւ առ Քրիս-

տոս մեր հոգեգուակ Աբրահմի Աբրահմի,
և յաւար Ուրբաթի յառաջի վանիցս եւ
դուռ ի հոգ տապանին, որոյ հոգւոյն
Տէրն ողորմեսցի:

116

[ՎԱՐՔ ՍՐԲՈՅ ՀԱՐՑ]

ԱՐԽՔ 1162:— ՄԵՆԹԻԹԻՆ՝ 18x
12,5x8,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆ՝ (Ա մասին)
15,5x9,5, իսկ Բ, մասին 13,3x9,7 սմ.:—
ԳՐՔ՝ հոտ եւ շեղադիր սաբեք գրչնեւ:—
ՏՈՂՔ՝ Ա մասին 24, Բ մասին 20:—
ՆԵԹՔ՝ լամպակ յազք, հասկնէ ան-
փայլ, սաքստաւ:— ԳՆՔ՝ արգուն-
կազն կաւեմաք, կաթափով, եւկա
կաւեմեւով, կապեաւ եւ կաթափով
միայ կաւեմեմաք լամպակ եւ ման
խաչ կաղապարէր դաւաւաւ, կապե-
աւ, մանի կաղապար եւմակ լամպակ
քով: կաւեւ փակցաւ, կաւով, կա-
ւաւեմեմաք կաւեմեմաք լամպակ
քով:— ՄԱԳԱՂԱԹԻՆ ՊԱՀԱՆԱԿ ուղղ-
ք եւ վերք կապեալ ընդ, հոտ, զի
զմկաւ, շեղադիր արգունաք լամպակ
սաքստաւաւ ընդ մը հանաւ, որոս ար-
մակներուն լամպակներ ինչ պակաս ձե-
ւապիս կապեալ լամպակ, կապեալ քով:—
ՀԱՆԳԱՄԱՐՔ՝ շաւ լաւ, հակառակ որ
խաւաքիս եւկաւաւ եւ, որոս կեղ-
անք լաւ լաւ կը սաքստաւ, քով
կաւաւ հաւաւաւ Է. 366 կգն եւր, կա-
նակներուն առաւելք լամպակ: Կեւի լամ-
պակներուն կապի մը եւ հիմակաւանք,
որ լաւանգները շաւ կաւաւ եւ այս
սաքստաւ այ ծալաւաւ եւ լաւան-
ցաւաւ (լոր որ է 229, 200, 325,
1100):— ՎԱՐԳԱԹԻՆ, ԳՐՔ՝ ԼՈՒՍԻՆԱՅԱ-
ՋԱՐԻՆՈՎ իւրեանցիւր զիսին սկիզբը.
ԵՐԱԹԻՆ, ՍԿԱՐԻՆԱՅԱ, ԳԼԵԿԻՆԱՅԱ
կաւիլաւ եւ մա՛հաւանք կապեալ զե-
ղին այ զաւաւաւ եւ ծալկան աւան:—

ՓՈՐՔ ԵՐԱԹԻՆ Կեղ մը հեւմակ լաւաւ,
Է 387:— ԳԱՏԱՐԻ Է 1-2, 357-6, 360,
1158:—

Ուրիւ բոլոր շեղեկաւքին կը պակ-
սի:

Մասեանս խորագիր՝ ալ չունի.
քայց երկու մասերէ լաւագոյն շեղ-
վաք կամ վաք Արշոյ շեղ է, որուն
համեմատ մենք ալ խորագրեցինք:

Չեւորգրեալ Ա մասը կը սկսի այս-
պէս.

— ՎԵՐԻ ԽՆԻՆ Ե ԿԱՎԵՐԱՐ ԼԱՎ
ՆԵՆԵՆԱՐԱՆԻՆ՝ որ է ՆԵՆԱՐԱՆ ԱՊԱՐԱՆ:

Այս Լաւն Եւանջել, լաւաւ
ԿԱՎԵՐԱՐ ԵՆԵՆԱՐԱՆ Ե ԿԱՎԵՐ,
և ԱՊԱՐԱՆ ԿԱՎԵՐԱՐ ԵՆԵՆԱՐ, Է
3-356:

Ինչ ԿԱՎԵՐԱՐ, որ լաւագոյնի
(ՅԱՆԵՐ-ԶԱՆ ԳՐԱՆ ՎԱՐՈՒՆ ՍՐԲՈՅ Լաւ-
աւաւ-ԿԱՎԵՐԱՐ) մաւ կը կապեալ, մաւ
գրի մեղեմեղեմաւ, մաւ, Է 3-356-
1157, և 1159-61, կը սկսի այսպէս.

— ՎԵՐԱՐ ԳԼԵԿԻՆԱՅԱՐԱՐ ՍԱՐԻ
և երանելի հարցն մերոց կրօնաւորաց,
յաղագոս կատարեալ առաքինութեան,
(Է 387):

Այլ մասերն գրչիկնք տարբեր
են, և զժրախաւաք տեւ չլիւստակու-

[illegible][illegible]

(x) $\{ \text{bimodal} \}$ [9. 1. 4 6 0 1 0 0]

၈
 ၁။ ငါတို့၏ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၂။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၃။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၄။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၅။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၆။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၇။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၈။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၉။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်
 ၁၀။ အကျိုးအမြတ်ကို အကျိုးအမြတ်

վեղում ² Եսփրթեաւոսն Մատաղք
աղ ³ Եմբողքեաւոյն Եռեղատունս յո
րագին յայմատաւն՝ զպղքաբէ հնչե
ղ Եռեղք մատաղն Եսթ Ետաք վ յոյս
տամոք ւ Եռեղամոսիտին Նդաւազմ
ղ յամաւաւազկին Լոյստաւ Եմեամին Եսթ
Եմեաւաւ տամ ⁴ Եմատաւ զտաւա

2005年12月25日

Եղևաւ մտ զոգովս զԲՅՏԻ
 արեւիցքի եղաւորեանս մի առ Դոմեթի
 սմի վիմեմարալի եղաղթութի զգրաւ
 արտ զաղթարանս Եղևաւ Դեմի ճաղ
 Դոմե թղթարաւորս զԵմի ճաղ
 թլեռեաւալի թղթարաւոր Եմալ ճաղ
 արտաւորաւ թղթ Դոմե ճաղ
 Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ
 Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ Դոմ

[illegible]

—ի: Չեռացրին բաշտագրուած մասին
վերջերը գրէի տարբերութիւն մը կայ:

Ինչպէս կ'երեւի շատ գէշ կամ չա-
բայաւոր զործածուած է այս ձեռագիրը,
որ քաջաբանն է գոված է Ե. ԿՈՅՅԻ
հարկ տեսնուած է նորագոյն զինժոյր և
պակասները յրացնել. ինչ որ եղած է
նորոք գրչու թիւումը: Վերջէն ուրիշ քա-
նի մը կտոր բռնեք ալ զբուած են ձե-
ռացքին զատարկ թուղթերուն վրայ
նստործ, տարբեր գրիչներէ: Առանց մէ
մէկը, քարոզ մը, ձեռագրին — կիզքը,
էջ 12, փոքրիկ յիշատակարան մը ու-
նի:

— Գրեցու, թի՛ւ ԲՆՆԲ (= 1723). — Ես անպիտան Աստուծաբաշտ
(ինչուած) գլխեցիք:

Ձեռագրին վերջը տեսցուած են.

ա) «Ի տէրէսն է Կոնստանտինոպոլս
Թուրքիոյ տէր» սկսուածով, էջ 793 —
811, որու վերջը.

— «Քրիստոս, Որդի Աստուծոյ, որ
հաստատեցեր զեկեղեցի տմենապայծառ
դաշտեամբ քո [Ճ]ուշարն, հաստա-
տեալ զեկեղեցիս Հայաստանեալ յց, բա-
րեխատութեամբ սուրբ Աստուծածնի՛
մ'որ քո և կուսի, և ամենայն սրբոց,
և մեզ պարմեալ, Քրիստոս, ի քո անա-
ւոր դաշտեալն յգ, ամէն»:

բ) «Յաւագա պատմութիւնսս քո և աս-
տուծայն իւրի: Եւ զհաւաքեցի ձորցի
յարեւելս: էջ 813—23:

գ) Քարոզ մըն ալ, էջ 826—830.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Էջ 831. — «Լուսեւրդի, հաշիւեւրդ-
ի, աւելու և եւելեւրդի (= 1738), և ի
հայրապետութեան Որոյս Աթոռոյս էջ-
միածնի տէաւ Դաւաթա զերբնտիր և
շնորհագորաց Լուսեւրդի տէր իւր
Էս Զատիկի լուսեւրդի գայս ՔԱՐՈՉ-
ԳԻՐԻՔԻ և առ ի ձեռն հոգեւոր որդեկին
իմոյ՝ Նիւրդի Լուսեւրդի յիշատակ հա-
ղաւ իմոյ, և հոգեւոր ձեւագոյն իմոյց-
դի ընդերցցի, և զմեզ միով պարմի
տեսնով յիշեցել ի յազմս իւր: Ես և ես
յերեսանկեալ աղաւեւ զանդիպողոյ
սմին տառի միով Հայր մեզալիս՝ ո-
ղորմի տառեք, և դուք յիշողք յի-
շեալ ի զիք տառի ամալս դառնին Աս-
տուծոյ, ամէն»:

էջ 20 (վարի լուսանցքի վրայ) և
էջ 486 (քարոզի լուսանցքի վրայ) խո-
յոք, քարոզի կիցքերը պարտաւոր են
սեւ թանգով, և հոգեւոր լուսեւրդի:

էջ 23, քարոզի կիցքերը կոպտեւոր
և էջ 769, տողամէկին վրայ, սեւ թա-
նգով գրեւորած են — թանգիւն քարոզ
կիցք մը. և Ե. ԿՈՅՅԻ լուսեւրդի:

Դ. Թ. } զրդպոս
11 } 99

Ի թիւագրութեան Ե. ԿՈՅՅԻ վրայ
դաւանա, 1199 (= 1750).

120

Հ Ա Ւ Ւ Ա Փ Ա Մ Ա Յ

(ՔԱՆՎԱԶՔ ԵՒ ՊՏՄ, ՍՐԲՈՅՆ ՆԵՐՍԷՍԻ, ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ)

1870:

ՆԵՐՍԷՍԻ 452— ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ 21×15×
2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ 16,5×10,5 սմ.,
կելիւն, իւրաքանչիւ սիւնակ 5 սմ.,
բացի 337—356 կշեռէ:— ԴԻՐ՝ ճոտ, այլ-
կուայլ զբոյններ: ՏՈՂՔ՝ 35, 27:—
ՆԵՒԹ՝ բաժնայեկ բուր, կոկոսած, փայ-
լում, ազդեցութեամբ, վերջին մասեր տա-
մախ:— ԿԱՅՄ՝ ճաղագրութեան կազմ է,
ազգանկագրի կարի, կաթախիցի եւ եւ-
կա քանակներ, կողմերն սրածներ
բոլորի կողմնայ կապագրութեան եւ իս-
յն զուգումն աւանդներն զմասն,
կերպի կողմեր կողմնայ առաջ փակ
քանակ կապագր, կարածներ կարմա-
ններ:— ՊՆԶՊՆԱԿՆԵՐՆԵՐ՝ ունի, բայց ոչ
մաղապարհայ, մասնափայլ գրաւորում,
եղիւն եւ զերեկ ձեռագրի մեծութեամբ
Մարտի մը մասնամ միջին թեր
սկիզբը եւ վերջը:— ՀԱՆԳՆԱՄԱՆՔ՝ յայդ-
նանուն լաւ կազմը իւր մը բալցած.
կանոններ ինկած, զիսկ նախ կապա-
րի եւ առաջին կողմի վրայ, վերի շը-
քունք մասն, 217—22, 263—4 կշեռ
կեղծած, բուրի մը վարի լուսանցի
պատմութեան (թ 35) 521, նախապէս
ազ կեղծութեան է մեծագլխ:— ՊՐՈՒՆԻՒՆ
ԳԻՐՆԵՐ՝ ձեռագր կեղծակ թողած են
իւրաքանչիւ զիսկ սկիզբը, աւանդ ալ
աւանդութեան են մասնայ:— միայն է
337 սոս սրաւ ՁԱՐԱՊՆԻՐ մը եւ ձաղ-
կանէ ՄԵՆԻՐ ԼՈՒՍԱՆՈՒՄԱՆԻՐ մը կալ,
վարդակամիւրով:— ԽՈՐԱՊՆԻՐ, ՍԻՆ-
ՍՈՒՆԻՐ, ԴԱՆԱՆԻՐ կարմիր:— ՆԱՐԱՐ՝
էջ 294 սիւնակայեղին վերեւ, սեւ քա-
նակով գրած մը կապագրութեան, եւ եւ մեծ,
կապագր լուսանկարի վրայ քանակ մը իւ-
նազի են:— ԴԱՆԱՐԿ էջ 1—6, 16բ,

270—72, 331—36, 391(միայն 7 սոս զը-
բան) 34, 399(Լ. սիւնակի կեղծ) 400,
401բ—452:— ՄԱՐԱՆԱՆԻՐ 1870:— ԳՐԵԶ՝
ժամակալ-Կալիւ-Սարգսայ Քրիստոսեան
եւ Պոլս:— ՏԵՐԱՐ՝ Քրիստոսեանի մոտ
էլ, եւ վերջը կարգակն Վրդ. (կարգիկն):

Մասնակց է ՀԱՆԱՐԱՆՈՒ, որ կը
բաժնակն մեծ մասնաբ իւր ի Տաթև-
նայեայ Քրիստոսեան, սկիզբի Տաթևայ-
քարտիկներէ: Ենթակարգին Քրիստոսեան
էլ նախապէս ալ աւանդ եւ ներ-
մասնութեան են ալ Քրիստոսեան լուսանկար
(էջ 247 իւր), էլ 7—269:

ԻՆԼՈՐՈՒԹԻՒՆ

էջ 328—247ա Քարտի, զի բանն
Սարգսեանութեան, Սարգսեան իւր
էլ ի Տաթևայ Քրիստոսեան, սկիզբի Տաթևայ-
քարտի, լուսանկար է իւր իւր իւր
մասնակց:— Ենթակարգին էլ 267—
262:

Սարգսեան կարտիկներէ մասն է—
ՔԱՆՈՒՆԱՆԻՐ ՍՐԲՈՅՆ ՆԵՐՍԷՍԻ ՀԱ-
ՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ, էջ 273—225:

Սարգսեան կարտիկներէ Քարտի,
էջ 326 30, 337—45:

Սարգսեան կարտիկներէ Քարտի,
էջ 326 30, 337—45:

Սարգսեան կարտիկներէ Քարտի,
էջ 326 30, 337—45:

զոյ աւանդակ առ ի պատճառ քա-
րագութեան,
որք ևս արտաշատի ի բրա-
նան,
որով ցուցցի ըստ ուսուցչի առեալ
հրաման,
սեփականել յինքնան զանուն քա-
րանական,
ուստի պատուիլ հարկաւ որ ի պա-
տանական,
զի արժանի մշակն տար վարձու
ստացման,
վասն որոյ եղև այս բանն:

ՄԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մայրագոյն վարդապետական նը-
շանակութեան անտակաւ կարեւոր է
այս արհեստական նամակը:

Էջ 349-55, Քաղաքի վանքի տաճարի
կնի:

Էջ 355-56, Նշանակութիւն ինքնա-
նայնական ինքնաշնորհի, և որով ինքն
նշանակութիւն, յոր և նշանակութիւնն
նշանակութիւնն:

Էջ 357-391, և 395-99 և 401
քաղաքի մասնան զայն մասնաւորա-
պէս, զինքնինքն բնի:

ՅԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆԻՆՔ, քաղաք-
ի ևս մասնաւորաւ Ա. մասին մէջ,
զորի Քրիստոսաւորի կողմէն, ամէն քա-
րագի հետեւ, այսպէս էջ 44ա, 61բ,
72ա, 83ա, 92բ, 98բ, 105ա, 110բ, 118բ,
145ա, 152ա, 159ա, 172ա, 178ա, 187բ,
196ա, 207, 228բ, 236-7, 264ա, 291,
326: Ասանց կարեւորները յատուկ կը բն-
րենք:

Էջ 44ա. — Ո՛րոշակաւ զգաւ ըն-
թացողաց, զի որ կարգայն զայս հրա-
շակ անտակաւ ինքնան ինքնաւորութիւն

առիկ անտիք ի մասնէ՝ յինքնէ՝ քաղա-
քի ևս մեր զիս՝ անպիտան, վաղ[ի]մար ինչ
և զծնաւոր իմ զգիտեալն առ Քրիստոս և
զեղբայր[ս] իմ որ [յ]այսմ ամի հանգեա-
լաւ Աստուած, և դուք յինքն ինչէք ա-
նեղ անտիքն Քրիստոս[ի], ամէն: Հայր
մեր:

Էջ 61բ. — Քրիստոս Աստուած, քա-
ղիս սուրբ և հրաշալի յայտնութեամբ
և մարդեղութեամբ ողորմեալ շատացողի
զրոյս՝ մեղացեալ և անարժան անկեան
բարեաց թափաւ և յանայն մեղացաւ ի
զարեաց քաղաքի վաղ[ի]մար յանձնի,
խաւառ Բրիտանիայի և ծնողացն իմաց
և յեղբայրս՝ Աստուածաբան, ևս ա-
մենայն ազգականացս ողորմեալ, Տէր իմ
Յիսուս Քրիստոս, կարգաւորացն և լաւ-
ղացն, և ողորմաւ ստացն ողորմեալ
աւրն անեղին, ամէն: Հայր սուրբ:

Էջ 83ա. — Որոշակաւ զգաւ, և այն
և, մասնակաւ զայն զայն զայն զայն
առ ինքն ինքն ինքն, և այն:

Էջ 145ա. — Մասնակաւ զայն
իսկ ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն
որ քաղաքի մասնաւորութեամբ զինքն
կոնկաւ և զծնաւոր մեր, ամէն:

Էջ 159ա. — Մասնակաւ զայն
իսկ ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն
և զծնաւոր իմ զայն իմ, և զայն իմ,
և եղբայր[ս] իմ Աստուածաբան, ազա-
նեւ զայն ընդերքոյ, զի յինքն ինքն
միայն Հայր մեղացաւ, ամէն:

Էջ 178ա. — Ո՛րոշակաւ զգաւ զայն
և զայն ինքն ինքն զայն անուն ինքն
զայն ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն
որոշ զայն ինքն ինքն ինքն ինքն
միայն մասն, ամէն:

Էջ 256բ-57ա. — Որ ողորմի Քրի-
ստոս Աստուած զայն զայն անարժան
առ ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն
ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն
զայն ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն
զայն ինքն ինքն ինքն ինքն ինքն

ինքն ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ և որք զամէնն ասնն, ամէնն:

Թէ կուզես որ ի մեղաց ազատիս, յաստն ի մեղաց պատճառէն հետս կուցիր. մեղաց պատճառ է կրննու գինին. յայտ երկու իրաց զատ կացիր, որ սուրբ մնաս և ազատ ամէն մեղաց և չարեաց. երկուսն ալ հար են այրել և ապականել. թէ զկրակն ի ծայն գնես, որպէս կարես ասանց տարած մնալ, այլ այրիս հրով անշիջելի. զջուրն կտրէ որ ջրացն զաղարիւ. իս է անուն բարի քան զանսոյ ցանկալի. զի անսոյն մասնաւոր ապականին և անունն բարի յաւիտեական մնայ. մարդ որ չունի անունն բարի, մեղած լաւ քանց զկենդանի. պարզեցես մեղած լաւ է քանց անւերես ապրած. մարդն որ չունի հետազանդութիւն, նորա անշան է զիտութիւն. մարդն որ չունի համբարութիւն՝ զինչ քան որ քանէ՝ ամէն անկատար մնայ. որպէս ասանց աղի անհամ է կեամբուն, այսպէս ասանց համբարութեան անհամ է մարդն, զի չունի զազն համբարութեան, որ զանձանութիւն ի համբարէ, ամէնն:

Էջ 264ա.— Եթր սղորմի Քրիստոս Աստուած ճշդ զբոլ ձեռնի Քրիստոսէ քաջէր, և անշիջելի Նաւի և զմեզ ի քաւին յիշողաց և մեղաց թաղութիւն խընդրագոյց ին սրտիս թաղութիւն ասնոս և ինքն ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ և որք զամէնն ասնն, ամէնն:

Սրբոյն Ներսիսի պատմութեան զրիւնը Պաշտ մըն է, որ երկու անգամ յիշատակագրած է իր անունը. նախ էջ 291, վարի լուսանցքի վայր.

— «Առաջագոյն զընթացս ի վերջսն և ետքը էջ 320, զորմանալ վարի լուսանցքի վրայ:

— «Անդկիկի զրիւն՝ Պաշտ՝ աղանձ յիշելի ի Տէրս:

ՈՒՐԻՇ ԳՐՈՒԱԾՆԵՐ

Էջ 224—5, վարի լուսանցքներու վրայ:

— «Վա՛յ խելք, վա՛յ միտք, ի՛նչ եմե՛ծ ես ի քո ձեռաց զորպէս ապրիմ ի աշտգմանց աշխարհիս, վա՛յ ինձա՛:

Էջ 346.— «Դեզ վարախի պատմոյ բանեղութ:

Ան սրտու՛մ, որ է խէժ, Բ քա՛մին և հո(1) պէզիր ձէթ Դ քա՛մին և խա՛նէ՛ և զի՛ր և եփէ՛ [մ]եզմ զրազմ և քամէ՛ ի Ա չափութի մի մէջ, և քամէ՛ և զա՛րձեւալ լից և եփէ ալլի անշափ եփէ մինչև լիցիկի զերա տանես աղալմիշ շիւնի, այլ մարգարաի պէս կանգնի, և ապա լից չուլմէկն (=չեմմէկն=պտուկ) որ պազի և երբ բանեղութ լինիս քի՛ր փոքրիկ չուլմէկ մի և որշափ քանեղութ լինիս անշափ տա ի պզտիկ չուլմէկին մէջն լից, և որպէս նախի եղով նորացու և տախլէ՛ն աղի բարակ և ի մէջն լից խա՛նէ և ի քան տար, այսինքն քաշէ զանիմի, և քա՛ն որ չարնա՛, և քի՛ր վարախ որ ի վերայ թըղթին է, և տա մէշին և զի՛ր ի մէջ քան պակ և թապիկ տրա և շնուղ զի՛նացո՛ւ ասկու մի և զարկէ ի վարախն որ փակչի, և այս էն:

Էջ 356.— «Վասն հանգի. տա ձախրէ՛մ մեղք, և Մախրէ՛մ բարկ քաջախ, եփէ քա՛ղ ի միտեղ որ միտարի, և խմցուր հանգին որ փախէ, և աղափ Աստուծովս:

Էջ 1, անթիւն երեսի վրայ:

— «Անշա՛տուկ է ՔԱՐՈՉԳԻՐԱՅ Կաւրպէ՛տ Վաշտա՛ն Վ՛:

— «Երկուք ի Պաշտ ի թէին ՌձԼԹ(= 1690), Օղոստատի ամսուն մի(-10), տրե Կիրակին:

հրեապետ, էջ 366-79.

Սիմոն Բարձրաբերդի Կոստան է և լույս, էջ 380-85:

ՃԼ) Քրիստոսի Տեսան Տերոյ Երեսուի Պրիստոսի, որ վասն ժերոյ փրկութեան առաքեալ յերկնից ի յերկիր, ի ժամանակ սրբոց առաքելոցն Պապի և Պատրիարքի, էջ 385-397:

ՃԲ) Քրիստոսի Ստեփանոսի Ստեփանոսի վասն սուրբ կրօնի էրեւ, էջ 398-401:

ՃԳ) Քրիստոսի Կոստան Կոստան է և լույս, էջ 401-407:

ՃԴ) Քրիստոսի և և իրաւ քանիս, իրեւ է, էջ 407-418:

ՃԵ) «Հարցումն Աշխարհի Ստեփանոսի Լույսի Երեսուի, և պատասխանի Աշխարհի Լույսի Երեսուի» Լույսի Երեսուի Լույսի Երեսուի է, էջ 418-424:

ՃԶ) Քրիստոսի և և իրաւ սուրբացն, էջ 424-441:

ՃԷ) «Հարցումն Աշխարհի և պատասխանի Աշխարհի Լույսի Երեսուի» Լույսի Երեսուի է, էջ 441-446:

ՃԸ) Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 446-457:

ՃԹ) Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 457-501:

ՃԿ) Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 458-466:

ՃԼ) Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 466-57:

ՃԽ) Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 467-70:

ՃԿ) Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 467-70:

Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 471-490:

Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 490-501:

Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 501-511:

Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 511-522:

ՅԵՇԱՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՅԵՇ 70. — Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 401-407:

ՅԵՇ 342. — Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 401-407:

ՅԵՇ 379. — Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 401-407:

ՅԵՇ 501. — Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 401-407:

ՅԵՇ 501. — Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 401-407:

ՅԵՇ 501. — Քրիստոսի Լույսի Երեսուի է և լույս, էջ 401-407:

յեցաց յամսոյն Մարտի հինգ Նոնսի, Երրոյնցոց յամսոյն Նիսանի միոյ Ղիմպիթի, ի խնդրոյ և ողջութեան և իմաստուն Եղիշտէ Կէրէպէն զսոյն ետ գրել զվարդանդիրքս և այլ խրատական սուրբ գրեանքս ի սուրբ վարդապետաց և ի սուրբ հայրապետաց, ի վայելս անձին իւր, և յետ իւր իր սրգին, և յա՛յլ յամենայն հանդիպողս ի շահ և ի յօգուտ յամենայն բանասիրաց, որ և ասացու զսա մեծապատիւք տննչանք ի արհաման միխիտարեանն անձին իւրոյ: Արդ որք հանչիղիք սուրբ տառիս, յիշեալք զվերս գրեալն և զծննդս իւր զհագեար և զմարմնաւոր և զեղբայրս իւր և զանհետան յազատինա՝ զկենդանիս և զննջեալսն, և որով կամուք յիշէք տա Տէր, նախն շափով յիշիք ի կամեցաւ զին բարեաց Քրիստոսէ, ամէն և եղիցի:

Արդ գրեցաւ սոյն ի նկատմբ յարեանեղ Յովսէփ Գագալէ, ի տրուպս տեանայն գրողաց, արթուն անուամբ կոչեցեալ, և զործովք ի քուն մահու ընկուղեալ: Գծագրեցաւ յեղիշտէ Գագալէս, որ իսկ յԱնիէնէն: Այժմ յերեսանկեալ ազդեալ, մաղկեցէ՛ք վասն իմ, ո՛վ հանդիպողք, որք կարդայք կամ աւրինակէք, յայտարարիս տա՛ք տա Տէր և յիշեցէ՛ք ի բարին: Գի և զուք յիշեալ լիւջիք յարքայութեանն Աստուծոյ, ընդ յաջակողմանն դաւանաւորին և հայցաւորին, ամէն: Այլ և վարպետիս տա՛ք ողորմի, և Աստուած ձեզ ողորմի: Հայր մեր որ յերկինս տա՛լ մի՛ ձանձրանայք, ո՛վ վերձանաւորք յիշատակարա-

նիս:

Եջ 526. — «Գիրքս ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ յիշատակ է ԽԵՄ Կէրէպէն աղի ԽԵՄ Կէցալէն, ի Գագալ Սուրբ Արհամատէնէն Էնիշտէ Գագալէս: Ոյ որք շունի հրաման տանելոյն] կամ արիւրոյն], այլ միայն կարդան և ի մէջ վանիցն չի հանեն և Աստուած ողորմի ասին յիշատակ զնոցանց, և իւրեանցն այլ ողորմի: Թէին ԹՂԷ (յուսանցքի վրայ ուրիշ գրէ «յամ Տեառն 1648») զչիւրիք յիշատակ ի հայրապետութեան Սուրբ Կէրէպէն՝ որեւէ Գէրէպէն]» Կէրէպէնէն, և աստիճանորդութեան մերոյ Միշտէն] Էրէպէնէն Թէպէնէն», որ քաղած ջանա եղ վասն վանիցն, որ ամա[յ]ի էր եղեալ և անուան զամենայն ի գրու էր եղեալ: ո՛չ թէ վանիցն միայն, այլ և եկեղեցուն այլ էին շահեալ որ վանիցն չէր եղեալ քառական. պարտուց շատ լինելուն ալ տեղն հասեր որ Երոյնք կամէին տանուլ զվանքն մեր գրամ տալով, այլ ողորմանն Աստուած ողորմեցու: և եկն Միշտա վարդապետն, ջանաց, քան զկարն տելի զնոց, մողովցն ի զուրտ և ի քաղաքէս, Աստուած զատուղքն աւրինէ, և երբ ո՛րչափ անուան կայր ի գերի, թէ՛ վանիցն և թէ եկեղեցոյն, զամենայն ազատեց մինչեւ ԴՈ (4000) զսուշ տելի և ոչ պակաս, և կրկին զվանքն նորագոյն քաղամ զգեստիք և շինութեամբ: Աստուած իւր մեղաց թողութիւն տնէ և սուրբ Աստուածամիս իւրն քաղէտաւ լիցի ի միւստեղամ գալտեանն և ամէն տողացն, ամէն:

ԵՐԵՄԻՔ ԺԲ+846:— ՄԵՄՈՒԹԻԹԻՆՆ՝ 21x14,7x5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻԹԻՆ՝ 14,7x10,2 սմ.,

ԵԵԿԵԻՆ ԲԱԳԻ 1 ԷԴԷ, ԽՐԱՏԱՆԻԵՐ ՍԻՆԱԿԻ ԳԵԵԻՆ 6 սմ.:— ԳԻՐ ԵՆՏ:— ՏԻՐՔ՝ 30:—

[illegible]^(*) $\exists n \in \omega_{\mathcal{F}} \text{ s.t. } n \leq f \text{ for every } f$
$$(\mathbf{u}^n) \quad \text{Divergence-free in } L^2(\Omega) \text{ in } H_0^1(\Omega).$$

D.F.P., ICHS.

Մասնաձև է Պիլե Լեզզան, Գր. Բ. Տաթևադեան, բնածն հայրենակին հերկա իշխանական բանակներով, որոնց առաջինը Պիլե Լեզզանից վերջ է, գրառած Պիլե = 1397-ին (Չեռագրի մեջ էջ 822-23), հերկորդը «Գեորգիան[յ] վարդապետին Լազարյանի Լուսինյանից վերջը, գրառած՝ «Լուսինյան, Լիլի-լի Բաշի, Լ իշխ-լ իշխ-լ, յորում մոխ հեղ ծնառան Զատկայ, ազգի կոչեցան (Եռաց)» (1587), ձեռագրի մեջ էջ 839-40:

图 1-2-15 为图 1-2-14 的另一种画法。

Ի՞նչ ժողով.— Եղբորքս է Ալի-անընի Յու-
հաննիս Բալասանյանը, ի վաշտիկումն անձինի իւ-
րոյս, ներքեւէ բռնածնել ծագաւ թողորդի,
փոքր կնիքը կոխած, որու գրուածքն է

Յովն
Վրդայ

Էջ Դ. — Չհերացոր զորս թևամբ ա-
մենաբարյա երրորդում թևան, է՝ Գառնա-
Պաշտա լաշտաբան՝ գնեցի զորսը մա-
սանանս, ի ձեռն թէլէս Գառնա Գրե-
շէ, ի մէջոյ սուրբ զրոյց չանդանցից
յուսանողի Կէր Աշտաճ աւանի, որոյ
զնոցին Տէր յուսանորեցէ, Արց՝ որ
չանդիպիք և իմէ օգաիթ ինչ ի սմա-
նէ՝ զօգորմին չանեցով գիտասփիթ թէ
արարք իսկ արարեալս, և ո՛չ այլոց
մասնակցոյ թարգման։

and, therefore, the

1814, *Journal de l'Institut National* 11

Ի տարբեր դեպքեր Տիրամանի
որ ի Գաղատիայ, գրեցաւ քա

Դուրսն էլ գրում քանի, քարոզի
մէջ յիշելի և քշելի պատմութիւններ,
սուրբ գրական համարներ (էջ Կ). նոյն-
պէս մտադալմեայ պահպանողներու
լուսանցքները և տաղամէջներ լինուած
են:

րեճեմ էջերը թիւացած իմ:— ԶԱՐԳԱԳԻՐԳ՝
 իւրաճանչիւր գլխին սկիզբը (Ա. մասին
 մէջ):— ԽՈՐԱԳԻՐԳ ԵՒ ԳԼԽԵԳԻՐԳ՝ (Ա.
 մասին մէջ) վարդապետներ, միայն առա-
 ցին գլխին, որ ԽՈՐԱԳԻՐԳ յաւնի, ԱԿՍՈՒՒԱ-
 ՍԻՐ ճոջապէս վարդապետներ:— ՓՈՒՐ խո-
 ՐԱՆԳ՝ միայն Ա. մասին մէջ (էջ 1, 49,
 66, 75, 90, 116, 129, 139, պոստ զոյ-
 նեալ ոչ յաջող գործեր): Իսկ Բ. մասին
 ԽՈՐԱԳԻՐԿՆԵՐԸ, ԱԿՍՈՒՒԱՆԵՐԸ, ԳԼԽԱ-
 ԳԻՐԿՆԵՐԸ, ԱՌԻՍԼԵՅԱԳԻՆԵՐԸ կատմիւ
 եմ:— ԴԱՆՏԱՐԿ էջ 211—12, 312(կիսեմ):—
 313:

Քաւազգիւրջիս եւկու մասերուն զը-
 չուրեան մասին տեղեկութիւն կը պակ-
 տին: Ա. մասին վերջը ստացի միայն
 յիստակագրութիւն մը նաւ:— ԵՒ ՓԻՉՓ
 թղթն Փնտրուաւ ԻՐ ի վանք(=1754, Փետ.
 22): Իսկ Բ. մասին մէջ (էջ 343), քաւ-
 զիս վերջը, տխրանում տալիս ճնշում,
 1746ա:

Իսկ Քաւ-ճԻՆԻ կը բազմանայ եւ-
 կու որոշ մասերէ: Ա. մասը, էջ 1—210,
 Երեւանի եղեկի վարդապետի մը —
 յազմարտի գլխին է. Ի զգուշացման
 ետքը մտաւոր շեղոյց վրայ. իւրաքան
 չիւր քաւազին վերջը տառաւոր մը.

Քաւազգիւրջիս Բ. մասը (էջ 214—
 305) ընդգրկեալ թիւն մըն է արք-
 քաւազներէ մը. (Կառնուոր Խաչու-
 նի Քաւազգիւրջին) և առաջին քաւազը
 խորագրի չուանի. Իսկ Բ. քաւազը ճիշտ
 թուանամարը (էջ 231). Ասոր կը յաջոր-
 դէ ԵԿՈՎ Ձաւազանայ, էջ 240—300,
 Խաչուան Երեւան Քաւազգիւրջին, և որոշ
 քաւազներ:

ՁԵՌԱԴՐՈՒՄ ԴԱՏԱՐԿ ԷՋԵՐՈՒՆ
 ԴՐԱՅ ԳՈՒՐԿՆԵՐ ԳՐՈՒՄԵՆԵՐ ԵՒ ԷՆ-
 ԴՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

Էջ 81.— ԵՆ քաւազի մէջ իսկ:
 Կենտրոնի փափին ձերոյ, սահմանա-
 գրեալ ի մէջ կանոնական թղթային նո-
 ռա, զրեալ առ ժողովն Միւլեթիայու,
 եթէ ոչ միայն ի շափ հասեալ մար-
 զիկցն, այլ և նորածին աղայցն, եթէ
 ոչ կերիցն զմարմին Որդւոյ Մարդոյ,
 և արքեան զարին նորա ոչ ունիցին
 կանոն յանձինս, և այլն, տեւէ՛ք է Մշե-
 ւայէ՛ տւաւ կաշեցեալ գրգռէ, գլուխ եր-
 կրորդ, երես 75, որում փառք յաւի-
 տեանս, ամենա:

Էջ 179 — Երան (— Անկիւրիս
 եւրոպի վաճառ գործի, ուրիշ կընայ
 քաւի գիրն այս էս:

Կամօքն Աստուծոյ կամ ես՝ Մով-
 սէս վարդապետս, որ եմ եպիսկո-
 պոս Անկիւրայի քաւաքին, ՌՃԶԲ
 ամին, և ըստ փրկչին 1733, հանդէպ
 կարծանքի զգէմն և զկուտակի պա-
 րտոյն, նա եւս զասուն զգիրն արտին
 մէջն քանալ հաւա, և այգին, որ կայ
 ի ձորն Թանըշմանի զամբարով(?) պա-
 րտապով զարդարեցաւ. վասն որոյ որք
 ընթերցուք զարձանագիրս՝ յիշեցէ՛ք ի
 Քրիստոս զվերջգրեցեալ Մովսէսս,
 չոր և զուք յիշեալ իշխեք ի մեծ ա-
 տենին Քրիստոսի, ամէն:

1825, Մաւիս 17, ընթերցեալ և
 գրեցի տաւ. ի Պետրոս վարդապետս:

Էջ 180—82.— ԵՆԿԻՐԻՍ Սուրբ
 Աստուածային վանքին զարդարեալ
 տեղի ունի ամբարձր տառաւորայ
 զիւն Խաչուան պատկարայ:

— Աստուած կարգ տանայի, նորա իմաստ մարդկան ուղիք:
 Ան ի յետիւն ճիւղ ասոր տեղի, շեղ տարիք ճիւղ կանգն:
 Յրաւոյ յոյժով մեծ Մովսէս, և իմաստան Ողբանի:
 Երկու Ողբան նոր տեղի, քաւազ մէջ գլու զուս պատկար:
 Յրաւոյ գիրն տեղեկան, որովք մարդկան կարգն ուղի:
 Որ եղ տառարս ցանկալի, յանուն որոյ Աստուածամեծ:

գրեցի, Գեորգի Երեմյան, 1829, Մեղա-
Ց, ի Սուրբ վանք Տիբուրնի, որ ի Գե-
որգիան:

Ա. ՄԱՍԻՆ, ՅԱՆԱԶԱՐԱՆԸ

— «Արդ ի լուսանալ պայծառ և
զմիտ առաւօտուս, և ի ծագել զգալի
արեգակնայն, ինքն՝ իմանալի արեգակն
արդարութեան՝ Երեսու Քրիստոս Տէրն
մեր՝ ծագեցել զիմանալի լոյս անձառե-
լի շնորհաց ի հոգիս և ի մարմինս ձեր,
և տանաւարացեալ զձեզ ի բնակութիւնն
տնեանսուրբ երրորդութեանն, և լուս-
սաղարթով մտաք, զգոտաւ և պայծաս
զգոյարարածք, պարարտանցել զձեզ ի
սեզան իմանալի ճաշակման երկնային
մանանային՝ որ է քանն հոգեշնչոց սուրբ
մարդարէին լիզեկիւնի, շք յարածամ
խորխորայ և զոչէ՝ հարկ ի վերայ մե-
ղեկալ յաւժեղակի ձայնի և սուէ՝ Որ-
դի՝ մարդոյ, դէտ կացուցի զքեզ. զի ե-
թէ տնօրէնն յանձնեալեան իւրում
մեղցի՝ և դու ոչ զգուշացուցանիցես
զնա, զարեւն նորա ի ձեռաց քոց խն-
չրեցից: Ուստի սուէ Փրկիչար Աստուա-
նարանն՝ թէ աւսնորդքն և զէտքն
ժողովրդոց, այնքան հոգեոց պարտա-
կանք են՝ որքան կարողք էին քարոզել
ի յոգեւտ փրկութեանն շնոյն, և ոչ քա-
սողեցին՝ այլ լուսեցին: Արդ՝ ի սոյն տա-
ռուածային քանն սարսափեալ և զաշի
նարեալ զողամ և սուկամ: Նախ զի՝
լանարժան և յետին նախկին առաջ-
նորդաց՝ աշխիքն ի Տէր հանգուցեալ

Գրիգոր ձեռնալի վարդապետն ոչ հաւանիմ
ոչ վարսեք և ոչ բարեւք, և ոչ բա-
նմին օրինակի շահելոյ զձեզ: Որ նա
բանիւ քարոզէր՝ և զործով զնոյն կա-
տարէր: Իսկ ես տուալս՝ վարժեցեալս
նմանէ, ոչ կարեմ բնու զնորին պաշ-
ձառ ընթացից զօրինակն ի յիս բերել
բառ քանին Տեսան թէ Ոչ է աշակեր-
մեծ քան զվարդապետ իւր, և կամ ծա-
նայ քան զՏէրն: Ուստի հեղգութեամ
անփոյթ արարեալ՝ լուսալ կեամք ի խրա-
տելոյ և ի քարոզելոյ, մանաւանդ
քանն տիրական կարի երկուցեալ, ո-
րտէ իսկ՝ նախ տանել և ապա ուսուցա-
նել: զի որում եւս չեմք պատկան
կաց սեկայն ի ստիգմանէ Տեսան,
ի ստատիկ խզմտանաց աղէկիկեալ եր-
կնիմ, որովհետեւ զանարժանս՝ որպէ
հոգի և զէտ է կացուցեալ. եթէ ոչ
քարոզիցեմ զուցէ զարեւն անօրինաց
մեղուցելոց՝ ի ձեռաց եղկելոյս խեղդի-
ցէ: Զի ես զձանրութեան մեղաց իմ
ոչ կարեմ քաւել, ո՛ր մնայ տալ յոր-
ծամ ժողովրդոց յանցանքն եւս յինէ
պահանջիցէ: Ուրեմն յաղագոս հարկին ո-
ի վերայ մեղեկայ բառ Սրբոյ Հոգւոյն տա-
լութեան, և բառ մերս ակար կարողու-
թեանն՝ քարոզելուցք զսակաւ ին
խրատս հոգեշահաւ: Զի թէպէտ մինչե-
ցայժմ չեմք թողեալ զձեզ առանց խրա-
տատուի և քարոզչի, սակայն երկնի
զուցէ ի վարդապետին են փոյթ ունե-
ցեալք, և ի զարմուցանելն անփոյթ ա-
րարեալք. զի կան եւս և զտանին ո-
մանք վարդապետք, որք ճշտմ բա-
նիւք տանան զարդարեն, և յազգեւոյ
զժողովուրդն անփոյթ տանեն:

ԵՐԵՎԱՆ 388:-- ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 20,3x
16x2 սմ.:-- ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 18x11,2 սմ.,
տես անկախում:-- ԳՐԱՊ՝ 20x11 սմ. անկ
անկախում:-- ՏԻՂՊ՝ 20-34:-- ՆԻՒԹ՝ բառ-
պակե բույր, կոկոսած, փայլում, ձողա-
շառաւած:-- ԿԵԶԻՄ՝ սեւ կաթի, զարգաւուն
կաղապարներով, հիւսով, կտրուածներ
դեպի Թ. 103-ի կապովն սկսւ:-- ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆՔ՝ շատ լաւ, միայն կողմին կաթի-
ները միջ մը սկերած են:-- ԼԱԻՍԱՆՅԱ-
ԶԱՐԻՒՄ՝ սեւ րաւանով, ծաղկաձիւ րաւեւ
ասդին անկիւն սփռւած են:

Աստի քարէ անկախում են կը պահ
սին:

Մասնաւոր է Հատար մը, որ կը
բաժանուի փոքրիկ հատարներ, ըն-
տիր տապալաններ, պատմութիւններ,
մանրագրեր, աստուածաշնչական հա-
մարներ, մեկնութիւններ և այլն, և
այլն. կարելի է ըսել, Նոթագրութեանց
հաւաքածոյ մը, զոր քարտիչը մը բռն-
նած է իւր պէտքեր համար: Նոյնիսկ
283-294 էջերը, որոնք կը համապա-
տասխանեն Թիւ 103 Ձեռագրի [տաճա-
րագիտական] բաժնի 435-445 էջերու
մէջ գտնուած աղիւսակներուն, Նոթա-
գրութեան համար ընդօրինակուած է:

Կ'ընելի մեծագործ Նոյն անկագր
սեւարկները քաղկացած է, ետքը պա-
տըտածները նորագոյնով՝ աշտ հա-
տարը կազմուած է: Դատարի թուղ-
թերը երկրորդ գրչէ մը չեղագրով
լեցուած են նման նիւթերով: Ձեռագրիս
կողմերուն ներքին կողմերն ու լու-
սանցքներն իսկ լեցուած են ու պարտա-
տեղ չէ մնացեր: Այս կազմի աստեւ լու-
սանցքներու նիւծ ծալրատուած են շատ
մը տողեր:

Հատարքը թեւեւ համար քանի մը
հատարներ կ'ընդօրինակենք մեծագրէս:

Էջ 3:-- Վերջ տարակուսէ թէ յա-
ր՝ւմ անգղոջ սպասէ քեզ ման, վրան
տարիկ տմենայն ուրեք դու սպասեալ
նմա. [և լուսանցքի վրայ], զի տմե-
նայն ոք յատարութեամբ չարարի վրան
տարիւն է:

Էջ 55:-- «Գիտել պարտ է ընթեր-
ցողի գրոյս, քանզի մեր նուտաութիւնն
ընթերցուածք զմեկնութիւն սուր ասե-
տարանին թարգմանութեամբ կտանա-
ցուցն սակա իշխանութեան եկեղեցոյ
տա ի յանդիմանեալ զմեզուսորս, ըստ
տէրունեան հրամանի եթէ նոցա ոչ
լուիցէ՝ տատալի եկեղեցուէն. ու թանկ
վեցերորդ նուրն. եկեղեցի յատկապէս
զին փոխանակ մեծագոյն իշխանի նա-
րա, որ է յաջորդն Պետրոսի աստեւ-
լայն, և փոխանորդն Քրիստոսի՝ սրբա-
զան փափին. զին եւս եկեղեցի փոխա-
նակ տմենից եպիսկոպոսաց. կամ աւելի
մասին նոցին հրամանաւ սրբազանի
փափին ժողովելոց յուրեք ի տեղի իմն
տա ի քննել զմեծամեծս վրձարանու-
թիւնս, որք կարեն երբեմն հանդիպել ի
մէջ քրիստանէից, սակա հաւատոյ կամ
վարուց. որպէս իսկ եղեւ սակա տա-
տաւածութեանն Քրիստոսի ի Նիկիա
քաղաքին, յամի Տեառն ՅԵԶ (sic), ընդ-
դէմ Արիսի, ի ներքս՝ հայրապետա-
թեան սրբոյն Սեդրեկոսոսի փափին.
կամ սակա աստուածութեան Հոգոյն Սրբ-
ոյ, ի կոտանող նուաւրս, յամի Տեառն
ԵԶԱ, ընդդէմ Մակեդանի, ի ներքս՝
հայրապետութեան սրբոյն Տոմաքի փա-
փին. կամ սակա աստուածամարտութեան
սրբունոյ և անարատի կուսին Մարիա-

մա՛, ի քաղաքն եփեսոսս, ընդզէմ Նեստորի, յամի Տեառն ՂԱԵ, ի ներքոյ հայրապետութեան սրբոյն Չէլչաթինոսի փափին. կամ սակս հաստատութեան երկուց քնութեանց ի մի անձն Բրիտանսի, ի քաղաքն Փողկեղանի, ընդզէմ Ատաբէնի, յամի Տեառն ՆՆԲ, ի ներքո՝ հայրապետութեան Էլանի. կամ սակս փաստաւորութեան հողաց սրբոց և տանջանաց մեղուարաց, զկնի ելանելո՝ իւրեանց ի մարմնոյ, ի Յլորէնցիոյ, յամի Տեառն ՌՆԱԱ, և ի ներքոյ հայրապետութեան Եւճէնիոսի չորրորդի փափին. կամ սակս թղթման Հողոյն Սրբոյ ի Հօրն և յՈրդւոյ, կամ սակս քաւարանին, ի նոյն տեղի, և ի նոյն ժամանակի. կամ սակս մեծագունեցի իշխանութեան Պետրասի և յաջորդաց նորա, ի վերայ ամենից հաւատացեցոց ի Գրիգորիոսի ընդզէմ հերետիկոսաց Լուգերանասաց և ալլոց, յամի Տեառն ՌՆԿԻ, ի ներքո՝ հայրապետութեան Պաղտի երրորդի, և Փիտի չորրորդի փափից. իսկ արդ՝ որպէս դաքս հաստատուէս և տեղաւազարտելարար տանձնակցին զի՛նչ պարտ էր մեզ հաւատալ, նմանապէս ևս և կեկեղեցին սահմանեցէ տեղաւազարտելարար՝ քանիցս մողովացի տա ի քննել զի՛նչ պարտե՞լ հաւատալ, և սակս վիճարանութեանց, որք պատահելոց են մինչեւ ի կատարած աշխարհիս:

Էջ 81—83. — Հաստատի տարբեր առիթունք մի:

Էջ 138. — «Գրեալի է Ներսէս Աշտարակեցիին Հուլոյ քաթողիկոս ի զեղջէն Աշտարակաց ի Բագրեւանդայ, զկնի թէին Փրկիլը ՇԼ ամին, յետ 2 ամաց անցիպոյ ի Փողկեղանի մագուղաւ, որոր մագուղ ի Շէին, որաւ մտաւ արքային հայի մամանային ԻՍԻ՛) Եղբայրացոց. և զտաժին փոքրեայ տանձնապարսթիւն. ցտն Անկեղան և գմկրտութեան ի միում

ուսար սասց աննել, անելով թէ Քրիստոս՝ Աստուած և մա՛րդ էր միաւարեալ, միաւարեալ պարտ է աննել զժընակչն և զփկրտութիւն ի միում ուսար, և ոչ աննել այլ և այլ օր, և յաւել զերեքորքեան խաչեցայն:

Անէ աւարք Բաշլիլիոս ի ճառս աւազախարութեան, Ո՛ կորսուեալ մտածութեան իմում վասն տածման և ամօթեա՛ հեշտութեան մեղաց չարչարեալ լինիցիմ յախտնական պատժօք, սակս վախճառ յաղճանաց մարմնոյ արկանիմ ի հարն յախտնից:

Ո՛ Տէր իրաւի են զործք քո, և որդար դատաւան, և ուղիղ ճանապարհ և խորին խորհուրդ, վասն սակաւ մեղաց հեշտութեան չարչարիցիմ յաւախեանս:

Դա՛րձեալ երկրորդ մագուղ Մանազկերտի, Յունան հայրապետ ի Տաշրոյ ի զեղջէն Օձնոյ, ի թէին Փրկիլն մերոյ ՉԻԵ, ի զեղաքաղաքն Մանազկերտ:

Եւ դա՛րձեալ ի չորից սիննոգոսացն առաջին մողովն եղև ի Շիրակէան արարեալ մերն ի թէլայանութեան Քրիստոսի ՊԿԲ. և երկրորդն եղև ի Տորան կիլիկեաց, ի յամին ՌՃՀԷ, և երրորդ՝ ի Միս, ի թէլականին ՌՅԷ և Հալոց ՉՈՂ. և չորրորդ՝ յԱսանայ, ի թէլարեալութեանն Քրիստոսի ՌՅԺԶ:

Էջ 158. — Գրեալի է Եթէ = բռնի ժամանակս Քրիստոս ի համբառնայն իւր և հաս յերկինս, և ի հայրնի յաթոսն, և նստաւ ընդ յաջմէ Հօր. ի տարի մի, թէ յամիս մի, թէ ի յարթ մի, թէ յօր մի, թէ ի ժամ մի: Եւ սատ նախ գրեալի է զի՛ ճանապարհ, որ յերկէս մինչեւ ի վերին երկինքն, յոյժ հեռի է քան զամենայն հեռաւորութիւն. այլ թէ ո՛րչափ է հեռի, Աստուած միայն զիտէ, այլ իմաստաւէրքն քննելու են զայս հեռաւորութիւնս և ասացեալ ինչ. իմաստաւէր ոմն՝ անուն նորա Ռարբի Մովսէս՝ ասացեալ է թէ Է մուրալ է, և իւրաքանչիւր մարդիկ ունի երկին տանձին և հաստատութիւն, իւրաքանչիւր երկինց է նժ տարին ճանապարհ,

(Դ) Յնացի ի ՅՇ ՌՆԵ ևս արդուս է ի Եղեղապի մի — արժանի մի՛ մէջը խաւ և վրան պատուով: Ծնեմ. 1893.

և միջոց իւրաքանչիւր երկրից է նոյն չափովն։ Ե՞ն՝ տարին ճանապարհ։ Եւստ այս հաշուովս ի յառնակոս զնոյն մինչ անմարտ գաւեղն իննգանկերպիցն, Գիկի՞ն տարին ճանապարհ է, և է այս ճշմարիտ, և Աստուած գիտի որ զամե- նայն չափեալ է։ այլ այս աշակէս է, զի յերկրից յառնէն մինչեւ ի յանմարտ գաւեղն Գիկի՞ն տարին ճանապարհ է, Եւստ որչափ լինի ի յանմարտ զնոյն մինչեւ ի վերին Նրեղէն յերկինքն, զի այն Գ իրկինքն մեծադոյն և հաս- տատ և հաստատուցին քան զամենայն յերկինս։ այլ ի Զիթնեաց լինէն, ուր Քրիստոս համարածաւ, մինչեւ ի Նրեղէն յերկինքն ճանապարհ հետի է, անշափ և անթուելի ի մարդկանէ։ այլ Յիսուս Քրիստոս՝ Որդիին Աստուծոյ յոյժ ըշտապ ընթացաւ զերկուր ճանապարհն այս, և ոչ յամեց ի համբաւանն իւր ժամ մի կամ կէս կամ րոպէ մի, զի ստեղծ թէ Քրիստոս զԳիթնեական փութով հաս յերկինս, յայնժմ տեղաւճէ ասեմ, ուստի ամպն կալաւ զնա յաշտց ասաքելոցն։ Նոյնպէս զտար ընտրելոցն՝ յորժամ առ- նեն աշակէս փութով հասանեն աս Քրիս- տոս նորին զգութիւնս, զի մարմին փա- րաւորեալ ամենեւին հրամ[նա]կատար լինի հոգւոյն իւրոյ, վասն որոյն ո՛ւր կա- մի հոգին յինի, թէ յարեւելից յարեւ- մուտս, թէ յերկրէս յերկինս, շուտով մարմինն անդր հասանէ. վասն որոյն Դուրթ ասէ վասն Քրիստոսի. Եւնժա՞ նա որպէս սկս՝ ընթանալ զճանապարհս իւր. ի մայրեց երկրից են իւր նորս, հանդիսա նորա։

Ի Յռաւիւց Բարսեղի՝ Գրեթեւ՝

Էջ 220.— «Յաղագս նորափառու- թեան և անափառութեան։

Ծանի՛ր եղբայր, զի նորափառն և անափառն զանազանին։ զի անափառ կո- չի նա՛, որ յաղագսութենէ է, և փա- րաւոր է։ վասն որոյ և սին տաի, իւր թէ ոչ ունի պատշաճ փառասիրութեան։ Իսկ նորափառ կոչի, որ յանկարծ դի- պեալ յընդից՝ նորափառն ընդունի յըն- չիցն, և ոչ է քնական ի հայրենեացն։

Դու՛րձեալ անափառ կոչի նա, որ անգէտ է, և ոչ է ուսեալ քնու, և ցանկա՛ վարդապետութեան շնորհին և ալլոցն, և անուանէ զինքն վարդապետ։ զասն որոյ սին կոչի, իւր թէ ոչ զո՛ ի նմա իմաստութիւն, վասն որոյ և փառս ըն- զանին իսկ նորափառ կոչի նա՛, որ սա- կաւ ինչ մասն ասեալ է յիմաստութեան և ոչ հասեալ է ի մայր գիտութեանց, և վասն այն՝ նա՛ ինչ յաւելաւ ի յինքն, զոր ոչ ունէր յառաջն, յաղագս որ՛ փառս կամի ընդունիլ, Դու՛րձեալ նորա- փառ տաի, զի՞) ոչ յաղի փառօք, ալլ յորժամ մի փառացն հասանէ՛ ոչ քառ- կանանա՛, ալլ նոր խնդրէ, և այնժմ եւս հաւ. (հասեալ), ալլ նոր խնդրէ, և այս անբուս։ Դու՛րձեալ նորափառ տաի, զի մի իրաց ցանկացաւ՝ փառաց և չէ նոր։ Եւստ նորին նա՛ր հարս զի հաս- ցէ, և թէ այն հնարքն ոչ եւս հասցէ, ալլ նոր հարս հնարի զի հասցէ, և այս անբուս։

Էջ 365.— «Լեւան Սինա՛ Արապի լեզուաւ Հազար տաի, որ զայլ Արապըն- տան անապատի, յոր կոչս և Հազար ընդ- իամալէ որպէսն երթալ մայրեցան։

Էջ 367.— «Առաքեալն Քրիստոսի Յուդայ, Իսկարիփոսցի. ծնաւ աս ի քա- զաքն Պէրէնիկ, որ է ի մէջ սա՛նձանացն Եղեհիոյ և Տիգրանեկոսի, ի կողմն Պէս- նիյու, որոյ ի ծնանիւն ծաւալեալ զար- չիկի հոտ մինչեւ ի չի թաղս, ամենե- քանն հիւսցմամբ մեծաւ գումուրեցան անդ և զարնուրեցան իսկ. վասն որոյ հայր և մայրն զմացեալ ի մոգս, հար- ցին թէ զի՞նչ զուշակ նորա է», և այլն։

Էջ 213.— «Եւթէ ետ էյսս էլ Իոյն Ուլլա՛ն Մերիմ՛։

قال يا عيسى ابن آله مریم

Էջ 266, Երեք տնով հայառա

(*) «Զինն կրկնուած ձեռագրին մէջ ԾնԹ. 2165.

յիշեալի՛ք ի մաքրափայլ յագգիւն ձեր
զանարման բնուէն ՎՊԱՆՈՐԻՆ՝

Էջ 21.— ՔՈ՛ղ զասք փափարակք,
յիշեալի՛ք ի մաքրափայլ յագգիւն ձեր
զմեղաւոր ինքն ՎՊԱՆՈՐԻՆ՝

Էջ 42.— ՔՈ՛ղ զասք բարունեաց,
յիշեալի՛ք ի մաքրափայլ յագգիւն ձեր
զգեղաւոր յայտնաբեր ՎՊԱՆՈՐԻՆ՝ նուազապէս
Դուք յիշեցէ՛ք, նո՛րք երջանկի, յագգիւն
սուրբ պատարագի։

Էջ 53.— ՔՈ՛ղ զասք լուսերամից,
յիշեալի՛ք ի մաքրափայլ յագգիւն ձեր։

Էջ 70, 82, 144, վերայիշեալ ձե-
ւերով։

Էջ 198.— ՔՈ՛ղ զասք լուսերամից,
յիշեալի՛ք ի մաքրափայլ յագգիւն ձեր
ՎՊԱՆՈՐԻՆ՝ և զծննդն իմ . . .
. . . (տեղը բաց ձգուած) և ա-
ռացէք Աստուած ողորմի։

ԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Դիտելի է որ այս բոլոր յիշատա-
կագրութիւնք կը գտնուին Ա. մասին
մէջ, քարոզչներուն վերջն։ Բ. մասին
մէջ ո՛րեւէ յիշատակագրութիւն չկայ
զրէի կողմէն։

Թուժայի Պաժ. ք հրատարակուած է
կարապետ Վրդ. Կահնազարեանի հրատա-
րակութեան շարքին։

128

[Ա. Լ. Ա. Ք. Ա. Ծ. Ա. Գ. Ա. Տ. Ճ. Ե. Ի. Ե.]

ԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ — ԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 542:— ԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ՝ 20x14x
3 սմ.:— ԳՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ՝ 14x10,5 սմ., երկ-
սեւեռ, իւրաքանչիւր սեւեռի 4,5 սմ.:—
ԳԻՐ՝ 6000. Միայն էջ 458 բոլորովն—
ՏՈՂՔ՝ 30, 43, 23:— ՆՈՒԹ՝ բանական
բուրք, կոկորած, օղակաւորուած:— ԿԱՅՄ՝
շաղկապակալոյն կաւեփայթ, կափարիշով
և երկու կոնակներով. կողմերուն երեւ-
նալով, մտնանակ առաջինը Կապիւնայ
հրապարակէ գտնուած, մտնիւն կապի-
ւոր կապիւն արդար փակուած. Կապիւն,
կապուածներ կապուածներ:— ԱՆՆԳԱ-
ՄԱՆԻՐ՝ յառ. միայն կապարիչը պատուած,
կոնակներ ինկած, առաջին կողմին կա-
պիւն գլխիկով գտնւած, խառնարանն նու-
եմ, ցեցակիւր քաղցրեղ, ցրափորներ կամ
խաղեր (էջ 12—13, 418—19) լուսանց-
նաւուն և դասարկ էջերուն վրայ:— ԵՐԱՆՈՒ-
ԴԻՐ՝ ՍԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԻՆՈՒԹՅՈՒՆ (մանա-
ւանդ վերջին մասին մէջ) ձիւնի:—

ԳԱՏԱՐԿ Էջ 1—2, 3բ—4, 14—16, 44ա,
74(Ա. սիւնակի կեսին)—78, 80, 92ա,
215բ—210, 220բ (4 օղակ միայն գտնւած),
224 (ամի մը օղակ գտնւած), 316—318,
486, 535—542:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ օտար 1648—
1666:— ԳԻՐ և ՏԷՐ՝ Լամբիցի Թորոս
Եպիսկոպոս:— ՏԵՐԿ՝ . . . : (*)

Մտնանակ է Լաւրէնտի մը աշխատող
պատճեններու, աշխատքն՝ կոնդակներու,
օրհնութեան նամակներու, պարզ նա-
մակներու, աշխատող ձեռագրաց յիշա-
տակարաններու, և այլն: Զեռարդու-
ած է խորագիր չունի զրէն, և մինք
նկատի առնելով իր բաժանագրութիւնը

(*) Տեղը պարզ թողնուած

խորագրեցինք Հասարակական Պատկերները Զե-
սագրքարանին է դիմել թէ այս պատ-
ճենները իբր օրինակ գրուած չեն, այլ
ի՛րարպէս գրուածներ են, որոնց մէջէն
ստանձնները վերցրուած և տեղը ոչ մէկ
դրուելով պարզ պատճեններու թէև վե-
րածել ուզած է գրին ու հաւաքելը,
բայց այստա ամենոյնիս դեռ քուական
անուաներ, թուականներ, զեղքեր ու
զէմքեր կան, որոնք տեղի ևս հետա-
քարարան կ'ընծային հաւաքածոյս:
Հաւաքածոյի մէջ կայ նաեւ «Կաշի-
քան աշխարհ» Զատիկ և Վարդապետի Աս-
տուծոյն, Խաչի, և այլ օրհոսանքն ուս-
նից և «Զեք» (էջ 130—131), ինչպէս
նաեւ Առաջ Ուրբաթու խաչելութեան
քարոզը կամ կտակը, «Սոմերթիւն և
մարդկան», և այլն (էջ 469—485), որ
կ'ընդհատի:— «Էջմիածնի Թանգարան»
(էջ 313—14):

Հաւաքածոյի գրին ու հաւաքիչը,
Համբեցի ծերունի Յորսու Եղս., որ-
դէն ծանօթ է մեզ Թ.Թ. 23, 28 և 77
Զեռագիրներով: Եւ հետաքրքրական
զուգարգիպութեամբ մը Թ. 23 Զեռա-
գիր Աստուածաշունչին յիշատակաբա-
նին պատմական մասը (տե՛ս վերադոյն
էջ 135—139) տառական նոյնութեամբ
կը գտնենք այս հաւաքածոյին մէջ, ըն-
դեպզուած 1654-ին գրուած Քրիստոս-
նուագ հրդոյն» (=Շարտականի մը) յիշա-
տակարանին մէջ, չեւ քաղ աղբաւիշի
էր Ժէ և շարժաւի, որ էլէն է այն Ժէն
մինչև «Նիւթի» Ժէ և է և այնչեւ է
Ժէ յաւաքս Կ և Ը է հաւաքէ Բիւրաւի
Ժէն շաւ շաւ շաւ (էջ 18ա—23ա):

Կարծէ որ այս ձեռագիրը մասնա-
ւորապէս ուսումնասիրուի, Կ. Պալմի,
մամուանդ Երուսաղէմի Պատրիարքու-
թեան, Եղիազարի Ժամանակակից զեղ-
քերուն լուսարանութեան համար: Դրու-
թեան գրարարխանն ուսկիցէն լե-
զուն ու հետաքրքրական է, թո՛ղ ա-
տենց արտայայտութիւնն ու սգին, ո-
րոնք տաւր քարքեր ու վարքեր յերե-
ւան կը հանեն:

Թորսու Եղս., որ այնքան զանգա-
տալիք յիշատակարաններ կցած էր վե-

րոյիշեալ ձեռագիրներուն մէջ, այստեղ
ալ կ'արտայայտուի նոյն զաւատանք ո-
գիւով:

Թորսու Եղս., այս իննստամեայ ձե-
րունին, կ'երեւի 17րդ դարու քաղմար-
դէն գրիչներէն եղած է: Իր գրչագիր-
ներէն արդէն 3 խոչոր հատորներ կար-
միք վանքի Մատենադարանին մէջ գը-
տանք: Դրած է նաեւ ուրիշ հասարակ
մը, որ Էջմիածնի Մատենադարանին
մէջ կը գտնուի (Ձե 1675), որմէ օգ-
տուած է Արշակ Տէր-Միքեղեան, Սա-
մաէլ Անեցիի պատմութիւնը հրատարա-
կելու տանն (տե՛ս Սամաէլ Քէչի: Անեց
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԻՑ Ի ԳՐՈՅ ՊԱՏՄԱՊԱՐԱՅ,
տպ. 1893, Ս. Էջմիածին, էջ ԺԴ—ԻԵ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՊՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Էջ 73բ, Շարտականի մը յիշատա-
կարանէն.

— «Ի թէականին Ռ տեան.

ՃԺԵ թէ ընդ Զրմայն(*)

Մաւրապաւ սոյ ի լրման.

Թորսու հոյս և անարման,

սուս Էջմիածն և խորեայնս:

Էջ 184բ, վարդապետի մը ուղղեալ
նամականի վերջը.

— «Գրեցաւ ի քրիստոսոսխումբ քա-
ղաքս ի Ստամպոլ, թէին Հայոց ՌՂԸ
Մարտ ամսոյն ին (=1649), Մարտ 25),
ձեռամբ արեմն նուստակունի, որ և
Թորսու Էջմիածն վերամայինս:

Էջ 423ա. — «Եւ ընդ տարնութեանս,
ծոնի՛ր սիրելի այս տնուն, զոր ինչ զը-
րեայն ևս, զերեսը եղբայր իմ, և զմեզա-
պարտ Թորսու հոսանարս յիշեալ յազօթս
քո, և զուք յիշեալ ինչիք ի Գրիստոս
Աստուծոյ մերոյ[ս], որ է տարնեալ յա-
ւիտեանս, ամենս:

(*) Բարեկէ համարելու այս տղին դի-
մաց, յուսանքի վրայ գրած է Թուականը
(=1666):

յորդորութարող սրբազան Գրգոր Բարսեղի
դէպի, որ է միայնակ չէր ներսն առնել
Սեբեյի (Սեբեյի կողմէն) խնայելով իր
է իր ձեռքով պարզելով անցնել և
զանգի՝ յիշողացող յիշեցնել ա՛յն, որ նախ
ընդ աշմէ Զօր, և ընդ ամենայն տեղին
է տեղաթիւն նորա, ի միւսանգամ փա-
ռաւոր զաշտանան խրում, և յարքա-
յաթեան, որում փառք յաւիտեանս,

ամէնչա:

(Հինգ ասց ջնջուած)

Այսինքն սրբութեամբ արժանանե-
լաթեան ակ, Սրբոյ Էջմիածնա[յ]
նախնայ, Մարկոս արքեպիսկոպոս որ
և Գաղատիա նախնայ և առաջնորդ
զԱսեփան վր. 21:

131

Յ Ե Յ Ր Ա Կ Ս Ի Բ Ա Ս

Ե Մ Գ - 1 9 4 1

ԵՄԻՐՔ՝ Թ+166:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 21x
15,8x1 (հազիւ) ամ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15x
12,5 կամ 17x13 սմ., աղկալան:— ԳԻ՝
եղազիւ:— ՏՈՂՔ՝ 26, 28, 24, 20, աղ-
կալան:— ՆԻՒԹ՝ բաւական բուլղ, կո-
կաւան:— ԿԱՅՈՒ՝ կեանքի անպակաս-
զոյն:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ շատ լաւ. միայն
կողքին խառնած քաղցր լաքը կողքի-
ճեղք մտնած:— ՀԱՆՍԱՆՈՒՄԱՆՔ՝ սե-
րանգով զննած. էջ 1 եւ 6:— ԳԱՏԱՊԿ
էջ Բ., 105-110, 147-160:— ԺԱՄԱ-
ՆԱԿ՝ 1841:— ԳՐԻՉ՝ մանկավարժ Տիւ-
ցա Գրիգոր:— ՏԵՂԷ՝ հաւանաբար Ս ԱԵ-
Գա վանք Եղեկեղոյ:

Մասեանս է

— «ՏԵՏՐԱԿ ՍԻՐԱՅ, ժողովեալ և
գրեալ յաւանիկ Էջմէլ շէնքի ի փառս
Աստուծոյ և ի գովեստ անուան նորա»
1835, ի վանս Սրբոյն Աննայի (Եղե-
կեղոյ), էջ 12:

— «Մարդասէ՛ր Աստուած, զսկսեալս
իմ զս'ւ կատարեալս:

Իբր յառաջարանութիւն

Տեսայ որ տալն մարդ կը մեռանի.
ըմտայ պողի մարդ կայ՝ որ զկնի մե-
ռանելոյն իր ձեռքով գրած գրերը չա՛տ

մարդու խրատ կու տայ, և կը շահէ
չառ մարդիկ հողով և մարմնով:

Այս բանին ես ալ շատ իղծ ու փա-
փառ ունէնալով՝ միշտ կը մտածէի՝ թէ
անպայ ի՞նչպէս անիմ որ իմ ձեռքս
գրած գրերս ալ մէկ մարդու մը օլտուն
խրատ տալով՝ քննեալանալովն չար-
մէ. բայց իմ տկար կարողութիւնս նա-
յելով՝ խելքս մէկ բանի չէպահեցաւ.
մէկ կողմանէ ալ կը մտածէի՝ թէ այն
զալըմ մտնը տարմ տարմ ինչ մտանա-
լով՝ որ մի ալ իմ ետխայէն խաճին
պէս՝ սրտիս փափաքը մարմնոյս հետը
գրեղգմանին մէջ պիտի թաղէ: Տեսայ
որ ուրիշ ձառ չէկայ. ես ալ պաշլայի-
ցի Դաւիթ մարդարեւին արած ողբովը
անել: Արդ՝ ընդէ՞ր արտում ես անէն
իմ... յուսով առ Աստուած:

Ըսինք թէ աշխարհագուտ բաներ
կամ հողերէն մեծ գրքերը՝ որ բարակ
բաներ են, չենք կարեր գրել նէ, զա-
պա՛սայ ասակոց խառն քերականի շափ
տեսարակ մը օլտուն. անա՛լ մը չենք
կարեր անկի ասկի ժողովելով. հէլէ
պաշլայեմ գրեմ ըսի. մէկ մի ալ նա-
յիմ որ՝ հիշ միտքս չեղած բաները Աս-
տուած կու տայ կար. մէկը Աստուած
մարդոյն բան չէգիտեալը չի նայի ր-

հանցացաք, աշխարհայն զիցեալ ջրհորս հարց մերոց քաղաք, և ի նոցունց համարաց ցարկեսայ հացի կերակուր գործեալ հասուցաք, քայց մէջ առանց աշխատութեան ուշայ, և խառն շղարհնս խորհրդոց ճմբելոյ: Եւ այս մէջ ինքեան ձեռն համարձակութեամբ վատանցեալ ի զօրութիւն, և կամ զգիտութեան փառս՝ յանձն անփառանկ ձգելով, աշխատանքս հրամայաւ (!) զհարանց, և եղբարց հարազատաց խնդրոյ եղաք: Եւ ի յարգարմանէ յարակցաց յայտ յաւժարեցաք, զի ի պատահին մեր յերբեմն ժամանակի, ՁԼ թուի մերոյ (=1281), զնալ յատուածալ[ի]ն քաղաքն էրուսաղէմ, ի տեսութիւն փրկազործ անարկնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: Եւ եկաք յերկիրն Հայոց ի կիլիկիէ, ի թագաւորութեանն Լիւսինի քարեպաշտի որ յԱսորիներանցն, որոյ ի Հեթմոյն աստուածաբերի, և կացաք ժամանակս ինչ առ վերադիտաւ—զն աթոռոյ սուրբ Լուսաւորչին մերոյ կաթողիկոսն Հայոց տէր Յակոբ, հեղինակն հոգաց, և հանձարայ իմաստութեամբ, վարժն աստուածաշունչ գրաց, աննախանձաբար սիրոցն, և պատուաւ—զն ուսալ[ի]նս սիրաց: Որ և հայրն մեր հաջեւոր՝ հրամայեաց մեզ տակ քերականն դաս իւրոց աշակերտաց, և ախորժելի և հաւանական եղև, վասն որոյ խնդրեաց ի մէջ պարզութիւն տանի[ն] մեկնութեան նոր, և ընտլ զթիրին մնացեալ ի վերլուծական քանից մեկնադացն, որ և աւուրս ինչ մնաց գործն անկատար, սակս անպարագ գոլոյ, և անանդորր ի տեղւոյ: Եւ ապա շնորհալարդ օմն ի վարդապետաց եկեղեցւոյ, Յովհաննէս առնուն, հնգ հոգի և ասաքիտակ, կացեալ ժամանակս յոլովս ի պաշտաւն սպասաւորութեան եկեղեցի[ւ]ոյ, ի դուռն Սուրբ Կարապետին որ ի Տարսուս: Եւ ըստ շնորհի յաջողելոյն Աստուծոյ հասեալ ի վարդապետական տթոռ տակ

դաս, և մեկնել զգիրս աստուածաշունչ աշակերտելոյն եկեղեցւոյ մանկանց: Նա՛ իսկ թախանձելի թղթով և տղերսական քանիւ խնդրեաց ի մէջ զայս իրազորութիւն, իբր յոյժ տեղեակ գոլայ իւր, լուծողական մեկնութեամբ յայանցեղացն և առ[ի]տոյ և ծածուկ մնացելացն Այլ և որ առ մեզ էին աստմանկիցք եղբարք փափաքելով փութացուցանէին զմեզ յայտ: Եւ մեր զի թէպէտ ասեմն էր պատճառն տկարութիւն մարմնոյ, և անբաւականութիւն քանի, և տեղի եւս անպատշաճ ունդի, և կեսնս ամբոխական, վասն նեղութեանցն որ յուրս ի մերոյ ժամանակս, մնայր անդործ յաւժարութիւն խնդրոյն: Իսկ շնորհ արքութեանն Աստուծոյ զթախեալ ի մեզ ա՛յն, որ առ[ի]ն եւս աղանայ հոգւոյն արժանաւորաց և յարեցանէ զանկեալ քաղմանալ[ի] տեղամարշն, արձակեաց և զին ի կապոյ շղթայից երկրաւոր[աց]ն, և ես զուգեցեմ[ս] անպատ ի հանգիստ և ի գիւտ աթեմնի, և հասոյց ի լեռնն հնդգլտանն սուրբ Լուսաւորչին մերոյ Գրիգորի, յանապատան որ ընդ հովանեաւ նորին, յարւմ ի մանկական հասակին էաք վարժեալ յուսումն զպարութեան, յանապատան որ յանեմն սուրբ Մինասին: Անդ ակիցքն արարաք եղբարց ամանց տակ զգիրս աստուածաշունչս, և ի յիշումն ամաք զխնդրն պատկուելի եղբարցն, և յԱստուծ ապաւինեալ որ ի նորոս սուրբ Լուսաւորչին, և եկեղեցեաց սուրբ լերինս, և յաղաթս և յայս խնդրողացն, զայս տառաշին պատու յանապատին կենաց, ընծայեցաք սուրբ եկեղեցւոյ մանկանց: Իայց ցուցց ձեզ և զայս, զի մի՛ և յաւելորդ և յանպէտս թուիցի աշխատութիւնս մեր: Վասն զի մեծապատիւ իշխանն Մաղխատրոս՝ որդի Վասակայ Մարտիրոսի, և հայր կաթողիկոսին տեսան Գրիգորիսին, աէր վաճարմ կոչեցելոյ, աշխատել (աշխատեալ?) էր հաւաքումն մեկնութեան սորս, և մինչ առ մերս ժամանակ յայնու վարժէին վարդապետն մեր զաշակերտեալսն իւ-

(*) Բնագրի մէջ կրկնուած:

բեանց, Ապա զի՞նչ հարկ էր այլոց ի մէջն զայս խնդրողաց, կամ մեր առ այս ձեռնարկութիւն յաւտարկոյ: Եւ ասացից նախ զպակասութիւն առաջնոյն: Եւ երկրորդ զմե՛րն յաւելումն բանից: Եւ երրորդ սակաւ ինչ պատուէր հանձարարացոյ առանկեցից, զի հմուտն իմաստութեան Մտգիստորոս իշխանն, աշխատեալ ի ամայ, և երեք մեկնչաց բանն առ միմեանս եղեալ՝ զԴուքի՛ փխխտփայտի, և զՄովսէսի քերթողի, և զմիւս իմասանոյ, որոն ոչ էր գրեալ անունն, արարեալ և ինքն յաւելուած բանից յինքնէ, որոյ տացէ Տէր վարձս աշխատանքին, զի ընդ իշխանական հոգարարքանութեանն, և զա՛յս ընծեռեաց մեզ աւտար: Բայց գրանս մեկնողացն ոչ էր խառնեալ ընդ միմեանս, և ոչ զբարձրանդիւր մեկնութիւն հանդէպ և կշիռ բանին եղեալ: Էին և ա՛յլ մեկնելիք, որք ոչ էին հանդիպեալ նմա: Եւ քաղաւթ ի մասանց բանին ոչ ունէին զմեկնութիւն, և էր լի կրկին, և երեքիկն էր եղեալ զերեք մեկնչացն, և կարգ շարադրութեան, թէ առաջին, և սօր երկրորդն, ոչ ունէր շղարմուրութիւն: Սակա աշտորիկ որոց ոչ զոյր լուծուեմն, ասարկոյս տունէր մասց և որոց կրկին էր, ձանձրութիւն, և ստորագատութիւն, ոչ ըստ տեղւոյ զա՛յլ աշխատանս էր շարարանութեան: Իսկ մեր՝ մամանկաւ տարեալ հոգք ժողովել զՄեկնութիւնս Քերականին, և առաք առանձնակի զամենեցունց արարեալսն և եղեալ ի մի դիրք, զոր ուսումնասէր պարսնն ճով՝ նանկէս, որդի մեծապատիւ եպիսկոպոսին մայրաքաղաքին Ե[ր]զնկայի, զտեալ ուրեք տւրիշակս Հին և տունեալ փոխել, յորում էր Դուքի՛ փխխտփայտի, և Մովսէսի քերթողին, և ա՛յլ Դ. մեկնելիս՝ առանց աւուսան մեկնողին: Էր ի նմա և Բարսեղի մեկնութիւն: Դուայ և յանապատն Դիրքանա[յ], զՀամաւայ արեւելից վարդապետի մեկնութիւնն: Եւ և ի քառագործն Ըռուտակիսի: Յայտոսիկ մեկնողաց զորոց, այլ և աստի և տնտի լուծուեմն բունից արարեալ մեքոց իմաստ-

նոց, և էր զոր յա՛յլ իմաստախորհումն զորոց, զյարմարն, և զղկպն, և զնւմանն բերեալ եղաւ ընդ համազօրի բանին, և յայտոսնէ ամենեցունց արարաւ զմեկնութիւնս զայս: Եւ էր՝ զի ի գաւառութենէ սոցուն և շորհաց, ի մերս ծնունդն պիտանութիւն բանի ի միտս, և զամենայն մեկնողացն բան կշիռ և հանդէպ բանին եղաւ: Զկրկին և զերեքիկն բանիցն երկարութիւն ի միաւորութիւն խառնեաց, և որոց ոչ զոյր լուծուեմն մասանց բանի, լիս՛վ և տնթերի՛ զտեալ լցոք զմերսութիւն: Բազում և ա՛յլ զշրջաւս բանական աբուհասի յայժմէ տեղւոյ առ աղպարիցն խառնեալ յաւելաւ: Էր զի և յարեւոտ բանականութեանս անուանց զյայտմս, որ տնծանաւ ի մերս մեզոյ, որոց հասեալ եղաւ փոքր ի շատէ նշանակիցն խառնալ մանկանց եկեղեցւոյ արարաւ: Եւ աշայէտ զմերս դիտաւորութիւն աւարտեալ մաւր մեր եկեղեցւոյ որդի ընծայեցան, և զմանկեանս ուսման ի փոյթ սորին յամտարմի[տ]ս արարաւ: Վասն որոյ պատուիրեմ ձեզ և յոյժ տղաշանաւք հոյցեմ, մի՛ անփոյթ անէք կրթիլ վարժմամք փոքու աշուհրովք, զի մեծամեծ և յոյժ և տաւաղ զուեմն մատց, և քաղաւթ է սա բանայի իմաստութեան գրանց: Եւ յոյժ արտաբեկեալ խոցիմ, յորում տեսնեմ զազգըս մեր անփոյթ արարեալ զիմաստախորհական ուսմանց, և զհմտութենէ արհեստից բանականաց, մինչ զի զհմագամանս տնտեսից իմաստախորհաց զրոց անտեղեակ զտլով, զորս յայտնայ եւ հարքն մեր ի դիրս իրոց, զոր ընթեմումք, զոր աշմ երկարութիւն համարիմ յիշել զանուանան, և կամ զպատճառ հնդդութեանս ազգիս: Այլ միայն զա՛յս պատուիրեմ, մի՛ ոք՝ ոք՝ անտեղեակն է արհեստի գրչութեան՝ ձեռնարկեցէ զրիւ զսա և տապալել զերկա տշխատութեան բանասիրացն, որչ ասոյց և ուղիղ զրչաց տացէ փոխել. զի իւր և այլոց լիցի պիտանացու: Եւ մի՛ ոք նեղապատեալ ձանձրութեամբ, թողցէ զսակաւ բանք նախա-

գրութեանս, իրբեւ զաւելորդ: Որք փոխէ՞ք տարինսկաւ, կամ որք ասէ՞ք զսոյն աշակերտաց իրք յալով յաշխատութեան, զսակաւն ոչ առաջով բարեմբանութեանք փոխարէն սիրոյ և աշտոյնի աշխատան: Այսպէս անեա ի սկիզբն եկեղեցւոք առաջիկակ[յ] գրոցս, զոր Տէր առաջնորդեցեալ:

Ո՛հ զազգաստս ի պատուական զանձէս [յ]հշեա՛ր ի Տէր:

Ի խնդրոյ տեսան Յակոբոյ Հայոց կաթաղիկոսի, և վարդապետաց մերոց եկրորց, արարեալ Հաւաքումն փերականին Մեկնութեան, Յովհաննիսի [յ]զնկացոյ՝ աւսումնականին ի գրոցս: Վա՛ր՝ ինչպիսի՞նչ որ զ՛՛՛մար ք՛՛ն և զ՛՛այն ՛՛ գրե՛լն:

Էջ 324-326.— «Յիշատակարան գրոցս»

Մեծաքանակ և զարմանալի, բանաւոր կենդանիոս այս մարդ, միեւնոյն կազմեց, ետակի տարբարումք զտեսչանի: Միտք զգլով իմանալի, և տեսամանեա՛ն հոգի, և մարմին զգալի: Վրան որոյ և բարեացն արար փորթութիւն ինչիս զտեսչանի Նոգնական և մարմնական, և որ շուրջ զմարմնովն: Եւ հոգեկանք են՝ իմաստութիւն և համեար, աստուածային ուսմանց գիտութեանն: աստգրեանք ինքեք անկեղծ, և հաւատք ուղիւ: Իսկ մարմնականք են՝ քաջազգայութիւն և աստղջութիւն, զեղեցկութիւն և զորութիւն: Իսկ որ շուրջ զմարմնովն, իշխանական ճոխութիւն, բարբարութիւն ինչն ազգի, ասացածոց փորթամութիւն, և անմաւոր սիրելիք: Արդ որ զկարգ կազմեան իւր տեսանէ, անտի և զիմաստագործ կարգ արարեալութեանն Աստուծոյ ծոռիքէ, և զվերնոցն կերպարանեցէ: Իսկ որք զվերինն տա ներքինն դարձուցանեն, նա . . . զհոգւոյ անմարմնութիւն ի մարմնոյ թանձրութիւն յեզոյս. . . շրջեն: Իսկ որք զվերինն խորհին ըստ Պաւլոսի, և իւր ի սրտի զնեն ըստ Դաւթի, և յոտն կան, և զնան տես ըստ Միքիսի, և ա՛ն յարեցեալ եր-

թիցեն ընդ Յիսուսի, կատարելոյն քաղձայն արարութեան: Եւ զմարմին, և զմարմնական բարին, և որ շուրջ զմարմնովն են պանծալիք, յանմարմին, հոգւոյն փոխան յազնուականութիւն, և զմարմնոյ ծանրութիւն հոգեպետեցաւ, զարարչականն նշմարան, պատկերազործութիւնն նմանութիւն: Արդ վերնական և աստուածային բարեացն, ի կերպ կազմեանն աստուգալէս պատկերազորան, բարեպաշտութեան և իմաստութեան տիրապէս աստիպորն, աստուածակեր թաղւորն Հայոց Հեթում, որդի Լէւնի բարեպաշտի, որդւոյ իմաստան արքային Հեթում հար և մաւր Զապիկի որոյն Դադուհոյ, զըստեր առաջին պատկարորն Լէւնի, որդւոյ Ստեփանիս, որդւոյ Լէւնի, որդւոյ կոստանդեակ[յ], որդւոյ Ռաբինի Հեթում իշխանին, յիրկաց թաղւորական ցեղիցն սերեալ զարմի, ի ընդարձակութեան և յԱրժանեան, յայսրիկ թաղնկալեաց, և յիշխանաց բարբարազանց, բոցոջ թաղեպաշտութեան ըստեալ, և ծագիկ զարմայնոյ ի ձեռնացեալ (ի ձեռնեացեալ)՝ ժամանակնս երեւեալ, աստգրթաւոր և բազմաթիւնան, արք. յն: Պաւլոս քաղցրանշակ ի համս և հասեալ: Հայկական սեպիս և արամեան (աղին): Բեկեղց և խցոտնոց յայտնեցաւ ազանց, սպեղանի և զեղ դիւրացուցիչ: Բարեզարդութեան կարգաց և կրանից եկեղեցոյ, և մանկանց նորին դաստարութեան, պայծառացուցիչ, վարժ աստուածային զրոյ որոց, և պատուազ ուսումնականաց, և զիտութեան նմասկանաց, բարեզոր՝ առ ամենեան և խնամածու, յարեւ ես՝ նուազ Յուհի:

Էջ 320, գրչին յիշատակարանը.

— «Որք նման և տեղեկ իսկ էք առաջնոյ տարինսկին՝ որ յաղագս տեսանաւ ճառի և այժմ տեսանէք, միայն որ և ըստ կարգի, զորս երէք և շորք կրկին էր եղեալ, կարծեմ և յուսամ, թէ զկերութեամբ և նշաւարբ յընթին՝ ո-

նույն և յուզարին յիշեցէք զասկաւ աշխատանս մերս Որ եւշաւնն ասին թէ զՆԱԿԱՐԷՆ՝ աւելի ևս կուսէ, տեղ չունի նստելոյ ու գրելոյ, խիստ չար բան եւ կու իմ զլուխն. Գ ասին Ա հաց կուտին,

ժե օր աշտպէս ծարաւ անաթի կացի, անմեղազիր լերուք հողեակեցք իմ:

Աւրինակ՝ զք զրոյս գրեցէք շղերս տող բանիս: Ո՛հ ազաւնիմ զգրող սորին յիշեալս:

134

Ն Ա Ր Ե Կ

Ռ Զ Ի Ք — 1070

ՆՐԵՍԻՔ՝ 474:— ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5x14,5x3,5 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5x9,2 սմ:— ԳԻՐ՝ բոյորդիւ:— ՏՈՂՔ՝ 25:— ՆԻԻԻՔ՝ քանակեկ քաղը, հաս, ճակիւ, կոկուած, փայլուն, աղաւաղաւ:— ԿԱԶԻ՝ մութ յուսակի կաւեփայն, կափաւրիւ, եւեմ կանգնեալ, կողման և շտաներ ձաղկեալ կաղապարներ զուստան աւաղանակի և խաւանկիմէն զրծուած զաղաւթի ցիմենով, ճեղքից կողմեր կապոյտ օսաւունք փակցուած, հիւսնով, կտրանկներ կաւեփաւր:— ՄԱԳԱԳԱՐԱՅՈՒՄ՝ ՊԱԼԱՆԱԿ՝ սկիզբը և վեցը եւի-եւրոյ քեր, երկաթադիւղը յալքեալ և ձեռնադրոյ մեծութեամբ աւետարանի մի համաւած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ շաւ յաւ. միայն քիկուցի, մասնաւոր վաթի արուներ պատշաճ և արու կուսակներ ինկած. էի մըն եւ յամաւութեան հետեւ օկիզբը և մասնաւորապէս դասարկմբու վրայ. ասկին անցին դեղին բիծեր (էջ 116—127, 146—47, 168—69, 369, 383, 456—57): Էջ 470-է ետքը քաղը մը ինկած է, արմաղ կ'երեւի:— ԶԱՐԴԱՆՔԻՔ՝ մը, ճեղքի եմբմ մը, ԼՈՒՍԱՆՑԱՆՔ՝ մը, գուս վարդապետիւով, միայն Նաեկիս ճակարդ (էջ 15):— ԴԱՏԱՐԿ և՛ 1—12, 471—74, որոնց վրայ գրչախոդեր, ինչպէս եւ էջ 295:— ԴԱՄԱՆԱԿ՝ 1670—ԳԻՐԶ՝ Թովմանեմ Երեց:— ՏԵՂԻ՝ Կանալ:— ՏԵՐ՝ Թորոս Նախկալոյ:

Մասնաւոր է ձեռնով նորիւ (աղաւաղապար) Գրեգորի Նարեկացւոյ երեք լծան յիշատակարաններով:

ա) Միշատակաւոր պատմութեան շտաներէն շտաներէն գրչաւ երկնիքի և յետեւ շտան շտան Սեփական Նորին հողաւ բաւան վարդապետի, էջ 454—55:

բ) Միշատակարան մասերէն գրչաւ թան, էջ 456—58:

գ) Վարդ արքայ յան Մատան Յորդորի Նարեկացւոյ, էջ 458—60:

դ) Միշատակ (եւեմաւոր Մեկեղանի Մատթէոսի Աւետարանին Մեկեղանի է Փարիսեաց զրոյն թէ վարդ մասնաւորաւորին մեծութեան յիշել արեւակ քաղուած, էջ 460—468:

Աստիցմէ զատ ձեռագրիս սկիզբը, զրչէն, գրուած է հետեւեալ ցանկը:

— Փանակիւն լաւաւ լաւաւ լաւաւ լաւաւ:

Կէ: Եւ արդ եւնախնիս ամբարշտացի ԿԶ. Արդ ոք ոք և արդ զայս զեղ: ԼԶ. Թաղաւոր քաղաքիս հաւաք աւետար:

Հոգեւոր լաւ լաւաւ:

ՀԴ. Արքայ երկնաւոր, Տէր բարեւոր:

ՆԻՔԵՆԷՆ ԲԵՆԵՆ և զծնունդ իւրս Ընդ
նմին և ՆԻՔԵՆ ԵՐԷՆ՝ զամենամեղ և
ցեղեղն հազարս փայտացոյ։

Եջ 296.— ՇՏՐԵ Բիսաւս Քրիստոս՝
որդի՛ Աստուծոյ, ընկա՛ւ զլսմարութիւն
ստացողի սորին մասնին, ԲԵՆԵՆ ԲԵՆԵՆ
ԲԵՆԵՆ՝ սարս կնիւս իշտի փայտից
ստացողի սորին՝ ԲԵՆԵՆ ԲԵՆԵՆ ԲԵՆԵՆ, և
ծն զսցն, և մեղապարս ծրողի սորին՝
Թորոս պոկաստարին, և ծնւղացն, և
կարգազդաց և լսողաց և որք զորդը-
մին ստղաց, Աստուած իւրաց մեղաց
թողութիւն շնորհ, ամեն։

Եջ 341.— ՇՏՐԵ Աստուծոյ Թորոս
Քրիստոս, որդի՛ Աստուծոյ զնկարագ
կնիւս և կնիւսաւորս, սորմա՛ս
քովիս սարս կնիւս իշտի փայտից
ստացողի սորին՝ ԲԵՆԵՆ ԲԵՆԵՆ ԲԵՆԵՆ, և
ծն զսցն, և մեղապարս ծրողի սորին՝
Թորոս պոկաստարին, և ծնւղացն, և
կարգազդաց և լսողաց և որք զորդը-
մին ստղաց, Աստուած իւրաց մեղաց
թողութիւն շնորհ, ամեն։

Եջ 372.— ՇՏՐԵ ԲԵՆԵՆ և ՍԱՐՔ ԱՍ-
ՏԱՍԻՍԻՍ ԵՐԷՆԻՍ։

Եջ 375—375.— ՇՏՐԵ և ես ամեն-
նաթխուս հոգիս ի զործարան մեղա-
մակարդ մարմնաց կապակցեալ, յեանս
ի քաւիս, և անապոս ի վարժապետս,
ան[ս]լամբ կեւթ և ոչ արգետմբ և կու-
թեանք, ՄԵՐԵՆ (բաց Թողուած անգի
վրայ ետքին զրուած) վերամայեալ ի
շնորհատուն խմբարանի, ընդ սրբոյ
հորս և աստուածաբեալ հոգիապատու
հետաբիւս և անշաղթ փրկիւնաբիւս,
յաքնաթխանի տղերսիւ մոգթեմ ի
հաղիւղապաշտում յարմ յաքնաբեղուն ամե-
նապարար և աննիւղ սեղանոցս, յիշեալ
ի բարի, խնդրեալ ի Տեսանի զթողու-
թիւն քաղմատանիս՝ յանգանաց իմաց։
Մանուկաց յաղաց հոգիաբերել և քաղ-
մատնորս պատանկան և աստուածաբեալ
ընտրեալ եղբոր մեր ըստ հոգոյ, ՏԵՐԵ-
ՄԵՐ (բաց Թողուած անգի վրայ ետքին
զրուած) կոչեցելոյ, որք իրբիւ զկրկին
անասկա զործարանաց լարից երգոց ի

մի կամ խորհրդաց անյինց նա[յ]նցեալ,
և կամ ըստ երկուց աշուց ի մի և ի
նոյն տիպ զաղափարի պատկանաբար
նկատեալ։ Ըստ այսմ սարսան և մեր-
մակա[յ] ամենեւեմին կըրայս ընդ իս
ոչ միայն յարակիցք, այլ և միաշունչք,
և եղախորհուրդք, համազումարք և
զուգահեռանք, և ամենակնեցապեկան
կնիւց կցորակիցք, ի կրկին լեզուաց,
և ի քառից անասանաց և ի նոյնա-
թիւ լսեցեաց, առ միեւնոյն ընթացս
խորհրդոց տեսեալք։

Ի զարս և ի մամանեկս յեանս,
յորուժ ամանակի նմանեցեալ եղեկեաց
հոլովք և չափք կնեցապոս արեգակնա-
[յ]ին րոպէից, ըստ հոգիական զոր-
մից ԴԺՄԻՍ յարկեալ, և ԵՅ ԹԵՐԵ (—2Ե
=1291), յաշխորս կնեցեալ անգիւս
նկատեալ, որո[յ] ԱԵԼԵՆ անուն նուաշխորս
Արք ի սոյն ամակի եղեւ զիմ աստու-
ածաբիւս տաւիս նախանաեալ եղբորս
ՎԻՄԻ զի առ յաքնակի ձիւս երախտեաց
սարս առ մեղ հոգեկան և մարմնալան,
աշ այլ ինչ ունեցալ տրխարս փախարի-
նի, բայց միայն զայս ասա՛ւ եւստաոր
և կնեցանանորդք, զոր յայժ և եւստա-
փոք ըզգիւ ընկալեալ ի ձեռաց մերոց
զսեկաւ աշխատութիւնս և զփոքուն
հերկս, իրբիւ զպարզեւս երկնաւորս և
անմամեմատս, աշ ի նիւթ սարս հոյե-
լով, այլ ի յարդիւնախմբեալ արարա-
նոց և պարզեւստան ամենոյն հայց-
ղաց։ Ըստ յուսոյ սարս շնորհեցէ ամա
յամենատա կամաց իւրոց զԵՐԵԶԻՍԼԱՍԻՍ
սրտի, խաղաղական կնեցաղափարու-
թեամբ աշխատեալք լինել ի սւա վա-
[յ]նեցեալ ի յանգեալն համաց սարս և
զկրկն ելիցն յաշխորսն յիշատակի և ո-
ղորմութեան։

Եջ 375—76.— ՇՏՐԵ և ես Թորոս,
կրկին անգամ արեգունս ի ձեւի՛ց՝ եւստա-
ղապոյ այսմ խորհմանեալ տեղոյ
նոյն, Թերեւս ողորմածն Աստուած ո-
ղորմեացի թշուառութեան իմոյ, տալէ
կնեցանութիւն հոգոյս մեռելոյ, և զզո-
տութիւն մարմնոցս յիմարեալ։ Որ
ի յիշեալք և ի յիշեալաւս գտեալ զզոր-

186-87, 194-98, 209-221, 286 (3 անվ
միայն գրուած), 302, 342բ-43, 345-374,
404ա, 405ա:

Միւս անդեկուսիքին էլ պակաս: Գո-
նե յոյնն ահաւոր պիտի դիմաւորեն երե-
կաւորի ըլլաւ մեզ քակել 342ա եօի ծած-
կապուսիքով:

Մտանալիս Հասարակ ժրեր է, առ-
կապ ու անկարգ: շատ մը դատարի
թուղթեր կան: Տառադիւր կամ բան-
ադրը եթէ տառերը ու լեզուի իրա-
րեւի խառնադիրք մը եղած պիտի ըլ-
լար այն հուսադոյն, որո բովանդա-
կութեան գլխաւորներն ու կարեւորները
կը նշանակենք:

Սկզբը ընդհանուր գրուած մը և
կարծ թերի գրուածներ (քաղաքներ)
և այլն, էջ 1-4, 10-13.

[illegible]

— *Формы и размеры*, т. 2, с. 141—186 (рис. 1),
189—193 (рис. 2), 199—208 (рис. 3);

— «ՅՈՒՆԱՆՈՒՄ՝ ԴԻՄԱՆ ԵՆԻՔԻՄԻ ԳԻՐԻՔԻՆԻ
ԷՆՈՒՆԻՔԻՆ ԿՐԱՐԵԽԱԼ ՊԶԱՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿՐԱՐ-
ԱՊՏՈՎ ԶՐԵՔՈՒՄԱՆ ԱՄՍԻՃԱՆԻ ՎԱՐՊԱ-
ՄԵՆՈՎ», Կ. ՍՊԵՆ, Կ. ՍՊԵՆ, ԷՊ 213—280.

— a 4000-hr. schedule (100% duty)

Թե՛ւ գրած չէր անհետը պատժել
Քրեւն ծննդ (—1266) թվին Հուլիս, ի Մա-
նասեայի անդին գլխի (— զվախի) ի-
նքեղիկուն։ Եղբոր Դիմանակի մեկնելն
առի աշարհաւ։ Մեռան զհարստիկութե-
ն զհարապետն ալ յառաւի ի վերսն
կայսերապետն ասն։ Ելլալ զանգամն
պատժողին առն, զԳեորգիս պատրիար-
քն, Մարգարի կաթողիկոսն, ի կնիստն
նախնին իւրում օծելա իւր իւրում ան-
գամն։ Զըլլալ հարաքաման ջարդոն
առն։ Քրիստոս նախ աւրնեաց ի ան-
նաղբար զառաքանն, ի արար զնա-
սան, կաթողիկոսանն ի առաջ, զառաջ զԼե-
ւոնքն։

դիւն Սուրբ. վտան տան պատճառի մեք
այլ արհմեծից յատաջ և տամք աստիճանե,
և [յ]ետպօծանաք մեկտառից և չէ՛նէրդ
Թեանայ պատմապարհից զիկ թէ՛ն Բե-
պիսկոպոս օծանեն զիսկիցիկոս Հայոց,
և ոչ գտանին զի Գամ Գ. [ե]ւ այսպէս օ-
ծանեն զպաշտօնի խառնանալ տարբ մե-
ռօտան. զամէ քառնից զիսկայ ի ձեռնա-
կէն (ի ծածրակէն) մինչեւ գայ ի քիթն
ի վերայ, ի ճակատան եւ ի յաջ ակուն-
ջի տակէն մինչեւ ի ձախ յակունքի
տակն, այլ և քաղաքապան ճակունքն,
ի յակունքին վերայէն մինչեւ ի քիթի
վերայ, և ոտէ զիւր աստիճան Գլե-
սէնա եւ իւր, զի'տ օծանի երեսնայոս-
քն, կարգայւն եւ ուայ իւր երեսնն զի-
ւեցեանս իւրեանս ասէ. և յետոյ գաջ-
բութն կնիք մտնովեամբ և ոտէ լաշ-
Տեան մեծոյ Երեսայ Բրիտանայ եւ
տան ի ձեռն ամէն յեպիսկոպոսին քա-
ղաքապիս քառապան, և տան զմորս
յառօքն. և տան զկնիքն, որ է մասն-
նէն իւրեանս, զմեզնէն, զմեզնէն
միջիքն. և ոտէ յորս ուրեմ նորա[ւ] այլ և
սոքաք ամենեքեան. և տան զուսուս-
տանն:

[illegible]
$$\theta = \{[i] - \lambda[i]\}_{i=1}^n = (1 - \lambda)[i]_{i=1}^n \in \mathbb{R}^n \text{ and } \sigma_1^2 = 1 \quad (6.2)$$

— Սլաճման աղբյուրի ման գաստի-
բուհում կան նորածնեղ մանացն (ման-
կանք), որք նրա ընդհանր թվն է) աստի.
ճանչ, և այլն, էջ 282 286.

[illegible]
$$= \pi \lambda_{n-1} \pi_{n-1} \lambda_n \beta_{n-1} \pi_{n-1} \quad \forall n \in \mathbb{N}, \quad t = t_{n-1}.$$

պաշտօնը, ասացելով է թ որ մեծի Ուրբաթի
Հարգարանաց Տեսան Յիսուսի Քրիստոս-
սի իննևարգ մամուռն, ալ և աւարկն
որ հրախրեցաւ ի դրսխան, ի քերթնն,
որ պահէր զմահուն կենաց զմանա-
ցարկն, էջ 303-329:

[illegible]

Աւարայ, ասացեալ այլակերպութեան
Տեառն, էջ 330-343:

— Այլ ալլ պատմութիւններ չունի
բանց վարքի, և այլն, էջ 370-381:—
— Բանի մը աւետարանը դրաւար
ի իրենց թուրքերէն թարգմանութեամբ
նշագրուէ և ժամանակին թուրքերէն
ըզգուի, էջ 401-414:

... փ ...

Փ Ե Զ Փ Ե Զ Ե Զ Ե Զ

Ով ոք որ հանդիպէ, յիշեց' ք ի
սուրբ ազթն մեր, և զուք յիշեալ իջիք
սառլի անկ յառնին Քրիստոսի, ա-
մին:

ԱՅԵԱՏԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Էջ 174բ.— շեւ Քրիստոսի փառք
յաւիտեանս, յամէն. դրեցու Խաչէքը
Ղաւար Լաւա, յիշեցէ ի Քրիստոսս ոքս:

Էջ 175.— «[Այլմէ բան և առնելիք
թորարք ինչ ասի և քրիստոսի այլն
այլ քրիստոսի զգուսն և ան. Աստուծոյ
սկզբիցն ստեղծեալ զարարութիւն մեր և
այլ սուր քրիստոսի ինչն:

[ՅԱյլմէ բան և առնելիք ինչն, ի
Յիշելիքն զարարութիւն ինչն, Աստուծոյ
կէն Արարեալ լիցի, Արարեալ մինչև ի
Սօփիան և յիսն յեզրիցստե Շեւ, ի յի-
լիցն մինչև Սողոմոն, և աւելին ծի-
նան լի, ի յանի երկրորդն Շեւ, ի
սուր և անուցն Քրիստոսի ծնի, ընդ
ամէնքս ԲՅՂԸ, ի ծննդնէն Քրիստոս-
սի մինչև և սուրբն Գրիգոր ՅՅԸ, ի
անի ի յայ թուական յիշի յարկիւմ
Յոսիք ՄԿ, Բեթղ. Ռեկի և ի զեզ
և քրիստոսի ծննդն, և Սօփիան Սի-
նի, և Սփիանի, ի յարարութիւն, ի
հարկիւմ. ի Սփիանի թարգմանութե-
ան մինչև, արեւ ար լուս զՔրիստոս ի
գրիկն ԳՅԸ, ի թախտն յառաջելոյն
մինչև ի սուրբն Գրիգոր ԳՅԸ, ի
արարել վարդապետ մինչև յայ թուա-
կանն 2Ը, ի յԱյլմէ բան մինչև ի հայ
թուականն ԲՅԸ, Այլմէ բան մինչև զս-
սոր ԵՆԸ (6439):

ԱՅԵԱՏԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Էջ 99.— շեւ և քրիստոսի զարար
կամ առնելի զարար զարարացիկ, ըզ-
մուս հասարակածին պահեալ յառա-
գանութեամբ և ապա յարարութեամբ
եւ նախ իմացի թէ յարաւ աւար ի ինչն
յիշելի, և առաջ ի սր պարարտութեամբ
պահեալ և ապա ի սր կարգի, եւ առա'
Սողոմոն երկր զարարայ զԱրարին,
այլ և առա' Սողոմոն. Աստուծոյ ՅՂԸ
կէն Արարեալ Սողոմոն լիցի. իրար
կատարեաց Յիսուս, այլ և առա' Սող-
ոմոն. Աստուծոյ պարարել մեզ, և Յոյս
մեզ Տէր, Արարեալ զարար և քրիստոս
կատարեաց, այլ և Սողոմոն. Ոգարմեա'
ինչ Աստուծոյ, ոգարմեա' ինչ, այլ և
Ոգարմեա' զի' մեզ են զարար և քրիստոս
Յոգարմեա' թէ. եւ յաւարն երրորդի,
այլ և Սողոմոն. վասն Գարի սիրելոյ
քո. այլ ոչ երկրեց զուս, Արարեալ
Սողոմոն 2Ը. Ահա արիկ եւ առաջմ,
այլ Սողոմոն. իրար սիրելի են, Արարե-
ալ զարարութեամբ Սի. եւ մեղել յիշելի,
այլ Սողոմոն. Յնացէ' ք առ Արարեալ,
Արարեալ զարարութեամբ. եւ զարարել
սուս զարարութեամբ. եւ ի լուսն և կա-
տարման ինչ աւարց յարարեալ առա-
գան. ոչ իմեալ ինչ այլ պարարել և
կատարել ինչարարութեամբ, զարարել
թէ' յարարել և թէ յարարել, թէ' ի ծնի և
թէ ի զարարել, և թէ' ի թարարութեան
ինչարարել քրիստոսի կատարել ինչարարութե-
ամ կատարել Արարեալ. Եւ զարարել

Էջ 342ա, Երկրի ինչն և քրիստոսի
— շեւ քրիստոսի ծննդն մեզ մեզ

ւորն խնդրեալ՝ և ոչ զմարմնաւորն, և եթէ ի կատարումն արտերուլ ոչ տեսանես, խմացիս զի բիծ ինչ ոչ զոչ ի քեզ, մի՛ երկրայնի և մի՛ ստեր, զի բազում հողեւոր խմատանտէրք արուս խմատանացան։ Բայց միւս տարին երկրորդիս՝ զդուշաթեամբ, յայանապէս տեսանես դու։ Եթէ կամ իցիս զիտել զլոյսն զերազանցիկ թէ յա՛րժամ իջանէ, կա՛լ զՀաւիտայեցոց տամարի վերադիրն, և ե՛րթ շորս շորս, և կա՛լ զթիւ շորիցն, և ե՛րթ երեք երեք, թէ մէկ միտայ՝ մարտի փթ իջանէ, թէ երկու միտայ՝ ի իջանէ։ Դա՛րձեալ եթէ Հոսովմայեցոց վերադիրն փարա է, իջանելն վաղն է, և թէ Զուխա է՝ յերրորդ կամ վեցերորդ մասնէն է, և այս օրս է զօր տանն Հրէից աղան թէ օր մի ունիք զայն ոչ զիտէք։

Եւ 414ա. — Ուսմաթ խունայ խուսայ, բուզնանպար նամազ քարտար, վաղան պիլլայ մեն յիտայ իշիէ՛ն։

Շահրն քարքուս տարնումանտան բաւա ունի՝ փարսխան, մուլքի Սիւման, խապարկրիտ եմ վախան։

— Երեզ. Անիտան տաք է. զմարդոյն զունն որդէ. զքամին որ ստուսաքսն հանէ և աղեց քամին հանէ. և լերիին ճանապարհն և զփամզանն որ հալէ լինի բանայ. զ[լ]ուծ փորն կապէ.

զկանանց զոյնն որդ[է], զկաթն շատցնէ. տան սերմն յաւելու։

Եւ 414բ. — Ջրողկի սերմն լումէ՛, խմէ՛. զլերին, զփամեղն բռնկէ, ամենայն ցուաց լաւ է, զսերմն, սերեւն եփէ՛, խմէ՛. Զերմի լաւ [է]։

Երկրորդ կողքի ներքին կողմը.

— Սերկեւին խորովէ, մեզրով կե՛ր, միտքիք բանայ։

— Մահու դե՞ղ արբեր է. հաւա լեղին գինով խմէ, աղատի Աստուծով։

— Անչքն որ արտասուէ՝ քամպոկի կուտն այրէ՛, զի՛ր վերան, լաւ է։

— աչաց. աղիտակ աչաց քիւշան, աղպիպար. օրն Դ անդամ։

— Մահեսի Գոգսին տաւ շատկն՝ Ժ զուշն, Ապրիլի Ժն օրն Բշաթթիւն(*)։

Եւ 345բ. — Ախ է Պշիւս հալիթ շատկն, զոր ա[ւ]րին ինձ Բձն զուշ, Ե տիկ պանիր, զոր աւաւս տարի [ւ]նչիւր[ւ]։ Առգէ Առսաւնիւ[ւ] լանէ։

Եւ 8. — Արապայ օմն Ժն զուշ

պշնտոն Զ զուշ

փեւիւրն հաթին Գ կէս

կակկա ալ յուսէին փեւի Դ կէս

կիծ տեղն Ժն

Խաւամօղին Զ զուշ։

139

[Բ Ա Ր Ո Ջ Գ Ի Ր Ք]

ԵՐԵՍՔ՝ 248:— ՄԵՍՈՒԹԻԻՆ՝ 22x16
x2 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՎՆ՝ 18,6x11,4 սմ.:—
ԳԻՐ՝ 688 բեղադիր:— ՏՈՂՔ՝ 30, 20,
31:— ՆԻՅԹ՝ բանպակի բուլք, կոկուած,
փայլուն, աղաբաւտած:— ԿԱՋԱ՝ յուն-
պի կաւեփայտ, ճիւղեմ:— ՀԱՆԳԱՍԱՆՔ՝
եսա լաւ պիթի բսիթի, Լրի՝ ճեւադրի
սկիզբէն, ճեղ Լեւ Լեբ, մէջքեղիւ, 1688դ
կէք եմբ, 40 կգ, և վեջեկն բուլքի

կտրուած համուած չլլայիմ. որտ հետեւեմով ճեւադրի կազմը քայնալուծ է, բուլքի ելած են, խմուաւ քեան զեղիմ հետիւր և բանալի կեղեւ ալ պակաս ցեն:— ԽՈՐԱՆԻ՝ ճեղիւր հետմակ քողաւծ են:— ԳԱՏԱՐԻ ԿԵՂ 1, 3-6, 22, 148(31/3
ող միայն գրուած), 168 (10 ող միայն

(*) Այսինքն նշկուտքի: ԵՆՔ. ՀՐՏ.

զբաւած), 193 (8 աղ միայն գրուած), 197—202, 214—228, 239(12 աղ միայն գրուած)—242, 246:

Մնացած բալտ ձեղնկաւորներն կը պակսեն:

Մասեանս չստի որ սեւէ խորագիր: Առեւան զարծածութեան համար ընտրուած քարոզներու հաւաքածոյ մըն է, և վերջը (էջ 243—45) զբաւած ցանկին համեմատ պէտք է բովանդակել 60 քարոզներ:

ԳՈՒՐՄԱՆ ԳՐՈՒԱԾՆԵՐ

Էջ 2.— 430 զամիտ

.6. աթթիման

1.— ալլախապի, որ է զննողական աստղ:

.3. քաջաւ յաքար

.4. հիւս(՝):

Մասեան հիւսհապի էրէ, յետահամար պէտքէ: աստղի: Եւթթիմանն և քաջաւ յաքարին լուէ ձեռնէ, սեւ իսկիւնէ թաւ մի ջրի մէջ լի'ց: Թույ մնալ: Էջքին հէթթիմանն ձեռնաք քիւնէ, ին'ը գլմիւն, լի'ց

Ֆինեան մի, աստեց ջրէն լի'ց վրէն, քիւն մի շաղէ խոտի պէս, Էջքին զամիտն սղկէ, լի'ց Ֆինեանն, աստիք ու որ թիւ մնա, յետոյ ա'ն հիւս, լի'ց այն Ֆինեանի զամիտն վրայ, Էջքին այն զամիտն շաւթանէ է, ապիւ պէս է, մաստիւ լուէ միտէտէ, դի'ը հալանին մէջ, սկիւնի'ը ձեռնէ, քիւն քիւն այնպիսիս լի'ցն տաւր, 3 զհալան 1(4) հեղ կաթ մի ջուր առար, մէկ հիւս որ ալլախէ ձեռնէ, աստիք ձեռնէ, այն ջրով հարկաւ աստիքն էրէ, որ զէլէմգ կու քալէ' լուէ է լի'ց շիւն, Էջքին մաստիք որ հիւսն ու զամիտն կու միտի'ը: Եւս լի'սկա' ձեռնաք այն ջրի մէջ, որ հաւրամ էլլալէ:

— Էստ արշապ 35 աթթիմ, Գոնայ քիւսար 13 աթթիմ, լուէ լուէ, դի'ը ի ջուրն, 180 աթթիմ լի'նի ջուրն միւնէն Գ որ, զամիտ 10(44) աթթիմ ի զաւ դի'ը ի ջուրն, յետ Գ աստիք լուէ հիւս, աստիքն որ զնկիդ վրայ ի սլէ: Էջաւր, քամէ', զամիտն խառնէ, լի'ց ի շիւն, լուէ թաւաք էն:

Էջ 3.— 41 ՌՄԷԴ(=1824), յեւն Ապրիլի, Գրիգոր Պալսեցի ձեռնագրամ այդ փոխախտաւ աղքատականաց:

140

ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՔ, ՄԱՇՏՈՑ, ՊՏՄ. Ա. ԳՐ. ԼՊԲԻ, ԳԵՂԱԳԻՐՔ

ԵՐԵՎԱՆ 320.— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 22x16 x2,3 սմ.— ԳՐԱԽԹԻՒՆ՝ լուսանկարիչներու յախով՝ 19x14,5 սմ., նշագիւն, իւրաքանչիւր սիւնակ 6—7 սմ., բացի 247—315 էջերէ: ԳԻՐ՝ նոր շնորհալի: ՏՈՂԱՎ՝ 22, 23.— ՆԻՒԹ՝ բաժնակի բուրք, կոկտեյլ, վալլախ, աղքատներու:

(*) Զեռագրի մէջ իւրաքանչեւոր արքերէն էն:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

ԿԱԶՄ՝ զէղնորակ կառելիայտ, նշագ կոնակներով, կառելիակ վաւ պատ գիծեր իւրայանէն և աստիպիւն, հիւստիւ: ԳԼԵԱԳԻՐՔ և ամի մը ձաղկանէ ԼՈՒ:

(*) Զեռագրի մէջ 3 6 7 իւրաքանչեւոր արքերէն էն:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(**) Զեռագրի մէջ 15, 19, 160 և 10 իւրաքանչեւոր արքերէն էն:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

142

Պ Ե Ի Ր Ք Ս Ս Վ Ս Ս Ս Ն Ի

(ՍՍՎԵՔ, ԵՐԻ ԵՐԳՈՅ, ԹՈՒՂԹՔ ՄՈՎԱՐԱՅ ԵՒ ԱՄՈՂՆԻ)

ՆՆՆՆ

ՆԵՐՍԻՔ՝ 488, բացի սկիզբը մնացած երկու եւ վերջը մեկ քաղքերէն, շտեմէ չնե իջազրուած։— ՄՆՍՈՒԹԻԻՆ՝ 16,5x11,5x3,7 տմ.։— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 12,3x8,2 տմ., անկաման։— ԳՐԻ՝ բարձր։— ՅՈՂՐ՝ 15։— ՆԻՆԻ՝ բաժնակէ քաղք, կոկուած, փայլուն եւ զնկնցած։— ԿՅԱՄ՝ յունական կառնիքայն կապարիչով, երկու կոնսկնիւնով կողմեր զարդարուն սիւնն կաղապարներ զտաճուած ռուսլանակի, առաջին կողքին մեղսնոյ լալազրուած, երկտողին կանկալիւն կաղապարներով ուղղանկյուն մը, կողմերուն նեւքին կաղմեր կապոյն կաւերն փակցուած, հիւսնով, կտուածներ կաւերաներով, շուրջ հեռի մնացած է միայն։ Այս կազմը չեմ գիտէր նախ քան զնորոգութեան Է։— ՄԱՒԳԱՐԱՅՆՆԻՔ ՊԱՂԱՎԱՅԻ՝ սկիզբը երկու քեր, մաքու մաքուր լինելու զոյն լինելով երկուսն աւետարան մի նստուած եւ երկուսն զուտ։ Վերջն ալ երկու քեր, նոյն աւետարանն հանուած, բայց ուղղաճախաց եւ շղթած (քեր) զուտ, այնպէս որ լոյնն լալազրուած մօտ եկող սիւնակներ ծոյլաւորած են, ինչպէս մաւ պիտի կարգէ, պաղապար մուտքին մուտքին հետեւեղնայն համար։— ՀԱՆՊԱՄԱՆՐ՝ 700 շաւուան հնուքին ունկնդր այս հետեւեղն զոյնն հետեւով կանաչ ապարած զոյն փակուած, ինչեւ արդիւն խմուածքեան, զի գործածութեան հետեւեղն ալ զկոյն քան զաւտալի է, քողքեր կոտորուած են իւնն ալ աւետարան եւ բաւական, զնկնցած, կարգուած, իւրեւ փակած, ծաղկում եւ զարդարութիւն ունեւ, նորոգութեան ահեկ կապարներ զուտ, քողքեր պակսած, շտեմ ձեղ նուր զը-

րուած եւ զուտ են (չէ 7-8, 11-12), բոսած կեր 59-60, 73-74, 185-86, 215-18) հուրն լեցուած, զնկն հեռեւ վերջի կողքին, պանդանակներն եւ քաղքերուն միայն, կոնսկնիւն միայն կաթի երկ զն անկնս մնացած է, առաջին կողքն առ զաւտով զոյնն սկիզբն է։ Այս բոյն նստանակով՝ զաւտն կարգի է լոյն քանկովն մաքուր լալ ի լոյն հանուած։— ՀԱՐԳԱՒԻՐ՝ էջ 5, 168, 269, 270, 304, 429, 454, նականկու եւ զաւտներ սկիզբներ։— ԿՈՐԱԳՐԻՔ առաւ, ծիրանի։— ԳԼԱՆԻՐ՝ զարդարութիւն սկիզբն առաջին քան եւ զոյն։— ԿՈՐԱՆՐ՝ էջ 5, 429։— ԼՈՒՍԱՆԱՐԱՐ՝ էջ 59, 168, 269, 270, 304, 429, 454։ Ջաղապարներ զաւտն առաւ զաւտն եւ, ծաղկումն մաք կանաչ զոյնն առ զաւտներ եւ նորանկեր զնկն լեցուած եղծուած է։— ԴԱՆԱՐ՝ էջ սկիզբը նորագութեան ահեկ զուտ քողքին մեկուկէս էջ, էջ 427-28, 468, ինչպէս նաեւ վերջին քաղքը, նորագութեան ահեկ զուտ։ Այն զաւտովն զարդարութեան եւ այլն լեցուած, կնդրուած են։— ԺԱՄԱՆԱՐ՝ 1212։— ԴԻՐ՝ Ջաղապար։— ՏԵՂԻ՝ լոյն լալազրուած հետեւն առաւ։— ՏԵՐ՝ Ջաղապար մասին։— ՎՆՐԱՆ ՍՏԱՆԻՐ՝ Ներսէս Սեղ։

Մասնաւոր 4. Մասնաւոր զարդարութիւն զաւտներ, ինչպէս կ'երեւի յաւանդն զարդարութեան լալապարներով 40 ինչեւ զարդարութիւն ինչպէս զաւտն (արդարեւ ինչ) զաւտն զարդարութիւն եւ ինչպէս զաւտն կամ ինչպէս զաւտն

էջ 466-67, Ամսօքի թագի զին վեր-
ջը:

— «Տէ՛ր Աստուած, քո սրբոց քաղա-
խառութեամբ, արա՛ զսա յորդորին բա-
րի գործոց և խորհրդոց Հոգեւոր Բնութեան՝
և մանկանց և եկեղեցւոյ, ամէնէն Ազգանմ
զամենեւեան, զԵրթնրոցոց և զլսողքի,
անմեռանց յիշխեցէք զստացողոս արա՛
զմտաւոր զաւրաւարն Մատին և զփոխե-
ցեալսն ի Քրիստոս զծնագոյն նոցա և զա-
մենեւեան, զոր Քրիստոս ի փառաց
փառս փոխեցէ, ամէնէն: Ազգանմ սխա-
լանաց և խաչարութեան անգիտողիբ լի-
նել, և յիշել զեկեղեի ոգի գործիս, և
Քրիստոս զեկե և զամենեւեան հաւատա-
ցեալս իւր յիշեցէ, որ է աւրնեւոյ
յաւթան, ամէնէն:

Ուրիշ զբնէ, մահր քոյորդորով,
անխիղաղ փայտ և:

— «Ձանչիւնիս շնորհս արքայա-
պաշտէմ յիշել ի Տէր, զի ի՛մ է այս
գրկանքս:

Ասոր կը հետեւին ուրիշ յիշատա-
կագրութիւնք, որ ջնջուած են. մէկ
նախ կը նշարագրուի:

«Ա՛յ թիւս Թրիստոս, քորմիս՝
... աս ասի: ամէնէն:

Բացի ասանցմէ ձեռագրին սկիզբը
երկու թուղթ յիշատակութեան մը կայ,
իմաստաբար թերի, կորուսած թուղ-
թի մը կամ թուղթերու հետեւանքով:
Այս երկու թուղթի ասանքին երեսն
վարի լուսանցքին վրայ լա տետրութիւն
կայ, որ ըսել է թէ այս թուղթերը ձե-
ռագրին վերջն էին յառաջագոյն և նո-
րոգութեան ասան տեղափոխուցանմ ձե-
ռագրին սկիզբը, որ մեր դրան իջա-
գրութեամբ կը թանկն 1-4 երեսները,
սա՛ թափանցականութեամբ:

— «Թա՛վաւն» էր Բաւոյ Պարս
... (ջնջուած) Հաւանայն

Յանուն Հաւր և Որդւոյ և ամենա-
խնամ Սուրբ Հոգւոյն, ամէնէն: Ի Բաւ-
նայն Հայոց Ձեռն (=1296), և է Ժող. Բովն

է Ժ, յաւանն Գեղեկէն... Բաւոյն(*) Եր-
կանքին յիշելու յայդ լուսանալ Ե-
րեքարութի ի կէս զիշեր մաւոյ(**), և էր
սուսն մեծ զկայն Քրիստոսի՝ սրբոյն Մի-
նասայ(***) Ծնաւ աստուածապարգեւ և
միւթարիւն անգրանիկ որդին Պարս
վաւն[...], որդին Վաւն[...], որդին Վաւն[...]
և զկին նորին՝ ի նոյն զիշերս ծնաւ
բարի պաշտօնի Կաւն[...], որդի Տէր Աս-
տուած, աստուածապարգեւն բարեաց, բարե-
խառութեամբ անարատ ծնագին և մաւրն
իւրոյ՝ սրբունոյն Մարիամու Աստուա-
ծածնին՝ և աղաւանաք սուրբ և քան-
չեկադորմ զկայն իւրոյն և մեծ մար-
տիրոսին՝ սրբոյն Մինասայ՝ և ամենայն
սրբոց, շնորհեցէ՛ ամա Տէր յերկարու-
թիւն կենաց և արդարութիւն և շնորհք
յաղթութեան՝ յաղթել երեւելի և անե-
րեւոյթ թշնամեաց, ամէնէն:

Յանուն Հաւր և Որդւոյ և ամենա-
խնամ Սուրբ Հոգւոյն, ամէնէն:

Ի Բաւնայն Հայոց Ձեռն (=1298), և
է Ժող. Բովն Ժ (քերթնով օտար ձեռքով
ըսած են ժԱ), յաւանն Ագաւանայն, որ
աւր Ժ (նոյնպէս օտար ձեռքով ժի քովի
զիշեր քերթնուած և գրուած ժԱ) էր ամ-
սոյն, (տաղանթի վրայ օտար գրել են
էր լուսին աւար ժԱ), և սուսն էր սրբոյն
Դիմիդիայ թշկին, յաւուր Շարիթու
ի ճաշին, և էր լուսինն աւարս Ժ
ծնաւ աստուածապարգեւ քաղցրակ և
էրդրդ որդին Պարս Աւն[...], Պարս Աւ-
ն[...], որդին Վաւն[...], որդին Վաւն[...], աս-
տաւապարգեւն բարեաց, բարեխառու-
թեամբ անարատ ծնագին և մաւրն իւ-
րոյ՝ սրբունոյն Մարիամու Աստուածա-
ծածնին, և Դիմիդիայ թշկին և ամենայն
սրբոց, շնորհեցէ՛ ամա Տէր յերկարու-
թիւն կենաց և արդարութիւն և շնորհք
յաղթութեան, յաղթել երեւելի և անե-
րեւոյթ թշնամեաց, ամէնէն:

(*) Տարբեր գրել յոմանեց գծուած և Ե-
ղած են Գեղեկներին ժ յաւարս:

(**) Լուսանքի վրայ, զարմանալ տարբեր
գրել, են էր լուսին աւար ժԱ:

(***) Տաղանթի, տարբեր գրել, են էր
գրել և Քրայփոսի եայ(1) և այլն (անե-
րեւելի):

Հասցի Առաքել,
Եսմի Տեառն 1804
Եւ ի Հայոց 1253

Հայոց ազգային խորհուրդի Գլխավոր
Սեյմի Գլխավոր Գրասենյակի Առաջին
Կարգի

144

Հ Ա Խ Ա Ք Ա Մ Ո Յ

(ԻՐԱՆ. ՍԻՂԱՄՈՒԻ, ՔԱՐԱՋԻ ՆԻԻԹԻՐ, ՀԱՐԱՆՅ ՎԱՐՔԻ ՆԻԻԹԻՐ, ԵՒ ԱՅԼՆ)

ՏԵՂԵՎ 1200

ԵՐԵՅԻՔ՝ Բ+554:— ՄԵՄԵԻԹԻՆՆԻՆ՝
15,5x10,3x3,5 սմ. — ԳԻՌԻԹԻՆ՝ 10,7x
6,5 սմ., անկտանգ:— ԳԻՐ՝ Սոս, շնորհա-
պիր:— ՏՈՂՔ՝ 24, 25, 19, 21, անկա-
նոն:— ՆԻԻԹ՝ բամբակի բուլղ, հաս-
կեկ, կոկոսած, շնորհա փայտեկ:— ԿԱՐՄ՝
սև կաշի, կաղնուսի նշանները շոգա-
նակի սղոցան. դիմեր եւ խաչանեւ դի-
մեր անկիւնն անկիւն լաւաւ, հիւստով,
կտրուածները կտրուով կտրուով ու-
նակաւ: Պէտքովը առաջին չէ:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ կաղնի փայտաւ, բուղ-
րեւ կլան, խաւարինն կտրուած կեր-
պեղեղած բուղրեւ շաւ հն, ալաւ ծակած
էջեր (19—20), զիցի կաղնեւ եւ քիւրե-
նեւ ծակեկած է: Ակիւրէն քաշի է ձեւա-
գիրք, կ'էրեկի արդի կաղնեւ յառաջ ալ
սոս գեւ համադրանք մը ունեցած է ձե-
ռագիր: Գասաշէ կըրու վրայ վերջեւ
բաներ ալ գրուած են: ԶԱՐԳԱՅԻՎՔ՝
ԼՈՒՍԱՆԴԱՋԱՐՆՔ, բացի 250 էջէ, գրու-
ած ըստով: Եւսոյ է առաջինը
առաջին տող, հայերէն խօսքի մը յա-
սանգալաւ կ'աւելի (էջ 237):— ԿԱՐՄ-
ԳԻՐՔ, ՍԿՈՒՄԻՆՔ, ԳԼԽԱՎՔԻՐՔ (էջ
237—250), եւ գլխաւորէ տկարներ կտ-
րուած բուլղիք, 184, 196(հաղիւ 2 շոգ
գրուած)—87, 202(հաղիւ 4 շոգ գրուած)—
206, 375(հաղիւ 4 շոգ գրուած)—76, 501
(միայն 3 շոգ գրուած), 543(3 շոգ միայն գր-

ուած)—554:— ԺԱՄԱՆԱԿը շաւ յայնի չէ.
1036-ին գրուած մաս մըն ալ կայ. բայց զը-
խաւար մասը 1700-ին շուրջը գրուած տի-
րիւն, հկանկոյ ու գլխաւոր ԳԻՐՔը, ճի-
շինաւ Մոսկու Վերջ, ԱՅԼԻՆԻՆԻՆԻՆԻՆ
Կարդ (1720—1735) ժողովարած է իր
Հայոցապետին անուն: ԵՐԵՅԻՆԻՆԻՆ
հայերէն խաւար վանքի քիւրեւնի ծա-
ւար գրուած է խաւար Ս. Կարդի եւ
Բարդի Ս. Կարդինի վանքի մէջ:

Մասեանս է Հաստիւ մը, որ կը
բովանդակէ շատ մը նիւթեր, առէն սե-
ռէ եւ տեսիկ, առանց միթաթի հաւա-
քուած, քարաղլի մը, տանեւ գործա-
նաթեան համար: Ակիւրէն կայ Մաղմա-
թի մեկնութիւն մը, թիւրի (էջ 1-98),
մեծ տեղ կը գրուեն Հարանց Վարդի
վերաբերեալ նիւթեր, պատմութիւններ,
քարաղլի քարաններ, նիւթեր, առաւ-
ներ եւ առաւանեւ առաւաններ, տանք
յաւանցքներու վրայ, պատմական նիւ-
թեր թէն շատ քիչ, թուրքերէն հա-
տուածներ, եւ այլն, եւ այլն:

(*) Տ. Բարդին Կարդիկոս տակը մասնա-
տով աւելցուցած է. Առաւանքներէն 76,
543 եւ 501 թ. 65: Կարդինի անունը խաւար

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

170. — քի մօտակայ մամանակս, ի խնայ[ի] երկրին, մէկ մարդու ոչխարին մաս կու անկանի. ուն մարդն զման ոչխարաց շարդեալն նեղանալն և Սուրբ Գրքի քով կուտէ, թէ քանի մի Սուրբ Գրքի շարդար իմ շնն կշտանաւ. նէլէ զշարդածդ կեր կստէ. նոյն մաման ինքն չուն կու լինի, և զիւր ոչխարաց լէնէ կուտէ և աստանկի չուն պէտք ըլլալէն (1636*) ԹՎԷՆ Էստէ քաջ քաջաւորսն

Էդ 119. — Եւ Հոսոսայ գրեալ են
տա մեզ թէ զՏեոսեղեքոբէ հրամանն
է՞ր չէք գտաարեալ. զհիւանդն ի մաս
զմանն օժանդէ ձիթով, որ թէ մեհանի
օժաւնէ լինի թաղանձն, և թէ տարրի լի-
նի քաւութիւն մեղացոյ և պատճառ ա-
ռեցաւ թեման Եւ գիտէք որ Յնան Օն-
նեցի որ գրեալ է զմեզ յաղաղագոյն
գրեալ է որ տանձեք, և պարտ է առ-
նել, և արարէ՛ք ստուգիւ. միայն ըզ-
գուշապի քահանայն և զձեթն ամբու-
օրհնեցել որ աւելի չգո՛ւ և նորոյք տա-
նել յկառածայն և ի մէնջ, և լինի պատ-
ճառ պաշտօնակցութեան. զայն պատեհ տե-
սաք և գրեցոք յետան և է հարկաւորս
Լ Հոս[ւ] Սուրբ Յովնայ մօլ Եւ հին բոլե
մէջն հանձնէ բնիկն շաւի Ռձնիւս (1706)
Թիւ[ւ] Լ, Գ Եւ Սուրբ Երեմիայի Եւ Սուրբ

Իջ 226.— «1814 Յունիս 3, Առաւելալը արարար, իրարանիմ պէշի տաթար-պէն պարտար թէմի իրզան իրան. Պարսա մարդապետս պրիցիցի:

ԼՁ 228. — «ՌՃԻԹ» (=1710), Հակահեմ-
քնքի իՐ օրն ստատիկ ձիւն տեղեկացու:

$\pi BIF L_1 (= 1829)$, Հակահեմոքսի 7 եղն
միջին առաստիկ թ Պարզամիտություն

٤٩ 235. — $\alpha\beta z[y]$ *is not a function of ω and ω may be*

Վախճան 1814 Յուլի 10(?) հաճախ էրթին
 Եղևու պէն Սպարթատարտոմէ:

Էջ 289.— «Զոր խաբանեացէ Տէր
Յիսուս զամենայն զորութիւն դիւց
ընդդէմ ծառայիս Աստուծոյ, Կաշաբացի
Ամեն Բնիկ զաւարտի, ամեն»:

Էջ 361. — Մի անգամ անգ Մի Գլխի
 Դուռը Գլխի, որ Դի Կժ ԴԿԿԿԿ, Գլխի Գլխի
 Գլխի, ԿԿԿԿԿ ԿԿԿԿ: ՏԵՐ Երեսուն, Կ ԳԵՐ
 Է ԿԿԿ ԿԿԿԿԿ ԿԿԿԿԿ:

[illegible][illegible]

Այդպիսով գրեալած պատարկ թուղթի
ն. հրեւթն գրուի.

— 1814 Յուլիս 5ինսէ Գրիգորիանային
աղաքինոյն Մարտիրոսյ կրթարմ աղա, ա-
ղիգին գերեզմանոցնայն:

ԼՁ 236. — Մեզնի ժամանակներն Կնիքը
գրքսշուած է յաջորդապէս տեւ թանա-
քով: Կնիքը աթանկիւն է և սոս գը-
րուած քով:

Friedman et al.

Wetzel

Johnson et al.

ԱՅՈՒ ՀԱՒԱՅԱԿՆՈՅԷՆ, ՀԵՏԱԲՐՔՐԱ-
ԿԱՆ, ԷՋԵՐՔ.

— աի՛յ ես' շահեմ ալ խառնեմե արան-
լարա սէլամ օլտուն,
զէլի պղնձիդ սէնին իւշուն կէտրէն-
լեւե հեամ օլտուն:

§ 28. *proofs* *in* *the* *case* *of* *the* *case*

ԼՁ 175.— Վկնիւն ճիւղ իմն է, որ ի
նոյնպէս ան քուսանի մանրու բայորճիլն:

(*) Լաւաճոցի Բարդէն կաթնոցիցս այս-
պէս է հաշուած, զիսկանհայ 1934-ի

Այս ախն փուշն է, զոր Հրեայքն պատկ
արարեալ եղին ի վերայդ դադաթանն
Քրիստոսին:

Եջ 181—182.— Վերդ վերափոխման
Տիրամօր կուսին:

Սուրբ Աստուածածնի ասնին, որ
ննջաւմ երանելի էր, ծնունդն և սե-
նունդն և քախտ, և փոխաւմ ևս եր-
ջանիկ էր:

Յերկնից սաւառնաթեւեղ, Պար-
րիէլ հրեշտակն երեւէր, զբախտէն ըզ-
բարսիտն պատկն Սուրբ կուսին ընծայ
նշխրէր:

Հրամայեա՛ տաճար լուսոյ, քս որ-
դին զքեզ մեծարէր. առէ չեմ ապ զիմ
նոցին, մինչ աչք իմ զարդիս տեսնէր:

Արտիքէիւք և քրտիքէիւք Աստուծոյ
որդին իշխանէր զնոցի մօրն առնույ պա-
տաւոյ, մեծ փառք յերկինս հրաւիրէր:

Պատրոս զլուսափայլ նոցին իբրեւ
ետեա՛ զարմացեալ առչէր, աւաարա-
նիլն Յոանն առ առիւքն կանգնեալ ար-
տասուէր:

Անդրէաս զանձիւք, տաղիւք շաշա-
ւա՛ ծառն Պատկէր, Մատթէոս հրա-
շարանիւք կենաց մօրն զերգս նոր յար-
մարէր:

Սուրբ Յակոբոս եղբայր Տեոան, ըզ-
գազացն քարձեալ տանէր Մատթէոս և
Քովմաս ընդ Սիմոն, որ կաննացի էր:

Փիլիպպոս զլուսաւոր մտեալ, պա-
րելով երգս եղանակէր, Քաղէսս զբար-
վառն առեալ կու խնկէր և կու ներս-
զէր:

Յուդա[յ] Յակոբեան լուով Բաւառ-
թաս զեռան զշրէր, Պաղաս քաղցրածայն
երգովք շաշաւէլ քնդալէլ զոչէր:

Եւ ընթիւնս՝ Պաղաս աշակերտ՝ երթ
անդ հասանէր, աշխղէս զովէր զՍրբու-
նին որ զհրեշտակս յերկինս զարմացնէր:
Դիտէսիտն տին մեծ, զթուղթս
համայն աշխարհ ապրածէր, առէ լցու
առնն լուսով յարժամ կայան զնոցին ա-

ւանդէր:

Եղիկի թո ծառայից օգնութիւն
քո միշտ հասանէր, աշմե՛ և երգողացն
հասի՛ր, Տիրածին, զթո՛ւ, մարդասէր, և
էջ 181—82:

Եջ 189.— «Ես յիմ Քրիստոս» կնդ
էից, որ եւ իշխան, Տէր լուսիցից, զու
զշտացող քոյին քանից, և նախդ քեզ
ի քոյից՝ շխաւ (չ զնշխաւ) ծառ ի Լու-
սաւորէջ: Եւ ինչ Անանիս իւր զուգակից,
ընկա՛յ ի կեանսդ անվախանից, զար-
մեալ լինել քեզ փառակիցս:

— Այլս և անասր Արայանն
Արին պալլա՛մ տաքրա՛ւ ակփաւ.
նոց զուր չուր չուր, նոցմն:

Եջ 199.— Քօլէտէլ լուս շաշաւէլ և աս-
նոց քոյից քեզ քեզ:

Աստի զքեզն որ անգամ յիկի, և
ի Քովմասէ մարտ, և մեք նաեւ
երթաւ ի քաղաքիս և ի տաք անիւ
նախա. յառաջ զմեզնի քսնն ցաւած
տեղդ, և ապա զքիքի՛ն ցանն ի վե-
րան, և տընդի կենսա որ մեղրն և քի-
րէնն նախ, և ապա լուսնաւ տաք ջը-
րով. օգտէ ցաւուն և քամոյն:

Եջ 207.— «Զեռք ամենակոյն ըս-
տեղձ զիս, և քարձեալսն ի քարձանց
ընծայեաց զիս, յառաջ էի երկու Բե՛ռն.
անեցի և զարգացայ, և աշմե՛ եմ երեք
Բե՛ռն. ծնունդ իմ ի ջրոյ՝ և մահ իմ
ի նմանէ. ի հրոյ զարնուրիմ, և նըս-
տելով ի վիճա՛ արձամարնե՛մ զնոսա. մե-
սեալ եմ և խօսիմ, և յանշնոց ծախս
արձակեմ. Նիւսեայ ի հարաւ քարառ-
սիմ, և յարեւելից յարեւառս ընթա-
նա՛մ, և յանուն իմ քաղկեդոնոյ ետիւք
տառիւք. երբեմն ի միակէ, երկեմն
ի տասնեկէ, նոցեսկն ի նոցարէ. զայս
հա՛ն և զիս յիշեա՛յ ի Տէրս: (Հմմտ.
Հանգիւ Անշնոյ, 1911, Թիւ 6—7—8, էջ
349, Հ. Անտոնեանի յօդուածը):

Եջ 208.— «Աստի և լուսից լուսնից» (առաջին ի կուսն զիս յայտն)
Լուսնաւիս:
Զերգէյ քաղաքի:
Քանայից քաղաք:
Ղօշտար:

Բարձր քաղաք:
Գարթան քաղաք:
Տեղեկե՛կ:
Գարա քաղաք:
Պէթեմ քաղաք:
Լալլաթիւն:

Հոտեւեզ:

Յաճախ Թորոյ:

Ենկի խան:
Էրէկէլ խնկէլսի:
Ղանապուտ քաղաք:
Մուսուսլու քաղաք:
Պէկպաղաք:

«Առա» Եւ արեւ Էսէլ: Էլէմէնէն Էստաշ: Է Էստա Էստաշ:

Ուշախ քաղաք: (Էրէլսիւր)

Տէնկիդու: (սանաթսիւր)

Իսխան պաղաք:

Կեթ Էիսար: (ղաշ:)

Ալալիս: (Մէնթէշ)

Աստանդ:

Էսպարթաշ (Թէֆէնի:)

Էստալու: Պալալուան

Էստան Կեթու:

Պէկ Եէնի:

Քեթիլիսթալ: Ըլլըն

Ղաշ Գաղարբ քաղաք:

Ղըղըլ Ասար:

Ասր Ղարաղաւ:

Ալմալը Ղասապաւ:

Աստալա խնկէլսի:

Պուրուր քաղաք:

Էկիթթիք քաղաք:

Ղարաղաւ:

Սէլաի Եէնի:

Ղարաւան քաղաք:

Իլաթիք Ղասապաւ:

Էջ 209.— «Երբ շատ Էր Էլ Էստա Էստաշ»

Առ Ե օխա առանց անխանի ըստի, Ա օխա քէլլէ շէքէր, Ի արեւմտարջին: Ջշաքարն կատարանէ՝ և դի՛ր ի մէջ նոր կաշկամ թէնէնէրի, և Ա օխա ջրով քաղաք մինչև զվամ գա՝ մեղմ կրակով. յառաջ քան զզվամն՝ քամես գինքն, որ պարզ մնալ շաքարով ջուրն. յառաջ քան զզվամն՝ Ի հակթի սպիտակուցն խառնես ձգես ի մէջն. զաղան կու ժողով՝ զգալով քաղես. աշխատարգ կու լինի: Եւ յետոյ զվամ բեր, և յե՛տ առ որ պաղի, մինչ որ մտաղ զնես ի մէջ որ դիմանայ. ապա յետ տնտրիկ զտարջինն ձեծէ և շարմաղով անցնէ, և լի՛ց ի մէջ զվամ բերած շաքարով ջրին, և ապա ի վերայ լի՛ց Ե օխա րախին, խառնէ՛ր րար. որ մնա՝ գին շեր մի՛ պարզի, և տ՛մ յամանն, և ի ժամուսն տար:—

Էջ 211—223.— «Երբ Էստա Էստաշ»

— «Նախ Գարթիւրն տար դի՛ր գի՛րքն: Ի խառնան կոշեաց: Եւ յետ ժամանակաց Գրիգոր Տաթևացին աշտ»

կերտ Յո[վ]նանու Որոտնեցոյ՝ արար լուծմունքն Գարթիւրի Գրոյն: Եւ Արիստատէլ արար զժ Ստորագութիւնքն, և իւր անունն կոշեաց Արիստատէլ է ժ Ստորագութիւնքն: Եւ յետոյ Յոնան Որոտնեցին և իւր աշակերտն Գրիգոր Տաթևացին տարին լուծմունք Արիստատէլի ժ Ստորագութիւնքն: Եւ Պէրիարմէնիս խմատաստէրն արար գիրք նուրբ և արտաքին՝ և իւր անունն կոշեաց Պէրիարմէնիս: Եւ զնորա լուծմունքն ևս արար Յոնան Որոտնեցին և Գրիգոր Տաթևացին: Եւ զԱստքինու թեանց Գիրքն արար Արիստատէլ, որ է յոյժ խթին նման նմին վարժեցն է գիտելի: Եւ զնորա լուծմունքն ևս արար Գրիգոր Տաթևացին: Եւ զԳրչութեան Քերականն արար Արիստաքէս հետտուն: Եւ զնորա լուծմունքն զժուարթաց քանիցն՝ տէր Գրիգոր Տաթևացին մեկնուցաբար: Եւ յա՛յլ զրչութեան քերական մի արարեալ է Գրիգորի հետտուն: Եւ զնորա լուծմունքն զժուարթաց քանիցն արար Դեւրգ վարդապետն Սշտոյ: Ի ժամանակս Հայոց թագաւորացն: Եւ Դուիթ Անյաթ Ֆիլիսէոյն արար գիրք մի ի Սահման խմատաստիւթեան:

որ կոչի Առաքելը, և արար գիրք մի
 ալ, որ կոչի Լեւոնաց Գիրք՝ ի վերայ գո-
 րացուքն մտադրոյն, և արար գիրք
 մի ալ, Վեցնադարեակ(*) և են յոյժ
 իւթին և քննել ամենայն բանիս և
 արար գիրք մի ալ, որ կոչի Բարբա-
 րացիք՝ ի վերայ խաչադասայն Գրիս-
 սիս և յետոյ մեկնեաց զայն Բար-
 քացուցէր Գիրքն Ներսէս Կլայեցիին
 և յերական մի խրթին և գեղեցիկ ա-
 րար Մովսէս Քերթազ և Օդիս**, մեկ-
 նիւ վարդապետն Ֆրանկաց, արար գիրք
 մի, որ կոչի Տիալեթիկաց, և է սոս-
 անք իմաստասիրութեան, և քննու-
 թեան զբարեխոս Ազատայն, և հակառա-
 ժութեան ընդդէմ հերժականացն, և
 արար հակառաժութիւնք ընդդէմ Հայոց
 և Ֆրանկաց՝ թէ Հռոմէյ պապն է զըն-
 դուար ամենայն Հայաստանեայց, զոր
 ի համանակն Յանն Որոտնեցուն, Յակոբ
 անուն վարդապետ մի՝ ի Կողքոյ՝ զար-
 քեալ յաղանդն Ֆրանկեաց, և զործոյց ի
 Հայոց ժվարդպետ ալ իւր շար յա-
 րանցն, և թարգմանեաց զայն գիրքն
 ի Ֆրանկաց ի մերս, և այնու կամե-
 քն պատրել զազգա Հայոց, և քաղում
 անթիկա ձեցեցին ի Հայաստան։ Շատ
 իրականաց զնստա Յանն Որոտնեցին և
 Գրիգոր Տաթևացիին, և ոչ յաւան նո-
 ցա։ Յետոյ կալան զնստա իշխանքն Հա-
 յոյ, և ի պղծիմ եղեալ եփեցին զնստա,
 և այնպէս բարձան ի միջիս և արար
 Սիրադիտոս Բարադգիրք մի ալ՝ յոյժ
 պիտանի, և լի իմաստասիրական բա-
 րիքս և արար մեկնիւ մի ալ՝ ի Զ-
 րեան(**) գրոյն Բարադի կեսորացայն և
 գրոյն Գիրքն Թարգմանեաց նոյն վա-
 րպետն ի մեր լեզուս Կիրակ Աղեք-
 արացին արար զԳանձուց Գիրքն և
 զԳորպումեաց, և զԳորպումեաց լուծ-
 անքն արար Գրիգոր Տաթևացին։ այս
 Գրիգոր Տաթևացին արար ժ հասար
 Հայքմանց։ Ե հասար Հին Օրինացն, և

Ե հասար Նոր Օրինացն, և արար Ե հա-
 ար Բարադ, Ե հասար Ձմաւն, և հինգ
 հասար Ամանն և արար զՍաղմոսի
 Քաղումն, և Գործոց Առաքելոց Քա-
 ղումուն, և զԵսայիայ Քաղումուն ի
 արար(1) և արարելայ։

Այս է Թուզի կաթողիկէիցն, որ
 է գիրք անուանի, և թէ որպէս ասացաւ
 է թղթոյն ալ իւր է. Յակոբայ տաղեցւոյն
 Ա թուզի է ասացել։ Պետրոսի առա-
 քելոյն Բ թուզի է ասացել, Յով-
 նանու առաքելոյն Գ թուզի է ասա-
 ցել։ Յուդայ տաղեցւոյն Ա թուզի է
 ասացել, որ լինին ի միասին և իւրեք
 և արդ՝ մեկնեցաւ Ե թուզիս ի Սաղմոս
 կատարելոց. և այս են անուանք մեկ-
 նոցան ևս և առաջին Գիրքն, Բ.
 Յոնն Ոսկարան, Գ. Կիրակ Աղեքսան-
 դրացին, Դ. Պիմէ աւեր հայրն, Ե. Ո-
 րդինէ, Զ. Սեւաթոս, Է. Ազարիւնար,
 Ը. Հիւսիքոս, Թ. Թեոդորոս կրօնաւորն,
 Ժ. Բարսեղ Կեսարացին, ԺԱ. Մաքսի-
 մոս, ԺԲ. Եւսեբի արքեպիսկոպոսն, ԺԳ.
 Թեոդորոս Արակացին, ԺԴ. Թեոդիտոս,
 ԺԵ. Եփրեմ Կոլալիքի Ասորին, ԺԶ. Տիմո-
 թէոս, ԺԷ. Ամուն քառանգն, ԺԸ. աւերն
 Աթանաս Աղեքսանդրոս հայրապետն,
 ԺԹ. Գրիգոր Աստուածաբանն, Ի. Եսայի՝
 որդին Սիրաքայ, ԻԱ. Դիմեթիոս Աղեք-
 սանդրացին։ Այս իմ մեկնողքն, ալ թէ
 իւրաքանչիւր մեկնողքն մեկնիւ ա-
 րարին, ալ զամենուն մեկնումն ի մի
 հաւաքելով՝ մի մեկնիւ արարին, լի և ա-
 ռատ բանիւք, քաղցր և ախորժ ամե-
 նեցուն։ Ե արդ՝ ի մեկնելն գեղեցիկ
 կու տեսցանէ՝ զի իւրաքանչիւր ասա-
 ցողի անունն ի զլուս բանին զրեալ
 կայ։

Գիրք, զոր արար նախամարդարէն
 Մովսէս, և են և անուանք իւրաքան-
 չիւր գրոց ալ է։ Առաջին Երեմիայն,
 զի ծնուն արարածք արարչութեամբն
 Աստուծոյ։ Երկրորդն՝ Ելիսն, զի Ելի-
 մարէն զլուս զգացելու ի պատիւ հը-
 րեւականց։ Երրորդն՝ Դեանականքն, զի
 շնորհ քանանալութեան էաւ մարդն,
 զնկով անուանք կենդանեացն։ Չորրորդ՝
 Թիւքն, զի թուեցաւ մարդ Նոյ Թ դաս

(*) Բնաչիւ մէջ գրուած է Վեցնեակս։
 ԵՆԹ. ՆՐԱՏ.

(**) Այսինքն՝ «Անդրուայ»։
 ԵՆԹ. ՆՐԱՏ.

հրեանակացն, և եղև թԴ դասն Հինգե-
բարդ՝ երկրորդ Օրենք, զի Բ պատահե-
լան էլառ Ազատ յամենայն ուսուն և
ի միայն ոչ ուսուն, թէպէտ յառաջակ-
միթէ(1) և խորհուրդք ունէին գրեանքս-
րայց առաջին միայն այս է. Եւ ամե-
նայն ոք ի արհեստն արանքն զո՛ր գիրք
ասացին թէ՛ մեկնիչ և թէ՛ քննարկ, իւ-
րեանց անունն կոչեցին, որպէս ասին
Ս[ո]ղոմոն, Եսայի, Դաւիթ, Արիստատի
Պարթևի, Փիլոն, Վարդան, և ա՛յլք
սպարհաւք թաղաւորն Բայջ Մոսկոյ
գիւր և գիրքն ոչ կոչեաց [յ]իւր անունն,
վասն զի նախ իւր ետարք ստել Աս-
տուած, և ոչ գոյր յայլմէ գիրք, զի
եթէ նարեցանք թէ՛ Մոսկոյնի և գիրքս
թէ՛ աչայց եւեթ երկրորդ ոչ կոչեաց [յ]իւր
անունն, զի մի՛ անունին Իսրայէլացիքն
զՄոսկոյն ի պաշտօն՝ ի կենդանութեան
կամ լեռ մահանանին:

Եւ արդ Ժնկնեցաւ Ե զիրքս Մովսէսի ի ձեռն ժԼ արարեց կատարելոց, որպէս տսէ զդրն, առաջին առաջնորդքն աստուածաբանք էին, որք ժնկնեցին զտուր Գաբրիէլ աստուածաշինն Եւ է նորէ և առաջին եփրեմ իմ[ւ]րին Ասորին, Բ. Բարսեղ կեսարացին, Դ. Գրիգոր Աստուածարանն, Դ. Գրիգոր Նիսաւոյն, Ե. Յովնան Ոսկերիանն, Զ. Եղիշէն կիպրացին, Զ. Ժ. Փրկուն իմաստէր՝ վարդապետ Հրէկց, Ը. Աթնաս, Թ. Կիրիզ Աղեքսանդրացին, Ժ. Մեթուսէլան, ԺԱ. Կիրիզ Երուսողիմոյ Հայրապետ, ԺԲ. Ենթան Լամբրժեանն, ԺԴ. Եղիշէ վարդապետն, ԺԵ. Անյաղժ փրկիստփան, ԺԶ. Մովսէս Խորենացին, ԺԷ. Միխայէլ Գաթաղիկանն Ասորաց, որ զՄիտայ զիրքն նս՝ զրեան և [յ]իւր ասունն կաշեակ, ԺԸ. Վառնական վարդապետն ԺԹ. Միհն վարդան մարդապետն Աղբաւեցինն Հաւաքեալ զամենեցուն զմեկնաթիւնսն, և անցաւ ի վերայ ամենեցունք ի ի և առաւ աստուածաւորք վարդապետանքեալն և իմաստանքեալն, և ի մի Հաւաքեալ՝ արար մի զեղեցիկ մեկնիչ. զաւելորդն Եւսն և զապաւան ելից մեկն, և զիրաքանչիւր ասոց յառաջնէ մեկնն և ի արւս քանին իւրիւր

գրեալ է, յարմար Հոգին Սուրբ առաջնորդէ: ար նորդարս արդարեւ անգ զհրեցիկն ուսուցանէ:

Պատան Բաղդասարի մեկնչն էին թի՛ ա՛յ է
 արարաբեռնու, գրածենույն մեկնիքին նոքա
 մեկնանցքին, որք յառաջագոյն գրեցուաւ,
 եւ որպզ Բաղդասար մեկնիքն եղաւ ի ձեռն
 Բաղդասարի Կոստանի:
 Եւ Եղիշին Եփրեմը ետ[ե]լ ին ևս որք, Բ. Եղիշ-
 Եփրեմի Կնիկոյացիքն, Գ. Սիմեոն Կոստան-
 ացեան, Դ. Դաւիթի Եւ. Կնիկոյ Լիկիք-
 ասնկոյացիքն, Զ. Ներսէս Լամբրոսեանցիքն,
 Է. Ետարի վարդապետան, Ը. Դաւիթ Բն-
 ինդիթ Ֆիլիսթէանցի, Թ. Սահակեան, Ժ.
 Սիմէն Վարդան վարդապետան Հայրապետ-
 անցի մագուկեաց գրածենույն բառն մեկնե-
 ցաց, և եղ. ի կարգի ի մի բառ միտէ
 գրաւեցորդն եւսն և գլխիքն ելլիք, և
 ինքն մեկնեցան, և՝ եղ զգրաբանն ի բ-
 աստղի անունն ի գլուխ բառին իւրոյ
 ի մեկնելուն, յարժան Հազին Սուրբ ա-
 ռաքանորդէ, որ կարգացալ, անզ գեղեցիկ
 աւանդ ցանկէ:

$$B_{jw,p} \text{ and } p \text{ are } \leq r$$
[illegible]

2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755 2756 2757 2758 2759 2760 2761 2762 2763 2764 2765 2766 2767 2768 2769 2770 2771 2772 2773 2774 2775 2776 2777 2778 2779 2780 2781 2782 2783 2784 2785 2786 2787 2788 2789 2790 2791 2792 2793 2794 2795 2796 2797 2798 2799 2800 2801 2802 2803 2804 2805 2806 2807 2808 2809 2810 2811 2812 2813 2814 2815 2816 2817 2818 2819 2820 2821 2822 2823 2824 2825 2826 2827 2828 2829 2830 2831

2015. 2015.

— «Ճիշտն պաշտնառ(») է՝ աքբը
պուստուր մարգարէ ինս ու ճիւն,
նէ՛ քիմսն սէնտէն ինճիսինն նէ՛ սէն
պէն քիմսէտէն ինճիսն»:

Էջ 372.— «Մի՛ տար խորհուրդ
խորհրդակցոյց,
յաւուր միում լո՛ր ծայն,
զու ոչ պահես զխորհուրդսդ
զիւ՛րդ կարէ պահէ այն»:
— Վէրմէ սըրըն սըրտաշընայ,
պիւր կիւն սըրըն ֆաշ պուր,
սկն սըրընը սարլամասան,
քի՛մ սանայ սըրտաշ զուրս»:

Էջ 373.— «Ըստ հաշիւին և հաշիւին
պահիւրդ ետզընը պաշը,
խիւրդ աքբիւր,
նիւրդս զիյնտէ մուքուֆ»:

Էջ 378.— «Ի՛նչու՛ն զիւրդ և շփ-
տիւր
Սինտմէքէ Ե(—50) տիբմ ստուկոծ,
սեւ հարկէ և արկէ՛, տաք հարկէ և
տիբմ, զապուրի հայրէ և տիբմ, էմ-
լէն, պարկէն և-և տիբմ, արճիմ Ժն
տիբմ, ծծումք Ժն տիբմ: Ո՛րն որ
կուս ունի, զկուսն յեւ ձգէ և զկե-
զեւն տ՛ա, և իւր չքքն մեզրով մա-
նան տրա՛, և անթուց զխտորի չտփ
կէ՛ր: Սո՛ք ֆորմեւ և»:

Էջ 380.— «Եւրդուքն շնորհ աշ և
շնորհ արդուքն յ՛կարմայ»:
ա) իմաստութիւն, բ) հանճարն,
գ) խորհուրդն, դ) զորութիւն, ե) զիւ-
ստութիւն, զ) երկխոսութիւն, է) աս-
տուածագաշտութիւն:

Իմաստութեամբ եմք հաստատուն,
հանճարովն նախատես,
խորհրդովն ոգորմած,
զօրութեամբն քաջամարտք,
զխտութեամբն ընտրողք,
աստուածագաշտութեամբն ցաւակից,
երկխոսին խանութն»:

(Բ) Գրքիւն

Էջ 392.— «Ի հինգ տեղաքէ հուր է՛
յեւրդից ի շինն Սրէնքն»:

բ անգամն Սրգոմսն Զ,
բ անգամն Սրգոմսն Բ,
բ անգամն Դուրք Գ,
բ անգամն Էդիւրք Դ,
բ անգամն Սրգոմսն Ե»:

Էջ 410.— «Վասն զի սուրբ առա-
քեալն թափէտ յորժամ եկն ի յիւրհայ,
ձեռնադրեաց զկեզղէ եպիսկոպոսն Ուր-
հայ քաղաքի Ասորաց, և զթէոփիոսն ի
կեսարիայ, ազգի Հայոց, յետոյ և Զու-
քարիայ եպիսկոպոս փոխանորդ իւր, և
ապա ինքն կատարեցաւ ի Սանատրուկ
արքային Հայոց: Եւս այն թէոփիոսն
է, առ որ Ղուկաս զկեսարականն(*)
իւր, և զպրտկա տաթիճանացն(**) յա-
նուն նորա գրեաց: Եւ զի նա ի
թափէտէն էր ձեռնադրեալ, զասն այ-
նորիկ և սուրբն Գրիգոր անդ պնաց և
ի նմանէ ընկալաւ ձեռնադրութիւն իւր
յիւրմէ առաքելայն ի վիճակի իւր և ոչ
յատարէ. և յորժամ ձեռնադրեցաւ ար-
ժանապէս եպիսկոպոսապետն Հայոց մե-
ծաց և զարժաւ յայլարմն իւրս»:

— «Եւ զիսորեն զեցեակ թէ՛ւմ ժո-
ղովին փրկութիւնքն, զոր արար Քրիս-
տոս զարստեալմբն»:

Ա. Փրկեաց ի մեղաց,
Բ. Յանիծիցն,
Գ. Ի ընտելեմն աստանայի,
Դ. Յապակեմութեան մասն,
Ե. Փրկեաց ի դժոխացն,
Զ. Փրկեաց ի դիւամոլ կռապաշ-
տութեանն»:

Էջ 411.— «Եստ մի կա՛, Հարաձուլ
ասեն, որ լինի ի բարձր լերինքն և ի
ծմակ տեղիք լերանցն, և ապաւած տե-
ղիքն, և ծագիկն իւր սպիտակ է կամ

(*) Յապարի մէջ Եկեղեցի բառի տեղ
զուտ և ի յորդուքն
Ենթ. ԼԲԱՅ.

(**) Յնազրի մէջ աթիճանցն բառի տեղ
զրուած է իւր խորհրդանշը:
Ենթ. ԼԲԱՅ.

Էրեստ, այնուհետ միջնուհու սուբյեկտ Լուսինե
որին, և եղիտ ասարտա յերին Տարբեր
Նարաւոյ կոպտման Լուսինե Բովանանել
Կրթութիւն, և կա' միջնուհու ցարայո' յորմ
նուկիւն և ի պահպանութիւն ամենայն
հաստատեցաւ: Արդ իւրոյն որակաւոր
բաց թողնալով: Այլ գալա իւր աս
տուանային օրէրէն զրին (կէք և, զո
խըն զիս գմկնութիւն սորա) զայցատ
հորմանուն Աստուծոյ: զի աշտէս աս
հրմը: Անցն գմտակին Դ, Գճրիկին, Գե
ղէն, գմտակ, գլինման, և երկնային
խակութիւն ձիթով: Բայց պարտ է քա
ղապան զԼուսինե յորին ծաղկաց թէ
ուստի' է կոտ ուստի' գտանի, և որպէս
սեն զորութիւն: Գրեն հալածել ի
մարդկան: Արդ հրիկ ծաղկին յե
թովայն գտանի, յիւր փեսն զհտայն,
և ունի զորութիւն զգիւս հալածել
ի մարդկան: և այս յանդիմանա
թիւն զիւն, որ ակար խառով խորտա
կին իւն եղէզ' նորաքանչ առնալանտ
է, և առ ի Սինէս յերինն գտանի, զոր
թաղաւորք առ յինքնան պահն, ու
գլան անու խառնութիւնն մային, այլ
զի և զցուս թշնէ, մանաւանդ զտոբ
և զանիւր: Իւն կնիսմանն ծաղկին է, ի
Թերթիթ գտանի պահնիւղայն և գտա
մանով: զի յորմա մարդ աք ի քան
լինի' խորս ի վերայ չրթանցն գնին,
գտանային խորհուրդ որսին յալան, և
աս է ոչ գիտել. ետանդ շուրն հասա
լանին(?) զպիտացուցնել և իւն գմտակ ի
Բարիկանէ գա' խնկի նման է, որ գմտա
մինն թաղաւորաց օծանեն, զի անապա
կան մնացել. զի դուռն է իրուն զիւրի
Յարմա ի քաղաք սրկանին և մարդոց
ան' թմրի, զոր և Դրախտի արքային
Աշտան ծաղկանց յարգորտու է (յար
շարտեալ?) չիւզն. գլան այն յոթ աղին
էր և պատասկան: Եւով օծեալ եղեւ
Անարն և որդիք իւր' ի քահանայա
թիւն: Եւով Ամառու թաղաւորէ ձօ
ղմուռու և գլուխի թաղաւորութիւն:
Եւով ձօ Սաղմուկ և Եւով մարդոց
նին զԱղաթմուն: Եւով ձօ Եղիւզ գլու
թաղաւոր ի վերայ Բարսէլի, և զԼ

գաւել՝ Թաղաւոր Ի վերջաւ Ասորոցն Լուսնա կինն պտուիկն էօ՛ք զստան Յիսուսի՝ Ի ստան Սիմեոնի Լուսնա և Եսայի Լուսնաբոմ՝ Սարմա՛ն՝ էօ՛ք զհիսուս, ընդ զարմանցիկ Յուդայ, ընդ Հրաշապոյն հասիւղոյն, առէ՛. Գործն է վաճառել զգաւ Յիսուսի, և տալ աղքատաց, Զայս իւրն և կոնո՛յ չք զպատրաստեցիկ Ի Թաղաւորն Քեստն։ Այսպէս վաճառել Բարեւ առաջաւ, Եւ ոք Կարդալոյ՝ Գործն և յիւն զՄովսէս Թաղաւաճէս, և իւրեք յիշկեցաւ լիցիկ Ի Թաղաւոր, առնէ՛.

Էջ 428-30. — Գրչւնութեան վերջին
բաժնի 1-ին գլխի 1-ին և 2-րդ շար-
քերը հարգեցան, յոր և հարգուած անձի
նախ հետաքննելու հարկաւոր է:

Այս «հեղափոխ» նպատակ չհասնող և անարդար
նաղաշնիւք, և կարմրասեւեակ երեսնաք,
և ի ձեռն[ի]ն իւր[տաւ] լռանայի: Ետ դե-
րաբերի բանն աշխ. Հաստատաք ի մի
վերտաւած, Հայր ամենակալ, արարիչն
շնորհն և շնորհիւ:

Բ. Աղդերես՝ ապրանք գումարդ և չէկ
ժ-բուօք, հեծեալ ի խաչ ըստ նահատա-
կութեան իւրաքով, և առնապարտ ի գրիչի
իւր խմբեաց: Ան ոչ, անգամ. եւ ի մի
հիւր՝ Արեւու Փայտաւ: Նախքն ի միւս հիւր

Դ. Կարգաւ Դերեցեալ՝ ազգային-
 ժողով և թաւի Ժողովք, և ի ձեռին
 իւրոմ ունեցով սուսեր, և ի միւս ձե-
 րին զիբք բացեալ: (Ե) որ վերադրի-
 ցալուցեալ ի Հոգւոյն Սրբոյ՝ ծնեալ Ընդ-
 իմով և կուսեալ:

Դ. Յովհաննէս՝ մանկապոյն տիպ, սպիտակամաշտին գոլով, սկիւն ի ձեռին ե ի միջի նորա զեռուհն իմեւ։ Առ որ յարմարի, Զարչարեալ ընդ իշխանու-

(*) Հարկային Տ. Բարդին Արտասկից Կա-
թոլիկոս լուսանցքի զբայ գրած է. հմմտ.
Թ. 120, 14 355-56: Տե՛ս էջ 509 այս Հրատա-
րակումիս մէջ:

Յուսէր Գեւորգեայ Գրառատի, իրաւաբան,
մեծաւ և թոշակով:

Ե. Փիլիպպոս՝ պակաս ի մարտաց,
չառ երիտասարդական կերպի, ունեւոյ
ի ձեռին խաշանիչ գլուխացան, և աւետարան
բացեալ: Ան որ վերաբերի. Աւետարան
զգծեալ, և յերբորդ յաւաւր
յարուցեալ ի մեծերաց:

Զ. Բարդուղիմէոս՝ մանուկ տիւր և
սպիտակորակ զիմօք, ի ձեռին փոքրիկ
սուր ինչ, և ի գիրկա իւր աւետարան
խփեալ: Յոր եղեալ լինի. Համբարձաւ
յերկինոս և նստաւ ընդ յաջմէ ամենա-
կային Աստուծոյ:

Է. Մատթէոս՝ կարճ մարտօք սպիտակօք,
լայնաճակատ և մեծակն, և
կարճազոյն երեսօք, ի ձեռին աւետարան
խփեալ և ուղղիչ (ուղղիչ) զործի
ինչ քորովորդ: Ան որ քորովորդ Գործ
և գործի յինչեւն և գործեալ:

Ը. Թովմաս՝ սպիտան մարտօք
կարճազունիւք, [և] սպիտակատեսակ
զիմօք, զոյով ի ձեռին ուշտէ և ի միւս
ձեռին՝ աւետարան բացեալ: Ան որ
տան, Հաւատածք ի Սուրբ Հոգին:

Թ. Սիմոն Կանանացի՝ սպիտակա-
զոյն երեսօք և մարտօք թխազունիւք,
ի ձեռին իւրաւ գիրք բացեալ և ի միւս
ձեռին՝ ածօթ սղոցի: Ան որ զնի, աշ-
տինքն Բաւաթիւն մեղաց:

Ձ. Յովնա Աշփոս՝ չիւղաչոյ և
բնօք և մարտօք, ունեւոյ ի ձեռին
առին, և ի միւր արքայ՝ ածօթ ինչ
գիրքեալ, նաեւ ի գիրքն աւետարան
խփեալ: Յոր վերաբերի. ի Սուրբ Կա-
թողիկէ եկեղեցի, հոգորդութիւն սրբոյ:

ՓԱ. Թադէոս՝ մանկազոյն զիմօք և
կարճատեսակ աշտիւք, ի ձեռին ունե-
ւոյ սուր ինչ լայնաբերան՝ ըստ տապա-
րի և մեղիտաւոր, և ի միւս ձեռին՝ աւետարան
բացեալ: Ան որ ստճամանագրի. Յարութիւն
մարմնաց մարդկան:

ՓԲ. Պօղոս՝ թշխամօրթ, երկայնա-
ծիր(*) մարտօք, քայք կարմորակ գո-
ւով, ի ձեռին սուսեր, և ի միւս ձեռին՝
գիրք փակեալ: Յոր վերաբերի, Եւ ի
կենսոյ յաւետեակեան տապալանն:

ԵԱԼԹՅՈՒԹԻՒՆ,

Այս նկարագրութիւնը կայ տրեւ-
մեան մատենագրութեան մէջ, մեր
Տաթևացոյն մօտ: Իսկ ուրիշ օրինակ
մը Թիւ 120 Զեւագրին մէջ (էջ 355-
56): Տե՛ս վերագոյն, էջ 599: Այս եր-
կու օրինակները, կարծենք թէ իրարմէ
կախում ունին:

Էջ 444-46. — «Զի ոմանք ի վար-
դապետաց տանն թէ՛ յորմամ հիւանդա-
ցու Ազատ՝ առաքեաց զԱլէթ, զի բարի
ա՛յլ էր, ի գրտաւն առ հրեշտակն, որ
պաշէին, զի ի կենաց փայլէն առցեն
նմա, զոմէ առաջագոյն, եւ ետ հրեշ-
տակն նմա ի ծառայն, որ խաճեցու,
սատ մի և տա՛ն անկա՛ւ՝ զգա՛, որ քերէ
պտուղ, և զպտուղն զայն ճմլեա՛լ ի վե-
րայ հօր քո և առաջագոյն: Երբմամ ե-
րբի զայն Ալէթ, եկիտ զայսն իւր մե-
սեալ: Իսկ նա անկեաց զոստո ի սեռարս
նորա և եկեւ ծառ մեծ: Եւ յետ ջրհե-
ղեղին՝ հրամանաւ Հազարն Սրբոյ՝ հողմա-
վարեալ քնակեցաւ ի մայրան Լիբանա-
նու, որպէս տա՛ն յերգա խաշին: Եւ յոր-
ժամ Սողոմոն յինէր զտանարն, կարեցաւ
նա և ամենեւին ի բան ոչ երեկ, ալլ
զրին զնա կարմունջ ջրի. և յորմամ
եկն զԷրոյն հարաւոյ տա Սողոմոն և ե-
տեւ զփայտն, և ոչ կարէր անցանել,
ալլ տապ թէ թաղաւորն Հրէից կա-
խեցի ի փայտս ալա, և ապա բորձալ
թաղաւորութիւն Հրէից: Յետոյ փորեաց
Սողոմոն զգետինն խոր և եղ զփայտն
անդ՝ որ ոչ երեւէր: Ալլ [յ]աւուրս Բրիս-

(*) Տ. Բարդէն Կաթողիկոս յուսանցքի
գրայ գրած է թիւ (1) ծանոթագրութեամբ.
եղիպնամիտ:

տառի պատառնեցաւ յերկիր, պրոպագանդիստներն մէջն ձգեցին՝ համեալ յերկրէ, և այն ջրին երեսն լազայր փայտն. վասն որոյ ի շարժմանէ հրեշտակին և ի զօրութենէ խաչին, որ լոկ փայտ էր յառաջագոյն, ամենայն ախտքն և վերք հիւանդութեանց առողջանայր: Եւ յորժամ տանէին զԳրիստոս ի խաչ, առին ի փայտէն մասն ինչ և ա՛յլ փայտ խառնեցին և արարին խաչ և կոխեցին զԳրիստոս ի նա՛, և նմեցաւ ի վերայ զազաթանն Աղամայ, և ճիւղ եղև կենդանութիւն, վասն որոյն ասէ Սողոմոն. փայտ կենաց է ամենեցուն: Եւ այս կենաց փայտէս Գողգ կենդանութիւն եղև: Ա. կենդանութիւն՝ քնութեան, վասն որոյ մարմինք մեռելոց յարեան: Բ. կենդանութիւն՝ ողորմութեան, վասն որոյն յորժամ զՆոգին տւանդեաց ի խաչին, բազում[ք] զշնացան և հարկանին զկուրծ[ն]ն: Գ. կենդանութիւն՝ փառաւոր յարքայութեան, վասն այն՝ յորժամ խաչեցաւ, ասէ ընդ աւագակն. Այսօր ընդ իս իցես ի զբախտին:

Էջ 483.— ՎԵՐԱ ԿԱԶԱՆԻՍ ԵՐ ԿԱՅ ԻՒՓԷՐ և ԶՈՐ ՄԻ ԿՈՅՐ Ի ՓՈՒՆԸ, և Ո՛Ր-ՀԱՓԻ ԿՐԻՈՔ ՎՈՒՆԷՐ՝ ԶՈՐԻՆ ՈՂ ՄԱՐԶԱՆԱՅՐ: Վասն որոյ առեալ զգարն յետ ձգեաց, և որ մի կորեաց զգարն, և ետն ի մէջ քարին որդ մի կոյր և յառաջին հողն, և ի հողն բուսեալ խոտ՝ որ ուտէր որդն այն և ի խնամոցն Աստուծոյ ոչ տաքանայր, զի մի աշխոյից որդն, և այն խոտով կերակրէր զինքն Աստուծոյ:

— ՎԵՐԱՊԱՏԱՆ ԲՈՂՈՒՆԱՐԻՆ ՍԵՐԵՆՆ ՄԱՐՈՒՆ Է, և իւր զէջրերն՝ ԼՈՐՈՒՆ ԸՆԴԻՐԱՒ, և մարդք իբրցուն սեռենն՝ ԱՅՎԻՆԱՆԵՆ[Ս], և եկեղեցին որ ի Մարտի գրաւագուն՝ Աստուածաբնէն է, և խորանաւ, և ամէն խորանի մէջ ն մէրժէր տիւն փայր, և զպատգալայն սեռենն՝ ԷՔԻՐԻՈՂԷ: Մարգար Անուարարեայն լինեաց, որ է յառաջին եկեղեցին:

Էջ 471.—

Փ Յ Շ Տ Յ Մ Է Ի Ի

ԱՅԵԿԱՅԻՆ ԼՈՒՅԻՆ ԲՈՐԻՅԻՆ ԱՅԵԿԱՅ
ՄԱՐԴԲԱՐԻՆ ՄԱՐԴԻՍ ԴՆԵԱՅ ԸՆԴԱՅ
ՂԱՄԱՐ:

Էջ 476.— ՎԵՒ ԵԳՐ Է ԾԵՐԱՅԻՆԱՆ ԿԱՏԱԿԻՆ, ՎԱՍՆ ԱՅՆ ԿՈՂԻ ԾԵՐ, որ է ծայր կենցաղայնայն:

Էջ 477.— ՎԵՐԻՍ ԻՐԱ ՍՊԱՏՈՒՐԻՈՒՄ ԷՔԵՂ, ո՛վ անձն իմ. նախ աւանի հետ քարեկամ մի՛ լինիր: Բ. զ ջրաղ մարդոյ ի փոխ շատակ մի՛ տանուր. Գ. զ դիտր-հարկոց կնոջ մի՛ յայտներն:

— ՎԻՒ և ՎԻՒ ԱՄ ԲԱՆՈՂ ՄԱՐԴԱՆ: ԸՆԴԱՅ ԲՈՐՈՒՆ ԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱՅԻՆ Ի ՄԻՆԻՆ ԶԵՆՎԻՆԱՆ ԵՆԵԱ:

Էջ 480.— ՎԵՐԵՆԵՅԻՆ ԿԱՆԷՆ ԵՐ ԹՄԱՐԻՆ ԿՐԱՆԷ ԼԻՆԷ:

Էջ 485.— ՎԻՈՔ ԲՈՂՆԱՆԷՍ ԱՅԱԿԷՍ ՈՒՍՈՅ ՍՈՓՈՒՄԸ ԱՂԱԿԵՐԱՍՏ ԻՐԱՅ: ՀՈ՛ՅՐ ՄՈՐՐ, ՈՒՍՈՅ ՄԵՂ զՐԱՆԱ ԶԱՍ ԲՐՁԻՒՄՈՐՐ, ԳՈ՛ՅՂ ՄԵՂ զԵՐԱՍ ԶԱՍ ՀՈՂԻՒՄՈՐՐ, որքութեամբ քո սրբեա՛ զմեզ: Եւ Եփրեմ ի ներքաղեանն իւր զա՛յս տո՛ց ցոյց, Թէ զահրճն ետն ի քանտին, զի այսպէս սոփե՛ր: Այլ ոմանք ասեն Թէ՛ Օրհնեալ Տէր, որ քնակեալոյ ևս ի քարձուն և օրհնեալ են:

Էջ 486.— ՎՄԻՂ ՄԻ, որ է ՎԻՒ ՈՒ, որ է ԶՈՐՈՒ ԵՅԱՆԷ:

Էջ 489.— ՎԶԱՐԺԱՄ ԵՅԱՆ Ի ՄԱՆԱՐԻՆ ՄԱՐԻ ԿՈՅՆ ՄԱՐԻՈՒՄ, ՎԻՒ ԱՄՈՅ ԷՐ, և կեղծոյ ի տունն Բաղմեփոյ Գաթիւ: և յեկայաւ Գաթիւն յարթեան Շաղախ Սրբոյ, և յորժամ Եւ-ոյ Քրիստոս[ի] չր՝ ԹԻՒ ԱՄՈՅ, և յորժամ Կաթ քարձաւ՝ էր Մարիամ ԵՒ ԱՄՈՅ, և յորժամ փոխեցաւ յերկիր ԷՐ ՎԱՐՔԱՆ ԱՄՈՅ:

սուրբն Բենեդիկտս(1), որ է գուռն զմոխոց, որ է ի կոջն հարուստն:

Էջ 533. — «Գոյս մայրաքոր ի ինն, քի տայիմ պուռուսի օլուր, վէ իկինիւր պիր շէյ չըքմազ, օնա իւնն պու՝ տուր: Գիր ձէլիզ զատար ածիր պօքուհու իննէ տեօլուզ, վէ պիր թուլպէնտաւն էլէլիզ, վէ 15 զուռու ուզումու տեօլուզ, վէ 15 օրեւն պիլպէրի տեօլուզ, պուռուռն ուզումու պիրպիրինէ զտթուզ, վէ նօնու զտաւր հոց իտուզ, պուքուսի օլան տաւմ, ուզում ուզում 3էր տան, հոց հաէ, պիր կիւն, ի քի կիւն, իւլլուս օլա՝ փորձամ էր:

Էջ 535. — «Սուլթան Սուրտան ապարտն մի շինել կու տա՝ ձեռամբ ջնուտ իշխանի միւշ: զմանն և զմարտիքն Հրէայն կու տա՝ և յետոյ ինքն առնու ի թագաւորէն: Իսկ թագաւորն երկարէ և ոչ տա՝ զմայիս Հրէին: Եւ Հրէայն հրաւրէ զթագաւորն ի մեհքեամէն, և թագաւորն առեալ ի ներքայն հանգերին զյախտն, որ է թափուզն, զա՝ ի մանքէմէն և կամ ի նտիլ մերձ առ զատաւորն, և զատաւորն ոպուման՝ նմա առնելով թէ Տալէնին իւլն մայլն տուրուհուզ: և իսկայն հրաման առնէ զատաւորն առ թագաւորն թէ այժմ պարտիս տալ զպարտս Հրէին և ամամայն թագաւորն հանեալ տա՝ զպարտքն, և թագու գնալ: Եւ այնժամ զատաւորն յաննէ ի տեղայն և իսկ տաւր վաղէ և հասնի առ թագաւորն առնելով՝ փառիշտըմ պաշտարուհուզ: և թագաւորն յետ զառնա՝ զա՝ ի զատաւորն առնելն, և տաւ առ զատաւորն թէ՝ Քեռֆի՛ր, պէնի տալիք իւլն զրմաւոր երկն զամաղաւրմ, և զատաւորն տաւ առ թագաւորն թէ՝ Փառիշտի՛մ, ահնաէ քիթուպէ զարշը զօյալընտին, պէնուկ ահնի պու ահնաւաւ պիլքնաա օլան էմաւի եռթուրուրտուս: Օրինուլ է այս արդարութեամբ զատոց զատաւորացն:

Էջ 536. — «Եւ Լէֆուշ Սէֆուշ Էւլուս Գեւնէ, այս է Էրքն առաքելըն:

Բն. ի օրն զենեղեցույ հինն արկին տաքեալքն և շինեցին:

Գն. ի զվէնն սեզան օրնեցին և աւազան կանգնեցուցին:

Դն. ի զսուրբ Աստուածածինն մըկըրտեաց Պետրոս առաքելու:

Են. ի զսուրբ Իզն օրնեցին, այսինքն զսուրբ մեռանն:

Արքաթի աւուրն զքունանայս և սարկուաղս ձեռնադրեցին:

Շարթի աւուրն ի վերայ տշխարհի վիճակ արկին առաքեալքն:

Կիրակէ աւուրն զնաղանի տաքեալքն յերաքանչիւր վիճակս ի քարաքաթիւն սուրբ Աւետարանին(2):—»

«Թե՛նի թէ կանխիւ, Հոկտեմբերի...», օրն Սարթի գրեցի զայս թղթիս Էն, մինչ էր ի Բալուայ Սուրբ Աստուածածնայ վանս, ի զորք Սուրբ Էլմիսածնայ:

Էջ 537. — «Թանկիր պիր պատան հարաթմը պիր քըրմանէ սուգուս նէրիզ. օլ պատան նիճէւի պատան պաղվանտի հօք իտիլ նէլըզ. օլ պատանտէ վար պիր աղաճ, քեքի կեպտէ պուշի երաւէ. օլ աղաճ նիճէւի աղաճ տալի հօք պուսաքըզ նէլըզ. օլ աղաճտէ պիր զուշ կէղէր՝ կանտաի հօք թուսազ նէլիզ. տաւմ օղլու շու Ֆէնտաւ նէման տօրտ էրշուս պէզ ալըր. օնուտ քէֆին տիքըրէր ետքաի հօք նիկիլ նէլըզ. հօրու հէյ պէյթուլլուս տէրիշ, պուռու սանկա թանկիր վէրմիշ՝ զիվիսինի հօք կալէմինի հօք, օքուրուսն քիթապըզ նէլըզ:

— «Հարարթաւն հանաք հուրէք պօշաֆնը, պիր աղաճըզ էնան էլէլ զարնտան: Իրիտի կիթի զէրէճէ զալմաաը զարբի, էլին պօշ զարմաւորն տութ շու հրեալըն:

(*) Անգրի մէլ խորհրդակէրը գրուած է Աւետարանի:

Ծնթ. ՀՐԱՏ.

(**) Օրաթի. ի տեղը բաց թողուած է:

Ծնթ. ՀՐԱՏ.

— Նորին առաջին խնամքն Փրկչաւի,
 «Եւստ» անկողնի զարեւոյ յաւիտեան, որ
 պատուական է: Էջ 46—53:

— Ուրիշ վան ապրել Լուսնային Գլխիցդէ,
 բազմամեկը լուսնի վարդապետի տապալան
 ոգրաւ ինչպէս զԱւարհեանայ հայր երկնա-
 տար: յայտ պահանջարկն: Էջ 53—122:

— Վեհ Առաքելայ հաստատագրի,
 մեղաւոր լըցեալ Բազիկեցի,
 զբռնաւ պատմութեան նախնեաց մեծի,
 Հնչեալաւաւանայ թագաւորի:

Արեւելեան թափառաւորի,
 կամեմ յինչ ի շափ առդի,
 դիւրաւաւան ընթերցողի,
 և քորեմբաւ վերանայի:

Ջի իմանան սիրով ստորի,
 և փառք առն իմանան արարի:
 որ ի ճարանց անքն ողջողի,
 մնանի սրգիս Արարանովի: Էջ 122—

218:

ՅԱՆՈՐԹԻՆԻԻԿԵՆ

Առաքել Բազիկեցեայն այս ստանա-
 ւորը հրատարակուած է 1898-ին, Էջ-
 միածին, Մեքսիկայ վրայ: Տէր-Մովսէ-
 սեանի Եկեղեցւոր-Եկեղեցւոր-Եկեղեցւոր
 Յովսէփայ արքայ ինչպէս ինչպէս զար-
 քին մէջ, Էջ 131—179, որ վերադիւնաւ
 առդերը շատ ասորերը շարադրութիւն մը
 ունին:

— Տաղ մը, որ թերի է սկիզբին,
 էջ 229—30:

— Տէր Ներսէսի զարգացման, «Եւստ»
 «Անունն աւարհեանայ անհատ Աստուծոյ
 մեծին», Էջ 231—253:

Վերջին տաւը:

«Վեհ Առաքելայ լըցեալ մեղաւոր յայտ
 խորհի,
 որ ի ներքին սկսող և յաւալի եկի,
 ի ճարգեղն Մովսէս աւրինեկեցի,
 և ի Երեմիայի հայրն մեր նախնի:

Ջիկայ աղաւթ յայտ մանկութե
 Սիրնի,

որ զիս յիշեք յաղաթա մեր պան-
 ծալի:

և զմեզ յիշէ Քրիստոս յաւալին
 անհղի,
 յարմաւ զտայն փառաւոր ի զատու-
 տանիս:

— Միտաւոր Քրիստոսի տաննաղաւոր
 յարաւանն:

Ստալը իջանէին ի լեռանէն ի Մոսանց
 (ի Մոսանց) և ի վերայ աթոռք են
 արկեալ և ի վերայ զանունք ոսկեղէն,
 և ի վերայ նորա որդի թագաւորի և
 ընդ յաջմէ նորա սկսողից սրբասաց և
 յանկէ նորա քրդիցէ բազմաշնայ և
 ի զրկի նորա սաղմոսարան և քնար, և
 առաջին նորա մանկունք զեղեցիկ, որք
 երգէին ասնով փառք Քրիստոսի:

Ամեալ են, ամեալ են առաջինքն,
 ամեալ և կոցուցեալ ի լեռանէն ի Մո-
 սանց (ի Մոսանց) և անայ չլաղմէր
 ստալիքն այն, և անայ չլաղմէր անին
 այն:

Թէն հորիւր քորդ խորթայն Ե
 կորնկան, Ամանուշակ խրտայ զիգեալ,
 և անայ:

Թէն ստմիքն են արծաթէ, լուծն
 այլ ասկի և ստմիքն ասորիշումէ,
 փոկերն չար-չառն (Գ):

Թէն եղինքն աթ ու աղիտակ, ըն-
 թեանկան երազայգնացք, եղիւր նա-
 ցա խաչանման և մարդն ամէն չար
 մարդարիւս: և անայ:

Թէն ճարան ճոճէր և նապակ ուսույ-
 միջակ հաստաշարակ լայնաթիկունք,
 խորակշարակեալ, ձայն հիշէր եղնամե-
 լին հնչուումն ասնէր աթոռակին և անայ
 շարմեցաւ սակին այն և անայ չի:

Թէն ծառայ խորթայն այն աս-
 րանկան այն Հին Աւրէնքն էր Քրիստոսի
 և այն Ամանուշակ միտաւորի երրորդ
 դարձան, և անայ:

Թէն Դ. զանուն ստալին ասնաարանն
 էր Քրիստոսի և այն ճարա խորակշարակ
 այն Կարապետն և Միքայիլն, և անայ,
 էջ 260—62:

— [Տաղ մը Ս. Թադեոսայ վրայ],

«...»՝ «Ամենայն փառք մարդոս զատարկ և ունայն», էջ 264—278:

Վերջին տունը.

— «Առ Եկե Լեւոսէլ, անձամբ ատուպեալ,

Վասն իմ հայցեցէք յԱստուծոյ մե-

ջէւթայր: Ի՞նչ Բարեւոյ

Ձաւանայն Եւթայ:

Եւ [և] հայր: Ի՞նչ Գաւթ յիշեցէ՛ք ի յազաթս ձեր:

— [Տաղ մը, խաղաղութեան], «...»՝ «Աչք իմ ծաղայեալ», էջ 279—288:

Վերջին տունը.

— «Առ Եկե Լեւոսէլ անձամբ ատուպեալ, վասն իմ հայցեցէ՛ք, ընթերցողք, Տեառն զթողութիւն: Զէւթ[ւ]ր ի՞նչ Բարեւոյ Եւթայն Եւթայն ի՞նչ Գաւթ յիշեցէք յազաթս ձեր դարեղա: Եւ որ զմեզ յիշէ ի յազիզ որակ՝ ծաղայից պտակ ընկալցի յԱստուծոյ մերմէ: Քիւ Հայոց Դժէ՛ Եւթայր Եւթայն Եւթայն (=1404) ամ էր մտեալ, որ զայս բանս գրեցի ԱԴԱԲՈՒ ԵԻԱՅԻ:

Արեւմտաբուն զազան:

Ղիս խոցեալ էր մինչ ի վաշտան:

— [Տաղ մը], «...»՝ «Վարդի հաւաք միջոց քանած ու դրած զինքն ի նեղ զնաւան: Էջ 294 — Հարուստիւթիւն զնաւանից զնաւ:

ԹԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Էջ 297. Թիշաթաւ տունաւորին սկիզբը, զբնէն:

— «Անի [Եւթայն] Եւթայն մի՛ մտաւ հայր որդի:

Էջ 299. Եւթայն թեան տան զբնած թոյնջիլին զբայ, Եւթայն:

— «Արդ աղանձ զանգ, որք եղանակէք և քաղցրածայն լեզու սիրով զայս երգէք, զիս և զիմ ննջեցեալս [յ]ազաթս յիշեցէք և թողութիւն մեղաց իմոց հայցեցէք: Եւ որ յիշէ զմեզ ի կամս բարի և ի սրտով անէ Աստուած որդորմի, անպարզ կենա՛ յիշողն ի յայս յաւթարճի և արմանի լի՛ր անասն Գրիտոսի, ամէն: Հայր մեր:

149

Հ Ա Ի Ա Բ Ա Մ Ա Յ

(ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՏԱՂԵՐ, ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ԲԱՐՈՋԵՐ)

ՀԱՅՈՐ Ս.

ԵՐԵՒԱՆ՝ 282:— ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14x 2,2x1,5 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 9,7x6,7 սմ:— ԳԻՐ՝ ճաշ և լոգարան:— ՏՈՂԵՐ՝ 17:— ՆԻՒԹ՝ բամպակ, բուրբ, կակուած, օղաբաւած:— ԵԱՅՄ՝ սև կաշիքայք, կողիւրուց երեսներ շաւղանակի դաշգաբուց զիծնե, մեղեղեղա խաչադրած և խաչաքայք զիծնե, ճիւղով կաւանջներ զեղից: Այս կազմը նորոգութեան է:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ միայն խոցեալքնէն:

զիւցնած, կեղծած, բամախից քրտաւարիւնն ալ արուսեալ պատեալ եղած է:— ԽՈՒՄԻԹԻՐ, ԽՈՒՄԱԹԻՐ, ԳԼԽԱԹԻՐ՝ նոսն ծաղիկ կամրոզ:— ԳԱՏԱԿԻ ԷՅԴ 1, 257—82:— ԳԻՐԻ և ՏԻՐ՝ մանակ վարդապետ:— ՎԵՐԻՆ ԱՏԱԳՐՆ՝ Յովնանեալ Վեդ:

Մնացած բոլոր «եղիւրդի» կը արգել:

151

[Գ Ա Ր Ո Ձ Գ Ի Բ Ր]

(ԳՐԱԳՈՐԻ ՏԱԹԵԻԱՅԻՈՅ)

Ռ Ճ Ի Ն — 1674

ԵՐԵՍՔ՝ 782:— ՄԵՄԻՔԻՆ՝ 13x
9,5x3,3 սմ.:— ԳՐՈՒՔԻՆ՝ 8,7x5,6
սմ.:— ԳԻՐ՝ մամրիկ նոսր, երկար դի-
նեռով քնձի գրչութիւն:— ՏՐՂՔ՝ 23:—
ՆԻՒՅ՝ բանական բողոք, բարակ, կեկում,
փայլուն, հողաբարձ:— ԿԱՋՄ՝ յաւա-
պի կառնափայտ, կափարիչով, երկու կոնակ-
ներով, կողմնուն երեսներ շառ սպարզ
եւ նոսր ձողկեայ կաղապարներ դրո-
ւում, որոնք անհնազանդութեամբ յայտնի են, ներ-
քին կողմեր կապող կաւներ փակցում,
ներսով, կարուստներ կարմնաներկ:—
ՄԱԳՈՂԱՔԱՆՈՅ ԳԱՂԱՆԱԿ՝ սկիզբը եւ
վերջը մէյմկ քերթ, յայտնաւորի մը
ցանկէն փրցում, բոլորդի գրչութեամբ:—
ՀԱՆԴԱՅԻՄԱՆՔ՝ լրնգնաւոր լաւ. բանակի
թրուաւորներ սեւցողքն եւ այլան է
ես մը էջեր (177—255, 351—85, 611—
12), սկիզբէն եւ վերջէն քուղքեր կար-
բում հանում են, քնքեւ հան մա-
ղաղարեայ պատկանակներու մէջմկ քե-
րեր, այնպէս որ վերը սփռում են նմ
նոր քուղքեր ղեկ (նշ 775—782), քի՛ պա-
կար լրացնելու եւ քի՛ Բարոցներուն
ցանկը կազմելու համար. բոլորքեր ինչ
պէս իրենաւորեան եւ շառ գործաւորեան
հետեւանով ղեկնում. կեղծում, կոնակ-
ները ինկում, քիկուներ վնասում: Կող-
մերու կցումն են եւ արքանը մասն:—
ԶԱՐԱԿՆԻՐՔ եւ ՓՈՒՐ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԱՐՔ՝
խրատանշաւ Բարոցի սկիզբը: ՓՈՒՐ ԼՈՒ-
ՐԱՆ ՄԸ, ՄԵՆ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԱՐՔ՝ ձե-
ռագրիս նակար (նշ 11):— ԼՈՐԱԿՆԻՐՔ,
ՍԱՅՈՒՆՔ, ԳԼԵԱԿՆԻՐՔ՝ ծիրանի միայն
սոց մը կապող սկզբում: Սկիզբը (նշ 11)
Մաղկուն համար գործածում է. զուս
վարդակաւոր, միայն նակարի զարդա-

բանին մեջ ինչ մը կապող խառնում է:
Մաղկոյր նաւակի եւ արուստի տեղ է:—
ԴԱՏԱՐԿ ԿԸ 10, եւ 781—82 (նոր դրում
բողոքներէ):— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1674:— ԳՐԻՉ՝
Փարսամ:— ՏՆՂԻ՝ Զերուն, քեւ չէ նա-
նակում:— ՍՏԱՆՈՂ՝ Յակոբ վարդապետ:

Մասնաւոր Գրքագործ Տաթևացոյն
ճանաթ ԳԱՐՈՂԱՅԻՐՔԻ, որ կը սկսի Տա-
թևացոյն քաղաքէն. որուն մէջ ցտեղ
գրումն է ձեռագրիս վերջը, որ գրչէ
մը: Միւսն ուրի՛նք արեւմտեան արքեր
ըլլալով՝ Բարոցի գրիս սկիզբը գրում
են:

ա) ԵՆԻՔԵՐ՝ ԻՆԸԼԻ, ԴԵՐԵԼ —
ՏԱՐԱՐՔԻ ՎԵՐՈՒՄ ԴԵՐՈՒՄ, 12 կեր-
պով պատկերներ քաղաքի, էջ 3-է, եւ
քաւ կը նկարեն:

— ԵՆ — ՎԵՐՈՒՄ, զիմա ՆԻՔԵՐԵԼ՝ Դ
Դ — Ե ԵՆ ԵՆԻՔԵՐ, կը գրեն սկիզբում, քա-
ղաքի, էջ 3-5:

բ) Նորին տառնալ յայտնաբերու-
թիւն Տաթև միայն Բարոցաւոր, էջ 5-6:

— ՆՈՐԻՆ ՅԱՆԱՐԱՆ — ԵՆԸԼ — ԵՆԸԼԻ
ԱՆԻՔԵՐ — ԵՆԸԼԻ ԵՆԸԼԻ ԴԵՐՈՒՄ — ԵՆԸԼԻ
ԵՆ — ԵՆԸԼԻ — ԵՆԸԼԻ, քաղաքի կապող սոյս խո-
րագրի յարմար նիւթ մը չկայ տակը,
այլ քաղաքի սկզբում է մը, եւ ԵՆԸԼԻ
(— քաղաքի վերջաւորութեան) օրինակ-
ներ. ԵՆԸԼԻ — ԵՆԸԼԻ, ԵՆԸԼԻ — ԵՆԸԼԻ,
ԵՆԸԼԻ, ԵՆԸԼԻ — ԵՆԸԼԻ, ԵՆԸԼԻ, ԵՆԸԼԻ — ԵՆԸԼԻ,
ԵՆԸԼԻ — ԵՆԸԼԻ, էջ 6-9:

Հայոց մասին գրում օրնէքը կամ
մաղթանքը.

— ԱՄՍԻԱՆԻ՞՞՞ զԱՅՁԳ ՀԱՅԿԱՊԵՍԻ՞՞՞
 զՐԱՌԱՆԵՒՅՒՄ և զԴԱՐԱՆԿԱՅՈՒ ՄԵԼՁՔԸ,
 զԳՐԱՆԿԱՅՈՒ ԸՆԴ ԻՐԵԱՍ և ԻՄԿՐԻ ԻՐԵՐԻ,
 զԿՈՒՆՂ ՄԵԼՁԿՆԵՆ ՆԱԳՁԱՒ Ի ՆԱԳՁԻ և յԱՅ-
 ՔԻՆԵ և յՈՍՏՐԱՐԱՆԱՍԻ, ՀԱՅԿԵՆՑԱՅՈՒՄ յԱՅ-
 ՄԻՆԻՍԻԱՆԱՄ և յԱՄԵՆՆԱԳՈՒԹ ԽՈՐԱՐՂԷՆ,
 զԻ ՕՐ ԻՆՊԱՆԻ՞՞ զՄԻՆԻ՞՞՞ ԲՈՒԿԻՆՍԵՂ և
 զՐԳՐԱՆՈՒ ՆԱԳՁԻՆ ԻՐԵՐԻ ՆՈՒ ՁԻՃԱԿ ՀՈՒ-
 ՄԱՐԵՍԻՍ ԸՆԴ ՔԻՆԵՅ ԻՐԱՌԴ, և ՎԱՐՈՒ-
 ԾԱԾԱԽԻ ԱՅՐԻՔԻ ԻՐԱՌԴ ՆՈՒԱՐԵՍԻՍ ՎԵՐԵՍ-
 ՄԻՆ Ի ՍԵՂՆԱԿԱՆ, Ի ՔԻՆԻԿ և Ի ՀԱՅՐԻՔԻ
 Ի ՏԵՐԻԿԻՐԻ և Ի ԳՈՒԵԱՄԱ ՀԱՅԿԱՊԵՍԻ՞՞՞
 ՎԻՃԱԿԻ՞՞՞, ՆՈՐ ՆՈՐՏԵՐԱՅԻ ՆՈՐԱՊԵՏՈՒՅԻ ԻՐ-
 ԵՐԵՆ ԳՈՒՄԱՐՆԱՍԱՆԵՂԾԻ ՎԵՐՃ ԳՈՒՄԱՅ և
 ԲԱՐԳՈՒՄԱՆԵՍԻ ԲԱՐԻ ԱՐԳԱՍԻՍԸ ԿԱՐՈՒ-
 ՂԱՊԵՍԵՂ, ԿԱԳՁՈՒՐԱՊԵՍԵՂ, և ՆԱՄԱՄԱՆ-
 ԻՃԻՆ ԱՐԱՊԵՂԸ ԹԱԳԱՆԱՐԱԿԱՆ և ԳՈՒՄԱՆ-
 ՆԱՅԿԱՆ և ՆՈՒՍԱՐՔԻՆԱՐ և ՎԱՄԻՆԻՅԵՆ
 ՕՐԵՆԱՍԹԻՄԱՐ ԲԱՐԵՐ, յԱԿԹՁԵ և զՕ-
 ՐԱՆՈՐ ԱՐԱՊԵՂԸ ԸՆԴԴՂԷՄ ՎԱՄԻՆԻՅԵՆ ՆԵՐ-
 ՀԱՆԱԿ ՃԱՌԱՐԱՄԱՆ ՔԵՐԻՄԱՆՈՒՆԿԱՆ-
 ՆԱԳՁԻ, զՎԵՐՂԻՃԻՆ զՎՅՉՃԱՄԱ ՈՒՆԵՐԱՌ ԳՐԱՆ
 ՆԱՐԱՊԵՍԻ՞՞՞՞, ՈՒՄԻՆԵ՞՞՞

በኮሪያ ሲዘጋጅ የሚገኝ የፖለቲካ ፍጥነት

էջ 267.— «Եւ ինձ մեղուս իշխ
 Գրեթէ մոկեցան: քառաշէր, չեղցի թը-
 զուրիւն չէի: և ողորմութիւն յաւա-
 դասաստանի յան[ը]շուար Տեանուն
 և ամենայն խառնուր քրիստոնէից,
 քարոզողաց և յոգաց, և որք դամէն
 աւիգեն: Առնասարակ շնորհք և պար-
 գեւք և դարձուն և ազատութիւն յաւ-
 ար կենաց» խնդրաւն զթմութեան հոն
 երկնասրբ և մարդասիր որդւոյն միա-
 ձին և ազատութեան նպաստն ճշմարտի:
 Եւ շնորհոյ օրինակս:»

էջ 485. — Աւագ Աւրաթու կտակի (սկզբնական էջ) մեղմ.

... ահա՛ն ՂԱՅՆԷՆ Եւ-ն խոստանալ
 որ քաղաքը ապստամբութեան կշիռն ի ի-
 նանի ապրիլ թղթովեւ և ժողովար
 Քարամա՛ն Թանու՛ն, որ ինքնին ինչի
 ինքն 6 զինքն իւրովն անհոգն ուր

տեղեր քայլին սարսափելի շարժարանքով,
նոյն ողորմութեամբն էին և զմեզս
անյիշելի Փաշինսկի և ազատեալի զե-
րութենէ սասանայից:

[illegible]

1979, U. Mammals and birds of the island of
Guernsey.

— ՀԱՅԿԻՔ Կարգադրի աշխատքը քանի
 յիշեցնէ՞ ի Տէր Քրիստոս, ամէն: Նստեւ
 զբաղեմանդ ծրարեալս մեզոք՝ Գոյնաւ
 իրաւ: յիշեցնէ՞ ի Քրիստոս Աստուած,
 ո՞վ հարց իմ և եղբարք:

Էջ 75Է.— «Տէ՛ր Թիսուս Բրիտանս
Աստուած, ողորմեա՛յ քո բազմամեզ տն-
ժիկնի ծառայարե՛ր սուտածուռն Փաշե՛վն և
մի՛շ զառապանքսիս ընդ մեզեաւորսն, ու
այլ ըստ քաղցրութեանք քուս եւ արեւ-
նաստութեանք սրբունշ տմեաւորսնիս
Աստուածածնիդ, ողորմեա՛յ ինձ և զբո-
լոսն անբե՛ր Բու՛ն Թեոփիլոսն Եւսեբիոսն

[illegible]

የገንዘብ ጥቅም አጠቃላይ

Այս զերջին յիշատակարանին վրայ հիմնուելով է որ ձևագրերն գրութեան տեղը նշանակեցինք Ջեթուև Աստեղ յիշուած Ստեփանոսը Անկիր թիայ պտեմ- ծախի տառադրութեանն Ջեթուեցի Ստե- փանոս Արքեպս.ն է, ծանօթ Դիտաւոր = Վարսամ = Սալլը մականունով, որ պաշտանավորեց 1676-1694, և ետքը Ջեթուև իրարադասնալով վստահանեցաւ 1697-ին:

Ըսեց է Ստեփաննոս Արքադանի Ան-
կիւրիոս զալէն երկուս աարի առաջ ԳԸ-
րաւած է ձեռնագիրքս, իւ հոս անդադրէր զիս:

Քսէմիսին առեւ ընթաց է զտէն Սե-
նիւրիոս, ուրիշ Գիրքերու հետ, զարտ
չառ կը սիրէր:

152

Հ Ս Ի Ա Ք Ա Մ Ո Յ

(ՅԱՂԱԳՍ ԳԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՂԱԼԵՍԻ ՓԱՐԴՈՂԻ, ՄԵԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՏՈՄԱՐԻ,

ՀԱՄԱՐՈՑ ՀԱՄԱՔՈՒՄԵՆ ՅԱՂԱԳՍ ՀՈՒՐՈՅԵՆ, ԵՒ ԱՅԼԵՆ, ԴԱՒԻՓ ԳԻՒԼԵՂԱՅ, ԵՒ ԱՅԼԵՆ)

ԵՐԵՍՔ՝ 450:— ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 13,3x
9x3,5 սմ.:— ԳՐԱՌԹԻՒՆ՝ 9,5x6 սմ., իւ-
րաւանցիւ մատնիս առեւիկ կամ մտաւ
աարի:— ԴԻՊ՝ բոլորդի բաշտե աարի,
հոս ձեռնագիր, շեղաղի:— ՏՈՂ՝ 23, 22,
15, 17, 15, 26, անկանոն:— ՆԻՒԹ՝ բամ-
պակի քաղի, հասակնի, կոկուած առնա-
սարակ, փայլուն, ճուշտաբան:— ԳՆՁՄ՝
ռաս մուր ճաղանակաղղն կանեփայտ, կա-
փարիչով, երկու կանեփանով, առաջին
կողմին երեսը ողղակահէ կաղապարներ
գործուած: Եղբայրն վրայ բարձի նւ
ձառանկ կաղապարներ նւ միտեղք քո-
շանէներ ցծուած, ճերին կողմեր կառու-
նեւ փակցուած, ճիւտով:— ՄԱԿԱՂԱ-
ԹԵԱՅ ՊԸԼՊԱՆԿ՝ երկու քեւր միայն
սկիզբը, անցի կամ ջնջուած, եւ հար
լիցքած աղղին անցին քանեփով:—
ԸՆԿԱՅՄԵՆ՝ ԵՍ՝ ռաս յառաւած ձեռնագիր
մըն Է. իրմաւարիքն, չառչաւ գործա-
ծու ըլն, ցեց, ճղհու ըլն, ամենքն ալ ի-
րանց խորին ճեղհուր բաղած են այս սյա-
ռանկն ձեռնագիրն վրայ գեղեցիկ, կե-
տան, նաւած, պարած, քաղաքանոն
նախկնած, պարած քաղիք, նախկն-
ւոր (կանի երկունք եւ փայտ առուներ)
վրաստան, քիլանկ պարստան, մու-
նաւանց Երկու շրթներէն. ամենքն աւելի
ցաւայի են ինկած պղկած քաղիքեւն
ճեղքեր, ուրիշ կըլը կը նշանակենք ձե-
ռագրիս բովանդակութիւնը յառաջ քեւ-
լու աւան:— ԽՈՐԱԿԻՐՔ, ՍԵՍՈՒՄԵՐ,

ԳԼԵԱԳԻՐՔ՝ կարելով:— ՎԵՐՁԻՆ ՍՏԱ-
ՅՈՂՔ ՄԵՐԱՅՈՒՆԵՅԻՆ Տ. ՔԱՂԵԱՐ ՈՐԳԻ Տ.
ՂԱԿԱՍ Եւ առաջ թղղին Նղիաղաւ,
1713-ին:

Մանցած բոլոր ճեղեկութիւնք կը
պակային:

Մատենան Հաստիչ մըն է, որ կը
բովանդակէ մասնաւորապէս հայկեանց
հասկցած իմաստով քերականական եւ
քերթողական նիւթեր, որոնցմէ Մովսէս
Քերթողին եւ Դաւիթ փիլիսոփային գոր-
ծերը շատ թանկագին են հայ մատենա-
գրութեան եւ բանասիրութեան համար:

Յետ-գրիս բովանդակութիւնը կը
գտնուի Գրքաւ:

ա) Մովսէս Քերթողի յառաջ իջեւ-
նալիւնք, էջ 1-91: 1 էջի վարի լու-
սանցքին վրայ գրուած է Մովսէսի, իսկ
49 էջի վարի լուսանցքին վրայ՝ Դաւիթի
էջնալիւնք:— Այս մասը մանր բոլորդի
է կանոնաւոր եւ միարիւնակ:

բ) Հարաւ ԳԼՈՐԴԵԱՅ ԲԱՐՈՒՆԱՊԱ-
ՏԻ, Է ԶԱՐԱՅԵՅ ԿԱՐԱՆՔ ԲԱԿՈՐԱՅ Ա-
ՇԿԱՆՈՐՏԻ, իսկ յառաջարկով:

— Հարաւ նախի յառաջիկայ ի-
մայ հոստիքի եւ գլխաւորապէս գեղի,
ճեղքանիս առեւ զայն փայտայի:

Գիշերէ վաղեղեալն և հաշկաղանս սնոքի,
մանաւանդ՝ ինչեղեաց բառաւ և Գաբա-
նաշէնց նահալիլ, ընկալաւ[յ] հնազանդ ծա-
ռայս քաւ և աշխարհ Բաշխարհ և
Ներգեհեալս ոգի, յաղագոս առաքց հեղից
ստուգութեամբ քննել, ըստ ստամարա-
կան արհեստից՝ և անսխալ ցուցման
գրուութից պատկեր, զոր տննար և ըստ
բարգում ջանից աշխարհաց քրիստո-
նէական տոնից անսխալ ըրերի գրու-
ութեաց պատկեր. վասնորոյ յոյժ շա-
ռագունին ի յաղթել տննել:

Մանիքս աստ, բարունի իմ, զի ոչ ե-
թէ զիմ ջանից ցուցման զբաշխութիւն,
այլ յիշատակ վաղեղեալն, որ հասարակ
ամենեցուն յայտնի է առն քաջութիւն,
ի գիտութիւն մանկացութեանս այս:
Զնորայն աշխատասիրութիւն և զվաս-
տակ ջանից, զոր փարթամ և երկար
բունիք շարագրեալ է գրուութեաց ստու-
գութիւն, ևս շատ ջանն նստաստեղծ
վասն ուսումնասիր անձանց, զի տննել
պարտաւ և գիւրդն լինի ի արամարա-
նութիւն տնիրաւ հակառակորդաց յա-
ղագոսայտ իրեն, էջ 93—214:— Բոլոր-
գիր, վերինն քիչ մը աւելի խոշոր,
կանոնաւոր:

դ) Համար հաստատն յաղագս նորայ
և զբաշխեաց նոր, սո՛ յառաջարկեալ.

— «Առէ Արիստատել ի գիրս հոգաց,
թէ հոգին կերպիւ ինչ է ամենայն,
այսինքն զի կարէ ընդգունիլ յինչն
զնմանութիւն ամենայն իրաց, որով
կարէ նանաչել զամենայն իր: Արդ առ
ի նանաչել զամենայն իր, նախ հարկ
է հոգայն նանաչել զինքն. զի ունի զոչ
ընդ անշունչն, և կեալ ընդ տունկան
և օգալ ընդ կենդանիան, և իմա-
նալ ընդ հրեշտակս, և պատկեր և
նման Աստուծոյ և ամենքին ստիպեն
զնա զիրեն զինքնան. ուստի առէ Ա-
րիստատել յառաջին գիրս մեթաֆիզի-
քայ, թէ ամենայն մարդ բնութեամբ
ցանկաւ[յ] գիտել. այսինքն նախ զբնու-
թեան իւր և ապա զայլու վասնորոյն
ի յաղագսութիւն ուսումնասիրաց, ևս
ՆՈՒԱՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՅԵՏԻՆՍ Ի ԿԱՐԳԷ

ԲԱՆԱՍԻՐԱՅ, — զոր է ի նորոյ մատենա-
նայնոց քիչ մը վասն բնութեան նորոյն և զ-
բաշխեաց նորին և զորոց նորոյն, որոն ի-
նչ իւրէ և նմանոր քանիւ, շէ որ հասկե-
նութեամբ ընթերցանէ՝ զնորոց խոր-
շաւն իմացնէ: էջ 215—249:

դ) ԴԱԻԹԻ ՓԻԼՍՈՓԱՅԻ ԲԱՆ ՀԱՍ-
ՈՅ ԸՆԴՈՒՄ ՀԵՐԷՆԱՆՈՅԱՆ, սկսուած՝ «Պատ-
րաստ ասլ պատասխանի՝ տէ համար-
նակողոյն յառաջեալսն Պետրոս, էջ
249—260:

ե) ՆՈՐԻՆ ԴԱԻԹԻ Է ՀԵՐԱՆԷ ԱՅ-
ՈՅԱՆ ՀԱՅ ԻՐԷՆԷՆԷՆԷ, սկսուած՝ «Այլ
զի քիչ քաղաքապետի յառաջեաց
բառաւթին յերեքամեայ ընդ պա-
տիկոյն աստուծոյ մէջ հայտնից ևս
զի խորեւ, էջ 260—267:

զ) ՆՈՐԻՆ, Է ԷՆՈՐԱՅ ԱՅՈՅԱՅ ԿՈՒՄԷՆԷ,
սկսուած՝ «Բան, զոր հարցքով բարե-
փառութեան հարցափորձող աստուածա-
պա՛ն տէր իմ», էջ 267—272:

կ) ՆՈՐԻՆ ԵՎԷԼԵԶԷ՝ ԹԷՐՈՐԷՆԻ ԴԱՎՈՐՆ
ԻՐԷՆԱՆ ՄԱ ԷՐԷՆԷՆԷՆԷ ԸՆԴՈՒՄ ԷՐԷՆԷՆԷՆԷ,
սկսուած՝ «Անաստասկան բուն Աստուած
ի մարդանայն յաւելուած էական ի բնու-
թեանն իւր ո՛չ արար կամ ընկալու»,
էջ 272, ընդհատուած, ինկած թուղթերու
պատճառաւ միայն 14 տող մնացած:

էջ 215—272 միեւնոյն գրչէ նոսր
շեղագրով:

ը) ՀԵՐԷՆԱՆ ԵՎ ԿՈՒՄԷՆԷՆԷ ՇԵՐԷՆԷ Է
ՍՈՐԻՆ ԵՎ ԱՄԵՆ ՍԿՈՒԱԾՈՎ, էջ 273—
280: Բոլորգիր և վերինն թուղթի (էջ
279—80) չեղագիր:

թ) Թարգմ և այլն՝ սկիզբը և վեր-
ջը (էջ 296) թերի, ինկած թուղթերու
պատճառաւ, էջ 281—290: Տարբեր բո-
յորագրերով:

Միեւնոսաց քառամեայ 17 թու-
98, 299—300, 301— 303, 300 բոլորն
ու՝ ԷՎԷԼԷՆԷՆԷ ԻՄ ՎԵՐԻՆՈՒ ՊԵՏԵՐՈՒ:

ԳՆԻՔ

Երկու Գնիք գրքաթուղթ են սեւ Քանաքով, նախ 303 էջի վարի լուսանկարի վրայ, ուղղանկյուն, որոնք բաժանված են:

Քի ծառա
Տր Ղուկաս

Իսկ միւսը էջ 442, վերջին յիսուսականներն առկա, քառակուսի կնիք մը, երկու տող գրութեամբով, որուն առաջին տողը միայն կը կարդացուի:

Քի ծի
Գրիգոր?

ԳՐԻԳՈՐԻ ԳՐՈՒՄՆ ԵՐԻՔԵՐ

Էջ 243—44.— «Սուրբ հայրապետան մեր՝ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչն առաջ, կարգեաց և հաստատեաց. թէ ի՞նչ քանանայ որ մեռանի, պարտ է մինչեւ ի՞նչ սրն վարձն տանի. յերբ և՛ որն վճարի՝ էլ նախ չի տանի. թէ՛ որ հանգուցէ՛լ քանանայն յունի շատ երախտիք ի վերայ սուրբ եկեղեցուն կամ լաւ սրբաշնայ քանանայ, կամ յունի շորքս՝ կէս տարի տանի նախ վասն Աստուծոյ համար. թէ՛ որ աւելի վարձ տանին, մեղք է հանգուցեալ քանանին(1). այսպէս կանոնեաց սուրբն, Լուսաւորիչն Գրիգորն:

— «Դա՛րձեալ սուրբն Գրիգոր կանոնեաց և ասաց. ի՞նչ քանանայ որ օրնեն, մինչ ի և՛ օրն էլ նախ չի տանի. յերբ և՛ օրն վճարի, պատարագ մաստուցանէ, ապա՛յ վարձն տանէ. թէ՛ որ լաւ, — աստուգ քանանայ լինի և ապա՛յ արժան է մշտն վարձուն տէրունական հրամանին. և թէ՛ լաւ չի կարգացել Գնի պահեցէ, ապա՛յ պատարագ մատու[ւ]ցէ, նախ տանէ. մէկ տարի եկեղեցու խնայեալն կենայ, ապա՛յ խորանք քաշէ: Այսպէս կարգեաց սուրբն Գրիգորն. . . »

Էջ 280.— «Գնիք կողի.

Գրի՛ աչս անունքս ի վերայ հացի, տա՛ւր աւա՛ն ո՛ւ՛մ հաւման անեալ, և թէ՛ հող է, չէ կարելի հաւ տալ, հաւ խեղէ: Ախ ժախտայ, ախ դուրայ, Աջի, Տանջիւրայ, Աշխիւրայ, Ջախիւրայ, Ամենայն սո՛ւրբք Աստուծոյ, զո՛ւք կապեցէ՛ք զկրանելիս հողին, որ քարաւ ինչս մեր. Աստուծով տէ՛նչ:

Էջ 293.— «Դաւ Էնթառա՛ ծաղիկ ես, քաշալա՛յ իսկ հողի լիւրի՛ց ես, Աստուած Աստուած մերայ քեզ:

Դաւ անկին մարտարիւս էս առաքելաց քարոզ էս մարտիրոսաց պապ էս, Աստուած Աստուած մերայ քեզ:

Դաւ Էն լափտառ սակին էս, վառքայունին նման էս պալ(2). մէնչակ օտով(1) էս բարեպառուզ դաւ վալ էս պառա՛յ զաւ քաղցր ման Էս:

Էջ 434—35.— Առ շեղ յիմայ.

Խաղիկ մասնից.

Գրի Գրիգորի.

Դուն և խրատ.

Եղանոմեալ խա՛ւն.

Չարթուրեանն.

Է իմ առ այս.

Ըստ ծերական

Քելարգուրեանն.

Ժամանակու.

Ի յայս տարից.

Լեր քերթուրեան.

Խոխով վանդից.

Ծանոթ է.

Կիրթ փաղապուրեան.

Համեմատն յաւէալ,

Չայնաւորաց,

Ղեկին դրութեանն,

Ճարարաւ դաւ լեր,

(1) Երբն վրայ փ զրուսեալ մ.

Մըտօք,
Յիմատտ գրա՛դարձութեան.
Ներգան՝ դանձաշնս
Շարայարեայ.
Ոյց ձայնութեան,
Ձէ մարթ,
Գատաիլ.
Ջանիւ միայն զըծի գրութեան
Ռարունական,
Սահման շունել,
Վըկայութեան,
Տըսփնս գուիդն ի քեզ,
Րամել զե՛զ,
Յանկութեան,
Իիւսելի
Փառք,
Քրիստոսի աշմ[մ] յաւիտեանն:

— շէնա,
Րանամ քեզ,
Դըսութեան,
Դուսըն խրատու,
Ե՛կ դու
Ջորդէս
Էական,
Էնկալ յարուեստ գրելոյ,
Թեւք,
Փրութեան,
Ի քեզ.
Լըձեա՛ ընթեանլոյ,
Խորհեա՛ց

Ծամով
Կըրթիլ յիմատտս,
Հանձարոյ,
Ձէթ,
Ղապաների,
Ճրագի
Մըտացդ միշ[տ] մատո՛
Յընթացս
Նուրբ
Շուղաց զըրաց զո՛սս,
Ուղղեցո՛,
Ձըքնաց,
Պրատու սգւոյդ,
Ջամբեա՛
Ռեանի զըրոյ,
Սովոր
Վանդից,
Տաւից,
Րամից ըզքեզ կացո՛,
Յզով
Իիւթոյ,
Փայթ
Քրթութեանն զոգիլ արբո՛:
Եւ զուարճացիս օրըստօրէ յայսրմ
ցօղոյն:

ԼԵ 450. — Ճերմամ կարենն մար-
դոյ ծածկուն՝ Եղեղին քով արդւ. մար-
դոյ թքմն ընթ զերկն. Եստեմով չա-
ւանայ:

ԼՈՒՆՈՒՔ՝ 446:— ՄՈՒՆՈՒԹԻՒՆ՝ 12,3x
8,2x4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 8,7x0,2 սմ.:—
ԳԻՐ՝ ԲՈՒՂԻՒՆ:— ՏՈՂՔ՝ 11, 13:— ՆՐԻԹ՝
բաժնակն քույր, հաս, կոկուած, փայ-
լուն, օղլաւարուած:— ԿԼԷԼ՝ շատ բաց
շագանակագոյն կաւեփայտ, կափառիցով,

երկու կոնակներով, կողմուռն երեսներ
արագ զետեւ ձաւած ստանկներն ձե-
ւացնելով, ներքին կողմեր զկլնն մեաւ-
անդնն վաւկցուած, կափառիլին ներք կա-
ղար յառաջով ետքեւոյ տառա, նիւ-
նով, կաւաններ կարծանելով, թիւ

բաժնի, և սեւ բանաթով նախշուած: Այս կազմը նորոգութեամբ ե. ասանճոտ-
նի. զոգի կարկոտմանում և կողմնակի
կտրուածից ձեւը:— ՉԼՆԳ-ԱՄԼՆԻՔ՝ այս
խնայն ձեւադիրն ալ ասանճաբառուած է
օկիլզրէն բառակամ բազրեր լինած են
բազրերը բոլորովին զնգնած, պակաս
լին, պատահած, բազրակառած, կարծած
բազրեր ալ, ասոց նորոգութիւնք և կար-
կանքը ասանճոտն է զնցն ալ իր փնա-
ցոցիչ առաւր բառ է կողմերէն սկսնով
մէջին ինտելեք. կանակները ինքեւ զոր-
ջայեա 635 ասրինկա ճնուրեան բազր
նեւերը կը կրէ ձեւապիւս:— ԱՄԲԻԼԻԻՐ
մը միայն, էջ 118:— ԿՈՐԱԿԻՐԻՔ, Ան-
ՍՈՒՆԻՔ, ԳԼԽԼԳԻՐՔ՝ վարդապետներ և
ծիրանի: Վարդապետներ խորացնեմ
ոմանք զբերք քառն են՝ անընթեան ի
կերպով: Իսկ ծիրանի դիտարկել մնացած են
անցնցելի:— ԴԱՏԱԿ Էջ 13-14, 251,
262-ձՆ, 421-24: ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1276:
ԳԻՐԶՔ՝ Կոստանց Սելզ. և Յակոբ Քննչ:
ՏԵՂԻ՝ Սիս. ընդ ճովանեա Սաւր Սա-
մելոյն Պետրոսի և Պողոսի: ԱՏԱՅՈՂ՝
Սարգիս-Բորոս կրօնաւոր:

Մասեանս է [Վարդ Սէբէ], Երեւն-
բուն նայելով. քան խորագիրը չկայ,
քանի որ սկիզբէն թագիւր ինկած են,
թէն զերջին չիշատակարանին մէջ ձե-
ւապիրս կոչուած է ՎԵՐԻՐԻ ՊԱՏՈՒՆ-
ԲԱՆԻՔ և ի ՊԱՏՈՒՆԻՔԻՆԵՐՆԵՐ:

Սեւապիրս Սեւապիր Սարգիս Մա-
քիանի Վարդից փոխարէն ասանճաբա:

ա) — ... ի կնակներն, Սաւրն
ուն, քանա ասնեւերն ոչ յանձն արժա-
տեք ցոյց, որ անհարկաբար զիս ին-
տանայ կնեղանայ, էջ 1-25:

բ) — Վարդ Երանելոյն յո... իսկ
[... Պատմութիւն] կամ որ պատմ... (Սեւապ
փոխառած զիս յարկ ինտելեք. ասանճ
պատմութեւ անպատմեւ ոչ թէրք: Ժրպե
անար թի էք ի Զ... ցոյցաբար ի Կ...
... անպատմ... անպատմ...)
էջ 26-82:

գ) — Տեւան Յովհաննէս Ոսկեթե-
րանի անպատմ... (Սեւապ... ին-
տանայ ինտելեք, անպատմ և անպատմ):
էջ 82-117:

դ) — Վարդապետներն արքայ կո-
ւին Բրիտանի ի քաղաքն Տիրա, էջ
118-175:

ե) — Պատմութիւն Պաշտա[յ] Միւ-
կեցին, էջ 176-198:

զ) — Պատմութիւն յարգա մասին
արքայ անպատմ... Պետրոսի և Բորոսի
ի Լուս, էջ 199-219:

է) — Սաւր Լուսն Երկրորդի,
Խորագր Երկրորդ է, էջ 220-28:

թ) — Պատմութեւ յարգա Պետրոս
պատմութի, էջ 228-260:

ք) — Երանելոյն Երկրորդեւ, Կո-
ստանդու[յ] Կիպրոսցո[յ], յաւր մեծի յա-
րաթան և ի Յովհաննէ, էջ 262-338:

ձ) — Պատմութեւ Ոսկեթերանի ա-
նպատմ, ի Երանելոյն ի Խորագր ինտելե
Բրիտանի է, էջ 341-361:

ձա) — Պատմութի Սասանականին
պատմութիւն, էջ 364-395:

ձբ) — Տեւան Յովհաննէս Ոսկեթե-
րանի անպատմ ինտելեք մասին անպատմ
և ինտելեք. թագիւր անպատմ վասն ինտելե
անպատմեւ, էջ 399-414:

ձգ) — Խորին տեւան Յովհաննէ
Ոսկեթերանի անպատմ վասն ինտելեք
և ինտելեք թագիւր ի Խորագր ինտելե
Խորին մեծեւան, էջ 415-444:

ԹԻՇԱՏԱԿԱԿՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

էջ 82. — Երբիտան Սասան, քա-
ղաքաւորութեւ Խորագր անպատմ ինտելեք

լիւս՝ զմեզս Սաբի-Միւնիէն և զանպիսանս
աւանայ կառ-՝ գորդիս գրոցոյ և կարգա-
ցաղացք և լսողացք և Բրիտանիս փառք
յաւ-»:

Քաթոլիկ յաւանցքի վրայ:

— Եւստատիոս յիշէ զԵթիօ խարն ու
զՅովհաննիսն ու զԳրգորն:

Եղ 117.— Գրքիստոս Աստուած Ե-
ղործի զԵթիս գրոցս և կարգացաղացք և
լսողացք: Նոյնպէս և Սաբի-Միւնիէն:

Գործիքով գրուած է.

Եղ 198.— Գրքիստոս Աստուած, և
այս առջ քանիս որ գրած է յոր-
մաքոս, իրենց քաղաքապետներն ու
գարմա՝ Սարգիս որ է Թարսո Միտյան-
կեցին հոգոյն և որ կարգացողացք:

Եղ 219.— Քրիստոս Աստուած քա-
սուրբ առաքելոցն Պետրոսին և Պաղոսի՝
քաջ զգուշն ողորմութեան Սաբի-Մի-
ւնիէն, զի յոյժ փափաքանաւ որ ստացաւ
զսա ի յիշատակ իւր, և ննդ-»:

Եղ 228.— Քրիստոս Աստուած, քա-
րիստոսութեամբ ամենաորհնեալ սուրբ
մար քո և միշտ կուսի, և ամենայն
սրբոց քոց, ողորմեալ Սարգիս Թարսո
Միակեցին հոգոյն, որ ստացաւ զսա իւր
յիշատակ, և իւր յնշեցելոցն, և կար-
գացողացք և լսողացք. ամէն, ամէն:

Ընդ նմին և զմեզպարար ոգի գրիչ՝
կոստանց սարկուսաւ, և զհանգուցեալ
զհայրն իմ նաւ. քահանայ Գրիգորս—
նա որ յիշէ յիշեալ եղիցի ի Բրիտանոս
Աստուած. և ինքն աւրինեալ եղիցի յա-
ւիտեան, ամէն:

Եղ 250.— Քրիստոս Աստուած քա-
տիւր Եւստատիոս Կիստոսին, ողոր-
մեալ Սաբի-Միւնիէն հոգոյն, և
իւր հանգուցեալ ննշեցելոցն, և ինձ մե-
զապարար քրէ՛ Յովսէփ Կահուրիս և կար-
գացողացք, և լսողացք: Ամէն, ամէն էս:

Տոգ մը շնչուած, և հոգեւն գրուած:

— ԶԸրգոս աստուած Կահուրիս յիշէ՛,

ս'ով հոգալիս:

Եղ 340.— Եւստատիոս գրոցս ըզ-
գոստուստիոն և զանպիսանս յաւանայ՝
Էթիէն Թարսո՝ յիշեցէ՛ քաղաքս և եր, ո'վ
զսա քահանայ յիշց և սարկուսաղաց և
ժողովրդաց-մեզաց Թարսո թիւն հայեցէ՛ ք
ի Բրիտանոս և ինձ մեզապարար քրէ՛ն՝
Յովսէփ Կահուրիս և անաբաւն Կահուրիս:

Եղ 361.— ԶԸրգոս աստուած Կ-
քահանայ յիշէ՛:

Եղ 396-98.— Եթիւ սրբանեալ քա-
հանայ և կարգաւորք, մեզաց Թարսո-
թիւն հայեցէ՛ ք ի Բրիտանոս:

Բրիտանոս Աստուած, քաղաքապետ-
ութեամբ սուրբ Աստուածածնին՝ տիրա-
մաւրն և սրբոյն Սահեմն յիշիս նախա-
վելալ յին, և սրբոց առաքելոցն և հայ-
րապետացն և մարդարեւոցն և մարտի-
րոսոցն, ողորմեալ Սաբի-Միւնիէն
հոգոյն, որ ստացաւ զսա յիշատակ իւր
և իւր հանգուցեալ ննշեցելոցն՝ հաւր և
մաւր իւր. զի յոյժ փափաքմամբ սըր-
տիւ ստացաւ զսոյ, և ինձ մեզապարար
քրէ՛ն Յովսէփ Կահուրիս և յիշու-
ղացս և յիշելեացս ողորմեալ Բրիտանոս
Աստուած, յիւրսմ միւսանգամ զալըս-
տեանք, և ինքն աւրինեալ է յաւիտեանս
յաւիտեանից. ամէն, եղիցի եղիցի:

Եղ 414-415.— Եթաք Կահուրիս
Կանթ, որդւ Միտիւն, և ողորմիլ
Սուրբ Հոգոյն վալ յին և փառք, իշխա-
նութիւն և պատիւ աշմ և միշտ և
յաւ: ՍՈՒՐԻՍ ՊԱՏՈՒՐԱՆԻՍ ԵՒ ՊԱՏ-
ՈՒՆԻՍԵՆԻՍ ԵՒ ԵՒՐԱՆԻՍ ԵՒ ԵՒՐԱՆԻՍ
Սուրբ Աստուածոցն Պետրոսի և Պաղոսի՝
քաղաք արքայ յաւանան:

Հրամանաւ և աստուածատէր Կա-
ստիւն Սաբի-Միւնիէն շոր երես զրեւ
պատուական զանձն, փափաքաւ փա-
փաքմամբ ողորմ. քաղ փափաքելիս,
յիշատակելիս և իւր հանգուցեալ ննշե-
ցելոցն. Եթիւ յիշէ՛ ք ի Բրիտանոս Գրի-
գոր յիշէ՛ Լայոն Զին(=1276). ի Պարս-
թիւն Լայոն Ինանի, ի Կարգապարար Ինանի
Լայոն Յովսէփ:

Սրբ. արքայեանց ցամակներուն, որք յնթադրուիք և յառաւորքք, և որք յովք և ազգայնք ի անուն, անոցայ թաղութիւն հայցեցելք ի Տեառնէ Սարգիս Թառնի և ձեռնաց իւրաց և ինչ՝ ևս:

Ի հետոյ Եւթ քրդի Ընդ ձեմին և ինձ կառուց աշխարհի, որ աշխարհեցալ ի թաղութեանս թաւերս, և ձեռքին՝ Գլխոյ Եւթ, ամենայն և ինքն աւանդեալս:

154(°)

Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ի Ո Ի Ր Ք

1161

ԵՐԵՄԻՔ 1283:— ՄԵՄՈՒԽԻԻՆ՝ 42,5×29×13 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 30,5×19,3 սմ., երկսիւն, բացի 27 և 927 երեսներէ, իւրաքանչիւր սիւնակ 9 սմ.:— ԳԻՐ՝ խառը բոլորով, վերջին մասերուն մէջ համեմատաբար մանր:— ՏՈՒՂՔ՝ 38:— ՆԻՒԹ՝ բամպակ-, հաստ, կակիկ, ռոգաճարուած բռնոր:— ԿԱՅՄ՝ կաշեփայտ, երեկ կանակներով, հիւստով, կարուածները կարմրաներէ:— ԿԵՂԱՎԱՅԵԱՆ ՊԱՇՏՈՒՆԿ՝ սկիզբը քերք մը, երկարապիւր գլխապիւր եւկսիւն զրպարեամբ առեառանէ մը փրցուած:— ԼԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ բոլորովին խեղճ, կարճեւ աւաղակներու ձեռնէն ելած է. կապիւր խառնով՝ սկիզբը և վերջը, վերջին կողմը կորուած վերջին տեսակներու հետ միասին, աւաղակ կողմն ալ իլուսու վրայ, որուն վրայ կը մնան երեկ կանակներու պղնձէ ամառ տառուներ, ներքին կողմն փայտեւ և անպակեւ աղանջ կառ: Զեռազերտ զործանութեամբ այս վիճակին չէ հասած, որովհետեւ բուլղերը դեռ նոր են, այլ ամբողջ լուսած է և պակ, առեալեցիւր ձեռք մըն ալ գմիլիով աւելներ զործած է, յուսանցազարդեր կտրելով հանելով սա՝ ելերու վրայ Ե, 75, 100, 115, 123, 217, 230, 236, 258, 291, 339, 342, 443, 464, 482, 488, 501, 513, 521, 583, 989: Առեցմէ գառ բուլղեր խլուած հանուած են սա՝ ելերու մէջ, 600—601,

926—927, 958—95, բուլղ սկիզբէն և վերջէն ինկած բուլղերեն: 1201—1204 է. չեւոր բուլղերն ալ վերջի կողմէն պատուած են, 1263—1282 էջերը բոլորովին անցատուած են:— ԶԱՐԴԱՅԻՐՔ՝ ամեն զլլալ սկիզբը, մութ կաշեփով և կապուածով զծուած, միայն 27 և 927 երեսներու վրայ խառնաներու զոյներով զծուած են զարդազիւր, բաց վառդապոյն, կապուած, ոսկի և այլն: Էջ 27-ի առաջին զիւր (8) սիւնամարդ մըն է, և էջ 927-ին (7), երկու վագր:— ԽՈՒՆԻՐՔ՝ վառդապարմիւր և սուս: Սկիզբը դուած ցանկերու զլլալ խառններն ալ խառնապղնձեր ձեռք զոյնով:— ՄԵՄ ԽՈՒՆՔ իրենց մէծ յուսանցազարդերով էջ 27 և 927, որոսոք զոյններով, որոնց զծագրութեան ոճն ալ, մասնաւոր 927 հիլիւր, աւաղիւր է խառնազծութեան ձեռագրաց մէջ ծանօթ տներն: Այս խառնաներուն պահպանութեան համար մէյմէկ քերք դեղին բուլղերը դրուած են:— ԿԻՍԱՆՈՒՄԱՆՔ՝ իւրաքանչիւր ամսուան սկիզբը, մեծ խառնաներու զոյններով և ունով, էջ 103, 203, 304, 443, 573, 776, 814, 965, 1089, 1241:— ԼՈՒՍԱՆԿԱՎԱՅԻՐՔ՝ իւրաքանչիւր գլխու հանգիւյ, ալ միայն զստ սովորութեան բրգանէ կամ ձեռնակու: Խաղկուած լուսակը դեռուած են, այլ մասն յարմարազոյն պատկերներ ալ, որոնցմէ չկարուած ա չհանուածներն են, էջ 188 (Յովհ. Աւետարանի), 276 (Յակոբ Տեառնեղբայր), 294 (Կոյս մը՝ Նունեայ և Մանեայ վկայաբանութեան տղ), 304 (1494-ին վկայուած

Եւթ քրդի Ընդ ձեմին և ինձ կառուց աշխարհի, որ աշխարհեցալ ի թաղութեանս թաւերս, և ձեռքին՝ Գլխոյ Եւթ, ամենայն և ինքն աւանդեալս:

Արքունի Շեփոր), 333 (վեցրեւեամ Երեւան), 336 (եղբրեւեամ Երեւան), 371 (Մարտիրոս Աւետարանի, Եղծուած), 388 (Աստուածածին), 434 (Տրդատ Բազումբ):— ԴԱՏՐԻԿ ԵՑ ԷՅ 26Բ, 984Բ, 1155, 1340Բ— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1701?— ԳԻՐԻՔ՝ մանեթի ձեռ Գեորգ Երեւ:— ՏԵՂԻՒՄ՝ Ա. Աստուածածին վանք Անկիւրեթ:— ՏԵՂԻՒՄ՝ Գրիգոր, որ լիւրա- անկ կը գնէ Անկիւրեթի Բերդին Ա խաչ եկեղեցին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Իւրաքանչիւր վկայաբանութեան վերջը կցուած է, ըստ սովորութեան, փոքրիկ յիշատակագրութիւն, որոնցմէ քանի մը հասարակական յանձնարարքներ:

Էջ 26ա, սկիզբը տարբերական ցանկին վերջը:

— «Գրեցու ՌժՏ՝ Օգոստոսի Ա, որ է Ուրբաթ, Աստուած ողորմի աստղէջ, (=1701, Օգոստ. 1):

Այս տարբերական ցանկին գրչու- քանի տարբեր է Յայտաւարարի ընդ- հանուր գրչութեան: Եղծու ասոր գրիչ ժը 1է: Ճանկա գրուած է 1701 Օգոստ. 1-ին: Այս պատճառով ես եղծուակի վերեւ 1701?:

Էջ 102բ, Աստուածածնի Գրեւ Գո- տայի վերջը:

— «Զի և ինձ եղկեայտ և մեղա- մած բռնէի և արքայի արքայ զընդ՝ Լու- անի տէր Գեորգին և իւր իշխանին՝ Մար- տին և Գրգոր՝ Արքայի Եղծուարարի և Կո- լոնիայի և Յարգին և Զարգին՝ Լուանի տէր Մեղիւն և իշխան իշխանի, և ամե- նայն արեան մերձաւորացն կարգացո- զին և լողացող, և որք զողորմիս տալիս՝ Աստուած ողորմի, ամենայն:

Էջ 102բ, Մ. Գրիգոր Լուանարի Գրեւ Նիստարց վերջը:

— «Ի սմին ասար տան է որոյն Գրիգորի Աղուանից կաթողիկոսին, Թո- րոնի որոյն Գրիգորի Լուանարին,

որդայն վրդանայ, և եղբորն տէր Յուսկո՛ւ, Թէ կամիս դիտ Մարտիրի ի Զն և կարգա՛ւ, և շնորհալ իշխանի՛ս, Աս- տուած ողորմի տալիս, որք աղօթիւնն ողորմեա՛ւ, Բրիստոս Աստուած, արքայի տէր Զարգին տէր Գեորգին և իւր իշխանին՝ Մարտին, և արքայի Մարտին և ես- լոնիային և Կարաղեպին և Յարգին և Զարգին Լուանի տէր Մեղիւն և իշխանին՝ Լուանի, և Արքանին և վարդանին և ամենայն արեան մերձաւորացն կար- դացողիս և լողացող, և որք զողորմիս տալիս՝ Աստուած ողորմի, ամենայն:

Էջ 342ա, Շնորհալայն առ Կրեւա- կապեան Գարրիէլ և Միքայէլ մտղիմա- քին վերջը, որուն յիշատակարանը կ'ա- լարարի — «Աստուած և Գրեցու Զաստ տէր Ներսէսէ եղիկոպան, յեղբորն տեսն Գրիգորիս Լայոց կաթողիկոսի, ի խղիւրոյ նորին, ի Զձ և ի ԺԱ թուա- կանին,—

— «Որք Լանդիդիք սմա և օգուտք եւս ինչ իւրք, յիշխանի՛ս քի մաքարիմայլ յաղթիս ձեռ զմեղաք մեղեալ հոգի Գեոր- ցեան իշխան և շնորհալ Զարգին՝ Լուանի տէր Գեորգին, և զձնայն, ամենայն:

Էջ 418, «Գրեւ գրոյն Լայոց որ ի Բալուշ գլխին վերջը:

— «Որք բարեխառութեամբն ողոր- մի Բրիստոս Աստուած արքայի տէր Զարգին՝ Լուանի տէր Գեորգին և իւր իշխանին՝ Մարտին, և արքայի Կարաղեպին և Կո- լոնիային և Զարգին տէր Մեղիւն և իշխանին՝ Լուանի, և ամենայն արեան մերձաւորացն և մեղապարտ զորք կոր- դացողիս և լողացող, և որք զողորմիս տալիս՝ Աստուած ողորմի, ամենայն:

Էջ 566ա, Դանիէլի և Երեց ման- կանց վերջը:

— «Ողորմեա՛ւ անգիտ իշխան՝ Լուանի տէր Գեորգին և իւր իշխանին՝ Մարտին և արքային:

Էջ 1281—122, բուն յիշատակարանի, Ոսկանապետ պատմութեան վերջը, ինչ-

բն:— ՄՍՍՈՒԹԻԿԻՆ՝ 34x23x10 սմ.:—
ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 25x18,5 սմ., երկսիւն,
սիւնի 3, 405, 589 էջերէ, խառնակեր
բաժանակ 7,6 սմ.:— ԴԻՎ՝ բարդեր:—
ՏՈՂԻՔ 33, 35, 34, բայց զերոյցն է 34:—
ՆԻՅԻՔ՝ բամպակի հասակէկ, կոկոսած,
փայլուն, ռոպաշտուած թուրք նետուղ:—
ԲԱՍԻ՝ ցտեկ դրածած եւ ծաղկաւոր, կը:
1—2, 957 000, 967—970:— ԿԱՅՄ՝ ճոռ
է եւ ամուր, լուսնայի կաշեփայտ, կափա
շիյով, ների կոնակներով, ճիւղով, կը:
Քառակներ կարմանակի, կողմերում վրայ
գլծներ, ներքին կողմեր ծերկ: Կ'երևի
առաջիկ գլծանակով, մասով եւ ձեռա
գիրով, որ կողմամբով անկյունակ եւ կա
կոնէ թուղիներ շուրջանակի: Նոր կազմի
ածէն լուսանկերով խորունկ կտրուած են՝
մայրաքանդակ լուսանցապարտէն այլ:— ՄԱ
ԳՈՂԱՅԻՍՏԱՆ ԳԱԶԱՆԱԿՆԵՐ ցտեկած են
երբեմն մէյրիկ քեր, սկիզբը եւ վե
ջը, որով անկայն կտրած համուած են:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ ձեռագիր իր նորագործ
ներ նախք իր քաղաքականութիւն միակ կո
նկրուած է, քրտած են 1, 65, 231
188 էջերու լուսանկերով, ինկած են հա
կոնակներով, որովմի մէկ նաթ միայն
մնացեր է եւկտրի կողմով վերի կողմ,
այն այ ոչ ամբողջովին: Ոչայի այլ նաթ
գտած է ձեռագիր, բայց իր վրայ կը
կէր դաշտու ազդեցութիւն, թուղիներ
թուլած, կոստիւլածած իրենց փայլը,
գլծեցած, քանակ այ դրամապո:— ԶԱՐ
ԴԱՅՄ՝ իւրանկայնիւր զլիթ սկզբով, փո
ղ լուսանկազարդեով, ՄՍՆԳեան եւ Զակի
կամեններուն սկսուածներն է: Յաջիկս եւ
Ջրանն առաջին թուլածով են:— ԿՈՐՈՒ
ԳԻՐԻՔ, ԿՍՈՒՆԻՐԻՔ, ԳԻՆԱԳԻՐԻՔ մաթ կա
միր եւ կարմիր:— ՄՍՆ ԿՈՐՈՒՆԵՐ՝ իրենց
մէկ լուսանկազարդեով, ՄՍՆԳեան եւ
Զակի կամեններուն նակաթներ, կը 3,
405:— ԳՈՐԻ ԿՈՐՈՒՆԵՐ՝ միայն կը 121ա,
553բ, 570, իրենց լուսանկազարդեով:—
ԼՈՒՍՆԱԳՆԱԿՆԵՐԻՔ՝ առնանաթակ ծածոթ
ոններով, ումով կկտրներ են, այսպէս կը
228 (Մովսէս մաթարե), 232 (Թիսուս
Քրիստոս), 234 (Տանար), 243 (Գամիլ),
261 (Զակիսո): Ծածոթն վրայ, 307 (Տահա
նայ), 314 (Գամմա), 423 (Թովն. Միլեո)

գլխիդ սկզբների վրայ), 437 (Աստուածա-
ծին), 553 (աղաւթի), 598 (Եղիա մաքա-
րե), 621 (գառն), 833 (Առաւորիկ), 923
(Թեկոյ Միկայէլ Լաւրաբե), 966 (Յակո-
բոս Առաքել), 986 (Բարսեղ Կեսարե-
ցի)։— Մաղկման եւ ճկարի ճամադ գոր-
ծածուած է մինիայն մութ կարմիր, որ
առա գունաքափ կոչած է, միայն մեծ խո-
րամքներու մէջ աւելի բլլալով լաճուարդ
գործածուած է փոխանակի կապոյթի։—
ԻԱՅԱԿԻ ԿԵ Էգֆ 120, 276, 588Է։— ԺԱ-
ՎԵՆԱԿԻ 135Ը։— ԳԻԺ՝ Դաւեթ։— ԱՌԱՋԻՆ
ՍԱՀՅՈՂ՝ Տ. Խաղբա ԳՏԵյ։— ԵՐԿՐՈՒՄ
ՍԱՀՅՈՂ ԽՒ ԴՈՐՈՐԳԵՆ ՏՈՒՈՒՂ՝ Գառնե կա-
ցաւ, Իրով, 1599, իսկ ԴՈՐՈՐԴՂ՝ Յով-
հաննէս։— ԵՐՐՈՒՄ ՍԱՀՅՈՂ՝ Յակոբ Վարդ,
1641-ին, որ յիշատակ կը գրէ «Ճորտակն
Պատմ Բաղայի Զանկասար» առաջ յիշեղե-
ցուցաւ։— ԶՈՐՐԱԿԻ ՍԱՀՅՈՂ՝ Անկիւրացի
Խոնա Մանուկ, որ 1623-ին յիշատակ կը
դրէ Անկիւրացի Ո. Նսան եկեղեցիք։

Մասնաձևեր է Լուսին Երեմյանը, Նուբար Տերտիսյանը կամ ձեռքը: Կը քակեցանք, ապիպեց ձեռքը ծոցիկիս ասքը: Անտառ-տառերը խնկեց: Կարճ Երեք, և Երեք-տուր թիսն (Տննաթան) տունը սինչեկ: Մայրաքաղաքիս Գրանց վերջը Մ. Մարգարեանը (Տարաթ ար): Տնտեսագիտիկ իշխանապետը գալիս յառանգորդինը գլուխը, ոչ լավալի: Ընտանգործիկն է՝ իրար-գիրենուր: Իր-անըրը, որոնք ցոյց կու-տան թէ Խորհրդային կը պատկանի ուրի-խաւքին, որոնք կրտսաւորվի հիմնե-կարքի լավաք իրենան են իրեն յառա-գործը յառա՛յն իրենանք:

ፀሐፊዉ ሲያረጋግጥ ለዚህ ምክር ቤቱ ጥቅም ሲሆን

[illegible]

մեղ ծառային քո Յ[ւ]նի-ի և ձեռքաց
խւրցն և եղբարց և որք հայցեն սրաի
մ[տ]աւքս:

Եղ 72բ.— Ձեր հառաք մուսկալու-
թիւն վկային քո, Քրիստոս, առաք մե-
ղաց[եալ] ծառայիս քո Յ[ւ]նի-ի և ձեռքաց
և ձեռքաց իմոց՝ Դաւիթ և Վահանաշի,
և եղբարցն իմոց և քուերց, զաւարթ
երեսաւք զքեզ տեսանել և զառաքին
ձայնն լսել, և աջակողմեան զատուն
պատանել, և քեզ փառք յաւիտեանս:

Եղ 87բ.— Քրիստոս Աստուած, քո
սուրբ հայրապետիս քարեխաւսութեամբ,
ողորմ[ե]ալ առացողի գրոցն Յ[ւ]նի-ի և
խւրցն, և քեզ փառքս:

Եղ 111բ.— Քրիստոս Աստուած, որ
փոխեցեր զսիրելի աշակերան քո Յ[ւ]նի-
աննէս՝ զպատմաւոր աստուածութեանդ
քո, վերափոխեալ՝ զհոգի մեղուցեալ ծա-
ռայիս քո՝ Յ[ւ]նի-ի և ձեռքաց և ըզ-
մեղացն իմոց և զեղբարցն և զքուերց
և զամենայն հաւատացեալոց ի հանկիստ
յաւիտեական կենացոյ, զի քո՝ են փառք
յաւիտեանս:

Եղ 202բ. Սրբաւան Քաղաք
վկայարարութեան վերջը.

— Ձեռք պատուական, համարի[ա]
ազարխին Քրիստոսի, յիշ[ե]ալ շէքու առ-
բին և զամենայն հաւատացեալս յարժա-
նաւոր յաղաթան քո, և Քրիստոսի
փառքս:

Եղ 212բ.— Ամսարմեական երկնա-
յին զաւրութիւնք, քարեխաւս լերուք
սա Քրիստոս վասն եղկելի թշնմ Յ[ւ]նի-
աննէս և ձեռքացն իմոց՝ Դաւիթ և
Վահանաշի, և եղբարցն իմոց և քուերց
և ամենայն հաւատացեալոց, զի արժա-
նացեալք տեսչեան իւրոյ և առաջին
ձայնին և աջակողմեան իւրոյ, և ընդ
մեզ զաւարճեալ յախնաատես և յա-
կունջաւոր ուրախութեանն, և հանա-
պաղ ընդ մեզ փառաւորի զամենասուրբ
զերբորդութեանն, այժմ և յաւիտեանս

յաւիտեանս, ամէն:

Եղ 285բ. Անդրէի Առաքելոյն վկա-
յարանութեան վերջը.

— Առաքել Քրիստոսի և քաղաք
համարութեանն, շառաւ սոյն Յ[ւ]նի-
աննէս շինչալք եղեւորս և զձեռքացն իմ
շինիս և շինանալ և զեղբարսն իմ և
զքուերսն, և զազգայիսն և զամենայն
հաւատացեալս, յաւուրն աշխարհեան
առաջի Քրիստոսի՝ պատկոզին սրբոց,
որում փառք յաւիտեանս, ամէն:

Եղ 414բ.— Ձեռք մարմնաւոր հրեյ-
տակ և տնտարմին մարդ Անանիոսի,
հաւատարմի ծառայի Քրիստոսի և պար-
ծանք ամենայն կրտսնաւորաց, տնտե-
ասց յիշ[ե]ալ ձեռքս և զիւրքն և
մեղաց թողութիւնն հայցեալ ի Տեսանէս:

Եղ 508բ.— Քրիստոս Աստուած, որ
տառ մուսկալութիւն տկար բնութեան
կանանց, քարեխաւսութեամբ ձեռքին
զքեզ Մարիամու և ամենայն հաւատա-
ցեալոցն քեզ, ամսարմեոցն զատուցն և
մարմնաւորաց սրբոց, ողորմեաց թը-
շաւաւականի Յ[ւ]նի-ի և ձեռքացն
իմոց Դաւիթ և Վահանաշի, և եղբարցն
իմոց Վարդէ և Գրիգորի, և ամենայն ձեռ-
յոցն ի ջրոյ և ի հոգւոյ, և քեզ
փառք յաւիտեանս իցեալ տնտե-
արմիս Տեսանէս:

Եղ 534բ.— Ձգառայս ամենայն
ծառայից Քրիստոսի զաւատանու կրտս-
նաւորս, զմեղանչակոտն, ազաւեմ զի
սրտի մտաւք հայցեցէք ի Տեսանէ յառ-
ցանաց իմոց թողութիւն. զի և զուք
զտանէք ի Տեսանէ զնոյնս:

Եղ 568բ.— Ձեռքեցէք ի Տէր զհեա-
զանդ Կաթողիկոս Կոնստանդնուպոլսեան
Կաթողիկոս Կաթողիկոս:

Եղ 575բ.— Ձեր երկնաւորի աւրի-
նակեցաւ, սուրբ քահանայիս Աստուծոյ
քարեխաւսութեամբ, Քրիստոս Աստուած,

արքայութեանդ արժանաւոր[ե]ա՝ զեղ-
կինի քրէն զԹ[ի]նանէն և զձեռքուն իմ
զԳործի և Վանանէն, և զեղբարսն իմ
և զամենայն հասակսմար, և քեզ
քառք յաթիւնսն, ամէն։

Էջ 903ա. — «Արքայս արարխաւսու-
թեամբն արարմեա՝ լեւելէ նորոգէլ արեւ
քոյսն՝ Թաթ Թանայն և ձեռագացն և
ինձ անխմաստ քնուէ և նորքուէ՝ սոս-
կանուն Միքայէն և կարգադրացի։

Էջ 925. — «Առցին արարխաւսու-
թեամբն արարմեա՝ լեւելէ նորոգէլ արեւ
Թաթմաւարացս՝ Թաթ Թանայն և ամե-
նայն արեան մերձաւորացի։

— «Աղկերջին նորոգել ամող Թաթ-
մաւարացս զմարտե Թաթ Թանայն Ղալ-
ճանէն, որ հարկեաց զիս զանարժանս,
և եմս ի զրարաց, տարտամեայ անձս՝
ստականուն Միքայէն, աղանականութեամբն
Աստուծոյ յանձն տալի, և կարողու-
թեամբ Սուրբ Հոգոյն նորոգեցի զսո-
փօք ի յառէ, ըստ մերում ակարու-
թեան, զի կար մեր այս էր, է Բիլի
Թէլ (≈1628)։ Թիշեցէ՛ք ի Տէր զնորոգել
ամող սորս և զձեռքսն իւր, և զուք յի-
շեալ լիշիք ի գիրն կենաց, ամէն։ Հայր
մեր։

Էջ 927ա. — «Ես Թէլ [0]ւ[4]ւ[1]ի[1]ի[1]
եկա Ղալճայն Բիլի Թէլի Աթիքի[1] ամ-
սի ի, որն Շրկուշարթի, ամէն։ (≈1742,
Մեայտ. ի 20)։

Էջ 914. Քոջիս իւստանցքի վրայ։

— «Տէր Արեւել Միքայէն հանգի-
պեալ յայտմ. եկեղեցի, է Քաթիկոս Դէ-
պի[1]ն (≈1773)։

Ասանցմէ զսոս՝ ձեռագործի վրայ իւս-
տանցքեկրուն վրայ (էջ 15, 36, 62, 72,

121, 193, 293, 374, 397, 454, 461,
509, 536, 603, 655, 720, 733, 748,
796, 859) Վաթիկ Թիշ մէ յիւստանգործե
է ինքեղենքը, այսպէս։

— «Աղ կարգուս արարմարքս զսոս՝
յիշէ մեղարար[ա]լ զձեռարար Վաթիկ Թի-
շիս (էջ 16)։

«Աղիշեցէ՛ք զմեղարարս Թանայն՝
Վաթիկ Երէշ (էջ 121, 293)։

— «Ես գիս՝ Վաթիկ Երէշ՝ յիշեցէ՛ք
յարդուքս ձեր և զքառք ի Վաթիկ (էջ 655)։

ԳՐԶԻ ԿՈՂԴԴԷՆ ԼՍԻՍԱԼՅԱՐԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆԸ

Էջ 395. — «Արմինի[1] ի անգն եկին,
ու իրեցին. մի՛ մեղալ[ա]րէք։

Էջ 409. — «Գիս ի զրոցս, ի լէջն
զնախանարցն։

Էջ 464—65. — «Արաւկաւթ լսեցէ՛ք,
յիշեցեմքս յիշէք։

Էջ 612. — «Յիս լէք ի քնեկ զրո-
նադրանք լսեցէ՛ք, ի միտ ուրէք։

Էջ 755. — «Մի՛ կշտանայք լսալ
կամ պաղատելով։

Էջ 770ա, Մարդաց ժը և Թանիս
ԻԴ, Տաւն է ձեռնդեան Մկրտչին և
այլն խորագրին տակը։

— «Այս տունս ըստ աշխատեցան
է, որ շարքիստոսի ծնունդն ի Դեկտեմ-
բեր ին բերէ, իսկ ըստ Հայոց ի Թաւի-
սի ժԱ. Դու զոր ուղես տաւնէ՛ ի փառս
Աստուծոյ։

158(*)

Յ Լ Ք Ա Մ Ա Խ Ո Ւ Ր Ք

ՀԵՆՐԻ - ՎԵՆԵՐ

ԿԵՆՍԻՔ՝ 1010 (րեթի):— ՄԵՆՍՈՒԹԻՒՆ՝ 33, 4x25x8,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ դրերե 28x17 սմ., երկսիւն, իւրաքանչիւր սիւնակ 8 սմ.:— ԳԻՒ՝ բոլորդիւր: ՏՈՂԻՔ՝ 27, 28, 29, 26:— ԳԻՒԹ՝ բաղադրանայ բազի, կիսաւան, փայտեւ, արտաւորւած:— ԿԱԶՄԸ՝ ցոռադարձանն է մուր ժողովանկազոյն կաշեփայտ, կափարիչով, շորս կոնակներով, կողմերուն երեսներ ծաղկեայ կաղապարներ դրածուած. առաջինին վրայ նառարեւ մը յօշկեւած ծաղկեւեւ կաղապարներով, կողմերուն ներքին կողմեր սկզբական շաւանայ (պատմական) փակցուած, ճիւղով, կտրուածներ կաթմահերով:— ՀԱՆԴԱՄԱՐՆԵՐ՝ խղճով:— ձառագիւրս մնացած է արդ ձեռքին ձախ, որով թլեւած են ինչ ինչ մասեր. որեւէ ապրիւտս ձեռքին ալ արտադրութիւններ րեւ են կողմաշէնով ձեռագիւրս զարդարաններ կ'երեւի րե մտղապարայ պահպանակներ ունեւ ձեռագիւրս, որով կողմաշէնուն են: Բաւական քաղքեր պակսած են սկիւրբէն եւ 48, 64, 442, 612, 918, 950, 968, 990, 994, 1010 կերեւ ետք. պատշաճ են սկիւրբէն քողքեր եւ Էջ 843—61: Կողմաշէնուն եւ յուսանցաղապի 112, 140, 324, 441, 478, 487 Էջերեն ինչպիսի մասն կ'ուր յուսան մը 639 Էջեն: Խորագիրներէն ոմանի ջնջուած են մասնաւորով, ամբարական օտրիւր հաշիւներու արտադրելու համար ամառաքիւրեր. Գոնաւաքիւր իր կեղտոս հեռերու բոլորն է ցեղի հեռերու ալ կան. պատշաճ, սեղիւն կայան քողքեր կան. եւկաղաղ կողմին կաշին պատշաճ հանուած եւ օտիւսակը ընդ

մէջ կատարած, կափարիչը մասած, կոնակները ինկած, քիկուցէն կաշին հեղեւած վրեժն վաւ. Էջի արտադրութեւն եւ արտական քողքերը յըկային, ձեռագիւրս իր ամբողջին մէջ յաւ հանկաման մը պիտի ունենար, որովհետեւ մնացածը ասոյ զեպէ:— ԶԱՐԴԱՐԻՔ Ե ԼՈՒՍԱՆՆՆԱԶԱՐԻՔ՝ պատմական սկիւրբ, պատմական վարդապետ միտով, վարպետի գործներ: Լուսանցաղապիւրս մէջ զոյն մըն ալ զործանուած է. բայց պատշաճութեւն եւ վրեժն պիտի մըն եղիւ եւ:— ՓՈՐԻՔ ԽՈՐԱՆՔ ամառաղաղութներն ամանց հակաք (Էջ 171, 352, 451, 561, 639 (կողմաշէնուն), 722, 766, 793, 844, 852) պատշաճապ պիտի ձախ ձառք զանեւ յեն թեւ վրեժնկերէն կան, վարդապետիւրով կան սեւ զանաւով գործուած:— ՎԱՄԱՐԱՆԿ՝ հաւաքուած արտաղ ճիւղ:— Վ Ք ԴԱՐԵՆ:— ԳԻՒԶ՝ Սիմեոն Սարկաւաղ:— ՍԱՆՏՈՂԻՔ, առաջինը՝ վասիլ Կրեմաւոր. վերջինը՝ մանգեսի Սակար:

Մնացած ռեղեկութիւնք կը պակսին:

ՅԵՆԱՏԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, յաւ Էն յայտնաւորներու վերջը: Յաւալ կը քերթեք վարդապետի:

Էջ 69.— «Ո՛վ հայր սուրբ Յոհան, քորեխաւեան՝ առ քրիստոս վան ջոյ աւանդապետ, եւ վաճիլ կընաւորէ եւ ձեռաղաղ իւր եւ ամենայն ազգայնոց յորին, եւ փառաքի զէլ Սիմեոն եւ ձեռաղ իմաց, եւ լեզու փառք յո:—»

Էջ 41բ.— ՎԵՐԶԻՆ աստուգողէն

— ՎԵՐԶԻՆ աստուգողի գործոս շէտի յորդիւն:

Էջ 61ա.— ՎԵՐԶԻՆ աստուգողի

(*) Երբ 3. Ուրպէն կաթողիկոս Թիւնս լիւր, յաւաքէն:— Եւ ձեռագիւր վրայ գրած է: Թ. Յ. ՆԵՐՇԵՆԻ:

սուրբ կուսանացս, Քրիստոս'ս Աստուած, ողորմեա՛ վա՛նէ Դնաւորն և հաւրն իւրոյ Ստեփաննոսն՝ և մաւր իւրոյ՝ Կանանդն, և եղբարն իւր՝ Թորոն, Դանան Բորն, և ինձ մեղապարտ չէլն՝ Սեփակն և ձեռագաց իմոց և ազգայնոցն:

Էջ 74ա. — ՃԱՍԵՐ ՎԿՈՅԻՅՈՒ ՔԱՐԵՆ-
ԽԱՍԱՆՔԻՄԱՐ, Քրիստոս'ս, ողորմեա՛
վա՛նէ Կնանկան՝ ստացողի գրոցս և հաւր
իւրոյ՝ Ստեփաննոսն և մաւր իւրոյ՝ Կանանդն,
և եղբարն իւրոյ՝ Թորոն և խաւնոպարս.
ողորմեա՛ Տէր և ինձ մեղապարտ չէլն՝
Սեփակն սորչաւորն և ձեռագաց իմոց, ամէնք:

Էջ 99բ, տարբեր գրէն լուսանցքի
վրայ.

— ՃԱՂՈՐԴԻՍ[ա] Գրէի Էջոյն (նոյն-
պէս էջ 105ա, 108ա, 114ա, 324ա,
561բ):

Էջ 304բ, վերջին տացողէն.

— ՃՔՐԻՍՏՈՍ'Ս ԱՍՏՈՒԱԾ, ողորմի չաւի-
Յանդին և Կնանկն, ամէնք: (նոյնպէս
էջ 424բ):

Էջ 351բ—52ա. — ՃԱՍԱՔԻՄԱՐ ՔՐԻՍ-
ՏՈՍԻ և քարոզողք ճշմարտութեանն,
քարեխաւս լերուք առ Տէր Վա՛նէ Կնա-
նաւորն և եղբար իւրոս Թորոն, և հաւրն
և մաւրն, և առաջնորդեաց անպարտ՝
Կանանդն և Գրէիդն, և Յովնիդն, և ձեռ-
ագաց իւրեանց զհանդուցեալսն ի Քրիս-
տոս, և ամենայն եղբայրութեանցս, և
մեղապարտ չէլն՝ Սեփակն սորչաւորն, և ձեռ-
ագաց իմոց, ողորմեա՛ Տէր, ամէն, և որք
զամէն ասեանն, և նոցա ողորմ'ս:

Էջ 372բ. — ՃԱՐԻՆ քարեխաւսու-
թեամբ, Քրիստոս'ս Աստուած, ողորմեա՛
վա՛նէ գրուեալսն և ձեռագաց իւր և
առաջնորդեաց սորչաւորն Կանանդ[ե]ւ[յ]
և Գրէիդն և Յովնիդն և ինձ մեղաւորն՝ Սե-
փակն սորչաւորն և ձեռագաց իմոց և ազգայ-
նոց և ամենայն աշխատեցացս ի առաջ և
քոյ փառքս:

Էջ 406. — ՃՔՐԻՍՏՈՍ'Ս ԱՍՏՈՒԱԾ, սուրբ
վկայիցս չարչարանաւորն ողորմեա՛ վա՛-
նէ՝ սորչաւորն և եղբար իւր Թորոն,
և հաւր իւր և մաւր իւր Կանանդն, և ա-
ռաւել ազաւան յիշի ի Տէր զառաջի-
նորդք անպարտ՝ շեփակն և շեփարան,
զփոխեալն յաստեացս առ Քրիստոս, և
զկենդանիքս, որ աշմս են շեփարանն
և շեփիդն և շեփեղն, և զս'յլ միարան
եղբարքս, և որք տուրս պարզեալաւ
են ի սուրբ ուխտս և ինձ անարհեստ
գրչի՝ Սեփակն սորչաւորն, ողորմեա՛ Տէր և
ձեռագաց իմոց և Քրիստոսի փառքս:

Էջ 423բ, քաջեան լուսանցքին վերի
ծայրը, նստրով.

— ՃԹԻՆԵՅԷ՛Ք մեղաւոր չէլն(!) Սե-
փակն սորչաւորն. Աստուած ի ձեզ յիշէ,
ամէնք:

Էջ 451ա. — ՃԲՆԻՍԽԱՍԱՆՔԻՄԱՐ
սոցա, Քրիստոս'ս, ողորմեա՛ վա՛նէ Կան-
անդն և Գրէիդն և Կանանդն, և ձեռ-
ագաց իւրոյ Ստեփաննոսն:

Էջ 650ա, վերջին տացողէն.
— ՃԱՂՈՐԴԻՍ տացողի գրոցս՝ չաւի-
Յանդին և հաւրն իւրոյ Կնանկն, և զե-
ռայրոյս որդոյն իւրոյ Ստեփաննոսն:

Էջ 653բ, նոյնպէս.
— ՃԱՂՈՐԴԻՍ տացողի գրոցս՝ չաւի-
Յանդին և իւր որդոյն Տորոնն, ամէնք:

Էջ 655բ, նոյնպէս.
— ՃՐՐ ողորմի տացողի գրոցս՝
չաւի-Յանդին և մաւրն Տանային և Տոր-
ոնն: (Եւ ալ յաճախ կը յիշուի վեր-
ջին տացող իր պարտադրութիւն):

ՅԱՆՈՅՈՒԹԻՒՆ

Քնն. տիպոգրֆի Երևանի Սեփակն Սորչաւորն
է, քաջ տարբերակեալ այլք կը գոր-
ծեն մանաւանդ վերջին մանդրոն մէջ:
Էջ 354—55 ալ յաճախ տարբերութեամբ
խնայուի է՝ վերջին և երկու մը գրուած:

1597)

ՏԱՐԵԿՐԻՔ — ԱՅՈՍ

ԳՆՔ—ԻԿԱԿ

ԵՐԱՍԻՐ՝ 882 (քիչիւ — ՄԵՍՈՒԹԻՆ՝ 32,3x22x9 սմ. — ԳՐԱՌՈՒԽՆ՝ 24,6x15 սմ., երկուսն, խաւանչիւս սխանկ 7,5 սմ. — ԳՐՔ՝ բաւաճի՝ խաւան, միօրինակ, զիւղեցիկ:— ՏՈՂՔ՝ 32:— ՆԻԽԻՔ՝ բաւաճիւկեղ թաղք, հաս. կաւած, աղաւառում — ԿԱՋԱՐՔ՝ Գորգաբերանն է. բաց շագանակադոն կաւեփալո, կոփաբիչոյ, երեք կոնակներով. կողմաւն երեսներ ձաւ, բարձի, խաւանայ կապաղաներով շրջադն, խաւ եւ ուղղանկիւն յարկում. կողմերուն ենեին կողմեր զմաւոր հաս կոնաւա մը փաղկաւ, կոնաւ, կորաւաններ կաւաւանեղ:— ԱՆԳՆՄԻՆՔ՝ աս խղալի. սրապղծալեան, կողպաւա մը ձեղապաւն ձեւալի մը ալ ալ կոփաբիչի, կոնակներ խղաւ, կողմեր վիւաւոր, շրջաններն եւ քիկուերն մաւան, հեղաւան, սկիւրք եւ վերը գաւան ԻՄԻՂԻՂԱՔԵԱՍ ԳԱՋԱՐՆԻՂԱՆԻՐ՝ ուրիշ քողքերու հետ կողպաւան. չարաչար կողպաւան են մաւ. ձաւի կանոնն խաւան. իւ աւան (Ք 383, ասի մը գաղաղքի եւ յաւանաղաղի (Ք 2, 3, 19, 60, 68—0, 84, 141, 381, 394, 586). կարգ մը բաղքեր յեղեղ սեղեկ եղան. ասի ալ գաղաղան եւ ինկան՝ Ե. 54, 56, 508, 824 կեղեկ եփի. ասոնք եւ սկիւրքեկ ու վերքեկ ինկան քողքեր բաւալան քեշի մը կը կազմեն. հոնաւորաւն եւ ան. խաւան գործաւորաւն մաւան ալ կը ձեւան սրա գաղաղան ձեւաղաղի խղաւայ հանգաւանքի:— ԱՐԱՐԱՐԻՔԻ Եւ ԱՌԱՍՆ՝ ՅԱՋԱՐԻՔ՝ գալխեւոր սկիւրքներ:— ԽՈՐԱԳՐԻՔ, ՍԱՍՈՒԱՅԻ, ԳԼԱՆԳՐԻՔ՝ ձիւա-

նի եւ վարդապետի, ալ մըն ալ կապաղ սկաւան, էջ 309:— Խորաններ կողպաւան են: Երեւ փեթ խաւան միայն կայ (էջ 24բ, 469ա):— ՆԿԱՐՔ՝ քերես կալին կողպաւան մաւանուն մէջ. բայց յաւանգաղաղերն ասոնք նկարներ են, այսինկն թոյաւներ եւ չաղաղաղ դեմեր կիսովի թոյաւն. ասոնցմէ զաս սակողք նկարներ են Երեւան խալայն, Կիւրդի Թաղքին մօտ Կոստանդնուս յաղնկիւն եւ ձեռքի խալ մը իր նաւակէն բարձր (էջ 397) եւ Ս. Սեփանոս Նախաւարկաւայ իր բաղքով ասոնք ինկաւանով ալ խաւաւանով (էջ Բ67): Գեղեկ դիւան ու ձաղ. կողք առաջնակաղ վարդապետն է եւ պարզ վարդապետներով, եւ անի մը հեղաւ քերես կապաղով խաւան. զման է ալսան զիւղեցիկ զարդաղիներ եւ լուսան. քաղաղեկ, ասոնք զհեղանք եւ ալ գաղի՝ զիւղեցիկներն զաւան. եւ զան են ալսաւանաւ ձեւաղի կողպաւան եւ սրապղծալի անգաղանաւ ձեւանով:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1443:— ԳՐԱՐ՝ վարդան Արեւայ:— ՏԵՐ՝ Ս. Լոգի նկեղեցի Անկիւրի:— ՏԵՐ՝ Նիկուլ՝ ԳՏԵ, որ կը յիւանակ. Ս. Լոգի նկեղեցիով:

ՅԻՇԱՏԱՆԱԳՐԱԿԻՔԻՔ, Ժանր-ժու-

Կըք յաւ 44 աղաղի լուսանգաղաւ
Ժուր (էջ 14, 24, 24-25, 111, 113,
118, 123, 134-5, 158-9, 163, 302-3,
206բ, 240, 276բ, 326, 353, 375, 387,
438, 468բ, 502, 507, 517, 536, 578,
618, 671, 713, 731, 732, 772, 800,
812, 820, 827), արանգէլ լուսանգ Կը քե-
րանք մէկ երկու կարանորները, եւ 468բ
էջինը, որ կարտաւան քան յիշատակա-
րանի տեղը կը թանկ գտնի:

(*) Երբ. Տ. Ռաբէն Խաղաղեղաւ Խեւեւ
փեր, լուսանգի — 1) անգի ինկ Ժուր Գրան է.
Գ. Ս. ԱՆԱՆԵՔ:

հեն միասին. պատճառ, էյամ թուղթի, պատճառ, կողպատ, ինքն թուղթի 13, 74, 528, 802 կշիռ է հաբ: կողպատ ճանճու, կողպատ է կոխ տաններ եւ յաւանագարներ (էջ 85, 89, 283, 289, 301, 307, 390, 401, 425, 430, 461, 477, 485, 489, 541, 555, 630, 641, 650, 668, 700, 717, 721, 775, 822, 855, 917, 942, 972, 977, 1013, 1052, 1061, 1080) ապիւրաք ձեռներու կողպատներ ղով չաւաքաք սրբապատու ձեռնալի մը, ռոտի միայ իրէ տախիլին խոնարհութեան եւ անխոնարհ զործանութեան հետեւն ալ. կառարնալ կ'ըլլայ ձեռնալի խոնարհութեան հետեւն: Ժամանակի հետքերն ալ իր աղեղները թողէ եւ ձեռնալի միայն տես աղեղ թուղթի մէջ սկիւն քանալ. այնպէս որ մօտի բխարիներ միայն կը մնայ, եւ նոյնիսկ 450-ը եւ 890-ը, կշիռը մօտէն յիշուած են: — ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ եւ ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՆԱԼԻՐՔ՝ իրանալի զլիկ սկիզբը: — ՓՈՓՐ ԿՈՒՆԱՐՔ՝ ամսալուրիններու նկարները, ամսալուրիններու հաշիւները, որոնք բոլորած եւ կողպատու են եւ կը մօտէ միայն (տեքի մի հաս (էջ 283ա, 743ա, 852ա, 876բ, 1052բ) Ի հոսեւ ձեռնալի մէջ մեծ խոնարհ եւ ՆԱԼԻՐԵՐ ալ, որ կողպատու են: — ԽՈՒՐՈՒՐՔ, ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՆՔ՝ ձեռնալի միայն զլուրիններու հաշիւները (խոնարհութեան, զաւարտի, յաւանագար, սկիւնում) սակիղի են: Միգիղի մարտի եւ զործանութեւ կ'աշարակարեն եւ կ'աշարակարեն: Զաւարտալ զաւարտալներն եւ յաւանագար զաւարտալ նամաք, ինչ առաջ սակի ալ զործանութեւ կ'աշարակարեն: Զաւարտալ — ԴԱՍԻԿ Էջ 855բ(բոլորած) — 857: — ԺԱՄԱՆԱՅԻՆ 146 (Դ) : — ԳԻՐԻՔ՝ Զաւարտալ Դճի: — 859, Է՝ ԼԱՆԵՐ, զընդ հոգեմեծաւ Սուրբ Սասնա ձեռնալի: — ՏԱՆԻՐՔ՝ առաջին Դճի: Դճիներն Թումա, վերջինը՝ միգիղի միայն, որ 1650-ին կը գնէ եւ յիշուած է կը գնէ Անիլիկի մէջ Առաջին Անիլիկի:

(*) Հոգեկոյն Տ. Բարդիկե կաթողիկոս քաղաքի և աշխարհայեցութիւնը:

PLATE 1. L.F.H.S.

ԳԻՆԵԱՏԱԿԱԳՐԱԴԻԹԻՆԻՔ քաղաքապետ
 ԿՆ, ըստ սովորութեան, զորած քաղա-
 քապետը ընտրու փրկել (է 64, 82, 97, 112,
 126, 167, 194, 202, 215, 221, 241,
 200, 254, 260, 278, 304, 448, 464,
 489, 515, 526, 525, 676, 742, 844,
 876-77), որսնցմէ քանի մը հետք
 ԿՆ՝ ԿԸ քերթել իրենց տարբերութիւն-
 անորմէ համառ.

Եղ 112բ. — Երրորդ աղյուսթիւք ողորմ
մի ասացաւ զի գրոցսն թաւաւս չեղանաւ,
և զարարցնն լեզուելիկն և նաւարդիկն և
թագդասարկն, և փծաւն Բագն չեղանայիկ
և միւր ծնաւորացն ամէնայն:

Եջ 224տ.— շիր արտեր Քրիստոս
 Բառնակ ասացարդ ասոր արտը, արտ
 ասոր Քաշկուլի, արտ և լիւսնայ Բաշկուլի
 և արտահան իւրոյ, Խոշիւ Խոշիւն և արտ
 արտիւ Խոշիւն և արտ

Էջ 254բ.— Քրիստոս աղուաթիւքն ու
ղորմի՜ Քրիստոսս ստացաւ զի սուրբ գրոցս
հաւանքով իւզաւ՝ Թաւուշին՝ և ծնաւ զայս նո-
րին՝ Սալայուշին և Խնդուշին և իրն ա-
նարթանի շնորհոյ տալուով, ամենչն:

Էջ 364բ. — ՃՏԷՐ ԱՍՈՒԱԹ, ողորմեա՛ստացազի սուրբ գրոցս, Զոյա՛նք թա՛մաշն և ծնեազաց նորին Առնշնշն և Խո՛րհուրն և քուհերն՝ Խո՛յ-ս) Խա՛րաշն, սուհին Եւ ինձ մեղապարար բըշն՝ Հիւրդե՛նք սուսուսան ասե՛նաւ։ Էջ 2

Էջ 448 - ժողովրդի տղամարդիկն ու
 զոհերի թիրախներն Արտուրյան տանը-տղի
 գրքաց՝ հեղափոխությանն և Թեմիստոկլես
 Էմբերգյանին, որ զաւրիանակն չեղորեանց՝
 անտրտուն էջ, ազաւնեմ շիշիկի Տէրուն:

Էջ 462-463. — Ստեփան Բաղդասարյան
 Թեոմախի և Կալաթի թաղային խորհուրդի
 անդամների ղեկավարը՝ Գրիգոր Բաղդասարյան
 Բաղդասարյան Թեոմախի և Կալաթի թաղային
 խորհուրդի անդամների ղեկավարը, զբաղվում
 էր թեոմախի և Կալաթի թաղային խորհուրդի
 անդամների ղեկավարությամբ։

բիւի՝ պահնցէ Քրիստոս յամենայն էս-
րեաց, ամէնն։

Էջ 528բ.— «Քրիստոսն Աստուած, քո
անհատ խնայրուեթեամբդ՝ զթա՛ ի հոգի
ստացա՞ցի սուրբ գրոցս՝ Իսկի՛ն Ինչո՛ւ
սառն թափուին և եղբարցն՝ Աղբիւնէն,
Նաբաբէն և Բաշաբաբէն և ծնաղաց նո-
ցին՝ Սաւլւնէն և Եսայաբէն՝ յիշեցէ՛ք ի
Քրիստոս, և ի բերանով Աստուած ողորմի
սասցէ՛ք և՛ ինձ անարժանին փշուռ
գրէն։ Էկեղեթ տանույն՝ և՛ ծնաղաց իմոց,
և ձեզ յառաջդ և կարգացդացդ, առ-
նասարա ողորմեցիք Քրիստոսն Աստուած,
ամէնն։

Էջ 87Իբ.— «Որ սղարմի Քրիստոսն
Աստուած Պարս թափուին և ծնողաց նո-
ցին։

Էջ 87Ե—76ա — «Ով քարեօճը
հայրք և եղբարք՝ լսա՛ղք և ընթեր-
ցա՛ք, յիշեցէ՛ք ի մաքրափայլ սուրբ
յաղաթաթս ձեր զատացա՛ղ սուրբ գրոցս՝
չառառնա՛նք և չեղե՛նք Ինչո՛ւ թափու-
ին և զծնաղացն իւր Վաւառնէն և Վաւա-
րառնէն և զեղբարքն՝ Նաբէն Աղբիւնէն,
Նաբաբէն և Նաշաբաբէն, և զամենայն
քրիստն մերձաւորսն յիշեցէ՛ք ի Քրիստոս
և ի բերանով Աստուած ողորմի սաս-
ցէ՛ք և Աստուած ձեզ ողորմեցի սաս-
ն ի հանգիսեան, ամէն, եղբքի՛, եղբ-
քի՛։

ՎԵՐՋԻՆ ՍՏԱՅՈՂԻՆ ՕՒՆԱՏԱԿԱ-
ՐԱՆԸ

«Աղբիւնի ստացող սուրբ գրոցս՝
չէտե՛ն իմառաքն և զեղբարքն՝ չէտե՛ն
Պալին և Վաւառն Աւառն, որ ստացան
գրոցս ի հայր յընդից իւրեանց, ի թափ-
անութեան Էւոյն Ռե և Թ մէն (=1560),
չ բէն ձեռնէն ՋԱՄԱԿՈՒՊՈՒՍ, ի տա-
նառն Վաւառնի և քանկացող եղև սմայ
Վաւառն Սղարմի և Բիւն-Յաւ Ն(=70) Գը-
րէ և եղբի Բիւն-Յաւ Ն(=70) Գըրէ և
Բիւն-Յաւ Ն(=70) Գըրէ և Բիւն-Յաւ Ն(=70) Գըրէ։

Ինչո՛ւսով իւր հոգոյն և ծնաղացն՝ Էւոյն-
ն Վաւառնի, և եղբարցն՝ Էւոյնի Պալին և
Էւոյնի Վաւառնի և միւս եղբարն՝ Վաւառն
Պալին, և մարց իւրեանց՝ Աղբիւնէն և
Աղբիւնէն և ամենայն արեան մերձա-
ւորացն, առաջնորդութեամբ և յորդո-
րեով տէր Սիշու տանույն տալէ ինչեղջոյ,
և նուազս ծառային՝ Սաբէն Բաւառն-
առնէն՝ հոր Սիշու տանույն Արդ՝ յիշեա-
լի՛ք ի մաքրափայլ յաղաթաթս ձեր զիւ-
րոյ ստացեալքս և ողորմի սասցէ՛ք,
և զուք զաջընք մասն և բաժին ի բա-
րեար Տառնէ՛ն Յիսուսէ Քրիստոսէն։

Էջ 876—77, վարի լուսանցքներու
վրայ։

— «Ի Բիւն Էւոյն ՋԱԼ (=1539) մէն
եղև խանդարուն Ջառիկ, որ կոչի
Ծառաբիւն, որ է Ջառիկն Աղբիւնի ԺԻ
և Թ յաղգիք, որ է Հոռոմ ազգ, Աղբիւն
և Ջառիկն, և շատ ազգունք և խաղաղ-
ութիւն եղև թէ՛ Վաւառնէն, թէ՛ Կաւառնէն,
թէ՛ Կաւառնէն-Սառնէն, թէ՛ Սիւսառնէն և թէ՛
միւս քեւէն կոխ և վրոգովմունք եղաւ,
մինչ որ երկուցունց կողմանց մարդ առ-
ղաւորաք Սիւսառնէն, որ զատայն իմա-
նայ, որ ի սուրբ գերեզմանէն լոյսն Էւոյն
Ջառիկն ելաւ Աղբիւն ԺԻ, թէ Հոռոմ
նամին Աղբիւն Ջ, նոյն այն տեղացն
տալէ Սիւսառնէն-Սառնէն — լեւեռն —
Բաւառնէն Տաւառն՝ որ շատն ինչեղ ելին —
Կաւառնէն, հայ գին Էւոյն և Էւոյն այլ
առաւորել ըն և Նաւն որ Էւոյն Ջառիկն
Կաւառնէն, այն Նաւն Էւոյն Ջառիկն Էւոյն-
ոյն, Հոյոց Ջառիկն շատայն է և Հոռոմ
մին՝ ստառ։

Էջ 1087—88, վերջին և քուն յիշա-
տափառնէն թաղի մը, որ թերի ձեռ-
նագրիս վերջին էջերն են, ինչպէս և
իցէ, մնացորդ է, ծաղկած և շուրջանա-
կի մտած, և որպէս զի այս թուղթն
այ չգրաւոր, քերթ փոփոխեցնի 88
870—871 էջերուն մէջնազ, Պատմական
աղբիւնով իմ ստացուածն մըն է, թերի
ոգիւղբէն։

ի հաշիւ արգելանց, և ի քրտնալուստանակ
 աշխատութեանց իւրաց, յիշատակ իւրն
 և ձնադաշ իւրաց Սառաւելն և Եսէփօնքին,
 և եղբարցն՝ Ասէփօնքի և Ժնոթաւան, Նա-
 բալէն և Բաքաւաւքին, և քընդերքն՝ Սա-
 ռաւ և Եսէփօնք և Եսէփօնք, և ամենայն ու-
 բեան մերթաւարաց Նորին, կենդանեաց
 և հանգուցեաց: Արդ՝ գրեցաւ ՍՈՒԹԻ
 ԳԻՐԻՔԱՍ յսէփօնքաւանքին շաշոյ, ի յնի-
 նաւոր և ի ժամս (1461), յերկնոյ Քաճ-
 քերանայ, ի առաւել յԱճճել ընդ հովանա-
 ւանքաւանքն: Սուրբ Աստուծոյն՝ ի ամենայն
 ի հայրապետութեան սխառն Զատաշայ
 Լուսաւորսն՝ ամենայն շաշոյց, և ի քուն-
 կալութեան ազգին Նեառադա՝ Զնաւա-
 թիւսն, որ ել քաղաքս Տէնիւթ և ան-
 թիւք գորաքս, և քաղաքայ եմուտ ի բանն
 իւրաց և դամենեանեան գրաւեաց ընդ ձե-
 աւմբ իւրով. և հասկալ ի մէջ առաւել
 Ապոհան: որ է Շու առաւել, յոր մարգա-
 րէն Դանիէլ գտեալքն կտես, որ իւր ա-
 մուր և քաղաքամարդ, որոց ընդգրիմա-
 ցեալ նմա պատարկացմեցան, և յաղ-
 քեալ նոցա՝ ա՛մ գգապօքն, և դամե-
 նայն զօրսն սրայ ճարակ առեալ, և ի
 սուր առաւել մաշեալ, քանդեալ և
 ստերեալ, և զՇուր դիտայն կապեալ ի
 վերայ քաղաքին, զի որք ի նըղմաւն
 և ի ներքնաստան և ի դարանս մտեալ
 էին և թաղացեալ, ամենեքեան ջրա-
 սոյգ հեղձամղձուկ եղեալ՝ աստապեցան,
 որ և քաղաքս ամենայն ստապեցան: Ի
 վերայ նոցա, զի հողարէն էր: Եւ անտի
 գնացեալ եմուտ ի շէրի, և ի Եղբարս, և
 զսէփօնք բանն Թաւադալ նուաճեաց ընդ
 ձեռամբն իւրով: Եւ դարեան կեն ի
 թաւալն իւր՝ ի առաւել Շահաւորս: որ է
 Թաւալ: Որոյ ընդ առաջ գնացեալ մեծ
 հայրապետն Եղբ Զատաշայն, աշխատել
 Սառք Եսէփօնք Աշխատաշայ, որ էր թաւա-
 ւանքն և ի լաւաւեղիւ արտայն Վաթիկ
 քաղաքս քննայալ և պատարկացօք, զոր

[illegible]

(*) Երջ. Տ. Բարսեղեան Եւթարդեան լուսանկարի վրայ գրած է. Հմմտ. Պաւլ. Առաք. Գալ. Երկրորդ Գրք. 1896 Վ. Գրեյս. (Էջմիածին), էջ 420-22:

զսիրտ իւր իրրեւ զկարծիք վէժ, և մը-
անալ առաջի թագաւորին, և ա զանան
իւր փրկանա փոխանակ թագաւորաց, առնալ
ձեռագիր, և մտնալ դաման, առնալ
հարկա յաշխարհի թագաւորին, և ապա կոչանքին,
առ ի մնալ երկրին ի թագաւորութիւն, և
առնել թագաւոր փանկնեաց թագաւորին
և որդոց նորա: Որոց հաւանեալ արքային
և զշխոյն, ետուն նմա նշանագիր և
հրաման, առնել զինչ և կամենայի: Եւ
նորա երես յերեսաց նոցա, վաղվաղա-
կի ձիւնթաց արշաւամար, զնոցեալ և-
հաս է առաւել թագաւոր Որոյ ընդ առաջ և-
րեսալ նորա անշխոյն, հանգիւրծ ամենայն
մեծամեծօքն իւրովք, և մեծարեալ
փառօք, ապաւ զնա ի զլուս թերգին, և
ապա զինչ և խնդրեցէ, րայց միայն
գի յետ դարձուցէ զամենայն հեծելա-
զօրան է քիչքէն երկուքէ: Եւ նա առնալ
զվկայութիւն ի թերանոց նոցա, զնոց
է երկուք, և ետ զօրացելոցն կրկին ձե-
ռագիր, և ցուցեալ նոցա զնշանագիր
փաթիւնին, և համոզեաց զնոսա, որ
խաղաղութեամբ զնոցին ի տեղիս իւ-
րեանց, և ինքն դարձաւ է թագաւոր
և նոսա ամբա երկու և առնալ զխաղա-
ղացեալ հարկն կոչանքական, և ապրեալ

մատոյց առաջի փաթիւնին, և արար
խաղաղութիւն ի մէջ նոցա, և ապա-
տեաց զամենայն խաղաղութեան ժողո-
գութիւն, զհայ և զժմեթի՝ ի ձեռաց
անորինաց, և ի դուռն զերութեանէ: Զոր
Տէր Աստուած աղաւանդէ զնա յամե-
նայն փորձութեանէ հոգոյ և մարմնոյ,
ամէն(*):

(*) Այլ Յայմատուրէր Ժանթէ և Առաքել
Դաւրթեցի պատմագիրն, որ անձամբ առ-
նած է գայն, իր նախնականութեան մեկոյցն,
Անկիւրիոյ Ս. Հոգի եկեղեցւոյն և ընդօր-
նակած գայն:

Բայց Դաւրթեցին երկու տարբերութիւն
ունի. նախ այնպէս ցոյց կու տայ որ, իրրեւ
թէ այս Յայմատուրէրն յիշատակարանը հնոս
ըլլայ ուղղակի, զԱրդ՝ քրքեաւ առաջ գիրքս
յամի թագաւորութեանն Հայոց Զի ամենս,
և այլն, (էջ 420). Երկրորդ՝ կը յարաւանկէ
մեր յիշատակարանը, շեւ նորա զարեալ ի
փառշահէն նոսա յաթոսն իւր ի նորա իշխ-
ման ժինն և այլն, և կը վերջացնէ պատմե-
լով Ալեքս. Թերաքիոյ յԱղթամար, որ թագաւոր
նախնան մերում Զօն ամեն, ի սկիզբն առ-
բայն, որ էր նախաւոր ի ամաց ժն, յառաջ
Ուրարտի Ուրար. Յակարայ Պաւնոյն ետուա
Ուրար. Իայն յԱղթամար, և այլն (էջ 422-
426): Եւ մասը ինկած թագաւորաւ հետ կոր-
սած է (ՊՅԲԼ. ԱՌԲԼ. ՎՐԻ. ԳԱՐԻՄԵՆՈՅ,
Գրգ Տպ. իմիւսին-Վաղարշապատ, 1896):

161(*)

ՏԱՐԵԳԻՐԳ = ՔԱՆՈՅ

ՊԵՆԵ — 1898

ՆԵՐՍԻՍ՝ 1280, 6իսից 1282:— ՄԵ-
ՆՈՒԹԻՆ՝ 22x21,7x11,5 սմ.:— ԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ 24,2x14,8 սմ., երկաթե, բացի 5,
507, 701 կշիւէ, իւրաքանչիւր սիւնակ
5,6 սմ.:— ԳԻՐ՝ բարդիւր.— ՏԱՐԳ՝ 30:—

(*) Երբ Տ. Բարսեղն Վարդգիսեան թիւն
գիրքը լուսագործ էր անում, ինչ չէր հաս-
տատուել:

ԵՆԹ. 1898.

ՆԻԻԹ՝ բարդակի բուրք, առհասարակ
ոչ-քիչեք շատիկ կոկոսեմ, փայլուն, ա-
ղաւառաւ:— ԿԼԵՄԸ՝ Գորգուրեան Է.
Թագաւորագրմ կաշեխօս, կափաթիլով,
երեք կոնակներով, առաջին կողմից երես
սիւցած, զարդաւուն կաղապարներով և
առանկերներով. երկրորդին վրայ արդ
գրելու նախած, կաղապար երեքին կող-
մաց կաղապար կաշեմե փակեցած, մի-
տով, կտրուածներ կտրուածներ:— ՔԱՆ-

ԳԱՄԼԱՆՔ՝ յրնդհանուրն յաւ. նորագոյթի. նկ վերջ նոր դժբախտութիւններէն չի հն. քարկուած. կ'ընելի սկիզբէն բուղբէր ինկածն նն նորագոյթիցն յառաջ, քնքեւսն նկար մըն ալ ինկած է. յիշատակաբանէն ալ երկու բուղբ արական է. իսկ առդի վիճակին մէջ կազմը լիլ մը բուլլցած սկիզբէն, քուղբ մը ելած (էջ 585ա—Եբ), էջ 1065—61 այլած եւ կարկած, գործածութիւնէ կեղծոտած, խոնարհութիւնն սեղ սեղ քուղբեր իրարու փակցած, կոնակներ ինկած, երկուրդ կտրի մասնաւորապէս սկսբած, **արուսններ** մասան:— **ԱՄԻՐԱԳԻՐՔ** եւ **ԼՈՒՍԱՆՈՍԱՆԻՐՔ՝** օրացոյցներուն սկիզբը:— **ԱՄԻՐԱԳԻՐՔ**, **ԱՎԱՍՈՒՄՔ**, **ԳԼԵԱԶԼԱՄԻՐՔ** ծիրանի, կարմիր:— **ՄԵՄ** **ԽՈՐԱՆՔ** իրենց սարսփ, էջ 5, 507, 701:— **ՓՈՒՐ** **ԽՈՐԱՆՔ** իրենց սարսփ, էջ 161ա, 354բ, 391բ, 958բ, 1017ա:— **ՆԻՄԱՐՔ՝** էջ 508, 2առի կանանին սկիզբը, «Սուրբ Պետրոս եւ Սուրբ Պաղտատ» առաջին յորհեկիս, մուր կապուց յատկի վաշ վարդակարմիրով զծած, Պետրոսին յուսապակը **ՎԱՐՎԱԿԱՐՄԻՐՔ**, Պողոսին կ'ԱՆԱԶ, իւ ծախք քաղկին վաշ դրուած ԳԻՐԻՐՔՆ 6ն: **ԼՈՒՍԱՆԵՎԱԳՐԵՐՔ** շատեւ ալ նկատներ եւ շա՛տ առաջաւ, այսպէս էջ 296, 3ուսաւորի, 319 (Տրդատ), 822, 830 (Պետրոս Առաքեալ), 859, 888, 931, 958, 1008 (եղիլիսեան քաղաքացի Գրիգոր, կ'առ յուսանցազարդ), 1127: Մարկոսը վաղաքս առաւանտաւոր մըն է, իւ գործեր զեղծելի են. Զեն իտեղաներու միծուրիսը, նշքութիւնը զիմեւս եւ ձեռնու խոնարհութիւնը եւ առնց իրարեւ ունեցած յորհեւածելի զանազանութիւնը նշանաբանակն են: Վարպետը գործածած է վաղգակաւոր (բաց եւ մուր) եւ կապրոս:— **ԳՆԱՐԿ** էջ 1—4 (նորագործիւն առնն դրուած), 700 (6 ոտը միայն գրուած), 1276—80 (նորագործիւն առնն դրուած):— **ԺԱՄԱՆԱԿ՝** 1422:— **ԳՐԻԶ՝** Սառուկ իրնդոյ:— **ՏԵՐԻՒՆ** Երուսաղեմ, Ս. Յակոբ:— **ՏԵՐԱՐՔ՝** նախնով. հանձն եւ կարապետ արկայն, ետք՝ Թա-

կոր Երեջ կը գնէ Տարեգիրմ 1200 դրամի, Լուսաւորի զերեզմանէն, ի յիւսակ Պետրոս Առաքեալին եւ եղբոր՝ Եսայիին: Իսկ 1700-ին անկիւրացի մահեւծ Յովսէփ Մարգի կու տայ սէ վայելումն Սուրբ Սարգիս եկեղեցւոյ:—

ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ յաւ եւ

ՎՈՐԻ յուսանցքներուն վրայ՝ գրէն (էջ 71, 153, 169, 276, 324ա, 332, 369, 403 (Երսաւ և Զեթ.), 752, 761, 851, 939, 955, 969, 983, 1056, 1071, 1176, 1201, 1206, 1221, 1229, 1241, 1265), *զորեք կարեւորներ կը յիշատակուին:*

էջ 112:— **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** յիշեալ:

էջ 189.— **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** յիշեալ:— **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** յիշեալ:

էջ 222.— **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** յիշեալ:

էջ 369.— **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** յիշեալ:— **ԵՐԵՄԻԱՅԱՆԻՐՈՒԹԻՒՆՔ՝** յիշեալ:

էջ 413, **Աւագ Ուրարթի գիշերուան կանոնին** իրարաք այսպէս է.

— «Ի մեծի աւար Ուրարթու գիշերուն հակուն է. ի կատարի զրոց եւ կանոնաց, Կուցանեն մոմեղէն եւ դնեն զսրբութիւնն ի վերալ սեղանայն: Եւ եղեալ սաղմոսարան եւ աւաւարան, եւ ի մէջ գիշերի տանն սաղմոս վեց՝ երեք երեք փոխ: Եւ ընթեանուն աւաւարան վեց, եւ կցուրդս: Եւ իւրաքանչիւր աւաւարանի, Աղաւթ հանդերձ ծուր դնելով զՏԵՐ աղանցացւոր:—

Առաջի գուրդային սաղմոս Բ. Ընդհանր խաղիցան հեթանոսք: Կցուրդ՝ Իշխանք ժողովեցան ի միտսին վասն

Յիսակ եւ վասն առիւյն իւրոց: Եւ զկնի կցորդիչ Որթիւն:

Քաղաքի ամենայն քրիստոնեայն ազգի, ի մտքսր, եւ ի պաշտօնս եւ ի լուսաբերութի Տիրամարտի Գերեզմանի Սուրբ Աստուածամորն, անապագան եւ սուրբ Կուսի, եւ ի Սուրբ Համարամանայն Քրիստոսի հիշեցնէ կառուսք յերկինս եղաւ, ի Ռեկամարի սուրբ գերեզմանին Ղազարոսի, եւ ի տեսանկերսար սուրբ պահօնաբանի Յակոբոսի, եւ ի մանացս Սուրբ Հրեշտակապետացն Գորբիքի եւ Մկրտչի, եւ ի մարտ կենդեցեացս սուրբ Սիովնի, եւ ի կոփարարիչ սուրբ միանի եւ քանի Յիսուսի, եւ ի Սուրբ Վերնասանն՝ յորում էջ ամենասուրբ Հօգին ի գոստ առաքելացն երկուստանաին Գրեցաւ եւ աւարտացն ի դուռն Սուրբ Յակոբոս՝ որքան Չերեթի[ն]այ, եղբարս Յով[ն]անուս սուրբ աւետարանչի, ի խորանայն եւ ի գլուխի[ն]մեւ, եւ յամեն եղբարս Տեան սուրբ Յակոբոսի, կախկազոստան եւ քանդանայն եւ ժողովոցոց աշակերտանի, ազատացն եւ սրբոց եւ աշխուշ եւ աղաթաւորաց հանգստարանի, օփոխել եւ մօթիթարիչ ամենայն Հայոց ազգի, ի Սուրբ Ինչչեցեան Յով[ն]անուս՝ որդեան Ղազարոսի եւ սուրբ անապատացոց, իւրն եւ մարն Եղիշտարթի եւ այլ սուրբ տեսարկնականաց Էրուստոց՝ աւելի Եւ երանելի է այնոցիկս (նշանաւորս) Բնիկ Ընտ Ըն Հեղեղեմաւոս Բն

րեզումանիս և ասւրբ րումսոյն և ասւրբ
յարսութեանս և ասւրբ անուրինապանացո
սեանադ լինելն և իւյն և ազաւանով չլինելի
մեղսքից խոշորութեան և ազաւանի և
անտեղեւտութեան սորա, զի ըստ կարծի
մերեւով յոյժ աշխատեցաւ[2] ի ամա, և
էրեւելն ի ասել և յաւելի ասելովն, որ յամեն
մարտիրոսաց ամենի գտանակ Սոցոյմաւ
նի և զմարտաբաւականքն և զտառաբեկու
կանքն յինքն ունի ինչ զավելի և բնորոշ
էրեւել որ լիակաթ և զհեռ Եւ ունի աս բն
ւորեցանակ քաղաքակ տարուն զհեղեղ
ընկերացուան Յատրոսաւ[2] և իկազդի, և
զյինանից կարգի, զԳործքն և զկտնու
ղիկն և զԵթ[2] յանց զյուսն ունեսարանն,
և զտանիք տէրանալիկանցն և զխիտ
ասակ սորա, զԿիրակէից և զհարաթու

զԶարեք, արարած և զՈրրարած, զԻբրա-
քանիւր ոք յիբում տեղով եղեալ և
զՏաւանացիին յարանք ի ինտ յե-
ռեալ, զոր զման անաշխատ յինչույ
մանկանց եկեղեցոյ], շարագրեցաւ և
զարգ Սրբ աղայն՝ զամենեանեաց
և որք ազանք ի աման կամ կարողաց,
կամ տեսնալ և աւերնակէք, յիշեալիք
առաջի զառինն Քրիստոսի ի մամ աւերք
պատարապն, ի մարտախալ և ի սուրբ
յաղագթս ձեր զարգազ գգնէ ըմբռնէ
զեղբայրս իմ զեղեցազոյ և զբարի և
զընաիր և զամենայն տառքինս թեամք
զարգարեալսն զբրաւեր կուսակրան
արեգաւ]ս զԳեորտոս, որ իրբն զմիր
զեւ Նամազայ ի սուր անարեքնականաց
յաղագթս կալ, և Բամ Սուրբ Գերեզ-
մանին ոպտանալուն, որ աւամանցակ
և ազնական եղեւ ի թղթն կանին և ի
խաղին և յամենայն պատ մարմնուոր
պարարտակ, զոր Աստուած մշտն ասանց
ամաթոյ պատնեցի, և ընդ երկայն ա-
ւուրս արտաց և յիշատակ Նազոյ իմոյ,
ամենն

[illegible]

հանդիցեն միով Տէր սղորմ[ի]ւոյիւ: Եւ
զուք՝ աստուածաւոր ժողովուրդք: մի՛
զլանայք յիշել ի բերանով և կտարեալով
հաստով զյիշատակ սուրբ գրոցս, շաբաթ
կարգէն և զիւր ծնագոյն և զեղբարսն
և զիւր զական և զամենայն զիւր ա-
րեան մերձաւորս, զկենդանի և զհանգու-
ցեալսն յիշել ի Տէր, ամէն: Այլ և յի-
շեցեցողք և յիշողացս և զյիշատակս
ընթերցողաց և բարեւէր ունկնդրողաց
ընդ քանքարին շահեցողաց ժառանգեա-
ցուք պարգեւք բարեաց առ հասարակ
Տեառնէն բարեաց արժանացուք մասին
շնորհաց, հանուրց զօրից և ի մասանց,
այժմ և յանկէա ժամանակաց, ամէն:

Արեւին անկամ կու աղաչեմ: Առ հա-
սարակ զեղբարս, ամէն: Բամեալ սրտիւ
պաղատելով: Աղաչեցէք զՏէր սղորմած: Գլորի-
ք բարեաց պարգեւելով, զիւր
քանքար պարսոն թողով: Եւ կարգեա-
կանորթան սուտանուն եմ աւանայ: Տէրն
սղորմի մեզ[ի]ս իրա և թողու թիւն շնորհեա-
ցէ: Երանի թէ ինչ այդ ինչէր: Մարու-
նին ինչ ողորմէր: Երեց որդի զիս ա-
նուանէր: Յեծալ ի յարկան և ուրախա-
ցնէր:

— Վժռաք ամենասուրբ երրոր-
դութեանն, Հաւր և Որդոյ և Հոգոյն
Սրբոյ: Արդ եղեւ զրաւ գրուեթեանս,
որ է հաւելելով Յիշատակ է է աւելն է
եւ աւելն է Սաբդ կարգեալ է ինչէն: Բայց
որ ստացաւ զգիրքս աստուածային Մա-
րայ? Մառն և զիւր յիշատակ իւր հոգոյն
... (մասն?) և իւր արեան մերձա-
ւորացն ամենայն, և յիշեալիք զար-
ձեալ աճիցէ — թո՞ւ — (=սպիտակ)
... (հառն կամ սուրին) և առին
զտարեգիրքս զայս յիրենց հո . . .
մար . . . և իւր որդոցն
Այվտարին և Աստուածասուրբ . . .
(— և իւր ընդանի, եւ իւր, բարեւէր — ը-
ւանէն է կարգեալի):

— Վճռոյս ի բարին, արագս ի շա-
բին, զկազմողս արթին Սաբդն անուամբ
միայն եղեցա առ Տէր յիշեալ, նայ և ըզ-

ծնագոյն իմ զԱստուածասուրբ քահանայն,
և զուք յիշեալ ինչիք ի Բրիտանոսէ, որ
է աւրինեալ յաւիտեանս յաւիտենից, ա-
մէն: Կազմեց թէին ՋՂ, Հոկտեմբերի
Իեշ (=1541, Հոկտ. 25):

— Աստուած ողորմի Մաւրին որ-
դոցն, Դաւան, Աւան հոգոյն. ամա Ջ
զուրուշ Ս. կարգեալ է ինչէն: Երկու զու-
րուշն սաղմաստարանին և Դ զուրուշն
ժամու: Աստուած ողորմի յիրանցն հո-
գոյնն:

Արեւը զրուած մաղաղաթեալ պա-
պանակի երկրորդ երեսի միջին լու-
սանցքի վրայ:

— Վժռ կարգալի ի ամենայնի,
որ կայ ի մէջ այս կտակի
և կարգացուի բոլորովի,
Թին ամիս նորի,
զու հաւալ լիւր իմ սիրելի,
որ փափաքեն ի տես քեզին:

ԳԼՈՒԽ ԵՄԻՆԻ

Թէ՛ 161 Թիւ և թէ այս Տարեգիր-
քերը հետաքրքրական են իրրեւ Երու-
սաղէմի ընտիր օրինակներ, և իրենց
խրատներովը Այս անուարին մէջ Դեռ
կարգեալ է (7) կարգադրութիւնը կը շեշ-
տուի (էջ 237թ, 380—81): Խրատներուն
մէջ ուշագրաւ է, որ Ոսնիւտայի ժա-
մանակ լուացողը և իւր զրոյմողը զատ
զատ քահանաներ են. և մի ոմն ի քա-
հանայիցն զրոյմեաց իւզոյն խաշանը-
ման ի վերայ թաթի խաշան (էջ 230),
իսկ Զատիկի խաշան երկուսին, Դանիէլի
զիրքին յառաջ պատուէր տացէ քահա-
նայն ժողովրդեանն, որ չերկրպագեն
ըստ ասեւոյն Նաբուքոդոնոսորայ վասն
Բելայ պատկերին, մինչեւ ասի երգ
մանկանցն աւրնուեթիւն, և ասպ' եր-
կրպագեն ըստ երկից մանկանցն (էջ
293թ—94ա):

Մատենան է ԳԱՆՁԱՐԱՆ ՃԻՆ=125
 գանձարան, պանծ քանիք տարած է պնդա-
 բը (52 3-5): Գանձերը աժանք խորա-
 պրտած են (նկրկապոյն ունենեմք, ա-
 ժանք ալ նկրկապնք ձալարաններով
 նը շարունակ, աժանք ալ անմիջ են
 Վարի լուսանցքներու վրայ գրուած են
 թէ ո՞ր օրերու կամ օրո՞նց յատուկ են
 գանձերը: Տարբեր գրչէ, նոսրով նշա-
 նակուած են նաեւ նոյն լուսանցքներու
 վրայ, թէ քանի՞ փանկով է գանձը և
 որ գոյնով (=եզանկով) պէտք է եր-
 գնէ:

Գանձարանին սկիզբը ամբողջ էջ մը
 զբաւածք մը կայ, երեք որոշ մասերով.
 Ա. Մասը Նոր կտակարանի սկիզբը զը-
 րուած Պողոսի թեղաբանութիւնն է, որ
 աւանդած և այտեղ պատշանցեցուած
 է, ունեւշտ քանի՞ քառիկն համար միայն:
 Բ. Մասը գրիչ Գրիգորի մը ռոտանուօր
 բազմաթիւ յիշատակագրութիւններէն
 մէկն է, որոնք կան թիւ 167 Գանձա-
 րանի մէջէ: Գ. Մասը բուն Յաւա-
 ճէ Գանձարանիս, բայց ոչ գրիչ Զեթու-
 ցի Յովն. Վարդապետէն, որովհետեւ այս
 Յաւաճաբանն ալ կը գտնուի միւս գան-
 ձարաններու մէջ, որոնցմէ մէկուն վրա-
 չէն օրինակուած է այս, և ամենէն լման
 օրինակ մը կը ներկայացնէ, մինչ միւս-
 ները, ինչպէս որ պիտի տեսնենք, շատ
 պէշ զործածուած, քայքայուած և պակ-
 ւած օրինակներ կը մնան:

Յիշեալ երեքմասնեայ Յաւաճա-
 րանը կը գնենք հաս-

— «Թէլադուրէն» Պիւռնի առանձն
 էւնէ բնոյն:

Դիտար կը և աստուածային օրի-
 նացն վարդապետ. եթէ ունեք զիս յա-
 նաթ տացես, յօրինակ ազնիւ փոխան ընդ
 իմ աւանդուս զի հասուցանողքն չար են:
 Գանձ ունի՞ր զքեզ հոգեւոր բարութիւնաց,
 և ամենայն մարդկան ցանկալի յօրի-
 նածոսովք և պէսպէս զարգած զարդա-
 րեալ. այս ասեմ հշմարտիւ. ո՞չ տաց
 զքեզ վարքապար ունեք յանաթ, և

զա՛րձեալ նախանձեցայց ընդ օգուտ ու-
 բուք. այլ յորժամ տաց զքեզ յանօթ
 սրբեկեաց իմոց, ազնիւ օրինակ փոխան
 քո ասոյց:

Գովհա՞ զքեզ ո՞վ Գանձարան,
 Բանեալ բանիւ ներբողական,
 Իմաստութեան ըշտանարան,
 Դու՛մար զասուցրօ պատուական,
 Դրովք(*) ցնծան և զուարճանան,
 Բանեալ մանկունք պաշտօնական,
 Ի գիտութեանց քոց լիտան,
 Էկեղեցիս փարթամանան,
 Երգել զփառս տան յաւիտեան,
 Բոտեալ հայցմամբ ազգթական,
 Գոհութիւն միշտ Աստուծոյ տան,
 Միտով արտի ուրախանան,
 Բանիւ քո նոխ շարադրական
 Ամենագով և քաղձական,
 Նուազ ձայնիւ փառատարական,
 Ի մարդկայնոցս վերանան:

Բա՛ն բնոյն գըլ-նիւն

Շնորհալից միւս աղիտակ,
 ունի հազար լեռան սպիտակ.
 Իւրեանց մաքիքն են քան զթանաթ՝
 լաւնց հովիւքն են զեղ հրեշտակ:
 Դաշտ մի արձակ և պատուական,
 լցեալ ծաղիքք յոյժ զանուգան,
 ոչ յեղանակ միայն զարանան,
 ալ տնթառամ ժամս ամենայն:
 Մօրն իւր արգանդ էր սեւային,
 հօրն բարակ ամենեւին՝
 որդիքն սեւա ծնանէին,
 Ի դաշտ սպիտակ քնովէին:

Տուն մի տեսայ սպիտակ փռած,
 տա և հաւեր ի ներս թրած,
 ձուս անէին ցեղս ի ցեղա՞ն,
 լեղուս խօտին բունականաց:
 Ունիս կանչող է ձայն ի խոր,
 դաշտ ընդարձակ խնայ խմբողոր,
 ամբոխն անհուն խալ և խալոր,
 մարդիւնքն(!) շատ և զօրաւոր:

Եւ Պիւռնի առանձն

Նա և զիս սա՛ երեք անտի,
 առ սոս իւր գոլ էւ Էջուրդի՛:
 Եւ վարժեցայ զձաղորդի՛:
 Նստար ծառայս և պատանի:
 Սիրով խնդրեաց զգանձարանի,
 սկիզբն եղի ի Մընուշգի,
 Եկեալ նստի ի սուրբ Զատկի,
 Է երգչոք ասէք Աստուած ողորմի:
 Ստաք տաքեալ՝ Սուրբ Զոգի,
 զի նստից ես յետին սողիչս:

Էջ 621Բ.— Տարբեր գրվել նստարով,

ա՛յն գրվէն, որ վարի լուսանցքներու վրայ վանկերու և զոյներու ծածկութեան հերթեր գրած է.

— Էլէն նստարց վտաք և պատիւ յաւիտեան:

Թա՛ճ և յաւէտ և անգրաւ յաւիտեան:
 Արգ թիւն Հայոց ի յերկ սողիցս
 Երգչոք:

Երկ քառքն յաւիտեան թուրջ իւր թուրջ
 Սրտանկա:

(որ է ԹԲԷ=1781): (*)

166(*)

Գ Ա Ն Զ Ա Ր Ա Ն

Թ Ա Ք — 1 6 2 9

ԽԲԽԲՔ՝ 640:— ՄԽԽԽԽԽԽՆ՝ 30,8x 22,8x7 սմ:— ԳԲԽԽԽԽԽ՝ 20x13 սմ:— ԳԽԲ՝ բոլորով:— ՏՈՂԲ՝ 21:— ՆԽԽԽ՝ բաժնակի բաշք, նստակի, կիսանստ, սպասարան:— ԽԱԽԲ՝ տղամանկապահ կաւտիար: Երեկ կոնակներով, կողմերուն երեսներ ծաղկեալ կաշապներ գրտմուած. ներքին կողմեր կաշոյն կաւեւեր փակարան, կիւմով. կրտսաններ կրտմուածներ, քեւե բափած:— ՀԱՆԳԽԱՄԱՆՔ՝ կազմի բայտայտած. սկիզբէն, մէջէն քաղցրեւ սրտաւած, ինկած. կողմերս կաւիւն եւ քիւմներ բոլորովն սրտաւած, ինկած, բաշքած, խմորաբեւար և զաւառներով: կիւմանս վերապիւն իղմայի հանգամանք մը:— ԶԱՐԳԱԳԽԲՔ, ԼՈՒՍԱՆՈՒԶԱՐԴՔ՝ իւրաքանչիւր զանձին սկիզբի:— Այս ծայկազրուրէնք սիրուն են, վառանքի գոյն, առ ծառ կաւիւն եւ ինչ մը կապոյն միայն զոքածած է:— ԽԱՄԱԳԽԲՔ, ՍԿԱՄԱՆՔ, ԳԼԽԱԳԽԲՔ՝

մաք կարմիր եւ ձիւրանի:— ՆԿԱՐ, 231 երկ եւղանք յաւանքին վրայ Սկստան և պատիւն ծառ սեւ, կաւիւն պատիւն եւ, առ քաւիւն վրայ սեւ պատիւն և եւ պատիւն Խելեքարած և պատիւն եւ, որ Աղաւթի հետ ծառի աղ ու ծախ կողմի կեցած է՝ ձեռներէն միայնկ պատկանով: Այս ծառ սեւ եւ ինչ պատիւն և անտառան բան մը կարմիր յատակի վրայ. Գլուզի Աւաղ ԲՆԻ քաղին եւ:— ԺԱՄԱՆԿԱՎ՝ 1830:— ԳԽԶ՝ Սարգիս Դպիր:

Մասնահան է Գա՛յ-ը-ն, որ կը բո- վանդակէ 100-է աւելի գանձեր, և այլն, որոնցմէ ԴԹ=99 միայն նշանա- կուած է (Էջ 623) թուահամարով. Գան- ձերը խոզադրուած են. ցանցաւորէն նշանակուած են վարի լուսանցքներու վրայ առիթ օրեր:

(*) Երէ. Տ. Բաբայէն Նաթոյիկոս թիւնք վրայ, լուսանցքի աջ առիթի նիւն վրայ գրած է, Թ. ԺԱ. Բ. ՆԵՄԵՆԻՆ.

ԵՆԹ. ԼԲԱՏ.

(*) Երէ. Տ. Բաբայէն Նաթոյիկոս լու- սանցքի վրայ նշանաւ է այսպէս.— Է-ԳԻ Խ=26+Լ=400+Գ=200+Ա=1+Գ=260+Ժ=10+Բ=200=1238—Է=7—1231—Ա=1=1230+251=1781.

ԵՆԹ. ԼԲԱՏ.

տառուած, նետողուած մասերունը աւելի
սպիտակ եւ փայլուն:— ԿԱԶԱՄ՝ ազանա-
կազան կաշեփայտ, կաշեփայտի, երեւ կա-
նակներով, կաշեփայտ ներսներ ծաղկաւոր
կապազաններ գտաւում, ներքին կաշե-
ք կապազ Գոտ փակցաւ նրանով,
կաշեաւծները կաշեաւծներէ: Այս կազմը
նաւազաններն է. մեծագոյն աւծներն ըն-
դառնալ մասը առ նաւազաններն աւծն
զտուած է (եջ 281—702), ինչպէս նաեւ
սկիզբի բոլորը, որովհետ ներսը բնոր
սկաւայն է: (Կաշապաւն եւ ցանկ):—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ առ զեւ. կազմը բոլոր-
վին ճարպաւոր, սկիզբէն, վերջէն, մեզէն
բոլորքն ինկած կաշի կաշիները պարա-
տուած հաւնուած կաւորոյնը, կանակներու
էզերը ինկած, փերուածն ձեռագիր մը,
որ նետողութեամբ իսկ չէ փեղնուած, քո՞ղ
խոնարհութեամբ եւ գործածութեամբ կեղծեմ
նա բիծերը:— ԶԱՐԳԱԳՈՐԹ՝ գլխաւոր
գանձերու աշխարհը, որով աւանտա-
րակ գոտ վարդապետներով գծուած են եւ
եղի աշխարհիս աւել բաւով ալ գործածուած է:—
ԽՈՐԱԳՈՐԹ, ՍԽԱՄԱՆՔ, ՂԵՆԱԳՈՐԹ,
գանձերու ՔՐԻՆԱՄԱՆՔՆԵՐ (յուսանցի-
նեաւ վարդ) վարդապետներ եւ ծիսակի,
նախ մը աշխարհաւանեաւ մէջ կանաչ
աղիքն ալ, որոնց մի լամբն գունակաւով՝
սկիզբիցն պատաններ կու աւն (էջ 100-
34, 39, 78—77):— ՄԵՆ ԽՈՐԱԳՈՐԹ մը
եղի սպիտակ բոլորուած է Զաւակի գանձին
նախաք (էջ 288):— ԳԱՍՏԱՐԿ 1. քէ 284,
288 (կեպ):

Միւս բոլոր եղիքներովն կը պակ-
սին, ինկած կաշուած բաղկերուս պա-
նաւաւ, եւ միայն ԳՐԻՍԻՂ կ'ենթագրեմ
որ Գրիգոր մը բլլայ, որ վարի լուսանցի-
նեաւ վարդ աւանտներէ գրելու առիցը
չէ փախցուցեալ Գրիգոր ծայրամասներով:

Մասնաւոր է ԳԱՆԶԱՐԱՆ, որ կը բա-
ղկանայ ձեռն աւելի գանձեր, ապաք
նաչին, որոնցմէ միայն ձէ՛ք—133-ին
Քաշաւորները գրուած են (էջ 701):
Գանձերու մէջ ցանկը գրուած է մեծաւ
դրոյն սկիզբը (էջ 3—4), որմէ ինկած

Թագթերուն պատնասու. միայն ՂԵ=

95-ինը նետուած է:

Զեռագրիս սկիզբը Յաւազ—Էն մը
կայ, որուն ցանկի մը մասերը էնքն են
Ք— 100ին Մասնաւորներն մաս վարդեր:
դին միայն ուշ գարններու համար՝ գայն
որ ցաւով կը թերեմը:

Էջ 2.— Գրաւոր Մասնաւոր աւանտ-
կային առ ինչ կայ ի տուի գրգոյն առ,
որ ինչ Գանձերու, եղիքն կապուած ի
պայտանութիւն աւելի, եւ ի գաւառներ
թիւն աւանտները աւանտն՝ գանձերն
մեղեցեալ, ապաք եւ յարգութեան, որ
նաւանտն աւանտն ինչպէս ի փոստ
Մասնաւոր:

Մասնաւորութեան գրգոյն, որ ցաւ-
անի գրգոյններովն աւելի գրգոյն եւ
գրգոյն, ցանկերն եւ գրգոյնով, գրգոյն
չնորեալ Մուրք Հազարն երգեցին ուսան-
ցիք մասնաւորն Մասնաւոր, ի պայտան-
ութիւնն աւանտն կեղեցեալ, ի փոստ
Մասնաւոր:

Մասնաւորն Մ. աւանտն աւանտն
թիւն գանձն իւրեւնէնքն եւ Մ. իւրեւն
և ապաքին ի քիւ Ներքին կաշեքն, մասն-
աւանտն աւանտն ուսանցին իւրեւն աւել
Մ. իւրեւն իւրեւն իւրեւն իւրեւն:

Գրգոյնն իւրեւն իւրեւնն, իւրեւն իւրեւն
աւանտն իւրեւնն իւրեւնն իւրեւնն:

Իւրեւնն իւրեւննն է, եւ Մ. իւրեւնն
նախ իւրեւնն իւրեւննն:

Իւրեւնն իւրեւննն է, Մ. իւրեւնն
նախն է, Մ. իւրեւննն իւրեւննն է,
Գ. իւրեւնն իւրեւննն է, իւրեւննն իւրեւննն է,
նախն իւրեւննն, որքն ալ իւրեւննն:

ԵՐԵԱՆԱՅԱՆԳՐԱԿՈՐԹՆԵՐ, ինչպէս
չիտի աւելի, կը պակսեն, ինչպէս
Թագթերուն պատնասով, որոնք փոստ
նախ աւանտն՝ քաշաւորներն իւրեւնն
թիւնն գանձ, էջ 8, 10, 16, 23, 27, 31,
32, 33, 34, 37, 39, 45, 61, 61, 64, 64,
84, 88, 92, 96, 103, 108, 112, 123,
130, 144, 152, 156, 160, 164, 168—9,

172, 178—9, 182, 200, 212, 223, (*)

Ասանցմէ քանի մը ~~հաս~~ յաւառէ կը
բերենք:

Էջ 8.— «Թէ խաղով չես գիտեցնա
յա՛րեւե՛կ լից ա՛րեւմտե՛ս մա՛նկա՛ւ»:

Էջ 10.— «Ձգանձա Մնընդեան հոր
երգեալ է,
է Մէկնէր Լարդ—դէտէ:
անուշ տառչ և յաւերինէ,
լաւ ընկերաւք ի ձայր հանէ»:

Էջ 16.— «Գոնձ Մնընդեան երկրորդ
աւրին,
երէ Մէլլաւէ Լարդ—դէտէ:
տառչ ձայնիւ ողորմողին,
ուրախացոյ զժողովրդին»:

Էջ 34.— «Գոնձ Աւետեաց երեկոյնին,
տուրք Մնընդեանըն էինձ աւրին.
քրգօնց ըզայ ջաջ յաթանին,
դէ Ու—եւ Բալիլիլի:
Ասայ թէ ձայն ունիս յաճին
հանց սր ժողովքըզ հաւանին,
երկու ընկերքն քառք քաղցրապէն,
աւարենցէք գտնեա աստգին»:

Էջ 39.— «Թէ չես արբեր դու ա—
հարմար,
խըմեր ազան և վայրապար,
նա դու տտես գոնձերս ի չար,
անուշ ձայնիւք քաղցրախարմար,
Տընաւրնէքին շատ մի խըմեր
որ չի մընա՛ գոնձերս ի տեղ,
թէ չէ յետոյ աւուրն անդ,
դու կու լինիս հաղովըզ խեռ»:

Էջ 43.— «Ո՛վ քաջ ուսած սիրուն
կըրայր,
զընկերդ աղէկ անա ու հետ տայր,

ապայ ըզգանձա տառչ ձարտոր,
որ ձայն և քանն լինի յարմար»:

Էջ 51.— «Գոնձըս գրեցաւ թըլփա—
տաթեան,
Բամեալ քանին անաւրնութեան,
ի Գրեգորէ յայժ ապկատան,
Գըրեալ եղէ յայժ պիտեան,
Ո՛րք զիս տտեն ըզնա յիշման,
Բամից ժողովն աւաւմեական,
ի տտըս տուրք անորէնութեան
էին քանին թըլփատաթեան»:

Էջ 61.— «Ձի լինի դու շատ խըմե՛
զՊետրոսի գանձա ապականես.
գանձեր, տաղեր պիտի տաես,
հանց որ զժողովն հաւենցընես»:

Էջ 84ա.— «Գոնձ ինչ տտե՛կ ես քեզ
կաֆայ,
Բամեալ քանիս ևս զերտակայ,
ի Գէլէ—դէ տառ շուտայ
Գրեալ եղեր դու վաճանայ,
Ո՛վ քեզ ասէ ըզնա յիշեա՛,
Բոտեալ հաղով ուրախանայ»:

Էջ 88.— «Ո՛վ իմ եղբայր և սիրելի,
յորժամ երթաս ի տանիս,
զընկերդ աղէկ հետ տար քեզի,
որ ձայնն և քանն միտարմիս:
Գոնձիս գոյն է խիտա նազիլի,
դու լու տառչ որ շապականի,
ի յետ գառնաս ամաթալի,
զըրոյց լինիս դու ամէնի»:

Էջ 100.— «Թէ խաղով լես գիտե՛րն
Ո՛վ քորմանալոյն ձայնն տառչ»:

Էջ 144.— «Բուռն Բարեկենդանին
կիրակէին,

երգեալ զքանի ի տտենիս,
ալիս Պիթիթուր վարդապետն
երեսանցի տաթեարգին:
Մի՛ տաեր թէ ուշ ձեռքի,
կերէ իմէ ի ցատ կողմ,
ընկերքս ամէն ինձ կու հայր,
թէ փերեկայնի կու պաղի:

(*) Երջ. Տ. Բարպէն կաթողիկոս մէկ գիծ—
ընդգծած է հետեւեալ թիւերը.— 51, 84, 92,
96, 108, 112, 136, 152, 178—9, 212, 223, եւս
զայժ փիթով՝ թիւ 166:

Գրանձս է երկար և ոչ հասնի,
 թէ վճարեն գրանձս տաղի,
 աստէն հասնին զո մուրաւորն,
 հոգիդ անգէն փառաւորի,
 և սուրբ ընկերաց դասն խառնիս:

Եջ 155.— «Նապաստաբարեն գալի
 ասա փերիւնի,
 — «Քեան յոյ՛ն շըբէ և խոտիկէ,
 զխուչակըդ քերէ: զխուչակըդ հանէ,
 ասա՛ յզգանձս և յարիկն:
 Թէ զո ընկերաց իրեաւ տղէ՛կ էս:

Եջ 160.— «Թէ գրանձ գիտես մաւս
 ևկ ասաջ,
 թէ չի՛ ի զստ կաց ու ամաչ:
 դու նիստ ի վայր սրտահաւալ,
 զնա՛ գիտնոց ուսիր դու քաջս:

Եջ 164.— «Ըզգրանձս ասայ մըտաւք
 ծարարս,
 քաղցր և անուշ չընճով հրկար,
 տեղս անճարակ է և զըմար,
 րազուս գիտունք նըստեալ են չա-
 րէշարս:

Եջ 168—69.— «Ի մամտունքն կու-
 նուխ գընայ,
 որ գրանձս ի տեղըն չի մընայ,
 սմանք ասեն թէ կու լուսնայ,
 և չառք աչնեն զայդ մահանայ,

դու զգանձս և զգանձս և զտաղան
 անուշ ասայ
 և գայլ ըզհոգս ի Տէր ընկեայ,
 զի հանապաղ նա զմեզ հոգայ,
 և ըզկարիսըն նայ մեզ ասայ:

Եջ 178.— «Գրանձս զրհցոյ ի քար-
 ախի,

բաւեայ բաւիւն ասլախայի:
 Ի Գրիգորէ յոյ՛ն եզկիկի,
 գըրեալ եզկ յառ սրտայաւի,
 որ և տալի՛ չեկնեցի:
 Բաւեայ ծախիւն բաւիւն ի Գրիգորի,
 ի յիշատակ իմ լիւսնայիսի,
 հրանիկի նայրապետի:
 ասորս Եղիսիմանըն կիւրացի,
 արար ըզտու յայր Գրիգորի:

Եջ 179.— «Եղիսիմանու հայրապետին
 ասին Գայր գրանձս ասայ, իմ սիրուն և
 ծաղցրի՛կ ուրախս:

Եջ 182.— «Եթէ ունիս ծայն գոգիկի,
 ծոզգոգիկս իրեաւ արարի յիկի:
 ասայ թէ հասաւ է՛ և անտանի,
 նայ մի՛ խառսիր, ես քեզ գերիս:

Եջ 200.— «Թէ գոյն գիտես զգրանձս
 ասայ,

հանց որ չայնէն քեզ մահանայ,
 թէ չի գիտնոց եղիւր ծառայ,
 և վարպետաց ականջ արայս:

168(°)

Գ. Ս. Ն. 2 Ս. Բ. Ա. Ն.

Պ. Բ. 2(°) = 8 0 5 7

ՍԻՆՍԻՔ՝ 544:— ՄԵՆՆԻԹԻՆ՝ 31,5×

(°) Երբ. Տ. Բարդէն Գաթղիկոս Թիւէս
 վերջ, լուսանցքի աջ տեղիւնէին վրայ գրած է.
 Թ. Ծ. Ա. Ն. Ե. Ն. Ե. Ն.

Ե. Ն. Ե. Ն. Ե. Ն.

(**) Երբ. Տ. Բարդէն Գաթղիկոս գրելի

23×5 սմ.:— ԳՐԱԹԻՆ՝ 23×13,5 սմ.:—
 ԳԻՐ՝ Բոլոր գիր:— ՏՈՒՐ՝ 22, 23:— ՆԻՒՐ՝

սխալմունքով ԳՐԱԹ Գրած է, մինչ յիշեա-
 ւանալով իմ արտաւոր Ե. Ն. Ե. Ն. Ե. Ն. Ե. Ն.
 Ե. Ն. Ե. Ն. Ե. Ն.

Գլխիկը, և ամենայն արեան մերձա-
ւորսն, և Առաւուսին՝ որ առասն է ի
տարս քարաց, առջև ձեզ՝ յիշողաց և
յիշեցեաց՝ զերկնից արքայութիւնն, և
լսելի արասցէ՝ զերանաւէս ձայնն՝ որ
ասէ. Եկա՛յք արհմեայք չոր իմոյ և ոյն:

Եւ ո՛վ որ Դանշաշու աշտ ի Սաբն Նշա՝
էկեւ[ն] չանցէ և գրասեցէ, բաժինն
Յուդայի առջև և մասն կայնիւ և խա-
շահանայն, չորով բռնողք և լու պա-
հողքն արհմեայք ի Քրիստոսէ, որ է արհ-
մեայ յառիսանա յառիսնից, ամէն:

169(')

Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Ր. Ա. Ն.

Պատգամ բուսկանք ԳԻԵ - 1376

ԵՐԵՒԱՆ՝ 2720.— ՄԻՆՈՒԹԻՒՆ՝ 32,5x
24x4 սմ.:— ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 24x17 սմ.,
երկայն, իւրաքանչիւր սխաւի 7,5 սմ
զրեք:— ԳԻՎ՝ բարեղիւ— ՏՈՂ.Ք՝ 30,
30.— ՆԻՐՈՒ՝ բամբակ բուրբ, հաս. կը-
կուած, սողաւորում, եւ երբմն փայ-
լում:— ԿԱԶԼԻՐ՝ ճորտը բեռնն է, սեւ կա-
ւեփոյ, կաւաւոյ, առաջին կողմի
վրայ պղնձեւ կաղապարեւով զեղեցիկ
խաչ մը յորձեւած, նոյն կաղապարեւեւ
եղանակի մէջ, իսկ երկուդ եւսիմ վրայ
նոյն կաղապարեւով յորձեւած է ուղ-
ղանկին մը, նոյնպէս եղանակի մէջ.
կաղերուն ներքին կողմեր աղիւսակածն
հաս. զանաւոր կաւեւեւ փակցած են,
հիւսով, կտուածներ ներկուած, բայց
զառնաքափ: Կողերուն վրայ առ մը դա-
մբ սկիւր կան, որ ցոյց կու տան քէ Աւե-
ստանի վրայ առնալու խաչն և ու-
րիւ տղապիւնեւ բեւառած էին:— ՄԱ-
ԳԱՂԱԹԵԱՑ ԳԱԶԳԱՆԱՎ՝ երկ-երկու բերք
սկիւրք եւ վերջը, խաւս երկարազիւր
գլուրեւմբ առնաւանկ մը ճանուած:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ կրակի եղած է Աւեստան,
վարի կողմէն ներքին լուսանցներու վրայ,
այրած է սկիւրքն միջինն էլ 218, այ-
րուամբ ձեղնիսէ պզտիկնայտ պայմա-

նով. Եւ բուրբեւով կտուած եւ յեղ-
ցած է կաղաւաններ, վերջին անգամ
ար տարով նաւարած է ձեւապիւս, որ
տարի նորոգութեան համար առ քէ
պարտած է փոք, խաւսաւորքն միւս-
գամայն ճեղհած, կեղահած են ձեւա-
պիւս եղիւ ի նոյն բուրբեր բաղապի-
ւած, փոսն է ձեւաւանց վեր լուսանց-
ներու վրայ բուրբ մը ինկած է Կաղաւ
Աւեստանիմ մէջէն, 32 էջէն հոք, լու-
սանց մը վերին վաւ կտուած համաւած
է էլ 135-4, կաղմ նաւարած, բաւա-
կան բուրբեր եղած իրենց սեղերէն, վե-
րապիւս առնի կտուով ինքն ճանգամով
մը և Եւնի մը տեղած ձեւէ անդիւրի,
բոյր բուրբեր յարով մանկի մկիկ
մկիկ, վաւաւանիս սեւ յաւաւեղաւ,
կեցած սեղը փոքի, բարբու կը շինէ:—
ԶԱՐԿԱԳԻՎ՝ ինչպէս իւրաքանչիւր Աւե-
ստանի, նախկին խաւսաւորքի գլուր ք-
կիւրք, սեւանիւր պետկաւորեւմբ եւ
զերիկկտուած, զաղմանեւով 1180ԱՆ
ՈՒԶԱՐՄԻՐԵՎ:— ԵՐԵՒԱՆ՝ ԵՐՔ, ԵՐԵՒԱՆ՝
ԳԱՆԳԻՎ՝ վաղապարմբ եւ ձեւաւոր,
սեւերն տանով զաւարաք էլած են:—
ՄԵՆ ԵՐԵՒԱՆՆԵՐ՝ երբ հաս իւրաքանչիւր
Աւեստանիմ ճակար, բացի Գուկաւիմէն,
որ այրած կամ պառած սիւնի ըլլալ, որ
սեղը նեւակ բուրբ փակցուած է: Աւե-
ստանեւանա ճակարներ առ պարզ եւ
միանգամայն եղանակ եղած են, բաւա-
նի լուսանցաւորքի եւ գլուրի զեղեցիկ

(') Երբ. Տ. Բարեցն Կարպիկոս իրաւ
գոր, յԱՅԿԱՅԵՐ առ անգիւրի վրայ գրած է.
թ. 29. Ս. ՆՇԱՆԷՆ.

էջ 513.— «Փա՛ռք անեղ էին և երկընդայնացութիւն անդշին զային, և զայսութիւն իրակցին նորին, որ է հագի համարող էին, միայն առաւածութեան և երբեակ անձանցն՝ Հայր և Որդոյ և Հոգւոյն Սշարոյ, այժմ և յաւետ յաւիտենիս յաւիտենաւ, ամէն:»

Կատարեցաւ ՇԱՐԱԿՆՈՅՍ ձեռամբ մեղասաներկ սշարտ անարքեւս գրչի տնարժան Ալիշահ— աշխատեցէն, որ զայնուս ունիմ և զգործան աշ, է Բիւլի—

ն—Բէ— Հայոյ ՌԶԻ (=1635):

առկացն և ետ գրել վասն յիշատակի համար, Ալիշահ— աշխատեցէն անհետ ինչն, մինչեւ ի կէան գրեց և զմնացած զկէան զպակտարդն գրեցի, թէպէտ ոչ կարացի նմանեցնել, միայն անմեղադիր լիութեք, զի կար մեր այս է և յիշեցէք զունիմաստ գրչակա միով Տէր ողորմ[իւն]իւ զհայրն իմ ՉԱԿԱՆ՝ զփոխեալն առ Առաւած, զմայրն իմ ԱԲԵՆԱՆ և զամենայն երէխատարս և զսուսեցիս և զտրեան մերձաւորս, և Առաւած յիշողացդ ողորմեցի, և յիշեցայ իւր միւսանգամ գալըստեանդ, ամէն: Հայր մեր որ յերկինս:

172(1)

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն (Չայմաղ)

Ի Ճ Է Ը — 1682

ԵՐԵՄԻՔ՝ Բ+522:— ՄԵՐՈՒԹԻԻՆ՝ 28x20x5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 20x12,2 սմ.:— ԴԻՐ՝ բոյսգիր:— ՏՈՂՔ՝ 27, 28:— ՆԻԻԹ՝ բամպակի րուզք, հասկեկ, կոխած, փայլուն, չաղաւարուած:— ԿԱԶՄԻ՝ հորդաբանէ և, ժողանկարացի կաւփար, կափարիչով (ստալին կոչի վրայ) եւնի կանակներով, երկուսը կոչին վրայ առաւելիւններ գծուած եւ խալիս դրուուած, (նստանկան է աւ կարի հաղաւթեան տակ արշնայ (քնու) դրուու ըլլալ, աւ զաւղարուց կողմ փոխանակ տալին ըլլալու, երկուսը նշած է), կալիւսու մեղիկ կողմեր կապիս կաւմե փոխուած եղանակ, կաւմեներ պիտու զմիւս եւ մաս յաւանկեմու վրայ հաւանի տնցուած:— ՊԱՆՊԱՆԱԿ կայ քեր մը սկիզբ, բայց ոչ մագաղակով, մագաղակ եղիւմն գլուքեամբ ձեւագեղ մը նա:

(1) Երէջ. Տ. Բարսեղ Մեղիկեան ԲԻՆԵՐԻՆ, յաւանցիք:— 1 անկիւնին վրայ դրած է. Թ. ԺԷ. Ո. ՅԵԱՆԵՆ:

ԵՂԹ. ԶԵԱՅ:

Նուած եւ արեւայ (քեր) դրուած:— ՀԱՆ. ԳԱՄԱՆՔ՝ անխմալ զործանուած գիր մը ալ սոր կապուած, մասն ինչ անկիւնի ելած խալիք:— Կողմեր պարս:— Տուաններ, կողմերու կալիւնի խմաւուքներ կէմուած, պարսած, մասն կաւաններ ինկած:— ԶԱՐԻԱԳԻՐԲ Ե ԼՈՒՍԱՆՏԱԶԱՐԳԻՐ՝ խաւանցիւր կանցի եւ տարականի սկիզբը:— ԽՐԱԿԻՐԲ, ՍԿԸՍՈՒՄՔ, ԳԼԵԿԻՐԲ՝ ծիրանի, վարդաւարի:— ՄԵՐ ԽՈՐԱՆՔ՝ երկու եւս եւ, միկը սկիզբը, աւ պարսուած կանցի է (իւ է) մար Խալի կաւմեներ կապար (էջ 193):— ՓՈՔ՝ ԽՐԱՆՔ՝ էջ 13, 77, 155, 267, 343, 421, 452, 473:— Մաղկադը վարդե և բայի զարդարի եւ փոք յաւանցուայ, արեւեկ. միկը բամպի վրայ հալանմու. Մկայի գլուք (էջ 204), զաւ վարդաւարիով գծուած է, միայն տն յաւանմեւ եւ տնայ յաւանգաւ զարդեւ միկ յաւանք զաւանած է:— ԿԼԵՍԻՐԿ Էջի աւ—, 76 (8 տղ միայն դրուած), 522:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1633:— ԴԻԻՐ՝

Մտտեանս կը բովանդակէ Դասթի
150 սուրճանները, շահանքի գործածու-
թեան նամար, աթի քանակներու քան-
կանքէն կանխներու վերջը ապագի հա-
նար սուրճանները չկան, միայն մազ-
թանգը և քարոզ (էջ 25), մազթանը (էջ

60թ, 101ա, 173թ, 207թ, 246թ), Սազ-
մանի վերջը կայ նաեւ ձեռնարկ մը Մու-
նասէի թագաւորիչ (=Յէր Ամենակայ),
Ջնապրիս գրչութիւնը խնամաւ է
և կ'երեւի ընտիր արիւնակ մը ընդոր-
կանքով է:

174^(*)

Գ. Ա. Ն. Չ. Ա. Ր. Ա. Ն.

Թ. Ն. Գ. — Է. Գ. Ե. Ե.

ԵՐԵՍՔ՝ 306:— ՄԵՐԻԹԻԻՆ՝ 28x
18,5x4 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՆ՝ 21,5x12,5
սմ.:— ԳԼԻ՝ բոլորով:— ՏՕՂԹ՝ 21:—
'ՆԻԹ՝ բամպակէ բուրդ մը, հասակէն,
կոկոսի, աղաւթաւ: Յայր բուրդը
այնքան լաւ չէ երեստ, առ քերտէն ա-
մառն կ'ելայ իստի բամբուսէն են. կ'երեւի
այդ ձեւով մնացած է և առանձն փառած
են հասակէն բուրդայ դասի աղակե-
կը 237—36, 249—50, 257—58, 265—66,
287—91, 301—2, 367—90.— ԿԱԶՄ՝ մութ
լուսնայի կաւիփայտ, կափարիլով, ետի
կոնակներով, կողմերուն երեսներ ծաղ-
կայ կաղապարներ զտաւած, որ տե-
նեսանայու վրայ են. մեքէն կողմերը
կարմիր ծաղկելու միասնակէն փակցուած,
հիւսով, կտրուածները կտրուածներէ,
բնի բարձր են սեղան:— ՄԱԳԱՂԱԲԱՅ
ՊԱԶԱՂԱԿՆԵՐ սկիզբէն և վերջէն պա-
տուած նման են, արտանման մնա-
ցած են՝ իսկան ըլլալով միասնակէն
վրայ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՎ՝ շատ խոնայի,
զտակոտակներու հետ սկիզբէն բուրդեր
այ իրան են, տեխնիկ զտածանքան
միասնակէն առիւր բուրդեր այ կ'ըն, որ
ամենքն ունան ինկած կտրած են, մասնա-

ւորուած են:— ՄԱ՝ մեծ իրանած և ի-
րանց ճեղքով են բուրդերու մէջ ողա-
փախուքներ են ու պակասներ կան. 48—
52 էջերու բուրդեր պատուած հանուած
են. կողմեր, պատուածներ, մասնակէն
են. Գալի այ խոնած են, կափարիլը և
կանակներ ինկած, միայն կ'ըն, մնա-
ղայ արտանման կ'ըն, քիչակէն վե-
րէն վարէն վնասուած, պատուած, զեղի
հետէն այ կ'ըն:— ԶԱՐԳԱԳԻԹ, ՓՈԹԻ
ԼԱԻՍԱՆԱԶԱՐԻԹ՝ իւրաքանչիւր զանգի
սկիզբը: Լուսանցաւորներու մէջ ՆԱԼԻ-
'ՆԵՐ այ կան էջ 67՝ Յովնան կ'ըն բեր-
նէն զուր կ'ըն, զլիւսն վրայ զգում-
ներ, իսկ էջ 91, 269, 310, 384 բաշու-
նէր բաղապար մարդու զոյններով:
ԵՐԱԳԱՐԻԹ, ՍԱՌԱԲԻԹ, ԳԼԱԲԻԹ՝ ձի-
անկ և վարդաբարձ: Երկուք վառ-
պէ և, շատ ճեղքով են զաւարդով և
լուսանցաւոր, արմէ վարդաւարիլով
և կապտով գծուած են:— ԺԱՄԱՆԱԿ
1584:— ԳՐԻՄ, ՄԱԼԿԱՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Միշ-
նեցի Գաւդու եղաւ:— ՏԵՂԻ ԱՆԿԻՐԻՅ
Ա՝ Քառասունն եկեղեցւոյ խոյր:— ՏԵՂ՝
հոնա Պանկա, որ լիւսնայի կ'ըն ցոյն
Ս. Քառասունն եկեղեցին:

(*) Երբ Ն. Բարսեղ Կանաչկոյն Սիւնի-
միւր լուսանցով ալ տեխնիկէն վրայ գրած է
Բ. Ժ. Ս. ՏԵՆԵՆԷ:

Մտտեանս է Գեղարքունի քաղաքի
վարչական միասնի գրասենյակի գրչութիւնը
խնամաւ և խաղաղարարութեան կաթին ծառայ

գործով աւելցուցած են, § 394—95, եր-
կու տաղեր, մէկը Տաւրիսէն, միւ-
սը ձեռք և ոտք և ինչո՞ք Գլխի-
նի մարտիկ Աւարտընը: Երկուսն ալ
անյիւս են:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՅԻՐԹԻԻՆԵՐ

Եղ 67, վարդի լուսանցքի վրայ.

— Շքանձ Աստղատուաց Ուրարտ-
թեան — և շին լուսանցք կամ զե
զգրիչաց, կամ զե զգրչակաց, այսպէս
էջ 81, 125, 167, 173, 177, 377, իսկ
էջ 220. — Էի սուրբ Զատկի ԲՇ. աւրն
աստու. և զանկարան լիւթիւնն շնչա-
նշուիւս յիշեաց ի Տէր Աստուած:

Եղ 390—394, բուն յիշատակարանը.

— Շքառք տաննայտուրք երրորդու-
թեանն և մի աստուածութեան, որում
Հաւր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, յա-
ւիտեանն, ամէն:

Յորում շնչարք մեք անպիտան և
յոռի և տխրար և թարմատար և վե-
ծուն ինչ Պաշտօնի Պաշտօնի ի-
շխուսէի մեք վիճակիմք հաւատով, յու-
սով և սիրով: Ամենեցուն որոց մագուր
են ներքին մարդոյն հոյսեղութիւնք
հանապաղ աստուածայնոց բանիցն, և
նորին հոգեկեցոյց պատուիրանացն սի-
րով և կրթութեամբ վարժեալ և դա-
տարարակեալ քնասին ի բոց զարձուցա-
նել զինքեանս ի ազալի այս աշխարհի
զբաղանաց, ստուգայպէս իմացեալ զա-
մենայն ինչ որ ի սմա ցանկութիւն
մարմնոյ և տեսութիւն աշաց և տար-
տաւանութիւն աստի կիցաց, զորոյ
զսերն թշնամութիւն անգեկացեալ տո
Աստուած, և սարին աղագու իմանալի
կենաց հոգացալ միանգամայն և այցե-
կեալ ըստ նմանութեան իմաստուն վա-
նատականի իրր անգին մարդարտի, ան-
ճատ և մշտնջենաւոր բոլորովին զին-
քեան նուիրեալ՝ ական ունեցով երկնից
արքայութեանն, ընդ որում ցանկայի և
պատանական, զիրամիտ և նեղահոգի
եմալ Պաշտօնի որ ետաժողաց սիրով

քել իմալ Պաշտօն անալ բնութիւն ի
հալու վատարկոցն իւրոց, և ասացաւ
և զնեաց զմտեանս աստուածայնի, որ
ԳԱՆՁԱՐԱՆ կոչի, և ամենայն տանից
տէրունականոց, առաքելոց և մարգա-
րէից, հայրապետաց և ամենայն մար-
տիրոսաց և հեղեաւոյց և սուրբ կու-
սանաց, զոր տարեալ է սուրբ վարդա-
պետաց, մեղեդիով և տաղով, ի զարդ
և ի պաշտաւութիւն ժամատեցոց և
խրախոսութիւն մանկա[ն]ց եկեղեցւոյ, և
եղ զանձարան անկողնայտեղ և յիշա-
տակ իւր և իւր ծնագոյցն Վաղե-
ղանքի և մարն կիւնիւն և կող-
կցին թաւ ինչո՞ք, և իւր որդոցն
ինչո՞ք Եւանջի և Պաշտօնի և իւր
Մաշտօնի և ինչո՞ք Զաւարի, և
քաւարցն Մաշտօնի և Եւանջի-
նչո՞ք, և զնորայն և նորայնոց թոռանն Նե-
ղաւն, և ամենայն արեան մերձագորցն
նորին, յիշատակ անշնչի, և սուր
Եւանջի ինչո՞ք, և Մաշտօնի Բնութեան,
յաւաճողուն աշտի լիւթիւն, Քրիս-
տոս՝ Որդին Աստուծոյ, որ ասան է ի
սուրս պարզեացն, փոխանակ սորո՞
երկնից սուրբ արքայութեան, անթա-
ռամ պշտակին, անորում ուրախու-
թեան, երանաւալ ձայնին արժանի տ-
րացել ինչո՞ք Պաշտօնի և զկողնայցին
և զանագացն և զամենայն արեան մեր-
ձագորցն իւր, զերանաւալ ձայնն լսել
տալ, որ ասէ՝ Մատայ բարի և հաւա-
տարիմ, որով ի անհաւաղ հաւատարիմ
եղեր, ի վերայ բազմաց կացոցից ըզ-
քեղ, մաւա [յ]ուրախութիւն Տեառն քո.
Եթէ եկա՞յք արհմեալք հոր իմոյ, մա-
ռանգեցէ՞ք պատրաստեցէ՞ք (!) ձեզ երկնից
արքայութիւնն:

Արդ զրեցաւ ԳԱՆՁԱՐԱՆ ձեռամբս
անարհեստ և անպիտան զրէի, Մեծ-
նի Պաշտօն ինչո՞ք, ի կաթողիկոսութեան
Հայոց շէշ Գլխիւն, և ի յերկրիս տաւ-
նորդութեան և ի յպիսկոպոսութեան
Գլխիւն զմէ անհաւաղ և բաշտօնաւոր: Գլխի-
ւն ինչո՞ք է ինչո՞ք Զրիւնք-կոյն զի
Տէր Աստուած պանեցել ընդ երկայն տ-
ւուրս, ամէն. զի որ յիշեաց զՍուրբ
Աստուածայն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵԼՊՈԼԻՍ.— ՏԷԳՐԻՒՄ Կարմիր դամբ
ԸՆԳՆԱԾՔՈՅ՝— ՏԷԳՐԻՒՄ Խոնավ Պեղ, որ լիտա-
սակ կը պահէ Ա. Նշան եկեղեցւոյն ԸՆԳՆԱ-
ԾՔՈՅ:

Պատկերն է Գաղաթի Մուսիսայ, Զեֆեթայ, ինչ պահպանված Կանդապե Ներսիսյանի առթին սարյույն սկիզբը և զինվել լստ մը Թուգիկեր ունիցյաւտ են. ալարիւն սկիզբը, էջ 1-25, նսարով, խոփիւր ցրտուն են մաւադրուէն Նարզ մը րաւեր (Սեւանու ցաւալ, Սեւանու Զաթին մաւր Փրիւտայի, Կանապար Կարաք, Անկուտ, Պաղարուք, և այլն) իսկ զինիւր ցարաւաններ, մեծացաւորներ ինքա ցաւիւր ցաւաւաններս կարգը, և այլնի Փաւր մը ունի ցաւաւորներս զլուս ցրտուն են նսարով մաւադրուէն **ՍԵՎԱՆ** (էջ 96, 364, 426):

Completely additive polynomial functions are precisely the functions of the form $f(x) = ax$ for some $a \in \mathbb{F}_q$.

[illegible]

Fig. 2019. *Chrysomelidae*: *Chrysomelidae*.
— *Chrysomelidae*.

[illegible]

л: 479—80, *русск. яз. манускриптов*.

[illegible][illegible]

Ընդ նմին և զիս զանխմաստ քրիստոնէսաց, երեսս անկեալ ազաւեմ վասն խոշորութեան զբրիւ և սխալանացն անմեղազիր լինել աղերսեմ, զի կար ժերս աշէր և Աստուած, որ աստան է ի տարւոյ բարեկեց, առ շատարկն ձեզ առաջէ գերելնից արքայութեան, ամէն:

Եւ ո՛ր ոք չԵԱՐԱՅԱՆՈՅՍ այս է Ասո՛ր
Նաե՛կ է՛կէ-էջոյ հանիցէ, և կամ գրաւեա-
ցէ, բամբինն Յաւդայի օսոցէ, և մասն
կայինք և խաղաճանաղն, ամէն: Շորով
բանոգքն և լաւ պատգոքն աւրճինք ա-
մենատարբեր երրորդութիւնէն, որ է աւր-
շնակս յաւ խառնար յաւ խոնից, ամէն:

$U_1 f, U_2 f, \dots, U_n f$

176(*)

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն (Զայնֆաղ)

ՆՐԻՍԹ՝ 441 (քերի)։— ՄՆԵՈՒԹԻՒՆ՝ 27,3×18,7×3 սմ.։— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 20×12,5 սմ.։— ԳԼԹ՝ բաղադիր։— ՏՈՂԹ՝ 26։— ՆԻՒԹ՝ բամպակե քաղը, հասկեկ, կուլան, փայտե, աղաճաճում։— ԿԱՆՈՒՐ՝ հորազրեանն է, շագանակազրկ կաշու փայլ, երեկ կանաններով, երկուսը կողինն երեսը ծաղկետյ կաղապարներով շրջանակներ, կողներուն ճեղքին կողմեր կապոյտ կառնեի փակցուած, ճիւղով։— ՄԱԳԱՂԱԹԱՅՈՒՆ՝ ՊԱԶԱՆԱԿ՝ սկիզբը եւ վերջը մերմկ քաղը, երկարագիր գոյտընամբ երկուսն աւետարանն մը հանուած։— ՀԱՆԳԱՄԱՆԹ՝ կազմը բոլորովին էպիպոյած, սկիզբն, միջեինն եւ վերինն առ մը քաղքեի ինչպէս, կուլան, որուն իջնամաներուն ծաղկով պակաս են էջք 1—2, 48—26, 167—88,

193—216 եւ վերջը 441 հեկն եմը։ Առաջին կողմի կարծն բոլորովին ելած, կանակներ ինչպէս, խոնաւութեան կնդակե, բիծե, ելած քաղքեի, եւ այլն։— ԶԱՐԴԱԳԻԹ՝ ՓՈՒՐ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԴԱՐՈՎ՝ կանոններու եւ գլխաւոր շարանաններու սկիզբը։— ԽՈՐԱԳԻԹ՝ ԱԿՍՈՒՆԱԹ՝ ԳԼԼԻՆԱԳԻԹ՝ ձիւրանի եւ վաղակարմիր։— ՄԵՆ ԽՈՐԱՆ, ՄԵՆ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԴԱՐՈՎ՝ Լեւոյ հաս, մեկը սկիզբը (էջ 5), եւ միւսը Զակի կանոնին նախաք (էջ 169)։— ՓՈՒՐ ԽՈՐԱՆ՝ էջ 17, 137, 226, 289, 363, 389, 433։— Մաղկույթ անառակոյ յի, զստ վաղակարմիր դաճանած է պարզ եւ սխառն գիծերով ծաղկազրած է։ Մնացած բոլոր տեղեկութիւն կը պակսին։

(*) ՈՐՂ. Տ. ԲԱՐՔԷՆ ԿԱՊԱԳԻԿԱՆ ԹԻԿԱՆ՝ ՎԵՐ, ԵԱՆԱԶԱՐԿԻՆ՝ ՄԻՆԿԻԿԻՆ՝ ՎԵՐԱՅ ԳՐԱԿԻՆ Թ. ԻՐ. Ո. ՆԵՆԵՇԷՆ.

ԵՆԹ. ՀՐԱՆ.

Մատենան է ՇԱՐԱԿԱՆ Զայնֆաղ, Կեղեկետյ մէջ գործածութեան համար, գրչութիւնը խնամով, խաղաղութեան Ակիզբը կայ նորսր գրով յաւելուած մը։

177(*)

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն (Զայնֆաղ)

ՊԱՐՔԱՆ 1856

ՆՐԻՍԹ՝ 520 (քերի)։— ՄՆԵՈՒԹԻՒՆ՝ 26,7×18,2×4,5 սմ.։— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 19×13,5 սմ.։— ԳԼԹ՝ բաղադիր։— ՏՈՂԹ՝ 24, 25։— ՆԻՒԹ՝ բամպակե քաղը, հասկեկ, կու-

լան, փայտե, աղաճաճում։— ԿԱՆՈՒՐ՝ հորազրեանն է, մութ շագանակազրկ կաշուկաղ, երկու կանակներով, կաղներուն եւեռնեք ծաղկետյ կաղապարներ դաճում։— Եւ առաջին կողմին վրայ պարսյանն. գիծերով շարանկերներ յաղնուած, կողներուն ճեղքին կողմեր կապոյտ կառնեի փակցուած, ճիւղով, կանոնները զիւստ բանալու համար յաւանցնուած վրայ

(*) ՈՐՂ. Տ. ԲԱՐՔԷՆ ԿԱՊԱԳԻԿԱՆ ԹԻԿԱՆ՝ ՎԵՐ, ԵԱՆԱԶԱՐԿԻՆ՝ ՄԻՆԿԻԿԻՆ՝ ՎԵՐԱՅ ԳՐԱԿԻՆ Թ. ԻՐ. Ո. ՆԵՆԵՇԷՆ.

ԵՆԹ. ՀՐԱՆ.

[illegible][illegible]

2 0 1 0 8 9 4 6

644

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԲՈՒՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻՆԵ ՎԵՐԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻՆԵ ԿՈՄԻՏԵ

[illegible]

ԳԼԽԼԳԼԻՄ՝ վաղապագայի եւ աշխիջ ծի-
 րանքի։— ԽՈՒՂԵՔ Եւ ԴԵՄ ԼՈՒՍԱՆՅԱՆ,
 ԶԱՐԻՔ՝ խառնանքի աւեստարանին հա-
 կաթը, ԼԳ 13, 197, 311, 413: Մաղկոյդ
 վաղաքեւ, Բ, միայն իւր քննարած գոյները առա-
 խիստ, մերին ինկած են: Աւեստարանիս պե-
 ճի վերջիւր հալի մը յառնալուստով
 չեն աճողոյցաւած, որտաւծուած եւ
 մնան։— ԴԼԻՔՔ՝ չորս աւեստարանիչներ,
 իւրաւանչիւր աւեստարանին սկիզբը, պո-
 ճա գոյներով մեծաւորութիւն բանէ, եւ Գ-
 ՎԻԻԻ ք, ծալալուդի առեմէն չեն կայած: Աւ-
 ւաղաւ եւ միայն, որ աւեստարանիչներէն
 Սաթրեպ Լու Յովնանին ալմալիտներու
 վրայ կը պրծնէ, որոնք առաջադասի կայս-
 րաւած են, իսկ մարկիս եւ Ղուկաւ
 զրակայաներու առջեւ են. աակլից գաս ա-
 ռաջիցն երեք աւեստարանիչներու առջեւ
 մէկմէկ սնուկէն կամ զլրացնել պրծաւ են,
 որոնք վրայ շարուած կայաւորաւր.
 ԳՎԱՆԻՔ՝ բանիւնիւր Արաշիւն
 մանակալիցը անտերեւոյ կը ճեւկալաջնեն:
 Աւեստարանիչներու լու չեն կկարած եւ ի-
 ռեկ խորհրդաւմանկար. միայն Ուոլման-
 ցեալն զմեր օտիք վրայ կանցնած է մե-
 ռուսաւոր զմէ մը, աջ ձիւրով սուր մը
 բունած զլիւլիւր, իսկ ծալալով բուզ մը
 կը ճուրջին վրայ։— Աւեստարանիս ակըրը
 կան հաւա շարք խառնանքներ, որոնք Շեռ-
 հալալուն մեկնաբանած գեղեցիկ գոյներով
 չեն կկարած։ ուղարու են միայն խո-
 ռանիւնէ կարաւորութիւն Գ Ե Կ խո-
 րանցներու սխներուն խալանքներ վաղաւ
 ցիկներ են. Ե. Զ. Է. Ը. խառնանքները
 գոյիւր կը խալանքանէ գոյիւրով եւ տե-
 ւով գոյած իսկ Գ. Ե. Ե. խառնանքնա-
 նը, միջնալանքներու վրայ, երկգլխան
 առեմէնէ կարաւորութիւն Գ Ե Կ խո-
 ռանքին հերեւե սխնազիծերու եւ վաղի
 եղալիւի Միջ աղուպուած եւ կարմիր եր-
 կարալուով Ղիւր ծնցիլան Յետաքի Բոյա-
 ռուի որդւոյ Դարսի որդւոյ Արաւոյ։—
 ԴԱՏԼԻԿ ԼԵՂ, 1, 193—395, 308Գ—30Թ, 401Բ.
 634, 633Գ—34։— ԳՎԱՆԻՔ 1591։—
 ԴԻՄԸ Եւ ՄԼԳԼԳԼ՝ Պոռոս երկը։

[illegible]

የኮሪያ ሚኒስቴር የጥበቃ ሚኒስቴር

ከዚ 12, በመጠቀም በአካላዊነት ሕይወት ነጥብ፡ - ለሕይወት ዕድል ምን ያህል ጥረት እንድንያዝን

Ել Կենդանու զանգի պատմությանը, որ խնամում քան իջ լին. Բիւստակոյութներու յառուկ միանքին մեկը քննարկութեան իջ և քան պատմական մասերը տեսչից քննարկ. այդպէս անձնական զանգի քննարկ. անձնական զանգի քննարկ. անձնական զանգի քննարկ.

«Ի Եփթիմ-ու ամեն դարձելի Ին
(=1593) գրեցաւ և զմեզ թողաւսրբոյն
Եպիսկոպոսականութիւն, որպէս ասաց
զմեզ Նիկիոյ ժամանակս. առաջին
դարս. Կոստանդնուպոլսոյն Եպիսկոպոս
Նիկիոյ Ժամանակս և յայնժամ ի մեզ
ժամանակս. քանզի ասացաւ զայն
Եպիսկոպոս. ապա զնոյն յիշի Ինձ Ին (1572)

«*Самое главное – это то, что мы не хотим, чтобы кто-то из нас был в плену у своих привычек и традиций. Мы хотим, чтобы каждый из нас был свободен и независим».*

Մերք եղևն զրուս արքա ժողովրդ
անգործութե արդար՝ անգործութե Պաշտ Լի-
նքան ար անգործութե Է զգրք արգելքն և
քաղաքացիքս յանձնելու քաղք գործքն,
ստատարկել արքա, արտարքա: Եղևնաց
արքա քաղք գործքն և ժողովելուքս Ի
գիրս ստորս, Թէ արժեք Է արգելքն
կրք և ինչք արգելք ք ինչպիսի Պաշտ
ձեռքս լիցի յարձնելու արտարքի ար-
տարքացիքն ժողովար անարքա: Որք
արժանիցաք (Էղևն անգործ) արգելքն
անձնելու անգործացաք արքա անարքա
քաղք, Ժողովելու ար անարգիլք ք,
իսկ արտարքաց ար ք անս ինչպիսից և
խոշարս թիստն մեկ մի գնիլք, զք կարս
մեք արջարի Էրս: Ով ար կարք ար, ին-
չպիլք ք ք արքա արքան ևն ք գնիլքն
բնւլք Է Պաշտ քնք և զանարք, Է Է Պաշտ,
և քաղաքի քնք, և քաղք ինչպիսի
արքանի արքաք, և արտարք ար ար-
տարք Է ք արքա քաղք, ևն ինչ
դպրք և մեկ ինչպիսիցս ար արտարք
արգելքն արքա:

Hence $\mathcal{S}A_{p,q}(u)$ is bounded.

— $\pi \beta \rho_2 \omega \sin \omega t$ է արագությամբ ω նստալարում:

Չնորսա բարերար ոգորմութեանն որ առ իւր արարածս անհոտ իմանա՞մք՝
 ունաց ըստ ընդ ուղի[ղ]ութեանն մաստան
 և սոյնց բարեքին աստուածայնայնն առ-
 առածա՞ծարացն և զերտագունին բարե-
 բարութիցն, զորոց զթութեամբ Տէր բա-
 նեայ զպէս ներգրին մտրգոսն զիս և
 ձանաթին զգիրտօրեան և զպապանունե-
 ի կենցաղոյս վառելս, Բէ ընդ գտա-
 ննին արագունին և զեղծունւնս իսկ որոց
 բաց և յատակ սենիցին զմտացն ալս, և
 յուստանեցի զնոգունս տեսարանս զանե-
 ձին անձանց իւրեանց աննպաստելի
 շահս, որ միշտ և անդրա ունի զկա՛ր ընդ
 Աստուծոյ և ոչ ակտն հաստանի ի փո-
 փառս արար զոգոց, որ և այժմ երանաւէտ
 և կենդանոր՝ առաքի մեծապէս բազմա-
 ճոց ցունկացեալ ընձեռն և շէշերից ի
 տունս Տեառն՝ ի յուսարանի մօր մերոյ
 Սիւնիւն։ Իսկ իմ ամենամեղ զոգուն և
 անիմաստ բծուռ ՝ լուրիւր ՝ Թէր Մա-
 ճառս ՝ Թանգաւս, որ ի՛ մեղաբաւն, անարարմ
 մականուամբ Վարդան Եղիշեալս՝ բռնեցեալ
 ի՛ դարս Սէջնս Դաւաթայ, որ այժմ յաբեցեալ
 Լիւթիւր լուսնոց Սաբոց Լաթաւ՝ ձառնէ յիշա-
 ատակ, սկսի ունելով տղաւս և ի ձեռն
 բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածնի
 և ի սրբոյ պատմաւական սուրբ խաչի և
 ամենայն սրբոցն և երկնային զօրաց և
 և սուրբ ուստարանին, սովաւս և ի
 ձեռն սոցա, անմահ, անտրաստ, անշփոթ
 և անձառելի սուրբ երրորդութեանն ու-
 զորմութիւն գտանել, և տեսանս, ան-
 քննելի աստուածութեանն սրտանի զը-
 տանիլ տղոց Բեւ.ան քրիստանէից և
 զիմ աղգալոյն, և զիս բազմանեց Վար-
 ժան Եղիշեալս ՝ Թէ լուսն լուսնոց
 Մաճառ լուրբաւս և ձառնէ Թիլ ՝ Թէր
 Սիւնի լուրբաւս վասն ինձ ուսուցա-
 նելոյ(?) և խոցն սրբաւս Ինչիւն Լաթա-
 լիւն, որ այժմ Թան Խալաթաւայ զաւճակե-
 լոյն յետոյ փոփաքանաց արտիս բնա-
 բռնէ թեթել, զի ոչ զայր մեղ որդակ
 յայսմ աշխարհայն, այլ միայն զստեղ մի
 վասն շատաց[ս] զայս գաւն անկողնո-
 վելի՛ ինչոյ բազմանոց յայնմ որ ասայն՝
 Բէ Երանի որ ունիցի զուստ ի Սիւնի,
 յանձն առն քաջապնդ շատով ան ու-

մին, գրեթե հայտնաւած, յմնացած է:—
ՀԱՆԴԱԿԱՆՔ՝ տա խորհ. կազմը հայ-
տաւան, վերջին կարգը բարձրին ին-
քեզ, առաջինին ապ զեր: Դաստաւը քե-
զը վերջ աշխատ անապագա է: որ հայ-
էն է Ժողը քաղաքը: կիսատան եւ բաւ-
արարական են փայլաւ: աստիճան: Եւ
քաղաք: Եւ անհատ: Եւ անհատը փայլ է
ինքնին կ'առաջադրուի եւ գիտելը կը քե-
զին: Դաս էր քաղաքը պատահաւ, ինչպի-
սն, տա մը: Դասակարգելը պատահաւ: վի-
ճակը անհատ: Եւ աստիճան: Եւ աստիճանը
անհատը ապ գրաւորը գրեցաւ: համա-
րան են այդ ստեղծագործիչները եւ
պատահական: Եւ աստիճան: Եւ աստիճանը
խառնակութիւն: Եւ յիշատակը գիտածի պէս
է: Բարոյական քաղաքը ինքնաւ ին՝ 20, 25,
334, 356, 424, 476, 508, 520, 568 Էջն-
էն ետք: 508 էջին վրայ կ'ընդհանրէ Յով-
հաննէս Աւետարանը, «Զի հարց քոյ իս Բա-
բաղոնոյ (Յովգ. Ժ2. 33), ուսմին վեր-
ջէն կը պահպին Ժ2. գլխին վերջին հունը
եւ ճիշդ առաջըր գլխին, ինչպիսի Ծաւա-
լի յիշատակարանը: 45, 196—197 էջերը
աւարդները պատահաւ են ինչ քաղաքի-
ներ, լուսնայագարդըր գրաւորը համա-
րանային կիւրցով բլրեաւ: Եւ կ'էջ 53:
79, 86, 87, 115, 127, 129, 137, 141,
153—59, 163, 175—180 (Մարտիի Խորա-
նը), 231—23, 251, 279—81, 286, 301,
415—17, 419, 455: Եւ անց վրայ պիտ է
աւելցնել քի ծաղկման համար գարնա-
նային Երկունքը քրքի ալ մտնցաւ: Եւ
կը հաւաքեն տաղանք եւ գաղաթ-
պատմ աւելցանք քաղաքը: վերջապէս
տա խղճայի հաճախմանով կը ներգրա-
ւայ ձեռագիրս, որ պահուած է այսչափ
այ՝ վկայելու համար կը գրաւորանաւ տա-
նիկեանքան համար:— Անհատային
գրաւորներ, ծաղկման անն ու տաղանք,
ՀԱՐԿԱԳՐԱՐՈՒ, ԼՈՒՍԱՆԱՅԱԿԱՆՔՆԵՐՈՒ,
ՀԱՐԿԱՆԵՐՈՒ, ԴԿԱԿԱՆՔՆԵՐՈՒ, ՄԻՍՈՒՆԵՐՈՒ,
ԼՆՈՒՄ, ՇԵՏՏԱՅԻՆՔՆԵՐՈՒ կարգին, բոլո-
րային հորաւրին մը, մոյն իսկ ասո-
րինգնաւորին ժողն է: կ'ընած լսելի այս Ա-
ւետարանը կը գրաւորեան ի ծաղկման ու-
ղով ժամբեղի մըն է: անին կիւրցով կը
հեռանալ ձեռագրիներու մէջ ճանօր գրը:

«Անօթարանն անի բազմոթիւ լուսամ-
շտաւաքի տնէն, ասմէ աշխարհն առնա-
լանքն կնոջ կը յարսնին, այլ ետեւ
աշտարանապէսն ին՝ քի ինչ կամ ա՛-
րոր կարդալուսն են. այս վարչքնէն էմ
տեսմէ կրկնուած են. լուսանլլներն վրայ
գծուած օղակներն մեզ ալ: Դանի մի
հառք յառաջ բերեմէ, շէնք Կիւրակէն
երեքոմէ յառաջ կատարայ» (էջ 17):— «Հիւսն
(= Կիւսն) յանձն տրամադրանք: Կարգա: Հինգ:

շախրթին: (եզ 20):— «Վասն Քում Թար-
կեհնանին, որ է տղանցիցն: առաւ. ք: (եզ
26):— «Մարկոս: երկու կուրացն, ժողովու-
րդսին առաւուրէսն: եւ Մարկ: (եզ 251):—
«Մեծն Չարկշարքի առաջօրէն: (տղակի
մէջ ալ), «Մեծն Հիւշարարքի պատարագին»
(տղակի մէջ ալ), եզ 211-22:— «Մի-
Մազն: կց: Փրկնա զիս: ինչ Փրկնա» զիս,
(եզ 274):— «Ղա: Անանայ Աստուածածին»
(եզ 292):— «Ղա: Ներսէս Աստուածածին»
(եզ 299):— «Եղարծրից: ի զիշերի: ու զի-
շերի:— ք, լուսանցադարդ-տղակի մէջ, եզ
459:— Սղակի մէջ՝ «Անանայն քա Մար-
կոսի, ուր զինն «Միջ քառակայ առա-
ւուրդն քիւստաբարկցն, եւ այսնդ
Ղաւկաստ Անեսարանին վերջի դրան եւ,
իսկ վաթի լուսանցի վրայ, «Յոսանցին
քա խորան շառաւիղն:» (եզ 467):—
Ողակ-լուսանցադարդի մէջ «Ելանն խա-
լախ: ք: ծրորդ: (եզ 502):— Ողակի մէջ
«Պանդակոսեհին առնակն կար.» (եզ 563):
Երկու հաս ալ գրչի կազմէն լուսան-
ցադարձին կայ. եայն՝ եզ 338, «Եւ ասե
ցարանին ինչ, «Ողակն ալ ք: (Լուսա-
ստ մէջ), Լուկնի լուսանցի վրայ, «Երա-
նի՝ հ ինչ. միսմար որդի» Երկուդ՝ եզ
498, Յովնանու մէջ, ի ձեւ կուրիս պա-
ռութեան տարիւ, «Եւս այստիկ գանե
զմա Սիւստ ի քանտին, եւ տա. առա-
ւուրդն պարգաւ, մի՝ եւս «Եղարծրի,
տունին հանգեայ, Լուկնի լուսանցի վրայ,
այս այն այն հր՝ իսկ ապանե/աջ զմի-
տա ի խաշկութեանն»:

Դիմելով նաեւ որ Անեսարանին
անանանուններ, վաթի լուսանցիկն
միջակայ, ապակներու մէջ գտած են,
խառն երկարութեամբ, այսպէսնի՝ կար
զին քառն եւ ոչ քիւստայ քառակու-
կան անունով, եւ արդիս Թեմ Կիւսկով
կար հասնէ ի Պ. Գիւր, յարդդ անոր
քառարան եւ ԼԼ (եզ 553 եւ 508):

ՅԵՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Յուրիք է որ այս Կառնարարանին
մեծագործն զիշիւ, զրու թիւն ժամանա-
կը. «Պար. և այլն, յարմար լին. առ-
չաւտ զերջին ինկած թուղթերուն պատ-
ճառաւ. Միայն տառցոյ Մի. Բաւ. ուր
անկը կայ»:

Եզ 181բ. Մաթէոսի վերջիւ.

«Միջ քառակայ, յարմար
կարգաւ, յիշիւտ ործանի արարէք
զտապող գրոց» ՂԼԲ առ Գեւոր, և Աս-
տուած իւր վայելիլ տալէ, ամէն. Եւ
որ յիշէ յիշեայ եղիցի յԱստուծոյ և ի
մէջ. Բայց գրիս տնիւղարդի լեր, զի
այն էր իսկ կարն մեր, ո՛վ սուրբ եզ-
րարդ»:

Եզ 424բ. — «Միջ սուրբ քահանայք,
որ կարդալ, յիշեցէք զիս զմեղաւորս՝
զգրոց, և Աստուած զմեզ յիշէ յիւր
սուրբ զալուստն, ամէն»:

Սկիզբի դատարկին վրայ.

— «Յիշեցէք ի Տէր զվերջին տառ-
[ց]— քս սուրբ աւետարանիս.
որ զնեց ու եղիւր յեկեղեցին. զմայ
յիշատակ իւր հոգոյն ու իւր ծնադաւն
Թաթրին. աղաչեմ զմեզ սուրբ հարք և
եղբարք որ յիշէք զինքն մէկ Տէր սոգոր-
մ[ի]այիւ. նայ Աստուած զինքն յիշէ
յիւր արքայութեանն, Քրիստոս Աս-
տուած»:

— «Յիշեցէք զայստառն սորայ որ
պատճառ եղաւ զնելու զայս աւետա-
րանս զչնորքն(?) ու հայրն
զուստն(?) այր փոխ զինքն,
ամէն»:

Հանգի՛ր սա՛ն դու ընդ աջմէ,
հեղձք աւրհնեալքն որ ի Հօրէ,
հետ արդարաց կարգին դասէ,
զարքայութիւնն ժառանգէ,

ամէն»:

Էջ 463բ, Հուկասու վերջը.

— «Յիշեցէ՛ք և Աստուած ողորմի
[ասացէք] Հօրէ՛ն Մատենի՛ն, և իւր ծնե-
ղացն հոգւոյն, ամէն»:

Էջ 593—94, Յովհաննու վերջը,
բուն յիշատակարանը.

— «Հաստացող սուրբ աւետարանիս
շահարէ՛ն Մատենի՛ն, և զծնողն իւր, ըզ-
հայրն Աւետեանն, և զմայրն Մանգաղի՛ն,
և զկողակիցն Վառլա՛մն, և զմեծ պապն
Վնչնի՛ն, և զմեծ մայրն զ . . . Թն,
և զք . . . Վառլա՛մն, և . . . Ղա-

ճան, և զկողակիցք սոցին շ . . . Էս-
բանն, և Վառլա՛մն, և զմեծ պապն Մա-
տենն, և զհօրքոյրն Վնչնի՛ն, և Վառլա՛
մն, և Վառլա՛մն, և զհօրեղբայրքն ըն-
Պանդոսն, և զնմին կողակիցն Վնչոսն,
և զամենայն արեան մերձաւորքն, կեն-
դանեաց և հանգուցեցեց հոգւոյն, ողոր-
մի ասացէք, ամէն»:

[Ի] Բառլա՛մն Հայոց Ռէնի (=1625)
ստացու զսա ի հալալ վաստակոց իւ-
րոց, յիշատակ . . . Մատենի՛ն և
ծնողաց իւրոց, Արք որք հանգիպիք
սուրբ աւետարանիս՝ կարդալով կամ օ-
րինակելով, սարկիկ պահելով զվարձքն
[յ] Աստուծոյ առնէ, Դարձեալ, մի՛ ոք
իշխեսցէ զսա գրու դնել, կամ զողո-
նալ, կամ վաճառել, զի մի՛ պատժեսցին
էթէ ոք [յ] անդգնի և զայս առնէ՝ ըզ-
ման Յուդայի սոցն և զանձքն խա-
ւահանուացն, ամէն»:

184(*)

Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Բ. Ա. Ն.

ԵՐԵՍԹՔ՝ 614:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 24,3x
17x5,5 սմ.:— ԴԻՈՒԹԻՒՆ՝ 10x11,5 սմ.,
երկիւն, իւրաքանչիւր տխնակ 5 սմ.:—
ԴԻՄ՝ բոլորով:— ՏՈՂՔ՝ 19:— ՆԻԻԹ՝
բաժնակէ բոլոր, հասկիկ, կովուած, օ-
ղաւաթուած:— ԿԱՋՄ՝ ճորճութեանն և
մտք լուծալի կաւեփաթ, կափաթիլով,
ևրեն կոնակներով, կողեւտուն եւսները
զգրկածն կաղապարներով խաչ, ուղղան-
կիւն և ուղաղիծեք յօթնուած, վերջը
խաչեր և այլն ցածուած, որոնք ցածուած
են և կր մեծն ծակաթիւն և ցածեր: Կող-
եւտունները կողմերը փակցուած են ճին

ասեղնագործութեամբ ճութական պա-
կեներ. առաջին կողմն ճեւոյ խաչելու-
քիւն, ձախ կողմն Աստուածածնի, եւկրոյ
կողմն ճեւոյ հիւսանակ մը և երկու կա-
նայք, հաւանաբար յարեքեան պատկերէն
մաս մը: Այս ասեղնագործութիւնները ըստ
աւագրու են յի՛ դեմիտու արտաշատու-
քեան և յի՛ քանուածնի կողմն: Դո-
ւածուած են զոյնզոյն մեծութեան, որոնք
քառն են և անաղաթ: Հիւսեով, կոր-
ուածները կարմաւերիկ, քիւն քափած:
Ձառ Աւետարաններու միջ Իւդայից
գլխիւնը դիւտու գնելու համար փոխ-
եք լուսանցներու վրայ կանաչ մեծափե-
կիւն փակցուած, կաւմիւր մեծափե-
կաւաթով:— ԱՆԴԱՄԱՆՔ՝ լրջիւններն
ըստ լաւ, բայց անխնամ գործածութեան
հետեւանով կեղեքն ու բիծեր, խոնաւու-

(*) ԵՐՔ. Տ. Թաւրիկի Կողմերիւն. ԴԻՒՑ-
վերի, Կողմերիւն. Կողմերիւն. Կողմերիւն. Կողմերիւն.
Թ. Ի. Ե. Տ. Ա. Բ. Ա. Ն.

բեան հեռեր՝ վերին յտանգններս վրայ. կայս մեկ ալ քսեք հարմ և՛ (էջ 29, 37—41, 151—52, 293). Ղուկասոս Աւետարանին սկիզբը պակաս է, 297 էջէ ետք, կաթողիկոս պատան, հնամենիք ինչեան ձեռնարկը կո՛ւր առանկեր միտք կը մնան. ինկունճէն ալ շքունճները պարտաւած, մտած։— ՁԱՄԱՅԱՌՊԻՔ Է՛ ՓՈՒՔՐ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐՊԻՔ՝ խառնանքիս գլխին սկիզբը, դատ ձայր կանխում։ Իւսում յիւր աւետարանն սկստաններն ալ տալարովին պատգովիւն են, սակայ հնաւ շաւրեան մէջ քերես կատարք մըն ալ գործածուած է։— ԽՈՐԱՆԻՔ. ՄԱՆ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԱՊԻՔՆՈՐ խառնանքիւր անտարանքին սկիզբը (էջ 25, 191, 475. դժբախտաբար Ղուկասիճը ինկան կտտուած է 298 էջէ ետք)։ Մաղկորդ տա՛ զարկես և պարզպակս մանկելի և՛ այս խառնէ, պատգովիւր և յաւանգապաղէ, անկատակ որ ձանտանքի ազգեկութեամբ գործածուած պղկներ ի՛նչ մը փոփոխած են, բայց տա՛ զնկեկի և՛ ձափումը ապ զինակիմ մեջ ալ։ Աւետարանիս սկիզբը դրտած է՛ն տար խառնէ, պարզ աղիւսակներս ձեւով, տա՛նց ռուկ զարդաւանքի։— ԽՈՐԱՆԻՔԻՔ, ՄԱՍՈՒՆՈՒՔ, ԳՂԱՆՊԻՔԻՔ՝ ծիրանք։— ԳԱՍԼԻՔ կգէ 1—3, 6—7, 10—11, 14—15, 18—19, 22—24, 188բ—190, 297—98, 471բ, 473(կեք)–74, 607, 612—14։— ՓԱՄԱՆԱԿը յայտնի չէ, բայց նկատելով որ Ջժէ—1468–ին ամբոխնաց ձեռնին փոխանով զնուած էս Անկիւրիոյ Պ, Հոգի լկնողնքն յիտանկ դրտած է, նկատեալ անկնով ճանկ գրտաքան կանաւատարիւր, աղիւրէն կիլիկեան տալուար, Կարելի է ձանտել դրտած ժՊ, պատա։— ՏԻՔ Մանտելի Մարտոյ Խարսն, որ յիտանկ կը դնէ Անկիւրիոյ Ս. Հոգի նկեղեցին։

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը պակսին։

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՅԻԹԻՆԷՔ

էջ 672—73, Ղազարոս Աւետարտ.

նին վերջը մնացած գառարկներուն վրայ։

— ՂԺԱՐԱՔ ամենատարբերորդաւ իրանէ և՛ ժի տառաւորանքանէ. Հայ Երգար, և Հոգարն Սրբոյ, որ է արմենոյ յախտանա յախտներն, ամէն։ Ի Ձախտ—Ջիւնա Հայր Ջժիկ (= 1468) էսա ըգտարաւ աւետարանս, ի հայոյ յարգանց խորոց, Էւ—Մաղիւ, Խառն և՛ աղիւրէնքն մատակ գառարն, յիշատակ հոգար խորոց և՛ ծնողացն Ոստա՛ն և՛ Մեղիւն, և՛ Կարաքոն Տարտախի Պալիս և՛ ճանիւր Լիւնի, և՛ ամենապարտաւոր անկանաւորն, և՛ երբի ի ՍՈՒՐԱ ՀՈՒՐԻ Ո՛Ր ձախտարհէ և՛ կորդէ ի Էւ—Մաղի Էրբի և՛ հառն զարարաւ աւետարանս, Մաղարի և՛ յաղարանիւր յաղար մանտելի լիւր, և՛ տնիծեալ յամենայն արարոց. գրէտա(՞) Գժիլ (= 460) ՄՊ, (—աղարակ), և՛ իրանեղաց(7) տարաւ ալ աւետարանիւր, և՛ ժի ի Սրբոյ անէ, և՛ ի կիլիկի ամենայն արարոց տնիծ և՛ Կարաքոն և՛ վերայ իտա լինի, Ջիշատակի պարզ անտար ժիւրն Ուլի(7) լիւր երկոյ, և՛ տաղար սարկն յիշեցէ և՛ տար յաղարն ան, և՛ ի յիշարար մատակ արարի ի միւրանգալ գառարան խորս, ամեն։

Պալիս(7) լիւրն մատակ Էւստի Մաղիւն Էւրարն, Խառն Պալիս Կարն Էրբի Փալար, տա Տեր յիշեց և՛ գուր յիշեալ լիւրի և՛ Գրիտաւ, ամէն։

Ի յաղարն յիւրն Էրբի Էւրար տարաւ և՛ Էրբի և՛ լիւր—անէ և՛ իւրանի, և՛ Էր Էրբի և՛ Գժիլ, Խառն Էրբի, և՛ Խառն Մաղիւն։

էջ 608—611, Աւետարանիս վերջը, գառարի Մաղարիւր վրայ, յիշատակաբարտաւ. տա իւրար իւրան, Խառն զնկի իտար իւրան։

— Էր Խառնտակ յաղարի երկ յաղարն յաղարիւր անտարն զարարոյ, Գժիլ յիշեց և՛ լիւր—անէ և՛ յաղար անէ զարարուն քրիտանիւր, և՛ Խառն

(*) Բնագրի մէջ, Էրբի.

Էրբ. ՆՐՅՏ.

[illegible][illegible]

ակալայն, կողերում երեսները արագ շար-
 ընդիծե՛ր, գլուխած եւ հանեալած խաչերու
 ծակաթիւր վր մնան, կողերում երեւի՛ն
 կողերէն զարդադոյն արշաւներ փախ-
 ցան՝ հիւսիսէ՛ր, հարաւարկէ՛ր անկէ՛ր
 ՀԼԻՆԳՆԱԼԻՆԳ՝ յրեղեմեանեմ յաւ . բայց խո-
 նաւաբիւրն, սկզբէն եւ շերի յուսանցե-
 ներու շառ կիսիտած է եւ եղն ինչ եւ
 206—67, Ղուկասու Աւետարանին խառն
 եւ քաղաքի քաղաք քաղաք եւ քաղաք
 քաղաքս է՛ն . հողեղեւ Աւետարանի սկիզբ
 յր քաղաք քաղաք քաղաքեղեւ . հարեւոյ
 ներկեղ եւ այլն տղա՛ն եւ աստեղեղեւ
 հն՛ն : Անչի հեղեղ եւ կան առաջիկ եղիկ
 երեւի՛ն կողմն եւ հանդիպակալ քաղաքե-
 ռուն վրայ : **ՀԼԻՆԳՆԱԼԻՆԳ եւ ԼԻՍԻՍԼԱՅԱՑ .**
ՀԼԻՄԳ՝ իւրաճանչիւր գլխիկ սկիզբներ .
 զուս վարդապետներու, միայն եղադրեղ
 զլուխեղեւ զարդադոյն ու յուսանցա-
 զարդեր զուխ ու հն իւրաճանչիւր աւե-
 րաբերի հակաք զարդադոյ խառնեղեղեւ
 տլա : — **ՀԼԻՄԼԻՆԳ եւ ՄԵՆ ԼԻՍԼԱՅԱՑ .**
ՀԼԻՄԳ՝ եւ սող մը զարդադոյն : իւրաճ-
 չիւր աւետարանին հակաք, էք 33, 175,
 267, 409 . Անաւառիկ սկիզբը ծանօթ
ՏԱՍԸ ՏԵՐԱՄԻՄ, զուար կարգիվ մը
 գլխաւն . եւ յերեւ տլին զուս աւետար-
 ընդադոյն . **ՀԼԻՄԼԻՆԳ՝** կանտիլ ու գի-
 ղիտիլ : — **ԿԵՐԵՒԼԻՄԵՒ ՍԱՍՈՒՄԵՒՅ՝** ԳԼԻՍԼ
 ԳԼԻՄԵՒ, ԼԻՍԻՍԼԱՅԱՅԻՄԵՒ՝ վարդապետ
 եւ ծրանիկ : Ոսնկերու մէջ կանայ գլխա-
 ղիւր ալ կան : — **ԿԼԻՄԻ՝** չորս աւետար-
 նիչներու, իւրաճանչիւր աւետարանին սկիզբ
 ըլ : Ան խորանեղեւն, եղաբերեղեւ, եւ
 այլն . զրեղեր յիշս են եւ պղտու . ծաղ-
 կոյր հեղեղ ու մըն է եւ աղիւնիւր ցա-
 նակիկ ըսմ մը չուցի . ճկարեղեւն մօրադ-
 ընդ թեւաւ հեղաբերեղեւ յլլան իրեւ
 հեղաբերեղեւ ըլ : **ԿԼԻՄԼԻՄԵՒ՝** տիկ : **ԿԼԻՄ**
ՏԼԻՄ՝ էք 5—5, 8—9, 12—13, 16—17,
 20—21, 24—25, 29(ն սող միայն կուտած)—
 31, 159բ, 173, 259բ (5 սող միայն գը-
 բուտած) : 204—405, 405բ, 407, 520 : — **ԿԼԻՄ**
ԺԼԻՄԵՒ՝ 1710 : — **ԳԼԻՄ՝** Սանգի : — **ՏԵՐԼԻ՝**
 հաւանաբար Կարմիր վանք Անկիւղիւր : —
ՏԼԻ՝ Ձերթնիյի Յովհաննէս Վրդ . որ կը
 տահմար 1718-ին եւ կը ըսիւր Կարմիր
 վանքի :

昌黎先生集卷之四

[illegible]

Պրիշտինայի քաղաքացիները չ
բիլի ՌՅԿԵ (=1210), ձեռամբ ոչ չեն, չեն
զուարթ, չաղիվ, ճարտարած և չիմացնող
մեկըստ արդար Պրիշտինայի մեկըստ ճարտար
ճարտար ճարտար ճարտար ճարտար ճարտար
մեկըստ ճարտար ճարտար ճարտար ճարտար
մեկըստ ճարտար ճարտար ճարտար ճարտար
մեկըստ ճարտար ճարտար ճարտար ճարտար

Էջ 519-523, Պատմագր. Գրգռանքի Գրգռ. Բ. յիշատակաբանի:

$$[\Psi^{\pm}(\omega)]_{\mu\nu} = \langle\Psi^{\pm}|a_{\nu}^{\dagger}a_{\mu}|0\rangle = \delta_{\mu\nu}\Theta(\omega) + i\epsilon_{\mu\nu}\delta(\omega)$$

சிற்பனாக

[illegible][illegible]

[illegible]

(ՌՃ. (*)) և մեծառուք փառք դարձաւ առ
 աստաբիշտ իւր, որոյ ընկալեալ՝ հնադե-
 ծին որդեակն իւր մեծառ պատասխ
 և զհասկեալ ի ծոց սիրոյ իւրոյ, և յետ
 ապի[ա]ռց հանգչւ առաքելոյ եկեղեցա-
 կանաց, մերս և քաղաքանաց և աշխար-
 հական իշխանաց և մարդորդականաց, ա-
 րանք և կոտանց եկեղեցացիոց, և ի գիրի
 սրբոյ անանցս ի մի միարարման իմեմ
 աստաբեցիոց, և առաջի ամենեցուն հո-
 զեւոր պատահարանոց առանգալիեամբ,
 որպէս հմուռն Աշ[ի]նուս Ես Եկաւ՝ և ի
 ճարտարս քննարկեալ մեր Եկաւս երկու
 աստանդն, որ ի Գալիլիայ հաւան ըզ-
 կրկին իւրն հոգի՝ արժանաւոր արձու-
 թեամբ, և մատուցեալ զքնու զարմու ե-
 կեղեցեալն իւր ամբն վերառանալու թեան:
 և պատուէր տաւեալ կալ ամեն երկրորդ
 սուրբ ճորս մերում ի հնազանդալիմն:
 և յետ(**) ամաց լուսեալեամբ կա-
 խոն ընդ մեզ է լուս առաջ՝ յամբ և տ-
 խոնդ կամօք հրատարեալ ի մէնջ՝ զի-
 մեց է Ալլիւս՝ հարկեի գաւառ իւր,
 որ և մերս իսկ է. որ խրճիթ շտա-
 ւալ է լուս իւր քեզն: Ալլիւս՝ ալ ի հաղիս-
 առ լուսն Առաջ Առաջնալուսնն, որ ամբ
 և խառնածն լուս վարուք կեցեալ . . .
 Եւ է Բաշա՝ ՌՃն վերաթեալեաց ի զա-
 շտան որոց՝ բարեխառ փառն մեր, որոյ
 իշխանական քանդակեալ եղիցին Սաւր
 տար հակաշտան, թաղապարս և անասա-
 րիկ ի վաղ աւուրց՝ մինչ վառն մաւից
 զլիւսն Սաւր հաշակեցաւ: Եւ էր փա-
 ռայց և անորկու զիմար. և ի վերայ
 քաղաւ աստանաւորագիւ շնորհացն,
 զոր ունէր ի զրոյց որոց ի խառնանոց
 բուն վարդապետութեան ի գարմ մե-
 զաւցեցն և ի թշկուութիւն հոգաց՝ էր և
 որ հմուտ և ի իւր անհաւան իւր
 մատակարարեց զարեւել ամենայն՝ հար-

[illegible]

(**) Տարբերության միւսը, է. Կոմակոսյանի
 բնագրի մէջ, և տեղը թողնում է պարագր.
 ԵՏԹ. 1945.

առաւ և Պատմական դիմաց շինել շինարարական
աննպատակ դարձաւ, ամէն...

Քաղաքի մի մասը (անհնազանդ պիտի բլրար
մէջը 1671) և, ասոր ալ քաղկէն շարունակ-

կուած նորարար...

— Վաղարշապատի Մարտիրոս...

կիցալիս, Պատմական...

192(7)

Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Ր. Ա. Ն.

820 1638

Երեւանի 546 — Սեպտեմբերի 22x
15,5x4: — Գրքի մի մասը 15,5x10 սմ.,
եւէպիսկոպոսի 267 և 417 էջերէ կա-
նանչիւր. սինակ ան ալ — Գրքի բոլոր-
գիրը: — ՏԻՊ. Բ. 22 — Ներքին շարունակ-
բարձր, նորարար, կապալի, արտա-
րուած: — ԿԱԼԱՄ՝ մութ յաւանքի կաշե-
փայտ, կապալիչով, երկու կանակներով,
կողներուն վրայ ծաղկեայ մանր կապ-
արաններով քշաղիծներ, բոլորակ և ուղ-
ղանկիւն յորիմուած, կողներուն ներքին
կողմերը նախ կապոյտ կտաններ, ետք
վառնալ ալ դեղին արշաւաններ փակցուած,
նիստով, կտանաւները կտրուակներէ զու-
նաքաճ. կողներուն վրայ խաւեր, եւ այլն
գտնուած եւ նմանակ ևն. արեւի ծաղ-
կիւր եւ անի մը գտնուած կը մնան: — ՄԱ-
ԳԱՂԱՅԻՆԱՅ ԳԱԼԱՂԱՆԱԿՆԵՐ՝ սկիզբը եւ
վերջը երկ-երկու բերք, վերջը դրուածին
մէկ բերքը կտրուած նմանուած, երկարա-
գիր զրուակաւ երկսիւն աւետարանի մը
նմանակ եւ երկուսի գտնուած — ԳԱԼԱՅԻՆ
ՄԱՆԻՔ, լրջեղանուած յաւ. բոլոր աղիւրստ,
աղիւ, արտաւայել մեծ մը կտրուած նման
և ասոր խորաններուն արտաւայել երկու
մասերէն եւ մասերէն վերադարձու-
ած կտաններով ու սկզբանակներով (1 և 120 էջե-
րէն ետք), Թ. խորանի յաւանքաւարի
կտրուած (էջ 16), կապալիչը վառն կոյ-

մէն վնասուած, կտանակներ ինկած, քանի
մը շուրջներ կ'աւ կտան խախտած իրենց
տեղերէն (էջ 261—262, 363—366), բոլոր
մը սկիզբուն կտրուած (էջ 291—292): —
ԶԱԼԱՅԻՆԱԿ՝ եւ ԳԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ՝ խորանակներ
զինքն սկիզբը, վարդապետ-
միւր, կապոյտ և միջ մըն ալ սուտ: — ԿԱ-
ԼԱՂԱՅԻՆԱԿ, ՍԿԱԼԱՅԻՆԱԿ, ԳԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ՝ մութ
կտրուած եւ սուտ: — ԿԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ ԼՈՒ-
ՍԱՆԱԿԱՅԻՆԱԿ՝ ԿԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ խորանակներ
նմանակներ, արեւելիկ Մարտիրոսի ու
Մարտիրոսի կապալիչուած եւ անխաղերէն,
խաղ մնացած երկուսը, Գալիսիական եւ Յու-
նաճեղանի (էջ 267 և 417), յոյս կտան
քի ծաղկոյր վարդապետ մըն և եւ աստ շինչ
խորանները գտն և երկուսն յոյսիւր և
խորաններուն յասակը սակի և, կապոյտ,
վարդապետիւր, մութ կտրուած, սպիտակ
գտնուած արտաւայել մեծ և արտաւայել
խորաններուն անով ծաղկուած, միւստ
դերէն խորանակներ սակի, կապոյտ եւ
կտրուած: Լուսանցաւարներն ալ խորան-
ներուն անով: Աւետարաններուն խորանակնե-
րին նակաւսը արտաւայել կտրուած
ծաղկուած և, եւ անհետք տը պատկերով
ալ կապոյտուած եւ արտաւայել երկու խո-
րանները: Աւետարանի սկիզբը դրուած
ՏԱԼԱՂ ԿԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ ալ սիրուն ևն, յասակներ
կապոյտ, քաղաքակարմիր, բաց մանրանկ,
զինքն կտան, եւ այլն. սիրտաւարներուն
տաւն ունեւայտ, վերադարձուած նաւակաւս
գտնուած: — ԿԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ արտաւայել կտ-
րուած յաւանքաւարներուն արտաւայել —
ԿԱԼԱՂԱՅԻՆԱԿ էջ 1—3, 6—7, 10—11, 14—15,

(7) Երեւ. Տ. Թաղաճեւ Կ—Ջալիլի— Թիւ Կ
միւր, յաւանքաւար մը անխաղերէն վրայ գտն և.
Թ. 16. Ս. ՆԵՄԵՆԵՆԻ.

աբեանառաւ մերձաւորացն, կենդանեաց
և հանգուցեցոյց: Եւ ետ զնա յիշատակ է
առնել յԱւագիւտ: Է Գրեթէ Սուրբ Եւսեբի-
էսէսէն, որ յայտմ կոչի Յեանաբաշ, է
Եփեսոսէն: Զայս ՌԱԷ (=1618), Ի
յառաջնորդութեանս մերոյ Գրեթէ Սուրբ
Էւսեբիէն: Զայս Գրեթէ Սուրբ Եւսեբիէն: Որք հանգիպիք
ամա, կարգաւորվ կամ յաբիրանկելով, և
յաբրեանցի տեսանելով, յիշեցէք և Աս-
տուած ողորմի տառցէք զիերդրեալ յա-
նուանցն, և Աստուածն տանային՝ որ
տառան է ի տարա բարեաց, ձեզ յիշա-
գացք ողորմեացի յիւր միաւանգամ գա-
լաւանսն, ամէն:

Դարձեալ ազաւեմ գնեց զի խնա-
մով պահէք և մի՛ հեռացցանէք ի
գրտանէ Սուրբ Եւսեբիէն. իսկ թէ ոք լորբի
և յանգիւն, ծախէ և կամ գրուէ, զպա-
տիմն կայանին սացէ, և զպատուհանն
Դաւանայ և զԱբիրոնին մառանգեցէ և
զորորտութիւնն Գեկգի ընդաւնեցի: Այլ

կացցէ և մնացէ սուրբ աւետարանս՝
որպէս զգաւակ ի Սիոն և ընտանի Սի-
ոնաւաղէմ, ի վաղիւրմն մանկանցն յի-
նի:

Արդ անկեալ կրկին անգամ ազա-
ւեմք, ո՛վ դասք քահանայից և ընթեր-
ցողք սուրբ աւետարանիս, յիշեցէք և
Աստուած ողորմի տառցէք զանգամ Տա-
լէկէն (*): որ բողոքմ աշխատանս կրեաց
և պատճառ եղիւ ըստանալոյ համի Դաւ-
անայն զսուրբ աւետարանս միով ողոր-
մ(եաց)իւ և զնա յիշեցէք և մեղաց թո-
ղութիւն խնդրեցէք զանգամ Տալէկէն (*) և
Աստուած ձեզ ողորմեացի, ամէն: Հայր
մերք:

(*) Տալէկին կամ Տալէկին երկու տեղ ալ
զերէնն գրուած է՝ տաբերք գրէ. բնագիր
բառը թուղթը ծակուելու տառնան քե-
րուած է:

193

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՊԵՏԱՆԿԱՆ

ԵՐԵՄԱ 638:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 23x
10x5,5 սմ.:— ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 15,5x10,5
սմ., Լեզվաճ, բացի 17, 203, 317, 501
էջերէ, իւրաքանչիւր սիւնակ 4,8 սմ.:—
ԳԻՐ՝ բոլորը:— ՆԻՐՔ՝ բովանակեալ բուրբ,
հասակն, կրկնած, աղաւառուած:—
ԿԱԶՄՐ՝ Եւրոպեանցն և, յոնացի կա-
նակաւ, կափառիւմ, Լեւի կոնակներով,
կողմերը, առջն առաջին ինկած և, զա-
ղաւառն կանգնադիւն կաղապարներով.
վրան խալիւ այլն գտնուած և Կանաւած,
կողմն ներքին կողմն աղաղղիւն արլաւ
փոխելու, Երեւոյ, Կառնածնեք կա-
նանկի, զունարաք:— ՄԱԳԱԳԱՅԻՆ
ՊԱՇԱՏԱՆԿԱՆԵՐԻ Ինկած և:— ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆԲ՝ շատ խեղճ. առաջին կողմն ին-
կած, նախաւ կափառիւն ալ կոնակներ,

բուրբեր լիւն խնամաբանս աղաղղի-
րան ակն ձեռնաքան բոլոր, առաջին և
զին մինչև Գոլգոթա սկիզբներ բուր-
բուր փոք, յառաջած, Կառն փո-
չած, այնպէս որ առաջն կոնակաւ կա-
նիլ չէ բաճնէ իրաւմ փակած բուրբե-
ր. խոնաւաքիւն և անխաւ գործա-
ծութիւն մնացած մառնուց մեզ ալ կն-
առն Կանաւ բուրբ և:— ԶԱՐԴԱՅԻՐ և
ՓՈՒՐ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԻՐ՝ խառնալիւ
զլիմն սկիզբ:— ԵՐԱԿԱՆԻՐ, ՄԱՌՈՒՄԻՐ,
ԳԼԵԳԻՐ՝ մօր կարմիր և սուր:—
ԵՐԱԿԱՆ ՄԵՐ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԻՐԵՐ՝
այլն, խառնալիւ աւառանիւն սկիզբ
(էջ 17, 203, 317, 501):— Ծաղկոյր վա-
րա և, խոնաւներու համար գործածած է
մօւք վարդաւարիւ, ճիւղ զոյնը, և

կապոյթ, եւ սեղ սեղ ալ էի; մը պիտեա՞նք կանաչ. գարդազիւմ գոռն վառցակալիմք, յուսեցնցադպեւեռն ժամաց միշ էիք մը կապոյթն եւ պիտեա՞նք կանաչ. իշտամեղէնք ալ ետատանի առաջին գլխի սկստամեղէնք աղ մը գեղեցիկ դատադպիք; միւս թողեւք մօր կա՛միմք, կապոյթ, պիտեանկի կամա՞ք; ստաւա՛ն «Նկու՛մ» յոստ ալ ետատմիցն ետա պակսկւնքը ինքն ալ ետատմիցն ետմն ոնկիզմներ, բաւական լաւ գործէւ, թէնւ պոռն գոյնեմա՞ն, ախտաբանիցներու ախտեմներ ինքն նկատմեա՞նք վեւեռ գրեւած ոն։ քամալալ։ Յովհաննիսն էմ Պոստոմեմ, որ իր ուսուցչին ցուցմունքով կը գրէ ինքն սկզբանէս։— Իբեւն նկատ եւ տալաւ ի Յովհաննիս Մկրտիչ կրտսեր գլխեմ յորմեռած յաւաքանդադաղ (էջ 236)՝ պարզ դիմեալ էիք մը ժառանգ ինքն մը երեւ ի հրաշալական։— ՏԱՄԷ՛ խմբԱԵ՛Ք՝ ԱԼԷ՛. տաւաքան սկիզբք, առաջին եւեղ յորտմնեմնու ճակատեմք, բարտաղմեմ մէջ մտալ դիմեալ ծակիկտաւ եւ Կարգալանեմ. միւսներ պարզ; սիրտն յառա՛մեմք, ինք սիւնակներ պարզ գուռ վարդակալմիմք՝ առա՛մն խոյնեմք, գարեղ իւ ալլմ։ Մեղք ու իտեաւաւքեմք վնասաւած եւ ծալք ի ծալք։— ԳԵՏԱՄԷ՛ Է՛ք 1—3, 14—15, 201, 315Բ, 499։— ԺԱՄԷ՛ՆԻԼԷ՛ 1396։— ԳԻ՛Գ՛ Բաւաւք Քինի։— ՏԵ՛Գ՛ ուստն իցի դիւտմ բաւաւքեղ։— ՏԷ՛Բ՛ Ե. Առաւստաւաւք Քինի։

የታሪክና የሥነ ምግባር ምርምር ቤት

ԼԷ 632բ, Բովհաննու Աւետարանին զերկը, շնացալ կնոջ պատմութենէն անմիջապէս ետքը, առաջին երկու ասուհիքը թքով, մատով մտամբ քերուած, ընթում:

— Ե՛ղ ի ընկալում եկ .
 աւետարանէ՝ քանիս Գաղթա-
 ւայ ուճեմի՞՝ Բոլշևիկներու(²) աշակերտի՝ որ
 ե յետոյ հերձուած խօսեցաւ ե խօսե-
 ցաւ, ե է կարգ քանիս չաթսուն ե վեց

Համարն 4, գկնի այնժ քանի որ ասէ.
Քննեա՛ւ և տես՝ զի մարդարէ ի Գալիլէ
ո՛չ յառնէ 21

էջ 633-38, բաւն չի նշանակարանը,
— զփառք փոռաւ յորեւոյ,

(Էջ 634թ) Որովհետ ցանկացիք և պատուական և բարեպետ և պարտաւորաւորապէս անուն թողիք Սեպտեմբեր, եկեղեցի ի միտ իւր և յիշեալ զբան Տեսան շոր հրամայէ, թէ նմանեցաւ աբգայու թիւն երկնից տան վաճառականի, որ խնդրիցէ մարգարտաւ գեղեցիկ[ւ], և զտաւ մի պատուական մարգարտաւ, երթեալ վաճառէ զամենայն ինչ զոր աւելի և զնէ զայն մարգարտաւ Նայնցէս և երանելի աբգայ տաւ Նտեմեալ զկնի հրամանի յիշելին, ցանկացող եղեալ անտրիկ մարգարտաւ, զեկեցեղարտար և տնտեսան յաւրինամած, ընդեկեղեղ թող աբգայական, զանապաղ և յամախաղիկ անմարք զարգարտաւ, ի շաբ շնորհին Քրիստոսի սուրբ աւետարանես. քանզի առ սիրեաց Սեպտեմբեր զտող մտեթիւն ընդից, առ ի րաց ընկէց զհիւանդութիւն նախանուս, և ալ բարեմեցու յամբարտանաւ թեան խորհուրդս, առ խորհեաւ յաւրեան Տեսան ի առէ և ի զիւրեք, և ստացաւ զտար և զգանեկեղարտաւ և զաղաղ բարբառս աւետարտաւ ամենայն թիւն և ամենայն իւրայ Մեկեթին, և ծնողաց իւրեանց Գեղէն և Բեթղեմի, և զաւակաց նոց թիւ Սեպտեմբ և Սեպտեմբ, երբորս իմայ Մարտիրոսին, և նախնայնց մերոց Կաթողիկոս և Նմաշի, և ալ ամենայն աբգայն մերեւոյն ի իւրեանց, կեանքանեաց և նախնայնցայն Երբ ալ ցանկացիք և զաւարցեցալ շնորհին Քրիստոսի, քան

(*) β is a $\mathbb{Q}$ -linear map from $\mathcal{A}^{\text{cl}}(\mathcal{X})$ to $\mathcal{A}^{\text{cl}}(\mathcal{X})$ such that $\beta(\alpha) = \alpha$ for all $\alpha \in \mathcal{A}^{\text{cl}}(\mathcal{X})$ and $\beta(\beta(\alpha)) = \alpha$ for all $\alpha \in \mathcal{A}^{\text{cl}}(\mathcal{X})$.

(*) Թնայց թիվն չբուռնացանով թանկե
վաճակի գույքն զվրիս զթուած է եւ-
նոսն:

թեան ծագանաց՝ երկնացեղ և անուշա-
նապարարութեամբ, ի տան Աստու-
ծոյ անուայ, աստուածանանջ քանա-
նայք ընթերցողք սարին, յերես անկեայ
աղանձք դժեղ, զի յարմար քանայք
զստակոյի և զսուրբ աստարանն ի
շնորհարանս և ի սուրբ աշտո անբ, ի
ժամ ստակոյի և ի մեղսագաւիչ սուրբ
պատարագին, յանձնամ ցասակցորսր
և եղբարարակն զթութեամբ յիշեմք
ի մասնափառ յաղաթնջ անբ զվերո-
գրեալքս ի ամս՝ զԱստուածատուն և
զձնագան իւր, և զամենայն ազգայնան
իւր, զկնդանին և զփոխեցեալսն ի
Քրիստոս Յիսուս, զի ի անն սուրբ աս-
տութից անբ թողցէ Աստուած զյան-
ցանս նոցա, և զրեցէ զանուանս նոցա
ի զպրութիւն կեանց, ամէն:

Արդ ճշեշտ — սուրբ աստուած — ի Եւ-
նայ Պիե (= 1396), ի Գեղե աւանդ, որ է-
ւն Բաշէր, անուամբ անգարանն քչէն, աս-

նան կոչեցեալ Բաշէր աստուած, յիշե-
մք ի Տէր սրբի մասն զաստուած
աստուած[արանն], և զաստուածսրք
սարա աղանձ:

Վարի լուսանցքի վրայ.

— «Զստակոյ աշտո՝ աշտո՝ աշտո՝ —
աշտո՝ անանջ յիշեալ աղ՝ աղանձ»:

(Էջ 638) — «Եւ թեոյ աղանձ ըզ-
անց քրիկն աղանձ, զի աստուած
իւր աստուած յիշեալ աղանձսրք ի
սուրբ աղանձոյ անբ զիւրսրք Աստու-
ծանքս, զանձնէն, և զանձնէն, և որք
յիշեալ, յիշեալ իշիւր աստուած աստանն
Քրիստոսի, որ է աղանձոյ յաշտո»:

(Տարբեր գրեկ) — «Յիշեմք ի յա-
ղաթն անբ զանձնէն, և զիւր սրբիքն
լիլիւթէն, լիլիւթէն, լիլիւթ Աստուած, լիլիւթ,
զձնէն, յիշեմք ի յաղաթն անբ»:

194

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Տ ա լ ը 1 4 9 9

ՅԻՄՍԻՐ 534. — ՄԵՍՈՒՅԻՒՆ 18,7 x
13,8 x 4,5 սմ. — ԿՈՒՐՄԻՒՆ՝ գրեթէ 12,7 x
9 սմ., երկու իւր աստուածսն յիշեմք և
սմ. բացի 159, 261, 428 հոգեւ: —
ԳԻՐ՝ յոյսոյի: — ՏՈՒՐ՝ 21: — ԵԻՒԻ՝
մագուղսր, հաս, բարակ, խառն, աստ-
աւան: — ԿԱՋՄ՝ յուճապի կառնփայտ,
կապորիլոյ, երկու մասայեայ կոնակնե-
սոյ, կողմեան երեանք կանակոնիս
կաղապարեմոյ եղալիս և յաշէ յաշ-
նուած, կողմեան երեւին կողմերս զիւր
յասակոյ ծագկեայ մեծակեայ կերպոս
փակցուած, հիւստոյ, կտուածնեւր կար.
մաւնեի, կողմեան վրայ յաշէ զա-
սուած և հաւուած: — ՄԱԳԱՂԱՅԻԱՅ
ՊԱՂԱՂԱՅԻՆ՝ սկիւրք և վեղբ երկ-եր-
կու բերք, եղապաղի քչոյսթեամբ երկ-

սոյն աստուածսն զի աստուած և լիլիւթ
գրեւած: — ԱՆԳԱՄԻՆ՝ աստուած, միայն
անխնամ դարձածսր և կեղտած և.
սկիւրքն քաղաքն ինկած են, և կայ ե-
լած (Էջ 489—50). կողմն և բնակնին
վրայ կառնի կառնակն գրեւած, կոնակն-
եւ եղին երկուրք ինկած և աստուած մե-
ծակեայ կարմիր երեւենք ալ ինկած:
ԱՊԻՆԱԳԱՄԻՐ և ՓՈՒՐ՝ ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՐԱՄԻՐ
խառնակիւր զիւրն սկիւրք: ԿՈՒՐՄԻՐ, ՍԿԱՆԱՅԻՐ, ԳԱՆԱՅԻՐ, ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՐ
աստուածսն ծիսակ: Խառնակիւր ու-
լեւտանին աստուած զիւրն սկիւրք և կոնակն
մեծ մար կառնի աստուած ալ կամ կոն-
ակն: — ԿՈՒՐՄ՝ աստուածսն ծի-
սակ: Ծակակնեւր կր զարդաւն ՄԵՐ
ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՐԱՄԻՐ (Էջ 7, 159, 261,

— 22 —

[illegible]

— ၁၇၁ — (၁၉၅၆) ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်
 နေပြည်တော်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရတော်
 ပြည်ထောင်စု အတွင်းဝန်ကြီးရုံး

[illegible][illegible][illegible]

J. Biol. Chem. 260:1798-1802, 1985

[illegible]

հիւ. եթէ ոչ [ս]անդգտի ի մերոց կամ ուստրոց, քմանն Յայտայի և Գրայիի մասի, և խնամ անսկզբն արեւոյցի Ստատեոյ և ամենայն ուրաց Յայտ, ևս մէնս:

Այս յիշատակարանի ներքեւ գրուի մասն է սեւ թւանոց մասնի կիտր կարգադրութիւն, որուն վերջ մասը յաւ չէ ելած. կիտրիս մէջանդ իւլ-Ա Գըլ-պւ, ալ թիւին տակ Կարգեալ մասին տակ՝ Արտադր. Գեղեցիկ արտադրածի մենագրութիւնք, և անոց ներքեւ 28/12], և տանդ ներքեւ ալ 16/859 (թատկարի յաւ չէ ելած):

Կրդա.	Արդ.
28	859
16	85

ԵՐԱՆՈՅՈՒԹԻՒՆ

Ձեռագրիս գրչութեան թուականը գրինք չորսը 1690, ոչ միայն անոր հաւասար ոչ արդիւն նոր մասնակի զարմէն է, այլ նաեւ անոր նմանք ոչ թիւ տեսաւ որ թւանոց Գրչիք եւս անոր հոգեւ ըլլայ թիւ 63, 89, 189 Ձեռագրիւնորս գրչին հետ, թիւնուս հասեալ թիւ 94-ի գրչին հետ, որ 1694—17 0 շրջանին գրած է յիշեալ մեռագրիւնոր. և որովհետեւ նորագոյն Աւարդարտ. (Օճնի) շրջանայ կը գրէ թուարտեւ, նորի է ոչ այլք թուականին չորսը գրած էր ինչ:

195

Մ Ս Շ Տ Ո Յ

Ը Ջ Ի — Ի Կ Ը Ո

ԵՐԵՒԱ՝ 758.— ԵՐԵՒԹԻՒՆ՝ 21,7x 14,2x6 սմ.:— ԳՐԹԻՒԹԻՒՆ՝ 14x9 սմ.:— ԳԻ՝ Բայրգիւ:— ՏՈՂԻ՝ 23:— ԴԻԻԹ՝ Բանդակի քաղց, հաս, տիպի, կտուած փայտի, ապարտաւ:— ԳՈՅԻ՝ Զարգակալի կաւիպար կաժաւիլով, երեւ կոնակներով, կողերում երեսներ ծաղկայ ալաղաւ կաղապարներով զարդատաւ, կաժուան ներքին կողմեր կաժի արլասներ փակցուած, կրկնակ երեսով, կտուածներ կաժաւաների, առաջին կողմին վրայ խաչ մը գաժուած ևս նաւուած:— ԻՐԳԻՂԱԹԵԱՅ ՊԼԱՊԼԱՆԱԿՆԵՐ՝ սկիզբը ևս վերջը եւկ երկու շնոր, աստ ժեռեւ, երկուին, երկուսը գոտած:— 28-ԵՂԱՄԱՆԻ՝ շաւ յաւ պատմած, կաժաւիլ կողի փակած երկու սեղին միջ մը պատած, կոնակներէն երկու արուներ ևս մէկ կաւի երկր ինկած, վերջէն երկու

քաղց կտուած համաւ, անոց բաները ևս մնան. — ԶԻՐԿԻՐԻՐԻԻ ևս ՓՈՒՐԻ ԼՈՒՊԼԱՅԻՂԱՐԻՔ՝ կանոններու ևս յարմար բաժանումներու սկիզբները:— ԽՈՐԱՆ ԱՐ՝ Երեւ ԼՈՒՍԱՆՅԱՅԻԼԻՐով՝ սկիզբը, միջուրին կանոնից 6ակար (էջ 11):— ԿՈՒԼԵՂԻՐ՝ ձիւանի:— ՍԻՍՈՒԼԵՐ՝ կայոյր, կանայ, ձիւանի: ՓՈՒՐ ԽՈՐԱՆԻ՝ Էջ 84, 112, 160, 313, 333, 395, 410:— ԼՈՒՍԱՆՅԱՅԻԼԻՐԵՐԱ՝ մէջ 6կարներ ալ կան, մասնայի կանոններու արժեք խաղարկանոց, արդիւն քանակ, ասիւր, հայաւ, սկիւմաղլան, ասնար, ժամար, շիւտ, խնկանն ինկայից, ոչ խաղարկ արդիւններով, հասի, քանակ (էջ 395, 410, 444, 447, 480, 695, 698, 707, 712, 721, 723):— ԵՂԱՐ՝ մը՝ միջուրին կանոնի սկիզբը (էջ 10), Քիւրսուի միջուրիւնք ք խաղանն, անտաւուս զարմ մը

Ծաղկոթը վարդե՛ս առեւստաւո՛ր մը չէ.
խորանք ի՞ր աւօթ աւելի սիրեւց եւ նա
նկարք. հառուս կենդով սկիի զործածեւ
ե. մկառեւքան կանոնին սկստածն ալ
սկիի, կապոյտ, ծիրանի, սիրուն ե. մխս
բոյր լուսանցաւարդ եւ զարդակիւք եւ
վոնք խորանք՝ պոռոս զուգաւորութեամբ
հաստակ բաներ են:— ԴԱՏԱԿ ԷՅՔ 1,
4:— ԺԱՄԱՆԱԿ 1660:— ԴԱԿ և ԿԱԿ.
ԿԱԿ՝ երեմիա Դպիր:— ՏԵՂԻ՝ Արտա-
ղեմ:— ՏԷՄ՝ Անանցի Սինան, որ հա-
յաստ մարդ յարդարեմօք կը դնէ եւ յի-
սասակ կը դնէ Ս. Աստածածինի վանքին
Անկիւրիոյ, 1667-ին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԷՅ 2-3.— «ՅԻշատակ է այս Մաշ-
տաշ Մեհա՛ւաթ Սէ՛ւմն եւ իւր կողակից
Մաշտա՛շն եւ իւր ձնագոյն Մաշտա՛շն եւ
հօրն Կիւ՛ւնն, եւ իւր զուակոյն Ա-
ստա՛շն եւ Մաշտա՛շն, եւ քեցն
Աստա՛շն եւ Ղաթա՛ղաւայն եւ ամենայն
արեան մերձաւորացն, ամէն:

Պենցի այս Մաշտոց ի հալոյ տը-
ղեանց եւ ի վաստակոց իմոց եւ քուր
յիշատակ Սաշք Աստա՛շնն Անկաթայ
էնէն, ի մամանեալ Մաշտա՛շն եւ քեցն
Աստա՛շնն ոչ ոք չտեսի ի յիշատակ իմ
հանել է քաշէ Սաշք Աստա՛շնն, ո՛չ
վարդապետ եւ ոչ արքայ եւ ոչ աշխար-
հական. եւ եթէ ոք հանգ[ն]եացի ծա-
խելոյ կամ գրաւելոյ՝ մասն եւ րամին ի
Յուդայէ ընկողցի եւ ի խաչահանման
Քրիստոսի: Դարձեալ այս եղև է ընդ-
էնէն շաշք Ռձձձ եւ Յուդայ առաջ Ք
(=1667, Յնդր. 2): Ենն Կաշտա՛շն քաշ-
տա՛շն առ մեզ ստիւր վանիցն համար մ-
արդիք եւ եղև պատճառ այս Մաշտոցի
խրատ եւ յորդարելով Սէ՛ւմն, որ հատը
այս Մաշտոց իւր ննջեցեցոց հագոյն յի-
շատակ Սաշք Աստա՛շնն: Դարձեալ
խնդրեմ, ո՛վ եղբայրք, եթէ ով ոք որ
հանգիւթ է սմայ՝ կարդալով եւ կամ
օրինակելով, ըզգուշութեամբ քահնէիք
եւ միով բերան սղորթիս աստա՛շնք եւ
զամենայն ինչ ի կարգին լինով եւ կատա-

րեալ զտանիջիք ե՛թէ սաղմոս եւ ե՛թէ
չարական, թէ՛ աղօթք եւ թէ առեւս-
կանք(?) եւ զայն ի կարգին:

ԷՅ 10, Նկարին Ներքեւ, զրէն:

— «Ջեղեկիք եւ զմեղօք լցեալ եւ
զանպիտան ընէն եւ չնչն առաջ յի-
շեցէք ի մաքրութայ յաղթան ձեր, ո՛վ
զտաք քահանայից, շիշտ քիշտ, եւ
զուք յիշեալ ի խիք ի Քրիստոսի, ա-
մէն: Որ զբեցաւ սա է՛— քաշտ յի-
շատն, է՛ ընդ[ն] Ռձձ (=1660):»

ԷՅ 77, վարի լուսանցքի վրայ.

— «Պաշտա՛շն եւ քեցն յիշտ
յիշտն:

ԷՅ 618-19, վարի լուսանցքի վրայ.

— «Աղաշխարհ արձակելն աւար-
տեցաւ, եւ սեւերես պոսնիկ զծւղ կիշտ
քիշտ մեղօք կորեաւ:

ԷՅ 758, վարի լուսանցքի վրայ.

— «Հանգստեան աւետարանն Յով[ն]-
հաննու ԱԶ, ՊԶ կարգա՛ւ Ռահ զարձեալ
երկնաւորաց, ասա, եւ զսեւերես շիշտ
քեցն յիշտ, ամէն:

Այս յիշատակագրութեան վերեւ,
նաորով.

— «Յիշատակ է Սաշք Աստա՛շնն
Են[ն] յիշտն, էն[ն] Սեւա[ն] ընդ[ն]
Ռձձ:

Մաշտոց կը բովանդակէ Մաշ Մաշ-
տա՛շն իմ կանոններ եւ իւղարկից եւ
Բժշկութեան շարք զուր աւետարաններն
ըստ ձայնի: Այս կանոններուն ցանկը
զրուած է Մաշտոցի սկիզբը (էջ 5-6):

Յաշ Մաշտա՛շն. նախ եւ առաջին կը-
նաւնք.

Կնաւք ասնին	Ա
Քառանգրեմ տղայոցն	Բ
Հարսանեաց հանգրձարհնէքն	Դ
Պաշտ ասնին	Դ
Պաշտ վեր ասնուն	Ե
Հարգող տալոյն	Զ
Տղայթագն	Է

Այգոյն աղայոցն	Ը	Ջուր խաշալուտ՝ տանել	ԻԵ
Աշխարհաթաղն	Թ	Նոր դուռ կախել եկեղեցւոյն	ԻԶ
Այգոյն	Ժ	Աղօթք վասն հրաշտի	ԻՀ
Եւթն տարն	ԺԱ	Աղաշխարաղ տանել	ԻԴ
Հոգեհանգիստ տանել	ԺԲ	Աղաշխարաղ արձակելն	ԻԲ
Աղ տարնելն է	ԺԴ	Աւրճուծիւն ժամատանն	Ի
Խաչ տարնէքն	ԺԴ	Քարոց պատուիրանին	ԼԱ
Սերմն և շեղք և շնչան տարնելն	ԺԵ	Ոտնալուսայն	ԼԲ
Աւրճուծիւն հատի պատարաղի		Նորակերտ գիրք տարնել	ԼԴ
խաղողի, չամչի, խնձորի,		Ջրնոր տարնէքն է	ԼԵ
խզի և ամենձի, և ա՛յլ ամե-		Վասն երգմանարի	ԼԶ
նայն ժրջոց	ԺԶ	Վասն խիստ ամառի և կարկաթ	ԼԸ
Տեսունական՝ որ է մատաղ	ԺԷ	Խաղող տարնելոյ	ԼԹ
Ջուր տարնէքն է	ԺԸ	Վասն հուս և աղանձին և	
Աւրճուծիւն զգնատաց	ԺԹ	տաքալու տարնելոյ	ԼԺ
Սէկի և մաղզմալ տարնել	Ի	Գառ տարնելոյ	Խ
Պզծեալ տանարին	ԻԱ	Հիւանդաց աղօթելոյ	ԽԱ
Վասն պզծեալ կերակրոց	ԻԲ	Իւզարերից Դ զլիտց աւետա-	
Պզծեալ տանարին ճաշոյն	ԻԴ	րանքն, և Դ զլիտց քոչկու-	
Տնտես տարնելն է	ԻԴ	թիւնք քնդ նմին	ԽԲ

196(°)

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

ԽՆԽԻՔ՝ 298:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 21, 2x 16x2 սմ.:— ԳՐԻԹԻՒՆ՝ 15x9 սմ.:— ԳԻԴ՝ բոլորիւ, միայն էջ 255—276 հոտ եղապիւր:— ՏՈՂԻՔ՝ 21, 22:— ՆԻԻԹ՝ բաւալէ բուր, հասկիկ, կոկուս, անփայլ, ապարտաւտ:— ԿՈՈՒ՝ մաք լուսնայի կոսկիւն, կոխարկով, երկու կոնակներով: Կալկուսն վրայ ծաղկեալ կալկուսներէ դուռուստ և ևնդուստ գիծերով զարդեր յախուստ կալկուսներ: Բիծ կարկեր ծաւ կարմիր մեախեղեճ փակուստ միւսով, կուսածներ մեկուս, զուարթ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ բարակին լալարան և կաղմը, խոնար-

քներէ աստիկ բարան, կիտու, գիւրդով, բուրբեր խկած սկիլքեճ, ինպէս նախ 20, 208, 276 էջերէ ետք. տա մը բուրքերու նովի յաւանդներ վիտե փաղաւտ նախուս (էջ 41—48, 81—92, 113—15, 119—126, 139—40, 157—58, 181—84, 173—75, 205—206), կոնակներ ինքած, կաղմը վրաստուս, բիւսնը քառասուն մասով, վարապիս խոն ֆիճակ մը — 2ԱՐԳԱԳԻՒՔ՝ կանգնեալ սկիլքներ, անասուս քանկու տնայ ալ տեղը նեմակ բաղուս:— ԳՈՐԻՆ՝ ՊԵՆ՝ մը Խաւարիս փոքր, միտաքան կոնակն նակաք (էջ 1), ծաւ կանայ, կարմիր գլինի պղեւով բաւ, և կուսմեով յաւաղիներ էջ 75, 111, 233:— ԽՈՒՄԱՆՆԱԳԻՒՐ՝ վարապարիւր և սուս:— ԳԱՏԱՐԻ էջ 232 (կար) և 254

(°) Երբ Տ. Բարդէն կաթողկոս թիւէս գիր, լուսանցքի աջ առիւնին վրայ գրած է. Թ. Դ. ԳԱՆԻՔԻՔԷ:

(5 թող միայն գրուած):— Տէ՛թ՝ Պօղոս, քեզանէն եւ յիշատակ կը դնի ի դուռն մտաբեր թառօսին:— Իսկ 1910, փետր. 10-ին լիմ ձեռնալ Գայլենիի Ս. Կառապետ եկեղեցին փոխադրուած է Կառմիր վանքի մասնաշաղկապ: Մտադրած յեղկարքին ի կը պակսեն:

ՈՒՇՈՏԱՆԿԱՂՂԻՍԻԹԻՆԵՔ

Էջ 186, վարի լուսանցքի վրայ, գրէն,

— Քեզբո՛ւրք, անմեղադիր լիցիք. այս գիրն ճիշդ տէ մարտունի կանէր մտաւն ճիշտացաւ:

Էջ 298. — Վժռաք ամենայնուրբ երբորդու թեան՝ Հաւր և Որդոյ և Սուրբ Հոգան, այժմ ինչ միշտ, ամէն:

Աստուած սղորմի ասացէք Պաշտօնի և իւր կազակցին իւր իւր և իւր արքայի և իւր իւր (2) Մարտիկի հա-

ղուն, որ փոխեր է առ Քրիստոս, Աստուած իւրեանց հաւին(?) արժանի աւրասցէ անթաւառ պատկին, երանական ձայնին, որ ասէ Եկայք ուրհնեանէք Հոր թոյլ:

Աստուած սղորմի իւրեանց հոգոյն, որ ասին զՄարտիկ (2) իշտական է Գառն Սուրբ Թառնի, Աստուած սղորմի ասացէք Հայր մեղաւրդ իւրեանց հաւին, 21—

Եւ 200, վարի լուսանցքի վրայ, քեզ ասցաւ մը Գայլ գրուած, յայտ գրէր ի յիշատակ աս անթաւր է որ լի կորցուցաւ:

Մարտիկ ասանկն զործանու թեան համար զրուած է և կը բովանդակէ հետեւեալ կանոնները.

Մարտիկի, Պաշտօնի, Պաշտօնի, Երկրորդ պաշտօնի, Հաւրի աստուած, Հաւրի Կառմիր, Պաշտօնի (մեղաւրդաց), Այլապէս, Տառնի, Երկրի (հոգիականաց), Տառնի, Երկրի (ազաւրհնայ), Երկրի, Սղորմի, և այլն, և այլն:

197(*)

Մ Ո Շ Տ Ո Ց

ՈՒՇՈՏԱՆԿԱՂՂԻՍԻԹԻՆԵՔ

Երկրի 374:— Մեծմիտիկն 22x16x 3 ամ:— Գրմիտիկն 15x10:— Դիմ բարդի:— ՏՊԻՔ՝ 17:— Երկրի լամպակ բարդ, հասկիկ, կոկաւ, փայլուն, ասպետաւ:— Գրմիտիկն իւր լամպակ կաշեպայ, կաշեպայով, երկու կոնակներով, կողմերն երկուսներ ձողկեայ կապապարհե պրոնտաւ, աստակներն զնաւ:

(*) Երկր. Տ. Թարգէն Կոմարիկոս Թիւն գիր, լուսանցքի աջ անկիւնին վրայ գրած է. Թ. 12. Մ. ՆԵՐՆԵՆ:

ԾԱՌ. ԼՐԱՏ.

Տեղին կողմեր մտր կանաչ կերպաներ փառաւոր. Երկրի. Կառմիրներ կառմաւոր:— Պաշտօնի Կառմիրներ կան վերը (եկեղիներ ինկած է) քղբայ, մեղաւրդան դրոշմաւ, երկուս Տրիպոնի վկայաբանութեան հաստաւ մը:— ՀԱՆԳԱՄԱՐԻ կազմի խառնած, կոնակներ ինկած, կողմի կաշեկերի վերը-փեր հառաւ, քիկունք, վերի մասը, մեկ, վարի մասն ալ մեղած, ակիւրէն եւ մեղէն (10 երկ երկ) բողբեր ինկած:— ՀԱՄԱՐԻՔ Եւ ՓԱՐՄ ԼՈՒՍԱՆԿԱՂՂԻՍԻԹԻՆԵՔ իւրեանցիւր կանոններն սկիզբը (48, 70, 95, 134, 147,

ՏԻՒՂԱԿԻՆԻ ՊԻՆԴԱՆԱԿՆԵՐ՝ սկիզբը եւ վերջը եզկ-եզկու քեր. սկիզբը դուռածը մեծապատե անդրադիւր անկեմը պրշւ. իմամը Է.Էլիսին մեծադիւր աւետաբանէ մը հետեւած է Եւրոպայ դասու. իւր միւսը դուռածը երկարապոյն ցրշւ. իմամը աւետաբանին մը հետեւած է: ԱՆԷՆԴԱՐԱՆԻՔ՝ լիցն-մանքով իւր իմամներին Է. Եւրոպայ պարծածուիւնը բողած են իրենց նեախը, սկիզբէն եւ էջ 314-Է ետք բուզքներ կը-տեսած հետեւած է Գորշ դուռած մե-ծապատե իմամը իւր Գորշներէ երկար քե-րին հովնիք լուսանցիք աղիզնաուսն պա-տուած առեւած, ցեցի նեախ վերջին կողմի ներքեւ կողմի եւ ճանգլալակաց բուզքներու վրայ, կոտակներ ինկած, քի-կունքին վրայ եւ վարժ օրքներ պատուած եւ մտած: - ԱՆԷՆԴԱՐԱՆԻՔ եւ ՓԻՐՔ ԼՈՒ-ՍԱՆԱՅԱԶԱՐԻՔ՝ իւրաքանչիւր կանոնին անկեմը: - ԽՈՐԱՆԻ մը ՓԻՐՔ ԼՈՒՍԱՆԱՅԱ-ՅԱՐՔ՝ սկիզբը, մկտաբեւան կանոնին հակաթը: - ՓԻՐՔ ԽՈՐԱՆԻ կամ իր քե-րտեմը՝ հանք մը կանոններուն սկիզբը (Էջ 40, 59, 90, 181, 317, 345): - ԼՈՒՍԱՆԱՅԱԶԱՐԻՔ՝ աւելանքն կըստով դուռած, էջ 24, 36, 45, 101, 121, 125, 144, 149, 164, 166, 170: - Ծաղկիչուռ ոնք նաւնա-կիկ ոյնք ոնք, պատու եւ խիստ եւ ռա-քերէն, ԿՍՈՒՍԱՆԻՔ, ԿՐԴՏԻՔ՝ ձիւրնին: - ԳԷԼԵՆԻՐԻՔ, ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՐԻՔ՝ վարդա-կարտը: - ԴԷՏԱՐԿ էջ 314(5 եղ իրայն գտած): -ՅԻՐ, 355(կար)- 50, 358-64, 420Է: -

Elegant paper, slightly off-white.

unpublished work.

$$\{P = p_1 \otimes p_2 \otimes p_3 \mid p_i \in \mathcal{P}(\mathcal{H}_i), p_i \neq 0, i = 1, 2, 3, \text{ and } p_i \otimes p_j \neq 0, i, j = 1, 2, 3\}$$
[illegible]
$$\text{The } \rho \in \mathbb{C}^n, \text{ given by } \rho = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \lambda_i \lambda_i^*, \text{ is unique.}$$

$\frac{1}{d}$ $\frac{1}{6h}$ $\frac{1}{4d}$ $\frac{1}{192}$

ԷՐԵՄ-Ք 100:— ԴԵԿԵԹԻՆ՝ 22x
 15x1 սմ.:— ԳՐԹԵԹԻՆ՝ 16x10 սմ.:—
 ԳԻՐ՝ ԴՈՂՄԻՆ:— ՏՈՂՔ՝ 18, 17:— ՆԻԹ

մայադարձ:— ԿԼԶՄԻ՝ ներդուքեանն է.
կանաչ քաւիչ փայտ, կափարիչով, երկու
կոնակներով, կաղնեռն երեսը փառուած

[illegible][illegible]

Դրեյդոր 1598-ին եւ Իլովի Տաճարէսէր Պա-
րսն Աւերթոյլ]:

Մասեանս է ՎԱՍԱՐԱԳԱՄԱՍՏՈՅՑ

Աստուծոյ, շէշ արարեալ է արքէ հաշիւն Ա-
րաւաշ: Ըստ խորագրին (էջ 5), որ աս-
կանս կը բովանդակէ Գր.ի նարեկացոյն
աղօթքները: Այսու ամենայնիւ ուշա-
գրու են նշադր: Հասարակի սարբեր ըն-
թերցուածները (Հասարակ խորագրուած
է), ինչպէս նաեւ արիւ թարբերութիւն-
ներ: Կաթնիկ միտմամբիւր աղգեցու-
թիւնը յայտնի է Պատարագամատոյցիս
մէջ: Ճշարտման աղօթքին մէջ Հատու-
տած ի Սարբ Հագին, որ ի Հարեւ և
Արքայ երեսն է յոնեանց ցամաքս
արարածս, աս յիշեալս ջնջուած անդի
մը վրայ գրուած է:

Պատարագամատոյցս իր բուն գրչէն
կո բունէ մնաւագրին 5-90 էջերը, և
Յովնանու Աւետարանին չի շարժու
և ճշարտութեամբ բաւարար կը վեր-
ջանայ: Կաթնի աւելցուցած են նաեւ
Հովնանու վիպիկս - զի մնան Յիսու-
սի Քրիստոսի եղինս հաստեմբ:

Ասկից զատ, անշուշտ նարագութեան
ասան յաւելուած է անշուշտ յաւելու
նորմէն յաննաշիջը: Ահա անոր՝ Վարդ-
է յաշիւն՝ աննաշիջը շարժեալ էն աստի-
նաշիւն յաշիւն արարեալ կուտ և յաւելու-
թեամբ (էջ 91-98): Ասոր կը յաջորդէ
նարագութեան յիշատակարանը (էջ 98-
99):

- Աի իմանալեանս յաշիւնս ար-
արեալ, Աիւն արի, և ի աննաշիւն աննաշիւն Ի և
ի Քի (-1598, Եւսեմ 28): արի Գրչիւն
Բաշիւն հասար արարեալ ՎԱՍԱՐԱԳԱՄԱ-
ՏՈՅՑ յիշատակ ՍՈՒՐԻ երեքին, վասն
իւր հարն հոգան Գրչիւն: և իւր յարեան
մերմուտին: Չինք յիշեցէ զուր ի րա-
րին և զուր աս[յց]ք զԱՍՏԱՆԱԳՐԱՆ
մին: Աստուածար արարեալ: Իւնի՛ զա-
րն և արար[չ]՝ արարեալ Իւնիւն[չ] երեքին: և
յաւելուած արար աննաշիւն աննաշիւն արար
Պատարագամատոյցս, որ եղեալ է ի իւր

շարի անդուշ, և փափաքմամբ հասար
կրկին նարագի, վասն իւր հոգան և իւր
մնացան, և իւր յարեան մերմուտարան:
Արարին Աստուած վարձանատոյց լինի
նորա յաննաշ արարեալութիւն, ամեն:
Գարնալ արարեալ, արարեալ արարեալ
նաշիւն և ընթերցողք արար գրի:
Աիւնիւն իւն և արարեալ արարեալ, որ ար-
արեալ Պատարագամատոյցս կուտին,
յիշման արիք զմեզ արարին, զաւա-
ջինս, զմիւնին և զվերջինս աստ-
արակ յիշեցէ և զԱստուած արարին
մի՛ խնայէք, զի և մեզ արարեալ յա-
ւարն անդի, ամեն:

Պատ. իւր յարեալ աննաշիւն արար

Եւ (էջ 100):

- Արարեալ արարեալ քեզ փրկութիւն
արարին: Բուն Հար, արարեալ կին-
դանի, ճշարտ մարմին, անարար աս-
տուածութիւն և կուտարեալ մարդ, ար-
արեալ րիւսանալ խաւարման, նաշիւն
և հոգան զաւանն և հաստեմբ: Արար-
եալ զարի, Արարի Սարբ Աստուած, Տէր
ամենակալ, յարին մեզայ իմոց թողու-
թիւն և աստ ճաւայիս քո հոգի զար-
արեալ, որ և փրկեցայց քեւ յարեալ
նաշին հոգին վասն կամար ջարդար-
նաց քոց, զի զաւ և ճշարտ զաւն Աս-
տուած, որ բարեկա ի փրկութիւն ար-
գի մարդկան և բաւարար զմեզ ար-
արին:

Ձեւիւն, ՁԱՐԷԳԻՍԿԱՅԻՆ, Իւնիւ
յիշեցէ ի յարարման մերս:

ՆԱԾՈՒԹԻՒՆ

Այս աղօթքին և յիշատակարան-
ութեան գրչութիւնը սարբեր է Պատար-
ագամատոյցիս նարագութեան յիշատակա-
րանին գրչութիւնէն: Արարեալ և հոգան-
նի Հայոց արարեալ արարեալ արարեալ
գրչին և արարեալ արարեալ արարեալ
արարեալ:

200

ՄԱՇՏՈՑ ԶԵՌՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՅԻՆՈՒՄ

ԵՐԵՍՔ՝ 164:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 21,4×14,5×1,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5×8,6 սմ.: ԵՐԿԱՆԵ, իւրաքանչիւր սլանակ 4,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ ճոթ:— ՏՈՂՔ՝ 19, 18, 17, 19:— ՆԻՒԹ՝ բամպակեայ բուղր, կուլուած, փայլուն, գոլաստաւած:— ԿԱԶՄ՝ բունապի կաշի, կողիւրուն վրայ պարզ գիծեր, առաջին կողմի վրայ խաչ գաճապի եւ նստուած, ասոց ձեռքովքը կը մնան:— ՀԱՆՔԱՄԱՆՔ՝ լաւ, միայն զործածութեամբ նշանակաւով զեղծեցած կեղծոց ներսերով, ցնցակեր կոլած առաջին կողմը, կողիւրուն եղբրներ, քիւլուերս մտածած, պատշաճ, բուղր մը կուլուած հասուած 156 էջէ իսկ:— ԶԱՐԳԱՅԻՎՔ ԵՒ ՓՈԹՐ ԼՈՒՄԱՆՍԱԶԱՄՔ՝ կամօններու եւ զխաւսը բաժանուածներու սկիզբը:— ԽԱՐԱԳԻՐ, ԽԱՆՏՔ, ԳԻՆԱԳԻՐՔ՝ ձիւրանի:— ՓՈԹՐ ԽՈՐԱՆՔ՝ էջ 9ա, 46բ, 87ա: Մաղկումը առաջուս քան մը յումի: Կարծի: Եւ կամայ ցոյցներով ցոյցած են:— ԿԱՆՏԱՐ՝ ԵՅԴ 1—2, ասոցի ալ, ինչպիսի ճաշուրներ վերջին լիցուած են:— ԺԱՍՈՆԱՆՔ՝ 1667:— ԳՐԻՉ՝ Դայուս Զանքակալ:— ՏԵՂԻ՝ Ամաթալ:

Մասեանս եւ ՄԱՇՏՈՑ (Ձեռնագրութեան) եւ կը բովանդակէ կղերիկոսաց աստիճաններէն մինչեւ վեցարի օրհնութեան կանոնները: Ուշագրուէ Մաշտոցի կանոններուն կարգը: Բնութեան կանոններուն մարտի քրուած է Մաշտոցի սկիզբը, այնպէս որ այդ բոլորին իրականութեամբ աւարտուած են եւս է որ կը սկսի ձեռնագրութեան կղերիկոսաց աստիճաններէն: Նոյնպէս քանադասական ձեռնագրութեան կանոնին վերջը անմիջապէս կցուած է վեցարի օրհնութեան

կարգը: Երբ կուտարիւն է ձեռնագրութեան, ասոնք յետեւեցուի կղերիկոսին:

ՅԻՄՆԱՆԿԱՐԱՆ

Էջ 155, Մաշտոցի վերջը, գրուի:— «Փառք եւ գոհութիւն աշխատանքի եւ միանական սուրբ երրորդութեան, յայժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտենից, ամէն:

Արդ գրեցու Ձեռնագրութեան ԳԻՐԻՔՄ առ ի մայրաքաղաքն յԱմասիայ, ի թագական Հայոց ՌժժԶ (=1667) Նոյնմբը ամայ: Բանդի կարգութեան գրիս ձեռամբ ստատունն Դաւթ ճշմարտ Սեպուհար լիւրաք սխալանաց, զի կար մեր այս էր: Աւարտագ է լ:— Եւ լ:— Դաւթ ճշմարտ զիպի ամայ՝ կարգաւով, վայելելով եւ յաւիտենից, յիշեցիք ի մարտախալ յաղաթն անք զուսուցիչ գրիս զմեզոս իմ՝ Եւփանէս վարդապետ եւ զիս տնարժանս, յիշեցի լիջիք յանկաւոր Քրիստոսի, ամէն: Հայր մեր որ յերկնսք եւ սուրբ եղիցի անուն քո եկեա՛ն:

Էջ 2, դատարկին վրայ, ի մէջի ալից, «Եւ Դաւթ ճշմարտ ճշմարտ»:

ԴՈՒՄԻՆ ԳՐՈՒՄԵՆԵՐ

Էջ 3—8, յաւանդէ Մաշտոցի փախաղարութեանը հայերէն տառերով եւ ասոնք հայերէն թարգմանութեան:

— «Ընկա՛յ հայր սուրբ զայս ընծայս Աւէ պատրի կրաթիէ:—
— «Եւ յիշեցի իմ թագաւորս
Աւրանայ հայր սուրբ զայս ընծայս եւ այլն:

Մատենան է ԲԱՇՏՈՅ Զեւ աբրահեմ
 և Քաւաւաւաւ Սկիզբը դրուած է հա-
 քէն տեսարկ մը (էջ 1—24), մանր բա-
 լարգիր, հաւանաբար Բ. Մատեն գրչէն:
 — Ստանձանագրութեան գաւառա-
 րակութիւն նորանման մանկանց, որք
 հրաւիրելոց իջն յատման քանանա-
 յութեան: խրատ հարկաւոր և պիտա-
 նիք, զոր արտելոց ի տէր Առաւել Սի-
 ւեայ հաւանքն (էջ 22—24):

Ասոր կը յաջորդէ «խրատ Զեւա-
 դրութեան. նախ եղիկոպոսն աթոռով
 առաջի սուրբ սեղանսն: Եւ առաջե-
 րէցքն ի հետաւա մնիկն առաջի եղիկ-
 ոպոսին: և այն. հաշման կարգը, բայց
 թերի (էջ 22—24):

Մաւաշիս Ա. Մասը, բուն գրչէն,
 կը սկսի գործնալ:

— Ստանձանագրութեան գաւառա-
 րակութեան նորանման մանկանց, որք
 հրաւիրելոց իջն յատման քանանա-
 յութեան: խրատ հարկաւոր և պիտա-
 նիք, որոնք հաւանքն Պէշիւրէ տէր ըստ-
 ւաւեթ: Ի ի թրայ Սիւնոց եղիկոպոսն: տէր
 Առաւել, որս կը յաջորդէ Կաւաւ կար-
 պը և հաքը Զեւնագրութեան կանոնը,
 սկսելով կղերիկոսաց աստիճաններէն
 մինչեւ քանանայութեան, որուն անմի-
 ջապէս կցուած է «Արհմութեան վեղա-
 րիչ և զանգար. Այս է բովանդակութե-
 նը Մաւաշիս Ա. Մասին:

Իսկ երկրորդ Մասը, թէեւ խրա-
 ցիւր չունի, Քաւաւաւաւ է, շատ ըն-
 դարձոր, էջ 195—613, ինքնուրոյն պաշ-
 տամատք: Նորակէն տեսնուած գրականը
 զգալի սեղ մը կը գրուեն այս ընդար-
 ձակութեան մէջ:

ՍԻՇԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱՆԻՐԻՐ

II. Ստանձանագրութեան (էջ 195—
 613):

— Քաւաւ ամենասուրբ երրորդու-
 թեանն: Հուր և Որդոյն և Հոգոյն Սրբոյ,
 այժմ և միշտ և յաւիտեանս, ամէն:

Գրեցաւ Զեւնագրութեան ԳԻՐԻՐ
 Ի Քաւաւաւաւ հաւանքն Սիւնոյ, Ի
 Փեթիւրիւր տէր Սիւնոյ (1644, փետր. 23),
 առն Սաքիւրէ Ի Վարդապետ. Կաւաւ, ըն-
 ւաւեթ: Սրբոյն Յաւել Սիւնոյ Կաւաւեթ:
 ձեւամբ մեղաւոր և անարժան, սուտա-
 նուն Կաւաւաւ Սիւնոյն Արք. աղաւանդ զա-
 մենական, որք հաւանքիւր ամալ, կար-
 ցաւով կամ արհեստելով, յիշանիք ի
 սուրբ ազգութեան ձեր զվերս գրեալս: Եւ որ
 թողութիւն խնդրէ՝ Միամին Որդին զիւր
 մեղան թողու, սակեղնոյ ամենանիս ար-
 ժանի արտացէ զինքն երկնից արքայու-
 թեանն, անմահական հոգին և կնա-
 րար բաժակին, և անթաղամ պատկին
 սրտանի արտացէ զ[Տ] զաւղաղ և զ[Տ] իշե-
 ցուցաւ ձեռագիր իմով:

Ի վաշիւրմե Սիւնոյն Պէշիւրէ եղիկո-
 պոսն, յիշատակ իւր ձեռագրաց հոգուն. քա-
 նի ինքն կենդանի է վաշիւրէ, իւր անց-
 ման յետեւ՝ յիշատակ լինի կնիկորի
 Սուրբ Աստուածամայն[Տ] վանիցն: Ոչ ար-
 չունի իշխանութեան, թէ՛ ազգականաց
 թէ՛ օտարաց, կամ՝ ծախելու կամ՝ գրաւ
 գնելու. թէ՛ [Տ] անցանքն, անք եղանակ,
 մասն Զաւարի սացնէ: Բաւ է առ այս,
 ամէն: Հալը մեր:

Ի Սիւնոյն, յաթուակալութեան տէր
 տէր Սիւնոյն Սիւնոյն: Աստուած զինքն
 ընդ երկուսն աւարտ արտացէ, ամէն:

Բ. Մասին յիշատակարանը (էջ
 613—614):

— Քաւաւ և զհոգութեան ամենա-
 սուրբ երրորդութեանն: Հուր և Որդոյն
 և Հոգոյն Սրբոյ, յաւիտեանց յա-
 շիտեանս, ամէն:

Որոչ չնարչիւ և զաւղութեան ար-
 ւարտեցաւ հաւանքն Սիւնոյն: զոր ի
 Հոգոյն Սիւնոյն շարժեալ զհոգաւոր և
 ի հարս Մաւաշ: Արք. ցանկապաղ եղեալ
 աստուածախաւա մասնին՝ հընդամա-
 րաւ եղեալ Սիւնոյն Սիւնոյն: Սիւնոյն
 արաւ եղեալ Սիւնոյն և հա զիւր զաւ յիշա-
 տակ Սիւնոյն Սիւնոյն, անմիշտ և հաւակ
 յաւիտեանական ազալ իւրոյ՝ ազգաց մին-
 չեւ յազգոյ: Վասն որոյ աղաւանաւ
 հարկաւորեմք աղերսական պաղտանաւ
 զգաւաւ երկնիկ քանանայից, և զսուրբ

լրութիւն ուխտի եկեղեցւոյ սրբոյ՝ ըզ-
մանկանն պոնծալի՝ լուստիկոյ մաւր
մերոյ հոգեւորի սրբոյն Սիմիւս Որք
հանդիպէր մասնեկոյ սրբոյ և պատուա-
կանի, յիշեցնէր ի Քրիստոս Յիսուս ի
Տէր մեր գլխաւոր առաջ՝ շաբաթ Գլխիչ
Եւթիմիոսն հանդերձ ծնողիւք և ամենայն
զարմաւքն, աշխիւքն զհոյր իմ Ռաշի
և զմաւր իմ Մարդոյ, և զկանխաւն նըն-
կեցեալքն, զաշմուս կենդանիքն, և զ-
բարս իմ Պաշտի, և զսոյրն իմ Աշխի-
ւոյն և զկենսայն իմ Նիշիւնիւն, որոց
թողցէ Տէր Աստուած գլխանցանն նոցա և
տողէ զանդիման յաւիտեանից:

Հասկ յետոյ իրրիւ անարդի մի՝ յի-
շեցնէր և զԲեռնաւոր Վարդապետի
հանդերձ ծնողիւքս: Եւ ինքն Քրիստոս,
կոչապն աշխատողաց և ծանրաբեռից,
յիշեցէ զյիշողք՝ որք սեռն սիրով ի
պարականաւոր խնդրուածս և ի միտա-
բարիս հուշէր ի Քրիստոսն զթողութիւն
և զզոտրմութիւն, և ինքն Քրիստոս
աւրհնեալ յաւիտեանս, ամէնս:

Արդ գրեցաւ սա է տաւառ Վաքայ, ըն-
հաւաքաւ Սեբեւ: Առաջին շաբաթընէ, ի հայ-
րապետութեանն Էջմիածնայ՝ տեառն տէր
Փիլիպոսն ի Վարդապետի, է Բիլի շաբաթ Ռ և
ԼԳ, Աղւիշի Վ(=1644, Ապրիլ 4), առն
Հիւսիսեանի(*), կատարեցաւ շնորհաւքն Աս-

(*) Ընդգրկն մէկ գրաւած՝ Եսթի:

ԵՆԹ. ԼՐԱՅ.

առածոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս, ա-
մէնս:
Վերջին անցող Միտոս Վրդին
ինքնապիւր յիշատակարանը նստաւ (էջ
615):

— «Ան հասարակ շաբաթն Աստուծոյ, Մի-
տոս Վարդապետ Թեմաշիւնի վարդապետ
հասարակ Միտոսն, է Բիլիւսեանի շա-
բաթ ՌԼԳ (=1619), կրկին անցաւ զգր-
քս զտաւ, և զնեղի ի հալալ արդեանց
իմաց, է Հալիւսեալ Գլխիչ Եւթիմիոսն Եւ-
թիմիոս և աշխատողականացն, և եղի կրթ-
կին յիշատակ հոգւոյ իմս և հանգու-
ցեալ ծնողացս, է Գառն Աստուծոյ
Շաբաթն Անհալիւսեանի Ոչ ոք չունի իշ-
խատութիւն հանդերձ ի դրանէ Սուրբ
Աստուածածնին, գրաւելոյ և կամ ծա-
խելոյ, թէ՛ աղագանաց իմաց և թէ Ծա-
տարաց, և թէ՛ ոք յանդերձ, նպովեալ
եղիցի ի մահ և ի կեանք, և զմահն
Յուդայի տողէ և զպատմիւ կայանի,
ամէնս:

Յետ սորիս վերջը գրուած մօղա-
պետաց պատգամաւորէն առաջին թիւը
թիւն տաւջին երեւոյն զբայ, վերի լու-
սանդիքն և տողմէջին, նստաւ զԵ-
րուս:

— «Ան Ղաշիւնի տէր Մարտիկոսն
Մուշուցոս օրինակեցի թիւն ՌԱԻ(=1676),
աւարտ հանեցի Փետրուարի ին (=25):

202(*)

Մ Ո Շ Տ Ո Ռ

ԵՆԹ. ԼՐԱՅ.

ԱՐԵՎԻՔ՝ 342:— ՄԻՈՒԹԻՒՆ՝ 20,3x

(*) Երբ Տ. Թադեւոս Կաթողիկոս թիւն
փեր, լուսաւորեալ աշխիւքն իմ զբայ գրած է:
Թ. ին. Ե. ԿԵՄԵԼԵՆ:

ԵՆԹ. ԼՐԱՅ.

14,5x2,5 աւ.:— ԳՐԻԹԻՒՆ՝ 14,3x9
աւ.:— ԳԻՐ՝ բոլորիւք:— ՏՈՒՔ՝ 18—
ՆԻԻԹ՝ բաժնաւոր թուրք, հասակիկ, մա-
նուանդ դեղին մասը (էջ 103—104), կո-
կուած, քաղաքաւորած:— ԿԱՅԼԻՐ՝ ճոր-
գութեան և մուր յուսապի կաթի, երկու

[illegible]

ԴՆԴՐ
 - Եւ Բիզնէսը իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ
 իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ
 իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ
 իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ իմ օգնութեամբ

(09-886 73) 49726 17077475702-00

137 10/10/19 10/10/19
3 10/10/19 10/10/19

Գլխավոր խորհուրդը հանձնարեց հետևյալ
 7 կետի վերաբերյալ քննարկել և որոշել
 հետևյալ խնդրի վերաբերյալ՝
 1. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ
 2. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ
 3. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ
 4. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ
 5. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ
 6. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ
 7. Երկրի տնտեսական և սոցիալական
 վիճակի մասին հաշվետվություններ

[illegible][illegible]

203(7)

Մ Ա Շ Տ Ո Ց

ԽԻՆԱՔ՝ 630:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆՆ՝ 19,5x 14x4,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 12,4x9 սմ.:— ԴԻՒ՝ բոլորդի, վերջին երեսներ, 615—628, 6ստ:— ՏՈՂՔ՝ 15:— ՆԻՒԹ՝ բամպակե բուրդ, կոկուած, փայլուն, ճորտաւորած: ՊԱՆԻ՝ Եռադարեանն է, մեր յունանէ կառնփաթ, կախախոյով, երկու կամակներով, կողմերուն երեսներ բոլորի զարդարուն կազապատմէ դրամուած, ճաւանկի 66եր զծռած, ածաթայ խաչներ զամուած եւ նմուած, որոնց սեղերը եւ ծակոթիքը կը մնան. կողմերուն երեքին կողմերը երեսակ-թուխ կաւանքի փակցուած, հիւսիս, կըռածմները կարմրանքով, մանր մը սեղ, իովմախ լուսանցներուն վրայ քոյրեր փակցուած եւ բարակ յուանքներ անցուցած են՝ փնտռուած կանգները դիտու զմեկու մամուռ: ՊԱՆ՝ ՊԱՆԿԱՆԻՆ՝ կան քոյրեայ, սկիզբը երկու բերք, վերջինը ինկած է. մետաղականք բոլորդի անցման խռռք զգուքեամբ, երկուին նաւոցն մը (վարդապատի կանոնէն) նաւուած եւ երկնայ դրուած:— ՀԱՆԴԻՄԱՆՔ՝ կազմը խախտած, խոնաւորեցէ, անխոնաւ զօրծածուքնէ կեղտոտած, ճաւ մը բուրդիչ ալ ելած իրենց սեղերէն (էջ 17—18, 47—50, 55—58, 89—90, 255—56, 277—80, 561—62, 571—74, 383—84, 609—10, 615—16): Ինկած բուրդիչ ալ կան 456, 614 հզեւեւ եւր. կոնակները փրպած, լինկած, վմաստուած, կաւի երկվորեր միայն կը մնան. կողմի կաւիները սկրպած, բիւտներ, մանաւանդ վարի շրջունը պատռած, մաւած:— ՁԱՐ՝ ԳԱՊԻՒԹ՝ եւ ՓԱՐ՝ ԼՈՒՍԱՆԵԱՅԱՐԳ՝ լանի մը կանանքեւր եւ զանձեւու սկիւլ-

րը (էջ 19, 71, 111, 119, 184, 265, 331, 337, 421, 552, 563):— ԿՈՒՄԳԻՒԹ՝ ԽՐԱՆՔ, ՍԿՈՒՄԻՒՄԻՒՄ, ԳԼԽԱԳԻՒԹ՝ կարմիր, առնաստակ նիւսիւ— ԽՈՒՄԻՒՄ, ՄԵՆ ԼՈՒՍԱՆԵԱՅԱՐԳ՝ սկիզբը, մկրտութեան կանգնի խաչար (էջ 19), դուրս աւաղտու նաւգամանէն— ԳԱՅՈՐԳ Էջ 1—11, 629—30:— ԴԻՒ՝ վարդան Դպիւր: Մնացած բարեւեկութիւնք կը լրակեն:

ՈՒՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ

Դիւստոր յիշատակարան մը չունի ձեռագիրս. միայն գրիչը, վարի լուսանցքներէն շատերուն վրայ գրուածներուն, լայնէջ՝ էջ 19, 83, 155, 183, 196—197, 234, 282—83, 424—25, 428—29, 437, 460—61, 403, 409, 531, 545, որոնցմէ կարեւորները յաւանք կը բնութենք:

էջ 83.— ճգասկէ գնարան եւ գգնատչի, զանգրտուեա յիշեալ:

էջ 196—97.— ՎՄեռել թաղէ, զանգրտան վարդաւ բնու յիշէ Տէր:

էջ 282—83.— ՏՃաւ[ի] թաղէ տէրաւէր եւ զանգրտան յիշեալ. զի գիրքն աւալ էր գրած, եւ նոյնպէս գրեցի, հաւեց(ի) որ սուա էր, ստուգեցի:

էջ 424—25.— ՎՄայոյխարոզն արձակեալ՝ կարդա, ո՛վ կիտի տէրաւէր:

էջ 428—29.— ՎՄայոյխարոզն արձակէ. վա՛յ քեզ տէրաւէր, եթէ ոչ խոնաւս զժողովարդս քո, պարտական եւ առաւիժի Աստուծոյ. խրատէ որ ազատութիւն:

(*) Երբ. Տ. Բարդէն եւթադիւս— Թիւ 4 վերջ լուսանցքի— 7 անգամ քիչ վրայ գրած է. Թ. 1 Թ. 6. ՆԵԱՆԵՆ:

գան, Տեառնական աւարները, Գան աւարները, եւս աւարները, երգեանհարց, Ջուր աւարները, Ուրաւաւար, Աւարիք Եւ Եւրպէս կերելու է Եւ Եւրպէս կորդ մը ապագայ (էջ 395—502, Աւարիք ալ միտան, ուր Վարդէի իրաւունք և որդարանքն է Վարդէի իրաւունք և որդարանքն է (էջ 494), Գաննք և որդը ննջեցից, [Եւրպէսն առանձն ինչ էնկան], Շարապանք հանգստեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ (էջ 538)

— «Փա՛նք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, յաւիտեանս, ամէն:

Գրեցաւ է՛ խորհուրդն է՛ կաթողիկոս:

Կուլ Եւրպէս Թիւրքի Միւսիլի, ի վարձարանն (ընջուած):

Արդ աղաչեմ զամենեանց, որք հանդիպիք ամա՛ կարդալով կամ յարձակելով, մէկ Հայր մեզա՛ ի մի յիշեցէ՛ք զանորժան գրիչս և զծննդն իմ, և զկենդանին իմ և զննջեցեալսն իմ, և Աստուած զյիշողդ յիշէ իւր միտանգամ զալստեանն, ամէն: Հայր մերս:

ՄԱՆՈՅՈՒԹԻՒՆ,

Ընտիր օրինակներէն կ'երեւի ըլլաւ Մաշտոց:

205

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

ՌԱ— Գ Ե Ե Յ

Երկու՝ 318— Միւսն՝ Թիւրքի՝ 19,5x14,5x3,5 սմ.:— Գրիթիւր՝ 15,5x10,7 սմ.:— Գրիթ բոլորիւր:— ՏՈՒՄ՝ 22, 20, 16, 15, 10, 18:— Նիւթ՝ բամպակե քաղց: հասկեկ, կրկուս, ձողաւառած:— ԿԱՂՄ՝ սեւ կաշեփայտ, կափարիլով, երկու կոնակներով, կողմերուն երեսները խաչի յոյժեալ գիծերով եւ օրացիծ առաջին կողմէն վրայ, Գերիկ կողմերը կապուց կառնեք փակցուած, ճիւղով, կտրուածները կաշմուցներէ, քափած:— ՀԱՆԳԱՄԱՐՆԻՔ՝ կաղմը բայալուած, պահալանակներ կողոպտուած, շաւ մը քուլիք: Ելած իրենց սեղեռնէ (էջ 21—22, 95—96, 117—20, 139—40, 183—84), խոնաւաքեան եւ անցնում գործածութեան նեղեւեմով կեղտած, ղեղցած, եղեռներ բամպակեան. կափարիք պատուած, կոնակներ ինկած, թիւները եւ մասնաւորապէս վարձարաններ պատուած, մե-

տած:— ՓՈՒՐ ԽՈՒՐԱՆ մը իր ԼՈՒՍԱՆԵՍԱՆ. ՋԱՐԳՈՒՆ եւ ձող մը ԶԱՐԴԱՆԻՔ Մաշտոցիս սկիզբը, մկրտութեան կանոնն հակաք (էջ 1), ինչպէս նաեւ զարգացի մը եւ յուսանցաւաղ մը էջ 38, զարգացի ձաւ էր 201, 257, զանազան քաղաքով եւ կարօնով զնուած:— ԽՈՒՐԱՆԻՔ, ՍԿԱՆԻՔ, ԳԼԽԱՆԻՔ՝ կարօն:— ԴԱՆ. ՏԱՐԻ ԷՋ 92, 315(5 ձող միայն գտած):— 16, վարի կողմէն ծալաւառած քուլը մը:— ԴԱՄԱՆԱՆ՝ 1652:— ԳՐԻԶ՝ Մաշտոցիս նեղ:— ՏԵՂԻՄ Ա. Էջմիածին:— ՏԵՂ՝ Կաթիլ ԳՏԵՂ:

Մատենա է Մաշտոց, ամեն զարծածութեան համար, և կը բաժանուի նեղեւեմով կանոնները:

Միւսն՝ Թիւրքի, Գուլ Եւրպէս, Գուլ Եւրպէս, Զարգացի, Զարգացի, Զարգացի, Զարգացի:

քուղիներ այրած եւ սեղսած եմ, կողմերու մերին կողմերը ցնցի հեռեր, կոնակներու արուներ ինկած, եւ մնացած երկու կաւի երկրներն ալ վնասուած են վերջին, 140 էջէ ետք ըսելը մը կտուած, հաճուած: ԶԱՄԻՆԳԻՄԵՑ թղթեր քաջ քողուած են:— ԵՈՐԴԱԳԻՐՔ, ԵՐԻՍՔ, ՍԻՈՈԻԱԳՔ, ԳԼԽԼԿԻՐՔ՝ կարմիր, էջ 45 ԱՅՈՒՆԻՍԻ մէջ թղթ մը կանաչ:— ՓՈՔԻ ԵՐԻՍՔ մը եւ ԼՈՒՍԱՆԳԻԶԱՐՔ մը Մասացիս սկիզբը, մէքն, անտոնի բան մը (էջ 3):— ԳԱՏԱՐԿ էջ 1-2, 44, 141-42:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1572-78:— ԳՐԻԳՐ՝ Ա. Լաւրենտի Յուսէփ Սեկզ., Ք. Մասիքը Տովարիստ Սեկզ.:— ԶԱՄԻՆԳԻՄԵՑ, ի դուռն Ա. Աստուածածնէ:— ՏԵՎ՝ Խալի Պալի:

Մասնաւոր է Մալաթիա Զեմարա-Յիւս, սկիզբը Ժաննի Սեւանչու-Յիւս Գր.ի Զեմարա-Յիւս, որուն իր Ժաննի Յիւս-Յիւս կուրք, ետք սկիզբն աստիճանայ կղերիկապաշ մինչեւ վերջը Երմուխիւս էր, անբաժնի գրականական Զեմարա-

գրական գրականի եւ ասանց թղթեր կը գտնուէ:

ԵՐԵՄԻԱՅԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

էջ 15, Ա. Մասին յիշատակարանը:— Վերջուս ԳՐԻՐՔ ՉԵՆԵԱԳՐՈՒԹԻՒՆ է Դարայիս, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին, Ժաննի մեղուք եւ անպիտան Զաւար, Խալի-Մալաթի, Զիլ-Ռիւս, Կալիքիէ իւն (1572, Նոյնմար. 21): Ող յիշէ ալ յիշեալ լիցի, ամէնէ:

էջ 16, Ք. Մասին յիշատակարանը:— Վերջուս ԳՐԻՐՔ ՉԵՆԵԱԳՐՈՒԹԻՒՆ է Դարայիս, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին, Ժաննի մեղուք եւ անպիտան Զաւար, Տեւրիս-Մալաթի, Խալի-Մալաթի, Զիլ-Ռիւս, Կալիքիէ իւն (1572, Նոյնմար. 21): Ող յիշէ ալ յիշեալ լիցի, ամէնէ (1578, Սեպտ. 22):

207(1)

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

ՔՐԻՍՏ = 1666

ԵՐԵՄԻԱՅ 882:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 19,5x14,3x8,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5x8,5 սմ., անկանոց:— ԳՐ՝ բոլորչի, միայն էջ 17-20 ճորդի, ճորդութեան ասն գրուած:— ՏՈՐՔ՝ 20:— ՆԻԹ՝ բամպակի քուրք, կոկուած, փայլուն, ռոգաւարուած:— ԿԱՏԱՐ՝ ճորդութեանն է. ռոգաւարակողմ կաւփայլ, երկու կոնակներու, կողմերուն երեսներ ծալկեալ կաղապարներ դրուուած, ռոգաւարակներ զնուած, ճեւին կողմերը ծալկեալ կեւ պաներ փակցուած, իւստով, կտուած:

ճեւ կտուածներ, զոնաքափ: Առաջին կողմին վրայ արծաթ լալիք գտնուած եւ հաճուած:— ԸԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ յընդհանուր լաւ. ճորդութի առաջ ռոգ կեղծութի ճեւ, ճեւաւարդ ամեն ճործածական մասը, ճորդութեան ասն կաղապարներն դրուած. սկիզբն եւ վերջն

(1) Եր. Տ. Ռոգչէն Կաթողիկոս (Թիւս Գր. Ընտանգր. 1) անկանի վրայ գրած է. Ք. Ք. ՆԵԱՆՆՆ:

ԵՆԹ. ԸՐԵՄ.

[illegible]

01234567891011121314151617181920212223242526272829303132333435363738394041424344454647484950515253545556575859606162636465666768697071727374757677787980818283848586878889909192939495969798991001011021031041051061071081091101111121131141151161171181191201211221231241251261271281291301311321331341351361371381391401411421431441451461471481491501511521531541551561571581591601611621631641651661671681691701711721731741751761771781791801811821831841851861871881891901911921931941951961971981992002012022032042052062072082092102112122132142152162172182192202212222232242252262272282292302312322332342352362372382392402412422432442452462472482492502512522532542552562572582592602612622632642652662672682692702712722732742752762772782792802812822832842852862872882892902912922932942952962972982993003013023033043053063073083093103113123133143153163173183193203213223233243253263273283293303313323333343353363373383393403413423433443453463473483493503513523533543553563573583593603613623633643653663673683693703713723733743753763773783793803813823833843853863873883893903913923933943953963973983994004014024034044054064074084094104114124134144154164174184194204214224234244254264274284294304314324334344354364374384394404414424434444454464474484494504514524534544554564574584594604614624634644654664674684694704714724734744754764774784794804814824834844854864874884894904914924934944954964974984995005015025035045055065075085095105115125135145155165175185195205215225235245255265275285295305315325335345355365375385395405415425435445455465475485495505515525535545555565575585595605615625635645655665675685695705715725735745755765775785795805815825835845855865875885895905915925935945955965975985996006016026036046056066076086096106116126136146156166176186196206216226236246256266276286296306316326336346356366376386396406416426436446456466476486496506516526536546556566576586596606616626636646656666676686696706716726736746756766776786796806816826836846856866876886896906916926936946956966976986997007017027037047057067077087097107117127137147157167177187197207217227237247257267277287297307317327337347357367377387397407417427437447457467477487497507517527537547557567577587597607617627637647657667677687697707717727737747757767777787797807817827837847857867877887897907917927937947957967977987998008018028038048058068078088098108118128138148158168178188198208218228238248258268278288298308318328338348358368378388398408418428438448458468478488498508518528538548558568578588598608618628638648658668678688698708718728738748758768778788798808818828838848858868878888898908918928938948958968978988999009019029039049059069079089099109119129139149159169179189199209219229239249259269279289299309319329339349359369379389399409419429439449459469479489499509519529539549559569579589599609619629639649659669679689699709719729739749759769779789799809819829839849859869879889899909919929939949959969979989991000100110021003100410051006100710081009101010111012101310141015101610171018101910201021102210231024102510261027102810291030103110321033103410351036103710381039104010411042104310441045104610471048104910501051105210531054105510561057105810591060106110621063106410651066106710681069107010711072107310741075107610771078107910801081108210831084108510861087108810891090109110921093109410951096109710981099110011011102110311041105110611071108110911101111111211131114111511161117111811191120112111221123112411251126112711281129113011311132113311341135113611371138113911401141114211431144114511461147114811491150115111521153115411551156115711581159116011611162116311641165116611671168116911701171117211731174117511761177117811791180118111821183118411851186118711881189119011911192119311941195119611971198119912001201120212031204120512061207120812091210121112121213121412151216121712181219122012211222122312241225122612271228122912301231123212331234123512361237123812391240124112421243124412451246124712481249125012511252125312541255125612571258125912601261126212631264126512661267126812691270127112721273127412751276127712781279128012811282128312841285128612871288128912901291129212931294129512961297129812991300

Fig. 73. — α is a small number in the range $0.00000001 \leq \alpha < 0.0000001$. The number α is the same as the number α in Fig. 72.

ከጥ 192 - ሪፖብሊካኒዝም ማስፈጸም
 ማስፈጸም ስለሚችል ስለሚችል ስለሚችል ስለሚችል
 ስለሚችል ስለሚችል ስለሚችል ስለሚችል
 ስለሚችል ስለሚችል ስለሚችል ስለሚችል

Էջ 365. — «Եւ դանտրման դժգոյս յիշեալ և առ Աստուած բարեխօսեալ և թողաթիւն մեղաց հայցեալ», որ Աստուծոյ արժանանայ և իւր տեսչեամբն սրտախանայց:

Եր 2006 — ձեռն գտնականություն գտնա-
նադրված յոթնևե ք ՏԵՐ, և չի յոթնամյակ
Մասնաձեռն պարտքի ունի ՄԱԶԻՄԻՍ՝ առա-
նակ ապրանքի և հնարանակների և առա-
նակի հարկաբանության յոթնև և ինը յոթ

1-4-9- արգելեցի ձեր Բառաստ, և
ուրա շնորհէ, ամէն

Լ: 419. Է՛րեցու որիս Կատուած
 արարի անարգէք:

ԼՂ 425.— «Վա՛ր, որ խիստ դառնա-
ցեալ եմ ի դիմո ընկերքէս :

Եր 400 - ընդհանուր գրքեր
(անգլ. պարսկ. թուրք.)

Հիշեցվեց ի Քրիստոս և ի միջոցով Աստուծոյ ողորմի տալոց և ինձ գնողիս և ձեզ յաղապող ողորմելու:

17. 492-501. - 17. 492-493. - 17. 494-495. - 17. 496-497. - 17. 498-499. - 17. 500-501. - 17. 502-503. - 17. 504-505. - 17. 506-507. - 17. 508-509. - 17. 510-511. - 17. 512-513. - 17. 514-515. - 17. 516-517. - 17. 518-519. - 17. 520-521. - 17. 522-523. - 17. 524-525. - 17. 526-527. - 17. 528-529. - 17. 530-531. - 17. 532-533. - 17. 534-535. - 17. 536-537. - 17. 538-539. - 17. 540-541. - 17. 542-543. - 17. 544-545. - 17. 546-547. - 17. 548-549. - 17. 550-551. - 17. 552-553. - 17. 554-555. - 17. 556-557. - 17. 558-559. - 17. 560-561. - 17. 562-563. - 17. 564-565. - 17. 566-567. - 17. 568-569. - 17. 570-571. - 17. 572-573. - 17. 574-575. - 17. 576-577. - 17. 578-579. - 17. 580-581. - 17. 582-583. - 17. 584-585. - 17. 586-587. - 17. 588-589. - 17. 590-591. - 17. 592-593. - 17. 594-595. - 17. 596-597. - 17. 598-599. - 17. 600-601. - 17. 602-603. - 17. 604-605. - 17. 606-607. - 17. 608-609. - 17. 610-611. - 17. 612-613. - 17. 614-615. - 17. 616-617. - 17. 618-619. - 17. 620-621. - 17. 622-623. - 17. 624-625. - 17. 626-627. - 17. 628-629. - 17. 630-631. - 17. 632-633. - 17. 634-635. - 17. 636-637. - 17. 638-639. - 17. 640-641. - 17. 642-643. - 17. 644-645. - 17. 646-647. - 17. 648-649. - 17. 650-651. - 17. 652-653. - 17. 654-655. - 17. 656-657. - 17. 658-659. - 17. 660-661. - 17. 662-663. - 17. 664-665. - 17. 666-667. - 17. 668-669. - 17. 670-671. - 17. 672-673. - 17. 674-675. - 17. 676-677. - 17. 678-679. - 17. 680-681. - 17. 682-683. - 17. 684-685. - 17. 686-687. - 17. 688-689. - 17. 690-691. - 17. 692-693. - 17. 694-695. - 17. 696-697. - 17. 698-699. - 17. 700-701. - 17. 702-703. - 17. 704-705. - 17. 706-707. - 17. 708-709. - 17. 710-711. - 17. 712-713. - 17. 714-715. - 17. 716-717. - 17. 718-719. - 17. 720-721. - 17. 722-723. - 17. 724-725. - 17. 726-727. - 17. 728-729. - 17. 730-731. - 17. 732-733. - 17. 734-735. - 17. 736-737. - 17. 738-739. - 17. 740-741. - 17. 742-743. - 17. 744-745. - 17. 746-747. - 17. 748-749. - 17. 750-751. - 17. 752-753. - 17. 754-755. - 17. 756-757. - 17. 758-759. - 17. 760-761. - 17. 762-763. - 17. 764-765. - 17. 766-767. - 17. 768-769. - 17. 770-771. - 17. 772-773. - 17. 774-775. - 17. 776-777. - 17. 778-779. - 17. 780-781. - 17. 782-783. - 17. 784-785. - 17. 786-787. - 17. 788-789. - 17. 790-791. - 17. 792-793. - 17. 794-795. - 17. 796-797. - 17. 798-799. - 17. 800-801. - 17. 802-803. - 17. 804-805. - 17. 806-807. - 17. 808-809. - 17. 810-811. - 17. 812-813. - 17. 814-815. - 17. 816-817. - 17. 818-819. - 17. 820-821. - 17. 822-823. - 17. 824-825. - 17. 826-827. - 17. 828-829. - 17. 830-831. - 17. 832-833. - 17. 834-835. - 17. 836-837. - 17. 838-839. - 17. 840-841. - 17. 842-843. - 17. 844-845. - 17. 846-847. - 17. 848-849. - 17. 850-851. - 17. 852-853. - 17. 854-855. - 17. 856-857. - 17. 858-859. - 17. 860-861. - 17. 862-863. - 17. 864-865. - 17. 866-867. - 17. 868-869. - 17. 870-871. - 17. 872-873. - 17. 874-875. - 17. 876-877. - 17. 878-879. - 17. 880-881. - 17. 882-883. - 17. 884-885. - 17. 886-887. - 17. 888-889. - 17. 890-891. - 17. 892-893. - 17. 894-895. - 17. 896-897. - 17. 898-899. - 17. 900-901. - 17. 902-903. - 17. 904-905. - 17. 906-907. - 17. 908-909. - 17. 910-911. - 17. 912-913. - 17. 914-915. - 17. 916-917. - 17. 918-919. - 17. 920-921. - 17. 922-923. - 17. 924-925. - 17. 926-927. - 17. 928-929. - 17. 930-931. - 17. 932-933. - 17. 934-935. - 17. 936-937. - 17. 938-939. - 17. 940-941. - 17. 942-943. - 17. 944-945. - 17. 946-947. - 17. 948-949. - 17. 950-951. - 17. 952-953. - 17. 954-955. - 17. 956-957. - 17. 958-959. - 17. 960-961. - 17. 962-963. - 17. 964-965. - 17. 966-967. - 17. 968-969. - 17. 970-971. - 17. 972-973. - 17. 974-975. - 17. 976-977. - 17. 978-979. - 17. 980-981. - 17. 982-983. - 17. 984-985. - 17. 986-987. - 17. 988-989. - 17. 990-991. - 17. 992-993. - 17. 994-995. - 17. 996-997. - 17. 998-999. - 17. 1000-1001. - 17. 1002-1003. - 17. 1004-1005. - 17. 1006-1007. - 17. 1008-1009. - 17. 1010-1011. - 17. 1012-1013. - 17. 1014-1015. - 17. 1016-1017. - 17. 1018-1019. - 17. 1020-1021. - 17. 1022-1023. - 17. 1024-1025. - 17. 1026-1027. - 17. 1028-1029. - 17. 1030-1031. - 17. 1032-1033. - 17. 1034-1035. - 17. 1036-1037. - 17. 1038-1039. - 17. 1040-1041. - 17. 1042-1043. - 17. 1044-1045. - 17. 1046-1047. - 17. 1048-1049. - 17. 1050-1051. - 17. 1052-1053. - 17. 1054-1055. - 17. 1056-1057. - 17. 1058-1059. - 17. 1060-1061. - 17. 1062-1063. - 17. 1064-106

[illegible]

«*Եւ անմեղ զբռնէ թէ քաղաքս իւր էր եւ ի դաւա-
րանայ բռնակալութեանն Տաճկաց ի վե-
րա*»[2] զաւատին, եկեալ հայր նորա ի տիս
մանկութեան և զնոց բռնակաց պահա-
ղէ խառն թեամբ ի բռնաւն Ս-ընէն(2), և անդ
կեցեալ և սովասանցեալ, ծննաւ զգեղե-
ցիկ աղանձին Քրիստոսի, զոր պատմել
սկիզբն արարեալ եմ նանդերմ և այլ
եղբարքք և քերքք: Ապա ուսուցանելով
զարդին իւր յարելով յաւաւնն աս-
տուածային, քանդի և ինքն քահանայ
էր: Յետոյ ի վախճանելո՞ յարեցաւ հա-
նալն Մաշտոյ ի կրօնաւորս, և աջա-
կեալ նմա ի ճեան իջնաւորաւքն զ-
որս անաւրն իւր թէ քաղաքս վարժեցաւ
և նմաւ եղեւ զորոց, և նոցին
աստուածազգեցաւ զաւրութեանն, ի
կրօնաստանին որ կոչի Մաշտոյ, ի
բռնաւն Քաղաքս, և ընկալեալ զաս-
տիճան քահանայութեան, մանուկ ուշիմն
էր և սիրելի մեծամեծաց, ուստի ի
շնորհացն Աստուծոյ և յազգմանէ Սուրբ
Հովհանն՝ կամաւք իւրովք ել ինքն ընդ
կրօնին առ յերկրէ ի յերկիրս, աշխիքն
յաւելարդ պիտոյցի մերոց: Եւ ստացաւ
վարս [ան]ստեղծականս, պարկեշտս, ըն-
դախերս, անշաղկապս և ճշմարտաւորս,
ի մանկական հասակէն վարժեցաւ ի պահ
և յազգութե՝ և ի տքնութեան, ընդ յո-
լովս անցանկելով անասութեամբ, և
զբաղումս շահելով ի Քրիստոս, եկն
բռնակեցն ի կղզւոյն սոփին վարութ և
թողով զաս ի բռնակութենէ մարդկան,
սիր—ղն ի պատուի և յանարգանս՝
բազմաց նշաւացաւ քանէր զինքեան և
զանապա առաքինութեան, զոր թէ ունի-
ցին հոսն վարդապետական հոգով, ի ձորս
և ի փառարս(2) կորցնան: Այլ սո ոչ
այսպէս, այլ զնոց բռնակեցաւ յապա-
լերին յայս կղզւոյ, ուստի հարկա-
ւորեալ թախանմանք՝ իմաստուն և
հանճարեղն, լաւութեան սիր—ղն, ի
Մաշտոյ Անաւոր Կիւրէն իւրեւն ըս-

աւոր և ժողովեալ եղբարս, միանն-
նականաց զաս, վասն հոգեաց անա-
ւորս՝ յաւաւոր լուսնաւոր վա-
նայ Անաւոր իւրեւն յորում ունկնդիր
եղեալ: Յետոյ հաւատացաւ, ասէ՝ եթէ
յկատուծոյ է հրամանս, եւ ոչ ընդդիմա-
ցայց: Եւ շինեաց վտան և ժողովեալ եղ-
բարս՝ կալով կրօնաւորական կարգաւ:
Եւ զարգարեալ բազմախառն պատուի-
րանաւք՝ վաշելական սպարսք, և ան-
ձինն իւրում յաւելոյր աւր ըստ աւրէ
զգործ մշակութեան առաքինութեան
շնորհքն Քրիստոսի: Եւ աշխարհ առա-
ւելեալ ի մարմնոյ իւրոյ տանձանս,
մինչ զի մեկնէր եւս ի մրդոյ և ի ջրոյ
անգամ — Եւ զարմանալի ա՛յս էր, թէ
զիւրօք ոչինչ ուրաք իրաց նաւազ
զատներ, քանդի զազգութեան նանապա-
զորդ կարգաւ անխառն ունէր զցառ
և զցերեկ, և զընթերցարարութիւն զորոց
սրաց ոչ կտուցարանէր, այլ և անէր
իսկ, և խրատէր զամենեանս ի նոյն
կարգ: Եւ բազում ի սուտ եղբարց յով
աշխատութիւն գտեալ նենգաւ[որ] կեղ-
ծաւորութեան և պէսպէս խաղախա-
թեան, համբերութեամբ ասնէր, քրիս-
տոսական չափովք խորհիլ, և ոչ միայն
ի սուտ եղբարց, այլ և յարաւանցն
ի նշանաւորաց և յանձնակոց, քանդի
զամենեանս ստատնայ վաւեր ընդդէմ
նորս, այլ նա առաքինարար տանէր
ամենայնի վասն յաւայն իւրոյ՝ զոր ու-
նէր առ Քրիստոս: Եւ յայնչափ ճգնա-
լեմէն հեղ էր և լաւական և տեսնեալ
զուարթ, և առատամիտ և ընտաւ-
յոյժ, և վաշելուչ հասակաւ մարմնոյն,
մխթարական բանի առ արամեալսն,
ի խորհրդոցն զարարող և անարկաւ(2) առ
հզարան, ազաւթաւ, զի ընդ երկին
և ի տիւն ինն կանան կտաւերէ: Եւ զսոյն
եւս ասացից՝ շնորհ եղեւ նմա, քանդի
փափաքեալ պարգեւեաց (պարգեւաց?)
մեծի լուսոյն նշանին Քրիստոսի, և յո-
լով աւուրս ձգեցան փափաքանք (փա-
փաքանաւք?) նորս, և ազաւթեւ հայ-

Ո Քաղաքս Կիւրէն

ԼՐԱՏ.

Ո Քաղաքս Կիւրէն

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

Ո Քաղաքս Կիւրէն

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

ինձ, հազարբերան վա՛յ ինձ, լուկ անուն
սարկուսաց, և զործով անարէն: Ո՛վ
եզրբարք իմ սիրելիք, դուք յիշեցէ՛ք
զիս եղկելի մեղաց իլի, որ ծուլ եմ ի
բարբա, և արագ եմ ի չարբա: Վա՛ ն-
դուկ է զիս թէ զինչ լինիմ այս ծով
այխարհի: Յիշեալիք ի սուբբ արօթն անք
զայնխատող սարին, և Աստուած զանգ
յիշէ ի միւսանդամ զաղստեան, ամէնչա:

ԴՈՒՐԹԵՆ ՊՐՈՒԹՆԵՐ

Էջ 224.— Եւսմ աղչասիր,
Ժ աղանդի հանի Մինասայ,
Ժ առջ Գաղատասարայ,
Ժ առջ Ղազարոսայ,
Ա առջ Քոսյսի վարչա:—

Էջ 11: Վարժ և քաջութիւն զարեգի
զիւս:

— Անաստուած ողորմի՛ր քաջէ՛ն Մարգ-
արէն և վեհային իւրում: Եւսմ Գաղա-
տէն և Պրոթէրէն, որ հոռուն յիշատակ զքա-
րեան՝ դուռն է՝ Աստուած անսոսնա՛նք: Ենչե-
ղի, միշի փոքրիկ սրահին: Աստուած
փրկեմն իւրի ջառագիւղ, և ասորք
Աստուածանիւն զարեգի յիշի: Այս և
զիս Թէմի թէին, Գեկեմքերի Բ(=1714,
Դեկտ. 2), որն Ենչի, թեւադուրեմք
Մալէն Էւրոպէոնէն: Որք հանդիպէք աստ,
և կամ ընթեանաք՝ միով Հայր մեղայիս
Աստուած ողորմի՛ր աստեղք, և որք յիշեն
որան մասք, ինքեանք եւս յիշեցեալք
յիշին ի Յրթաւան, ամէնչա:

212

ՄԱՇՏՈՑ ԶԵՌՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԹՐԶՆՈՒԹԵԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԵՐԵՍԻ՝ 254:— ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 18,2×
13,2×2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 13×8,5
սմ.:— ԴԻՐ՝ բուրդի:— ՏՈՒՐ՝ սկիզբ
22, մնացածը՝ 16:— 'ՆԻԻԹ՝ բանդակեայ
բուրդ, հասկնկ, կոկոս, աստա-
րուած:— ԿԱՍԻ՝ նարգուրեան և մաք
բուխն կտակար: կաճաքեղ, հզօն
կանակեղով, կարեան հեռեկայ արգա-
ձն զարկեղով խոյն ու արգանկեան ք-
րինուած, կարեան հեռիկ կարեղ ան-
ժակ և կարգայ քիմեղով կուտէր փակ
գլուած, հոսով, կուտանկեղով կուտե-
մեղ, բաժնով:— ՀԱՆԳԱՄԱՐ՝ նարգու-
րեան առաջ բանական քառանկ մը ան-
ցույց և ձեռագիր 22-24 էջեր: Փեր
անկիւնից աչքով կամ մաշած են, որ կտ-
կանով գրուած և հորեկ գրուած է յաջո-
ղութեամբ: իսկ նորագործեմ էսքն ալ
խառնով չի պատեւ. սկիզբն և վեր-
ջէն բուրբիւր և մազաղաքեայ պանդա-

նակեղով կուտած նախած կարգաբաժն
են: քաղք մը (էջ 35-40) գտնվում վա-
րած նախած և հասկանալի մեղով
փնդեղիւ նախած մեղաքիւ լիտեղա-
րեղ, աչկի քիչ անալք մալն մեղ-
ցած է, կանակեղով ինքած են, քիւնեղ
պատեւած մաշած է, ցեղի հեռեկ ալ կող-
մեղ եղն հեղն հեղնեղով և անեղ հեղ-
գեղ բուրբեղով վալ:— ՀԱՆԳԱՄԱՐ՝ և
ԼՈՒՍԱՆԳԱՄԱՐ՝ գլխու քառանկ-
մեղով սկիզբ:— ԵՐԵՍԻ՝ ԵՐԵՍԻ՝ (այ
ձաքի ի ձալ), ԵՐԵՍԻ՝, ԴԻՍԻ՝
անեղ մեղով, մաք կուտով և անեղ
(սկառածեղով մեղ):— ԴՈՒՐ՝ ԵՐԵՍԻ՝ և
ԼՈՒՍԱՆԳԱՄԱՐ՝ էջ 15, 41, 98, 162:—
Մաղաք անտեղով չի 15 էջ քառ-
նկ, քառանկ, մաք կուտով և իսկ
մաղանեղով գտնուած են հեղն անեղով,
կաղաքով, կանալով:— ԴԱՍԻ՝ էջ 1
(նարգուրեան) և 12 (այ մալն գր-

րուած):— ԳԻՔ՝ Աւետիք:— ՎԼԻՔԻՆ ՍՏԱ-
ՅՈՂ՝ Յակոբ Եսայ. (Հանգեսաւնոյ). որ յիւս-
տակ կը դնէ ի դուռն Ա. Աստուածածնի
վանից Սնկլւերից:

Ա՛նապա՛ս՝ ճեղկեւրքւնէ՛ կը պակելն:

Մասեանս է՝ Մաշտոյ՝ որ կը բովան-
դակէ երկու գլխաւոր կանոն, քանոնա-
յալան ձեռնագրութեան, և ևկեղեցւոյ
հիմնարկութեան և տարհուութեան, Ձեռ-
նագրութեան կանոնին սկիզբը կայ ծա-
նօթ Վասնանագրութեան Դաստիարա-
կութեանը, Դրո՛ր Տաթևացւոյն, որմէ
անմիջապէս ետքը կուտմի և ապա՝
սկիզբն աստիճանաց կղերկոտաց, և
սրհնութեան վեղարի (ընդարձակ), ասանց
երեկոյեան թողլու (էջ 3—161), Մաշտո-
ցիս բովանդակութեան ջանքը 1788-ին
գրուած է, սկիզբը (էջ 2):

Իսկ Բ. Մասը, «Եւթանաւ» Մանդ-
լանայ Հայոց Կաթողիկոս Զինապետին
հրահայտ և Նախադաս (— զանաւն և արե-
նութեան) էջ 162—254:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,Ք

էջ 40, առաջին յիշատակարանը, որ

փորուած հանուած է, վերին ձախտի
երկու տողէն.

— «Չառածեալ մեղաւք շլււտէ՛:
Հըն՝ յիշեալ ի սուրբ աղաւթս քո, ո՛վ
սուրբ քանոնալապեա
և զհայրն իմ շլււտէ՛ »:

էջ 200, գրչէն, խրատքի մէջ.

— «Եւ եպիսկոպոսն ասէ դադաթան
Դանիէլի մարգարէի. Տէր Աստուած մեծ
և սքանչ՝ . . . ի իմէ՛ց քեզ ի Հիշատի՛ց . . .
և շլււտէ՛ և շլււտէ՛ քեզ . . . » (կարմի-
րով):

էջ 254, վերջին տապաղէն, նստորով,
գործ լուսանցքի վրայ.

— «Յակոբ եպիսկոպոսիս յիշատակ
է ՄԱՇՏՈՅՍ, ի դուռն Սուրբ Աստուա-
ծածնիս. չունի ոք իշխանութիւն ծա-
խելու . . . »:

էջ 7, բովանդակութեան քանկի
վերջը.

— «Գրեցաւ Յանկո ԹԻՒՆ (= 1788)
Հայոց»:

213

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

ՊԼԿ—1843

ԵՐԵՄԵ՛ 518:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 17x13x
4 սմ:— ԳՐԱԳՐԻՒՆ՝ 13x8,3 սմ. Ոյ մը
անկանոն:— ԳՐ՝ Բոյսդիք:— ՏՈՂՔ՝ 15:—
ՆՈՒԹ՝ Բաժնակալայ Բուրք, Մասակեկ, Կո-
կուած, փայտաց, տղաւորուած:— ԿԱԶՄԻ՝
Շորաղոս Բեանէ և Բաց յունապի կաւե-
փայթ, կապարիչով, երկու կոնակներով,
ծաղկաւ կապապարհեւ և ռաւանկիւնեւ
կողեւեւ վրայ, ճեղքի կողմերը մուր

կանայ կոպտեւ փակցուած. Երեմով,
կորուածները կաշմաւերկ, քափուած:—
ՄԱԳՆԴԱԹԵԱՅ ՊԼԶՊԼՆԱԿԵՆ՝ երկու
բերք վերջը, մետաղեանեմ երկաթաղբ
անցումը գոյաւրիւմը երկաթ մաշեցե-
մը հանուած և երկծաղ դրուած. իսկ
սկիւրի՝ ԹՂԹԻԱՅ ՊԼԶՊԼՆԱԿ երկու բերք,
նոյնանման յշտերնամբ մը, երկաթն ձկա-
լարանութեմ մը հանուած և ձեռնագրիս

$\Theta = \{ \langle \ell, c \rangle \mid \ell \in \mathcal{L}, c \in \mathcal{C} \}$ is the set of all possible labels. The set of all possible labels is denoted by Θ . The set of all possible labels is denoted by Θ .

Արդ աշտանմ զամենեկեանս, որք
հանգիսիքս ամառ ասամաթք կամ ասթի-
նակեղով, յիշեցէս յազատիս անդ Շիրիքս
սանձայ ամենայն զարմիքս խոտեք, և
զգրիլ արտ, և դաս յիշույ յիջիս ի
Յրիստակ Աստուծոյ սիրոյ, ամէն, և
մենշն:

٤٩ ٥١٦. — $\frac{1}{2} \frac{d^2 u}{dt^2} \frac{d^2 v}{dt^2} \frac{d^2 w}{dt^2}$ — $\frac{1}{2} \frac{d^2 u}{dt^2} \frac{d^2 v}{dt^2} \frac{d^2 w}{dt^2}$

մատենիս զմազիտան ստատուսն Պաշտօնէիցն և զձեռնդն իմ և զերախտաւորքս իմ ազալեմ յիշեղ ազաւթս ձեր, ո՛ր մատենացք սուրբ եկեղեցոյ: Գրեց՝ աս յիշեղն է քաւն Սաւր Թոշտան: Եւ լի է ինքն (155) և և Աստուած յիշէ զձեզ իւր սուրբ տնէն տառնին. Ամէն:

Fig. 10. — Same as Fig. 9, but with $\mu = 0.001$ and $\mu = 0.0001$.

$$= \alpha(B) \beta_{\text{param}}(B) \leq \beta_{\text{max}} \alpha(B) \leq \beta_{\text{max}} \beta_{\text{max}} = 1 \wedge (1 + \alpha(B))$$

214(*)

U U. 6 S 0 8 (24)

2004年 第 1 期

ԵՐԾՄԻ 374:— ԻՔՆՈՒԹԻՎՆ 17,2x
12,8x4 սմ.:— ԳՈՐԾԻՎՆ 11x9 սմ.:—
ԳԻՐ՝ բոլորդիս:— ՏՈՂԻ՝ 17, առհասարակ
16:— ՆԻԹ՝ բամպակ քաղցր, կո-
կոսա՝ թղառառած:— ԿՈՒՅՄ՝ Եռագու-
նանգե է. սկզբած յունայի կանեղայի,
կապեաբիշոյ, երկու կոնակներով, առաջին
կողմին հեծող բոլորե՝ ծաղկեայ կապա-
պառներով յօրինուած է բջաղիկի, մէկու-
ղը յայս. երկրորդին՝ նկոյնուած զինեղու-
աբաղիկի. երկուսինն ալ վայր ածած խա-
չի զամուսն եւ նանգանգ. կողմերուն
ճեղքին կողմերը կապտոյ կտաւներ վրակ-
ցուած, ճիւստով, զամուսններ Երե-
ւոյն:— ԻՄԵՍԿԱԼՈՒՄԻՍ ԳԱԼԼԵՆԻՆԵՆՆԻՍ՝
սկզբը եւ մերթ երկ-երեւթ քեր, եր-

Գրքային գրքերից անհատական մը
համարձե մարտադրանքի անկողանն են։—
ՀԱՆՐԱՆՈՒՄՆԵՐ՝ խոնարհութեան եւ զեռ զոճ-
ածութեան հետեւանմել ըուզդերի, կղե-
ւաւոր, աճմել իրաւոր փափակ, կտուտեմ
իւրեց փայլը, 238—39 կէտու վերին մա-
սերը զբոլում են խոնարհութեան, ռաւ մը
բաւզընէ կ'աւծ են իրենց տեղեւունքն եւ մը-
կան (էջ 135—38, 161, 181, 191, 207,
221, 247, 285, 311, 345), կանակներ
իւկան, կողմի կարգներ մաւաւ եւ կ'աճե-
նաւ յիշայ, իսկ իրենցներ բոլորովին պա-
րտաւոր։— ՀԱՐՈՒՄՆԵՐԻՔ՝ կարմիրով կ'ա-
ւրիւնանան ԶԱՆԿՆԵՐԻՔ՝ սեւ, քաճակով, կա-
մանկնոստ սկիզբը, յիշայ էջ 345 յաւան-
ազարդը մը կարմիրով գոճում է։— ՀԱՐ-
ՈՒՄՆԵՐԻՔ, ՍՈՒՈՒՄՆԵՐԻՔ, ԳԼԽԱՄՆԵՐԻՔ, ԼՈՒՒ-
ՍԱՆՈՒՄՆԵՐԻՔ՝ ծիրանի։— ՀԴՐԱՆ մը, ի-
սաւառ, Մաւառցիս սկիզբը, խաւարահնէի
կամեցին հակաւոր (էջ 7), մաւր կ'աւորիւով,
պարզ սկըւան զործ մը։— ԴԱՆՏԱԿ էջ
364։— ԺԱՄԱՆԻԿ 1464։— ԳՐԻՉ՝ Նիկո-
լաստ մը կ'աւոր։— ՏԵՐԻՒ Ս. Աստուածածին
յիշմել իւրենցիդը։— ՏԻՐ՝ Գաւռն Ալիքա-
նուս իւր մաւառցիս իւր ղեկ Դաւանակ է

[illegible]

Dr. G. H. L. L. L. L.

(**) Երբ, Տ. Քաթողիկոսը խոսեց իր քաղաքի հոգիների, լուսանցների վերին աշխարհիկների վրա գրած է. «Երբեք կարող չես լինել»:

D.L.P. - 2 P.B.S.

— Կեղտակեցեալք ի կատարելոյ քորո-
րից ի Լոգին Սուրբ, և կնիցենք զնա-
ստ ի յայտաթիւն անարարութեան մե-
րումն և ձեանարկեցենք շաւիք Մաշտոց-
նոյ Կոնդրիակի, Աստուած ողորմի ա-
ռիցս:

Եզ 399. — «Պրեքաւ արք Մաշտոց-
ի քաղաքն Կարիէն, որ այժմ կոչի Արշա-
մանք աստուծոն Կազակե իշխոս, Յիշ-
Ռձնիս-ին (= 1673). Ո՛վ Կոնդրիակիք Աս-
տուած ողորմի ասե՛ք, Ըշտապսմ ասան,
էի կարացաք արարելիս:

Եզ 406, քառարկի զբայ, զհրէջն
գրուած.

— «Այս է գրերն այն տէրորին
Ը գիրքն որ Եզիայի տից ելաւ Ա մօտ

թիւմի մօտ ամենաթիւ Յապոս:

Եզ 411—12. — «Բարեխառնթեամբ
սուրբ Լուսարիին, պահայ Յիսուս
միածինն Թ դաս Զրեչտակ ի յերկինս,
ամենայն սուրբք աստուածա[յ]ին օր-
նեն և ողորմին Կոզոյն Խէշ Վաշգա-
նօրն Բաշտաւի, մօրն Լըշիէն և եղբօրն
Լաշիւայ և իւր կողակցուն Փաշաշիւ և որ-
դոցն, և իւր ծննդաց Կոզին զհրաշքանց
լոյսոյն արժանի լինին. Գարբիէլ և Մի-
քայէլ ընդ աջմէ կենան Խէշ Վաշգա-
նօրն մեզայ յերկինս որ Կանգուցեալ է
ի դասս զերկին, ի յերկինն Լաշիւն, ի
էշիւն Դաշիւն: Անթրք կենայ յիւզն
ի յայտմ աշխարհին, Քրիստոս որդի
Լայր մեր որ յերկինս, ամէն:

Թշին ՌձՄԹ-ին (= 1710) Խէշ Վաշ-
գան զաշխարհացաւ:

218

Կ Ա Շ Տ Ո Յ

ԻԲԵՄՔ՝ 354. — ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 15x
20x4 սմ.: — ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 10x6,5 սմ.: —
ԳՐՈ՛ ԲՈՅՈՂԻԵ. — ՏՈՂՔ՝ 18, 17. — ՆԻՒԹ՝
բամպակե քուրք, ճաօ, կոկուած, փայ-
լուն բույր, տոյ տոյ լաւ չկրկուած եւ
անփայլ եւ իրարու փակցուած: — ԿԱԶՄ՝
ազգանկազոյն կաշիփայտ, կափարիչով,
եզեւ կանգնեալով, քալելուն երեսները
կանգնալիս իրարմէ կազապանիւր
դրուուած, Սեփն կազեւր տեղադրան
ազապ փակուած, միմեմ, կաշուած,
երկ կաշուանկել, բազաւած: — ՄԱԳԱ-
ՂԱԹԱՐՏ ՊԱԶՊԱՆԱՆԻՒՆԻՒ. պահպանակներ
սկիզբն եւ ինքեւն ճամուած կողապ-
աւած եմ, քայ լաւի չէ քի մազապա-
քեա՞լ էին աւսմ քի թղրեալ: — ՀԱՆԳԱ-
ՄԱՆՔ՝ կազի բալլած, Գեղակե մը եւ
անթրք պահպանութեմ կիզաւած, լա-
կիլիւն եւ զերկն լաղեր ալ լիկած,
լայի պահպանակներ, կանգնիւր ին

կած, ցեցեւա հեմեր ալ կած: — ՀԱՐԿԱ.
ԴՊ՝ յիշդ քայի 100 էլէ, կանոններ եւ
զիտուո յանձնակներ երկարաղի զը-
լապիւրեմ զ անայն, սեւ բամպակ
կամ մօր կապիւրով կամ ծիւրանով: —
ԵՐԲԱԳԱՐՔ, ՍԿՈՒՈՒՆՔ, ԳԼԵԱԳԻՒՔ, ՍԻՒ.
ՆԱԿԻՐՔ՝ կապիւրով, աստուածով ծիւր-
նի: — ՏԷՐ՝ Տեր Պետրոս:

Սեպտեմբր տեղեկարարել կը
պահանջ:

Մասեանս է Մաշոց, ամեն զոր-
ծածութեան համար պարտաստուած, որ
կը բովանդակէ հետեւեալ կանոնները.

Միշտաշիւն (կնանք), Նշն աբնիւն,
Պաշ Խիւն (միտարն Լաշիւն) աշիւն,
Ազապարիւն (= իտալ), հետաքրքրական
է Բազապարիւն արար, լաշիւն, Խիւն
անհիւս մասին արուած Զրահանք, Եզ

86-87), Պալ Վերացաբնէլայ, Հաւորդ Կո-
լայ, Աշխարհաբնէլ, Այգոյ, Ներնաւար (Ես-
թիւան), Տաշաբնէլ (Տղաթաղ), Այգոյն, Ներ-
նաւար (Եսթիւան), Տեւաւալալէ ար-
նէլայ, Արշաւալէլէն արնէլ, Արշաւալէլէն Խա-
լայ (Խաղաղ աւարնեղայ), Պէշեւ Կո-
նստէլ, Արշաւ Կոնստէլ, Ջրաբ արնէլէլ,
Ջաբ արնէլէլ (Ջուրաւարնէլ), Ուրաւաւայն,
Աւետարանք (Բժշկութեան, Իւզարեթից,
և այլն):

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Միայն 13 էջի վերի և վարի յուս-
տանքքին վրայ տես խնամքով, անբաժնի
գիրերով երկարագիր գրուած է Կէ
Պարա և Կէ Պարաից(?) որ կը թուի
թէ Մայրաքի ստացալն է:

87 էջի ալ յոգնոր յուստանքքին վա-
րի Կոյժ քով քովի երկու տեղով գրու-
մուած է քառակուսի և երեք տող գը-
րուած քով կնիք ընդ ինն համար գծուա-
լընթեանի:

219

Մ Ս Շ Տ Ո Ց

Երեսիք՝ 308:— ՄիւնՈւԹԻՒՆՔ՝ 13,7 ×
10,3 × 2,3 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ 10,5 × 6,5
սմ:— ԳԻՒ՛ Բոսր:— ՏԻՒ՛Ք՝ 18:— ՆԻՒԹ՝
քաղաքի բուրք, կոկոսի, փայտի, ա-
ղաւաղուած, էր 141-42 երկու իրար
փակցուած բուրքերէ հասարակ: ՊԱՅՄ՝
մուր յաւաքի կրակօտար, կախախալ,
եղիւ քանակներով առայն կողին վրայ
հանք ժր ծաղկեալ լուսորի կաղաղաւոր
և երկուին ալ վրայ առանկիւնիւր
գծուած, մտրին կողմեր ղեղին արլաս
փակցուած, առայն կողին վրայ արծաթ
խալիւ զաւուած և հանուած, հիւստոյ,
կտրածներ կարճաւորէլ:— ՀԱՆԿԱ-
ՍԱՆՔ՝ լաւ, միայն ինչ ժր խոնաւութեան
և անխառն գործածութեան հետեւանելով
կողորած, կախալին ու կանակներ ին-
կուս, կողին կանակներ, ինքնէլ երկրա-
ցած, եղեղուած:— ՋԱՄՊԱՅՄ՝ աննւան
քանիւ ևս աղիւսուածով և զաղով:—
ԵՐԱՅԻՒԹ՝ ԵՐԱՅԻՒԹ, ՍԵՐԱՅԻՒԹ, ԳԼԵՒԹ
ԳԻՒԹ՝ կաղիւնով առանկաղիս Պարաի-
ԳԱՏԱՐԻ ԷՂԻ 288, 307-308:

Իննցած բոլոր տեղեկութիւնք կը
պակսին:

Մասեանս է Մաւաջ ծոցի և կը բո-
լանդակէ հետեւեալ կանոնները:

Պալ արնէլայ, Ներկորդ Պալին, Պալ
Վերացաբնէլայ, Պալն արաբ և ալ նա-
րէլն արնէլայ (որ Կանգերծ արնեղայ),
Աշխարհաբնէլ, Այգոյն, Կաւար (՝), Տա-
շա արնէլայ, Այգոյն, Ի Վերայ Երկորդ՝ յո-
րա Կոնստէլ, Կոնստէլէլ է Երկորդ (պղծեալ
Ջրարի), Աշ արնէլայ, Հաւաքաւան Շարա-
կանք և Աւետարանք, Կոնստէլ (Աշխարհաբնէլ
և աղալայ), Աւետարանք Բժշկութեան:

Կոնստէլ գրուած յիշատակագրու-
թեանք:

Էջ 309-310:— Եթէ անկունն ԻՅԹ,
Թուրքիոյ իժ, արն Շարաթ, հոգի թա-
գաւար առլթան Մէհմէտ:

— Եթէ անկունն ԻՅԼ, Թուրքիոյ իժ,
արն Շարաթ, հոգի թագաւար Սա-
լիման առլթան:

(՝) Այգոյն՝ երկուսու (Կոնստէլ):

— ԶԹՀ-ականին ՌԾԶ Հոգաբարձերի
խժ. արև. Ուսուցար. հոգև. Թուղթար. արև.
Թուղ. Խաչիկյան:

— Գթէլանդական իրիւ, Բարեխի ԺԲ,
ալն Ուրբաթ, Եղեւ Թագաւոր առաջին
Սեփեւ:

— α β γ δ ϵ ζ η θ ι κ λ μ ν ξ $\omicron$ π ρ σ τ υ ϕ χ ψ ω α β γ δ ϵ ζ η θ ι κ λ μ ν ξ $\omicron$ π ρ σ τ υ ϕ χ ψ ω

Իհ, օրն Կիրարկի, սուգթան Մուսթաֆայա,
թախան լանդան թախանդա:

Եւ ի, քանիտի լուսանցքի վրայ
 պատմութեան ի մանկիւն թանգարտի Աշտի
 Էրտի քանդակի կնիքը:

附 錄 五 自 序

西 9 月 2 日 星期日

ԱՐԱՐԻՔ 210:— ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ 13,7x
10,3x2,3 սմ:— ԳՐԴԹԻՒՆ 10,5x6,5
սմ:— ԳԻՐ ճուս:— ՏՈՂԻՔ 19:— ՆԻԹԻՔ
բամապի թուղք, հաստեղ, կոկոսած, թո-
ղաբարակած:— ԿԵԼԱՄԻՔ՝ Տորթաբանակ հ,
սեւեղած լամպալի կաշեկալոյս, կողմերուն
հեւեւները ծաղկելու կարգադրանքը դրո-
ւումսն ջրանմանառեմ: Զրնի՝ ամենացածր
են դեբէ: Խաչիք այ գոլմած հանուած
են կողմերուն ներքին կողմերը դեղնա-
գոյն կանաչ տրպաններ կապեղան, հիւս-
տով, կտրածները կարմրաներկ բա-
փուպէ:— ՄԻՔԱՄԱՐԱՆԻՔ ՊԵՂԱՄԱՐԱՆԻՔ
սկզբը ու վերջը եւշ-եւելու թեր, մե-
տուսն զոյգընա՛մը երկու՛ն առանձն-
ած մը արտուած են մեծագոյն մեծա-
քանով ծաղկառած, ու արջիքը եղբւոյ
(թեր) գլուած ազգանքիքը լայնակնե-
քը սկզբնէ վեր յնդած են խեփ աշխարհ
գլուածներով:— ԸՆԴԳԱՄԱՐԱՆԻՔ՝ լաւ, միայն
դի՛ք լայնութեանքն ու անտեմ գո-
ծուածքնայն կեղանակ: վերջին (ՍԵՂԱՆԻՔ
եղք) թուղք մը կտրած համուած, եւ
անտեմ մեծագոյն ծաղկառածն
կտրուելիք մասած վարկ կողմին թե-
կունքը ճարտած վերջ եւ վարկ շարճե-
րեն:— ԶԱՐԴԻԳԻՒՆԻՔ՝ սեւ թանձրով ու-
րուալիծեր: Էն, կանցնեներկ ծաղկ
սկզբններ:— ՓՈՒՄԻՔ՝ ԽՈՐԱՄԱՐԱՆԻՔ
ՍԱՆՏԱԼԱԶՐԱՆԻՔ՝ Էս զոյգ մը սկզբնաւոր

ՋԱՐԴՆԱԿՆԵՐՈՒՄԻ՝ Մարտոկի սկիզբի, միջո-
սա քիմիկ էլանիմի նակար (էջ 25):—
ԴԱՆԱԿԻ կիւր ԿԱՆԱՆ ԳՐԱՅԵՆԵՐՈՒՄԻ ԵՒ
ԳՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՄԻ ԻՅՈՒՆԱԸ, ԳՐԱՅԵՆԵՐՈՒՄԻ ԵՒ
ՃՈՐ ԳԱՐԿԱՆՆԵՐՈՒՄԻ ԵՒ ԽՈՍԱՅԳԱՐ
ԿՆԵՐՈՒ ՍԵՂԱԳՐԱՆԻ ԵՑ՝— ԺԱՄԱՆԱԿԻ
1644:— ԳՐԱԳ՝ Տ ՍԵՂԱՆԻ

Ինչպես ծանուցիլ են կր ապակիին:

Մատենան է Մաշտոց ձոցի, որ կը
բաժանուի Էհեաեհեա կանոնները, ու
բանց անճիշդ մէկ ցանկը գրուած է
սկիզբը (էջ 24):

[illegible]

[illegible]

በሪፖርት ያደረገው ምርመራ የሚያሳየው

ԼՂ 19 — Վրաստանի վարչական և հողատնային
պաշտոնատեսության մեջ:

Փորձը յաւիտանեալ, ամէն: Գրեցաւ
զերթը առեալս: Եւ Եւստանեալ, ամէն,
ԲՆԳ, Յաւիտ ամառ է (= 1644
Յուլիոս 7):

Վերջից դրուած մտադառնեալ պահ-
պանականերու առաջին թերթին ա-
ռաջին երեսին տողամէջերուն վրայ,

— ԲՈՒՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐ և ՈՐՀՈՂ և ՀՈԳՈՅԻՆ
ՍՐՐՈՂ: Երևանի եւ Մոսկովայի, փխնի մի
Պատշաճ է համարել ինչպէս որ, առարմի նման
հետեւի հոգի Տերին, Բրբրտտո գրքին տն-
դորով պահելը:

7.679.119.10-8

կը ԹԵՆ — Վերադառնալ հայրենի տեղը, հայրենի երկիրը մեր սիրտը չամռան, մեր սիրտը գաղտնիքով, Գե՛ղ սիրտը մեզդ երբ լինի բամբուկ Թաթար մի ձե՛կն, եռացող, չորացող և կայուն թաթար լինելու համար մեր ինչու քաղաքական հասանելի, գործիքի կառուցման շարժել, ձեռնել, մաղել, խառնել, մեղքի մասունք էլնել, գիշերել ու վաղընել Բ Բ(*) տիրամիջ էրե՛կ կերպը:

Իդ 310. — Եթ արժամ արտադ. 9
արժամ աստուռ, Գրիգորի, Դ արժամ ճաղմ
սալյուս կանոնը չնկատ, Բ ըս[ի]լ բաշխես,
ձեռնու, մարգես, չնչ մեղքով ըսուվախն
յալչին, Թանձր կյարսկ աննես, Իրիննու
մաղանն կեր, չուէ և մասնաբաշխոյ:

[illegible]

221(*)

9. 11. 9. 11. 9. 11. 9.

16. $\Gamma_{\text{max}} = 1450$

ԵՐԵՎԱՆԻ ՁԵՃ (քերթ):— ԴՐՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
18,4×13,8×6 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 1. Մա-
թ.՝ 13×10,2 սմ., Բ. Դասը՝ 14×9,5 սմ.:—
ԳԻՐ՝ բոլորը:— ՏՈՂԻՐ՝ 15, 16, 19, 20,
19:— ԿԵՅԻ՝ բոլորը: ՈՐԱՆՈՒ, ԴԱՍԻ, ԱՅԻ

(*) ԵՐԺ. Տ. Ռաբրէն Կաթողիկոս թիւէս
ՉԵՐ, լուսանցքի աջ աւելիւնին գրայ գրած է.
Թ. ԽՅ. Բ. ՆՃԱՆԻՆ:

1954, 1955,

(**) Երբ, Տ. Քարադեհի կաթնաղիկոս խորագրիւ ձախ կողմը, բաւանցքի գերի անկելուին վրայ գրած է. «Կարեւոր կարգի վանքի արտադրանքն համարէ»:

2500, 1945.

կաւած. թաղապետն է: ԿԼԱՄԲ՝ Գորգաթիւնի է, սեպտեմբրի 1-ին կաւած յիշաթ, կախաբոյի, Էրիկ կոնալիմեթի, կոպիւնի եւեկեկոյ զոյգը: Թաղկեալ խառն խաղաղապետ զտեսնած, ընկնալ կոպիւր կապալ կաւածն փառաւոր, ինքնոյ, կտրածնէր կաւածնէր, քափաւած: — ՄԵԿԱՄԼԱՅԵԱՆ ՊԵՂԱՅԻՆՆԵՐ՝ Երկրի քերքն էր, երկաթեայ զոյգը բնածի կեդրիւն արտադրութիւն էր: Դաւածն (Հոգաւորականն է): — ՄԻԿԱՄԼԱՅԻՆՆԵՐ՝ Լազ

[illegible]

2060. 20415.

թի Բայալառած, վերջին կողմը բխի վրայ մնացած, քիլոմետր բոլորովի մերկացած, հրտեմեր, կարահիշյո, կոնակներ բնկած, ցնցեր մահաւանդ վախճան կողմը և հանդիպակալ քաղցրեր ձայնկած. խառնալուծան ցելիք մէջ մնացած, և բաւական ալ բաւցիք ինկած կարսած և կիկղկղեմ ցանկիմ մէկ տար. և 312, 392, 680, 624 կէտէ ետք քաղցր, ցոյնիկ տեսարաններ ինկած կարսած և՛ քաղցր թղ (էջ 393—394) պահած եւ երկու բողբոլի ալ. էջ 561—64, երա՛ծ և՛: Վերջապէս դժբախտ, շայց քանկապիմ հետաքրքիր մը Անկիւրիոյ պատմութեան տեսակէտով:— ԶԱՌԱՅԻՐԻՔ, շեղ թեղ ԼՌՍՍԼԱՆ՝ ԶԱՌԱՅԻՐԻՔ՝ զանհետ սելիքները: Անանձ Ա. Մասին մէջ վարդապետիւր (զոռնա) գրածն օրումն ուսումալիւն և՛. Ինչ թ՛ Մասին մէջ քոյց սուտն) զժողոված և՛ և՛ ուսուցում հանգամանք թղ չերին:— ԿՌՈՒԻՐԻՔ, ՍՍՍՍԻՒՅԻՔ, ԳԼԱՅԻՐԻՐԻՔ՝ կարծիքներով:— ՓՈՐԻՔ ԿՌՈՒՆ ՍՐՆ, ՓՈՐԻՔ ԼՌՍՍԼԱՆ՝ ԶԱՌԱՅԻՐԻՔ՝ Ա. Մասին սելիքը (էջ 39). վարդապետիւր զոռնա պարզ տեսակցի մը:— ԴԱՏԱՐԻՔ էջ 500:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ Ա. Մասին շիւտակարգին համեմատ 1450:— ԴԻԴԻ՝ Արախմ Արեղալ:— ՏԵՂԻ՝ Անկիւրիոյ բնդ հովանետա Ա. Անտառածանի (վաճիմ) և Ս. Լուսաւորի (եկեղեցիոյ):— ՏԵՐ՝ Գառն Աւլան, ի վալիւրմն Գիւրն Բճնի:— ՎԵՐՋԻՆ՝ շիւտն՝ Անկիւրի Ս. Սարգիս եկեղեցին, ալ շիւտն իր քառի 553 թիւ:

Մասունիսն է ԳՆԼԶԻԿԱՆ, հրգու
մասերով, և. Մասը, էջ 3-312, կը քո-
ղանայի: Եվ՞ դանձիր. արանց ցանկը
գրառուի է-գիրքը, և ցանկիկն ալ առաւ:
Ջիւ Բուշը ինկած և շնորհած է
միայն 1-նը՝ Գանձերու ցանկը (էջ 1-2),
Բ. Մասը (սկիզբէն և վերջէն պակաս)
կը քովանդուզէ 18 Գանձեր (էջ 313-
557), առգիր (էջ 565-569) և դարձեալ
Գանձեր (էջ 601-624):

Կոնսերվացիոն հրկու մասերը որոշ են թէ՛ զբոլակներ, թէ՛ զանանգային թիվերով և թէ՛ տեսակետաբանական:

Նոյնիսկ Ա. Մոսին մէջ 107—110 էջերը (Աւագ Ռեւիի գահինը), երկրորդ Մոսին գրէն, զերջէն կարտաւած է Ա. Մոսին Աւագ Ռեւիիի գահինի վրայ, աւելորդ ընդհանրութիւնով ժը, Աւելագէն է՝ իրիւր որ Ա. Մոսին երրորդ թիւնն առնն միտգումն է Ա. Մոսին հետ է միտգումն հարգումն է Դիւնի կու աւելորդ նունն թէն Ա. Մոսին մէջ միտգումն գրէն յորիւնտ մը կը կարգահն 193—204 էջերը, թէ՛ զերբորդ կամ Զմեւագումն միտգումնով է թէ աւելորդ նունն միտգումն է:

የኮሪያ ሪፐብሊክ ሪፖብሊክ

[illegible]

ԼՂ 46. — ռեզուսանցիցն Գ Կրամկին,
չէ՛ն չէ՛ն՝ արագի՛ն:

ኒፃ 49 - ልቦታዎን ለመከማቸት ወይም
መመላለሻ ለመስጠት ጥሩ ሰዓት ነው።

Եզ 128—29. — Ճարտարվեստի գանձա-
պահարանը և շինարարական գործըն-
թացը:

Էջ 131. — Երաբար թեանք ասաւ և Է-
րաբար Ժողովի իշխան՝ Ե:

էջ 141. — «Զմեղուցեալս լիքշեմ»
 յիշեալ՝ աղաչեմ՝ աղաչեմ» կարմիրով,
 և ասոր ասկը օտոր գրէէ, նստորով. —
 ժեկեր պէն պու գանձի էօկուրնուր-
 սեմն:

Էջ 210-211, քանի թխանակությունը
գրված է, Ա. Մասին գեղջիկ:

— զփառք ամենատարբեր և բոլորովին
 թեանն և միայն աստուածութեանն, աշխարհ
 և միշտ և յառիակուն յառիակն իցի:

Շնորհիւ Բրիտանիոյ Ատանձոյնի մե-
թոյն սկսած [1], և որոշման թեմամբ նորին
կատարելիքի դժուարացումներն է Էդ Բլոմֆիլդ
Հոյն ՊՂԹ, Թուրք-սուլթան 1. (1450, Աս-
տուր 30), ի թանգարանի Պարսկ Աստուր, որ

545 հ. հասանաբար ժն. մեծ գաւեւ:

Անպատ թոյս: անգիւղացիներ կը պակսին:

ՌԵՍԼՈՒՄԱՎՐՈՒԹՅԱՆԵՐ

Եղ 546.— Ենթրոյ սարս լինեա՛ ի ձեր ապշածն:

Եղ 547. Վարդան Վրդ-ի Ենթրոյ անտեսլիլն: Իրտաին վերջը:

— Են զրոյց Կրտումանց գրեց: ԱՐԱՏԻՍ Ի Սար Վրդալո: Ենամբ Ենամտ Ենամ-
լիլն գրեւորեմէն: Վրդալո՛ ի արեւ —
(Ինչու) զամբար ի Ենթրոյ: Են Ենամ-
քիցոյց առ Ենամալն Ենթրոյգրտանեմ:
որ Ի Ենամալն թիւն արեւ Ենամ զար-
գաւ: Են զարգալն ապշոյց ի արտին
Կ Ենամ: որ գրեւորեմ թիւ արտին Են-
Ենամար թիւ:

Եղ 7. Վարդ յաւանցքի վրայ: Են
արտ գրտան իրեք ապ: արեւ Ենթր
կը Ենթրոյ:

— Են ի վերջոյ իր գրտն արեւ արեւ
պ իւր Ենամ: Ե ի Ենամ:

Մարտին լուսնի արեւ իւրացքի:
Ենթրին Ենամալն կը Ենթրին թիւ
արեւ Ե իւր: Մարտին Են Են Են
Ենամալն Են: Ենամ իր Ենթրին յա-
վանցքի:

Եղ 1.— (Են) Են Ենամ իւրին Ե Են
Ենթրին: Են ի Ենթրոյն Ենամալն:
Արտան.— Ենթրոյն Ենամին Ե Են-
Են իւր Ենթրոյ Ենթրոյն: Ե Ենամ
Ենթրոյն Ե յաւանցքին Ենամալն:

Եղ 20.— (Ի) Ենթրոյն Ենթրոյն
Ենամալն:

Արտան.— Ենամալն Ենթրոյն լուսն
Ենթրին յաւանցքի Ենթրոյն իւր: Են
Են իւր Ենթրոյն:

Եղ 34.— Են. Ենթրոյ Ե Ենթրոյն Են-

Ենթրոյն Ենթրոյն:

Արտան.— Ենամալն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Են, Ենթր Ենթրոյն Ե
Ենթր Ենթր Ենթրոյն:

Եղ 45.— Են. Ենթրոյն Ե Ենթրոյն
Ենթրոյն:

Արտան.— Ենամալն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթր Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթր Են Ենթրոյն Ենթրոյն:

Եղ 58.— Են. Ենթրոյն Ենթրոյն
Ենթրոյն:

Արտան.— Ենամալն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն:

Եղ 117.— Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն:

Եղ 124.— Են. Ենթրոյն Ենթրոյն
Ենթրոյն:

Արտան.— Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն:

Եղ 133.— Են. Ենթրոյն Ենթրոյն:

Արտան.— Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթրոյն:

Եղ 146-147.— Են. Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն:

Արտան.— Ենթրոյն յաւանցքին
Ենթր Ենթրոյն, Ենթր Ենթր Ենթրոյն
Ենթրոյն:

Եղ 147.— Են. Ենթրոյն Ենթրոյն:

Արտան.— Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն Ենթր Ենթր Ենթրոյն Ենթրոյն
Ենթրոյն Ենթր Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթր Ենթրոյն:

Եղ 149.— Են. Ենթրոյն Ենթրոյն:

Արտան.— Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթր Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթրոյն Ենթր-
Ենթրոյն:

Լէջ 238.— «Ո՛վ սորոյանեալ քաւա-
հաւք և առաջնայք հասին Յրիստոսի,
որ կարգաւք և լուսաւորիք՝ յիշխ[ւ]լ չիք
զգիցիք և գտաւք ն զթոթին իշտեալն
զն—ւիշ ի Բրիտան Երեսու ի Տէր մեր, և
որ յիշէք և հալցէք, աւրհնեալ եղիցի[ք]
[ի] Սուրբ Հոգոյս, ոչ թմ և յախճա-
տեաներ, ամէն։» Եւ զմեզապարտ
գլուխ վնասէս արժանի արա[ւ]ցաւք յիշ-
ման ի Բրիտան, և որ յիշէք՝ եղիցի[ք]
աւրհնեալ ի յիստաւոյ և Հուր և ի
յնրոյս և ի Սուրբ Հոգոյն, և նմա
փառք յաւիտեանս, ամէն։

Լէջ 256.— «Արք աղաւնի զձեզ, ո՛վ
աստուածարեալ մանկունք սուրբ եկեղե-
ցոյ, յորժամ լուսաւորիք յականակիտ և
ի հոգիւն զարգապետութենէ աքեայ եւ-
րեւէ երանելու հաւր՝ յիշեալիք ի մաքրա-
փալ յաղաթս ձեր գորուպ և զանար-
ժան և զհիսին իշտանքն զն—ւիշ, ընդ
նմին և զնապան իւր և շէրէն, և որ
յիշեն սրտի մտաւք՝ յիշեալն զնաւոյ
աւրն իմ և արարիչն Երեսու Քրիստոս,
յորժամ զալցէ փառաւք Հուր իւրոյ, և
նմա փառք յաւիտեանս, ամէն։

Լէջ 260.— «Քրիստոս Աստուած, Ար-
ք ի Աստուծոյ որ փառն մեր մարտնչար
ի Սրբոյ Կուսին և զմեզ փրկեցիք յա-
ռախի աւիթիք, զամենք սուրբ ա-
ռաք թորիտան ուրիշ, յիշեալ զհոգի
զեղիւն և շ[ւ]նիտին իշտանքն զն—
ւիշ և զնապան իւրոյ ի յիշեցիք ար-
քաւորութիւն, որ յիշէ աւրհնեալ է ի
Սուրբ Հոգոյն։

Լէջ 375.— «Արք աղաւնի զձեզ, ո՛վ
աստուածարեալ մանկունք եկեղեցոյ,
յորժամ լուսաւորիք յականակիտ և ի
հոգիւն զարգապետութենէ աքաւ[ւ] ի փա-

րիւթ երանելոյ հաւր՝ յիշեալիք ի մա-
քրափալ յաղաթս ձեր զստացող սորա
Չ—ւիշ և իւր (յորալն զի՞նք քաւեալով սե-
ւացած) Յ—ւիշ իշտանքն և զնոպս իւր
և զմեզապարտ գլուխ Երեսու աւան-
ք, և որք յիշեն սրտի մտաւք, յիշեալն զնա-
ւոս աւրն իմ և արարիչն Երեսու Քրիս-
տոս, յորժամ զալցէ փառաւք Հուր իւ-
րոյ, և նմա փառք յաւիտեանս։

Լէջ 393.— Կուր յիշտեալեալք
կրկնաւ։

Լէջ 425 և 464.— Յ—ւիշ իշտանքն
և Աւետի գլուխ յիշտեալեալք։

Լէջ 493.— «Եւ զանգիտան թնա-
ւեան յիշեալիք ի Բրիտան աղաւնի։

Լէջ 523.— «Արք աղաւնի զամենի-
ւեան որք զարգաւք և լուսաւորիք, զիւ
զարգամանչս և զեղեցիտ և զալուպ
իշտանքն զն—ւիշ յիշեալիք ի Բրիտան,
և յիշեալք աւրհնեալ եղիցի[ք] ի Բրիտա-
ն և ձեռացիւցք կնքանուիթն տալ[է]
Բրիտան Աստուած, և նմա փառք յա-
ւիտեանս, ամէն։

Լէջ 533, 538, 548, 558, 564, ա-
ռաւի նապա սուրբիտութեան Երեսու
իշտանքն և Աւետի գլուխ յիշտեալե-
ալեալք կրկնաւ։

Լէջ 621.— «Եւ զանգիտան թնա-
ւեան յիշեալիք ի Բրիտան ա-
ղաւնի։

Լէջ 677, զուրի լուսանցքի վրայ
հարաւ։

— «Ես տէր Գրեգորիոս Գրեցի[ի]
Բ—ն ՌճՃԷ (=1728)։ որ և ի Սիւն-
իւրի Մեծ Տաղաւոր իմ արհնեց։

225

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

ՀԱՅԿ 1730

ԵՐԵՎԱՆԻ 454:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 10,5x
10,5x3 սմ.: ԳՐԱԹԹԻՒՆ՝ 10,7x8,5 սմ.,
տեղանոց:— ԳԻՐ՝ ԵՈՒՐ:— ՏԻՂՔ՝ 14, 17,
16, 13, ռաբ տեղանոց:— ՆՎԻԹ՝ բառապա-
կե բաղբ, նառ, բառակ, փայլուն, ան-
փայլ, կոկուն, հողաբառում:— Շաղա-
նակազուն կաթի, պարզ կողմ մը, եռան-
կունասուն կաթաբլիթ իտե, կաշին բա-
նակուն հաստ է, սուտեղ փայլել կամ իտե-
ւաբառի, պարզ բաղբ մը փակցուած մե-
քեն, անաղկունայ լառ շին կառուած, նախ
հիւսակ կապուց թելիտալ թիկունին միայ
կառուած է. կառուածները տեղանոց, եր-
կու քաղցր ալ (այսինքն) լառ կառուած:—
ՀԱՆԳՆԱԿՆԻՐ՝ լառ. խոնարհութեան կեղ-
տաւած ձեղնէ կան. ցոյց տակնկէր է. կող-
մերս անվնաս կերպով, կաթաբլիթ երկու-
մի ճեղղուած է մեղանդին:— ԴԱՏԱՐԻ կըք
1—2, 33 (հաղիւ 8 սոյլ գրուած), 300,
302—303, 333 (հաղիւ 6 սոյլ գրուած),
340—43, 353, 387—88, 394—97, 408—

408, 440, 451, 454—56) — ԳՐԻՉ՝ Ծերու-
նի Պաւկաս Քենյ:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ շուրջ
1730:

Մեղան լառ տեղեկագիրն էր
պաւկաս:

Գրիչը անխառն է և խառն, ծայրէ
ի ծայր սեւ թանաք գործածեր է, քե-
րուածները ու գծուած տեղեր ունի:

Մասեանս է Հառաւիյ մը, լառ եւս
Հառաւիյ մը, ուր գրիչը ազատ բանը
ընդգործակեր է, հետեւեալ կարգով.

Ել 3—53.— ՔԱՐԵՐ ՀԵՆ ՅԼ[Ե]Ն-
[Ե]ՆԻ Գառնայ սուղեւ է:— Երևան
լառ Գառնայ:

Ել 34—38.— Քարտեղ փակեալ և
աղբիւր կերպով սկսուածով Աստուա-
ծածնի մասին գրուած մը:

Ել 38. Կեանքի տեղեկագիրն էր:

Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան
Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան

Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան
Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան

Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան
Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան

Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան
Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան

Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան
Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան Երևան

Աղսուած.— Եթեք հազար իսրայէլի ժողովուրդը:

Եղ 398.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 399—412, Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Աղսուած.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 413—433, Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 433—39 Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 441—450, Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Աղսուած.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Աղսուած.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 452—53, Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(*) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(**) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(***) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 71.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 120.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 243.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Եղ 246.— Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(*) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

(†) Եթեք ինչ որ, Եթեք ինչ որ:

Հեցելոց, ի դաշտահան քուժ ի յատանն
նստիս, յիշեալ ողորմութեամբ քո մե-
ղսք լշտեալ Ղափառ Բաշա՝ ծնողքն և
ընտանիսն ամենեանն, որ ակն յունին ի
քուժ դաշտահանն. դասք հրեշտակաց
ընդ որոցք մարդկան զհրեշտակներն եր-
զնն միշտուն զգիտս յուխտան, ա-
մենն։

Էջ 250. — Ենթ ողորմածդ ես և
զքեռն, Քրիստոս Ամենակ, քո յարուստ։

Քեամբ մեզ ողորմեալ առ հասարակ,
կառարիւնալ զուխտս յուխտարաց, յի-
շիւ զհոգին իմ ծնողացն։

Էջ 352. — Բնանք աղմոսին որ եր-
զես համայն սորին և զմեզայպարտ
Ղափառ Բաշա՝ իւր ծնողքն թարեւն և
մայրն իւր Մարգարէ, մէկ քերան Հայր
մեզ[այ]իւ զիս յիշէք, և զուգ ի Քրիստոս
ամեն յիշեալ յիշէք, ամեն։

226

Հ Ա Խ Ա Ք Ա Մ Ո Յ

ԵՐԵՄԻՔ 26Թ. — ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x
10,7x2 սմ. — ԳԻՌԹԻՒՆ՝ 11,8x6,7
սմ. — ԳԻՐ՝ Ենթ լեզպիւր. — ՏՈՂԻՐ՝
11. — ԴԵԻԹԻՐ՝ բամպակ բուլք, կոկւած,
կալլում. եղանակուած։ — ԿԱՅՄ՝ յուխ-
տի կառարիւն, կառարիւն, երկու կա-
նակներով, կողմնում վրայ կանխաճիւս
խառնակ կառարիւններով տշալիւ և
տշալանկիւններ յտինուած, ներքին կող-
մեր լեզպապաշտ կառարիւն փակուած,
միւսով, զրուսմանը կառարիւնով.
ԵՐԵՄԻՔ 1Թ 1 ԱՍ ԳԱՆՔԱՆԼԵՆԻՐ՝ սկիզբը
և վերջը երկ-եկու բուլք, երկաթազիւր
զոլորքեամբ երկսիւն աւետարանն մը հա-
նուած, յաւաքուած ձեռագրիս մեծու-
րան. սկիզբներ տշեալ (քեր) զրուսած —
ՀԱՆԳԱՆԻՒՆ՝ Էսա յաւ. միայն խոնա-
ւայքիւր, երկուս աւետարանն է իւր և
շին սկսելով բաւական սեղ, կանակներ
իմկած։ — ԶԱՐԳԱՆԻՒՆ՝ աւանանիւ Էջ 43,
92, 226, Էջ 21 ալ տեղը ներակ բոլորած
է։ — ԶԱՐԳԱՆԻՒՆ, ԳԱՆԿԱՆԻՐ՝ ձիւնիւնիւն.
ՓԻՐՔ ԵՐԵՄԻՔ Ի ԵՄԵՆ, Էջ 4, 114,
139, 162, 207։ Մարդկամբ ուսագրու ո-
յիւն ունի. կապուած, անուամբը կարմիր
մը, ինչ մըն ալ ճոան ձողիկ կարմիր մը
զոլորածուած է։ — ԳԱՆԿԱՆ Էջ 1-3, 161
(5 աղ զրուսած), 272 (6 աղ զրուսած) — 299։

Պա զուստիւնը ձալեկ ի ձալ զամուս
չնե, կեղտեած է Է զշալախոմներով. — Ա-
ռաքին ՍԱՆՈՂ՝ Տեր Մարգարէ։ — ԿԱՐՁԻՆ
ՍԱՆՈՂ՝ Գ՝ Տեր Գեորգ, Գաղաթացի Պետրոս
Աւագը։

Մասցած տեղկաւորիւն Էր պակսին։

Մատենա Հասարակ մըն է, որ կը
բովանդակէ զլիստարագէտ Բաշայի,
տեսիւններ, վկայարանութիւններ, և այլն,
հետեւեալ շարքով։

Էջ 4—20, Բաշայի Բաշա շարքով
(Բաշայի մեկնում)։

Էջ 21—41, Բաշայի վրան Բաշա-
թեան Քրիստոսի Ամենակ մերոյն։

Էջ 42—64, Բաշայի վրան զգլմիւն
և ուստարագ և մեկնում։

Էջ 64—91, Բաշայի վրան խոստո-
ւանութեան։

Էջ 92—108, Բաշայի վրան ուստար-
ագութեան։

Եջ 108—114, *ալիսե ողորմութեանք*

Եջ 114—137, *աբարոզ վասն դատաստանի*։

Եջ 139—161, *աճեմիլ Սուրբ Աստուածանին, զոր ետես Սուրբ Կոյան վասն զժոխացն, թէ ո՛րպէս է*։

Եջ 162—184, *աճարցմանք արքայն Գրիգորի Լուսաւորյանն*։

Եջ 184—197, *աթուղ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ տուքեցաւ յերկնից յերկիր ի տաճար առ բարձրացն Գեղարի և Պետրոսի*։

Քարոզ վասն կիւրակէի պո'ւն

Եջ 197—207, *աքոնեայն երբեմի ասացեալ յաղագս պանեոյ կերակէին աւար և մարտի*։

Եջ 207—225, *ալիկայտրանութեան կամաւոր աշգրտին Ալեքսանդրոսի Էջգեմ*։

Եջ 226—249, *ալիկայտրանութեան արքայն Մարիանէ կուսին՝ վկայ վասն Քրիստոսի*։

Եջ 250—251, *երկու պատմութիւն*։

Եջ 251—255, *Աւրհնութեան բանասէս*։

Եջ 255—267, *ախոստմանութեան ամենայն քանանից և կրօնաւարաց (անեմ) Աշխատի Բայն անի քանդակ մը, Եջ 268—297, որ հետաքրքրական է*։

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Եջ 161. 225 *պատմութիւն կուսան Կամար անգիր աղետով Սողոմոն Են*։ Միայն Էջ 249—50 *գրուած է*։

— *աՄուրք և երանելի կուսին Մարիանէայ քարէխաւարութեան ողորմեալ Քրիստոս Աստուած ըստաշէ իշու*։ Էթէր Մարգարէն և զիւր կողակիցն շնորհաւոր և զճնապն իմ Վաւարէն, մայրն իմ Էթթէնէն և զեղբայրն իմ Վաւարէնէն, Վարդէնէն և որք զամէնն տանն, տմէն

Եջ 138, *վերջին ստացող Պետրոս Վրդ. ի գրչէն*։

— *«Յիշեա՛ Տէր զհոգի հանգուցեալ Դէրէն Կանանէն և իւր զերեցակին Կանանէն և այլ ամենայն հին և նոր ննջեցեալն, որ ետ կենդանի որդին Գեղարի ևս Պետրոս Կանանէն Էթթէնէն յաղագս յիշելոյն*։

ՃԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԳՐԶԷՆ

Եջ 137—38. — *աԱղամայ մինչև ի Զրհեղեղն Բեթճիք տարի է. ի Զրհեղեղէն մինչև ի յաշտարակ Եժիլ տարի է. ի յաշտարակէն մինչև ի Արաւամ Եժիլ տարի է. ի Արաւամէն մինչև ի Մովսէս, յիւն յեղիպտոսէ Եժիլ տարի է. և անտի մինչև ի Սողոմոն, և ի շինութիւն տաճարին ԴճՁ տարի է. և տաղթին շինուածք տաճարէն մինչև ի յերկրորդն, ի Զաւարթաբէլ Եժիլ տարի է. և անտի մինչև ի ծընունդն Քրիստոսի Եժիլ տարի է. և անտի մինչև ի Լուսաւորիլ Դճճ տարի է. ի սուրբ Գրիգորէ մինչև Զայց թշական Բճիկ տարի*։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՆՈՒԿ ՄԱՆԿԱՆ

ԵՐԵՍԹ՝ Գ+64:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 20,7×15,7 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 16×12 սմ.:— ԳԻԹ՝ ԵճԵՐ շեղագիւր:— ՏՈՂԹ՝ 24, 23:— ՆԻԻԹ՝ Բամպակեայ բուղբ, կոկոսած, ասողաբարուած:— ԿՂԶՄ՝ բղբեայ, կոկոսեան վրայ անփայլ ծաղկեայ բուղբեր փակցուած:— ՀԱՆԴԱՄԱՆՆԵՐ՝ ԵՅՍ ԵՅՍ, ԵՅՍ:— Մայրէ ի ծայր սեւ Բանափոլ գրուած կանգնաւոր գրչու բեամբ, առանց զարդարանքի, լուսանցադիմէ կապար մասիսով գրծուած:— ԴԱՍԱՄԻ ԷՂԲ Ա-Բ, Գ, 52—64:—

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը պակսին, բայց յաթնի Ե որ ԵՅՍ ԵՅՍ գրչութիւն մըն է, եւ ասացողն ալ Յ-Է-Բ Վ-Ե-Ր. Հանգեսան:

Յառաջարանը յառաջ կը բերենք.

— զիտն համառօտ տա վերծանողս:

Չնեմք արդարեւ չափ պատմութեանս զրազմօք թափափել, այլ այնքան սրբան հարկ իրացն պահանջէր, որքան զատեցաք ապա զծանաթականն նախերգ- իրր զի, ըստ որում զճառս հնոց եւ զստական նոցա՝ չքամանել խրատէ իմաստասնն, այլ զի նոցանէ քաղեալ օգտից բուռն հարկանել ի նոյն,

եւ մեք փաթացաք ցուցանել արդիս զանդուլ նշուես զմանկանն երիտասարդի՝ թէ զիս՝ րդ ընդ երկար մամանակս զեղերեալ եկոց եւ համբեր ի ձախող զիպուածս, ի քաղց, ի ծարու, ի աթթ, ի աքնութիւնս եւ որ առաւելն՝ յաներեւի թշուառութիւնս, որովք մինչեւ մարթացաւ զքամար ամէն զիսն ցանկային խնդրակ, հանգերէ ճոխութեամբ եւ իշխանական բարձր պերճութեամբ:

Հուսկ ապա՝ խնդրեմք չիինել մեղադիր զպատմութեամբ, ի տեսանելն զանհեթեթ ինչ իմաստ՝ բան եւ կամ բառ. քանզի յայս՝ առ այն ձգեցաք, զի առ ապկառ տակաւ ընտելացեալ կուրացուք ի լուսնոց հասանել աստիճան վսեմ շարադրութեան:

Չէ՛ տարազէպ ձէտուսն անձին, ի

կիրթ եւ քան,

է՛ մամուսեղ ախորժ բնախից՝ քա-

ղաքական,

է՛ ք հասիցեմ արդ չընթացիցս՝ իրր

վայրապար,

Ձի եւ ստիկաթ՝ հասին ստվա, ի

մէջ լըրմանն:

Յ-Է-Բ Վ-Ե-Ր-Ե-Ր Հ-Է-Է-Է

Դ-Բ-Է Ս-Է-Բ Վ-Ե-Ր-Ե-Ր Հ-Է-Է

Կեանքէն:

ԳԻՐԹ ԵՂԱՆԱԿԱՆ, ԵՒ ԱՅԼՆ

ԵՐԵՍԹ՝ 134:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 21,2×14,4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ երեք տարբէր մասեր տարբեր շափեր անձիկ. Աւայիկն մասը, որ բուն զիւր պիտի լլլայ, 14,7×8,5 սմ., Ո. Մասը՝ 15×8 սմ., Գ. Մասը՝ 15,3×11

սմ., Էւկսիւն, իւրաքանչիւր սիւնակ 5 սմ.:— ԳԻԹ՝ ԵճԵՐ եւ շեղագիւր:— ՏՈՂԹ՝ երեք մասերուն համեմատ 28, 27 եւ 38:— ՆԻԻԹ՝ Բամպակեայ բուղբ, առաջին մասերը հասկիկ, փայլուն, օղաբարուած:—

է զաւակ ի հալալ ընչից իւրոց, յիշատակ ի Սուրբ Սիոն: Այլ և հոգոյ իւրոյ, և ամենայն զորովից ի փառս լուսաագեատից անձանց: Զեւամբ անարժան յոգնամեղ, անարհեստ և լոկ դատապարտեալ և կառափնատեալ, կանոնցածին վատայրախից և աւամարդից շատառն նենգաւորաց, Թորո՝ Խոյնիշոռ մեղատարիւր: Արդ աղաչեմք զամենեւեան, որ մի սուրբ քահանայք, անմեղադիր լերուք ինձ վրան գրոյս և սպաւանացս, զի յոյժ առաջատուս սրտիւ տառնց բռնկութեան, որպէս ի նեոտ հարեալ, բազում հարուածաւք, ազգի ազգի բազում վէրս ընկալայ, ի Ղարս յաւարկայից, անասելի և անպատմելի, զի լսո-

ղացն առաջակութիւն է, բայց խնդրեմ ի վերին նախասնամութենէն՝ որ իւրեանց բարի տայ մինչ կենդանի են: Իսկ հանգըրձեալ պատասխանին, նոյ զստ արասցէ ընդ իս և ընդ սքսայ: Բայց զայս աղերսելով խնդրեմ, ի տիրապաշտան սրբազան քահանայիցն, յիշեցէք ի մտքափայլ աղօթս ձեր ըզբատապարտեալ Թորո Խոյնիշոռս: Ի յատեան սուրբ պատարագին, և դուք յիշեալ լինիչիք անման դառին Աստուծոյ, ի տշխարհալուր ժողովն, և ընդ յիշման ձեր զեղկեկիւս, զոգի ձեր դատաւորեացն ըստ անաստ խոստմանն իւրոյ, ուր անճառ ցըծութիւն է անշքառ յաւիտեանիս, ամէնս:

230

ԿՏԱԿՔ ԱՒԱԴ ՌԻՐԵԱՅՈՒԷ ԵՒ ԱՅԼ ՔԱՐՈՁՔ

1740-1. Եւրոպ

ԵՐԵՍՔ՝ 242:— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 20,7×15×1,5 սմ.:— ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ 16×12,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ հոռւ եղալիւ:— ՏՈՒՔ՝ 28, 30, 29:— ՆԻՅԺ՝ բամպակեայ քույր, կապուած, ռոդաւաւուած:— ԿԱՋՄ՝ սեւ կաւեփայլ:— ԱՆՆԳԱՄԱՆՔ՝ վերջին կողմը ինքն կարտան խմի մը քաղցրեալ հետաւորին կողմն ալ մուշած, ցեղակեր, քիկուկին կաւ փակցուած, հաւկա վերջին կողմը բռնելու համար, բայց չի յաղակած: ԱՅՍԵՄԻՔ զարձաւորեալ սեղ սեղ կնիքատե:— ԶՈՐԿԱՒԻՐՔ՝ միայն էջ 155, 160, 157, 168, 174, 179, 180, 183 (եւկրեւեան հիւեասկով) փ մը ձեւացուած: 185, 188, 189, 193, 197, սեւ քանախով կամ խառն պղնձազոյն քեքեւ կաւիւրով:— ԼՈՒԱՆՑԱԳԻՒՐՔ՝ կապար մաքիւրով եւ վերջերս պղնձազոյն քեքեւ կաւիւրով:— ՆԵՐՔԵԼԵԱՆՑ ԵՐԷՏԱԿԻ ԵՒԿՈՒ զլուխներ սեւ քանախով զծուծ, էջ 234:— ԴԱՏԱՐԿ ԷՂԻ 1—2 (հագիւ Տ ռոդ գրուած), 38, 62:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1740-է ետը:

Մնացած բոլոր սեղեկութիւնք կը պակսին:

Մատենա կը բովանդակէ Աւագ Ուրբաթու յատուկ կտակներ կամ քարոզներ, ուրիշ մանր մունր քարոզի յաւելուածներով, և հետեւեալ կարգով.

Էջ 3—37, «Ե Յօգնէս Էտրիւրդէ Էտրաւաթի Կատարեալազոյն յարադրեցեալ ի վերայ Առք Ուրբաթու, կտակ շարաւրանաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յաղագս նախաշարժման ի լոյս և ի յոգրուս:

Սկսուած.— «Զարարիտս մարգարէն մատաւորական տեսիւմը, ի հետաւանէ տեսնելով զօգր և զկոծն, որ վասն անպարտ շարաւրանացն Քրիստոսիս:

Էջ 39—51, «Կտակ շարաւրանաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Առ-

መደበኛ ማከም, ከ ጋራዊ ህጋዊ ስራዎች

Սկսեաւծ. — Ո՞րք քրդաճեմքիւն
 և յոյս, ո՞րք զիշեր կոկնճի և ոյրա-
 յի, ո՞րք ժամ և ժամանակ արարկուա-
 նայ և ճորճըմանք:

Լը 83—154, «Քարտոզ և կտակ Աւագ Ուրարթի, Խաւարտմն կոչեցեալ գիշերին, ասացեալ ի որոց վարդապետաց, ի թանէն Պաշտէ որ ասէ. կտակ յեւ մահուան հաստատուն է»:

Որոշում. — Քննարկելու է մարզկան, յարմար մեծանի ոք ի յայտեղիս և անն է կտակ, և եթէ ոք երթայ և ասյ գոթ ընտանեայ նորա, յայնմ որ ասաւ ել արիւթին է՝ ասաւ յայտ:

Ատէթ օգնուէ տուր ինտանդար իշխն-
տէ քի նէտէմ պիւր քիմաւ աքար հէրաւ
էօլիւրսն վասիլէթ Էտէր. վէ էկէր պիւր
քիմաւ կէլիպ օ՝ տատմըն քարա Նէպտ-
րընը կվ սոնպղընա սահրէ, օլ տմմ օ՝
էօլիւրմիւն զիտաւն ուկվիւլլուսիւ քայէթ
Ֆիւրիսիթ իտէր ազլտարն:

Այսպէս հաստատւած մը հայերէն, հաստատւած մը թուրքերէն:

[illegible]

№ 160—67, « [Результаты] математической логики и теории алгоритмов » № 198, М.: Наука, 1978.

1967-68, $\pi(\rho, \omega, p, n, q) = \beta t - \alpha' p, p, \omega, n$
 ρ, ω, p, n, q are the coordinates of the point P in the space Φ_1 of the Φ_1 space.

ly 199-74, $\alpha[\theta^2, \sigma, \rho, \eta] = 0$ in $\mathcal{M}_2$.

Էջ 174-179, «Թարգմաչ» լուսապատկեր
 «Հայաստանի և Գլխավորաբնակավայրի» թիվ
 1-2

Ընդ 178-80, 179-80, 180-81, 181-82, 182-83, 183-84, 184-85, 185-86, 186-87, 187-88, 188-89, 189-90, 190-91, 191-92, 192-93, 193-94, 194-95, 195-96, 196-97, 197-98, 198-99, 199-200, 200-201, 201-202, 202-203, 203-204, 204-205, 205-206, 206-207, 207-208, 208-209, 209-210, 210-211, 211-212, 212-213, 213-214, 214-215, 215-216, 216-217, 217-218, 218-219, 219-220, 220-221, 221-222, 222-223, 223-224, 224-225, 225-226, 226-227, 227-228, 228-229, 229-230, 230-231, 231-232, 232-233, 233-234, 234-235, 235-236, 236-237, 237-238, 238-239, 239-240, 240-241, 241-242, 242-243, 243-244, 244-245, 245-246, 246-247, 247-248, 248-249, 249-250, 250-251, 251-252, 252-253, 253-254, 254-255, 255-256, 256-257, 257-258, 258-259, 259-260, 260-261, 261-262, 262-263, 263-264, 264-265, 265-266, 266-267, 267-268, 268-269, 269-270, 270-271, 271-272, 272-273, 273-274, 274-275, 275-276, 276-277, 277-278, 278-279, 279-280, 280-281, 281-282, 282-283, 283-284, 284-285, 285-286, 286-287, 287-288, 288-289, 289-290, 290-291, 291-292, 292-293, 293-294, 294-295, 295-296, 296-297, 297-298, 298-299, 299-300, 300-301, 301-302, 302-303, 303-304, 304-305, 305-306, 306-307, 307-308, 308-309, 309-310, 310-311, 311-312, 312-313, 313-314, 314-315, 315-316, 316-317, 317-318, 318-319, 319-320, 320-321, 321-322, 322-323, 323-324, 324-325, 325-326, 326-327, 327-328, 328-329, 329-330, 330-331, 331-332, 332-333, 333-334, 334-335, 335-336, 336-337, 337-338, 338-339, 339-340, 340-341, 341-342, 342-343, 343-344, 344-345, 345-346, 346-347, 347-348, 348-349, 349-350, 350-351, 351-352, 352-353, 353-354, 354-355, 355-356, 356-357, 357-358, 358-359, 359-360, 360-361, 361-362, 362-363, 363-364, 364-365, 365-366, 366-367, 367-368, 368-369, 369-370, 370-371, 371-372, 372-373, 373-374, 374-375, 375-376, 376-377, 377-378, 378-379, 379-380, 380-381, 381-382, 382-383, 383-384, 384-385, 385-386, 386-387, 387-388, 388-389, 389-390, 390-391, 391-392, 392-393, 393-394, 394-395, 395-396, 396-397, 397-398, 398-399, 399-400, 400-401, 401-402, 402-403, 403-404, 404-405, 405-406, 406-407, 407-408, 408-409, 409-410, 410-411, 411-412, 412-413, 413-414, 414-415, 415-416, 416-417, 417-418, 418-419, 419-420, 420-421, 421-422, 422-423, 423-424, 424-425, 425-426, 426-427, 427-428, 428-429, 429-430, 430-431, 431-432, 432-433, 433-434, 434-435, 435-436, 436-437, 437-438, 438-439, 439-440, 440-441, 441-442, 442-443, 443-444, 444-445, 445-446, 446-447, 447-448, 448-449, 449-450, 450-451, 451-452, 452-453, 453-454, 454-455, 455-456, 456-457, 457-458, 458-459, 459-460, 460-461, 461-462, 462-463, 463-464, 464-465, 465-466, 466-467, 467-468, 468-469, 469-470, 470-471, 471-472, 472-473, 473-474, 474-475, 475-476, 476-477, 477-478, 478-479, 479-480, 480-481, 481-482, 482-483, 483-484, 484-485, 485-486, 486-487, 487-488, 488-489, 489-490, 490-491, 491-492, 492-493, 493-494, 494-495, 495-496, 496-497, 497-498, 498-499, 499-500, 500-501, 501-502, 502-503, 503-504, 504-505, 505-506, 506-507, 507-508, 508-509, 509-510, 510-511, 511-512, 512-513, 513-514, 514-515, 515-516, 516-517, 517-518, 518-519, 519-520, 520-521, 521-522, 522-523, 523-524, 524-525, 525-526, 526-527, 527-528, 528-529, 529-530, 530-531, 531-532, 532-533, 533-534, 534-535, 535-536, 536-537, 537-538, 538-539, 539-540, 540-541, 541-542, 542-543, 543-544, 544-545, 545-546, 546-547, 547-548, 548-549, 549-550, 550-551, 551-552, 552-553, 553-554, 554-555, 555-556, 556-557, 557-558, 558-559, 559-560, 560-561, 561-562, 562-563, 563-564, 564-565, 565-566, 566-567, 567-568, 568-569, 569-570, 570-571, 571-572, 572-573, 573-574, 574-575, 575-576, 576-577, 577-578, 578-579, 579-580, 580-581, 581-582, 582-583, 583-584, 584-585, 585-586, 586-587, 587-588, 588-589, 589-590, 590-591, 591-592, 592-593, 593-594, 594-595, 595-596, 596-597, 597-598, 598-599, 599-600, 600-601, 601-602, 602-603, 603-604, 604-605, 605-606, 606-607, 607-608, 608-609, 609-610, 610-611, 611-612, 612-613, 613-614, 614-615, 615-616, 616-617, 617-618, 618-619, 619-620, 620-621, 621-622, 622-623, 623-624, 624-625, 625-626, 626-627, 627-628, 628-629, 629-630, 630-631, 631-632, 632-633, 633-634, 634-63

Լ: 9 180—82, չ[թաթոգ] յաղագս Կ-
նոդակն զօրութեան Աւետարանին: Է,
Գ/Կ, Լ:

Էջ 183-85, «Գեորգի» խաղաղության մե-
ծագործի արժանապատիվների հրահանգը: ՅժԺԸ:

էջ 186-87, «[Քարոզ] յազարս ցե-
ղեցկու թեան արքայութեան երկնից»:
Գլխ. թ. 1

Ընդ 188—89, $a[2-m-p-q]$ յաղագրեալ առ-
մտապահութեան պարզութեան
երկնիցք: Դիմ. ժ.:

Այդ 189—93, «*Թարգմ.*» թիվ 1-ին համարում և 2-րդ համարում է թողնել զյուսնցս և իրարն: Գլխ. 444:

Լ: 193-98, «Բարոյ» Գրական խումբ

էջ 197—234, ձևաբ և առաջ գլխան
մեծի բառերն խառնելու Թեանն Տեանն մե-
րոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ ասէ. Օգ-
նեա՛ր ինձ Հոգի Սուրբ Աստուած»:

Միտումը.— Քի՛վ ամենաշքեղաց և
գեղեցիկ հարող երկնաւոր փնային,
ո՛վ սուրբ եկեղեցի, զիմա՞րդ կհաս ի մէջ
մեծի անասնկւոյ արտաթմնան. Վասն
է՞ր լուս. Վասն է՞ր ողբաս անմխթար,
աղիքազարմ արտաւ[ա]թք և զսանու-
թեանը քչւ։

1.9 234-35, $\in O_p(\sqrt{\log m}/\sqrt{p})$.

ԼՅ 236—39, քաղաքացի կիրակի զվեճի
Պապյան, զանե Թարգման Թարգման
սգմս. 117 զԼ 14 հմբ: Այսպիսի է զոր
արար ՅԼ: Երկուսը զանազան է աշխարհ
կողմից: Ե ի սմայն:

19 240-42, *Qawwalat* 136b, p.

用此法可求得各子产自产母本。

by V. G. Gerasimov (P. J. Pons)

[illegible]

և գրեալ: Եւ ի վերայ սորա
 դէպի. ա՛յր, և մէ՛ն: Կ
 որ եղև երբորդ: Եւ շորորդն՝ է՛ն
 թուզանդացուն, և ի սուղ ի վե
 կե՛ն, և սէ՛: Ծա՛ւն ըրէ՛, և հա՛յ, ի Հարցմանցէն
 իսկ վեցերորդ. Ուրհայեցի Եւհայնէս Ուրհայեցուն է. 2
 ապա շեմ գիտեր թէ ի՛ւրն է շարագրեալ: Կայ սուղ
 ի վերան, և ի լուսանցն. ա՛յ և հի՛ւն: Այլ և եւթներորդ է
 թուստայ Մեծափեցուն, և ի լուսանցն, թա՛, և մե՛ն:
 Զախտակ գի՛րն, որ է, շա՛, և ըրէ՛, ի շարակնացէն է որ 3

էջ 4. գի՛մն, թարմանչացն է.
 և սէ՛ն, Գրիգոր Կե
 էն, և կե՛նն, Կարեկացուն է.
 զանայ է:
 կրկին. տի՛ւն. ի խաղ
 որ է ի լուսանցն.
 թուն, և ա՛ւն. ի յայլ
 յայտ չէ: Այլ և 2 ժ՛րդ(*)
 ցնէ: Պարտ է գիտել, որ
 նէ: Եւ զա՛տ, և սէ՛ն.
 Անանիայ Շիրակացուն է.
 ն. և ըրէ՛ն. քարոզգիրքէն է:
 ցունէ. սէ՛. և զա՛տն.
 զս՛ճուն է: Սէ՛, և կե՛նն. ըմբռն
 իսկ. մե՛ն, և ըրէ՛ն. Մարգարեան է:
 նայ. է՛. և ջէն է:
 եւմ գի՛րդն(**), որ է. կե՛ն, ե՛չ, զա՛տն. Կեղեցուն
 ի Գ. տմ սոցա՝ եղև տառ. Ի՛րդն(***) որ է, թա՛յ և իսէ՛ն.
 Թախտաթու: Եւ թէ լինայ, որ թէ ալլ եւս կայ:
 Առեմ զմեր տախտ զյանդղնութեան պատճառն:
 Ծուցանել եւս, և ժամատաց տեսան Սիմէոնին:

էջ 5. Այլ և ի Ղոնիայ
 ի Կոստանդնուպ
 Մարգարայ որ կաշի, Էսի
 նաւարն Գրիգոր երէցն
 աւ օրինակն. Բ Ը
 կամ ինտպեան Ղազարն: Որ եւս
 է իմ ըստ մարմնայ երկու հարազատ
 ուղպան իրիցուն: Նա և ի Գրիգորին որ
 նեացն զանուանն մակ աշտինքն ալիմ
 Այլ և ըստ մարմնայ որդւոց

(*) Այ-թեք՝ ՀԱՅԵՐԵՐԴ:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(**) Յյ-թեք՝ ԵՐԵՐԵՐԴ:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(***) Այ-թեք՝ ԲԱՍՏԱՆԵՐԵՐԴ:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

Զուհընկալին և Ռուհւանու
 լա՛րդ Սեբաստացի կաթողիկոս նոր ըն
 Ռեհելի(“) շինէ թէխ
 անն Համյաց. Ին(“)
 Նա և ակիւքն սորաւ Նա
 Ի Ռուսանդիոյ չ՛րդ Մէհէմէտ. Եւ
 Խնդրեցուք, թէ ի՞նչ
 Ի յայտ նոր տօնացոցան քան զայլն. Նա կու եր
 Ժա և քաղաքու. Նոր ժառանգութիւն
 Եր(“) և այլքն որ ևս սմանք աւելի և կամ պակաս
 Երկրորդ ունի նեանակ զինն տօներն որ ի Նին
 տօնացոցներն որ ձգած են. որպէս Զիգորուզարին,
 և զայլն. Նա ունի հեանակ տօնել ի նոյն օրն հետ
 յայտաւ՛ուրցն:

Ե
 Բ

Էջ 6.

. ելու Նա, ունի ան
 և պակասի տարին
 և քաղեալն զնորաքն:
 ցներն. ըստ երգողի կարգին.
 զՄ. (՛) հեշտութեամբ. վեցերորդ՝ ունի զհայրապետ
 ուն զկարգն նոյնպէս. ըստ կարգի ստալին.
 փեալ, և զակիւքն և զվերջն. ըստ մը
 ողին: Եւ թերորդ՝ զգինուորացն, նոյն
 թէ որոց է: Ու թերորդ՝ ունի զհան-
 զրեալ. ըստ ճաշարին ի բոլոր
 զն երգեր է. նոյն ձեռնիւ. և խոր
 Շարաթուցն տարուանն:
 ցուցէն կատարեալ. զոր և զրեալ էր.
 Գրիգոր վարդապետն կեսարացին: Տաներորդ
 Տ հերն(1). ի վերայ բոլոր տարւանն. չափեալ
 փոխն է, և կամ թէ Բ և կամ թէ տաս-
 խն է, և կամ թէ երկրորդն. և այլն որ ի կարգին:

ԺԱ

Մետատաներորդ՝ ունի զբոլոր տարուն. Մ-քն(†) պատշաճ[աւ]որ
 որ կայ ի Սեբաս վանքն. թողաւորաց շարակնացն. այլ և ի կոս-
 տանդնուպոլսին օրինակէն մասնաւոր. և ի Գրիգոր
 կեսարացուն, և պակասն է՝ ի մէնջ զրեալ և նշանակեալ մասնաւոր:

(*) Երբ. Տ. Բարդէն Կաթողիկոս Լուսինացի վրայ մատնում է Լուսինա է. 1000 ÷ 1 ÷ 100 ÷ 1 ÷ 2 = 104 ÷ 651 = 1655.

(**) Այ-Ինքն՝ Գումնեղցա:

ԵՆԹ. 2ԲԱՏ.

(***) Այ-Ինքն՝ Արաբկոս:

ԵՆԹ. 2ԲԱՏ.

(†) Տաճնմա՛ն:

ԵՆԹ. 2ԲԱՏ.

(††) Այ-Ինքն՝ 200-15.

ԵՆԹ. 2ԲԱՏ.

ԵՆԹ. 2ԲԱՏ.

ԺԲ Երկր-տառաներորդ՝ ունի չափեալ զմարտերասաց Հենթուն(“)-ըդ քանն, և զՏ-ններուն(“)-ը: Թէ Ա է. և կամ թէ երկու. թէ ա-

կց 7. առթին է. և թէ երկրորդն
 ունի զմարտերասաց հասարակաց
 Թաւ տեւոյ՝ ցին, և զի
 և մարտերէքն և այլոց ըստ յատուկ
 ունի զբոլոր տարաւ, զկերակներէքն. զի
 յատուկ յատուկ հասկերոց. Եւնի
 զԱԲ-իքն(++) ըստ զբնույն և չափույն յատուկ
 թէ առթին փոխն է. և կամ երկրորդն, և այլն, և թէ
 և կամ թէ թի քերայ ձայնից ամէն յերկունն. Վ
 ունի նորա պէս զբոլոր տարաւն կերակներէքն. զՀԲ
 չափույն և գրեալ զքանն. թէ Ա փոխել. և կամ թէ
 և այ ունի է, և այ կարգու ի բոլոր տարաւն հասկն
 զպարզութեամբ. Ըս. որոց և է՝ ունի չափույն հասկն(“)-ը(++)
 ի բոլոր տարաւն թէ կերակներէ քանիտայ նա՝ ունի
 զՀ-ններն գրեալ, և թէ պակտի նա, ունի զՀ-ններն
 հասկեալ քանիչ. ի անցի Այստ անհասկն. զ
 աճեալ կուսն, որ է աւելորդ. Ինեժ՝ րդ(++) ունի
 զպարզութեամբ, ի զերտնայցին գրեալ և զնոցն Գնիքն(++)
 և զնորութեան, և զկերակներէ գրեալ, և զերտնայն Հ-ններն,
 յանուանի գրեալ ի անցին. Եւ թէ քան զնորութեան, անց
 աւելի քան նա՝ գրեալ ունի ունի. Է և թէ պակտ
 քան՝ նա՝ ունի զնոցն Հ-ններն գրեալ.
 անց քանիչուն զերտնայն. որ շափն յիւնի, և
 թէ հասարակն չաթթքն նա՝ նայեալ և չափն երկն-

կց 8. ցններն կատարեալ գրեալ ի յազու
 ցուց՝. ըստ պատշաճի զամէնն
 և. ԹաննեւԱԲ՝ զ(0) ունի ի բոլոր
 Ե Հ-ններն. գրեալ և չափույն. ըստ կարգին
 որ Հ-նցիպի ի անոցցին առ յատկութեամբ
 և ԵԶԻ.(00) և Ուրբ-Թն Յովնանուն անցին,
 Ժեւարուցին. ամէն կրկն. գրեալ և նոյն
 Բ՝ զ ունի կատարեալ արարողութիւն. զաւերանանն առ

- (*) Այ-իւն.՝ Օրեմուցի Օրեմուց: Եւթ. ՀԲԱ.
 (**) Այ-իւն.՝ Տեւ Յեկնիցնեւ՝ Եւթ. ՀԲԱ.
 (***) Եւթ-նաւ-նից Թարգմանութիւնն Խառնութեանի: Եւթ. ՀԲԱ.
 (†) Այ-իւն.՝ ԻԶ-րդ: Եւթ. ՀԲԱ.
 (††) Այ-իւն.՝ ԻԶ-րդ: Եւթ. ՀԲԱ.
 (†††) Այ-իւն.՝ Զարեգարդ: Եւթ. ՀԲԱ.
 (0) Այ-իւն.՝ ԷԶ-րդ: Եւթ. ՀԲԱ.
 (00) Այ-իւն.՝ Հիւզարդ: Եւթ. ՀԲԱ.

և զայլ աւարտն: Ք''անԳ''դ(*) ունի ի թիւ գրեալ
 . ունիւն, և զկցարդնին, որ առեն՝ թէ կամին որ ի
 չմնայ: Քս''նդ(**) ունի կատարեալ, թէ շարական է, և
 . զանձ, և կամ առդ, և այլ՝ եւս տաացութիւնք:
 [Ք]ւ''ն''դ(***) ունի զՀագւոյ գաղստան է՝ աւարն նախա-
 ի հին տանաքուցէն գրեալ. այլ և տաներու
 բարդութիւնս բազումս: Ք''անՁը''դ(†) ունի զամ-
 անս հակաբանք նշեալ զուեաւարտնին, և զնառուած ան-
 հզան, և զողորմն զկնի պատշաճաւորս: Քս''նէրգ''(††) ունի
 զխաբարի աւետարտաններուն նշանակեալ. որպէս վարդապետին
 իրիկունն ժողովեալ: Եւ զՀոգւոյ գաղտանն երեկոյնին,
 զկարս աւետարտանն նշեալ: Քս''նէր''դ(†††) ունի կատարեալ
 զանուանն սրբոց գրեալ յանուանէ. որպէս յայտ է
 ի վարդապետացն, և ի նախաճարցն: Եւ ի հարցն Եղիպատացւոցն,
 և ի՝ առ Գ. ժողովուն, և այլ բազում կատարելութիւն ունի.

այլ և քառաքութիւնս:

Քանթրգ''(0) ունի զբարբ
 տանին, բայց ի յաղուհաց
 և զամբիժն շարականք. թէ ի յոր
 Անտառաւ: Երաւիւն(100) ունի
 շարականքն առ աւրնութեան քաղն բոս պատշաճի
 րիշ ուրիշ, և զկեղեցուն յատուկ, այլ
 թոցն, և զայլոցն, և զպական ի մերոց
 այլ բազում իմաստութիւն ամբարեալ ունի սա որ
 մասանոցն յայնին: Երաւիւնը''դ(000) ունի
 տանք զյայտութեան. Բ. աւարն որ թէ ուն
 առաքարս: Երաւիւնը''դ(1) այլ և զանդաստան
 խրատքն կատարեալ, այլ և զեկոյնիւրոցն. զառաք
 անդաստան աւրնութեան: Երաւիւնը''դ(XX) ունի զԵրեց
 ամոց ի տանարն գալն կուտին: և Յիշատ'. Թ
 զԹղուսիւնն Աննայի: Երուս''նը''դ(XXX) ունի զգոցոց
 շարականքն վարբին բոս թարգմանչոցն ազգութիւնն. որպէս
 զալտանն Մաղկազարտին Խոնարհեցուն, և Տէր ամենակալն

(*)	Այ-իւնքն՝ 25-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(**)	Այ-իւնքն՝ Բառն:	Ենթ. չԲԱՏ.
(***)	Այ-իւնքն՝ 25-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(†)	Այ-իւնքն՝ 26-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(††)	Այ-իւնքն՝ 27-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(†††)	Այ-իւնքն՝ 28-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(0)	Այ-իւնքն՝ 29-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(00)	Այ-իւնքն՝ 31-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(000)	Այ-իւնքն՝ 32-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(X)	Այ-իւնքն՝ 33-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(XX)	Այ-իւնքն՝ 34-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.
(XXX)	Այ-իւնքն՝ 36-րդ:	Ենթ. չԲԱՏ.

Աւագ եՇի աւուրն և այլն: Երսունջրդ^(*) ԼՁ
ունի բազմաց խօսք, մօտ Ճւրի^(**), և ի լուսանցն
դանուն նոցա: Երսունի^(***) րդ^(***) ունի զԱւետիք Աստուածած- ԼԷ
նին զնախասանակն կատարեալ որպէստէ թեամբն: Երանի⁽⁺⁾ ԼԸ
ունի զգորոցն աւարտուն, զյիշատակարան կարդ-
ալն, և Տ[ա]նգստեան կարդ կարլն վասն նորա:

Էջ 10. կցորդս ի թիւ՝ որպէս զյայտ
. րն, և այլ բազումս:
. զաւագ, և զթագաւորաց վերաբերուն
. ցն զարարողութիւն. այլ և բազում աւագ
. ս ի թիւ և երգերս: Քառասուններդ⁽⁺⁺⁾
. դարձեալ եւս՝ զառ իմաստնոցն զգննութեամբ
. ւնն, և զնոցա փառք տալն Աստուծոյ, և զտը-
. աքն, զտարակուսիլն, և զմեզ ձիծաղիւն,
. և ընդ նմա զմեզ հայտիւն, և մանաւանդ
. անիծելն զոր օրինակ՝ որ յառաջ քան զայս. ի յերուսաղէմայ
. օրինակէն տեսացայց մի զրեցի, և տէր ի գեղն
. հաճին, նա որչափ որ յատեանն որ կու բերն
. ր. նա. նորա աւագերէն, կուէ լեր հանապաղ, թէ
անիծեմ զիւր զորդն, և այլն այլ, որ ի կարգին սորաւ:

ՅԻՇԱՏԱԳԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Էջ 11, «Առ քեզ ցուցակ ժողովեալ
նոր,
կարգիւ նայեալ քանանայ խոր:
Ունի լիով դամէնն իւր փոր,
Բարին յիշեալ զՅալէք բոլորս:

Էջ 126. — Զատկի Խթման երեկոյին,
սեղանօրհնէքի կանոնէն հաքը կ'ըսուի.
— «Եւ առաջին կերակուրն կարմիր
ձու. և թէ կարեա նա ի լման կենպոսմն
կուլ տուր: Եւ զկին քաղցր ճաշ: Եւ
գիշերաւանս անաւորհնէքին կարգն այս
է»:

— «Առ դաստալարդ և ժամարարդ,
կարգաւորէք 'ւ որչափ կայք մարդ:
Որ կու պարէք զյարութեան պարդ-
նարին յիշէք Յալէք ձեր պարդս:

[Էջ 234. Խալվերացի երեկոյին կա-
նոնին վերջը.

— «Ազմէք Զարարիւ Զուրդ կո-
թողիկոսի, վասն ոտեր նշանին: Եւ
զկնի, գնեղաբանքն և ցգրտուն
տարք խոյնն ներսիս Զարարուցալն
Եւ ապա Զայր մեր [որ] յերկին[ս] ձայ-
նիւն:]

Էջ 271. — «Աւարա եղեւ ՏՈՆԱՏՈՒԹԻՍ,
կաթողիկոս^(*) Խորան ի Սիւ:
Որ էր ՌԱՇԱԲ կապ հայ թէխս,
Բայց ԺԷ՝ քանակ^(**) է է, ի Մոյիսս:

Դիտանելու անշուշտ որ Թիքն քա-
նափնեքան ոչ Զարարուեալք կ'ը կապ-
ման ԱԿԷ (Կապք). Իսկ Ռաֆա, որ Երզ
էԺի վրայ ոչ կայ (տե՛ս վերեւ), է Ռաճ
(=1655, Մոյիս 24):

Տօնացոյցս յայտնաբերէ կիլիկիան
Գրչաթիւն մեր է, նաւանորդ գրուե-
թ Սիւս:

(*) Այ-թիւքն՝ 36-րդ: ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(**) Այ-թիւքն՝ հաշիւում: ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(***) Այ-թիւքն՝ 37-րդ: ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(+) Այ-թիւքն՝ 38-րդ: ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(++) Այ-թիւքն՝ 41-րդ: ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(*) Լուսանցքի վրայ և [այր պատրիարքս:
ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

(**) Թառէս վերջ գրուած է ևւս վրան ւոս
տառք:

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

հէր սէնէ վերժէյէ թառուտ էյլիտիկի օն
պէյ պին ահլա պաւ անէտէք ուլուն
կէլմէմէ ին ընթ օրունուպ քի մէ պաթ
մէպլտիթ մէզպաւրէրտէն տալապ օ-
րունմաւրթ քիթի անգլտիթի անգլթի
օրկալէնէ մաւտալթի Ղաթու Շէրէրթի
պիթիկիկիկիկա մէզպաւր Եզրաշար վէ
ախէրի վէն[ի] ին տալիթ թէրուզ կիտի-
րթիկէլապ մաւթիկ[ի] մէկտալթ օյմալա-
լար յոյն պիլիէրի տէմէթի շէրթիկ
էնտիմաւ գլլալարս:

Էջ 234—235.—

3

Ա Արճիճ, հազ, յէմիշ, փոյտ, Եր-
կաթ, կաշի, ձու, ցորեն, մանած, էրթ,
յար, արծաթ, խաւ, սպիթ, պղնձ,
հող[ի]:

Բ Եօրեն, մասնի, էրթ, ազր,
արծաթ, սպիթ, ապիկի, յէմիշ, արճիճ,
մազ, թուիթ, քար, յար, միպալ, ման,
Երկաթ[ի]:

Ժ Զաւ, սպիթ, ազր, ձու, քաւրի,
ապիկի, պղնձ, էյաւն, արճիճ, մազ,
հազ, սպար, միւ, Երկաթ, մասնի,
սապեն, արծաթ[ի]:

Դ Երկաթ, խաւ, սպիթ, ապիկի,
էյաւն, պղնձ, յէմիշ, թուիթ, փոյտ,
ապրալմ, սպար, քաւրի, մասնի,
յար, միպալ, մանած[ի]:

(*) Բնագրիս մէջ, բառէս վերջ, ուղ-
անկիւն քառանկիւն գիծերու մէջ գրուած
« արարերն 2 թուանշանը »

Ենթ. ՆՐԱՏ.

(**) Բնագրիս մէջ, բառէս վերջ, ուղ-
անկիւն քառանկիւն գիծերու մէջ գրուած
« արարերն 12 թուանշանը »

Ենթ. ՆՐԱՏ.

(***) Բնագրիս մէջ, բառէս վերջ, ուղ-
անկիւն քառանկիւն գիծերու մէջ գրուած
« Էյաւն մը, որ նման է ֆրանսերէն տառին »

Ենթ. ՆՐԱՏ.

(+) Բնագրիս մէջ, բառէս վերջ, ուղ-
անկիւն քառանկիւն գիծերու մէջ գրուած
« արարերն 8 թուանշանը »

Ենթ. ՆՐԱՏ.

Ը Մարթի, մասնի, խաւ, սապեն,
արծաթ, ազր, կաշի, յէմիշ, քաւրի,
Երկաթ, թուիթ, ձու, փոյտ, ապրալա-
ցորեն, քար:

Ա հող, Բ մամ, Գ էրթ, Դ քաւ-
րալ, Ե մանած, Զ միպալ, Է յար,
Ը մարթի, Թ կաշի, Ժ քար, ԻԱ ցորեն,
ԺԲ ապրալմ, ԺԳ փոյտ, ԺԴ թուիթ,
ԺԵ յէմիշ, ԺԶ սպար, ԺԷ հազ, ԺԸ
մազ, ԺԹ արճիճ, Ի էյաւն, ԻԱ պղնձ,
ԻԲ ապիկի, ԻԴ սպիթ, ԻԴ քաւրի, ԻԵ
ձու, ԻԶ ազր, ԻԷ արծաթ, ԻԸ սապեն,
ԻԹ խաւ, Լ մասնի, ԼԱ Երկաթ:

Ա թէ շատ կաթա շափի ի ձախ,
գտցես ի ալ զա[լ] խաւս յանխա:

Բ Բամնէ Զանիւ քան շաղկապած
գուտ զգիւտ վիճակիտ փաղած:

Դ Կամքդ մշակ ծառա[լ] զատես
կանխես զանգէնն վայելա:

Ը Իսպառ ժախ լաւ քաւ կոծով
առաջ խաշի թաշիս կուով:

ԺԶ Սաղմոս առա վառահանն
առաջապաւս առ ճշտալն:

ԼԲ Փրփրացաւ ցաւ ցաւօք. քարա-
ցաւ աւար ցաւօք:

Էջ 236—237

— ձևաւն Տեառն Աստուծոյ չօր
Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ Տեառն Սարա-
ւած: Այս է գիրն զոր խոսեցաւ Աս-
տուած ընդ Մոփսէսի, լամթայ, ըրա-
մաթայ, սաղայ, զաթայ, սրապա-
պէստայ, զանիդայ. այս է ձայնն զոր
գրեալ է յանարէն, զաղմատերէն, օ-
տահալ է զգիրս զայս, և հաստատեցաւ
գիրս ամենայն տարածաց. սարաւածի-
լի, սարաւածիլի, մադին, մարգար-
մին, ընիւն, զամիսան, մարգրն, տ-
սաղմիքայէլ, ամայէլ, մորնոս, յայ-
րնոս, ալէիւս, սրաթէնիւս, ալիւս-
կան, լուսատիպ, բոցատեխիլ, վէցթի-
ւանք, արբանեակք, անեզրական առ-
տուածութեանն Տուք սանիւլ, վառիւ-
կաղզայիլ, տրտէք զբերան չարախոս-
զակն վառաակար, զախրտ չար յոյժ և
զիմաց ազախնայս, կապել եմ զալն,
զանկապն, զթիպզն, զմազեղն, զճան-
ճակերպն, զթիւնակերպն, զծիտեւեւ-
զսեւաղէճն, զծառկերն. զքնասէրն, և

զամենայն ցաւ, զքնահատոյց ցաւն, զօգտականն, զբըք, զհրականն, զինտնա-
րնականն, զբըքջօգն, ըզփշօգն, զաւար-
րականն, զգինչերայինն, զցերեկայինն,
զծօղկասէրն, զգինչսէրն, զիզասէրն,
զարեւոտսէրն, և զամենայն ցաւ, զքնա-
հատոյց ցաւն, զարգելական, զսողա-
կանն, զաղբանն, զսողունն, զքնայունն,
զարեւոտսէրն, որ ամէնեւին ոչ կտրեն
մերձենալ ի ֆիլ՝ տնուամբ եռակի քա-
ռակուսին, բարձրութեամբ երկնից,
հաստատութեամբ օդոց, տէրութեամբ
ջրոց, խորութեամբ տնդունդ սանդա-
րամետրին, տնջատուեր լուսնի, տնդի-
միականին քառակուսին, չիք ես և հա-
ւածիս. գայ Բրիտանոս էլ, և երթ. գայ
Երեսուս էլ և երթ. գայ Սուրբ Կոյան
կապէ վարագուրովն. գայ սուրբ Թորոս
կապէ նիգականն. գայ սուրբ Աթանա-
զինէ կիզողական գաւազանաւն. գայ
սուրբ կարապետն կապէ սուրբ աջովն.
կապեն սուրբ առաքեալքն Սուրբ Հո-
գովն, որով ընկալան զաստուածային
փշովն. կապեն սուրբ կուսանքն սուրբ
աղթիք իսրեանց. կապեն սուրբ հայ-
րապետքն սուրբ հաւատովք և ուղիղ
գաւանութեամբ. կապեն զամենայն ըզ-

չտր ակն, զչար լիզու, զխիթ և զգր-
խացաւ, և զամենայն զարհուրանք
կրօղոց, յանուն և յետքին աստուա-
ծութեանդ, զասողք զասեալ եղբրուք
յկասուածոյ, որ իշխանութիւն ունիք տա-
լորիլ զամենայն չտր հօգի. իշխանու-
թիւնք իշխանութեանց մահու որ փայ-
լատակունս սարփութեման, սարփութե-
ման տնուան էակական, յեղորիտայ,
յըղեղական, չտրակական, փայլատա-
կան, համասփել, էլօէ ի Տէր, Սորա-
ւօդ, Օտաննա, Բարբի, Բարունի, որ
յատենի կացեր առաջի Պանտացոյ Պիղա-
տոսի, փրկեալ զֆիւլանն ի չտրէ, ա-
մէնչ:

— յէլլթ ևսղլլ	7.02
1 քղլլ քալլլ	2.28
3 քալլա թամբիթ	0.18
3 օղլլա քալլա	1.20
2 զէլլթլլ	0.22
լէլ 1.— 50 տրէմ պիպէր	
30 տրէմ եէնի պի	
2 տրէմ զալէֆիլ	
2 լէլլիլ	
քիւմիւնն:	

233

Հ Ա. Ի Ա. Բ Ա. Ծ Ո Յ

ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՑ.— ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ՝ 20x14
սմ.— ԳՐԱԲԵՐՆԻՆ՝ 18,3x11,3 սմ.— ԳԻՐԻ
ԵՑԵՐ.— ՏՈՂԻՐ՝ 27, 28.— ՆԻԻԹ՝ բաժա-
կեայ բուրդ գրի, կապագոյն.— ԿԱԶՄ՝
բրդեակալմ: Ծաղկեայ բուրդ վիպցուած
կողմեռն վրայ.— ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՐ՝ լաւ,
միայն խոնաւութեան կեղտոտած եմ առա-
ւելուց եղ 3—8 եւ եղ 50—85, եւր
մեյաւի բրտօտութիւնը զեղցուցեւ ե
բաղբօրը.— ԶԱՐԻԱԳԻՐ ԵՒ ՓՈԲՐ ԵՐԵՎԱՆ

միայն եղ 43, պարզ վառղակաւորով
զծուած.— ԵՐԵՎԱՆԻՐԻՐ, ԴԼԵԱԳԻՐԻՐ, ԼՈՒԻ
ԻԱՆՑԱԳԻՐԻՐ՝ Եւրոյ վարղակաւորով.—
ԴԱՏԱՐԻԿ եղ 1—2, 26, 33—42, 87—88.—
ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1813.— ԳՐԻԶ՝ Լաւեւեան
Յակոբ Իսկո.— ՏԵՂԻՐ Ս. Կարապետ
վամբ Կարապետ:

Մանկիկա Լաւեւեան մըն է և Կր
բովանդակ:

Էջ 12.— Քիւրառաքեմք առ Աստուած,
 Զաղերս մեր և հառաչեմք,
 Ղեկ լիցի ձեզ կայսր մեր
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Աստուածայնոյ մեծութեան
 Էք պատկեր և աւարկու,
 Բարձր անեմք գգնդ հայր
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Բամենց գաւառ ինքնապետ,
 Զանգեթի խմբիւ մարմնաւորաց-
 Զկեանս ձեր օրհնեմք
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

ժամ ասցէ բան Սպումսնի,
 Եւ քիւրառաքեմք
 Անձն զո կնցցէ կայսր մեր,
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Արգար շրթունք ընդունիչի
 Եւ ան ինքնապետ,
 Անկեղծ պաշտօնեմք հայր մեր
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Գաղամ լիքեանց արքայ,
 Մարգարէութիւն անգրէպ,
 Մուշ ինչ գերաւորեմք զոմեք,
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Երկինք բարձր են և երկիր խոր,
 Սիրտ սուրբ կայս[ն]րդ անջնեմ,
 Կամք ձեր օրհնեմք են կայսր մեր,
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Ճէք է եւս ար անի գոյնս զո,
 Արդ քաղաք առ ձեզ արտադ-
 Միւսի ուղղութիւն ձեր տէր մեյ,
 Ալեքսանդր Պաւլովիչ:

Պետութեամբ և ինքնակալ կայսրու-
 թեամբ,
 Զօրութեամբ օգոստափառ մեծու-
 թեամբ,
 Եւ Ալեքսան տառջին գեր քան ըզ-
 Մակեդոնացին,
 Կայսր համայն մեռաց ազգին իրոյդ
 Իրրեւ կիսադնդին:

Օրհնութեամբ ձայն ձեր Աստուած իմ
 Հաւանի,
 Գոհութեամբ շունգ ձեր արք ժամանէ,
 Ի՞նչ ընտիր ազգ պարթեւացեան, աշ-
 զափառ և լուսաւորչեան,
 Տեսան Աստուծոյ հօտ սեփական միշտ
 մահերիմ մեր գրութիւնս:

Հուարաց օյին[չ] սուտ է ինչ[ս]իւ իմ,
 Եղբրուք օրպէս էք հաւատարիմ,
 Սպանաւթիք իմ նման են մեծ առա-
 ծա մանչեւոյ,
 Զաւարթութիւն իմ իրրեւ ցօջ ցօղեալ
 Ի զեղբայր քաղաքայ:

Էջ 13.— Սուսեր սուր գրի յառակն
 Ղեկ[ս]ւ իմ,
 Կիզիչ հուր տաի յայլուր զշնչոյ իմ,
 Ապստամբաց, ոչ հլու հպատակաց,
 Իսկ ձեզ գթած և ողորմած և կատա-
 րիչ խնդր[ս]ւածաց:

Եթեմափառ ճշմարտութեամբ են ու-
 բեմք իմ,
 Ազգափառ պաւստութեամբ են հա-
 տաք իմ,
 Սիրեմ զձեզ զի անաղատ լոյս է պոյ-
 աւի սուրբ հաւատ ձեր,
 Եւ անգրէպ արդարութիւն օրէնք սըր-
 բաց փայտեաց ձեր:

Սոլայմամբ փայլիմ օրպէս զարփին
 Երկնից,
 Ստրաստմամբ գողան համայնք [յ]ի-
 մաց բանից,
 Բայց ի սէր Սուրբ էջմի, օձին և ամե-
 նոյն անց ազգի,
 Գաւթիարք ձեր գերհորպեցիք քաղաք
 փառք ինքնապետ:

Ի յընդէյ ձեր գրամակ աւարտութեան,
 Ի օրհնել պանդին կեանս իմ կայսրու-
 թեան,
 Զարտի սեր ձեր հառաչեմք ի յիշատակ
 արքանոց ձեր,
 Զգոհութեան մեր ձեզ յայտնեմք ընդ
 փառք ձեր և զմզմեմք:

2000年10月10日

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ. አገልግሎት ምክር ቤት አስተዳደር
አስተዳደር ይገኛል፡፡ ለጥያቄው ማስፈጸም የሚያስፈልጉት
ጥያቄዎችን ይግባባል፡፡

Fig. 13-14. — *88-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100*

Էջախածին կաթողիկէ նորոյս Սիանի,
Արեւստեղ աստուծոյ Յրեանիս արքայի
Գրիգորի:

[illegible]

Եվս Բաբին ցույց տվեցին, թե ինչպես էին
 հարկադրվում անհատները, ում ցույց
 տվեցին:

1. $\text{C}_2\text{H}_5\text{Br}$ and $\text{C}_2\text{H}_5\text{I}$ are not flammable.

[illegible]
$$q_k \in q \text{ and } p_k \in p \implies q_k p_k \in qp \text{ and } p_k q_k \in pq$$
$$\{m_1, m_2, \dots, m_n\} \text{ is a } \mathbb{Z}_n\text{-module} \iff \{m_1, m_2, \dots, m_n\} \text{ is a } \mathbb{Z}_n\text{-module}$$

ኢሂዮጵያውያንን ህዝቡን ማዕከል በማድረግ ለግብረ-
ሰውነት ምክንያት ማድረግ

Քաղաքի կառավարման հարցերի մասին քննարկումները և քննարկողների հարցերը:

Lemma 2.1. *Let $\mathcal{H}$ be a Hilbert space and let $\mathcal{H}_0$ be a closed subspace of $\mathcal{H}$. Then $\mathcal{H} = \mathcal{H}_0 \oplus \mathcal{H}_0^\perp$.*

[illegible]

Չոր Ամառիկի լաթ թվում էին պարտեհը
 Գրամենի:

$$I_{\text{max}} = \frac{\pi}{2} \left(\frac{1}{\sin^2 \theta} - \frac{1}{\cos^2 \theta} \right) \quad (6)$$

Erziehungswissenschaftliche Grundlagen der Jugendberufshilfe
Methoden der Jugendberufshilfe (Lernzusammenfassung) (Jugendberufshilfe)

— — — — —

А.В.Давыдов, А.В.Давыдова, А.В.Давыдов, А.В.Давыдов

Տե՛ծի,

Բարձրագույն հիշման աստիճաններին հասնելու համար

1. *Journal of the American Medical Association*, 1964; 191: 1001-1002.

2000

Էջմիածին կաթմեա յետն Եղիսէի,
Դեր քան զնա գօրք երկնայինք կան
չաբջանակի:

1. *unsmoothed* $\hat{g}_{\text{unsmoothed}} = \hat{g}_{\text{unsmoothed}}(\cdot)$

ኢኒሮ ቶጠፅ ቶኔ ከጋብ ዩኒቨርሲቲ ምጋባቶኔ
ከጋባባቶ

Երեւելի է հետազոտած առարկայի նշանակությունը:

$$L_{\infty} = \lim_{n \rightarrow \infty} L_n = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \log \frac{f(x_i)}{g(x_i)} = \int \log \frac{f(x)}{g(x)} d\mu(x)$$
[illegible]

ኢትዮጵያውያን በጥንታዊ የጥናት ዘዴዎች ላይ ተመሳሳይ ምርመራዎችን ያደርጋሉ፡-

[illegible]

INFORMS

$\mathcal{H}_2^2(f) = \mathcal{H}_2^2(f|_B) \oplus \mathcal{H}_2^2(f|_{B^c})$

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥

Էջ 2-ի համարին ամեն զամենից և արարած ամեն ամենի ամեն :

Մշտանկարն այց հիւանդական՝ հանդիսարանն
աննեմանն ։

ኢየሱስ ክርስቲያን የሚገኝበት ስራ ሲሆን ለሁሉም ሰዎች ስራ ሊሰጥ ይችላል።

በጥቅም ላይ የዋለው የጥናት ዘዴ

$$1.0000 \quad 1.15 \quad 1.35 \quad 1.60 \quad 1.90 \quad 2.25 \quad 2.65 \quad 3.10 \quad 3.60 \quad 4.15 \quad 4.75 \quad 5.40 \quad 6.10 \quad 6.85 \quad 7.65 \quad 8.50 \quad 9.40 \quad 10.35 \quad 11.35 \quad 12.40 \quad 13.50 \quad 14.65 \quad 15.85 \quad 17.10 \quad 18.40 \quad 19.75 \quad 21.15 \quad 22.60 \quad 24.10 \quad 25.65 \quad 27.25 \quad 28.90 \quad 30.60 \quad 32.35 \quad 34.15 \quad 35.95 \quad 37.80 \quad 39.65 \quad 41.55 \quad 43.50 \quad 45.50 \quad 47.55 \quad 49.65 \quad 51.80 \quad 53.95 \quad 56.15 \quad 58.40 \quad 60.65 \quad 62.95 \quad 65.30 \quad 67.65 \quad 70.05 \quad 72.50 \quad 74.95 \quad 77.40 \quad 79.85 \quad 82.30 \quad 84.75 \quad 87.20 \quad 89.65 \quad 92.10 \quad 94.55 \quad 97.00 \quad 99.45 \quad 101.90 \quad 104.35 \quad 106.80 \quad 109.25 \quad 111.70 \quad 114.15 \quad 116.60 \quad 119.05 \quad 121.50 \quad 123.95 \quad 126.40 \quad 128.85 \quad 131.30 \quad 133.75 \quad 136.20 \quad 138.65 \quad 141.10 \quad 143.55 \quad 146.00 \quad 148.45 \quad 150.90 \quad 153.35 \quad 155.80 \quad 158.25 \quad 160.70 \quad 163.15 \quad 165.60 \quad 168.05 \quad 170.50 \quad 172.95 \quad 175.40 \quad 177.85 \quad 180.30 \quad 182.75 \quad 185.20 \quad 187.65 \quad 190.10 \quad 192.55 \quad 195.00 \quad 197.45 \quad 200.00$$
[illegible]

$\frac{d}{dt} \ln \left(\frac{\rho}{\rho_0} \right) = - \frac{1}{\rho_0} \left(\frac{\partial \rho}{\partial t} + \nabla \cdot (\rho \mathbf{v}) \right)$

[illegible]

ኢያሱስ ገሰጠ ለእነዚህ ሰዎች ምላሽ፡

234

ՎԱՐԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՒՆ ԳԱՂՂԻՈՅ

ԵՐԵՍԹ՝ Գ+45:— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 19,4×14,5 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5×10,2 սմ:— ԳԻՐ՝ Եօճ շեղազիւ:— ՆԻՒԹ՝ Բամպակեայ բուրբ գրի, Իեթևօրէն կապոյթի զարեղ:— ԿԱԶՄ՝ կեկ կաշի, կողմերուն վրայ ծաղկեայ բուրբ փակցուած:— ՀԱՆ՝ ԳԱՄԱՆՔ՝ շաւ լաւ:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿՆ՝ ՍՈՒԱՆՔ՝ ծխախի:— ԼՈՒՍԱՆՅԱԳԻՐՔ՝ կապար մասխով:

Մնացած տեղեկութիւնք կը պակսին:

Մտանքին կէ

— «ՎԱՐԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՒՆ, ԳԱՂՂԻՈՅ, Թարգմանեալ Նախ և քաշուիւն լիւն է յիւնիւն բարբառ, և անտի է յաւանան, յորմէ եւս ընծույիս ի լոյս է հայկա՛ն յատկութիւն»:

Այս մասը կը բռնէ ձեռագրեր 3—39 էջերը: Իսկ սկիզբը և վերջը դատարկ մնացած Թուղթերու վրայ 1833-ին Սաւաթանեան Յովհաննէս Վարդապետ, ինքնագիր ռատնաւոր մը գրած և ուրիշ բաներ ընդօրինակած է:

Էջ Ա.— «Ի չորս ծառաց քաժանական, Եկեւ պառույ մի աննման, Պառույն յառաջ դարձանական, Նախ քան զժառն այն բուսական. Մտաքն հառեալ և չորացան, Եւ ի հիւթոյ ցամաքեցան, Յետոյ ծաղկեալ անապական, Ետուն զպառույն անապական, Մտան ի յերկիր անկեալ մարդկան, Պառույն յերկից անապական, Մտան պառույն տեղի մահուան, Որ և ետ կեանք ազգի մարդկան, Գիրն ծառոյն աղիւսական, Քսան և չորս է ամենայն, Այլ և երեք վերառական, Որ միաւորիչ ծառոյն անուան,

Այլ և պառույն այն հրաշագան, Ինքնակատար վեց կողեցան, Որ և լինի համակամայն, Երեսուն երեք խորհրդական»:

Էջ Գ-Դ, և 1—2.— «Ի միտ բա՛նիցն՝ որ ի մտա ստանաւորս այս յօրինեալ է քաշուիւն Սաւաթանեան Յովհաննէս անապական Եւսաղիւն, և աստ գրեցեալ 1833 ՝ Մէջ»:

Սկսուած.— «Աւագեմ յոյժ՝ ո՛վ պապականք, Զի չեն յայտ ձեզ՝ սըրբազան բանք»:

Ոտանաւորին վերջին մասերը խառնակ են թէ՛ առողապիտութեան և թէ՛ մատախ կազմէն:

Վերջին տողերը.

— «Հասեալ և մեզ 1848 յամին, Եւ ստիպեալ ի զրդմանէ շնորոց աստուածային, Տողեցի զայսքանս աշխոյս՝ Նուառս սեւակիբ Հայոց ազգին: Վերոյգրեալ յամ Քրիստոսի, Յուին աւուր ամսոյն Յունիսի, Ի սուրբ վանս կոյս Տիրամինի, Ի Գաղատիոյ քաղաքի»:

Էջ 40—45.— «Բանն Քրիստոսի պարզպ. Թշննեւ 15՝՝28 Հոգին ճշմարտութեան որ ի Հօրէ ելանէ, համաձայն է երկից հանգանակաց առաքելոց կտրծելոյ, ժողովոյն Նիկիոյ, և կոստանդնուպոլսոյ, զոր ի պէտա Հայոց յառաջ թերէ պատուելի հայրն Մկրտիչ ի վարս սրբոց հո՛ւ 5, Երես 128՝՝ 129», սկսուածով. Ս. Հոգոյն բղիժման վարդապետութեան մասին փառաբանական մը ըստ վարդապետութեան Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցոյ:

վերջին ապելը այսպէս են.

— «Եւ զոր յառաջ բերէ չ' Գ' ի յիշեալ ճառին եթէ վկայաբար:» (*) Հայոց վարդապետաց տանկով, սուտ է քննելն, զի նա որ ապառաղել են զգիմուն: (**) Ենթահալոյն զյայտին հրապարակեալ

բանն Առաւօտ լուսոյին և Արեւադարձի շարականին և 1807 ապրիլ Հաւատամքին խառնելով և յմրդոյն բառն, ի հարկէ կամ յաւել կամ պակասութեանց և ի նոցա բանից և ասկեօտել կամ ի զիւր թոյնն, տնտամբ մերս պնէլեցն:» Բաւար:

235

[ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՔ ՍՈՒՐՔ ԳՐՈՅ ԵՒ ԱՅԼՆ]

ՆՐԱՅՔ 106:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆՆ՝ 18,5X 13,8 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5X10 սմ., անկանոն:— ԳՅ՝ Գոթ ընդպիտ:— ՆԻՒԹ՝ բամպակեայ ճաս բողբ, կեղտած, փայլուն:— ԿՆՁՄ՝ բաց յունացի, հասակի կտաթ, առանց փայտի կամ խաւաբոթի, կափարիչով:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ աս լաւ:— ՀՈՒՄԵՆՆԻՒՄՔ՝ կապար մասիտով զրծուած:— ԳԱՏԱՐԻ ԷՔ՝ 1—2, 70—79, 145—106 (**): Ասանցմէ զաս աս մը եղեւ կիսով յափ, կամ առաւել ջուազ, ենրմակ եհ: Մնացած բոլոր սեղեկութիւնք կը պակսին:

Առտենիկս չուելի ունէ խորոյքի բայց կը քովանդակէ Սաւր Գիրքէն յառաջ բերուած վկայութիւններ մասնաւոր նիւթերու յարմարութեամբ, այսպէս, «Վասն հպարտութեան», «Վասն խնայարնութեան», «Վասն նախանձու», և այլն, և այլն, ինչպէս Գիրքի, քաղաքի մը պէտքն համար:

Ասանցմէ զորս ձեռնպիտ կը բովանդակէ:

ԷՔ 58—69.— Բանք առջէ ներ ներ զասն ուրիշքով լինան արտաք, Եւ զորս պոսնիկան խորհրդոյն,

(*) Վկայաբանութիւնք:

ԾՆԹ. ՀՐԱՏ.

(**) Էլերու այս թիւերը բնագրի մէջ չըլեալ գրուած են:

ԾՆԹ. ՀՐԱՏ

«Վասն անապատութեան», «Վասն հպարտութեան և ամբարտաւանութեան», «Երես վերակացուն»:

Իսկ 80—104 էջերը, որոնք չըլեալ (թէր) գրուած են վերջէն դէպի ապաջ (104—80), կը բովանդակեն տարի նիւթեր.

Նախ՝— Էլնձնաւորեալ քերթազաց զբարոյական առաքինութիւնս պատեցին յերկրի, և հանեալ յերկինս դասեցին ընդ դիւն, զի զորս առաքինութեամբ անուար արդարիցին ի բարիս. յուելին առ նոսա նաեւ զամեն ի բարոյական մարութեանց անտի. որովք իբրու ստուերօք առաւել քան զառաւելն պայծառերս ընծայեցին զառաքինութեան լաւութիւն, զորոց առաջս, սկսուածով 20 հաստածներ (էջ 104—95):

Ետք՝ կարգ մը հանելուկներ և խրթնարանութիւններ, որոնք Բաւար խորագրով ստանաւորներով լուսարանուած և բնութիւն խորագրով ստանաւորներով ալ ծանօթագրուած են (էջ 94—80):

Էջ 78 դասարկ էջի վրայ.

— Երբ մէհարեա 201 թէկէ(7)	402
պիւր մէհարեա պէշպուշուկուկ	504
պիւր լիւր ետրը 504 թէկ	06
պիւր պէշիկ — 05 թէկ	05
եարժ նըհոս — 4 թէկ	04

1101

ալթմըշ բարա

40—2:

236

[Ա Ն Գ Ի Տ Ա Յ Ա Ն Պ Է Տ]

Գ Ե Ր Ք

ԵՐԵՄՔ՝ 208 (քերի)։— ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ՝ 19,3x13,5x2 սմ։— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 15,3x10 սմ., երկաթե, բացի 3—4 էջերէ, խաւանչիւր սիւնակ 4,5 սմ.։— ԳԻՒ՝ ճասր, բացի 8—17ա էջերէն, սրանք բոլորովն են։ Իսկ էջք 3—8 եւ 17—20 այ ծաւրեր գրչի մը ճատ շեղագիր։— ՏՈՂՔ՝ 28, 19, 25։— ՆԻԻԹ՝ բաժնայակի քուղի, անփայլ, ռոդա-
տառուած։— ԿԱԶՄ եւ ՀԱՆՅԱՄԱՆՔ՝ կ'ի-
րեւի կաւեկազմ եղած է. բայց հիմա
կողերը ինկած են, մերկ է բոլորովին,
վերջէն բոլորքեր այ ինկած են, յայտնի չի
րէ ոչ ոք։— ԶԱՄԻԱԳԻՐ՝ իւրանանչիւր
բառաւմբի գլխին առաջին գիրերը։—
ՓՈՔՐ ԿԱՐԱՆՅԻ ակա բան մը (էջ 5ա), սեւ
բանաւով գծուած, առանձին զտուած է
բոլորովին, «Լուսաւոր մանկունք գիւրտ»
հաւաք եւ։— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿՍՈՒԱՆՔ եւ
ԲԱՆՔ՝ ձիւրակ։— ԴԱՏԱԿ էջ 1—2։

Մնացած բոլոր անդեկուսիւնք կը
պակսին։

Մասնաւոր է քննարկուած Ամբաս-
տանքի Ամբաստան Գրչի մաս

առ, այն ալ լաւ թերթ, թէ՛ ակնարկէ է
թէ զեղջիւն։

ԲՈՒԱՆԴԱԳՈՒԹԻԻՆԸ՝

էջ 3—4, Դեղազիւրներ։

էջ 5—8, «Լուսնի հիւանդին ճանա-
չելոյ» խորագրին առաջ մասնաւոր ախ-
տանիչները կը բացատրուին։

էջ 9—17ա, Ընթերցողածք յԱռա-
կաց, յԵՐԱՅԻՄԱՅԱՅ ԹԳԼՈՅԻ, յԱՆՆԱՏԱ-
րանէ, յԱՆՆԱՅԱՅ։

էջ 17ա—20, Ա և Բ բառաւմբէն
քանի մը բառերու բացատրութիւնները։

էջ 21—288 կը սկսի քանի գրիւր Ղ
բառաւմբէն շարքա բառով, միւսիւ
Պ բառաւմբէն «Լուսնի խոր» և
կ'ընդհատի՝ «և այն լաթովն զան հունան
ի ձախ թեւն կապէ քանի որ այն իս-
խաղաւթիւնը»։

237

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Մ Ա Յ

Հ Ա Ի Ա Ք (՝) — 1 7 0 3

ԵՐԵՄՔ՝ 195։— ՄԵՆՈՒԹԻԻՆ՝ 17,7x
14x1,3 սմ.։— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 13,3x9 սմ.։—

(՝) Այսինքն՝ 100+1+1000+1+50=1152+
55=1107.

ԵՄՔ, ՀՐԱՏ.

ԳԻՐ՝ ճատ շեղագիր։— ՏՈՂՔ՝ 20—24։—
ՆԻԻԹ՝ բաժնայակի քուղի, անփայլ, ռո-
դատառուած։— ԿԱԶՄ՝ կ'իւրեւի կաւեկազմ
եղած է, կողմեր ինկած են, եւ ետքը՝
հետմակ հաստ քղրով կողմ շինուած է,

կափարիչով, կտրուածները կտրուանեցին:—
ՀԱՆԴԱՄԱՆՔԻ խոնարհութիւն եւ անխնամ
զործածութիւն խեղճ կնիքառ հեռերը քո-
ղեւ հմ. կողմերու հետ սկիզբէն եւ վեր-
ջէն թուղթեր ալ ինկած են. բաց աստի
107, 137, 153, 157 հեղեւեմ ետք թուղթեր
պատահաւ ճանաչուած են:— ԳԱՏԱՐԿ ԵՐԷ
60(7 օտ դրուած)—51, 58, 80 (5 օտ դր-
ուած), 85 (7 օտ դրուած), 93 (8 օտ
գրուած), 97 (9 օտ դրուած), 104 (5 օտ
գրուած), 134 (7 օտ դրուած), 143 (10 օտ
գրուած), 145, 147—48, 153 (8 օտ դր-
ուած), 157 (կէսը գրուած), 160, 172 (7
օտ դրուած), 186:— ԺԱՄԱՆԱԿԻ 1703:—
ԳՐԻՉ՝ Զերմուցի Թովնանէս Վրդ.:— Տե-
ՂԻ՝ ճաւաքաբան Կարմիր վանք Անիլի-
ւիոյ

Մատենան Հաստիչ մըն է, որ կը
բովանդակէ շատ մը բաներ տարւելէ հա-
մար, մեկնութիւն, պատմ., մկայաւ-
թիւնք Ս. Գրոց, հարանց վարք, ա-
ղօթք, ընտիր ստացուածք, ստածք եւ
այլն, եւ այլն: Ասոր նմաններուն հան-
դիպեցանք վերեւ, զոր օր. Թիւ 138
եւ այլն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՅԻՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ել 68.— ՔՆ՝ձ եղկելի եւ թշուառ-
կան անշ յ՝ Աւետիկոս քանի՜ արքայ տըս
ժանի հս, այ թի թնութիւնք Զարգ
յարտատու լինէր փոխարկելու եւ դուխս
իմ նմանէին գողոյն ուղկնաստի եւ Գան-
տտի, ստկաւին չեւ էր բաւական լալո՝
զեղկութիւնս իմ, հթէ ոչ ժամանէ չը-
նարէն Թրխատար:

Ել 158.— ՔԱՄԵՆԱԿԱՅԻՐ չնրուք, ո՞վ
մերթնեպք, մուսով թեկ(“) է աս:

Ել 190—91, դրչին չիշատակարու-

(“) ԵՐԷ. Տ. Բարդէն Կաթողիկոս՝ ազգիս
գիմացի լուսանցքին մէջ գրած է սեւ մա-
սկաով. արարերէն մուսովիսէ (բառս արա-
բերէն տառերով) = սեւագրութիւն:

ԵՐԷ. ՀԲԱՅ.

ԵՐ. որու ծայրանունը Երեմիայի:—
Եթեմարեցա՝ կամ առ թեկի ի յաղգոյն,
Երեմիայի լրջիւմ իր գրեթեւն,
Հատեմեայ ընկղղծիմ ի խոր ծովն,
Կեցո՞ղի, Տէր, Տէր, բառ Դաւթի նրգոյն:

Պատին տրոյց ինձ զդառնին լեզուն,
Ի քիմս քաղցրացոյց քան զհաշ մեղուն.
Դա՛ւ երկկեց ըզիս ի սուրբ խորհրդոյն,
Ի բաց հեռացոյց ի կենաց յաւայն:

Վարանեայ հեծեմէմ զպատկեր տէրու-
նայն,
Աղանցուցի զնա՝ մեղօք գոյնզգոյն.
Կամակոր եղանակուս ներկեալ սեւագոյն,
Զիւնացո՞ղիս, Տէր, Տէր, ըստ Ամոսեան՝
արգոյն:

Աղագովեմ առ Տէր գնայն գերեւոյ.
Որ եւ անշխայ կամ ի խորտանց յողոյ,
Մարգարէին հայերն եւ ամենից արքայ,
Հա՛ն զիս ի դրոյս ի կաւոյ տղամոյ:

Շերեակ վարեցո՞ւ ընդդէմ սուրբ դրոյ,
Որ մէջս հրատարէ ի մէկուց գործոյ.
Հրդեհեալուց բորբքիմ ի մէջ խորհրդոյ,
Շիջո՞ւ յինէն, Տէր, Տէր, զսուպ զհաւանց:

Նանիւր հնչաւթիւսք գլխան տնցոյցի,
Զսեւագան մեղօք պնդեա կորուսի,
Ոգրած գոյնաքի որ ին նմանի,
Թի՛ ի քաղցած եւ յանապատի:

Զիցս խնամոյն միշտ խնամուրկէ,
Մարգարէին բանին ցանց յաւանցի,
Մարման մեղաւոր խորեա արատուէ,
Մարման գլխութիւն իմ առ նա՝ ժամանէ:

Պատիւով կենցաղայն սիրտ գիրկ տոյրի,
Մանկանակտ վալըն քիւնեա ցարմարի,
Զմայնին աղարարեալ արգանց կերակրի,
Քարն ի բուն տնցադար հեծե՞լ եւ հոծի:

Եւ կկուրթին անէթն գալս ինձ տառքի,
Գորգորայ գոյն մայր պաւ(ա)մեղի.
Ինչ որք անցիկիս անհն իմ արգարի,
Տեղեալ Զեթւոյ ի ԱՄՈՒՄ ԹԷՄԻՆ (= 1703):

ից 192. — «Գիտելի է զի Քաղաքս
մոտ լիք է կտակաւ պաշտօնաբնէ Հայոց
ամա Ինչ (—47) և յայտ Ինչ-դարձ է որ Հայոց
Հայրապետ Սահակ Կառնեայ ընդդէմ Ման-
գիւնի՝ սակաւ Հայերեկո՝ զաշխարհն Հայոց,
և եկեղեցի և հասան՝ եղեւ վախճանն նորա,
և որքին տա Ինչ-դարձ Վարդ Պապէնէն է,
որ զիցայ աս թագաւորն Հռոմոց, և
եղեւ պապի ի նմանէ, և յետո՝ դա-
րան զորեանց նմա ի վերայ Դաշլ զե-
տայն, որ զկամուրջն կտրեաց, և ետ
սպանանել Դ Բիւրս ի Հռոմոց Պարսից

թագաւորին, և եղեւ պապնա, և յետո՝
երազ անաւ, որպէս թէ ի ծով տրեան,
և ի ջուս յառակս դժոխաց, և պապեանց
Դիւքիւք Եղիշէպետն, և նա ասաց «Կոչեա՛
Հայոց անապատառն, որ կա՛ն է Լեւոն Ար-
արա, որոյ տնուն է Սէպն և պապեանց
նմա, և նա Հրամայեաց շինել Ին (—40)
Եկեղեցի, և քրիստոս ի նշխարաց պիւն
Սահակեան, և արար արեւիկա և արեւած-
ցաւ, և զպապեան թիւն(») սորա ետ Յովն-
նիս Թովմա, Զասայ Լէւոն- Բիւրս, աղաւթ-
մեր թիւնկանն ճիւղ, որ այս զճեպաւն

238

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԹ ԱԵՏԱՐԱՆԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԽՂԳ — ԵՃԵԿ

ՆՐԱՍԹ՝ 668 (սկիզբէն քերի):— ՄԵ-
ԽՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x12,7x5 մ.:— ԳՊՈՒ
ԹԻՒՆ՝ 12,5x8 մ.:— ԳՊՐ ԲՈՂՈՂԻՐ:—
ՏՈՂԳ՝ 24:— ՆԻՒԹ՝ բաւական թուր,
նասկիկ, կտկուծ, փայլուն, աղաւթ-
աւան:— ԿՈՂՄ՝ աղաւթապէս կտե-
փայտ, կամարիւղ, ետեւ կոնսկնետով,
կողմերուն երեսները կանխանիս յաւա-
ծեւ եւ բոլորէ ծաղկեայ կայտադարձեւ
դառնաւ, ճարակիկները դժուած, ներ-
քին կողմերը զուգուոր գծեւում կտակներ
կախկցուած, կրկին հիւսով, կտուածները
կամրաններով:— ՄԻԿ-ԳՂՈՒՆԱՅ ՊԵՂՈՒ-
ՆԱԿՆԵՐ՝ սկիզբը թուր մը, եւկարագիր
զըլուքեամբ աւաւաւեւ մը նաւնաւ եւ
ուզնայ (քես) դուած. վերջը թուր մը
յաւաւեւ զըլուքեամբ:— ՀԱՂԳ-ՄՈՒՆԳ՝
առ լաւ, միայն սեւ քանաւով կեղտոսած
են վերջին մասերը, սկիզբով 500 էքէն,
մա՛նաւաւ 598—99 էքեր, եւ խոնաւու-
քեւն զեղցեւ 97—125 էքեր, սկիզբէն
բարձր կտուած համեւած են եւ կոնսկ-
նետի ալ ինկեւ:— Զնուագիրս չէ ծաղ-
կաւ, միայն մեկնութեան սկիզբը (նշ-
շի) փոփ՝ ԽՈՒՆ մը, ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՅԱՅ

մը, ԶԱՐԴԱԳԻՐ մը սեւ քանաւով, բաւ-
կան սիրուն գոծ մը:— Նոյն էքին ԽՈՒՆ-
ԳՂՈՒՆ, ՄԻՍՈՒՆԱՅԱՅ, ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՅԱՅԱՅ՝ ձի-
րանի եւ կտուիւր. ձիւրանի հն նաեւ 106—
123 էքերու մէջ ԳՂՈՒՆԻՐԻՐ եւ ՄԻՍՈՒՆԱՅ:
Յազ մեղ պիտայնեւում անգիր նեւ-
մակ թողուած:— ԴԱՏԱՐԿ էք 19 (նոյն
7 աղ դուած)—20, 664—68:— ԺԱՐԱՆ-
ՆԱԿ՝ 164 էք:— ԳՐԻՉ՝ Յուսան:— ՏԵՂԻ՝
Եղիշէպ (Թիւսար):— ՏԵՐ՝ Սղոնցի Հա-
ւաւոյր, որ յաւաւակ կը դէն Եղիշէպ, ի
սեւն Միւսա Վարդապետի:

Մատենաւ եւ Յովնանեւ Աւաւաւաւ-
նին ՄԻՍՈՒՆԱՅԱՅԱՅ Սաւիւր Հարապետն,
որ խմբագրած է Եղիշէպ, Ուլիքէպէն,
Սաւիւրանէ Սէպէպ, Թէպէպէն, Զաւիւրանէ,
Իքնապէսէն, և ալլն, և ալլն, հաստաւ-
նեւով, և այս տնուններուն համաւա-

(*) Յնագրիս մէջ բառս մեկանով գը-
րուած է միշտէն «զպապ», մնացեալը լրացուած
է մատաւաւ:

ԵՆԹ. ԼՐՏԵՏ.

որովք քանայ յարբաւան արեց, անա կար-
բօտ ասցին Կամաք, գառայ գերեւով յատար
նշողմըց, ուսով հարկին արտին քի խոց,
և ասորարման որ կայ յնա րոց, այսոյ
սրկինքն զկաթա աննքեւոց, զհնուանիւս
ստար գրոց, միթէ քննոցիք այսոց դե-
սաց, իմ զալտոցին ծարաւս սղոց, և
սովաբեւոցի յնարոց ցաւոց, սրբեալ տա-
նար Տեառն յաթմոց: Այսաւ յուսով
յերկն գաւառոցից, կամ ի յարաւոց մէջ
ի յազ[ս]ն[ց](!), զի արծաթ յաւանքն ճարգին իմ
բոց, մի խորհրդացի յատար նշողմոց:

Էջ 500Բ, վարդի լուսանկարի վրայ,
«Է՛հ Է՛հ Է՛հ Է՛հ Է՛հ» իբր ծանօթութիւն:

— $\alpha \beta^2 \frac{1}{2}$ ካመለኮው ካመሰጥጠው ላለው፣ ከፊት
 ማን ካመለኮው ፊት ላይ፤

Էջ 580-ը, մեզ հասնում է հետաքրքիր
գեղեցիկ, նամբորդ գրուած :

$$= \alpha(t) \left[\beta_1 |w|^{q-1} w' - \beta_2 |w'|^{q-1} w \right] = L_{\alpha, \beta_1, \beta_2} f(t, y, z) + p$$

የህዝብ ጥቅም

Ինչի՞ թուական է այս, չէ յայտարարելի չէ՝ որ Աւետարանիս գրչութեան թուականը հզած ըլլայ, որովհետեւ ԺԱ-ԺԲ. գործիքու գրչութեան ուել հետք չունի:

Էջ 4, նորագույն կանոն ասանդրուած հասանք թուղթի վրայ:

— Գրադարձայ առաջնորդ ախր թա-
ղեսո արքեպիսկոպոս ասացեալ զասյն
այս հարեալն մասնմեա յառնմեկ քա-
նանայէ, որ կաշի Աւետարան, և եղի
յիշատակի զգում և բարձր Աստուածամեծի
յիշատակի վառնացն Գաղատայի:

Որք հանդիպիքդ՝ յիշեցիր առ Տէր,
դի և դուք յիշեցիր ի նմանէ յահաւար
աստեի, 1816, փետրեալ ամսոյ մէկինն:

U. b. b. S. U. P. U. b.

● ● ● ● ●

ԵՐԵՎԱՆ 543: ՄԱՅԻՍԻՔԻՆԻՅ 16, 2x
11, 2x 5,5 տմ.— ԳՐԻՐԻՔԻՆԻՅ 10, 7x 6,8
մ: Լեկիվե, լաճի շատ անգամ անհետ-
անդիվե, խաճանչիքի պիճակ 3 տմ:—
ԴԵՐ՝ բոլորիք:— ՏՈՒՐ՝ 22, 23:— ՆԻՐԻՔ՝
մաղպաղ:— ԿԷՄ՝ լաճաթի կաճեփայ,
կափախիլով և Լեխ կանակներով, կոպե-
րուց Լեռները բոլորի ծաղկեայ կողա-
պաճեի կրճումաթ և ռառանկիւցներ
գճում, ճերին կողմեր հեղիւն արլաս
կակցումաթ, ճիւտով, կարումաթներ կար-
մանակ: Թիլեկներ վնասում և անցես,
որ կամաչ քալի փակցուիք են:— ՀԱՆ-
ԳԱՅԱՐ՝ լա, Լորի պիւ, քիքիւ Լաճ
անքիւց ու իր ճեփերը բոլոր և կափա-
չիւն ու Լեռանկներ ճկում են:— ՋԱՐՊ՝

ԳՐԻԳՐԷ ԼՈՒՆԱՆՔ ԼԱՆՔԻՆԻՍ՝ գլուխներու սկզբներէն, ինչպէս իսեւ չորս տեսեալներէնք միտա՛ծէս առաջին ճշդէն՝ եւմէ՛ՆԻԼԻԲԷ, ԳԱՌԱՌԱՆԻԲ՝ զարդակամբի, սակի: Չորս տեսեալներէնք պէտք պէտքեւ ըտն մէջ կարգոց քոյիս ալ կան:— ԴԷԼ, եւմէ՛ՆԻԼԻԲԷ՝ սակի:— եւմԻ՛ՆԻԲ՝ իւրեւն տեսալ չորս տեսեալներէնք նովանքն եւ աւս ալ խորանք:— ՆԻՒՐԻԿ՝ Եւստատիոսն ալ իսկուսի մտալ զի զարդակն անորմեանք զարդեանքն զարժէ՛ր, զարժէ՛ր, զարժէ՛ր Եւստատիոսն, երկրպագութիւն Մարցոյ Հնձայաւն, Միհրաբեղն, Պայծառահէտութիւն, Նաւութիւն Դուռն, Դուռնս յետապալմ (Մաղկաւորդ), Սնկան Հնճեղաղ, Քանուաղ, Մասնութիւն, Առաջի Յիշատակ:

կային յարմար, Օտարութիւնն, Համարաճումնն, Հոգեկայունեան, Վերջին զատուածանն (իջ 5—35), յորս անհասարակիկներու մկարճերը (իջ 66, 234, 342, 510), եւ բազմաթիւ մանանկկարմիր յատարութեամբ վրայ, որոնք կը կենդանացնեն անհասարակեական պատճառքիմները: Միկ խոսով պիտի ք մ սել որ կատարեալապէս ոսկուած եւ ծաղկուած է Անհատան վարպետի ձեռնով. ոսկին ռոպլուած է, կարմիրը եւ կապոյտը իրենց հրապուրիչ գոտարութեամբ ոսկիի հետ լաւ բռնած են գիրտը, միւս գոյններն ալ տաս լաւ յծերուած են: Տասը խոսովներ ալ եւք են ձաւակային եւ կենդանեական զեմէնով: Անհատան զշուրքիւնն ալ, ծաղկուածն ալ իւր զաւուր զործ մեծ է. եղանակն ալ զաւուրի զործ, զոր նաճեմանելով կիկիկեան շրջանի զործեւ շուք հետ, մաճաւանդ ծաղկման ձեւակեակն, այլի կը գտնէ անոնց խոսորութիւնը: Այսու ամենայնիս ըստ ինքեան ուսուցումն է Անհատան ճարտարութիւնը ամեն ինքովով:— ԴԱՏԱՐԱՐ ԷՋ 1—5, 8—9, 12—13, 16—17, 20—21, 24—25, 28—29, 32—33, 36—37, 40—41, 44—45, 48—49, 52—53, 56, 58թ (7 առ զուած), 228թ, 232—33, 334թ (նազիւ 7 առ զուած), 512թ (նազիւ 7 առ զուած), 639—42:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ քեւ անայս կ'զշուրեանք թուակուր, բայց կայ ՍՏԱՅԱՆՔ ԲԱՐԻՆ, որ է 1661, եւ տաս հաւանակեան է որ զշուրեանք ժամանակն ալ 1661-ի ռուր զնեռելու է:— ԳՐԱԺ՝ Մարտիրոս Նրեց:— ՏՅՂԻ՝ անայս:— ՍՏԱՐԱՐ՝ Սըշուացի Նաւա, 1681-իմ, որ վրայի (նուր) կ'ընէ Ս. Սեփանու եկեղեցուրը:

Դճացած տեղեկութիւնք կը պակսեն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

Էջ 341թ, Մարգարի Անհատարանին վերջը.

— «Զոնարթանս ի գրչաց, և ըզ-
Բարմատարս ի քարեաց Մարտիրոս երեւ
անուամբ և եթ, և զործով տարածե-
րեալ, յիշեցէք ի միտս քարիս, ո՞վ վեր-
ձանդ հարք և եղբարք, և դուք յի-

շեալ ի իշիք ի միտսանգամ գալըստեանն»:

Էջ 637—38, Յովնանու Անհատարա-
նին վերջը. Գրիշը իր յիշատակարանը
զրիւք է սոկրատի թողով ստացողին վե-
րաբերեալ մասերը, որոնք ետքն լե-
ցուած են տարբեր գրչով և գրիով (քա-
նի մը առջ քարիւղի, մնացածը՝ նարն):

— ՇԺԱՐԺ ամենատարբեր երբորդու-
թեանն, միագոյ, յատկազէմ, և զու-
գագագաւ երից անձանցն՝ և միոյ թու-
թեանն՝ Հոր անհատի, Որդույն միածնի՝
և Սուրբ Հոգւոյն հշմարտի, յամենայն
յուրեանն, ամէն:

Որոյ և մեք վիճակիմք հաւատովք
և յուսովք: Որ ետ զարտիկան տկար և
փշուռ էրէլ Մարտիրոս երեւի Յանգ եղեալ
ուսարանքի ալով լուսադարձ, և զերու-
նակ տառուածեան տեսութարող տե-
տարանս, որով զովմանայ ծաղու փա-
ղիքման մերոյ, և կողկանայ քարա-
ցեալ սիրտս մեր ըստ հրամանի Տեառն
մերոյ, որ տաղ զքարին յարուցանել
որդիս Արքանամու:

Որոյ փափաքը եղեալ յայտմ տա-
տուածաշուքն տարիս Մըշուրի(*) Նաւա-
նէ հալ ըս ժամանակ իւր, և ետ յալմ
եկեղեցւոյն իւր Սուրբ Ստեփանոս Նաւալի-
նէ (այս ընդգծուած մասը տարբեր գրչէ
բարբրի):

Վասն որոյ և ետ տրուպս ամենայ-
նի՝ Մարտիրոս երեւ՝ հշուռ ուրիշ զա-
մենեանն որք հանգիպիք ամա ընթերց-
մամբ կամ ընդ աղջա տեսանելով, կամ
զաղափար զնելով՝ յիշեցէք ի սրբանուէր
աղջոս ձեռ, մանուսանդ զատուցող սու-
րին, (**) Մըշուրի Նաւալ, և հայոք իմ
[8]-էն ուրիշ, և զեղբարսն Սաֆուր և Վար-
դուրի: և զկողկանիքն նորին իւրիշ, և
զսրգին Հաւարդիքն, և զթոռուսն՝ [8]-է-
[2]-նէ: [8]-էն ուրիշ, Սաֆուր և զգաներս
նորին իւրիշ, իւրիշ, Մարտիրոս, Հեղե-
նալ և Այլ և յիշեցէք զանիւր նորին լուր

(*) Բառիս ռուս տարբերութիւն վերեւ գը-
րուած է տեղ ընտրի մէջ:

Ի.Թ. ՀՐԱՏ.

(**) Այս մասն ալ նուարով գրուած է:

և ասել է՝ Նիգեմաշուր Դաշիկան, ի յիշատակ
 ինձ և ծնողաց իմաց և ամենայն հա-
 րազատաց(?) , ի վախչումն որդեյն իմոյ
 և՛յաշուած(?) , գորտս վախելոյ ասել Տէր
 Աստուծոյ, ամէն և Աղայից զձեզ, որք
 հանդիպիք ամա ուսանելով, անուանելով
 կամ տարիանկրելով, յիշեցէք յազգիս հեր
 շվաբէի շարացու և զուգ իշխակ լիճէք,
 ամէն և ամէն:

Ex 218. *Worked example of Ex 217.*

— «Մի՛շ համապատասխանք ի շնորհաց Սուրբ Հոգոյ՝ քահանայք և մանկանք եկեղեցոյ, զմեզուցեալ թիչ Ռեբին յիշխանիք առաջի գնէնլոյն Քրիստոսի, և Քրիստոս զմեզ յիշէ, ամէն:

፪ኛው ምዕራብ ኢትዮጵያውያን በቶክሲክ ሕመ-
መብት ስር፡፡ ስለዚህም ስለሚከሰቱት ሕመሞች ማረጋገጫ
ዘመናዊ የሆኑ ሕክምናዊ ዘዴዎችን በመጠቀም ማድረግ
ሚገባል፡፡

Էդ ՏԻՐԵ.— «Բ թաւակաւու թեւան
Գ.— (ժամ մը մտաւած, մտաւ մը ջնջեալած)
յգիկին նորոգեցեալ աւետարանն ձեռնարկ
կործանմից և ապիկար տգործութեան հետեւնէն,
է «սորք» «տէր»-ը իսկ Վաշակունի լէւոս, ընդ
հաւանքով Սարգի Վաշակունի և այլ բազմ
մանաւարտ արարցոյց։ Երգ տղանքից զտ-
մեծեմեման զմանկաւանդ ստարք եկեղեցոյ՝
յիշեալիք Բ Դրիտասուն Վրդէի Կառնիւն
սեւեւայ և զմեղացի իւր և ամեմեման տ-
մեծեմեման թերեւորագ իւրոց, ընդ յիմին և
զանյարման ոգի Թոգյաննիւ (յիշեալ) Իք, և
Աստուած զմեզ (յիշէ իւր)՝ ողորմաւ-
թեւան, ամեմեման

$$= S^{w\rho\rho h\rho} q\rho z t,$$

— $\mathcal{L}h_{n_1} p_1^{h_1} \dots (h_{n_k} p_k^{h_k})$ (կարկտան զանգ-
յունած), . . . աղբրաւն [ապաշխարաւ-
աղ . . . (նթնայէս) ք ձեր աւարք . . . (նթն-
այէս),

Էջ 236ա.— «Զվերջին ստացազ
սուրբ աւետարանիս շնորհիւ Լեւոնիս Կա-
նան, յիշակիք ի Գրիստոս հանդերձ
ձեռողաք և ամենայն զարմաք, որ
ստացաւ զսուրբ աւետարանս, ի վայի-
լումն անձին իւրոյ, և յիշատակ հոգւոյ

իւրաց, և ննջեցեցոց իւրաց, և յիշողքդ
յիշեալ լիվք ի Քրիստոսով, ամէն:

129 416բ. — «Զատուցող սուրբ և ա-
ւետաբեր քարոզիս շ[նորդ]ն ամեն[ի]ս և
գիւրան ամենայն յիշնալիք ի սուրբ ա-
ղաս թն ձեր, ընդ նմին շ[նորդ]ն և շնորհ-
և գիւրան ամենայն»:

Էջ 419, Յալհաննու Աւետարանին ճակատք, նորագութեան աստիճանի խորանին եզերքները:

— Զվարճությունները ինչպես նաև հանգիստը
խիզաբեր ազդեցության տակ ենթարկվում է փոփոխության
համայնական կյանքում, և Առատուած գծեր
խիզաբեր ազդեցություն

Էջ 555—57, Յովհաննես Աւետարանի
նիւն գիրքը, բաւն յիշատակարանը:

— Աշտարացոցանոցին զականա, արքայ երբորդս թեանն փա՛ռք, պատիւ, և զո՛ս թիւն յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն, ամէն, և եղիցի:

$$kq \in \mathbb{Z} \text{ and } j \in \mathbb{Z} \text{ with } q = 2m + j + 1 \text{ and } m \in \mathbb{Z} \text{ then}$$

Փառք փառաբերեալ ամենապարբ և
համագոյ երբորդութեանն և մի աս-
տուածութեանն՝ Հաւր և Որդոյ և Հո-
գոյն Սրբոյ յաբախանս յաբախից,
ամէն:

Ի Քվդաւոս Բնիկոս Զմար (=1303)
կատարումն եղեւ յաբբա աւետարեթի քա-
րոզիս ձեռամբ քարզումեղ և թիւք քան-
քարոյս պարտապանի Սարգիս Դաւիթ յ[ն],
զձեռն ծխայն ունեւով և ոչ զգրաւս,
քրտանաւ Կի թք թքանալեմն Սաւեմնայ,
ի խնդրոյս աշակերտին իւրոյ Սարգիս Դա-
ւիթ յ[ն], ի լաւս ք իւն Սրբաւոս, լից հա-
լով եւս Սարգ Սարաւանձնէ և ապաւանդէ
Սարգ Նշմաւա, չտաւ ջնարդու թեան հաւթ
Սարգ Դաւիթ ի հարկաբարդութեան քէք Պեղե-
հաբո և յաղիակարգութեան յաւանդաբար

(*) Այս համադրանքները (ս) այս նշանով գրանած է շնորհ փառատրեայ անկախութեամբ... արարեալ թիւան զինչից ձախ լուսանկարին լրացնող առանց նշանակելու անգրքի.

ԵՄ. ՀՐԱՏ.

«Եւ Ստեփաննոսն Եւ Եղիշտիսն որ առ Աստուած
ես Մաշէն՝ ազաւիտաւ լուս[ւ] զորան
մարդարեւին որ առէ. Երանի որ ունիցի
զաւակ ի Սիոն և ընտանեակք իցեն յե-
րուսաղէմ, և տեսի աւետարանն զրեալ
նքնէր նաւ զի Ռաբիէն, քանզի թերա-
կատար էր, ի մեր հալալ արդեանց ի
կատարումն հասցցաք վասն յիշատակի
Ռաբիէն[ւ] և ինչ Մաշէն[ւ] աւ Արդ աղա-
ւեմ զամենեանս, որք հանդիպիք մմաշ
ընթերշմամբ կամ աւրինակ աւելոյով
զվերագրեալս ի մամ, յիշեսջիք ի սուրբ
և ի մարտի յաղաթս ձեր առաջի գնե-
լոյն Քրիստոսի և միշտ կենդանոյն աւրե-
նելոյն ընդ Հաւր և Հաղոյն յաւիտեանս
յաւիտենից, ամէն, ամէն, եղիցի:

Ընդ նմին և զհաւաքսն, որ և քն-
նէրն զսո՝ շիշէնք աւելեալ, որ ի նոր
աշխատեցաւ ի կոկեղն և Մաշէնքս ա-
ռանք որ զխորանանին ես և զընակիչք
մենաստանիս զամենեանս՝ զմեծամեծքն
և զփոքունքն առ հասարակս — Եւ Քրիս-
տոս՝ յոյն ամենեցուն՝ ձեզ յիշողացս և
մեզ յիշելոցս սղորմեցի, և նմաշ փառք
յաւիտեանս:

— Գրեալ Ծ,
ԶԱԲ ԷՅԻ յիշատակեալն կրկնեցի,
որ քննուած է զրեթէ տնընթեռնի կեր-
պով:

Էջ 558, մասամբ մաշած, մասամբ
քննուած.

— ՎՓառք տնրամանիք սուրբ եր-
բորդութեանն և միասնականն աստուա-
ծութեանն երեքամանեալ[ւ] աղբաւթեան.
. թեանն Հաւր և Որ[դաշ և
Հաղ]ւոյն Սրբոյ, աշմ և
. թան[ա]ն, ամէն: Ի թշն[կանեա]
Հայոց ՁԵԲ (=1502), ես մ[եղապ]արտ և
անարժան առ մայ ս.
կա յրք . իմ քան-
թառ ? և ի Քրիս-
տոս փոխ [եզ]րայրս

. [որ]դիքս իմ
աղբաւթ աղբաւթ
. մասամբ
. [որ]դին Ծ,
Էջ Ա-Բ, նոր զրուած թուղթի
վրայ:

— ՎՓվն Ռաֆիէն (=1767) ես ին-
տեմ ՍԻՆ արդէ ուր Մաշէնքս՝ կարգ առի
Որաւի ի (-20), որն ԷՅԻ[ն] (Գ) Պեթիկ եւ
Հաղաւթ[ւ] յար. Տէր Աստուած կենդանու-
թեան աղբի: Աստուած արեւոյն հասար-
պանեցէ, ամէն:

— ՎՃեռեցեալ եղիս «արք» աւե-
տարանն և Ուրբ Աստուածքին, ի Հեմն
Գաւաթիւ, և Սիւնիկապոլսոյ արեւելի Հեմն
Սիւնիկա Մաշէնք, Դիւքս Սաթիւն: և
յամենայն ազգայնեացն աղբիս: Ի յիշա-
տով հանգստեցեալ իրեանց, ստատոս
հաճէ Սիւնի, և որդաշ Յորին լուսնու-
գի Դէր Մաշէնք, և մօր սորին ԷՅԻ[ն]
կաթաւ քն, յարդարմամբ Սիւնու Հաղաւթի-
Պաղատիւ: որ յայտ ամենայն ի նոյն
սոր հարկ և փորձեալ թմնէ աւետ
Պաղատիւս հայրկապով ետիլով ա-
ռաքեցաւ ի Սիւնիկապոլս: Տէր Յիսուս
ընկալիցի գլխաւորս քառս և յատարեա-
ցէ զվերագրեալ ննջեցեալ հաղթքն, ա-
մէն:

Գրեցեալ և յիշատակեցեալ եղիս ի
Ռաֆիէ և ի Սեպտիմ[ի]թի ԻԱ (-1775,
Սեպտեմբեր 21):

ՄԱՆՈՒԹԻԹԻՆԵՆ

Աւետարանի երկրորդ գլխի Ուր-
գիս ԲՆԻՅ. ի բոլորգիրը, շատ լուս կը
նմանի թ. 182 Աւետարանի բոլորգրին,
սա աւարերեսութեամբ միայն որ Սարգիս
ԲՆԻՅ. ի բոլորգիրը աւելի մանր է քան
թ. 182-ինը:

(Գ) Ի գմբէնքի՝ թէ Ի գմբէնքի:

և դամենայն ուղղա[յ]նոն և գրարի
ամառին մեր շնորհիւն՝ քանզի քան
ի Գրիստոս, և զորդեալքն իւր և զմեծ
հայրն իւր շնորհաւ ասեալապա զման զի
քանով քաղիւմն և անգիւղից հաստատ
ուանայ ցանկալիքս ի քոխանարդացի
Աստուծայն որպէս զի և զայս մի վրի
պեալիք ի յառնայ տիմ, որ առաջն թէ
Տուք և տացի ձեզ, հայեցեք և զաշխո
քագիւնք և քացցի ձեզ. զի ամենայն
որ ինչքն առնու և որ եւզի գտալ
և որ բողբէ, քացցի նմա որպէս զի
Յիշխար և յիշեցեալքս և ամենայն ի
Գրիստոս հաստացեալքս արժանի եղի
ցուք ոգորմութեան և զթուլեանն Աս
տուծոյ հասանել ի Գրիստոս Յիսուս ի
Տէր մեր, որ է օրհնեալ յաւիտեանս,
ամէն։ Եւ որ զամէնն ասէ։

Ասոր կը հետեի անմիջապէս 8-9
տող յիշատակարան մը որ թուած է.

— Ո՞վ դասք քան/անայից ազաւեմ
զձեզ. . . / / . . .
. / և . . . յԱստուծոյ? . .
. . . / քան/անայիս . . /
անպիտան / ։

Լզ 2-3, Աւետարանին սկիզբը;
մասամբ թուած, մասամբ կեղտոտած.

— Փառք ամենայնաբար ե[ր]ր[ո]րդու
թեան և մի աստուածութեանն՝ Հաւր և
Որդւոյ և Սրբոյ Հոգոյն, ամէն։ Ի թվա
նէն Հայոց 27. (=1341), է հայադեպոսնեան
դասն Միլիթայոյ, և Կաթողիկոսն Հայոց
Յուսէի, ստացաւ զտարր աւետարանս
իւն առ Սոփէ անուն [յոյժ փոփոքրմ]մր
և ցերեանցի որտեւ, և խնդութեամբ
յուսացաւ Կնեկ զսա ի վերայ[յ] որոյ
սեղանայն Սաբէ Աստուծոյն, և օտ
գաւ ոգորմութիւն գտանել յԱստուծոյ և
թողութիւն։ Եւ Կնես տայ յամէն Ժամ
ոտմոր էր [տալ] տուրս ոգորմութեան

յիկեղեցիս Աստուծոյ. ապա ոչ ունելով
զաւակ ըստ մարմնոյ, յիշելով զայն թէ
Երանի որ ունիցի զաւակ ի Սիոն և ըն
դանակք(?) իցնն նմա յերուսաղէմ.
[արդ ազաւեմ] զամենեանն՝ որք հան
դիպիք մաւ, յիշեալիք գրարե[ր]տ[ի] ին
շնորհիւ և թողութիւն խնդրեցէք ի Գրիս
տոսն որոյս և հանգսցեալ ծնողացն
իւր Թառն և եղբարն իւրում [Կ]ը[նե
թէ]։ և ամենայն ազգականաց իւրոց,
կենդանեաց և ննջեցեաց, և քնն[ա]ց ըզ
սուրբ աւետարանս յարգար վասակոց
իւրոց, յիշատակ իւր և ծնողաց իւրոց
. որտի մասւք, և
թողութիւն խնդրե
ողաց իւրոց ինքն յիշեալ լիցի յԱստու
ծոյ, և որ զամէն ասէ, ամէն։— Կնես
տայ խնդրեաց գրել զյիշատակս իւր՝
զանուն ի սուրբ աւետարանս. խնդրե
ցէք յԱստուծոյ զր[ե]զ զան[ուն]ն որոյս ի
գիրն կնեսց. և որ ասան է [ի տուրո]
ոգորմութեան, ամենեցուն առ հասարակ
ոգորմեցի, ամէն։

Լզ 708, վարի ցուածքի վրայ Գի
րուկ հարցով.

— Դործեալ յիշեցէր շնորհիւ
Եւսեպ[ո]ս Եղբ Աստուծոյ, որ տուրս աւե
տարանին Կոնստնտին յիշեց [և] որ տու
րութիւն յիշեալ ի յարագի իւրն և ծնու
ղացն, ի թէին Թառն (=1666) Այլու,
ամ Աստուծոյ.

Վերջը գրուած թղթեայ երկու թերթ
գաղտնագիրն աստիճան երկրորդ և
յեսին վրայ, շրջեալ [Թէրս].

— 1666-67 թու հայոց Կա
թող Աստուծոյ. որս քիթայ հաղթուր
436 սէնէ օգոստոս(?) Էստուս, Սաբէ Աս
տուծոյն Էստուս Կաթող Աստուծոյ
Եւսեպ Էստուս Կաթող Աստուծոյ.

մեղաւոր յայնքերէն, և քեզ միշտ
քանդուցաւ:

Ի՞նչ օճոր — միայնակեալ Սեփարա-
նէն վերլը:

— Շէտքաւն է Ղաֆ[յ] Յոշմ —
— Բէ՛լ է քէ՛լ յինչ-քէ՛ն:

Ան երեսեցաւ նամ հրեշտակ յեր-
կից, և գուրացուցանէր զնա, և էր ի
տաղանայի, և մտադիրութեամբ կայր
քաղաքէս, և հասէին ի նմանէ քրտուէր
թարեւ զկալակա արեան, որուն սլան
զեղաւ ի յերկիրս:

Այ՛ Մնէ՛ եւսքէն Եւ չէ՛ն այ՛ քա՛ն,
— Ի՞նչ — Ի՛նչ է՛ն, — այ՛ այ՛ Եւ չէ՛ն:

Ի՞նչ 560—61, բուն յիշատակարանը:

— զՓառք համադոյ և միանական
նրաժանի յսուրբ կրորդութեանն և
այն աստուածութեանն՝ Հաւր և Որդոյ
— Սուրբ Հոգւոյն, այժմ և միշտ և յա-
ւատանս:

Ի Բա՛նաւն-Բնաւն — Հայոց Էթնո՛ց՝ ՁԱԼ
(=1289), ի Բա՛նաւն-Բնաւն — Հայոց Էթնո՛ց՝
պոյ Քաղաքս — Երուսալէմ, և ի Բա՛նաւն-
Բնաւն — Երուսալէմ — Կաթալիք[յ] զերկայս
«աստուածախառ մասեան»՝ վաղակա քա-
ղաքայն զհետոյն Աղեհա[յ], յերկէն՝ Կէլէ-
լ —, ի յաւաքաւն Բա՛նաւն Սառք Աստու-
թա՛ն, ձեռամբ Սթէֆան[ի] Կաղալիքս ի
կտան և ի զմեհա[յ] մամանակիս, յորում
մի յարեաւ անիմալ — քէն Իւնչիլէ՛
— Եթն Եթն[ի] — ի կառաք և հեծեցաւ Ե-
րուսալէն և արէւ արքս — Երուսալէմ — Եթն
Եթն[ի] և ի զպան ի վերա[յ] նորա, մինչև
սառքս — Եթն[ի] և ի զպան մանց ի
արտանաց և զամենայն հնարս որդայ-
ից կուսեցին ի վերա[յ] նորա, մինչև
սառքս զանապակ ամրոցն, և ի հիմանց
ապալեցին զմեհ և զհաշակաւս կա-
թալիքն եկեղեցին, և զայլ տաճարն
Յասուժոյ, և զսուրբ վանաւրեայն,
զարանց և զկանանց՝ որք էին ի մեհ
քաղաքին զեկեղեցիք և զքաղաքի փա-
ռաք պանուսեցին, հրաձիգ արարին և
քարոյատակ, և զսեղանն սուրբ կոր-
ծանեցին, և զգարդ տաճարացն կողոպ-
տեցին, և զսուրբ քանանայն և զսար-

կաւազանս և զհրեշտակաւս զպիտն
և զամենայն ժառանգաւորս եկեղեցեացն
ի սուր սուսերի մաշեցին, և զիւսանս
և զամենայն զօրս քրիստոնէիցն սրա-
խողաղ յերկիր ընէցին, և զնազելի
տիկնայս և զապաննայս և զկրտուա-
րեալ կուսանս՝ զգտարս մեծատեց և
զաղքատաց՝ հրապարակաւ առնէին,
և զանքին զիւսեանս՝ ի զիրկս մարցն
սպանանէին, և զարքնն ընդ կաթին
խառնեալ տային մարցն ընդ, և ընդ
սրաւթին սրացն զաննարին շարին
զօրձէին, զոր անգայնալ համարեալք
զմանայն Ս՛՞ զհրապարակ մեծատեցին,
ս՛՛ հաստատանս՝ կորարք, ս՛՛ կաթ
երան պատմել և ոչ լեզու ձառել զան-
նարին աղան և զհրապարակ կոնինն,
զոր վան մեղաց իմաց կրեցին անմեղ
անմինքն, յամբն զաւրացն Մի՛ թէ
յաւարունն կրտուալէ ի մեհ Քաղ-
աքայն ի մամանայն Երուսալէ, որք
ի զնայն ի զերաթինն զքաղաքանս տա-
ճարին միշտ յաւան կաթինն, և ան-
զաղար նաեալ լայն միշտ առ զետով
Բուրեանին: Եւ կամ թէ կրկին առա-
ւունն Երուսալէ, ի յանքեւ — Եթն
— Եթն ի Սառք — Եթն —, որք ի սուր
սուսերի մաշեցին Եթն — Եթն —, և
անքեցին զսուրբ աղբին Աստուժոյ,
Եթն Սթէն, և Եթն — Եթն —, Եթն —
Եթն —, Եթն — Եթն — և Եթն — Եթն —
և Եթն — Եթն — Եթն — Եթն — Եթն —
Եթն —, նաեւ Եթն — Եթն — Եթն —,
և զապալեունն Եթն — Եթն — Եթն —
և Եթն — Եթն —, Եթն — և Եթն — և
Եթն — Եթն — Եթն — զքերտաւոր տաճարն Աս-
տուժոյ Եթն — Եթն — և զայլ տաճարն
ընակ յարկն: Բայց կործմ, ս՛՛ կո-
րարք, անեղեցուն համաղեղ զկրկն
վերջնոյ Տրուսայն համարել, և վա՛ն
և եղեղ անմին և հոգոյ իմոյ ապ, որ
վան մեղաց իմաց այս ամենայն ներ-
գործի ի առնա Աստուժոյ:

Այլ եւ, ս՛՛ լուսեալ զապ քա՛ն-
նա[յ]ից, ի վաղաց հեղ փափաքէ ի այժմ
աստուածախառ մասեան, և թէպէտ և
անկատար է ի զընկան արնախա,

բայց ըստ տախցի Գողթի թէ Սէրն կատարելու էր քաղ մերձէ զերկեղն, աներկեղ համարձակութեամբ սկսաւ չ) և Տէրամբ Աստուծով կատարեցի ըստ կարի տկարութեանն իմոյ: Վասն որոյ յերես անքնալ ազաշնեմ զձեզ խոշորութեանս և սխալութեանս անմեղադիր լինել, և զիս անարժան ճշխել Ստեփանոս ի բարին Քրիստոս յիշել, և զձեռն ազան իմ և զեղբարսն և զհամագործն մեր, նա և շատաշուք մեր շնորհք քննել և զայսն՝ որք քաղուծ տշխուսութեամբ երկնեցին զիս յաշաւաք

գիտութեանս:

Տարբեր գրելով մը սնմիւթապէս յաւելուած է:

Ան զամէնայմեմ սէնէկայն Հայոց զՊարոն Աշին՝ որդի ամենայմեմ աղարայեալին Հայոց Սմբատայ, և զմայրն իմ զԹէֆանուս զգաւաթ]րան մեծ Պարոնին Պարոն կաշնայ Համբար[ն]ին տիրեջն (=տէրէ՛) պիտի ըլլայ) յիշէ՛... տէրք (անխնամ ու անհոսնի գրուած է, և անշուշտ պէտք է ըլլայ յիշէ՛ք է Տէր կ'որ յիշէ՛ք է Տէր):

246

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Խ Ճ Ժ Ժ — Ի Ա Դ Ձ

ԵՐԵՍՔ՝ 638:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 14x 10x6 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ դէքէ 9,5x6 սմ., երկսեւ, բացի չորս անասաններու անաքին եղեկէն, լատիմանիւր ռիւնակ ձևով: ԳԻՐ՝ բոլորով:— ՄՐԼՔ՝ 20, 22, 21:— ՆԻՒԹ՝ մագաղաք, քողաւարուած:— ԿԱՋՄ՝ յունացի կաւեփաք, կախարչոյ, և եկու կոնսկնեռով, Կողմերուն նշաններ կանգնալիս խաչանաւ կաղապարներ դրուուած, Եւրիմ կողմեր ամբաստ վաղցուած, կրկն միւսով, կարուսներ կարուսներկ. անաքին կողմէն վրայ, մէջեղ զամուած ե ոսկեզօծ արծաթ չափով ձր՝ վրան խաչ վարագուած և չորս անկիւններ նոյնպէս օսկեզօծ արծաթ անկիւնազարդեր. եւրոպ կողմի վրայ զամուսներ խմուսներ:— ՄՐԵՂԱԳԱՐԱՆՈՒՆ՝ ՊԱՆԳԱՆԱՆՆԵՐ՝ սկիզբը և վերջը երկուսն էլ քեր, երկարացիւր գլուխով անասանի մը խմուած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ. խմուսաքան և մագաղաքի անխամ գործածութեան հնանքը կիզուած են ձեռագլուս. եղ կոնսկներ ինկած, քիւսնէր վախ կողմէն

պատռած:— ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ ևւ ՀՈՒՍԱՆՆԱՋԱՆԻՐՔ՝ դաւանելու սկիզբներ, զոս վարդապետիւնով, բայց չէ ևւ մԻ կրեւ, ուր զարդապետ, յուսանապարզ ձաղկուած են գոյներով ևւ ոսկեզօծ ևւ այլ գլուխներու սկսուաններու մէջ ալ ոսկի աղ մը կայ:— ԽՐԴԱԳԻՐՔ, ՍԻԼՍՈՒՄԻՐՔ, ԳԼԽԵՂԻՐՔ՝ վարդապետի ևւ ծիսանք. Մասքուսի սկիզբը (էջ 7) աղ մը զարդապետ զոս վարդապետի. աղ մը զոս ոսկի, աղ մը զոս կապոյ, աղ մը զարծեալ զոս ոսկի, միւս երեք անասաններու սկսուաններ աղ մը զարդապետ, Մասքուսիմն նման, իսկ միւս օղներ մար զարդապետի ևւ ծիսանք:— ԽՐԴԱՆՔ՝ ինկն աստ, չորս անասան. Եւրոմ ճակաւներ կը զարդաւն ինկն պարզ, միւսն ևւ զոս վարդապետի զձազուրեամբ (էջ 7, 221, 329, 501):— ՆԿԱՐԱՆԵՐՈՒ թղեր Եւրեմ թողուած են, ուղղանկիւն ուղանկներու մէջ, ևւ այլ արձանակներ. երկարացիւր ձաւակներով կը բազարեն անասանիներու խորհրդանշաններ: Այսպէս՝

զհաւատացեալքս ի սուրբ երրորդութիւնն, որում արժանի լիցեաք շնորհօք և մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս, ամէն:

Գրեցաւ սուրբ աւետարանս ձեռամբ Առաքաւ և յանաբոյ Յովնէ՛ն քրէն՝ ազգապարտի և յունայնագործ Բաւաւաթի (փոխանակ իւրաւաթի) ի թէլաքերութեանս ի զայստեկն Քրիստոսի ՌՌՀ (=1670) ամի, այլ և մերումս Բաւաթի ՌՌԺ և Թի (=1670), ի Զաքաւաթ Կաթի, առ զրան սուրբ եկեղեցոյն՝ որ է կառուցեալ է յանուն սուրբ Կաթաթի՝ արթնուանուն սուրբ հայրապետ քաղաքաշարար նահապետիկն, ի հայրապետութեան գեառն Յովաթայ Զայո իւրաւաթի և ի Խաւիւնաթի Եղիսիւսաթի Եղիսիւսի Սարգիսի Կաթաթի և Սարգիսի առաջնորդացն ամենայն հիւսիսական կողմանց այս են զոր զրեցաք, զոր Տէր Քրիստոս պահեցէ ի կամս ուղորմութեան իւրոյ, որն քարի է քառանկուսութեանն և անմիտ բունաւոր հաւան իւրոյ, ամէն: Ի յայտ ժամանակն զրեցաւ ամենազգայնի և քննաւորական քննադատար և քննադատար, զգեղապետի և յաղաւանդ յայտարար և աստուածապատմ սուրբ աւետարան, շորեքնաստազայնութեան ճշմարիտ աստուածաբանութիւն փնտմական աստուածաբանութիւնն անգիւտագործ և անհամեմատ ծայրածաւալ և ծայրաքոյն իրապանութեամբ ի կայէ կատար յարձրացունէ յամենազաւար և յամենայնաստ աթլուսթինէ Զոգոյ Սրոյ աւելցեալ ի հարաւարմ աղբերէն ի հրաժորանն հոման արեւալ ըզխալն շնորհաց շորիք անմարտեանց քառաքելիցն արքայ աստուածայնի(՝) որունք յանաբոյ յարապետալ քաղաքայն արաւանաւութեամբ, քաղաքաբարստ աւետարանութեամբ յազգա Բաւաթի Առաքաթ Բաւաթի Զոր մարմնաւոր Յեղեղեալք և

մկրտութեանն և ամենայն անորինական անաւետութեան, զոր յերկրի կատարեաց Աստուածն Բան յազգա փրկութեան ազգի ի մարդկան, ընդ շորեքնական արեւապետեալ յամենայն հաւատացեալց անձին ճշմարիտ երկրպագուս արքայ երրորդութեանն, և յազգա առ ի Զորէ անակիցրն և անժամանակ ծննդեանն, որով զուարճանան անգրաւ ուրախութեամբ երկնայինքն և երկրաւորք փառաւորեալ զհամապոյ երրորդութիւնն, այժմ և յի՛տ:

Արդ այժմ աստուածապատմ և քրիստոսաւանդ առաին զանկաղող եղեալ Տէրաւաթի(՝) Թորա Եղիսիւսաթ, որ մականւումս Զաւա կոչի, ետ զրել զսուրբ աւետարանս ի վայելուին անձին իւրոյ և յիշատակ հոգոյ իւրոյ, և մաս մի զգիւնն աւետարանիս ետար, և զի մի մասն շնորհեցի նմս յաղաւոր հոգոյ [հոր] իմոյ Եղիսիւսի Եղիսիւսի Քննաթա Արդ որք հանգիպիք ամա՛ ընթեանալ կամ գտալիս անեղալ, յիշեալիք ի մաքրափառ և ի արքաւաստայ յաղալն ձեր զաւաթի(՝) Թորա Եղիսիւսաթ՝ զաստուածայն և հայրն իւր Եղիսիւս և զմայրն Եղիսա Կաթաթ և զայլն ամենայն, որ մեծաւ փառաքանօք և սրաւփան յաւաթութեամբ և քաղաւաստ յաղալն քրիստոսաւար քաղաքանք ետ զրել զսուրբ աւետարանս ի փրկութիւն կենաց իւրոյ և ի լուսաւորութիւն հոգոյ իւրոյ, յիշատակ իւր և ծնողացն և ամենայն զարմից զանձ յաւանանական և անկապտա ճոխութիւն, ի պայժասութիւն արքայ եկեղեցեաց և ուրախութիւն ուրախ մանկանց նազելի մար մերոյ նոր Սիոնի, ուր ննջիցեմ զգունն յաւաթեանական. անջնջի յիշատակ մնացէ ի քաւարանի արքայ տաճարի Տեառն, և մի՛ ոք իշխեսցէ հանել ի դրանն նորին: Արդ աղաւան զաստուածաւոր զաւա քաղաքայն, յիշեալիք զվերազրեալք ի մամ, և զիս Եղիսիւսաթի(՝) Եղիսիւս և եթ կոչիմ Զաւաթ, քայն զանունս և ոչ զգործս, և զծնողքս իմ և զեղարքս և զգործ և զամենայն արեան մերանկայքս իմ. և

(՝) երկ. Տ. Բարեկն Կաթաղիկոս Ժողով Ե. քաղաւ ան վանկին վերեւ զնկ պատիւր, Եր. ԶԲԱՏ.

Լ. 482, բուն յիշատակարանը.

— «Փա՛ռք անբաժանելի ամենա-
սուրբ երրորդութեանն՝ Հօր և Որդւոյ
և Հօգւոյն Սրբոյ, ամէն:

Հնարհիլ ամենակարող փրկչին Յի-
սուսի, յանդ եկեալ աւարտեցաւ ունող
աւետանաց արքայութեան քառափառի
գեոարուիս սուրբ աւետարանս, է թվին
7-ու Ռէնթ (= 1673), է յերէրդ Գերշնիւն, է
Բէռլին, Զիւն, ընդ հովանեան և առ
ցուն Սէք-ը Ռէնթի Սէք-ը Լ Սէք-ը
Բէռլինիւ Լ-ու-աւ-ընթիւ Զ-ը-ը-ը յիշ-

Հ-ը-ը-ը Բէռլինիւ Լ-ու-ը Լ Էրէր-ը-ը-
որ առա կան յոջնականութիւն և ի բա-
րեխաութիւն քրիստոնէիցս:

Ի կաթողիկոսութեան Կիւիլիցեաց
աէր Խաչատուրին, և յառաջնորդութեան
մեր վանացոյ Ստեփանոս վարդապետի
և այլ միտրան կարգաւորացս և կրթ-
նաւորաց:

Գրեցաւ . . . (բոց թողուած) առ
ձեռագր ոչ թիւ և քարշառս մեղագ 196-
ըս Փ-ը-ը-ը Գեորգիւս:

248

Ա. Ի Ե Տ Ա. Ր Ա. Ն

Ռ-Լ-Լ- 1428

Երեւթ՝ 564 (թերի):— ՄԱՅՈՒԹԻՒՆ՝
14x9, 5x3, 5 սմ.:— ԳՐԻԹԻՒՆ՝ 8, 5x6
սմ., երկսիւն, բացի չորս աւետարաններու
սկսուածի հետեւն. իւրաքանչիւր սիւնաց 2, 5
սմ.:— ԳԻԹ՝ բոլորգիր:— ՏՈՐԹ՝ 21. Իսկ եջ
2՝ աղբ 15— ՆԻԻԹ՝ բաժանակէ քաղը,
կոկուած, փայլուն, աղաղաւում:— ԿԱԶ-
Մ՝ նորոգութեանն է. յունացի կաշե-
փայտ, կափաշիւղի եւ երկու կոնակներով.
առաջին կողմին հետոյ զարդաւուն կա-
ղապարներով եւ զարանիւն զիծերով.
եւեղապարի որոշ՝ խաչով եւ խաչառող
զիծերով, կողմերուն ներքին կողմեր կա-
պալ կաւներ փակցուած, ճիւղով, կոր-
ուածներ կաւումներ, թէև զանա-
րափ: Կողմերուն վրայ առաջ խաչեր
զաժուած եւ հանուած:— ՄԱԳԱԼԱԹԻՍ
ՊԱԶՊԱՆԱԿ՝ սկիզբը երկու թեր, մե-
րուցեան զոյսութեամբ, երկսիւն ՄԱՆՏՈՆԷ(?)
մը համաւան եւ մեծապիս ճեմարիսով
կտուած եւ շրջեալ (թիւ) զուած: Առա-
ջին թերն ալ ծայրառուած է հովմեի կե-
պով: Իսկ վերջը կալ ԹԼԻՍԱԹ թեր մը
պատաստաւ. ստորագեան երգարագիր
անցման գրով երկսիւն աւետարանն մը

համաւան եւ երկսիւն զուած, թերին
մէկը անպատաստ ինկած է:— ՀԱՆԳԱԼ-
ՄԱՆԹ՝ կապար Խաչաւում, սկիզբէն,
մէկը թղթին ինկած, կողմ կաշին մա-
ւած, թիւսով յոյսովին միտարան,
կափաշիւղ ու կոնակներ ինկած, ան-
խնամ զոժածութեամբ կեպաւան:—
ՋԱԹԱԿԻԹ՝ զլսխնեւան սկիզբը, սի-
ւան զոժեւ, պատկ վարդապարտով
զոժուած: Չորս աւետարաններու առաջին
զիսի սկսուածներն աղբերն ալ զարդա-
ղիւ են, Մասրեոնթին ինկած, Մաւկաթին
«Սկիզբն» բառը աղ մը զարդաղիւ է,
երկուող աղը երկաթագիր, Ղուկասին եւ
Յովհաննէսին ալ Թ եւ ի զարդաղիւ են
եւ աղը երկաթագիր:— ԽՈՒՄԱԿԻԹ, ԱՅԼ-
ՍՈՒՄԱԿ, ԳԻՆԱԿԻԹ, ԼՈՒՍԱԼԱՅԱԿԻԹ՝
վարդապարտիւ եւ ծխանի:— ԽՈՒՄԱԿ՝
չորս աւետարաններուն հակաւաներ կը
զարդարեն. Մասրեոնթին ինկած է, Մաւ-
կաթին խորանը իր յուսանցազարդով՝
պատկ վարդապարտիւ է, հանի մը կապաշ
կեներով. Ղուկասին եւ Յովհաննէսին
յուսանցազարդ չունին եւ զոժուած են կա-
պով. Թի մը վարդապարտով եւ ալ

դոյնեում (կը 163, 269, 441):— ԴԵԱՐՔ՝ յորս աւետարանյանեւ ճկարճեւն մնացած են երկուր միայն, Մարկոսիքն եւ Յովնանիքն (կը 162, 440)։ Ահրուհ զառնեւ են, զմարտաբաւ ինչ մը եղծաւով։— ԴԱՏԱՐԿ քուրք մը սկիզբը, որ կիսով լսով պատշաճաւ է։— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1629:— ՏԵՂԻՒ՝ Լիւլ :— ՍԱՏԱՐՔ՝ (վերջն?) ճարիգաւ:

Մնացած տեղեկութիւնք կը պակսին:

ՕՐԴԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Կը 161բ, Մարթնոսի վերջը:

— «Յիշատակի տարբ աւետարանս հետքսի մայր լսովն եւ իւր ծնողացն Հոգի Նշանիւ մօրն եղևութիւն եւ եղբորցն Յ-Լեւիքն եւ Յ-Էդմունդիքն եւ ամենայն առեւտրականութեան, ամեն: Հայր մերս որ... ամենպիտեան:

Կը 268բ, Մարկոսի վերջը:

— «Արք աղայիմ զձեզ, ո՛վ տարբ քանանայք եւ լուսավորուող եկեղեցւոյն, եւ աստղիք միտքերուն ողորմի զմըդդէսի Զարիզաթան, ամէն: Հայր մերս:

Կը 439, Ղուկասի վերջը:

— «Ամեն Հ-ր եւ Որդոյն եւ Հոգոյն Սրբոյ,

Փառք քեզ թրթառա փառաց թառազ, ցառաբի,

Սկիզբն եւ հաւատարմ ամենայնի,

Որ եւ զիմ տկարութիւնս արարեալ արժանի,

Ոչ սկիզբն միայն առնել տառաւոր ծարախ տառի,

Այլ եւ ի տառար հասանել սորի,

Եւ արդ զըջութեանս տարս եղեւ զբաւի,

Ընդ հաւանսս Աստուծոյն ի խել տառի,

Ի հարազատութեան արեւ ի խել տառի,

Պարս ի թաղի թաղի ցարի,

Եւ ի թաղաւորութեան ի խել տառի,

Ի թաղաւորութեան եւս Հայր ի խել տառի,

Ի խել տառի արեւ ի խել տառի,

Կարգալով համարեցեալ միմի ի խել տառի,

Ձոր ձոր Աստուծոյ քարով զայնից տառի մեզի,

Յիշեցեք եւ Աստուծոյ յիշեցեալ ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

Եւ ի խել տառի ի խել տառի,

ՏՕՆԱՅՈՑՑ [Եւ ՅԱՆԿ ՏՕՆԻՅ ԳՈՒՆԱՅ, ԼԱՅՈՑ, ԼՈՒՄԼԱՅԵԹՈՑ]

ԵՐԵՒԱՆ՝ 284:— ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 17,3x 11,4x2 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԵՐԵՒԱՆ Եւ

առաքիքն՝ 13x8,3 սմ., երկուրդ՝ 12,5x 7,5 սմ., եռաթիւնակ:— ԳՐՈՒ՝ ԵՐԵՒԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Էջ 1, զատարկ թուղթի վրայ, գրք-
շախատակերու կամ գրչափարձերու մէջ.

«Յիսաստ» Քրիստոսի հասարակ

Աստիւն Էւրոպայի և Երկրի մէջ, թիւի
ՅՇԷԻՆ (=1721)».

«Այս գրքի մէջ յիշատակ է նշու-
ման այդ թիւի Աստիւն Էւրոպայի, կարգա-
ցող մասերը».

251

Ո Ս Կ Ե Փ Ո Ր Ի Կ ?

Երեսմեք՝ 484 (քերթ)։— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝
15,8x11,7x4,6 սմ։— ՂՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x
8,3 սմ։— ԳԼԻ՝ բոլորը, հոյն զրէն
վարձան՝ էջ 10-19։— ՏՈՂԻՓ՝ 17։—
ՆԻՐԻՓ՝ բանասէս թուրք, կոնստանդնու-
լուի, աղաւաւտուած։— ԿԱԼԱՄ՝ նորագու-
րեանի և յանապի կանկալու կոմսար-
յով, հեղու կոնստանդնուի, կոնստան-
դնուի բոլորի աստղածն կապաղար-
նիւի աղաւաւտուած և մեղանդ ուրիշ
զատկաւ յախնուած, նշանի կողմից կու-
շտը կատարու փափուած, նշանի, կու-
շտածնիւր կատարանիւր։— ՄԱԳԱՂԱ-
ԹԵԱՅ ՊԱԼԱՄՆ՝ԼԿԵՆ՝ սկիզբ և վերջը
հեղանու թիւը, մատակարար զրուքան-
տեանուան մը նշանած և մատակարար
մեծութեան յախով ծայրաւուած, վերջնի-
նիւր եղանակ (քեր) դրուած են։— ՁԱՄ-
ԴԱԳԻ՝ մը միայն աւալից զիտու սկիզ-
բը (էջ 7)։— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԻՆՈՒԱԳԻՐՔ՝ կա-
միւ և աւելի ծիւղի։— ԴԱՏԱԿԱՂԵՂՔ՝ 6
և 484, որով կնիւտած են գրչափարձի-
ւիւր։— ԴԻԹ՝ Յովնանիւր։— ՏԻՐ՝ Միսի-
բաւ Բնիլ։— ՎԵՐԱԿՆ՝ ՍԱՅՈՒՂՔ(?)՝ հա-
րու Միլի, կապաղար Անկիւրեցի։

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը
պակսին։

Մատենադարանի մը յիշատակա-
րանին մէջ կոչուած է յԱՅԿԱՂԱՅԻՐ, որուն
գրչին չափի թիւն յատուկ խորագիր
մը, որոյց կը բովանդակէ Սրբոյն Եփ-
րեմի հասարակ ու խրատեցիւր, որունց
թիւրն են վերջէն։

Խորագիր էջ 3-4, հարաւոր թիւն
թիւ հասարակ բովանդակութիւնը գրու-
ն է, որուն նամակաւ ն(—40) գրուի պէտք
է զանէինք հասարակ մէջ, և այդ 40
գրուանիւր մէջ թիւի Վարդան Վարդ-
անի վերագրեալ գրուանիւր, որո-
ւորու էր նաեւ Վ. Մարագ վարդանիւր
տապեալ յայտը գրչիւր և այլու-
րուց, շէն Զոգրեթու վարդանիւր
Հոռու(յ) զրուանիւր, որունց լիւն
հասարակ մէջ։

Եւ հասարակ թիւն բովանդա-
կութիւնն է.

Ա.— «Սրբոյն Եփրեմի տապեալ
վան ընդանիք և տեղեկանիք աղ-
թիւր, էջ 7—37».

Բ.— «Վան սիրոյն, էջ 37—59».

Գ.— «Սրբոյն Եփրեմի վան սրա-
ւորաց միւրիւրութեան, էջ 59—96».

Դ.— «Նորին վան տապալարու-
թեան, էջ 96—117».

Ե.— «Սրբոյն Եփրեմի տապեալ
վան տեղեկանիք և տապալարաց թ
վանութեանց, էջ 117—143».

Զ.— «Սրբոյն Եփրեմի տապեալ
վան ծանաւորից տեղեկանիք թ վե-
րայի ժողովրդեան, էջ 143—188».

Է.— «Սրբոյն Եփրեմի տապեալ

վան քաղաքացուց և զգտակոյն Կթու-
նանայն և զվարդապետն, էջ 166:

[Ը.— Վերին ասացեալ վանն չառ-
նելոյ քաղաքացուց քառոց և որ քնդ
կատարաւ չար հասուցանէն, էջ 249: Ինկած թուղթի կամ
Թուղթերու պատճառաւ այս զլիւթն խո-
րադիրն ու անուածին էջը յայտնի չէ:
Սկիզբը գրուած ցանկէն տանելով գրինք
այդ զլիւթն խորագիրը:

Թ.— Վերջին եփրեմի ասացեալ
վան Բաղկաւաց և քինանաւաց, էջ
249—270:

Ժ.— Վերջին եփրեմի ասացեալ
վան քաղաքացուց քառոց և որ քնդ
կատարաւ չար հասուցանէն, էջ 270—294:

ԺԱ.— Վերին ասացեալ վանն զո-
ղութեան, զոր ոչ ապաշխարենն, էջ
294—309:

ԺԲ.— Վերջին եփրեմի ասացեալ
վան պապոց և պատարագաց և ոգոր-
մութեան, էջ 309—335:

ԺԳ.— Վերջին եփրեմի ասացեալ
վան արքայութեան և արքայաւորա-
թեան, էջ 335—367:

ԺԴ.— Վերջին եփրեմի ասացեալ
վան միթիթարութեան արքայապետ, էջ
367—390:

ԺԵ.— Վերջին եփրեմի ասացեալ
վան երկնային և զգալաւթեան ի սարք
խորհուրդն մեթանալոյն, էջ 390—420:

ԺԶ.— Վրտանաք եկանելոյն Յով-
ործոյի յորժամ զմասն տնեայ էր եր-
թույ յարկին երանելոց և ասէն, էջ
420—461:

ԺԷ.— Վերջումն սրբոյն Գրիգորի
և պատուականի Միքայէլ Երեմուկինն,
էջ 461—466:

ԺԸ.— Վերջին անգամաբանէն քնդ
Թրիսասիւն, էջ 469—479:

ԺԹ.— Վերջապետութեան սրբոյն
Մարիանէ[ի]ն, էջ 479—483: և Կընդհատի
Այս ցանկը ճշդիւ կը համապատասխանէ
ձեռագիրն սկիզբը գրուած ցանկի առա-
ջին մասին հետ: Եւ որովհետեւ ընդհա-
տու՛մ կայ, ըսել է որ ձեռագիրն նո-
խապէս կը բովանդակէր 21 զլուխներն
ալ, որոնք հաւանաբար զստ հատոր մը
եղած պիտի ըլլան նորագութեան տանն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՊՐՈՒԹԻՒՆՔ

Փրկին յիշատակարարութենէնք ու-
նասորոց գլխիւնեքան ժիշիւք, էջ
37, 59, 96, 117, 118, 143, 168, 249,
325, 461, 468: Ասոնց կարեւորները
միայն յատու՛ք կը թերեմ յոյն յիշա-
տակարաններ կրկնան լրջալոյն համար:

Եջ 37.— Վեւ շիւիթը քանակն
շատացաւ գրոյս, ասէն: Սիւնը թե-
րուած և վրան Ուշիւ- գրուած, շատ
անյայտ գիրով:

Եջ 59.— Վեւ շիւիթը (նոյնպէս
քերուած և վրան Ուշիւ[ն] գրուած)
կիւք և Կիւր գրուած շիւի (քերուած և
Մ-ձ-է գրուած) և զիս զմեղացեալ Գիւի-
շիւ[ն] և Թրիսասիւն փառք յաւի-
տանն, ասէն:

Եջ 367.— Վերջումն Աստուծոյ յիւր
միտանցում գալուտանն չարէն ոչար,
մութիւն ասացաւք գրոյս Միւթը իրի-
ցաւ և գտակին իւր շիւի և Աստուծո-
ւոր էրեւ, և ինձ Յ-ձ- քաւ:— Միւթը
և Ուի քերուած:

Եջ 143.— Վերով և զմեղ արժանի
սրբաջի Թրիսասիւն Աստուծոյ և շիւիթը
կիւք և շիւսարքան և Թրիսասիւն փառք
յոյս:

Եջ 249.— Վերով և զմեղ արժանի

253(*)

Շ Ս Ր Ս. Կ Ս. Ն

ԳՐԵՍԻՔ՝ 462 (քերի)։— ՍԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 10x12, 3x5, 6 սմ.։— ԳՊՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8, 5 սմ.։— ԴԻՐ՝ բոլորելի, նորոգում մասերը (կց 1—127, 128—138, 445—452, 453—462) ծաղիք գրիցնել։— ՏՈՂԻՔ՝ 21, նորոգում մասերը 17, 18, 19, 23։— ՆԻՒԹ՝ բամպակե բուրդ, կոկում, փայլուն, թղթաբուրդ, նորոգում մասերունը խոտը (պատյա) բուրդներ են։— ԿՅՋԻՐ՝ նորոգութեան է աննոցի բան մը. սեղան կառնալիս, կախախշակ, երկու կոնսիներով, կախն հասա, խիստ, երեսները անգարդ, մեծիկ կողմերը կապոյտ կառնեւ վակցում, կրկին հիւստով։— ՄԱՂԱՂԱԹԵՍՈՒ ՊԼԱՂԱՂԱՆԵՐ՝ սկիզբը եւ վերջը երկ-երկու բերք։ մետաղեան գրաւքեամբ, երկսին գիւղէ մը, որուն ինչ բլլայր չկողայ ճշույն։ Պանպանակներն ծաղկաւոր, կիպտան, ծաղկաւոր, պատռած են։— ՋԱՐԴԻՆԻՔ՝, ԼՈՒՍԱՆՍԻՆԻՔ՝ կանոններուն սկիզբներ, պատշ վաղակալութեամբ, որ բռն են։— ՓՈՒՔ՝ խՈՒՄԻՔ՝ կց 218, 274, 337, վաղակալութիւն։— ԽՈՒՄԻՔ՝, ԴԻՆԻՔ՝, ՍԿՈՒՄԻՔ՝ ձիւրան։— ԼԱՆԴԱՆԻՔ՝ շաւ խղիւ. ճորտութիւնը անյաշտ կղեր են, եւ եւեթ ու խաւով ձի դո՛ւսածուած. խոնաւարեան թակ շաւ մը բուրդներ իրարու փակչած, ելածուած, բամպակեած, բոբոսած, կիպտած, ինկած բուրդներ ամեն կողմէն, սրառած, մաշած հոլեր շաւ, կց կոնսկները ինկած։ Ջոնաղիտ կրակ ալ ճեսեր է. առաջին կողմն վերի ծայրը եւ ասոր հանդիպ մակադաքիալ պանպանակներն ծայրերը

այրած են։

Մնացած բոլոր տիպակներն կը պակսին։

Մասեան Ձ-յիւշ Շ-դու ժըն է, խաղաղութեան, հին գրչութիւն մը, ուշագրութ է իրրեւ օրինակ, կ'արժէ մասնաորակէն ուսումնասիրել։

Յետոյ կը յերեքէք Լաւա՝ վարդապետի շարակետը։

Կց 273—74. — «ՇԱՐԱԿԱՆ ԼԱՄԱՄԱՆՈՅ Լաւա երկուսը տեղեկիք տալիք տեղեկութեան, զո վիճակներն, զի մեզս իմաց բարեկարգի եւ շար տառն ինչ զո արարի, ապա՛հմ գրեց ներսն յանգանակ իմար, որ միայն իւր արարածն։

Արք տեղեկեալ կողմին զիւ, եւ գրեցիք արարած մ'ուն. գլխաւք շքեանաւ արար ծաղկաւորեան, կատարեցի շքաւոր խաղաղութեան, ապա՛հմ, եւ այլիւ։

Մեծ են յանգանակ իմ. ձեր, զոր գրեցիք յան մ'ուն. համարեա իւր մարդիկն յանգանակի, եւ

. (մշտն)։

[Ա.] յար գրեցիք ի զիւ. յարենէ փրկեալ զիւ Տէր, որպէս թաղեր զայն երգեցին, իմչ ինչ շքարարաւ ծաղկաւորեալ զո ծառայիս. աղ.

Մեղայ Տէր, մեղայ, Մանասէն ծայրիւ գոչեմ, ընկալ զիւ մարդաւոր, ընդ երանելիսցն՝ որոց թողան եւ ծածկեցան յանցանքն, աղաչեմ շղ.

Այս շարականն ալ, որու ծայրաւորէք Լաւա՛ն, խաղաղութեան է։ Դրանք մ'աղաչեալութեան կանգնել ամենէն վերջը եւ Լաւալ-դեւէն յառաջ։

(*) Երբ. Տ. Բաղդէն կախախշութիւն գրչութեան տեղիքն որ տեղիքին վրայ գրած է. Թ. ԳԱԼԵՏԻՔԻՆ։

[illegible]

Արդ որք հանդիպիք սմայ՝ կարգա-
լով կամ ուրիշնակելով՝ յիշեալիք ի մա-
քութեան յաղաթա մեր. Բրիտանա Ան-
տառն առ հասարակ ողորմեացի մեզ յի-
շողացիք և մեզ յիշեալիցոյ յիւր միւսան-
ցոյցով գտնաստեմ, սմէն։ Հայր մեր որչա

1. 736, *Scaphiophloeus* cf. *Scaphiophloeus*.

... Երբ Գրիգոր Մեծը Հեռու երթալով, փո-
շի թ հոգի դառնալով [2] Զայցեմ, ո'վ ընթերցա-
նագր, ԳԺՈՂ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՆԿԵԳԷ ԵՐԱՊԹԻՍԷ ձեռք,
և դուռը շինեալով ինքիք տա Տէրք Երանդ Ե-
ւան ԶԵԼԵՎԵԼԻԻ յայտ թ ձեռնու Յ՝-ԼԷԻԷ ԳԻ-
ՍԵԼԻ, ՄԱՅԻՆ ԵՐԱՆԻ ԻՆԻ, ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ

Էջ 831, Շարադարի և Ժամանակագրի
մեջ:

— ԻՖուքա ամենասուրբ երրորդու-
թեանն՝ Հաւր և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ,
ամէն։

Արդ գրեցաւ զԱՅՆՔԱՂՍ առ ի
Գաւառացի յերևի: որ կոչի Անուշաշ: Ի
ձեռն Թովմար արքայորդին Գրեկ եւս Արա-
ստէն Գաւ: Դպի ձկնաբերէ Մէլիկէ Ձէյնի: Ի
վաղիս իր տանին (անձնիկ) ի իր որ-
դոյն: ըստացաւ հալալ ընէից իւրոց, և
եւ իւր ի շահ ի յարուստ յամենայն
բնուշիշու: Իշիւ սկիզբն և յաւարտանն
Գրեկ, Բաքէլեւն իւն ժամանկ, Ժարդանի-
նէ Բրեկէն Ռժժիկ(=1612), Զաւ ըստ հա-
մայ յաթիւնն տասնէ ՌՍԻ (1059+551
=1610), Մաշիւ տասնէ 1(=30), արշ ԿԵ.Կ):
Արդ աղանձն զանգ զայս քահանայից,
յարժամ հանդիպից որոս տասնի՝ տեսա-
նի[ն]ով կամ օրինակելով՝ յիշեցցէ ի մա-
րտնայն աղօթման ձեռ զիւնովն հաւաք-
զգծող սորին: Դա՛րձեալ աղանձեմ զանգ,
ս՛ի հարար, մ՛իս աղօթմ յարժան տա-
նէք, և Աստուած ձեզ աղօթմի, ամէն:
Բաց ի խոշոր գրոյս, ի սալալանաց, ան-
հեղատիւ լեռնութ, զի առ իւր կտոր մերս
Հայր մերս:

255

7. 4. 1. 2. 4. 1. 2.

海上航運——香港經濟

ԽԻՍՏՔ 904:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x
10,8x7 սմ:— ԴԻՈՒԹԻՒՆ՝ 10,3x6,3
սմ:— ԴԻՐ՝ բյուրդե:— ՏՈՂՔ՝ 20:—
ՆՈՒՐ՝ բամպակեայ թուղբ, հասակել, կո-
նաւած, տղաւարտած:— ԿԱՅԻ՝ յունկակ-
կաւեայից, կապարեայից, երկու կոնակե-
րով, կողմերս ներսմբում ծաղկեայ զա-
րդարմանք ու գիծեր զտեք անկապա-
նակին կողմեր կողմից զտունս փա-
ցածով, կրկն նիւտով, կտուածմերս
կտարմանից, զւնայափ:— ՄԱԴԱՂԱ-
ԹԱՆՔ ՊԷՂԱՂԱՆԿԵՐ՝ օկիցը եւ վերջ:

Երկնակալը քնքր, մեղադրանքներ հարգապաշտ անցման քրոջը համար առեալաբանի մը համաձայն եւ կեղծող գրաւան: 2015 թ. ՍԼԼԻՔ՝ յոյճանուան յաւ տղիքի քսիճճ, նրկ մանուաւապէս ստրպղծած չըլլալով մեղադրանք՝ ապրիլն եւ գրաւանով մեղի մը չմարտնչելով յուանցապաշտը (էջ 93-96, 301, 313) եւ սկզբապէս նկարհ

(8) $H_2 = f_2 \mathbf{1}_{\mathbb{R}^2}$ Darkfemphib.

256(?)

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Ե Ր Տ Գ 1 4 0 0

ՆԵՐՍԻՔ՝ 1042 (քերի):— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x10x8 սմ.:— ԳՐԹԻՔԻՒՆ՝ 11x6,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ ՈՍԵՐ:— ՏՈՂՔ՝ 19 ամենին վերջին մասը՝ 18:— ՆԻԻԹ՝ Բամպակեայ բուրդ, կեկուած, անփայլ, աղաւաւում:— ԿԱՋՄ՝ ռադամակաղոյն կաշեփայտ, կափարիչով եւ ներքեւ կոնակներով, կողմերուն երեսները պարզ գիծեր լաւուած, ներքին կաղնեղ մուր կաւմիւր մեամոնդէն փակցուած հիւստով, կըրտածմներ կաւմաւներկ, գունարաւի:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ խեղճ բան մը, սկիզբէն վերջէն քերի, քանակի թուաւորենքնքն բուրդերը թխացած եւ ձեւակաւ երած, ծակուած 710—11 էջերու մէջ բաւական բուրդեր փաւած ինկած են, մոյնպէս 883—84 էջերու մէջ փաւած կամ կըրտուած են բուրդեր, կերպոս, ցիցակեկաղմը լին մը թուլցած սկիզբը եւ վերջը, կափարիչն ու կոնակները ինկած, կողմի կաշեքներ սկրած, թիկունքը պատռած, բրդերը բոլորովին մերկացած:— ԶԱՐԳԱՆՔԻՒՄ՝ կամոններու սկիզբը:— ՓՈՔՐ ԽԱՆ

ԲԱՆՔ իրենց ստաւ, զյետեւ կամոններու սկիզբները:— (կը 159, 309, 409, 553, 707, 825, 886, 962,): Մաղկուսը նաւակի ճանգամանէ մը չուէր, սուր եւ կապոյն գոնածած եւ ձապորը, ու գիւտայն ընծաւ, դարգաղիներն ալ կա՛ն գուտեւ քանակով զծուած են, կամ սուտով եւ կապոյն ալ գուտեւ տուած:— ԺԱՄԱՆԱՆ՝ յայտնի չէ, բայց կ'երեւի 1800-ի շուրջ գրուած:— ԳՐԻՉ՝ Խաչը:— ՎԵՐՋԻՆ՝ ՍՏԱՆԴԱՆ՝ Խոնա մոլմաննէս?, 1641-ին:

Մնացած տեղեկութիւնք կը պակսին:

ԹԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Էջ 1017.— *Հմմտաւորեալ գրիչը չի հաշիւ Ի Տէր, շուրտ, Խաչը, Կրթի, Եւ Ստանաթ չընի իր իւր միւր:*

Էջ 1018.— *Եւս արագ:— Խոնա մոլմաննէս այլ:— Տիւրքոյն:— Աս Շուրտիւնը:— Թէն Լուրց ԲՂ* (=1641).

257

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Ե Ր Տ Գ—1 4 3 3

ՆԵՐՍԻՔ՝ 872:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x11x3 սմ.:— ԳՐԹԻՔԻՒՆ՝ 10,7x7,5 սմ.:—

(?) Երբ. Տ. Բարդէն կաթողիկոս թիւն զիս, յատանցիւ ալ տեղեկութիւն վրայ ցըս Ե. Բ. Ս. ՆԵՐՍԵՆ:

ԵՐՏ. ՆՐԱՏ.

ԳԻՐ՝ բոլորը:— ՏՈՂՔ՝ 23, աւելի 19:— ՆԻԻԹ՝ Բամպակեայ անպիտան բուրդ մը, ու յետ չէ եփուած, հաս, տեղ տեղ երկու խալի բամբուած եւ փակցուած խոտու, կեկուած, աղաւաւում:— ԿԱՋՄ՝ յոնաւի կաւմիւր, կափարիչով, ներքեւ կը

հակներթով, կողմնուն իրենները զիծեր փառուած, հիւստով:— ՄԱՆԴԱԳԱՅԱՅԱՅ ՊԱԷ. ՊԱՆԱԳ՝ բերք մը վերջը, այն ալ ծայրա-
տետալ եւ օգտեալ զիջեալով. սկիզբը դուռնածը
կողոպտուած է, երկաթապիտակ զրուքնաւ
աւետարանէ մը հանուած:— ՀԱՆԴԱՄԱՆԴԱՆԻՔ՝
յաւ. բայց բաղբերու անպիտանութենէն
տեղ-տեղ խառու փակչած. բաւականութեամբ,
խառնութեան ազդեցութեան տակ. ցեղի
հետեւ, անխառն գործածութեան հետեւ,
կապաւորելու եւ կոտակները ինկած, բիւրեւ-
էր հեղուած, սկիզբը դուռնած մազադա-
րնայ պահպանակը կողոպտուած:— ԶԱՐ-
ԴԱԿԻՒՄՔ, ԿՈՐԱՆՆ՝ մը եւ ՓՈՒՐ՝ ԽՈՐԱՆՆ՝
խեղց սառօք՝ զխառն խառնութեան սկիզ-
բը (էջ 2, 135, 182, 210, 228, 292):
Մաղկոյր բոյորով լին անառուս չէ, կար-
միր եւ կապոյտ միայն գործածած է, բայց
կարմիրը զուսնած է բոյորովին:— ԽՈՐ-
ԱՅԻՒՄՔ, ՍԿԱՆԻՍՏՔ, ԳԼԽԱԿԻՒՄՔ՝ ծիրա-
նի եւ կարմիր. կարմիրը զուսնափ:—
ՊԱՆԱՆԱԿ էջ 1, 371—72, որոնք կեղտ-

աւած են զդաւանդութեամբ:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝
1623:

Մեղացած տեղիկաւքիւնք կը պակսին:

Միայն շրջառաւորութիւնք:

էջ 370.— ՎԵՐՈՒՄՔ ԵՐԱՆՆ՝ ԷՐԱՆՆ՝
վրայ ԵՐԱՆՆ՝ Վ (1633, Երուս. 10):

ԵՐԱՆՆ՝ ՄԻԱՅԻՒՄՔ:

Այս իշխանութեան զեղծութեան ծի-
րանքն ուղղութեամբ անկարգ շարժելու
հաստատութեամբ իշխանութեան ծի-
րանքն ուղղութեամբ անկարգ:

էջ 372, գրառութիւն իշխանութեան կողմէ:
— ՄԻԱՅԻՒՄՔ ԵՐԱՆՆ՝ ՄԻԱՅԻՒՄՔ ԵՐԱՆՆ՝
ՄԻԱՅԻՒՄՔ ԵՐԱՆՆ՝:

258

ՄԱՆԴԱԳԱՅԱՅ

ԽՈՐԱՆՆ՝ 824 (բերք):— ՄԵՆՆՈՒՄՔ ԻՆՆ՝
13, 2x8x5 տեղ:— ԳՈՐԱՅԻՒՄՔ՝ 9, 3x6
տեղ:— ԳՈՐ՝ բոյորով, մառն:— ՏՈՐԱՅ՝
20:— ԴԻՆՆ՝ բաւականաւ քաղաք, բարակ,
կոտակած, փայլուն, արդարութեամբ: Միայն
բերք մը մազադար (էջ 289—30):— ԿԱՆ-
ՍՏԱՆ՝ հաստատութեան եւ խառնութեան կառ-
պաւոր, կապաւորչութիւն եւ երկու կոտակներ-
ով, կառնութեան իրենները պարզ զիծեր
տուրանակի եւ լաւնի մը մասն խառն.
հետեւին կողմերը միասնական մասնուս
փակցուած, հիւստով, կտրուածները կար-
մառնելով:— ՀԱՆԴԱՄԱՆԴԱՆՔ՝ շատ անխառն
պահուած, կազմը ինչ մը բուլցած, հա-
ւանաբար մազադարնայ պահպանակներ
ինկած սկիզբէն եւ վերջին, ինչպէս մասն
կար մը սկիզբէն եւ բուլցած, զեւ զոր-

ծածութեան եւ խառնութեան հետեւեր
պահպանած են ձեռագիր, ցեղերու շա-
ռաւորութեան հետեւին ալ զնառնութեան եւ ձե-
ռագիր. կապաւորչը բազմութեան է, կոտակ-
ները ինկած, կողմերը սկզբած, բիւրեւ
վերառած, արդարութեամբ մասն. ինչպէս
քաղաքն ալ կան ձեռք. զոր աւ. 272 եւ
հետ:— ԶԱՐԴԱԿԻՒՄՔ եւ ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՅ
ԶԱՐԴԱՅ՝ կանոններու սկիզբները, բաւա-
կան ուղղութեամբ գործել:— ԽՈՐԱՆՆ՝ ՍԿԼ-
ՍՈՒՄՔ, ԳԼԽԱԿԻՒՄՔ՝ ծիրանի եւ կար-
միր:— ԽՈՐԱՆՆ՝ իրենց սառօք, երկու
հաս, էջ 1 եւ 291՝ Զապի կանոնին հա-
կար, գրառութեան եւ սկիզբած, միայն զոր-
ծել:— ՓՈՒՐ՝ ԽՈՐԱՆՆ՝ իրենց սառօք (էջ
22, 116, 228, 399, 407, 015, 684) դար-
ձեալ ոսկեզած եւ միայն զործելով:— ԼՈՒՍ-

ՍԱՆԹԱԶԱՐԳԻՔԵՆ ռմանք Եկարհեր ևն (եզ 26, 11%, 304) Եղոյ ռնոյ ձաղկուած:— ԴԵԿՐ՝ յարուքեան պատկեր մը մազաղաքի վրայ (եզ 260):— ԴԱՏԱՐԿ ԷՔԲ 289 և

823—24, որ կեղտոտած ևն գրչապորձերով: Մնացած բոլոր ճնդեկութիւնք կը պակսին:

259

Դ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

ՆՐԵՍԻՔ՝ 462 (քերի):— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 13,3x9x4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 10x5,6 սմ.:— ԳԻՐ՝ բոլորգիւղ:— ՏՈՂԻՔ՝ 20:— ԴԻԻԹ՝ բամպակեայ քուրք, կոկուած, առաւարուած:— ԿԱԶԱՐ՝ մութ ռազամակազայն կաշեկայտ, կափառիչով, երեւ կոնակներով, կողներուն երեսները դուռմուտած ձաղկեայ կաղապարներ անհետացած ևն զոքքէ. ներքին կողմերը փակցուած ևն զնդին մետաքսեղեններ, ճիւստով:— ԶԱՆԳԱՄԱՆԻՔ՝ ռառ խեղճ, կազմք քուրջած, սկիզբին, վերջին, մեկէն քաղքիւր յիկած, խոնարարիւնէն և տեխնիկականութիւնէն կը բաղուի. ռառ մը քաղքիւր էլած, ցեցակիւր, բամպակոտած, մուտած, քիկուներ պատուած, կոնակներէն երկու կարի երկուներ մնացած:— ԶԵՆԱՎԻՐԱ չի ձաղկուած, կանոններուն սկիզբը զարգացիւ պէս բաներ մը դնուած ևն և երկու ճեղ ալ ՓՈՒՐ ԽՈՐԱՆՔ՝ իրենց

ստաթ (եզ 257, 316), անհետ զործեր:— ԳԻԻԶ՝ Մարտիրոս:

Մնացած բոլոր ճեղեկութիւնք կը պակսին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 33.— ՄԱՐԿԻ Սարգիս Կանան— Կան Կանոն յաւարչն դատարանի Մարտիրոս ԶԵՆԱՎԱՆ և ծնողաց իմաց ամենայն, ամէն:

Էջ 92.— ՄԱՐԿԻ ԶԵՆԱՎԱՐԱՆՑԱՆ ԲԱՐԶԻՄԱՆԱԲԵՐՔԻՆ՝ ԳԻՐ ՔԻՐԱՆԱՆ Ի ԿՐԻՐ ԳԵՆԵՆԱՆ և զԶԵՆԱՎԱՆ իմ և քեզ փառք, ամէն:

Էջ 98.— ՄԱՐԿԻ ԴԱՐՈՒՐԱՆՑ և ԿԱՆԱՆԱՐՑ ԶԵՆԱՎԱՆ ԳԻՐ ԿԱՆԱՆԱՆ ԻՄ և քեզ փառք, ամէն:

260

Դ Ա Ր Զ Ա Տ Ո Մ Ա Ր

ԵՐԵՍԻՔ՝ 132 (քերի):— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 15,6x11 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 11,2x6,8 սմ.:— ԳԻՐ՝ բոլորգիւղ:— ՏՈՂԻՔ՝ 17, 15, 19:— ԴԻԻԹ՝ բամպակեայ քուրք, հաստեղեկ, կոկուած, առաւարուած:— ԿԱԶԱՐ՝ սեղած յունապի կաշի, կափառիչով,

կողներուն վրայ կանեփառիս խայածիւ կաղապարներ դրուում:— ԶԱՆԳԱՎԱՆՔ՝ կազմք քաղքուած, սկիզբէն ինկած մ.Դ ճեղակներ, քաղքիւր էլած, կեղտոտած՝ սեւեւայտ չափ, ցեցակիւր, կողները, քիկուներ մաւած:— ՓՈՒՐ ԽՈՐԱՆՔ՝ մը իր

սարօֆ (էջ 11), եւ ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ ու ԼՈՒ-
ՍԱՆՔԱՆՔԻ (էջ 126), պոռոտ փայտեայ,
ուսարու հանգամանք մը չունին։— ԽՈՒ-
ՐԱԳԻՐՔ, ԽԻՍՏԻԱՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ, ԼՈՒ-
ՍԱՆՔԱՆՔԻ (էջ 84—106) կարին։—
ԴԱՏԱՐԿ Էջ 131—82, կիցդսում զրա-
փորձերով։

Ահագած բոլոր ճեղկաւորներ կը
պակարկն։

Մասնաւոր և Պարտաւոր սկիզբն
յոս Թերի (էջ 1—110), որու վերջը յոս-

ւեյուած են Ա) Ժողովրդի սկիզբը տը-
րուած ճանաթ հարցաւ, որ պատկը Դո-
ւորով խորացուած է մասնաւոր-
մէջէն հասարակեալ տրամաբան, առաջեալ
Գրեթէ Լաւան-ընէն (էջ 111—120), Բ)
սեռաւորման-ընէն աշխարհիկ առաջեալ (էջ
120—126), Այս հարց յոս հետազոտուած է
Գ) Արեւադարձի Կարի (էջ 126—129),
Դ) Սոյսարթի ուրի ի դէմ սուրբ խաչին
տալիս և Սոյսարթի տալիս և Կարի տալիս
տալիս ԲԵ՛.ի, ԴԵ՛.ի, ԵԵ՛.ի տալիս խորա-
զիւրներով երկու կարի ազգայններ (էջ
129—130),

261

Պ Ա Ր Զ Ա Տ Ո Մ Ա Ր

Ի Ձ Ձ — 1 6 3 7

ԽՐԵՍՏՔ՝ 196.— ՄԵՄՈՐԻՅԻՆ՝ 14,5x
9,5 սմ.։— ԳՐԻՍԻՅԻՆ՝ 10,2x6,7 սմ.։—
ԳԻՐ՝ ԵՈՐ, վաղին մասը (էջ 137—160)
բոլորի։— ՏՈՒՔ՝ 16, 17.— ՆԻՒՔ՝
բաւական թուրք, կրկուս, փայլուն,
սողաւորուած։— ԿԱՐՄ՝ ԵՈՐդուքեան
է, սեւցած յունապի կաւի, կափառիչով
եւ նրկու կրկնակներով, կողմերուն նրկու-
ները պատգ զիններ։— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ կազ-
մը թուրքած, բայց բերի չունի. խոնաւու-
րեմիս աս կեցողութեւ է, կոնակները ին-
կած են անպիտան կաւի նրկ մը միայն
մնացած, առաջին կողմը ցեղակեւ, բի-
կունքը ցեղածած։— ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ եւ ՄԱՆ-
ՐԻԿ ԼՈՒՍԱՆՔԱՆՔԻՐ՝ գլխակներով սկիզ-
բը։ Առնք աս պարզ բաներ են, կարելի
է ըսել թէ ասելի զուցուտ զլիարկութեւ
են քան զարգաւորներ։— ԽՈՐԱԳԻՐՔ,
ՍՈՒՍԱՆՔԱՆՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ՝ սուրով։— ԴԱ-
ՏԱՐԿ Էջ 2, 9, 124—136, 161, 172—75,
179—86, 192։— ԺԱՄԱՆԿ՝ 1637։—
ԳՐԻՄ՝ Աստուածատու Քննչ.։— ՏԵՂԻ՝
Բերի։— ՏԵՐ Լոռիկայիցի Անեմի տղի
Տեր Յովնանէս։

Մասնաւոր և Պարտաւոր սկիզբը
ԴՐԵ՛.ի, և Կարի տալիս Կարի տալիս
ԴՐԵ՛.ի 3—123). յայց նորագույններ
Կարի տալիս են.

Ա) ՄԵՄՈՐԻՅԻՆ Ե՛.ի Ե՛.ի Ե՛.ի Ե՛.ի
Կարի տալիս, էջ 137—160.

Բ) Աշխարհիկ Կարի, էջ 162—170
և 190, 195—96.

Գ) Արեւադարձի Կարի, էջ 171.

Դ) Գրի. տալիս ԴՐԵ՛.ի է, հմայակ մը,
էջ 178.

Ե) Կարի տալիս Կարի տալիս, էջ 179.

Զ) Հայր մեր.
Այս վերջիններուն Կարի տալիս
հոռի բաներ են.

Պարտաւոր սկիզբը կաւ յոս
յոս մը կամ նորագույններ մը (էջ 3—8)

Մնացած բոլոր ռեդեկուրիւնքն էլ
պակօթի:

Մասեանս է Մաղմուսը Դաւթի,
բաժնուած ալի կանաններու: Կանաննե-
րու վերջը Աւարակ-ճիւղ և Մաւրան-
ճիւղի:

Մաղմուսն սկիզբը ներկա Կաթուար
ներսածու թիւններ կ'ուն: Առաջինը թերթ
է սկիզբէն և թուղթին մէկն ալ կողքին
ներքին կողմը փակցուած է (էջ ա+12):

Իսկ ծրվարացը, որ աշխատէ է, և
պիտանինն է, սկիզբէն կ'աշխատէ ը-
լիւս Սաւառի Դոնի (էջ 13-24):

263

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս

Երեմի 494:— ՄԵՄԻԹԻԻՆ՝ 15x
10,4x4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆ՝ 10x6,5 սմ.:—
ԳԻՐ՝ ՁԱՐ՝— ՅՂԻՎ՝ 19:— ՆԻԻԹ՝ քաղ-
պական բույր, օսկուն, կոկուած, փայ-
լուն, օգտաւարած:— ԿԱՋՄՐ՝ ճորագու-
րնանք է, յունապի կանփայ, կափաւի-
չով, երկու կոնակներով, կողմերուն երես-
ները բոլորի ծաղկեալ կաղապարներ
գրեւորած տաշածակ: Ներքին կողմից
դեղին աստու փակցուած, ճիւղով, կտր-
ուածները կտրուածակ, գտնաբեր:—
ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ բոս անխամ գործածուած,
կաղմը մասամբ փայլուն, կեղտած
խոնավութեան, գործածութեան, կոնակնե-
ր, գոյականներ, պատած, ծաղու-
նուած, էլած և ինկած բույրեր, կափա-
ւիչը վնասուած, կտրակերտ երկու մե-
տակալ կտրու մնացած է, իրական
պատած, կտրուած վերի երեսներն,
ճիւղեր փակուած:— ԶԱՐԴԱԿԻՎ՝ Բ և
ԼՈՒՍԱՆԱԶԱՐԻՎ՝ գլուխներուն սկիզբը
վաղղակաւրով և կաղապարով գծուած:—
ԿՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿՈՒԼԱՅՏ, ԳԼԱԳԻՎ՝ ձի-
րանի:— ԵՈՐԱՆ մը և ՓՈՐԴ՝ ԵՈՐԱՆ
իւննց ստիւղ ու կանոններուն սկիզբը
(էջ 1, 51, 107, 171, 225, 289, 346, 403):
Մաղմուսը տնտեսական, բաւական ախ-

րուն և իր գործեր:— ԴԱՍՈՒԿ էջ 494,
որ կնիքս և գլխաւորներով: Հասնաբար
սկիզբէն և վերջին յատակ բույրի ին-
կան և ճ. վերջին կտրուած բույրին սկիզբ
յայտնի է:

Մնացած բոլոր ռեդեկուրիւնքն էլ
պակօթի:

Մասեանս է Մաղմուսը Դաւթի,
բաժնուած ալի կանաններու: Կանաննե-
րու վերջը Սաւակ-ճիւղ և Մաւրան-
ճիւղի: Կողքին կ'աշխատէ ը-
լիւս Սաւառի Դոնի (էջ 13-24):

Մաղմուսն սկիզբը յատկուած են ա)
Աւարակներն երկու մանկանց, բ) Աւար-
աններն Մարթաու Ս. Աստուածածնի,
գ) Աւարաններն Ջաղարփայի, հորն Յով-
հաննա Մկրտչի, դ) Աղաթիւ և Աւար-
աններն Մարթաու թագաւորի (Տէր
Արիւնդան), զ) Աղաթիւ տնտես կտրու-
ած և Սաւառի (Հասնաբար խոստովան
ներ):

264

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Մ Ո Յ

Ծ Ո Ւ Ր Գ 1600

ԿՐԻՍՏՔ՝ 723 (քնեի)։— ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝ 14,8x10,8x5 ում. ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ տառ անկամոն, 12x8, 9,2x6, 10,8x7, 9,8x6,5 ում.։— ԳՐՔ՝ հասր, այլ և այլ գրչյաներ. իսկ էջի 297—346՝ բոլորդիր։— ՏՈՂՔ՝ անկամոն ևն գրաբեան պես. 27, 18, 25, 21։— ՆԻԻԹ՝ բանպակի բուրբ, այլ և այլ տեսակ։— ԳՆԱՄՔ՝ հարգաբան և փոխկառի կազմ և այլն չունի. ինկունի. անժանկապառ ժր փոխգրառն և. տի և պատահած ըլլալուց՝ կարկամի մյն տլ ևս փակցուցի վրան։— ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ՝ կազմը բուլցալ, իրմանու քնան հետևառ ևս, պակասներ ևս անհ կողմին. 669—92 էջեր, առ այդ մասին և անոր կը կազմի, փոխվածը կարտես և Գ. և Գ. տեսակներու մեջ։ ԿՆԻԵԻ թե ապրիկն անդիկն կապ ըր անապակին. Զովովի բերան, կողման 66, առաջ հարկառ ևս չարկասին։— ԿՆՂԱԳԻՐՔ, ՄԵՍՈՒՄՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ՝ կարմիրով, անուշա ինչ-ինչ մասերու մեջ։— Իբր ԼՈՒՍԱՆՑՈՋԱՐՔ՝ բոլորն ըր գրչեան և. կատար գիւմ ըր. Եղի և չի յառանգլին վրայ և փոխ յառանգլին վրայ ալ ՓՈՔ՝ ԿՆՂԱՆՆ ակն բան ըր, կարմիր յառանգլով, որուն վրայ գրուած և երկարադիր ըի ցոլի ՌՃԻԹ և լրան ու լոյր և ևս եմ ևս ծառան, ըի ձևն Յոլման։— ԴԱՏԱԿ Էջի 45—48, 89—102, 237, 286 (կեսն)։— 87, 363 (կեսն)։— 71, 439(4 սող գրուած)։— 42, 505(2 սող գրուած)։— 12, 600(4 սող գրուած)։— 802, 841(6 սող գրուած)։— 44, 715—16, 723(4 սող գրուած)։— ԺԱՄԱՆԿ՝ մեկ մասին գրչաբեան, ՌՁԲ=1633 և ԳՐԻՉ՝ Եղի-հանգի (էջ 277). ևս մըն ալ (էջ 60) կը գտնեմ ՌԱԹ=1680 քուականը, ինչպէս տեսնեմ, ըի ձևն Յովանես։ Սե աղիկն աւելի թիւն ալ չ'երեւիր հաւամաշիս

գրչաբիւնն ու կազմաբիւնը, այս պատճառաւ պիտի և ղենլ շուրջ 1600:

Մնացած բոլոր անդեկաբիւնի կը պակսին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 66, անտեսը որպէս:

Էջ 66, անտեսը:

Ի ԲԷԻՆ ՌՃԻԹ (=1680),

Ի ձեռն Յովանի(Կեսն):

Էջ 258 — Էն չգրչալ գրչալ ինչեան, զի և զս յիշուլ յիշեալ, ամէն:

Էջ 277. — ՀԱՄ և ինն վառար էրէն Եւան անտեսը որպէս անտեսը ՏԵՐ Քրիստոս որպէս անտեսը, ամէն: ՓԷ, ՌՁԲ (=1633):

Էջ 504—505, գործն գրուած չի շատակարան ըր, թեր:

— ՀՈՂ՝ սիրելիք իմ պատկանալ զս ինչ որպէս, մի մեղադիր ինչի վրան իմ անտեսն ծառայն ձերս, ԵՂ ԼԱՂԵԼ՝ անտեսը որպէս անտես անտես ընդ մեղ վրան ծառայն մեղադիր փոքր ամենագործն Լատան, չի չառարկան, Զսինքնադրի սրն, ամենան Մալիս ինչին էր Կարն մեր և վարդապետն, առաջնորդն և զէնն Ստեփան:

Մատենա է ՀԱՆԱՔԱՆՈՒՄՔ մը և զը յովանի:

— Կատարան և անտեսը:

բարձրագույն մասին հրահանգներ, հար-
ցանկեր և պատասխաններ, թերթի սկիզ-
բուն, որպեսզի հր հեռան իմ աս) Աշխարհում Գ
արքային զիջողորդի Առաքաւորին և պատ-
մա թի թիւն զիջողորդի հրահանգներին, Բ)
Աթոյի հանձնարար ինքնակազմակերպին, Բ)
Վանի հանգիստի գաղտնաւորին, Գ)
Երանիստին Երբեքի պատմաւոր յաղաղ
թաղաւորին և վանի ապրիլի Երան-
թաղաւոր, Գ) Վանի Գաղտնի հարցաւորին,
Ե) 1-44:

— Ընդունված Գործարարական արհեստ-
կան և Գործարարական և արհեստական (էջ 47):

— Լեփի մէջ պատճառ բաներ գտնու-
մա պաւարտւի թիւեր (թրքերէն՝ պիմէնէ
= ցրեմիթ), երկու աղիւսակներով և
11-11 տուփերով (նետաքարտիան է
մագան), էջ 48-54:

... *Handgegriffenheit* der *Handelshandlung*...
 56p., 1. 55—56.

— ၁၇၊ ၁၈ နှစ် ကပ်ဘက် အသွယ်အသွယ် , ၁၉၊ ၂၀ နှစ်
ကပ်ဘက်အသွယ်အသွယ် , ၆၅ ၅၇-၅၉ :

Ասոր փերջը՝ ուրիշ գրիչ
— ձեթի կտրիք փոքր թվականներ
եւել, ի մեծ թվականներ Հայոց ինձի
(= 552) ի քաղ երթ, և որք ի խանարը
ձե՛ր փոքր թվականներ է. Հայոց թվա-
կանն Ունիւր (= 1148), փոքր թվականներ
ՁԻժԶ է (= 816):

[illegible]

— Պիլիսոսէն է առաք նաքրապէս
առնել զայսք Պիլիպոսի Պիլիսոսի.
Գրիգորի և Ներսէսի Սրբեցոյի, 44
103—108.

— «Պատգամներն աբդյան Ստեփաննի
ծննդհունին և անըզհանին և թէ ուստի՝ էր
և ո' գնաց և նահապետելով բնին նորին և
է և եղկարացն հայոց, որ վշխակուն

Ի տեսչութեն քերականության պարտման»

Рис. 1. Зависимость α от β для $\gamma = 1$ и $\gamma = 2$. 108—128 (β в градусах).

— [If he knew the Sordani?], Omdurman
 129—258.

— Ենթադրեմք Յ-ի-Ք Հ-դ-դ-դ-դ-ի Ղ-ի-Ք-
դասը, ըստ այդման առաջին մասը միայն ընդհանուր
թիվների, թեև ի դրսից միայն ընդհանուր
առաջին մասը, 2, էջ 268—277.

$$U_1(t) = \frac{1}{2} \left(1 + \frac{1}{2} \left(1 - \frac{1}{2} \right) \right) = \frac{1}{2} \left(1 + \frac{1}{4} \right) = \frac{5}{8}$$

— ՔՓՄԻՔ անընթացանկի երրեակ
անձնաստրուքի հանդէս և Երկու թիւանդն,
Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Որդոյ, յա-
ւատան յաւատանդ, ամէն :

Արդ, ո՞վ բարձունի և աստուածային իմաստութեան ցանկացող, հպեւնոր որ- շակեակ իմ և եղբոր բազմալիք, Լուսաւորե- թե՛մէս: առաջնորդ աստուածաբանը, քրիստոնէականոր հռչակաւոր աստիճան- րէն Մեթո՞ւայ Լուի անանձեւը Անտ և զայն եւս զխնդիրս քո կատարեցի բազմա- ուշխատութեամբ: Եւ առցեալ քոս և բա- ւաւշեմ և նրբասիրտ մտաց զայց որ- րեւնեցես, զդպրկանս լցուցանիցես և զյա-ւելորդն կշռեսցես, Տեսան մասունցա- նիցես զԵթարն և զգիտաւ, զի նորա եւս զանձիք իմաստութեանս Եւ յոչ հասա- նականսն, ակօրտութեանս մեր յերես- ցես: Զի խնդիր քո ի վեր է քան զկար- մեր, աշխիս Երբով քո խնդրիւր յոչ- յաղթեալ մեանարկեցաք օտարախոյն- անք իմար Զողջայ Սրբոյ, որ ոչ անաս- անէ՛լ հրան հասարակաց օրտութեանս:

Ղլանսն որոյն աղանձն զգային հեղու-
թիւնը, սիրտը շարժանայ, զի յիմաստ-
աստիքիւն թա, զտալով Նահիգիւն զհաւա-
տալ-տաւաւ թա, զԵմիւն Ղլիւնը, առ զԵմ-
ն-առ զԵմ-առ զԵմ-առ, և ի նառաղալիւր յա-
ղթիւր թա զԵմ-առ զԵմ-առ, առ ի յեղիւն
և զԵմ-առ զԵմ-առ զԵմ-առ, առ ի յեղիւն
և զԵմ-առ զԵմ-առ զԵմ-առ, առ ի յեղիւն

Այլ և ազանեմ զդադարաբազմն ախ-
րաքն Քրիստոս ախ, զի զսակեալ յիշատա-

կարանս իմ գրեցեցես, և Աստուած գրեզ
գրէ ի գիրն կենդանեաց, ամէն»:

— «Այլ և ինձ վատթար քրէ՛ Եւն-
նուստի սպմբ տալոցդ, ին ժպե-
տոս ողորմեցի, ամէն: Թէին ԹԶԲ»:

— «Վասն ցուցանելոյ զասնմանս
իմաստասիրութեան» (Թերթի, էջ 277—
286:

— «Գառնին մէկ Տալոց տալոցդ,
ամբաթ, որ, կրկնեցի, կիսակոս, (Թե-
րթի), էջ 286—286:

— «Առնենք, իրաւենք, փկցն
թերթի, քարոզում գրաւեմ մար, որոս
մէջ կը գտնենք առ նորագիտութեան, ալ
սեռտեղ թմաւորներու տալոցդ, էջ
301—306, ք) «Զայս ի Պարոնց ցան և
գրեցի», էջ 306—322, ց) «Զի՛նչ և ին-
րոնկալութիւն», էջ 322—23, ց) «Այս
ին և իրաւոր, ողորմեք և յոյժ նոցա և
մարմնայ, տալոց մէկ յիմարմնայ
Արիստոտելի» և այլն, էջ 326—39, և)
«Այս է թիւ հասարակ մարդկան», էջ
340—46:

— «Զրամանք Գեղե՛ վարդապետի, և
ծառայարար կատարուն Եւնի՛ք աշակեր-
տի», որոս յառաջարանն է:

— «Վերանն նորի՛ք քաղաքացի
մոյ, Գեղե՛ վարդապետի Թարգմանան առն-
մի և հաշկազան սեռի, ընկալոյ հնա-
զանդ ծառայա քա և աշակերտ Եւնի՛ք
Վերդի՛նչ և ներգեւեալ ողի, յաղապս յա-
ւառք նոցից շատագուսմամբ քննել
ըստ առմարական արհեստից և անուշալ
ցուցանել զաւուրց պատկեր, զոր ան-
հշար և ըստ բողոսմ վանից ալից աղ-
լոցայ քրիստանէական առմից անուշալ
թերթի զաւուրցս պատկեր, վասն որոյ
յոսմ շատագունին ի յաղթիւս ամին:

Մանի՛ր քաղաքին իմ, զի ալ իմէ
աստ ըլիմ վանից ցուցանեմ զքաղա-
թիւն, այլ շինարար վարդապետի, որ հա-
սարակ ամենեցուն յայտնի է առն քա-

լալութիւն ի գիտութիւն մակացութեանս
այս, քաղաքին աշխատանքաւորին և
զմո ստակ վանից, զոր վարթամ և եր-
կար բանիւք յարագրեալ է զաւուրց
զատագուսմիւն, մեք զայն վանիս հա-
մարմնայց վանն առնալոց տե-
նանց, զի առնենն պատարաս և զիւրին
իցի, ի արամարմնութիւն անկրաստա-
կողորդոց յաղապս ալմ իրիւն, էջ
347—362 (Եւնի՛ք վարդապետի):

Արան անմիջապէս կրան և Վարդ-
ապետին մէկ մարմնե պատմութիւն,
էջ 362—63:

— «Երաւոր և բանք տակաւորք ի
շահ լազոց, զոր արարին վարդա-
պետք», էջ 371—439:

— «Այլ տակաւոր բանք պիտանիք
վասն զաւուրցարութեան որդոց մարդ-
կան», էջ 445—493:

— «Զարգանալու մեծի՛ք նախնայ-
նիւ կամ քիտէլիւնի (Գլխի՛ն) և անոնց
յուծմունքը, էջ 494—501:

— «Նարեկայ և Երաւորանիւք
յարմամ ի կերակուրս և ըմպելիս զաւուր-
ճանայք և կամիք իստիլ զաւարճացու-
ցիս և ծիմաղական», էջ 501—504:

— «Մեկնազական, թերթի սկիզբէն,
էջ 513—500:

— «Վանեմք վարդապետ տա-
ցեալ յաղապս Տարոյմտից, էջ 567—581:

— «Մեկնութիւն տակաւորցն, որ վասն
Տրդրիւն», էջ 581—600:

— «Մեկնազական իմ քաղաքայնի,
թերթի սկիզբէն, էջ 603—641:

— «Պատմութիւններ, թերթի սկիզ-
բն և վերջէն, էջ 645—714:

— «Գաղթ խաղողի»:

— Լճապետ Եղիշ Բաղդասարյան (ա) —

ՏՄԾԴ ԳՊԻՆՆԱԿԱՆ ԴՆԵՆԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա)

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա)

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

ԵՎԻՄԻՆԻ ԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆ (ա) —

կույն, Թուին Բրիտանի ԹՈՂԸ, ԹՁԻՁ, ԹՁԵԴ, ԹՁԶԲ, և էջ 5 85: Մինչև ԹԳԹ թուականը, այսինքն 1698—1809:

— ~~Ալեքսանդր~~ թերթ սկիզբէն և վերջէն, էջ 37—276:

— Փարսզ մը, Միսր հրկնէիւր հաս ժողովրդէ և այլն սկսումով, էջ 281—293:

— Մկրտչ-Կոնյա (Հարցմանց Գիրք-ձեռն), էջ 295—328:

— Շրիթք է՝ Տօնացոյց ընթերցանաց տակաւ կամ տպոց, էջ 333—342: Այս վերջին հրատի վրայ 11 տող ծածկազրութիւն մը կայ, ինչի, ըստ էջերէն յատուկ:

— Փնտրանի մասին գրուած մը, էջ 343—366:

266

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս

ՍՐԻՍԹ՝ 413 (թերթ):— ՄԻՄՈՆԻՓԻԻՆ՝ 13,6x9x4,5 սմ.:— ԳՐԻԹԻԹԻՆ՝ 9,6x6 սմ.:— ԳԻՎ՝ բոլորգիր:— ՏՈՂԸ՝ 14:— ԿԵԹԹ՝ բանասէ քաղք, յա. չկոխած, խոտ, աղաւառած:— ԿԱՋԹ՝ նորագոյնացմէ և, սկսած յամալի կամերից, կապարիցով, երկու կոնակներով, կողմերուն զարդեր անհետացած են գտերէ, երկէ կողմեր կապար նաւա աստուներ փակցուած, ճիւտով, կտուածներ կտու. մտներէ:— ՀԱՆԳ-ԱՄԸՆԵՐ՝ զէր զարծա ծած, կիսած, պատած, բողբոյս տեղ-տեղ բանաստեղծ, առաջին մասեր շատ լեւատած, մտած, բողբոյս ինկած սկիզբէն եւ վերջէն, տեղ-տեղ ճեղակներ, զոյգափորձերով սեղած, կոնակներ ինկած:— ՋՄԳ-ԱԳԻՎԻՎ՝ և ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՎԱՐ՝ զուգակներու սկիզբը:— ԽՈՒՄԻՎԻՎ՝ ՍԻՍՈՒՄԻՎՈՒՎ, ԴԼԵՆՎԻՎ՝ ձերտնի, ինչ մըն ալ վարդակտուր:— ՓԱՐՍ ԽՈՒՄԻՎՈՒՎ, ԻՆԵՆԵՆ ՍԱՐՈՒ՝ ուր կառններուն նակասք. առաջիններ ինկած, միւսներ եջ 36, 85, 141, 187, 243, 291, 342: Մաղ. կողմ շատ մարդիկ չէ Դուրեւած եւ վարդակտուր եւ կատար մը, որ զանաւարտ եղած է:

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը պակսեն:

Մասնաւոր և Սարգսի Գրքի, բանաստեղծութիւններու, սրտից վերջը միայն ծածկաթ մաղթանքներ:

Գրչութիւնը բանաստեղծութեան, ինչպէսզուրկ:— Ընտիր սրտեղէն մը գրուած զարմարած է:

Վարի լուսանցքներու վրայ՝ սաղմաներու ողբոյն յարմարութեամբ խորհրդարար դիտողութիւններ և խրատներ գրուած են. զոր սրինակ:

Էջ 19, ԺԳ. Սարգսին համար. — Վար նախանձ ունիւն և պղտորիս ի սիրտ լաւ, բո՛ց թող սր հանդէսն:

Էջ 20, ԺԳ. Սարգսին համար. — Վար քեզ Աստուած զոր կամից հաւատով, և յաջողեալ կատարել զամեն նախն:

Էջ 36, ԺԸ. Սարգսին համար. — Վարտով լինի զոր կամիս և գոյ խեղատ Աստուծով:

Էջ 91, ԼԵ. Սարգսին համար. — Վարձոյ լիւր, զի սեղր հաւիւն և ինչպէս քանկան:

կը 126, Ծ- Սաղմոսին համար.

— «Աղաչեա՛ զԱստուած զի թողցէ զմեզս
քառ, և հաւատքի զկտմն քառ ի քաղիքս»:

կը 216, 2 Սաղմոսին համար.

— «Մի՛ հոգար զի Աստուած օգնական է
քեզ, և լուսաւորէ զմիտս քառ, և այլն,
և այլն, և այլն»:

Սաղմոսին զերջի յանկումն ան.

— «Անբնաթիւն Դանիէլի մարգա-
րէին և երից մանկանցն, Անահրոնցն»:

— «Մարգարէութիւն և աւրհնու-
թիւն Սուրբ Աստուածածինի՝ կուսին
Մարթանոս»:

— «Մարգարէութիւն Զաքարիայ
մանուկայտի» և որն Մովսէսնոց»:

— «Աւրհնութիւն ձերանայն Սի-
մէոնի»:

Այս թուրք էջ 394—400.

— «Հաւատամք», էջ 401—404.

— Արեւոյսի Երզնկան Թղթիւի
ներք, էջ 404—406.

— Աստուածածնի ուղղեալ ազօթք
մը, սկսուած.— «Ի քէն աղերսիւ հայ-
ցեմք, Սուրբ Աստուածածին, վասն
մեր քարեխաւսեա՛յ Որդոյդ Միածնի»,
էջ 407.

— Կեղտոյ ման ազմուէ, էջ 407—
409.

— Նի առնի Սարկիսոսի, քո-
մած կամիցին Դանախոցէք առնէք, էջ
409—411.

— Տանացուցական, էջ 411—12 (Թե-
րի):

267

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս

ՆԻՍՍԻՔ՝ 466 (քնի):— ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝
13,4x8x4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 9,4x6 սմ.:—
ԳԻՐ՝ բոլորդի:— ՏՐԱՐ՝ 14:— ՆԻԻԹ՝
լամպակայ թուր, կաշւած, ասորաս-
րուած:— ԿՈԶՄԻ՝ ճորձարեւոն է, սեւ
կաշեփայտ, կափարիչով եւ երկու կոճակ-
ներով, կողմերու եռսիւն զաւելից անհե-
տացած զերեւ, ճշտիմ կողմեր կապոյս
կաւեւեւ վաւերուած, միւսով, կտրուածե-
նէր կտրուանիւ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆ՝ Թ՝ շա-
սանիմա՛ թողուած, շա՛ մը թուրիւ ին-
կած սկզբէն, վերջէն, մեջերէն, բոլոր
թուրքեւն ալ ազոտ, դեղիք, մա՛նաւանդ
վերջին մասեր ձերի միջ թաքսուած են.
զա՛նաւորակ, ցեղի մասած, նսկկլուած.
պառսած, կողմեր խախտած, աւազին
կողի մա՛նաւանդ պառսած, կտրած,

կոճակներ ինկած, ճիւղներ քաղուած:—
ԶԱՐԿԱԿԻՐՔ Եւ ԼՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐԿՔ՝ գո-
ղաներու սկիզբներ:— ՓՈՐՔ՝ ՆՈՒՍԱՆՔ՝
իւնկ աստ՝ աք կանոններու նախա-
նէր, ասորեւ մասած են միայն շառ.
էջ 119, 198, 284, 420:— ԼՈՒՍԱՆՅԱ-
ԶԱՐԿԱՆՔ Եւ կուր ՆԱՐԿԵՐ ԼՆ, թիւ
եղած, ասորիւր շանաթի մա՛ն Մա-
մուէիք, երկուդը շեղեկալի արայի
Յուգայ (կը 189, 354): Այս բոլորը պո-
տոս զգնէրով, անասուած գործեր:
ՍԻՍՈՒՄՔ՝ կարմիր:— ԴԻԶՔ՝ ճակիւ Եւ
Ներսէ:— ՎՄԻՋԻՆ ՍՍԱՅՈՂ՝ Լիպալիս:
Մեացած շեղեկութիւն կը պահսին:

Մատենա է Սաղմոսք Դաւթի, ութ

կանններու բաժնուած, ծանօթ ա-
ղօթքներով և մաղթանքներով: Բուռ-
կան հին և ընտիր օրինակ ժբ կը թուի
ըլլալ:

ԹԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԹ

Էջ 197, նոսրով գրուած վերջէն.
— «Թխտառակ է Մաղմառարանս մե-
զ»:

դոբ և անարժան Լիւարդն:

— Գրչէն.

— «Եթեղէք զտառապետ Յէ-
կատուած զձեզ յիշէ ի միւսանգամ յո-
ղալքստեան, ալմմ, ամէնչ»:

Էջ 284, գրչէն.

— «Ձգեցա զկրօն: ալ տար եղ-
ջիւրքիս...»:

268(*)

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

ԵՐԵՍՔ՝ 280 (քերի):— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝
14,6x10,5x2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 10,7x
8 սմ.:— ԳԻՐ՝ նոսր:— ՏՈՂՔ՝ 22:— ՆԻՒԹ՝
բամպակեայ քաղթ, կոկուած, օղաեա-
րուած:— ԿԱՅՄ՝ սեւցած կաշի, կողերուն
մէջեղեր ձուածեւ կաղապարներ դրու-
մուած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ օտա գեւ զօրեա-
ծուած եւ անխմամ պահուած. սկիզբէն,
վերջէն, միջերէն օտս մի քաղթեր իմկած.
խոնաւութեան կնդրոսած, ցեխոսած, պա-
տառած. մասած բուզքեր, կաղերէն ալ խո-
նաւութեան կաղամած. ջնցակեր. պատրու-

ած, փերիչան բան մը:— ԳԼԽԱԳԻՐ՝
կարմրով:— ՓՈՒՐ ԽՈՐԱՆ մը՝ իւ ԼՈՒՍԱՆ-
ՍԱԶԱՐ՝ով. որ խաչկուրիւն մըն է, զուս
կարմրով զծուած, էջ 108:

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը
պարկիմ:

Մատենա է նշանակ, տաճարն զոր-
ծածուիւն համար, տեղ-տեղ կաղապար
թանաքով խաղապրուած:

269(**)

Ս Ա Ղ Մ Ո Ս

ԵՐԵՍՔ՝ 434 (քերի):— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝
զրեթ 14x9x4,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 9,6x
6 սմ.:— ԳԻՐ՝ բարդիւր:— ՏՈՂՔ՝ 17:—
ՆԻՒԹ՝ բամպակեայ քաղթ, կոկուած, օղ-

ղաւարուած:— ՏԱՄՄ՝ սեւ զած կաշիքաղ,
կապարիւրով, երկու կոնակներով:— ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆՔ՝ ամեն կողմէ քերի, պատռած,
քնչակեր, կեղտո: Յիս ձեռապիւր խաղապ

(*) ԵՐՄ. Տ. Թարգէն Կաթողիկոս թիւ 1-
միջ, յառաւելի ալ տեղեկութիւնք պատճ է
ծա. Թ. ՆՏԱՆԻՆ:

ԵՆԹ. ՀՐԱՏ.

(**) ԵՐՄ. Տ. Թարգէն Կաթողիկոս թիւ 1-
միջ, յառաւելի ալ տեղեկութիւնք պատճ է
ծ. ԳԱԼԻՃԻՆԻՆ:

ԵՆԹ. ՀՐԱՏ.

271(*)

Տ Ո Ն Ա Յ Ո Յ

ԵՐԾՍԹ՝ 344:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8x
3 սմ:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 9x6 սմ:— ԳԻՐ՝
ՏՈՅ:— ՏՈՂԹ՝ 16:— ՆԻՒԹ՝ բաղադրանքայ
նությամբ, կսկում, աղափարում:— ԿԱՋՍ՝
սեւեռած կաշեփայտ, ներքին կոնակով, կող-
մերում զարդեր անհետացած, ներքին կող-
մերում մուր կամայ զարդեր փակցված:
ՆԻՍՏՈՎ՝ կտրվածքներ կտրվածքով, սե-
լան:— ՄԱԳԱՊԱԹԱՅ՝ ՊԱՆՊԱՆԱԿՆԵՐ
սկզբից եւ վերջի երկ-երկու բերք դրած,
բայց սկզբից դրածները կտրված կողմեր
են, արմատներ կր մնան, վերջինին ալ
եւրոպիացի բերքը կողմեր են, մետաղա-
նակ երկաթով անցման գոյություն ունի երկ-
սույն առնաճառն մը հանում եւ երկուսը
դրած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆ՝ կազմից բաղ-
ված, կողմին կտրվածքներ երկաթած, պա-
ռուած, կտրվածքներ ինկած: Բանի մը
բաղմունք եղած իրենց տեղերեն, 43—78 է-
ջերու հաշվով լուսանցներ մկրտում,
ամենմէ գեղ ստանկապէս ջուր բախում-
ցած եւ ձեռագրիս եւ ոչ միայն կողմում
եւ ձախի ի ձախ, բոլորում էր կամ, այլ
կան ջնջում աղի եւ տեղի կան, է-
ջեր ալ կան որ բոլորովին քանակ են (էջ
326—327) եւ քանակ վայ են (էջ 334 և 335),
տեղիներ սեւ բամբակ լուսանկի չի
եւ սեւութիւնը կտրվածքներ ենք կտրվածքի
զարդով զոյն մը մնացած է:— ՋԱՐԿԱ-
ԳԻՐԿ եւ ԼՈՒՍԱՅԻՆԱՅԻՆ՝ կտրվածքներ
սկզբիցներ:— ԽՈՐԱԿՈՒԹ, ՍԿՈՒՄԻՆԹ,
ԳԼԻՍԿԻՐԹ՝ կտրվածք:— Ետեւն մեծ ու
փոք, իրենց ստեղծ էջ 1, 21, 31, 150:—
ՆԱՍԻ մը վարդապետ, էջ 30, Աստու-
ծապետներ կտրվածք սկզբից:— Կող-
մեր վարդի չի, պատու գրվածքով անու-
րուած գործեր: Վարդապետից ճաշք ու-

նադրում է իր ստեղծով:— ԴԱՍԱԿ եւ
120—121:— Կտրվածքներ կր պակսից
մնացած բոլոր տեղերով թվում:

Մտածում է ճշմարիտ է արդար-
նայն է և իշխող-ՆԱՆ Ե ԶԵՆՆԵՐ ԵՐԾՍԹ
կտրվածքներ զոյն երկուսը եւ տեղիներով
դրած լուսանկ ճշմարիտ է, զոյն տեղի
ի տեղիներ կտրվածքներ տեղի տեղիներով
մնաց (էջ 28):

Ճշմարիտ է սկզբից գրած է:
Արդարեւ ճշմարիտ է ճշմարիտ է
կտրվածքներ ի ճշմարիտ է տեղի
տեղի (տեղի) Ե ԶԵՆՆԵՐ ԵՐԾՍԹ
(էջ 1—20):

Մտածում է ճշմարիտ է:
— ՃՅՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ ԵՐԾՍԹ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ

ՆԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ճշմարիտ է ճշմարիտ է ճշմարիտ է
եւերեն է Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ

(*) Գեղարք Լուսանկից, ըստ Հ. Ան-
տոնի (ՀԱՅԵՐ ՄԱՅԱՆԱՅԻՆՆԵՐԻ ՔԱՐԱՐԱՐՆԵՐ,
Ե. էջ 476), վարդապետ է 1301-ին, որ ՏՈ-
ՆԱՅԻՆԱՅԻՆ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե 1267 թ. է, Այրա-
րատի մէջ:

(*) Նրբ. Տ. Բարսեղի Կաթողիկոս, թիւ 5
ԳԵՐԱՅԻՆԱՅԻՆ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ
Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ Ե ԶԵՆՆԵՐ

ԵՆՆ. ՀՐԱՆ.

ԵՆՆ. ՀՐԱՆ.

273

Յ Ի Մ ՈՒ Ս ՈՐ Դ Ի

ԵՐԵՎԱՆԻ 310 (քաղաք)։— ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵՆ՝ 10,3x6,5x4,5 սմ.։— ԳՐԱԽՈՒՄԻՆ՝ 7,5x4,5 սմ.։ անկանոն։— ԳԻՐ՝ մասեր բոլորով։ Տեղի տեղ անցում գեղի մասեր (եղ 166-70, 202 212)։— ՏՐԱՎՈՐ՝ 16։— ՆԻՒԹ՝ բամբակեայ բուրդ, հաս, կոկոս, աղա-
բառառ։— ԿԱՋԻ՝ մաս բ յունացի կաշե-
փայտ, կափառիկով, երկու կոնակներով, կողմերուն երեսները զգրված են կողապար-
մներ դրամում, հիստով։— ՀԱՆԳԱՄԱՆՈՐ՝ կազմը բախյալ, կողմերը եւ արտա-
մերը ցեղակեր եղած եւ մասած, հիստե-
րը բախյալ, կափառիկով եւ կոնակները
ինկած, սկիզբներ բուրդներ ինկած, վերջեր
7 քերք բուրդ կառած առեւած, խոնա-

ւորեւան ենթակցուած, կեղծած, ցեղա-
կեր, տեղ տեղ պատահած։— ՍԿԱՆԻՆՈՐ՝
ԳԼԽԱԳԻՐ՝ ծիրանի։— ԴԱՏԱՐԻ և 271։—
Երեսած բուրդ տեղեկութիւն կը
պակսին։

Մասանիկն է ԲՆԱՆՈՐ՝ Ներսիսի
հետեւան, թիւք տեղեկութիւն, խոնառ
գրուած, իրարայրայր, գրուած թիւք
գեղի վերջերը կը փոխուի։

Էջ 302-310 յաւելուած է կիսով
չափ յազարդուած առ մը կամ ԲՆԱՆՈՐ
մը, ԲՆԱՆՈՐ տեղեկութիւն կը

274

Յ Մ Կ Է Փ ՈՐ Դ Ի

ԵՒՄԱՆ ԻՍԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ 798։— ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵՆ՝ 14,8x
10,4x5 սմ.։— ԳՐԱԽՈՒՄԻՆ՝ 9,6x6
սմ.։— ԳԻՐ՝ բոլորով, երկու տարբեր
գեղաներ։— ՏՐԱՎՈՐ՝ 19։— ՆԻՒԹ՝ բամբակե-
այ բուրդ, կոկոս, աղաբառ։— ԿԱՋԻ՝
աղաբառառ, կաշեփայտ, երկու
կոնակներով, առաջին կողմի իրար
զառադարձ, մեծակող տեղակած են
սիւնով խաչելութիւն մը, առաջանկի բո-
լորի ծաղկած են եւ մանր տղակած։ կա-
ղապարներ դրամում, երկու կողմի
երես, մեծակող համակողմն արանակ-
ներ, առանկիներ եւ արագիծներ մոյն
կողմապարմներով, կողմերուն մեծակող կողմը
կարմիր-կանաչ-դեղին միտումներին փակ-
ցուած, հիստով, կարանները կարմրա-
ներկ։— ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵՆ ԿԱՋԻՆԵՐ՝

սկիզբը եւ վերջը մեկ-մեկ քերք, լաթ-
ներէն նորադարձարձ։— ՀԱՆԳԱՄԱՆՈՐ՝
լաւ, միայն սկիզբներ եւ վերջներ
կողմապարմ են, բուրդի տեղեկութիւն
դեղնած, կոնակներէն միայն երկու կաշե-
քերքներ են մնացած։— ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵՆ, ԴԼԻ-
ԽԱՆԻՐ՝, ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՐ՝ լուսանկերով
միայն ծիրանի։— ԵՐԵՎԱՆԻ Եւ ԶԱՐԴԻՆ-
ԿՈՐՈՐ՝ տեղեկութիւն բոլորում են հա-
տարներ սկիզբը բուրդի Կ. հատար խո-
րաններ (էջ 507), որ գծուած է պատահ-
յալներով։— ԴԱՏԱՐԻ էջ 14 (հաղ. 7 հող
գրուած)։— ԵՐԵՎԱՆԻ 1622։— ԳԻՐԵՆ-
ԻՆ Եւ Երես Եւ Երես

Երեսած բուրդ տեղեկութիւն կը
պակսին։

եկերայ թանկ ի մեկուց մարդուցեմունքս
իբր թագաւորական կնիքն և մարտիկն
ի վերայ կգեալս (էջ 795—97):

Եկողմէնք գիտեալ թէ՛ս ար և
անտաննայ ընկի փորնկ, ինչ՛ն ընկ,
Կնչ՛ն անայ ի փ. Գ. (=1622, Յունիս 14),
սքն Ուրբաթ, ի փոռս ֆրիատոսի Աս-
տուծայ մերայ, որ է աւրհեալ յաւի-
տեանս յաւիտենից, տմէնս:

Պրեցաւ ձեռամբ մեղաւ [որ] և անտո-
ման Կրկն՝ Զնաւ՝ քէ՛ս արտալեմ
յիշել ի Յէրո (էջ 797—98):

— Նտարով գրուած, վերջէն, թերի,
— շէնտատածանակ թան ջանկայի,
վարժող մտաց և բաղձայի,
կրթող զմար[մ]ին նաեւ զհոգի,
Հանցող ի յայն անասունքի,
Որ սք ըղձամար ամա՛ փոփոքի,
Իմաստաւթեամբ պայծառացի,
Արքայ՝ զչնորն և օթնարփեմի,

Որ յաւիտեան ոչ պակտուի,
Ինչ գրեալ մանկանք ասոր Սիմոն,
Գոյնտամարք և իրանայի,
Որք ընթեանուք գրան խրատի,
Ներգործիցէք դոս ի մարմնի,
Նսեւ ուղղե՛լ գրանն թերի,
Եւ կշռել զո՛ր սխալեցի:
Յքէլնայ՝ Լույս ինչի,
Լուսն (թերի):

Էջ 14, քշէն— սեւ դատեալ լուսնայ
մեղաւք յիշեցէ՛ք, և Աստուած գծող
յիշէ՛ս:

Էջ 215, նտար-չեղաղարով.

— Քի՛ղ հայր պատուականք, [յ]որ-
մամ քնդեանուք գայս Ունչ՛ն փռչիլ, յի-
շուիք աշխարհ և ամենայն բարեաց
յաւնայն Մա՛ն Եմայն կշէրս (—Մագ-
նու Եմուան կրէցս):

275^(*)

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

(ԲԵՄ ՄԱՍԱՄՐ ԼԱՐԱՆՑ ՎԱՐԳ)

Ո Կ Ի Ո Ե Ի

ԵՐԵՄ 514:— ՄԵՄՈՒԹԻՆ՝ 15,6×
10,5×3,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆ՝ 11×8 սմ.,
անկամն:— ԳՐ՝ 609 բեղադիր:— ՏՐՆ՝
20, 19, 18, 21, 20:— ՆԻԹ՝ բաձպա-
կեայ քաղը, թեսակ ձեւակ, կտուած, ու-
ղարտութեամբ կըլտ թանկեայ փայ-
կափայտով, երկու կոնակներով, կողմե-
րու երեսներ պալպ օճաղած եւ կա-
կնիւթիւս աւ մանր ձուած եւ կաղապար-

ներով յօշկուած զաւղեր. նեւին կողմե-
րը զոյնգոյն գիծեալ մեծանկէն փակ-
ցուած, նիւտով, կտուածներ կտուեա-
կեայ:— ՄԱԳԱՂԱԹԻՆՆՑ ՊԱԶՈՒՆԱԿՆԻՐ՝
սկիզբը եւ վերջը երկ-երկու թերք, մեծ-
տպեան գրաբահամբ, երկսկն մեկնութե-
նէ մը ? (Ոսկեբերան) հանուած: Սկիզբը
բերայ դրած է:— ՀԱՆԳԱՄԱՆ՝ աստ
լու. միայն ցեղ զոյն եւ կողմերուն եւ
մագաղաբեայ պահպանակներուն, և
սկիզբը դրած պահպանակներուն
քիմ թերքն ալ կտուած կողպուած է.
կոնակներ ինկած, կափայտիք վերի ձա-
յր մասած:— ԶԱՐԻԱԳԻՐ՝ էջ 3, 137,

(*) Երջ՝ Տ. Բարդէն Պարպեկոս, թիւ 5
վեր, յաւանջքի աջ անկիւնին վրայ գրած է
Թ՝ Ս. ՆԵՄԱՆԵ՛:

Մազիկ անուն դու գտնելի,
 Եւ տապիւնդ ցգանուն անմտիկի:
 Ոյ, և նմանեալ նա ծաղկին կամ
 փխուի,
 Ճաշակողացն շնորհելով
 Զգիտութիւն անպատմելի,
 Զոր և մանկունք Նոր Սիոնի,
 Միշտ ճաշակէն ի քէն զծաղիկ
 Սուրբ եկեղեցւոյ ազգի ազգի:
 Աղաչեմ յիշման արա զիս արժանի,
 Եւ սակաւ աշխատանս զոր կրեցի
 Մեծ յիշատակութիւն աննկի քում
 սրտի,
 Տեսուն փռաք անշունչի:
 Ամէն ամէն և եղիցիս:

Եւ 377.— Էմ՛վ եղբարք իմ սիրե-
 լիք, որք կարգայք և ուզայք ի ամանէ,
 յիշեցէք զբաղմամբս և զանորժան
 նազո, շիւղիւք Էստ— Էստ—, որ ի իմ
 ամենայն շարեանք, և իմ մեղացն թա-
 ղութիւն խնդրեցէք յԱստուծոյ, և մեր
 ծնողացն և եղբարց, և իմ կրէցկոջն
 պարմի խնայեք, և Աստուծո ձեզ ա-

զարմեցիւ ամէնս:

Եւ 514.— Երեւոյ Լուսնի դարձա-
 լիւնս ի քաղաքն Երուսաղէմ, ի դուռն
 Սուրբ Յակոբայ, ի թէլին Ռ ու Կ(=1611),
 ձեռամբ սուտանուն Բարդուէէնէ, որ
 միայն զանունս ունիւմ Էստանէ, և զոր-
 ծովս իմ մեղացն իլի, և ով որ կար-
 դայք՝ նա յաղորդ սրաւ իմ մեղացն թա-
 ղութիւն խնդրեցէք, և Աստուծո ձեզ ո-
 ղորմի ի միւսանգամ գալուսան, ամէնս:

Եւ 500, վարի լուստեցիք ծայրը սեւ
 թանաքով գրողմուծ է սերուն կնիք
 մը, ունիւմ փարպորութեամբ,
 ԵՏՐ. ՂԿՈ ԵՊՍ
 ՆՐԵՏ ԱՅՆ,
 որ Կուստանդնուքի եղան զ Էստանգրիս:

Եւ 379, զատարիկի վրայ, զուրկն
 գրուած,

— ԲՊանան առաւ Ե կարմիր[ը], ու
 Զ զուրկ ու կէս: Ը կարմիր ալ մէկ
 առաւ, Դ ալ զուրկ առաւ:

276

Ք Ա Ր Ո Ջ Դ Ի Ր Ք, Բ Ո Ւ Գ Ի Ր Ք

Շուրջ 1630

ԵՐԵՍՐՔ՝ 392 (քերի): ՄԵՍՈՒԹԻՆՆ՝
 15x10,5x3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ անկա-
 ման է, մեծ մասը անսիւն 11,2x7 սմ.,
 իսկ երկսիւն մասերը (եղ 289-365 և
 369-392), 10x6,5 սմ. և 12x8 սմ., իւ-
 ռաւանցիւր սիւնով 3 սմ. և կամ 3,5
 սմ.:— ԴԻՐ՝ եռու շեղալիւ:— ՏՈՂՔ՝ 24,
 25, 10, 22, 27, 20:— ՆԻԹԻ՝ բառա-
 կեայ բուրբ, կոկուած, սնդ սնդ փայլուն,
 օղաբարուած:— ԿԱԶՄ՝ եռազօթեմն
 է, յունապի կաւփայթ, կողմնուն Երեւ-
 ներ պարզ զինքն զնուած և բոլորի
 խաչամիջ կաղապարներ դրամուած, Երե-

ւին կաղմեր ծաղկեայ կաւներ փակ-
 ցուած, ճիւղալի:— ԶԱՆԳԱՄԱՐՔ՝ շա-
 լաւ, միայն խաւաքների կնիքաւոր,
 դիւղանաւ: Ըլլան Զան ցոյցածքներ:—
 ԶԱՆԳԱՄԱՐՔ՝ եռնի մը Էրազմեսու և
 հաստաւաներու սկիզբը օտարիւր օճով ու
 նարակով, զանիւր ստապրա խաղաղման
 Իկ (եղ 14, 99, 111, 190, 308, 312-13):—
 ԴԱՏԱՐԻ ԷՅԸ 1, 2 (նալի 5 օղ գրուած),
 3(նալի 5 օղ գրուած)—8, 155 (էկսը),
 157(4 օղ գրուած)—160, 218, 276 (6 օղ
 գրուած), 286 (10 օղ գրուած), 391-92:—
 ԳՐԻԶ՝ մէկ մասին Զուկուս կալիփոպոս,

որ կրի նոյն անճն և Աճկիւնոյ Անաշ-
ճոյզ եւ Թ. 275 Ձեռագրի 500 էջին վրայ
կոխուած կնկոյ Տէր Ղուկաս Եպիսկոպո-
սին նեւ, որ կր յիւսիս 1633-ի ասեցնէր,
այն ասեց ձեռագրին ժԱՄԱ ԵԱԿՆ այ մե-
ծաւորապէս հեղուած կ'ըլլայ:

Մնացած տեղեկութիւնք կը պակսի:

Մահուան զոյք տոմարակէ շուրջ մը
քաղաքներ և քաղաքներ մը: Պարագները թե-
րի են, 80, 205, 228, 368 էջերէ հա-
ջոր: Պարագները Գր. Ռաբիւնայն են:
Բայց քարոզ մըն ալ կայ սա խորա-
զրով. «ԳԻՈՐԳԵԱՒՒ ՄԻՐՈՂ ԲԱՆԻ: Բա-
րաւ է լաւ անդին, որ է՛ւն յեղուածէն, և
յա՛նք անդին քրիստոնէի, յա՛նք եւ յա-
նքեմէն, է՛ն յիւսիս և է՛ն հարաւ, ի բունն
որ տակ. Մարտի ի յարկս նորա, ե[ր]-
կիրպողցութ. . . . (էջ 194—217):

Բաղդադի զոյք կը կրէ սա խորագիրը.
«Բաւ է հայոց քրիստոնէի յարկն, էջ
289—365:

Էջ 365բ.— «Այս է ձայնաւոր դիրն,
զոր խնդրե[ա]յց Աստուծոյ Մեհրոպ վար-
դապետն, ի Բալա քաղաքին, ի քերէն,
Ա Ե Ե Լ Ի Ո Ի Բ. ի Քրիստոսէ ՆԻԳ
(=423) ամ էր յարժամ Մեհրոպ վարդա-
պետն խնդրեաց Աստուծոյ զգիրս. կա-
թողիկոսն՝ Սահակ Նալբապետն:

Էջ 368.— «Դո՛ւն քաղաք ի Նախ-
նիւնայ Նորաւայ կողմն է: Ընթեմք քա-
ղաք Լաւայն և Լաւայ մէջն է, ասե-
րակաւ Աշտիկ դասաւ որ է եղալէն Կարս
որ է Կարս Աստիք քաղաքն Բաշիւյ Մե-
րոն և Ուրմաւ մէջն է: Կաթողիկոս որ է
Աստուծոյ Կաթոս որ է Աւարս Աստու-
ծոսն: Դո՛ւն քաղաքն ի Կրիստէ Աստ-

ւիւս մեհրա Աշտիկ է: Նեւեղին որ է Մը-
դին Մեղրեկ՝ Մարտիկոյ, Բաշիւն՝ Պա-
ղա քաղաք Մարտիկոյ Կաթոս մեհր
ԴԱՅԻՆՆԱՅ է: Շիշու քաղաք Կաթողիկոս Տ-
աթիկ յարեւմտաւ ի Սիկիւնայ իւրն է:
Հեղուորէն՝ Մըր, Մըրմադ, Կաթոսն Ա-
ստուծոյ Կաթողիկոսն Եմբրեմիկոս՝ Վաւ
Բաշիւն՝ Պաղա Մըրմադ Մարտիկոյ Ուրմա
է: Վաշիւն՝ Մըրմադ է: Մըր Պաղա և
Սիկիւնայ Մըրմադ և Սիկիւնայ Կաթոսն է:
Բաշիւն Կաթողիկոս որ է Պաղա Մըրմադ
Մեհրա Կաթողիկոսն Պաղա Կաթողիկոս
Կաթողիկոս Կաթողիկոս Մարտիկոյ Մըր-
մադ քաղաքն է:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 117.— «Ո՛հ, ո՛հ զեղիկի սու-
տանուն Դաւաւ եղաւ և է՛ն իւրեք բանէ աղ-
աւաղաց, աղաղակ յիւրի ի բարի և մեղաց
թաղութիւն Նալբեկ, զի յոյժ բարեկացու-
ցի զԱստուծոյ ի շար գործս իմն:

Էջ 390.— «Յիւրեղեք ի Քրիստոս և
Աստուծոյ սպարախ առ[ա]յցէք շի՛նի (=
Շմաւոնի) ծնապան Նալբեկ, որ զնոր է
զայս Բ սուրբ Նալբեկ ի յայլազկեաց
ձեռացն, ի զերութիւնն ազատեալ է զը-
սուրբ խաչերս. զարձեալ հիմի ինքն
Շմաւաւ այս՝ առ Աստուծոյ է փոխեր.
Քրիստոս Աստուծոյ լուսաւորէ զիւր հո-
գին, արքայութիւնն արժանի տանէ.
հիմի զարձեալ յիւրտակ զրին կրկին
է լաւս Սուրբ Աստուծոյ զայս խաչերս՝
մէկ իւր Նալբեկ յիւրտակ, և մէկ այլս
իւր կողակցին Նալբեկ յիւրտակ Շմա-
ւաւն. սուրբ խաչերս բարեխաւ ինքի իւ-
րանց, անկղ տանին, ամէնայն:

ԲԱՌԳԻՐԲ ԾԱՂԱՂՍ ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿՈՐԱՆԱՑ

ԵՐԵՍԹ՝ 312.— ԵՐԵՍԹԻԹԻՆ՝ 15,3 x 10,7 x 1,5 սմ.: ԳՐԻԹԻՆ՝ 11 x 6,7 սմ.: ԵՐԿԱՆԵՆ, իւրաքանչիւր սինակ 3 սմ.:— ԳԻՐ՝ ճառ:— ՏՈՂԹ՝ 22:— ՆԻԹԹ՝ բաժնայական քաղք, փայլուն, կոկոսած, առաջադրուած:— ԿԵՂԹ՝ շաղկապակաշոյն կաշեփայտ, կոփարիչով, երկու կոնակներով, առաջին կողմին երեսը լաւուրի ծաղկեայ կաղապարներ դրածուած շուրջանակին, մեջակող խաչ, առաւելիւններ, և այլն. երկրորդ հետը պարզ դիմեր առաջանակին և առաւելիւն. բոլորի կաղապարներով խաչ մը յօշոնուած մէջեկը, և այլն. կողմերուն ներքին կողմերը սպիտակ մետաղեկն, իսկ նախարիչին ՍԷՐԻՆ կողմը կապոյն կեալ փակցուած, հիւստով և

կտրուածները կտրուր:— ԹՂԹԵՆԱՑ ՊԱՀ՝ ՊԱՆԱԿՆԵՆ՝ սկիզբը երկու և վերջը մեկ քերթ, մետաղեան գոյաքեանք երկուսն զկալաքանակքնէն մը հանուած և ձեռագրեալ մեծութեամբ կտրուելով դրուած:— ՀԱՆԴԱՄԱՆԹ՝ յաւ. միայն բաղքերը կեղծուած, կողմի կաշիները սկզբած, թիկունքը ճիշդ մը պատուած երկրորդ կողմի կըցուած ձեղին և կտրուած, կոնակներու առաւելեւնէն մեկը և երկուսն լիմած:— ԵՐԱՄԱՆՆԻՐ բառախումբին ԳԵՂԵՐԻՐ՝ ՆԵՐՆ ու ՍԿԱՆԻՆՆԵՐ՝ կտրուր, այն ալ սկիզբները:— ԿՏԱԿՐԻ ԷՅԸ 1(հազար 5 տոյ գրուած):— Զ, ԵՂԵՆ:

Սնացած բոլոր ձեղնկութիւնք կը պահպանուի:

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԼՈՒԾՄՈՒՆՔ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԵՍԹ՝ 400.— ԵՐԵՍԹԻԹԻՆ՝ 15,4 x 10 x 2,5 սմ.:— ԳՐԻԹԻՆ՝ 10 x 6,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ ճառ:— ՏՈՂԹ՝ 20, 19, 18, 23, 22:— ՆԻԹԹ՝ բաժնայական քաղք, կոկոսած, փայլուն, առաջադրուած:— ԿԵՂԹ՝ յոնապի կաշեփայտ, երկու կոնակներով, առաջին կողմին երեսը դարձաւոր բոլորի և ձուածել կաղապարներ դրածուած. առաւելիւն գծուած, երկրորդին երեսը պարզ դիմեր, առաւելիւններ և լանի մը բոլորի կաղապարներ գրուուած, մեջեկը խաչ յօշոնուած, ներքին կողմերը կապոյն կաշուներ փակցուած, հիւստով, կտրուածները կտրուաներ:— ԹՂԹԵՆԱՑ ՊԱՀ՝ ՊԱՆԱԿՆԵՆ՝ սկիզբը և վերջը եւէ-երկու

քերթ, մետաղեան գոյաքեանք, երկուսն նաեւք մը ճանուած և ձեռապար մետաքեանք կտրուած, դրուած:— ՀԱՆԴԱՄԱՆԹ՝ յաւ. յաւ. միայն թիկունքը վերի շրջէն պատուած և կոնակներէն կաշի երկ մը միայն մնացած:— ԶԱՄԻՆԴԻԿ՝ և ԼՈՒԾՄԱՆԱԿ ԲԻՐ՝ բանի մը գլուխներու սկիզբը (էջ 21, 57, 68, 93, 98, 101, 104, 112):— ԿՏԱԿՆԻ ձեղնք սպիտակ քաղուած և (էջ 13, 118, 208):— ԿՏԱԿԻ ԷՅԸ 1-12, 208(5 տոյ գրուած):— 208, 394 (4 տոյ գրուած):— 400:— ՏԷՐ՝ կտրուած կտրուածք Վրդ:

Սնացած բոլոր ձեղնկութիւնք կը պահպանուի:

Ներքևը փոխառել է սեւ թանաքով
թր ծառածէ կենքը, ինչպիսիք շարքով

աղանցիկ մենագրութեամբ և ՌՃԿԶ
թանաքով:

280

Հ Ա Ի Ս Բ Ա Մ Ո Յ

(Ֆիլառոսոփա ԽՐԵՆՔՔՔՔ ՎԱՐՈՒՅՑ Վարդան Վարդանիսի)

ԽՐԵՆՔՔՔ 456 (քերի) - ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝
15x10x3 սմ. - ԳՐԱԽԻՒՆ՝ 11,5x7
սմ.: - ԴԻՔ՝ բոլորիկը եւ նոսր: - ՏՈՂՔ՝ 17,
18, 19, 24, անկաման նոսրագիւր մասը: -
ՆԻԽԻԹ՝ բանագիւտայ բուրբ, երկու ձեռակ,
կակուած, ցողաւարաւած: - ԿԵՂԻՐ՝ նոսր-
գրեւորման և աստիակաղարթ կառուիայ,
կողմերուն երեսները ծաղկեայ կաղապար-
նետով արագիծէ, մեղանկեր խաչել: յօդ-
կաւոր, աստիակաղարթ զմեռած, քիւսնոց: -
ՀԱՆՔԱՎԱՐԱՆՔ՝ յաւ, նոսրագրեւոր եւք չէ
վիւստաւ: Խառնուրդով ձեռք, յիւ-
ջուած ձեղեր (կը 188, 197) եւ այլն յառա-
գապոյն ուրիշ լիւսան. առաջին կողմին
վրայ ցիւղի ճեմ, վերի արեւմտեւ մասը,
վարիքը մասած: ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ԳՎԽՂ-
ԳԻՐՔ՝ կարմիր (սուս): - ԴԱՍԱՐԿ՝ եջֆ
1-9:

Խնայած բոլոր ձեղեկութիւնէ կը
սրակին:

Մասեանս է Հաստաշ, հաստաբար
նորոգութեան տանը կողմաւ: աշն-
ողէս կը կարծենք որ բոլորգիր մասը
(Վարդան Վարդ. խորաները) առանձին
հասար մըն էր, որ սկիզբէն և վերջէն
պահած է, և նորոգելու տանն նորա-
գիր մասերը աւելցուած են:

Հաստաշ և Կր յաւանդակ:

- Նորոգման քանակութիւնը յատուկ
խրատ, էջ 3-9:

- ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ Հօտաշ (նոսր-
վանիք և հաստաբար մանակաւոր
սրակէ, Դր. խ Տաթեւացուն), էջ 10-
14:

- ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ Հօտաշ - ԿԵՂԻՐ (1497)
էր նորանշխն ձգամա[ւ], ՅԶ (=ՅԶ?), ի
Քրիստոսէ ի մեզ ՌՃԿ (=1606)[*], ի մեր
Հաստաբարէն առ մեզ ՌՄԶ (=1206),
եւ այսմ ամի համար մեծամեծ կէտիցն,
են ամբ սուգակոտինէ ՀԻ, որ է ձեռնա-
վրայ յեղանակ որ ունի այլ եւս ժն աս-
րի: Եւ դարձեալ մտանէ ի դարձանա-
յին եղանակն, որ է կէտ երկնամիջա-
ՂԱ տարի: Իսկ կէտ ժամադրեալ ՂԱ,
եւ կէտ երկրակոտն ՂԱ, որ է աշնանա-
յին: Եւ կէտ սուգակոտն ՂԲ, որ է
ձմեռնային, էջ 14: - Այս մասերը,
էջ 3-14, նոսր:

- ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ խրատը վարդա-
տաթեւացիութեան և արեւմտեւ
ի պէտք քանակայից և ծաղկաբոյս, զոր
միկորդ Վարդան խորաներով գրեցին, էջ
15-16:

ՄԱՆՈՒԹԻՒՆԻՆ

Նախորդ գլուխները կամ գլուխը
պահած, որովհետեւ մի միայն աղագած է
15 էջի վրայ:

- ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ և խրատը վրան

(*) Գեաթ է ըստ 1806:

ԵՆԹ. 1ԲԱՏ.

անքանքան որդանցն և վասն խոստութեան
և չարութեան նոցա և թէ զի՞նչ են նո-
քայ, և յաւարի՛ իցեն, զոր մեղապարտ
վարդա՞ն յարմարեալ գրեցի աստուածա-
շունք՝ գրաց, ի խնդրոյ **Ե՛ր Ա՛ն-Ն-Ա՛ն**,
էջ 45—65:

— «Պատմութիւն և խօսք վասն
գծոխացն թէ ստոյգ կ'ս' գծոխք Աստու-
ծոյ վկայութեամբն և ամենայն սրբոյ,
և ոչ է լոկ առաւ սպասնայիք, որպէս
կտրեն տգէտք մեղատուէրք և աստեղա-
բայիք, և այլք որք են կտրուպետ նե-
սին, զոր մեղապարտս վարդա՞ն գրեմ
ի սուրբ գրոց և յայտնեմ ձեզ ճշմար-
տապէս պատմեանցն», էջ 65—90:

— «Տեսիլ Աստուածածնին, մօրն
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, զոր
ետես զպատիժս մեղաւորաց, յուսեալ ի
հրեշտակէն», էջ 90—112:

— «Իրաւ խաւովեալ» քաւոր վար-
դապետաց, էջ 112—116:

— «Իրաւ աստուածաց քրիստոնէից
նաւա՞ն Եւ[ն]գելիէն Էւրդապե[ն] Եւ[ն]գելիցայ,
ստացեալ քահանայի՛ ից և մագիլոյաց,
ի կանանական ասմանից յառաքելոց,
և հայրապետաց և վարդապետաց, և
սուրբ հօրն մերոյ վարդա՞ն Էւրդապե[ն],
յորաց մագիլեցի և գրեցի», էջ 131—247:

— «Եւրդապե[ն] կաւոր», էջ 247—48:

Էջ 248—256:

— «Վասն ասրնութեան և կնիցեցոյ,
և խաչի և մատաղի:

— «Աղքիք առ սուրբ խաչն կնե-
սակիր:

— «Յաղագս Է խորհրդս՝ և կնիցեցոյ:

— «Յաղագս Թ կարդ աստիճանաց
քահանայից և քահանայապետաց:

— «Եւաթն մահու չափ մեղքն այս
է»,

— «Քարոզ վասն խոստովանու-
թեան», էջ 256—271:

— «Հարցումն պիտանիք», էջ 271—
311:

— «Քարոզ Դաղկապարցին», էջ
311—344 (թերի):

Էյս մասը, էջ 15—314, յաւորչի:

— «Քաղաքիս անուանիք, որ
ներքոյնի են այն հեղինակներուն, ու-
րանքն քաղաքներս քաղաքն է իցոր ք-
րինակ, Մովսէս, Դաւիթ, Սողոմոն, Է-
սայի, Պողոս», էջ 345—363:

— «Եւրդնութիւն վերջ քարոզի ա-
սացեալ», էջ 363—436:

Վերջին կողքի ներքին կողմը փակ-
ցուած թուղթին վրայ:

— «Եւրդն վերջ քաղաքի Կառնի
տօտ օլուն. զուշմանն առ տօտ օլ-
ուն փեղաբարլարն, իմայարն, ավ-
լիայարն, մուսաբարլարն, մումին-
լարն, նապինն, իպրանիմ կայիլն,
Դաւուտ, Սուլեման, Մուսայ փեղան-
պարարն: Կոպայ Զեղքար կոպիլայ
չիքին կարիւսան. ավայարն իրան
ժիշդայարն իյան, զօշուս ըլտս: Այս է
թայս քաղաքն աստուծոյն Կոպիկ Էյս-
մանն: Քարոզն չաղանքն պէս քա-
ղիք ֆուգարատսն աքառիկ օլման. ի-
քի Զահանայ ութմանիարն. արևր
աղքաթն խհր օլուն:

— «Ի թէ թէ ինչ Էյսց Թժի- (? արաւած)
ամին, ի մամանեկս արեւելիք, մ[ան]-
ալ[ան] ար[ան] Էյսց ի կաստանդուպիլայ
և այլ անուանեալն անցն և կարգեալ
ի մ'Հաննէն, ասնաւ. (Ի... Զնջաւած) Էյ-
իլայ քաղաքս մասոյ անիլայ ինք -
... և հաւր (անընթեանի և թերի:

էջ 614-16, քան յիշատակարանը
գրելիք, Ստղմասին վերջը:

— զՓառք ամենասուրբ երբորդու-
թեանն, միայն, յառկաղէմ, և զու-
գապառիւ, երկից անձանցն, և միոյ
բնութեան և աստուածութեան, Հօր ան-
հասի, և Որդւոյն միածնի, և Սուրբ
Հոգւոյն ճշմարտի յաւիտեանս, ամէն:

Եւ արդ՝ գրեցաւ Սաւառան, որ է
էրբորան, հրամանաւ տէր Ռատակէսին,
ի խնդրոյ տէր Յովսէփի, ի երկրիս Էննու,
ի թիւ ուր իւրի կոթածն, ընդ հովանեաւ
Սաւրք Աստուծոյն, ձեռամբ անարհեստ
գրչի սուսանուն Սաբին ուխտեալիս,
շնորհ է ի լուսաւորելի Սերէն խնդրու-
ի Բովսէփի Հայոց Ռ և ՀԸ (=1629): Աղա-
չեմ զձեզ, ո՛րք եղբարք, որք հանդիպէք
սմա ընթերցմամբ և կամ աւերակելով՝
յիշեցէք շտէր Ռիսաւան, ու էր հայ աւ-
ղադին Տաւրիսիոյ և շտէր Յովսէփի
հայր: Աստուած անփոքիւ և անասան
պահէ զսոսա և յետ աստեացս ելանելոյ՝
գերկնից արքայութեանն արժանի ա-
րասցէ: Նոցին աղաթիւքն և գիտ մեղա-
գործ ընդ ժողովոյն Քրիստոս Աս-
տուծոն մեր ի դուռն դժոխացն, ամէն-
նմա փոսա տալն պատիւս:

Մատենան է Սաւառ Գաւթի, որուն
սկիզբը և վերջը կան:

— Վերանելոյն Յովսէփի տղայու-
նային կրկնութիւն Արարեալ պատճառս
երգաց Սաղմոսարանին, էջ 7-18:

— Վեան ի Յովսէփի Գաւթի Եւ-
թիւն լորդադեմի վասն Դաւթեանն Սաղ-
մոսի, որ ռմանց յերկրոյս թշուի, էջ
19-22:

— Վեա արդ ո՞ր բերան է բաւական
զտիւղ զՍաղմոսն սկսածով ներքոյ
մը, էջ 22-24:

— Վեաք Սաղմոսին է պատմա-
կան սկսածով արարեալ մը, էջ 25-
26:

— Պարզաւ ո՞ր կանգնեալ, ու-
րապ զնորոյն հասնի արարեալ, մալ-
թաքեալ, և հարկ խնդրեալ ին-
նեք, էջ 28-582:

— Վեաք Սաղմոսին թողաւորիս,
Վերանելին Դանիէլի և երկից
մեկնային արքայ Սաղմոսն:

Վժարեալութիւն և աստուածու-
թիւն Աստուծոյն կուսին Մարա-
ման:

Վժարեալութիւն Ջաթարիոյ յա-
նաւոյի՝ հօրն Ոսթիլանիս կարապե-
տին:

Վերանելութիւն ձերոյն Սիմէոնի,
էջ 583-602:

— Վաստածային այս բարաստան,
աղարթաղարդ Սաղմոսարանս սկսաւ
նով ներքոյ մը, էջ 602-607:

— Վեաք ինչ ինչ ինչ ինչ ինչ
զոյն սկսածով և և և և և և և և և և և և
մալ ինչ ինչ մը, էջ 608-609:

— Վեաք ամենայն շահեղ պիտ
սկսածով նորոյն ուրաքեալ և և և
լուսիւ, էջ 609-611:

— Վասն Սաղմոսի և ժամատե-
ղացն խորագրին տակ ուսկերեւով
գրեալ մանկ տալ, բարացս քանի
գրուած մը, էջ 611-613:

— Վեաք լուսիւ Լուսաւորութիւն Աւստրոյ
ստացելոյ:

Երբեք Գաւթի անցին,
Որ խոցէ զարդի հոգին,
Մէկն ուր փոստն ինչ զգիւն,
Ջաթ ինչ պատեւ կրտսեալին:
Մէկն ուր անիւնս արկաւորացոյ
Եւ աստուծոյ յիշի նոցին,
Խոցէ վերանել զտալմիւն:
Եւ պատեւ թեմք յիշալ զնոցին,
էջ 618-614:

էջ 19-22, Ոսթիլ Գաւթեալի յի-
շատակարանը:

— Եթե ի Թ-Վ[Ը]-Ա[Ն]ե Գառնեցւոյ հա-
բէնէն Հոյստապետի, լինան Գառնեցւոյ Աստուծոյ
ոչ ահա ց յեղիքոյն իրոյն:

Աստուծոս Գառնի, մանաւանդ թէ
գերգաւ Հոյստայն Սրբոյ, զոր աշխատայ և
գառնաւոր և պահպան Եղեցեցին ժամ-
կանք անկեղծութեամբ, մէջ առնելով զձեզրեան
և մէջ իմացեալ պիտոյրեան: Եւ այն և
զիս յանդիմանիմէն անոնց, և ի պիտոյր
գիր պիտոյ: Իրաւամարեան անոնք և
ինքնապատուութեամբ մտաւոր, իմացմամբ
աւարադրեցին զազգիչն և զազգի[դ]որդն
Աստուծոյ և աշխատանք Եղեցեցաւ ան-
նեղով, քարտանքն անզեղջ սրտիւք և
անխառն քանիւք, ոչ յիշեն զառաջեան
ի Յոսթու, որ առիւ Ստուծոս առաջիկ
և ի միտ առնից և զհրամայեալսն ի Գո-
գառնէն, թէ Ստուծոս առաջիկ և զազգի,
առաջմաս առաջիկ մտաւք, առաջմաս առա-
ջեալ և ի միտ առնէք: Ամենայն ազգ
քաղաքանից Գրգգգ գառնման առաջմաս
աւարանաւ, և ունին զաւանդութիւն
աւար չարցն և զանախալութիւն Հոյստայն
Սրբոյ ի յերգս առաջմասին: Եւ Հայք ի
քերան առեալ տանն վայրապար, և ծե-
րատ(1), քահանայք և ռաւմիկք, ման-
կանք և կողակաք, նստեալ կանայք եւս:
Եւ երանի թէ ամենայն ոք հորճ[ո]ւնալ
նշտազէր զստոյզն և զհաստատան: Այլ
ևս չլուսաւ Թաւնի[ն]ե Գառնեցւոյ, ծառա-

յալից անք ի Գրգառս Գրգառ, իբրեւ
զայս առաւանդի, խիստ վշտանալի տա-
րակաւանաւք: Ապա անապարհ արա-
րեալ զանցի ի Եղեցեցեալն Դնապանից ի
Հաւթոյն և Բոյն բոյն ի Թարգմանչան Սաղա-
ստըն, զոր առեալ սաղքէ Հաւթոյնի Թաւ-
նի[ն]ե, որ Սաղաւորն կոչուի, այն որ
չառնալն երեւոյնց շինէ Հայն, և նա սեր-
մանեաց զայս ուղիղ և զազգի[դ]որդ Սաղ-
մոսս, որ ոմանց աշխատայ և բրեւի սա-
րայց զուս սիրելի, ընկալ զայս զաղա-
պար, իբր քաղաւ և քաղաւք սաղաւոր-
այլ ևս զայն քանքն որ կառնածաւար
թուին քեզ, քաղէ ի քաղ ևս գրեւ: Զու-
մի՛ կարծեք թէ պակաս է քանն: Այլ
լինանք ջանայ, որ զինչ գրած է, զայն
ուսանին: Գի թէ ի վերայ հասանիս,
խիստ ազգայն և լուսաւորին Հոգոյն
Սրբով, որ է աւարնեալ յաւիտեանս, ա-
մենք:

ԵՄԼՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Գառնեցւոյն այս յիշատակարանը
համառոտաւ է և աղաւաղաւտ: Ըն-
դարձակն և ստոյգն տես թ. 286 Սաղ-
մոսի սկիզբը, ինչպէս նաեւ Եթե Սաղ-
մոսի ի գրառումն գաղաւաղութիւնը,
որ այս ծեռապարհ մէջ կրեւտուած է:

284

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԵԿՆ. ՔԵՐԱԿԱՆԻ ԵՄԱՍԵՍԹ ՆԶԵՑԻՈՑ

Եւ

ՄԵԿՆ. ԲԱՆԻՑ ԳԱՆԹԻ ՓԵԼԻՍՈՓԱՅԻ ՆԵՐՍԻՍԻ ՇԻՆՐԱՍԼԻՈՑ

ԳԵՐԱՆԵՐՆԵՐ

ԵՐԵՍԹ՝ 540.— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 11,5x
7,5x4,4 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 8,5x5,5 սմ.:—
ԳԻՐ՝ ԲՐԵՂԻՍ.— ՏՐՊ՝ 13, սեղ-սեղ

17.— ՆԻՒԹ՝ բաճալակայն քույր, կո-
կոսանք ազգաւորում:— ԳՐԱՐ՝ բանալի
կաշիքայն, երկու կոճակներով, հիւստով,

կորուսածները ներկու անգամ և ԼՆԱԳԱՄԱՆՔ՝
 Եւս զիս զմիայնաբար. կողքի կաշին զա-
 ռուսան ասիականին, մանաւանդ երկրորդ
 կողմին եւ թիկնոցին, կանակները ինկած,
 511—540 հոգերը ասիականաբար կ'ածուան,
 մեռած, իսկ ամբողջ մեռազիրը ներառ-
 կուած է ասացելի խոնարհութեան մը, ու-
 ռուս սպիկցուեալովքն ու միայն անցած
 կնիքոտան եւ թուրքերը, այլ մեծ տոս
 մը ետեմներ իրարու վանկած եւ եւ ան-
 մասակ մեռելով մը դասուելու ասեմ իսկ
 խաւ կնիքուած ու բաժանուած ինչ
 մասնաւորացիս եղբ 100—101, 104—105,
 108—109, 114—15, 136—37, 140—43,
 148—49, 152—53, 158—167, 212—13,
 334—35, 356—373, 398—431, եւ այլն,
 եւ այլն, եւ այլն: ԽՈՐԱԳՆԻՔ եւ ԴԷԼ-
 ԽՈՐԱԳՆԻՔ՝ կ'աւելին: ԳԱՏԱՐԻ Եղբ 1
 (պատգամ), 68—70: — ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1361:—
 94ԻԶ՝ Սեփական, եւսմեմ կիրոն վա-
 ղապակի օրինակն վրայ: — ՏԵՂԻ՝ ի Կոս-
 տանդինոպոլիս, ի մեծ ի Ղալապան, բնի
 հալանեալ Սաբ Սաղաթ: — ԹՈՒՂՁ ԿՈ-
 ՎՈՂ՝ ԵՃՈՅՔ ՔՅԵՂ: — ՎԵՐՁԻՆ ՍՍՏՈՂ՝
 կերակուս մեղալ:—

Մատենան, առաջին մասին մէջ,
 խորագիրը հունի, բայց կը սկսի.

— [Ք]երականութիւն է համարել—
 թիւն, որք ի քերդողացն և ի շարա-
 զշրայ իբրու բազում անգամ աստեղ-
 ցոյց, էջ 2—66:

— Մեկնութիւն Քերականի, արա-
 րեալ Սառնայ լուսնութիւն: էջ 71—489:

— Մեկնութիւն բանից Գալիէ գի-
 լութիւն՝ որ ի կատարումն նորին աստի-
 որ վասն Սահմանաց իմաստասիրութեան,
 աստեղալ Թեոփ Երեմիէ լուսնութիւն շա-
 ի խնդրոյ Թեոփ Երեմիէ սիրողի ի-
 մաստասիրութեան, էջ 490—539:

ԵԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՔ

էջ 66—67, Առաջին մասին վերջը,
 ԵՂԵՂ:

— «Յերես անկեալ՝ աստուածային
 որեալքդ՝ վերածնողացդ զսե շանցանել
 դիմ առ գծով, մանաւանդ ի սակաւս
 զանկի առեալ խորհրատալ զՏէր ողոր-
 մին տալ կիշիւն լուսնութիւն և Սէրն ա-
 լիւն և յեւթուի շալի:

Յայտ մի ի վաշիւն շալի ՊԹ(= 1360), Կոստանդնուս Քրիստոս յիշատա-
 լիւն Աւետիս Գալիէ՝ եւ շալի լուսնութիւն Սէրն
 լուսնութիւն Յիշատակ նորու և յիշողքն
 որհեալ կողմի յաւիտեան, ամէն:

— Առաջ և վերջի աստեղացի սորոյ,
 կիշիւն Գալիէ և ծնողաց նորոյ, ողոր-
 մեացի Տէր Յիսուս:

էջ 450, Եւս վրէժի վերջաբանին
 կցուած.

«Ան անկեալ որեալ անկեալ կի-
 շիւն լուսնութիւն ամէն, և Սէրն լուսնութիւն
 և եւթուս, Աւետիս Գալիէ, Սէրն լուսնութիւն,
 [որ] անգագացն են յաւ Քրիստոս:

էջ 489—90, Եւս վրէժի յաւելուածին
 վերջը.

— «Արեւակիս զորդի եւսմեմ կիշիւն
 լուսնութիւն և ալիւն[ի] շալի [Սէրն] լուսնութիւն
 և եղորդ իբրու Աւետիս Գալիէ . . .
 . . . յիշատակ վախճանի . . .
 . . . Քրիստոս Աստուած զոս-
 սա իւր տեսնին և երկնից արքայու-
 թեանն արժանի առնէ և մեղ շալի՝ Սեթ-
 լուսն անարարեան և փնտն զրչի մե-
 ղաց թողութիւն պարգեւեացն, և յիշո-
 ղացդ Քրիստոս ողորմեացն, ամէն: Եւ
 խոշորութեան և սխալանացս անմեղա-
 զիր լեւուք, քանից կար անիւ յայտ
 Գալիէս և լուսն շալի ՊԹ (=1361), ի Կոս-
 տանդնուս, ի Գալիէ Ղալապան, լուսնութիւն
 Սաբ Սաղաթ, ի հանդիպումն մասնա-
 պարհի մեղ լուսնութիւն[ի] ի Գալիէ: Սա-
 կաւ ասխատաց զարեւանաւոր Գալիէս
 լուսնութիւն նամակի կողմ, աղաչեմ յիշել
 ի Տէրս:

Ութ մախազ ես տեսիլի,
 Ամէն մախազ ութ քսակի,
 Յին ուր պիտէր ցոյն բանալի,
 Կա ինձ բարեկար աստ փոքրիկի:
 Ութ փութի տեսիլ փութիւնք յարձ,
 Պատալ էին քան զհար փութիւնք,
 Մարտք արքի իւր անքառասունի,
 Ոչ չխաջայ զեա ծարսուանի:
 Անքանիք ժին աղիւսեանք,
 Ունի խաղար չեան բազմաւնք,
 Կայա մարտիչին սեւ արակի,
 Եւ քանից անքի զն արգելս նրեկաւնք:

Մաւրն արգանդն էր սեւեռային,
 Հաւրն բարակ ամենեւին,
 Սեւ սեւ արգիւր Զքեանէկին,
 Ի աղիւսայ գայա յընտելիին:
 Քաւար տեսի աղիւսայ ընդանի,
 Հաւր եւ կարտաք ի նորս թառանի,
 Ուսած էին ցեղք ի ցեղաց,
 Խառնէին չեղաւս թանկեկանի:
 Դուռն ժիւ արեան եւ պատուանիւն,
 Լցելով ծաղկաւք յոյժ զանազանի,
 Այլ չկանտիկն մէկուս զարեանի,
 Այլ տնթաւս առ՝ Լաւա տնեւային:

287

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԵՐԵՍԹ՝ 314 (թեփ):— ՄԵՍՈՒԹԻՒՆ՝
 11,5×8,5×3 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 7,5×5,4
 սմ., երկսիւն, բացի 33 եւ 235 կշեռ,
 չաւանդիւր սիւնակ 2,2 սմ.:— ԳԻՐ՝
 բոյորդիւր:— ՏՈՒԹ՝ 16:— ՆԻՒԹ՝ մալու-
 ղաթ, հաս եւ բարակ:— ԿԱԶՄ՝ լուծապի
 լաւեփայտ կտուածները կտրւաներէ:—
 ՀԱՆԳԱՄԱՆ՝ գրեթէ փնացած է, կազմը
 նայնայնուած, կէսէն աւելին (Մարկոսի
 գերջին գլուխները, Ղուկասու եւ Յով-
 նաննու Աւետարանները) ինկած կտրուած,
 մնացած մասին մեզ այլ քննիչներ կան,
 միայն առաջին կայքը մնացիւր է, այն ալ
 պատռած, մաշած, վիրաւոր: Խոնաւու-
 րիւն ալ ճնշած է ձեռագիրս:— ԶԱՐԴԱ-
 ԳԻՐԺ եւ ԼՈՒՍԱՆՅՈՂՐԻՐԻՐԻՐ՝ որոնք առ-
 հասարակ նկատներ են, զլորտներուն
 սկիզբը:— ԽՈՐԱԳԻՐԻՐ, ԱԿՍՈՒԱԼԻՐԻՐ, ԳԸԼ-
 ԽԱԳԻՐԻՐ՝ ձիւրանի, ռակի, կապոյտ:— ԽՈՐ-
 ԻՆԱԿ՝ իրենց ստափ, Մաքրեսի եւ Մառ-
 կոսի Աւետարաններուն նախահերթ կը
 զարդարեն: Սկիզբն ալ ծանօթ ծառի խո-

ւաններէն ճիցը միայն մնացած են (նշ
 6—7, 10—11, 14—15, 18—19, 22—23):
 Ծաղկապր ետս մեծ աշտեսասաւոր մը չի
 քնն, բայց գործին ալ տերջաց չեն բո-
 յորովին. հոյները էիչ մը տրուոս ԼԵ: Առ-
 ինասմէ եւ ծախմ չե խնայուած:— ԳԱ-
 ՏՈՒԹ Է՞՞՞ 1—5, 8—9, 12—13, 16—17,
 20—21, 24:

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը
 պակսին:

ՅԻՇԱՏԱՅՍՐԱՆ

Էջ 32:— ՇԼԱՅԱՅ փոքի եւ հոգանայ,
 Մոխիր փռի զազալս զառնայ,
 Գիրս յիշատակ առ Լեզ Պաշ,
 Թէպէտ խառնուր է գիրս արդի,
 Այլ գիր ընթերցի ով գրեանայ,
 Մերս արդիքի եւ Լեռնայ,
 Որք ընթեանուք օգարք ոմայ,
 Թիւէք աս Տէր զԴԸԺԵՂ սարայ:

అదేమిట? అది సహజమే. అంతా కలిసి కలిసి
మరిగిపోయింది.

Ի Ղազարի Զարգուհի Խաչիկ-Յան
Աբրահամյանի փառաւ ամենամեծին Առ-
ասուծոյ, և ի պատիւ Աբրահամյան Կուսին
Մարիաման՝ ծօրն Առասուծոյ, և ի յօգուս
Կազարիկան ազգին, յարմար թիւով:

おはよう、お昼、お夕、お夜、おはよう

Հսկաս Վրդ.ի քաղմամբիւ թարգմանութիւններէն մէկն ալ այս է, ուղղակի մէկ գրչով թարգմանուած, հետեւաբար իր իսկ ձեռագրով:

290

作者 王 德 著 每册 1.00 元

1100

ԵՐԵՎԱՆԻ 108:— ԲՆԵՄԻՆԻԻՆՆԵՆ 16,5x
21 սմ.:— ԳՐԻՌԻՆԻՆՆԵՆ 12x8 սմ.:— ԳՐԻՐ
ԵՆԿԱՅԻՐԵ:— ՏՈՂԱՐ 20:— ՆԻՅԻՐ՝ քանակ
կիսայ քուղի, կոկեւած, աղաւառառ առ:—
ԿԱՋԱՐ՝ կիսակալի, կողմերու աճաւեցնան
այ կաւի, կաւաւածնէր կապողները:—
ՀԱՆԴԱՊԱՐԱՆԻՐ՝ յայ, 108 հէկ հոքր քուղի
մի ողաւառած հանաւած:— ԼՈՒԽԻՆԵՑԻՆ
ԴԻՅԻՐ՝ սեւ քանաօլ:— ԽՈՐԱՆԻ կանաւ
մի ձեւացուած է կապար գլղով:— ԴԱՆ
ՏԱՐԻ հէյ 2, 107—108, որոնք կիցորած
են գլղապտննան:— ԺԱՄԱՆԱՆԻ 1821:
ԳՐԻՐ՝ «օրինակեալ ձեւամբ հուսաթիւն
առաջ» (աղղիօն Շալվարենեան Թաղեան
Վրդ.՝ Էֆր Լուսաւնոր Անկիւրիոյ):— ՏԱՆ
ՊԻՐ՝ Կ. Պոլսի, Ա. Գեորգ կիկոյեցի Սոմա-
րաւ:— ՏԻՐ՝ Գեորգի իկոյի:

— ընդհանուր կարգով, որոշակի ահա՛ն
 ահա՛ն Դեբրիսի Շնորհալույ արքայի
 կողմից կրկնվում է:

Յոթնամյակից հետո՝ հասնել սարսու-
թ ժամանակ ունեն հեռան Ղլլիբեթի ուղիով
Հալաբի, որտեղ հասնելուց հետո՝ հասնել
յուսկ ևս հարազատի որդիներին ստի գրքերը:
Թուհի հեռան իրադ. 1821, հասնել Պեդ-
լիբեթի առաջին Ղլլիբեթի ուղիով հասնել
հասնել հալաբի (ՀՀ 1):

26. $26. \frac{1}{2} \times 100 = 50\%$

— «Смолу, которую вы купили, не высушили, а
мокрая, поэтому она не будет вам полезна», — ответил
мужчина, и они оба вышли из комнаты.

Journal of Management Education

1833 年 2 月

1. *Formulation of*

[Խ Ր Ա Տ Ք Վ Ա Ր Ո Ւ Յ]

(ՎԱՐԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ)

ԵՐԵՍՔ՝ 112:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 15,6×10,7 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 12,2×7,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ բաղադրւ:— ՏՈՒՐ՝ 21, 19:— ՆԻՒԹ՝ մագաղաք, խոռոչ, հաս, քիւղոյն:— ՀԱՆԳԱՍՏՆԻՔ՝ բնակ ապակոս, քերի չափ, բայց կ'երեւի մեծ փորձանքի մը աղաթած է ձեռագրիս. բայցայտան կազմ, սեռակցնէր կարով միայն կապտան եմ իրարու, սեղ-սեղ մագաղաքնէր ձայնառան:— ԽՈՒՐԱԳԻՐՔ, ՄԵՍՈՒՆԻՔ՝ ոչ ամեն սեղ, բանի մը ԳԼԽԱԳԻՐՔ՝ ծիրանի, ամանց ալ սեղը սպիտակ բողբոսն է:— ԳՐԻՑ՝ Գալուստ:— ՎԵՐՋԻՆ (ՅԱՅՈՂ՝ Վարդան Մարտիրոս, որ յիշատակ էր դնէ ի Սուրբ Յակոբ):

Մնացած բոլոր սեղեկութիւնն կը պակսին:

Մասանոս որոշ խորագիր մը չունի: Վերջէն գրուած յիշատակարաններու մէջ Քաղաքէն կամ Վարդանէն ըսուած է. մինք բովանդակութեան նայելով՝ խորագրեցինք Խառն Վարդ:

Ինչ բովանդակութիւնն է.

— Վարդան Վարդանի առաջինը, Խառն Վան խառնայ, քաղաքն է ինչ [ն] ի Հոգին Սուրբ, էջ 1—41:

— Սխառն Վարդ առաջինութեան, էջ 41—66:

— Վարդան քրիստոնէից (վերջին գրուած խորագիր մը), էջ 66—73:

— Յաղագս մկրտութեան, էջ 73—77:

— Վարդան արդի ուսումնասիրող (գրեթէ թուած), էջ 77—81:

— Վարդան առեւտրութեան, էջ 81—87:

— Վարդան սիրոյ, էջ 87—91:

— Վարդան երգման, էջ 91—94:

— Վարդան առաջին վարդանայ, էջ 94—95:

— Վարդան գրեթէ թուած, էջ 95—98:

— Վարդան յիշատակութեան, էջ 98—102:

— Վարդան յիշատակութեան, էջ 103—107:

— Վարդան (չունանցի վրայ նշանակուած գրչին), էջ 107—110:

ԹԻՇԱՏԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 66, գրչին.— ՍՈՒ Կարգէք(1), աւարտեցէք զանարժան Գալուստ, որ գրեցի աւարտեցէ, և պապին իմոյ Մառտիրոս, հաւրա Խաղաքէն, և մաւրա Նաւաշէն, և կնիակից իմ Խաղաքէն, և այլ Պաշէ, Խաղաքէ, Մառտիրոս, Վալաքէ, Գրչին, Սալաքէ, և կիւրաքէ, ամենք:

Էջ 110—111.— Յիշատակ է Քաղաքայ գիրք վարդան Մարտիրոսին և իւր կողակցին Շահաթէն՝ փոխեցան առ Քրիստոս և իւր գաւակացի Քաղաքէ, Մալաքէ և իւր ծնաղացն Նեքէտէն, և

Մէշէն Մաշէն և ամենայն արեան մեթ]-
ձաւորացն, ամէն. զոր վայելել տացէ,
յիշողացդ և յիշեցեղացդ առնաստարակ ու
զորմեացի Քրիստոս՝ իւր միւս անկամ
զաւրասն, ամէն: Հայր մեր որ յիշ-
կինաս:

— Այս է վարդանգիւրք, նստով
դրուած:

Եւ 112.— «Յիշատակ է Քարոզչիւրքս
Պարոն Դասպին(?) Մարտիրոսին և իւր
ծնողացն Նէրսէսին և իւր [կո]րացին
Մեքէնէ...»

Եւ 2, վարի լուսանցքի վրայ նս-
տով:

— «Յիշատակ է ի սուրբն Յակոբն:

Եւ 38, վարի լուսանցքի վրայ, բո-
ւրբէ կնիք մը դրուած և սեւ թա-
նաքով, դրուածքը տգուցիկ մենագրու-
թիւն է.

Քի	+	ձա
Կրգր?	=	Վրգր

Ասոնցմէ զսա գրչէն, տեղ-տեղ վա-
րի լուսանցքներու վրայ գրուած է.

— «Մեղա[յ] Աստուծոյն, «Մեղա[յ]
Տէր», «Մեղա[յ] մեղա[յ] Տէր», «Մեղա[յ]
քեզ Քրիստոս Աստուծոյն», «Մեղա[յ] քեզ
Յիսուս Քրիստոս», «Մեղա[յ] քեզ արա-
րիչ ամենայն արարածոցն», «Մեղա[յ]
քեզ տեսաւ ամենայնիւ»:

ՊՏՄ. ԵՈԹՆ ԻՄԱՍՍՈՍԻՐԱՅ

ԼԲԵՍՔ՝ 178 (թերի):— ՄԵՅՈԹԻԹԻՆ՝
15,5x10,8 սմ.:— ԳՐՈՆԹԻՆ՝ 9,8x6,5
սմ.:— ԳԻՐ՝ ճոճ:— ՏՈՂՊ՝ 17.— ՆԻԻԹ՝
բաժնակեայ քուղի, կոկոսած, աղաւա-
րուած:— ԿԱՅՄ՝ յոճապի կաթի, կաղնե-
րուց ետնակեր պաւզ ուղայիծնէ Բաբուս,
մեղսեղեր պիտիկածն ծաղկեայ կաղա-
պաքներ գրուուած:— ՀԱՆԳԻՄԱՆՔ՝
կապիւր Բաժնակեայ և Կաղնեայ ուր տե-
րակ ինկած, վերջն ալ ինկած քուղ-
քեր կոճ, խմբաւորակ և զբաւորակե-
րակ:— ԶԱՐԴԱՐԻՐՔ և ԼԻԻՍԱՆՑԱ-
ԶԱՐԻՐ՝ գլուխն. ռուս սկիզբի, սեւ բա-
նաւով:— ԽՈՐԱՎԻՐՔ, ԿԻՍՈՒՆԻՐՔ՝ ծիւա-
նի:— ՅԱՅՈՒՆ՝ սպիտակ քուղուած և զբ-
խագիւրեւ տեղեր:— ԴԱՍՄՊ՝ Էջ 1,
3—4, 171—178:

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը
պակսին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐՈՒԹԻՆՔ

Եւ 172, գառարկ հրեայ վրայ:

— «Հասցէ գիրս Էնկուրիոյ Սուրբ
Աստուածածնայ վանից ի ձեռն նսրին
արաշորգի՝ տեսնէ Ստեփանոս աստուա-
ծարուն վարդապետին տնքա[ն]՝ յա[ն]մե-
քէ ի բարին, ամէն»:

Եւ 173, նոյնպէս.— «Այս էն ի-
մաստասիրաց գիրքն»:

— «Այս է եօթն իմաստասիրաց
գիրքն»:

Եւ 178, նոյնպէս.— «Հասցէ գիրս
ի բարեւիւր քաղաքն Անկիւրիոյ, ի ձեռն
սիրեւոյ իմոյ մեծաւոր Ստեփանի Կա-
ցէ»:

[ՄՈՒՏՏԵՍ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱՌ]

ԵՐԵՄԻԱՅԻ 312:— ԲԵՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 14,3x
 9,2x2 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 12,2x7,8 սմ.:—
 ԳԻՐ՝ ԵՆՈՐ շեղագիր: ՏՈՂԱՐ 18:— ՆԵՒԹ՝
 բաժնապետի քուրթ: ԿՈԼԱՆԱԾ, խղիւղա-
 բանաւ:— ԿԱԶՄ՝ կեակաւ:— ՀԱՆԳԱ-
 ՄԱՆԹ՝ շաք լաւ:— ՓՈՒԹ՝ ԽՈՐՈՒՆ մը սեւ
 քանակով զծուած (եղ 5) և ԵՐԵՐՈՂԱՅԻՆ
 խուրդաճեան մը: ԻՐԻՆԿԱՐ, ճայնպես սեւ
 քանակով (եղ 4): Եւ ԵՄԱՆԱԾԵՐՈՅԻՆ,
 զլաւննաւն վերջեր զարգագծեւ այլ և
 այլ ձեւերով:— ԴԱՏԱՐԿ ԷՂԻ 1-3, 133,
 134, 311-12:

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը
 պակսին:

Մատենան ի՞նչ է, գորգն ալ չի գի-
 տեր. որոշ խորագիր մը չունի. ամէն
 բան է հեղինակին մտքով: Կէտք է մե-
 ջը հանել տե՛սել տրո՛ւնէ մը առե՛լ կամ
 քաղել, և այլն:

Յառաջարկն ու վերջարանը կը
 զննե՞ք այս տարօրինակ գիրքին վրայ
 զարգաբար մը տուած ըլլալու համար:

Էղ 7.— ՅԵՐԵՐՈՂԱՅԻ Ի ՄՈՒՏՈՍ ԱՅՈՒ-
 ՄԱՅԹԵԱՆՆԵՐ:

Քեզ ըզձական,

Բուն պատմական,

Տամ խրատական,

Հաճոյական:

Ձեռ խոսելի,

Պարտաւելի,

Այլ հոն կեղեւ,

Գացես կեր լի:

Յոհնիստ լինիս,

Ի՛նչ իմ բանիս

Լըսող լինիս,

Պատմականիս:

Եւ լաւ քննեա՛,

Քիտաւեւ իմա՛,

Ըստ Եղորդին

Քեզու յո՛ւնէ:

Քեւ զորքեւ:

Կեղծ կարծեսցես,

Իմ զոյամանէ՛,

Քեզ գրութեանէս:

Չափաբերական ՄԱԿՈՆԻՐ

Որ յաղաղա երկուց եղբարց հարա-
 ցանայ:

Մատենի և Արդիւնի

Ըստ որում յոկզբան յիշեցաք զանուն,
 Անեղին արարչին՝ զԱստուծոյն անուն,
 Յիշեցես և զանուն նախահարց անտի,
 Որոց զործ քան ըզլոյս՝ պանծալի փայլի:
 Ընդ որոց և սակի՛ մի՛ վարկցես Մատենա,
 Ընդ որ և զԱրդիւնա՝ որք կան յայտ
 հանդէս,

Ըստ հանի և հաճե՛ք՝ զիտ սոցին նըմար,
 Եւ ծանի՛ր սոցոյն զործ՝ ընդ նոցին տ-
 րար:

Բայց փայլեա՛ անողտ՝ դու վարս ի
 մաքուր,

Ձի բան քո չի՛նչուցէ՛ Բարբառին հուր,
 Եւ զործ քեզ մեծասքանչ՝ զերբընակա-
 նին,

Ի ձեռք քո հեշտին՝ փաթա՛վ կատարին,
 Եւ թէ՛ ընդ Աստուծոյ սէր քո կապեցի,
 Ասնես որ ինչ կամք քո՝ երբ և հանեսցիս:
 Ձկա՛ր և մի՛՛ բընաւ հըմայից զիւթից,
 Որք սուս և առ աշա՛ք՝ թաղարթ մանեից:
 Մի՛ երբեք օցտիցիս՝ յԱստուծոյ կամաց:
 Եւ մի՛ ինպառ հանցես զԱստուծոյ ի մը-
 ասց:

Ձի սոցես զոր հայցես յանբաւ ի զոր-
 ծոյս

Նորին յամենազեղ՝ պարգեւաց և զու:

Զեւո՞ք՝ ցուակեր կենցաղոյս տյամին՝
անհետարձակ գլուտոյ, ոչ գա չեթեւ-
ցաւի, չարժամ ձեցեա ընդ պատեա թա-
նից իմաց, մի՛ խորեղեցին զքեզ կեր-
քս գարձացանեք, և մի՛ պտորեցեա
խորհուրդք զո զքեզ, եթէ՛ զորս խա-
թանկաւ չեմք հմարթաւ:

Գրեցաւ աս՝ ոչ թէ՛ ճշմարիտ ինչ,
այլ թէ՛ քաղեյ եւեթ թաքսյական խրատ:
Եւ քանի եւ ի խախտութի յեղ աշխ ի
պատեա պատեա և ուր պարտաւորեա:

Յի յառ ի յեղ աշխ խախտ յեր-
պէս և գրանաւ, զան գիտ անկույց
խաղաղ և խախտութի քանից չեմք:
Ընդ գրեցի զո գա՛ւ՝ անտեղ և զան
գրանա ան չեթեւեա յանդիման, զի տեղ
ի ժողովն զրամք արժամթիւ ընդ ու-
նայն ժեմին ի քեւ, յայց աստ աս հար
գրեթաւ քառօթիկ և զանկե զո պատե
անտեղ պարտաւորեա:

Խաթ և թէպէտ՝ բարձր քննաին ո՛չ
հանձնարարեմք:

Անձաշն արարաւի,

Անթաշնկն զարգարի,

Անպաղ զարթալանել զեթեպ մը-
տաղ, և յաթի յաթի՝ համեստ գրա-
թեամբ:

Մարի՛ր արեւի ի աշխ խախտին (17
18-19):

Լեւոն Լաթեւաթեւ

Մի՛ ապ դրամ՝ զ ու անպտուղ պարտիցի:
Բարձր աս բաւալ թաղաւ Բ զտան քառաւիսի

Դեռ իսկ ի տան ի կերպեցեա անկողնի,
Մի՛ ելյաներ աստ տան շրջիկ մալեղով:

Ընկեր խնդրեա քեզ յգրոտանս ի քում
տան,
Ընկեր ընկա՛լ՝ քեզ միտիմար իմ զոյս
քան:

Սա քառակի ոչ տաշ գատարկ և ժրտոց,
Միտիմար և խախտ անտեւաթեւ:

Զարմանապան իմ գրութիւն քեզ ի վկայ,
Թէպէտ չեղաւ չեմք մեղի՝ անխնայ
(19 12):

Վեյլ-Էմ Էր-յո

Բայխաթիկ լեզու յոտ պատմա-
թեան՝ զքեանա շաղաղ գրեալ ընդ
նմին պխրատ և զհաղնեղութիւն թա-
րալան իմարտիկ հանգալ:

Եւ աշխ՝ ոչ եթէ գանձինն հիմնեյ ի
հշտարութիւն աստատութեան, ոչ
միայն քանից և ի մի քանի յոտ հաղ-
կանց՝ զխրատարանութիւն ժողովի:

Քրտարանութեան՝ միայն պատմա՛
գրագիտ և զհշտարան կանտեպ խախտ
քառաթիւ:

Իսկ հոեարութեան՝ հրքնն և եր-
քնն պարտաւորեա զքան հաղնեղանել:

Այլ և ուր յանտալանել և՛ գրեթ
խաղաղանեղ պատե ի վերայ չքա-
յից:

Եւստի մեր քանից հրքնայլ յոտ
մալխարութեան և խախտեա իրքեա
տեթիւ ասլի տան զարգիլ:

Իսկ ըստ նիւթոյն՝ յորոյ վերայ խա-
ղալ հոեարութեան և խախտանեղանե
ինն պեթեա գրեալութիւն:

Արդ՝ եթէ ըստ տյամ և ինչ ըստ
աթիւ ոչ եթէ ի աստատութիւն, ոչ ի
գրեալութիւն արտի գրեցաւ, և ի պա-
րապ պատե անտե խախտ՝ զքեզ ար-
տանեղեցալ:

Որպէս և երքնն Ենարաւաթն մե-
րոյ՝ ժրտանեղ յանգաթեա անխախտ:

Աւրեմ թէ և խոտ աս վարդի, ոչ
գաւցե և իմիւ պխրատն, որաւ պարա-
պաղ աս 11-ին ի մտի շաղաղա-
նութիւն, ի թաքսանաւ, ի կալալ, և յայ-
ն անտեթի գրեցալ:

Ողջ շեղաւ:

Վերջ (էջ 308—310):

295

[ՈՐԱԳԻՐ ԶՆՈՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ Տ. ԱՆԴԴԵԱՍ

ԵՒ Տ. ԹԱԴԵՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ]

ԵՐԵՍՐ՝ 72, բացի սկիզբը եւ վերջը, նորոգութեան առնալ գրուած 27 դասարկ թուղթերէն:— Մեծիմօտի՛ն՝ 15, 2x9 սմ.:— Գլխիմօտի՛ն՝ 12, 3x7, 8 սմ., անկանոն:— Գլխի՛ նոսք եւ շեղադիր:— ՏՊՂՔ՝ 26—28, եւ 19—24. անկանոն:— Նիւթ՝ բամպակեայ թուղթ, աստղիճ մասը հետմով, եւ կրօնի մասը կապուածակ, ճառակէկ, կոկուած. նորոգութեան առնալ բարակ, կապուածակ՝ զատակ թուղթեր աշտեղջուած է: վերջը:— ԿԱՅԼԻ՛ր՝ նորոգութեան հետ, ճաղանկաւոր իւրի, կողմերուն երեսները պարզ դիմէր ճառակած շուրջանակի եւ ռնկիւնն անկիւն:— ՀԱՆԴԱՄԱՆ՝ Կազմը ճայալուած, բամբակ քրոնոտութեան թուղթեր վիղջեցած առաջին մասին մէջ: Բայց շատ լաւ է լինցանուով:— ՆԿԻՒ՛Ց՝ շատ է՛ ձեռագիրս առաջին մասին մէջ եւ ճեռակեական: Այս նկարները զնորոգութեան արձէ՛ք մը չունին, պոռաւ գրքներով, անվարձ գրչէ ելած գործն են. նախապէս առանձին թուղթերու վրայ նկարուած եւ համը ձեռագիրս մէջ ձեղ-ձեղ փակցուած է: Նկարներն ճեռակեական են իրենց մօթքներով: Ամենէն առաջ ձեռագիրս սկիզբը կապ նկար մը, ծաղկաճօթ մը, վրան փառնք մը ծաղիկ: Բուն նկարները կը սկսին Է ձեռն, խոյսկալու մը յիմն զգեստաւորեալ, արտի վրայ հասած, իւրից յիմանի զատակ մը ձեռն հետմով գրած՝ կապայ իր առջեւը ծնարայի ճիւղ վնդարաւորներուն. նկարս վերեւ գրուած է «Մայրապոյն իշխանութիւն է տալ» էջ 5՝ շնորհգին օձն է՝ աշու, դարձեալ յիմն զգեստաւորեալ խոյսկալու մը մէկ ձեռքը պաւազան, կամուրջատի եւ սրնակաւոր խոսանի մը առջեւ խաչածնա վահաբը

կ'օձէ, լոյր կնքած է վաղապէս մը՝ երկու ձեռներով Մատեղը բռնած:— Էջ 10՝ յիմն զգեստաւորեալ խոյսկալու, մէկ ձեռքը պաւազան, խոսանի՝ քէ առաջանի՝ առջեւ կը դրոմէ մանկիկ մը, զոր գրկած է ծաղիկ հագած դոյնք մը, որս զազաւքան մազը կ'առած է: Նկարիս վերեւ շարժան գրուած է:— Էջ 15՝ յիմն զգեստաւորեալ խոյսկալու մը. որ կ'անհետ ալ կ'ալ ճառած է ձախիճ, եւ խոյսկալու գրած է մէջ մասն է կ'իւրով շալի, ձախ ձեռնով բռնած է ապաւնաւորի մը սղնք եւ հետս կը ճախի: Նկարիս վերեւ գրուած է «առաջին ձեռնով առաջին» էջ 19, յիմն զգեստաւորեալ խոյսկալու մը յազմած է խոսանի վրայ, արտի գաւազան եւ ձախովը կարմիր ձեղ մը բռնած՝ կապայ իր առջեւ կնքով կոյսի մը. արձակ ձեղանով, կարմիր հագած՝ վրային ալ կապայ: Նկարիս վրան գրուած է «Երան արձնալ» էջ 23՝ վաղապէս մը վնդարով եւ շուրջանով բազմած է արտի վրայ, վնդարի նակարս խաչ, աջ ձեռքը արտի ձեռնով գաւազան մը, իսկ ձախը ձեռնով վնդար մը, որ իր առջեւը ձեռնակի եւ ծաղկաւոր ճիւղ զգեստաւոր զազաւքան մազեր կը կարէ: Նկարիս վերեւ գրուած է «Տաշան յառնանալ տալ» էջ 28—29՝ յոսս հաս նկարներ, վաղապէսներ վնդարով (անխաչ) եւ շուրջանով բազմած արտներ, միւս արտի ձեռնով գաւազանը իրենց աջ ձեռներուն մէջ եւ ձախներով իրենց առջեւ ձեռնակի զազալը առաջին գրել կապան. առաջինը՝ «Երանաւորիւն», ճաղակի կապ. երկրորդը՝ «Երանաւորիւն», զիմ կոյ թալ. երրորդը՝ «Երանաւորիւն» (1) Մատեղ կոյ թալ. այս նկարին մէջ ձեռները եւ արտը զազաւքան եւ

զիւնի փռուած զիւանար մը կայ. չոր-
հարիւր՝ «*Ջամիկաշարիւն*» յուլյեայ առ-
աւանակ կու տայ:— Էջ 32՝ լման զգնտա-
ւորեալ եպիսկոպոս մը բազմած է աթո-
ռի վրայ, ձախածը երկրյլսանքի զաւազան
բռնած, աշով կը տնոնաղէ: Իր առջեւը
ծնրադիր լնծայեալ մը, հիշ մը անդին ոտ-
նի վրայ կենցած են վիպարաւոր մը տու-
շառով եւ ամանաւոր մը զլսաբաց եւ տու-
րաւաւոր. առ սոքանով բռնած է «սպա-
ւառ» եւ այլն: Եկաւ զիւնի տնիէ լնծայ
է գոտան:

Ուստիսա է այս քոյր զլսաբաց
որոտանից զաւարտած ձագերուն հաս-
նաւք աւելի ամբարած է, եւ շատ խորք
կու գայ մեր աչկեան:— Ասկիզ գաս ե-
րկ հայսեկաղոսեանքն զհմէնք նոյն ըլլա-
լին, ալիսի բեկի քէ մայն ինքն Անդրեաս
Արեւա. ի նկատենաւ առջեւ կը զբո-
նուիմ: Ասկիւ շատ բնական ենթադրու-
թիւն մը սլիսի ըլլաւ: Այս նկատենք զծա-
ղեկ յայտով Անդրեաս Արեւա. նպատակ
ունեցած է ցոյց տալ քէ ինչ կենցաղով
պիտէ է կատարել ձեռնադրութիւններ:—
ԴԱՏԱՐԻ ԿԵ ԺՆԱՊԱՐԻՍ ՍԵՂԻՐԻ 11 թիւր
բաղակ կապաշ բողբոս մէ վերջն ալ նոյն
բողբոսեմ 16 թիւր:— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1758—
1823:— ԳՐԱԶԳ՝ նոյն ինքն օրաւորով է.

Պոլսեցի Անդրեաս եւ Անկիւրոցի Թադեոս
Արեւալսկոպոստուն:— Տե՛մ, Ի՛նչ կարմիր
վանք Անկիւրիով եւ Մարգարուն:

Ջեռագիրս է Անդրեաս եւ Թադեոս
Արեւալսկոպոստունքաւ կատարած ձեռնա-
դրութեանց օրագրութիւնը, նոյն ինքն
իրենց ձեռագրով: Անդրեաս Արեւա. իր
ձեռագրեւն սկսած է օրագրել եւ
1791-ին, հայկոպոստանովէ ետքը կը
զրէ:

— Եւ սպա զինի զաւստան խոյ
ի Դադաթիւն՝ ի վիճակն իմ, յետ այնո-
րիկ՝ թէ՛ ի բարբ քեմորայս մեր, եւ թէ
սատ ի Դադաթիւն ներ սուրբ Աթոռի
միջունն, զորքան տասթճանաւառ-
թիւն, կամ զորքան ձեռնադրութիւն
որ պատահաւ է, թէ՛ քանճանչից եւ թէ
հարեղայից ձեռնադրութիւն, եւ վեղա-
րատաւութիւն, թէ՛ հարեղայից մանա-
ւոր զաւաղանի իշխանութիւն տալ, թէ՛
աւագ օտրկաւագ, եւ կընթիկոս օրնել,
եւ թէ զպրութեան Դ տասթճանի տալն,
ուր ուրք զինչ պատահեցաւ, իւրա-
քանչիւր՝ զիւր տեղեան եւ ժամանա-
կան՝ առն տեարիս ի ներքոյ ծանո-
ցանէ» (էջ 4):

Պ Ա Ր Զ Ա Տ Ո Մ Ա Ր

ՁԵՐ: ԿԱՐԴ

ԽՐԹԻՔ՝ 154:— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 12,2x9
սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 8,4x6,3 սմ.:— ԴՄ՝
բուրդիւր— ՏՄՂՔ՝ 15:— ՆՈՒԹ՝ բաղա-
կեայ բուրդ, կոկուած, օղտաւառած:—
ԿԱԶՄ՝ յոկ կաւի, եւեմներ ծաղկեայ կա-
ղապարներ դրուուած:— ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ՝
կապ մը քաղաքած, սկիզբէն եւ մեջքէն
բուրդեր ինկած, սաստիկ խոնաւակն
կեղտօտած, նոյնիսկ սկիզբը դրուած մը:

ՁԵՐԵԱՆ՝ օղտաւորած տապիւն հետք
կիսովն ջնջուած, ցնցակեր մնցակեր
խեղճ վիճակ մը:— ԶԱՐԴԱԶԻՐ ԵՑ քոյր
տաւեզիւն:— ՓՈԳՐ ԽՐԱՆ մը եւ ԼՈՒ-
ՍԱՆՅԱԶԱՐՊ մը Պաղաստամարիս սկիզբը
(էջ 15): Շատ մօր կարմիր, կամայ եւ
սեւ քանակ գործածուած է:— ԽՐԱԶԻՐՔ
եւ ՍԿՈՒՄԱՐՔ՝ բաց գոյն սուսրով:—
ԺԱՄԱՆԱԿ՝ սկիզբը դրուած մօմըճանաւոր

աղիւսակին առաջին մասերը երեկ տեսած
փնացած յրլլային, պիտի կրնայինք որոշել
զրոյութեան քաւականը, բայց ժձ. դաշեհ
աւելի հնուրեան մը չի կրնար վերանայլ. —
ԳՐԻԶ՝ Մա[թ]րեոս Հաբեդայ:— Սիւրբ Հի-
սարեն բերի եւ դրի Մասենադարանիս
մէջ:

Մնացած ձեղեկութիւնք կը պակսեն:

Մատենիկս Հ. ՊԱՐԶԱՏՈՒՄԱՐ ԸՄՄԻՔ

Է ԸՊԻՐ ԵՂԻՄԻՆ ԵՂԻՄ ԵՂԻՄԻՆ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻԿ

Ի՞նչ 182.— ՊԲԷՆ հոռուպաղ իտալեան
է, զմեռացեալն ի Հիշքն հարցիւր, ե զմե-
ռացեալ ի իշխանիւն հաւատածն
հաւատարմ ի իշխան ի իշխան ի իշխան
գրեց ի իշխան:

297

ՎՍՄԱԳԻՐՔ, ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՅՑ

ԵՂԻՄ ԵՂԻՄ ԵՂԻՄ

ԵՐԵՍՔ՝ 352:— ՄԵՍՈՒՅԻՆ՝ 16x
11x2,5 մմ.:— **ԳՐՈՒԹԻՆ՝** 9,2x5,7 մմ.:—
ԳՐՐ՝ բոյսգիր:— **ՏՈՂՔ՝** 15:— **ՆԻՒԹ՝**
բաժնակնայ բույր, կտուած, փայլուն,
տալաւորուած:— **ԿԱԶՄ՝** մօր յունացի
կտեւփայտ, կափարիշով, երեկ կտեւեկե-
րով, կողմերուն երեսները ռաս զարդա-
ւուն, զարկածն եւ աստղակեայ կաղա-
պարներով. առային կողմն վրայ զգրկածն է

ՏԵ

կաղապարներով գրուած հնան մս. ԲԱ,

ԱԶ

կողմերուն ներքին կողմերը ընկուզի կա-
նուց, իսկ կափարիշին ներքը վարդազոյն
մետաքեռեան փակցուած, հիւսով, կար-
ուածքները կարմրաեռեկ:— **ՄԱԳԱՂԱ-**
ԹԵԱՑ ՊԱՆՊԱՆԱՆ՝ երկու դասակ բերքե-
ռեն մէկը միայն մնացեալ է սկիզբը, իսկ
վերջինը ինկած է բալտովին:— **ՀԱՆԳԱ-**
ՄԱՆՔ՝ կազմը իջի մը էայնչուած, սկիզ-
բեն երեք բուրդ կրծուած մուկերէ, ցե-
փռն ալ շանտալան են, մէջին բաղքեր
ինկած կորուած են, լանի մը բուրդեա
այ էլած են իրենց տեղերէն, 197—200 է-
ջերը կարկուտ են եւ նորոգուած են անյա-

ջող կերպով, կափարիք պատռած մնա-
նած, կտեւեռեռն մետաքեռայ առաջ եր-
ւեռները միայն մնացած են, թիկունքը
պատռած եւ մնացած վերին եւ վերին զոր-
մերէն, իմաստաբան եւ անխնամ գոր-
ծածութեան հետեւանքով դիզուած են
բաղքեր եւ կտեւած եւ խառն փակ-
յած:— **ՀԱՐԳԱԳԻՐՔ** Եւ **ՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐՔ՝**
զլիսաւոր թափառման եւ դոյններու
սկիզբը:— **ԽՈՐԱԳԻՐՔ**, **ՍԿՈՒՆԱՐՔ**, **ԳՐԼ-**
ԽԱԳԻՐՔ, **ՈՒՍԱՆՅԱՆԻՐՔ՝** վարդակա-
միր. — **ԽՈՐԱՆՔ՝** իրենց սարսփ, էջ 3, 153,
189. — **ՓՈՒՐՔ** **ԽՈՐԱՆՔ՝** իրենց սարսփ, էջ
1, 61, 74, 84, 94, 105, 246, 276, 280,
331:— **ՆՎԱՐՔ՝** մէկ հոս ժամադիրին
սկիզբը, կիսով չափ մկնակեր (էջ 2), եր-
կու հոս ալ Պատարագաճառային մէջ շէն
Առաւած գաւառքեանց աղօթքն է: **ՎԱ-**
ՆԱՆՔ կտեւած շառաւ, այս վերջինը **ԽՈՐ-**
ԱՆՔ մը տեղ (էջ 152 Եւ 163): Մաղկող
վարպէս է, նկարները գուս վարդակա-
րիւնով գրուած են եւ առաջաւ են իրենց
մօրթկանքով. **ԽՈՐԱՆՔ**, **ՓՈՒՐՔ** **ԽՈՐԱՆՔ**,
ՈՒՍԱՆՅԱԶԱՐՔ՝ պծուած են մուր վա-
ղակարմիրով եւ քե շատ մուր կապուած:

Յիշատակարան, էջ 349—352.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՔՐՈՒԹԻՒՆԻՔ

Էջ 106.— «Ո՛հ զտառապեալ զբռնեալ
յիշատ. ամեն»:

Էջ 162.— «Զիզկեիի զբռնեալ յիշատ.
սո՛վ սուրբ պատարագսդ՝ անկողն իմի
ամեն»:

Էջ 330—31.— «Ո՛հ սուրբ հոգեւոր
արար մասք տղօթեալ, զմեզուսր զծաղս
զանպիտան շէր՝ յաղօթս քո յիշես
Էւ թէ գրես, բանիցն զգոյշ լիւր, որ
չփոխոյնես և Աստուած ողորմի մեր ծնե-
ղացն հրամայես, և ի Տեառնէ զու
զատենա յորմօմ յաղօթս կատարես»:

Էջ 349—352, բուն յիշատակարանը.
— «Փառք քեզ անսահման և ան-
զուգական անուն անակիցքն, և ան-
վախճան անեղ և անապական, էկեկա-
նութիւն, անսրբ, աներր, անտուեր, ան-
նուանեքն և անծածանակ, յերիս բա-
ժանեալ անձնուսրութիւնս և մի ան-
բութիւն և տառաւածութիւն բովանդա-
կեալ անքակ միաւորութեամբ պարզ
անզնւիրն, և թիւ կատարեալ ի միոյ
պատճառէ շարժեալ և կնքեալ ի յերիս
անեղականք և անզկեղբունք, յառաջը-
մէ և յառաջ եկեալ, ի միոյն պատճա-
ռէ, որդի ծննդեամբ, և հոգի բղիժամբ,
ոչ ակեանք և ոչ զողորմեալք միա-

կամք, և մի Տէր և Աստուած, Հայր և
Որդի և Ս. Հոգի, որում Հուր ան-
հատի և անծնի, և Որդւոյ նորա միա-
ծնի և Սուրբ Հոգւոյն նորոգպի փառք
և պատիւ զոհոցողական երկրպագու-
թեամբ յանցեալսմ ներկայէս մինչեւ յա-
ւիտեանս յաւիտենից»:

Արդ՝ զրեցաւ ԱՂԱԻԹԱՄԱՍՈՅՈՅՈՅ
ի լուսն շնորհ արեւնի տէր զբարեբեւ
ի բարեւ զբարեբեւ և անսահման, ի ան-
շուսն Քաղնիւն, ի քառն զբարեւ թէր-
բարեւ ի իրկն Ռեկ, ի ինքոյ տէր
Բարեւ ի անշուսն, յիշատակ իւր և այլ
ամենայն արեան մերձուսրացն Արդ՝
որք անշաթ ի ամանէ աւրիտակեալ
և տեսանեալ, տղաւեմ զձեզ քանանայք
և մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ, որտա-
սուայից հառաչմամբ, յիշեցէք ի Քրիս-
տոս Յիսուս զտառագոյ արաւ տէր Բարեւ
ի անշուսն, որ եւ զերկ յիշատակ իւր և
ձնագաց իւրոց. և որ զմեզ յիշէ ի
Քրիստոս՝ յիշեալ յիցի նա ի Քրիստոսէ,
սաս և ի միւսանգամ զաղատեանն, ան-
մէն»:

Սկիզբը մնացած մագաղակեայ
պատկանակի երկրորդ երեսին վրայ, եւ
յիշատակագրած եմ.

— «Եւբարեւ Յաւնիւն և Խալդայ
Պաշտօնաւն, ի նաւը-նանէ, նուիրեցին
զմտեանս՝ Մտեհեղարանին կարմիր
վանեցն Անկերբոյ, յարգարանօք Ա-
ռաջնորդին Գաղատիոյ քառն Բաբելոն
եւրէ, յամին 1911 և յձն Նոյնմ. ամ-
սոյն»:

ԵՐԵՍՔ՝ 770:— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 17,7×
13×6 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 13×9 սմ.:—

ԳԻՐ՝ բոլորգիր.— ՏՈՂՔ՝ 15, 16:— ՆԻՒԹ՝
բանագիտայ քուղք, հովուած, փայլուն,

առդպատեալած, անդ-անդ անդիտան:— ԿԱԶ-
ՈՐԷ՛ մառդաւրեանն է, մօր յաւնապի կա-
ւակայա, եւկու կոնակննալ, կողմերուն
եւեմներ ծաղկեալ կապապարներ յրեւ-
մուած ռուբանակի, իսկ մէջնեղեր օա-
րանկնններ փառուած եւ պաշարուն կա-
ղապարներ զարնուած, ճիւսնով, կոր-
ուածներ կարմրանելի:— ԿԱԶԱԿԱ-
ԹԱԼԱ ՊԱՊԱԿԱՆԿԱՆԻ՛՝ սկիզբ եւ վերջը
երկ-երկու թեր, յունարն գոյութեամբ,
երկնայ գրուած:— ՀԱՆԴԱՄԱԼԻ՛ յաւնա-
ւանքնէն առաւած եւ կեպտած պեղ-
վերքն մասերը, դեղնցած ժամանակի
ազդեցութեամբ, առաջին կողմի կաւին
մէջնպէս ծաղկուած, վերի կողմէն կարկու-
մած, ներսոյ կողմն օսոյսեակը վերի
կողմէն կառուած ինկած, կառն ծայրա-
սած, վերի շրջանը պատած մաշած,
սկիզբը դուռն մազադարեալ պատմա-
նակներ ծայրացուած: Յընդհանուրն լաւ է
ձեռնազիւս, նորոգուած է 1712-ին, եւ այս
առիւն ետեւէ գրուած են 3—10 հոգեր:—
ԶԱՎԴԱԴԻՐԻ՛ եւ ԼՈՒՍԱՆՅԱՄԱԼԻ՛: ԴԱՆ-
ձնու սկիզբը, մօր վարդապարսկալ եւ
կապալոյլ զծուած, վարձ ծաղկազի մը
զորմեւ են:— ԽՈՒՄԴԻՐԻ՛, ՍԱՍՈՒԱՆԻ՛,
ԴԼԽԱԴԻՐԻ՛ ձիւսնն եւ մօր վարդա-
պարսկ:— ԴԼՏԱՄԻ՛ կոթ 700—70, որ ծայ-
րացուած եւ կեպտած են գոյափառնե-
րով:— ԺԱՄԻԿԱԿ՛ 1531:— ԴԻՊՁ Սալ-
սես (Վարդապետ):— ՏԵՂԻ՛ Թումարձա,
ի դուռնն Եւ Աստուածանն (վանուց):—
ՏԵՂ՛ Վազար Լոպա, որ 1557-ին կր զնն
եւ յիւստակ կր դնէ Թումարձայն վան-
քին(?):— ՎԼԻՋԻԿ ՍՏԻՑՈՒ՛ Պաղատա-
ւան կողմէ ի Խոյր-Խան, աստիճա-
նի եւ բերդ Սասնուպարանին համար:

Մասնակէտ է Գնչաւ կամ Գնչու
ԿԵՐ Զ=80 դաններ եւ ողբ ննջեցնաց,
արանց լանկը գրուած է ձեռագրքի
սկիզբը, էջ 1—8:

ՅԻՇԱՍԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

էջ 767—08, բուն յիշատակութեւնը.

— ՔՓաթ ամենասուրբ երրորդու-
թեան՝ Հաւր եւ Սուրբ Հոգոյն, ամէն:
Արդ գրեցաւ եւ աւարտեցաւ Գնչա-
ԿԵՐ: ձեռամբ անարժան զքնողիս եւ
ճրողիս ՄԷԼԷ՛ անպիտանիս: Ո՛ր ման-
կունք սուրբ Սթովնի, յորմած եղանա-
կէք քաղցր բարբառով զտեղունական
զաններն, յիշեցէք ի Քրիստոս զՄԷԼԷ՛:
Եւ զհարսն իմ ԵԼԻՇԷ՛ն զհարսն Եւնայն,
Դարձեալ աղաւան զանց յիշեցէք ի Քրիս-
տոս զՄԷԼԷ՛: Գրեցաւ, որ աշխատեցաւ եւ
կոկնց զԹուիսն եւ եւ զբնցի ՄԷԼԷ՛: Եւ
է բեւէ՛ Տաւրթայ, է բաւէ՛ Սուրբ Ա-
րաւմանը: Եւսն Հայն ԶԶ (=1531), Ա-
ղաւան զանց շորով բանեցէք՝ զի Թուիս
է, որ իմ ձեռքի զճար Աստուած արեւմ
զանց, ի Ելիշէն Հայն ՈՒՇ (=1557): Արդ
եւ Եւնայն Դուր Եւնայն եւ բաւէ՛ ողա-
— Գնչի զայս Թումարձայն եւ եւս
(Եւսու) յիշատակ աննին իմոյ եւ ձեռ-
դացն իմոյ, եւ որ զողորմին՝ Քրիստոս
Աստուած իւրն սղորմեցի, ամէն: Հայր Թաւ:

էջ 768, վարձ լաւահնքի վրայ.

— ՎԼԻՋ Եւ անարժան Դուր Եւնայն
Եւնայն եւ բաւէ՛ ողաւորութիւն զնեցի զայս
Թումարձայն, եւ եւսա յիշատակ աննին
իմոյ եւ ձեռդացն իմոյ, եւ որ զողորմին
(ասէ) Քրիստոս Աստուած իւրն սղոր-
մեցի, ամէն: Հայր Թաւ:

էջ 8. — Այն Գնչ յարաչ զնչ ՌԷԿԱՅ
(=1712): Եւսուանկու թիւնը ԶՆՋուած է:

էջ 769, պատուրկին վրայ.

— Եւնայն թիւականը ՌԷԿԱՅ(?): Եւս
եւ զնչ յարաւանի թիւականը թիւնը
եւսա:

— Վերջը գրուած մազապարսկոյ
զպաշտանազն երկնայն երկնին վրայ.

— Եւս որ եղաւ (?) ՌԷԶ
(=1757) Փետրվարի 14, Եւ Այն-Եւնայն
Աղաւան արդ ձեռագրութեւ Եւսուանկու
Եւնայն: Մաւսաւ զիշեցի
կարգաւ մէկ թիւան իմ հօր Կեղ Ուրդի-Դն,
իմ մօր ՄԷԼԷ՛, իմ մօր հօրն Կեղ [8] Ե-

շատեմեանն նախա: Հասանցանկանն
րու մէջ այ յուսապատկենը յսկիսի 56-
Միկ խօսում ձաղկուածքը սիրուն է:—
ԴՄՍԼԲԿ էջք 1—10, 14—15, 427բ, 431,

267—278:

Մնացած բոլոր անդեկտրինք կը
պակտն, վասն զի գծախաբար եւ ու
մէկ յիշատակագրութիւն:

300(*)

Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Ր. Ա. Ն.

Ք. Մ. Գ. — Լ. Ս. Գ. Գ.

ԵՐԵՎԱՆԻ 486 (բերի) — ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝
16,4x11,3x4,5 սմ.: — ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 10,8x
6,5 սմ., երկաթե, իւրանալիւր սիւնակ
գրեթէ 3 սմ.: — ԴՄ՝ բոլորակ: — ՏՈՂԹ՝
23, 21: — ՆԻԹ՝ մաղապար, հաստ, բա-
րակ խառն, արարաւորակ: — ԿՍՍԻ՝ շա-
ղանկապոյն կաշեփայլ, կողմերուն եղա-
նէքը արագիծներ եւ քառանկիւններ եւ-
տուած եւ բրգանեւ ձաղկեայ կաղապար-
ներ կրտսում, երեսով, կրտսածիններ
յրանաւոր ծաղկաւոր: Կողմերուն եղանե-
քը արծաթի խալիւր եւ այլն զամառն ու
համաւոր: — ՀՆՆԳՐԱՄԱՆ՝ շաղ խղճալի.
չարաւանութիւն, արծաթիւր, միացած ի-
տաւոր հետ, ցտամայիլ եւ աղիտու հետի
մը զտեղեկ տուած հետ բարձրաւորութիւն մը,
որուն հետեւանով բոլորովին ինացած է
այս ձեւագիր Աւետարանը: Զորս Աւետա-
րաններուն սկիզբը գրուած մկաւորներն ու խո-
րանները, ուրիշ յուսեցազարդելու կամ յու-
սանցանկաւոր, խղճաւորներն կրտսում
են, եւ այսպէսով պակտն քերքեր խոշոր
քերի մը կը կապեն: Անդէկ կաղմն այ
խալխալիւր, քերքեր ելած, պատուած, ի-
կուցի բոլորովին մեկ, կողմեր մեկուկ
քերի վրայ մնացած գրեթէ. միւսպակտ
շաղ խղճի բան մը: Զեւագրիս փայլուն
եւ շաղ եղիւ ձաղկուածքը զգուած պիտի

ըլլայ կողմաւորից չարաւանութիւնն ու
արծաթիւր, որ ամիսնայ զործարարն է
այս արքայազնութիւնը: — ՍԻՍՈՒՄԹ՝ ու-
կի եւ ձիւրանի արդեւոր: — ԴԼԵԱԳԻՄԹ՝
ուկի: — ԶԼԻՄԻՒԴԻՄԹ եւ ԼՈՒՍԱՆՍՈՒ-
ԶԼԻՄԹ՝ զրուսեւորն սկիզբը, զուարթ եւ
զեղեցիկ զայնեւոր (վարդապետիւր, կա-
պույն, սեւ, եւսմակ, ձիւրանի եւ եղիս ու-
կի): Լուսանցազարդեւորն շաղեւ ԶԼԻՄԵՆ
են, էջ 1, 4, 31, 35, 36, 51, 95, 150,
161, 164, 167, 173, 203, 217, 219, 224,
244, 247, 257, 261, 290, 314, 319, 354,
372, 387, 403, 417, 428, 434, 473, 478:
Մաղկոյր վարդաւոր եւ իր գործերը ար-
մարաւոր են: — ԴՍՍԼԲԿ էջք 155բ եւ 486: —
ԺԼՄԱՆԱԿ՝ 1655: — ՏԵՐԻ՝ Անկիւրիայ Ա.
Նաւան եկեղեցիք:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԹԻՒՆ՝

Էջ 485, սկիզբէն թերի.

— ... անկեղեկ, արտաւոր, արտա-
ւոր եւ կամ անկեղեկ ի գրաւոր իշան
եկեղեցաւոր ձեւերէն, ի մերոց եւ
չարաւոր, եւ արքայազնի եւ անկեղեկ զի-
ւեցէ ի կեանք կապէլ անուն նորայ, եւ
զրկեցիք ի փառաց արքայն Աստուծոյ,
ամէն:

Գրեցաւ սուրբ Աւետարանն է ՔՐԻՍ-
ԶՅԱՆ ՈՒՂԻ (=1655) եւ Կալարայեւոր-
թիւնն Սուրբ Էջմիածնեայ պատն ԹԻՒ-
ՔՅԱՆ ԿԵՆՆԻ ԼԵՐԱՅԻՄԻՍԻ Եւ ի մերում զի-

(*) Եւ ի Տ. Բարսեղի Զարգիւսն թիւ Ես
միք, չարաւորի ու անկեղեկի միայն գրած է.
Յ. ՆԵՆԵՆԵՆ.

այլի կը գտնէր տար խտանաց կնիքա-
նաքիւնք, տեղ-տեղ կէքեր քաւածի պէտ էն,
ցիցի եմեմի տը կամ. կանակները ինկած
են:— ԶՈՒԴԿԻՎՈՒՄ ԵՆ ԼՈՒՍԱՆԱՅԻՆԼՈՒՐԻՔ-
գլուխներու սկիզբները:— ՍՈՍՈՒՆԻՔ ԵՆ
ԳԼԽԱՅԻՎՈՒՄ ձիւանի:— ԽՈՐԱՆԻՔ՝ իրենց
ստաթ, Չոս Աւետարաններու հակառակ
կը գտնաբան: Ծաղկաթ առաջապակայ
վարցանքն է. զոճածած է միակ զոճ-
մը, վարգապակի, յորս խորհրդներ,
գտնաքիւնք եւ յոսանքաւորներ
համար, բայց ի՞նչ սխալելի գրչի, ի՞նչ
մեքէրի, զիցիցիցի է. բայց զիցի զիցի
նայնորոյ ծաղկապակիւն շահեմի գերա-
զած է այս պատ. բայց միւսայի ծաղ-
կաթ: Պատի հա՛յ վարգեթին, վա՛ռ՛
ղիքաբանսի առաւելաւորին: ԽՈՐԱՆԱ-
ն է զիցիցի Չոս Աւետարաններու
սկիւնքներն ալ. այս զիցիցի վարգ-
կաթիւ խտաններուն, յուսանքաւորն-
երն եւ սկզբնաստիւտն մեզ, եւկաթի,
եւկաթաթի խտաններն մնացել ծխունը:
Իսկ տար խտաններն մնացել են ուր,
որոնցիկ վկայք միայն (էջ 10—11, 14—16,
8—19), քիւն կիսատած, եղծած, ծալ-
բաւած, բայց զրաւիչ են առեւտարի ու
զոյնիւր հասապաւն ճոխք բնաթ. կը թի-
նէ ճիւղայի կապալար, տոկիկ կարմիր,
եւ նոյն կապ ուրիւ եւկոթողական
գոյնի: Իսկ եւկոթք (էջ 4—5) հոյն ա-
ռեւտարի եւ ճոխքաթաթ, բոլորովին կո-
ծած խտանաւորն է: Այս խտաններուն
քիւնքներ (էջ 3 և 6), ինչպէս մահա ձե-
ռագրիս ճոխքոյնիսն ապին վերջը սեղա-
փոխած քերթ: (էջ 327) մեծապան
ման առեւտարի գրածն էն ԽՈՐԱՆԱ-
յի խտաններուն մասին խտանի եւ
տար խտանք մեկնաթիւքին (քերթ):—
ՆՎԱՐ՝ զիսել տոյին վերեւ, ք. Չոս Ա-
ւետարանիչնիւն հկառններն Ղուկասիք
միայն մնացել է (էջ 180), որ առ հեա-
րեւտարն է իր մարիտի եւ առեւտարն-
իկ տաւած առաջապակայնքաթ: Այս կկա-
լը չեն կարծեր որ տեազրիս ծաղկոյնի
գրչէն կպած ըլլայ. գոյներ, գիծեր խո-
րը են, բայց պատմաւորի հետեւը
բնական է: Գ: ՏԻՄԻ ԷժԴ 9, 12—13, 18—
17, 20, 159, 252բ, 332 (թուրք):— ԺԱՄ

ԻԲԼԵՆ(Իթ) շաղենի ձե, ոչ ալ ԳՐԻԶԵ ու ՏԵՆՒՔ, եւ այլն: Ձեռագրիւս բուն յիշատակաւ չմը կտամ եւ եւ ալս արտասուալ զբնկոտմէ ԼԼԻ՛ կարտիս մանրամասնութիւններէ: - ԻԵՐՁԻՆ ԻԱԶԻՐԻ՛: Տիրացոյ Անյուն ԿԱԼԻ, 1780(1):

[illegible]

Էջ 320-ր, Առաջինն առաջին ապրիլի 1918 թ. հունիսի 1-ին հրատարակված հրահանգով:

Ներքին գործերի նախարար Կարապետ Բաղդասարյանը հայտարարեց, որ ՀՀ ՍԵՐ-ը չի կարողանում ապահովել իր անվտանգությունը, և ԶԳՆ-ը պարզապես չի կարողանում ապահովել իր անվտանգությունը։

٤٩ 321, *Imperialis Phoenix* *phoenicea* L.

— Փոփոք ամենատարբեր հրաքաղա-
թան են և մի աստիճանով քեզ են՝ Հայր
և Որդու և ամենատարբեր Հոգու թի-
ւորման միջև և յաշխարհում յաշխար-
հից, ամեն:

[illegible]

$q \equiv q^2 \pmod{p}$ $q \equiv p \pmod{p}$ If h is even, $p \mid h$, then

[illegible](1*) $\forall k \in \mathbb{N} \exists p \in \mathbb{N} \exists q \in \mathbb{N} \exists r \in \mathbb{N}$

Dr. L. E. L. F. S.

տառ զյիւղղօրէ և զյիւցեցեալքս առ հա-
տարակ արժանի արասցէ երանուէտ ձաշ-
նին, ի փառս ամենազօր անուան իւրոյ:
Որ և նմա փառք ի մէնջ և արքմու-
թիւն ընդ Հօր իւրում և Սուրբ Հոգւոյն,

ի մշտնջենական կեանսդ և անփառան
փառք, մենծութիւն, զօրութիւն, իշ-
խանութիւն յառաջ քան զամենայն յա-
ւիտեանս և այժմ և յամենայն յաւի-
տենից, ամէն: Հայր մեր որ յեր''ն:

303(°)

Ա. Ի. Ե. Տ. Ա. Ր. Ա. Ն.

ՔՅՁԵ-ԷԸ յառաջ

ԱՐԿԱՐ՝ 544 (քեփ):— ԱՆՄԱԻԹԻԻՆ՝
30x21,5x6,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 22,2x
14 սմ., երկսիւն, իւրաքանչիւր սիւնակ
5,8 կամ 6 սմ.:— ԳՐ՝ բոլորգիւր:— ՏՈՂՔ՝
20, 19:— ՆԻԹԹ՝ մազադար յառ թեսակէ,
աղյաւառում— ԳՈՂՄ՝ նոսրաքանակ
է, ռազմակազմը կռիւմաք, կախարչ-
յով, եւկա կռիակենտի կաշկեռուն եւեռ-
ները զգրկածն են ձալկեղ կողապա-
րենտի գեղեցիկ գաղաւթում: Ուսածը
մաշտանդ կաւաւակաղ և խաչապաղ
նկարէն կաշմեր վարդակաւիւր աքաւ-
ներ փակչուած, նիւստի, կտուածները
կաւիւր, կողմերուն եւեռները արծաթի և
այլ խաւե զամուած և նաեւուած, ա-
ռաշին կաշմի մաշ կտուակաւու ա-
ռաքոյլի զամու կան:— ԱՆԳՊՂԱԹԵՆՈՅ
ՊԷՆՊԵՆԱԿ՝ սկիզբը ևս վերջը երկ-երկու
քնար, երկարապէս բնիւ գրչութեամբ
երկայն մեծ նշանաւոր մը նախած և
մեծապէս մեծութեան յամապատաս-
կիզբը գրուած պահպանակներուն և-
կտրք քնարը կտուած նաեւուած է:— ՀԱՆ-
ԴԱՆԱԿ՝ խաւաւս գաւաթի նա կող-
մը, իւր ամուրիքումը, գաւաթի կտու

պանի պահպանի այս նշակաղ ձեռա-
գիրը, բայց մինչև նիւայ մեր մասնաւոր
միտ նշի աղյաւթի են առաւանտ-
րները նմարկած են այս գաւթի առաւ-
նուէ բարաւտութեան մը և կսկծալի
նախաւորի մը մէջ գրած են Այս գա-
ծը մատնագումն է սքաւղծութեան մը,
որով ներքինը, գեղարուեսք, յարգա-
նք, խղճմանքը թմաւոյի եղած են, և
կարելի չէ առնել խաւ վերի և զուազիւ
առաւայտութեան մեռն առնել այս Աւ-
տարներ, կիլիկիան գրչութեան գրչու-
ղործողներն մեկը, նախաւորած, բզրկ-
աւուած: Կարգով նախակենի կտուած կո-
ղտպումը քնարքը. սկիզբը գրուած մա-
ղապարհայ պահպանակն երկարը քն-
ար. և անբնական եւրո ի քնար, հաւա-
նաբար գրուած: ՏԵՄԷՆԱՆԵՆԵՆ 2 քնար,
Վարդ. Եւրդ. 2-այլը, Մաւաթի սկիզ-
բէն, 12-13 եւեռու մեղեքեղէն 4 քնար (Ա-
ւեռաւանդիւն նկարը և այլն). 84—85էն
2 քնար, 104-105էն 1 քնար, 106—107էն
2 քնար, Մաւկոսի սկիզբը, 168—69էն 1
քնար, 218—19էն 2 քնար, 234—35էն 1
քնար, 240—41էն 1 քնար, Ղուկասու
սկիզբը, 268—69էն 2 քնար, 274—75էն
1 քնար, 276—77էն 2 քնար, 328—29էն
1 քնար, 388—89էն 1 քնար, 408—409էն
6 քնար, 410—11էն 1 քնար (Ղուկասու
վերջին և Ուղիմանու առաջին մասերը),

(°) երջ. Տ. Թ—յնն կաթողիկոս թիւն
իւր, յառաւանդ արժանիքի զբաղ գրած է.
Ս. ԷԵՆԱԵԷՆ.

416—1716 4 քերք, մեկ խոտով մասնա-
նապես 40 քերք կարած և մասնաւոր
մասնաւոր, եւ այս կողպածք ալ միտն
գնաւ և բաժնոյն Անտարակի, այս
մասն կողպածքն ըստ միջոց ալ առեւ
յի կրնար ըլլալ. կողպածքն մասեր առ
Հոռոտի մէջ, իւրեց սեղոյն վրայ, առ-
մէ վր ունինք: Այս կողպածքն եւս
քաղաք քաղաք անպատմանքն են եւ գնե-
լիքն գծած ու պատած միւս քերքեր,
իւրեքն մասն զոգոյսած լուսանցաւոր
մը (եջ 377), կ'աւելցնեն այս սրբապնո-
րեան սրբա քերքն իւրեքն անպատման
մասն: Քաղաքի մասերն վրայ մասն
քաղաքն են խոնարհ քերքն ու ամրամ
գոր. խոնար քերքն գնեցաւ անպատման քաղաք
կը հանդիպնէ, կաթարիչը պատած կող-
մի միացած գծեն, կողմեր սկրած սեղ-
անի եւ յիշատեւ ծակաթիւով, կանակներ
ինկած, ինկածք մասն պատած գնեց
եւ վաթի տքնեւ: Պատարի քանակ
այս անպատման է եւ անկողնի. այստե
մեծաւոր սեղ-սեղ քան են գլխեր (եջ
439, 442—443):— ԶԱՄԱԳՈՒԹ Եւ ԼՈՒ-
ՍԱՆԱԶԱՆԻՍՏ՝ զուլանքն սկիզբներ:—
ՍԱՍՈՒՆԻՍՏ՝ ասկի, Մարեքսի առաջին
գլխի մասն սկսած ինչ միտն քաղաք
այ կան: ԵՍՏԱՆ՝ ինչն ասած, աս-
քն եւս Անտարակի անպատման քե-
րքն առաջադն (եջ 13, 169, 269, Յով-
հաննէսի կողպածքն է: Մանօր ՏԱՍԸ
ԵՍՏԱՆԻՍՏ յորհուսածն ու առեւտր
հրաւրի են, որոնք զօրախաքար կողպ-
ածքն են եւ մարտնեն այ կողպած
(եջ 2, 4, 6—7, 9, 11):— Մարկոզը ա-
ռաջակողպ վաւարի մըն է. ճիտնայի է
պատմանքն իւր հաւակող գաւառ ասկի,
կողպա, կողպածքն ասած վաւարի
միտն եւ գեղնով. կը սիւնն եւ անկող
լոյսիքն եւ անպատման կ'առաջադ-
նեն: Անտարակի անպատման խոնարհ ան-
մար կողպած են խոնարհ անպատման
կողպած կանաւորան ասկի, որոնք աս
հեռաւորական լինէ իւրեց մօրկնեւով.
զօրախաքար մասնաւորի կողմեր է
Յովհաննէսիք:— ԵՍՏԱՆԻՍՏ, ԴԼԱՆԻՍՏ
սեւ քանակով են, զեղեցիկ, պարզ գլխե-

րով. ուսողքն է հասն Անտարակի
սեռաւոր լինէր՝ ծիանեւով:— ԳՐԱՆ ալ
այս վաւարի անպատման մը, որ կողպ
է մարտնայի խոնարհ, միտնայի,
զեղեցիկ բոլորի մը:— ԳԱՍԼՐԱ կ'է 1,
2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 եւ 12 ինչ կող-
պ:— ԴԱՆԱԿը հողան է. աստիցն քաղա-
քն, 99=1235, յաթիկ է, որի կարելի է
հեռեցնել քի ծեռաւորն ամենէն ուր
կրնայ գրած ըլլալ միջ. դարուն սկիզ-
բն: Քաղաքն ըսեւն սիւնակ մը գաղա-
փառան է, որով անկի եւս կը բար-
ձրանայ իւր բանաւորական եւ հնարի-
կան աւելն:— ԳՐԱՆ Գրգոր կողմն:—
ԾԱՆԿՈՂ՝ կոտակողն:— ՍԵՐԱԳՐԻՍ՝ վա-
րան:— ՏԻՂԻ՝ անպատման կիլիկիա:— ՏԻՄ՝
Յովհաննէս եւս:— ՎԵՐՋԻՆ ՍԱՍՈՒՆԻՍՏ
Եւ Կ'ԼԶԻՆԻ, ՏՈՒՌՈՂ՝ Եւսեցիկն Աւի (Լիւն):—
ՎԵՐՋԻՆ ԿԼԶԻՆՈՂ՝ Կլուկոս:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱՆԻՐԻՆԻՆԻՆԻՆ

Էջ 443, վրայ յաւանդող վրայ:
— ՍԵՐԱԳՐԻՆ Երգար. ՍԵՐԱՂ՝
Գաղաքայի, ամենէն:

Էջ 542—543, քան շրջապատներ,
Յովհաննէս Անտարակի վրայ:

— ՎԵՐՋԻՆ անպատման քերպող-
մանն, որով է յաւանդող յաւանդող,
ամեն:

Ե Յաւանդող Յաւանդող. Երգարի
ամենէն, եւս յաւանդող յաւանդող
կողպի (այսպէս, յաւանդող յաւանդող
կողպի) որով, ի Յաւանդող Յաւանդող
Երգար անպատման, է ի յաւանդող
Յաւանդող անպատման, Յաւանդող, Եւ
Յաւանդող յաւանդող, եւս յաւանդող
անպատման անպատման, որով յաւանդող
անպատման է յաւանդող յաւանդող

(*) Յաւանդող անպատման է Եւսեցիկն մը. որ
մասն է յաւանդող յաւանդող:

առ առն միտք, զդեպի ձեռամբ Գեղեթե-
 ձեկուսն կեցան կոչեցեալ, և ստացաւ
 զսա յիշատակ ինձ և իմոցն փոխեցեալն
 առ Բրիտանս, և վասն ծախցեալ մե-
 խից խնց, թրեւս զտից ներսմն թո-
 զսեթեան: Եւ իմ փափաքաւզ եղեալ
 զարդարել զսա յարանաւս և ծաղկեալ
 վաշիկեթեմբ և սեղիտիտիցդ պայծա-
 րաւ ինքամբ Եւ զտի գոմն յայ ճեմս
 և յաբէ յաբէմս բըււրեալ, Կաթուղն ի-
 յեւն և ի յնեւ արքա Բաւն և Եւթաթեմբ
 Եւն Եւթաթա Եւթա իւր արքայի զմա-
 յիւր ի քառափայտ համեմել սարին զոր
 Զոգին Սուրբ թիւաղբիւրս ի շրթանս
 երանեալ աւետարանչայն, խաւսիկ վասն
 առաւրձնութեան մարդացելոյ Բոնին,
 նաև վասն փրկաւել վարդապետա-
 թեան Նարին Որդայն Կառածայ, և
 Նշանոց և արաւետից զոր առ մերս
 քանթիւն, և վասն իման Հոգայն
 Սրբոյ առ ընտրեալ զսա առաքելոցն,
 և զնոսին առաքեալ քարզաւ և աւետա-
 րանիչս արեգեբաց, և առ ի իշտանու-
 թիւն թողաւ որց կամիցին Երզ աղա-
 չեմ զամենեւեմ զմանկանս սուրբ ե-
 խիցեցաւ, յարժաւ ընթեանալ զսա
 առաւմարտաւ մտածան զոյս, յիշե-
 լից առաջի գիշայն Յիսուսի զճողոյն
 զի զփոխեցեալն առ Բրիտան, նաեւ
 իմս անտարանութիւն, թրեւս զտից
 ձեւք թողաւ թիւն ի Տեսակն Եւ որ ա-
 ւսածն ի Խաւրս քարեաց, ձեզ հասաւ-
 ցն յատալս քարին, և ի հանդերձեալն
 ըսի նմին թողաւարեալ, որ է աւրճեալ
 յաւիտեան:

Էջ 544. — «Զինգապարտա Վարդան
ազատեմ յիշման արժանի արարեք, ո՛ր
սուրբ դասք քաննոյսից, վանքի զի սու-
կաւ ինչ աշխատանս և ես ինչ ծախեցի
ի սա ուղղելով զսուրբ զոր գտի» ։

— «Զեկեցաւ, պարտաւ Զաւել լիւրս
 Կանանց: աղաղիւմ յիշման արժանի արտա-
 թէք, ո՞վ դատաք քանանի[ալ]ից, վասն զի
 աշխատեցայ զի զգիր ակելին ու զպո-
 լոս, . . . եղ կու գան ի նաւ, . . .
 սպարդի, ե լեռանայն ձեկդ՝ պարզեցեցեց
 զերկնից արքայու թիկնք:»

— յիմ սուրբ և պատկանեալ քա-
նանայք, յարժան ընթերցողք գտաւր Ա-
նանայի [ն], յիշատիւիք լի-լիք գտաւր
ձառաւոր Քրիստիկոս, և Զահարիայի [ն] քա-
նանայն ի Բրիտանս և զձեռք իմ ղի-
լաւն և զԿոյնի իմ Առիւն-նի, և մեծ
Առեւն ու Ղաւ-լաւն և Դոնաթոս որդեակ
Առիւն-նի՝ որ ի Բրիտանս Զահարիայի
են, զի տեսի սա, զէրբն և փոփաւցեալ
զնիւ զտալ ի յարգար ընդից իմոց վասն
Յողայ իմոյ և ձեռքաց իմոց յշխատեալ և
ա[յ]մ մեծ կազմել, զի խառն էր չնա-
ցեալ և ա[յ]միւս աղաւան զմեզ մեղաց
թողաւ իմն խնդրեցէք յԱստուծոյ մե-
ղացեցեալք, և Աստուածն որ առասն է
թողցէ զ[յ]անցան ձեր, առհնդ։

— «Եւ զգործին կազմող ստորագրականուն յաշու յիշատակիք ի ստորոտ աղաւթս անք՝ շնորհման և զմեզս իմ և յիշողացոյ (Աստուած ողորմեսցի և որ զամեն ասէ)»:

304

Դ Ա Ն Զ Ա Ր Ա Ն

Գ Ե Լ Զ Ե Զ Ե Զ

ԱՐԽԱՐՔ՝ 822 (թիւի)։— Մեծմեծիկին՝ 24,3x16,7x6 սմ.։— ԳՐԻԹԻԻՆՐ՝ երկու մաս է, իրարմէ փոխ, բայց ուսացրաւ ասորիներէն։ Ա. մասը՝ 16,5x11 սմ., իսկ Բ.՝ 16,5x10,6 սմ.։— ԳԻՐ՝ բոլոր-գիր, երկու գրչի, վերջին մասինը աւելի զեղեցիկ։— ՏՈՂԱՔ՝ Ա. մասին մեջ 17, 16, Բ.ին մեջ՝ 18, 19։— ՆԻԻԹ՝ բանկայեայ բազր, հսկումը, փայլուն, սողաւորումը, եւ հակառակ հնութեան շատ չղեղնած։— ԿԱԶԱՐ՝ մտազուրեանն է, բայց եղբնր բոլորովին ինչպէս են, եւ նա քղբեայ կողմ մը անցուցի, որ զոնէ պահպանուի եւ պահպանուի։— ԱՆՆԳԱՄԱՆՔ՝ կողմերու հետ սկիզբէն եւ վերջէն բազրեր եւ հաւանապար մազապարեայ պահպանակներ ինչպէս են. մեջքնորդէն ալ պակասեն կան. խճաւորեան հնգիւր խտուիկ են, բազրերը շատ սեղ չազատած, յամպակա-տան, մասած, անխնամ գրանտարեան կնդներն ալ աւելի եւս կը ջղեղցնեն այս քանակագին ձեռագիրը։ Զարուածն եւ զո-տանայի՛ ձեռներ հարկաւ սկիզբ զրած ԼԵ ձեռագրիս փնցուլմին, կողոպտելով ամօր զեղեցկութիւններ, կտրած նանձան են 61, 66, 66, 66, 66 եղբուր յաւանապարհի-ր։— ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ՝ եւ ԼՈՒՍԱՆՏԱՐԱՐՔ՝ զանձնաւ եւ քաղցնեմ սկիզբներ։— ԽՈՐԱՅԻՐՔ, ԱՍՈՒՍԱՐՔ, ԳԼԽԱԴԻՐՔ՝ ձի-րանի եւ վարդակաւի։— ՄԵՍ ԽՈՐԱՆՔ՝ իրենց սարճ, էջ 395, 415, 447։— ՓՈՔՐ ԽՈՐԱՆՔ՝ իրենց սարճ, էջ 399, 423, 509, 523, 544, 572։ Պանծարանիս ծաղ-կումն ալ երկու վարդիս արուեստաւոր-ենաւ զօրծէ ԵԶ։ Ա. մասը, որ կը բռնէ սկիզբէն մինչեւ 394 էջին վերջը՝ ծաղ-կումն է վարդակաւիքով եւ կապտիւրով. զանձնու եւ քաղցնեմ բուն զլլաւգիւ-նեը շատ վաղակաւիք, իսկ յաւանապար-դակեր վարդակաւիք, էի՛ մը կապտ-

աւ կ'պանակաւորուած. սկսումնիւ ու-սաշին ծողբը բոց վարդակաւիքով եւ-կապտիք։ Բ. մասը, որ կը սկսի 395 է-ջէն, ծաղկումն է զուտ վարդակաւիքով, այժմ զունաքափ, հիւանայի մը քաւմար, պարզութեան եւ զեղեցկութեան ճշակապ նման։ Եւս էի՛ կը պատահիմն հին ձե-ռագիրներու մեջ ծաղկելու այս ճիւղն եւ վարդակաւիք։— ԺԱՄԱՆԱԿ՝ 1391։— ԳԻՐԱՐՔ՝ Ա. մասինը Մովսէս Երէց, երկուրդինը՝ անյայտ։— ՄԱՂԱՂԱՂ կամ «ճկարող» Ա. մասին՝ Մովսէս, բերնա գրչին հետ մոյմ անձն եղած լլլալ։— ՏՆՂԻ՝ ճի պուռքս Սուրբ Կառապետիս եւ Մարտիկ Առաւա-ծանիս (սօր վաճի)։— ՏՆՂԻ՝ Ա. մա-սին՝ Ռոկիգործ Պատն Կարապետ, իսկ Բ. մասին, Նորա՛ Կարապետ եւ Յովնան Կրանաւոր, որ կը յիշատակեն ճի Սուրբ Յարութիւն (սօր քաղափ կամ վաճի)։

Մատենան Ա. մասի յիշատակարան-ներուն մէջ կը յորջորջուի «Գանձագր-» Ե Տաղաւ, իսկ իրականութեան մէջ ծանօթ Գանձագր, որ Գանձագր կամ Գանձագր անուններով ալ յայտնի է ձեռագիրներու մէջ, Զեռագրիս Բ. մասն ալ թէն Գանձագր մըն է, բայց փոխա-նակ Գանձի կը կրէ Քաղ-խորագիրները։ Մենք ալ ծանօթ Գանձագր խորագիրը գրութեցինք ձեռագրիս ճակատը։

Գանձագրիս Ա. մասին զանձա-սացներու մէջ ծանօթ կեչառացիներն (Քաչառաւոր եւ իր որդին Մկրտիչ), Մխիթարէն, եւ այլնն զատ կը ճանդի-պինք նոր անուններու Սաբի-Փէլի-Փէլի, Վարդ, Յովն, Գեորգ, Բարեւ, Պաւլոս, Ղաթա (Բ. մասին մէջ) վարդակաւաւոր Բ. մասը շատ ուշագրու է, ոչ միայն իր պատուական գրութեամբ եւ ծաղ-

կայա անտրուստ և մայր գլխահին,
 Որ փորձեցաւ առ զս Սրբին,
 Սիմեոնեացոյ աղբար փորին,
 Ընթ յարկինս յառիւս ունդին,
 Եւ զարթոյցաւ զս Սիմեոնին
 Ստաւով քաշէ փայլն ունդին,
 Ընդ զստրոնիւնդ զստաւորսնին,
 Եւ զհարգեաւ ստաւն ուրին,
 Եւ զկեկնիկս Սմէ-է-տէն յստին,
 Հանգրդի Բեյազը մեր և զարմին,
 Եւ ամենայն սիրմանային,
 Արտանույշ կենաց դարասին,
 Սէն, ամէն և եղիցին:

付加価値は514億9,000万、0.4%

U. 17-92

Էջ 279. — «Ո՛ր սուրբ նըշան, առա-
տաւած ընկալ,

Անճառ լուսով լուսաւորեալ,
Կենաց մարտկան պատանա եղեալ,
Որ դարձարան մահու կանկեալ,
Այժմ ե ի քեզ Տէր հանեցեալ,
Եւ մեծ շնորհի գրեզ պըսպեալ,
Ի գալարեալ տաւարն եկեալ,
Ջրեզ կարագեալ իւր քարոզեալ,
Մեզ անբարբառ քարեկաւսեալ,
Որ եմք խաչիդ երկքը պողեալ,
Եւ սր ի խնդն հաւատացեալ,
Արքայութեանն արժանացեալ,
Ջկարտեալ արքայ լաւագին,
Լուսաւորս յարմար մարտիս Մե-
ղա[յ] Տեառն քո:

Էջ 281. — Զեկարոյս զՄովսէս յո-
ղաթն յիշեցէք:

Էջ 288. — «Ուր տառեալք Տեառն
Աստուծոյ,

Գլուխ ե պարծանք գընդին սրբոյ,
Առէք ըզշնորհ խոստանալոյ,
Արձակելոյ ե կապելոյ,
Բարեխաւսեցէք Տեառն Աստուծոյ,
Պանկ գանձերն ի փորձելոյ,
Եւ ի յանէջ վառեալ հրոյ,
Փրկել հաղով, հանդերձ մարմնոյ:

Էջ 368. — «Մեղուցեալ ե աղահայր,
Արքանդ լընդոյ յայտ աշխարհի,
Ի լոյսընդ յարմարութի,

Ոչ է անցեալ զոր չգործեցի:
Մեղի քեւ, այժմ աստի,
Բազմաբանք պարտապիտի:
Դուք քանենայք այս աստորի,
Եւ մարտարք Տեառն Յիսուսի,
Աղագեցէք գէղն ամենի,
Թողալ զ[յ]անցան իմ [ն]թ[ո]ւիքի,
Աստ ե յաւարն արագայի:
Նայ ե գիւնոյ ազգասորի,
Եւ ստացողի սըմին գրի,
Որ Կաշմար անուի կոչի,
Հանդերձ ծնողուք իւր ե զարմի,
Դասել ի դասն ուկաղորի, ամէն:
Եւ որք զամեն կցորդին:

Էջ 390-91, թուն յիշատակարանը,
զմթախտարութիւն:

— «Փառք համադոյ միանական
սուրբ երբորդութեան ե մի աստուա-
ծութեան՝ Հաւր ե Որդոյ ե Հոգւոյն
Սրբոյ, այժմ ե մէջա ե յաւիտեանս յա-
ւիտենից, ամէն:

Արդ յանկ եկեալ աւարտեցաւ աս-
տաւած խաւար մատենան այս, եղանա-
կաւոր աստուայս, որ կոչի ԳԱՆՁՏԵՏՐ,
ձեռամբ յաքնամեղ, ե փցուն էրէջ Մա-
ռէն, առ ելին հաշտութիւն ի զոտըն
Սաբէ Կարդեմ, ե Սբէնայ Աստուծոյ
Յէն, ե առ ի պայծառութիւն խաւար-
նաց ասունից անբունականաց, եւս ե
փրկին եկեղոց ամէնին՝ արձան սոցին
յարգարդաց:

Եւ ընկալաւ զաս, հնգանոց ի
բարեմիտ, լիկերդ Պաշ Կարդեմ, ի հա-
լար ընդից ե ի յարդար վառակնից, ե
եղիւր ի միաբանքն, յիշատակ իւր Է
ծնողաց իւրոց, Պաշ Ելեմի ե այլ հա-
մաւրէն ննջեցեցոցն իւրոց: Եւ եղբարս
իւրոց, Պաշ Ելեմ Սաբէն ե պետարոյս
պատանեկին, Ելեմի ե Ուստապիլի,
եւ այլ ապառքն մեծի ե փոքրի, ե զուս-
գակցին իւրոց, ե այլ ամենայն արեան
մերձակայիցն, Տէր Աստուծոյ պարմեա-
ցի աստուարակ, ամէն:

Արդ կատարեցաւ երաժշտական
աստու ի Հայոց իրովմէն Պն (=1391),
Արդ յերես անբաւ աղանձ գնդ զար-
ընթերցողաց, յիշեցէք յաղաթն ձեր
զիս զրազմանդ Մառէն երէց, ե զծնողս
մեր ե զամենայն արեան մերձակայիցն
մեր: Մեղոյ Տեառն:

Արդ աղանձ զամենեան, ո՛ր նը-
ւաղողք, զի զփուշութեամբ պտէնք, ոչ
զձեռն թաւալ ե շրջել զթուղթս. ե որ
խնամով պտնէ, նայ Բրիտանոյ ի յիւր
միւսանդամ զաղաթեան՝ յիւր հոգին
խնամէ: Եւ զատաղասացեալ երախտա-
ւոր գորցս, շղպաշտող Պաշն կարա-
պետս ե զմայրն իւր զՄեղիքն զփոխե-
ցան ի Բրիտանոյ, յիշել ի մտքու-
փայլ յաղաթն ձեր, որ եւ զԳԱՆՁՏԵՏՐ
է Սաբէ Ելեմ ե ի Սաբէ Աստուծոյ
Եւ մի իշխսցէ, էրէց կամ արքայազ,

կէ մըն ի միջի տալոց կը քովանդակէ Ն. Լամբրոսեցոյ (ըստ գրչին աւանդոց կոթողիկոսական) շաքիցայտեան (էջ 618 - 640), Թ. Սրահոյի Աստուածամոր նշանը ման (էջ 865-874) և Յարգիկոս կոսթողիկոսի սի սուրբ խաչն (էջ 829-946) ներքոյն նշանները:

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՔ

Էջ 395, վարի լուսանցքի վրայ,
վարդակարմիրով.

— «Չանարման ծաւալուի շէշի-
եղիւնդ... Սաբբ Կարդեցին Տառնայ յի-
շեռքիք ի Գրիստոս և Աստուած Զձեզ
յիշէն Կարգեցին Քրիստոս իւր»:

Էջ 618բ. — «Ո՛վ օրատուական սուրբ
հայրք և եղբորք և մանկուք առա-
ջատան, ժողովեալք միաբան ի սեղի
աղաւթից, աղաչեմ յիշիլ զստացող
սուրբ տառիս շէշուց... եղեշ, ընդ նմին
և զիս և Աստուած ձեզ և մեզ ողոս:

Էջ 619, վարի լուսանցքի վրայ,
սուրբ.

— «ՁԱԼԻՆԻ Եղիւնդ... ծաւալուի-
յիշեռքիք»:

Էջ 641, նշանակ.

— «Չանարման ծաւալու- զԱԼԻՆԻ
համար ԱԼԻՆԻ, յիշեռքիք»:

Էջ 874բ-875. — «Չստացող վար-
դակթիթ քաւրատանիս շէշուց... եղեշ
և քիզողիկիս իւր և քրորի և քեռ-
տորի՝ իմ ատացան զաստուածարքիթի
լուսափայլ տառս ի հալալ և յարդար
ընչից իւրեանց. ստացան զստ ի յիշա-
տակ հոգւոց իւրեանց և հանգուցեալ
զաւակոց իւրեանց և կենդանեաց և ա-
մենայն արեան ցեղից ազգատոհմի իւ-
րեանց: Արդ՝ յերես անկեալ աղաչեմ
զձեզ, ո՛վ զտա լուսափայլ քանանայից և

ժողովեալ երամք արդարոց, որք հան-
ախիք տալ լուսափայլ տառիս ի յըն-
թերցումն սուրբ կոստիկի՝ յիշեռքիք
զստացող սորա շէշուց... եղեշ և զիւր
կրին և մեղաց թողութիւն հայցեցէք
յի սրաիւ, ընդ նմին և շաք լուսա-
շէշիւց... հայրեալ, որ ըստ աղմուս կար-
գեալ է ի սպասուհարութիւն և շէշուց...
եղեշ շաք լուսաշէշ զառաւելն Ներսիս
և զանուանակիր սորին շէշուց... աթեւ[ւ]
և շաք լուսաշէշ... յիշեռքիք և
շաք լուսաշէշ... և զհայրազատ եղբայրան
իւր և զծնաւորսն իւր, որ բազում ջանիւ
աշխատեցաւ, որ զգիր[ւ]ս զարգեցոր.
յիշեռքիք և զհաւատարմ տեսեան շաք լու-
սաշէշ և զծնաւորսն իւր՝ զգիր[ւ]ս իւր
Գրիստոս և զաշխատաւորք վանացոյ, ընդ
նմին և շաք լուսաշէշ և շաք լուսաշէշ
և զուսուցիչսն իմ և զծնաւորսն իւրեանց
և զհայրիկն իմ շաք լուսաշէշ և զհայրն
իմ և զեղբայրսն իմ և զամենայն արեան
մերձաւորսն, և Գրիստոս Աստուած
Սուրբ Աստուածածին քարխաւաւ իմամբ՝
անարատ ծնաւորսն իւրոյ և ամենայն
ընտրելոց սրբոց իւրոց թողութիւն
շնորհեցէ հաւաքելոցս որ տա՛ւ և ա-
մենայն հաւատացելոց ի Գրիստոս Աս-
տուած ի Տէր մեր, և յիշաւորք յիշեալ
յիշեք ի Հոգւոյն Սրբոյ ի կեանսն յա-
ւիտենից և նմա փառք և երկրպագու-
թիւն յաւիտենսն, ամէն»:

Էջ 888, վարի լուսանցքի վրայ

հաղի շորս տողիկ, վերջին Երկուք
անբնթեանի.

— «ՁԵՂԵՂԻՆ ի մտաց կու հանեմ
տառեցի» ազգայն:

Էջ 946. — «Ո՛վ խաղաղեաց զսուր
քանանայից և ժողովեալ երկրպագուք
լուսափայլ աղբուրանկան տառիս սուրբ
նշանիս, որք հանգիստիք տալ մարդկու
տանիս զարդարող սուրբ մատենիս ի
հրաշ աւուրս մեծի, և զստացող ա-
ստուածաշու[ն] ի տառիս զգործելի շէշու-
ց... շէշ շէշուց... եղեշ և զամուսին իւր և
զհայրազատ զաւակսն իւր և զհանգու-
ցեալ տա յաւիտենեանցս զպաշտու-
ն»:

60, 81, 87, 90, 93, 98, 106, 110, 116, 123, 126, 129, 133, 142, 148, 195, 208, 221, 226, 230, 238, 240, 249, 254, 287, 289, 307, 319, 407, 436, 450, 455, 467, 470, 478, 483, 492, 498, 501, 517, 525, 543, 546, 548, 549 (ուսուպիմ մը): Աւեֆ է պիեյի թամ ու Եկաթիլի կամ ծաղկադր առաջնակադր վառպիս մը չէ. միմեկի կայ լաւ նկատելու. գիծնէր Ռամադէիլի չեն. թակի, աւծար, ինչպիս նաեւ ուրիշ զոյնէր շատ ընթիւն չեն. սրտոս բան մը կայ ծայրէ ի ծայր այս նկատելու. եւ զարդաւեմներու մեծ:— ԳՈՏՈՒՄԻ ԼԵՔ 1, 4—5, 8—9, 12—13, 16—17, 20—21, 24—25, 28—29, 32—33, 36—37, 40—41, 44—45, 48—49, 52—55, 198—99, 291—95, 443, 555ր(2 խոյ զրոյ ծ):— 556:— ՔՆՄԱՍՈՒՄ 1683:— ԴԻԴ՝ Մառաիւս ԲՏՆԻ:— ՏՆԻՄ՝ Անապատ Շնճեւո(7):— ՏՆԻՄ՝ Պալի՝ Պարոն Խաչալ թուս, որ յիշատակ էր դէտ Աւետարան Շնճեւո Անապատին, եւ ետի՝ իշխան նոսայ ծառան, որ 1733-ին յազմել կու տայ Աւետարանի քնիւն՝ յիշի խոյով Հաւաքաբար:— 266 պիտեւ քէ իճն կեւորով Անկիւրիս եկած է Աւետարանս եւ մեծ խաւով զտեմի գտնելու զանաւորներ. որոստապետայտ միակ Աւետարանն է. որով եւ դուռն էր նաեւ: Ի միջի այլոց, խաւով զարդաւելու համար թնակակն օրերուն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Եւ 551բ, Յովնանու Աւետարանին վերջը.

— «Ձմեղաւոր եւ զամերթան Մարտիւս շահալն եւ չիժնալ էր յիշեցէր»:

Եւ 552—55.— «Փոսք ամենատարբերորդութեան՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հօգւոյ Սրբոյ, ամէն:

Որ եւ ցտնկացող եղեալ բարեւոր եւ երկեղած եւ բարեւոր դեւաբայս Պաշտ թաւնէն եւ շտապող զայս ի հոյակ ընչիւք ի փտտակ արդիւն[ն]ցո եւ մեծու փափականաք, ըզմայի մտաք եւ յոժա-

բութեամբ եւ առի տարբ Աւետարանըս (sic) եւ եղի յիշատակ էի Անապատ Շնճեւո, որ անդ կան ճաւաքեալ տարբ եւ մտաբար խտտանարակ ճշմարտք միանշտեք, յիշակաւ հոգւոյ իմոյ: Արդ յիշեցէք Աւալիէն Նաւիլիւնէն Բաւի Նաւիլիւնէն Արիւնիս եւ իւր կողակիցն Մարտիւսն եւ իւր որդւոցն Նաւիլիւնէն Պաշտն եւ իւր կողակիցն Մարտիւսն, եւ միւսն կողակիցն Շաւալն եւ որդին իւր Յարալիւն: որ հանգուցեալ էն: Արդ յիշեցէք փաթըն որդին Պաշտն եւ իւր կողակիցն Գիւլիւնն եւ որդիքն իւր Պաշտ թաւնէն եւ փաթըն Մաւիւնն եւ կր[տ]սեր որդին Յաւիլիւնն յիշեցէք, Աստուած ողորմի տապէք հոգւոցն: Արդ յիշեցէք զստեքն Գաւալիս, Գաւալիսն եւ զստեքն Նորին Հաւիլիւնն, եւ իւր զողակիցն Գիւլիւնն Վաւիւնն: (ըստանցամիջին, Նոտարով՝ չեւ ծնողացն) յիշեցէք, Աստուած ողորմի տապէք:

Արդ եւ ցտնկացող եղեալ բարեւոր եւ երկեղած Պաշտ իւրն, թաւնէն եւ խտտացայ ի տարբ Աւետարանս ի հոյակ արդեանցս, եւ եղի ի միա ամեալ զտապեալին ի մարդաւորէն որ տալ. Երանի թէ որ ամերից դուռն ի Սիւն եւ ընդաւոր յերուստեղմ, եւ մեծու փափականաք եւ որտաւն յոժաւորութեամբ առի զստեք Աւետարանս եւ եղի ի յիշատակ Շնճեւո Անապատն, այլ եւ ամենայն տրեան մեթ[ը] շակար, զկենդանին եւ զանդուցեալս, յիշման ամենի արժանի տաւջի ամեան զհեւայն Քրիստոսի, զի որ տաւտ է ի տարբ բարեաց եւ նախախտածոց յամենայն անպարտադրելի զթաւութեամբ իւրով զթաւից ի նոսալ, եւ ողորմեացի ի միաւանգամ զայլատեանն իւրոյ: Դարձեալ յիշեցէք հօրեղբայրն իմ Գիւլիւնն եւ քաթըն Մարտիւս, Մաւիւնն եւն, եւ որդիքն իւրեանց Աւալիսն եւ Փաւիւնն (նոտարով՝ չեւ ծնողն Նաւիլիւնէն Մաւիլիւնն) Դարձեալ յիշեցէք Պաշտ թաւնէն, եւ զմեծագն իւր, եւ յամենայն ընդաւորքն, որ շտապայ ըզտարբ Աւետարանս ի հոյակ ընչից իմոց, եւ ետալ ի դուռն Շնճեւո Անապատն, ի խաւիս Մարտիւս Գաւալիսն եւ ի խաւիս Մաւիւնն եւ ի խաւիս Մաւիլիւնն: Եւ ի խաւիս Մաւիլիւնն եւ ի խաւիս Մաւիլիւնն:

Մ Ա Յ Ր - Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՅՆ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ, ՈՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒՅՆ ԱՆԿԻՐԻՈՑ ՎԻՃԱԿՆ
ՄԵՋ. ԱՆՀԱՏՆԵՐՈՒ ՔՈՎ ԿԱՄ ՍԵՓԱԿԱՆ ԵՆ ՅԵՄԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

310(*)

Կ Ե Ր Ա Կ Ո Ւ Ր Ա Բ Ե Ղ Ա Յ Ի Յ

(Ք Ա Ր Ո Ջ Կ Ի Ր Ք)

1810—1811

ԵՐԵՍՔ՝ ԺՐ+438.— ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝
10,2x20,8x3,3 սմ. — ԳՐԻԹԻՒՆ՝ 24,2x
16,8 սմ., երկպիւն. խրափանչիւր սիւնակ
7,6 սմ.:— ԴԻՐ՝ հոս-ւիղապիւր:— ՏՈՂՔ՝
42, 40, 41. Բայց յիշոյր՝ 42:— ՆԻՒԹ՝
բանասիրայ քաղաք գլխ. անկապ, ազա-
նաւում:— ԿԱՋՄ՝ յունացի հաստ կաշի,
առանց փայտի կամ խաւովաւ: Կաշե-
րուն եւեսներ ոսկեզօծ սիրուն կապա-
կաւն.ում զարդարուն. կարուածներ պի-
տակում աւսում:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ լաւ.
միայն կաշեւաւ կաշին նարառած, բի-
կունք կարկտում:— ԿՈՂԱՅԻՐՔ, ԱՂԷ-
ՍՈՒՆՔ, ԲՆԱՆՄԱՆՈՒՆՔ՝ աւսում. ԼՈՒ-
ՍԱՆՅԱԴԻՒՐ՝ սուսում կը Ա-ժԻ, 221—
438, սէւ բանում՝ կը 1—182, կապար
զոյւմ՝ կը 183—220:— ԴԱՏԱԿ կգ իք(14
սոյ միայն գտած):— ԺՐ. 429. ՄԱՆ՝ ԺԱ-
ՄԱՆԱԿ՝ 1810—11:— ԴԻԹ՝ Գաղառացի

Յալհանեա Սելի., ետը Պեհես Վեր.:—
ՏԵՂԻ՝ զի սուրբ վանս Տիրանի կուսիւն
(=Կարմիր վանք Աճկիւրի):— ՏՆԱՐՔ՝
ճախ պրկըր, Պեհես Վաղապետ, եւ ճի-
ւաւ անոր ազգականներէն Ասիական Միս-
թանաւ:

Պատմութիւն յայտնաբերած զ.

— յիշոր որ կաշի ԿԵՐԱՅՈՒՐ Ա-
ՐԵՂԱՅԻՐՔ, հասարակ է Պեհես էրդ-
պիւն Գաղառացի 1811, Ողոս. 25,
է արդէ Է՝ Պեհէ՝ Կարմ. որ է Գաղ-
առացի:

1811 թուականի ժրկէին: (Էջ Աս):
Կը յայտնագործէ 34 քարագետք, ու-
րանք քանդը գրած է ասորէն երեսին
գրաւ: Գրկէ՝ իր մաշակին նամակաւ
ընտրած է քարագետք ասորէն անգլիկ,
ասորէն իր գործածութեան նամակ. և
նկարներովն է նշանակած:

(*) Նշ. Տ. Ուրպէն Կաթողիկոս ասէ՛լ
որպէս ի թուագրած հեռագրերէն: ԺՐՔ
չարեւոյ գտած ինք յայտնաբերած թիւնաւ
ասէ՛լ ասէ՛լ Անկիւրիայ Կարմիր վանքին
չարեւոյնէր այլ և նաւանգրէնէն:

Լից 289ա.— «Ձեռքացող լուսադարձ
գրոցն, զհեղանդի շտիշացոյ Աբուլին և
զձեռնդան իւր Անթ և զմարնի զհանգու-
քեալքն ի Քրիստոս, և զմարմնաւոր
աղգակիցն՝ որ զթուխս կոկիաց, յիշե-
ցէք ի Քրիստոս տա հասարակ զամե-
նեւ, ամէն»:

Լից 481ա.— Վերջ՝ յերես անկեալ
պաղատեմ Քրիստոսանէր քահանայից
և աստուածապետիւ պաշտանէիցդ, որք
կարգայք կամ ընթեանուք ի մեծի և ի
կրօնապետ անինս, յիշեալք ի սուրբ
և ի մաքուր յաղթմն ձեր զասացող տա-
ստածայն կտակիս զմեղապարտ բռնի-
ւորսն Աբուլին և զամենայն արեան
մերձաւորսն մեր և Աստուած ողորմի
տասցէք մեզ, և Քրիստոս Աստուած ձեզ
ողորմեացի և ասցէ ձեզ թողութիւն մե-
ղաց և քաւութիւն յանցանաց, ամէն:
Հայր մեր արք:

Լից 596բ.— «Քրիստոս Աստուած,
քո սուրբ պայծառակերպութիւնդ, որ
պայծառապար ի թարթր լերինն, լուսա-
ւորեալ և պայծառացող զհոգի սուցողի
գրոցն շահաւէ Յուլին և զկաղակցուն Ան-
թին և զորդուն Աբուլինն և զամենայն
արեան մերձաւորսն, և եւս Ձեռնաշէ
Թալ[ի]ն[ի]ն [եւ] ին մասք բան պաշ-
տալն որ յոյժ աշխատեցու ի սրբազրկմն:

Լից 839—841ա, բուն յիշտակարա-
նը, որուն պատմական մասը միայն կ'ըն-
դարձակենք.

— «Եկեալքսմարն բրչոյ:

Փառք անդակիչքն և անդուգակուն

Զոր զմեկալ մեծու յուսով բարի ար-
մատ շտաւեղ հասարակ և երկեղած
Բաշաշէն Խաչա (քերական) Յաւալինն,
կամեցու զԱստուածաշունչ տառս զայս
տանալ ի հալոյ արդեանցն, և ի միտ
տանել զքանն Նսալայն՝ որ ասէ Երանի
որ օւնիցի զաւակ ի Արմն, և ընտա-
նեակ յերուսաղէմ. վասն այն յուսոյն

և անբունական հրամանին՝ սերտ սիրով
և բարբ հաստով եւս գրել զԱւար
Գիրքս, և զԱստուածաշունչ տառս՝ որ
կուի ձԱՆՈՅ Գիրք, անջինջ յիշատակ
հոգւոյ իւրոյ և ձեռնարցն հանել Պաշին
և Հալի-Ելին և եղբոր իւրոյ Աւալին,
և քէնրցն Անթին և Անթին և փոխեցեալ
կաղակցոյ իւրոյ Լեւոնիսին և հարեզ-
բարցն Պեդրոն և Փլիկ[ի]ն և զու-
գակեացցն(1) (Լեւոնին և մեծ պապուն
Անթին և մամուն Ղիւմլին և ամենայն
արեանտուն մերձաւորացն: Եւ եւս յի-
շատակ է քեւաւաւսն է յաշաւաւս է քա-
ւալք Քաւաւաւսն Եկեղեցւոյն, զի անջինջ
և անջրկի յիշատակ ինացի ի պար-
ծանս ասացաղաց իւրոց: Արդ սրբ հա-
շակէք յամենատա սեղանոյս և վալի-
լէք յաստուածային բարաստանն, և
հանգիւղիք տեսութեան Աւար Գրոցն՝
կարգալով կամ օրինակիւով և կամ հա-
րեանցի տեսանելով, յիշեցէք ի մա-
քաւալ աղթս ձեր զկերպրեալ Խա-
չա (քերական) Յաւալին և զամենայն
աղգակին իւր և Աստուած ողորմի տա-
սցէք, և մեղաց թողութիւն խնդրեցէք,
և հոգւոյ արքայութիւն հայեցէք ի
բերանով և բարբ հաստով: Եւս ինքն
ողորմած և մարդասէրն Աստուած և
ձեզ եւս ողորմեացի ի միտալովամ զա-
լտեանն. նաեւ որ կտարտիւ հաստով
ամէն ասացէ, և նա՛ մասն և բաժին
ընկալցի ի Քրիստոսն Աստուծոյ մերձէ,
ամէն:

Արդ՝ զրեցու ձԱՆՈՅ Գիրքս այս
է քեւաւաւսն և յաշաւաւսն Խաչա ի
Եկեղեցւոյն է քաւաւ Խաչալիքսն և քաւաւ
հըշէն Խաւալին Աւար Ելին Եկեղեցւոյն, է
Եկեղեցւոյն Հայոց Թեմին (=1700), ձեռնով
անջինջ և անհատ հայ լեւոնի քեւալ
Յաւալին(1), ի հայրապետութեան Աւար
Եկեղեցւոյն Խաչա Խաչալիքսն ամենայն
Հայոց սրբազան կաթողիկոսի, և ի մե-
րոցս աստուծոյն Երանի Խաչալիքսն
Խաչալիքսն Խաչալիքսն Խաչալիքսն
և Խաչալիքսն Խաչալիքսն, զոր Տէր Աստուած ընդ
երկայն տաւոր տրասցէ, և անդորրա-
ցեալ կայսրք պահեցէ հանգիւղի իւրոյ
նոցն և համայն ժողովրդովքն, ամէն:

դեկ Ասանգո Վելլի Ս. Քառասունք եկեղեցիք:

ԵԻՇԱՏԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆԷՔ

Էջ 27, վարի լուսանցքի վրայ.
— «Ջրերից որ ծաղկող Սուրբ Ասանգոյն զկրթեցի» յիշեցէք ի Քրիստոս:

Էջ 158, վարի լուսանցքի վրայ.

— «Ո՛վ մանկանք եկեղեցոյ, որք հանդիպէք ասո՛ւ աղաչեմ զձեզ յիշել յաղաւթս ձեր զհաղեւոր եղբայրն իմ զբարի և հաւատարիմ և հեղանոցի Միշնէնէն Յիշնէն, որ խաղկոյն աւանդեց ինձ և այլ թողում երեսնաւ ունի ի վերայ իմ, զոր Տէր Աստուած հաստեղէ նմա աստ և ի հանդերձակումն, և զհայրն իւր Գաբրիէլ և զմայրն իւր Մարիամ և զբարեպաշտ եղբայրն իմ շնորհաւոր եղբայրսն իւր Վառդան:

Էջ 187, վարի լուսանցքի վրայ.

— «Ո՛վ եղբայրք իմ սիրելիք, որք հանդիպէք ասո՛ւ յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր զբարի և հաւատարիմ հաւատաւ Սեդակ, որ զթաւառ կոկե[ա]ց, և զհայրն իւր Սեդակ և զմայրն իւր Աննա, և զամենայն անհաւ մեղքաւորքն իւր և Աստուած զնկէ յիշէ ի բարի, ամենա:

Էջ 294. — «Ո՛վ մանկանք եկեղեցոյ, աղաչեմ զձեզ՝ որք հանդիպէք ամա, յիշեցէք ի մարտիրոս յաղաւթս ձեր զհաղեւոր եղբայրն իմ շնիշնիշն, հեղանոցի, բարի և հաւատարիմ հաւատաւ, որ խաղկոյն աւանդեց, և զհայրն իւր Գաբրիէլ և զմայրն իւր Մարիամ և զարարաւոր եղբայրն իւր շնիշնիշն և զսիրելի եղբայրն իւր Վառդան: Գաղթեալ աղաչեմ յիշել յաղաւթս ձեր զբարի և հաւատարիմ և խաղկոյն շնիշնիշն Սեդակ, որ զթաւառ կոկեց, և զհայրն իւր Սեդակ և զմայրն իւր Աննա, և զամենայն անհաւ մեղքաւորքն իւր և Աստուած զնկէ յիշէ ի բարի, ամենա:

և զհաղեւոր իւր և Աստուած զնկէ յիշէ յաղաւթս ձեր զբարի մայրն, ամենա:

Էջ 299. — «Ո՛վ որ զայս Աստուած արեւ ի Սուրբ Թառաւ յաղաւթս հանէ, նա յիշէ զհաղեւոր եղբայրն ի Քրիստոս:

Էջ 306, վարի լուսանցքի վրայ,
ժողովարարի վրայ.

— «Սնիշնիշն Գրիգոր՝ ծաղկող Սուրբ Աստուած ի յիշեցէք ի Քրիստոս և Աստուած զնկէ յիշէ, ամենա:

Էջ 474. — «Ո՛վ մանկանք Սիրելի, աղաչեմ զձեզ՝ որք հանդիպէք ամա, յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր զհեղ և մաքուր և արարանաւ իշտաւոր, զհաղեւոր եղբայրն իմ շնիշնիշն, որ զթաւառս կոկեց, և խաղկոյն աւանդեց. յիշեցէք և զմայրն իւր և զամենայն անհաւ մեղքաւորքն՝ զհեղեղանիւն և զհանդաւորանիւն Դաւթեալ աղաչեմ զձեզ յիշել յաղաւթս ձեր շնիշնիշն՝ բարի և հաւատարիմ և կուսակրան շնիշնիշն, որ զթաւառ կոկեց, իւր ձեռնադրան հանդերձ, և Աստուած զնկէ յիշէ ի բարի, ամենա:

Էջ 475, զմայրն Սիրելի զարմար գրաւոր.

— «Գաղթեալ եւ հաւատաւ Սնիշնիշն ի յիշեցէք ի Սուրբ Սեդակ, ի թիւ 208 (= 1507), ի սոյն ժամանակն ոչ Սնիշնիշն ի Սնիշնիշն Սեդակ և առաջ(?) անհաւ մեղքաւոր(?) անիրաւ անհաւ որ անհաւոր յաղաւթս յաղաւթս և իւր զարմար(?) ինչ յերկարեմ միշնիշն զգրաւոր ժամանակն ի մեղ կեանք(?) Դեռ (= 457) յաղաւթս հաղեւոր անհաւ թափելու(?) յայնչ ինչ թիւ զամեն թափելու. մեք այլ զոր ի յիշտակ(?) Թաւառ մեք և իւր ինչ, զարարաւոր և առաջ յիշտակ ի Սուրբ Սեդակ յաղաւթս Սնիշնիշն ոք ի յիշտակ հանդիշն անհաւ, ոչ ի մեղք և ոչ յաղաւթս, ու ով որ յաղաւթս՝ զրկի ի փառս Սնիշնիշն:

ԼՅ 479.— ՃԶԳԻՆԷՐ զԲԻՆ ՎՈՍՆԷՐՈՅՈՒՆ՝ յԻՆԵՑԷՔ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍԱՅ:

ԼՅ 481, ՎՄԻՐ ԼՈՍԱՆՑՔԻ ՎՐՈՅ, ՎՄԱՐԿԱԿԱՐԱՐԻՐՈՎ:

— ՃԶԳԻՆԷՐ ԶԱՂՈՒ ՍԱՐՔ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ՝ ԱՐ ԺՈՒԿԱՆԱՆԱԾԻՐ ԼԵՂԷԼԻՆԵՅ ԿՈՅԻՄ, յԻՆԵՑԷՔ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍԱՅ ԵՎ ԺՈՒԿԵՐԿՈՍ ՍԱՐՔ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ Ի ՍԱՐՔ ՔՈՂՈՒՍ ԵՐՈՍՏՈՂԸՐ, ԸՆԴ ԿՈՎԱՆԵԱՍ ՍԱՐՔ ԶԵՆԱՍԿՈՒՄՆԱՅ:

ԼՅ 610բ—615, ԲՈՆԵ յԻՆԱՍԿԱՐԱՆԵՐ:

— ՎՓՈՒՐ ՄԱՆԽԱՍՏԱՐՔ ԵՐՐՈՐԴԱՍԹԵԱՆԵ և ՄԻ ՄԱՍՏԱՆԺԱՐԺԵԱՆԻՆ ԱՅՄ՝:

Քանզի գրեցաւ սոյ ի մասաւածակոն ԽՈՐԷ ԽՈՐԷՆ ԵՆԵՍՏԱՆԷՐ, ԸՆԴ ԿՈՎԱՆԵԱՍ ՄԱՆԽԱՆԵՐ ԽՈՐԱՐ ՄԵՆԱՐԻՆԿԱՆՈՒՄՈՅ ՔԵՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՈՒԺՈՅ ՄԵՐՈՅ, ձԵՍԱԾԻ ՆԵՍՏԱՍ ԺԱՍԱՅԻ ԺԱՍԱՅԻՆ ԱՍՏՈՒԺՈՅ, ԲԱՂՄԱՆԷՐ ԿՈՅ և ՄԱՐԻՐԱ, ԱՐ ՄԱՆԿԱՄ ԿՈՅԻ Ի ԲԱՐՃԱՐՈՒՄՈՅ ԱՆ[Ս]ԱՆԷՆ՝ ՄԵԼԵՂԵՅ, զԻ Ի զԱՍԱԿԱՐԱՐԱՐԻՐԻՆ և ԻՆՃ ՄԱՆՈՒՄ ՈՅՆ, ՈՅՂ ԵՆԿ ՄԱՆԱԾԻՐ ԿՈՅԻՄ ՍԵՂԷՆ՝ ԵՎ ԵՎ ՄԱՆԿՓԵՍԻՆ և ՄԵՆԱՐԻՆԵԱՍ զԺՈՒՍ՝ ՈՂԻՂԵՆ ԱՐԱՐԻ ԵՐՄԱՂ ԼՈՍԱՂ[Ս]ԻՂԸ և ԿԵՆԱՍԿԻՐ ՄԱՍՏԱՆԺԱՆԱՆԴ ՍԱՐՔ ԿԱՆԿԻՍ, Ի ԽՈՐԷ և ԵՂԵՐԷ ԽՈՐԷՆԻ ԵՎ ԸՍՏ ԿՈՐԻ ԻՄԱՄ զԺՈՒԳՐԵՑԻ զՍԱ Ի ԼՈՒՍՏԱՐԱՍԹԻՐԻՆ ՄՈՆԻԿՈՅՆ ԵՂԷՂԷՐՈՅ, և ՍՈ Ի յԻՆԱՍԿ, ԿՈՐԷՆԵՐ և ԿԱՆԵԱՍ, ՏՂՆԱՂԳԵՆՈՅ և ՄՈՂԱՍԹԱՐԱՐ ԺԱՂԱՅԻ ԵՂԷՆԷՆ՝ ԱՐՈՒ ԼԵՂԵՆ՝ ՔՈՐԷՆԵՐ ՄԱՆԵՆ ՄԱՂԱՅԻՐԱՐՈՂԻՆ, ԱՐ ԿՈՅԻ Ի ԽՈՐԷՆ ԵՂԵՆԷՆ և ՄՈՂԱՍԹԻՐ ԵՐՄԱՆԵՐ ԽՈՐԱ ՄԱՆԱՐԻՆԿԱՆԻՍ ՔԵՐԻՍՏՈՍԻ ՍՄԱՐՏԱՍ զՍԱ [Ի] ԿՈՂՈՂ ԱՐԴԵԱՆՈՅ ԻԱՐՈՅ՝ յԻՆԱՍԿ ԻԱՐԻ, և ԱՐՈՒ ԼԵՂԵՆ՝ ԽՈՐԷՆ, և զՄԱՆԵՐԻ ԻԱՐՈՅ ՎԵՐԵԼԵՂԱՄԵՆԻ, և ԲԻՆԱՅԻՆ ՊԵՐԷԼԷՆԻ, և ՄՈՐ ԲԵՆԱՅԻՆ ԼԵՂԷՆԷՆԵՆ, և ՈՅՂ ՄԱՆԵՆԱՅԻՆ ԱՐԵԱՆ ՄԵՐՄԱՆԱՐՈՒՄՈՅ ԻԱՐՈՅ և ԵՐԱԽՈՒՍԱՆԱՐՈՒՄՈՅ, ԱՆԷՆ: ԴՈՐ ԲԱՆԿ, ԿՐԿԻՆ

ԵՂԵՑԷՔ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍ զՓԵՐՈՂՈՐԵՆՈՒՍ Ի ՍԱՐՔ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ՝ ՎԼԻՍԱՆ ԷՂԷՆ և ՎԵՐԷՆԵՐԱՅ ՄԱՂԱՅԻՐԱՐՈՂ՝ զԿԵՆԱԿԻՑ ՆՈՐԻՆ, և զՂԱՍԿԱՆԵՆ ՆՈՂԻՆ՝ ՎԼԵՐԵՆԵՐԱՆԷ, և ՎԵՆԷԼԻՆԷՆ, և ՎԼԵՐԱՐԷՆ և ՎԼԵՐԷՆԷՆ: ՅԻՆԵՑԷՔ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍ և զԺՆԴՂԱՆ ՔՈՐԷՆԱՅ՝ ՄԱՂԱՅԻՐԱՆԷՆ, զՄԱՅԻՆ ՋԵՐՈՂԷՆ, և զՄԱՅԻՆ ՎԵՐԷՆԱՆԷ, ՈՅՂ և զՄԱՅԴՂԱՆ ԻԱՐ՝ զՆՈՂԵՐ ՆԱՅԻՆ ՎԵՐԷՆ և զՄԱՅԻՆ ՎԵՐԷՐԱՍ: ԵՎ զԱՐԱՆԿ ԵՎ ՄԱՆԿՈՒՄՈՅ և ՄԵՐԱՆԱՐ ԺԱՍԱՅ՝ ՔՈՐԷՆԱՅ՝ ՄԱՂԱՅԻՐԱՆԷՆ, և զՄԱՅԻՐԱՆԷՆ յԵՐԻՍ ՄԱՆԵՐԱՂ ՄԱՂԱՆԷՐ զՄԱՆԱՆԱՅԱՂ և զՄԱՆԿԱՆԱՂ ՍԱՐՔ ԵՂԵՐԵՐՈՅ, ԱՐՔ ՆԱՆԿ ԵՂԻՐ ԵՎ ՍԱՐՔ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ ԿՈՂՈՂՈՂ ԿԱՄ ԱՐԻՆԱԿԵՐՈՂ՝ յԻՆԵՐԻՐ Ի ԵՐԿԻՄԱՐԺՈՒՂ ԵՂԱՂԱՍԹԱ ձԵՐ զՄԵՐԱՆԱՐ ԺԱՍԱՅ ՔՈՐԷՆԱՅ՝ ՄԱՂԱՅԻՐԱՆԷՆ, ԱՐ ԵՍՏԱ զՍԱ զՐԵՂ ԵՍԱՓԱՐԽԵՔ ԱՐԵՂ ՍԵՂԷՆ (ՈՅՆԱՂ 7 ՄԱՂ ՋՆՂԵԱՄ և զԺՄԱՄ և) ԵՂՈՂ զԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ, Ի յԻՆԱՍԿ ԻՆՃ և ՎԼԱՆ ԼԵՂԵՆԵՆ ԻՄՈՅ և ձԵՐԱՂԱՅԻ և ՄԱՂԱՅԻՐԱՅԻՆ ԻՄՈՅ և ՄԱՆԿԱՅԻՆ ԱՐԵԱՆ ՄԵՐՄԱՆԱՐՈՒՄՈՅ, և ՔԵՐԻՍՏՈՍԻ ՓԱՍՏ ԵՐԱԽԱՆԵԱՆԱՅ:

ՅԻՆԵՑԷՔ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍ ՎԵՐԷՆԷՆ ԷՂԷՆԱՅ, և զՄԱՅԻՆ ՆՈՐԱ ՎԵՐԷՆ և զՄԱՅԻՆ ԻԱՐ ՎԼԵՐԱՆ, և զԵՐՔԱՐԱՆ և զՈՅՂ ՄԱՆԵՆԱՅԻՆ ԱՐԵԱՆ ՄԵՐՄԱՆԱՐԻՆ, և զԵՐԱԽԱՆԱՐԱՆ, ԱՐ ԿԱՄԱԿԻՑ ԵՂԷՆ և ՄԱՂԱՆԿԱՆ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ ՄԱՆԿԵՐՈՅ: ԴԻՐԵՐԱՍ ՍԵՂԷ ԱԼԵՐԱՆԷՆ Ի ԵՐԱՄԱՆԱՐԺԵՆՆ ԶՈՅՂ ՊՁԹ (≡1439), ձԵՍԱՐ (ՈՅՆԱՂ ՈՂ 4½ ՄԱՂ ՋՆՂԵԱՄ և զԺՄԱՄ), զՍԱՐՔ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ ՄԱՐԱՆԻ Ի ԻՆԴՐՈՅ ԻՆՃ ՄԱՐԱՐԺԻՆ և ՄԵՐԱՆԱՐ ԺԱՍԱՅ՝ ՔՈՐԷՆԱՅ՝ ՄԱՂԱՅԻՐԱՆԷՆ՝ յԻՆԱՍԿ ԻՆՃ և ՄԱՆԵՆԱՅԻՆ ԵՐԱԽԱՆԱՐԱՆԵՐ ԻՄՈՅ:

ԱՅՂ և յԻՆԵՑԷՔ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍ ՎԼԵՐԱՆԷՆԵՂ, ՎԼԵՐԱՆ ՆԱՄԱՐԱՆԷՆ և զՄԱՅԻՆ ԻԱՐ ԱՂԷՐԷՆ, և զՄԱՅԻՆ ՎԼԵՐԱՆ, ԱՐ զԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՐ ԿՈՂՈՂԷՐՆ ՆԱ ԵՂԷՆ:

ԱՅՂ և զՄԱՆԿՓԵՍԻՆ և զՄԱՆԱՐԺԻՆ ԺԱՍԱՅ ՎԵՐԷՐԷՐ ԶԱՂԷՆ և ՎԵՐԷՆ ՍԱՐՔ ԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ յԻՆԵՆ ԱՐԺԱՆԻ ԱՐԱՐԷՔ, և զՍԵՔ յԻՆԵՂ ԼԵՂԻՐ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍԱՅ:

— ՈՂ ԱՐ զԱԼԵՍՏԱՐԱՆԻՍ Ի ՍԱՐՔ ԹԱՐԱՍԱՍ զՐԱՆԷՆ ՆԱՆԷ, ՆԱ ԻՆՃՆ զՐԵԿԵՂ ԵՂԻՐ Ի ՔԵՐԻՍՏՈՍԱՅ:

— ԴՈՐԱՆԿ ՄԱՂԱՆԷՐ զՁԵՂ ԸՆԹԵՐ-

(*) Այսինքն՝ զԵՐԱԿԱՐՔԱՐԺԵԱՆ ՎՈՍՆԵՐԵՐ զՐԵՐԱՍ ՆԱՄԱՐ:

Զաւարտը Յովնանն էրէջ՝ Գրէքորէն
 Երէն: յիշեցէք ի Տէր. խիստ բազում,
 աշխատանք տնթիւ ունի այս Աւետա-
 րանիս վերայս:

Էջ 2, դատարկի վրայ.
 — «Մէն Խալ-» [յ] Յովնանն աւելանալ
 — «Մէն Սէնն Յովնանն աւելանալ
 աւելանալ հազարիւն. հէր քիմ քի դարստ,
 տասկեր մասս տնթիւնացոյ կայս:

315(1)

Շ Ե Ր Ա Կ Ա Ն

Փ Ո Ւ Մ Դ Ն — Զ Գ Ե Յ

Երկուք՝ 714:— ՄԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x
 11x5 սմ.:— ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 11x7 սմ., ան-
 կանոն ևն էջ 7-18:— ԴԻՎ՝ բոլորովն.
 վերջին նստող յաւելումներ եղած են:—
 ՏՈՒՄ՝ 22, բայց սիրող՝ 23:— ՆԻԹ՝
 քաղաքիս բար, կանոն, ակաւ, ա-
 դաւանանք, բայց 2, 3, 17, 22, 23-29,
 361-402, 487-88 էջերէ, որ մազադար
 են:— ԿԱՐՄ՝ ճորտութեանն է, անգամ-
 կապով կանխադր, կաթարիցով, անկ կո-
 ճակներով, կողերուն երեսներ կանե-
 փառիս կապալարեանով եղեալազարդ
 յարկուած, խաչեր դրածուած, մերթի
 կողմիս բաց վարդապոյն կերպաններ
 փակցուած, հիւսով, կտուածները կար-
 մաններէ, և վերի կտուածին վրայ
 հիւսի մօտ, ծաղկուած մը:— ՄԱԿԱՂԱ-
 ԹԻՆԵՑ ՊԱՆՊԱՆԻՆ՝ սկզբը և վերջը մէ-
 լին քնար, յանաւե զտնթիւնով:— ՃԻՆ
 ԴԱՐԱՆ՝ յաւ. սկիզբներ ցեցի հեգեր
 կամ. բռնորդն ալ դերնած, կեղտած
 են, և կոճակներու արտւենն ալ ինկած:—
 ԶՈՒՄԻՆԻՐՈՒՐ և ԼՈՍՄԱՆՅԱՆԱՐՈՒՐ կա-

ճաններուն սկիզբները:— ԽՈՐԱԳՐՈՒՐ և
 ԴԼԵՐՈՒՐ՝ ծիրանի:— ՍԿՈՒՄԻՐ՝ վար-
 դապար:— ՄԵՐ ԿԱՐԱՆ՝ իրենց սա-
 տի, երկու կող, էջ 6 և 10, որ գտած
 են լուսնի զոյներով. մայր վարդապոյն,
 կապոյն, սկի, ծիրանի:— ՓՈՒՐ՝ ԿՈՐԱՆ՝
 իրենց ստոյ, էջ 25, 113, 204, 361, 475,
 574, 615, 664, որանցի երկուք (էջ 25
 և 361) մեծ խառնակներ զոյներով դր-
 ծուած են, իսկ մնացածները անհամբոյ
 կապոյնով և մոյս կարմիրով մը:— ԼՈՒ-
 ՍԱՆՊԻՆԻՐ՝ կարմուղ էջ 27-48, 73-
 74, 95 96:— ԼՈՍՄԱՆՅԱՆԱՐՈՒՐ մոլորան
 ի բերան կնից (էջ 106) և Ս. Սարգիս
 (էջ 110):— ԴԱՆԱՐԿ էջ 8, 360:— ՓԱ-
 ՄԱՆԱՎ՝ 1663:— ԳՐԱՎ՝ ճանար երեց և
 Յովնանն և երեց:— ՏԵՐԻ՝ Անկիւսիս:—
 ՎԱՐՁԻՆ ՍՅԱՅՈՒՐ՝ Տ. Յովնանն ԲՅԵՂ,
 որ յիշատակ կը դնէ շինանշանի մար
 Բաւանից եկողիցի:—

Մնացած տիպիկաքիւնն կը տակաւին:

ՓՈՒՄԴՆԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պ. Յուսէպի իւր էջն է. Բարձր
 Կաթարիցով Կաթարիցով Երէն Երէն
 ԵՐԱ. ԶՐԱՍ.

Պ. Էջ 2. Բարձր Կաթարիցով Երէն
 Կաթարիցով Կաթարիցով Երէն Երէն
 ԵՐԱ. ԶՐԱՍ.

Էջ 24.— «Զմեղապարտ ճիւղ-էր էրէջ
 յիշեցէք Տէր Աստուած յիշանալն ու-
 զարմիս:

Էջ 254.— «Աւելանալ Ղոզիւր Սուրբ
 Աստուած ճշմարիտ և [յ]ազգեստ՝ զգոր-
 ծնա մեաց ծառայիս քո՝ մեղապարտ և

անցյալը $\frac{1}{2} = \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$ անարժան և անպիտան
 $\frac{1}{2} = \frac{1}{2} = \frac{1}{2} (?)$ և հո'ն անարժան գոհանալով
 անարժան անարժան, ամենայն

[illegible]

— քգառք անբակիդքն և անբավանելի, աներբ և անուրբք, անտրակ անքաղկ(!) , զհրազոյն և համագոյ, ևսակի և ևզանակի(!) արկթեթեան և մի տասառաձաթեան: Հաւր և ըրդոյ և Հոգոյն ըրթոյ, ալքի և միշտ և յախանան, ամ էն:

[illegible]

Ուսնցմէլ գտաւ հարց մը զգալիս
Հիշատակագրութեամբ ինչ մեծագոյն գտ-
աւորիկ զննութիւն և ինչ թիւով ներշնչին կող-
մէն իրենց, որոնցմէլ կարեւորները
կ'ընդօրինակենք.

— Առաջինը կողքին ներքինը կողմը.

— «1194(=1745) ականիստե, Մարտըն 25 կուռնիստե, Յէօնէ Բաւա Մաւաւ Ժաշէպէ կէլաթի, Սէփէշէ Կէլաւէ Կոնստաւ Դադրի օն կուռն լէվէլ Գարսիսաւաթ կէլաթի, Բաշաբաւա, Էփիթիթ օն կուռն լէվէլ Էփիթիթ Գրուստէ Գաւրի չէփաւաւն ադրաթ պէլգաթիք օսանաթաթ. էն աուռնաւնաթ պիթ պոլսիսի կէլաթի պիթ կէլաւէ, պիթ կաշէ Էսպէպիթիլլէ սապաւաւն կալաթաւ, կաւաթաթէն Կալաթաթ Կալաթաթ Կալաթաթ Էն

Fig. 1. Dependence of ρ_{max} on ρ_0 .

— п 192 (= 1743) нѣнѣнъ, ѿмѣ-
рѣнъ въ 12 дѣлѣхъ, по 6 сѣнъ, а

— 1193 (=1741) ၁၆၆၆ ခု၊ ဇူလိုင်လ၊ ၁၆ ရက်၊ ရက်စွဲ

Մարտին 1 հունիսին Զ-ի և Ս-ի
խորհրդի իշխմանը Բ-ի և Ս-ի ղաղա-
կանի ու պատվի, 1197 (=1748) տեղե-
սվեալ Հսկանդանի 8 հունիսին:

— 1205 (= 1756) Եկեղեցի, Ար-
մենի 25 կուսիքով, 'Աբգար' և
'Պետրոս' վարդապետներ
Տէր Աստուած լուսաւորելի էաւին
արգիւ
հանձնը, զէ կնիկաւոր
արարիքը իւր
հանձնը

Let Z_n be the n th order statistic of $(X_i)_{i=1}^n$.[illegible]

2. $\{f_n\}$ is a $\mathcal{P}$ -Cauchy sequence.

Այսինքն Սասնազղբի Տ. Մկրտչի Քննչ-ի որդին, տիրացու Յովաննէս, այս Եղեգիանը Անգլիաբաշին առեր է 1742, Հոկտ. 16-ին: Այս տիրացու Յովհ.՝ զերեք քահանայ էրլլայի Տ. Յովաննէս անունով, Ս. Քառանից կը նստի էր Եղեգիանը և 1782 Դեկտ. 18-ին այլ կը վարձանկրի, ինչպէս որ պիտի տեսնենք քիչ ետքը:

[illegible]

316(')

Գ Լ Ե 2 Ա Ր Ա Ն

Գ Լ Ե 2 Ա Ր Ա Ն

ԵՐԵՎԱՆ 540: . ՄԵՆՈՒԹԻՎՆԵ՝ 17,7x
12,7x5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՎՆԵ՝ 13,4x9 սմ.,
ԽՐԿՈՒՄԵ, Բացի 3 էջի, իւրաքանչիւր օր-
նակ 4 սմ.:— ԳԻՎ՝ բաղադիր:— ՏՈՂԱՐ՝
21:— ՆԻՎԹ՝ բաղադիր: քաղք, հաս-
կեկ, կոկուսած, արդարաւան:— ԿԱՋԱՐ՝
հարաւարանն է, սեւ կաշեկաշ, Տիւ-
նոյ, կարաւաններ կարաւանակ, քեւ
դամարաւ:— ՀԱՆԳԱՐԱՆԹ կաղմք քաղ-
քած եւ առաջին ու յետին մասերուն
մէջ ալ խաչաւորած, զորմածու քաղք կեղ-
նոսած, մասած. քանակք քաւ-տեղ քաւիւ
առաւան զաւարաւորած:— ԶԱՄԻՆԳԻՎՆԵ
Է. ԼՈՒՍԱՆՏԱՋԱՄԻՎՆԵ՝ զանծնու սկիզբ-
ներ:— ԽՈՐԱՎՆԵ՝ ծիւանք:— ՄԻՆ-
ՍՈՒԱՆԹ՝ աղ մք կաղոյն եւ հոքի ծիւ-
անք:— ԳԼԱՎԳԻՎՆԵ՝ ծիւանք:— ԽՈՐԱՆ՝ մք,
իւ առաջ Գանձաւանիս սկիզբը (էջ 3):
Մաղկոյր վարպէս է. զաւ-վարպետի-
քով զաւարան է զարպետիս եւ լուսն
ջաղաղներ, որ սիրուն են: ԽՈՐԱՆ, եւ
այլն, մաք կարաւոր եւ կաղոյնով զա-
ղաւան է:— ԴԱՍԱՐԱՆ Էջ 1-2, 45-46-
ԺԱՄԱՆԻՎՆԵ՝ 1447:— ՏԵՎ՝ Ա Քառասուն
էկեղեցի Սաւանք:

Մնացած բոլոր տեղեկութիւնք կը
տպարին:

ԹԻՇԱՆԿԱԴՐՈՒԹԻՎՆԵՐ

Էջ 376բ. — «Զեղեկեկա շիշու» որ
հարկաւոր:

Էջ 490բ. — «Այլ և քչեղ» որ

(*) Զեռագրիս իւր ուր. Տ. Բազմե
Զանգեղանի մասով: Կրկին էջ 6 է.

ԵՆԹ. ԼՐԱՏ.

Գանձաւոր ՏԵՐԱՆԱՐԱՆԻ:

Էջ 539, բաւ յիշատակարանը.

— «Փառք համարոյ և մի առաւա-
նութեան, այժմ և յաւիտեան», ամէն
ի յաւ. ձ է Ղ. Է Զ (=1447) Բաւ-
նութեան Հայոց գրքաց առ: Աղաչեմ յի-
շի ի բարի զեղեկի զժողովս, և Աս-
տուած յիշողոյց որդիւնցի, ամէն:

Յիշատակ ՍՈՒՐԲ ԴԱՆԶՈՒ ի Սա-
րգիս:— յիշեցնցայ. յիշատակ է հա-
մարէն ժողովրդեան:

ԴՐՈՒՄԻՆ, ԴՐՈՒՄԻՆԵՐ

Էջ 539բ. — «Ե ի վաւաւութեան Հայոց
ԻՆ (=1581) առաւ. . . . (մնացածը
չնշուած):

Վերջին կողմին ներքին կողմը.

— «Տեղ Կարաւոր պառնաւ հղաւ
կողմիս. Էջ 1-2:— Եւ Բեւեւ Կար-
թէ ին ի վաւաւութեան, Զաւարի ամառ ժե-
որ» (=1762, Զաւար 15):

Էջ 256, Զաւարի լուսնային ժամ
կողմը զարաւան և քաղաւ Զաւար
Կարթ մք. սեւ Զաւար, այլ քաղաւ.
քաւար Կարթ մք ի կարաւոր. Եւ Է-
վաւար. . . . Այլ-էս:

Էջ 535, Զաւարի լուսնային ժամ
Կարթ մք Զաւարի Զաւար Կարթ մք
քաղաւ Զաւար Զաւար Զաւար Զաւար
քաղաւ Զաւար:

Էջ 280, Զաւարի լուսնային ժամ
Զաւար:

Վերջին գրուած է 648 էջի վրայ:
— Եւրջ տեսնեն Ներսիսի Հայոց
կաթողիկոսի: յապաղու մեծի: Քնքարիքի:

գիշերուն տառապանացն, աշխիքն
Հիշատար անմահ յին երեք տաները:

319(*)

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

ՍՐԽԱՐՔ՝ 474: - ԻՐԵՍԻՔԻՒՆ՝ 25x
17x4,5 սմ.: - ԳՐԱԹԻՒՆ՝ 18x12 սմ.:—
ԳՐ՝ բոյոցի, նորագուծ երկրորդ գլխ:—
ՏՈՂՔ՝ 19:— ՆԻՒԻ՝ քաղաքական քուր,
նախնայ, կապալ, քաղաքական: Նոր-
գուծ մասերը քարեր:— ԿԱՋԻՐ՝ նոր-
գուծ բնակ. և. յունական կառնիքայ, կալա-
րիչով և երկու կոնախներով: Կողմնաւ
առաջինը դարգաւուն ծաղկեայ կաղա-
պաւհերով, երկրորդը զիններով: առաջին
կողմին վրայ խաչեր ալ գտնուած են, ու-
շունցն եւեմ հասարակաց եւ երկուք
վերեւ, մէկը վարի անկիւնը, առաջին
կողմին ներքին կողմը փակցուած է կա-
մար լաւանակով և կապոյն ծաղկներով
կերպաս մը, երկրորդին ներքին կողմը
կապոյն կաւ: Նիւսով, կտրուածները
կաւրահներով:— ԻՐԱԳԱՂԱԹԵԱՅ ՊԻԼՊԻ-
ՆԱԿ՝ սկիզբը եւ վերջը մկամկ բերք,
մետաղեան գլուխներով երկուսն Սեւա-
րանք մը հանուած:— ՀԱՆԳԱՍԻՆՔ՝ նո-
րագուծիցն առաջ շատ զիւ խառնադրուած
է սեւադիր: Շատ մը քուրքեր ինկած եւ
նորեր գրուած են սիւր, նոր գլուխներով:
Նորագուծ էջերն են 1-6, 247-250,
289-292, 311-318, 375-474: Գոնակնե-
րն երկու կաւի երկուսն մնացած են:—
ՋԱՐԳԱԿԻՐ՝ և ՀԱՆԳԱՍԻՆՔ՝ նո-
րագուծ մասերուն մէջ նախակի լան
մը յունք:— ԿԱՐԱԿԻՐ՝ ՍԿԱՆԻՍԻՔ՝
ԳԼԿԱՅԻՐ՝ ձիւսնին, վարդապետի լան
նախակի:— ՍԻՆԻ ԿԱՐԱՆՔ՝ մեծ հաս

սկիզբ (էջ 3), նորագուծ քուր: գր-
նուած. մեկ հաս շեւալաւհներէն կանոնին
նախաք, ճին (էջ 124), շատ առաջաւ իւ
նորագուծ ալլանդականքամբ: հայկաւի,
ժանգի զոյննով մասնաւորապէս, առանց
ստա զիննաւ, ալլանդական նա-
կուածին նման. այս տնով ՓՈՐՔ ԿԱՐԱՆ
մըն ալ կայ (էջ 175):— ԿԱՍԱՐԿ ԷՋ 1,
250, 318 (սող մը միայն գրուած), 471
(նախի 3 սող գրուած) - 474:— ԿԱՍԻՆ-
ՆԱԿ՝ (*) :— ԳՐԻՔ՝ Սեւփաւոս նաւ:—
ՆԱՊԻՆԻՔ-ԳՐԻՔ՝ Սիւսուսն Գալի, 1626,
էի զիւղլոս ու կոչի Հասանդ, բնդ հովա-
նեաւ Սաւր Գաղանիք:

Մասնաւոր է Մաշտոց, որ կը քա-
ղաքակէ հետեւեալ կամանները, որոնց
ցանկը գրուած է սկիզբը նորագլխին:

Հիմնարկէք (վասն հիմնարկութեան
սուրբ եկեղեցւոյ), Նաւարկատեայ եկե-
ղեցւոյ (եկեղեցւորնէք), Դուռնաւոր-
նէք, Աստուածաւորնէք, Պղծեալ աստա-
րին, Պատկերաւորնէք, Հանդերձաւոր-
նէք, Սկի աւորնէք, Աւորնաթիւն նոր
գրոց, Ժամանար աւորնէք, Վասն ան-
ձրեւի (կամոյն երաշտութեան), Վասն
պիղծ կերպարայ, Վասն երեւնաւորացն
(կաման վասն երգանաւորացն, յորժամ
երգումն ասնին ստա կամ իրաւ), իս-
տաւորնէք, իստաւորնէք, Տեսանաւոր
աւորնէք, Աւորնաթիւն աղի, Ողէ-

(*) 250-474-ի իւր ճիշ. Տ. Քաղաքի
Կաթողիկոսի Ժեռագիր երկուսն մէջ 9 է:
Ե.Ք. ՀԲԱՏ.

(*) Ժամանակը չէ յիշուած է տեղը
Քաղաք է քաջ:

ԼՂ 118. — Սկզբնական խնդիր-պատճառ,
 չհաշտվելով ինչպիսիք է Քրիստոսը, և զհայրին
 Աբելոն, և զմայրին մեր Լինյ, և զպա-
 րարքան մեր, և զաշխարհըս, որ հա-
 նապազ կառնաւան, ամենք:

Գրեցաւ աւրհնութիւնս արդ Մա-
տթոյն ի Բովիւնն և Նշոյն Ռեշն (==1626)*],
ձեռամբ ամենամեղք և անարթուն և մեղա-
գարս քիբրէն՝ առատաննն Սէնտն Դիմանն
և քսանն Գառաշոյն, ի քեւն՝ Եղն ի Լե-
րսն լի ի Բովիւնն Ստեբ Բառանէն, Արդ
երես անգիտ արարեալ յիշիկ ի Տէր զու-
սացիւնն իմ արդարայնս քիբրէն՝ Դեռ Խո-
ւարտն՝ Դեռ ի Լեշն և զանգարաւան յի-
շիցեք ի Քրիստոս և լիւիւք Սէնտն և
զանայնն իմ և զմայնն իմ և զեղբայրն
իմ լիւիւ և զգնայնն իմ յիշիցեք ի Քրիս-
տոս Արդ սուրբանց և խաչաւորութեան
գրիս ամենեղբայր յերուք, զի աշուհ
էր կար մերս Արդ յիշեցեք զմեզ ա-
րարութիւն կամ խնդրամամք ի Քրիս-
տոս, և զուք յիշուի ի լիւիւք յիշիւր սուրբ
արարաւորութիւնն, ամենք։

8760. 2548.

320(°)

Մ Ա Շ Տ Ո Յ

Ռ Կ Զ — 1 8 1 7

ԵՐԵՄՔ՝ 290:— ՄԵՄՈՒԹԻԻՆ՝ 20,8x
15x2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻԻՆ՝ 14,2x10,5
սմ.:— ԳՐ՝ բոլորգիր:— ՏՈՂՔ՝ 22, 23:—
ՆԻԻԹ՝ բամպակեայ թուղթ, կոկուած, թե-
ղառառուած:— ԿԱԶԻՐ՝ կոտորուքեանց և,
սեւցած ռազամակազոյն կանեփայտ, կա-
փաշիյով եւ ետեւ կանակներով, կողմե-
րուն վրայ ծաղկեայ բոլորեի կաղապար-
ներով եզերապարդեր եւ խայ յօրինուած,
եօք խայեր զամուած, որոնցմէ մէյմեկ
նաա մնացեր են կողմերուն վրայ, ճիւս-
տով, կտրուածները կարմրանքի:— ՄԱ-
ԳԱՂԱԹԻԱՅ ՊԱԶՂԱՆԱԿ՝ սկիզբը քեր-
մը, վերջը՝ երկու քերք, երկաշաղիք զըր-
յութեամբ, եւ կիսին Վեհաւանէն մը նա-
նուած:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ կազմը գրեթէ
խայհալուած, սկիզբը բուլբուլուն վաւի
ծալիքեր աչրած, սկիզբէն բուլբուլներ լինկած,
ինչպէս նաեւ 263, 290 եզերեւ եօք, սկիզ-
բը դրուած պահպանակը երկու քերք ե-

ղած և, մեկը կտրուած նաւուած, կոնակ-
ները խնկած:— ԶԱՐԳԱԳԻՐՔ ևւ ԼՈՒՍԱՆ-
ՆԱԶԱՐԻՔ՝ կանեցներուն սկիզբը:— ՄԵՍ
ԽՄՐԱՆ մը (էջ 1) եւ ՓԻՔՐ ԽՄՐԱՆ մը
(էջ 265), նաւանկելի զործնր չեն:— ԽՈ-
ՐԱԳԻՐՔ, ՍԿԱՆԻԱՆՔ, ԳԼԱՆԳԻՐՔ՝ ծիւս-
նի, սարղաւարմիւր, կապոյտ, զեռ թեա-
կեն — ԳԱՏԱՐԿ Էջ 263, 290:— ԺԱՄԱ-
ՆԱԿ՝ 1617:— ԳՐԻԶ՝ Զամարիա երեց:—

ԹԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ,

— Թիշար Կոնստանդ և Թիշարեան
սուրբ երրորդութեան և մի աստուա-
ծութեան՝ Հաւր և Որդւոյ և Հոգւոյն
Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:
Աւարտեցու սուրբ ժամանակ, որ կը-
լի Մաւրոյ (այս բառին վերեւ՝ Եղեղոյ)
Վերամբ մեղաւոր Զարեան — Իւնչու: Է թը-
սաքեւութեան — Հայոց ՌԿԶ (= 1617), և Հայ-
րապետութեան տեսան Սուրբ Իշմայիլ:
Քնա Սիշիլից Իշմայիլեան որ Կոն-
ստանդին Սուրբ Հաստապրթիս:

(*) Յետադիմ թիւը երբ. Տ. Բարսէն
Գաթաղիկոսի Զեաւոյիւր երկին մէջ 10 է:

321(*)

ՄԱՇՏՈՅ (Առձեռն)

ԵՐԵՍԻՔ՝ 326:— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 20×14×2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 14×9 սմ.:— ԳԻՐ՝ բարդիր:— ՏՈՂԻՔ՝ 17:— ՆԻՒԹ՝ բամպակեայ քույր, կոկուած, անդամաւորած:— ԿԱՋԱՐ՝ նորոգութեանն է. կաշեփայտ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ կրակէ կշած, նորոգուած, նորին քայքայուած, կեղտած:— ԶԱՐԳ-ԱԳԻՐՔ և ԼՈՒՍԱՆՑԱՅԱԳԻՔ՝ կանճեղուած սկիզբը:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿԸ. ՈՒՒԱՆՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ՝ ծիրանի:— ՄԵՄ

ԽՈՐԱՆ մը, իր սարսի, Մաւաղիս սկիզբը (էջ 3), գոյս վարդակաւորով:— ԱճԵՃԵ այ սիրան գործն:

Միակ յիշատակարանը, էջ 250.

— «Միկ ոք Կապիկի տառն՝ Առաւել ողորդի առէ մեղապարտ քրտն-Այլուսն:— Կարձարէ, և Տէրն ընդ մեզ հոյս:»

322(**)

ՄԱՇՏՈՅ (Առձեռն)

ԵՐԻՔ — 1603

ԵՐԵՍԻՔ՝ 266:— ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5×13×2,5 սմ.:— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ 13×8,5 սմ.:— ԳԻՐ՝ բարդիր:— ՏՈՂԻՔ՝ 16:— ՆԻՒԹ՝ բամպակեայ քույր, կոկուած, անդամաւորած:— ԿԱՋԱՐ՝ նորոգութեանն է. կաշեփայտ:— ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ՝ գլխի քայքայուած, սկիզբը խղտած, պատած, կեղտած:— ԶԱՐԳ-ԱԳԻՐՔ և ԼՈՒՍԱՆՑԱՅԱԳԻՔ՝ կանոններուց սկիզբը:— ԽՈՐԱԳԻՐՔ, ՍԿԱՌԱՅԱՐՔ, ԳԼԽԱԳԻՐՔ, ԼՈՒՍԱՆՑԱԳԻՐՔ՝ կաւորի:— ՄԵՄ ԽՈՐԱՆ մը, իր

սարսի, Մաւաղիս (էջ 3), կաւորով և կապոյտով:

Միակ յիշատակարանը, էջ 264—265

— «Փառք ամենասուրբ երրորդութեան և մի աստուածութեանն՝ Հաւր և Որդոյ և Հոգոյն Սրբոյ այժմ և մ.»:

Արդ գրեցաւ հոգիւից տառս աստուածային, որ կոչի Մաւրոյ, որ է փառքիկ ըստ պիտոյ քանանայից դասուց, որք ընկալեալ ըստասոյն զսա փափաքանք և յաւտար սրտիւ, և սովաւ յուսաւորեցեն զամենայն հաւատացեալսն ի Քրիստոս, որում փառք յաւիտեանս:

Արդ գրեց զիրքս ի Բվիւ Հայոց ՌԵԹ (=1603), ձեռամբ մեղաւոր և անպիտան ծառայիս Աստուծոյ՝ Յաւիւ քրտնի, որ միայն զձեռն ունէր յանձնինս. քանզի մեղօք լցի զողիս:

Եւ դարձեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛ր ման-

(*) Զեռագրիս թիւը երէ. Տ. Բարդէն Կաթողիկոսի ձեռագիրը հրկին մէջ 11 է:

ԵՆԹ. 2405.

(**) Զեռագրիս թիւը երէ. Տ. Բարդէն Կաթողիկոսի ձեռագիրը հրկին մէջ 12 է:

ԵՆԹ. 2405.

ՏԵՂԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՅԱՆԿ

Ա.

Աբգայ հոր, շահար Ստատոպոլի — Թ. Սա-
կոր վանքին մեջ — 13

Ագուլեցի Նուրիջանեանց քաղ — 1300

Աղիմայ գետ — 1117

Արբեմ — 838, 840

Աթոս Գրիգոր Լուսաւորչի = Էջմիածին
84, 388, 649

— Բաղեոսի առաջնայն = Էջմիածին
— 84

Արսազար — 1065

Ալայի՛տ Կասաղա — Ռեմբե Կասաղա
— 647

Ալիկոնայ, որոնք եւ Հոռմի միջեւ միջո
կայրն այն յեռք, զոր կր յիշէ Ս.
Բենեֆիս(1) — 720

Ալմայր Կասաղապ — 606

Ախրամար, Ե. Ալքամար

Ախոնայ գիւղ [= Մախոս գիւղ], Շա-
ռուհնայ [= Սրամուհնայ] գաւառի
մեջ — 1253

Ալոգարի դատ, Ե. Նիկովնդիա գաւառ

Աթեհիբ — Լիւսաւա Բաղաբ — 311

Ախեհամե Բաղաբ — 814

Աղբակ՝ Բաղաբ — 261

Աղեհամարդիւ՝ Բաղաբ — 44

Աղզար — Կողմն Բաղաբ, Արտիայի մօտ
— 1197

Աղբամար, Բայրազեանական Աթոս — 236,
236, 247, 267, 800

Աղուանից ժողով — 233, 234

Աղսար, որ զնոսնոսն առաջիկ Սննդի-
Վազանի եւ Առաջախնի միջեւ —
1074

Անախան, Ե. Պարսկաստան

Անար Բաղաբ, Մարաբի ոտ — 465

Անալիկ՝ Լիկի — 1077

Անամայ Բաղաբ = Յուրուսայ Յունայ —
1198

Անասիա Բաղաբ — 205, 254, 288, 354,
356, 503, 947, 948, 1197

Ամիգ — Տիգրանակերտ — 23, 34, 36,
37, 131, 134, 141, 251, 252, 255,
258, 260, 388, 630, 1197

Ամիք, Ե. Ամիք

Ամլորդու Մենասան — 56

Այսարառ ոռոտան — 179, 1184

Անտոնիկ չղիակ կամ Բերդ Բաբերդի —
925, 927

Անգուրիա, Ե. Անկիւրիա

Անքաշի = Այնքապ — 258

Անի — 720, 1073

Անկիւրա, Ե. Անկիւրիա

Անկիւրի, Ե. Անկիւրիա

Անկիւրիա [= Անգուրիա] = Գաղաթիւ —

23, 32, 36, 38, 48, 102, 155, 164,

165, 197, 206, 217, 218, 219,

221, 255, 294, 298, 324, 329, 395,

411, 418, 428, 433, 444, 470, 475,

497, 502, 510, 563, 582, 603, 609,

620, 647, 655, 692, 719, 749, 750,

778, 795, 796, 850, 858, 880, 877,

878, 896, 908, 910, 921, 933, 939,

952, 954, 968, 1007, 1009, 1114,

1148, 1174, 1197, 1198, 1233,

1238, 1270, 1299, 1300—4, 1308,

1312, 1320, 1326, 1328, 1329, 1330

Անկիւրիոյ չղիակ — 480

Անկիւրիոյ Բերդ, որ կոչի Եանարաւ —
765, 767, 768, 870

Անկուրի, Ե. Անկիւրիա

Անկուրիա, Ե. Անկիւրիա

Անկուրի, Ե. Անկիւրիա

Անքուրի Վանք [= Անտոնիակ] —

200, 204, 394, 396, 403, 412, 489,

830, 879, 1026

Աննա Վանացի Կիկելցի [Ղոնիայու] —
272

— — Աղուկիւղ — 611

Աննա, Ե. Անգիւրի

Անգիւր — 464, 465, 746, 1118, 1198

Անգիւրի տնայալա [= Գաղաթիւ] — 140

— — Կոր Հոռմայ — 385

Աննոն Եկեղեցի Կաթայի — 812, 813

Անարաւանց գիւղ, Բաղրեւանդի — 627

Ապրիլեան Բաղաբ [= Արաքսան] — 252

Առաքելալի վանք, Ե. Առաքելոյ վանք

Առաքելոյ վանք, Սեւանայ — 377, 1198

Ասր Ղարաղան Կառապա — 698

Անիայ — 719

Անտիք Միջագետաց — 177, 237, 260,
710, 1198

Ասորոց Ուրհայ — Միջագետք — 1198

Ասպանան, և Բաղրանի

Աստանոզ Կասապա, և Մեջանոզ

Աստուածածնի Աթոռ Անկիւրիոյ, և Աս-

տուածածնի վանք Անկիւրիոյ

— Գլխեղջիւր [= Գլխաբեմանի] Աստուածա-

ծնի թանաք, Սրբապղկիմ — 20, 144,

440, 807

Աստուածածնի եկեղեցի

— — աւագ՝ և Պոլսոյ — 102, 264, 433, 483

— — Բերքեմեմի — 118, 124, 126, 126,

127, 130

— — Սիլիի — Հիսարի — 187, 188,

169

— — Կամենիցի — 203, 208

— — Խալիֆան Անտապի — 214, 216

— — Կաթմայի — Քեթաթմայի — 284

— — Գլուտայի — 290

— — Բերիոյ — Հալեպի — 348

— — Աստուածբնկալ Ս. Նեանին Յակլի

— 350

— — Ղոնիայու — 418

— — Մարտ՝ Էթրոպի Դաստոյալի —

560, 716

— — Արեւելի — 793, 797

— — Դրագաւի — 884, 886

— — Մեռաւոսի — 900, 902, 934

— — Երեզի վանքի — 918

— — Ղաւառիւթի — 955, 966

— — Սեղամե վանքի — 1102, 1104

— — Մեծտիպ վանքի — 1108, 1109,

1110, 1296

— — Սիւնույ վանքի — 1339

— — Կիլիկիոյ Յախտեան վանքի —

1117

— — Լեւի Բաղաթի [= Լեւանտեան] — 1110

— — Եռասեան զիւղի՝ Էնամեմ երկրի —

1215

— — Եւ վանքի կամ Բաղաթի — 1278,

1282

Աստուածածնի վանք

— — Անկիւրիոյ 22, 35, 45, 48,

47, 48, 53, 56, 59, 60, 67, 70,

71, 76, 89, 92, 102, 103, 104,

108, 111, 112, 118, 116, 155, 172, 174,

175, 184, 185, 187, 190, 195, 190, 204,

206, 208, 210, 218, 219, 221, 222, 272,

274, 276, 278, 298, 300, 316, 323, 325,

326, 327, 329, 330, 332, 334, 361,

362, 363, 374, 393, 412, 413, 419,

428, 429, 430, 431-2, 433, 435, 443,

444, 475, 478, 479, 481, 482, 484, 487,

489, 502, 510, 516, 533, 540, 575, 578,

604, 610, 612, 614-5, 616, 617, 619-

20, 621-2 623, 660, 661, 678, 682, 730,

732, 765, 768, 769, 770, 771, 842, 860,

858, 862, 866, 868, 869, 877, 878, 879,

880, 883, 908, 910, 921, 930, 933, 952,

954, 967, 968, 980, 984, 985, 986,

990, 991, 1007, 1009, 1046, 1048,

1050-1, 1082, 1098, 1106, 1114, 1147,

1202, 1236, 1304, 1340

— — Լաւին, Քոնայ զիւղի մէջ — 64

— — Արմաշի — 283

— — Բալուայ — 692, 694, 722

— — Զեքունի — 291, 296, 393, 394,

475, 481, 482, 912, 1127

— — Եւնոպեամայ — 403, 406, 407

— — Սգիտացեց Բաղաթի — 1111, 1112,

1113

— — Կաթառ — 1226

— — Թումարմայի — 1257, 1258

— — Ուխտ Շեքերու Անտապի — 1300

Աստուածամոր Եկեղեցի Անկիւրիոյ, և

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Աստուածածնի վանք Անկիւրիոյ

Բ

Բալիսն = Պաղատ — 33, 100, 173,
280, 557, 560, 711, 715, 1118,
1198, 1240

Բաբլլոն, Բ. Բաբելոն

Բաղրիւնդ գաւառ — 827

Բաղու — 766, 1197

Բաղեւ — 798, 799

Բանակաեղ, Անւանայ կղզիին շիմաքը
եղ մը — 277

Բանն Յիսուսի [= Ս. Փրկիչ] եկեղեցի Ս-
տեփաննոսի շառն — 863

Բաւօքիւրդ դղեակ — 897

Բեյլէիքի մասուռ — 1118

Բեքանիս՝ գիւղ — 807

Բեքլեհեմ՝ Լաղաւ — 17, 127, 130, 381,
814, 1078

Բեքլեհեմ, Բ. Բեքլեհեմ

Բեւիս = Հալեպ Լաղաւ — 221, 346,
348, 389, 1157, 1160

Բէքլեհեմ, Բ. Բեքլեհեմ

Բիւզանդ, Բ. Բիւզանդիոն

Բիւզանդիայ մայրաքաղաք (sic), Բ. Բի-
ւզանդիոն

Բիւզանդիէ, Բ. Բիւզանդիոն

Բիւզանդիոյ ծով — 103, 434, 483

Բիւզանդիոն = Կ. Պոլիս — 20, 21, 22,
135, 319, 584, 720, 1066-6

Բիւքանյա — 625

Բիւիսոն, Բ. Պալաւ՝ Լաղաւ Առդոմոնի

Բիւզանդիոյ ծով: Բ. Բիւզանդիոյ ծով

Բուզանդիոն, Բ. Բիւզանդիոն

Գ

Գաբրիէի եւ Միքայէի եկեղեցի, Ջէյբուհ
— 482

Գալաթիա, Բ. Գաղատիա

Գալիւնի = Ղալանուղ — Խալանուխ Լա-
ղաւ — 685, 779, 783, 811, 812,
815, 935, 981, 989, 1093, 1096,
1180, 1181, 1285

Գալիլիա՝ Լաղաւ — 28-9, 995, 1264

—, բլուր Համբարձման լեռն վրայ —
912

Գաղատացւոց ճանակ — 389

— երկիր — 1148

Գաղատիա՝ Լաղաւ — 31, 32, 46, 47, 48,
60, 69, 60, 67, 71, 72, 76, 89, 90,
91, 92, 102, 103, 113, 116, 140,
155, 156, 163, 165, 276, 276, 294,
316, 328, 329, 330, 331, 333, 334,
395, 415, 416, 418, 430, 431, 433,
435, 478, 479, 480, 481, 482, 483,
484, 510, 575, 678, 612, 618, 621-
2, 623, 642, 693, 732, 768, 770,
841, 842, 862, 872, 910, 911, 913,
930, 955, 956, 991, 1082, 1094,
1098, 1108, 1146, 1147, 1149, 1150,
1250, 1256, 1280, 1304, 1307,
1340, 1344

Գաղատիոյ Բեք, Բ. Անկիւրիոյ բեք

Գաղատիոյ Վան, Բ. Անկիւրիոյ Վան
— առաքելաւոր աքառ, Բ. Ան-
կիւրիոյ Վան

Գամկնիցայ, Լեհու Լաղաւ — 210

Գամիւր = Կեմուր — 1198

Գալլ գետ — 1089

Գանգրեւ[ի] (Կանոն) — 231

Գանկոյ երկիր — 896

Գանկոյ Կանոն — 404

Գանկոյ Կանոն՝ Կանոն կղզի մը — 443

Գաւառիսար — 982

Գեհնոն գետ — 884

Գեղարգուի՝ գաւառ — 975

Գեղարգուի Յիսուս — 808, 809

— Լուսաւարչի — 804, 804, 809:

Գեղարգուի — Մարա — 101, 295, 394,
433, 464, 465, 481, 1127

Գեղարգուի Սամարիոյ, Կ. Պոլիս —
1233, 1234

Գրքի, Բ. Լեւի

Գրքի Վան՝ Կանոն, Բ. Կանոն Կ-
Կանոն — 265

Դիլիւրի՝ մասուռ Արտաղիւնի Ս. Յա-
կարայ տաճարին մէջ — 15

Դաղարալի՝ [= լեռն թե եկեղեցի] —
446, 806

Գաղթան գաղտնի — 175

Գրեթեմա ֆադալ՝ Կրեակ կղզիի մէջ — 1197

Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցի

— — — Ղալաթիայ, Կ. Պոլիս — 86, 264
 — — — Զէյթունի — 291, 296, 384,
 470, 471, 481-2
 — Տաթևացիի վանք — 285

Դախլախալայ՝ Խաղ Կ. Պոլսոյ մէջ — 262

Դադմա՝ երկիր — 552

Դամասկոս — 20, 23

Դանիէի վանք Գաղատիոյ — 57

Դաւթի աշատակ՝ Քալայիօրի մէջ — 63

— Դադալ [= Բերդեհեմ] — 539

Դավիթ ֆադալ — 102, 240, 261, 374,
 434, 483, 797, 1190

Դատնադեաց նահանգ — 751

Դելլոյ ծուկ [= ֆադա՞ի], Սաբաշի մօտ — 465

Դուիճ՝ ֆադալ, Ե. Դուիճ

Դիքանու[ի] վանք՝ [= Երզնկայի՞] — 651
 Դիւակ Բերք — Կանչի Բերդ, շուրջ մօտ
 նահապետեացաւ Ս. Ստեփանոս, 33
 ընկերներով՝ Սեփրանի դատարեհ
 — 1167-8

Դուիճ՝ ֆադալ — 720, 874, 1197

Դիւնի ժողով (530, 532 ք.) — 627, 233

Դրագարիկ Ս. Ուխտեմ իմ անապատ — 311, 883, 884

Դրեհեղիմայ ժողով, որ գումարուեցաւ
 լուսեալեցեցեալ զիմ, ըստ Ձեռ.ի՝
 1583 ք. - 627

Դսլմնից դիւլ՝ Լաւիճէ գաւառի — 1000

Սալայան = Պալապան Կոստայա — 697

Սամոսատ — Գաղատիոյ Բերդ — 787

Սամվէնիսիա՝ [ֆադա՞ի], Ե. Սամվէնիս

Սամվէնիս — 72, 333, 580

Սասան Սասան Կոստայա — 697

Սահա՝ ֆադալ — 12, 16, 18

Տգիացեաց ֆադալ — 1111, 1112

Տգիացեաց երկիր — 1128

Տգիլոս — 24, 228, 293, 313, 523,
 525, 560, 673, 702-3, 715, 720,
 992, 1018, 1033, 1040, 1117, 1118,
 1198

Տղիւ [= Դախլալ] — 1122

Սդեխա՝ ֆադալ — 33, 630

Սդով՝ երկիր — 1278

Սքովալա՝ երկիր — 100, 711

Սիկիւնաց գաղտնի — 124

Սիկիւնաց դիւլ — 974

Սմեճ՝ երկիր — 606

Տնկի Սան Կոստայա — 698

Շապալալիա՝ ֆադալ — 287

Շրեկի վանք — 917, 918

Տրեհով՝ ֆադալ, Ե. Տրեհով

Տրեհուն՝ ֆադալ — 257, 261

Տրդնկայ՝ ֆադալ — 651

Տրիմով՝ ֆադալ — 148, 523, 553, 743

Տրմիլի գաւառ — 64

Տրուսադիւլ

— ֆադալ — 3, 4, 13, 15,
 20, 23, 30, 34, 36, 37, 38, 51,
 89, 91, 118, 121, 126, 134, 140,
 144, 241, 246, 265, 316, 330, 365,
 367, 368, 378, 381, 382, 383, 387,
 388, 392, 402, 446, 448, 484,
 532, 524, 547, 560, 563, 589,
 592, 641, 649, 685, 683, 710,
 770, 774, 782, 796, 801, 803, 804,
 806, 807, 808, 809, 816, 818,
 924, 933, 934, 1018, 1020, 1034,
 1051-2, 1061-2, 1098, 1105, 1114,
 1114, 1131, 1132, 1150, 1193,
 1196, 1197, 1270, 1290, 1298,
 1300, 1311, 1314, 1316, 1317,
 1320

— Վաճճ Հայոց. — 132, 290, 354, 556, 561, 439, 440, 441, 442, 558, 592, 636
 — Հայոց Պատմաբանութիւն, և. Երես-
 դիւն, Վաճճ Հայոց
 Կառնակ՝ և. Կառնակ
 Եղոկիւս = Թուրք Բաղաւ — 18, 641,
 869, 1090, 1091, 1198

Ելքոկիւս, և. Եղոկիւս
 Եւսաթն առաքեալի Վաճճ [= ռու] —
 1190
 Եւսաթայ՝ երկրաբան — 719
 Եւփաւ գիւս — 884
 Եփեսոսի ժողով (թ. 431), որ քա Ձեռ-
 դաւառելիցաւ 435 թուին — 225,
 282, 385, 627

Զ.

Զաղիթն Բուրա, Մարաթի մօտ — 405
 Զաօրան Ղօղթա Կառնակ — 698
 Զեքուն, և. Զեքուն
 Զեքուն շղկ [= զղկակ] — 294
 Զեքուն, և. Զեքուն

Զեքուն՝ զիւղաւորաւ — 101, 195, 294,
 296, 394, 395, 396, 433, 470, 471,
 475, 501, 746, 748, 912, 1126, 1127
 Զփուգիւս՝ Բաղաւ — 59, 75

Է.

Էդիս՝ Բաղաւ Կիլիկիոյ — 1118
 Էթիոպի՝ Կառնակ Մարի մօտ — 660,
 715
 Էկիթիւս՝ Բաղաւ — 698
 Էնանան՝ երկիր — 1215
 Էնեզու՝ Բաղաւ — 20
 Էնկիւրի՝ Բաղաւ, և. Էնկիւրիս
 Էնկիւրիս՝ Բաղաւ, և. Էնկիւրիս
 Էնկիւրիոյ Դպրատուն — 422
 Էնկիւրիս՝ Բաղաւ, և. Էնկիւրիս
 Էնկիւրիս՝ Բաղաւ, և. Էնկիւրիս
 Էնկիւրիս՝ Բաղաւ, և. Էնկիւրիս
 Էթիոպիս Վաճճ, Գառ Կառնակ —
 113-Էթիոպիս
 — 37-8, 54, 55, 40, 29, 64, 65, 71,
 75, 76, 78, 89, 91, 101, 102, 132,

155, 164, 203, 208, 218, 236, 239,
 261, 265, 267, 290, 320, 332, 335,
 337, 339, 340, 344, 355, 369, 370,
 389, 395, 432, 433, 442, 482, 483,
 496, 505, 510, 585, 596, 610,
 621-2, 636, 642, 694, 720, 722,
 735, 771, 778, 797, 798, 800, 824,
 848 862, 866, 910, 911, 953, 962,
 963, 1009, 1034, 1065, 1068, 1067,
 1076, 1077, 1078, 1079, 1183, 1262,
 1300, 1312, 1328, 1330, 1346
 Էթիոպիս Մահմադարան — 636
 Էսէի Սարայ՝ Կ. Պոլսի մօտ — 262
 Էսիմի (= Էսիմի) — 18, 1067
 Էրզրում, և. Էրզրում
 Էրէկի Բոկիէթի Կառնակ — 698
 Էրէկան, և. Էրէկան
 Էրուսակիւն, և. Էրուսակիւն

Ը.

Ըգանակ՝ զիւղաւորաւ, և. Սանակ
 Ըղրն, և. Փնաֆիւրեթ Կառնակ
 Ըղրիւթ, և. Ըղրիւթ Բաղաւ
 Ըռուսիս Բաղաւ, Համայի եւ Հոմի մի-

ջեւ — 1137
 Ըսպարթ, և. Սպարթ
 Ըսամակ, և. Սամակ
 Ըսամակ, և. Սամակ

Ըստմամբ՝ Տ. Ստամպոլ
Ըստմամբ՝ Ք. Ստամբոլ

Ըստմամբ՝ Տ. Ստամբոլ
Ըստմամբ(1) գիրք [= Ստամբոլ] — 139

Թ.

Թաքոն՝ լեռ — 1078, 1311
Թալալիք՝ ֆաղաֆ Պազնասինի — 63
Թալալիք՝ լեռ՝ Անկիլիքի — 620
Թալալիք՝ ֆաղաֆ, Տ. Գալիքի
Թալալիք՝ ֆաղաֆ, Տ. Գալիքի
Թալալիք՝ ֆաղաֆ, Տ. Գալիքի
Թալալիք՝ կաթողիկոսանիստ վայր՝ Կի-
լիկի, Գրիգոր Վկայաբերի — 720
Թալալիք՝ Շահասան, Տ. Գալիքի
Թալալիք՝ երկիր — 711
Թալալիք՝ երկիր — 525
Թալալիք՝ Պալիս = Երզնամ, Տ. Թեոդո-
սիոս
Թալալիք՝ Զինաբերի կիլիկի
— — Զինաբերի — 481
— — Գալիքի — 1263, 1266
Թալալիք՝ մեծաբան Նիկիտա՝ գիրք — 975
Թալալիք — 59, 75, 1260

Թալալիք, Տ. Ստամբոլ Կոստանո
Թալալիք՝ ֆաղաֆ — 259
Թալալիք՝ ֆաղաֆ — 261, 399
Թալալիք՝ ֆաղաֆ, Մառաթի մոս — 465
Թալալիք = Անկիլիք՝ ֆաղաֆ — 12, 251,
252, 253, 254, 1053-4, 1090, 1092,
1198
Թալալիք՝ ֆաղաֆ — 697
Թալալիք՝ երկիր
— — Ալեքսանդր ֆաղաֆի՝ Պալիսի առ-
կարհի — 812, 814
— — Գալալիքի — 884
— — (Գալիքի) — 937, 938
— — Միս գիրք — 987, 990
— — Նալալիքի — 1314, 1316, 1318
Թալալիք՝ առաջին՝ Վանի (Գալիքի) —
1301
Թալալիք՝ գիրք — 1257, 1258
Թալալիք ֆաղաֆ, Տ. Թալալիք

Ի.

Իգմիր՝ — 1044, 1329
Իլալիք՝ առաջին, ուր կը գտնուի Կա-
միկի ֆաղաֆ [= Լեռնի առաջին]
— 203, 208
Իլալիք՝ Պալալիք — 698
Իլալիք՝ ֆաղաֆ, [Լեռնապահի] — 774, 776,
945, 1150
Իլալիք՝ ֆաղաֆ, Տ. Իլիկի
Իլալիք՝ Պալալիք ֆաղաֆ — 212, 217
218, 219 221, 222, 223, 408, 464,
533, 640, 643, 613, 614, 911, 1033-4,

1065, 1198
Իլալիքի (Գալիքի լեռնի), Տ. Կալալի-
քի
Իլալիք գիրք՝ Գալիքի երկիր — 826
Իլալիքի (Գալիքի լեռնի), Տ. Կալալի-
քի
Իլալիքի, Տ. Ստամպոլ
Իլալիքի ֆաղաֆ — 562
Իլալիքի = Տոս ֆաղաֆ — 389, 797,
1311, 1332
Իլալիքի ֆաղաֆ — 1208

Լ.

Լազարաց առաջին — 813
Լազարացի ձեռնարկ, Մառաթի — 208

Լազարացի գրքակ — 30, 310, 311 312
1339

Լամբրուն զղեակ, ռ. Լամբրունի զղեակ
Լաւորիկէ՝ քաղաք — 287
Լեւոյնի երկիր [=Լեւոնասան] — 693
Լեւոնասան՝ երկիր — 945
Լեւոնկյալ՝ բերդ — 697
Լեւոն (աւ քաղաք) [=Լեւոնասանի] քաղաք —
210, 262
Լեւի՝ քաղաք Լեւոնասանի — 1139, 1130
Լեւիւնս լեւ — 1161
Լեւոյնիա՝ քաղաք — 472
Լիւբանան երկիր — 80, 714

Լիքիայ՝ երկիր — 719
Լիւսասա, ռ. Լիւսեհիւր քաղաք
Լիւթանան, ռ. Լիւթանան
Լուսաւորիչ եկեղեցի
— — Ղալաքիւր, Կ Պոլիս, ռ. Գիլգոր
Լուսաւորիչ եկեղեցի Ղալաքիւր
— — Պիլաւի, ռ. Գիլգոր (Լուսաւորիչ)
եկեղեցի Ձէլքունի
— — Սնկիւրիւր — 1007, 1009
— — Կաֆայի — 1123

Լ

Լալաւուր, ռ. Գալկնիք քաղաք
Լալաւան վանք — 213, 214, 215, 216
Լալաւան վանք, ռ. Լալաւան անապատ
Լանգվեմսիա՝ քաղաք (հջ 72, 333 եւ
580-ի մէջ ցործածուած և Լալաւն-
սիտ կամ Լանգվեմսիա ձևով) —
327
Լալալ եկեղեցի
— — Լիւթի — 140, 544, 550
— — Սնկիւրիւր Բերդի, Սեւանաքաղաք,
բ. հջ 880-ի մէջ կը կոչուի Լալալ
Վալալայի եկեղեցի — 765, 767,
820, 825, 868, 869, 870, 877, 878,
880, 921, 933
— — Աղքատաւայ — 797, 800
— — [Լիւթի] — 945
— — կամ Ս. Նան Եկեղեցի Լաւո-
նաս — 1210
— — [Սնկիւրիւր] Բ. Լալաւնաս —
1267

Լալալ, ռ. Լալալի քաղաք
Լալալաւան վանք — 408
Լաւոն՝ երկիր — 259, 260, 1089

Լարբերդ = Շիրաք քաղաք — 255, 308
675, 1198
Լարբերդ, ռ. Լարբերդ
Լեւոյն Բարձրալ Սնկս [=Լուսաւորիչի
վանք] — 408
Լիւթա՝ քաղաք — 798, 799
Լեւոն՝ քաղաք — 256
Լեւոնիա, ռ. Լեւոնիւր քաղաք
Լեւոնան զիւր՝ Լեւոնան երկիր — 1214,
1215
Լուսաւորիչ վանք — 449
Լուսաւորիչ գաւառ Պարսկաստանի — 797,
1198
Լաւնի Սնկս [վանք] Լեւոնկյալ բերդ —
597
Լուր՝ գաւառ — 798
Լուսաւորիչ գաւառ Պարսկաստանի —
141
Լուսաւորիչ քաղաք, Լուսաւորիչ մէջ — 408
Լուսաւորիչի Սնկս [Լուսաւորիչ քաղաք] —
1087, 1088, 1089
Լեւոն՝ երկիր — 96, 132, 440, 544, 550,
776, 1220

Լ

Լուսաւորիչ [Լուսաւորիչ կամ վանք Լալալ
Երկիր] — 124, 125, 126, 127, 128,

134, 381, 386, 389, 389, 446, 806

Զ.

Զիքեհնաց լեռ՝ Պաղեսաբնի մեջ — 13, 554, 629

Ղ

Ղազա՝ Բաղաբ Պաղեսաբնի — 17
 Ղազան՝ երկիր — 1073
 Ղազարու Գերեզման՝ Քերամիոյ մեջ — 807
 Ղայաղան՝ ճեղ մը Կ. Պոլսոյ մեջ [=Ղալաթիա՝ քաղ] — 1219, 1220
 Ղալաթիա՝ քաղ Կ. Պոլսոյ — 107, 529, 531
 Ղայաճուխ կասապա, ռ. Գալեքի Բաղաբ Ղալա ղանէ Խալաբերի — 675
 Ղայաղուղ, ռ. Գալեքի
 Ղամբրոն՝ բերդ, ռ. Լամբրոն
 Ղայլ Պազարի՝ Բաղաբ — 698
 Ղայսաբ՝ Բաղաբ, ռ. Կեսարիա Կապադովկիայ
 Ղառ — Կեօ շխար կասապա — 697
 Ղառաբ, ռ. Կեսարիա Կապադովկիայ
 Ղասթաօն՝ բնի — 511

Ղառանխար՝ Բաղաբ — 911, 996
 Ղարայիխար, ռ. Ղառանխար
 Ղարայիխար, ռ. Ղառանխար
 Ղարաթան կասապա — 698
 Ղարաման ղիմակ — 308, 309, 311
 Ղասա, ռ. Կեսա
 Ղաւնիա, ռ. Իկոնիան
 Ղաւուլիկ՝ Բաղաբ, ռ. Լաւուլիկ — Եսեւէյ 232 (= Ղաւուլիկիայ կանոն)
 Ղարբ [՝Կիպրոս] Բաղաբ — 1162
 Ղարբլի Կասաբ — 698
 Ղալթիկ՝ գիւղ — 407
 Ղալփայ՝ Բաղաբի քի երկիր — 67
 Ղարմա երկիր, ռ. Խարմ
 Ղահա(1) = Ղահա, ռ. Իկոնիան
 Ղահիա՝ Բաղաբ, ռ. Իկոնիան
 Ղահիաթիա՝ Բաղաբ — 698
 Ղալասաբ՝ կասապա — 696

Ճ

Ճանիկ՝ Բաղաբի քի անձ — 253
 Ճենիկ՝ գիւղ Երուսաղեմի շուրջը, քի
 Գրեթաօն ղամալի երկրի անուն — 10

Ճիգլիւր երկիր — 258, 269
 Ճուլալ [=Ջուլալ] Բաղաբ — 261

Ս.

Մադիամու երկիր — 122
 Մալաթիա = Մելիսնի = Մելիթնի [=Մելիսիսնի] Բաղաբ — 255, 1198
 Մալր Բոյ [գիւղ Անկիւրիոյ] — 1327
 Մակեդոնացոց աշխարհ — 506
 Մադրապան՝ երկիր — 706
 Մալբեքի կապնի՝ Քերամի մեջ — 1019
 Մամեսիա՝ Բաղաբ — 673, 1118
 Մամեսիա, ռ. Մամեսիա
 Մամադկիւր՝ գիւղախաղաղ — 628, 710
 Մասան՝ Բաղաբ — 259
 Մարանդ՝ Նոյ Երուսաղեմի կմոջ գերեզման

Տիմ վալար — 1035
 Մարա, ռ. Պերմանիկ
 Մարգուտն՝ Բանանդ — 56, 1063-4, 1250
 Մալեհնաց ռալա [վան] — 731
 Մալեհնաց լիւսնասան Գիւղաբուհնաց զաւառի — 276
 Մելիսնի, ռ. Մալաթիա
 Մելիսնի, ռ. Մալաթիա
 Մեծ Լայ — 235, 386, 493, 519, 563, 686, 708, 1017
 Մեծի Երեւն, ռ. Մեծ Լայ
 Մեծի Մկրտի ռաւար = Կեսարիայ Ս. Կա.

Իսկուհիք վաճառք — 56

Ինձեքայ վանք, և. Ինձովայ վանք
 Ինձովայ վանք — 372, 547, 1108, 1109,
 1168, 1295, 1296, 1298
 Իհրանոսիք զիւղ — 834, 1046
 Իհրանի՝ Գաղաթ, և. Իհրանի՝ Կառնաթա — 697
 Իհրանոսի՝ զիւղ, և Իհրանոսիք զիւղ
 Իհրանի Գաղաթ, և. Իհրանի՝ Կառնաթա
 Իրդազուր՝ զիւղ — 804
 Իրձքիք, և Իրձքիք
 Իրաք, և. Իրաք
 Իրանեանք աղաթ, և. Իրանեանք
 Իրանի իրան Իրանեանք, և. Իրանեանք
 Իրանեանք աղաթ, և. Իրանեանք

Իրանեանք Վրդ. ի իր մանկութեան
 — 550

Իրիզաթեթ Աստուգ, և Աստուգ Միշաթեան
 Իրանեանք իրան (իրանեանք) Կարնաթ —
 1080

Իրիզի՝ Կարնաթ — 79

Իրիզի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթ — 256, 269,
 1187, 1188

Իրկաթ զառա — 390, 743

Իրաթ՝ զառա — 257, 798

Իրաթ զառա — 257

Իրաթի՝ Կարնաթ — 260

Իրաթի՝ Կարնաթի՝ ծով — 1198

Իրաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթ — 698

Իրաթ, և. Իրաթ

Իրիզի, և. Իրիզի՝ Կարնաթ

9.

Իսկուհիք վաճառք — 347, 353

Իսկուհիք Վրդայ Կարնաթի իրանեանքի՝
 Կարնաթ — 482

— Իրանեանք Վրդայ վանքի — 1109

— վանք Կարնաթ Կարնաթիք — 14, 15,
 32, 36, 125, 134, 140, 303, 365,
 367, 368, 369, 387, 388, 390, 392,
 393, 398, 441, 710, 801, 807, 1131,
 1132, 1193, 1198, 1316

— Կարնաթ — 692, 893

Իսկուհիք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իսկուհիք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իսկուհիք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իսկուհիք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իսկուհիք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

— Իրանեանք Կ. Կարնաթ, և. Կարնաթի՝
 Կարնաթ — 143

Իրանեանք, և. Կ. Կարնաթի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

Իրանեանք Վրդայ վանքի՝ Կարնաթի՝
 Կարնաթի՝ Կարնաթի՝ Կարնաթի՝

10.

Իսկուհիք վաճառք — 1077

Իսկուհիք Վրդայ վանքի — 3, 440

Իսկուհիք վաճառք — 697, 911, 1253,
 1256, 1257, 1259, 1260

Իսկուհիք վաճառք, և. Իսկուհիք վաճառք

Իսկուհիք վաճառք, և. Իսկուհիք վաճառք

Իսկուհիք վաճառք, և. Իսկուհիք վաճառք

Իսկուհիք վաճառք՝ Կարնաթ — 210, 261, 265,

1032, 1187

Նախնական հազար

Նախընթաց, ռ. Նախնական հազար

Նեապոլիտան գիւղ. Նախնականի — 1073

Նբանային, ռ. Մճին

Նիկիոս [Նիկիոյ ժողով] — 231, 235, 239, 240, 267, 385, 626, 667, 1032, 1082

Նիկիայոս Սահյուղադոն Հայաստան
= Եկեղեցի՞ Պատույ մեջ — 505

— Եկեղեցի Պատմիքի — 203, 206

— — Յունաց, Անիւրիոյ — 586

Նիկիոս Եկեղեցի [Մանթաշէ] — 414

Նիկիոսի [ի]տ՝ դատար, որ ժամ Արարի
դաս կոչի — 989

Նիկիոսիոյ Հայոց — 769

Նիկիոսի, ռ. Նիկիոս հայոց

Նիկիոս՝ հայոց — 820, 881

Նիկիոսիոսի հազար — 286

Նսան Եկեղեցի Պետարիոյ — 785, 789,
791, 799

— — Անիւրիոյ — 55, 170, 304, 378,
408, 743, 774, 778, 817, 819, 831,
833, 839, 841, 842, 843, 844, 847,
849, 851, 853, 855, 859, 861, 862,
863, 865, 871, 875, 881, 886, 893,
894, 901, 903, 905, 913, 915, 919,
937, 939, 953, 957, 966, 969, 983,
1005, 1045, 1107, 1115, 1179, 1181,
1183, 1191, 1259, 1261, 1262, 1263,
1267, 1271, 1283, 1293, 1310,
1312

— — Սկիւտայ վանքի — 1339

— — Կամ Ու իսպ՝ Հաղուհեաց, ռ. Ս.
Խոյ կամ Ու Նսան Եկեղեցի Հաղու-
հեաց — 1210

— —, Ենյու անյուր — 1282

— անաստ Կամառու — 1226

Նսանաց Եկեղեցի Ուղանան վանքի —
1102, 1104

Նսո-Նախնական — 1073

— Ջուղա — 217

Նսիպիոս՝ հայոց — 7

Ե

Եան յոս — 116

Եանասան՝ հայոց ռ. Կալեկոն

Եանասանի հազար (200)

Եան՝ հայոց, ռ. Կամառու

Եամայի՝ հայոց — 281, 718

Եամայ [Կառ] [= Կամասկոսի դաս Ե-
ստասային] — 14

Եամասկոսի, ռ. Վոն հայոց

Եամուհաց դասառ [= Արամուհեաց դա-
սառ] 1253

Եարք Եանի՝ Եկիւր — 706

Եան հայոց, ռ. Կամառու

Եեթիւր՝ հաղա՞հ, որ Կի Ուր կ'իյլի, Ես-
մայի մոսն — 718

Եթղա՝ հայոց, ռ. Եարքերց

Եիւրակոն [Եիւրակոնի ժողով], բոս.
Անո.ի 862 թ. — 628

Եիւրանայ դաս՝ Անի հայոցի — 1073

Եիւրան՝ հայոց — 259

Ենիւրու անաստ — 1299, 1300

Երվան՝ հաղա՞հ [Երվանի] 1065

Եո՝ հայոց, ռ. Կամառու

Ո

Ուղանան վանք — 1102, 1104

Ուսայի՝ հայոց — 697, 911

Ուսայան [Ուսայան] գիւղ — 180

Ուսայ, ռ. Ուսայ հայոց

Ուլիլիոս, ռ. Էլմիսին

Ուսնայ, ռ. Ուսնայ հայոց

Ուսումնիւ՝ հայոց = Պիլի, ռ. Ռումիլի
հայոց

Ուսումնիւ [հայոց] — 15

Ուսնայ, ռ. Ուսնայ հայոց

Ուսայի՝ հայոց, ռ. Եարք Մեթիւս Ես
Ուսնայու միջու — 1197

Ուսնայ, ռ. Ուսնայ հայոց

Ուսնայ՝ հայոց — 23, 32, 37, 37, 226,
230, 251, 260, 383, 519, 708, 1118,
1197, 1198

Զ.

Զարարայ՝ = զի՞ւղ թէ ֆադան — 574
 Զարխոփան Աստուածածնի վանք մեկիս
 չիսլ — 411, 412, 414, 664
 Զարամարայ պողոտայ [բք] — 157
 Զատարան, և Զատարակկիս

Զատարի տառ Զատարակի՝ և Զատարայ
 վանքին — 14
 Զեփեփ ֆադան — 695, 911
 Զրիշկաձանի՝ երկիր — 858

Դ.

Պապյան — Քիւրիսեմ Խաղա՛մունի —
 636, 1198
 Պաղեսանի՝ երկիր — 388, 1118
 Պաղեսանիսցեց երկիր, և Պաղեսանի
 Պաղեսան ֆադան և Պաղեսան
 Պաղեսան՝ ֆադան — 662, 668
 Պաղեսան՝ ֆադան, և Պաղեսան
 Պաղեսանի՝ ֆադան, և Քերկեսան
 Պաղեսանի՝ ֆադան — 550
 Պաղեսանից երկիր, և Պաղեսանի և.
 Քերկեսանի մեծ — 608
 Պաղեսան ֆադան, և Պաղեսան
 Պաղեսանի՝ ֆադան — 897
 Պաղեսան Նյունա՛ւորի եկեղեցի Ջեյրունի —
 481
 Պաղեսանուն — 1198
 Պաղեսանի եկեղեցի Քաղաք — 1002
 Պակպազուր, և Պակպազուր կապազուր
 Պակառուի խոնար Հոռուի — 455
 Պակառու-Պողոս եկեղեցի ի Սիս — 250,
 262
 Պակ Նեկի՝ կապազուր — 697
 Պակպազուր՝ լեռ — 814
 Պակպազուր կապազուր — 872, 873, 880
 Պակնի՝ [— Պակնեանի] ֆադան — 630

Պակնիկ՝ Խաղա՛մ, ծննդավայր Քաղա՛ և
 կարիփազուր — 630
 Պակ և Պակ, և Պակ և Պակ
 Պակ և Պակ — 33
 Պակվան, և Պակվան կապազուր
 Պակվան ֆադան և Պակվանիսցեց
 Պակեսանի՝ երկիր — 1067
 Պակեսանի՝ ծով — 1198
 Պակեսանից, և Պակի ֆադան
 Պակեսան ֆադան — 102, 302, 402, 483,
 602, 617, 618, 820, 834
 Պակեսան, և Պակեսան ֆադան
 Պակեսանի՝ ֆադան — 698
 Պակուր [— Փակուր] — 56
 Պակուր՝ ֆադան — 774, 777
 Պայի՝ ֆադան — 286, 678, 911
 Պայի ֆադան — 60
 Պակեսանի՝ ֆադան — 269
 Պակեսանից խոնար լեռնայր և Պակեսանի
 ծովնիկ մեկիսլուր. և Պակեսանածնի
 վանք մեկիսլուր
 Պակեսանի և Պակեսանի լեռնայր — 662, 667,
 1039
 Պակեսանից վանք Գաղաթիլ.
 և Պակեսանածնի վանք մեկիսլուր

Ը.

Բեհլե՛կ՝ վանք Հայրոց — 13
 Բուսիկի — Քիլի ֆադան — 31, 34, 36

Բուսիկի, և Բուսիկի
 Բուսից երկիր — 17, 294

Ս.

Սաղեռուր՝ ֆադան — 130
 Սաղ՝ զիւղ, Սաղեսան ֆադանի, Սաղեսանի
 օտար — 149, 150

Սաղեսան ֆադան — 151, 168
 Սաղեսան, և Սաղեսանի
 Սաղեսանի զիւղ — 872

Սամուսաթ՝ ֆաղաֆ — 1198
 Սամաճիմ վանք — 703
 Սանգալար — Տեկնիզյու կատար — 697
 Սասուն՝ գաւառ — 216, 218, 708, 1187
 Սասուն = Կոյսվիւ. և Սասուն՝ գաւառ
 Սար ճեղ (քնազդի մէջ Վանահողիճ) — 390
 Սարգիս եկեղեցի Կաճայի — 132, 133,
 140, 143, 950, 953, 1073
 — — Անկիւրիայ — 149, 150, 197, 198
 802, 810, 841, 842, 868, 869, 870,
 955, 956, 969-70, 971, 1017, 1019
 — — Զեյթուն — 483
 — Զուրաբաթի եւ սրբու ճոռա Մարտի-
 րոսի եկեղեցի Փայտաթիւ, և. Ս.
 Սարգիս եկեղեցի Անկիւրիայ
 — — — — Կաճայի, և. Ս. Սար-
 ցիս եկեղեցի Կաճայի
 — — — — Սերասիայ — 315,
 316
 — — — — Եւ սրբու ճոռա Մարտիւսի եկեղեցի
 և Պոլսոյ 230, 142, 1219, 1220,
 1321
 Սարցիկ (Սարցիկայ Կանոնք) — 232
 Սելվամալլաղբիւր Մուսաղլուի — 13
 Սեփուհուս և Սեփուհուս Զաղաֆ — 361, 375,
 316, 317, 4-7, 400, 719, 720, 1198
 Սերասիայ լիճ — 1017
 Սեւ ծով — 143
 Սեւան՝ ճեղ — 974
 Սեւան, և. Սեւանիւս
 Սեւանիճ. Մերայեղ սկիզբ ճոռա և
 Գիւնաճ եկեղիւր — 230
 Սեւանիճ՝ Զաղաֆ (— Սեւանիճ) — 33
 Սեյի Շեհեր — 698
 Սրասլլի վիճակ — 390
 Սրաս վանք, և. Սիւս՝ վանք
 Սրբաբլբն Զաղաֆ, և. Սրբաբն
 Սրանոյ՝ Կիւր և Սրանոյ
 Սիւս՝ Կիւր, Ղաթիայի — 543
 Սիկիլիս՝ կղզի — 40, 1198
 Սիւնա՝ լիճ. եւ արաբի լիճուս Զաղա-
 ֆաթի — 630, 711, 723, 1077
 Սիճնա լիճ, և. Սիճնա լիճ
 Սիճնական լիճ, և. Սիճնա լիճ
 Սիւս՝ Զաղաֆ կամ Գեղ (!) — 233, 720,
 759, 762, 987, 989
 — վանք — 586, 628, 1051, 1055-6, 1062
 Սիսիա = Սիս — 1118

Սիվրինթար՝ Զաղաֆ — 23, 31, 36, 58,
 167, 188, 313, 868, 1106, 1251, 1308
 Սիվրասար, և. Սիվրինթար Զաղաֆ
 Սիւննոյ ճանաճ, և. Սիւնիք
 Սիւնիք՝ գաւառ — 78, 147
 Սիւնիք՝ վանք Ս. Յակոբայ յուսադեմ —
 54, 186, 241, 246, 265, 429,
 770, 778, 807, 809, 879, 902,
 918, 924, 1047, 1105, 1112, 1114,
 1118, 1270, 1300, 1311
 — — — — Լիւս — 248, 312, 328, 329, 1014,
 1015, 1016
 Սկիւռայ ճիւղանք (վանք) — 100, 1338,
 1339
 Սկիւռ... (շնջուած) = Սկիւռայ վանք քի
 Սկիւռացի վարդ. — 1053-4
 Սկիւր՝ Զաղաֆ — 259
 Սմեղանի՝ մայրաքաղաք Մոնկոյ-Քարա-
 ճիւղ — 719, 1198
 Սմայլ (— Սիմոն) Զաղաֆ, և. Սմայլ՝ Զաղաֆ
 Սմայլ՝ Զաղաֆ — 288, 552
 Սոբից գաւառ (քնազդիւր լիճ և Սոբից) (!)
 գաւառ — 975
 Սողոմոնի ճոռա յուսադեմ — 15
 Սուլթան Պայազի՝ ճոռաքաղաք Կ. Պոլսոյ
 մէջ — 203, 263
 Սուրբ Զոյի եկեղեցի Անկիւրիայ — 490,
 790, 792, 793, 795, 800, 895, 896
 Սուրբ Վանք, յառու քի ճոռաքաղաք անու
 լ = Անկիւրիայ Ս. Աստուածածին վանք,
 — 1173
 Սոֆի ճոռա ճոռա լիճ Զաղաֆ 1118
 Սպանիւլճ՝ եկեղիւ, և. Սպանիա
 Սպանիա՝ եկեղիւ — 15, 552
 Սուրբա՝ կատարաւ = Քեհէնի — 23, 32,
 36, 38, 53, 691, 69
 Սուրբ աստուած վանք — 78
 Սասնոյ՝ Զաղաֆ, և. Կոստանդնուպոլիս
 Սասնոյ՝ Զաղաֆ, և. Կոստանդնուպոլիս
 Սասնոյ՝ Զաղաֆաթ — 697, 911,
 1300, 1312, 1324, 1340, 1342,
 1314
 Սեփուհուս Զաղաֆ (Կիւր եկեղեցի), և. Սեփուհուս
 — 1098, 1100
 Սրբոյ Յակոբեանց վանք Մուսադեմի
 Զաղաֆ, և. Ս. Յակոբ Վանք
 Սրբաբն ճոռա Պայազի, և. Ս. Սե-
 փուհուս վանք Անկիւրիայ

Վ

Վաղաժեռ վանք — 1103

Վաղարշ՝ Բագրատի թագավոր (I), Լյուծաժեռի
խաչքանՎաղարշապետ՝ Բագրատ, Ե. Լյուծաժեռի խա-
չքանՎաղարշապատ՝ Բագրատ, Ե. Լյուծաժեռի խա-
չքանՎան՝ Բագրատ — Շամիրամական, — 261
813, 1198

Վանայ գետ — 590

Վանայի եկեղեցի Աճիկի բերդի, Ե.

Ե. Ս. Նաչ եկեղեցի Աճիկի բերդի

Վենետիկ Բագրատ եւ Վանքի միացումներ
— 210, 442, 470, 491, 562, 563,
582, 1193

Վերնաժողով [եկեղեցի] — 807

Վենետիկ, Ե. Վենետիկ

Վենիսիանյան Երեւանի Արարիկ, Ե.

Պալատի մէջ — 362

Վրացական՝ Բագրատ — 259

Վրացի վանք 1011

Վրաց աշխարհ — 178

Տ

Տալիքայի Երեւան Աճիկի բերդի — 481,
862

Տաշաճ գետ — 628

Տանգուրայի Երեւան [Ե. Ե. Ե. Ե.] — 1215

Տարսն՝ Բագրատ — 88, 99, 149, 150,
311, 312, 628, 1118

Տարսն, Ե. Տարսն գետ

Տարսն՝ գետ — 285, 628, 842

Տնկերի կառավար — 627

Տնկեր [Տնկեր] — 1103

Տնկերի վանք — 261

Տնկերի, Ե. Մանգուր կառավար

Տնկերի վանք — 259

Տնկերի վանք — 361

Տնկերական, Ե. Անի

Տնկերի գետ — 884

Տնկեր վանք — 760

Տնկեր վանք Աճիկի բերդի, Ե. Մանգու-
րական վանք Աճիկի բերդիՏնկերի վանք Աճիկի բերդի, Ե. Մանգու-
րական վանք Աճիկի բերդի

Տնկերի Երեւան վանք Երեւանի — 432

Տնկեր Երեւանի — 255

Տնկերի — 150, 711

Տնկերի վանք — 261

Տնկերի վանք, Ե. Մանգուր կառավար

Տնկերի վանք — 238

Տնկերի վանք, Ե. Մանգուր կառավար

Տնկերի վանք [Տնկերի] — 1117, 1118

Տնկերի վանք, Մանգուր կառավար — 1198

Տնկերի վանք — 259

Տ

Տնկերական վանք Աճիկի բերդի — 1118, 1117

Փ

Փառաճ՝ կղզի, ուր 72 քաղաքային կառավար
գետերի կողմից Մանգուրայի Բերդ
համար — 383

Փառաճ՝ Բագրատ — 60, 70, 381

Փառաճի զորավար, Արարիկի Երեւան
— 719Փառաճի Երեւան, Արարիկի Երեւանի մաս
— 897Փառաճի Երեւան [Փառաճի Երեւան] Երեւանի
— 408, 418Փառաճի Երեւան, Ե. Փառաճի Երեւանի
— 418

Փխսն՝ զեռ 711 884
 Փշկիյ ամեար կամ վանք Հայոց Սոսուս-
 րէմի — 12, 16, 18, 382

— Եկեղեցի Զնքունի — 482
 — — Սկեռայ վանի — 1339

2

Քալայնոզ. ա. Դալենիք Կալալ
 Քաղաթիւ, ա. Դալասիա Կալալ
 Քաղկեդոն [Քաղկեդոնի ժողով] — 6, 30,
 201, 254, 237, 238, 350, 357,
 518, 627, 720
 Քաղերուսնայ երկիր — 797
 Քանասուք Եկեղեցի Քիրիւր — 348
 — — Կաթայի — 408
 — — [Եւթեթայա՞] — 419
 — — Լեկիւրիայ — 850, 856, 858, 890,
 885, 866, 907, 908, 909
 — — Սքանգի — 1310, 1312, 1315,
 1319, 1320, 1321, 1322, 1324,
 1326, 1328, 1329, 1331, 1333,
 1342, 1344

Քաթալիւ, ա. Քաթալիւ
 Քեանդրի՝ Կալոմ — 686, 911
 Քեանիւրեաք՝ Կանասուս = Զլլի — 697
 Քեօթանիտ՝ Կալոմ — Կանթիւս — 214,
 265, 1253, 1256
 Քեմի, ա. Կաթա՝ Կալալ
 Քիանդլի, ա. Քիանդլի Կալալ
 Քիլի, ա. Սաւուլի Կալալ
 Քոքար՝ զեռ — 280
 Քոռեք՝ լեռ — 1018, 1077
 Քոռիլի, ա. Քոռիլ լեռ
 Քոնայ՝ գիւղ — 64, 65
 Քրոյլուկենիա՝ Կալալ — 76
 Քոթանիա, ա. Քեօթանիա
 Քեռայ [Քանթա՞]՝ Կալալ — 259

0

Օրթա ձաւի, մզկիթ Բիւզանդիանի մեջ
 — 136, 138

Օմուք՝ գիւղ, Տաւրի գաւառի — 628
 Օյախանց աւիտար — 814

Ֆ

Ֆալպիլենիա = Ֆուսենիա՝ Կալալ — 74
 Ֆորեհիւս — 627
 Ֆուսենիա, ա. Ֆալպիլենիա Կալալ

Ֆուսենիոն [Ֆուսեն] 719
 Ֆուսնա (Ֆուսնու քաղաւոր) — 442

— 1342/3/4/5

ԱՆՁՆԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՅԱՆԿ

Հասորիս անձնանուններու ցանկի պատասխանքն ժամանակ՝ անձերու ստուգման, եւ երբեմն աչ, հասորէս դուրս անոնց ժամանակաշրջանի նշանակման համար օգտագործեցինք մասնաւորապէս նշեալեալ գրքերը.—

1) Հրաչիայ Աճառեանի Հայոց անձնանունների Բառարանը (Ա—Գ. հս.).

2) Հ. Գարեգին Զարմանեանի Հայկական Հին Գլոբիլները եւ Մասնաւորաբար Հայկական Քարդմանութեանց Նախնեացը:

3) Կ. Պոլսոյ Պատրիարքներու ժամանակաշրջանի նշանակման համար՝ Ընդարձակ Սրացոյցի 1901 թ.ի հատորը:

4) Կաթողիկոսներու ժամանակաշրջանի նշանակման համար՝ Մաղաֆիս Արխեպ. Օրմանեանի Հայոց Եկեղեցիի վերջաւորութեան կաթողիկոսներու ցանկը:

5) Կարեղի ե յիշել նաեւ Թորգոս Արխեպ. Գուշակեանի Սուրբ եւ Տօնի Հայաստանեայց Եկեղեցոյ հատորիկը:

Մէկէ տեղի համահուն անձեր զետեղուած են քուականի կարգով: Իսկ անոնք՝ որոնց անունէն զատ ուրիշ մանրամասնութիւն չկայ, եւ կամ՝ կարելի չկայ որեւէ ձեռով նշանակել անոնց քուականը՝ զետեղուեցան քուականը ծախօր խոնց համահուններէն անվիշապէս ետք՝ հասորիս ելերուն մէջ խոնց գրաւած յաջորդականութեան կարգով:

Ջամկ եղած է առհասարակ խառնաւիշիւր անունին նշանակել իր ժամանակաշրջանը:

Յանկէս դուրս մնացած են Բրիտոս, Թիսուս, Մարիտ, Աստուածածին անունները:

Ստորեւ՝ ցանկին մէջ գործածուած համառօտագրութիւնները.—

Ալդ. — Ալքաշ
Աս. — Առաքելայ
Արխեպ. — Արխեպիսկոպոս
Բժ. — Թժիշկ
Գր. — Գրիկ
Էդր. — Էդրաս
Եպ. — Եպիսկոպոս
Թ. — Թուական
Թգ. — Թագաւոր
Մզկ. — Մաշկաղ
Կզմ. — Կազմող
Կր. — Կարողիկոս
Կոկ. — Կոկոզ
Կուս. — Կոստակրօն
Հան. — Հասանաբար
Կր. — Կրօնաւոր

Կերձ. — Կերձաւոր
Մհ. — Մահեսեթի
Մրգ. — Մարգարէ
Նհ. — Նահապետ
Նոր. — Նորոգող
Ուդդ. — Ուղղական հոշով
Պր. — Պարոն
Սր. — Սրբոհի
Սս. — Սացող
Սրկ. — Սարկաւազ
Վ. — Վարդապետ
Տր. — Տիրացու
Ք. — Քահանայ
+ — մեղած, կամ արդէն իսկ մեղած աչք քուականին:

Ա

Աբաս, օան պարսից 1557-1628 թ. 262,
584

Աբգոս, Թգ. Եղեմի, Ա. դար- 518

Արդիւս, Մրգ. 120, 260, 383

Աբղլաղիզ, ամիրա Տեղբեկ, 701թ.,
1193

Աբեմեք, գորակար Սաւուդի. - 736

Աբէյ, եղբ. Կայեմի. - 585, 1324

Աբիա, Թգ. Քուդայի. - 314

Աբիսլզ, որդի Ջուրաբեկի. - 314

Աբիսղոմ, աշկ. սբ. Գ. դար, 6

Աբիբեմ, - 825, 923

Աբրահամ

Ա. - 143, 184, 209, 328,
437, 522, 565, 675, 708, 735,
873, 922, 1012, 1014, 1019,
1040

- Ք. (Աւեմդեան սբ. երկն). -
769

- Կա. մամեկեմեից և. դար, -
9, 232

- Կր. (Քան. Ա.). 6

- Կուս. մհ. բուրք կոկոզ. 312թ.,
1439թ., - 1314, 1315, 1316

- Շոք զքնեպա և զաղայեալսն
No 181ի ուղղեց. 1439թ. և
եւ. - 883, 886

- Աբղ. կզմ. No 178ի, հան.
եղև՝ յաջորդից հետ. 1442թ., -
868, 869, 870

- Աբղ. Գր. No 221ի, 1450թ., -
1007, 1008, 1009

- Լաւր Թոթոս Սեւուդիկադի
Կա.ի. 1450-1471թ., - 167,
169, 821

- որդի Սեւուդի Բ.ի. 1450թ., -
1009

- Է., որդի մհ. Աստուածասուր.
Բ.ի. 1642թ., - 908

- որդի պարսից Առաքելի, 1642
թ., - 908

- Է. նոր. No 187ի, 1668թ., -
906

- մհ., Քիլիսցի, հայր Միսիբայ
վ. Քիլիսցիի, 1688թ., - 416

- Գ. գր. No 265ի, հոգն յաջոր-
դից Ա. շարք 1700թ., - 1173

- գր. ? No 265ի, 1716թ., 1174

- մեռն. No 154ի գր. մհ. Գեորգ
Բ.ի. 1701թ., - 788

- Է., 1730թ., - 586

- Ուզուն զղու, 1730թ., - 586

- Սեւեկեան, հոգեգրական Մով-
սես Վ. Գաղաթայեի, + 1732
թ., - 588

- Վ. Ար. Ջմիւռնի, + 1782
թ., - 59, 75, 78

- Բ., Անկիւրացի, առ. No 122ի,
+ 1814թ., - 611, 612

- Յոհաննան, մհ., ամիրայ, Ակ-
նեցի, մեկնեալ Կոնստանդու-
պոլիսից, 1824թ., - 213

- 1683 7 թ., - 1300

- Ապրահայմ, որու յիշատակ կը
տրուի No 288թ., - 1232

- 942

- գր. No 45ի. - 301, 303, 304

- 1030

Ագաթանգեղոս, պատմիչ. - 233

Ագաթան, տերապ փիլիսոփայ. - 307

Աղամ, հայտնաբեր. - 64, 121, 201, 313,
409, 435, 455, 519, 668, 675,
682, 701, 707, 714, 715, 737,
792, 1006, 1032, 1033, 1040, 1046
1122, 1173, 1204, 1210

Աղդէ, Կա. Ուռնայի, Ա. դար, - 708

Աղայի, բզ. Ասուրաց, - 712

Ագաթ, քոռ Քիլիսեանի, - 876

Ագաթիա, շքանաստեղ, Բ., Ստանկի, ա-
ռաքեալ Գեորգ Կիլիկեցի վ.ի. տէր
No 43ի, 1609թ., - 230, 239, 240,
241, 242, 243, 245, 263, 266, 268
- Մարտիրոս Կա. զբիմեցիի Կ. Պոլ-
սոյ մէջ գրելու ժամանակ
Ստանկի գրիչներէն մէկն, 1654-1681
թ., - 439

- հակաբռն կթ. Սիսի, 1677թ., -
384

Աղիզ, դուստր Աստուածացի Գր. Կարա-
պետի, 1431թ., - 814

- Ասիխարուն, փոյ Աճիւրիոյ Ա-
ւարմոյ Վարդան Եպ. 1870
թ.,— 880
- Մերձ. Նո 154ի զր. Գեորգ Է.ի,
տուր 1700 թ.,— 767
- Ազնաւոր, 1565 թ.,— 1085
- Ազոափար Կամ Ազոափար, ծառայ Տնտո-
նի ամիւրայ Արդելագիւղի, 701
թ.,— 1168
- Աթանգիմէ, Սբ., Եպ., անհրձագ Գրիգոր
Լուսաւորչի, 94, 316, 801,
1071
- Աթանաս, Եպ. Ալեքսանդրոյ.— 5, 6, 7,
9, 40, 231, 311, 312, 449,
537, 568, 605, 700, 701, 702,
739, 945, 1288
- Կրօնաւոր, եղբ. Քասկիւս Գ.ի
Գր. Նո 108թ. 1728թ.,— 544,
548, 549, 560
- Աթլաս, Խաթուն, մայր Տիգրանակերտի
Յորտ Եպ.ի, 1670թ.,— 1124
- Ալգազարու, 76
- Ալեքսանդր, Յն' Աղխանադ
Ալեքսանու, հայր մհ. Մուսեհի, 1625թ.,—
893
- Ալեքսանու, Սբ., (կամաւոր աղխա).—
525, 626, 534, 540, 607, 743,
1039
- եղբ. Կարապետ արդ. կրճղակ-
րակցիի. 1423.,— 804
- ,— 540
- Ալեքան, մհ., 1466թ.,— 142
- Ալեքսանու, սեր Նո 214ի, 1404թ.,— 990,
991, 992
- Ալեքսանու, սրկ., երեց, Գր. Նո 124ի եւ
171ի, 1635—1642 թ.,— 816,
617, 850, 851
- Ալթուն, — զմ'ւստ քի արդի միտաւանսի,
1541թ.,— 918
- Մայր Նո 42ի Գր. Պետրոս երեց
կնարացիի, տուր 1609թ.,—
228
- Մեծ մայր Նո 168ի, սեր' պր.
Խոնտ պիկի, 1657թ.,— 342,
862
- Մերձաւոր Նո 311ի սեր' Անուո-
ղի խոնայ Յարափիւնի. 1700
թ.,— 1312
- Ալի, Խուր, 1808թ.,— 259
- 1866թ.,— 1066

- Աղա, եղբորդի Յեմիւրի, 1793
թ.,— 33, 34
- Տն'ս Պուրս Ալի
- Ալիմ, Տն'ս Ալիմիկի
- Ալիպար, մհ., 1715թ.,— 198
- Ալիքան, արդի Պոռոս ամհ 66քեցեայի,
իւ եղբ. եւուհ Ենո Նո 112ր տու-
ած Լ. Առաւել Վ.ի, 1702թ.,—
574
- Ալի Ռաման, Քղ. Քուրմիոյ, — 664
- Ալիբաթս, 76
- Ալիմէ, Սուլթան Եղիպտոսի, 1288թ.,— 1117
- Ալիմեան, Բոյր մհ. Մուսեհի, 1825թ.,—
893
- Ակակոս, Սբ.,— 231
- Ակաց, փոյ Նո 164ի, Գր. Սեպիւնու Է.ի,
1450թ.,— 923
- Ակոբ, Տն'ս Յակոբ
- Ակոբփաւ.— 76
- Անահ, — Բժ., տուր 1200թ.,— 508
- եղբ. Նո 180ի, Գր. Մուլսու
Է.ի, 1547թ.,— 878
- Անահան, Վ., հեղինակ եկեղ. տաղերու,—
1077, 1079
- Անմար, ք Անմե— Անմե
- Անմե— Անմե,
- Սուլթան Վ. Պոլսոյ, 1609թ.,—
242, 249
- Վեդիւր, Վ. Պոլսոյ, 1664թ.,—
137
- Փառայ Քեօփուլու, Վեդիւր Վ.
Պոլսոյ, 1670թ.,— 442
- Լեփեղի շինել տուած է Բաղնիք
մը, խան մը եւ մղկիթ մը,
1873—1674ի.,— 1065
- Սուլթան Վ. Պոլսոյ, 1691թ.,—
1003
- Մեծ հայր Սուլթան Մամուտ
Գ.ի.,— 584
- Աղան.— Վ., համ. Ժե. դար.— 1004
- Աղբակ, արդի Նո 193ի սեր Ասուլանա-
տուր Է.ի, 1398թ.,— 926
- Աղեքանուր
- Մեծ,— 38, 39, 44, 261, 494,
1076, 1209
- (Ա.) կթ., 1706—1714թ.,— 187,
401
- Պալատի, (Ա.) կայսր Ռուսաց,
1801—1825թ.,— 1075

— Կոստան, գրաւոր եղիտարիք Կոստանի, 1817, — 356

Անդրեաս,

- Առ. — 288, 652, 646, 695, 712, 782
- Եղբ. No 164ի Գր. Սեփանասի, 1450թ., — 823
- Տր., Բերաւոր Յո 180ի Գր. Վարդան Եղի, 1547թ., — 680
- Խոնայ, Ղափանցի, 1644 թ. Եւթ., — 1006
- Ք., Ղեկիացի, 1663թ., — 223
- Եղ., Առ. Կ. Պոլսեցի, Առաջնորդ Պաղատի, 1758 — + 1807 թ., — 55, 89, 112, 113, 114, 229, 834, 1248, 1249, 1250
- Եմաստառ, Արեւմտացի, — 1043
- Ք., — 1166

Անդոն, Անդոնիս, Անթոնիս, Տե'ս Անտոն Անտոն, Անտոն,

- Անտառակոն, սբ., — 6 9, 782, 1335
- Ք., քաղք կեղ No 284ի. 1361 թ., — 1219
- Ք. ամուսին No 812ի Տե'ր Քր. ամուսնայ երեկեց, 1439 թ., — 1317, 1318
- ԱԵԵԵԵԵԵ, 1599թ., — 74
- Պոլսի, Կարաւանքի Ի Վանի, 1721թ., — 210
- Զայր ամուսնակալ, — 388
- Ք., Տե'ս, Եւթուցի No 15ի Գր. ին, — 101
- Վ., — 408, 409
- , — 1150
- Վ., — 3702

Անտոնիս, Անտոնիս, Տե'ս Անտոն

Անտոն, Անտոնիս, Գրաւոր եւ սբ., — 689, 1290

Անտոնիս, Անտոնիս, — 756

Անտոն,

- Բազմաւոր, Կարաւան, Կ. դար, — 752
- Բազմաւոր, (Ա.) քղ., Կարաւան (Ա.) քղ. ի, 19—890թ., — 874, 877
- Որոշման, Բազմաւոր, թիւ 954 — 977թ., — 716
- Որդի Ամբաստանի քղ. ի, — 607

Անտոն, Թեփալեցի, — 525

Անտոնիս Եւթուցի միայն Կարաւանի վանքի, Գր. No 16ի, սբ. իր անունը չի յայտնւած, 1823թ., — 91

Անտոն, Կարաւանի արդ. Մրդաւոր, 1422թ., — 804

Անտոն, Տե'ս Անտոնիս Անտոնիս, Կեղիկեցի, Կ. դար, — 311, 700

Անտոնիս, Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1610թ., — 256

Անտոնիս, Կ. Կարաւանի Անտոնիս, Կեղիկեցի, — 122, 282

Անտոնիս, (Կեղիկեցի) No 314ի սբ. մե. Սրբապետի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոն, Կեղիկեցի, — 756

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

Անտոնիս, Վ., Կեղիկեցի, Կ. դար, — 1634թ., — 1324

- Վ., Գաւրիմեղի՞ն, ճեղքեմակ
ա՞ղովասանք Գասառականի նա-
ռի՞ն, 1648թ.,— 368
- Վ. Քարեղցի, մասնակցեցաւ
1652 թ. ի Սրուստղեմի ժողովին,
— 390
- Վ. Շառքերի, մասնակցեցաւ
1662 թ. ի Սրուստղեմի ժողովին,
— 389
- մհ., խոնայ, Անկիւրիայ երեւե-
րեւեմ, 1663թ.,— 223
- Դաստակցի, ուղի Համագուլի,
արծաթիլ տուաւ No 344թ. 1666
թ.,— 1111, 1114
- Տէր, ճեղքեմակ վարպետ No
105ի Դր. Յարութիւն գարի,
տուր 1679թ.,— 541, 542
- Վ., տր No 112ի, 1702թ.,—
570, 574
- Պր., Սիվիւրիսարցի, արւ կինը
1836թ.ին երկու տոնացոյց կը
նստիւրէ Անկիւրիայ վանքին,
— 326
- Վ., Սիւնեցի՞ն քի՞ Քղիւնցի,
հեղինակ խրատներու, — 151,
669, 670

Առաւի, Բողոքի Պր. խոնայ Զումայի,
1684թ.,— 1300

Առոյ, հայ.,— 234

Առանք, կին Յովսէփի, — 273, 522, 526

Առար, Աբաստացի, Դր. No 112ի, եւ
112ի, 1619-1621թ.,— 567, 568,
569, 572, 573, 574

Ասափ, բղ. Յուդայի, — 314

Ասեր, տղի Յակոբ Նահապետի, — 273

Ասլան,

— Պր. տր No 221ի, 1450թ.,
1007, 1008

— մհ., եղբ. No 160ի, տր մհ.
Սմանտարի, 1560թ.,— 795, 796

— 1581թ.,— 874

— Դր. Մ. Բեթի Գասաստանագրի ձե-
ռագիրնեւէն մեկուն, 1611թ.,— 266

— Սղբ Սաւայի եւ Լեւոքի, 1668
թ.,— 1066

— մհ., 1668 թ.,— 1066

— Կուլի, տր., վերջին կզմ. No
301ի, 1680թ.,— 1266

— Քուսա, — 559

— Տե՛ս Ասլան խոնայ

Ասլան (Ասլան), խոնայ, տղի No 312ի
վերջին տ. Մանեթի, 1618թ.,—
1319

Ասկղիպոս, տեսիւր Դիոնիսիոս Արիս-
պաղաղի, — 629

Աստուծոյ տուն

— Մարտիրոս (= վկայ), 1194

— Ք., շնեմտու No 81ի գծա-
գրութեան, 1354-1365թ.,— 403,
405

— Պր., հայր Ռոսիտանի Խաթունի,
1391թ.,— 216

Ք., տր No 193ի, 1396թ.,—
925, 926, 927, 928

— Ք., տր No 249ի, 1501թ.,—
1131, 1132

— Դր. No 312ի յիշատակարանին,
1516թ., 1320

— Ուղի՞ն Կիւնյակի, եղբ. Այափի,
1541թ.,— 815

— Ք., հայր No 163ի կզմ. Սողո-
ման է. ի, 1541թ.,— 816

— Ք., Դր. No 286ի, 1561թ.,—
1224, 1225

— Շմանտանտր սրկ., կոչեցեալն
Կուլումիւր, եղբ. Անկիւրիայ Ա-
ռաղմուղ վարդանի կզմի, 1570
թ.,— 880

— Ք., տր No 187ի, 1572թ.,—
905

— Զախալի, վերջին տ. No 318ի,
1607թ.,— 1338, 1340

— Ք., մասնակից No 24ի նորոգ-
ման 1612թ.,— 150

— Սրկ., Դր. եւ ծաղ. No 62ի,
1626թ.,— 346, 347, 348, 349

— Ուղի դալանուլիցի Յակոբ է. ի,
1636թ.,— 922

— Ք., Դր. No 281ի, հողեւոր եղբ.
Տէր Յովնանիս Հառակայեցիի,
1637թ.,— 1157, 1160

— մհ., Գ. հայր Աբրահամ է. ի,
1642թ.,— 808

— Սղբ. մհ. Նաւառ ղ. օի, + շուրշ
1644թ.ին, — 1092

— (Գ.) Պատրիարք Սրուստղեմի,
1645-1671թ.,— 134, 390, 439,
440, 585

— Եղբ. Զախալիս դալանայի, 1654
թ.,— 770, 772

- Որդի Մեղակոսի Սինանի, 1667 թ., — 933
- Սրկ., Գր. No 175ի եւ 207ի, 1667 թ., 860, 861, 863, 967, 968
- հմ., 1668թ., — 1066
- Սղբ. No 120ի Գր. Քրիստոսասուրի, 1670թ., — 600
- Վ., 1670թ., — 599
- Սւկ., Ստանդարդի, առակերտ Մատթիոս Ղերիցի Վ., 1670 թ., — 441
- Հանի, օգնած է Անկիւրիայ Սբ. Աստուածածին վանքի պարիսպի շինութեան, շուրջ 1670թ., — 413, 414
- Բ., Գր. No 172ի, 1683թ., 853, 854
- Սղբ. Անկիւրիացի մհ. Յովսէփի, 1700թ., — 810
- Բ., զիյն No 104ի, 1700թ., — 529, 531
- Գր. No 265ի, առակերտ Անկիւրիայ Առաքնորդ Մովսէս եպ., շուրջ 1700թ., — 1173, 1174
- Վ., Արվ., Եփեսացորդ Աղիսանգը (հմ. Ա. կրթի. 1707թ., — 400, 401
- Մինասեան, Բ., 1723թ., — 380
- Կթ. (Ա. համասանցի) 1715-1725 թ., — 102, 433, 483, 910
- հմ., խրիմեցի, օրդի Կիրակոսի, Բարդղիմէոս Արդի օրդի Եղեան, օրինակ մը կը տրամադրէ՝ լրդօրինակելու համար, 1789 թ., — 1080
- Բ., — 1141

Ավրան, հայր No 185ի ս. Աննայի, 1653 թ., — 902

Առվանանց, սբ. եր., — 8

Արամազդ, հայր՝ աստուծոյ, — 371

Արեքուսա, կա., — 1021

Արեւիզոյն, Տե'ս Ասեփանս' օրդի Գր. Աւսրնի

Արքն, Տե'ս Արուրիւն

Արիս, հերեթիկոս, — 626, 1032

Արիսազկս, Տե'ս Արիսազկս

Արիսազկս,

- Վ., իր Նիքիւմ առակերթն հեռւեկնած է Մարտիոսի Աւետանը, ԺԲ. դար., — 402, 406

— Հոհոտ, Գր., հեղինակ գրչւթեան խաչակնի եւ բառակիրի, ԺԲ. դար., — 651, 698, 703, 728

— Ռըստմէս, 1541թ., — 318

— Եղբ. No 308ի ս. Յովն. Արիսայի հոգեւոր հայր՝ Յովմա Վ., ԺԵ. դար., — 1205

— Վ., Առաքնորդ Յաննիսիոսի առաքանի, 1629թ., — 1215

— Բ., Գր. No 155ի 1654թ., 769, 770, 771, 772

— Աշոտան, հոգեղայր Կիլիկիոյ Ղուկաս Ա. կրթի ԺԲ. դար., — 586

— Վ., հեղինակ հառի մը աստացեայի Նար Կիրակեան վերջգրակ., — 355

— Նեկոսարցի, — 154

— Խմաստասեր, — 372, 494, 591, 598, 701, 703, 751, 1028, 1169

Արիսոնսա, Ժայր լոնակեցի Գր. Սարգիսի, 1586թ., — 170

Արիսոնսայլեւա, Քայր Անկիւրիոյ Գրիգոր եպ., 1644թ., — 953

Արիսոննա, Մայր No 160ի օրդ Մանասար մհ.ի, 1560թ., — 796

Արծան, Արծուրնի, առակերտ Ա. Մեսարպի, Ե. դար., — 607

Արմազան, մհ., Եղբ. No 314ի օրդ Առաքնի մհ.ի, շուրջ 1634թ., — 1324

Արեւկունիւն, — 176

Արեւի Զեք Միլիկեան, հրատարակիչ Սամուել Անցիլի, — 636

Արուրիւն, Տե'ս Պարուրիւն

Արգախաղ, օրդի Սեմի, — 314

Արայուրիւն. Բ., լոնգրեց Դաւիթ Բ. կն (Արայուր օրդի) զամազան խոյմուցի (ԺԲ. դար.), — 237

Արիսայոս, օրդ. առակերտ Պողոս Առաքնայի, — 122, 282

Աւագ.

— Վկայ. Սարգիսեցի, հառաքանած՝ 1390թ. ին., — 556

— Ավագ, Գր., ամուսին Ուսիանէ խաբուցի, 1391թ., — 216

— Գր. Եղբ. Պարսիսիկ խաբուցի, 1391թ., — 216

— մհ., հայր No 285 Նար Մար-

- կա Բ.ի, 1865թ.,— 170
- Գր. No 152ի, 754
- օրդի մատկոսի եւ եղբ. թուոսի, — 816
- Բ., օրդի թովհանճեան, — 928
- մե., օրդի կայապետ Անկիւրացիի, 1142
- Մեծ հայր No 311ի սեռ՝ Սահայրի խոնայ Յարութիւնի, — 1312
- 453
- Աւագ Եփէմ, երեցկին Անկիւրիոյ հետագայի Առաջնորդ Վարդան Կալի, 1570 թ.ին առաջ, — 879
- Աւագեհր, օրդի Ղազարի*, 1552թ., — 164
- Ավան, Տե'ա Աւագ
- Աւետարան, Բ., որմէ Անկիւրիոյ առաջնորդ Քաղկես Աբ. կը ստանայ No 210ը, 1816թ., — 1098
- Աւետիս,
- Սիակեազ, եղբ. Գիրիոն վի աւետիս՝ Սեբ Վ.ի, + 1360թ.ին, — 1220
- Վ., Վանցի, 1652թ.ին մասնակցեալ երեսակի մեղք վին, — 389
- Աբ., Առաջնորդ Կեարտի, 1828թ., — 354
- Աղա, քարգման, — 19
- Աւետի,
- Վ., խոստանարակ, 1358թ., — 778
- Վ., հոգեւոր եղբ. Անկիւրիոյ Առաջնորդ Վարդան Կալի, 1570թ., — 860
- Սպ., Արքեպիսկոպոս, հոգեւոր հայր Յուսէպ Գրի, 1843թ., 1092

- եղբ. No 401 Գր. Յովհաննէս, 1662թ., — 296
- մե. հայր No 184ի Գր. Սահակ դպրի, 1690թ., — 929
- Հայր No 93ի գր. Դանիէլի, 1706թ., — 471, 501
- Դպրի, օրդի No 94ի գր. Սահակ Բ.ի, 1710թ., — 480
- Գր. No 212ի — 985, 986
- Բ., երկրորդ գր. No 223ի, — 1023, 1024, 1025, 1026
- Աւթեք, մե., սեռ՝ Վո 178ի, 1441թ., — 868, 870
- Աւթի, Եփէմ, դուստր Եփէմ Զուլան քաղուկի, 1212թ., — 688
- (Ալի*), երեցկին, վիւրդի սե. եւ կազմիլ տուող No 303ի, 1255 թ.ին ետ, — 1274, 1276
- Աւելի,
- Պր., Սինեկայ հայոց, օրդի Սրմբատ (զուհաստայ) սպարապետի, 1280թ., — 1120
- օրդի Պր. Վանքաւի, 1298-1300թ., — 688, 689
- Խղ. հայոց, 1311թ., — 1112
- Աւագ, Թղ. Յուդայի, — 314
- Աւագեհր, հայր Անիտա մեղքի, — 118, 282
- Աւանիյ, (Աւետեմացի), — 742
- Աւետիկի, — Վ., (անունին տեղը պարտաւ), 1682թ., — 313
- Աւետեմացի (Թովմաս), — 742
- ԱՅար, օրդի, No 312ի վերջին սե. Պարսեայի, 1516թ., — 1319
- ԱՅեմեթի, մայր, No 160ի սեռ մե. Աստատի, 1560թ., — 796
- ԱՅեմեթի օղլի, Տե'ա Հոսովկայեցի Յովհ. Բ.

P.

Բարզեհ, Նայ. Առաջնորդ Գաղաթիւ, ա-
բողակից կր. կիլիկիայ, — 140,
157, 318, 423, 474, 532, 549,
574, 621, 636, 692, 712, 714,
763, 779, 785, 789, 797, 798,
806, 811, 817, 819, 820, 831,
832, 833, 837, 839, 843, 847,
849, 851, 853, 855, 858, 869,
860, 863, 865, 869, 875, 881,
882, 886, 893, 899, 901, 903,
905, 913, 915, 919, 935, 937,
939, 953, 957, 966, 969, 981,
989, 993, 1005, 1045, 1055-
1056, 1087, 1093, 1107, 1116,
1123, 1136, 1141, 1143, 1145,
1151, 1170, 1180, 1181, 1183,
1191, 1250, 1255, 1260, 1261,
1263, 1267, 1271, 1283, 1289,
1293, 1297, 1302, 1303, 1306,
1309, 1313, 1319, 1320, 1323,
1325, 1331, 1333, 1337, 1341

Բաբելոն, եպ., — 4

Բաբարու,

— Բձ, — 153

Յժեկապետ, — 506, 558

Բախաուր, կից Դնորի, շուրջ 1396թ., —
926

Բաղդասար, Տե՛ս Պաղդասար

Բաղդասար, Տե՛ս Պաղդասար

Բաղդաս, մայր Աննոց Բ-ի, շուրջ 1439թ., —
1318

— Սեւեցի, — 075

Բաւա, 1142

Բաւաթաւ: սր. աղիկից Պաղաւ Առք, —
39, 477, 095

Բաւելիւս,

— Կոմաւուր, զր. No 108ի, 1728
թ., — 544, 548, 549, 550

— Սբ. հայրապետ, — 546, 628

Բաւիկ, մայր Զամարիա դաժնայի, շուրջ
1654թ., — 770, 772

Բաւրդոյիմեոս, Տե՛ս Բաւրդոյիմեոս

Բաւրդոյիմեոս, Տե՛ս Բաւրդոյիմեոս

Բաւրդոյիմեոս,

— Առք, — 41, 552, 640, 713

— Սալուկիացի. Զրանչիակեան կար-
գեհ, 1723 թ կե առաջ, — 380

— Լաթիմ եպ. Մարաու, ԺԳ
դար, — 62, 64, 65, 67, 163,
164, 323, 324, 325

— Գր. No 275ի, 1611թ., — 1193,
1195, 1196

— Բ., 1728թ., — 1036

— Աբղ., բնդօրեակող շուրջ Ե-
դեսիւն, 1769թ., — 1080

Բաւելի, Գր., մեծ հայր Ախիւրմանցի Գ.
Կարապետի, 1431թ., — 814

Բաւրեհիւս, Նաքրեհից, պատիւով լու-
նաց, շուրջ 1700թ., — 585

Բաւրեհ, Տե՛ս Բաւրեհ

Բաւրդաւ, Բ., շուրջ No 297ի, 1618թ., —
1253, 1256

Բաւուր, քղի Նուեայ, — 120, 273, 280,
293

Բաւրեհ,

— Ննուրացի, հարապետ, Գ դար,
7, 9, 10, 14, 94, 231, 284,
302, 311, 366, 520, 654, 699,
700, 701, 702, 739, 743, 774,
1279

— Յոն, վ. Ե. դար, — 420

— Վաւրապետ, վ. առաջնորդ Զր-
ազարեկի, քաղաքեցի իւրեան
Ոսկերեանի կարողիկեայ մեկ-
նուրիւնը: ԺԲ դար, — 311

— Վ., Մաւելուրցի, մ.Գ. դար, —
419, 420

— Վ., Գաթնապետ, 1391թ կե ա-
ռաջ, — 1278

— Բ., զր. No 193ի, 1396թ., —
925

— Աբղ., քղի Յակոբի եւ Վրամա-
րի, 1439թ., — 1318

— Բ., իղբ. Սիւնեաց Առաքի
եպ.ի, մ.Ե. դար, — 737

— Բ., մասնակից հորգման No
24ի, 1612թ., — 150

— Պաւրեհի, սա- No 47ի, 1647
թ. կե հա, — 298, 300

— Արախի, վ., հոսեղաւր Գորոս
եպ.ի, 1648թ., — 978

— Վ., Շոշի, մասնակցեցաւ 1652
թ.ի Սեուադեմի ժողովին, —
359

- Ք., 1728թ.,— 548, 580
 — Լեւոնի համանաբակի ընթաց-
 քին, ժԸ. դար.,— 1329
 — եղբ. Աբ. Պետրոսի (7) եւ Յով-
 հաննու.,— 1245
 — Վ., շեռքնայայտ.,— 546
 — Վ., հեղինակ Աստուածամի-
 րյովի մը.,— 1033
 Բարսեղի, առաքելոս Նեստորի, շուրջ
 430թ.,— 225
 Բարեխանս.,— 1150
 Բարեխանս, կողմ.,— 148
 Բաւմաւա, Էդր Ախեհրամնցի Պ. Կարա-
 պետի, 1431թ.,— 814,
 Բել, կուռք.,— 816
 Բենեֆիս.,— 721
 Բենեֆիս, որդի Յակոբ մհ.ի.,— 273
 Բենիկ, Վ., վանահայր, մասնագիր,
 Ժ.Դ. դար.,— 459-460, 481,
 405, 487
 Բեռնարդոս, սբ.,— 41, 739
 Բեսիկի, որդի Թիմի, շինեց ճապ. 1021

- Բեսոս. սաստապ, ապանիլ Դարեհ Գ.ի,
 Դ. դար.,— 44
 Բերդակացի, ժմ. հեղինակ Ռ
 284ի մէջի տառաւորին, շուրջ
 1600 թ.,— 1172
 Բերքումեան, զմ. Պետրոս վ. Աղամալ-
 եան
 Բիկում եաքում, կին Ջրմանա Քաշ-
 անի, 1451թ.,— 788
 Բիրում, Վ., հայր Յակոբ վայրի, 1481թ.,—
 777
 Բիրեղ. քնին Սինեանց, Հեռակ կայս-
 րի տառաւոր խաղաղական մա-
 սուհի մը, Կ. դար.,— 31
 Բոս, Ամուրի Հոտի, 214
 Բուզի, հայր Սեդեկի Է.ի, (= մեդի.),—
 280
 Բուրառեան, կին Սարգիս Է.ի, 1358թ.,—
 770
 Բողեկ, որդի Վարդանի,— 402

9

- Գաբրիել,
 — Հեռակայան.,— 29, 110, 446,
 538, 695, 734, 786, 1000, 1034
 — Հայր Ռ 312թ խաղող Յովհան-
 նէս միայնակեացի, 1438թ.,—
 1315
 — Աբդ., ս. Ռ 135ի, 1624թ.,—
 059, 080, 081, 083
 — Վ., Առաքելոց Գաղատիոյ, 1842
 թ.,— 908, 956
 — Զեյկայի, մեծ հայր Ռ 124ի, ս. Ռ.
 մ. Սեպուհի, շուրջ 1842թ.,—
 617
 — Փետր. Անկիւրիացի Գրիգոր
 եպ., 1644թ.,— 983
 — Վ., Երեւանցի, մասնակցեցաւ
 1852թ.ի Երեւանի մոլորի,—
 389
 — Ք., կզմ. Ռ 23ի, 1056-1060
 թ.,— 118, 144, 145
 — Աբդ., 1728թ.,— 548
 — Պետրոսի Երեւանի, 1823
 թ.,— 91

- Վերջին բզ. Կարսի, 1065թ.,—
 720
 — Քզ., Արեւունի, որտ սերուն-
 դեհ կը կարծուի ըլլալ Աղթա-
 մաւի Զաւարիս Գ. կ.թ.,— 787
 Գաղ, որդի Յակոբ մհ.ի.,— 278
 Գալուս,
 — մեծ. Ախեհրամնցի Պ. Կարա-
 պետի, 1431թ. 814
 — Շուրջ 1541թ.,— 818
 — Որդի Դանիէլ Է.ի, եւ Ղազարի,
 1552թ.,— 984
 — Զանքնակ Գ. Ռ 200ի, 1657
 թ.,— 847, 848
 — Վ., 1708.,— 744
 — մհ., այցելած Կիպրոս՝ 1720
 թ.ին.,— 1182
 — Գ. Ռ 291ի.,— 1235, 1236
 Գալանոս, քմ., Շոյն ընդ Գեղիանոս
 բժեկայան.,— 558
 Գալեանեանց, սբ. եր.,— 407
 Գանգրեա, ուղղ. քանակագր., ունի կա-
 ճանց.,— 231
 Գասպար,

Գազիկ,

- Գոնիացի, 1663թ.,— 223, 224
- Մեհաբնցի, 1655թ.,— 366
- Վհ., ամիրալ, Մուրադեան, ժ.թ. դար, — 337
- ,— 665

Գառանան (?), 1625թ.,— 894

Գնդիան, Տե'ս Գնդիանու

Գնդիանու, բժշկական, ճոյն ընդ Գաղա-
նու բժ.,— 153, 506

Գեաղ, Տե'ս Գեաղ

Գեորգ, Տե'ս Գեորգ

Գեորգ,

- սբ.,— 1160
- Բ կր., Գառնեցի, 878-898թ.,
— 974
- (նպ.), խնդրեց Ներսէս Շնորհա-
լիկն Մբ Սարգսի վկայաբա-
նութիւնը, 1158թ.,— 16
- Վ., Լամբրոնցի կամ Սկե-
ռացի, զանձնաց, գրած է
շխատ զլուսարեանք, + 1301
թ.,— 702, 1010, 1184
- Պր., եղբ. Քոննի զիղաւագիճ,
Յովնանէն Քոննիի ճեա շինեց
Քոննիի եկեղեցին, շուրջ 1330
թ.— 85
- Վ., զանձնաց, Լամբրոնցի*ն
է, 1391թ.էն առաջ, — 1278
- Լայր Աստուածատու Բ.ի", քե'
Մելիէի, 1385թ.,— 928
- Ք., խնդրեց Առաքիլ Սրեմեցիէն
գրել աԳոլասանութիւն Սաղմո-
սացն Գաւրիան, ժ.ն. դար, —
1304
- Վ., բանասէր, շաբուցական,
վարձակեր, աստուղի Յակոբ վ.
Նրիմեցիի, + 1416թ.ի, 234,
235, 266, 347, 449, 704, 750,
751, 1196
- Ք., եղբ. Յովնանէնի, առ
Վարդ Մարտի վր, որուն քանի
մը եղբոր ապառն աշխույճակ
զարձանուած են No 179ի 1591
թ.էն առաջ, — 878
- Վ., Կիլիկեցի կամ Սեւցի, առ
աստուղի Ալադիւս Լ. Ստանկի.
տուրք 1600թ.,— 266, 368, 698
- Վ., ճարտար կ'ուղղէ Միսիրար
վի ԴԱԼԵՏԻԿի մէջ, 1622 թ Են
առաջ, — 1189

— Սեւրայ բանիւ, ունի խառն մը
նրուցադեմ ուխտի զացողնե-
րուն, 1630թ.էն առաջ, — 1197

— Ք., սրդի Մելիան Բ.ի. No 301ի
նաշտուքեան օլնող, 1680թ., —
1266

— Ք., մհ., զր. No 154ի, 1701թ.,
— 765, 766, 767, 768

— Պ., Գոլիանցի, Էրմիանի Գա-
ղաթիւ ճաւիթի, + 1766թ., —
1328, 1330

— Ք., Էրզրումցի, կզմ. No 316ի,
1762թ., — 1332

— Տր., 1796թ. — 834

— Տր. յուսարար 1796թ., — 834

— Դպիւր, Պալաացի, Ենդիմակ
պարսկերէն ճեալանութեան մը
1737-1812թ., — 198

— Սպոս., — 1795թ., — 40

— Ք., ոս No 226ի, ժ.Լ, կամ ժ.Բ.
դար, — 1038, 1040

— Տր., մհ., Յոլմանեան, ճայր,
Յովնանէն Քոլմանեանի, +
1817էն առաջ, — 366

— , զրոյն է քուրճերէն յաղ մը,
1833թ., — 1234

— Նպ., Ալիսանեան, վանահայր
Արամուս վանիւն, 1867 թ., —
263, 268

— Վ., գրած է ճառ մը՝ առաջնայ
վասն տուրք ճաղողութեանն
ի խնդրոյ Յովնանէն 16.ի, —
536, 605

— Վ., — 545

— Տրդի Միմասի, — 1074

— Վ., — 816

Գեորգ, Տե'ս Գեորգ

Գեորգայ, Տե'ս Գեորգայ

Գեորգանու, նախ պատիար Կ. Պալալ,
715-730թ., — 10. 18, 238

Գեղ, բարոս, — 825, 923

Գիւղոր, Տե'ս Գիւղոր

Գիւս,

— Վր., 461-478թ., — 287, 720

Գոհար,

— Հարաբար No 183ի տ' մհ. Մու-
սնի, 1625թ., — 894

— , — 1044

Գորգան, սբ., — 4

Գոլգան, դուստր Ազուլիցի Պր. Թումա-
նի, 1883թ., — 1300

- Պալատի, Բայր Գուլգաձի, 1683թ.,— 1200
- Գալը, Տե՛ն Գոխոր
- Գրիգոս, Տե՛ն Գոխոր
- Գրիգոր
- Սիմէնյանքարծ, Գ. դար, — 129, 288
 - Հռոմայ Լայրապետ, ժամանակակից Տրայլանոսի, — 328
 - Լասաւորի, 239-326թ., — 8, 11, 14, 29, 30, 51, 64, 145, 176, 231, 236, 236, 239, 265, 267, 286, 368, 390, 409, 456, 457, 534, 649, 650, 675, 679-680, 682, 708, 709, 711, 719, 720, 735, 739, 755, 765, 774, 798, 801, 892, 1000, 1017, 1020, 1027, 1038, 1040, 1077, 1078, 1139, 1158, 1180, 1167, 1204, 1212, 1253, 1290, 1335
 - Կր Աղաւնից, բռն Գր, Կաւաւորի, — 710
 - Աստուածաբան Նազիւնգաթի, Գ. դար, — 6, 7, 9, 10, 29, 74, 88, 159, 231, 263, 311, 865, 833, 700, 701, 702, 739, 1022, 1091, 1107
 - Նիւսացի, Դ. դար, — 5, 7, 30, 99, 366, 701, 739
 - Եպ. Արծրունաց, Սրբապետին բարդ մը գրեց ի Տայա Տեաւ-նընդառաջի մասին 560թ.-ին, — 14, 30
 - Եպ. սրբն զինից Վարդ Պա-րիկ՝ յունաց բանակը ջրանեղծ րենիկ եւ զղջայի եւ՛ք՝ Կաւելու իր մեղքը՝ 853թ.-ն, — 1090
 - Միայնակեաց, յոնի երամ իր խնդրանով Ամանիա Շիրակացի գրեց «Յաղագս զգլխան առ-տաւապո Ժ. դար», — 1031, 1036
 - Նաբեկացի, սրբ. Ժ. դար, — 79, 196, 439, 461, 565-566, 667, 668, 581-582, 583, 656, 658, 659, 660, 663, 836, 946, 1045, 1053-1054, 1246, 1254, 1279, 1336
 - Մազեաթու, Տե՛ն Ազիւսթու
 - (Բ) Կր., վկայաւոր, Տե՛ն ճանա

Վանաւոյ Պաղիտաւնի 1088-1105
թ., — 13, 234, 267, 650, 720,
813, 836, 1167

- Լայրապետ, ճան. վկայաւոր, — 124, 130
- (Դ.) Կր., — Եղբայր Ն. Ճնորհա-լիի, 1113-1173թ., — 237, 1167
- Ճղնաւոր, Մարաթի, միաբան Յնաւանց վանքի, գրած է զգրիվ վայից եւ մեղայից, 1149, — 466-460, 461, 462, 463, 467
- Դպիր, Յունաշենի քարգմանից Ոսկեբերանի Կարողիկեայ մեկ-նութիւնը, ԺԲ. դար, — 311, 312
- Կաղիտն, գր. Ոո 305ի, 1265
թ.-էն առաջ, — 1274, 1275
- Լայր No 24ի սո. Յովնանցեւ
քի, 1259թ., — 150
- Լայր No 153ի գր. Կասանց
սրկի, 1276թ., — 761, 764
- Վ., Ակեւոացի, ԺԳ. դար,
30, 721, 728
- Ք., ճառաւանդ, ռուսն բուրդ
մը կը գրէ Մովսէս վ. Սրգեկա-լի, ԺԴ. դար, — 238
- (Ե.) Կր., անաւարդեցի, 1301-1303
թ., — 1104, 1236, 1383
- Կրմ. No 242ի 1303թ., — 1102,
1105
- Տարեացի, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000
- Մերենց, Վարդի Կամ խա-րեցի, 1350-1426թ., — 266, 731,
1214, 1215
- Ք., սեր No 213ի, 1385թ., —
987, 989
- Գր. No 40ի, 1391թ., — 213
- Եղբ. No 157ի, գր. Յովնանիս
Եպի. Ժ. դար, — 782

- Աւագնորդ ԲՇ ամուսնացի, ԺԳ - ԺԵ. դար?, — 787, 788
- Ք., հան. միաբան Ռո 158ի մեջ յիշուած անապատին, ԺԳ.-ԺԵ. դար?, — 787, 788
- Վ., ազգական Մաթթոս վ.ի; ստեղծ խնդրեց Յովնանու Աւե- րաւանին մեկնութիւնը, ԺԵ. դար, — 162
- Եր., 1422թ.ին առաջ, — 806
- Ելմէյի/նեց, Արեկեցի, ծղկ. հ. կզմ. Ռո 312ի 1438թ. — 1314, 1315, 1316, 1317, 1318
- զրեց Ռո 312ի, գլխակարգու- րեանց ՎԱՍՆԵՐԸ, 1438թ. — 1317
- Աբղ. կզմ. Ռո 181ի; 1435թ., — 883, 885
- Ք., Երոզէյ Եւոզ Ռո 181ի, հան- նայն Ե վերինին հեռ., — 883, 886
- (Ք.) կր. Մուսաբեկեան, 1441 ր., — 889
- կր. հան. Մուսաբեկեան, 1441 ր., — 869
- (Ժ.) Զայրբեկեան կր. 1450թ., — 824, 869, 991, 1009
- Ք., քեռայ Ռո 164ի զր. Ասե- փանոս քի, 1450թ. — 823
- Եղբ. Ռո 164ի զր. Ասեփանոս քի, 1450թ. — 823
- (Ա. կր.) Արամազի, Եւոզայ ԺԶ. դար, 829, 837
- մեռ., 1573թ. — 906
- կր. (ԺԲ. Վաղարատապետցի); 1584թ. — 858
- Եւ. Զմեկածկցի, Առաքնորդ Անկիւրի, 1584թ. — 858
- Զայր Ռո 199ի վերինն ս. Պրի- ցոր Բուսնցի, 1598թ. — 945
- Ք., Բուսնցի, վերինն ս. Ռո 199ի, 1598թ. — 946
- Սրկ., կր., Երդի Պրիւնայի, Ռո 150ի Առաքնութեան համար ա- յայ Եւոզ Ե, 1598թ., — 774, 775, 777
- (ԺԳ. Արատին) կր., 1605-1607 ր., — 203, 208
- Ք., Զայր Ռո 38ի ս. Սաղուս արկի, 1606-1607թ. — 203, 208

- Պատմութիւն. Առաքնորդ Եւոզ- յայ Եւ Կարաբաք վ. Պոլսոյ, 1607-1611թ., — 246, 264, 265, 1340
- Ք., կրկին Եւր. Ռո 214ի, 1617 ր., 991, 992
- Ք., Եւր. Ռո 190ի, 1618թ., — 915, 916
- Անցի, զր. Ռո 297ի, 1618թ., — 1253, 1255
- կր. զր. Ռո 147ի, 1621թ. — 720, 732
- Գր. Ռո 254ի Տեղացային, 1621 ր., 1146, 1147
- Զայր Ռո 38ի ս. մեռ. Մովսէսի, 1622թ., — 173, 174
- Կարաբաքի Սրատաղի, 1623 ր. — 1150
- մեռ. Երզնէս Եղբ. Ռո 62ի զր. Աստուածաւոր արկի, 1626թ., — 349
- կր. Անկիւրի, Ա. Աստուած- ծին վանքին, 1636թ., — 921
- Վ., Եւոզայի Ռո 232ի, զր. Քաղկոսի, 1638թ., — 1064
- Եւ. Անկուրցի, Եւր. Ռո 301ի, 1644թ., — 950, 952, 953, 984
- Անկուրցի կամ Աստուրցի, զր. Ռո 41ի, Ռո 122ի, Եւ Ռո 123ի, 1646-1663թ., — 217, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 611, 613, 614, 615
- Պաղայի, Զայր Ռո 192ի Եւ- րոզ Եւր. հանի Դովաթի, 1646 ր. — 922
- Երդի Ռո 192ի Եւրոզ Եւր. հանի Դովաթի, 1648թ., — 922
- Վ., Վանցի, Մուսնեցի, 1652թ. Եւրատաղի ժողովին, — 389
- Զայր Ռո 155ի ս. Զաւարիա զայնայի, 1654թ., — 770, 772
- Ք., Եւր. Ռո 177ի, 1656թ., — 865, 866
- Եղբ. Ռո 168ի զր. Եւրատաղի զայրի, 1657թ., — 843
- Վ., Առաքնորդ Զիւրուին Ս. Աստուածին վանքի, 1662 ր., — 296

- Գեղ No 200ի, հաճ. 1667թ., — 948
- օրդի Վարդգի, 1668թ., — 906
- Յոնգրայր No 300ի սեբ խոնա թուժայի, 1663թ., — 1300
- Զեյնալի, օրդի No 150ի յարտդ օս. խոնա Ծառուկի, 1663թ., — 778
- Ք., գր. No 20ի, 1690թ., — 106, 107
- մերձ. ռաճի Մարտիրոսի, 1714թ., — 984
- օրդի մհ. Մուրաթի, 1715թ., — 198
- Ենթադրեալ գր. No 167ի, No 166ի եւ No 167ի մէջ իր ծալ-բանուճով ռաճաւուրներ ունի, հաճ. 1721թ.էն ետք, — 827, 828, 835, 838, 840
- Կր., Աբղ., վ. եպ., Արեւայ., ԱԷ-Կիրացի, Առաջնորդ Աճկիւրիո գր. No 1ի, No 2ի, No 9ի, No 70ի եւ No 71ի, 1705-1810/1811թ., — 3, 13, 16, 22, 23, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 53, 68, 70, 330, 331, 363, 364, 365, 366, 367, 1307
- Յւճառացի, օրդ., գր. No 56ի, եւ No 61ի, 1779թ., — 327, 345, 346
- արց., 1796թ., — 834
- Պարզազի (համ պուրկազի) ուխտաւոր, 1796թ., — 20
- օրդի Թելլայ բախուրիի, 1796թ., — 21
- Ք. Աճկիւրիոյ Ս. Նեան եկեղեցւոյ, 1814-1816թ., — 378
- Վ., սեբ Ք. 290ի, 1821թ., — 1233, 1234
- Պոլսեցի, 1824թ., — 680
- արց. մանկավարժ գր. No 131ի, 1841թ., — 641, 644

- Խալաբեան Ժրեմիաոր, 289
- գր. No 26ի, — 160, 161
- Ք. 105ի մէջ ունի հայերէն եւ քրիստոնէական գրութիւններ, — 538, 539
- Հընակլար վ., — 619, 624
- մենասեբ, գրած է զովիսե Ս. Առաւելածածնի, — 640
- հոնեար, Յարբեւացի, — 698
- Քալաւուրցի, զոր լաթիմ ճալս-մաւուրք չ'ընդունիր, — 710
- , — 755
- , — 1013
- Երեց., — 1053
- , — 1058
- Կե... (Կը պակսի), հաճ. Գրիգոր վ. Կեսարացիին է, սե'ս հասեւ յաջորդը, — 1054
- վ. Կեսարացի, հաճ. պարտիւր վ. Պարսոյ, — 1055-1056
- մերձ No 251ի վերջին ս'ս. հալաւուր Աճկիւրեցիի, — 1142
- իր ծալբանուճով ռաճաւուր մը ունի No 252ի մէջ, — 1142
- սեբ., — 1221
- մերձ. No 291ի գր. Պալուսեի, — 1236
- (Գրգր.), — 1238
- Հայրապետ, վանահայր օ'ր վան-քի, — 1292

Գրգրիս.

- (Գ.) կր. եղբ. Նիսես Շճոր-հայիի, 1113-1173թ., — 18, 234, 237, 403' 766
- Տե'ս Գրիգոր Հէյալեցի կամ Ստանեցի
- Սեզ, սե'ս Գրիգոր Աւանացի
- Գորգի Մեղիք Պր., եղբ. Թովմա վ. Մեծօրիցիի, Վ.Յ. դար, — 1295
- Գրգ, մայր Խաթեռն զատակալ Աբղ-ի, 1422, — 804
- Գոնար, Տե'ս Գոնար

Գաղան, — 825, 923

Դամասկացի, (անուուր Յովհանն), — 384, 518

Դամիանոս, զբ., անարձաք բժ., Գ. դար, — 42

Դան, որդի Յակոբ 46-ի, — 273

Դանել, ճե'ս Դանիել

Դանիել, ճե'ս Դանիել

Դանիել,

— մրգ., 118, 121, 271, 273, 278, 280, 283, 284, 285, 293, 558, 766, 773, 797, 816, 986, 1177, 1209, 1279, 1294

— 1569թ — 1287

— Նորքնձայ Բ. վերջիմ սեր No 37ի, 1853թ., — 200, 204

— որդի No 315ի զբ. Յովհաննես Է.ի, 1063թ. — 1327

— Իբխան Գոնիայի, 1663թ. — 223

— որդի Սարգսի, 1668թ. — 906

— Աղա, դիմեպան, 1796թ. — 19

— հայր, — 573

— մեկնիչ Սաղմոսի, — 702

— Ք. մերձաւոր Խաչատուր Անկիւրեցիի, — 1142

Դասպին, ուզգ. ր անձանք, — 1237

Դարեհ, առեայ պատից, — 44

Դարեհ, ճե'ս Դարվի

Դաւիթ,

— բգ. երկնց, մրգ., — 24, 83, 106, 112, 112, 113, 119, 181, 172, 225, 271, 273, 279, 282, 292, 307, 312, 314, 493, 579, 829, 642, 653, 676, 686, 701, 708, 711, 855, 873, 1011, 1019, 1033, 1088, 1163, 1164, 1176, 1178, 1182, 1206, 1215, 1217, 1225, 1228, 1232

— Սնուր, փիլիսոփայ, — 80, 868, 567, 661, 698, 701, 702, 703, 1217-1218, 1219

փիլիսոփայ (Քաղահեւոյացի), զբրաւե հ բաճմ Լաւառայ Ընդդիմ Լեւոնաւոյացա, — 750, 752, 753, 754

— կր. (Գ. Արապկոնցի), 1204թ. — 720

— հայր No 157ի զբ. Յովհաննէս

Եպի, ճան. Ժ.Գ.-ժ.Ժ. դար, — 781, 782, 783

— Ք. (որդի Ալաւկայ), շահմ հաբցումնեւ ուղղեց Արեայութիւն Է., ժ.Բ. դար, — 237, 267

— հայր Առաքել Բաղիւսեցի, 1404թ. — 737

— հայր Կարապետ Աբղ. կրնդագրակցիի, 1422. — 604

— Ք., Բեաւորդի No 178ի սեր ձերունի Թակոբ Է.ի, 1441թ. — 869

— Ք., սեր No 205ի, 1552թ. — 962, 963, 964

— Ք., հայր Վարդան Եպի., — 1570թ. — 880

— Լայր անկիւրացի Գրիգոր Եպի. 1044թ. — 953

— Վ., ունի խառնեւ, 1600թ.էն առաջ, — 247

— Վ. Շոբի, մասնակցեցաւ 1652թ.ի Սրուսադիմի ժողովն, — 389

— հայր Տիգրանակերեցի Քոռոս Եպի., 1670թ. — 1124

— Քոռ Սեփանուս Արեպ. Զեյթունցիի, 1679թ. — 396

— զպիւր, որդի սեր Ներսէսի, 1694թ.ին զրաւ Է Յայմատուր Է մը Նոր Նախըջեանի մեք, — 1073

— Անկիւրացի, զբ. No 93ի եւ No 98ի Ռ. մասին, 1703-1712թ. — 470, 471, 497, 500, 501

— Ք., Դիմեցի, զբ. No 106ի, 1728թ. 7. — 544, 550

— Վ., 1750թ. — 586

— (= Ռ. Դաւիթ), ճե'ս Դաւիթ-Խանց

— Քընցի. զանձառաց, — 836

— , 1020

— Ք. — Կեսարացի, որդի Յակոբ Է.ի, — 777

Դաւիթեան, երկու համանուն եղբայրներ, որդիք Սեփանուս Արեպ. Զեյթունցիի, երկուքն ալ մահաւ 1677 թ.էն առաջ — 384, 412

Դաւուս, ճե'ս Դաւիթ բգ.

Դաւուհի, ճե'ս Գազունի

Դեղին, Ք. հայր No 156ի առաջին սա.
Մարգիս Է.Ի, 1358թ.— 776
Դեղին, բժ. ժ.Գ. դարս.— 306
Դեմեմարե,— 144, 348, 608
Դեղաս,— 256
Դեղման, ունի մեկնություն հարողիկ-
նայց,— 311, 100
Դեմոկրատես, իմաստասեր, Լ. դար.— 636
Դեյսան, էլն մե, Ամխրեանի որդի Պե-
ղեսի, 1683թ.— 1800
Դիպոտոս, Տե'ս Թեոգորոս
Դիոնիսիոս, Տե'ս Դիոնիսիոս
Դիոնիսիոս, Տե'ս դիոնիսիոս
Դիոնիսիոս,
— Արիստոփանի կամ Արիստոփանի,
Եպ. Արեմի, առաջին Պողոս
Առ. Է.Ի, Լ. դար,— 4, 233, 243,

311, 360, 530, 637, 688, 640,
695, 702, 704, 739, 1044
— Մարտիրոս, հայ. Արիստոփան-
իս,— 42
— Արեմանի, հայ. Արիստոփանի,
— 293
— հայ. Արիստոփանի,— 673
— Արիստոփանի, ունի մեկնու-
թյուն հարողիկնայց.— 700
— Եպ. յուսան Անկիւրիոյ, + 1738
թ.— 366
— 1150

Դիակիրոս, լեզուակեր,— 306

Դեյսայ, դեյսար, Էր Միսիրարի, 1641թ.—
918

Դորոս, Տե'ս Թորոս

Դոյլաթ, Տե'ս Տոյլաթ

Ե

Եսայի,

— Բյուզնի, որդի Պր. Թորոսի, սա.
No 156ի, 1599թ.— 774, 776,
1130
— Պր., սել., որդի Գրիգոր Է.Ի,
նայն ընդ մականք սել. (էջ 203),
առաջին Էր No 38ի, 1607թ.—
203, 206, 207, 208
— հայ. 1713թ.— 472
— աղա, որոս թեյկին մեջ Պե-
կիւրիոյ Գրիգոր Էպ.՝ զրեց No
1ր, 1795թ.— 32

Եսայի, Նիկայի հաղորդագրեա, 1609թ.—
250, 251, 252, 255

Եսայի, Իյր Միմաս Էպ. Թովմաքիի,
1663թ.— 219, 220, 221, 222,
223

Եսայի, Տե'ս Եսայի

Եսայի, Տե'ս Եսայի

Եսայի, Տե'ս Եսայի

Եսայի, մե., 1666թ.— 143

Եսայի, բզ. Յուզայի.— 314, 1178

Եսայի,

— մեզ — 9, 45, 46, 47, 118,
120, 271, 273, 280, 293, 294,
446, 447, 448, 623, 1269
Է, Կեղեկիցի, զր. No 107ի,

1713թ.— 552, 554

Եղնիկ, Կողբացի,— 234, 607

Եզոք (= Եզոքս),— 1210

Եզրաւ, Ք.— 118, 119, 272, 282, 284,
282

Ելակի,

— Պր., հայր Ստեփան Գր. Կա-
րապետի, 1391թ.— 1282

— Երդի Ստեփան Գր. Կարապետի,
1391թ.— 1382

Ելակ,

— մեզ,— 708, 774, 776

— կր.— 234

— հայր Ամիրսոյլաթ բժ.Ի, ժ.Գ.
դար.— 154

— համբեցի, զր. No 192ի, 1636
թ.— 921, 922

— հայր մե. Միմասի 1644թ.—
956

— Երդ. Ջաֆարի զալապի, 1654
թ.— 770, 772

— , Մարտիրոս Էպ. Ղրիմցիի
Պոլսոյ մէջ զրեյ Յուսէ Ես-
այի առաջին զրեյնեհեմ մե.,
1654-1661թ.— 439

— որդի No 196ի, Էր Պողոսի,—
927

— որով սեփական զգնուեցաւ Ռօ
217բ., 1673թ.էն ետք, 999

Նդիագար,

— արդի Նդիուզի, 314
— Անթրապի, կր., 1681-1693թ. —
134, 134, 390, 505, 636, 776,
911, 1068, 1069 1073, 1300
— Քոռ Սլրաբուրնի թարգմ. է ի,
1713թ. — 750, 764
— զր. Ռօ 27ի, 1764թ., — 163,
765

Նդիակիւմ, որդի Արիուզի, — 314

Նդիմաս, Նն'ս Նիմաս

Նդիեհ,

— Վ., պամիչ, — 12, 231, 233,
546, 701
— Վ., գրած է Յաղազս պայծա-
ռակերպութեան Քրիստոսի, —
435, 444
— Վ., պամիչն է, գրած է վասն
նաղորդութեան նաւ մը, — 537,
605

Նդիուդ, հորի Նդիագարի, — 314

Նդիսարեթ,

— Մարգարեուհի, — 122
— Եւալ Ռօ 312ի կապողչեք,
1439թ., — 1318
— Մայր Ռօ 242ի սև՝ Թարթաթի,
1629թ.էն ետք, — 1129
— Նեղիկին Կանիկի նորընծայ է.ի,
1653թ., — 204
— կին Զաւարիա դայնայի, 1654
թ., — 770, 772
— կին Ռօ 301ի վերջին հոր. Հա-
6ի Միմասի 1680թ., — 1266
— կին Ռօ 311ի Եր Սանազգի խո-
նայ ճարարիւնի, 1700թ., —
1312
— Խաթուն, Ռօ 65թ յիսուակ կը
դնէ Սրապադեմի վանիին, 1617
թ., — 356
— Սբ., — 539
— ճն., մերձ. Խաչատուր Ան-
կիւնցիի, — 1142

Նդիսե, մար., — 711, 995, 1078

Նդիկապ, Թեմնացի, — 676

Նդիիկ, հա՛րս Շալաթի, 1626թ., — 998

Նդու երկուսայ, համ. պառերեց՝ Յիսուս
Քրիստոս, — 454

Ննովս, որդի Սիբի, — 313

Ննովի, որդի Յաբերի, — 313

Նեխոս (Նդիմաս?), խիսան Պոլիի, — 288

Նու (Ննու), բղ. Բորայի, — 711

Նուստի, Տն'ս Շալաթի

Նուրջայ, Եանուսի Իլովի, վերջին Ես. Ռօ
199ի, 1598թ.էն ետք, — 945

Նպափրաս, — 287

Նպիփան, Խիւրացի, — 5, 8, 10, 11, 72,
232, 233, 234, 273, 282, 292,
590, 701, 702, 760, 840,
1164, 1215

Նսայի,

մար., — 7, 10, 25, 26, 27, 30,
118, 120, 129, 241, 271, 273,
280, 284, 286, 293, 294, 328,
445-446, 447, 449, 471, 488,
497, 559, 700, 701, 704, 770,
1013, 1015, 1016, 1017, 1088,
1206, 1270, 1311
— Վ., Նչեցի, 1284-1338թ., — 237,
446, 447, 448, 1218, 1219,
— Վ., Հայկազեան Եանի, համ.
նոյնն է վերինին հետ, Անիփա-
նոս Սիւնեացի Խաչ. խմբագրե-
լով գրած է Մեկնութեան Տես-
լեանն Նդիկիկի ժ.Գ. զար., — 45
— Բ., 145թ.ին գրեց Ներսէս
կր.ի Երանանու եւ մեկնութեան
բանաստեղծիւն, — 14
— Նդրայուլի Երզ. Բապարի
քե անոր Երզնայն՝ Յովնանի,
1663թ., — 223
— Բ., հոռի Թոյարացի Միմաս Խաչ.
1683թ., — 219, 220, 221, 223
— Երդի Սիրաբայ, մեկնած է Կո-
րդիկեայ թարգմտը, — 700
— Վ., մեկնիչ Սալմուի, — 701
— Բ., — 942

Նսայի*, զանոսացի, — 1334

Նսիւր, Թազուհի, 118, 119, 271, 272,
282, 292, 1209,

Նրեմիա,

— մար., — 118, 120, 141, 271,
273, 279, 280, 284, 293,
478, 670, 717, 1118
— Զեկայի (Բեռնիւրեան), գրած է
Եանուսիւն Զեկիկան Կ Պոլ-
սայ, 1660թ., — 582, 583
— զպիւր, գր. եւ ձկն Ռօ 195ի.
1660թ., — 933, 934

- Բաճառէր, Մեղեցիկ, ունի Բա-
ճառան Աստուածաբանի, 1668
թ.,— 370
— Աբղ., Օրականցի, զբաղի էջ-
միանի Աբղ., 1764թ.,— 320
— Զեյնալի, Քեֆեսաղի, 1795թ.,—
14, 19
Երեց, արց. ոս. № 307ի, — 1290, 1291,
1293
Երոնիմոս, զր. № 102ի վերջին մասին,
1676թ.էն ետք, — 521, 526
Եւս,
— Նախամայր, — 668, 737
— դուստր № 241ի ոս.՝ Մըզուացի
Նազարի. 1661թ., — 1100
— էոյր № 311ի ոս.՝ Ստանդզի
խոնայ Քարոսթիւնի, 1700թ.,—
1312
Եւագր, սբ. — 703, 704
Եւաս, հայր № 172ի տեղ.՝ մե. Աւիթի,
1441թ., — 370
Եւզեհ, արքունի կոյր, դուստր Փիլիպպո-
սի, — 8
Եւզիմէոս, Քիւրանիացի, — 525
Եւքադ, — 121, 293, 302
Եւլոժ, — 573
Եւսիմս, ճերտակիւս, — 627
Եւսեք, Տե՛ս Եւսեքիոս
Եւսեքիոս,
— Կեսարացի, — 10, 404, 264
— , — 280, 925

- Տան. Կեսարացի, ունի Մեկ
նոթիւն Կարոզիկեայց, — 311,
700
— մեկնած է Յովնանու Յայնու-
թեան, — 1021
Եւստատիոս, տե՛ս Թադէոս տե՛ս
Եփթիմոս, եղ. Ամասիոյ, ձեռնագրած է
Դերգոր Ամանյեղադոնը, — 288
Եփրեմ,
— խորի, Ասորի, Աբգալ, 7, 8,
9, 11, 12, 122, 153, 231, 302,
311, 366, 414, 449, 451, 453,
454, 458, 634, 605, 674, 676,
700, 701, 702, 703, 716, 1021,
1022, 1031, 1039, 1090, 1091,
1137, 1138, 1139, 1167
— առակեալ Արիստակէս վ.ի, որու
հետ կազմեց Մարտիոսի մեկնու-
թիւն մը, ժ.ժ. դար, — 405
— զր. № 116ի, 1668թ., — 578,
579
— կը. (Ջորալեղոյի), 1821/2թ., —
47, 55, 67, 71, 76, 91, 344
— Վ., Սեղիկ, ունի Մեկնութիւն
Յովնանու մըղի, — 40, 52
— Ք., — 1178
Եփրոսինէ, արքունի կոյս, — 743
Եփրոսիմ, դուստր Գուրգասի, 1683թ., —
1300
Եղայկիրմազ, 1609թ., 256
Եղասղմաս, 1609թ., — 256

9.

- Զաքիւրոն, տե՛ս Աբիւրոն
Զաբուղոն, արդի Յուդէա Գն.ի, — 273
Զայինասուլ, — 398
Զայնար, տե՛ս Զաֆարիս
Զայինաս մանասպետ. մանասար, — 11,
773, 801
Զանազան, հաւս Նոյ Գնի, — 1032
Զանգի, 1149թ., — 464
Զապիլ, քաղունի, ժ.ժ. դուր, — 654
Զարիկ, զր. № 111ի, 1616թ., — 867, 868
Զարդար, մայր Հայրապետի՝ որ № 41ի
գրիկի 15 գրքէ յաւանդեց,
1663թ., — 223
Զարմանազան, հաւս Նոյ Գնի, — 1032

- Զաֆարե, տե՛ս Զաֆարիս
Զաֆարիս,
— մըղ., — 7, 127, 280, 1048
— Բ., հայր Յովնանին Միլթի, —
173, 585, 1164, 1177, 1216
— եղ. հայոց, յայտը Թադէոս
Առքի, 72-77թ., — 708
— (Ա. Զապեցի) կը. հայոց, 855-
877թ., — 11, 12, 1062, 1291
— զր. № 45ի վերջին մասերուն,
1255թ., — 278, 287
— Վ., զրած է Եւստատիոս Բան-
տիեակնիւր, 1854թ.էն առաջ, —
403

- (Գ.) կր Ալբամարի, 1461թ., — 797, 798
- Ալլ., զբ. № 191թ, 1487թ., 917, 918
- սկ., զբ. № 208թ, 1561թ., — 899, 971
- օրդի № 282թ սեբ' Պեկյէրի, 1639թ., — 1084
- մեկնած է Յովհաննու Աւետարանը. 1644թ.էն առաջ, — 1090
- մեծ հայր Ջաֆարիա դայնայի, 1654թ., — 770, 772
- դայնա, սո No 155թ, 1654թ., — 769, 770, 771, 772
- Վ., սո. No 119թ, 1738թ., — 584, 596
- պատրիարկ Կ. Պոլսոյ, Կարգաւորացի, 1798թ., — 89, 113, 337, 338
- սեբ., — 64
- ունի օտղ մը No 105թ մէջ, — 538

Ջաֆու, սե'ս Ջաֆու

Ջաւալար, Բ., կր բռի քէ իճֆ եւս սըբւարացւած է No 302թ, 1255թ.էն առաջ, — 1276

Ջեֆեթու, հայր Ջեֆեթանց, — 368, 807, 1094

Ջեմբ,

— ունի հառ մը Ի Սեծի Հինգ-տաբթի, — 12

— պատմագիր, հաճ. Գլակ, 710

Ջեփսեմու, սե'ս Լիթիմու

Ջիգիմու, Աղեմանդրացի, — 385

Ջիգեթուզ (համ, Յիգեթուզ, պարսիկ վկայ), 1056

Ջիլիիդար, 1609թ., — 258

Ջիլմուդ, Գ. քղ (Լեհաստանի, 1608-1629թ., — 203, 208, 1120)

Ջիլուճ, (հաճ. պիսի քլլայ) Ջիլ ուճ, մի-այնակեաց, երամբս, զգլխիս զիճ հա' Է ասացեալ, — 703

Ջիմու, կր. ունի զվտան ճինգ պատրիար-խաց, — 40

Ջուֆաս, սե'ս Սուֆաս

Ջուտան, աստուած պարսից, — 371

Ջուրապան Յովհաննու վ., ճորապան է Ս. Դիւրք, 1805թ., — սե'ս հասել Յովհ. Ջուրապան 118, 906, 311

Ջորաքան, — 314, 1040

Ջոբալի, հայր Ռո 312թ սեբ' Յուրաւ-նայ երեցկոյ, 1439թ., — 1318

Է

Էգիզ, հայր Ռո 313թ սե. մհ. Խապարի կնոյ' Խապարայի, օտը 1857թ., — 276

Էմին, մհ., եղբ. No 184թ սեբ' մհ. Մար-թա Խաթունի, 1468թ., — 896

Էմիւսովար, սե'ս Ամիւսովար

Էյսա (= առաքելէն Յիսուս), — 630

Էնուրի, մեռեցի, — 1742թ., — 1328

Էթիմիլի, դուստր No 162թ սեբ' Ախե-մանցի Պա. Կարապետի, 1431թ., — 814

Էթիմէր, խոհ, 1668թ., — 141, 142, 143

Էրբիճ, սե'ս Յարուքիճ

Էրեմ, բռնուլ (= Առէ, մրգ.), — 717

Ը

Ըբրսակէս, սե'ս Արսակէս հռոմէր Ըռուսինու, սե'ս Ի զաւառէն Մովսէս, — 743

Ըսան, դուստր Յովսէփ Աստուածաճոր, — 717

Ըրազ, հոհի, 1760թ., — 1329

Քաղաքի,

- զուսար Շեմսինի, 1758թ., — 352
- Քելլալ, Անկիւրիացի, մայր Գր-
բիզոսի, 1728թ., — 21
- մայր No 226ի սա. Սարգար
է.ի., — 1040

Քաղկ. տն. Քաղեոս.

Առլ., — 9, 64, 76, 224, 231, 519,
525, 552, 556, 648, 675, 695,
708, 710, 713, 1190

— Ք., իր խնդրանքով Վարդան
վ. գրեց «վասն դժոխացն եւ
անուան որդանցն», Ժ.Ք. դար., —
587, 605

— առաջին ամեն քաղաքի Գրիգոր
վ.ի., տե՛ր No 232ի, 1639թ., —
1083, 1084

— Ք., Մատուրիցի, հայր Վուկաս
Ի.ի., վերջին տ. No 152ի, 1713
թ., — 750, 954, 1038

— Շալվարենե, սրկ., վ., եպ.,
Արեւիկ, Առաջնորդ Անկիւրիոյ,
եղբ. Պաղասացի Պողոս վ. Շալ-
վարենեանի, տե՛ր No 1ի, գր.
No 14ի. No 15ի. No 240ի եւ
No 280ի?, վերջին տ. No 65ի,
տե՛ն Գառն. Շալվարենեան վ.,
1779- 1826թ., — 3, 22, 23, 35,
38, 46, 47, 54, 55, 56, 59,
67, 68, 70, 76, 82, 84, 86, 90,
92, 155, 156, 161, 328, 329,
331, 332, 333, 376, 419, 422,
504, 510, 575, 1098, 1233,
1247, 1250

— Վ., 1836թ., — 328

— Վ., 744

Քաթը?, ամուգիւ No 1-2ի վերջին տնից,
— 890

Քալազիս, մայր No 303ի վերջին տն.
Երեզնի Աւրի, 1255 թ.էն ա-
ռաջ, 1276

Քամամ, խաբուն, կին No 174ի տե՛ր խո-
նա Պանկլուի, 1584թ., — 858

Քամուր (Անկիւրիուր) բռնակալ. 1586-
1405թ., — 307, 632, 719

Քայիբ, հայր No 205ի տե՛ր Դաւիթ Ի.ի.,
1652թ., — 864

Քանուխ, մայր Քանուխայ Երեզնիոյ,
1439թ., 1318

Քառա, որդի Նամուրի, — 319

Քաւիդ, տե՛ն Դաւիթ

Քաուլ, 1609թ., — 266

Քաւուհի, տե՛ն Քաղաքի

Քէմիւր, առ իւնանման, 1728թ., — 32, 33

Քեղեղեան, ունի Մեկնութիւն Կարողիկ-
եայց, — 700

Քեղոս, սր. քղ., — Ը, 709

Քեղոս, տե՛ն Քեղոսոս

Քեղոսա, «աղախին Ասուածայ», վկայու-
նի., — 865, 743

Քեղոսիան, ունի Մեկնութիւն Կարու-
ղիկեայց, — 311

Քեղոսիան, սր., — 206

Քեղոսոս,

— ստառնայա կամ՝ զօրավար. սր.

— 4, 10, 1289

— զինաւոր, սր., — 268, 671, 1014

— Ք., եկեղեցւոյն Կեսարու, Քա-
նանսարդաց պահէի մասին
հարցումներ ուղղած է Նալիփան
Կիպրացիի, Դ. դար., — 10, 234

— Ք., յլնորիւայ, որուն Բարսեղ
Կեսարացի Կանոնէ ուղարկած
է, Դ. դար., — 236

— եպ. Անկիւրիոյ, գրած է Քի
ձնուզն Քրիստոսի, Ե. դար., — 7

— «Դաւիթն առաւիկոս Դաւիթ Քաղ-
աւաղացի փրկութեայի, գրած
է Երեզնի-Քաղաքի դէմ Կառ-
մը, Ե. դար., — 752

— Ռոսուհի, իշխան, Ե. դար., —
1089

— կր. Մանեղաց լամբի, ասու-
ցիլ Մաքսոյ Ա. կր.ի, Թ. դար.,
— 975

— (Ք.) կր., — 1395թ., — 214

— պիտ (վ.?), Վանցի, 1706թ., —
13

— կր., ունի Մեկնութիւն Կարու-
ղիկեայց, — 311, 700

— սր., No 137ի մէջ ունի զան-
մը., — 671

— Առակոյցի, ունի Մեկնութիւն
Կարողիկեայց, — 700

- (Քեռորոս), մեկնի՞չ Յովհան-
նու Աւետարանի՞ն,— 1021
- Քեռի, որո՞ւ մօտ ի պահ մնաց No 217թ,
1073թ հն հսկ.— 1000
- Քեռակորոս, ուսուցիչ Անանիայ վ. Աման-
նայիի և Բակարոս կր., ժ.Ա.
դար, - 703
- Քեռիկլոս, նա. Կնստիոյ, առական Քա-
ղես Առկ.ի Ա. դար,— 516,
708
- աղկ. առական Յովհաննիս Բա-
կերեւանի, գրած է ի զերեզ-
ման անտառիցապէս, ի Քա-
ղուսն և յարեքիս 66 Քրիստո-
սիչ, զվասն զղջման և ա-
ռաստացչ, զմեկնութիւն Յով-
հաննիս, Դ. դար,— 24, 534,
600, 1090
- Քեռիխոս, Բաղկերեւանկան կր., որո-
պառանգանեց Պապ վ. Կառ-
նեցի, ժ.Ա. դար,— 239
- Քեռնանա. (= Քեռնանայ), կիմ Սմբատ
Գունդստապի, դուստ ապարոն
Կողմա. Լամբրոնի թիւոյչ 1289
թ.— 1120
- Քոզիկ, առական Ա. Մետապի, և. դար, -
180
- Քովա, յե՛ս Քովմաս
- Քովմա, յե՛ս Քովմաս
- Քովմաս,
- Առկ.— 28, 552, 646, 895,
713, 1254
- Ք., Մեծօրեցի, եղբ. Գորգի Մե-
լիկի, 1376/9-1448.— 302, 303,
372, 547, 632, 634, 674, 1053,
1168, 1295, 1296, 1298
- Աբղ, կզւ. No 169ի, շուրջ
1376թ.— 845, 846
- մե., առաջից սեռ No 180ի,
1401թ.— 793, 794, 795
- Պ., յառա, սեռ No 309ի, 1883
թ.— 1299, 1300
- Ք., No 223ի գր. երեւ. 1728թ. հն
առաջ, - 1023, 1026
- Գմբեցի,— 742
- Քորզոն (սուն Քորզոնայ),— 29, 88
- Քորոս,
- Սբ., 1071
- Պ., 1299թ.— 883
- Ք., գր. No 24ի, 1259թ.— 149:

150

- գր., ուսուցիչ No 245ի գր.
Սեփարնոս Կապուտեցի կր.ի,
1288թ.— 1118
- Բայր No 244ի սե. Սպիւրի,
1341թ.— 1114
- կր. հանձ. Յուդոս Բ. կր.,
1386թ.— 988
- Բայր No 304ի Բ. մասի սե. երանձ
Ստեփան և Յովհան գր. երանձ,
1391թ.— 1284
- Բարի, կգբ. No 158ի առաջից
սե. Վասիլ կր.ի, ժ.Դ.-ժ.Ա.
դար?,— 787, 788
- Պ., Կապուտեցի Ալեքսանդրի
Պ. Կապուտեցի, 1431թ.— 314
- Բայր No 164ի գր. երեւ. Ան-
փանոս Բ., 1450թ.— 821
- Էպ., երեսօղեմացի, գր. No 28ի
և No 164ի, 1450-1471թ.—
167, 168, 169, 820, 821, 822
- որդի Մարկոսի, 1541թ.— 816
- Պ., Էրովցի, Բայր Պ. Սաղուպի,
1599թ.— 776
- կր., կամ՝ Տեր Քորոս կր., սեռ
No 82ի և գր. No 135ի, 1624-
1626թ.— 346, 347, 348, 669,
660, 661, 662
- Երգի No 216ի սեռ՝ Շալաեկի,
1626թ.— 998
- կր., միաբան Անկիւրիոյ Ս. Աս-
տածածին վանքի, 1636թ.—
921
- Արեւայ, Եղբորդի Բարսեղ վ.ի,
վերջին սե. No 209ի, 1648թ.—
972, 978
- Վ., Կեսարացի, մասնակցեցաւ
1652թ. Սրբաւորեմի ժողովին,
— 389
- կր. Սիսի, 1656թ.— 1062
- Ք. Գոնիայի, 1663թ.— 228
- Էպ., Լամբրոնի կամ Տիգրանա-
կերացի, գր. և սեռ No 23ի, No
77ի և No 128ի, գր. No 229ի,
1576-1666թ.— 118-119, 124,
125, 126, 127, 128, 129, 130,
131, 132, 133, 134, 141, 381,
380, 387, 634, 635, 636, 1045,
1047, 1048
- Կոթ., Տիգրանակերացի, համ

Համդեցին հ, սեր № 134ի եւ 246ի, 1070թ.,— 855, 658, 1121, 1124
 Տան. № 89ի գր.հրեհ ճեկը, 1694-1726թ.,— 429
 — , 1701թ.,— 767
 — Վարապ, 1730թ.,— 586
 — քղի Յակոբի, 1818թ.,— 1074
 — Վ., ստ. № 48ի, — 301, 303, 304
 — քղի № 291ի վերջին ստ. վարպետ Մարտիրոսի, — 1236
 Թուլիսու, — 739
 Թուլիսայ, մայր № 192ի տուպին սեր

Ղաչանուկացի Յակոբ Է.ի, + 1636թ.,— 921
 Թումա, Թումայ, Թումաս, Տե'ն Թովմաս
 Թումազ, Թումազանի, Տե'ն Թովմաս
 Թուրվանազ,
 — երեցիկ, սեր № 312ի, 1507թ.,— 1314, 1316, 1317, 1318
 — կին Հայրապետի, 1663թ.,— 223
 — — 920
 Թուրման, քղի խլին Ասլանի, 1149թ.,— 465
 Թաւկացի, ունի ճնարասանական երաժշտութիւն, — 591

Իգլանիմ, Տե'ն Իպրանիմ
 Իգլանիստ,

— Վ., ԺԱ. դար, — 703
 — Վ., ճեղգերալոյս, ունի Վեկնուքին Ղուկասու Աւետարանի եւ ճնարագ Անտուկիճ, ԺԲ դար, — 10, 211, 213, 421, 1025
 — քղի մն. Մարտիրոսի, 1886թ.,— 142
 — Աբդ., Վ., Անկիւրացի, գր. եւ սեր № 146ի եւ № 279ի, 1710?-1711թ., — 726, 726, 1201, 1202, 1208
 — Վ., Քարնեյի, միաբան Անկիւրի կառնի Վանի, սեր № 278ի, + 1764թ., 1200
 — մեկնած է Սովհաննու Աւետարանը, — 1090

Իգիդուս, — 739

Իկիւ, Խարան, կին № 169ի վերջին ստ. Պր. Ամիրապի, 1376թ.,— 848

Իմամդուլ, հայր Դաստակեցի Առաքելի, 1864թ.,— 1114

Իմնակնցիս, պապ Հռոմի, — 620

Իսախ, Է., գրած է Գիլիք ի վերայ բնութեան հանրական եւ մասնական, — 568

Իսնանատ, մայր № 82ի գր. Սարգիսի, 1564-1597թ.,— 457

Իսկի Պաշար, բժշկագիտ., — 508
 Իպրանիմ,

— ակկ, 1609թ., — 257, 258
 — սուլթան, + 1648թ., — 135, 143, 442, 584
 — փառա, 1791թ., — 32, 33, 34
 — ակէյ, 1814թ., — 693
 — Խայիյ, — 1206

Իպրիմ, Տե'ն Իպրանիմ

Իսանակ, Տե'ն Սահակ

Իսայի (— Յիսուս), — 677

Իսախար, քղի Յակոբ 66ի, — 722

Իսղիկին, խաբուհ, կին հանի Աինանի, 1787թ., — 1106

Իսիստ, Է, Երեսուղւմի, գրած է մեկնութիւն Ղեւոնդոսի եւ Կաթողիկեայց, — 311, 706

Իսլամ Կիրայ, Խղբ. Մուհամմա Կիրայի, 1660թ., — 585

Իսկանատ,

— մո., վերջին ստ. № 160ի, 1560թ., — 793, 795
 — ամուսին Զարդարի, 1663թ., — 223
 — քղի № 158ի ստ. մն Յակոբի, 788

Իսպանիայ,

— վարպետ, հայր № 174ի ստ. խոհա Պանկլուի, 1584թ., — 858

— Զայապէ: որդի No 174ի սօ՛.
Խոնա Պանկուի, 1584թ.,— 858
Իվանով, Պր., Կրեմլովան, ճայր Իյովցի
աւանտեր Պր. Սելբովի, 1528

L.

Լայիաւայ, Բայր No 314ի սօ՛ մե. Մա-
սիսնի, — 1324

Լաւրենցիոս, մայրսոս, — 40

Լեւրեւ, Եղբ. Մաւայի եւ Ասլանի, 1688
թ., — 1086

Լեւոն,

— պապ Լուսի, 451թ., — 30, 627

— (Ք.) քգ. 1187-1218թ., — 654, 686

— (Ք.) քգ., որդի Լեւրու մ. քգ.ի,
ծնած՝ 1226թ.ի, քգ.՝ 1270-
1268թ., — 649, 654, 762, 864,
1117, 1339

— ճայր մե. Գրիգորի, 1573թ., —
508

— որդի Ճանչեի, — 690

— ? , — 699

Լեւկիմոն, սե՛ս Թխուր

թ., — 945

Երդա, ուղղ. անձանք, — 1461թ., — 787
Լուիս, սե՛ս Խոխու

Լեւի Օլենեայ, շկայաւ Լեւոնի աղդի
Ալամանաց, 1660թ., — 585

Լիւպարի,

— Զաղ, — 1208

— վերջի սօ. No 267ի, — 1178,
1180

Լոխման Լեւի, — 1208

Լուսեր,

— որդի No 312ի վերջի սօ՛.
Պարսեայի, 1516թ., — 1319

— «Մամուկ» No 124ի վերջի սօ՛
մե. Մաւայի, 1648թ., — 617

Լուսպարեւ, ձերուի կեպակար, 1668
թ., — 142

Լուիա, Պր., ճայր No 38ի զր.՝ Մանակ
Սելի, 1607թ., — 208

Լոսովիս, քգ. Ռանկայ, — 743

Խ.

Խազար, սե՛ս Ղազար

Խարուն,

— մե. մայր No 62ի զր. եւ ձղկ.
Խառանձանք որդի, 1629թ., —
349

— մե., կին մե. Մաւայի, 1635-
1642թ., — 617, 850, 1324

— դուստր No 241ի սօ. Մաւայի
Նազարի, 1600թ., — 1100

Խարունկոս, սե՛ս Խարունկոս

Խարուն Միլի, վերջի սօ. No 251ի, —
1137, 1141

Խարունկոս,

— դուստր Վարդան Եղի, 1670
թ., — 880

— , — 190

Խարունկոս,

— Բայր No 164ի զր. եւ Խեւա-
նա Բի, 1450թ., — 823

— Բայր Վարդան Եղի, 1570թ., —
840

— սե՛ս Խարունկոս

Խաժիկ, խարուն, մայր Ոսթիանէ Խա-
րունի, 1395թ., — 216

Խալիմար, կին No 241ի սօ՛ Մաւայի
Նազարի, 1660թ., — 1100

Խանդանայ, մեծ մայր No 168ի զր.՝
Մարգիսի, 1633թ., — 833

Խանկա, ուղղ. անձանք, — 794

Խանմիլի, մայր No 174ի զր. Պարսեայ
Խա. Միլիանցի, 1584թ., — 880

Խանկանկոս, սե՛ս Խանկանկոս

Խաչատուր,

— Ք., Եղբ. No 242ի զր. Ռոբերի,
1303թ., — 1103, 1104

— Խանկանկի, զանձանք, Ժ. Պարսեայ
վերջի եւ Ժ. Պարսեայ ըս-
կիւրեւոր, — 671, 829, 836,

հաւաքաւ, զր. No 133ի, — 647, 655

Երեւանի,

— հորախոյր № 28ի զր. Երեւան-
դեմացի Քարոս Եպ.ի, 1450-1471
թ., — 168, 169, 621

— մայր Տաշիւի, 150թ., — 1317

Երկար, իմաստն, — 271, 272, 277,
569, 573, 1210, 1236

Երթը, ար. նոյնն է վարդան Եպ.ի Եղ-
բոր Խարզի ճեռ, 1570թ., — 880

Ելաքեցի, ան' Գրիգոր Մեհեհց ղլարեցի
Ելիճ Ասլան, 1149թ., — 466

Էսգի, մրդ, — 122

Խոնապէկ, Պր. սկս № 168ի, 1657-1667
թ., — 841, 842, 861, 862

Խոնդար, մայր № 160ի սկս մե. Թու-
մաւի, 1461թ., — 794, 795, 797

Խոնձ, Բոյր № 160ի սկս մե. Թումաւի,
1461թ., — 797

Խոնձայ Խարուն, Կիճ մե. Ամիրդիւէի,
1451թ., — 794

Խոնձալէկ, Կիճ № 205ի սկս Գալիք է.ի,
1552թ., — 964

Խոսով,

— իր անունով կայ Քրանի գեղե-
ցիկ Խ սյնանի՛ն Խոնձիւռոյն
Խոսովուս, Զ. դար, — 238

— Եպ. Աննուացի, Ժ. դար — 359,
360, 529, 630

— Եղբ. Պր. Յովնանեցի, 1422թ.էն
1700թ.ի միջեւ, — 802, 809

Խոշիկերթ, Եղբ. № 228ի սե.՝ Մարգար
է.ի, — 1040

Խոնաղեղ, հայր Չա 2-ի զր. Գալուստի, —
1236

Խորէն, սբ. Ղեւոնդեան Բ. Էրէն, — Ե.
դար, — 769

Խուրլու, Կիճ No 291ի զր.՝ Գալուստի, —
1236

Խումառ, կամ Խումար,

— 1656թ., — 129

— մայր No 168ի սկս Պր. Խոնա
պէկի, 1657թ., — 842, 862

Խուպեար, կամ Խուպեան,

— փեսայ վարդան Եպ.ի Բոյր,
1570թ., — 800

— մե., դեղ No 44ի, 1647թ., —
272, 274, 276

Խաիւ Պալի,

— սկս No 206ի, 1578թ., — 966,
968

— Բոյրդի՛ն վարդան Եպ.ի, 1570
թ., — 880

Խոնքիմար, Զանկաց սուլթաններու սրուած
սխալում, ան' Կրստ Գան

Մ

Մառուկ,

— Եղբ. Տարսպի Կրդ. Տրնդազ-
եանցի, 1422թ., — 804

— Եղբ. Խուպարի, + 1665թ., —
1005

— Անկիւնայի, խոնա, չորսուղ սե.
No 156ի, 1683թ., — 774, 778

Մեհուն,

— Աւագերեց Անկիւնայի, 1450թ., —
1007, 1009

— Վ., 1677 թ.էն առաջ, — 398

Մուլիկ,

— դուստր Ռոսաֆեւի, 7541թ., —
918

— մայր No 41ի զր.՝ Գրիգոր Հէլի-
պեցի, 1663թ., — 220, 224

Կայիսերառօս,— 536, 606

Հաճաքամբամ (պիտի ըլլալ՝ Կահաթ եւ
Ամբամ),— որդի եւ բռն Ան-
սիի,— 313

Կային, եղբ. Աբիլի,— 166, 233, 276,
406, 414, 418, 510, 522, 825,
844, 862, 925, 931, 954, 956,
1324

Կայինան (պիտի ըլլալ՝ Կայնան), որդի Ե-
նովսի,— 313

Կանանց, Վայր No 158ի առաջին սո-
վասիլ կր.ի, ժ.Գ.-ժ.Ե. դար?,—
787, 788

Կանաց, ճե՛ս Կանաց

Կանդակալ (Երոմկալով քաղաքի ներսուց
ստուած ճիպոս),— 44

Կառարիքե,

— կի՛ն Ախմեմանցի Գր. Կառապե-
սի, 1431թ.,— 814

— Կառա Կառապեման Կառապեման,
1507թ., 1318

— սքըսնի,— 43

Կարապետ,

— Դ, եղբ. No 244ի սո. Սպիլի,
1341թ.,— 1114

— ռսկեղործ, սեր No 304ի առա-
ջին մասին, 1391թ.,— 1278,
1280, 1281, 1282

— կր., Բ., եղբ. No 304ի Բ. մասի
քիտո՛ղ՝ Յովնան կր.ի, 1391թ.ին
առաջ,— 1278, 1283

— ճախնիք No 193ի սեր՝ Աստուա-
նասուր ճի. 1396թ.,— 926

— Աբգ., Կրնդազակցի Յովն.
Աբդ.ի ճե՛ս՝ սո. No 161,ի 1422
թ.,— 801, 802, 804

— Գր., Ախմեմանցի, առաջին սեր
No 162ի, 1431թ.,— 812, 814,
815

— (ձայրաճոճնով), Բ., ճան. 1431
թ.,— 815

— [Փ]իսպպեա՞ն, Փիլիպպոսեա՞ն,
փիլիպպեա՞ն, ճան. ժ.Ձ դար,—
408

— Գր. No 294ի, 1603թ.,— 1243,
1246

— Արեւայ., Առաջնորդ Կամենցի,

1600-1607թ.,— 208

— հօրեղբ. Ազարիա Բ. Սաւենցիի,
1609թ.,— 242, 248

— միաբան Սր. Աստուածամեի, 1622
թ.,— 176

— որդի Գանիլի Բ.ի, 1653թ.,—
204

— ռսուցիչ Գրիգոր Հեկեպեցիի,
1663թ.,— 220

— Գ. Կառիմի, 1673թ.,— 998, 999

— Հեկեպեցի, առաջին Ասեփա-
նոս Արեւայ. Հեկեպեցիի, Ա-
ռաջնորդ Գալատիոյ, կր. էջ-
միածնի, սեր No 89ի, No 94ի,

No 104ի, No 165ի, No 165ի, No
194ի, վերջին սեր No 46ի եւ

No 120ի, վերջին սո. No 19ի,
1670-1729թ.,— 97, 98, 101,

104, 106, 107, 108, 167, 185,
206, 212, 291, 295, 397, 298,

399, 410, 414, 428, 429, 430,
431, 432, 475, 478, 479, 480,

482, 486, 529, 631, 533, 598,
602, 826, 829, 830, 910, 929,

930, 931, 932, 1312

— Վ., եղբ. Կարապետ Հեկեպեցի
կր.ի, 1694թ.,— 930

— մե., որդի No 161ի ճորսակ
սուղ Անկիւրացի մե. Յովսե-
փի, 1700թ.,— 810

— որդի No 164ի Գր. մե. Գրիգոր
Բ.ի, 1701թ.,— 795, 766, 767

— մե., առաջին սեր No 112ի,
1702թ.,— 570, 574

— Բ. Սաւենցի, 1758թ.,— 352

— Բ., No 316ի կապմել սուղ,
1762թ.,— 1832

— Կեսարացի, 1796թ.,— 13

— Կեսարացի, Կեսարացի, Կե-
ղա, 1796թ.,— 20

— Բ., Անկիւրացի, 1796թ.,— 834

— Անկիւրացի, Բ., ճանի, 1796
թ.,— 834

— Անկիւրացի, Բ., 1796թ.,— 834

— Անկիւրացի, Բ., 1796թ.,— 834

կեց Թովմա մի Մեծովեցիի պատ-
մութիւնը, 1810-1865թ.,— 634
— աղա, որդի Նղիսաբէր Խա-
թունի, 1817թ.,— 356
— (Գ. Պայաքցի) պատրիարք Կ.
Պոլսոյ, 1823թ.,— 22
— Արեւայ., Առաջնորդ Գանձիկի
վանքի, 1836թ.,— 57
— հոգեւոր որդի վերիւի Կարա-
պետ Արեւայ., Առաջնորդ Կիւ-
սիցի, 1836թ.,— 58
— ծայրագոյն մ., Բագրատունի,
1833թ.,— 356
— բժ.,— 568
— Ք., 1260
Կարսիանոս,— 280, 326
Կեռան, ճիկին, կից Լեւոնի?,— 626
Կեսարոս, Երուս Կառ Երուս Կ. Գրի-
գոր Առաքելաւորացի,— 2
... Կեսարացի, Կան. Գրիգոր պատրիարք
Կեսարացի, 1059-1080
Կեցո, խոնա, վերջին սո. Նո 121ի 1648
թ.,— 603, 610
Կեցուն, հայր Նո 158ի վերջին սո. մե.
Յակոբի,— 157, 788
Կին Առաքել Սիւրբիմարցի, Երուս Կա-
ռունը չի յիշուած, եւ որ 1836
թ.ին երկու թուացոյց կը ճու-
լիւրէ Անկիւսիոյ Սբ. Աստուածա-
ծին վանքին,— 320
Կիւրա, Խաթուն, կին մե. Սահակի, 1663
թ.,— 233
Կիւրակաւ,
— հայր Նո 312ի վերջին սո. Պա-
տրիարք, 1516թ.,— 1319
— մայր Նո 174ի սեւ խոնա Պան-
կրուի, 1584թ.,— 858
Կիւրակաւ,
— Վկայ, որդի ճեղիկալի,— 6
— Սբ., Ռոման Կ վերինին հետ,—
743
— Ք., վերջին կգմ. Նո 303ի, 1255
թ.,— 1274, 1276
— Վ., Սրկնակցի, գրած է լուծ-
մունք ճեղիկ. ԺԳ. դար,— 704
— Արդ., վերջին սո. Նո 264ի,
1360թ.էն ետք,— 1219, 1220
— (Վերապեցի) կթ., Երուս 1370-
1446թ.,— 238, 267
— որդի Միսրաթ Բ., 1541թ.,— 918

— ամուսին Ղաթուն Պալայի, 1566
թ.,— 170
— Ք., սեւ Նո 180ի, 1618թ.,—
916, 916
— Ք., հոգեւոր հայր Նո 29ի գր.,
Մարգարի, 1622թ.,— 174
— Ք., որ Շալապէն լիւստակ կը
ստանայ Նո 216ի, 1626թ.,—
996, 998
— Սրկ., գր. Նո 171ի, 1635թ.,—
850, 852
— որդի Նո 159ի ամուսին սեւ.
Ղաթունիկի ճեղիկ Բ.ի, 1636
թ.,— 922
— Վ. (Նեւաւնցի), պատրիարք Կ.
Պոլսոյ, 1842թ.,— 608
— Տե., խոնա, որդի Նո 121ի սո.
խոնա Կեցոյի, 1648թ.,— 603,
609, 610
— հայր Նո 195ի սեւ Մեռնոցի
Սինանի, 1667թ.,— 933
— 1671թ.,— 920
— հանքի, + 1743թ.,— 1330
— հայր Առաքելաւոր Բ. Կերիմե-
ցիի, + 1789թ.,— 1080
— Մարաշի, պետ (= վ.?), 1796
թ.,— 19
— Տե., 1804թ.,— 1211
— Վ.,— 100
— որդի Քիւստուսի,— 875
— որդի Նո 291ի գր. Գալուս-
տի,— 1236
— Կիւրան, Երուսակեան, Երուսակեան
Սեւ վ.ի, 1360թ.էն առաջ,—
1219, 1220
Կիւրիվանք, Երուսակեան Երուս
Պալայի,— 398
Կիւրեղ,
— Եպս. Երուսակեանցի, Գ. դար,
— 7, 8, 9, 11, 552, 568, 671,
672, 701, 772, 780, 807 1287
— Աղեւանդարցի, Եպ. Գ. դար,—
5, 7, 74, 232, 311, 847, 349,
366, 442, 528, 537, 605, 699,
700, 701, 702, 703, 739
— Սբ. որդի Աննայի,— 10
— Սբ., Եպ., Աղեւանդարցի Գ. Բ.
Երուսակեանցի,— 6, 29, 1015
Կիւրեղ,
— պապ,— 43

- հայրապետ Լուսինյ, ունի կա-
նոններ, 253
- Կոզրաթիոս, վկայ, — 7
- Կոզմաս, տբ., անարժանք բժիշկ, 42, 769
- Կոդեպ, սեղդ. և անձանք Պր. Լամբրոնի,
հայր Սմբատ Գրեգորյանի կնիք
Յեզեանյան, ժ. Գ. դատ., — 1120
- Կոստանյ,
— Բ., որև խնդրանքին վրայ զբը-
նեցան. No 45ր., 1255թ., —
278, 286
- , ունի ռադ մր., — 740
- Կիսրայի, — 760
- Կոստանյան,
— Բ. Գ., — 9, 455, 528, 753, 801,
1020
- , — 1150
- Ա. Ռուբինեան, 1095-1100թ., —
654
- Յոկ. No 303թ., 1255թ. և Ե-
նապ, 1274, 1275
- (Ա. Քարաբերդյան) կր., 1221-
1267թ., — 150, 238, 884, 1274
- (Ք. Կասեղյան) կր., 1289թ., —
1117
- որդի Պր. Վանքատի, 1296թ., —
688
- հայր Հերոս Ա. ի, ժ. Գ. դատ., —
150
- ինչպիսի Լամբրոնի, խնդրեց Գր-
գոր Սկևռացի վ. և Գ. գրել

- Կոստանյ, Կնիքաբեր, ժ. Գ.
դատ., — 30
- (Գ. Կոստանյան) կր., 1311թ., —
1112
- Բ. Կիսրայի, 1359թ., — 258
- Սրիկ, Կաղապար, 1447թ. և Ե-
նապ, — 749, 829, 1333
- Պ., Սեդ., Կոստի ուլախ, զենց
No 184ր., հաճ. 1463թ., — 887,
898
- Առաքելոց Եր. Ե. անապատի., —
787, 788
- Կոստանյ, տրկ., գր. No 153թ., 1276թ., —
759, 761, 764
- Կուլամիր, Եր. Առաքելոց Եր. Ե. անապատի.
սե. տրկ.
- Կուլայի, 1701թ., — 767
- Կուլալե, դուստր No 105ի Եր. Ե. Սահակի,
1. 94թ., — 539
- Կուլիքան, — 10
- Կուլիքան,
— Էյր No 155ի ս. Զաքարիա
դավթայի, 1654թ., — 770, 772
- Ժայր No 175ի և No 207ի գր.,
Առաքելոց տրկ. ի, 1007թ., —
861, 868
- Կուլան, 1625թ., — 894
- Կուլանյան, լուսինյ վ., Կնիքաձե և Եր.
Կոզրոյ, — 46, 79, 81
- Կուլա, լուսինյան Կուլանյան վ. ի., — 1184
- Կուլանյան, — 211

Է.

- Էպի, Կարոն, Ժայր No 213ի Եր. Գր-
գոր Է. ի, 1385թ., — 988
- Էպար, կնք Աբրահամ Գ. ի., — 132, 143,
505, 630
- Էնաթ, Եղբ. մե. Կուլայի, 1647թ., —
276
- Էնապատ (Եպ. ԱԳԵԻ, Առաքելոց Էնա-
պատի, ժ. Գ. դատ.), իր խնդրան-
քով գրեցան. Գրգոր Լուսին-
յանի վրայ հաճ. մր., 1017
- Էնապատ,
— Վ. Արեւիկյան, գրած և Կնիքաբեր
Քերականին, Բ. ժ. դատ., — 651
- Վ., իր ծայրամասով Ենապատի

- Էնապատ մը., — 1114
- Էնապատ, պատմ. մե., որուն քոսանց
ժամանակագրությունը կու տայ
No 142ի մեջ քիթի լուսինյան-
յան, — 687
- Էնապատ,
— Երդի No 242ի ս. Սարգիս Է. ի,
1303թ., — 1103
- Եղբ. Սովման կր. ի, 1361թ., —
1283
- Բ., Գր. No 160թ., 1401թ., —
793, 794, 795
- կզմ. No 62ի, 1627թ., — 347,
350
- Երդի Արեւիկյան Կաղապար, 1601

- բ.,— 1100, 1101
 — ամուսին Քուրդանի, 1863թ.,— 223
 — Բ., հայր Գաբրիէլ Բ.ի, 1868թ.,— 144
 — Տր., Անկիւրիացի, 1796թ.,— 834
 — զր. No 163ի, — 818
 — Տր.,— 1246
 — Աբղ.,— 1292
 Հանկայ, եղբ. No 217ի վերջին սե. սեր Վարդանի, 1710թ.,— 1000
 Հաննան, 1865թ.,— 1065
 Հանուխան, էին No 156ի վերջին սե. Յակոբ Վոթի, 1841թ.,— 777
 Հասան,
 — փառա, մեծ վեզիր, 1609թ.,— 251, 253, 254
 — ակէլ, 1608թ.,— 252, 253, 254, 255
 1796թ.,— 20
 Հատիմզահ, փառա, 1796թ.,— 19
 Հատեմօղլու Ասլաւլան, փառա, 1796թ.,— 21, 22
 Հառուհ Էփես, խալիֆա, — 560, 715
 Հաւաթար, մհ., սեր No 238ի, 1644թ.,— 1000, 1001
 Հաֆիմ Սեֆեր Զիկայի, ասադին սեր No 25ի, 1496թ.,— 152, 155
 Հեքում,
 — (Ա.) բզ. Կիլիկիոյ, 1226-1270թ.,— 150, 238, 848, 654, 884, 1274
 — (Բ.) բզ. Կիլիկիոյ 1289-1307թ.,— 538, 1117, 1226, 1339
 — եղբ. Կարապետ Աղբ. Կրեդադ-բակցիի, 1422թ.,— 804
 — եղբ. No 154ի զր. Սահմանս Բ.ի, 1450թ.,— 823
 — զանձասաց, — 836
 Հեղինէ, Բայր Սաթրեան դասակայի, 1422թ.,— 804
 Հերապետ, տի'ն Հայրապետ
 Հերապի տի'ն Հայրապետ
 Հերիմազ, զուստ Արքայացի Նազարի, 1661թ.,— 1100
 Հերիմազան, հաւս Նոյ 55.ի, — 1032
 Հերմեո, 703
 Հերոնիմոս,
 — , — 42

- ԳԵ.,— 581
 — , — 739
 Հերոնիմոս, տի'ն Հերոնիմոս
 Հերովիտա, (պիտի բլլայ) Հերովիտա բզ., բոռ Մեծն Հերովիտի, — 258
 Հիպիատ, 1656-1666թ.,— 124, 125, 130, 134, 536
 Հիպոդիր, տի'ն Հիպոդիր
 Հիպոպոլիտ, (Կայ.) Քուստացի, — 5, 22, 78, 234
 Հիսսիտ, տի'ն Իսիտ
 Հմայակ, Մամիկոնեան, եղբ. Վարդաթ Մամիկոնեանի, Ս. դար, — 179, 180
 Հնազանդ, + 1796թ.,— 20
 Հողմեհեհեհ, — 1209
 Հոմերոս, — 82, 591
 Հոմերով, տի'ն Հոմերոս
 Հոմերիտ, տի'ն Հոմերիտ
 Հոմերիտ, Կայր Հոմի, շուրջ 400թ., — 74
 Հովեսիտ, վ. Հոմեյ, — 1138
 Հոստուրիտ, Թուրքիոյ կր., մեծնա ի Վառապազ զուստ, շուրջ 910թ., — 74
 Հոսիմիմա, սր. Կր., — 407
 Հոսիմիմա,
 — մայր No 161ի զր. Մրդապետի Սամուէլ Աղբ.ի 1422թ., — 804
 — տի'ն No 164ի զր. Սեֆան Բ.ի, 1450թ., — 823
 — Գ. սեր No 43ի զր. Սիմեոն Լեզլի, 1609թ., — 243
 — Բայր Ազարէ Բ. Սասնեցի, 1609թ., — 242, 248
 — հաւաթար No 29ի զր. Մարգարի, 1622թ., — 174
 զուստ Մուսայի եւ Եղիշի, 1647թ., — 276
 — հանի, Բայր No 192ի երկրորդ սեր հանի Դոյլարի, 1648թ., — 922
 — կիծ No 168ի սեր Գր. հոսնակի, 1657թ., — 842, 852
 — Բայր Միմա Բազարի Կայի, 1663թ., — 219, 220, 221, 222, 223
 — Բայր Գրիգոր Հեկապցի, 1663թ., — 224

- կին Սարգիսի, 1688թ.,— 906
- դուստր Գուլզառի, 1688թ.,— 1300
- մայր Սեանդզնի խոնայ Յաւուրի, 1700թ.,— 1312
- երեկելին մե. Մելիքոն է.ի. 1701թ.,— 765, 766, 767
- կին Սարգիսի, 1701թ.,— 767
- հարսուհի, մայր No 25ի վերջին

սեր Յովնանեկս վ.ի. 1814թ.,— 158, 510

Հոսպոսեան, — 44

Հուսիք, կին Յուսի, — 119, 271, 272, 270, 283, 292, 1209

Հրայնայ Անտոնիան, — 696, 1134, 1184

Հրիկ, մայր No 217ի վերջին ս. Տեր Վարդանի, 1710թ.,— 1000

Հովնաթ, — 1206

Ղաբան, ճարտար արարի, 1578թ.,— 966

Ղազար,

- աղբաւ, — 5, 11, 422, 672
- բարեկամ Քրիստոսի, — 11, 25, 20, 51, 710, 712, 1016, 1028, 1284, 1298, 1305

— եւ, — 1391թ., — 215

— Ք., 1547թ., — 1110

— եւ, սեր No 208, 1557թ., — 1257, 1258

— , 1570թ., — 880

— Ք., 1624թ., — 891, 902

— եղբ. No 168ի գր. Սարգիսի, 1630թ., — 833

— Ք. Անկիւրիայի Ս. Բաղասուն Մկի. եկեղեցւոյ, 1656թ., — 865, 866

— ժամագոյ, զար, աներ No 12ի գր. Քրիստոսեանի, 1670թ., — 600, 601

— Վ., 1700թ.էն առաջ, — 809

— խոնայ արդի Պողոսի, իր խորայնորուն հետ No 112րդանմանք Ստանի վ.ի. 1702թ., — 674

— արդի Յուսիսի, 1728թ., — 1294

— (Ջահակեցի) կր., 1738-1749թ., — 84, 596

— Ք., ասուցիլ No 46ի գր. Աբրահամ է.ի. 1743թ.էն առաջ, — 304

— գր. No 127ի, — 632, 633, 634

— Վ. Բաբեղացի, վերջին ս. No 210ի, — 980

— , — 983

— հայր No 226ի ս. Սարգսի, — 1040

— ճանի, — 1044

— , — 1058

— մերձ. No 291ի գր. Գալուսի, 1236

Ղազարոս, սե'ս Ղազար

Ղազի կերայ, 1760թ.էն առաջ, — 585

Ղայանարողի, 1009թ., — 255

Ղայանե, սե'ս Շայանե

Ղանան, մերձ No 184ի ս. մ. Մուսեհի, 1625թ., — 893

Ղամեհ, արդի Մարտիարայի

Ղայա, դուստր Պր. խոնայ պիկի, 1657-1667թ., — 842, 862

Ղայապայի, եղբ. No 124ի ս. մ. Սրայիսի, 1642թ., — 817

Ղայափառ,

— դուստր Յակոբ է.ի. 1578թ., — 1267

— հայր No 314ի սերմ. Սրայիսի, — 1327

Ղայնա, սե'ս Ղայա

Ղայնաբաւայ սե'ս Ղայափառայ

Ղայիփառ, հայր հանի Դոլմարի, 1648թ., — 622

Ղանմ պիկ, Սրայանեկեանի, միւսիկիմ, 1736թ., — 12

Ղաբամ, ճարտ. No 205ի սեր Դաւիթ է.ի. 1552թ., — 964

Ղաբունայաւայ.

— դուստր Փաւստի, 1566թ., — 170

— հայր Մեհեմեդեցի Սիմեոնի, 1660թ., — 933

Ղարա, Պր., մի, 1471թ., — 169

Ղաթակեղ, հայր խաչատուր Աճխուբեցի,
— 1142

Ղաթալիզ, զր., արդի No 174ի սեր խո-
նա Պանկուի, 1584թ.,— 858

Ղաթաղակ, արդի Անտոնից Պ. Սարգիսի,
1471թ.,— 170

Ղաթիզ, մե. խոնար, Զաքարիա Սարգ. No
62ի զր. Արապաճատուր արկի,
1826թ.,— 349

Ղևել, է.թ.,— 272, 313

Ղևանդեանց, սր. եր.,— 9

Ղըսմաթ, մայր Բաթսելի Աբդի, 1439թ.,—
1318

Ղիզլար, հայր Շալառեղի, 1620թ.,— 998

Ղիմաթ,
— Լոյր հանի Դովլաթի, 1836թ.,—
922

— մեծ մայր Ասանդզի խոնա Յա-
րուբեկի, 1700թ. հն. արաբ.,—
1112

Ղոյիկ, հայր Շալառեղի, 1626թ.,— 998

Ղուբլու, Լոյր No 35ի սե. իմ, 1716թ.,—
198

Ղուբլուպակ, եղբ. No 160ի վերջին սեր
մե. Սեմեաթի, 1560թ.,— 796

Ղուկաս,
— Անեառանիչ.,— 7, 10, 11, 24,
26, 27, 28, 29, 42, 48, 181,
211-212, 213, 234, 271, 273,
280, 281, 293, 422, 424, 652,
555, 676, 704, 708, 844, 845,
846, 868, 873, 876, 877, 883,
889, 891, 892, 893, 904, 909,
916, 917, 920, 929, 940, 1014,
1015, 1016, 1020, 1028, 1096,
1108, 1111, 1117, 1121, 1122,
1128, 1129, 1194, 1229, 1264,
1265, 1174, 1320, 1321

— մեծ հայր Երեցկին Աւիծի, 1255
թ.,— 1270

— Բ. 1276թ.,— 761, 762

— Վ., զանձատագ, 1391թ. հն. ար-
աբ., 1278

— Բ., արդի No 205ի սեր Դաւիթ
է.թ., 1552թ.,— 964

— Վ. Կեղեցի, ԺՀ-ԺԿ. դար.,—
580, 731,

— Կալ, հան սեր No 275ի, Ա-
ռապեթի Աճխուբեցի, 1611թ.,—
1193, 1196, 1197

Կալ, զր. No 276ի մեկ մասին,
հան. մայմե Է վերջին 658,
արդի 1030թ.,— 1196, 1198

— Կալ, հո.՝ 66 Է լաջորդին հեա,
1610թ.,— 567, 568

— Աւիւկալ, Արապազեմացի, սեր
No 62ի, 1626թ.,— 346, 347,
348, 360

— Վ. Արաճաճան, Կաթեղիցի,
Խալիկեկե Բարձրամեյ զանա-
զան կրօնական գործեր, ԺԸ,
դար., 48, 60, 71, 361, 364,
366, 367, 1231, 1233, 1234

— Բ., արդի Արաճաճեցի Քաղեսու
է.թ., սեր No 152ի եւ զր. No
225ի, 1713-1730թ.,— 760, 764,
765, 1030, 1037, 1038

— Վ. Աջլան, կր. Ասոյ, 1732թ.,—
586

— Կր. (Կաթեցի, 1780-1799թ.),—
76, 89

— մեկնիչ.,— 617

— Ք. լոյսերեւալ Կաթ.,— 1134

Ղուպաթ, եղբ. Մառուկի, 1665թ.,— 1066

Ղուսի, 1670թ.,— 880

ձայնաճառ հեղինակ, բժ.,— 1208
 ձանձաղիկ, հայր No 166ի զր. Սարգիս
 ղարի, 1630թ.,— 833
 ձանձաղահ, մայր № 28 հաշվել յոթգործող
 Մարկոս 1ի, 1665թ.,— 170
 ձանձի, պեկ, ղեկչին ստ. 190ի, 1618
 ք.ևն եւե, — 913
 ձանձիւտա, երեկելին No 226ի առաջին
 ստ Մարգարէ Բ.,— 1040
 ձաւար, ճանուկներ, հեր No 191ի, 1487
 ք., — 917, 918
 ձաւային, պարոմ հայոց, 1341թ.,— 1113
 ձաւանդ, հե'ն ձաւանդի
 ձաւանդ, հե'ն ձաւանդա՞նք որդի Պր. Ա.

դինի
 ձաւանդ, Բ., զր. № 315ի, 1663թ.,—
 1326, 1327, 1330
 ձեզային, 1786թ.,— 21
 ձինի, պեկ, 1541թ.,— 816
 ձղայ օղի, 1609թ.,— 258, 260
 ձեռլին, բժ.,— 506
 ձաւանդ,
 — մայր մե. Աւիթի, 1441թ.,—
 870
 — հայր No 164ի զր. Սեփանա
 Բ. 1450թ.,— 823
 — Բայր Անիի Սիմեոնի 1609թ.,—
 243

Մ.

Մաղիստոս (Գրիգոր), իւլիան, մտահեա-
 ղիւր մեկնութիւն Քերականին,
 Ժ.Ա. զար.,— 650, 651
 Մաղսեմիւնա, հե'ն Մախիմիւնա
 Մարտապա, որդի Նեմոսի, — 313
 Մալխա, Երդի Աղուլեցի Պողոսի, 1683
 ք.,— 1300
 Մախմուր, — 920
 Մալստոս, մեծ հայր Խրե'ն, 1625թ.,— 894
 Մակաւ,
 — Սբ. Գ. զար.,— 1335
 — Ստուպակի, ունի Կամոնի, Գ.
 զար.,— 231
 — Լր., հեցուտ, կր պատասխանե
 Աբղայիկ յամիրայի Լ. հաւ-
 ցումներուն, 701թ. — 1193, 1194
 — համ. Ստուպակիային, — 685
 — որդի No 154ի զր. եւ ս. Գե-
 արդ Է. 1701թ.,— 765, 766,
 767
 Մակիդոն, հերեթիկոս, — 626
 Մակրիմա, + 1814թ.,— 694
 Մանաս, Մանմե, Մենմե, Մենմեմար,
 Մենմե, Մանմե, Մոնմե, Մունմամա եւ
 ալյն, — հե'ն Մունմամա
 Մանսպալ, մայր No 163ի ս. մ. Մու-
 սեհի, 1625թ.,— 893

Մաղայիկ, որդի Կայինանի, — 313
 Մաղախա, մեղ., — 120, 280, 283, 709
 Մաղստ, Երդ. Սաւուրի խմբայ հաւա-
 քին, 1700թ., — 1312
 Մամա խաբուն, մայր No 166ի առաջին
 ս. Սարգիս Բ., 1358թ.,— 776
 Մամիլ, հայր մե. Գրիգորի կից՝ Վարդա-
 6ի, 1573թ., — 906
 Մամոց, հայր Կարապետ Բ. ձեկունցիի,
 1694թ., — 930
 Մամուն, խալիմա Պաղտաթ, — 560, 712
 Մամուր, մայր Ալեքսանդրի Պր. Կարա-
 պետի, 1431թ., — 814
 Մայրամ, հե'ն Մարիամ
 Մայրան, մայր No 178ի հեր Յակոբ Լրի.
 1441թ., — 869
 Մայրեան, հե'ն Մարիամ
 Մայրեան, հե'ն Մարիամ
 Մայրխաբուն, կին մե. Ամիրխանի, 1683
 ք., — 1300
 Մանան, հարուն, կին No 28ի հեր հոկա-
 ճեց Սարգիսի, 1471թ., — 170
 Մանաս, բո. Յաղայի, — 86, 90, 173,
 314, 866, 1144, 1164, 1216
 Մանե, կոյս. 764
 Մանկաստ, —
 — Ս. անհր Մաղստի Կարապի,

1861թ., — 1101

— Տր.: արդի Աղուլեցի Սարգիս
Բ.Ի, 1757թ., — 1268, 1269

Մանուէլ:

— այր No 214ի «Եր» Գրիգոր Բ.Ի,
1885թ., — 988

— Վ. Կիսարացի. Մանուսկրի
նախնական պատճառների Կիւրակեից
խորոզները, 1822թ.էն առաջ, —
341, 342, 343

— , լուսնի կամարներ, — 224

— Աբդ., — 372

Մանուկ,

— հոսեղբայր Զաֆարիա ղալիայի,
1654թ., — 770, 772

— խոնար, մերձ. Սարգիս վ. Եսե-
կեցի, 1721թ., — 1138

— ժամուկ, — 1041-1042

Մանուկ, հօրախոյր Զաֆարիա ղալիայի,
1654թ., — 770, 772

Մանվիկի, «Ե» Մանուէլ

Մաքոց, (Ա.) կր., եղևվարեցի, սբ.,
նշանաւոր, 898-899թ., — 974,
975, 977, 978

Մաղիմե, երեցիկն Ռո 244ի գր. Պետրոս
Բ.Ի, 1311թ., — 1113

Մալոյն Զաւարայր, «Ե» No 142ի. 1212
թ., — 684, 686

Մասուս, մշխիլ Քլոնիոյ, 1149թ., — 464

Մասուսեան, Դաւիթաբեկ քահանայաւոր
խիսան. որուն հարցումներուն
պատասխանը Գրիգոր Տաթևա-
ցիի կողմէ՝ կը գտնուի Ոսկե-
վարիկի մէջ., — 1168, 1190

Մասուս, արդի* քե դուստր Մխիթար Բ.Ի,
1541թ., — 918

Մալիքիոս, սբ., — 42

Մաճարիա, Աւ., — 192, 640, 695

Մաքոն, «Ե» եղևվարի, — 314

Մաքեւ,

— Աւետարանիչ., — 7, 11, 12, 26,
28, 28, 149, 168-200, 201,
203, 204, 206, 210, 271, 273,
280, 293, 401-402, 403, 405,
406, 409-410, 411, 413-414,
415, 417, 418, 477, 552, 556,
646, 656, 676, 695, 703, 713,
765, 845, 868, 873, 874, 876,
877, 883, 890, 892, 902, 903,
904, 907, 919, 920, 929, 940,

949, 1013, 1014, 1019, 1096,
1108, 1111, 1116, 1120, 1121,
1122, 1126, 1128, 1129, 1189,
1272, 1273, 1314, 1321

— վարժապետ, 1291թ., — 660, 661

— Վ., քաղաքանիշ՝ ինչ քանի,
1351թ., — 315

— Ք., Տո 166թ Սարգիս յուզարազ,
ուսուց 1376թ., — 847

— Աբդ., ղառակալ, ուսուցիչ No
161ի գր. Մանուէլ Աբդ. Ի, 1422
թ., — 804

Վ., — առակերտ Գրիգոր Տաթև-
ացիի, որուն Յովհաննու Մեկ-
նուքեանը համառոտած է, ժ.Յ.
դատ., — 160, 162, 423, 424, 704

— Աբդ., գր. No 296ի, ժ.Յ. դատ.,
— 1251, 1252

— արդի No 205ի «Ե» Դաւիթ Բ.Ի,
+ 1552թ., — 964

— մե., արդի No 192ի առաջին
«Ե» Ղալաճուկիցի Սակար Բ.Ի,
1630թ., — 921

— Դմիտրի Բ., No 201ի վրայի՞
ընդօրինակած է եղև ձևապի-
ւոր, 1675թ., — 954

— Ք., 1677թ., — 896

— Ք., արդի մե. Սինթանի, 1707թ.,
— 1100

— Սեանդոզի. ղալի, սրկ., աղ.,
վ., 1816թ., — 61, 66, 67

— Վ. Դաղասացի, հան. Սեանդոզի
Մաքեւս վ. Ե. գր. No 13ի,
1823թ., — 75, 76

— Գրիգոր Տաթևացիի առակերտ
է., — 623

Մասունե, սրբունի, 781

Մարգար,

— արդի No 191ի «Ե» ժամուկ
ձաւարի, 1487թ., — 918

— գր. No 29ի, 1622թ., — 172,
173, 174

— «Ե» No 226ի. առաջին ձան-
վառայի, — 1038, 1040

— արդի Խոռոսի, — 1074

Մարգարե,

— Սրկ., եղբ. Սեանդուր ձաւարի,
1487թ., — 917, 918

— հան. աղ., հոգեւոր արդի Վա-
ղան եղևի, 1570թ., — 880

- նոյք. No 93ի զր. Գաւիթի, 1706-1712թ.,— 471, 501
- զր. No 106ի, 1728թ.,— 544, 550

Մարգարիտ,

- Բոյր Կարապետ Արք. Սրբապա-
րակցի, 1422թ.,— 806
- մայր մհ. Գրիգորի կին՝ Վա-
րդանի, 1573թ.,— 908
- կնիմայր Ամարթա զայնայի,
1654թ.,— 770
- մայր No 46ի զր. Թովհաննէսի
և Սեփանոս Արեւի.ի, երեցկին
Նոյ Բի.,— 1668թ.,— 293, 296,
419
- քոռ Սեփանոս նալ.ի, 1677թ.,
— 396
- երկուդ կին Ազուլիցի Պետրոս
մհ.ի, 1683թ.,— 1300
- մայր No 83ի զր. Գաւիթ Բի.,
1708-1712թ.,— 471, 501
- Կոյս, — 39

Մարգրիտ, տե՛ս Մարգարիտ

Մարդա, տե՛ս Մարթա

Մարդայ, տե՛ս Մարթա

Մարթա,

- առաջին տ. No 242ի, 1303
թ.,— 1102, 1105
- Բոյր No 161ի տե՛ս Մարգարեցի
Թովհաննէս Արքի.ի, 1423թ.,—
903
- Մամա, զնա՛ն և Գալեհի
Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Ունի-
րա՛ն և No 162թ, 1481թ.էն ետ,
— 812, 815
- Խաթուն, մհ., տե՛ս No 184ի,
1408թ.,— 895, 896
- երեցկին, 1570թ.,— 880
- մայր Անկիւրացի Գրիգոր նալ.ի,
1641թ.,— 953
- մայր No 202ի տե՛ս մհ. Մինա-
սի, 1644թ.,— 956
- Բոյր հաճի Դոյլաթի, 1648թ.,—
842, 862
- մայր Մեռնոսացի Սինանի, 1660
թ.,— 933
- զուտե՛ր Մեռնոսացի Սինանի,
1660թ.,— 933
- զուտե՛ր No 301ի վերջի՛ն Գոր-
նանի Մինասի, 1680թ.,— 1266

- երեցկին No 15-ի զր. Գեորգ
Բի., 1701թ Գ.,— 765, 786, 767
- , 1701թ.,— 707
- զուտե՛ր Յովսէփ Աստուածաճօր,
717
- հաճ. զուտե՛ր No 196ի տե՛ս Պո-
ղոսի, 937,

Մարդայ տե՛ս Մարթա

Մարքիմոս, նալ.,— 43

Մարիամ,

- Մարգարեանցի, — 39, 522, 741
- Բոյր Ղազարու, — 712
- Սինեանց սկիկն, Թ. զաւր, — 976
- մայր No 312թ խաղող Թովհան-
նէս միայնակեանցի, — 1439թ.,
1315
- Լուսինի, երեցկին, Բոյր Վա-
րդան նալ.ի, 1570թ.,— 880
- մերձ. Վարդան նալ.ի, 1570թ.,
— 880
- Բոյր խոնա Պանկուի, 1581թ.,—
858
- մայր No 29ի տ. մհ. Մովսէսի
1622թ.,— 173, 174
- հաւա Շալառի, 1626թ.,— 998
- միւս հաւա Շալառի, 1626թ.,—
998
- մայր No 171ի զր. Ալիմանա
Բի., 1635թ.,— 852
- երեցկին Ղալանուլացի Քակոբ
Բի., 1636թ.,— 921
- հաւա No 203ի տե՛ս մհ. Մինա-
սի, 1644թ.,— 856
- մայր մհ. Խալիլաթի, 1647թ.,—
276
- զուտե՛ր Մուրաթի և Էզիզի,
1647թ.,— 276
- Կին հաճի Դոյլաթի, 1648թ.,—
922
- Բոյր Զաւարթա զայնայի, 1654
թ.,— 770, 772
- Բոյր Պ. Խանապէկի, 1679-1687
թ.,— 842, 862
- կին Մեռնոսացի Սինանի, 1680
թ.,— 933
- զուտե՛ր Մարդայի Նազարի,
1681թ.,— 1100
- զուտե՛ր Գրիգոր Հիւսկեցիի, +
1683թ.,— 224

- Բայր Գրիգոր Հեկապեցի, 1663 թ.,— 224
- կին Ռո 315ի զր. Շովհաննես Բ, 1663թ.,— 1327
- 1671թ.,— 920
- մայր Կառապետ կր. Ջեյրուհի, 1676թ.ևն առաջ, — 103, 434, 484, 930
- Երեցկին Սեփաղոս Արեւայ. Ջեյրուհի, 1677թ.,— 394, 412
- Բայր No 209ի սեր Պր. խոնայ Բուհայի, 1683թ.,— 1300
- մայր No 162ի սեր եւ No 225ի զր. Թադեոս Բ, 1713-1730 թ.,— 754, 1039
- մայր Յասմին, 1715թ.,— 198
- կին Կոստյ Կարապետ, 1733 թ.,— 1402
- կին Աղուլեցի Սարգիս Բ, եւ մայր Եր. Մանգասար, 1757թ.,— 1258
- Կառապետ, կին Պաւղապետ Գրիգորի եւ մայր Յովհաննես աղայի, 1796թ., 80
- Եղիպատցի սրբունի, — 385, 742
- Ղուսեք Վասիլ Երեցի, — 784
- մե., — 1154
- Ղուսեք No 291ի վերջին սս. վարդապետ Մարտիրոս, — 1286

Մարիանե

- Երբունի կոյս, — 534, 540, 759, 1039, 1040, 1140
- Երեցկին Նիկալ Բ, 1443թ., 792

Մարկոս

- Աւետարանիչ, — 28, 149, 150, 273, 280, 201, 293, 419, 420, 421, 552, 560, 715, 845, 873, 876, 883, 887, 889, 892, 904, 919, 920, 928, 1095, 1099, 1108, 1121, 1122, 1128, 1129, 1229, 1278, 1321
- աբբայ, սր., — 222, 385
- Բայր Բարսեղ եւ Աւագի, 1541 թ., — 816
- Եղի No 205ի սեր՝ Դանիթ Բ, 1552թ., — 964
- Աբգ., հոգեւոր Եղի Վարդան Եպի, 1570թ., — 880

- Քոս Վարդան Եպի, 1570թ., — 880
- Երկրորդ բռն Վարդան Եպի, 1570թ., — 880
- Եպ. Սասնցի, մասնակցեցաւ 1653թ. Երուսաղեմի ժողովին, — 390
- Ք., սեր No 187ի, 1668թ., — 905, 906
- Եպ. Առաքնորդ Կաթայի, 1670 թ., — 1123
- Կ. Պոլսեցի, Մարտիրոս վ. Ղրիմեցիի գրքի առան մատուցած ծաղկազարդ, — 1760թ., — 439, 440
- Սինանեան, հանք, Սիվրիճիսարցի, Եր. Սարգիսի հետ Ռե 243ր կը մուրհ Կ. Աստուածանի վաճառ, 1775թ., — 1106
- Արեւայ, Եւսեբակ Էջմիածնի, — 642

Մարութա

- Եպ. Նիկիեցի, — 7, 225, 1306
- Ամասիացի զպիւր, Գր. Ռե 26ի, 1486թ., — 152, 154, 503

Մարուն, մերձ Ռե 164ի զր. Ասեփաղոս Բ, 1450թ., — 823

Մարտիրոս

- վկայ, — 8, 132, 133, 140, 230, 242, 316
- Եկարող Ռե 242ի, 1303թ., — 1102, 1104, 1105
- Եպ., 1391թ., — 215
- Եղբ. No 193ի սեր՝ Աստուածատու Բ, 1396թ., — 926
- մերձ. Ախեմանցի Պր. Կարապետի, 1431թ., 814
- Եպ., Առաքնորդ Անկիւրիոյ, 1468թ., — 897
- Եղի Միսիբար Բ, 1541թ., — 918
- Ք., Գր. No 205ի, 1552թ., — 962, 963, 964
- Եղբ. Վարդան Եպի, 1570թ., — 880
- Ք., մերձ. Վարդան Եպի, 1570 թ., — 880
- մե., Բայր Կեցի Սիմեոնի, — 1609թ., — 243
- Եղի պառայ Առաքնի, 1642 թ., — 908

- Դրիմեցի, պատերազմ Կ. Պոլսոյ, 1652-1670թ.,— 382, 383, 392, 430, 438, 439, 441, 444
- Վ., հաճ. Դրիմեցի Է, 1654թ.,— 140
- Բ., գր. No 241ի, 1667թ.,— 1092, 1100
- մե., հայր մե. Էդեսիոսի. 1668թ.,— 142
- Բ., հայր No 175ի և 207ի գր. Աստուածասուր արկի, 1667թ., 861, 968
- արդի Սարգիսի, 1668թ.,— 908
- եպ., Առաքնադ Կառնայի, 1670թ.,— 1123
- մե., հայր Կարապետ կր. Զեյթունցիի, 1676թ.,— 103, 434, 484, 930
- Վ., լիւթի Ծակեբ (Ջուղայեցի) կր. Բ. հաճ. Դրիմեցի Է, 1677թ.,— 395
- արդի Անկիւրիտցի խնամ Մառուկի, 1683թ.,— 778
- Բ., հայր No 172ի գր. Աստուածասուր Է. Բ., 1683թ.,— 853
- Բ., գր. No 309ի, 1683թ.,— 1299
- եպ., Առաքնադ Զեյթունցի, 1700թ.,— 685
- աստուածային խնամ Յարութիւնի, 1714թ.,— 884
- մե., Բալուցի, միաբան Սրբապետի, 1720թ.,— 20
- պետ (հաճ. Վ.), 1726թ.,— 20
- եպ. No 226ի ս. Մարգարէի, 1740
- գր. No 209ի, 1755
- վարդապետ, վերջին ս. No 291ի, 1735, 1236, 1237

Մանկիկական,

- աստուածային Գրիգոր Աստուածաբանի, 9
- , 1150

Մանկիկական, ունի Մեկնութիւն Կարգադիւհայց,

- 311, 700

Մեքսիկական, Զեյթունցի Է Մանկիկական գր. 1701

Մեկնութիւն,

- Բ., զատ Է No 318թ և Կուսան

Աստուածասուր Մանկիկական Գր. Գրիգոր Զատար, 1607թ.,— 1340

— Բ., Մարգարէս եպ. Դրիմեցիի գր. Կուսան Աստուածասուր Է. Գր. Երեմի Է. Է. 1654թ.,— 439

Մեկնութիւն, ունի Քուրդ Աստուածասուր եպ. Է. 234

- մայր ոսկեգործ Գր. Կարապետի, 1391թ.,— 1282
- երեցիկի No 193ի սեւ. Աստուածասուր Է. Բ., 1396թ.,— 926
- մայր No 145ի սեւ մե. Մարգարէս Կարապետի, 1488թ.,— 898
- մայր No 187ի ստորին սեւ Աստուածասուր Է. Բ., 1573թ.,— 904
- հարս Շալապետի, 1626թ.,— 998
- հոգեւոր դասար Թորոս եպ. Զատարեցիի, 1656-1666թ.,— 127, 129, 131
- դասար No 105ի սեւ Սահակի, 1693թ.,— 539

Մեկնութիւն, սեւ Մեկնութիւն

Մեկնութիւն, մե., Զեյթունցի, սեւ No 254ի, 1610

թ.,— 1146, 1147, 1148

Մեկնութիւն, Մեկնութիւն, սեւ Մեկնութիւն

Մեկնութիւն, Մեկնութիւն,

- Սեւ., գր. No 208ի, Ժ. Բ. Ժ. Գր.,— 978, 979
- եպ., Երեմի, 1427թ.,— 814
- Վ. Բեկարեցի, գրած Է մեղեդի մը, 1447թ և ստոր.,— 1333
- սեւ, Երեմի վանկ, 1487թ.,— 918
- արդի No 312ի սեւ Քուրդասուր Երեմի, 1507թ.,— 1318
- (Գրեցի կամ Վարդապետեցի) կր., 1604-1623թ.,— 242, 264, 265, 732, 1150, 1336
- հարս Արարիկ Է. Սահակեցի, 1609թ.,— 242, 248
- Բ., 1787թ.,— 550

Մեկնութիւն,

- անհրաժեշտ Զատարեան դպրանի, 1654թ.,— 770
- Բ., հայր Կարապետի Գր. Է. 1620թ.,— 1266
- Բ., մե., հայր No 164ի սեւ մե. Գր. Է. Բ., 1701թ.,— 765,

766, 767

— օրդի պատմանի Մինասի, 1790

— 13

— ռազմական, 1796թ., — 19

Մելիսեոս, Մելիսեոզ, Ե՛ն՝ Մելիսեոզիկ

Մեծառո՛ւ, օրդի Մխիթար Է.ի, 1541թ., — 918

Մեղր, Վ., Եւնի Թան խոստովանութեան
յայտարարութիւն — 606

Մեղիեռնոս, օրդի Մինասի, — 1074

Մեխիա (= Պիլասոս), — 52

Մեռոն, սբ., եպ., — 129

Մեսրոպ,

— Մառոց, սբ., 171, 176, 177,
233, 968, 969, 1197, 1233, 1334,
1335— Վ. Տէր Մովսէսեան, 1898թ.ին
Էջմիածնի մէջ հասարակեց Ա-
ռաւել Բաղիսեցիի մէկ օտանա-
ւորը, — 785— Վ., Եւնի Վասն զղջման եւ ար-
ժաստաց, — 1188Մեռեթ, մայր No 308ի սս.՝ Յովհաննէս
Արեւելի, մ.հ. ար., — 1295,
1298

Մերիեմ (Սբ. Աստուածածին),

— 630

— ٤٣٠ — 630

Մէլեկ, կին Անկարիացի մհ. Յովսէփի,
1700թ., — 810

Մելիք, Ե՛ն՝ս Մելիք

Սեֆէր, հայր No 13ի գր. Գարիէլ Աբղ.ի,
1624թ., — 663Սեֆեփլի, Էոյր No 314ի Եւր մհ. Մա-
պիոնի, — 1324Սեֆի Մամա, մայր No 291ի վերջին սս.
վառպես Մաթեւոսի, — 1237

Միխայէլ, Ե՛ն՝ս Միխայէլ

Միհրդաթ (= Միհրդատ), Պոնտացի, Բե-
ռայր Մեծն Ճիւղաւորի, — 288Մինա, մայր No 319ի գր. Սեֆիանոս
եպ.ի, — 1343, 1334

Մինաս,

— սբ., — 688

— , 1541թ., — 818

— Եւր., եղբորդի Վարդան եպ.ի,
— 1670թ., — 880— հաճ. Աբղ., հոգեւոր օրդի Վա-
րդան եպ.ի, 1670թ., — 880— եղբ. No 319ի Եւր. եւ գր.՝ Սի-
մաւոն զպրի, 1628թ., — 1344— հայր Մինաս եղ. Թոթրցիի,
1641թ.էն առաջ, — 219, 220,
221, 223— Վ., Եւր., Թոթրցիի կամ Եւ-
ղանիացի, Առաջնորդ Անկարիի
1652թ.ին մասնակցեցաւ Սու-
րապիմի ժողովի, վերջին Եւր
No 22ի, Եւր No 4ի, սս. No
50ի, եւ վերջին սս No 201ի,
1641-1647թ., — 115, 116, 201,
204, 217, 218, 218, 220, 221,
222, 223, 224, 272, 275, 276,
298, 300, 310, 315, 316, 339, 610
769, 770, Եւր, 862, 866, 823,
933, 950, 954, 968, 1046,
1066, 1090, 1263— հոգեւոր օրդի Պաթալ Առաւելի,
1642թ., — 908— մհ., Եւր No 202ի, 1644թ., —
965, 968

— Էրեսիփոսան, 1674թ., — 1065

— հաճի, վերջին Եւր No 301ի,
1680թ., — 1266— Վ., միաբան Կարմիր վանքի,
1694թ., — 930

— Եւրիի օղլա, 1730թ., — 566

— Վ. Գաղաթիւ, 1775թ., — 1106

— Վ. Լիւստացի, 1795թ., — 12, 14

— պատմանի, հայր Մելիսեոն, 1796

թ., — 13

— զպրի Գաղասացի, գր. No 4ի,
18-0-1821թ., — 45, 46, 47

— Վ., բանբեր, 320

— Բ., սս. No 182ի, — 890

— հաճի, — 983

— Զիւլալի, հայր Սեֆիանի, — 1044

— օրդի մակարի, — 1974

Միսիւր,

— եղբ. No 312ի սս. մհ. Մուսե-
նի, 1634թ., — 1322

— 1666թ., — 142

— հոգեւորայր No 105ի գր. Յա-
րութիւն զպրի, 1678-1634թ., —
539

Միսիւրեկ, 1700թ., — 810

Միւրան, հայր No 213ի Եւր Գրիգոր Է.ի,
1385թ., — 988

- Միքանե**, որդի մհ. Ամբրեյիկի, 1461
 Բ., 794
- Միրզախան**, 1609թ., — 268, 259
- Միրիման**, եղբ. No 179ի գր. Պոլսու է.ի,
 1691թ., — 875
- Միխայիլ**,
 — հեռատակագին, — 482, 766,
 1000, 1189, 1167
 — Աստի Բ. Ներսէս Շնորհալիի
 խնդրանքով Աթոբերեհի քաղ-
 մանեց Ս. Սարգսի վկայաբա-
 նութիւնը, 1158թ., — 16
 — Աստի, ժ.Բ. զար., — 381, 385,
 386, 387, 701
 — Ք., գր. No 45ի, 1255թ., — 278,
 285, 286, 287, 288, 289, 290
 — որդի Ղազարի, 1552թ., — 304
 — (Ա. Սեբաստացի) կր., 1570թ., —
 380
 — Թովարցի, գր. No 204ի, ժ.Զ.-
 ժ.Է. զար., — 960, 962
 — Աբղ., 1630թ., — 170
 — եղ. Թադիւսեցի, մասնակցեցաւ
 1652թ. ի Մուսաղիմի ժողովին,
 — 390
 — որդի Պր. խոնապէկի, 1657-
 1667թ., — 842, 862
 — մհ., 1663թ., — 1300
 — Ք. Սեբաստացի, 1773թ., — 763
 — Վ., միաբան Փռլի, 1796թ., —
 16
 — հան. Աստի Բ., — 201
 — Ք., 607
 — Աստի՝ իմիջ Պապագոյ Բան-
 մային կարգաց, — 1021
- Միքիա**,
 — մրդ., — 120, 280, 283, 653
 — որդի խոնայ Սամուէլի, սեր 20-
 27ի, 1744թ., — 163, 166
- Միսայիլ**, Միսայիլ, սեր Միխայիլ
- Միսիբար**,
 — Հնարացի, բռնկագին, ժ.Բ. զար.,
 506
 — Դռն, ժ.Բ.-ժ.Գ. զար., — 226, 227,
 230, 239, 263, 266, 267, 273,
 1045, 1063, 1254
 — Այրիվանեցի, զանապաղ, ժ.Գ.-
 զար., — 829, 836, 837, 838,
 1278, 1334
 — (Ա. Դեմեոցի) կր., 1341թ., —

1113

- Աբղ., 1358թ., — 776
 — Ք., եղբ. ճանաչու Զուարթ, +
 1487թ., — 917, 918
 — 1541թ., — 918
 — Վ., — Դեմոյ վ.ի, կողմի: իրև
 ճողովանի հանցումներ կան
 ԴՊԱՅՑԻՅԻ մեջ, 1622թ.ից ա-
 ռաց, — 1190
 — Սեբաստացի, Աբբանայր, 1676-
 1749թ., — 210, 470, 491, 1135
 — Փիլիսոսի, վ., սեր No 83ի,
 1693թ., — 416, 416
 — Ք., սեր No 261ի, — 1137, 1140,
 1141
 — հայր No 419ի գր. Սեփանոս
 եղ.ի, 1343, 1344

Միքիլ,

- համնապաղ. որդի կայապետ Կե-
 չաւանցի, ժ.Գ. զար., — 829,
 836, 837, 1010, 1278
 — Սեփ, որդի Մատթոս Դաւանկա-
 յի, 1422թ., — 804
 — եղբ. Կարապետ Աբղ. Կրնդաց
 տէլի, 1422թ., — 804
 — Վ., որտ. ձեռքով No 813ի յեա-
 անի կր. որտ. Մուսաղիմի Ս.
 Թարսու եկեղեցւոյ, 1507թ., —
 1314, 1318
 — 1541թ., — 818
 — հայր No 29ի գր.՝ Մարգարի,
 1622թ., — 174
 — հեր. No 157ի, 1628թ., — 780,
 783
 — Վ., առակիտ Սեփանոս Աբղ.ի,
 + 1677թ., — 394, 395
 — Ք., որտ. զիջ կազմաւորու քան
 No 164ր կազմողին, 1678թ., —
 824
 — եղբ. Կարապետ կր.ի, 1694-1726
 Բ., — 430, 930
 — Ք., Աստուգցի, հայր Յովնանեհ-
 ան (յեսայ է.), 1442թ., — 1328,
 1329
 — Վ., հուրիակ Իզմիւնեհի ի Դա-
 դաղի, 1759թ., — 621
 — Տր., սեր No 56ի, 1779թ., — 327
 — Վ. (= Ալիքիւնեհ), 1810թ.ից
 ճառատակց Վասի արքայ, —
 1082

- Վ., Գեորգիական, Առաջնորդ
Անկիւրիոյ. 1859թ.— 264
- գր. No 79ի,— 397, 398
- Մարտիայ,— 690
- օրդի Յովնանեան,— 923

Մովսէս.

- մրդ. — 26, 73, 76, 122, 123,
129, 134, 225, 313, 314, 476,
477, 498, 553, 819-820, 675,
700, 701, 708, 723, 735, 773,
912, 992, 1012, 1013, 1016,
1017, 1018, 1040, 1070, 1077,
1206, 1208, 1209
- Բերդոյ, Է. դար,— 451, 699,
760, 753
- Եսայիան,— 238, 413, 560,
582
- Վ. Սրգեկացի, դռն է Եղեռնա-
խանի ի Տրապիզոն առ ճա-
ւանեայն Երեւն Գրիգոր. Ժ.Բ.
դար.— 238
- Վ., գր. No 243ի, 1382թ.,—
1108, 1109, 1110
- Բ., գր. No 304ի առաջին մաս-
սիւն, 1391թ.,— 1278, 1280,
1282
- ձղկ. No 304ի, հան. հոյնն է
գր.ին հետ, 1391թ.,— 1278,
1281
- Մկի, օրդի No 178ի ստ. Յակոբ
կրի 1441թ.,— 869
- հան. Աբդ., Նեզդի վանեկն,
1487թ.,— 818
- Վ.?, գր. No 298ի, 1631թ.,—
1257, 1258
- Բ., գր. No 180ի 1547թ.,— 877,
818, 879
- հանի. մհ., սեր No 29ի, 1622
թ.,— 172, 174, 176
- մհ. ստ. No 313ի, 1634թ.,—
1321, 1322
- Եղր. No 314ի սեր մհ. Մա-
սիոնի, 1634թ.,— 1324
- 1134
- Արդ., միաբան Կարմիր վանքի,
տուր 1690թ.,— 930
- Վ., Արեւս. Երեւնեան կամ Երե-
ւան, Երեւանեան, Գա-
ղաթիացի եւ Առաջնորդ Գա-
ղաթիոյ, սեր No 93ի, հան. գր.

No 115ի գր. No 110ի եւ No
144ի, 1696-1735թ.,— 103,
418, 434, 470, 471, 472, 474,
484, 503, 568, 582, 586, 620,
692, 694, 712, 719, 726, 984,
1028, 1174

գր. No 104ի, 1700թ.,— 529,
532

— Դաբի, իմաստասէր տէն,— 628

Մուսանաւ, օրդի Ռըստաֆի, 1541թ.,—
918

Մուրաւ, մեծ մայր Զաքարիա զաւիայի,
1654թ., 770, 772

Մուհամեմ,

— մրդ. իսլամաց, Է. դար, — 314,
717, 828

— (Ոկրայ) առաջ գործաւար, ճոռ-
րնդաւոր Ելաւ Սահակ Զօրա-
փորեցի կր., 703թ.,— 31, 1089

— (Բ.) Սուլթան Պոլսոյ, 1480թ.,—
505, 608

— Դ. սուլթան Պոլսոյ, 1595-1603
թ.,— 584

— Մեր, 1603թ.,— 258

— սուլթան Պոլսոյ, քաղաւորած
1640թ.էն (պէտէ է ըլլալ) Դ.
սուլթան որ քաղաւորեց 1648
թ.ին), 1002

— Դ. սուլթան Պոլսոյ, իսթեմար,
1648-1687թ.,— 137, 141, 142,
275, 413, 442, 584, 778, 842,
862, 866, 1055

— փառա Էնփրուլի, վեզիր Թուր-
քիոյ, 1660թ.,— 584

— կերպ. իսթեմար, 1680թ.,—
585

— Հարեհիւսեան, փառա Շամի, 1796
թ.,— 20

Մուղայ,

էոյր Ազարիա Բ. Սահակեցիի,
1609թ.,— 242, 248

— կինն Նո 272ի սեր մհ. Ակոբի,
1688թ.,— 930

Մուղտոյն, (ուղղր անձնանք), զոր լաթիճ-
մար Սարգստաւորն մէջ յեւ
րնդաւոր,— 710

Մուսկուլեկ, կին մհ. Կարապետի, 1700թ.,
— 810

Մուսայ, տի'ս Մովսէս

Մուսնի, մհ., ստ. Նո 183ի, 1625թ.,—

892, 893, 894

Մուսես, տն'ս Մովսէս

Մուսթաֆա.

— (Բ.) սուլթան Պոստյ. 1695թ.,—

1004

— (Գ.) սուլթան Պոստյ. 1738թ.,—

341

Մուսուլ բաժաւ օղլու, 1748թ.,— 1378

Մսւաքադէկ, խաւանդաւ, 1450թ.,— 824

Մուսաթ.

— մհ. հայր № 160ի վերջին տէր՝

մհ. Սեների 1560թ.,— 798

— խանդաւ, (Գ.) սուլթան Պոստյ.

1584թ.,— 859

— խաչայ, արդի խոնայ Պանկլուի,

— 1584թ.,— 858

— Զեյթլի, արդի հենտերհի Մե-

լիսէ Զեյթլիի, գրկի խաւան է №

254ի ծալնադի բաժինը, 1612

թ.,— 1148

— (Ի.) սուլթան Պոստյ, եղբ. Ալի

Յաման քչի, 1631թ.,— 864

— (Ե.?) սուլթան Պոստյ.,— 721

— արդի պաճայ Առաւելի, 1642

թ.,— 908

— Նաթ հառազաւայի, 1647թ.,—

276

— արդի հանի Դովաթի, 1648թ.,—

— 922

— եղբ. Միսաւ Ստոկաւայի եղբի,

1663թ.,— 219, 220, 221, 222,

223

— մհ., Անկլարիայի, շուրջ 1670-

1694թ.,— 1238

— մհ., հայր Գրիգորի, 1715թ.,—

198

— հանի, 1742թ.,— 1330

— մեծ հայր № 291ի գր. Գա-

լուսաթի,— 1236

— մեծ, № 291ի գր. Գալուսաթի,

— 1236

— , 1232

Մուշաթ, ի Գանկուդի, իգրիկի զիւղի,

ձալադ № 184ի, 1468թ.,—

896

Մուշայի, տն'ս Միշայի

Մահե, տն'ս Սիսեր

Մ. Սահփան Մ. Յոլհաննեսեան, Կերմեր-

ցի, մանկալարմ յԱնկլարիա,

1859թ.,— 294

Մարիկ, մայր № 168ի գր. հաւոքիւմ

գարի, 1657թ.,— 842

Մարալ, 1570թ.,— 880

Մարան, մայր Պլուս Լաւառաւի, 1439թ.,

1318

Մարիկ, Պր.,— 690

8

Յաքիթ, արդի Նոյ հն.ի,— 313, 1132

Յայեխան, Յայեխանու, ֆ., կղմ. № 210ի,

1591թ.,— 294

Յակոբ. Յակոբու, Յակոբու, Յակոբի, Յա-

կովի, Ակոբ, Ակոբ,

— 66.,— 313, 329, 653, 1032,

1077

— հայր Յովսէփ Աստուածահտ,—

314

— Զեյթլիան, արդի արաման,

Առ. ֆ., 25, 552, 712, 1012, 1094

— Ալվեայ, Առ. ֆ., 551, 646, 713

— Տեառնեղաւ, — 24, 121, 273,

281, 286, 494, 524, 686, 700,

764, 772, 807, 1011, 1223

— արդի Յովսէփ Աստուածահտ,

հան' հառազաւայ, — 717

— եղբ. հուգայի, հան' Տեառնեղ-

աւայ,— 121

— Զեյթլիան' քե' Ալվեայ,— 39,

774

— Մարեայի, օր., — 66, 205, 363,

408, 736, 774, 800, 813, 848,

1031, 1160, 1105

— Պլուսանեղ զամ' Պլուսանեղ,

եղբայր (= լաւին Կարգի), ա-

րաւ ԲԱՆԻՍ ՈՍԿԻԱԿԱՆԻ քաղ-

մանաւ է հայերեցի, 1230-

1298թ.,— 72, 327, 335, 590

— Բ., գր. № 153ի, 1276թ.,—

758, 759, 762, 764

- (Ա.) կր. 1281թ.,— 649, 653, 673, 762
- (Բ.) կր. 1291թ.,— 64
- Վ., քաղվածքն Քաղաքագրական Մասնադաս եպիսկոպոս Քաղաքագր. 1331թ.,— 64, 164
- ուսուցիչ Նո 156թ. զր.՝ Նասե-
րի, 1358թ.,— 776
- Սրգենկացի, ձկն. Նո 169թ., 1378
թ. են առաջ, — 845, 848
- Եղբ. Նո 193թ. սեբ.՝ Առաքածա-
սուր Բ. Բ., 1396թ.,— 928
- Վ. Կողբացի, դաւանափոխ, ԺԳ.
դար, — 699
- Վ. Ղրիմցի, ԺԳ.-ԺԵ. դար, —
41, 46, 235, 266, 370, 372,
393, 394, 547, 704, 780, 747,
750, 751, 1158, 1169
- Երուսի կր., սկր No 178թ, 1441
թ., — 888, 869
- Յոնակ, հայր No 28թ. սեբ.՝ Պե-
Սարգիսի, 1471թ., 170
- որդի No 28թ. սեբ.՝ Սարգիսի, 1471
թ., — 170
- կր., միաբան Մեծոփայ վանուց,
քուրք կոկ. No 308թ, ԺԵ.
դար 1295
- մեծ, վերջին ս. No 158թ, ԺԵ.
դարեն հետ, — 786, 787, 788
- Գալիսի Եղբ. Քաղաքագր. երկ-
կնոց, 1507թ., — 1318
- Հայր Քաղաքագր. Արդ. Բ., 1507թ., —
1318
- վարպետ ձկն. No 180թ, 1547
թ., — 877, 878, 879
- Բ., Եղբ. No 180թ. սեբ.՝ Վարդան
Եղբ., 1570թ., — 880
- Բ., համ. Եղբ.՝ վերինին հետ, — 882
- Արդ., մեծ. No 180թ. սեբ.՝ Վար-
դան Եղբ. հետ, 1570թ., — 880
- Բ., 1578թ., — 1267
- դպիւր, սկզբ, զր. No 37թ, 1606
թ., — 200, 202, 203, 204
- սկզբ, հայր ընդ Սաղուս սկզբ.
(= էջ 208), որդի Գրիգոր Բ.,
1606-1607թ., — 203
- Արդ., հոր. եւ կզմ. No 318թ,
1607թ., — 1338, 1339
- սղաւոր, զր. No 254թ. Եւրո-
կանի եւ յամալագրի բաժնեցե-

- րում, 1610թ., — 1146, 1147,
1148
- Եղբ. Քաղաքագր. Բ., 1611թ., —
264, 268
- Սրկ. հոր. Եւր. No 214թ, 1617
թ., — 991, 992
- Արհայ. Առաքնուր Անկիւրիոյ,
1622թ., — 174, 782
- Վ. Սիմեոնեան, Կարենցի, ԲԱ-
միւռնիոյ Առաքնուր Արքանաւ
վ. Բ. խնդրանք զրեց Միհրան-
Քիւր Երզնց Երզնցի, 1622-
1662թ., — 59, 75, 76, 77
- Բ. Փայկնիցի, հոր. Եւր. No
157թ, 1622թ., — 780, 783
- Բ. Բ. վ. յամալագր. Տաւ-
րիւսիւս առաքնուր, 1629թ.,
— 1214, 1215
- Բ. Ղալանուկցի, առաքնի սեբ
No 192թ, 1636թ., — 921
- վայր, որդի Պ. Բիրումի, Գ.
ս. No 156թ, 1641թ., — 774,
777
- զր. No 231թ, 1655թ., — 1061,
1061, 1062
- (Բ.) կր. Զուլայացի, 1656-
1680թ., — 132, 218, 219, 221,
222, 370, 395, 442, 585, 642,
862, 866, 968, 1046, 1067,
1123, 1263, 1266
- մեծ, սկ. No 197թ, 1668թ., —
939
- Վ., ս. No 151թ, 1674թ., —
746, 748
- Տեւ, միաբան Կամիւր վանքի,
1694թ., — 930
- Եղբորդի Կարապետ Զեյնե-
ցի կր. Բ., 1694թ., — 930
- Վ. Արեւիկ. Ղեյմի, 1694թ., —
1073
- Բ., զնեց No 161թ, 1700 թ. ԵԵ
առաջ, — 801, 809
- Վ., Եւր. 1700թ., — 474
- հայր No 311թ. ս. խոնայ Թա-
րաքնուր, 1700թ., — 1311
- որդի No 154թ. զր. Գեորգ մեծ.
Բ., 1701թ., — 765, 766
- Բ., հայր No 34թ. զր.՝ Թովհ.
Դադուրի վ. Բ., 1721թ., — 195
- խն. համ. Բ., 1730թ., — 586

- Նալանգ, Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1741-1764թ.,— 26, 89, 83, 84, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 315, 316, 317-318, 319, 320, 342, 343, 618, 623, 690, 1048
- Վ. Շանախնցի, (Ե.) կթ., 1759-1763թ.,— 342
- Տր., որդի Արքուսիցի Պետրոս Բի, յեսասակ կր ստանալ No 281թ, շուրջ 1760թ.-7, — 1212
- Ք. Սեփառացի, հայր No 56ի զր. Գրիգոր Եւփռացիի, + 1779 թ.,— 327, 346
- Եղ., Հանուհան. վերջին սո. No 212ի, 1788թ.,— 985, 986
- Արեւ. Արեւանցի, Առաջնորդ Սեփառացի, 1788թ.,— 317
- լիւանահն լսեա (== հան.՝ վ.), 1796թ.,— 19
- ազա, 1798թ.,— 20
- Տր., 1790թ.,— 834
- Շալվարհնաւի, հայր Պողոս վ. Շալվարհնանի, + 1806թ.,— 329
- Սեկ., վ., Մանկցի կամ՝ Ման-լուցի, բնագործակած է ԱԼԻՄԱՍՏԻՆԻՍՏՈՍ՝ 1806-1817թ. մի-ջեւ, — 362, 363, 364
- զաթ, վ., Եղ., Հանուհանց, Կվեռիկցի, միաբան Կեսարիոյ Ս. Կառապետ վանքին, սեռ No 11ի. զր. No 59ի, No 60ի, No 64ի եւ No 238ի, սո. No 327ի, 1818-1866թ.,— 72, 333, 340, 341, 342, 344, 352, 354, 1041, 1042, 1072, 1080, 1114
- Վ. Զալիւմալ, Առաջնորդ Պաու-զի, շուրջ 1830թ.,— 56
- Բաբունայեթ, Առաջնորդ Կե-սարիոյ, 1834թ.,— 56
- Արեւցի կամ՝ Մեղի Եղ.,— 499, 519, 674, 709, 1297
- Բժ.,— 506
- Եւնի Խաբոզ մը՝ ի վերայ Սբ. Աստուածածնի, — 556, 558
- սզաւու, զր. No 121ի, — 603, 607, 809
- ,— 775
- (ծածկագիր), — 1029
- որդի Մինասի, — 1074
- հայր Թորոսի եւ Մինասի, —

1074

- No 250ի մէջ իւր ծայրանունով տասնաւոր մը տնիք, — 1136
- զր. Երեմ մեկը No 267ի, — 1178, 1180
- ,— 1332

Յայվար, որդի Փայաթի, 1566թ., — 170
 Յայվալուլ, որդի Փայաթի, 1566թ., — 170
 Յայան, որդի Փայաթի, 1566թ., — 170
 Յասմէշ, (ուղի ը անձամբ), զտուս Լա-րիամի, 1715թ., — 198

Յարուքիւն,

- Բ., Շոցի կամ Սպահանցի, սեռ No 249ի, 1501թ.-7, — 1131
- զպիր, զր. No 201ի Բ մասին, 1644թ., — 950, 953
- Ք Աճիկիւրոյ Ս. Բառա ՄԱԿ. Եկեղեցւոյ, 1656թ., — 865, 866
- զպիր, զր. No 169ի, 1667թ., — 841, 842
- Բ., հոր. No 239ի, 1669թ., — 1094
- Բ, Աճիկուացի, վերջին հոր. եւ Էզմ. No 28ի, 1665 թ., — 167, 169
- զպիր, սրկ., Է., զր. No 105ի, 1679թ., — 533, 539, 540, 541, 542
- որդի Արուսեյի մհ. Պետրոսի եւ Շուսանի, + 1683թ., — 1300
- զր. No 197ի, 1688թ., — 939, 940
- Սեկ., բնագործակող No 46ի յի-ւսասկարաւորին, հան. հայր՝ Յա-րուքիւն Էփեսեան հաղասաց սրկին հեռ, ժ-է. դար, — 208
- Էփեսեան, սրկ., հաղասաց, ժ-է. դար, — 298, 1136
- զր. No 311ի, 1700թ., — 1310, 1311
- Խոնա, սր., Ստանոզցի, սեռ No 311ի, 1700թ., — 1310, 1311, 1312
- որդի No 311ի սս.՝ մհ. Պողո-սի, 1700թ., — 1311
- որդի ռմն Պողոս Ոճիկցեայի, իւր եղբայրներուն հետ No 112ը տուաւ Առաքել վ. ի. 1702 թ., — 574

- խոնայ, փխսայ *առեծի Մարտիրոսի*, 1714 թ.,-- 384
 -- *Գլալանուհի, որ. No 35ի*, 1715 թ.,-- 187, 188
 -- *Ք. Գունիացի Ս. Ածածիմ. եկեղեցւոյ, 1114թ.*,-- 415
 -- *Ք.*, 1743 թ.,-- 304
 -- *ամիրայ*, 1784 թ.,-- 34
 -- *Վ., նուիրակ Ասանայի*, 1796 թ.,-- 12, 13
 -- *հանի*, 1796 թ.,-- 13
 -- *հասգեղցի ամիրայ*, 1796 թ.,-- 18
 -- *Լորենցի, աղա*, 1796 թ.,-- 20
 -- *Ք.*, 1796 թ.,-- 334
 -- *Տր. (սեծ)*, 1799 թ.,-- 834
 -- *Տր. (փոքր)*, 1796 թ.,-- 834
 -- *Տր., հանի*, 1796 թ.,-- 834
 -- *ող (= հան.՝ օղլու)*, *ժամկոյ*, 1796 թ.,-- 834
 -- *Արեւելի, մհ., բնակեալ յԱԵկիւրա, հայր Անիւելի Յովհաննէս վ.ի*, 1814 թ.,-- 155, 156, 510
 -- *օղլու, հանի*, 1814 թ.,-- 694
 -- *կազմարար, վանքի*, *Ոո 88ր կր նուիր ԱՅկիւրիոյ դպրատան*, 1830 թ.,-- 422
 -- *Պօլուլու*, 1866 թ.,-- 1114
 -- *Պաղատարան, եզր. խաչատարի. Գե'ս Գանա Պաղատար, եւնի եղբորք*, 1911 թ.,-- 1256, 1260
 -- *զր. No 87ի*,-- 423, 425
 -- *Տր.*,-- 516

Պարտիւննան, մհ., 1811 թ.,-- 54

Յեկեհ, փաշա, 1745 թ.,-- 1327

Յեսայի, Են'ս Եսայի

Յեսու.

-- *Նաւեայ*,-- 65, 119, 272, 279, 284, 912

-- *որդի Սիրամայ*,-- 120, 123, 273, 282, 292, 1036

Յեսեհ, հայր Իււէրի բզ.ի,-- 312, 314

Յեսիկար, մհեծ. Ալոհեմանցի Պր. Կարապետի, 1431 թ.,-- 814

Յեռնիա, բզ. Յուդայի,-- 314

Յիզբուզ, սբ.,-- 789

Յիմեդեհ, մհ., 1711 թ.,-- 212

Յոբ,-- 99, 118, 120, 273, 282, 293, 398,

645, 676, 703

Յոհնա, (հան.՝ Յովհաննէս),-- 1150

Յովարամ, բզ. Յուդայի,-- 314

Յովակիմ,

-- *ամուսին Զուլանի, բնակեալ ի Բաբելոն*,-- 557

-- *հայր Սբ. Աստուածածնի*,-- 734, 1184

-- *Անբաստացի, է. որդի Սիմեոն է.ի զր. No 248ի*, 1670 թ.,-- 1121, 1122, 1123, 1124

-- *հայր No 232ի վերջին ստ.՝ որ. Խաչատուրի*, 1703 թ.,-- 1094

-- *Ք. հայր Աղուլեցի Սարգիս է.ի, + 1757 թ.*,-- 1258

Յովասափ,

-- *որդի No 180ի Եւր.՝ Վարդան եպ.ի*, 1570 թ.,-- 880

-- *քոռ No 180ի Եւր.՝ Վարդան եպ.ի*, 1570 թ.,-- 880

-- *հայր No 241ի ստ.՝ Մարտացի Նազարի*, 1661 թ.,-- 1100

-- *քոռ No 241ի ստ.՝ Մարտացի Նազարի*, 1661 թ.,-- 1100

-- *որդի Զեղկաց բզ.ի*,-- 669, 670, 730, 768

Յովբէփ, (պիտի ըլլալ՝ Ովբեղ), հայր Յեսսէի,-- 314

Յովբիանոս, բզ. (= կայսր) Հռոմայ, որուն Աբանա շողոյած է բուրբ մր. Դ. զար.,-- 41

Յովէլ,

-- *մզ*,-- 120, 280, 283

-- *զատ Աստուծոյ յորք. է. զար.*,-- 181

Յովհաննէս, Ովհան, Յոհան, Յոհաննէս, Յոհան, Յովնիս, Ոհան, Ոհաննէս, Ոլաննէս,

-- *Կարապետ, Մկրտիչ*,-- 6, 25, 29, 39, 41, 52, 55, 58, 94, 173, 257, 316, 407, 564, 711, 716, 736, 773, 784, 850, 852, 925, 944, 1012, 1013, 1071, 1184, 1177, 1216, 1286

-- *Զիբեղեան, Աւետարանիչ, Առհ.*,-- 5, 10, 11, 12, 24, 25, 27, 28, 118, 121, 122, 149, 150, 160, 273, 280, 281, 282, 284, 286, 293, 295, 374, 375, 387, 413, 423, 424, 428, 431, 432, 552, 606, 646, 670, 695, 703,

- 712, 716, 764, 807, 845, 866,
873, 878, 883, 887, 888, 889,
891, 892, 893, 904, 906, 907,
910, 920, 925, 934, 940, 944,
945, 1012, 1016, 1020, 1021,
1090, 1092, 1094, 1095, 1096,
1097, 1100, 1108, 1111, 1116,
1117, 1121, 1122, 1126, 1128,
1129, 1130, 1194, 1222, 1260,
1264, 1265, 1272, 1273, 1274,
1321, 1338
— Աւետարանի, — 102!
— Ոսկեբիշակ, Գ. դար, — 5, 7,
8, 9, 10, 11, 12, 147, 233,
284, 302, 311, 384, 404, 411,
412, 449, 493, 537, 556, 557,
605, 606, 607, 608, 656, 700,
701, 703, 739, 760, 1010,
1045, 1090, 1091, 1167, 1192
— հայրապետ Նրսիսայի, — 6,
10, 234, 672
— Մանգակաւնի, կր., 478-490թ., —
232, 233, 455, 985, 1253, 1254
— Մայրավանքի, է. դար, — 544,
547, 550
— Կր., Օմեցի, Կմաստաւեր, 711-
728թ., — 233, 369, 529, 628,
693, 710
— Վ., Կոզեւն, ժ.մ.դար, — 607
— Ստեփանայ վ., ուսուցիչ Սար-
գիս վ.ի, ժ.մ. դար, — 384,
751, 752, 1091, 1169, 1218,
1232, 1225, 1226, 1227
— Բ. Խոնկիցի, վերջին սա. եւ
կզմ. տուղ No 215ի, ժ.մ.-ժ.Գ.
դար, — 994
— (Ջ. Մեծաբարոյ Սոսցի)կր., 1203-
1221թ., — 720
— Բ., առաջին տ. No 24ի, 1259
թ., — 149, 150
— Բ., տ. No 303ի, 1255թ., —
1274
— Պր., առջի երկնայի եպ.ին,
զբն. առած է Քերականի Մեկ-
նութիւն մը, 1281թ. են առաջ, —
851
— Վ. Տարուկի, դասաւս. Ս. Կա-
ռապոլի վանք, ինքեպ մա-
հաճեալ երկնայի վ.ին՝ զբն.
Քերականի Մեկնութիւն մը,
1281թ., — 649
— Վ. Տարուկի, մոմն է վերի-
նից հեռ, ունի խառն վասն Ող-
ջոյն տաղ, — 666
— Վ. զաւակի, ժ.մ. դար, — 530,
1030, 1212, 1213, 1215, 1216,
1217, 1218, 1225, 1226, 1227,
1335
— տ. արմաղկոյ (համ.՝ Լե-
րաւ մ. բղ. ի տաղ համ. ժ.մ.
դար), — 429
— Աշխարհի, ունի Մեկնութիւն
Տարուկի, ժ.մ. ժ.մ. դար, —
530, 1212
— Վ. Երզնկայի-Պոլսի, ժ.մ.-ժ.մ.
դար, — 384, 456, 518, 604,
647, 648, 653, 654, 832, 1205
— Վ. Որոմեցի, ժ.մ. դար, — 160,
306, 347, 397, 424, 449, 493,
499, 519, 539, 546, 632, 645,
658, 659, 704, 1028, 1189,
1135
— Քոնցի, — 1328-1348թ., — 65,
164
— հար. No 242ի, Պ (= 1351) ք.էն
եւ, — 1102, 1103
— Կր., առջի Աստուածատու ք.ի,
ձեռնաւ No 81ի գրութեան,
1354-55թ., — 403, 405
— Վ., 1355թ.էն եւ, — 406
— Արդ., եղբ. No 243ի զր.՝ Մով-
սէս վ.ի, 1362թ., — 1103
— Արդ., երկուրդ եղբ. No 243ի
զր.՝ Մովսէս վ.ի, 1362թ., —
1109
— Արդ., երրորդ եղբ. No 243ի
զր.՝ Մովսէս վ.ի, 1362թ., —
1109
— գրագիր, զր. No 213ի, 1385թ.,
— 987, 989
— հայ. Երզնկայի գրատն, 1356
թ., — 986
— Կր., եղբ. Տարուկի Կր.ի, տ. No
304ի Բ. մասին, 1391թ., —
1278, 1283
— Կր., 1391թ., — 1283
— հայ. Առաջնորդ Բաբերոյ (==
Բաբերոյ) վիճակին, 1395թ., —
214, 215

- Ք., ռուսկալ աշխատող No 123ի վրայ, 1396թ.,— 928
- հղբ. No 193ի սեւ՝ Աստուածա-տուր Է.ի, 1396թ.,— 928
- Կայ, գր. և սո. No 157ի, համ. ժ.Գ.-ժ.Ե. դար, — 780, 781, 782, 783
- բուրբ կոկ. No 157ի և. հղբ. նովն ձեռագրի գր.՝ Յովհաննէս Եղ.ի, ժ.Գ.-ժ.Ե. դար, — 782
- Աբղ. ձղկ. No 239ի, տուր 1400 թ.,— 1093, 1094
- Վ., Առաջնորդ Հերմոնի վան-նին և առակներ Գրգար Տա-րեւոյի, գտն է Մեկնութեան նախնայ Քաղաւածայ և Գիո-նիսիոսի, ժ.Ե. դար, — 446, 447, 448, 450, 488, 497, 673, 704
- Արեւայ, հոգեւոր արդի Քովմաս Մեծօփեցիի, սո. No 30ժի, ժ.Ե. դար, — 1295, 1296
- Ք., Եղբ. Քովմա Մեծօփեցիի, ժ.Ե. դար, — 1295
- Եղբ. Քովմա Մեծօփեցիի, ժ.Ե. դար, — 1295
- Աբղ. Արղաշուրեցի, Կարապետ Աբղ.ի հետ՝ սեւ No 161ի, 1422 թ.,— 801, 803
- Պր., Եղբ. Խստաձի, որոնց յի-տաւակին No 161ը կը նուիրուի Սրբաւորեմի Ա. Լուսաւորչի Գե-րեշմանին, 1422թ.,— 802, 809
- Շնայրապետ, նոյնն է No 161ի գր.՝ Սամուէլ Աբղ.ի հոգեւոր հօրը հետ, 1422թ., 802
- հոգեւոր հայր No 161ի գր. Սամուէլ Աբղ.ի 1422թ.,— 803
- (պատշաճ Սրբաւորեմի?), 1422 թ.,— 806
- Ք., գր. No 162ի, 1427թ.,— 812, 813
- Եղբ. Ախէմեմեցի Պր. Կարա-պետի, 1431թ., — 814
- Ճիւղնակեաց, խազադ No 312ի, և հոգեւոր Եղբ. Նոյն ձեռագրի բուրբ կոկ.՝ մն. Աբախամի, 1439թ.,— 1314, 1315, 1316
- Ք., հայր Յակոբ ձեռուցի կր.ի, + 1441թ., — 809

- Ք., ինտորդի Յակոբ Մերուցի կր.ի, 1441թ.,— 869
- Կր. միաբանակից No 179ի գր. Նեմփանոս Աբղ.ի, 1441թ.,— 869
- Ք., գր. No 91ի մեկ մասին, 1451թ.,— 452, 453, 455, 459, 460
- Վ., 1461թ.,— 794
- Ք., գր. No 184ի յիտաւորա-նին, 1468թ.,— 896
- Սեկ. Եղբ. Բաբոս Նրաւաղեմա-ցի Եղ.ին, + 1471թ., — 168
- Աբղ., միաբան Նրաւաղեմի, բուրբ կոկ. No 191ի, 1487թ., 918
- Բլկուրանցի, կր., 1489-1525 թ.,— 461, 829, 836, 1034, 1320, 1507
- Ք., հայր, No 298ի գր.՝ Մով-սեսի, 1531թ.,— 1258
- Ք., հայր No 180ի գր. Մովսէս Է.ի, + 1547թ.,— 878
- Սեկ., արդի No 205ի սեւ՝ Դա-ւիթ Է.ի, 1552թ.,— 964
- պատանակ, սեւ No 22Ի, 1561 թ.,— 1225, 1226
- Ք., հոգեւոր արդի No 180ի սեւ՝ Վարդան Եղ.ի, 1570թ.,— 880
- Մերձ. No 180ի սեւ Վարդան Եղ.ի, 1570թ.,— 880
- Խոնա, արդի No 178ի սեւ Խո-նա Պանկուի, 1584թ.,— 858
- Ք., Եղբ. Գեաղ Է.ի, 1591թ.էն առաջ, — 872
- վերջին կզմ. No 199ի, 1598թ., — 944, 946
- Նոր No 156ի, 1599թ.,— 774, 777
- գր. No 264ի, տուր 1600թ.,— 1165, 1166, 1169
- Անկնիւրիացի, քարզանքի Պատ-մական Աշխարհագրութեան և առաջին թագաւորի Յիսաւր Բրգիի, ժ.Ե. դար 563, 566
- (Կ. Անթիպի) կր. (Կիլիկիոյ), 1607թ.,— 1339
- Եղբ. Ագաթիա Խաւնեցի Է.ի, 1609թ.,— 243

- որդի No 216ի սեւ' Ծալաւի, 1626թ.,— 598
- եղբ. No 248ի վեցին (?) սեւ' Ծալիզաւի, համ. 1629 թ.էն ետ.,— 1129
- 1633թ.,— 664
- Բ., գր. No 313ի, 1634թ.,— 1321, 1322
- եղբ. No 313ի սեւ' մն. Սուսեհի, 1631թ.,— 1322
- Բ., որդի քեզի Գրիգորի, ձղկ. No 314ի, համ 1630ական թ.,— 1324, 1325
- Բ. Հռոմկլայեցի, մականուանեալ' Աննեի օղլի, հոգեւոր եղբ. No 261ի գր.' Սուսուածաւոր Է.ի, և սեւ Եղե ձեռագրի, 1637թ.,— 1157, 1160
- Խոնա, համ. վեցին սեւ. No 256ի, 1641թ.,— 1152
- եղբ. No 124ի վեցին սեւ մն. Սապիեցի, 1642թ.էն ետ.,— 117
- մն. Է., 1648թ.,— 143
- Վ. Նեհուանցի, մասնակցեցաւ 1652թ.ի Սրաւադեմի ժողովին, — 389
- Վ. Աղդրեցի, մասնակցեցաւ 1652թ.ի Սրաւադեմի ժողովին, — 389
- Եղ. Ակնցի, մասնակցեցաւ 1652թ.ի Սրաւադեմի ժողովին, — 390
- որդի Զաւարիա դայնայի, + 1654թ.,— 770, 772
- պատիւաւ Կ. Գոյսոյ (Սուղեմեցի), 1654թ.,— 771
- քոռ No 241ի սեւ. Սրբուցի Եղաւի, 1661թ.,— 1100
- մն. Բ. Գոնիայի, 1662-1663թ.,— 219, 222, 224
- Զեյթունցի, գր. No 46ի 1662թ.,— 291, 293, 294, 296
- Բ. քե Աբդ., գրչապետ, սուսուցիչ Տո 48ի գր.' Յովհաննիսի, + 1662թ.,— 296
- Բ., միւս սուսուցիչ No 48ի գր.' Յովհաննիսի, + 1662թ.,— 296
- Տր., Գոնիացի, 1663թ.,— 223
- Գոնիացի, գրագիր, որդի Եր.

- Գառաւորի, 1663թ.,— 223
- Բ., գր. No 315ի, 1663թ.,— 1326, 1327, 1330
- որդի Գրիգոր Լեկալեցիի, + 1663թ.,— 224
- Վ., սուսուցիչ և հոգեւոր ձեռք No 200ի գր.' Գալուստ Զահրեկայի, 1667թ.,— 948
- Տեառաւոր, 1668թ.,— 1060
- Վ., Զեյթունցի, շքանահառ, եղբ. Անկիւսիոյ Առաքնաղ Սեփանոս Արեւայի, սեւ. No 30ի, վեցին սեւ. No 122ի, սեւ. No 63ի և No 189ի, գր. No 78ի, No 82ի, No 85ի, No 98ի ստալին մասին, No 101ի, և No 237ի, սրբադրի No 311ի, 1670-1720թ.,— 184, 185, 186, 188, 350, 352, 393, 394, 395, 411, 412, 413, 487, 489, 490, 497, 500, 501, 502, 516, 517, 518, 611, 612, 909, 910, 1087, 1088, 1090, 1310, 1311, 1313
- Բ., մականուանեալ' երկան, սրբադրի և վերակալու' Սարսիսու եպ. Դրվեցիի Կ. Գոյսոյ սոյ մէջ դրիլ առած Աստուածաւանդի գրչաց, ձղկ. և քաղր կռիւն, 1670թ.,— 441
- զպիւր, միայնակեաց. Զաւալոյդ Սարսիսու եպ. Դրվեցիի, 1670թ.,— 442
- Բ., գր. No 134ի, 1670թ.,— 855, 658
- կրտսեր որդի Ազուլեցի Պաղտի, 1683թ.,— 1300
- Վ., Առաքնորդ Լանոյ և աւակերտ Զեյթունցի Սեփանոս Արեւայի, շուրջ 1690թ.,— 396, 414
- Վ. Զեյթունցի, եղբորդի Սեփանոս Զեյթունցի Արեւայի, շուրջ 1690թ.,— 396, 390
- մն., եղբ. Զաւարիա Զեյթունցի կրթի 1694թ.,— 930
- մն., որդի մն. Կառապետի, 1700թ.,— 810
- Վ. (Եղաւ) Սեբաստացի, վեցին սեւ. No 80ի, գոր կը հաւիտի փոխ Յովհաննիսի, 1707թ.էն

- հոգ., — 400, 402
- Փոքր, No 80ր Եռեր կը ստանալ Յովհաննէս Սեբաստացի վ.էն, 1707թ.էն հոգ., — 400, 402
- Կոլոս, Բաղիւսեցի, պատրիարք Կ. Պոլսոյ, 1715-1741թ., — 60, 71, 102, 433, 483, 1241, 1239
- Վ. Գաղանց, Զեյթունցի, եղբորակի Կարապետ Զեյթունցի կրթի, զր. No 34ի եւ No 165ի, 1721թ., — 196, 626, 627, 830
- Վ. Նիկոմիդիացի, 1723թ.ին իտալիեհէ քաղաքացի *Մշակ* — 380
- Արապ օղլու, 1570թ., — 586
- Ղպիւր Տէր Կարապետեան, Պետասացի, 1741թ.էն հոգ ընդօրինակած է *Մէր Աստուծոյ*, — 60
- Ք., 1742թ., — 783
- Տր., Բ., որդի Սահնդեցի Մկրտիչ Բի, վերջին ս. No 515ի, 1742 — + 1782թ., — 1328, 1329, 1329, 1330
- Տր., մհ., նեկիճեցի, զր. No 51ի, 1789թ., — 315, 317, 318
- Ղալուսմու, Բզմիւրցի, ? + 1796թ., — 18
- աղա, որդի Մարտիմ Խաթունի, 1796թ., — 20
- օրդի խմարար Կարապետի, 1796թ., — 834
- Վ. Գաղասացի, տառաւորապետ, զրացի Ս. Կարապետի վանուց, զր. No 85ի, 1804-+1810թ., — 53, 54, 330, 419, 420, 422, 1309
- Կզմ. No 54ի, 1806թ., — 321 322
- Ղպիւր Թովմանեան, զր. եւ Տէր No 65ի, 1807թ., — 354, 355
- Աւգ. Կաղասացի, հետազոյիւ՝ Պետրոս վ., հոգեւոր օրդի Գաղասիոյ Առաքելոյ Գեղարք Արեւիկի, զր. եւ Տէր No 310ի, 1809-1828թ., — 53, 622, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308
- Վ. Սալարեան, Գաղասացի, Տեմա Բաբե Խաչատուր Ղպիւր Սալարեան, զր. No 5ի, No

- 6ի, No 7ի, No 15ի վերջին մասին, No 38ի, եւ No 73ի, վերջին Տէր No 14ի, 1809-1833թ., — 47, 49, 51, 53, 55, 58, 59, 61, 77, 82, 84, 85, 86, 90, 92, 107, 108, 319, 374, 376, 1081, 1082
- Ղպիւր. ս. No 54ի, 1810թ., — 322
- Վ. Աւետիսի, միաբան Կարմիր վանքի, վերջին Տէր No 25ի եւ վերջին ս. No 99ի, + 1814թ., — 152, 155, 504, 510
- Պ. Արապիւրցի, միաբան Արապիւրցի, վերջին ս. No 65ի, 1817թ., — 354, 355, 356
- Եպ., Առաքելոյ Սեբաստիոյ, 1823թ., — 342
- մարտիրոս, 39
- Կաղ., — 68
- զ*ր. No 19ի, — 99
- մեծ Ծերմ, սր., — 222
- Վ. Զեմարեան, Տեմա Զեմարեան
- Գանդուցի, — 306
- միայնակեաց, առկիւր Պետրոսի, եպ.ի Վերացոյ, — 385
- Փարսեցի, — 412
- , — 530
- Ք., որդի խմարեան վ.էն Կե. որդի վ. զրած է Հաղարարեան մասին ճառ մը, — 536, 805
- Բ. Մարցի, — 560, 715
- , — 660
- Վ., — + 1814թ., — 693
- Արդ., — 373
- կր., ունի աղօթք մը եպիսկոպոսական մեծապետութեան կառնին մեզ, — 674
- Արդ., զր. No 148ի, — 733, 738
- Վ., վերջին ս. No 149ի, — 738, 743
- Կամարուր աղա. սր., — 742
- Երանիլի, համ. Երանի եւ վերջին Տէր, — 759
- զրած է Թաղապետ Տառաւ պառերկի, — 760
- , — 761
- հայրապետ, — 840
- ամն Զեմարեան, — 925

- հայր Մկրտչի, Սեփականի. Տէր Աւագի, Ռհայի եւ Տոնայի, — 928
 - հայրապետ. — 1016
 - Ք., առաջին զր. № 223ի, — 1023, 1024, 1026
 - Վ. Ամբայի (— Ամբնցի), — 1051
 - Ուսնայեցի, — 1051 — 1054
 - զր. № 251ի, — 1137, 1140
 - Աբղ., Առաջնորդ ո՞ր ղանկին, — 1214
 - եղբ. Սբ. Փետրոսի (?) եւ Քարսեղի, — 1246
 - Աբղ., եղբ. № 305ի զր.՝ Սարգսի, — 1286
 - Այիմալս եղ., ձկն. № 307ի, — 1290, 1291
 - հայր № 307ի սա.՝ Երեցի, — 1292
 - հայր Կալիկի եւ Սիմոնի, — 1326
 - զատե, — 1330
- Յովնան, մրդ., — 8, 12, 29, 48, 52, 85, 120, 280, 283, 615, 704, 880, 886, 1085, 1182, 1223, 1279, 1289, 1326

Յովսէփոս, քզ. Յուդայի, — 314

Յովսէփ,

- Եղի Յակոբ 66ի, — 273
- հայր Քրիստոսի, — 314, 446, 716, 717, 734, 780
- Աշտարակի, — 541
- (Հողոյմեցի) կր., — 414-452թ., — 720
- Առաջնորդ ո՞ր անապատի, մ.Ք. -ժ.Ն. զար?, — 787, 788
- եղ., Նուրիակ Կառայի, — 1437թ., — 814
- եղ., Առաջնորդ Անկիւշի, — 1441թ., — 869
- Տր., եղբ. № 180ի սեր՝ Վարդան եղի, — 1570թ., — 800
- հան. մոյճե Է վերջին 6 հնա, — 882
- զր. № 206ի առաջին մասին, — 1672թ., — 965, 966
- եղբ. № 248ի վերջին(?) սա Ֆարիզաթի, հան. — 1629թ. հն եւ, — 1129
- կող. № 124ի վերջին սա.՝ մե.

Սրապիտի, — 1642թ.-էն եւ, — 517

- մե., հայր № 168ի սեր՝ Պր. Խոնապէկի, — 1657թ., — 842, 862
- Վ. Զեյթունցի, առաջին սեր № 46ի, — 1662թ., — 291, 293, 295, 296
- զր. № 20ի, — 1690թ., — 106, 107
- մե., Անկիւշիցի, Նոր. առաջ № 161ի, — 1700թ., — 802, 810
- եղբ. № 161ի Նոր. առաջ մե. Յովսէփի, — 1700թ., — 810
- հայր Վաղարի, — 1728թ., — 1294
- հանի Յովսէփի զղու, — 1730թ., — 588
- Վ., — 1760թ., — 1329
- , — 180
- կր., սեր № 223ի, — 1023, 1024, 1025, 1026
- Վ. Աղբամարցի, — 283ի մեկ տէն ռաճառու մը, — 1210
- Վ., զանաւանդ, — 1278
- Բ., սա. № 306ի, — 1287

Յովսիա, քզ. Յուդայի, — 314

Յովսիմոս, Երանելի, — 1129

Յովրամ, քզ. Յուդայի, — 314

Յուդա,

- Եղի Յակոբ 66ի, — 272, 734
 - Յակոբեան, աշտարակիցի, (նոյն ընդ Թաղեա Առ.՝), — 695
 - եղբ. Յակոբի, Տեառ Յեղար, — 121, 281, 287, 700
 - Եղի Յովսէփ Աստուածաճոր, հան. Յովն վերջին 6 հնա, — 43, 717
 - Զակարիայիցի, — 22, 70, 156, 256, 276, 331, 414, 518, 510, 630, 658, 712, 825, 844, 862, 867, 894, 896, 931, 933, 952, 954, 956, 1110, 1322, 1324
- Յուդիթ, — 118, 119, 271, 272, 282, 287, 292, 1209

Յուդիթ,

- եղ. Աղիկառնացի, — 120, 273, 252, 644
- Երանդ կայսր, — 1014
- Յուդիթ, հայրապետ Հոռոյ, — 8
- Յուդիթ, վկայունի, — 6, 1334

Յուճան,

- հոգեւոր արդի No 180ի թեր՝
Վարդան Եպ.ի, 1570թ.,— 880
- գր. No 238ի, 1644թ.,— 190,
1091

յուսէնն (Արաբերէն՝ Հիւսէնն) — 1878

Յուսէպ, Են՛ս Յովսէպ
Յուսիկ,

- (Ա.) կր., 341-347թ.,— 760
- Թ. հայր Սեփանոս վ.ի.,— ԺԳ.
դար.,— 743
- Թ. Աջպան, Սեփի, ԺԶ դար.,—
586

Յուսիանոս, (կամ՝ Յուսիմիանոս Ա.)
կայսր, Զ. դար.,— 15

Յուսոս, յորորդ եպ. Երուսաղէմի՝ յեռ
մակոբոս Տեառնեղբոր.,— 494

Ն

Նաբուգոդոնոսոր, քց. Բաբելոնի.,— 816

Նազար,

- Սրբուացի, սս. No 241, 1661թ.,—
— 1089, 1100, 1101
- Պր.,— 558

Նազյալ,

- հայր Շալասէի, 1626թ.,— 988
- Բոյր Զաւարիա Ղայիանի, 1654
թ.,— 770, 772
- Խաթուն, կոյր, ղուսոր Խազդեղ-
ցի Յարութիւն ամիրայի, 1796
թ.,— 18
- Երեցկին No 226ի առաջին սս՝
Գեորգ Է.ի.,— 1040

Նազմիլի, մայր No 291ի գր.՝ Դալուսի,
— 1236

Նաբան,

- մրգ.,— 711
- Լեւորդի երկարի.,— 1210

Նախապետ,

- Եղբորդի Քրիստոստուրի, 1591
թ. Էն Ես.,— 875
- Ժ 1665թ.,— 1065
- (Ա. Սղիսացի), կթ., 1750թ.,—
1312

Նաճա, իմաստասէր, — 374, 420, 1091

Նաճում, մրգ.,— 120, 280, 283

Նաքս, փառա, 1609թ.,— 255

Նասոն, (պիտի ըլլալ՝ Նասոն),— 814

Նասար, եղբ. Ազարիա Է. Սասնեցիի, 1609
թ.,— 242, 248

Նասեր, գր. No 159ի, 1358թ.,— 774, 775

Նասի, հայր Սեսուրի.,— 65, 110, 272,
279, 283, 292

Նաւրով, (պիտի ըլլալ՝ Նաւով),— 313

Նեկառիւս, Են՛ս Նեկառիւս

Նեկոս, հայրապետ.,— 625, 1063, 1222

Նեմեմզարայ, (պիտի ըլլալ՝ Նալմզար),
կիճ Նոյ 66.ի.,— 1031, 1032

Նեստար.,— 225, 500, 626, 627

Նեւիկդ, արդի Շալասէի, 1626թ.,— 990

Ներսապուն, Եպ. Մամիկեանից, Զ. դար,
— 231

Ներսեն, կթ., արդի Հռոմայ քղ.իճ.,— 386

Ներսես, Են՛ս Ներսես

Ներոս,

- (Ա.) կր., Դ. դար.,— 175, 236,
519, 606

- (Բ.) կր., Զ. դար.,— 231

— Աղուանից կթ., Ը. դար.,— 224

— Կլայեցի կթ., Շմարնայի, 1166-
1173թ.,— 15, 16, 30, 34, 173,
230, 234, 237, 239, 247, 401,
403, 404, 405, 411, 455, 530,
535, 666, 668, 599, 601, 606,
645, 668, 699, 703, 720, 731,
740, 786, 789, 829, 836, 873,
900, 1070, 1080, 1083, 1164,
1188, 1218, 1219, 1242, 1263,
1264, 1279, 1335, 1341

— Երզնցոյ, Շոյն Է վերիմիճ
Տեա.,— 467

— Լամբրոնացի, ԺԲ. դար.,— 96,
99, 106, 107, 111, 112, 113,
310, 311, 322, 324, 455, 620,
701, 702, 703, 1045, 1062,
1254, 1291

— Տեւ, Շմարնայի՞ն Ին՝ Լամբրո-
նացի, գրած Է Մեկնութիւն
Առաւելաց Սողոմոնի.,— 120, 123

- Աւղ., վերջին ստ. No 142ի,
1212թ.,— 684, 687
- Վնականաց, եղբ. No 243ի զր.,
Մովսէս վ.ի, 1362թ.,— 1109
- Եպ., Առաջնորդ Անկիւրիոյ,
1447-1486թ.,— 459, 981,
1009
- Վ., Եւսուցիչ Եսայի Է.ի, 1481
թ.,— 34
- զր. No 185ի վերջին մասին,
1541թ.,— 900, 901
- Ք., Քառուցիչ No 185ի զր., Պե-
րսի, 1541թ.,— 900
- քոռ No 174ի տէր՝ խոնա Պան-
կլուի, 1584թ.,— 658
- հորեղբայր Ազարիա Է. Սասնե-
ցիի, 1609թ.,— 248, 248
- քոռ No 202ի տէր՝ մե. Միմասի,
1644թ.,— 956
- Վ. Տարեւադի, մասնակցեցաւ
1652թ.ի Երուսաղէմի ժողո-
վին,— 389
- Սերասացի, կր. Վրիլիիոյ, մաս-
նակցեցաւ 1652թ.ի Երուսաղէ-
մի ժողովին,— 389
- Կղբ No 158ի զր., Յարութիւն
ղարի, 1657թ.,— 842
- զր եւ տէր No 72ի,— 1866թ.,
369, 370
- Աբղ., միաբան Կարփր վանի,
1694թ.,— 980
- Ք., հայր Դատիր զարի, 1694թ.,
1073
- Բաբուճապետ, մականուանեալ՝
հաղծուկ, Քառուցիչ Նոի 80ի զր.,
Ստասիոն Է.ի, 1707թ.,— 401
- Վ., ստ. No 119ի, 1738թ.,—
594, 596
- Վ. Մովսէսեան, Պոլսեցի. զր.
եւ տէր No 143ի, 1804թ.,— 880,
892
- կր. Առաքակցեցի, Ժ.Ք. դար,—
627
- հեղինակ հետքողեանի մը՝ Աս-
տուածանի վերախորխորան հու-
րուած,— 4
- զր. No 146ի Ք. մասին,— 727,
730
- Տէր,— 736
- Ռ.Ք կր.,— 1189, 1162

- զր. No 267ի,— 1178, 1180
- ա՛յ հայրապետ, զրան է Պան-
ժուժիւն Ու. Թագաւորացի,—
1207, 1210, 1211
- հայր No 291ի վերջին ստ.,
վարպետ Մարտիրոսի,— 1238,
1237

— վանահայր,— 1292

— Աբղ.,— 1292

Նեփթաղիմ, արդի Եսկաբ 66ի,— 273

Նեփառիս,

— հայրապետ Կ. Պոլսոյ,— 5, 1014

— Եպ. Հուսիմայ.— 1284

— Եղբ. Ամասիայի,— 288

Նեկեմի, մրգ.— 118, 119, 270, 272,
282, 284, 292

Նիկաւլ, տե՛ս Նիկողայոս

Նիկողիմոս, երանելի, գրած է հառ մը
Ի ճնշումն եւ Ի փոխման Կա-
սին,— 4

Նիկոյ, Նիկոյ, տե՛ս Նիկողայոս

Նիկոյաւոս, տե՛ս Նիկողայոս

Նիկողոս, տե՛ս Նիկողայոս

Նիկողայոս,

— Զմիւռնիացի հայրապետ,— 129

— Ք., տէր No 159ի, 1443թ.,—
780, 792

— Եպ., Առաջնորդ Անկիւրիոյ,

Եղբ. Անկիւրիոյ Առաջնորդ

Ստադիս Եպ.ի, զր. No 91ի,

1475-1485թ.,— 452, 454, 458,
459

— Աբղ., զր. No 214ի, հան. ճոյճ

է վերջինն հետ,— 990, 992

— հայրապետ Կ. Պոլսոյ, 1478թ.,—
505

— Աւղ., 1487թ.,— 918

— Եպ., հոգեւոր եղբ. No 180ի

տէր վարդան Եպ.ի, 1670թ.,—
880

— (Թորոսովիչ) Աւիւղ., Ժե. դար,—
946, 1180

— Վ., մասնակցեցաւ 1652թ.ի

Երուսաղէմի ժողովին,— 389

— Վ., մականուանեալ՝ Մուրեկե,

առակերս Անկիւրիոյ Առաջ-
նորդ Սեփիանոս Արեւիկի, 1677

թ.,— 396, 414

— ,— 44

— սբ. քահ. և խումբ ոգևորմի,
— 760

Ներքիաւ, էյր Ախեւեանցի Պ. Կառա-
պետի, 1431թ.,— 814

Նոյ.

— Շն.,— 313, 453, 700, 1031,
1032, 1171

— Ք., հայր Ռ 46ի գր.՝ Յովհանն-
նէսի, — 1662թ., 293, 296, 412

Նոյիկ, եղբ. Ռ 93ի գր.՝ Դաւիթի, 1706
թ.,— 471, 501

Նորունկ, մե., եղբ. մե. Սարգիսի, 1665
թ.,— 1085

Նունե, կոյս, — 764

Նուեմբիւի, էյր Կառապետ Արզ. Կրկ-
գրակցի, 1422թ.,— 806

Նուսթաբուն, Ես'ս Նուսթաբուն
Նուսթե, եղբ. Ռ 180ի առաջին սե-
մե. Յուսեթի, 1467թ.,— 794,
795, 797

Նուսթիւն, էյր Ես'ս, 1716թ.,— 198

Նուսթաբուն,

— մայր Ռ 28ի գր.՝ Թորոս եպ-
սրոսաղեմացիի, + 1471թ.,—
167

— կիճ Նո 188ի սե.՝ պառայ Առա-
մէի, 1642թ.,— 908

Նսեճ, մայր Ազարիա Բ. Սասնեցիի, 1609
թ.,— 242, 248

Շ.

Շարվառնեան ուղի, Ես'ս Թագիոս վ.

Շարվառնեան

Շահապատ, Ես'ս Աբաս

Շահդաստ, Ես'ս Շահդաստ

Շահդաստ,

— մայր Ռ 166ի գր.՝ Սարգիսի,
1630թ.,— 893

— մայր Ռ 315ի գր.՝ Յովհաննէս
Բի, 1663թ.,— 1327

— 402

— համզուցեալ կիճ Ռ 20ի վեր-
ջին սե. վարդապետ Մարտիրոսի, —
1236

Շահսեփ, Ես'ս Շահդաստ

Շահիդաբուն, հայր Ռ 178ի սե. խոնա
Պանկոյի, 1584թ.,— 858

Շահկալ, էյր Ազարիա Բ. Սասնեցիի,
1609թ.,— 242, 248

Շահմիլիկ, Ես'ս Շահմիլի

Շահմիլի,

— մայր Ռ 205ի սե. Դաւիթ Բի,
1562թ.,— 964

— կիճ Անկիւրիացի խոնա Սա-
րուկի, 1683թ.,— 778

Շահմեմ, 1758թ.,— 352

Շահուփ, մայր Ռ 218ի սե. մե. Հաւա-
սեթի, 1644թ.,— 1092

Շահպալայ,

— կիճ Ռ 312ի վերջին սե. խո-
նայ Պարսեւայի, 1516թ.,— 1319

— Էսթաբուն, մայր Ռ 205ի գր.՝
Ջաւահիր սրկի, 1561թ.,— 971,
972

Շահքիաւ, մեճ հայր Ռ 183ի սե.՝ մե.
Մուսեփի, 1625թ.,— 893

Շահքիաւիցի, մեճաւոր Թորոս եպ. Ե.
Բուրաղիւնացիի, 1471թ.,— 169

Շամամ, մեճ մայր Ռ 193ի սե.՝ Սասնա-
ճաւոր Բի, 1396թ.,— 926

Շապան, 1609թ.,— 255

Շառամ, կիճ Պանասուրի, 1625թ.,— 894

Շառաւոր, խոնա, Գոնիացի, 1663թ.,—
223

Շառաւի, 1609թ.,— 267, 258, 259

Շառիքուր, գաւառապետ, — 176

Շիւքիւրաւ,

— մեճ մայր Ջաւահիրա դաւիթայի,
1664թ.,— 770, 772

— էյր Ջաւահիրա դաւիթայի, 1654
թ.,— 770, 772

Շէյքան Ջաւալ, 1609թ.,— 256

Շիրիճ,

— էյր Ռ 192ի Բ. սե. համի Դաւ-
իթի, 1648թ.,— 922

— Եղի Ռ 172ի գր.՝ Սասնաճա-
ւոր Բի, 1683թ.,— 854

— համի, հայր Ռ 248ի սե.՝
Շառիքուր, — 1199

Շ'մե, Ես'ս Շահաւ

Շահաւն,

— ուղի Յակոբ Շնի, — 272

- այլազգեաց ձեռքեն զճնլով ազատած է եղև խաչ, եւ ճուրհած՝ Սբ. Առաքելայի վանքին, + 1630թ.,— 1198
- Ք., Մուղեցիի, 1622թ.էն ետք,— 1193

Շնոնար,

- Բայր Միղաջուրեցի Յովհաննէս Արդի, 1422թ.,— 804
- Բայր No 164ի Բ. զգ. Ասեփանոս Բի, 1450թ.,— 823
- վկայուհի, + 1464թ.,— 765

Շնածոր, յե՛ս Շնածոր

- Շուրեխաշ, զաւակ թուրաւոս Իրիցկնոյ, 1607թ.,— 1318

Շուշան,

- դուստր Քեղկիայի, — 1209
- Բազումի, Շոգիւստ Եփիմ, առ No 142ի, 1212թ.,— 886
- դուստր Ամկիւրիայ Առաքելայ Ասեփանոս Արեւայ Զեյթունցիի, յե՛ս Եսեւ Շուշանեանի, + 1677թ.,— 394, 412
- Բ կից Ազուլեցի մհ. Պետրոսի, եւ մայր հանգուցեայ Յատարիւնի, 1683թ.,— 1300

Շուշանեան, Շոգիւստ Եփիմ զաւակ Ամկիւրիայ Առաքելայ Ասեփանոս Արեւայ Զեյթունցիի,— 394, 412

Շուլան, 1871թ.,— 1065

Ոգիա, Զգ. Յուդայի,— 314

Ոնայ, որդի Յովհաննէսի,— 928

Ոնան, Ոնանեա, յե՛ս Յովհաննէս

Ոնեսիմոս, սբ., առեկեա Պողոս Առ. Բի,
— 6

Ոնոփրիւս,

- սբ.— 585, 1205, 1335
- եպ. Լեհիի, մասնակցեցաւ 1652թ.,— Երեստղեմի ժողովին,— 380

Ուլան, յե՛ս, խաւարս Մատթեոս Եպ.

Ղըմէցիի, 1670թ.,— 442

Ուկեանի, Սբ. եր,— 9

Ոսկի, Բայր Կարապետ Կր Զեյթունցիի, 1624թ.,— 930

Ոսկի, մայր No 37ի վերջին տէր՝ Դանիել Բի, 1653թ.,— 204

Ուլուր, Բայր No 168ի վերջին տէր՝ Պր. Ամիրալի, 1378թ.,— 846

Ուլուրլու,

- որդի Ղաւամի, 1552թ.,— 964
- մեծ Բայր Զափարիա Վալանի, 1654թ.,— 770, 772

Ուպիւթ, որդի No 152ի վերջին տէր՝ Ղուկաս Բի, 1713թ.,— 754

Ուսլու պկի, որդի No 304ի առաջին մասին տէր՝ պղնձադոն Պր. Կարապետի, 1391թ.,— 1282

Ուսում, պղնձադոն, մայր No 184ի տէր մհ. Մատթեոս Եպ. Բի, 1406թ.,— 896

Ուստիանի, Խարուն, Բայր Բաբելոնի Առաքելայ Յովհաննէս Եպ. Բի, 1385թ.,— 215

Ովանէս, յե՛ս Յովհաննէս

Ովսէկ,

- մեղ.— 120, 280, 823
- որդի Յովսէփ Աստուածահոս,— 711

Ուրդիցեա,— 74, 78, 98, 311, 700

Չաբան օղլու, 1748թ.,— 1328

Չիլկի բաւա, 1744թ.,— 1328

Չիլեսիմոս, պապ, 986թ.,— 627

Չիլակ,

- կից Քրիստոսաւորի, 1681թ.էն ետք,— 875

— ,— 916

Չիլակ, յե՛ս Չիլակ

Չիլիկան, ապր. անձնաթ. առաջին Կարապետ Զեյթունցի Կր. Բի, 1694թ.,— 930

Պալի,

— Եղբ. ըն. Մարտի Խարենի,

1408թ., — 803

— Մեղ. Թուրքի No 180թ. հեւ

— Վարդան Խաչ. 1670թ., — 880

— Խաչ. որդի Լաւրան, հեւ No

203թ. 1678թ., — 965

— Խոնա, Խաչ No 192թ. արաշից

հեւ Վալանդանցի Եղիսի Բե,

+ 1638թ., — 921

— ամեր Զատար Կալաթի, 1631

թ., — 770, 772

— Կաթողիկոսեցի + 1665թ., — 1065

— Պալի, ըն. No 150թ. ղեւից հեւ

166թ. Միստար, 1560թ., — 795,

796

— Պալից, Խաչ Գրիգոր Հիւկեցի, 1633

թ., — 220, 224

— արաշից Ծառալի, 1625թ., —

854

— Գեղեցի, 1063թ., — 223

— Խաչ. Կից No 105թ. Գր. Խարենից

Կալի 1678-1694թ., — 941

— Պալի, ըն. No 281թ. Գր. Գալուսեի,

1210

— Պալի, հեւ Պալուրի

— Պալի, Գր. Եւր No 208թ. Գր. Զա-

տարիս արդի, 1501թ., — 972

— Եւր No 187թ. հեւ Խաւան-

ձատար Բ., 1573թ., — 905

— Եւր No 201թ. Գր. Կեղիսիացի

Գրիգոր Եղի, 1644թ., — 953

— 1682թ., — 1066

— Եւր No 160թ. արաշից հեւ

168թ. 1661թ., — 794,

797

— Եւր ըն. Կալաթի, 1647թ., —

276

— Եղբ. Կալաթի, Միստար Եղի,

1563թ., — 219, 220, 221, 222,

— Խաչ No 217թ. ղեւից հեւ,

— 1000

Պալի,

— Եւրպայակ Եղ. 1795թ., — 40

— Կալ. 1786թ., — 12

— Գ. Կալենի(Գ), — 373

— 983

— ղեւից ամեր No 297թ. 1811

— 1253, 1257

— Կալաթի, ըն. Եղի, Եղիսեւր Կալաթ

1650թ.

— 1666թ., — 129

— Եւր No 100թ. Գր. Եւրպայակ

Կալի, Եւր արաշից հեւ

1678-1684

— 533, 538, 540, 541, 542

— Եւրպայակ, Եղիսեւր Եղի, Եւր

— 719

— Պալի, Եւրպայակ, Կալի, արդի

— 388

— Կալաթի, Եւր No 174թ. 1854թ., —

858, 857, 858, 859

— Կալաթի, հեւ Կալաթի

— 925, 1264

— Կալի, Եւր No 171թ. Գր. Կալաթի

— 852

— Կալաթի, Եւր No 155թ. արաշից

— 770

— Կալաթի, Եւր No 155թ. արաշից

— 505

— Եւրպայակ Եւրպայակ

— 804

— Կալի, 1122թ., — 804

— Եւր No 158թ. Գր. Եւրպայակ

— 842

— Կալի, 1687թ., — 842

— Կալաթի, Եւր No 158թ. արաշից

— 372

— Կալաթի, Եւր No 158թ. արաշից

— 238

— Կալաթի, Եւր No 158թ. արաշից

— 1314, 1318

— Կալաթի, Եւր No 158թ. արաշից

— 1322

— 1322

— 1322

— 1322

— 1322

- Ք., հոգեւոր որդի Քարոս Համ-
դեցի եպ. ի 1606թ.,— 142
- Պատի, սբ., կր. պարսից, 431թ.,— 255
- Պաւղոս, ան'ն Պողոս
- Պետրիկ, ան'ն Պետրոս
- Պետրոս,
- Ռոբ.,— 26, 63, 64, 121, 213,
281, 288, 430, 552, 593, 626,
627, 646, 695, 700, 710, 712,
722, 762, 760, 761, 801, 1011,
1021, 1029, 1161, 1162
- եպ. Աղեմանդիբոյ. Գ. դար.,— 8
- պատրիարք (= Գեազարծ կր.),
1019-1054թ.,— 673, 703, 720
- Ք., զր. No 244թ, 1311թ.,—
1111, 1112
- Աբգ., եպր. No 161թ զր. Սա-
մաէի Աբգի. եւ բույր կեկ-
նոյն ձեռագրեր, 1422թ.,— 803
- Սրկ., զր. No 185թ, 1541թ.,—
900
- որդի Միսրիար Բ., 1541թ.,—
918
- Աբգ., հոգեւոր որդի No 180թ
սեւ' վարդան եպ. ի, 1570թ.,—
880
- Ք. Կեառարացի, զր. No 42թ,
1609թ. և Ես, — 227, 228
- Ք., զր. No 220թ, 1644թ.,—
1004, 1005
- եպ. Ախի, մասնակցեցաւ 1652
թ. ի Երուսաղէմի ժողովին,—
390
- խոնա, Գոնիացի. 1633թ.,—
223, 224
- մե., 168 Բ.,— 1066
- Ք., Արշումցի, հայր Եր. Ակո-
բի, շուրջ 1670թ.,— 1212
- որդի Աղույեցի մե. Ամիրխանի,
1683թ.,— 1300
- Բաբունապետ, Առաքնորդ Թով-
մա Առաքնալի վանին, 1683
թ.,— 1301
- հորեղբ. No 311թ սեւ Սեանդի
Յաւուրյունի, 1700թ.,— 1312
- կր. Յիկիկոյ (= Քերեացի, Հա-
կաթո), 1710թ.,— 482
- Վ. Նուրիկացի(?) սեւ No 107թ,
1713թ.,— 552, 554
- Վ., Ասեկալ, Աղամալեան կամ

Քերեումեան, Նախիգեանցի,
միաբան էջմիածնի, հեղինակ
Աղբիւր Եղեկայի Բարդու-
ղիբի եւ Առաքնալի Երու-
թիւնի: 1764-1771թ.,— 320,
322, 335, 354, 355, 576, 578,
690

- եպ. Նուրիկացի, (Գ.) պատրիարք
Երուսաղէմի, 1793-1800թ.,—
22, 36, 37, 93
- Վ. Գաղասացի, հայն ընդ Թով-
մանն եւ Երկ. Գաղասացի, զր.
No 21թ, զր. եւ սեւ No 311թ,
վերջին սե. No 226թ եւ սեւ
No 310թ, 1794-1814թ.,— 38,
46, 53, 59, 60, 77, 90, 111,
112, 113, 114, 575, 576, 577,
704, 1028, 1040, 1204, 1308
- եպ., 1796թ.,— 19
- Աբգ., 1813թ.,— 368
- Վ., 1814թ.,— 368
- Վ., Գաղասացի, 1814թ.,—
693
- Վ., 1825թ.,— 620, 623
- եպ., փոխանորդ Պաւղի,— 1830
թ.,— 56
- սբ.,— 40
- Սեանապետ, կանոնիկոս Քեր-
յունեանցի,— 75
- եպ. Վերայի, Երուսղի Թով-
մանն եւ միայնակեացի,— 386
- ,— 400
- ,— 553
- մասնաւոր,— 603
- ռեի զանձ մր No 167թ մեշ,—
838
- Ք., սեւ No 218թ,— 1000
- ռեի զանձ մր No 225թ մեշ,—
1033
- վարժապետ Պաւլեցի, No 233թ
մեշ ռեի երկ տասնամեակ,—
1077
- սբ., եղբ. Քարաղի եւ Թովման-
եան,— 1345
- ,— 1332
- Պեկ, մեծ հայր No 168թ սեւ Խանապիկի,
— 1657թ.,— 842, 862
- Պեկիկ, իր կնոջ վարդապետի հետ սեւ No
232թ, 1639թ.,— 1063, 1064
- Պեկան, հայր հաճի Պաւլեանցի,— 398

Պէյազդի, ԵՆ՝ Պայազդի

Պերիարենցիայ, իմաստասէր, — 628, 703

Պիլեմայ, հայր Գրիգոր էր է, 1598թ., — 777

Պիճրոն, Եկմասեակա, — 567

Պիզասոս, Պոնեպոլի, — 8, 713, 872, 1072, 1098

Պիմի, մեկնած է Կարադիկեայց Թուրքերը, — 700

Պիոն, Բ., սբ., Զմեւնիացի, — 3, 4, 9

Պիւրնիքա, (պիւր ըլլալ Պերնիշա), սբ. բուհի, — 539

Պլեզ, հաւատար, No 312ի կապողիէր թուող, 1439թ., — 1318

Պրասոն, — 154, 591

Պոզոս, ԵՆ՝ Պոզոս

Պոզոս

— Առի, ԵՆ՝ Նահա Սողոմ, — 5, 8, 25, 26, 27, 118, 121, 122, 171, 180, 246, 271, 273, 281, 282, 293, 300, 302, 303, 337, 338, 526, 603, 635, 640, 646, 653, 695, 714, 781, 801, 827, 1011, 1016, 1039, 1040, 1116, 1161, 1162, 1206, 1217

— անապատական, սբ., — 1335

— սբ., պարզամիտ, — 223

— մարտիրոս, — 39

— միակեանց, — 760

Վ. (Տարոնեցի, ԺԱ. դար), գրած է բոլոր սբ. Քաղկեդոնի թողովին դէմ որպէս պատասխան Թեոփիսեի բուղբին, — 339

— (Բ.) կր., 1422թ., — 806, 813

— Բ., վերջին կգմ. No 213ի, 1566թ., — 987, 990

— Աբղ., հոգեւոր օրդի No 180ի սէր՝ Վարդան եպ., 1570թ., — 880

— եպ. Միլեհեցի, զր., ձղի. եւ կգմ. No 174ի, 1584թ., — 866, 857, 858, 852

— Բ., զր. եւ ձղի. No 179ի, 1591թ., — 873, 874

— Գոպապ, ԺՋ. դար, — 827

— եղբ. No 124ի սս.՝ մհ. Մրապիւնի, 1642թ., — 617, 860, 1324

— եղբ. Զաւարիա զալմայի, 1654թ., — 770, 772

— եղբ. Գրիգոր Լեյկպեցիի, 1663թ., — 224

— մհ., 1668թ., — 1066

— զր. No 128ի, 1670թ., — 598, 601

— օրդի Ագուլեցի մհ. Ամբրիսանի, 1683թ., — 1300

— Զեյկպի, Պուրասցի, 1688թ., — 617, 618

— մհ., սս. No 311ի, 1700թ., — 1311

— մհ., հայր Եսաեռոցի խոնա Պատրիսի, 1700թ., — 1312

— + 1702թ., — 574

— զպիւր, զր. No 80ի, 1707թ., — 400, 401

— Անհեթոյ, Յիսուսեան, հեղինակ Բացայտութիւն Լայր Մերի, 1732թ. հաւագ, — 1232

— Վ., միաբան Անկիւրիոյ Սբ. Աստուածանի, 1759թ., — 621

— Վ., հուրեակ Ասանայի, 1796թ., — 12, 13

— Յիզիմա, վարժապետ, 1798թ. հաւագ, — 86

— Բ., հեռօրդի՝ Զաւարիա Կողմանցիի, իւր ծայրահեղ օրհնանքով մը ռուհի No 58ի մէջ, ԺԸ. դար, — 336, 338

— Վ. Շալվարեան, Անկիւրիացի. սէր No 56ի եւ զր. No 73ի առաջին մասին, + 1806թ., — 327, 328, 329, 330, 374, 375, 376

— Վ. Արիանտապոյսեցի, միաբան Նուստադեմի, համառօտած է Սէր Աստուծոյն, 1806թ., — 361, 362

— Վ. Գաղասացի, միաբան Անկիւրիոյ Սբ. Աստուածանի, զր. եւ սէր No 69ի եւ վերջին սս. No 122ի, 1814-1817թ., — 361, 362, 363, 611, 612

— Բ., Անկիւրիոյ ու Նուան եկեղեցւոյ, սէր No 75ի, 1816թ., — 378

— Վ.՝ Բ.՝ եպ., փոխանորդ Անկիւրիոյ Ա. Աստուածածին վանքին, ուսուցիչ Միսաս Նուզիւնիացի եպ., 1820թ., — 43

- վ., փոխանորդ Պետրոսի, 1829
բ.,— 56
— վ., վանեցի, միաբան Երուսա-
ղեմի, սա. և զր. (?) № 130ի,
— 639, 641
— մն.,— 678
— սեր № 196ի.— 937
— ,— 1013
— կառուցանող Անկիւրիյ Սբ.
Աստածածին վանքի, — 1048
— վ., զանձասաց,— 1278
Պոպկ, կայսր, — 288
Պոսիկուր, — 697, 698, 701, 703
Պոլյու,
— քոյր № 164ի Բ. զր.՝ Ռոնփանոս
Բի, 1450թ.,— 823

- հանի, մայր № 124ի վերջիմ
սա. մն. Առաքիւնի, 1642թ.,—
817, 850, 1324
Պուզրաս, Լեւոնիանի, — 154
Պուսալս, մն., հոգեւոր եղբ. № 105ի զր.՝
Թաւաթեան գարիւ, 1694թ.,—
540, 541, 542
Պալմեան, առաքիւնի, Բ. դար,— 693
Պրոխորոն, սրկ., 892, 904, 925, 1096,
1121, 1260
Պրոկիյիքս, — 703
Պրոկոպիս, սբ., — 769
Պոհան, Պր. հայր No 11ի զր.՝ Զաքիկի,
1619թ.,— 568
Պոպ, առաքիւնի, — 1115
Պոլիկարպոս, հայրապետ, — 8, 7

Պ.

- Ջանալ, հայր քե մայր No 274ի զր.՝
Արադիւնի, 1628թ.,— 1181
Ջանալ, որդի Ռոսախի, 1541թ.,— 918
Ջանալ փաթեան, 1461թ.,— 797, 798

Ջ.

- Ռազաւ, որդի փադկի, — 313
Ռաս, եղբ. Կարապետ Աբղ. Կանդազրակ-
ցիի, + 1422թ.,— 805
Ռափայկ, վ. Կարենցի, 1796թ.,— 18, 20
Ռեքեռ, առաքիւնի Պոլոս Առ.ի, — 895
Ռեքեռ, տե'ս Ռուքեռ
Ռոնեռ, բզ. Սիկիլիւյ, — 40
Ռուքեռ,
— որդի Ռադոր ճն.ի, 272

- Ա. (Իսխանապետ), 1080-1096
թ.,— 654
— «հայր հոգեւոր» (= վ.), զր. No
243ի, 1303թ.,— 1102, 1103,
1104, 1105
Ռուքիմեան, — 1335
Ռուքիմեան Գեորգիոս, 10
Ռուսալեռ, տե'ս Արխանգէլ
Ռուսալեռ, տե'ս Արխանգէլ
Ռուսալեռ, տե'ս Արխանգէլ

Ս.

- Սաբաւոբ, (= Սնեկա), — 723, 1072
Սաղովկ, Բ., — 314, 711
Սալախանիմ, սուլթան Եգիպտոսի, Վ.Բ.
դար, — 1118
Սալյուկ Խոնդ, քոյր No 160ի առաջին
սեր մն. Քուրմաշի, 1461թ.,—
797
Սահակ,
— որդի Աբրահամ ճն.ի, — 313
— Պարթեւ, (Ա.) կր., սբ., 387-
439թ.,— 9, 177, 178, 232,
233, 236, 267, 720, 1051,
1146, 1184, 1187, 1263
— (Դ.) Զորափորեցի կր., 677-
703թ.,— 364, 1089
— Արկ, զր. No 38ի, 1807թ.,—

206, 207, 208

- եղբ. Սգարիա f. Սասնեցի, 1609թ.,— 242, 248
- տղի № 202ի տեղ մե. Միմասի, 1644թ.,— 956
- եղ. Վանոյ, մամուկներու, 1652թ.ի երեսգործի ժողովի, — 389
- եղբ. Զաֆարիս դայի, 1654թ.,— 770, 772
- եղբ. № 168ի գր.՝ Յարութիւն դարի, 1657թ.,— 842
- եղբ. № 166ի տեղ գր. խոնարհի, 1657թ., 842, 862
- , 1653թ.,— 223
- վ., համ. 1663թ.էն ետք, — 226
- Ստապան, մե. 1668թ.,— 1066
- , 1670թ.,— 1005
- կր. Կիլիկիայ, 1677թ.,— 394
- հայր No 105ի գր.՝ Յարութիւն դարի եւ տեղեկ ձեռագրի, 1679թ.,— 533, 539, 540, 541, 542
- դպիւ., f., գր.՝ № 94ի, No 168ի, No 194ի, գր. եւ ձեռ.՝ No 89ի, 1694-1726թ.,— 360, 362, 428, 429, 430, 431, 432, 475, 478, 479, 480, 482, 909, 910, 929, 932
- Բուր, վ., 1748թ.,— 574
- վ. (= Ե., ընդհանր կր) 1759թ.,— 342
- չպահպանեալ, Անկիւրիացի, 1746թ.,— 164
- վ., 1798թ.,— 96
- վ., գր. եւ տեղ No 149ի եւ 150ի, — 738, 739, 741, 744
- , — 1065

Սանայ, նախնի, կիմ № 202ի տեղ մե. Միմասի, 1644թ.,— 956

Սաղաքի, — 314

Սաղայ, — 314

Սաղայեան, — 314

Սամուկ,

- մեղ.,— 711, 1013, 1178
- Բ., Անեցի, պատմագիր, ժ.Բ. դար, — 267, 268, 636
- Աբդ., գր. No 161ի, 1422թ.,— 801, 802, 803, 805, 807
- Յարութիւն, Յարութիւնի ձեռագրի, 1487թ.,— 918

— վ., Առաքնորդ Անկիւրի, 1636թ.,— 921

— գր. № 20ի վերջին մասի, 1741թ.,— 107

— խոնարհ, հայր No 27ի գր.՝ Միմասի, 1754թ.,— 166

— հայր No 212ի գր.՝ Անեցի, — 986

Սամվատ, դատարար հիւնդ, — 299

Սանատուկ, բզ., — 519, 708

Սասն,

— զուտ Ռիստաֆան, — 1541թ.,— 918

— բոս № 202ի տեղ մե. Միմասի, 1644թ.,— 957

— զուտ No 168ի տեղ գր. եւ նապիկի, 1657թ., 842, 862

— Աղեհնիւրի, կիմ Գրգուր Հիւնդի, 1683թ.,— 224

— պիմայ, հոգևոր զուտ Թորոս Համդիցի եղբ., 1666թ.,— 149

— զուտ No 197ի տեղ մե. Աղեհնի, 1688թ.,— 939

— կիմ No 196ի տեղ գրգուր, — 937

Սասնայ, եղբորդի No 312ի խաղող՝ Յովնանեւ միայնակեացի, 1432թ.,— 1315

Սարգիս,

— գորավար, սբ., — 8, 12, 15, 25, 462, 545, 1071, 1156, 1160, 1326

— (Ա. Սևանցի) կր., 982թ.,— 236, 267, 673

— վ. Շնորհայի, մեկնած է Կարողիկայի Թաղաբեր, ժ.Բ. դար, — 427, 428, 431, 703, 836

— վ. Յովն, իսրայէլացի վանիկ, ապակեա Յովնանեւ Սեւ. վի, մեկնած է Յովնանեւ Անեա-րանը, ժ.Բ. դար, — 449, 1090

— Թորոս կր., չմիակեաց, ու No 153ի, 1276թ.,— 759, 761, 762, 763

— կր., Իրազարի վանիկ, գր. No 181ի, 1232թ.,— 883, 885

— Բ., գր. No 242ի, արդեմեալ, № 182ի, 1303թ.,— 1102, 1104, 1106

- կուսակցութիւն, Բ. ստ. No 242թ, Գ (= 1351) քիմ. հեղ.,— 1102, 1103, 1104
- որդի խուլ Ստիկա (= Ստեփանյան), ստ. No 243թ, ցոյցն է վերինին հետ.— 1102, 1103
- Բ., ասպիցի ստ No 156թ, 1358թ.,— 774, 776
- Վ. փիլիսոփայ, զանգուարաց, 1391թ.էն առաջ,— 1278
- Ամիր, Պէ., եղբ. ոսկեգործ Պր. Նարայանի, 1291թ.,— 1282
- ճար. Մարտեոս զատակալի, 1422թ.,— 804
- Վ., զր. No 162թ, 1427թ.,— 812, 813, 814
- Պր., ճար. Բարեկի, 1431թ.,— 814
- Բ., ճար. No 181թ ճար. ասոց Գրիգոր Բի., ճան. 1439թ.,— 833
- Աբղ., զր. No 312թ, 1439թ.,— 1314, 1317
- եղբ. No 178թ սեր' մն Ամիրի, + 1441թ.,— 870
- Յոնակնց, Պր., սեր No 28թ, 1471թ.,— 167, 169, 170
- Աբղ., ծղկ. եւ կղմ. No 164թ, 1450թ.,— 820, 824
- (Գ. Միսայի) կր. Երմիանի, 1478թ.,— 505
- Աբղ., Երեզնի վանահ, 1487թ.,— 918
- որդի Թրսաֆեի, 1541թ.,— 918
- շքանի ասպաստաւ, ճար. Անկիւիւյ Ս. Հոգի եկեղեցւոյ Բ' Սիմեոնի, 1560թ.,— 796
- մն., Բնագրի No 180թ սեր' Վարդան Եղի, 1570թ.,— 880
- Եղբ. No 180թ սեր' Վարդան Եղի, կոչեցեալ Խիթր Եր., 1570թ.,— 880
- զր. No 312թ յիշատակարանին, 1570թ.,— 1318
- զր. No 92թ, 1584թ.,— 401, 407
- Ամիր, զպիւր, զր. No 97թ, 1601թ.,— 493, 494
- զր. No 283թ, 1620թ.,— 1214, 1215

- որդի No 216թ սեր' Շալա-սէի, 1620թ.,— 928
- զպիւր, զր. No 166թ, 1630թ.,— 832, 833
- Սեկ, զր. No 188թ, 1642թ.էն առաջ,— 908
- Բ. Գողթաբոյ Սբ. Սարգիս Եկեղեցւոյ, 1644թ.,— 956
- որդի No 192թ Բ. սեր' ճանի Գոյվարի, 1648թ.,— 923
- Բ.,— անհրժեշտ Զաւարիա զպիւրի, 1654թ.,— 770
- Բ. Գոնիացի, Գրիգոր Հիւկեղեցիի աստուծոյն Հարսիս Գողթաբոյ Բնագրիմակութեան ճամար,— 1668թ.,— 223
- մն., եղբ. Նորատիկ, + 1665թ.,— 1065
- , 1668թ.,— 906
- որդի No 301թ վերջին ճար. ճանի Միսայի, 1680թ.,— 1266
- Զիւլպի, որդի Անկիւիւրացի խոնա Մառտիկ, 1683թ.,— 778
- որդի No 197թ սեր' մն. Ակօրի, 1688թ.,— 939
- Վ. Սահարի, Անկիւիւրացի, No 104թ զր. Աստուածասուր, Բիւն ճար. Ազոյթից Միսայիլը' Բնագրիմակութեան ճամար, 1700թ.,— 531
- Վ. Ազոյթիցի, վերջին սեր No 38թ, 1702թ.,— 806, 809
- Զիւլպի, 1713թ.,— 472
- Վ. Երեմեացի (= Երեմեացի), որդի' խոնա Մառտիկ, վերջին սեր No 250թ, 1721թ.,— 1188
- Վ. Անկիւիւրացի, Բնագրի, Բնագրիմակութեան ճամար, զր. Եր. սեր No 117թ, 1741թ.,— 568, 562
- Բ. Ազոյթիցի, ճար. Եր. Մանկասարի, 1757թ.,— 1258
- Տր., Մարտիոս ճանի Սիմեոնեանի հետ No 242թ կր. ճար. Անկիւիւրացի Ս. Աստուածաբան վանի, 1775թ.,— 1106
- վիւրի, Եր., 1790թ.,— 17
- մն., Վառնացի, 1796թ.,— 20
- Բժ. Աստուացի,— 158, 506
- Զիւլպի, զր. No 49թ, — 305, 308
- Վ.,— 399

— Տր., — 516

— , — 842

— , — 1053

— , — 1232

— գր. № 305թ, եւ իր եղբոր՝
Ռոյնանեանի հետ՝ հր. Գոյն Զե-
ւազրին, — 1285, 1280

— Աբգ., ստորագրեց Ն. 307թ., —
1292, 1293

Սարխոս, մեծ. Քրիստոսեանի, — 875

Սարկաւազ,

— Հայր, առաջնորդ Ռայանան վան-
իկն, — 1303թ., — 1104

— Վ., — հետեւ Թովմանեան Սրկ. վ.

Սարգիս, — կառմ., — 638

Սարգիս, հետեւ Սարգիս

Սաւա, հետաւացի հառմ., եղբ.՝ Ասլանի
եւ Լեւրեքի, 1666թ., — 1080

Սաւուղ, քզ. հեթից, — 057, 711

Սահար,

— որդի Փոյաթի, 1566թ., — 170

— Կոսա, 1809թ., — 258

— եղբ. No 241ի սա.՝ Սրբուացի
Նազարի, 1661թ., — 1100

— քոռ No 241ի սա.՝ Սրբուացի
Նազարի, — 1661թ., — 1100

— Քոնիացի, 1663թ., — 223

— Եւկրոտի, Քոնիացի, 1663թ., —
223

— որդի Դերգոր Հեկիսեցիի, 1653
թ., — 224

— Քուրմի, 1668թ., — 1060

— Անճարակ Եղբ., 1730թ., — 580

Սահարաւայ, մեծ. No 180ի հետ՝ Վարդան
Եղբ., 1570թ., — 880

Սեբեթանոս Քաթողոս Եղբ., — 10, 234,
311, 1091

Սեբաստացի, (համ.՝ Մխիթար Արամայր),
մեկնած է Անճարանը, 1823
թ. Զեւազր., — 70

Սեդրակ, աղա, որդի Յովհաննէս Թուխ-
մալեանի եւ Սղիսայրի Խա-
րանի, 1817թ., — 360

Սեթրակ, հետեւ Սեդրակ

Սելիմ,

— Սուլթան, 1516թ., — 1320

— Սուլթան, 1547թ., — 880

Սեղեւաբոս, եղբ. Հոռմի, — 5, 8, 14,
456, 628, 1020

Սեֆեկա, — 739

Սեմայ, հետեւ Սուլթան

Սեւանթոս, եղբ., — 232

Սեւեռ..., — 1020

Սեւեռնոս, համ. Սեւեռնոս Անթի-
ֆայ Եղբ., մեկնած է Կարապետի-
կայ Քուրդերը, — 700

Սեւերանոս,

— Եղբ. Անխմայ, — 311

— Գարաղու, հետեւ Սեւերանոս

Սեւ,

— , — 313, 714

— Վ., առակներ Կերտին «Եռա-
մեծ» վի. եւ եղբ. Անթիս
միակնացի, 1860թ., — 1220

— որդի No 251ի հետ՝ Մխիթար
Բի., — 1140, 1141

Սեմ, — 313, 1032

Սեմաք, — 513

Սեմիթե Եղբ., 1745թ., — 1327

Սեմար, — հետեւ Սահար

Սեմեք, — հետեւ Սահար

Սեմեռեկ, եղբ. Միսա Խաղիկացի Եղբ.,
1663թ., — 219, 220, 221, 222,
223

Սեմի, Եւս, հայր Զահ Աբաթի, — 585

Սերբ, եղբ. No 314ի հետ՝ մե. Սրապիանի,
— 1334

Սիմայ Խաթուն, — 1786թ., — 20

Սիմոն, հետեւ Սիմոն

Սիմեոն, հետեւ Սիմեոն

Սիմեոն,

— Մեհրոնի, — 173, 675, 1174,
1177, 1218

— Կանանացի կամ Նախանճարայր,
Առմ., — 552, 646, 696, 713

— որդի Յովսէփ Խաթունեանի, —
43, 717

— (բարե), — 712

— Եղբ. առաջնակնացի, Արաւա-
րեան վրայ նշանակեաց, Վարդ
Պատրիկի Եղբ. Եւսաւ Եւս
(= 40) եկեղեցի, Ե. դար, — 1090

— Եղբ. Աղուանից, Եւսի Կանոն-
ներ, Ե. դար, — 227, 234

— ԲԺ., — 506

— Կր., գր. № 81ի, 1385թ., — 403,
404, 405

— ԲԺ., — համ. ԺԺ. դար, — 508

- Տէր, որտ խնդրանքով վարդան
վ. զրեղ զվասն անհուն ու-
ղանցն, ժ.Գ. զար., — 1205
- արկ., զր. No 158ի, հան. ժ.Գ. —
ժ.Ե. զար., — 786, 787, 788
- Պր., արդի Ախեռմանցի Պր.
Կարապետի, 1431թ., — 814
- Կոլբ. No 313ը խաղով՝ Յով-
հաննես միայնակեացի, 1439թ., —
— 1315
- Ք., հայր No 308ի տե՛ր՝ Յովհանն-
էս Արեւիկի, ժ.Ե. զար., — 1295,
1296
- Ք. Անկիւրիով Սբ. ճաղի եկե-
ղեցւոյ, որտ յորդորով No
160ը մօտիւրեւցաւ վերոյիշեալ
եկեղեցիին, 1660թ., — 796
- զայիւր Լեհցի, զր. No 43ի, 1609
թ., — 230, 240, 241, 248
- Կր., վերջին հար. եւ Կզմ. No
24ի, 1612թ., — 149, 150
- զայիւր, հար. — զր. No 319ի,
1628 թ., — 1342, 1344
- հայր մհ. Արապիտի եւ ամուս-
նին հանի Պուլայի, 1635-1642
թ., — 617, 650, 1324
- (Բ.) կր. Կիլիկիայ, 1644թ., —
— 958
- մհ., Գոնիացի, 1683թ., — 223
- Կոլբ. No 175ի զր.՝ Աստուածա-
բուր արկի, 1667թ., — 861
- Ք., հայր No 246ի զր.՝ Յովսե-
կիմ Է. Սեբաստացիի, + 1670
թ., — 1122, 1124
- Վ., ամուսնու Անիւրիայի Առաք-
նորդ Սեփանես Արեւիկի, 1677
թ., — 396, 414
- Ազգ. Քոյսաբցի, չորրորդ տ. No
112ի, 1748թ., — 570, 574
- Վ., կր. (Սեւանեցի), զրած է
խաղաղօրմ մը, 1758թ., — 38,
62, 65, 337-338, 339, 340,
341, 354, 355, 358, 364, 367,
576
- Տր., 1796թ., — 834
- Ք. մամուսայ, — 1134
- արդի Յովհաննէսի եւ Կոլբ. Խա-
չիկի, — 1326
- Արդ., ունի տաղ մը No 316ի
մէջ, — 1334

Սիմի, կիմ No 311ի տ.՝ մհ. Պողոսի,
1700թ., — 1311

Սիմոն, Սիմոն, Սիմեոն, տե՛ս Սիմեոն
Սիմեոն,

— արդի Փռլասի, 1566թ., — 170

— Սեռանոցի, 1680թ., — 933

— հանի, հայր Մարտէս Է.Ի. 1767
թ., — 1106

Սիմեոնիկոս, Գոնիացի, 1663թ., — 223

Սիմեոն արդի, ժ.Կարապետ, — 516

Սիմոն, կր., Է. զար., — 233

Սիսիանոս, «Երանցի», — 11

Սիւսի,

— , — 60, 120, 128, 273, 545,
1035

— հայր Կարողիկեացի Քաղըրեւ
մեկնիչ՝ Ստայի, — 700

Սիւսի, տե՛ս Սուսի

Սիւնեցի, տե՛ս Սեփանես Կզ. Սիւնեցի

Սյւման, Սյւման, տե՛ս Սուլիման

Սկեռ..., — 1054

Սմբատ,

— (Ա.) բզ., արդի Սեռ (Ա.) Բազ-
րառունի, 893թ., — 974

— սպարապետ (= Գունդաստայ),
ժ.Գ. զար., — 150, 1274

— արդի Գո 152ի վերջին տ.՝
Պուկաս Է.Ի. 1716թ., — 764

— քզ. հայր, հայր Առաքի, — 607

Սուրբատ,

— վիլիստայ, — 154

— հայր Գիոնեփոս Արսապագա-
ցիի, — 638

— զատուր, Կանապիկի տուր
Սեփանոս Ուլնեցիի իւր ԼԳ (= 35)
ընկերներուն հետ, Գ. զար.,
— 1167

— զատուր, Գ.Ե. զար., — 14,
234

Սուրբատ, տե՛ս Սուրբատ

Սողոմոն, զուտեր Յովհաննիս Աստուածաբուր,
մայր արդուր Ջերեզայ, — 717

Սողոմոն,

— քզ. հեռից, — 15, 24, 48, 58,
59, 60, 68, 76, 77, 80, 98, 99,
103, 116, 118, 120, 137, 271,
273, 279, 280, 292, 314, 503,
572, 573, 620, 644, 645, 669,
675, 684, 685, 686, 701, 708,
714, 992, 1021, 1040, 1076,
1198, 1206, 1208, 1209

- Ք. Գալեհեղի. նոր. եւ կզմ. No 162ի, 1541թ.,— 812, 815
Առթեմէս, անի նառ. մը No 50ի մէջ,— 312

Առլեման, տն'ս Առլեման

Առլեման,

- տն'ս Առլեման քղ.
— սուլթան, 1648թ.,— 1002
— սուլթան, 1657թ.,— 1003
— Շահ Կարսի, 1683թ.,— 1301
— փառա Պաղատի, 1796թ.,— 33
— ,— 677

Ասլաբե,

- էթե No 183ի տն' մն. Մուսեհի,
1625թ.,— 893
— 1625թ.,— 894
— մն., հոգեւոր տոյր No 62ի գր.'
Աստուածասուր սկիւի, 1626թ.,— 349
— 1671թ.,— 920
— դուստր որդի, 1701թ.,— 767

Ասլաբեհան, տոյր No 309ի աստղիկն տե' խոնայ Թումայի, 1683թ.,— 1300

Ասլաբե,

- հայր No 160ի աստղիկն տե' մն. Թումայի, 1461թ.,— 794, 795, 797
— էղբ. Յովնանիս Արեւայի, հոգեւոր հայր' Թումայ մի. ժն. դար,— 1295

Ասկրան, տն'ս Ասկրան

Ասրաթ. նաթուհ, մայր Կարապետ Աբղ. Կրկրազաղիկի, 1422թ.,— 804

Ասրբիկ,— 402

Ասրմա,

- դուստր No 193ի տե' Աստուածասուր էթի, 1396թ.,— 926
— հան. տոյր No 180ի գր.' Մովսէս էթի, 1547թ.,— 878
— տոյր Մեհոռոսի Սիմանի, 1660թ.,— 933

Ասիփաս

- գր. No 142ի, 1212թ.,— 684, 686
— Վ., Առաջնորդ Պրուսայի, 1696թ.,— 617
— Վ. Աշտան, 1732թ.,— 586

Ասիփասեան, տն'ս,— 9

Ասիփափե,— 675

Ասիփան, մրգ.,— 120, 280

Ապիլ, դուստր Թարսի, տն. No 244ի, 1341թ.,— 1111, 1113, 1114

Ասարի, տն'ս Թաղիս

Ասեխան,— 453

Ասեփան, տն'ս Ասեփան

Ասեփան,

- տն., Յախավայի, 25, 40, 59, 407, 689, 782, 790, 820, 944, 1011, 1034, 1090, 1228, 1290

— Աւեհի, տն., Դ. դար,— 4, 1167

— Եպ. Միւնեայ, Ը. դար, 10, 18, 238, 359, 529, 546, 540, 1090, 1091

— Կր. Սեւանի, աստիւն Մաթոս կրթի, 893թ.ին օրինակած է Մաթոսը եւ անոր կցած է իր աստիւնին կենսագրութիւնը,— 974

— (= Ասեփան), արդի Լեւոն Ա.ի եւ հայր Լեւոն Բ.ի, ԺԲ. դար,— 654

— տն'ս սիրող իմաստասիրեան, խղիւղի ներսէն Շնորհայիկն մեկնել Դանիթ փոխառայի Մանուկ իմաստասիրտե Թեանը, ԺԲ. դար,— 1219

— հայր երեկին Աւիթի, 1255թ.եւ աստղ,— 1276

— արդի երեկին Աւիթի, 1255թ.,— 1276

— Կր. Կաղզուսեցի, գր. No 245ի, 1289թ.,— 1116, 1117, 1119

— * զր. 318ի, 1290թ.,— 1338, 1339

— Ք. Անեհեցի, տե' No 318ի, 1290թ.,— 1338, 1339

— Խ. Պրոքսիմիտանց, ընդօրհանկած է Աստուածաշունչ մը, 1299թ.,— 290

— (Դ. Հոսկայեցի) կր., 1290—1293թ., 720, 1339

— արդի Պր. Աւեհի եւ հայր Լեւոն, 1300թ.,— 689

— Վ., արդի Յուսիկ էթի, ԺԳ. դար, 742

— (Օրբելեան) Եպ. Միւնեայ, խնդրած է Սուայի նշանիկն գրել

- Եղեկեի Բեկեթիւնք, ԺԴ.
 դար,— 46, 447, 448
 — Եպ. օր Յանանցի, 1303թ.—
 1105
 — Բ., մեծ հայր Մառնիկ Երեց-
 կիւնի + 1311թ.— 1113
 — Կր, արդի Սեփանոս Է.ի, Եւ-
 րոսու No 81ի գրչութեան,
 1354-1355թ.— 403, 405, 406
 — զւ. No 284ի, 1381թ.— 1219,
 1220
 — հայր No 187ի առաջին ս.—
 Վասիլ Կր.ի, ԺԴ.—ժԵ.դար?,—
 787
 — Աբդ., գր. No 178ի, 1441թ.—
 868, 869
 — Բ., համ. հայնի և զերինի հեռ,
 ս. No 164ի, 1447թ.— 821,
 822
 — Բ., գր. No 164ի, 1450թ.—
 820, 821, 823
 — Զատու, արեւմտե Բորս Մու-
 սաղեմացի Եպ.ի, 1471թ.—
 168, 169
 — հայր Յովմա Վ.ի, ԺԵ. դար,—
 1296
 — Եպ. Առաջնորդ Անկիւրիոյ, 1516
 թ.— 1320
 — (Յ. Սալմասեցի) Կր, 1552թ.—
 963
 — քոռ No 180 օր՝ Վարդան
 Եպ.ի, 1570թ.— 880
 — մեծ հայր Ազարիա Բ. Սասնեցիի,
 1608թ.— 216, 220, 221, 222,
 223
 — Բ., գր. No 232ի, 1639թ.—
 1063, 1064
 — Եպ. Մովսէս, մասնակցեալ 1652
 թ.ի Մուսաղեմի ժողովին,—
 390
 — Բ., Եղբ. No 46ի զր.՝ Յովհան-
 նեսի, 1663թ.— 296
 — Վ., Եպ., Արեւ., Զէյթունցի,
 մականուննայ՝ Մայր. Առաջ-
 նորդ Անկիւրիոյ, Եղբ. Յովհան-
 նես Վ. Զէյթունցիի, ուսուցիչ
 կամ հոգեւոր հայր Կարապետ
 Զէյթունցի Կր.ի, օր. No
 78ի և No 83ի, ս. No
 103ի, և Վերջին ս. No 135ի,
 1678- + 1697թ.— 101, 103,
 205, 206, 224, 393, 394, 395,
 411, 412, 413, 433, 434, 482,
 484, 521, 526, 568, 617, 618,
 642, 650, 660, 664, 666, 748,
 749, 778, 911, 930, 1128, 1166,
 1236, 1266
 — Բ., Եղբ. Կարապետ Զէյթունցի
 Կր.ի, Եղբ. 1690թ.— 430, 930
 — Ազա, Գր., Եղբ. 1690թ.— 486
 — Բ., մեծ հայր No 34ի զր.—
 Յովհաննէս Գաղունցի, 1721թ.—
 196
 — Սմայելցի, Եր., Կզմ. No 106ի,
 1728թ.— 544, 547
 — Թոխարցի, Եր., 1741թ.ին No
 141թ յիշատակ Կր ձգի Ա. Աս-
 աւածածնից,— 682
 — Վ., Եպ. Զմիւռնացի, Առաջ-
 նորդ Անկիւրիոյ, 1753- + 1780
 թ.— 38, 621, 1106, 1202
 — Բ.?,— գր. No 281ի առաջին
 մասին, 1760թ.— 1207, 1210
 — Վ. Կիւսուրացի, օր. No 61ի,
 1779թ.— 345, 348
 — զազեզ, 1796թ.— 20
 — հոհի, Եր., 1796թ.— 834
 — Տր., 1766թ.— 834
 — Մարգուանցի, Բ. Գալեհի Ս.
 Կարապետ Եկեղեցւոյ, 1803թ.—
 1095
 — Վ. Փոխադեան, Անկիւրիացի,
 գր. No 7ի Բ. մասին, և No
 55ի, 1819-1824թ.— 58, 60,
 323, 324, 325, 326
 — Արեւ., Առաջնորդ Կեսարիոյ.
 1822թ.— 344
 — Մխիթարեան, աղապակաւ Յով-
 հաննէս արկ. (Եղբ.՝ Պետրոս Վ.)
 Գաղասեցիի, Անկիւրիոյ Ս. Նեան
 Եկեղեցւոյ ձեռագիրներ փնա-
 ցումի փրկելով՝ ցուցակագրած
 է, 1899թ.— 872, 1263, 1304
 — Վ.,— 556
 — մեկնիչ Սաղմոսի,— 702
 — Կարապետ, զր. յովն Յայմա-
 ւուրի չ'ընդունիր,— 710
 — օրդի Յովհաննէսի,— 928
 — օրդի Միհայ Զեկլայի,— 1044
 — Աբդ., գր. No 306ի,— 1287,
 1288
 — Եւսեւ,— 1293

— եպ., գր. № 319ի, — 1342, 1343, 1344

Սեփական, ինչ որ Սեփական (Սեփական)

Սեփական, — 289, 287

Սեփական, ինչ որ Սեփական

Սեփական,

— կր., 1603-1605թ., — 1051

— արդի ձևերով, գր. № 274ի, 1622թ., — 1168, 1191

— մե., վերջին ս. № 124ի, ինչ որ № 171ի եւ № 314ի, 1635-1642թ., — 616, 617, 850, 851, 1324

— Ք. Մեղրեանի, ինչ որ № 229ի,

1664թ., — 1045, 1046

— եղբ. № 175ի եւ 207ի գր.՝ Աստուածաբանական, 1667թ., — 861, 968

— Ք. գր. № 80ի, 1707թ., — 400, 401

— մեծ. № 261ի գր.՝ Գալուստի, — 1236

Սեփականի, սեփական. հ.-ձ. դար, — 192

Սեփական, Սեփական, ինչ որ Սեփական

Սեփական, (= Պոլոս Աստ.) — 477

Սեփական, ինչ որ Սեփական

Սեփական, դուրս Սեփականի, 1796թ., — 20

Վ.

Վահան,

— Ամասի. Սեփականի, Ս. դար, — 179, 180

— Գողթնացի, սբ., Ս. դար, — 6, 13

— Առաքելի, սբ. անգարի, + ժ.Ս. դար, — 787

— Վ. Բաստամանց, ճարտարակիչ Ս. Գողթնի Գալուստեանցի (1880թ.), — 1063

— , — 838

Վահանյան Համ Վահանյանի, մայր № 167ի գր. եւ ս.՝ Սեփականի եպ.ի, համ. ժ.Ս.-ժ.Ս. դար, — 781, 782, 783

Վահրամ,

— Պեղականի, ինչ որ Գողթնի Վր-

կանյանի կր.

— բժ., — 506

— Պ., հայր Վահրամի, Սեփականի եւ Աւետի, 1296թ., — 688, 689

— արդի Պ. Վահրամի, 1296թ., — 688

Վահրամի, ինչ որ Սեփական, Ս. դար, — 176

Վահրամյան Վ., սպասարար, ժ.Ս.-ժ.Ս. դար, — 673, 701, 1170, 1222

Վահրամյան,

— բզ. Աղուանից, — 9, 233

— Արեւի. Աղուանից, — 232

Վահրամյան,

— կին մե. Գողթնի, 1573թ., — 906

— դուրս արեւ., 1683թ., — 1300

Վասակ,

— Իսխան Սեփական, Ք. դար, — 976

— Մարտիրոս, հայր Գողթնի Մարտիրոսի, ժ. դար, — 650

Վասիլ,

— բզ. Սեփական, Ք. դար, — 977

— կր. ս. № 158ի, ժ.Ս.-ժ.Ս. դար, — 786, 787, 788

— երեց, — 784

Վարդ,

— Պատրիկ արդի Քեղդուստ Ռե-

ստանի, Ք. դար, — 1089

— Ք., մականունով՝ Վարդան, 1376թ., — 846

— եղբ. № 157ի գր. եւ ս.՝ Սեփականի եպ.ի, ժ.Ս.-ժ.Ս. դար, — 782

— մե., հայր № 174ի գր. Պոլոսի եպ. Սեփականի, 1584թ., — 860

Վարդանյան, — արդի Քեղդուստի, — 875

Վարդանյան, — եղբ. № 24ի ս.՝ Սեփականի Նազարի, — 1661թ., — 1100

Վարդան,

- Մամիկոնեան, սբ.: Ե. դար,— 675
- Վ., Առաջնորդ Հաղթանի, իր խնդրանով Ներսիս Շնորհալին գրեց քննաձեռն ևս Մեկնութիւն Բարձրացուցիցքը, ԺԲ. դար,— 34
- սրբազնիջ No 303ի, 1255թ.էն առաջ,— 1274, 1276
- Ք., 1358թ.,— 770
- Վ. Մեծն, Արեւիցքի, մասեմագիր, ԺԳ. դար.— 78, 98, 99, 101, 238, 239, 307, 535, 537, 540, 541, 547, 557, 604, 505, 645, 701, 709, 1011, 1013, 1021, 1138, 1203, 1204, 1205, 1224, 1227, 1235, 1335
- Վ., Դանձաւասց, 1391թ.էն առաջ,— 1278
- որդի No 176ի սեռ՝ Յակոբ Կր.ի, 1441թ.,— 869
- Գր. No 159ի, 1443թ.,— 790, 731, 792
- Ք., անհր No 164ի Գր. Սեփա-նոս Է.ի, 1450թ.,— 823
- որդի No 164ի Գր.՝ Սեփաւնոս Է.ի, 1450թ.,— 823
- Առաջնորդ ԳՐ անուագրի, ԺԵ. դար,— 788
- Ք., ճորեգը. No 180ի սեռ՝ Վարդան Կայի, 1750թ.,— 860
- Ք., յետոյ՝ Կայ. Եւ Առաջնորդ Անկիւրիոյ, սեռ No 180ի, 1547-1570թ.,— 877, 878, 879, 880
- Էյովցի, որդի Խայաթուր Է.ի, Գր. No 225ի, 1623թ.,— 1149, 1150, 1344
- Մելլ, Մարտիրոս Կայ. Ղրիմե-ցիէն խնդրած է գրել 1652թ.ի Նրուստղիմի ժողովի մասին,— 392
- Ք., 1682թ.,— 313
- հայր No 120ի Գր.՝ Քրիստոս-տուրի Եւ սեռ Սոյն ձեռագրին, 1670թ.,— 600
- Կայ. Առաջնորդ Գր.՝ Սեփաւնոս Կողման, 1670թ.,— 1123
- Արշ., անհրին սեռ No 168ի, 1677թ.,— 326, 658
- Վ. Սիվրեմիսարցի, միաբան

- Կարմիր Վանքի, 1694թ.,— 830
- Ք., վերջին սեռ. No 217ի, +1710թ., 998
- Արեւ. Առաջնորդ, 1713թ.,— 472
- ,— 44
- Ք., No 45ի վայելն բնագործ-նակած է Անաստաս մր.,— 286
- որ յաթիներեկն բարգմանած է Կերակուր Բանաստեղծքը,— 360
- , Արեւիկի՞ն,— 371
- հայր Բողիկի,— 402
- բնակ (= Բաղուհանակ),— 526
- դիւստաղպիշ, Կրք. Դրիգուր Սի-նաւորի,— 557
- Գայիշ, Գր. No 203ի,— 958
- վանական, Գրան Է Գեղարքա Տաւրմաշի,— 1012
- մե., մեծ. No 251ի վերջին՝ 6 սեռ.՝ Խաչատուր Անկիւրեցիի,— 1142

Վարդանանք, 0

- Վարդանանք, սեռ՝ Վարդանանք
- Վարդանանք, Կին Պէկլեի, 1639թ.,— 1063, 1084
- Վարդենի,— հան. գուշուր մե. Մելիք Է.ի, 1701թ.,— 786
- Վարդեցուար,— զուտ Թուրանայ երեց-կընդ Եւ Անան Է.ի, 1507թ.,— 1316, 1317, 1318
- Վարդի, Կին Կարապետ Զեյթունցի Կր.ի Կրք.՝ Սեփաւնոս Է.ի, 1694թ.,— 930
- Վարդիկ, 1641թ.,— 918
- Վարդիսցուար, սեռ՝ Վարդեցուար
- Վարդիկսարուն, Կրք. Դրիգուր Լիւկանցիի, 1663թ.,— 224
- Վեպաւանանք, Կայր, Ա. դար,— 524
- Վեհեհ, Կրք. Կարապետ Սրբ. Կրնդադան-ցիի, 1422թ.,— 804
- Վ. Բարդանեան, Դեղուր, Հանգէս Ամ-ստեղծի միջ. Արարադուն Է Միսրատ Գեղի Դաւանանքը— 1898թ.,— 154
- Վիլալանտու,— 76
- Վլաս, Կայ.,— 5, 192
- Վուստապուր, Կրք. հայր, Ե. դար,— 178
- Վաղանի, սեռ՝ Վարդանանք
- Վարդանանք

- կր., որդի Գրիգոր Լուսաւոր-
յի, Ի. դար, — 706
- որդի Ղազարի, 1652թ., — 804
- Վեթաթացի, միաբան Վարմիւր
վանէի, 1894թ., — 830

S

- Տառա, պոռնիկ, սբ., — 760, 761
- Տայիբա, — 461
- Տաղբ, ոմն ալլազգի, — 717
- Տամադ, պապ, — 626
- Տանկեր, ճե'ս Տանկեր
- Տանցիւայ, անձնանո'ւն, — 756
- Տարեի, փետայ No 302ի սեր՝ Թուրվան-
այ երեկոց, 1507թ., — 1316,
1317
- Տալուաթիար, ճե'ս Տալլարեար
- Տալլար, ճե'ս Տալլար
- Տանճեր,

- որդի No 312ի վերջին ս. Պա-
րոնեայի, 1516թ., — 1319
- համ. Նոյն՝ վերջինն հետ, 1516
թ., — 1319
- եղբայր, մերձ. No 180ի սեր՝
Վարդան եպ.ի, 1570թ., — 880
- Բ., փետայ No 180ի սեր՝ Վար-
դան եպ.ի, 1570թ., — 880
- մերձ, No 314ի սեր՝ մն. Սրա-
պիտի, — 1324

- Տանկա, մայր No 158ի վերջին ս. մն.
Յակոբի, համ. ԺՍ. դարէն հաճ,
— 788

- Տերոյեան, (Յովհաննէս Պատուիյի Չամբար-
նեան), — 71, 237

- Տիգրան, Մեծն, բզ. հայոց, — 268
- Տիլանն, որդի Միրիանի, — 875
- Տիկնուկ, հոգեւոր մայր No 319ի գր.՝
Սեփանուս եպ.ի, — 1344

- Տիմոթեոս,
- առական Պողոս Աս.ի, եպ. Ե-
փնասի, — 26, 122, 274, 281,
477, 637, 640, 700, 1015
- եկեղեցական հայր, — 366

- Տիտոս, առական Պողոս Աս.ի, — 122, 274,
282

- Տիւրաւար,
- , 1291թ., — 660,

- Վ., 1800թ.էն հաճ, — 338
- Արեւալ., Առաջնորդ Վեսարիոյ,
— 192
- հեղինակ քրիստոնէականութեան
մը՝ No 225ի մեջ, — 1035

- Վ., միաբան Հերմոնի, — 1416,
450
- գր. No 302ի, 1873թ., — 1269,
1270
- խոնա, որդի ոմն Պողոս Նրն-
ջեցեայի, իր եղբ.ներուն հետ
No 112թ առաւ Առաքել վ.ի.
1702թ., — 574
- Վ., ունի Բանկ Խրատակահի, —
30
- Վ., հռետոր, ունի Վարդապետի
Կարոյ մը, — 576

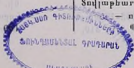
- Տեկաւիայ Ամաթեղիւր, — 676
- Տգապարոն, եղբ. Ուստիանէ Խաբունի,
1395թ., — 216
- Տդաթիկն, համ. կապողիկեր առող No
169ի, 1376թ.էն հաճ, — 846
- Տոնա, որդի Յովհաննէսի, — 928
- Տոնա, մայր մն. Գրիգորի, 1573թ., — 906
- Տովիթր, — 118, 119, 271, 272, 282, 282,
1209

Տովլար,

- Սեղ., գր. No 211ի, Նոյնն է No
200ի գր.՝ Տովլարեարի հետ,
1568թ., — 982
- խոնա, փետայ No 180ի սեր՝
Վարդան եպ.ի հետ, 1570թ.,
— 880
- մոր. No 178ի, 1573թ., — 905
- Խաբուն, մայր No 43ի գր.՝
Լեւոյի Սիմեանի, + 1609թ., —
244
- հաճի, սեր No 192ի, 1648թ., —
921, 922
- մն., 1648թ., — 924
- հայր No 315ի գր.՝ Յովհաննէս
Բ.ի, 1863թ., — 1327

Տովլարեար,

- որդի No 312ի վերջին ս.՝
Պարոնեայի, 1516թ., — 1319

— Մեղ., գր. No 206ի Բ. մասին,
1578թ.,— 965, 966
Յալիք, ռե'ս Տավլար
Տավլիքեք, եղբ. No 314ի ռե'ս մե. Սրա-
պիսին, — 1524
Տաբլիք, ռե'ս Տավլիք
Յալսի, որդի No 169ի վերջին սս.՝ Պր.
Արթուրյան, 1376թ.,— 846
Տալսուն,
— եղբ. No 184ի ռե'ս մե. Մարթա
Էսթուն, 1468թ.,— 886
— որդի No 168ի վերջին սս.՝ մե.

Յակոբի, հան. Ժն. դարեմ հա,
— 788

Տալսունյան, եղբ. No 124ի վերջին սս.
մե. Մալսունի, 1642թ.էն հա, —
617

Տալիանու, կայսր, — 329
Տեղաս Գ. բզ հայոց, — 29, 175, 456,
765, 801, 1020
Տրխան, սր., — 6, 872, 938
Տրվար, ռե'ս Տավար
Տախիկոս, մր., — 40, 62
Տոնեք, — ռե'ս Տաճեք

Բահաբ, — 100

Բոբուլան, բզ. Յոդայի, — 314

Փայկ, հայր Բաղանի, — 313

Փանոս,

— Պյոսու, — 1668թ., — 1068
— Բառուղի No 308ի ռե'ս Պր. Խո-
նա Թալմայի, 1683թ., — 1300
— , — 1196

Փանա,

— զաբան Գաբարիա դալիայի, 1654
թ., — 770, 772
— Խաբուն, սս. No 79ի, — 397,
398

Փառուլ, Երեկին No 217ի սս.՝ վարդան
Բի, 1710թ., — 1000

Փառամ, գր. No 151ի Խ No 247ի, 1874
թ., — 745, 747, 748, 1126,
1128

Փայաս, ռե'ս Փայաս

Փիլի, 1609թ., — 266

Փիլիկ, վ. Հառամոց, հան. Յոյն՝ Փիլիկ
վ.ի, 6եա, — 753

Փիլիմոն, — 122, 274, 282, 303, 1136

Փիլոն Երալեցի, — 227, 701, 702

Փիլիպպոս,

— Առլ., — 230, 552, 646, 695,
710, 713
— Վկայ, — 8
— Վր. (Աղբակեցի), 1633-1656թ.,
218, 219, 221, 222, 275, 316,

390, 392, 610, 771, 908, 921,
953, 956

— Մեղ., ռե'ս No 123ի, 1661թ., —
614, 616

— Տր., Գեռիացի, 1663թ., — 223,
224

— որդի Խաբանի Խ. Պազասի,
1679-1694թ., — 539

— Եզդուր եղբ. No 105ի գր.՝
Յառաքին զարի, 1679-1694
թ., — 542

— , — 1668թ., — 1066

— Խաղաղար Խո 311ի ռե'ս Խա-
նաղի Խոնա Յառաքինի, 1700
թ., — 1312

— Ք., մե., հայր No 19ի գր.ի0,
ռե'ս վարք, — 98, 101

— Ի որդի, գր. No 19ի, որդի վե-
րալի Խալիպպոսի, — 98

Փիսս, Գ. պապ, 627

Փիքան, — 402

Փիլիկ, վ. Հառամոց, Յոյն Փիլիկ վ.ի
հեա, — 754

Փայաս,

— որդի No 201ի ռե'ս Պր. Ասա-
նի, 1451թ., — 1009

— Եղբորդի No 184ի ռե'ս մե.
Մարթա Խաբունի, 1468թ., — 896

- որդի No 28ի սեր՝ Յոնակեց
Պր. Սարգսի, 1471թ.,— 170
— հայր Ղառունդակայի 1566թ.,—
701

- խոնա, Գանիացի, 1863թ.,—
223
Փոլաս, — ճե՛ս Փոլաս

բ.

- Քայկփին, հեղինակ ԱլԲ ԱՍՏՈՒԽՈՅԻ,—
345, 384, 366, 367
Քամ, որդի Նույ հե.ի, — 1032
Քառասուն Մանկունի, սր.ի.,— 11, 336
Քաղիանայ օղի, 1609թ.,— 266
Քեմիա, հղբ. № 180ի զր.՝ Մովսես է.ի,
1547թ.,— 878
Քեռուրա, հասն Աբրահամ հե.ի.,— 264
Քերտվեկ,
— ?,— 550
— Բ. Քերիացի, № 233ի մեջ
տե՛ս Խանի մր տաճարու, — 1079
Քերօփ, ճե՛ս Քերտվեկ
Քեմի, մայր № 313ի ճե՛ս՝ մե. Մովսեսի,
1634թ.,— 1822

- Քնար, զուստ Պալիի եւ Փառայի, 1654
թ.,— 770
Քրիստափոր, Ա. կ.թ.,— 225
Քրիստեն, (այժե՛ս ըլլալ Քրիստեհե) սր.ունի,
— 760
Քրիստոսուր,
— սբ.,— 1194
— խոնա Գանիացի, 1863թ.,— 223
— ժամկոչ, զպիւր, սեկ., զր. №
120ի, 1670թ.-7, — 598, 599,
600, 801
— իւրաքանչիւր տաճարի № 176ր,
հասն. 1591թ.էն ետք,— 675

գ.

- Գզասինի, ճե՛ս Գզասիմոս
Գզասիմոս,
— սբ.,— 9, 41, 739
— եպ. Լուսմայ, — 237, 267
— Յուանկ վ., մեկնիչ, — 619, 699
Գլիւ, որդի Ալիէրմանի Պր. Կարոպետի,
1481թ., — 814

- Գնամ, է. Զաղարացի, սեր No 112ի, 1748
թ.,— 570, 574
Գնահրիս, ճե՛ս սր. Ռեմիրիոս
Գլիւ, բզ. Կիլիկիոյ, 1308-1320թ.,— 944
Գսեփ, ճե՛ս Յովսէփ
Գաման, փառա, զգազլուխ, 1609թ.,—
262
Գրեհիսիոս, — 9

ճ.

- Ճարաւառ, խոնա, իւլուսն, սեր No 309ի,
1783թ.,— 1299, 1301, 1302
Ճարիդառ, մե. վերջի՞ն սս, No 242ի,

- 1628թ.էն ե՛տք,— 1129
Ճերան. սր., 1796թ.,— 834
Ճրանխսկոս, սբ., — 42

Costi Chikarapay Qlen, Qman

FL0060796

011 3165

Գ Ի Ն՝

ԼԻԲՐԱՆՆ ԵՒ ՍԻՐԻՅԱ 15 Լ. Ո.
ԱՐՏԱՌԱՆՇԻՐԱՆ 5 ՏՈՒՐ

Հ Ա Ս Յ Է՝

CATHOLICOSSAT ARMENIEN
DE CILICIE
ANTELIAS - LEBAN

PRINTED IN LEBANON